SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., za pónće a pola dowěrarkow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde do. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čłoń Smolerjec knihićišćerja, zap. dr. s w. ruk. w Barbskim Domje w Budyšinje, Telefon 1887.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 Wot. pj. Wobdźelenje so stajnje nawěški a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy tekst rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 205 Budyšin — Sobotu, 1. septembra 1928 — Bautzen Lětnik 87

Hugo Stinnes w přepytowańskej jatbje.

Njenadžite sajeće Huga Stinnesa, žyna nĕhbuscheho najwjetšcheho bohaća w Nĕmskej, kotryž je tež nĕkotre kubła w Hornjej Šležiji pokupił, w zyłym Barlinje, wožebje w hospodarskich a finanzowych kruhach najwjetšche spodźiwanje zbudźuje.

Powschitkownje žo mĕni, so žu pischeidźerja Huga Stinnesa jenož dźĕł wulkeho jebanstwa, kotreż žu pjenjezniezy we wukraju ł tunjo pokupjenej wójnstej požčzonku pschećiwo nĕmskemu statej skućiś spytali. Dalsche pschepytanje žnadź skandal najwjetšich rozmĕrow wukopa. Kaž Barlinski „Vorwärts“ zhoni, je nĕmskostatnej nahódnosćacej zentrali w Barlinje hižo psched dlĕšcim cźasom nadpadło, so žo wožebje ł Franzowsku a Hollandsku nimo mĕry wulke sumy wójnskeje požčzonki k nahódnosćenju samolwjeja. Po wobličenju finanzneje wyschnosće stare wobžedźenstwo wójnskeje požčzonki, kotreż dyrbi žo ł 15 prozentami nahódnosćiś, **nĕhdže 20 miliardow hriwnow** wučinja. Samolwiło pak je žo 42 miliardow hriwnow, po tajkim wjazy dyšli dwójzy telko. Stinnesa žu sajeli, dokelž bĕ strach, so žo helwak należnosć zaćemni. Stinnes je žo zrjedu w Mühlheimje ł wošobami rozrĕčał, kotreż wyschnosć jako žobudwinikow wobhladuje.

Pischećišćenje Huga Stinnesa pola pschepytowańskeho ...ika.

Stinnesowe kontory w Hamburgu pschepytuju bĕ wyschnosć dźĕł korrespondenzy mjes Waldowom a Hugom Stinnesom wjedźeneje, namakała. S teho tukanje nasta, so je Stinnes wo pischećidźenjach žwojeho sekretara ł Waldowa wědźał a je žamo twdonje podpjerał. Hižo prjedy bĕ sajaty ł Waldow žebje sakituju winu na Huga Stinnesa wotnalicź pytał. Hižo pschi spočzatku pschepytanja bĕ wyschnosći nadpadło, so je ł Waldow, kotryž bĕ jako Stinnesowy pschikazaćerj mĕćačnje 1500 hriwnow mjdy mĕć, wulke sumy k nakupjenju wójnskeje požčzonki w Zjednjelskej mohł swjesć. Požčzonzne papjery žu potom ł požrednistwom wĕstych wutkrajnych bankierow, kotśiž wobstwědźeńcu; so žu stare wobžedźenstwa a so kuwlaćzite postajenja nahódnosćenskeho zakonja sa nje płaćja, pola nahódnosćacseje zentrale w Barlinje samolwichu. Psched nĕkotrymi dnjemi ho potom budnišće pschepytanje teź na Huga Stinnesa wupschestrje. Prjedy teho bĕchu hišće Stinnesowemu pschikazaćerja Nothmanna sajeli, kotryž bĕ Stinnesa telefonuruja je swojim wuprajenjom poczeźit. Barlinske pschepytowańske wyschnosće tohodla Huga Stinnesa schtwórtk dopołdnja do Nowehe kriminalneho žuda k dołkadnemu pschełuschenju skłacha, kotreż wókom hodźin trajesche. Mjes tym so Hugo Stinnes, kotryž bĕ se swojim Hamburgskim rĕčnikom pschišoł, wo wobstojdach swojeho pschisłuženeja jara wobhladniwje a žo wróćezo džerżo rĕčeśche, so situazija pschemĕni, dyž so Hugo Stinnes swojemu nĕhbuchemu sekretarej ł Waldowej napischeźiwo staji. K dramatiskim wustupam dóńdże, dyž se Waldow žwojeho pyedałuscheho schefa winowasche, so je jeho wobstojdy znał a so žu so wone ł dźĕła ł jeho pschiłoženjom wuwjedźe. Pod cźežu Waldoweho wuprajenja dyrbjeśche Hugo Stinnes so wusnaćz, so je wobžał, so Waldow wójnsku požčzonku we wukraju pokupuje.

Huga Stinnesa znowa pischeślyscheli.

Pjatk dopołdnja žu Huga Stinnesa znowa psched pschepytowazeho žudnika Brühla dowjedli. Pischeślyschenje žo wobžedje na wobstojdy w Pariźu a Rumunskej pocźahowasche. Hugo Stinnes je žo ł wukrajnymi žuławzenimi wójnskeje požčzonki, kotśiž mĕjachu wobžedje žydło w Franzowskej a Hollandskej, do teje należnosće zaschmatał.

Stinnesowy rĕčnik je hišćeze schtwórtk w nozy žudnikej wyschnosći dźĕlił, so žo je wschĕmi sakoliśkimi žrĕdkami pischeźiwo njeprawej pschepytowańskej jatbje wobrocza a dale praji, so Hugo Stinnes wo jebanstwu, kotreż je žo w Pariźu stało, hač do wobžedźenja samolwjećskeho cźasa, njeje nicźo wědźał. Pschi rumunskim wobstojdze njeje Hugo Stinnes hač do dźenżnischeho dnja wo nĕkajkej njeprawosći a jebanstwje nicźo wědźał. Hač dotal Stinnesowy rĕčnik njeje namjet japodał, so bychu Stinnesa ł jatbu puschećili.

*

Wobstorżeneho ł Waldowa žu ł pschepytowańskeje jatby puschećili, ł wumĕnjenjom, so žo we wĕstych cźasach pola polizije samotwi. Pjatk žu nĕkotrych šwédow, wyschich Stinnesowych pschikazaćerjow, pischeślyscheli. kotśiž žu pod Waldowom a direktorom Nothmannom dźĕkali. Waldow je jich sa to mienował, so njeje samolstatnje dźĕkał, ale so je žwoje wukasanja wot Huga Stinnesa dostawał.

Rumunska, Kostarika, Bolwiska, Kuba a San Domingo. Inhoblowjanske, schwajzarske a turkowske knjezerstwo žu telegrafiśzy w Pariju sdźĕlile, so oficzialne wosjewjenje wo jich pschistupjenju bliźsche dny dóńdże.

Kak su Cesara Rossa wotwjedli.

„Journal de Geneve“ je wo sajeću Cesara Rossa śledowaze nadrobnosće zhoni: 27. augusta do Alderez hotela w Lugano knjes ł wožebnej, niż zyłe mjedej knjenju pschińdże a žo jako Bottali a knjeni Margherita Duradowa se Parisa sapisha. S Durandoweje pośrĕdnistwom žo Bottali ł nĕkotrymi druhimi Italijanami sesna, kotśiž pjeca na lĕśnym pschebytku w Campionu pschebywachu. Tuńi knjeza, kotśiž mĕjachu rjany automobil, knjesa Bottala a Durandowu wjazy krótź na wulećy pscheproschachu, a wotom wjeczor wulkĕ ł automobilom do Morcota wobjamknychu. Marcota w schwajzarskim kraju pschi Luganskim jezoru snapschesća Campiona leži.

Hdyž žo Malidesknu haćenju pschibliźichu, automobil na stronu k Marcotej njesawinu, ale psches haćenje k bliźkej italskej enklawje jedźesche, hdźež žobudźadźu knjeza posdaćnemu Bottalej zinanśki wukas pschećiwo Cesarej Rossej psched woczł dźerżachu. Rossi spóšna, so je italskim agentam do pazłow schoł, tola statopravnu situaziju njeznajesche a žo pjeca njewobarajo pśches italsku mjezu dowjesej da. Posdaćna Durandowa, kotraž bĕ italska spjenka, njeś twm telefonisku powĕśź do Alderez hotela we Lugann pósła, so je Bottali ł automobilom sujeźboži, sliećowanje zapłaći a jeho wézu wotnjesć da.

Zdalśa spjonka, kotraž žu Durandowa mjenowasche, Rossa hižo ł Parisa pschewodźesche. Schwajzarske nowiny Tessińske wokrjesa žo zhoja, so je spjonka italskeje policije w schwajzarskim kraju mohła bjez sadźiwka dźĕłaś. Tessińske nowiny k tomu pischu, so žu italśy agentuju teź Rossowu dźowku wotwjedli. Rossi je žonu zajaśiliu stronu sakoĕł. Pschiśluschesche wjedźenjemu wubjerkej, kotryž cźah na Rom wjedźesche. Posdaćsko bĕ twój w ministerstwu pschedsydstwie wodźeł nowinarstwa. Sajaty je do należnosće skónzowanja sozialistiskeho wjednika Matteotta spećesemy. Wdyž bĕchu jeho ł pschepytowańskej jatby puschećili, do Parisa cźekny. Rot tam Rossi wobstorżenje nałanski pschećiwo faśistowej, Mussolinej a faśistiskemu knježerstwu pśisasche. So by jeho njeschkodnoho ječinił, je jeho Mussolini do blischesće italskeje njesły swabicź a wotwjesć dał.

Stresemann němskemu kanclerej instrukcije dawa.

Nĕmskemu kanzlerej Müllerej je schtwórtk rano wožebiny Stresemannowy wotpódkanc rozprawu wo jeho rozrĕčenjomaj w Pariju podał. Rozprawa bě ertna a pismowna. Poślednischu je dr. Stresemann na jĕzbje ł Parisa do Baden-Badena ła nĕmskeho kanzlera diktował. Nemšti kanzler nĕtko hišćeze dźĕchu a nadrobnischu rozprawu wo Stresemannowymaj rozrĕčenjomaj ł Briandom a Tolmeareom žu žo wschĕ mjes Nĕmskej a Franzowskej njeznjudźene praschenja rozpominałe.

Schtož strowotny staw žwonkowneho ministra nastupa, je dr. Stresemann puczowanje wubjernje derje wobstał. Nĕkaž žo wschón strowy cźuje.

Železničarjo njesmĕdźa w službje alkohol wužiś.

Towarstwa nĕmskeje železnizy je hižo dawno wudaty wulkas žwowa wosjewiło, ł kotrymž železnizarjam zakazuje, w službje alkohol wužiś. We wukazu žo praji, so je cźimi wažniśche, so žo personal alkoholiskich napitkow w službje nĕtaja, cźim bóle žo na nĕmskej železnizy pschĕchnosć cźahowo powjetschuje.

Towarstwo nĕmskeje železnizy chce wubrakowanemu wotej po železnizy jĕździś dacź, w kotrymž budźa wobrazy wuzitajene, ł kotrymiž žo železniśki personal na schtódnosć a straschnosć wužiwanja alkohola pokazuje. Teź ł filmom, a tschednoschkami a rozdawanjom powuczowacych spisow dyrbi se wótrźiwosći wot alkohola pschećiwowaś.

Zjězd cyrkwjow za prawa mjeńšinow.

W schtwórtkownym pospjedźenju je internazionalny wubjerk šwétkowego swjasta sa zyrkwinske pischerschćiwstwo dźĕło wobsamknjenje wo praschenju mjeńšischinow pschijał, dokelž žo hnes pschipósnaca jich prawow mĕr njemóže sakhowaś. Bohužel njeschło prózowanja a wustupowanja šwétkowego swjasta zyrkwjow mohle nusu mjeńšischinow w nĕkotrych krajach pschemĕnjeś. We wobsamknjenju žo wukazuja wubjerk šwétkowego swjasta zyrkwjow namolwja, so by wschó cźinił, so by žo mjeńšischinam k jich prawam dopomhało.

Strajk nĕmskostatneje khorhoje w Hornjej Schlesyskej Hindenburga powoła.

Mjes tym so je žo swjatk nĕmskostatneje khorhoje we Wrótslawju zapowĕdźił, žo pschi powitanju nĕmskeho presidenta wobdźĕlicź, je nĕtkole župite pschedsydstwo nĕmskostatneje khorhoje w Hornjej Schlesyskej jenomyślnje wobsamknło, so žo nĕmskostatna khorhoj pschi powitanju we Hornjej Schlesyskej wobdźĕli.

K zwjazkej přeciwo wójnje dźesać statow přistupiło.

Po powĕsćach, kotreż žu do Parisa doschle, je hižo dźesaś statow wosjewiło, so ł Kelloggowemu paktej pschisłuchaja, mjenujcy Awstriska, Hollandska, Danska, Finska,

W Grichiskej je 80000 ludźi na zymu nuzu skhorjło.

Prajaza horjeza w Grichiskej dale traje a rośćĕrjenju denguescheje symizy połĕnje. W Piräu pola Athena je 300 klamow a fabrikow sawrjenych. Dźesaś wobsebow je na chorosć wumrjelo, ł kotrejž je ludźo ł kuntworami natykaja. W Athenje žu žo wosjerske šwuczowanja pschetorhle, a šwolanje rekrutow je žo wo schtyri njedźele wotstorżiło. Wjele pschekupnzow žebi žada, so by knježerstwo cźakanśki cźaš sa płaćenja postajiło. Justizny minister je drje tole žadanje wotpokasał, tola je porucził, so žo sa płaćenonne šmĕnki njesmĕdźa k proteśtej pschepodaś. Teź łódźnistwo je žo pocźeśiło, dokelž je kapitanam njemóżno, muśitwa nacjeź. Liczba sthorjenjow žo w Grichiskej na 80 000 wobliczа. Dengueska symiza k najbolośtniśkim chorosćam płuscha, hačrunuje sthorjeni šwjetscha wotthorjeja. Wona je wobsebzam podobna a wot 200 lĕt w kaitschej a wjeczornej Azdiśej, Egiptowskej a w druhich horzach krajach znata. S njej natykjeni žo na dobo ł muczenosću, wulkim hłowmbolenjom, je pocźerwjenjom wocźow, schije a rukow, je symizu a wulkimi bolośćenmi w žłobadłach a muskłach nadpadnu. Do symniśkich krajow žo dengueska symiza hišćeze njeje šanjeła.

Coolidge chce 71 wójnskich łódźow natwarić dać.

Kaž je „United Preß“ ł knježeršwowych kruhow we Washingtonje zhonił, president Coolidge najšerje senat namolwi, so by twuradźenje wo Kelloggowym wójnu zamazym paktu wotstorżił, hač budże pschedkhodu **wo twarśkim programje wójnskeho łódźiwa** dowirnadźena. President chce pjeca tole namolwjenje senatorowemu wutkrajnemu wubjerkej pschi spočzatku dezembrskeho pospjedanja pschepodaś. Składź k tomu pschiłopomnjenje pschidha, so ja wójnu tamazy pakt najwjetšche sympathije zaćmua a so ho nadźija, so jón ruce potwierdźa. Mĕni pak, so ho **nutne**

nazrawy za kajne sakłanje njeńmědja ſ wocłowo puschejicj. Presidentowa kroczeł ſo we wobkmotnych kuhach w tym ſamſkle wutoržuje, ſo ſo Coolidge boji, ſo by ſo ſlawne mězenje pschecziwo natworjenju wójnſkich łódżow wobwrocził, hdyż je ſo pschedy wójnu tamaju pakt potwjerdził a ſo mohło na tajke waſchnje k wotpokłanjn łódżitwowoje pschedłohi dóńcz. Herbat wocłatuja, ſo budże Coolidge zadacz, ſo by ſo **mělo pschedy postajenych pjatnacze tichijakow jedyn a ſydomdżeſacz wójnſkich łódżow** natworiło. Dom Indowndh ſaſtupjerjow je jakonjej, wuar tychle tichijakow natworjazenm, hižo pschihłoſował.

*

Presidentowe wobſankujenje je wotmołwjenje na ſrěczenje wo ſhromadnym dżele jendżelſkeho a franzowſkeho wójnſkeho łódżowa w Cziſkim Atlantiſkim oczanje, kotrejż ſo pjeża pschecziwo Sjednoczenemu Italam połnjazeje Ameriki měri.

Tachantstwo w Budyšinje a namjezny fond.

K powěsći, zo je Budyske tachantstwo z namjezneho fonda 30 000 hr. dostało, bě wučerjeny namjezny wačeř prispomnjenje činił. (Hl. Saksa wučerska Nowina čo. 20 str. 426.) Na to je tachantstwo zdźěłło, zo ženje tajku podpjeru z tutoho fonda dostało njeje. Někto pišo nowinarska słužba (Pressedienst) zwjazka zastojnikow, zo drje so tute pjenjezy z namjezneho fonda njejsu tachantstwu, ale měšniskemu seminarej w Smochćicach za lěto 1927 přiwolile! Tež Nowe Lipčanske Nowiny to wobkrućа, pišo: „Namjezny fond je k tomu stworjeny, zo by wosebje ze krajiny w jich wojowanju wo swoju eksistencu posyłnił, kiž su přez nowe njezy Němskeje do hospodarskeje a narodneje wobčežnosće přišli. My możemy jenoż witać, zo je też saksi stat z tutoho fonda dźěł dostał. Ale kajke zwiski dyrbi wukubłanje katolskich klerikow w Budyšinje z hospodarskimi a narodnymi prašenjemi w saksich namjeznych krajinach měć, to je nam při najlěpšej woli njezrozumliwe.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobota, 1. pożnjenca.

Egidija (Lilja).

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1742 Křesćijan Leonhardi (Lejnert) jako farar w Budyšinku. Bě syn farara Jochima Lejnerta we Łuču, hdyž je so 16. meje 1672 narodźił. Jeho nan přesydli so z Łuča do Delnjeho Wujezda a z jeho naslědnikom bu Jurij brat Křesćijana Lejnerja. —

[illegible] wuznamjenjałoj. Křesćijan L[illegible] Hładowase w Lipsku a Bětonje a (Wittenberku), [illegible] Budyšinku přez ložował dźěłby Starcho Te[illegible] a to Přisłowa Předarja Salomona, Wyšši [illegible] Salomonowy a J[illegible]

[illegible] tym pomhaše jemu Jurij Daniš z Wjelkowow pola Hodźija, kiž běše z fararjom we Wulkom Ranju we Delnjej Łužicy a pozdźišo we Łutach. Tutón přełožk staj wuwjedłoj na přikazanje Drježdźanskeho konsistorija.

† 1909 we Wósporku kantor Jan Šimjene.

* 1833 we Worklecach wulki serbski wótčinc Michał Hórnik, na kotrehož 28. septembra dokładnje spominamy. — Michał Hórnik je też prěnju serbsku dujownicu pisał, a z jeho naslědnikom a wučomcom je nětčiši dujownicar.

† 1742 Krystian Leonhardi.

Z powětrom nětk jasnym pożnjenc dże,
Čuć pak hižom tajne boženje je;
Zachod lěća kwětki pohnuwa,
Želnje wón z rezedy wustupa.

Karla Fiedler.

Nihdźe w swěće zeličke
Pře smjerć njeje narostło (Serbska mudrosć).

*

Njedźela, 2. pożnjenca.

13. njedźela po swj. Trojicy. — 14. nj. po swjatkach.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1856 Mikławš Smoła, kanonik a senior Budyšskeho tachantstwa, kiž je sebi wo swój serbski narod najwjetše zasłužby dobył nie přez pisma ale za to ze žiwym słowom a dobrym přikładom, přez zwólniwe [illegible] narodnych [illegible] 20. XII. 1789 we Hrubočicach pola Budyšina na serbskim kuble narodźił. Po swojich studijach je njepřestawajcy w Budyšinju skutkował hač do swojeje smjerće. *Na jeho rowje na Mi[illegible]* serbskim napismom: „Bóh daj jemu wěčny wotpočink. A to wěčne swětło jemu swěć!" Jeho přećel Jakub Buk wo nim pisa, zo běše wubjerny, dobry a sprawny člowjek, swěrny a česćelostajny duchowny, přećelny a dobroćiwy we swojim zastojnstwje, a doby Serb we wšěm swojim wašnju a z cyłej swojej wutrobu. Jeho lubosć k měrej a přezjenosći běše jemu dawno wšitke wutroby přikhilila. Dwójcy běše senior Smoła při wuzwolenju nowoho tachanta prěni kandidata, ale kóždy raz je sebi wón móżnu prócu dawał, zo by wólbu wot sebje wotwobroćił. Stož je wón we cyrkwi a we šuli, na klětcy a při woltarju, we spowědnym stole a při khorym ložu wosobje za swojich Serbow skutkował, to wěsće hač do najdalšich časow bohate płody přinjese". —

† 1884 Hendrich Leńźhor, předstejićer špitala a kaplan we Kulowje, 73 lět stary.

† 1837 Jurij Wanak, kantor w Njeswačidle, rodźeny z Khelna.

1756 Prusey wojacy Budyšin wobsadźa, 7lětna wójna so započe.

† *1856 Mikławš Smoła.*

Wrjós, wrjós, wrjós
Wrjós na holi kěje.
Zahrodka so
Z nalikami směje

Wrjós, wrjós, wrjós
Wowcki rady maja
Naliki je
Za mnje zakěšwaja.

Kěšj, kěšj, kěšj!
Holiče ty rjana
Twójoh' runja
Njezda so mi žane. H. Zejler.

Wjac hač zličkla kłamstwa
Cichi dešć wołhrabka. (Serbska mudrosć).

*

— **We wjedrach 26. hrješka** (februara) t. l. bě barometer 745, thermometer 4 st. zherowacy we dnju 4-17. — **Dźensa** rano we 7 hodź. bě barometer 747, thermometer 0-10, thermometer w nocy 0-10. Zwłaszcza na hłubokim hudze, hewak wšudy je wjedrowe wotbro. — Namaršli so někto wuražnje. S wotmrazom mamy přichodne jasnuše powołka, tak bě. thermometer rano 0-15 stopnjow. Wjedrowe pak měnje, so je snano hižo nowe zymje. — Rosch wjedrowe wuhladuje je kamejko měnjesa. Za wšědnym trjěšu mi jeźlikowaze wjedro je mróz we wjedrowe lěto bo wotmy rjenje a chołodu, hižom njezbudne, schkodnik krutši dżeł, płatk wotrosty a wotmy pschepowjedo. — Jutře 13. njedźela po swj. Trojicy hdyż je so 5,13 hodź. a hdyż so 6,45 hodź. Mjerjeć schadźe wjerzor 8,04 hodź. a hdyż so dep. 7,47 hodź.

— **Dżensnjše wiki.** Prošeja so dżensa pomjenowani přichodowacy. Na barowych wikach njezbudne so płaczišim wo wjele pschemjenjenje. Butro płaczeše 1,15 hač 1,20 hr., jeja 13—14 pf., swarch 25 pf., wuraz rěžanch hnuk 1—1,15 hr., jaze hołbu 7—8 a kury 2—4 hriwnowy, khawanki a młodźe kury 1—1,50 hr. Na bjezo-

rownych wikach płaczeše wunk čerwjenego [illegible] běłeho 18 pf., rjeńwjenja 15 pf., zelje 20 pf., 25 pf., fórkow 25 pf., morchwje 20 pf., bura[illegible] halanskich jabołkow 50 pf., [illegible] nych jabołkow 75 pf., rója Kjdrojicha tola 50 [illegible] ſelesſi hołstwje 5—6 pf., wunk jabłkow 10—[illegible] krušnjkow 15—25 pf., Kjenkow 25—40 pf., [illegible] hač 7 pf., zernaz 5,50—6 hr., litr ſanego mlěka hriwnowy.

— **Njeſhoje na dróhy.** Wječora hyšt popołtołu 2 hodź. ſrajn motorowy kolesat w ſamjenje ze Sserbſkich hriebow na Lorenzkiſu hajn do automobile, kiž ſo njeběše po pschedpisanje w [illegible] hyšte jewiſtej kolesat a dże a hdyż bě [illegible] tołeſa łoſo wobdrił. Mjerješe tołe, kiž motorowy kolesat, jandarſki wuczojnik po do wupscheſenjm w ſtojenja wupuſchowacz, běše [illegible] jajnje wobſchkodźeja.

— **Nocrana połizija.** W nozu k 30. 8. 28 [illegible] je Schwarzkich jahrodow pschi Drježdżańſkej [illegible] ſtejaze gladkim Babuchu orje tón cześć połizajſkeho pschekładu. Wšak pak dżensa Jenka ſo wo wjele metra ſtaršeho ſchpitzkeho człowjeka, wołoſo 20 [illegible] rcho, kiž běše ſchćeru pschepołitojtu jaku wo[illegible] Pschi pschepschčhowanjm je wobach njejnſchi nat[illegible] toich a ſ M. K. wopſamjenjenym ſadowanych w ſtajił. Pschi natkhribjenem kožu ſu ſchćerje ſ [illegible] muſkrowane, ſ rukn wuſchiwane, kjetro wotnoſcher[illegible] ka. — Dokelž ſu w makrichjenym kožu tež [illegible] popołnili, da ſo wuhlicz, je je tutón człowjek [illegible] duſchiwanu pjerſtaj, kiž ſu ho w połſtednim [illegible] tu a we wokolinje ſtawale, we ſwizu, a je je wjeczor[illegible] tiž je w ſtamjenej nozu pschi Pschiſchčepſkim puchu [illegible] ru kradnył, i jeho towaršchom był. — Schtóż może wo [illegible] niſnatent a wopjeho wo tom, njechto wumrajiej, ſchto ſ [illegible] makhribjenej koſch i tak nabadnje wojinumjenmaj [illegible] komaj moſnje, ſo proſym, ſo ón ho bórzy pola kriminalneho [illegible] wobdżelenja w Budyſchinje, telefon 2202 jawnohnje.

— **Nadpodawanſka hodźina.** Wyſchka dermomo [illegible] nadpodawanſka hodźina ja Hładowanſkich, na pada[illegible] khorjacej cżelujazych a duchownych wobydlerjow [illegible] Budyſchina budże ſtjedu 5. ſeptembra wot 11—12 hod. w mješchanſkej khorownji.

— **Zirkuſny dawni wojſerwja** w hamtiſtim dżenjniſchču cżiſta, to maju dawarjo, kotrychż hoſpodarſke lěto je ho wjes 1. januarom a 30. junijom 1928 ſkónczi, dawkowe wojſerwjenje ja doſchłoju, połkowy a wobroczny dawk w cżaſu wot 1. hač do 15. jest. t. l. na finanzny hamt ſpodaczi.

— **Budyſke hapthki** ja wjedżone dny **hač do 7 hod.** wjeczor wotewjerjene, niedżelu pak **jandkunjene. Nózny ſtuh** bu a niedżelu wotewjerjene we jenej jena **hapthka** z mi[illegible] ſtaczjnym wotmjenjenjom. W ſeptembru je to We[illegible] hapthki pschi ſtarowiſnje.

— **37. duchowna wjeczorna hodźina w Petrowſkej zyrkwi wutoru, 4. pożnjenca wjeczor we 8 hodź.** Pschi tutej hnjatocznoſcheji budże knjez operowy ſpěwar Ottmar Wolf (tenor), kiž je wſchěm wopytowarjam Budyſchkeje dżiwadła jara derje znaty, ſ poſtedujemu raſej psched naſtupjenjom ſwojeje wjeſnoſtajenje w Wilſni tudy w Budyſchinje ſpěwacz. S tutym njech je tole zale wobkrjepja na to pohlad. Knjez Wolf ſpěwa wjes dwuhim 2 duchownej koncertej we Schwitze, jenoſo z najwjetſchich miſchrowu 17. kſtołoka. Jeho hudźba je pschewjeſna i njeſkónczenej intimnoſci, i jeſcz z multi człowjeſ ſwojeho Boha pyta. Jeho dobrotnje ſo pschejcej dżiwej, to dyrbi budżenmy ſejſcza ſamóż ſpěwacz — wón je pschemózny. Ale natwarjecz ſu możemy na tom wuſtim, jenym ſ najwulkotniſchich duchownych hudźbnſkich cżakowu.

— **Z Delnjeje Łuki.** Cżeſte njeſwoje ſta ho wjeczor we 11. hodźinje ze Marczinkez ſkale. Nědźe Mjenatkſte [illegible] mjenſko bu ſ wjeſatej ſelezinju do wobſtoleje cżehowa. Wſchi tom roſnuſchczi ſo rjeczaſ, ſ kotrymż bě kanjeh [illegible] jom, padże do hłubiny a połorhwy pſchi tom ſkoſnje Emile Kobana i 10 metrow wyſſokeho runſtupa ſoba.

Potajny hłós.

Roman

16] (Pokračowanje.)

„Ale cżehodła dha wy tola wo mojowych wěcznje, mój kuježe?" wopraſcha ho komerzijna radżicżelka ſ wobliczom, kiž mějeſche wunas ſpodżiwanja měcz, tiž pak njeſaſnú nutſkownu cżahoju najzaſtejſej połajicej. „Tak wiele hač ja wěm, je knjeżna Hjálm tola hiſcheze w Kjowdy?"

„Knjeżna Hjálm je w nozy k wetrowje do wody ſchła a ſo ſaježała," wotmołwi Sterling ſuchu.

„Ach, tak ſrudne! Tuž je njepſchihotowanſkeje kujerze wumrěła? Nó, to pak dyrbju rjec, ja ſam po prawdu tak nětkaſ njchcedżeła, ſo jeneho dnja tomu dóńdże . . ."

„Kak je knjeżna Hjálm ſwoje żiwjenje ſebi rjadowacz ſa dobre ſpójnała, to naju njejima," rjekny Sterling wótrje. „Naju nadawk je jenoſ, ja někajſkimi pſchimuſnymi morwoje ſledżicz, tiž ſu kwalnawi, ſo jeje cżaſa jimacz. Hdy hyſchcze hnadna kujeni tohodła tak dobra bula —"

„Dw nč". wobaraſche ho komerzijna radżicżelka, mi wo knjeżnej Hjálmez pſchi wumjenjenje njeje to najmjenſche ſnate. Wona dże be też taſka zyle ſpama ja ſo, wona njerożeſcheſche wo ſwojich pſchimuſnych żenje ani ſkowcżka . . ."

„Hnadna kujeni, wy prajeſcheje pſchedy, ſo ſeże k mojej jako maczer hyła", rjekny Sterling. „W tutym padże budżeſcze, hnadna kujeni, ſnadź kwalniwe, cżeło pſched tym wołſudom wobaraczi, tiž we matkomńeſeze bohużel tak mnohim hroſy, kotrejż pſchihuwajucy ſwjeżicżej njemóża."

„Nč. nč, nč, nihdy na ſwěcze nic!" ſamwoła komerzijna radżicżelka, wupſcheſtrěkaja mołe ruzy, jako by ho wobaraka. „Sa ſym ſ njej tak dołeſ harv měka, tak dołho hač běſche żiwa, ale nětko, hdyż je morwa, njechcu nicżo wjazu ſ njej cżiniez měcz!"

„W tom padże nimamoj pſchicżinu, wak dżeje wobcżaſowacz," prajeſche Sterling. „Naſtejcżicho mużeze hnadna kujeni namaj tola cżez, dokż je knjeżna Hjálm pſchedy bydlika a hdy je ſem pſchicżahnyła?"

„Gdże je pſchedy bydlika, to njewjem. Ke mnje pſchicżahnu pſchi ſwojeho wumjenja minjenchu ſcża."

Sterling ſejini ſebi tróſte naſpomnjenchſo a potom ſtaw.

„To je jara ſchkoda," rjekny wón, ſo pſchecżejenje wo ſnadnuſchcze. „Ale naju poſtejnje, każ ho ſda, je potajtim w tutym padże njewuradżene."

Wón ſo formalnje poklonі a dżeſche k durjam, ſłużobna naju pujcżeſi, a w bliżſchim wokomiku ſtojachcej hiże jaſno na dróhy.

Połoſchiſe hatle ja ſeuſunich, cżehodła bżeſche Sterling w durjach halzu ſe ſpěchnoſcżu ſkyſte ruku hożił.

Sa cżaſ naju wopyta běh Sterlingowe ładżerjenje ſe pſchihotowanym ujerjaſtym wobledżowal. Sdżekniku, tiž tedy jemu we holzu ſcżinił, każ ho ſda, bż zyle ſapomnił abo ſ ni njeroſtoſcheſtiwoje pſchicżinu nicżo wuſcił, a mi bż jako hydżnoj poprawom na ſamſtatem ſtoju woſtakoj każ wrjedy. Tedodła ſo jeho nicżoho wopraſchach, cżehodła wón po ſdaczu kupuſchczi ſtéd, tiž po wſchěm ſudu, by tamu wucż k ſamiżej dojwedł.

Wón wja nic ſamżo pod paju a wotmołwi wuſmjejchnjuc:

„Ja mużu, wy njeſſeze wot dżenjniſchcżeho rana nicżo wjacy jedł, a hłód hojetſcha na roſkoſoženje ducha derje njeſkrutuje. Tuž pohladajmoj, hacż kuchnja „Metropole" waſ jażo do tramwaſ kolijow njeſwjedże. Dokelž pak chze cżſowjek pſchi jedży prawy měr nicżez, to wojtajmoj nakſnińſnje kujeni komerzijnu radżicżelku a podobnu zdołbu w ſtroni a niedajmoj ſebi na to waſchnje ſnajnjeńſcha apetit ſkaſycz!"

Sa kwonych pſchihłoſnjo, ale haczrunjeż ja Sterlingo a jeho metodu hewak tola nimale derje znajach, njemóżach ho tón krócz wot ſacżincża wotwjajacz, ſo je njewodajomna hłupoſcż ſwoſat. . . .

V.

Hdyż běchmoj powoběhowałoj, wuczeje Sterling cżahoſt a ſtanu potom ſ wulkim khwatkom.

„Někto pak dyrbimoj ſpěchacz", wón rjekny, pſchetoż bo tola ſnujcżeż njerjaze hyło, hdy buchmy traſch pſchepodoſ pſchihicżoj."

Ja ſcżehowach ſa nim won, njeroſcżujo tu thwilu, cżehodła ma nadoho tak ruſne.

„Hdże dha tola tak khwatamoj?" ho wopraſchach, hdyż po dróhy dele dżěchmoj.

„Domoj ke mni," wón ſkótka wotmołwi. Jeho ładżerjenje ho mi ſ pſchcżeo wſchelkich hadankach, ale kelkaſ ſcżi tež hłeſnu wo tom ſamach to tola ſa tym njepſchihotowſchcże ma po prawom w moſnach.

„Na, potajtim, Kerzo", ſamwoła Sterling dobreje myſle, hdyż běchmoj ſo w jeho budżeſtej ſtwi wuſtupoł. „Nětko mi raſ ſ prawdu prajcze: ſchto ſcżebi wy po prawom wo naſchej komerzijnej radżicżelcju myſlicże?"

„Hdy wſchak mje ſamołbcże," ja wotmołwich, pſchecżo hiſcheze trochu njerkaju, „ale ja waſ dżeuſa dopiła nicżo roſcżinił!"

„To wſchak też trieba njeje!" ho wón ſnażicżeſche. „Rozſho mi wy tola prajcze, ſchto ſcżebi wy wo komerzijnej radżicżelcju myſlicże?"

„Hdy by wona hiżo pryjedy ſ policżju cżiniez njemeła a njebudżeſcże-li ta wżeſa ſe ſtużownej holzu do tobo pſchiſchła, to hych ja naju wopyeże łédy hiſcheze tukaſ, ſo mohło ſ njeſchto ſ murdarſtwom cżiniez," ja rjekuych. „Każ pak ſo wżdy nicżo maja, mam ſa to, ſo hyſcheże je wiele hokkadnicżeho měſ na ſub pomaſnyez."

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Se slamanej pónoju, slamanymi kosećemi, hnutym rjapom a wšelakimi smutkownymi sranjenjemi wotwjeje jeho dobrowólna sanitna kolona Czerwjeneho kschija se therowinym autom do Budyšineje khorownje, hdy bě frjedopołożenemu kojes dr. med. Schneider ſ Wulkeje Dubrawy prěnju pomoz wopokasał. S jeho strowotu je jara hubjeneje.

S **Wjeteczinu.** Schwórk, 6. septembra, popoldnju wot 4 hać do 1/7 hodź. maja so prěnješći sa jutry 1929 pschipowjedźene wopišmo wo schežźenju jětrow dyrbi so za wjeselu narodźinske wopišmo pak jenoż sa dźěći jwonskeho wokrjeża narodźene, pak město toho też swójbnych (Familienbuch) pschedpołožić.

S **Rowjesnow.** Wječera rano wokolo 9 hodźin sta so na Bo[illegible]rskiej dróhi tudy wulke njesbožo, kiž bu se njerjadnamym pschiležźenjenjom sawinjene. Wulke wobsedowe auto chcyše jene druhe pschećežźowjcy a pocza ho wjerbaćz a jeźdźe nadobo do schtema. Po frażenju bu nes hischcze wjele 20 metrow dale wjerhany, pschi čimuž so wschitcku schkoda nutkasadźaju ſ wosa cžišnychu. Dwaj ſ njeju žeby straschnje nop puknyschtaj a kwižkzel slamaschtaj a bujchtaj tej smutkownje sranjenaj, tak so dyrbjachu jeju do Lubijskeje khorownje pschewjesć. — Se druheje strony pozdźe hischcze cžežźenje pozdarowanje: Wulki automobil hlušcha lusjej Fiedlerej, kiž ma tworowu agenturu w Budyschinje. We wosu sedźachu direktor Hagkojoweje fabriki, wobkhadny wjednik ruzne tuteje firmy mloda holza ſ Budyschina a schofer. Fiedlerjowy auto jawaješi pschi pschećežźenjenju so psched nim jedźazeho mašeho Opel-wosa a pšches to werhmy so we wulkim wobluku w stronu. Pschi tom srasły ſ wulkim wotmachom wo schkom, tak so so lewa strona karoserije dospołnje wotstorhny. Sadnje kolo bě zyke na kruchi. Wobkhadny wjednik stóčzi so pschi srażenju k schtomej. Wón žeby rad cžežźo srani, nimo toho wutorhny so jemu lewa noha. Direktor slama žeby nohu, srani so na hłowje a srěża so w njeswjeczu a na rukomaj. Nimo toho staj so wobaj też smutkownje khoro sranjeloj. Wjednik wosa wotenđże ſ ranami we wobliczi, mloda holza so njesrani. Prěnju lěkarsku pomoz poskhej dr. med Horn ſ Lubija.

S **Kotez.** Nasch wospadny farař, sudijny rada na wusłužbje farař Bohuměr Kanig, wot cžežźeje plujoweje khorosće zjožownje so wustrowiwschi, je so ſ khorownje evang. lutherskeho wustawa diakonijowu w Drježdżanskim Nowomješe so zwoje wospady wróćził a pschewospnje ſ 1. požnjenjom tudomne farske dźěło sazo sam.

S **Lubija.** Sobi žiwjenje wsał je žeby w nozy na srjedu 70lětny molek Robert Herschel. Wón so w swojim wobydlenju na Snutskownej Budyskej hazy 2 wobwěšnu. Pschičiny ſ samomordarskiwu su njeznate.

S **Rjeżwcz dla.** Wječera dopoldnja padże tudomny motorski kolejźeny duzy po puczu do Bóschiz ſe swojim kolom. W sawinjenju pucza pschijědże jemu sajschak naspjecžo a tak sajdże do mjehkeho nażyna ſ boka ſ kruteho pucza a sbudź wuzinał swojim kolom. Wósnik njebě dosć daloko na prawizu wujeł. Pschi nječzišćich wobkhadnych wobstejnosćach je Bóschczanski pucz tak wutki dosć a tohodla je tam kruteje wobkhadnje dišziplinu nusnje trjeba, jo by so cžłowjeske žiwjenje njewohrožiło. Motorski kolejźeny bě so cžežźo w mjeswoczu sranił a najsterschcho też mohły pschasć.

Se **Semiz-Tumiz.** Njesbožo sta so frjedu popoldnju w stale firmy C. G. Kunath pódź. tow. Někotři dźěłaczeju dźiwchu kamjeń, kiž běchu se sběhadkom naiwróćili, ſ tajsoljeho wosa wotkhapkaſ. S tym so sběhadko wotskoczi, padże kamjeń na napschecziwnu stronu ſ semi. 36lětny nosenjeny skałaŕ Richard Reißbach ſ Ramnowa, kiž pschi tutom njesbožownem pschijadże njemóžeše w prawem cžasu so wuwinyć, slama žej pschi tom nadkoleńzu. Hnydom sawołany lěkaŕ dr. Knbiz wukasa, so ma so snjesbożeny do Budyskeje khorownje pschewjesć.

Se **Semiz-Tumiz.** Padncha, kiž běsche tu koło kradnył je so poradźiło w Dobnje pola Pirny sapkajicz. Koło mószachu jemu wotewjacz.

S **Halschtrowa.** Dla rjaneho wutrajneho wjedra su so žně tu a we wokolinje ſ Boha derje ikončźile; pola, pschiby ſ rjanymi Božimi žitami połne. Su wupusłe a krsjne daty su do brožnjow a do zajmow swożene. Jako łodne słónczenje žnjowego cžasa běchu žnjećarjo tutoho ryeżeńtuhła žiwoj poslednji dźeń ſ pschijuzu nakładženy, sobotu ſ cžełowej selenju. majšom a twčkami łodnje wupyschčeli a domoj duzy běchu so jdźeli na wós sežwatli. Many mily wobraz wuhudźe pola wozhydlerjow powiđzitowe wjesełe.

S **Wojerez.** 19 wospadow nascheho wokrjeża liczja 11 721 evangelskich nimo 6213 katolskich duschow, 139 nimo zyrkwinskich wotschcežźepnikow, 5 židow a 384 dissidentow pschi 51 462 duschow dozyknego wobydlerstwa. 2797 wosobow nimo wokrjesnohamtskeho liczenja bydła we sjedownych wsach, kiž słuschcheja k wospadam swonka wokrjeża. Snapschcerża 64 wusłupjenym ſ zyrkwje stojachu 12 pschestupjenych do zyrkwje.

S **Wukranczizu.** Wobkhadne njesbožo sta so tule wutoru pola nasch. Schulika rjadowniza ſ Nitkeje bě jej k nam wuležźała. Mjes tym so dźěći so k wotpocžinkej rospoložichu, łójachu so nětotre na drózy. Pschi tom pschejědże kolesaŕ jenoho pachoła tak, so jebi hólczej nohu slama. Hdyž běchu jeho ſ nuzy sesawobakeli, wotwjeje tudomne auto dźěsco do Niščanskeje khorownje. Kaž praja, njeje kolesaŕ wina na njesbožu.

S **Khocžebuza.** (Pisches 1600 dźělonjemějazych.) Pomaiku ale wobstajnje pschiběra liczba dźělonjemějazych we wšitkich zjauskim wokrjesu. Po rozprawje zjawneje dźěłoradźerskeje sa cžas wot 20. hać 25. znjenza staji so liczba dźěłoptajazych njedźiwajuz pschiłubowanych pozrědnitich mózneje na 1617 (718 muzskich, 893 žónskich) porunjo 1516 (665 muzskich, 827 žónskich) wobsobow psched tydźenjom. Jako nusowi dźěłaczerjo dostachu 89 wobsobow dźěło.

Z Łužicy

S **Wopakeje.** Wulki fabrikowy nowotwar w nałchej wsy ma Wulkokupowanjska zwjazkowosć němskich kantlumskich towaŕstwow wotnapyscre. Nałożna organizazija němskeho družstwa je sa nowotwarjenje tkajerije a barbjerne hižo tři leżownoscze płisko dwórnischcza kupka. Natwarjowna fabrika budże z wulkim wotkżiwjenjom nětschischeje tkajerije a po nowotczasnem waschnju ſ najnowischimi technistimi dobytczenmi wuhotowana.

S **Wjasońzy.** Sastaranski hamt wokrjesneho sastaraćkeho zwjazka Budyskeho hamtskeho hejtmankstwa smjeje wutoru, 4. póznjenja, popoldnju 1/4 hodź. hać 5 o 5 hodź. na gmejnskim hamcze we Wjasońzy, wo zjtwi 1. rěczny hodźinu sa wójnskich wobschkodżenych, wójnskich zawostajenych a heiwaschich sastaranja potrěbnych.

S **Wjasońzy.** Pschipowědźicz maja so dźěći, kotrejž jutry 1929 we wokrjesu Wjasońskeje Delnjeje wsy do schule póndża, pschichodnu wutoru, 4. septembra, a frjedu 5. septembra popoldnju wot 3—5 hodź. wo zjtwi schulskeho wjednika. Jutry 1929 dyrbja do schule khodźicz dźěći, kotrejž su je w cžasu wot 1. jutrownika 1922 hać do 1. jutrownika 1923 narodźite; tola po pscheczu starschich smjedża też tasle dźěći so do schule dowjesć a pschipowědźicz, kotrejž su w cžasu wot 1. jutrownika hać do 30. junija 1923 so narodźile. Hólzy maja so wutoru, holzy pak frjedu w postajenem cžasu pschipowědźicz. Wschitke dźěći dyrbja wopišmo wo schežźenju, jwonka wokrjeża narodźene pak nimo toho hischcze narodźinske wopišmo pschinjesć.

Se **Salomja.** W tudomnej Paulez konserwowej fabriki sta so wutoru njesbožo. Dwě dźěłaczerjy njeschčesći kżeki cžorbaſ ſ warjazej marmeladu, pschi tom so 18lětna dźěłaczerka Fichtez wobsunu a padże do cžorbaha. Wona bo straschnje wepari.

Se **Salomja.** Twar noweje zjawnje pschi radnizy budże bórzy dokónczeny. Do nowcho twarjenja stej dwaj sawarjenej automobilna garaża a kólnja sa domjazych wobydlerjow.

S **Bitkopiz.** Cžežźenje so wčera w dźele. W fajwerkowarni Eduarda Peifela mježschtej sawjesełka Marija Gnankowa rodź. Fischerez ſwój 40-lětny a schwalka Hedwiga Heilmannowa rodź. Thamrowskerez ſwój 30-lětny dźěłanski jubilej świeżeschtaj. Wobaj jubilarej buschej na sdobne waschnje poczeżeżenej a ſ darami wobdarjenej. We njenje Zitawskeje pschekupskeje komory wjedowa komor. y Bohuslaw knjes pschekupc Arnoschk Langhein Gnankowej, Silborne a Heilmannowej mjedżanc cžołne gratuljo ja kwčru we dźele.

S **Bitkopiz.** Njedźiwajuz póndjelskeho kżmeho cžasa kuježi cżita dźěławosez na sapadnjelnischczu pschi Bazlowskej dróhi, hdyž dokónczeja so sako schtyri wjetsche nowotwary. Tež we wobwěsczje, tak na Sinzmilschtej dróhi, Hórišcej dróhi, pjenaczišim pjeschawate twarja so njwe domjzy, ſ kotrymiž ma so mjerjazej wuhy na wobydlenjach jako trochu wotpomhaczź.

S **Wulkeho Hennersdorfa.** W nozy pospyta so tu nikoho cżłowjek wobweßnyncz, dokelż bě jemu lubka fijwru wupowědźiła. Wobaj lubowazaj daschtaj so do swady a młodu cżłowjek druheho wupuczа njewidźeschc, hacż so sa budu ſ drjewjanymi wudźělkami schibjeńcżicz, wobžedźeło korczmarskeho stana bě jemu naczinika a ſ nim so swadźiła.

S **Wulkeho Hennersdorfa.** Na tragiske wałonje we žiwjenje pschischoł je 2½ léta starý synk kubleria Hartella. Dźěsco dyschsche so, kaž to husto cżinjesche, ſ wodowoda na dwórnje napicź. Pschi tom so wobgunu, a padże do ſ nuzu napjelnjeneho kamjeintneho korta, a so satepi. Hdyž we něschto starschi brašr swojimaj starschimaj rjej pschidża, so bratrik we wodze leži, bě pomoz hižo pschepozdże pschischła.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Stolpina.** (Knjes a cžeładnik.) K bijeńzy bórzje wsdželu mjes ratarjom o jeho cžeładnym. Dokeż bo ratarjej hižo dom jěrź njechcasche, hačrunjeż posoni jeho wo to prošcheschc, hdyž dźe ma rano sahe sazo na dźelo hicź, porjeschtaj so wotprjedy wadźicz, potom so hrabnyć taj. Cžeładnik wuczeże nětó a jrani ratarja na ruzy. Też cžeładnik bu sranjeny. Wobaj dyrbjeschtaj so ra lekarja wo pomoz wobroćicz, jeju su pjeczа do khorownje dowjesli.

* S **Drježdżan.** Pschi synagogiju hudźby je so rjadowniza sa filmowu hudźbu pschiprawiła, korrejež nawčedowanje je so kapalmanu mjetschcej Walt. Dietzeltej pschepodało.

* S **Kamjenizy.** (W Zeitlitzi mocju so saječ.) We Heilig-Abendskim kupjelach pschi Nacžalschim mocju bu młody cżłowjek ſ Kamjenzy ſ mjenom Kripper wot nawalnych žolmow shrabnjeny a wotnjeseny. Snjesbożenego mózachu jenoż jako cżełko wulkowacz. 4

* S **Plawna.** (Cžežko khłostana lohkomyslnosć.) Sańdżenu frjedu sawadźi pola Plawna krótko psched Syrawom dźěłaczer Willy Löschner ſ Drochawza do cżežitego automobila a bu tak cżežko sranjeny, so dyrbjachu jeho je cżežkimi ranami na hłowje a cżele do khorownje dowjesć. Löschner, kiž ſ koleżom jědżeschc, bě so cżežitego automobila pschinnył, so njeby trjebał teptacz. Jako pak cżežitý automobil druhi auto pschejecżeże, słubi Löschner mój nad žiwjom koleżom, puschezi so cżežitego automobila, padny na drohu a bu wot pschikhadżazeho auta pschejedżeny a zobuwjerhnjeny.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutřischu njedźelu:** Rjenje a žuchо, ale khłódno. W Jendźelskej runje tak.

Na Schwabskej Albje we Württembergskej žu schtwórik wjeczor w 9 hodźinach někotre podsemske sktorki frěnjeje žiwnosće sačuli. Też dźěsche hrimanju podobne kulenje běsche žiwschecź.

*

W Münsterskim wokrjesu we Württembergskej běchu rubježni hnitwjerje nětdże 800—1000 kernow polskelci a ſ hatow ſ dynamitom karpy po zentnarjach wotnießli. Hdyž bě so swěsczilo, so žiedy do Marstettena-Altracha pokasowachu, so sa rubježnymi hnitwarjemi automobil ſ 20 policistami puschezi. Cži su 30 muži sajeli, kotřiž su sdelanu honitu a karpy kradnyli. Pódla toho su 23 pschekhowarjow sajeli.

*

W dynamitowej fabrizy w Ablou w Franzowskej je so pjatk dopoldnja ſ rosbuchnjenjom 7 dźěłaczerjow morito a 14 je sranilo. Někotre fabrizyne wotdźělenja su do powětra buchle.

*

Jendźelske kujeżerstwo je so w Tiranje wopraschało, hacż je so sjednotnym statam Albanskeje powěsći wo pschemjenjenju republiki do monarchije dało a hacż ſu k tomu pschihłoſowale. W Tiranje so wotmolwi, so je so to stało. Nohdżisko pak jendźelske kujeżerstwo swěsći, so so ani we Beogradże, ani w Athenje njebě niczo wosjewiło. Na to je jendźelski pósłanz pschećiwo wuwolanju monarchije protestował.

*

Se wschelakich dźelow Mexika powěscze wo nadpadach banditow pschihładżeja. Někdże 175 banditow je pola Mexikos železnišći wopadowu cžah nadpadło, kotrejž 10 wojakow pschewodnistwo cžah sastajiwschi do wosa tłačachu, w kotrejž běchu wojacy. Pschi pschedewzatym wobeńzu wschitkich wojakow morichu, hacż do jenoho, kotrejž sranjeny cžełny. Banditojo puczowarjow je njebje ječiatych a jich wurubichu. Na to hrómjenjetym wóz kapalichu a lokomotiwje ſ cžołom wotjeże dachu. S cžołkowego herionala so někotři sotnišći sranichu. Pola Mexikanow je rubježnišći schtwórb wróbły mjeli a někotre sranili. Wschelakim do narańzischich wótkow cžołkow, dokelż wiele handżiskich bandow wokolo cžaka a farmy wurubja. Na jene fotmje su

Hlowny redaktor a zwodowity za politiku: Martin Swjela w Budyšinje. Za lokalne a sčelu a feuilleton: A. Dyčmann w Budyšinje. Za bosnadowe a dźěłarske wobsahi: [illegible] w Budyšinje. Wudawaŕ a nakładnik: Serbske nakładnistwo w Budyšinje.

Swjeću 1. sept.
wječor w 9 hodź. swoje
50. lětne narodniny
w Sołćic. hosćenc w Miločicach. Přećelow kanalowcho towaŕstwa so wutrobnje pšerosćuja Wirth.

Koła
wot 72 hr.
gummi za koła
sedła za dźěći
sedła
nožak waćokow
zyća
zwony
rohmy
felkrywy na sedła
klatanjo za koła
wšě narunjanske dźele za koła kupujeće tunjo pola firmy:
Bratraj Thomas w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Za čučiwe a sulne nohi
wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć:
stupnjez nohaje.zepjeru
orthopädiske stupnje
Pehle

Wše druziny hnojiwow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Pisane počinjenje
z hłowakom . wot 6.60
Běłe počinjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najł. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Mjerschinskich
w Budyšinje
na Drjewowych wikach 30

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Składnosć!
Rjany zrały
twaróžk
Wosebita plaćizna
punt 32 pj.
Wikowańna z buru
Kunella

Poskłdam po přihódnym płaćenskim połoženju
D-motorske kolo, dołoe znamki
a druhe jězne kola, wuzowe
wjaze maszinu, zamjenje, buttrowe
maszinu, kinace maszinu, płace
maszinu, rězadła, zyrkowne płaty,
připrawy a narunanja
wupscelenja
najtuńšo
H. Paul Grälle
wuporęzenjer
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Najkrasniši dar
za wšě přiležnosće su nowe pyšne zwjazki
H. Zejlerjowych spisow
Serbska knihańza w Budyšinje
w Serbskim Domje

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zap. družstwo z wobm. ruk.

Poručamy našim sobustawam:

Najlěpše zažne běrny	**punt 0.06 hr.**
Tučne jerje	**punt 0.44 hr.**
Tomaty	**punt 0.20 hr.**
Zelene korki	**punt 0.15 hr.**
Slowki	**punt 0.30 hr.**
Margarina „Alma“	**punt 0.85 hr.**
Marg. „To najlěpše“ (bjez darow)	**punt 0.96 hr.**

Njedocpěta kajkosć

to je tajomstwo wulkeho wuspěcha, kiž je sebi Persil dobył a jenož přez tutón wuspěch je wón tak rozšěrjeny! Wězo, poskićuja Wam druhdy nješto, štož ma „runje tak dobre“ abo snadź „lěpše hač Persil“ być. Njedajće so zaslepić: Persil je najdospołniše płokadło, kiž móžeće sebi myslić, njeje lěpšeho!

HENKO, Henkelec płokacy a běleński soda

[illegible] šćěrka [illegible] namóčenju, njepřetrjecheny za šaty a do domu.

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Gardiny
Tamimy za gardiny
etamines
vitraže / polstores

we wulkim wubjerku

Otto König w Budyšinje

při Mjasowych ječkach 3.

Česćenym wobydlerjam w Kukowje-Pančicach a wokolinje z tutym wozjewju, zo 4. t. m.

khlěbowu pjekarnju wotewrju

Běla muka z mojeho, před krótkim přetwarjeneho młyna zmóžni woprawdźe prěnjotny khlěb podać. Budu na tute nowe wotdźělenje swojeho wobkhoda najwjetšu kedźbliwosć złožować a na wosebite přeća woteběrarjow dźiwać.

Z dobom poručuju

swój młyn

Mlěju rožku a pšenicu na skazanku w kóždym wumlěću a też na wuměnjenje.

Toleń žito a kukuricu, mjatuwows, čisću symjo.

Prošu wo dobroćiwu podpjeru a přilubju mojim woteběrarjam spěšne a sprawne posłužowanje.

ANTON VACEK

Šrajberec młyn w Kukowje

Awtowe khłódniki

(Auto-Kühler) **dźěłarnja a waporjedźerjuja**

Carl Ahlgrimm w Budyšinje

na Ziegelwall 4 :: Telefon 3750

Wupjerki, ložowe šaty

frotérske šaty, šantka, rólowańske ruby, přikrywy na blida a komody, ložowe płachty, fale, hotowe košle

słomjaki

poručuje we wulkim wuběrku tunjo

Emil Wehrle

na Bohatej hasy 9 ✻ na Bohatej hasy 9

Do Budyšina přiseđši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pjećwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

K wusywej

poručujemy:

Petkusku symjentnu rožku	Strubec tolsto kloš. pšenicu
Strube-Hermanec rožku,	Salzmündensku Standard-
Kirschněc wórčelowu rožku	Criewenskú 104 [pšenicu

jako wosobje khmanu za dobru pódu:

Habrachćansku běłu pšenicu

wulki wunošk při dobrej wazy, originaln. připózn. I wotsyw a wikowanske symjo

Žitny dom w Kamjencu

zap. dr. z w. r.

Hosćenc w Hasłowje

Jutře njedźelu reje.

Přećelnje přeprošuje **Jak. Měrćink** a mandź.

Hosćenc w Pěskecach.

Jutře njedźelu **žnjowy swjedźeń.**

Wot popołdnju 4 hodź. sem **reje.**

Hosćenc we Worklecach

Jutře njedźelu

zjawne reje.

Serbski Hospodař

Ratařske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe

telefon čo. 13

kupuje přeco

rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.

Předawamy

najlěpšu lanu mučku 38 %.

K nazymnemu wusywej změjemy

wubjernu symjentnu rožku.

Kupujemoj:

rožku a pšenicu

Předawamoj:

čornu muku, krupicu k picowanju wotruby, kukuricowy tołč

Heinke & syn hamorowy młyn w Budyšinje

Naturska hojerka — Iris-spytnica

A. Freundowa, hojerska magnetopatka

radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe hojenje, ma rěčne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerskej drózy 5 każdy štwórtk, pjatk a sobotu wot 8—5 hodź. a wobhladuje bolosće čuwow a duše, žołdka, črjewa, jatra, žołča, wuši, woči, bolosće, wobliša, lišawy, wupjery, wiće, drjenja, ischias, mortwicy, zakalkowanja, bjezsparnosće, waki, wosuchoćenja, tołstosće, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] Wulke wuspěchi. Raušu moc sobupřinjesć.

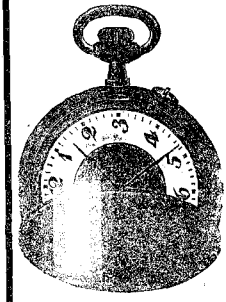

Co. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluk 4 —

čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—

čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narućne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kudojty, 7.50

štyrirózkojta, elegantna forma 11.—

Woprawdźe sćěborny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16., 17.-

čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—

Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje

na Póstowym naměstnje

Dolhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Hotel „Radna Pinca“ w Halštrowje

K hermankej dźensa njedźelu a pónd. poručujemoj naše wobnowjene rumnosće k wotkedźbowanju.

Jědźe a napoje w znatej kajkosći.

Za zabawu stara so znaty wopisowař žiwjenja, humorista a harmonikowy virtuoza **Max Schuffan.**

Přećelnje přeprošujetaj **Kurt Anton** a mandźelska.

Woscbity wobkhod

za

nawočnicy, šćiparje (Klemmen)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Seminarskej drózy 5.

Fotografowy Meister

ateljer w Budyšinje na Nježorsk. dr. 15 kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrátow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Najkrasniši dar

za wšě přiležnosće su nowe pyšne zwjazki

H. Zejlerjowych spisow

Serbska kniharnja w Budyšinje / Serbski dom

Po 4 lětnym wukubłowanju, poslednje 3 lěta jako assistent w klinicy za khorosće wušow, nosa a šije při Marburgskej univerśiće sym so w Budyšinje

na Albertowym naměsće 2

(při Marćinej cyrkwi) jako

wosebity lěkař

za khorosće wušow, nosa a šije

zasydlił.

Rěčne hodźiny: Wšědne dny wot 10—1/2 1 a 3—5 hodź.

Dr. med. Walter Metzkes.

Přiloha k číslu 205

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 1. septembra 1928

Towarstwo „Promień“ mjez Serbami.

Hižo někotre lěta maju serbscy młodźeńcojo a knjeżny możnosć w Pólskej studować. Tuta możnosć poskići so jim na tak mjenowanej Ludowej universiśe w Dalkach. Tam wuknu mjez wšelakimi druhimi předmjetami pólsku rěč a historiju. Dokelž pak je kursus w Dalkach, kiž jenož 5 měsacow traje, překrótki, smy dawno hižo wo tym rěčeli, kak bychmy so w pólsćinje wudospołnjeli a nawukninje wědomosće njezabyli. Tuž smy so zańdźenu njedźelu 26. žnjeńca w Radworju zešli, zo bychmy towarstwo založili, w kotrymž chcemy wuknjenje pólskeje rěče spěchować. Dla wšetkich přičinow njeběchu wšitcy přiś móhli, kotřiž běchu hač dotal w Dalkach pobyli, ale nadźijomnje budźe přichodny raz lěpje. Zo njebychm sobustawy tutcho towarstwa trjebali přeco do teje sameje wsy jězdźiś, smy wobzamkli, kóždy raz so druhdźe zeńć. Přichodna zhromadźizna budźe w póžnjeńcu. Cas a městnosć so w towarstwowym powěstniku wozjewi. Přistup maja tež ći, kotřiž chcedźa we přichodźe junu tajki kurs w Dalkach sobu činiś. Při nami budu móc hižo nješto pólski čitać wuknyć a tak jim to potom tak ćežko njepadnje.

Kóžde lěto wotměwa so w Dalkach dwoji kursus a to wot 1. rózownika hač do 31. žnjeńca za holcy a wot 1. nazymnika hač do 31. nalětnika za hólcy. Přistup maju nimo pólskich šulerjow też Łužicy Serbja a to wot 18. hač do 35. lěta.

Přeco su tež někotre swobodne městna wupisane, kotrež so přede wšěm Łužičanam přewostaja. Hač dotal pohychu tam w běhu 4 lět 4 holcy a 9 hólcow a na přichodny kusnc přihotuja so hižo někotři. Junu tajki kursus sobućinić je cyle dobra wěc, přetož človiek móže tam wiele nawuknyć, wosebje pak pólsku rěč a prawopis. Přisłowo praji: Z kóždej rěču, kotruž nawuknješ, sy wo jeneho człowieka bohatši! Dokelž je pólska rěč našej serbskej podobna, nieje nam ćežko, ju nawuknyć a hdyž mózemy serbski a pólski, nawuknjemy też lohko ćeški a z tym wobknježimy hižo tři słowjanske rěče. Tak derje pak kaž człowjek jenu wěc nawuknje, móże ju też zaso zabyć, jeli so z njej dale njezaběra. Temu ma nětko naše towarstwo wotpomhać, zo njeby naše přebywanje w Dalkach podarmo było. Budźemy w zhromadźiznach pólski čitać, pisać, přednošować a spěwać. Też mału zběrku knihow chcemy sobi zawjesć. Někotre časopisy hižo dostawamy. Nazyma so bliži ze swojimi dołhimi wječorami a tuž chcemy ju też wužiś za dobru wěc.

Cestuj starobu!

Skutk lubosće, na kotruž žu w naših dnjach mnohy dospołnje zabyli, rěka: Cześćuj starych. Stajnje rěka, to ma žo na młodźinu dźiwaś. Ale wona žonna nima starych ludźi husto dosć sanć. — Młodźina — tak rěka — je přichichod. Bjez dwěla, ale tutón přichichod je hišće dosć njewěsty, łaž wjsho, schtož přched nami leži. Kiž žu nětke stari, běchu też jónu młodźi. Hdyž potajkim njejsu wobkedźbowanja hódni, potom to młodźina też nieje, přichetej wona dźe njewostanije přcheo młoda, ale budźe też jónu stara.

„Přched schérej hłowu dyrbiśch postanyć,“ tak hmyz wuczeni. Cehodla? Hdyž tón abo tamny stary człowjek też njeje wušnamneho wuskutkował, potom je přcheo hišće khwalobne, so je žo kčdźeńatki dołho ś cześću sejźiwił a njeśmilne a husto njedźakowne žiwjenje smujśe přchebćdźił. Młodosći wšchak hda so žiwjenje być njeskórscha a najwjeselscha wćzka. Tak dołho hač je kci hišćhcje cźerśtwa, tak dołho hač hebi ludźo jenoż mało wot nicie žadaja, je łohko wic: Wo hmy to žiwjenie. Ale nawutśi najprjedy žo kčdźeńatki dołho ś nuśu bćdźicś, ś njesbožownymi přchipadami, ś tym abo tamnym přchesćěhajom a njedorozumjenjom: potom chżu žo cje žaho ras wopraśchecś, schto rěta, žiwy być“. Potom womjelknjeśch.

Cześćuj starobu. To wojnamjenja jako prénje, jeje hódnosći přchipóznacś. Cźim mjenje žo starí husto ze dwonkownymi, wunoschnymi wćzami sobćraja, cźim wjaz wusłutkuja přchcs žwoju wobmyślnosć a mčr. Woni su stajni dopominarja za dźiwich dopredkarjow. Dopredkarjow móże bjes dwćla być dobre, ale wone móże też wjele śmićaś. Wšcho, schtož ma rosć a narosć, trjeba mčr.

Cześćuj starobu. To rěta też žo starych rady něschto wopraśchecś, rady žo wot nich dacś poworićcś. Je to snamnjo schlachotnosće a sdokom mitškowanje žwobodny. Hdyž žo młody człowjek jenoż sam na žo njesprašchesća, ale hdyž žebi wot starych ludźi rady něschto do rjeź. Woni su tak mnoho naśkonili, schtoż ś kulbi njenawutnjeśch.

Dźi ś starym o nabudźesch mudrosće!

Pola lěkarja w měsće.

Rěčna hodźina pola znatcheho lěkarja je žónśich. Jenje je wjsy, žo wrócźo dźerźo, cźitaez w cźasopišach.

Durje ś rččnej jśiwi žo wocźinja, mudre mjeswoczo lěkarja žo pokaża, jeho wocźi hłodźitej po jśiwi a pytataj wjes přchitmnymi a ś luboséiwym „proschu“ přchcprosch-nje śeźbowazu pazientki ś sałmwej. Tolo wschc kedźbliwośći složnje žo nadobo na młodu žónśin je wzy. S wulkimi krocźelemi wróći žo do cźakańnje. Je dźe něschto njehłosne wobkedźbowało, załdo pokała žo ji na cźole a kruće wopraścha jeju mały maćerśku! „Nó, praj mi tola maći, hdźe dha maśch ty hižom žaho žwój dešchcźnik, žby dze jón pola Schaaża śeja wostajiło. Nětko pój, ja jón pytaćz pónźdźemoj. Ty žo woprawdźe troschu kónćeźeta.“ Přchi tutych słowach přchimnje žwoju małuschku maćerśku kruće pod pažu a bjes postrowa dźe won.

Pódla mje žedźi žónśka a cźaka tam a žem zedulku je śaka a cźita mjeścźo, schtož je tam napišane a tykuje ju wotpjet do śaka. To je wjazy kótreź wospjetowała a tuž mje śajimuje. Je ża tym přchschła a wujaśnuje mi přchcśeźelnje: „Śleśćo, žym śej wschc napišała, dokelž potom, hdyž tajkeho lěkarja widźu, dha žo wschc we khłowje wjercźi!“ Dźiwam žo, jo ma telko thoroscźow. A hdyž do wjeśeleho śtrowcho wobliecźa mojeje kuhdźinki pohladam, śda žo mi podhladna, so je drje śwobom thoroscźe žwojich přchiwuśnych śej napišała, o by hódne było, ś lčkarjej hieś.

„Ach, knjeźnicźka“, wobroći žo jena druha na mnje, „wodajeśe, nomakoh jene praśchenje: Wośmjeśe Wy khodźiś kobu ke knjeźej dokterej abo wośtajśe jón tudy.“ Po-hmjewknjo ji wotmolwich: „Zo móżeśe cźiniś każ žo Wam spodoba, jo jón wośmm kobu.“ A nětko poćźna še kobu rččeź dla tuteho khłobuka: „Bych jón kobu wsała abo jow wostajiła. — Wšeśćišche je hižo tam mnóka — ale jo wschak mohła jón też tu wostajiś — abo nó — ach dha jón wośmm kobu.“

Mój napohlad je też druhich śmuśił, žo na mnje wo radu wobroćeśeź. A śaky praśchesche žo mie jena pazientka: „Ach, wodajeśe cźeśćeźena knjeźnicźka, wobkładuje knjes dokter thorych tu abo w khlinizy?“ — „Tu wośtmewa knjes dokter žwoje rččne hodźiny, ale thorych pórśćele do žwojeje khlinizy na — — — drózy.“ — „Tam dyrbi jara rjenje być, kaž žym to wot druh'ch khłyschała,“ praješche žónśka, a nětko na to posabych, jo mje cźeśćeźena knjeźnicźka mjenowachu a napschećiwich: „Dai, w tej khlinizy je jara rjenje, tam žu žo moje dźeći narodźiłe.“

Nětko wulke spodźiwanje a žónśka ho wopraścha: „Dźeći hižo też maćeje, dha śeje wośeje wudałała?!“

Nawoženja, kiž swoje samsne wobswědčenje zemrěća falšuje.

Spodźiwnu leśeź, so by žo žwojim winowatośćam wuwinył, je śhadwaześiłemu rataśći žym Ota Kullmann nałożił, kiž dyrbieśche žo w tychle dnjach přched Barlinskim žudom dla falšowanja lisćinow samohwiećź. Młody cźłowjek bě žo ś jara rjanej Barlinskej holcu žwólił. W běhu cźaha pak luboźej wolinkny a słónźnje žebi sapožcźachu wšchelake wćzki wunjeśewośeź, cźim bóle, jako žebi młoda holcźa, po tym hač bě porodźiła, wot nawoženje přchinośchći sa jeźiwjenje dźeśeźa žodała. Kullmann na to žlub rozwjeśa a bórzy po tym dosta młoda holcźa wobwěźeńe-nje je smrěća, w kotrymž bě wobtrukcźene, so je Kullmann ś platnym cźłonkom na Němšćim morju śmjeśowanśchi žwoju śmjerć w žołnach namakał. Po pohrjebje pjeźa hižo běśche. Młoda holcźa bě wjeźo nad śmjerću jeje njeźbérnehno nawoženje jara njeźbožowna a wobleźe ho žarowanśchu drastu.

Někotre tydźenje posdźiśche pak śpótna, so je wobswědčenje śmrěća falśchowane. Wona nětko ta prawym přchśchełeźe a bu njemałe přchśchełapjena, jako śhoni, so je jeje nawoženja najwjeselśchi cźłowjek a so je žyła należnosć ś wobswědčenjom śmrěća do śkutka śtajił, so by žo wot přchinośchćiwa sa jeźiwjenje dźeśeźa wuźwobodźił. Wobswědčenje śmrěća bě žebi wot nětkajeho dobreho śnateho dał wupiśaś. Taśe falšowanje wopraśchenu nichtó wjeźo jara rozhori. Wona běśche ł ludźi a žadaśe žebi „śmrěteho“ nawoženin. Tak je jeho na łaźku ta wobśtorzenych přchinośchća. Tu bě Kullmann je śelnjwuh hrěśnikom. Śłubi, so dźe wśtaś kwóle winowatośće přchśchełeźe swoje niewótśe a śwójemu dźśeźu dopjelnjeś. Śeźdnik wječźeśe ś nim trochu kontrolśe a nawoźi jemu śi mźesny łaśtwo.

Samomordaśtwo z přcwodom kramaśeno.

Mordaśli pospyt na lubowanej. — Drama woścmnaczełźeńcho.

W Klośtermeuburku w Awśtrijskej je žo tele dny rosboriaźy hubkaśti dyrdomdej podał. Wośemnaczełźeny žuby techńikar Max Braunśtein ś Wina wutśeli swójaju we bydleńju inźenjera Wallacja Zawadja w Klośtermeuburku na dwaczełźeńtej kontorliśtu Maria Krisńićźej, kiž je tohodnja ś Wina. Wón pak holan njeźtrachi. Wćrźiwśi, so je hołzu tolo cźéśko śtanił tśeli ha Braunśtein do śpanja. Wón je někotre hodźiny poldźiścho w Klośtermeuburśkej khorowni na swoje rany wumrěł. K tomu tśehnimy jeśće hšwaze jenotliwośće:

Młody muźśli bě kontoriśtu přched někotrymi nedźelami śejśnał a naddźehowaśe ju naśtajnje ł wopokazanji lubośće. Dokelž pak holza wot nicho njerozdźeśche, dźiwśiše he wón wjeśeli. Jenoho dnja da ho wón ś posdatkownym porumikom w pśchtomnosći holzy do pukow, kiž kotrychž Braunśtein śwojeho přchcćeźnika śpiaśeźowa. Braunśtein bě žo dla tuteje bijeźiły na dnju khrótkeho podawka přched žudom ta młodośtnych dwórbał samolwieź a prośćeśe Krisńićźej, to by přchi jednanju śwědźiła. Wón hižo rano ś cźakom po nju přchińdźe a prośćeśche ju, so ću ł nim najprjedy do Klośtermeuburka ł jenomu rččnišći śchła, ł kotrymž dyrbi na kždy pad hišće do jednanja rččeź. W Klośtermeuburku dowjeźe młody muźśli kontoriśtku do tydźenja inźenjera Zawadja, kotrejž jeju pośtrowinśchi jśiwu wopśchejźi. Jako běźchtaj hamaź wuczahny Braunśtein pśtoliju a sawoła na holzu: „Nětko ću mam, ty mi wjaz njeśćahnješ. Pokłaki ho a powedź ho, ja mieś tym hyśchće tśi gramalonowe płaty nacźahnu a hdyž ju wuhrabe, potom dyrbiśch wumrěć. Hdyž bołaś hy wšchem śtrachom wuśćeśko ale nětko mi wjaz nietwochnjeśch. Moje

Před dwaceśimi lětami.

Za njebohu wojeńśkim fararjom Jakubom Rjeńcom.

Wopomina Jan Serbin.

Naš dnjownicaŕ je złoty człowjek. Ma złotu wutrobu a złote pjero. Wjele rjeńše, wjele ważniše za nas Serbow hač to złote pjero, kiž je Le Havreski měsćanosta Kelloggej při powitanju darił. Wulcy statnicy su je na dnjach w Parizu wužili, zo bychu wěčny měr podpisali. Wěčny měr! Bóh daŕ, haj, zo jenoż njeby zaso raz wo „papjerjanej ślebjerdźe“ rěč była, hdyž jónu pózńe jenoho tajkeho „zamolwiteho“ koža swjerbiła! —

Našeho drohoho dnjownicarja pak ważmy sebi nad tajkeho knjeza Kellogga z Ameriki, česćeni čitarjo Serbskich Nowin, to Wam z cyłeje wutroby praju! Abo njejsće traš so hišće na našu dnjownicu dohladali, hdyž swój dźenik čitaće? Njeźitaće-li kóždy dźeń wo tych dobrych serbskich mužach, prostych a zdźełanych, morwych a žiwych, kotřiž su ći najlěpši synoje serbskeho naroda, kotřiž su na čole našeje narodneje gardy stali, kotřiž su za Serbow žiwi byli a su hišće žiwi, za Serbstwo, za nas dźěłali a hišće dźěłaju? Ow, lubi Serbjo, njezabudźće serbsku dnjownicu čitać! Na přikładach našich wótčinskich wulkotnikow so wšitcy dyrbimy wobrěć, zahorić, zapalić, po nimi so złožować, do jich stopow stupać a tak swoju serbsku dušu wukhować, swoje serbske zbožo pěstować. Potom budźe to najkrasniši dźak našemu swěrnemu, borliwemu, pilnemu dnjownicarjej. Jeho revija „Serbow 365 a 1“ pak budź jónu ze złotej knihu, kiž dyrbi dobře naše serbske pismowstwo! —

Čitajo potajkim serbsku dnjownicu, najlubši serbscy přećeljo, zetkaće so zawěsće z tym abo druhim wosebinskim znatym, kotrehož žiwjenje a skutkowanje dopomni was na rjany čas, kotryž sće snadź sami z nim přeżiwili, z nim so lubowali, z nim dźěłali. A w jich wopomnjeću budźeće so pozběhnjeni začuć a sebi prajić, je-li waš přećel hižo zemrěł: „Tón je zeńsko bědźenje přetrał, też ja to dyrbju! Wón je swoje žiwjenje z česću wobstał, też ja to dyrbju! Wón je wjele dobreho činił swojemu bližšemu a za cyły serbski lud, też ja to dyrbju!“ — Je-li pak je tón wopominany narodowe hišće žiwy, tak budźe wam čim skěrźo možno, po jeho přikładze so złožować a to wulke dźěło našeho žiwjenja zhromadnje z česću, swědomitosću a swěru wukonjeć hač do posledniho wedychnjenja, „přetož žně su wulke, ale dźěłaćerjow je malo!“

A nětko chcu wam, česćeni čitarjo, wupowědać, kak je so mi žło, hdyž sym našu serbsku dnjownicu čital, kaž čitam ju kóždźičći dźeń.

Před dwěmaj njedźelomaj, pjatk, 17. žnjeńca, dočitach so wosrjedźa w dnjownicy do jenoho mjena. Na předposlednim měśe bě też naspomnjeny duchowny knjez z tutymi słowami:

„† 1908 nahle Jakub Rjenč, wojeński farař z Drježdźan nahle w Lindawje.“

Před dwaceći lětami potajkim! Čitawši tole, stupi mi njeboćičkeho wobraz před dušu a dopomnich so, zo běch sebi před dwaceći lětami w Moskwje k wopomnjeću tohole muža tole do swojeho pomjatnika zapisał:

Žiwjenjoběh: Knjez Jakub Rjenč

narodźi so 8. hapryla 1864 na Wićazec kuble w Khrósćecach. W Prazy studowaše wot léta 1879—85, služeše w léće 1885—86 jako dobrowólnik 4. pěškoweho polka 103 w Budyšinje a dokónči léta 1889 swoje bohosłowske studije na Karle-Ferdinandowej universiśe jako wučowne serbskeho seminara a sobustaw „Serbowki“ w Prazy, dóstawši 6. nowembra 1882 měšnisku swjećiznu. W samsnym léće bu za tachantskeho vikara a II. serbskeho kaplana w Budyšinje postajeny. L. 1891 bě hižo z prénim kaplanom při serbskej cyrkwi „Našeje lubeje knjenje“ w Budyšinje a při tom sobudźěłaćeŕ „Katholskeho Pósła“. J. M. kral Albert powoła jeho 1. oktobra 1895 za wojerskeho fararja do Drježdźan a w tutym powołanju je 13 lět skutkował hač do swojeje smjerće. W Lindawje, w hotelu z. Sonne, zaja jeho Boża ručka wróćiwši so z kupjelow „Wildbad“ w Cornym lěsu přez Freiburg, Basel, Bodanowy jězor do Drježdźan. Tam bu jeho cźełko přewjezene a pjatk 21. augusta swjatočnje z wosobnym přewodźenjom na garnisonskim kěrchowje pohrjebane.

Karakteristika: — „Knjez Jakub Rjenč — štóž je jeho znał, kak bě njechał jeho lubo měć! Zrćdka hdy zjednoći so z jara rjanej, runoměrnej postawu ćěła tak nadobnje zmyslena duša, tak dobra ćista wutroba a tak runa swérna powaha, kaž bě to pola njeho. Jeho wóčko zhladowaše tak lubje na wšitkich, stajnje by so w towarstwje přećelnje posměwał, jara rad by wjesełe, ale cyle njewinowaće a bjezo wšeho šćipanja zažortował; tak so z nim jara derje a snadnje wobkhadźeše. Wo zwadźe a překorej drje so jemu ani wo snje dźało njeje. Tajki bě naš njezapomnity přećel jako człowjek, to bě jeho přinarodźena powaha. Też, bě-li jeno we wšědnym powołanju žiwy był, běše jemu zawěsće rjanc wopomnjeśa pe snjerći zwostało. ... „Pacyfiorny

žiwjenje je pisches tebje sniczene a kohodla ty rjez wjaz njeznejsch dlże žiwa bycz.“ Holza wotsasche wo pomoz, tola gramafon, kiž bě Braunstein mjes tym nacžahnył, pschekinczа jeje słoß. Muzłi hrabuy Krinschez na to za ruku a nuiowasche ju napiszacz, so chze pohnjerczi bycz spakena. Holza wobarasche so sadwołowana a prózowasche so, jemu revolwer z ruki wutorhnyez. W žamtnem wokomiku pak bě Braunstein hižo dwójzy na nju wutsełił. Runjez ju njebě trjechił, padny holza semi — po sdacju se strózelemi. Po spytanym njesłutku Braunstein sawoła: „Mjerko tež ja njemóju dlże žiwy bycz, hewak mje do khłostarnje tykmu.“ Wón stłócz pistoliju k spanju a satsełi so. Jeho hnydom do blischeje khorownje dowjesechu, hdjež pak je hischcze žamtnje popoldnjo wudychał. Holza wosta njesranjena.

W žamtnym czasu pak jednasche so na žudnistwje sa młodosinych pschecziwo Braunsteinej dla lohkeho sranjenja cžeła, kiž je tkucził na nałodnym muzłiku, jako jeho spjasczowa. Mjesto Braunsteina pak pschindże jeho macz, so bě jara roshorjena a žudnikej praji, so je žebi myślika, so je jeje žyn k jednanju schoł, a kajki strach ma, hdże žnadź je schoł. Pschi jednanju, kiž so bjes wobskorzeneho wotmě, pokasa macz na to, kak połtuczhyn je Max stajnje był, jako bě hischcze z dżesjom. Jenicžki znajomstwa z holzami sin jeho tak daloko pschinjesche, so je so pschi łożjej malicžkosczi roshnéwał a roshorił, tak so njeje wjaz wedżał schto cžini. Pschi tom najpomni, so by było na mésinje, hdyż bychu Matka jónu žudnizy lékarjo pschepytali, kiž bychu mohli swésczicz, hacz je jeho pschemėnjene waschnje w nėkajkej khorosczi sakorjenjene. Jednanje dyrbjachu stónczinje na nėkajki podżiczki dżeń wotstorczicz. Nichtón pak njewědżesche, schto bě so w tutnale žamtnym cžasu w Klosterneuburku podało. Strach maczerje, so je jeje žyn žnadź nėčak khory, bě so na hrójone waschnje zwoprawnił.

Zrudny kónc kwasnego puczowanja.

Hnujazy dóht brasilskeho milijonarskeho žyna.

W hnujazej tragediji, kiž je so psched 14 dnjemi na wysokim morju podała, zhoniny, kaž „Nowy Wirsti Journal“ pische, hakle nėtkole nadrobnische, hdyż je so Franzowzki namórski parnik „Patria“ domoj wrócził. Se parnikom, kiž bě psched njedżelemi Le Havre z złotom Rio de Janeiro wupuschcził, puczowasche žyn znateho brasilskeho milijonara a gumijowego krala Dona Filipa Alajucza, 26létny Petro Alajucz, je swojej młodej mandżelskej, Schwediska, z kotrejż bě so psched krótkim we Pariši wożenił. Pedro Alajucz bě žiwoju mandżelsku na žiwotnim puczowanju po Europe sesnał, salubowa so do žoltowłosnje rjanolinki a mójesche hakle po dołhim dopytowanju pola žiwojeho nana pschecziwczecz, so so z holzu w Europe woženi a potom z nicz do žiwoje domizny wróczi.

Po krótkim kwaßnym puczowanju do Bjenadkowo podałchaj so młodaj mandżelskaj w Le Havre na parnik „Patria“, so bychtaj so z nim do Amerikи dowjezłej dałoj. Namórski parnik kě hižo na wysokim morju, jako so we kajicze młodeju mandżelskeju hnujaza tragedija poda. We potnóznej hodżinje pżimy Alajucz po horżym wokoschenju, so ma mortwu žonu w rukomaj. Wón bęsesche k łodżnemu lékarjej, kiž dyrbjesche pak so jemu po krótkim pschepytowanju wujnaczi, so je jeho mandżelska mortwa. Alajucz so po tutych słowach sadwołowazu swjese. Słužk nozy wschepłaka wón pschi cžele mortweje, horzolubowaneje mandżelskeje. Podawschi so rano na kódżnu lubju, pschija Alajucz znanje bohużelnjosce, kiż so jemu je strony kapitana a bohużnezowazych stachu. Nienadżiwy pak khcył njeżiwy cžłowjek psched wocżami zhromadżenych do oceana. Hačrunjez kapitan hnydom pomozne cżołny wupóhla, njemóżachu sadwołowaneho wjazy wukhowacz. Wón je bjes dwěla žrauzam k woporej padnył, kiż morje wo tutej wokolnosczi w bohatej ličžbje wobydla.

Hrózny podawk sawostaji pola wschech bohużnezowazych „Patrije“ hnujazu žacžischcz. Sžiwjatocznosce a łódżne reje, kiż běchu sa cżaß jésdby wotmyklene, so njewotmėchu. Cżełe włodeje žony wsachu bohu do Rio de Janeiro.

650 lět město a klóštr Liebenthal

Město Liebenthal w Lěhnicžanskim wokrjesu žiwjeczi w tutych dnjach 650létny jubilej wobstacza města a klóštra, kiž je Jutha z Liebenthala, pschecželniza knjazeje Jadwigi, lěta 1278 rumowańskje z městom załožiła. Jubilej klóštra je so 26. awgusta zawinzły wobwjeselił, mjes tym so na 650-lětne wobstacze měšczańskeje wosady w cżasu wot 1. hacž 4. septembra we wobłuku domowinskeho žiwjedżenja wobłukowicz. Wschi tutej składnosczi wospjetuje so nimo žiwjedżenja na torkoschczu a historiskeho žiwjedżenskeho cżasha 400 lět stare waschnje tak mjenowanego tżěnanja młodych holzow. Město Liebenthal je bohate na architektoniskich wumělskich tworjenjach a sawostaji pola kóżdeho wopytarja najskerschi jackiscżcz. Sdawa se je w lětach 1726 hacž 1730 wot Lěhnicžanskeho stwórskeho mischtra Jana Jakuba Scheerjosera natwarjena kraßna katolska farska zyrkej, kiż je po wuprajenju wschitkich žydow z najwuznamniischich barokkich tworow Schlesyskeje. Město Liebenthal njeje tu mjes Sserbami njestate, je so na tamnischnje prjedawschim katolskim wuczeżiskim seminaru tola tak nėkotrymżkuli Serb na žiwoje powołanje pschihotował.

Přilopk.

* **Na haży zabity.** Na Boarskej haży we Barlinje bu wczera popoldnju 29létny hoscżeńcz Briesmuth pschez žiwojej tżěju wot njesnateju muzow nadpadnjeny a zabity. Briesmuth je krótko po tym na žiwoje cżeßke rany wumrěł. Mordarjej staj cżekkoj.

* **Mój schorschenjow sawonniu cżeßke automobilowe njeschoże.** Se Stockacha w Badenskej so pische: Cżeßke automobilowe njeschoże sta so wczera popoldnju pschi Ebersmingenom. Puczowanjski wós z Ueberlingena, kiż bě je 8 wobsadnimi wobżadżenu, nadpadnyli rój schorschenjow. Wobarawschi so psched słymi stoczatkami słubi wiednik móz nad wosom a sażdże z połnej spėschnoscżu do łysnego schtoma. Wobżoby, kiż w automobilu sedżachu, dyrbjachu cżekko sranjene do Ueberlingenskeje khorownje dowjezeż. Automobil je so pschi njeschodu cżekko wobschkodził.

* **Pjsches 24 hodżin žiwy pohrjebany.** S Aachena so pische: Sorjedu popoldnja bu na janie „Marja“ w Hoentenenu 19létny hórnik farrownjery. Nětko je so poradiło, jemu zhrobu a cżeßtwy powětr podacz. Wukhowanjsche dżesche je jara wobcżežne.

* **Struchły łonz kartowanje.** Pschi kartowanju zwadżischtaj so w jenej korcżmje w Spehera ženjenaj muzaj a wopuschczischtaj korcżmu, so bychtaj na měšczańskim namėsczu žiwoje mozy mohłoj lépje pruhowacz. Lédy bě so tam jedyn z njeju, 25-létny Karla Sauż žiwoju jaku wuhlelk, kainy jeho 31-létny schofėr Jan Bowitz z nożom do schije, so bě Sauż na mėsczu mortwy z semi pasese. Bowitza sajachu.

* **Sdwójona fruchtobstra.** S Ludwigshafa so pische: Wczera popoldnju fatło ratar Robert Bick z Wäbbelina žiwoju 45létnu mandżelsku na polu. Cżeło, kiż mjesesche hluboku ranu w krku, namaka jeho 17létna dżowka w bérnińczeju. Mordar je so w bliskim lésu wobwěsnył. Mandżelskaj běchtaj hižo nėkotre lėta w pschekorje žiwaj.

* **Pěschi wokolo zyleje semje.** S Florenza so pische: Djenża je hollandski žurnalista do Florenza pschibėżał, kiż pěschi wokolo zyleje semje puczuje. Hižo schescżdżesczatżětny puczował je žiwoje rodne město Haag wopuschcziwschi po Němskej, Ruskej, Małej Asije, Judskej, Chinje, Japanskej a Sjednoczenych Statach puczował, potom wot Bordeaux, po Franzowskej a je žebi nėtko pschedewzał, po tym hacž je 42 000 kilometrow pschekrocżił, też Italiske pschepuczowacz.

* **Město prėnich cżłowjekow wuhrjebali.** Każ italska nowina „Tribuna“ pische, su pschi wuhrjebanjach blizko Cetony (provinza Viena), hdjež je hlawna prózdnjerja, w kotrejż je w žiwotnu cżasu žiwjaty Franzišikus pschichowak, město namakali, w kotrymż su pjeza prėni cżłowjekoju łodżi. Wucżeni praja, so je město starsche hacż etruskiska kultura. Mjeje njemózne, so so tu we pschebetrusiske twarsche pomniki jedwa.

* **Połakna šuflerej dżesi dżęci.** S Budwizkeho sajerna so pische: W Munderbelmje wumrěchu tśi dżęci z jenej žiwjenskeje by w starobje 8 a 2 lět każ 10 měsazow. Dżęci słuschiche pschedwżdżejuzu na žiblawu a to tak sle, so dyrbjachu je do khorownje połėsacz. S toharunja skhorjenym šuflerom tym dżęcom bu połėpschuje. Pschiczinu šuflerskeho skhorjenja njeju bischcze swėsczili.

Cyrkwinske powěsće.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedżelu dn. 1411 hodżin nadżelska šula, wječor we 8 hodź. evangelicziska zhromadżizna. Rěčnik knjez zjednoćenstwowy wothladar Schmaußer z Lubija. — Póndżelu wječor we 8 hodź. je zhromadżizna sobustawow.

Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann zwoła bibliske hodżiny njedżelu popoldnju w 3 hodź. w šuli w Rozwodecach, wječor w Lubiju, srjedu w Mortkowje, Stwórtk we Wolbramecach a pjatk w Tučicach.

Zwjazk młodžiny za rozsudź. kżesćanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Wutoru wječor we 8 hodź. je přednošk Běłeho kříża za młodźenčow. Thema: Bojowace mocy w młodostnym žiwjenju. Rěčnik knjez zwjazkowy sekretar Nissen z Kiela. Kóżdy młodźenc je wutrobnje witany. — Srjedu wječor je zhromadżizna za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo na Běłej Horje. Njedżelu popoldnju 1/2 hodźin je njedżelska šula a w 3 hodź. bibliska hodźina. — Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje bibliske hodżiny njedżelu wječor na Židowje čo. 146, póndżelu we Wulkej Dubrawje, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Zemicach, Stwórtk we Wjelećinje a pjatk w Cornjowje.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nastupa elektriske přizamknjenje.

Prosymy wšěch zajimancow, kiż sebi w bliższim času elektriske přizamknjenje přeja, zo bychu so **hač do 1. oktobra** pola nas zamolwili, dokelž po prénim zmjersku žane přizamknjenja wjacy wojowacy njemóžomy. Pozdźišo zamolwjenja so hač do přichodneho naléża wróco staja. — Namjet dyrbi so pisomnje zapodać.

W Budyšinje, 1. 9. 28.

Direkcija měsć. milinarnje w Budyšinje

Sjawne namołwjenje k wotedaču dawkowych wojerwjenjow za nałunske pohladanje dawka la 1928.

Dawkowe wojerwjenja so dohkowny, spolkowy (Vereinschaft) a wobrotny dawk maju dawkarjo, kotrejž so spodaßte této je so mjes 1. januarom a 30. junjom 1928 stworiło, w cżasu wot 1. hacž do 15. septembra wotedaču a k temu pschedpisane formularny wužiwa.

Dawkarjom, kotrejž je wjerowjesi, wojerwjenje wotedacz, pschipósczele finanzny hamt formular. Wotmołwjacy, kotraż po sakonczanych dohkownym dawku, spolkownym dawku a wobrotnym dawku k wotedaču dawkowego wojerwjenja wobsteji, wosłanje njedóstajena; je-li tżi, maju sebi dawkarjo formularny wot finanznego hamta žadacz.

W Budyšinje, 31. awgusta 1928.

Finanzny ham.

Schulske pschijimjenjenje za jutry 1929.

Dżęci, kotrejž jutry 1929 do schule sastupja, maju so pschijimjeć:

w Lutherskej schuli 3. a 4. septembra wot 8—12 hodź.: holcy,
w Lessingskej schuli 3. a 4. septembra wot 8 hacž do 12 hodź.: hólcy,
w Pestalozzijskej schuli 5. a 6. septembra wot 8 hacž do 12 hodź.: holcy, a 10. a 11. septembra wot 8—12 hodź.: hólcy.

---

postrow Jurja Libša. „K. P. čo. 36 lětnik 46. ..... Kóžde lěto jedyn abo dwaj razaj jeho powołanje zas do Budyšina přiwjedże. Kóždy so radowaše, jeho zas wohladać, z nim so zetkać; přetož Rjenč bě woprawdże luboscziwy knjez, kiż luboscż dawaše a luboscż dobywaše. W swojim powołanju jako wojerski farar běše cyły muż, w cyłym sakskim wójsku nimale, wosebje mjez oficěrami, bu znaty a česćeny, pola swojich wojerskich předstajenych runje tak kaž pola duchownje wyšnosce wysoce ważeny. Wo tym też swědča wuznamjenjenja, kotrež so jemu dóstachu: wojerski kříž 3. rjadownje rakuske železneje krony a sakska Karola-medalija“. — Rozprawjeř w 34. čisle, 46 lětnika „Kat. Pósła“.

Knjez farar Jakub Rjenč bě „mój tachantski knjez“ hdyž 4. hapryla l. 1891 k njemu jako „hólčk“ (minístrant) přičahnych na tachantstwo do Budyšina. Mjeze wšěmi towaršemi — ministrantami mějach ja najlěpšeho a najdobroćiwišeho knjeza: „Wšěm wšitko być“, to bě jeho zamysł a na to woprowaše swoje mocy a swoju prjedy tak kčějacu strowotu“ — tak rozprawja knj. farař Jurij Libš-Baćonski. To je wěrno. Běch syrota — wón bě mój duchowny nan a wóte. Tři lěta słužach jemu k woltarjej. Z nim khodżach jako tachantski šuler ze serbskim procesijonom do Róžanta, běhach a jězdżach do Hajnic, w hromadże khodżachmoj też w měsće a na wsach wokoło tśoch kralow domy swjećić a hewak khorych a mrějacych doma wobstarać a na slawne Budyske „Camposanto requiem“ swjećić w kapalcy na Miklawšku, haj khodżachmoj też k jatym do jastwa, jich doma woprajeć. —

Lěta 1893, 18. maleho rózka, złožich pruhowanje do preparandy a wopytowach potom połdra lěta wučerski seminar w Budyšinje. Tehdy bě knjez Jakub Rjenč z mojim „prěnim serbskim wučerjom maćerščiny“. W serbskich hodźinach na seminaru čitachmy Handrija Zejlerja, pisachmy diktaty a wukjechmy serbsku rěčnicu, kiż „mój knjez“ přednošowaše. To běše prěni započatk mojich serbskich studijow. Tola njemějach hišće połne wědomjo wo wažnosći serbskosce a wuznamu swojeje narodnosce, hačrunjež khodżach też do serbskostudentskeho tow. „Włady“ pod starsiństwom Dórnika. Serbskich wučomcow we wyšších rjadownjach rozwučowaše tehdy njezapomnity knjez šolastik Michał Hórnik. —

W towaršnju „Serbowcy“ hakle nadobywach pewnje přeswědčenje a hłuboke začuće za swoju serbsku narodnosć, hdyž běch so w nazymje lěta 1894 na serbski seminar do Prahi přesydlił. Njemėwšił pak duchowneho powołanja buch ze serbskeho seminara wuzamknjeny na kónc gymnazialnych studijow lěta 1900. Wutrobnje, kruče, ale staroswěrnej wótcowskej luboscu naswari mje tehdom dla mojeho wopačneho zadżerżenja knjez farař J. Rjenč. Swěrnje pak podpjerowaše mje hač do matury dale, kiż złožich 19. 9. 1900. — W Klementinum a Karolinum k. k. němskeje university Karlo-Ferdinandoweje w Prazy studowach dwě lśe na filosofisko-juridiskej fakulće. Lěta 1902 j posledním oktobrom nastupich swoju wojerską słužbu w 1. cžélnym kralowskogrenaděrskim połku 100 w Drježdżanach.

Tam w garnizonskim lacareće zetkach so w spočatku Noweho lěta 1903 zaso — prěni króć po wustupjenju z Prażskeho seminara — z knjezom fararjom Jakubom Rjenčom

Tu bě wón „z mojim wojerskim fararjom“. A tu z nowa ze staroscżiwym za mnje wótcom. Dyrdży, hdyż bě mi jara cżežko, khodżach po kemšach k njemu do kapały, zo bych so jeho luboscze a dobroćiwosce do łuše a wutroby nasrčbał. Z lubosce k njemu wopytowach cyrkwinsko-spėwarske hodźiny w garnizonowej cyrkwi a spėwach — hačrunjež spėwar njejsym — kóżdu zbožnu njedżelku na khórje w lěće 1903/4. Tu słuchach jeho předowanjam, kotrež samo lutherscy towaršojo při pohrjebje kat. towaršа 3. kompanije wukhwalowachu. Knjez farař Rjenč předowaše z rěčese jimajcy a wustojnje.

Posledni króć wopytach jeho w próżdninach lěta 1906 na Wićazec kuble w Khróšćicach. W Starej Cyhelnicy zetkawaši so ze sotřincom Hóblakec Jankom, kiż w mojej wojerskej čapcy po wuy běhaše, wopytaše so za nanu a přeprosy mje z visitku k sebi. Přiduźch k njemu na kofej. Potom překhodżowachmoj so přez Khróšćiańsk hona a pola k Zyjicam hač na dróhu k Swinańi a po połnych pućach zezad „Kunčowej hory“ wróćichmoj so do Khróšćic. Tehdy powědach mój sebi wo zaždżenych časach a wo wojerstwje, tak mje khwalese, zo pilnje do „Łužicy“ pisam a wozjewich jemu swoje plany, kotrež pak so mi w Prazy dopjelnite njejsu.!

We Łužicy hižo jeho njewohladam, njebudu jeho wjacy zaso widżeć, hdyż so jónu domoj wróću. Rjenčec knjeza, toho nadobneho, dobroćiweho, luboznaneho „mojeho knjeza!“ — O Božo ze žałoscu pukota wutroba! — Wěčne wuzwolenje budź z jeho mytom za nowom: Na zasowidżenje!

w **Hrodźišću** šulu 5. septembra wot 8—12 h. hołźu, a 7. septembra wot 8—12 hodź. hołźu a hołzu.

w **Tachantšicach** šulu 4. septembra wot 8—12 hodź. hołźu a hołzu.

Wšitcy wučerjo a wučerki maja so na wšitke dźěći wučerjow a wučerkow wupisma wo letnišćowym pobycu a sa dźěći, kiž so mjenju w Budyšinje narodźile, narodźenišće wopisma. Winowate do šulskich lisćinkow su dźěći, kiž hač do 31. měrca 1929 6. lěto dopołnjeja; po wšěchnej mróža so tež dźěći wučerjow, kiž hač do 30. junija 1929 swoje 6. lěto dokonjeja.

W Budyšinje, 24. awgusta 1928.

Šulske wuběrstwo.

Powołanska šula w Budyšinje na Swonkownej Lawšej haźy 23.

Po ministerstwowym postajenju maju so šulerki, kotrež dźěłaja wot jutrow 1929 **dwojolětnje domjazohospodarske** rjadowanje tudomneje šule wopytowaćz, hnydom přizjewjene.

Ličba šulskich hodźin: 30 hodźin wob tydźeń we prěnim a 10 hodź. wob tydźeń w druhim šulskim lětcu.

Schtóž połne rjadowanje wopytuje, njetrjeba tśeśe winowatosće lěto do šule khodźiś.

Přizjewjenje maju so šulerki w dnjach wot 28. awgusta hač do 8 septembra wšědne dny wot 11 hač 12 hodź. w přitomnosći šulskeho wuběrstwa w 2. poschodźe šulskeho twarjenja na Swonkownej Lawšej haźy 23 (hobotu njedźelu).

Dokelž je hižom wjele tudomnych a wonkownych šulerkow přizjewjenych, bu powětr, so bychu so tam tśerje tśim lepje samolkowali.

W Budyšinje, 23. awgusta 1928.

Měšćanska rada, šulski hamt.

Lětanišće radupodawanišće hodźiny za hłabamuśtajnych, na padawu khorosć cerpjazych a cudakhorych wobydlerjow města Budyšina

wotměwaju so kóždu 1. śrjedu w měšćanskej khoroši na Klinzowej drohi 1. — Wjesoka radupodawanišća hodźina je

śrjedu 5. septembra t. l. wot 11 hač do 12 hodź.

Radupodawanja su darmo.

W Budyšinje, 31. awgusta 1928.

Měšćanska rada, spamožeśi hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónjelu w Serb. kofejowni.

Budyšin. **„Nadźija“** wuleći sebi jutře njedźelu do Piwarnje w Mnišoncu. Tam zmeje tow. „Łužica“ swój lěčny swjedźeń. Wotjězd připołd. w 2 hodź. wot dwórniśca do Dźěžnikec (Singwitz). Tež pěši móže so hić po Wjelećinskej drózy přez Hornju Hórku. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Budyšin. „Nadźija“ wotměje wutoru 4. sept. wječor we 8 hodź. **wurjadnu generalnu zhromadźiznu** we Serbskim Domje. Dnjowy porjad: 1. Wólby. 1. a 2. předsydy atd. 2. Namjety wo dalśim spěwanju a dźele 3. Wšelčizny. Přitomnosć wšitkich sobustawow je śesna wěc. **Městopředsyda.**

Budyšin. „Jednota“ tow. kat. Serbow, ma jutřo njedźelu 2. sept. měsačnu zhromadźiznu w kat. towaršowni we 8 hodź. Knjez stud. theol. Hórnik ma přednošk. — Štóž chce 8. sept. z awtom do Różanta jěć, njech to hnydom w Donnerhakec ćišćeźni wozjewi. Płaćizna 2 hriwnje. **Předsydstwo.**

Budyšin. Jednota „Sokol“ wuleći sebi přichodnu njedźelu 2. sept. do Hornjeje Hórki na lěčny swjedźeń tow. „Łužicy“ a tam zwućuje. Wše sotry a bratśa so naleźnje proša, so tam wobdźělić. Wotjědźemy připołdnju 1,13 hodźin hač do Dźěžnikec. 3/4 hodźin je w Hornjej Hórcy pruha. Njezabudźće zwućowansku drastu a śorne zwućowanske stupnje.

Drježdźanski „Hromadnik“ ma swoje pśinje posedźenje po próznjanach přichodny štwórtk 6. sept. wječor 1/2 9 hodźin w hosćeńcu Gusty Zmija, Christianstraße 23. Přińdźe zaso wšitkich! Přednošk z našeje mythologije. Rozrpawy. Namjety a wuradźowanja.

Drježdźany. Towaršwo kat. Serbow „Jednota“ wuleći sebi njedźelu 8. sept. popołdnju do Niederpoyritz. Tam w hosćeńcu „Erbgericht“ wjesela zabawa wot 4 hodźin sem. Dojěć móže so z nadróžnej železnicu śara 18 abo z parnikom. Zastaniśćo Niederpoyritz. Wo bohate wobdźělenje sobustawow a přećelow prosy **předsydstwo.**

Khelno. „Domizna“ ma njedźelu 9. sept. wječor we 8 hodź. pola Mjenjec swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitke sobustawy, wosebje tež Serbja, kiž towaršwu hišće zdaleni steja, rjoša so, zo bychu w bohatej ličbje a z dypkom přišle. Přednošk je přiluhjeny. Z kofejom a dobrym přikuskom budźe tež za žołdk derej postarane. **Předsydstwo.**

Pančicy. „Lipa Serbska“ (měšany khór) ma pónjelu 3. sept. wječor 1/2 9 hodźin ważnu pruhu pola Natušec w Kukowje. Prosy so naleźnje, zo bychu wšitcy spěwarjo a spěwarki přišli **Dirigent.**

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow **Maćicy Serbskeje** je kóždu **pónjelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbskej kofejowni w „Serb. Domje“ (w małej stwi).

Sokolstwo, sport a hry.

Olympiske hry.

Olympijada ranja

Překwapjace a wuznamne wuspěchi Japancow při olympiskich hrach w Amsterdamje su přičiny dosć, zo swoju kedźbliwosć w přichodze bóle hač dotal k dalokemu ranju złožujemy. Do Amsterdama běchu Japancojo na sportskim polu mało znaći, to pak budźe w přichodze hinak. Hižo započatk oktobra zarjaduje najwjetša japanska nowina „Olympijadu ranja“. Sobuskutkować budźo francowske lohkoathletiske mužstwo a znaći pluwarjo Johnny Weißmüller, Anne Borg a Boy Charlton. W francowskim mužstwje namakamy najwuznamniše mocy, kiž so před tym hišće a to jutře njedźelu w Barlinskim stadionje, při krajoboju přećiwo Němskeje wobdźěła.

Hry hłuchoněmych 1932 w Němskej.

Z kongresom mjezynarodneho sportskeho zwjazka hłuchoněmych skónčichu so wubědźowanja hłuchoněmych w Amsterdamje. Na skadźowanku bě Hollandska, Belgiska, Francowska, Jendźelska, Češkostowalska, Šwica, Němska, Pólska, Awstriska a Wuherska zapósłancow wotpósłała. Po namjeće němsk. zastojerja wobzamknychu so, zo maju so hry hłuchoněmych kóžde štyri lěta wotmóć ale nic wjacy w saraswanja kraju, hdźež su so olympiske hry přewjedle. Přichodne wubědźowanja hłuchoněmych budu potajkim lěta 1932 w Němskej.

Moskowska prěnja spartakijada.

Wotewrjenje spartakijady w Moskwje bě politiska kaž sportska propaganda we wulkim stilu. Wubědźowanja njemóžachu to prawe docpěć dokelž na centralnym stadionje pobrachuje. Mocy běchu na šěsć sportniščach rozpjerjene. Hobrske čerwjene khorhoje z napismami w nimale wšěch rěčach (Heslo: Jeničcy dźěłarskeho sport wuswobodźi dźěłaćerja!) zmalowachu so nad husto próznymi abo jenož pol wobsadźenymi tribunami. Hišće steji ruski sport w spočatku, sportniša maju so twarić, wobydlerstwo ma so dobyć. Dwě wubědźowanskej naměstnje za wulke předstajenja hižo wobstejitej: stadion za pluwanje a stadion za kopańcu. Dalše so twarja.

Wobdźělenje při lohkoathletiskich wubědźowanjach bě jara sylne. W 100-metrskim běhenju móžeše so samsny rekord kaž w Amsterdamje zapisnć. Mjez wukrajnikami wuznamjenichu so přede wšěm Finojo a Norwegojo.

Přećiwo sylnym zadźěwkam je so pjasćowanski sport přesadźił a spěšnje rozwił. Němscy pjasćowarjo z Essena buchu bjez wuwzaća zbići. Mjez rusk. pjasćowarjemi běchu wubjerne postawy, tohorunja mjez pluwarjemi a pluwarkami. Mjez wujědźowarjemi móžetaj so dobyćerjej Mironow a Tschernoschwarc w cyłym swěće dać widźeć.

Lohka athletika.

Dr. Peltzer, kiž so 9. sept. w Parizu z Lowom, Hahnom a Serom Martinom zetka, startuje 14 dnjow pozdźišo w Budapestu.

Finski rekord w najetanju diskusa přinjese Kivi zadźěnu njedźelu na 4745 centimetrow.

Zajimawy šwedski namjet. W šwedskim nowinarstwje so w poslednim času wjele po lohko-athletiskim pječi-krajoboju mjez Němskej, Jendźelskej, Francowskej, Finskej a Swedskej pišo potajkim wo zetkanju wšěch tych europiskich narodow, kiž běchu w Amsterdamje najwuspěšniši. Tutón krajobój měł so kóžde štyri lěta wuhrodźić, přeco pak jenož, hdyž olympijada do tutoho lěta njepadnje. Lěta 1930 maju so hry k prěnjemu razej wubědźić.

Tenis.

Helen Wills, američanski tenisowa mišterka dobu w Newyork-City z 6 : 2 = 6 : 1 = nad Helen Jacobec a zwěsći sebi z tym k pjatemu razej američanske mišterstwo.

Němska — Wuherska. Němski tenisowy zwjazk hraje wot 2. hač 4. sept. w Budapestu w krajoboju přećiwo Wuherskej.

Kolesarstwo.

30 zamołwjenjow k jězbje kołowokołu Barlina. Za klasiske wujěždźowanje kołowokołu Barlina, kiž so jutře njedźelu k 25. razej wotměje, je so 300 wosobow zamołwiło.

Swětowe mišterstwa w kolesarstwje, kiž su so we Budapestu wubědźile, podaja sćěhowacy porjad narodow: Francowska ma 14, Němska 9, Italska 8, Belgiska 7, Danska 5, Awstralska a Šwica kóžda jedyn dypk.

Pluwarstwo.

Mjezynarodny wodohólowy turnér. Wuherski pluwarski zwjazk zarjaduje přichodne lěto wodohólowy turnér, na kotrymž so Francowska, Jendźelska, Belgiska, Němska, Swedska a Wuherska wobdźěli.

Swjatočne powitanje Baranysa w Erlawje wopisuje „Pester Lloyd“ kaž sćěhuje: Dźensa popołdnju je so Šćěpan Barany domoj wróćił. Wobydlerstwo města powita jeho na nimo měry swjatočne wašnje. Na dwórnišću, kiž bě z khorhojemi a rózemi wupyšene, bě so přez 2000 wosobow zešło. Kapała Šćěpkarjow hudźeše pokhady a Erlawske spěwne towaršwo zanjese narodne spěwy. Měšćanosta Geza Trak powita Šćěpana Barnysa w mjenje Vhebskeho arcybiskopa tachanta ahtownje Korle Subika, kaž tež w mjenje města Erlawy a sportskich towaršwow, a Ładźisław Okoliesanyi ze strony młodźiny. K sylzam hnuty dźakowaše so Barany za tak nimo měry wutrobne powitanje a slubi, zo so w přichodnych štyrjoch lětach po sportskim wašnju na nowu olympijadu přihotuje. Z přewodom hudźby dowjezechu jeho potom we wozu arcybiskopa domoj. Holčki pak ścelechu jemu na puć hač k jeho bydlenju rózički a kwětki. — **Hdźe mamy mjez Serbami tež jenaž podobne zahorjenje za swój Sokol pytać?**

Kopańca.

2000 hriwnow měsačneje mzdy za argentiskeju kopańcariow. Italski kopański klub w Buenos-Aires je znatymaj hračkomaj Paternosterej a Orsijej dwěłčne wuměnjenje, poskićił, po kotrymž kóždy mjez hračkow po němskich pjenjezach měsačnje 2000 hr. a nimo toho po dojednanju wuměnjenja 20 000 ručneho pjenjeza dostanje.

Spielvereinigung Fürth hraje 9. sept. přećiwo sportskemu towaršwu „Guts-Muts“ w Drježdźanach.

Najwjetše překwapjenje „spartakijady“, olympiskich hrow dźěłaćerskich sportarjow w Moskwje, bě 1 : 7-porožka Uruguayskeje přećiwo Wukrainie.

Pjasćowanje.

Němscy pjasćowarjo w Prazy. Na mjezynarodnych wubědźowanjach powołanskich pjasćowarjow w Prazy wobdźělitaj so dźensa sobotu tež němskaj pjasćowarjej. Němc Korla Sahm-Hamburgski zetka so z Čechom Dykastom, mjez tym zo so H. Siewert-Barlinski z čornuchom Harrisom pjasćuje.

Schmeling zaso zwućuje. Europski mištr Maks Schmeling, kiž je sebi před nješto tydźenjemi ruku khětro wobškodźił, je sebi ju w Newyorku dał operěrować. Ruka je zaso tak daloko wuhojena, zo móže so mištr na swój bój w oktobru přihotować.

Johnny Wid přećiwo Gormanej. Znaty šwedski pjasćowar čežkeje wahi Johnny Widd budźe w Newyorku přećiwo znatemu Američanej Budej Gormanej wustupić. Widd poda so 8. sept. na puć.

Paolino so do Ameriki podał. Paolino je so srjedu na puć do Ameriki nastajił. Mištr změje na wubědźowanjach na swětowe mišterstwo čežkeje wahi wulki wliw.

Sandwina, němski pjasćowar čežkeje wahi, zbi štwórtk wječor w Ilfordskim stadionje jendźelskeho pjasćowarja čežkeje wahi Roggia Leena knockout. Jendźelčan dyrbješe hižo w druhim kole na 8 sekundow k zemi.

Pistulla, němski dobyćer na olympiadze, pjasćuje piatk 7. sept. w „Kristallpalast“ w Drježdźanach.

Kedźbu! Kedźbu!

Česćeni čitarjo z města a wjeski
Nowosće słyšće — kiž njejsu kieski:
W Budyšinje na Was „Sensacija“ čaka
Wulka — kak krokodilska waka
Njedźelu 2. późnjeńca, pop. w 3 hodźinach
Wulka zjewi so krasa.
Po stach budźa ludźo do „Króny“ stupać,
W Budyšinje na Kamjentnej hasy
So w radosći kupać.
Wumělcy přińdu z wulkeho města
Haj — samo z Barlina — to prawda je wěsta.

Nětk prašeć so budźeš, što ma to być?
Słyš tuž, što ma ći k zbožu tyć:
Revija modow — krasna to budźe
Kaž njehdy a dźensa so drasćichu ludy!
Tola štó je to, kiž radosć syka do ranja?
„Dom drastow, črijow, kapičkow
Nohajcow a koščičkow,
Santkow, cankow tepichow,
Mydliznow a zawěškow
Max Herde — tak so mjenuje
Jón zdala hižo widźiće!
Na Kamjentnej hasy srjedźa jón maće
Tam holčkam spěšnym so suknička třasy
Hdyž khwataja po domje horje a dele
A Wam pokaža wěckow — telko wjele.
Posłužić swěru was wědźa,
Wšitku předać Wam rady chcedźa.
Dźiće tuž tola do domu Max Herde
A kupće sej tunjo za pjenježki twjerde.
Khwatk tam je, wot ranja hač do wječora
A tunjo — nihdźe njeje runjeća!
Haj hdyž so sćežory k zemi kłonja
Pola Max Herde — tam tunjosć zwonja!
Nihdy so wobsedźeć njeda trašić
Jako najlěpši pśeco chce płaćić.
Kupcow syła stajnje rosće,
Haj to je khwalba zamóžnosće!
Dźiće tuž wšitcy do domu Max Herde
A kupujće tunjo — za pjenježki twjerde
Wšitko, štož myslićka trada
W času khudoby pjenjeżnoh' hada!

Njedźela 2. późnjeńca, Max Herde
Pak do „Króny“ was powita
Na swjedźeń módnej revije
Za šaty, žorty a črije!
Rjenje tam budźe, aj to je wěste
Za to rukuje „Max Herde“ tón pilny w měsća
Wječor nóžka w rejcy budźe so wjerćeć
A truna huslow k tomu chce šćerčeć!
Štóž tam přińdźe, tón njeńdźe płakać,
Ně zbožo a radosć hlej k njomu b'dźe skakać!
Sy-li spokojom — praj to susodej,
Zo też tón šoł do domu Max Herde,
Kupił tam, štož trjeba a žada
Za Marka, Janka — a štož ma rada.
Namakać wšitko tam přeco budźe
Kupny „Herde“ swěru joh' posłužić budźe!
Revija módow — kupny dom Max Herde
Króna — Kamjentna hasa —
To přichod je twjerdy!

Jedyn spokojny kupoł

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 1. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1920	100 pólsk. złotych .	46,925
1 jendźelski punt .	20,345	100 čěskosł. krónow .	13,428
100 šwajc. frankow .	80,72	100 franc. frankow .	16,36

Barlinska burza sćahuje wežera do wyšćěhowego wiwowanja se hamtym hnadnym wobrotom kaž jatwjerkowišćow. W běhu dnja so wobrot wožiwi. Kurse wichelakich ćelcow sahjo postupowachu. Mjerniše běchu wiki z dołhsymi a rentowymi liśćinami.

Produktowe wiki pśichinjeśechu pśiceńcy a rožy šnuchne sćěhnjenje pśiśinow wo 5 pj. po zentnarju, hyrjejše wukrajne wiki śerje sćěhnjene byle. Pśiceńca wowoža wo 5 pj. a nalymjeśeho jeźmjenja wo 10 pj. po zentnarju spadny. Wežera pśiceńce zeznaty:

w Barlinje

pśicheńcy 10,85—10,95 hr., rožy 10,80 hr. hač 10,90 hr., jeźmjenja nalymjeśeho 10,10—10,55 hr., jeźmjenja nalětnjeho 11,70—12,70 hr., wowoža 9,95—10,15 hriwnowu,

w Chorjelcu:

pśicheńcy 10,80—11,40 hr., rožy 10,50—11 hr., jeźmjenja 10,75 hr., nalětnjeho 11,50—12,50 hr., wowoža 9,50—10,25 hriwnowu,

w Drježdźanach (jatwjenu póndźelu)

pśicheńcy 11—11,30 hr. (11,20—11,50 hr.), rožy noweje 11,10—11,35 hr. (11,30 hr. hač 11,55 hr.), jeźmjenja nalětnjeho 12,25—12,80 hriwnow (12,25—12,90 hr.), jeźmjenja nalymjeśeho 10,65—10,90 hriwnow (10,65—10,90 hr.), stareho wowoža 12,75—13 hr. (12,75 hr. hač 13 hr.), nowego wowoža 10,50—11 hr. (10,60—11 hriwnowu),

w termijowym wiwowanju

za september: pśicheńcy 11,45—11,47½ hr., rožy 11,55—11,53½ hr., wowoža 10,40 hač 10,43½ hr.,
za oktober: pśicheńcy 11,62½—11,68½ hr., rožy 11,65—11,61½ hr., wowoža 10,45
za dezember: pśicheńcy 11,83½ hr., rožy 11,72½—11,66½ hr., wowoža 10,52½ hr. hač 10,55 hr.

Wiki wužitkowego kotła wežera pjatk w Barlinje.

Na wje běchu pśichinjali 265 wšelakich dobytkow, šuflerskich krawow a jałowow, 133 śelatow, 22 bykow a 4 prośmikow. Wone płacachu:

Mode dśěći a šuflerske krawy 280—540 hr.
Sćuflerske jałowy 250—460 hr.
Byki, prośmiki, śoł k wusajanju a
k kórmjenju 44—50 hr.

Wubrany rjany śoł dospě hyšśe wyšśich płaciśin. Wiki běchu wěcnje wšelakorake. Rjany śoł pytachu:

Pichstajejo

Pjekatišćerju, Kunka w Bolbórzach.
Blidatišćerju, Müller, twarišći wobkšćod we Wojerecach.
Šćewinjozhu, młokarnia w Raćworju.

Pogonerju wo Budyšćinu, Thrombergstr. 2.
Serjern, Hemtież hoźeńca w Hornjej Hórze.
Holzu do domu, hedlaŕ Lauffee w Rjeśwaćicach.
„ inspektor Sander w Wětom Khołmcu.

Na pśihdaŕ

Drostwy kamor, drajchla, hlidaŕ, śloty, cłažnikaŕ, jchp'hel, wobrazy a ludobja w Budyšćinje, Nowa hasa 11.
Butrobaŕ, zentrifuga, żelezne łśiwy, wolma, 3000 (?)
mych zobelow, Pśiegechtim na Zjerowie, telefon 3535.
Khłěbadnja. Medriaŕ w Budyšćinje, Jonjenowa ł. 97.
Kamje. wšelekake na wubjerk, Frankenšteinšći młyn we Budyšćinje.
Kóń w Hušaj cło. 17.
„ we Lojowje 39 pola Hrěbka.
„ 5-letny w Kinaichtu 12.
„ 5-letny, wóś a rěśet, młyn w Stróži p.. Ma...
Kachle żelezne w Hróbli, Kjawna hasa 3.

Sandniizy na pichekadźowanje

póndźelu 3. septembra 1928

w **Tornowie** dop. w 9 hodź. w Baućeju hoźeńcu: cło, wołha, blidźi, dźerżak capjeru, polza, pult, Hamaŕke blido,
w **Ptačźecach** dop. w 11 hodź. w hoźeńcu pišańśe blido
we **Sćušćechach** pola Kulowa pśichp. w 12 hodź. w hoźeńcu: zentrifuga,
w **Korźinje** pśichp. w 1 hodź. w hoźeńcu: motorske kolo, 9 zent. rjanej muki,
w **Kulowje** pop. w 4 hodź. w hoźeńcu „K 3 krónam“ kamera, 3 kachle, śloty, pišańśe blido, khołśi śoł a wobraz,
w **Pikowym Dole** dop. w ... hodź. w hoźeńcu pišańśe blido.

Wojejowjenje.

Pichekadźowanje hada w Kulowje w jahrodze Tśelnica je jinśe wjeźeńu 2. septembra pop. w 4 hodź.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wošijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	31. 8.	30. 8.		31. 8.	30. 8.
Pšenica	217-219	216-218	buny	—	—
rožka	216-218	215-217	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jeźmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jeźmjeń	202-211	204-213	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wowa	193-203	200-208	zeradella	—	—
kukurica	209-212	208-211	raps. wosušk	19,70	19,50
pšeńć. muka	27,00-30	27-30,00	lany wosušk	23,50	23,50
rźana muka	28,0-31	28-31,00	poen. melasa	—	—
ps. wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	—	—
rźane „	16,25	16,25	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rźana sloma	1,01-1,15	1,01-1,15
hród	—	—	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
raps	330-332	330-332	wowsna „	0,80-0,95	0,80-0,90
pjeluški	—	—	jeźna „	0,80-1,00	0,75-0,95

Drježdźanska burza (31. 8.).

Pšenica	220-226	běrnjace kruški	27,00-27,50
rožka	222 227	pšeńć. wotruby	15,60-16,00
nalětni jeźmjeń	245-256	rźane wotruby	17,50-18,00
nazymsk. jeźmjeń	213-218	pšeńena muka	40,50-42,00
wows	255-260	rźana muka	34,50-36,00
ćefwjeny dźeśel	200-220	woka	34,50-35,00
raps	325-330	pjeluški	-
kukurica (Mais)	212-214	hród	36,00-38,00
suche truhanćki	-	cokrowe trub.	-

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.
Sćěhowy wobrot pśichi dotalnych płaćiznach.
Dop. 3/12 hodź.: Kaj pśiheš hodźinu.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšćinje.
1. septembra 1928 po hamtskim postajenju
Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja

Twora		najnišša płaćizny hr.	najwyša płaćizny hr.
Howjazo mjaso z kośemi	1 kg	2,00	2,30
Ćelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,00	2,80
Pšeńćna muka	1 „	0,50	0,50
Rźana muka	1 „	*0,46*	0,48
Khłěb	1 „	0,38	0,41
Jědźne běrny	1 „	0,12	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hród	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połě	1 „	2 40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,36
Jědźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,14
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejśitne wuhle (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Branicowe briketty	1 „	—	1,30

Wiśne płaćizny w Budyšćinje.
1. septembra 1928.
Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	10,50	10,75
Rožka, nowa	50 „	10,50	10,75
Jećmjeń,	50 „	12,00	12,25
„ nazymski	50 „	10,00	10,25
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	10,00	10,25
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	—	—
Butra	1 „	4,40	4,80
Syno, nowe	50 „	5,50	6,00
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,30	1,50
„ „ „ k zasł.	50 „	1 70	2,00
„ z cypami młóćena	50 „	2,70	3,00
Pšeńćna muka, 60%	50 „	18,00	19,00
Rźana muka, 60%	50 „	18,00	19,00
Pšeńćne wotruby	50 „	8 25	8,75
Rźane wotruby	50 „	8 50	9,00
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 865 štuk	1 štk.	12,00	24,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a pśi Mias. jětkach. Tel. 2403

Nohaicu za mužow a žony z Wagnerowcje wopraw dźěleje Vigognje — **Trikotaže**, normalne a podšite — **Lacy z rukawami, klubowe lacy** — **Saty za ćěšne dźěći** ✻ ✻ ✻
kupnjeće stajnje pola
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutśkownej Lawskej hasy 8
Najtuńše płaćizny! — Dobre kajkosće!

Transport mebłow — Zamakanje bydlenjow

Šwajcarska
Lactina
znamka „Anker“
hižom wet lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju ćelatow a prosatow.

5	kg	4.—	hr. daju	80	Liter Lactina-mloko
10	„	7.50	„ „	160	„ „ „
25	„	17.50	„ „	400	„ „ „
50	„	35.—	„ „	800	„ „ „

poručuje
Žitny dom w Kamjencu

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5—8½ procentami
po wuźinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypoteki a hódnostne papjery kaž wše druge bankowske dźěła

Pśijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khośebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měśe, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Kupuju nowiny, akty, kniši po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na Horaćerśk. hasy 18 telefon 3427.

Syru wotmu kupuje po najwyšših płaćiznach zbo womóni na česan. franko
Otto Osswald
dźěłarnja nohajcow w Budyšinje

Wysokosućelna podsobna **kruwa** je na předań w Dubrawcy čo. 12 p. Bu...

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźi Smolerjec knihidźerjo, zap. dr. z o. wuk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2467.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobdźěłuje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy tr w rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje. tr w

Čisło (Nr.) 206 — Budyšin — Pondźelu, 3. septembra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Saksscy socialdemokratojo přećiwo socialdemokratiskim ministram w němskim knježerstwje.

Saksscy socialdemokratojo njepřestajenaju pšećiwo socialdemokratiskim ministram w němskim knježerstwje dla jich stejišća k twarej panzerowaneho tšišćaka protestowaś. Wokrjesne pšedsydstwo za Rudne hory w Kamjenicy je wobjawiło, so je z rozsudźenjom stronineho wubjerka a socialdemokratiskeje frakcije w němskim sejmje njemóža pokojiś, dokulž w nim nimo konsekwenzy njenamaka. Po jeho ménjenju je nuzne, z najwótrišćimi protokami **sadserjenje socialdemokratiskich ministrow sažudźiś a jich hnydom z knježerstwa wróco wjacź.**

Wokrjesowe pšedsydstwo naprawam wokrjesneho wjednistwa a sadserjenju tych sapódklanzow w němskim sejmje pšihłosowaś, kótaž žadaju, so bychu socialdemokratiske ministrowe hnydom wróco stupili, a so byšchtaj so němscy sejm a wurjadny sjezd socialdemokratiskeje strony zwołałoj. Socialdemokratiska frakcija w němskim sejmje by dyrbjała dalšne raty panzerowaneho tšišćaka wotpokasaś.

Jeli so bychu socialdemokratiska frakcija abo ministrojo pšihłosowali, bychu socialdemokratiske ministrojo hamo wot sebe dyrbjeli z němskeho knježerstwa wustupiś. Saksscy socialdemokratojo tehodła njepřestajenaju w należnosći twara panzerowaneho tšišćaka najrazniše postupowaś, dokulž so boja, so mógł wulki źěl socialdemokratow dla sadserjenja socialdemokratiskich ministrow ke kommunistam pšistupiś.

W němskim sejmje socialdemokrat Löbe w praschenju twara panzerowaneho tšišćaka **pożrědkowaś** pyta. We socialdemokratiskej nowinskej słužbje je wón dźesći nastajił wojsewił, w kotrymž so je sadserjenjom socialdemokratiskeje frakcije w prascheniu panzerowaneho tšišćaka saběra. W němskim sejmje dyrbi socialdemokratiska strona twar dalšich wójnskich łódźow wotpokasaś. Tola Löbe we nocy socialdemokratiskim ministram dla jich sadserjenja njewobstajnosć porokowaś. W tutkhwilu so ći myla, kótaž praja, so na nowy němski sejm wěsće wjetšinu pšećiwo panzerowanemu tšišćaku. Po jeho wobličenju maju te strony wjerschinu, kótaž budźa za powjetšenje wójnskeho łódźiwa hłosowaś. Do tuchle stronow tež zentrumski stronu liczi. Skónčnje na to pokazuje, so bychu sejmowy pšihłosowarjow socialdemokratiskeje strony skhodowałe, hdy bychu socialdemokratiscy ministrojo z knježerstwa wustupili.

Fatalne za Löbowe pożrědnišće pospyt je, so młody zentrumski sapósłanz Föhr, kótryž je jako nałožnik semrětkeho sapósłanza Schofera do němskeho sejma sostupił, w „Badischer Beobachter“ praji, so je w **zentrumskeje strone wjele pšećiwnikow twara panzerowaneho tšišćaka.** Možno je, so bychu tuchi pšećiwnicy tšišćažkownemu twarej byli. Ma za to, so bychu so milijony, kótrež so za panzerowany tšišćaž wudawaju, radšcho za socialne nadawki nałožowałe.

Stinnesowy wobkhad w Francowskej.

Barlińske nowiny pišchu: Kaž je znate, je Stinnesej **firma w lěcu 1926** w jara kritiskich finanzowych wobstojnoscach **była**, wožebje Hugo Stinnes, kótryž dyrbjesche so nasamny 1925 se wschěmi swojimi pschedewzaćemi dohładej **Darmstadtskeje** a nazionalneje banki podstajeć. Sapoczatk 1926 staj jemu jeho privatny sekretar z Waldowa a jeho Hamburgski sarjadnik wobkhodaj namjetnykoj, kótaraj nětkole znd pschepytuje. Po Stinnesowym wuprajenju staj z Waldowa a jeho Hamburgski sarjadnik jemu radźikoj, wójnsku pożyčonku se sledowanymi wuměnjenjemi finanzowaś: Franzowski konzorzium (sady njeho po dačzu bankier Calmaux stej) je wulku liczbu prawow na wójnsku pożyčonku nakupił. Frankowy kurz, kótryž tehdy najniže stejesche, jemu pak sinjemóžni, pożyčonzyne papjery do rukow dostaś. Stinnes dyrbjesche franzowski konzorzium finanzowaś. To Stinnes cźinjesche a 400 000 hriwnow za to nakaži. Parižska zentrala mějesche nadawk, ludźi pytaś, kótaž dyrbjachu wobswědčeźiś, so pożyčonzyne papjery jim złuscheja. Mjes tymile ludźimi je jedyn pśedawarški franzowski sapósłanz, kótryž je wobswědčeźił, so jemu 28 milijonow wójnskeje pożyčonki złuscheja. Hugo Stinnes praji, so wo tychle wězach njeje ničzo wědźał. S tejele pschiczyny też pśeže, so je něschto njesakońskeho stuźił. Jeho pschistajeńzaj staj jemu wěrnosć potajiłoj. Jeho wudawanju pak wuprajenja jeho pschistajeńzow na pschećiwo stoja, **z kotrymž je pożeženy.** Dale na njeho tuhaju, so je so z wjetschimi sumami pschi tychle wobkhodach wobdźělił, hač so wusnawa, a to so někkole pschepytuje.

Parižski bankier žłubi, so so po zapłaćenju 50 000 hriwnow pśezeź w Němskej sastaji.

Pschekwapjazy zaćijšchej so poślednje wuprajenja Hugo Stinnesa cźinje. Po nich so jemu psched někotrym cźasom zdźěliło, so chce němskostatny kommisar za samolwjenje wójnskeje pożyčonki pschepytaś pschećiwo njemu sastajeć, hdy by namjet Parižskeho bankiera Calmauxa pschijał. Calmaux je jemu psches kusa z Waldowa, kótremuž be wožebiśe kšeŕa pópłał, prajiś dał, so je so zapłaćenju **50 000 hriwnow na Calmauxowu adrešu pśezeź w Němskej sastaji.**

Calmaux je chcył wschě nuzne kroczele cźiniś a sa to rukowaśe, so němskostatny kommisar prozeź też **wuprawdźe** sastaji. Stinnes je z Waldowej rjekł, so tule wěz jako cźiste wudrěcze wobhladuje a so do tehole namjeta njeswoli, a to cźim njenje, dokelž bo zyle njeswinowaty cźuje.

Pschepytowazy ześudnik dr. Brühl **je** na to pschitonneho němskostatneho kommisara Heinzmanna wopraschа, hač je wo tychle pospytach Parižskeho bankiera žydyschał. Direktor Heinzmann wotmołwi, so ničzo wo tym njewě.

Hoseźo pschi manevrach němskostatneje wobory.

Pschi nasymskich manevrach němskostatneje wobory **je** so sastupjerjo Schwedskeje, Schpanskeje, Kaskeje, Madźarskeje, Pólskeje, Rumunskeje, Litwy, Russeje, Schwajzarskeje, Finskeje, Bołharskeje, Sjednoczenych statow, Perusskeje a Chilskeje wobdźěla.

Mjłkowy plun jako pschećiwo lětarskim nadpadam.

Komandantura w Curhavenje pola Hamburga chce leżomnoscheje pola Brunshüttelkooga pschi wulkowjese połnożnorańchomórskeho kanala do Lobja kupiś. Na tymle městnje dyrbi so mašwine twarjenje ke khowanju worzołowych plunowych bleschow natwarić. Bleschе so z plunom napjelnja, kótryž by tamnu krajinu do mjłki falwałk, hdy bychu za cźaš wójny njepschećelźelszy lětarjo bomby z jědowitym plunom na nju mjetałe.

Ebertowy pomnik w Bayerskej.

Saródźenu njedźelu so w Ottobrunnje pola Merichowa pśeni Ebertowy pomnik w Bayerskej pohwjeźeśili.

Němsko-italski visum spadnje.

Sa wobkhad mjes Němskej a Italskej njebudźe wot 15. septembra wjacy visum w puczowańskim pasu trěbny. Schtóž italske mjesy pschekroczi, budźe so jenoź z płaćiwym puczowańskim pasom bjez visa wupokasaś trjebaś. S wotpadnjenjom italskeho visa dyrbi so wobkhad puczowarjow z wukraja spěchowaś, kótaž w Italskej wjele pjenjes wostajeja. Lětša je wjele puczowarjow město w Italskej swoje prózdniny w Dalmaziji pschełmywało.

Monrowowy zakoń a Zwjazk Ludow.

Pod amerik. pres. Monrowom je so zakoń w Sjednoczenych statach pschijał, po kotrymž so njeamerikanske staty njebźěmźeja do należnoscjow amerikanskich statow mješaś. Republika Costarika w pśedźnej Amerizy je so na Swjatk Ludow z pśóstwu wobroczika, so by Monrowowy zakoń bliže wukožił. Swjatk Ludow je so poślednje dny je žadanjom Costariki sabrał, tola njeje k zjawnu rozsudźenju docholo. S jeneje strony nocze so je swojim wukoženjom je Sjednoczenymi statami połnożneje Ameriki rosporicź, z druheje strony nocze pak też staty pśedźneje a połnocnjeje Ameriki nadkježeństwu Sjednoczenych statow pschełwotaticź. Swjatk Ludow tehodła prašcheńje njerozsudźene wostajі. S tym pak strachy nastanje, so staty pśedźneje a połnocnjeje Ameriki z njeho wustupja, dokelž jich njemóże pśed pschemocu Sjednoczenych statow schkitaś.

Francowska ministerska rada w Sampigny.

Franzowzky ministrojo su sobotu w Sampigny, w lěcznym statoku ministerskeho pschedsydy Poincarca, pośedźenje měli. W nim je so wobjawiło, so je dla njepschitomnoscje jendźelskeho a němskeho zwonkowneho ministra we Genfu wo wuceńenjenju wobsadźeńskeho wójska z Porheinskeje njehodźi ničzo wobsankowaś.

Potom je so wo naprawach pšećiwo wojerskim njepschezelskej agitaziji kommunistow wuradźało, na kotruž ma so wožebje w cźasu swołanja reserwistow z kwećowanjom kedźbowaś. Haćrunje běchu ministrojo wo dobrym smužlenju reserwistow pschełwědčeni a njewěrjachu, so so z Moskowskej agitazinu sawiśeś dadza, so toła wobsankmy, z najwjetschej kruloscju pšećiwo kommunistiskim agitatorom safkrocźeć a jich psched sud stajeć.

Wikowanjski minister Bokanowski, kótryž je dźeń pośdźischo jako wopor lětadłowego sjezdeńenja wumrjeł, wo swojich planach, kótarźi wobkhad mjes Franzowskej a jejnymi kolonijemi nastupazych, rosprawjeschе.

Lětadłowe znjezdoženje w Francowskej.

Franzowski wikowanjski minister Bokanowski, kotryž sobom wikowanjske lětarstwo wodźi, njedźelu popołdnju z pschewodnikami swot lětanišća Le Bourgeta do Clermont-Ferranda leceschе, hdźež dyrbjeschе so lětanišće pschedstajenje wotmeć. Hdyž lětadło we wyschkosći 150 metr. nad Croix de Neige leceschе, wonо k semi padźe. Na semi frajowschi, benzinowy kotel rozbuchny. Bjeschе w lětadle sedźaze wobeju so hnydom morichu, a to wikowanjski minister Bokanowski, direktor internazionalneho lětańiwoweho towarstwa de France, Willyš, pilot Henin, mechanikuš a schkrjeźowarjski telegrafist.

Horzota, kotraž je 700 litrow palazeho benzina nasta, bě tak khylna, so je wulkowanjske umjenjowanje njemóžachu lětadłu pschibliźiś. Bokanowskeho cźełko mózesche so jemu na jeho cźaśnišku spójnaś. Wězywuwajuci mjenja, so je so njeschoze z tym stało, so schkra do spitmaka sleza.

Wójnski minister Painleve je sa městno injeschowanja podał a je njedźelu popołdnju do Londona pschijeł. Lětadłowy wjednik Henir je swoje lětarske wopisma 1916 dostał a bě wschohromadźe 6 000 lětańiskich hodźin pschelecźał.

Bokanowski bě so wećera pschi ministerskej radźe na Poincarcowym lěcznym pschebytku wobdźělił. Bě so hižo do Parisa wrócźił a w Le Bourgetu do dwojotlěcźeneho lětadła Spada Blerriotej firmy saśeł, kótryž bě sobom Poincarcej k cźešći pschi ikkadnosći jeho dwěsetneho wobstaćenja mětcźiskeho ministerstwa nad jeho domom we Sampigny kwětki wotcźišnył.

*

Maurice Bokanowski je so 31. augusta 1879 w Le Havre narodźił. Na iwjtkej wikowanjskej schuli w Marseillu studowawschi, bě posłužbu rěcznik pschi powolanskim sudźe w Parisu. 10. meje 1914 jeho jako sapósłanza Seinskeho departementa do hejma wuwolichu, hdźež so republikansko-demokratiskej lewizy pschisamknu. Po wudyrjenju wójny Bokanowski jako dobrowólnik do wójska sastupi, bu za cźaš wójny offizěr a hač do kónca wójny w Franzowskej a na Sskolnjskej froncze na Balkanje wojowaše. Po stónčenju wójny Bokanowskeho za presidenta zlowneje kommisije pomjenowachu. W tymle sastojnstwje mějesche wón wulki wliw na franzowsku hospodarsku politiku powójnskeho cźasa. Po jeho namjetach bu wschekake hospodarske politiske zakonje wudachu. Bokanowski je 31. augusta swoje 49. narodniny wobswěcźił. Hnydom sawjedźene pschepytanje wězywulitowych je dopokazało, so je niezbože z pomjeńschenjom spěchosnosće nastało. Na semju frajowschi so lětadło hakle sapali. Pjeć wobobow w nim je najskerje do wudyrjenja wohnja kmjerca pozeźe'o. Wschitzy swědźy praja, so je so lětadło hischće njedźelu w Le Bourgetu do drobna pruhowało. Lětadło je pschećiwo wětšinej k ranju leczało a so wuceše 150 metrow wusoko pozběhnyło. Hdyž so lětadło k połodnju wobroćeł, motor sasta dźełaś a lětadło na jene žitniščo padźe. Propeller a motor z wulkim wutmachom do semje frajowschi, kotraž bě dla suchoty wosebje twjerda.

Rusttich spionow w Pólskej sajeli.

W pólsko-ruskim namjetnym kraju blišo Wilny je 18 wobobow dla spionaze sa Rusku sajeli. Pola sajatych su tajne papjery a listy namakali, z kotrychž je spóznaś, so su w ruskej słužbje buli.

Ruska so Kellogowemu paktej přizamknje.

Ruske knježerstwo je so po pšeprošenju Franzowskeje rozsudźiło, k wójstwu tamajenu paktej pšichstupić. Na to so pozjahowazu notu je franzouskemu knježerstwu pódlało.

Nossi w jastwje.

Cesara Rosa, kotrehož su agentoju italskeho knježerstwa i Schwajzarskeje z nasylnosću do Italskeje wotwjedli, su zbožu do Roma pšichwjesli. Jeho su hnydom do jastwa woteslali, hdźež swoje wotsudźenje pšeco wožebitym rudom za schkitanje stata wozjakuje. Po knježerskotwojej dźěławy je Cesar Rossi w swojim wuhmanstwje pšecejšwu stajcu njepšecerjelšwu agitowak.

Japanska Madźursku z rukow njepuści.

S japanskeho knježerstwa je so „United Press“ zdźěliło, so Japanska w tuhwiku žane krježenje mjez knježerstwom w Nankingu a Mandźurskej njebudže dopušćić, i kotrymž by wjednistwo jwonkownych należnosćow Mandźurskeje do rukow Nankingskeho knježerstwa pšeschło. Japanska na tym wobstoja, so Mandźurska w najmanjim jwonkowanych należnosćow wot Chiny njeswobsiwa wotsanje, a so wjsch krježenja, na kotrež Japanska swoje prawa w Mandźurskej jakožnje, dale płaca. Jenož s tymle wuměnjenjemi, kotrehož dyrbja ko kruče dźerżeć, chże Japanska Chinje mjez Mandźurskej a Nankingskim knježerstwom dowolić, kotrež by za zyku Chinu spomožne było. Sdobom Japanska źěli, so hdy na to njemyšli, swoje wójsko we Mandźurskej pošlabić.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pónđelu 3. póznjeńca.

Mannaerta.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1863 Handrij P o n i c h, kubler w Mješicach pod 6crnchołom, wulcy nahladny Serb, běše wuznamny hospodař, zlutniwy a rozhladny, starosćiwy nan a swérny křesćijan, kiž žaun njedźelu Bożu słužbu njeskomdźi. Z cyłej swojej dušu pak wisaše na swojim Serbstwje, čitaše wšitke serbske časopisy, założi sobu Maćicu Serbsku a bě éos žiwjenja z jeje sobustawom, wustupowaše swérn a z wepornjwej wutrobu za wšitke serbske należnosće. Wjele je wosebje też wo ratarskich należnosćach do Serbskich Nowin dopisował. Jeho rjane kubło, kiž je zdźěła twarił, je dźensa zasa w dobrych swérnych serbskich rukach. Bóh Knjez daj, zo bychu tute jo zakhowałe do najdalšich časow a zo na nim stajnje wopomnjeće Handrija Ponicha čehće.

1611 wuprosy sebi Budośesuski farař Swarl wot kněza Mathiasa, kiž w jeho zahrodźe snědaše, wuživanje Božeho wotkazanja pod dwěmaj wobliczomaj.

1839 wu[illegible] 55 Serbow z Turja, Moholca Dubeho pod [illegible]wom Jana Nowaka z Wjesla a na tym samym [illegible]ju 62 Serbow pod wjednistwom Jana Rychtarja z Wajic do Serbina w Teksasu.

† 1899 [illegible] Kósk w Prawoćicach, posledni wojak kralowskeje sakskeje gardy.

† 1909 Adolf Sommer, wučeŕ w Budyšinje, njezapomnity serbski prócowař a wótčine.

† 1873 farař Herm. Jul. Rychtař w Njeswačidle.

† 1882 Pětr Lipič, kaplan w Kulowje, jenož 38lětny.

Polna róża

Róża polna čerwjena,
Kak ty rjenje wonješ!
Štó ći tajke dychi da,
Z kotrymiž nas křewiš?

Róża polna čerwjena,
Kak sy ty tak rjana!
Štó ći tajku pychu da,
We kotrejž so hordźiš?

Róża polna čerwjena,
Kajku bróń ty nosyš?
Kalač tobje wobara,
Živu chce će zdźerżeć.

Róża różow kralowa,
Hdy ty kčéješ rjana?
Hdy nas twój kčéw zwjesela!
Na swjateho Jana. H. Zejleŕ.

Twjerdej wuši — rozum kuši. (Serbska mudrosć.)

— **Wo wjedrje.** Wschina je so nad srjedźnej Europu wupschestrěła. Ale w nozy je syma. Wě tola rano trawa mrózojta, jako ju žyrčečku. Nadźijomnje so teź w nozy sašo ješpoli. Pola Scleństeje (Grönland) je nižina spósnacj. Ta saracji najskerje pschipławi symneho powětra s ledoweho morja. Schkloiza pokasuje na wobstajne wjedro. Wone drje wotawam howi, tola pschemaczaju deschčžit bu ratař sajo ł bźaknej wutrobu witał. Wotawow je mało, pschi šuschenju pak so mało pospěhnu. — Sandźenju schtwórtk su w Serbiji cźežke njewjedra sakhadźake. Hrozny michor je zadławje zychnował a wobežbe khmjelownym polam a žnjam jara swadźił. — Jutrje wutoru ključko 5,15 hodźin skhadźa a so 6,41 hodźin thowa. Mjezacy je wjeczor 8,40 hodźin ikhadźa a so dop. 10, 33 hodźin thowa. — Wječera wjeczor w 7 hodź. thermometer we wodnjo +19. Dźensa rano barometer 750, hygrometer 0, thermometer w nozy +7.

— Pola Jitipa w Mazedonskej je Litka „Ssokoliči slét“, kaž loni w Prazy. Naši Lužisko-serbšći Ssokol budźe tam tohorunja sastupjeny. Sandźenju sobotu je 12 ssokolow zylne wotpósłanstwo tam wotjélo. Hlowny starosta k. Schajba je nawjednje. Pschejemy jim wjele sboža na puć a so bychu so zjili a sirowi sašo wróćili.

— **Wjednik wotkrjeknjeho žandarmstwa** Budyšskeho hamtskeho hejmanstwa knjes žandarmšti inspektor K o b a l a, je so na wotpočink podał, dokelž je swoje léta dosć. Jako strażmišter 6. batterije 3. pólneho artillerišeho połka čo. 32 w Rieju bu wón w lěče 1902 do žandarmskeje słužby powołany a stutkowsche w Leißnigu, Zitawje, Bistopizach a Budyschinje.

— **Němsk[illegible]statny indeks.** Statistiske wotdźelenje pschi policajskim hamcze města Budyschina nam sdźěluje: Po nowym, wobschěrnym waschnju wobliczena licźba nemšfojtalneho indeksa za wudawki za sdźerżenje žiwjenja (zyrobu, bydlenje, tepjenje a wobleczenje, wobchad a hewaschu potrjebu) wuchinjesche w pschereźu měsaza augusta t. l. 158,5 (1913/14 = 100).

— **Swój 40lětny dźěławy jubilej** swjeczesche sandźenu sobotu knjes prěni dźěławjeŕ August M ü h l a na Wulkej Bratrowskej hasy 22. Jubilar narodźi so 22. augusta 1862 w Zymplu a wjesełi ko hišćeze swoje połnoje strowoscze a cźerstwoscze. Wón dźěła hižo 40 lět w tudomnej Saskej połtrowej fabrizy G. Krantza a Co. Knjes Mühla njeluboje swonkownu pychu, kaj wschitzy wopraudźiczi swérni. Zitawska wikowanska komora swoji jubilarej noschne šléborne cźežne znamjo a jeho starschi scheł knjes Viktor Krantz pschepoda jemu s wutrobnym dźakom rjany dar. Swjatoczność mjes swojimi sobudźełaćerjemi porjeschi jubilarej tutón ważny dźeń. Bóh spožča pak jubilarej jo hy mohł hischce dolhe léta w dotalnej strowosći swoje dźěło wukonjeć.

— **Kýleb** je tamadźi sta njuzych zitawskich pla[illegible] su w poslednich tydźenjach rimale wschudźom t[illegible] płacźimy znjšli. Też w Budyschinje je to so stalo. [illegible]ńdše dwuraj tydźenjomaj znjšku tu wjacźi[illegible] schtyrinarkowstu pokrutu wot 85 na 82 pf. A wot njschcje pondźele płacźi schtyrinarkowska pokruta [illegible] hischcze 78 pf.

— **Mišćanske družstwo za Budyschin a wokolinu** [illegible] załožichu wutoru wjeczor ratarjo w schromadźiznje w „Běłym konju“. K nowemu družstwu pschistupi hnydom 35 sobustawow. Družstwo drje so w pschichodze hišće [illegible]bożownje wuwije, ma tola w ratarskiwje naschoho [illegible] a załožiznych muzow na cźole.

— **Pisarja za radupodawanju krajnje** [illegible] sa Sakiju. Wot 1. septembra 1928 je pisarja [illegible] jawešćenje za Sakiju i kontrolowanju, pschedawanjom a radupodawanju za płacźanje thorych [illegible] schtej hasy 211, w nowowunje mješacze throhowe [illegible] kladnje.

— Njeźboże z automobilom pola Njesmarkowa wo [illegible] kotrymž sobotu pschachmu, je kóń śmjertny wopor [illegible] Hischcze hamtowy dźeń, pjatk, je cźeskokrjeschowany [illegible] Lutz Friedel z Budyschina, 20 lět stary wumrě[illegible].

— **Nosprawa dźěławoscze žandarmskich** [illegible] Budyskeho hamtskeho hejmanstwa w měsacu augusta 1928. W tutym měsacu sta so 1187 wojsewjenjow, wot [illegible] mini 20 wojsewjenjow wo sakcach wot 1. dla pschepr[illegible] nja pschećiwo sjawnej autorizje a sjawnemu porjad[illegible] 1 dla kazenja domjacego nóra, 3 njewjeźeńskeho [illegible] stwa, 4 dla njekasałstwa, 8 dla njekhowanjeho a [illegible] nego sranjenja, 46 dla paduschstwa, pschekschiwjen[illegible] pschekhowanja, dla rubjeznstwa a wumozowanja, [illegible] jebanstwa a falschowanja šekownow, 6 dla wobšk[illegible] wjezow, 5 dla sapalenstwa, 8 dla pschestupjenja pschi wje a rybałstwje, 3 dla krutsko njedobrotnstwa a [illegible] mera, dla cźwitowanja stoty, 4 dla prošenstwa, [illegible] 187 dla njewobschkadźowanja pschedpisnow padow[illegible] tizije, 7 dla pschestupjenja postajenjow pschemy[illegible] policije, 68 dla njewobschkadźowanja hewaschich [illegible] jich postajenjow, 20 na salladje pschikasa sajcza, [illegible] hanje we šlébjerskich cźasopisach, 27 dodatschnich [illegible] wojenjow a 771 hewaschich hišćańskich wojsewjenjow a [illegible] pominanjow. Sajatsch bu 20 wobwobow, mjez nimi 3 dla sapalenstwa. Padu schkodow so 8 cźežkich a 38 [illegible] nych wojsewi. S nich su 3 cźežke a 31 lohnore z [illegible] šlébjerskim paduchom wotbuchu. Wobsijom bźeše 8, z nich su nastałe 3 dla wotmyslenego, 2 dla njedobreho pole[illegible] stwa, 1 dla samosapalenja, 1 dla pschestorhanjenja [illegible] kiny a 1 z Wožim njewjedrom. Samozmordarstwo ka so jene a snjesbożenjow je smjertnym schkodom.

— **Statna dróha** z Budyschina do Zatzenja (Sohland) je dla nabjwopowanju wot hm. 7,780 hacź 8,330 w Salomitich homach wot 3. t. m. ja cźasy dźěła, na nje[illegible] 2 njedźelach, sawjerena.

Zyšiny wobthad pokazuje so pola km. 7,780 pschi [illegible] jeńcu Scheidenbach na zjanow puć, kiž ma na [illegible] wotwinje hacź k hoscenzei „Stote jabłuko“ w Serbskim Salomju.

— **Wutoru (jutrje!) wjeczor we 8 hodź. je w Pa[illegible]** ejej zyrkwi 37. **duchowna wjeczorna hwyzbna nutnosć.** Pschedwidźenje je: Bachowa fantazija a fuga w G-mol, Schützowoj duchownej lonjedźaj (za tenor) a wokalne a pschećelowe dźela Walkaria, Strattnera, Böhma a Kar[illegible]. Wuwjedowanju su operety spiwat Ottomar Wolf (tenor), domjsli organist Horst Schneider (pschećel), [illegible] Schneider (čitanje je swojeho pišma). Pohladnjenje [illegible] cźeje jónu na spočatk duchownych wjeczornych hodźin [illegible] nutnosćow a poruczamy wschitkim pschećelam dobre zyrkwinskeje hudźby wopyt nanalšeje. Programy su [illegible] wapokas za sastup po 30 pf. psched zyrkwinymi durjemi [illegible] dostać.

S Hornjeje Hórki. Wčeŕa njedźelu wotmě jeseń towarstwo „Łužica“ w Mnichowskich hajach [illegible] lěčnu hwjezdźenu. Bóh Knjes bě cźasne wjedro wobradź[illegible] a Serbja so radowachu w dobrej towarschwiscźi [illegible]

Potajny hłós.

Roman.

17] (Pokračowanje.)

„Tak, tak,“ mjerzješe Sterling. „Ja žebi wšo myslach, je jeje tam dopóznał, je na to waschnje s tajkimi pschebywanjami zjinšteni, kaž je to komerzijna radźićelka, daloko [illegible]schinješe. Ze jenicze prawe potajs'nu bě, njetkabjaju w je toho dźerżeć, to wutamoj pschimuwjacych morwje . . . Knježowna pak! Hlejcze, to je njschto zyle druhe! To wosrawdźe njetrjebach jara ludźi znacj, jo by widźał, to holza so njeczesnym činitam njeda. . . . .“

Za tkowach. Ranje je sawżdy myslićeli dźěchu też mi dla to mojhow pschiklele.

„Hdy bychmoj potajsim holzu k rěčam pschinjesecj mohł, to bychmoj najskersche wschitko wot njeje zhonikał, schtož to we zyłej wězy wě.“

„Kak pak dyrbjałoj žebi to sawjesecj?“

Wonka šuschnjcź sarza.

„Pohladajmoj raš“, wotmolwi Sterling pohměwajo. „Jeli so njemyslu, stoji holza hižo wonka . . . .“

W šamšnem wokomiku wotewrichu so durje a holza komerzijnje radźićelki sastupi a wobhladowasche so spitschinje a wuisosilnje. Sterling stany a dźesche jej nješchto kreczelowy napischerjo.

„Sceze wy potajsim cźitała, schto na sapisku stojeschce?“ so wón woprascha.

„Haj.“

„Wy potajsim wjesce, wo cźo so jedna?“

„Ze jenoź to jene wěm“, wotmolwi holza, so žym swobolniwa, wschitko cźinicj, so njebych wopomnjecze knjeżny Hjalmez japanzacj dała.“

Sterling pscheproždy ju j pokiwom ruki, bliže stupicj a so pohybnyc.

„Prjedy hacź budźemy wo knjeżnje Hjalmez rěcźecj,“ wón dźesche, „wotmolwjcze, proschu, na jene praschenje: Wě-li komerzijna radźićelka, so jeje wo jow schka?“

„Nć, ale wona myšli, so hynt wuschka swoju khoru potrn wopytacj, kaž to w pobledniim cźasu na wjeczor cźinjo cźinjach.“

„Zyle derje. Wupowedajcze nětko, proschu, wschitko, schtož wo knjeżnje Hjalmez wěcźe a pschi tom wopomnicze, so jara wjele na wami saleži, jara wulke tukanje na knjeżnu Hjalmez wotwobroczejcź.

„Komerzijna radźićelka prajesche, so je wona morwa,“ rjekny holza. „Je dha to wopraudźe wérno?“

„Haj, to je wérno.“

Holza mjelczesche khwilu kaj porażena, potom prajesche: „Ja mózu jenoź to jene rjez: knjeżna Hjalmez bě najlepschi a najspravnischi cźłowjek na zwjecze, a wscho, schtož je komerzijna radźićelka jej wumjetowaka, pryjedy hacź je wot njeje cźahnyła, njeje nicźo hacź nitke pschiźělodźowanje a tute selhańskiwo było.“

„Hdy a na kajke waschnje je wona dozyła do domu komerzijnje radźićelli pschischła?“ woprascha so Sterling.

„Po nowschitku w nowinach, kiž hnadna knjeni wosjewi, a j kotrymž někoho pytasche, kiž by wobrotny był we wupalenju a wurwanju. Wona postkeżesche sa nješchto wuwuczowanikich hodźin wo dnjo dospolnje swobodne sežiwjenje a bydlenje.“

Sterling a ja pohladachmoj skótka na so.

„Pischkhadźachu wschak też mnohy knjeża po nawschitku so samolwicź, ale hnadna wotmolwjesche pschezo sasp, so je ta wěz wołhyta. Cźehodła ludźi sajo prjecź sceleschc, to dźensa pischcze njewěm. Sa nješchto dnjow pschindźe potom popołdnju też knjeżna Hjalm, a hdyž bě hnadna khwilu j nje pordźeżała, rekasche, so mkoda jónska w blizschich dnjach k nam pischicźehnje.“

Ja běch runjewon pschekhapjeny wo djabołskej wuskojnosći, s kajkejž běchu wopor do pałzow pschiwabili. Plan bě so wot spocjatka na to měrił, so nékajka pischisajena karteweho wotdźelenja sa tuczjnu wudźelku so sakasnjo, a to bě so wopraudźe poradźiło!

„Knjeżna pschindźe hižo nasajtra,“ rěcźeschc holza dale, a hnadna knjeni ju sapleceje jako by jeje sanjuje dźěcźo była. Nicźo njebě dobre dosć sa knjezinu. Najwjetše dy rékasche, wona ma w makem salonje byłlicź, w kotrymž kujesaj dźenza běłchtaj, ale potom rjekny knjezinu, so trjeba wjazy twězu a wjazy městna sa dźěło, kiž žebi bórzy [illegible] moj pschinjesne, a tohodła da jej hnadna knjeni do wotewjeł salona po pschežydlicź, kiž běsche wosrjedźa w dyrbjenju mjes spankej hnadneje knjeni a jédźerniju. Knjezina bě pschezo jara dobra napischcźo mi, a tohodła žym ju [illegible] spocjatka rada měła . . . .“

„Na, a kak běsche jo potom s rywanskimi a wupalowanskimi hodźinami?“ woprascha so Sterling, kiž bě s napr[illegible] tosću pschipołuchał.

„To ja njewěm,“ wotmolwi holza. „Snajmjeńsche ja njejžym jenje wo tajkich hodźinach niczo widźała, pschetoż knjeżna bo tóždźeńi wjeczor z tym sabérasche, někajke knjezinu ryšowacj, i wuiwjaczom sobotu a njedźele, hdyž hudźachu.“

„Tak, tona hurdźesche?“ woprascha so Sterling.

„Haj, kak dha?“

„Hnadna knjeni ma bratra, kiž ju hdys a hdys wopytuje“, rjekny holza. „S tym knjeżna hromadze hrajesche.“

„Aha, hnadna ma potajsim bratra,“ prajeschc Sterling. „Njeje-li to wulki, schérokoranzjenjaty knjes, [illegible] muž pobrachuje stawcź hrjedźaka?“

„Snajecze-li wy jeho?“ woprascha so holza.

„Nć, ja jeho wšo njesnajn. Wječze-li wy dozyła, kak wón réka?“

„Hnadna mjenuje jeho stajnje Iwan. Wjazy ja nje wěm.“

„A wy też njewjesce, hdje wón bydli?“

(Pokračowanje.)

popołdnja hač do wječora. Wobydlerjo hród. Přijmja podawy naschim lubym čitarjam a čitarkam narodnischu rosprawu wo šwjedženju.

S **Mukleho Wjelkowa.** Lětsa žu w naschej wokolinje wošwy s woprawdźitej čžiwilu sa wobydlerjow. Pjatk rano nadpadaše rój tutych pschekaňanzow někotre dźesi, kiž do schule dźěchu a je z khěrko skalachu. Dźěsi mózachu dalschemu strachej jenož šo špěschnje wotkalejo wuczekowachu. —

S **Bulez.** Pichi sajedže do historiskeje Krawawoje hali dondže frjedu popołdnju k lohkemu njeschoku s automobilom. Tam šo nadoso autaj sekkaschtaj. So njeby do jemu napischeho pschiležazeho auta frasnył, šo wiednik jeneho auta se šwojim wosom tak daloko na prawo wuwinu, šo do pkotoweho stołpa frišera Siegela sajedže. Wola automobila pukny šo prědnja wójka. Ludžo njepschindžachu do schody.

S **Kortnizy.** Njeschoja s mortiskim kokom, kiž mohło lohko k czežkim sčežkwakam dowjesć, sta šo njedželu pschipołdnju w naschej wsy. Motorski kolešaŕ Hennersdorf, kiž s Hrodžiščicza pschiježdže, sajedže do sapschaha tudomneho fublerja Jana Krawza. Na wschodnu stronu pschekoczi kolešaŕ motorske skła s jeho cholešarjom. Motorowoho kolešarja kóń lohko do khribjeta kopny, šo jenož se strózelemi motorske. Też konjej wotkalchtej wiesranjenej.

Tónle **podawk njech je ša wschitkich motorskich kolešarjow s powuczenjom, so bychu w šawinjenjach pschedhladniwje jěchali.**

Serbja we Wojerecach a wokolinje!

Knjez knihiwjazaŕ **Fiedler we Wojerecach** na Cyrkwinskej hasy wot nětka **wšě serbske knihi** předawa. Serbja! khodźće k njemu a kupujće je pilnje!

Se Semjz-Tumiz. Schtwórt pidipadnyu jujeschći w jenej tudomnej skale pomogny dźiačzej Spank je žiwjenja. Won šo wobsunu a nichoże tři metry hłuboko wudže. Smječe hebi kice hrjebła. Dźiačzejšy samarjtaj politiskim jujeschoženemu wrěnju pomoz a dowjeschu jeho k lěkarjej a potom do jeho bydlenja.

S **Wukrancij.** Sandžerj schtwórt šwjedženje tudomny kubleŕ Jan Natuschka se šwojej mandželskej žleborny kwaž. Lutherski posawnischi thór, pola kotrohož je šlěborny nawaženja je šobustawom, pschinješe jubilarowmaj rjane šastanički.

Hospodarski rozhlad.

Pónjelu 3. septembra 1928.

Sobotnišе kurzy w Barlinje.

1 Dollar 4,1925	100 pól sk. złotych . 46,95
1 jendželski punt . 20,343	100 česk. krónow . 12,42 5
100 šwajc. frankow . 80,72	100 franc. frankow . 16,365

Barliwska burza šóndži jasnu hobotu tydźeń je minjate žiwym wobrotom. Kurzh efektow je snowa skrabchu. Dalsche skrjeczenje kursow sapischachu też wiki je dośiwnymi a rentowymi liczinami.

Na **produktowych wikach** bě khlěbowe žito trochu žadniše. Tohodla placžiny wobczěje sa hotowe sorno we 5 pjenježkow po zentnarju poschnischu. Druhe druzyny žita žanjeho pschemjenjenja njeschapischachu. Saždženy hobotu pschesčeje zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,90—11 hr., rožki 10,85 hač 10,95 hr., jeczmjenja nalčnjejšo 11,70 hač 12,70 hr., wošmuschego 10,10—10,55 hriwnow, wowsa 9,35—10,40 hr.,

w termijnowym wikamanju

pschenicy 11,50 hr., rožki 11,60—11,58¾ hr. wowsa 10,45 hr.

sa oktober: pschenicy 11,67½—11,68¾ hr. a rožki 11,67½ hr.

sa nowember: pschenicy 11,86¼ hr., rožki 11,70—11,67½ hr., wowsa 10,53¾ hr.

Wichtlowanje

Markerjow, Lausitzer Baugenossenschaft w Hródku, Pjerjtwjte. haša 3.

Hołzu do domu, Stahlbergowa w Hródku, Pjerjtwjte. 6 delka.

„ Wagnarka w Bišopiznach, Bohnskostr. 8.

„ Feldmann w Běłej Wodze, Hórska haša 10.

Dźěłaczerjow sa fanu „Wizitu", šo samolwicz pola Hoczeńzarja Buchwalda w Nowej Wsy pola Bórka.

Schwérra, Hochauf w Bučzicach, Weite Bleiche.

Wučzohowaze blido a schiczkowe blido w Budyschinje na Rózowa haša 11.

Kóń 5-létny, we Wutkim Žiežinju 6.

„ 6-létny mjes dwuma naj na widoku w Tučzicach 357

„ létny, Hantusch w Nowej Wsy pola Husti.

Wół podšobny w Bjedrušu 23.

Jałojza wyšokošnježelna w Dešnjej Hóry 16.

„ wyšokošnježelna. Jährig w Kamjenzu, Stiftstraße.

Krowa wyšokošnježelna podšobna w Dźěžnikach 31 b.

„ wyšokošnježelna podšobna w Dubrawy 12 pola Barta.

„ wyšokošnježelna w Prašcowje 3 a w Krakezach čžišło 26.

„ wyšokošnježelna w Kavjeni 8 pola Radworja.

„ wyšokošnježelna Jährig w Kamjenzu, Stiftsgäßchen.

Dwójnizowy hnd. tarežata wila a kalowy schrub w Schmolowej čžo. 171.

Zentrifuga, Schneider we Wujezu 60.

Sendnižy na pschedhadžowanje

wutoru 4. septembra 1928

we Wotrowje dop. w 10 hodž. w hoschežeńzu: mlócžarnja a hłomowa praša,

we Nowobljach pschip. w 12 hodž. w hoschežeńzu: drasiwy tamor a jeja mašadžowaza maschina,

frjedu 5. septembra 1928

we Wutkich Sdžarach, kuzyž schadu šo pschipołožuju w 1 hodž. na gunejnikim hanecze: towžahowanske blido a radio s wótšerdźačkom.

Sšudnike pschedhadžowanje leżownošczow.

Khěžka, hłuschaza semjerkowu dźěłaczerjej Jankej Pilowje w Jatobje. Leżownošcz je s polom nihdże ¾ łóża wulka. Gmejnska wyšimnosć je hódnotu na 300 hr. postajiła. Do wopalrjeje połdanje je khěža s 950 hr. sapischana. Na pschedhadžowanje pschijidże frjedu 17. oktobra 1928 dop. w 10 hodž. na šudnišiwje w Budyschinje, jiswa 141.

Wossjewenje.

Konkurs nad samošežnjom firmy „Granit-Steinbrüche, Ges. m. b. H. w Budyschinje" je šudnik 1. sept. dop. we 8 hodž. wotewrił. Sa konkurzowoho sarjadnika je šo prawnik dr. Engert pomjenowany. Sčas je pranja termijn na frjedu 26. sept. 1928 dop. ¾12 hodž. a druhi na frjedu 5. dez. dop. w 11 hodž., wobej dha jimaj 111 na šudnišiwje so Budyschinja šwolak.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodž.: Žito je žadne, placžiny tehdla dale skrjeczene.

¾12 hodž.: Kaž pšched hodžinu.

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunj abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Placžiny po złotej hriwnje

	1. 9.	31. 8.		1. 9	31. 8.
Pšenica	218-220	217-219	buny	—	—
rožka	217-218	216-218	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ješmjeń	—	—	módre hrochy	15-16,0	15-16,00
naz. ješmjeń	202-211	205-211	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	193-203	193-203	zeradella	—	—
kukurica	211-214	209-212	raps. wosušk	19,70	19,70
pšenč muka	26,00-30	27-30,0	lany wosušk	23,50	23,50
rěana muka	23,0-0-31	24-31,00	poom. mjeasa	—	—
pó wotruby	15,25	15,25	běrnj. kruški	—	—
rěane „	16.00	16.25	syno, 50 kg	3,60-4,00	2,50-4,00
lane symjo	—	—	rěana słoma	1,01-1,15	1,01-1,15
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
raps	330-332	330-332	wowsna „	0,80-0,95	0,80-0,90
pjeluški	—	—	ječna „	0,80-1,00	0,75-0,90

Placžiny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. septembra 1928. Placžiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 726.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	59—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	56—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—50
Mjenje picowane wěcch starobow	38—43

Byki: 447.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	54—56
Polnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Špatne	38—41

Jałojey a kruwy: 1075.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	44—48
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1537.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	73—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—75
Špatne (4.)	55—75

Wowcy: 5553.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	64—66
Starše wukormjene (2.)	64—68
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.)	59—63

Swinje: 9966.

Polnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	77
Wukormjene	78—79
Mjasne	76—77
Špatne	71—74
Ranev a kundrosy	69—72

S **Kosche.** Tudomny kowaršći pomocznik Wilhelm Mrózčink je do Santa Leopoldina we Brasiliskej wupuczował.

S **Woleschnizy pola Khetneho.** Tudomnu gmejnsku hońiwu, nježhdże 1000—1100 jutrow wobšahaza, je zeli bankiej Hertzsch s Budyschina na 6 lět wotnajał. Kaž so powěda, wuczinja Khtni wotnajeńšti pjenjes 500 hr.

S **Beleje Wody.** W tudomnej Gehlsdorfej dźěłarni je so pjatk pschipołdnju wobšebje khrobje paduschtwo stało. Na blidže stejsche znjkj rjad mjdownych tittow se wotlicżenej mjdu a jako titki posbjsischo pscheliczischu, bě sche so dźěl titkow s wjetšchej jumu pjenjes shubik. S paduchom drje mohł jenoż człowjek być, kiž je mešino a pschilešnosć snał. Dźěłarnja je na wuželdženje a popadnjenje paducha 500 hriwnow mpta wuštajika. Kradnjeny pjenjes wuczinja 3619,62 hriwnow.

Z Łužicow

S **Neujalza-Spemberga.** W šujobnem Nowem Friedersdorfje bydlaza Seilerjowa pschikładši na tragiske waschnje šwoje prawe wóczko. Pschiwinuwšy se Seilerjezom na wopyt pschijschoł a dźiwjske wošwy, kotrychž je lětsa pola nas *jara wjele, z mnohimi Wandrarmi. Wobdźiwarowarki* je klo pschi tom Seilerjowi tak njeschczenwje do praweho wóczka, so šowe hnydom wubłda.

S **Wolbranez.** (Najstarscha wobydlerka wumrěła.) Po dlejschim thorołoju wumrě frjedu najstarscha wjeśnjanka, Johanna Eleonora Pětschowa, rodž. Wolfej, w starobje nježhdże 91 lět. Semrěła bě wudowa dawno semrětcho prjedawscheho rewěrneho hajnika Pětscha, kiž bě w słužbach knjeza barona s Oppen-Huldenberga.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Wulkich Nědarjez.** (Sćmjertne njeschoże.) Pschi Pauflerez mlynje padže šobotu moleŕ Ota Phlipp, když mostowe dźele Rodersteho mosta barbjesche, na hischcze njewujachnjene waschnje dele do rěki Roder, pschi czimž je hłowu wo murju praženy. S tym nabi žeby rana na šadnej hłowje, kiž šwopředka šo strašchna dyrej njesda. Pondželu pak wumrě nahle na sćežkwakach tohole njeschoża.

* S **Noweho Města.** (S kołom wokolo šwěta.) Sčrjedu naschupi s Berthelsdorfa rodženy Maks Anders, šwoje na 15 lěta wobliczene puczowanje po šwěcze na jésnem kole šnamki: „Wanderer". Pjsches Drjezdžany, Kamjenz, Gera, Weimar, Koblenz, Sulzenburk ma nadžiju sa 10 dnjow do Parisa dojeć. Dale powandže jeho puć pśches Schpanišku do Afriki. Južnoje a Sćewjerneje Ameriki, Azije a Australije. Pśches Indiju, Persiju, Rusku a Pólsku, dhe šo do domizny šaso wrócźeć.

* S **Běłeho Jelenja.** We Běłem Jelenju (Weißer Hirsch) běchu so psched nježkto czašom do njerokfitinkskeho šórka (Mineralquelle) dorolł. Tutomu šórku šu raiffeisenšórko" narjekli a k wužiwanju publika wotewrili. Woda ma alkalitni šćeh. Lěkarjo maja hišće jeje hódnotu šwěrjeźeć.

* S **Meerane.** (Pschedsedźeršćik jako padak). Wotstakowanje s padakom (Zahlschirm), kiž wotnjeńwachu šo njedawno pschi khłasiskim sjedže tjoch městow w Meeranje, šu pola młodžinu dobru wuczbu dawale. W šujobnej wšy Waldsachsen salže schulišći pachoł na wyšoki topol a wotškoči j njeje s 7 hač 8 metrow wyšokoješe, wužiwajo pschedsedźeršćik jako padak. Młody wumrěź dowesa na šwojowne waschnje njeszaniemy na semju.

* S **Woleschnizy.** (Hórnikowy wošwud.) W nozy na wutoru hyschtaj w pódkopach Deutschland se šamowutnjeńom dwaj hórnikaj tak ćežko šranjenaj, so dwórbiscu jeju do Lichtenšteinskeje hewjeršleje khorownje (Knappschafts-krankenhaus) wotwjezli. Jedyn j nježu je wošklepl. — W šamkanej nozy šta so w šamužnych podkopkach hišćeze druhe ćežše njeschoże. Dwaju hornikow šaszupny hromadu so šamaza wuhlowa šćeńa, jeju mójazhu jenoż jako ćežke wuhłowaczi.

* S **Klawna.** (Když so špiritušowy wariaŕ powalł.) Když czyścże šwój šona fabrikšiteho dźiačzerja Fiedlera mjeło na špiritušowem warjaku wobrěcź; bu ji nadobo hustjenje a wona potorhnu warjak s błida. Pśewjenja jhrabnychu njeschożowinu, kotraž šo tak ćežko wopali, so ju bórsowna šmjerć w khorownji wot jeje ćiwilow wumuhi.

S **Zahonja.** We Lentschenje, je šwojej šonu wot 20-létnyho dołhošlabeho bźiačzerja Stěžicza j Hulbowo šarazenu 80létny veteran Tschirpe běšche prjedy biskaha pola Hindenburga. Wón mješeše s Hindenburgom na šamužnem dnju narodnin. Hindenburg pódla kóždoćežne žiwjenje staremu Tschirpej pjenježny dar na dopołasć, so mješe na njeho šabyk. Wón chžeše jeho pschi žiwoiim pschikhodnem puczowanju do Stelfeje tudy powitaź.

S **Wikow.** Kaž nowiny j Bokwiz powědža, rošbuchny tam minjenu nóz j mójnym wrjeskotom rošbuchowanske patrona na dwóry. Wschitke wokna dwoju domow šo rošpukachu. Kaž je so šwěrjeźe, bě rěčnik tole pschekwapjenje šwojim kebelekuleŕskim towaršcham pschihotował.

S **Lubnjezwa.** Njedźiwaju wschich powěrjeźow, so je so šberanje kórkow bórzy skónczi, dokelž j wobstajnej šuchotu wschudże kórki padaja a rostliny wotemrěwaja, běchu na wežerawschże wiki šaso wjele pschinjeśli, tak so jich njebě mjenje hač na prjedawschich wikach. Torhoschcżo lědwa je mnohe šapschahi došahnałe, a pschiłitom może lědy je kórkami napjelnjene ćolmy wobšahnyć. Też mnohi šwoukowni wikowarjo běchu šem pschijeli, tudomni nakładowarjo kórkow nakupowachu tohorunja po šwojej potrěbnosći, tak so běšche pschipołdnju torhoschcżo šaso próžne. Sa nakładowanske kórki płacżachu po 4 hr. sa kopu, buny płacżachu 15 hr. a kal 12 hriwnow po zentnarju.

* S **Hasserode.** (Zalostna šmjerć.) Njedźelu wjeczor sta šo na dwórnischczu Hasserode pschi Šmolinskej napréczjnej ćarje njeschoża. Wolhladakka Helena Semtzez bě jemu šnatu žónjeu na šastanischczo dowjedła a j njej šubu do wosa šalěła. Tam pak pschedobdhu nutska wosta a šłoži, hdyž poeza ćah hižo jéć, we wopaczjenu šmérku dele. Pschi tom pschińdże pod koleśa, kiž jej ruzy, nosy a hłowu wotšidźechu..

Přilopk.

* **Na žmjertnym ložu žo wuſnuł.** Kaž žo ſ Landſtuhla powě, wuſna žo rěſnik Pětr Simones ſ Quedersbacha na ſwojim žmjertnym ložu, ſo je wučerja Józefa Wesnera ſ Quedersbacha w januaru 1914 morił. Tehdy bě Simones njeſtutka podpladny a pſchebywaſche dla toho dleſchi cząš w pſchepytowaniſchej jatbje. Dokelž pak dopokazy njeběchu dožahaze, Simonega ſaſo puſchčichu.

* **Nowy krwawy njeſtutk Tapiawſkeho morderja.** Po powěſcach, kiž je kriminalna policija w Königsberhu dostała, žu wutoru rano krótko do 3/4 6 hodźin wyſchicheho ſtražmiſchtra Kuſſerowa pſchi drohi pola Gutenfelda w pſcherowje ſaſtřelenego a wurubjeneho namakali. Nimale wěſte je, ſo je tuto morderſtwo ſamožny njeſnaty ſtučił, kiž je na Tapiawſkim dwórniſchczu w nozy ſ njedźeli żeleſniſkeho aſſiſtenta Berga ſaſtřělił a w poſledním cząſu wotpjet ru-

* **Wot żeleſnizy pſchejedźena.** Na jenej ſtaziji żeleſniſkeje cźary Weſermünde-Cuxhaven ſpyta jónka w poſledním wokomiku do cząha ſaleſć, jako tutón jedźeſche. Wona žo ſaſchmata a pſchińdże poď koleſa. Jeje cźěło roſtřeſchu koleſa do diweju dźělow.

* **„W Němſkej je žo něſchto pſcheměniło."** Pſchi powſtworjenju pomnika ſa padnjenych w Nanzu je, kaž „Matin" powě, nětkuſchi pólny duchowny, abbe Secret, kiž je w organiſaziji prjedawſchich franzowſkich wojowarjow pſchi frowje jedyn ſ hłownych nawjedowarjow, wo ſwojich ſacząſnſchich pſchi puczowanju po Němſkej rěcźał. Duchowny powědaſche potom wo měrnym ſkromadnym dźěle ſjednoczeńſtwowo frontſkich wojowarjow wſchelakich nětdy njepjećeľſtkich krajow a wuſna ſo: „Dyrbju ſjawnje rjec, ſo je žo w Němſkej něſchto pſcheměniło. Němſki frontſki wojowař, kiž je wopraſndže cźerpił, je ſ a m ě r a ſa wujedźenje ſ Franzowſkej. Potom naſpomni franzowſki duchowny hiſchcze wutrobne powitanje, kiž je žo jemu jako ſaſtupjerjej franzowſkich frontſkich wojowarjow na dnju Reichsbannera w Frankobrodze nad Moſu, ſtało, a wo woli tuteje wulkeje republikanſkeje organiſazije ſa měr.

* **Byk jako hotelowy hoſć.** W St. Ingenje w Awſtriſkej bě rěſnik bykaj kupił. Jako jeju wotwjedźechu, ſpſkſchi ſo jedyn ſ njeju, wotworbnu žo a cźerjeſche nimo měrnu do blíſkeho hotela. Tam ſadłudźi žo ſtoco hač do dwjeho poſkhoda a dobu žo do jeneje ſjiwy ſa zuſych, w kotrej wſcho ſpowala a roſbi. Potom běžeſche ſaſo na hotelowu khódbu a nacźini tam dalſchi ſchkodu, doniž žo ſtónezeje njeworadźi, byka ſaſteľeć.

* **Reklamowane łětadło pola Debrecźina dele padło.** Pola Debrecźina je reklamowe łětadło kofejnarnjaſkeje firmy Franck, kiž bohrile pižmiki ſ kurom na njebjo piſaſche, dele padło. Łětadło žo pſchi tym doſpolnje roſbi, wjedniſt hu na ſpodźiwne waſchnje jenož lohko ſranjeny.

* **Roſkrjaſanje mandźelſtwa je ſchěžnacje pſchičznow.** Pola ziwilneho ſudniſtwa we Winje ſkorjeſche jedyn wjeſny wuczeř na roſwjaſanje mandźelſtwa. Hewak žo ludźo, ſ nětkajkimi dwěmaj abo tſjomi winami ſpokoja, ale wobſtóžbnik roſrisa ſwoju wotſtilnoſcź napſchećwo ſwojej žonje tak ſwědomniže, ſo ſudniſtwu twrdźeſ winow pſchedpoloži a to, niż mjenje, hač ſchěžnacje. Je-li hiſchcze je dožbake njebudźe, dha mějeſche hiſchcze dalſche na ſkładu. Pſched pſchemożu tajkeje hromady winow budźe ſaſtłak mandźelſtwa ſwoje bróniſ ſložicź dyrbjeć. Sčudnik dyrbi tola dowědźeć, ſo je ſónc žiwy był njemóžeſch, kiž da dźeń nje dnja mloko pſchebjeżeć, abo kiž je w hodownika po ſwěrnym ſapiſku 49 jejow pſchetrjeba abo kiž ſwjetſcha ſabudźe, ſwojemu drohemu mandźelſtemu ſwjaczinu pſchihotowacź abo kiž kołbaſći jemu ſapowědźi, kotrež bě ſe ſtarſchiſkeho domu dołała abo kiž njeběſ ſydomſkeho hólčeza doſeć pſchebita, hdyž běchu jeho pſchi kurjenju zigaretow lepili. Tajke a podobne winy ſu tamne 16 dypłow wobſtorżbnika, ſ kotrymiž chyſcze ſudniſtwo wo njehódnoſcźi ſwojeje żony pſchepokaſacź. Ale żona też njeběſ na hubu padnyła, roſkuba tute dypki na ſnſſi a wědźeſche ſo duchapołnje a żertnje ſakitowacź. Wſko njeſpóſna ſudniſtwo, ſo ſu to dožahaze winy, ſwjaze mandźelſtwo roſwjaſacź.

* **Se ſamordarſkim wotpohładom** ſ 5. poſkhoda ſkoczi. Pónđeľu ſkoczi we Winje fabrikant Silbermann ſ 5. poſkhoda hotela „Imperial" do hłubiny. Pſchi padnjenju pſcherale pſchedńſchu kofejownje a woſta na měſtnje mrtwy leżo. Wyſhſchemu twarſkemu miſchtrej, kiž bě ſ ſkhlej ruku ſpěchnył, bu ruka dwójzy ſlamana. Myſla ſebi, ſo je ſebi Silbermann ſe ſtrachom pſched njerwohomnej chorošcźu ſiwjenje wſał.

* **Hudźbny clown a dr. h. ſil. Grock,** po ſwojim prawym mjenje Khorla Wettach ſ Binne w Schwizy, jako hólcez hižo ſ artiſtom, athletom, hudźbnikom, potom rěcźnym wuczerjom, wuſtupi pſched woſomnaceje łětami prěni raz na barijeteju. Pſchi prěnim pſchedſtajenju pak pſchepadny — hdźenja je najſkławniſchi barijeteiſti komikar ſwěta, kiž najwjaſy pjenjeſ ſaſłuži a kiž je hižo na pſchichodne tſi łěta ſ dźełom ſaſtarany. Tutoho muža, kiž je ſ najlepſchim łekarſkim ſrědkom na cźeſkontyſkotach, je univerſita w Budapeſeſe ſa cźeſtneho doktora filoſofije pomjenowała.

* **Wunamakar ſchampanja.** Dopomnjeńcźe na muſicha Dona Perigwna je ſo w tutych dnjach w Hautvillerſu pola Reimſa na wulkotne waſchnje wobſwjeċiſe. Dom Perignon bě nadwinčarſki w Hautvillerſkim kłóſchtrje, hdźež łěta 1715 wumrě. Wón je towaršſtwo wunamakał, kak młode ſchampańſke winо ſwěcźa jeſchcź wobłhowa, a je žo ſ tym ſ nimom pſchihotowanja ſchampanja ſtał, ſchtož je tamniſchej krajinje wulki bohatk a ſławu wunjeſło. Kraj na ſwojeho dobrocźela njeje ſapomnił, kaž to ſwjedźenje w Hautvillerſu dopokazachu. Sſahleje prowinzy běchu pozicźo pſchikhwatali, a bohrili ſwědźeńſki cźah hibſche ſo po měſnje. Towaršſtwa a delegazije winarjow a winczinikow, winczarjow a winowych wikowarjow běchu bohaće ſaſtupjene.

* **W automobilu žo ſpaliłoj.** Blizo Newhama we Amerizy ſraſhſchitej privatny automobil a autowy omnibuż do žo. Pſchi tym ſapali žo privatny wós a w nim hędźaczej wožožeje žo ſobu ſpaliſchtej.

Łužica

— augustowe čisło — je so wudało jako swjedźeńske čisło k 70. narodninam našeho přirodospytnika knjeza wyššeho wučerja K. B. Sěcy. Nimo wšelakich składnostnych pěsni přinjese jenož nastawki, kiž so někak na knjeza jubilara a na přirodospyt poćahuja. — Jan K r a w c pisa dokładuje wo wulkich zasłužbach a spisach K. B. Sěcy. Je to prěni króć, zo so jeho žiwjeńske dźěło tak zhromadnje wopisuje a pohódnoćuje. Marćin K r a l podawa wuley zajimawy přirodospytny nastawk „Drobna poźiwa". Ota W i ć a z pisa wo „Pčoły w našim basnistwje", pohódnocujo basnje Hadama Sěrachа Wilhelmija, Rud. Pětřki, Kulmana, Krušwicy, Radyserba, Rachlowca. Z dobom podawa feuilleton: „Hribarjowe wjesele". Na balticke brjohi přesadźuje nas stawizniska baseń: „Wikingowje na słowjańskich pobrjohach" wot pólskeho basnika Stefana Żeramskeho, kotruž je nas Měrćin Nowak-Njeje přełožił. Rubrika: „Druzy wo nas" so dale wjedźe. — Swjedźeńske čisło je pyšene z wobrazom. — Njech so tuto swjedźeńske čisło wšudźom mjez Serbami rozšěrjuje!

Tyfus w Potsdamje přiběra.

Lěkarjo žu žebi myſlili, ſo je tyfuſowa epedemija w Potsdamje ſwój najſylnſchi ſchodźeńk pſchekrocźiła. Bohužeľ pak temu tak njeje. Liczba na tyfuſ ſkhorjenych je žo hižom na 80 ſwyſchika. W měżacu julију je ſkhorjo 15 wožobow, w auguſcźe pak 65. Pjatk canо je w měſchcźanſkej khorownі w Potsdamje jena 48letnja žónſka ſe Seddina na tyfuſ wumrěła. To je hižom ſchtwórty ſmjertny wopor, kiž je žebi ſta khorošcź žadała.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powjeſcź wo wjedrje ſa jutſje wutoru:** Njenje, ſuchо ale khłódno. W Jendźelſkej je wocźopliko a žo deſchcźuje.

W Drježdźanach na dźiwadłowym namješcźe žu 2. ſeptembra wojerſte towarſtwa, Stahlhelm a druhe organiſazije Sedanſki a Tannenbergſki ſwjedźeni ſ pſchednoſchkami a konzertom wotměle.

*

W Hamburgu je pſchi ſkładnoſcźi ſhromadźiny ſozialdemokratiſkeje młodźiny ſobotu wjeczor pſched domom dźełaczeńſkich ſwjatkow mjez ſozialdemokratami a kommunistami k pukam doſchło. Kommunistojo žu nětdźe 30 wožobow, ſ. nožemi ſtałali abo ſ gummijowymi klumpachami a druhimi twjerdymi pſchedmjetami ſranili.

*

W Grenawje we Würtembergſkej je 20 ludźi ſkhorіło, kotříž žu mjažo dorěſanego cźelecza jedli.

*

Pjatk w nozy je w Lüneburgſkim jaſtwje k ſpjeczenju chłoſtanſkich jatych doſchło. Někotři jeczi žu na jaſtnika wa-

lichu a jemu žłužbny revolwer wutorhnychu. Jón pſchi tym žobu dźerżo na pomoz khwatazych druhich jaſtnikow ſcźeſchichu a ſ twjerdej donđźechu. Schtyrjo jeczi mjeſachu cźekacź. Hač dotal njejžu hiſchcźe žaneho ſ nich popadnyli.

*

W Pezolu de Gallinos w Schpanjeſkej je wožeń ſkały a 30 domow ſnjeſł.

*

Kaž žo ſ Portlanda w Oregonſkim ſtacje powě, je 7000 tunowſka parna łódź „Floridian" do amerikanſkeje parneje łódje „Admiral Fiſto" ſrafnyła a žo potepiła. Jeje muſtwo je žo twjerdowało.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamtſke ſ Budyſchina.

Potwarjeńſki plan „krótkoranje" ſa město Budyſchin ma žo pſcheměnicź. S pſcheměnjenjom wupadnje dróha 29 (pſchedy 7a) mjez Stiebrſkej dróhu a Mſakańſkej dróhu. Potwrjowa rytłowańka I a tſeczi dodawk k měſtnemu fakmjej ſa potwarjeńſki plan „krótkoranje" ſtaj 4 njedźele we kenzliji twarſkeje policije na Zitnych wikach 31 w ſtudnym wobłhodnym cząſu ſjawnje wupokazanaj. Pſchećzivjenja pſchećziwo pokrywnej rytłowańcy a dodawkej k měſtnemu ſakonjej maju žo w ſchtyrjoch tydźenjach, wot dnja widźenja tuteho woſwjewjenja ſapodacź, poſdźiſcho ninа wuſtej prawa k hórſchenju.

W Budyſchinje, 30. auguſta 1928.

Měſchczanſka rada.

Skótne wiki w Njeswačidle

ſrjedu, 5. septembra 1928. Gmejnska rada

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada" ſkhadźuje ſo kóždu pónđeľu w **Serb. kofejownі.**

Budyšin. „Nadźija" wotměje wutoru 4. ſept. wjeczor we 8 hodź. **wurjadnu generalnu zhromadźiznu** we Serbſkim Domje. Dnjowy porjad: 1. Wólby. 2. a 3. předsydy atd. 2. Namjety wo dalſim ſpěwanju a dźěle 3. Wſelcźiny. Přitomnoſć wſitkich ſobuſtawow je čestna wěc. **Městopředsyda.**

Drježdźanski „Hromadnik" ma ſwoje prěnje poſedźenje po próznodninach přichodny ſtwórtk 6. ſept. wjeczor 1/2 9 hodźin w hoſćeńcu Gusty Zmija, Chriſtianſtraße 23. Přińdźe zaſo wſitkich! Přednoſk z nałeje mythologije. Rozprawy. Namjety a winadźowanje.

Drježdźany. Towarſtwo kat. Serbow „Jednota" woleći ſebi njedźelu 8. ſept. popołdnju do Niederpoyritz. Tam w hoſćeńcu „Erbgericht" wjeſela zabawa wot 4 hodźin ſem. Dojđź może ſo z nadrómej železnicu čara 18 abo z parnikom. Zaſtaniſčo Niederpoyritz. Wo bohate wobdźělenje ſobuſtawow a přećelow proſy **předſydſtwo.**

Radwoŕ. Jednota „Sokoł" w Radworju wotměje njedźelu 9. ſept. ſwój **lěcny ſwjedźeń.** Popołdnju w 7 hodźinach zwučowanje. Wjeczor reje a wjeſela zabawa a žortny wuſtup.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleł w Budyšinje. Za lokalny dźeł, a feuilleton: A. Dučmanа w Budyšinje. Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěſtnik: G. Janak w Budyšinje.

5 młodych hus je na předań **w Šunowie čo. 42.**

Skłeńčany wóz jara derje zdźeržany, je w Budyšinje tunjo na před. **Max Rössler, kubleŕ w Habrachčicach** (Ebersbach Sa. Nr. 507.)

Makulaturu ma na předań **Smolerjec knihiličerſtwo** w Budyšinje

Składnosć! Rjany zrały **twarožk** Wosebita płaćizna punt **32** pj. Wikowańja z butru **Kunella**

K wusywej poručujemy: Petkusku symjentnu rožku, Strube-Hermanec rožku, Kirschec worelowu rožku | strubec tołstokłos. pšeńcu Salzmündensku Standard-Criewensku 104 [pšeńcu jako wosebje khmanu za dobru pódu: **Habrachčansku bělu pšeńcu** wulki wunošk při dobrej wazy, originaln. připózn. wotswy a wikowanske symjo **Žitny dom w Kamjencu zap. dr. z w. r.**

Česćenym wotebčarjam w Lejnje wozjewju, zo přiňdu tam **z čerſtwym mjasom ſrjedu dopołdn. a ſobotu za cyły dźeń.** Tón tydźen pak **hižom pjatk,** dokelž je ſobotu ſwjaty dźeń. **Pětr Pjetak.**

Přesadźowanje palcheho drjewa

Wutoru 11. septemb. 1928 budźa ſo w drjewniščу 27a w Bukowſkim rewěrje delka naſpomnjene palne drjewa zjawnje za hotowe pjenjezy na přesadź. předawać:

100 rm khójn. palnych klumpachow,
1500 rm khójn. haluzow. walčiny

kaž też

pjeńkowe losy k ſamowukopowanju.

Zetkanje dop. we 8 hodź. na drjewniščу 27a při Pſowjanſkej mjezy **Hajniſki hamt w Miuknje**

Sokołski spěwnik

Njech ſebi jón kóždy Serb kupi. Płaći jenož 50 pj. Na předań w Serbſkej kniharni w Budyšinje

70

Wšěm lubym přećelam, znatym a njeznatym, kaž też mnohim towarſtwam, kiž ſu mje při zaſtupje do wosmeho lětdźeſatka mojeho žiwjenja z posawnami a narodnymi spěwami witali, ze zbožopřejacymi připiſami posypali a zasypali, z čeſćacymi narěčemi moje dźěło nimo měry wuſhkwalowali, z kopicu drohotnymi darami mje zwjeſelili abo na druhe waſnje na mnje ſpominali, praju nětk wutrobny dźak za wšu tu wulku lubosć. Ja pak chcu z wotebčarcymi mocami tež při žiwjenja wječornym ſłónčku za ſwój luby narod dale ſkutkować, doniž kiwaja rjenje brjohi mi nětdy: Tu zastawaj!

W Sowrjecach. K. B. Šěca, wyšši wučer n. w.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósle a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźi Smolerjec kniharskotiskarnja, zap. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2067.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełuje so stajce nawětki a tabele so wyše wobličaja. Za reklamowy zdź a rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 207 — Budyšin — Wutoru, 4. septembra 1928 — Bautzen — Ludnik 87

Prěnje posedźenje Zwjazka Ludow.

Socialistiske rozprajenja w Genfu.

Němski kanzler Müller je z pśichwatom dr. Breitscheida a ministerialnego direktora Zechlina njedźelu wjeczor po 8 hodźinach do Genfa pśikšył. Kaž je jo tógźelko, je wón na swojim puśowanju w Baden-Badenje sastał, so by jo se swonkownym ministrom Stresemannom rozrěkał. Němski kanzler dr. Stresemannej plan pśichodpokoju, kótryž prawidła za wuczełnjenje zuseho wósta z Porheinskeje wopśichija, kótrejž chce w Genfu zastupowaś. Mjeź němskim kanzlerom a dr. Stresemannom k połnej pśichesjerjeńcy dojźe. Knježa, kótaraž su w Baden-Badenje zkładnośej mjeli, němskeho swonkownego ministra widźeś, praja, so je je jeho strowotny staw wjele polěpšył.

Němski kanzler smjeje z wjednikom franzowskeje socialistiskeje strony, Leonom Blumom, kótryž je do Genfa pśišeł, dłejše rozrěkanje, pśi kótrymž je też zobudstaw Rady Zwjazka Ludow Paul Boncour wobdźeli. Socialistojo temule rozrěkanju wulku ważnosć pśipisuju. Myślu jeno, so Leon Blum se swonkownym ministrom Briandom porěkaju, so by němsko-franzowske rozprajenja spěchował. Też němski socialistiski zapósłanc Grumbach je do Genfa pśišeł.

Prěnje posedźenje Zwjazka Ludow.

Sa pśichodnjudu zhromadźiznu Zwjazka Ludow w Genfu su wotpósłanca Finkeje Prokopa wuzwolili. Prěnje posedźenje jo póndźelu wotmě̌ło. Prokop we wotewrjazej rěcy na to pokaza, so su też staty, kótrež Zwjazkej Ludow njepśisłušnjachu, zastupjerjow do Genfa k zobudźkanju pósłale, tak Sjednoczene Staty a Rusa, w nowišchim cośu też Mexiko. „Powitam", wón dale praji, **„polěpšenje knitskownych wobstejnosćow Chiny.** Tónle narod, mjeź univerzalnje kulturu, pśihpśinaty jako jedyn z najstaršich a najwoźebnišich ludow zwěta, žiwy z myślenim pśihlejeli, jo mjes zobustawami Zwjazka Ludow duch powozu a solidarnosće knježi".

Sa wotbrońenje prašenje po wobsamknjenju jendźelsko-franzowskeho kompromisa wo namórskim jednanju a po podpisanju Kelloggowego pakta, **zdaje nowy cźaš** do pśedka widźi a mėni, so Zwjazkowa zhromadźizna se zwołowanymi wuhladanmi swoje wuradźenja sapoczina. Też nětcźišca dźewjata Zwjazkowa zhromadźizna by dyrbjała w tymle měrowym dźele pokšacowaś; pśicetoš sašadny pśihlejawšich dyrbi je nětko do skutka stajiś. Jenož z krajnym napinanjom móže jo sa internacionalne hromadne dźelo a měr rukowaś.

Nadźimy president swoju rěc skóncźi, prajiwy: „Schtóž žełbi na cźažy pomhaś, khdyž hišcźe Zwjazka Ludow njeby, budźe dyrbjeć rjez, so je skutkowanje Zwjazka Ludow polěpšenje a popušćenje napjatych internacionalnych poćahow pśinjeseło."

Prěnje zetkanje němskeho kanclera Müllera z Briandom.

W Genfu staj póndźelu popołdnja franzowski zwonkowny minister Briand a němski kanzler Müller we wukhodźowarni hotela Viktoria w kruhu sapóstkanzow a nowinarjow prěni króć jo setkałoj. Briand, kótryž bě dobreje myśle a tóždenu, kótrehož setka, pśicetoše, lubosne słowo praji, na pśikład němskeho kanzlera we wukhodźowarni cźakaśe. Tón z pśichwatom statneho sekretara se Schuberta pśichódźe a franzowskemu zwonkownemu ministrej swoju zbožnelnivosć i pśicinu tragiskeho zajźeńdźenja franzowskeho wikowańskeho ministra Pokanowskeho wupraji. Briand potom nětkotre słowa wo wobžałbje Pokanowskeho pśisłuchowanych, na to dopomni, so je wikowański minister na wutwarjenju němsko-franzowskich wikowańskich poćahow wulki podźeł mě̌ł a potom k Stresemannej pśicetoše, kótrehož pśichład do Parisa je jeho i hłubokim dośeźinjenjom a wjeselosću napjelnił.

Prěnje politiske rozrěkanje mjes Briandom a němskim kanzlerom Müllerom je jo póndźelu popołdnju w pśichtomnosći statneho sekretara se Schuberta wotmě̌ło. Kaž němski wotpósłanc praja, budźe němski kanzler Müller jako hłowny wotpósłanc Němskeje na hłownej zhromadźiznje Zwjazka Ludow jara nadrobnje wo wotbrońenjskim praschenju rěceć.

Wotbrońenske prašenje.

Schto sapoczana połna zhromadźizna Zwjazka Ludow w Genfu pśinjeseše? Jara wschelake jo pśicerćowoze mogły tam dźełaju, kótrejž ześadź kóncźnjy wunoschk zjawnych a dowěrnych jednanjow pohubjeśicha. To je wobjeźe na wotbrońenjske prašenje poćahuje. Jendźelska a Francowska, kótrejž nětkole w należnosći zamjeśowanja bronjenja žeby ruzy zawdaćsći do pśedka krocźiłej, dźetej na Lětnjej zhromadźiznje Zwjazka Ludow wobsteśnosće wutworicś, kótrejž jimaj smórnja, w bližšchim cźasu **internazionalnu konferenzu za zamjesowanje łódźstwoweho bronjenja zwołacź.** Tónle plan, kótrehož nasćiny jo hižo pokazuja, by mógł wulku powšchitkownu wotbrońenjsku konferenzu, kótrejež datum dyrbjeśe jo tón króć pojtaiśeć, sašo raz na njewěsty cźaš wotstorcźiś. Franzowska i tym liczi, so Jendźelska Mussolina za to dobudźe, so budźe konferenzu za wotbronjenje wójnskich łódźstwow pśichłosowaś. Dokeź je Italska w praschenju wobswjeśowanja nakrajnego bronjenja wschelakich pśicinjenow dla wrócźo dźerži, je franzowska diplomatija nadźija, so je Italska i njej dorosumi. Nakrajne wotbronjenje dyrbi je najpśiródny wotstorcźeć, so hyšni je wo wotbronjenju łódźstwow na podstoku jendźelsko-franzowskeho kompromisa dorěcźeli. Spóstnaś je, so Franzowska nakrajnemu wotbronjenju, kótrejž Němska żada, z pucźa dźe, a to cźim bóle, dokeź staty Maleje ententy a Belgiska Franzowskej w tym połěkuja.

Němski dźełaśski minister Wissel praji, so je jenotne němske dźełaśke prawo wuda. Sakładne myśle noweho dźełaśskeho prawa, dźełacerjowa runoprawjosć a zhromadne wuprawjenja dźełaśskich pomjerow, je w pśichodnych dźełaśkich prawnych sakonjach zakoja.

Pśichoda wšchém dyrbi dźełoschćitazy zakoń twjerdy zakład dostaś, kótryž wóśomnodźesinjski dźełaśski dźeń zdźela. Po zhotowjenju dźełoschćitazych zakonjow dyrbiłoj je zakonjej wo tarifowym a dźełowym rjadowanju wudaś. Prawo na dźeło dyrbi je prawo cłowjeństwa sćinjeś. Niż **je jenotlivym dźełacerjom, ale i dźełacerśtwom jako jenoscu dyrbja je dźełaśke wumjenjenja wuprawjeś.** Minister pśiched illusijemi warnowaśche. Kaž tódy wulki skutk też dźełaśke prawo cźaj trjeba.

Němski minister Curtius rozłoži, so dyrbi je powšchitkowne ludowe samozamóžnistwo polěpšiś. Khdyž je na pósledniej dwě lěce wócźo shladuje, może je se spokojenjom na to pokazaś, so je je hospodaśke pomjery polěpšiłe a skrucźiłe. We wšchich powolanjach je je nidy powyšchiłe, tak so je też dźełacerśtwo podźeł na polěpšenju konjunktury mě̌ło. Dr. Curtius potom na muste ratarśtwa pśicerdźe. Se by je je wobarało; njeje jenoś ta ratarśtwo, ale też sa wšchě druhe industrijowe a hospodaśke wotnoźi ważne. Němski winows drje jasnje spóznawanje polěpšenja pokazuje, tola pśichedwójnjeśi staw njeje bjeścźe dozpity.

Němski president Hindenburg we wopyta

Němski president i Hindenburg je do dźenja wutoru se swojeho dowolenskeho wopyta do Minichowa pada, so by pśichi położenju sakładneho kanjenja sa pewjetschenje twarjenja Němskeho muzeja pśichitomny był.

Wohnjowe znamjenja na Kopenskej kupje.

Kaž je z Tromsöa w Norwegiskej powě, je tam njedźelu wjeczor cźulenje lojerska łódź „Hiso" i Alesunda pśichitajiła. Kapitan je hnydom na kraj wuśadźiś da a powědźi, so je druha łódź cźulenje lojaseje flotile, „Kopetter", kótraž w tukhwilu pśiched Franza-Josefskim krajom kótwi, pśiched nětkaśe dwěmaj njedźelomaj na kupje Edge lěhowiny woheń wobkedźbowała. Na łódźi su pśicekmědźeni byli, so majn ludźi pśiched zobu, a so su spytali, le kupinemu brjohej dojeź. Tónle pospyt pak ko njeje dla wobcźežnych ledowych wobstejnosćow poradźił. Kapitan dale praji, so w tukhwilu njemóže žana cźulenjelojerska expedizija na kupje Edge pśichwatowaś. Pśichi tym wóne wobstejnosćach **je móžnotu licza, so je ballonowe muzejstwo „Italija" tam wukhowa namakało.** W tymle swójbu je sajimalne, so je je dyn norwegiski wěsywuntojny metreologiskeho wustawa we Tromsöu ménjenje wuprajił, so je lětadło „Balhan" se Amundsenom bliźko Hopenskeje kupy znjeśbrašł.

Lětarjej Hassel a Cramer w Zelenskej so wukhowałoj.

Schwedskaj lětarjej Hassel a Cramer, kótrejž staj jo źrjedź augusta z Ameriki na leczenje do Schwedskeje z njeznyschśiśtajenjom w Selenskej (Grönlandskej) puśeśikłoj, staj je, kaž je i Mount Evans na Seleńskej powě, wukhowałoj. Po dwěnjedźelskim, jara wobcźežnym puśowanju po ledowej puśeśinje, je je jeju Hobbsejsa expedizija dobdała a jeju wukhowała. Eźimnoju bźehu Hobbsejsku expediziju na nuzowe znamjenja lětarjow kehźbliwu jeźiła. Wobaj staj strowaj. S Hobbsejskim motorskim cźołmem staj je do Mount Evansa pśichwjeśoj.

S Newyorka je 3. septembra powě, so staj schwedskaj lětarjej Hassel a Cramer powědałoj, so staj dla njedobrahanja benzina dyrbjałoj do Mount Evans lećo je puśu k semi pśichtajiłoj. Kaž dołho staj je lodowej puśeśinje puśowałoj, staj je se kuschenym wujaśom žiwiłoj.

Italska a Malta.

Prajidmo we tradizionalnym jendźelsko-italskim pśicezeństwje je je z italskich nowin słubiło a město njeho Romske nowiny jendźelsku politiku wótro kritisuja. **Nětkle na to** stoka, so Jendźelske italsku mjeńschinu na kupje Malcze potkóźnuje, kaž to Francowsoja z Italjanzami w Tunisu cźinje, khdyž Italjanzam, tam narodźenym, francowske statcźanstwo namuśuja.

Komunistiske nasylnosće w Drježdźanach.

Pśichi sejkanju kommunistiskeje młodźiny w Drježdźanach policajstwy sastojnizy na Kurwjejerskim namjeśe cźoły kommunistiski pśichetorhnychu, so bychu woły dróhowe żelezniży pśichepuśćeźili. Wjednistwu kommunistiskeho sejkanja bě je je tógźelko, so dyrbja je we wšelich rośnotach woły dróhowe żelezniży pśiches cźoły pśichepuśćeźiś. Cźoły, kótryž běchu policistoju pśichetorhnyli, khwiłu sasta, hač je z cźoła salwka: „Njesastanjeny, běžeze marsch marsch!" Cźoły je na to sahiła a policajstiski sastojnikow na bok stłoczi a woły dróhowe żelezniży a wšchón wokkhad sadjerża. We tśim cźišcźerjezym dweju policajstiskim sastojnikow wot sady nastśerje z khorhojnej żerdźu z mozu do hłowy pjerjechu. Winikow njeju mohli hač dotal wuskedźiś.

Druhe sprajenje je w Sakskej allejt sta. Khdyž na kónzu cźoła kroczaju demonstrantojo cźorne-bjało-cźerwjenu khorhoj pśichi „Deutsche Wacht" wuhladachu, ju dele storhnychu. Do schtyrjoch policistow, kótriž hnydom zakrocźichu, je demonstrantojo z pukami dachu. Jim cźapki, dwaj telefaj a gummistowy klumpach wšachu. Dweju pśichkhwatajeju sastojnikow politiskeho wodźełenja w zwólnej drasće spóznachu a tehornja nadpadźechu. Jenemu i njeju je poradźi, je jeneho wutorhnjeneho teźaka smjerjowaś a wiśiwšy pśiched hobu dźerżo ludźi mot sebje dźerżeś. Druhego sastojnika k jemi porahychu, do njeho z pjaicźemi bijachu a kopachu. Druhi wudeŕty teźak posdźiśicho w kanalu skhowany namakachu. Jeneho z nałuźnikow su sajstra sajeli.

Teź w Plawnje w Vogtlandskej je pśichi składnosći 14. internazionalneho młodźinskeho zjawjenja, pśichi kótrymž je nětkaśe 2000 młodostnych wobdźeli, policija wospjet dyrbjała zakrocźiś. Wjeselakich wobdźelnikow su dyrbjeli sajeś, dokeź su wołali: „Pśeć z Plawnjej policiju!" Pśichi tym jeneho policajskeho wyšeschego leutnanta nabichu. Na wschelakich mésćach je k pukam a sranjenjam z hinak snuźlenymi doschło.

Zjězd dźełacerskich zwjazkow w Hamburgu.

W Hamburgu je jo póndźelu 13. sjeźd němskich dźełacerskich swojskow wotewrił. Němski minister Wissel a Curtius, wšchelazy wyšeszy němskostatni sastojnizy a zastupjerjo Hamburgskeho senata a městow Harburga a Altony jo pśichi wotewrjenju wobdźełichu.

Sśedźidowy pśichedsyda Leipert w swojej rěcy praji, so dźełacerske swojaski żadaju, **so by je swjetwużenjui hospodaśkeje swobody wobaralo a so bychu je schodła kartelle a truśty pod dobładowanje stata a sjednoćenje dźełacerjow śiśile.**

Italsko-mexikanski konflikt.

Dźinа rozprawa mezikanskeho swonkowneho ministerstwa na to pokazuje, so je możno, so bu diplomatiske poćahi mjez Italiku a Mexikom pschetrohnjene, jeli so Italska pschećiwo Mexiki njepschećelsku agitaziju njesastaji, kotraž je mjesy dalsko pschetrocżila.

Kral Albancow.

Albanski ministerski president Achmed Zogu je so za albanskeho kralа kronowacz dał a budże so Zogu I., kral Albanzow, mjenowacz. Kronowanje w Tiranje je hižo poczahi k Juhosłowjanskej a Grichiskej pohubjenskiko. Po radże Italskeje njeje so Achmed Zogu njedźiwajcy protesta Jendelskeje a Franzowskeje, kaž bě swopredka woznyslene, so „kral Albanskeje“ wuwołacz dał, ale titul „kral Albanzow“ pschijał. Dokelż w Juhosłowjanskej a Grichiskej tež Albanzy wobdla, je możno, so budże so Zogu kraja mnogowacz dźiwcz, w kotrymż wobdla. Rozmjerjanje juhosłowjanskeho knjezerstwa je so hižo w tym pokasało, so je so dowolenja juhosłowjanskeho pasłanza w Tiranje podleschicka.

Sobuwinikow na mordarstwje w skupschtinje zajeli.

Radikalneho sapósłanza Pawowicza a demokratiskeho sapósłanza Janowicza, sobuwinikaj pschi mordarstwje we skupschtinje 20. junija je pondźelu pschepytowazy sudnik pschesłyschał a knydom jatał. Jeju sajecze je w politiskich kruhach wulkej wocżi cżinilo. Praji so, so je to prenja konsesija ke Khorwatam.

Hdyż so sapósłanaj Janowicż do jastwa wjedźeschе, so wón j pschewodżajcym żandarmeriskim straźnikom pschesrcża, dokelż jeho tón psched żebje šuwaschе. Psched jastwowym durjemi so sapósłanaj zbjeżowaschе. Jeho dyrbjachu tehdla j mozu do klětki storcżeć. Sajataj sapósłanaj dyrbjachu so pschećiwo tomu wobarać, so by jeho pschepytowazeho sudnika wobsedżowałoj.

President Calles w katolskim njewoli.

President Calles je swobodu meriłanski kongreß wotkrył. W swojej rěczi praji, so je so rozhudził, so w katolskim njewoli dale njewotstanje. Każ je sakaźaju postajene. Jeho wobsedżenje je w tymle nastupanju njewschemerstwo. Tehdobla kongreß namołwi, so by naschwilneho presidenta wumjenował a po możnosći borzy cżaß za nowowólby postajił.

Ze Serbow.

Pawownica.

Wutoru 4. pożnjeńca.

Mójzasa — Rozalije.

Że zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1905 Mórtyn Mój. (Moyn), profesor w Eislebenje, Delnjołużiski Serb, rodżeny 24. jan. 1848 we Turnowje pola Pienja jako syn serbskeho bura. Studowawši filologiju a wosebje łacansku a grekisku rěč, je hač do swojeje smjerće jako wučeŕ skutkował. Při wučenju w šuli zaja jeho Boża ruċka. Tež w cuzbje je wěrny a swěrny syn swojeje serbskeje maćerje wostał a to z tym wopokazał, zo je wšitke serbske časopisy cżitał, do delnjoserbskeho Casnika pilnje dopisował a tež wědomostnje so zaběrał ze serbskej rěču. Do Časopisa Maćicy Serbskeje je podał wědomostne nastawki, do Casnika pisał rjane powědańcka. Pisaše a rěčeše jara cżistu a dobru serbšcżinu. Jeho najwjetše wjesele pak běše, mjez swojim serbskim ludom bywać a so z nim w maćernej rěči rozrěčować. A wjeselił so tež je, ze swojim serbskim ludom w Bożim domje sedżeć, serbske kěrluše spěwać a serbsku prědowanje słyšeć. Tak je swojemu serbskemu ludej swěrny wostał a tomu najwyššemu, čehož so tutón lud khwali, — bohabojaznosći.

* 1873 w Pančicach naš Jan Jurij Słodeńk, wyšši wučeŕ, komponista, basnik. Wjele zboża a wutrohny postrow!

† 1893 Handrij Libš w Drježdżanach, póstowy sekretaŕ, sobuzałożeŕ towarstwa Soc. Slav. Bud. na Budyskim gymnaziju.

1832 załoži so sakska konstitucija.

† 1794 Hana Marja Pětrkowa rodź. Gelanskee, wučerka Serbowka, dźowka Handrija Gelanskeho.

† 1905 Mjertym Móń.

Dobra rada za hólcow.

Štóž so mysle ženić ma,
Tón njech swěru kedżbu da,
Zo by sej wón tajku wzał,
Zo so njeby při njej kał.

Hdyż sej wozmješ tajkulej
Tajku jara hubatu,
Njetrjebaš ty w domje psa,
Wšak maš žonu za psyka.

Čestnu, lesnu, šikwanu,
Pěknu, bohabojaznu,
Tajkulej sej dyrbiš wzać,
Při tej so ty njeb'dżeš kać. H. Zejleŕ.

To su wěste wěcy — rozum njetěi w měcy, (Serbska mudrosć.)

*

— **Wo wjedrje** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 0, thermometer we dnju +21. — Dźensa rano we 8 hodź.. barometer 750, hygrometer 0, thermometer w nozy +9. Wuhladu na malo ho pschemjenjaze wjedro. — Schtkelna polanuje hischcze wyšoko na rjane. Sórjedżnu Europu wobtynjeji schérokа wyschina. Pschiplawa smuneho powětra zawinowa, so su nozy tplódne. Wo dnjo wschat je rjenje a tuchu. Tutón rjs wjedro wjeze w blížschich brjach, hake fałkowa. Jutsje hrjedu schtadża hlubokże 5,18 hodź. a khowa so 6,38 hodź. Mjenjacżk schtadża wjeczor 9,03 hodź. a khowa so do pschipołdnja 11,59 hodź.

— **Wobschadne njeboże.** Wczera pondźelu popołdnju wokoło ½11 hodź. sta so mjeńboże na rózku Wjeleczanskeje a Humboldskeje dróhi. Po Wjeleczanskej dróhi pschijedże automobil Autowehu wobłpada schtikeho khwalobneho stata do mjesta. Jako k mjenu dojedże, hdyż so Humboldska dróha wotschecżeżi, wuzdże; tutoje motorowy kolesko i Kamjenizy, kiž mjeńeche žónsku na sozinju hedżo a se Mechanskeje ekatenje pschidżesche. Motorske kolo sraży wo automobil. Wjednik kola so na rukowaj khtóro wobordź. Žónska pak bu z kola na dróhu wjerzinjena a so cżeżko wobordź. Tola jeje sranjenja njejsu straschne. Wola motorskeho kola so sadnje kolesko skorzowa. Schtó je na njeszożu wina, so hischcze pschepytuje.

— **Samomordarstwo.** Wczera je žiebi tu 18letny fahrodniski pomocnik z wobwěsenjenjom žiwjenje wzał. W sawostajenym lisce sdźeli, so je jeho njesbożowna lubosć k tutej cżeńkej krocżeli pohnała.

— **Sajedżeny poš.** Wczera pondźelu popołdnju ¼4 hodź. je wobzobowy automobil na Kósżorskej dróhi pša — brunetko dałka — bjes prawa a dawkowneje sramki pschejeźł a morił. Wobsedżeŕ pak njeje hischcze smaty.

— **Pschedwidźenje lenoweje dźerżawjeńskeje maschiny.** Każ nam spytawanja za katastrske dźěło w Pomorskej idźeli, pschedwidźeje so lenowa dźerżawjeńska maschina brjedu 5. septembra pola knjeza **Dalewitza we Wawizach**, a schtwórtk 6. septembra pola knjeza **Urbana we Wujezku** pod Wjacowbohom. Maschina dźěła na wobmiaj dujonaj wot ½9 hacż do ½12 hodź. a wot ½2 hacż do 5 hodź.

— **Khelna.** Wczera pondźelu popołdnju krótko do 1/23 hodź. wudyri tu pola zjawnosćerja Schrama Boži wohenj, kotryż so za krótki cżaß pisches zyle twarjenja wupschestrje a je do popjela położi. Wot Schramez hjrožby běšche nuz na polu, jeho žona pomhasche pola hustoda nuzcżerj. Do kelż běchu pak hustoża hórjy na pomez pschikhwatali, mějachu pschecżele ſkót a najnuzniſchu domjazu nadobu wohrjej swuntorhacż. Bohate žně a wschelake maschiny, kiž tež druhi rataŕi grat pak so hobu spali. Plomjenja pischejkoczichu tež na hustodny Henkez statok, hdyż so tónle a dźeł hrodži wotpali. Jako dźiw może so wobhladowacż, so so Henkez bróżeń, kotraż blisko pschi palacżej bróżni je, jesche a kiż so hacż pod tśechu je žnjeni napjelnena, pschez wohnjom wuthowa. Tež Henkez domisle běšche wohrożene, mózachu pak je tohorunja idźerżeć. Wohnjowe woborty běchu so wschitch tónczin pschischwatale a dachu so krucże do dźela. Dokelż blížschim hustodam kolowokoło wulki strach hrożeschе, běchu tež Budyšku motorsku hydrawu na pomez jawokali, kotraż tež ja krótki cżaß pschikhwata. Wona pak njetrjebaschе wjazy zapschimnycż, dokelż běchu mjes tym nad wohnjom i knjesom. Wustojnemu wjednistwu wjesnje njeje dobrowólnistwje woborow na so dżakowacż, so naschu wjes njeje njewupraj omne njeschcże potrjebchło. Stej tam hjedom statkow zyle blisko pschi sebi, kiž běchu nimo mery wohrożene, je tola ležy jedyn z nich maſiwny, i A dalschi strach bě skónczenje, so je Khelnu stajnje na wodże thude. Ze hustodnych woborow bě Ssmochczanska prenja a Mikkezanska druha pschi wohnju. Wulke žyły wczipnych pschihotowachu běchu je wschech końcżin pschikhwatali. S wohnjom schkodowanaj mataj sawěsczene. Kak jee wohenj nastał, njehodźi so hischcze z wěstocżu rjec.

— **Z Porschcż.** Kamjeczanaja dejerja, kotrjż su po zyłej wokolinje jako sadżerakoja znaċi, běchu so njedawno wjeczor na tudomnej wjesnej rejwanišći lubi schtlć pawdla hwadżili a bitwu japodżili. Wokoło ½1 hodź. japodżachu puki padacz a bitwiczka cżełmjeschche so po wschelake hacż nimale na tónz wjch. To běschе rejnje, mjez prosczenje a sdźiwanje, so je wobnukerko je spanja wuhudżichu. Khětro khwilu běchu so tam mlócżili a kakali a jako poslednje mozy mérjachu a wjeżna dróha so z ludźimi mjetwjeschе, pschihna so wuju dele motorske kolo, i tśjomi wožowami wobhrożene a j chětro klahej stajnje. Wjednik kola, knježi schobaŕ je žuzbnoże wuju, njemjerjeschе a jajebże runu hnuhu do tule zadżerakow a pschihladowazych a sram nekotrych j nich. Sam pak sdubi mózna nad kokom a jażebże do blizkeho ptoku, zyły rjad żerdkow swottorhawschi. Wjednik sebi cżłónku na rucz rewanwoże wobodrź. Kontrolita sramżneho kujskeho dwora, kiż sobu na kole hedżeschе, jrami so na tizu a tażele sebi na jenej stronje drohu. Dalscha wosoba, knjeż pschetońcża, padże pak j koła a woża kjwilu bjes wobonju leżo. W rozhoranju, kiż j njesbożenjam nasta, mějachu so dejerjo, kiż běchu bitwu najchtarschi, j prócża.

— **S Butez.** Hižom wot nekotrych dnjow dźiwachu ludźo na swonkownym wuporjedżowanju najskeho Božeho dnja. Dźecha ma so jdźeła wsiwa teczeł, jodża pak pschekrocż. Tež nowe tśechowe roły so pschiprawja. Na wěši je tež wschelake wuporjedżeż a wokoło njeho su hižom rodaj natwarjene.

— **S Butez.** W nozy na pondźelu jaja tudomnemu żandarmu wotrożża jenemu tudomneho rěznika bla japależiwa. Wokoło 3 hodź. w nozy noschesche swój żiwoże wšy je swojeje komory, mjes tym so so w njej palesche a njewotsalesche nikoho na pomoc. S hara a rapotom na tśjodże rěżeli mischtr wotcuzi a tak běżeche mózny, wojeń pischesche we spoczatku podmyczeż. Wotrocżkowe łożo a nekotre druhe jeho wěsi hu so spalile. Hacż so jedwa wo wotmyslenym abo njerodne sapależiwym dopokaże pschepytowanje.

— **S Lubija.** Njesbożo i motorskim kokom sta so wjeczor ½6 hodź. na schižowanju Shorselitzej a Wjarnacżanskeje dróhi. Motorowym kokehaŕ, kiż j mesta je dźesche, storżi kolajdźiwemu, kiż zdżesche hebi do Lubowa parka dojeżd, do kola. Wobaj kokharjej padnyschtaj

Potajny hłós.

Roman.

18] (Pokračowanje.)

„Tež to ja njewěm.“

„Tak, tak, wonaj potajkim hrajeschtaj“, rjekny Sterling. „Na, a potom....? Powědajcże tola dale.“

Holza njeschcżeschche khwilu, jako by hebi pschemyślowała, potom rjekny:

„Mje po prawoju ta wěz nicżo njestara, ale ja žnu swojeho cżaka pytta. kak knjeżna Hjalm a hnadneje bratr ponatku porjeschtaj hebi rozumiecż. Wonaj wopytowaschtaj tež cżasto schromadnje konzerty, a knjeżna dostawasche tež skoro tódy dżeń karty, kiž běchu z J podpisane.“

„A schto hewak na tutych kartach stojesche, to Wy njewěrjeże?“ wopraschа so Sterling.

„Nè..... Ako tola... Na kartach stojachu pschesno, tak daloko hacż wěm, jenoż noty.... Ja myślu, so běschtaj wobaj tak za swojou hudźbu zahorjenaj, so so jenoż we dypkowej rěczi rosmolwjeschtaj..... Ssamo, hdyż so rozhowarschtaj, prajeschtaj hebi stanje nješchto każ C-Dur, H-Moll a tak dale.“

„Abo C-Dur,“ sabórbota Sterling pohladajo spěschnje na mnje.

„Ale potom jenecho dnja,“ rjekny holza dale, „ako lepje prajene, jeneje nozu, tła so nješchto, schtoż bě se sežěhkom, so knjeżna Hjalm wuczahny. Tomu może nětdże schcżesz njedżeli hucż. Mje tehdom žałosnje hubу bolachu a za starych wobrjedź nozy, so bych hebi do kuchnje po kubjaze kapki dóschła, kiż mějach tam schowane. Duzy do kuchnje dyrbjach wešo pisches pschedhistinu, a pschi tutej pschiležnosći widżach, kak knježko z kluczowej dźerżi pada z jedżenje. Ja wopraudże nimam hewak pschiwuczenje, pschi durjach pschipołsłuchacż, ale tón krócż njemóżach so je swojej wczipnosći wopraudże wobkuježcż, pschetoż pschejara rada budżech wědżała, schtó by w tutom nóznem cżasu hischcze we jédżernі pschebywacż mohł.... Tuż so trochu sthlich, a hladach j kluczowej dźerku.... Nutka žedżeschе hnadneje bratr sa blidom, na kotremż mějeschе knjeżna karty wupschestrète, a pilnje je studowaschе.... W žamjnem wokomiku pak, hdyż chych so sażo srunacż, sażtychach, kak so durje z wulkeho salona, w kotremż knjeżna hydleschе, i wotmachjeni wotewrichu, a w pschichodnem wokomiku stejsche knjeżna Hjalmez wótsje: „Ty nje sczinisch njesbożownu! Ty nje sniczisch!“ a počza jara płakacż....

Ja njeswažich so se strachom i mésta hnucż, hdyż nadobo so durje z hnadneje jstwi wotewrichu a wona — hotowa swoblekana — na prjedy so jewi. Hdyż mje wuhladа, pschilecża na mnje a hrabnu nje mózmje se ruku. „Tak, ty cżuschlisch potajkim sa durjemi, wona sażucża....

Ja so samozwjacż a wupożnich jej, cżehodża hym dyrbjała pisches pschedpisanu hicż, a to ztónczenje, każ so sda, dowidża; na kózde waschnje wjezo dale wjazy njepraji, ale poruczi mi so sażo lepnycż. To wschak ja tej cżinjach, tola sa zyku nóz njemóżach wutrymcż, ale ležach wobsitajnje wocżuja a pschemyślowach wo tom, schto drje je so stako..

Nałsatka rjekny mi hnadna, so je knjeżnu prožnycż dyrbjała wuczahnyeż, dokelż je jeje dobrotu srjewuzila, wopriedy nozu knježi wopyt pschicżecż....

Ja mějach na jasyku rjez, schtoż běch pisches kluczown dźerku wdżaka, ale njechcach tajku dobru słužbu, kajkuż mějach tam w domje, lisče wschcho sażo ihubicż a tohodła mjelcżach. Ale hischcze ras wospjetuju: knjeżna Hjalm bě stajnje tak dobrocżiwa a duschna nayhlecżo mi, so mam ja swoju winowatoſcż, in pschecżiwo sehtarnym wobskórżbam komerzijnjeje radżicżelki kakitowacż.“

Holza rčeżeschе nětko njebojazniše a mój běchmoj jejn najć-dźelwischej pschipowdkuchacż.

„A to byschcże potajkim wy, kiž sceże so wczera za knježnu Hjalmez w Serofimskim lazarecże wobhonjałа? Schtó dha běschе Was tam pódżał?“

„Hnadna,“ wotmolwi holza bjes komdżenja. „Wona prajeschе, so bě płuschała, so knježna thora leži, a ja mam so tola wopraschecż hicż, kak so jej wjedże. Ja pschihlidach potom j powěsczu wrócżo, so knježna w thorownі njeleži, a na to rjetny hnadna, so je derje, a njerčeżeschе wjazy wo tej należnosći.“

„Wopłajże nam, prošym, nětko ras prawje podrobnje muża, kotrehoż komerzijna radżicżelka swojeho bratra njemje,“ prajeschе Sterling.

„Bratr je jara wulki a schérokі,“ rjekny holza, „cżerwjenorumy, nošy cżénnocżorne, krótko pschistrihane wušy a wulkej, brunej, kalatej wocżi. Na prawej ruzy nošy na stajnosći, tej doma, rukajcy, a ja žebi tohodła wuzlu, kak je z tym pobrachowanje hrjedżakowoho stawesza samozwjacż. Hewak njebych we nim nicżo wuzbeże rjez mohła.“

Sterling bě holzu, mjes tym so rčeżeschе, wobhajcy, wótrje wobkedżbował, a ja na nim widżach, so bě zele lubja, spodobanje a dowěrjenje na waschnju jeje zajmych, mózownych wotmolwow dobył. Hdyż bě swoje powedanje skónczila, dżakowaschе so jej z cżopytnymi słowami, słubjachu jej dobom naju podhlad w nastupanju smjerzeże knježny Hjalm, ani so hy nješchto wo pschicżinje spomnił.

Holza słubi pschi Sterlingowem wotrjczu dopołnje słowu, a mój mějachmoj lubu ruku, ju nětko każ smjerzeże wacż.

„Ja njepóńdu wjazy domoj!“ wona sawoła. „Cżinjeże se mnu, schtoż chzeże, ale ja se pschejara bojt.... so na žadyn pad wjazy domoj njepóńdu!“

„To pak wy runje dyrbjeże!“ rjekny Sterling swótscheje.

„Nè, to ja na žadyn pad njeczinju.... ja njemóżu....“ sykakowaschе holza, wobliczo do rukow khowajo.

„Wy tola njehubżeże so takżeje žanu so rozumjazeje winowatoſceje swinycż chzyż, namaj pschi dobrahnjenju hnadneho na nikoho njebżiwożeho słóżnika, schkódnika cżełowjeſtwa, je towaschnoſceje, pomhacż?“ wopraschа so Sterling. „A k tomu hischcże, hdyż maże pschi trochu dobrej wolі a trózchnu kedżbliwosći po prawom žmělschnje hnadnu rólu hraċ.....?“

(Pokračowanje sleduje.)

pola. Motorowy kolešaŕ ſ lohkimi ſranjenjemi wotleidže. Kolojšdny pak na hlowje ſranjeny bjes wědomja ležo wotla, ſo dyrbjachu jeho wotnjeſeć. Jeho koło běſche cžežko wobškodźene. Dźeľacželizy ſamaritožo poſticzišcu ſe njemcu prěnju pomoz. — K wuradźowanju wo ſakoženju dźiwowcžeńſtwa ſeidu ſo bližſchi ſchtwórtk poſtawa 25 hodź. ſaſtupjerjo wſchitkich hamotnatnych poſtow ruſkich ſjednoczenjow w Lubijſkim a Zitawſkim hamtſtwje hejtmanſtwje ſwo Loſczenzu „K winowej liczi“ we

Kamjenza. Schtwórtk 6. pózńenja dopodnja wot 7 do 12 hodź. ſo na hamtſkim hejtmanſtwje w Kamjenzu we wſchitkich ſadaŕſkich a ſahrodniſkich praſchenjach ſwjetnje rada podawa. Pokaſujemy woſpjet na to, ſo w ſajmje naſcheho domjazeho ſadaŕſtwa, ſo pſahowazy pſchiležnoſcž tež wužija. Nuſno je, ſo ſo wſchitcy ſadowy wumoſchk kiž je lětſa khětro ſnadny, derje pſchetrjeba. Wo prawym pomjenowanju družinow, wumoſchku, wuběranju, kahanju a wuwužicju ſadu nimo niczenja ſchkodnikow hiſchcze wjele njejaſnoſcžow kuſeji. Tohodla je ſobupomoz ſadaŕſkeje radupodawarnje nuſna.

Kamjenza. W jenej ſkale poła Jěſora ſa ſo ſchtwórtk rano njeſboże. W rjeczaſu wihanjeho ſběhała roſtorhny ſe wyſoka wjerch a ſamaritožo ſa wuwužicju ſadu nimo niczenja ſchkodnikow hiſchcze wjele njejaſnoſcžow kuſeji. Tohodla je ſobupomoz ſadaŕſkeje radupodawarnje nuſna.

Z Kamjenza. W jenej ſkale poła Jěſora ſa ſo ſchtwórtk rano njeſboże. W rjeczaſu wihanjeho ſběhała roſtorhny ſe wyſoka wjerch a ſamaritožo ſa wuwužicju ſadu nimo niczenja ſchkodnikow hiſchcze wjele njejaſnoſcžow kuſeji. Tohodla je ſobupomoz ſadaŕſkeje radupodawarnje nuſna.

S Njedźichowa. Sobotu tydzenja je tu 30—40 wozhowow pod jenakimi ſranjenjemi ſkorilo. Wſchitcy ſkorjenja njeje hiſchcze dospołnje wujaſnjena, myſla pak hebi, ſo je byle rubanje mjaſa ſ pſchicžinu, kiž njeběſche pjeza zyle bjes poroka. W jenej ſwojbje je 9 wozhowow ſkorilo. Wyſchnoſcž ſa pſchicžinu ſkorjenja dale hledźi.

S Bukowy poła Wulkich Sužarow Nascha wjeſ ſo pomalu ſe ſemje ſhubjuje. Hatle w poſlednim cžaſu ſu hydom žiwnoſcžow ſwottorhali. Dalſche ſu hižom wuprejſnili a je w bližſchim cžaſu też ſwottorhaja. Sſamſtnenu bótitej też nowa ſchula njeſwjeczeknje. Njedaloko ſchule klepottaju wo dwoj a w nozy woły nimo, kiž pjerſchcž wotwožuja. Sa njehdže dwě lěze ludża też ſchulu wuprejſnicž dyrbjeć. To je bylo ſa ſkužobny Muczkow ſ pſchicžinu, ſo hebi ham ſchulu notwari, ſo njetrjebał ſwoje dźeci wjazy do Bukowy do ſchule ſtlacž.

Z Kulowa. Podawarja tunich karpow ze Stróže, cžeſku Maksa Marka, zaja policija hnz zahe na Zarowskej drózy, hdžež ſebi wón zaſtup do jeneho domu žadaše. Wona zebra jemu karpy, kiž měješe w nakhribjetniku a kotrychž běše na pol centnarja. Z prepytowanjom ſu zwěſtili, zo je Mark karpy z knježeho hata njedaloko ſwojeho hydlenja kradnył.

S Zympla. Sſrjedu wjecžor wokoło 8 hodź. je tu kolojšdny 71tnehy ſymka knjeſeho dźeľacželja Augusta Měty pſchejeł. Lěkaŕ ſpójſna, ſo běſche ſo dźiwcžu noha ſlamała a da ja do Shorjeſtſeje khorownje dowjeſcž.

S Trjechowom. Po ſtilětnej pjeſtawzy wotmě ſo we naſchej wſy ſaudźenu njedźelu pſchi najrjeńſchim wjedrje

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 4. ſeptembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	46,295
1 jendźelski punt	20,338	100 čeſkoſł. krónow	12,421
100 ſwaje. frankow	80,69	100 franc. frankow	16.355

Barlinſka burſa ſtuwi wčera ſ mjernym wikowanjom do rowneho tydzenja. Kurly efektow ſo ſkerje wotbrěcžowachu. Ziwiſche běchu wikt ſ dołhimi a rentowymi liſtami. S wjetſcha jich kurſy ſnadnje poſtupowachu.

Na produktowych wiſach je wožebje tykkowe žito nimale žadne. Młyny ſo wčera bóle ſa nim praſchachu. Tohodla dyrbjachu ſa pſchenzu a rožu ze zentnarjin 10 pjenježkow wjazy płacžicž. Wowoß bě też wo 5 pj. drožſchi. Podobne termije běchu tehorunja powyſchene. Wčera płacžeſche zentnar

w Barlinje

pſchenzy 11,00—11 10 hr., rožki 10,95 hr. hacž 11,05 hr. jecžmjenja naſymnjeho 10,10—10 55 hr., jecžmjenja naſtinjeho 11,70—12 70 hr., wowſa 10—10,45 hr.

w Drježdźanach (piatk)

pſchenzy 11,15—11 40 hr. (11 —11,30 hr.), rožki 11,15—11 40 hr. (11,10—11,35 hr.), jecžmjenja naſymnjeho 10,65—10 90 hriwnow (10,65—10 90 hr.), jecžmjenja naſtinjeho 12,25—13 80 hriwnow (12,25—12 80 hr.), wowſa (ſtary) 12 75—13 hr. (12 75—13 hriwnow) wowſa (nowy) 10,50—11 hr. (10,50 hr. hacž 11 hr.).

w ſtrjemjonym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenzy 11,60—11 62½ hr., rožki 11,65—11 67½ hr., wowſa 10,62½ hriwnow,
ſa oktober: pſchenzy 11,70—11 71¼ hr. a rožki 11,75—11 73¾ hr.,
ſa dezember: pſchenzy 11,92½ hr. rožki 11,85—11 82½ hr., wołoſa 10,72½ hr. hacž 10,70 hriwnow.

Pichtlatſeja

Kontoriſtku, Glasfabrik Weißwaſſer G. m. b. H. w Běłej Wodze.
Wuczobnizu kuchaŕſku, Hotel Schammer w Riſkej.
Pohonjza, Griep w Hróbku, Sakrotkowa haſa 10.
Holzu do domu do Biſkopiz, Stolpnjaſka dróha 1.
„ Temmert, wobuczkowh wobthoď we Wojerezach.
„ 15-létnu, do Budyſchinka Hoſchcz haſa 27 a II.
„ Schneider w Budyſchinje, Pſchi Lawſkich wratach cžiſło 12.
„ Menſchel w Budyſchinje, Biznarkowa haſa 8.
Kuchinſku, hoſcženz „Slota kótwiza“ a „Piſtelinia“ we Wojerezach.
Mamſelu, knježi diwór we Budyſchinku.

Za pſchedań

Schijaza maſchina w Budyſchinje, Rybaŕſta h. 61 na pr. Kóń ſrěmi, knježi diwór we Schežnizy poła Hornjeho Wujeſda.
Kóń 9-létny, Popowa fabrika w Hródku.
Kolo ſonjaze a muſaze, w Panjezach 86.

Esudniſzy na pſchehadowanje

ſrjedu 5. ſeptembra 1928

w Brěſyni poła Kamjenza rano we 8 hodź. w hoſcženzu „K wiczežennu kublu: ſkeſnk a na grotach wiſzate ſlahadło,
w Riſkej popołdnju w 2 hodź. w hoſcženzu „K hwězdže“: ſlomowa praſa,
w Rukowje dop. w 11 hodź. w hoſcženzu „K 3 krónam“ 15 laſchczikow zigarow a 2 ſlo,
we Wuſtich Sdźarach dop. w 10 hodź. w Streublez hoſcženzu klawěr a ſonjaze koło,
we Wojerezach dop. w 11 hodź. w hoſcženzu „K ſlotemu lanci: koſejowa praſczinja, wſchelake maſchiny a też ſtoble, kamaŕſki kamor, piſaŕſki ſtroj, gramofon i 50 deſkami, muſaze koło, ſchijaza maſchina, 3 hoſpodaŕſke wozy, radio, doykart, ſaŕki, klamaŕka polza a ſlido, taſtaty wos, żelezne kachle, kuſ i granom, lodowy kamor, hudźbny ſtroj, makowy młyn,

ſchtwórtk 6. ſeptembra 1928

w Budyſchinje na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: 7 piſaŕſkich blidow, 3 blida, ſtolaj ze ſepjeradłom, blidło ſa kurjerjow, 6 wobraſow knihowej kamoraj, ſtol pſched piſaŕſke blido, ſchijczowe blidło toiletowy ſchpihel, 3 piſaŕſke maſchiny, vertikaj 4 klawěry, radio, wopołowaŕſke blido a ſchpihel, kamorczkaj 7 gramofonow, loži, lehaŕſkej ſoſi, ſoſi 63 wſchelakich knihow, kolo, okrino, aktowy kamor, 4 klamaŕſke blida 6 polzow, klamaŕska polza, ſloty ſonjazy cžaſnik, 4 bůſeje, piſaŕſki ſekretar, bowy, plachty, ſchórzuchi, ſchaty, drasta, 5 cž. krimtow, ſchpihele, wokenowe ſchlažby, tarczata pila a 153 gramofonowych deſkow, thachle, ſchijaza maſchina, ſchpihelaj, winow w ſudźidłach a bleſchach, 3 motory a wſchelake dźele motoriſkich kolow a awtow,

Sſudniſke pſchepadawanje leżownoſcži.

Khežatka leżownoſcž, wběžde 15 jutrow wulka, pſchiſchcza Guſtawej Birnhaunej w Sprijožu. Na pſchepadowanje pſchiſłuſze pundźelu 3. dezembra dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje w Riſkej, ſtwa cžo. 7.

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki dźenſa dop. 3/12 **hodź.: Žitne płacžiny ſtrjerje ſkruczene, wobrot ſnadny, dokelž je žito žadne.**

3/12 **hodź.: Kaž pſched hodźinu.**

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacžiny po Notel hriwnje.

	3. 9.	1. 9.		3.9	1. 9.
Pšeńca	220-222	218-220	bunv	—	—
rožka	219-221	217-219	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,0	15-16,0
naz. ječmjeń	202-211	202-211	žolte lupiny	17-17,50	17-17,50
wows	200-209	199-208	zerdella	—	—
kukurica	211-214	2.1-214	raps. wosuck	19,70	19,70
pšeńć muka	27,00-30	26-30,00	lany wosuck	23,50	23,50
rżana muka	28,0-31	28-31,00	pecn. melasa	—	—
„	15,25	15,25	bŕrnj. kruški	—	—
ſane ſymjo	—	—	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
bróch	16,00	16,00	rżana ſloma	1,01-1,15	1,01-1,15
raps	330-332	330-332	pšeńć. „	0,80-0,95	0,80-0,95
pjeluški	—	—	wowſna „	0,80-0,95	0,80-0,95
			jeċna „	0,80-1,00	0,75-0,90

Drježdźanska burſa (3. 9.).

Pšeńca	223-228	bŕrnjace kruški	27,00-27,50
rožka	223 228	pšeńč. wotruby	15,40-15,80
nalětni ječmjeń	245-256	rżane wotruby	17,50-18,00
nazymsk. ječmjeń	213-218	pšeńčna muka	40,50-42,00
wows	255-260	rżana muka	34,50 36,00
čerwjeny dźeċel	208-220	woka	34,50-35,00
raps	325-330	pjeluški	-
kukurica (Mais)	212-214	hróch	36,00-38,00
ſuche truhanċki	-	cokrowe truh.	-

Płacžiny rězneho ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

3. ſeptembra.

124 wol., 441 byk., 408 kruw. a jałojc., 748 ċelat., 851 wowc., 2867 ſwini.

Płacžiny za
woły: 1. 56—60, 2. 41—53, 3. 34—40, 4. 30—32;
byki: 1. 53—57, 2. 45—51, 3. 41—44;
kruwy: 1. 46—52, 2. 38—43, 3. 27—34, 4. 23—26;
jałojcy: 1. 54—59, 2. 46—52;
wowcy: 1. 66—70, 2. 60—65, 3. 50—58;
ċelata: 1. 78—83, 2. 70—76, 3. 60—68;
ſwinje: (přez 300 pt.) 78—79 2. (240—300) 78—80, 3. (200—240) 76—77, 4. (160—200) 74—75.
Rancy 68—72.

derje poradżeny ſchulſki ſwjedżeń. Zyła wjeſ, pſchez kotruż ſo rjany ſwjedżenſki cžaſ hibaſche, běſche ſo ſwjedżenſku pycha wobletka. Sſwjedżenſku rěcž mějeſche hłowniſki ſapółłaŕ wuczeŕ Grellmann, na cžož ſo hiželi ſe wſchelakimi hrami ſabawjachu. Wjecžor wobſamknychu ſo ſchulſki ſwjedżeń ſ rjanym ſampjonowym cžahom.

S Rychtwalda. Jedyn ſ najdźeľawiſcžich žoburſtwow Rósborkſkeho wokrjeſnjeho ſejma, hamtſki pſchódſtejeſ Tiſch w Rychtwaldźe je wumrěł. Wón na wos Rychtwaldſki hamtſki wokrjeſ jara wulke ſaſtužby. Tiſch běſche pola wſchitkich politiſkich ſtronow wažena wohoba. Jeho ſmjerċz wosnamjenja ſa naſch domjazy wokrjeſ wulku ranu.

S Wochos. Wobžarnjomne njeſboże ſta ſo njedźelu popołdnju w naſchej wſy. Kolojšdny běſche ſo njedźiwajcy wſchitkich ſakałow cžežkeho auta pſchimnuł, ſo njetrjebał ham teptacz. Nadobo blížeſche ſo wot ſady auto-mobil, kiž njekedźbliwcho ſ trubjenjom warnowaſche. Jako nětko hiſchcze druhi auto napſchecžo pſchijěżdże a kołeſaŕ mjes tři auta pſchinđże, bu wón njewědźa a padże. Kolo leżeſche na lěwej ſtronje dróhi a kołeſaŕ ſam ſrjedź dróhi a pſchijěżdże pod prědnje koło automobila kiž jemu wutrechno ſmjeże. Auto wša jeho do Běreze Wody ſehu. Hdźež mózeſche laſo ſam k lekarſej dójcz.

S Leſchczow poła Hródka. Wobžarnjomne njeſboże je motorſkim kołom, kiž hebi kżejaze cžłowjeſke žiwjenje ſa wopor žadaſche, ſta ſo w nozy wot ſoboty na njedźelu na puczu ſ Bóſchcej do Leſchczow. Tam ſajědże 23ětny dźeľacžeŕ Willi Reinſchka, ſyn dróhowcha wothladarja Hendricha Reinſcha we Lojowje, do telegrafowcha ſchcežerca, hdźež jeho nimodugy ludźo bjes wědomja leża namakachu. Sawołany lěkaŕ dr. Habendorf ſ Derbna dowjeſe ſtjeżbożeneho ſe ſwojim autom do Hródkowſkeje khorownje. Hdźež je wón njedźelu pſchipołdnju wědomja wjazy njenabywſchi wumrěł.

Lěcžny swjedźeń serbsk. towarſtwa „Luzicy“ w Mužonskej piwarni.

Mužſchenzjanſka piwarnja
Nima w ſwěcže runjecza:
Piwko ſo tam dobre wari,
Pſchiroda dom kraſny twari.
Młodźi, ſtari khwala ju,
Sſwoju ſerbſku piwarnju.

To běchu wěcže myſle towarſchkow a towarſchow ſerbſkeho towarſtwa „Luzicy“, jako wobſamknychu wotměcže ſerbſkeho ſwjedżenja w njej. A bórzy bě tu kraſna njedźela 2. pózńenja. Hižo ſ ranja ſmějeſche ſo Boże ſłónczko. Bjes dźiwa tuż, hdyż ſo popołdnju rjana liczba „Luzicjanow“, Budyſchich Sosokow pod pſchewodom Maleſchanſkeje ſokoliſkeje kapały ſ Hornjeje Hórli wot Hänſelez hoſcženza ſem do Mužſchonja hibajche. We Mužſchonſkej piwarni bě hižo wſcho rjenje pſchiprawjene, blida wabjachu k poſzndźenju. cžiwicži pſcheradźichu, jo też tu mokrota ſa ſchiju knježi a wón cžopłych kokbalkow doczinjeſche to ſwoje. Wjeſele dyrbi dospołne być, tak žebi myſlenſke pſchedźiwdźiwo a tuż ſchwórczeſche też tam w rjanej ſahrodże koło ſboża, tſlachu ſa ptakom a wotnjeſechu ſo wulke — dobytki — cžo puſchczi ſo papjerka potajnje do pěſka, na kotrejż bě wopacžna liczba ſtała, tiż jane prawo na dobytk njemějeſche. Popołdnju w 4 hodź. ſapoca ſo po prawom ſwjedżenſk „ofizielnje“, dokelž běchu wſchě ſtólcži ſwojeho knjeſa abo knjeni, ſnadź też knježničži dóſtali. S wutrobnymi ſłowami witaſche wičich k. pſchedźyda Frenzel, pſchejo prawje wjele wjeſela. Jemu wſchak bě derje rěczecz, dokelž bě ſ dobom też ſ „mužom w běłej ſali“. Mózhnicžka wſchak žadyn ſ wopytowarjow doma woſtajił njebě, pilnje ſo wſchě dobroty wužiwachu a ſkódne piwko žórleſche ſo do brjuſchka, abo — liny ſo jedyn ſa łaz. To rěka dóſtojnje, pſchecioż wopraważity Sserb we, ſo je nětra pjecžo ſ dobrym pucžpokaſowarjom była. Tuż wumi ſo ſpěchnje rjana towarſchnoſcž. Wokoło 1/26 hodźin wuſtupachu ſokoliſcy bratſja ſ „proſtym“, potajo ſamójnoſcž wuſłědk ſkruczenja cžołka a duſche. Wjeſele bě pſchihladowacž krutym pohibam naſcheje nadźijepoweje młodźiny. Haj w ſerbſtim „towarſtwje“, w „ſerbſtim Sſokole“ ſathowa ſo młodźina ſtrowa a cžiſta, njeſłuhi ſo w tymiłoſcžach, tiż ſticża ſo ſwonka tajtich ſkruczeńſtich zypkow. Maleſchanſka ſokoliſka kapała hrajeſche zyle popołdnju pilnje a pſchewſcho derje lubym hoſcžom jenu ſerbſku pěſnicžku po druhej a wjeſo też pſchi wuſtupjenju Sſokoła. Nad wſchak chayzhu „Hornjohórczenjo“ nětcžo ſaſpěwacž, ale muſíta młodźina bě jim wuleczała na tutm dnju, tuż — mjeleczachu. Mošrejdź ſwjedżenſka poręcža pſchedźaża župy „Jan Arnoſcht Smoleſ“, knjez Krjeczmar. Dźakowaſche ſo pilnemu pſchedźyduju ſa wuhotowanje tajſeho pěſneho ſwjedżenſka, pokaja na kraſnoſcž naſchich ſerbſkich ſpěwow a wobžarowaſche, ako prajmy, njechajcže ſkoro wěricž, ſo Hornjo-Górczanjoy muſajo njemóże ſpěwacž. Sakhowanje wot wótzow namrětych łubkow ſwojim dźěcžom, to ma być ſtajny nadawk ſerbſkich ſtarſchich. Cžeſcz kóżdeho Sserba ma być, ſłutk ſa Sserbſtwo. Kóżdy narod pěſuje ſwoje w towarſtwach, pokaja je druhim, cžiſmy my Sserbja też tak a žiwimy wſchudże ſerbſke towarſtwa, ſo hy ſo tak tóżdy hordże muſnał jako wěrny, ſwěrny Sserb. Sajpanz je najwjetſchi ſchpatnik. S pſchecžom, ſo hy też Sſokoł tu ſwoje hnězdałſchko dóſtał a ſa lětko tu wuſtupił, ſłónczi ſwoje ſahorjaze, pohonjaze ſłowa.

Dale pleczeſche ſo ſobne wjeſele a nětotra cžiwicžka hiſchcze wuběża, kolbałka ſo ſknuta a maly Jank teptaſche ſ tołſtym popranjom kaj kral po trawnym pſchestrjenje. Sserbſke towarſtwo „Luzica“ bě wopraważe na tutym dnju ſ dobrej macžerſku wiſchém wokolnym Sserbam. Hdyż Boże łónczko ſady horow domoj dźeſche, wſa wſchě putki poſ ſwoje pjerja a pěchaſche ſ nimi do Hornjeje Hórli wróczo, hdźež ſo mkode nózłi w kole wjerczachu, ſtari pak, prajiwſchi ſebi hożemje, ſhubichu ſo do ſtatokow a bórzy ſdrěmnychu.

Swjedźeć počjesćichu ſ wopytom też hoſco ſ dala, mjes nimi kujes kral. hudźbny direktor Bjarnat Krawz ſ Drježdźan (hłowny pſchedźyda ſpěwanſkeho ſwjaſka a nan ſerbſkeho ſpěwa a hudźby), ſobuſtawy Budyſkeje „Nadźije", Maleſchanſkeho Ssokola a „Cubina" ſ Budeſtez. Tak bu ſwjedźeń ſ pſchidobnym drježdźiſchćom ſwěrnych ſerbſtich duſchow!

Zwjazk serbskich spěwnych towarſtwow.

Jeho druhe lětne hłowne posedźenje.

Zańdźenu ſobotu 1. póžnjeńca zhromadźi ſo Zwjazk serbſkich ſpěwnych towarſtwow k ſwojemu druhemu lětnemu posedźenju. Jako běchu dirigentojo a předsydźa serbſkich towarſtwow ſo zhromadźili, wotewri zaſłužbny předsyda zwjazka, knjez hudźbny direktor Krawe posedźenje z wuſpěwanjom ſtučki z naſejo narodneje hymny „Čaſo pſichodny, zakčěješ nam ty!"

Na to poda předsyda přehlad wo ſkutkowanju we tutym lěće. Wuzběhny, kak ſu na feſtivalu jutry we Prawy Serbiji dwójcy wuſtupili a ſo na nim z česću wobdźělili. Naše žony a holcy we ſwojich ſerbſkich drastach ſu pěkny začiſć zawoſtajile. Předsyda při tutej přiležnoſći zwjazkowemu dirigentej, knjezej wyššemu wučerjej Słodeńkej, ſwój woſebity dźak za ſkutkowanje wupraji. Knjez direktor Krawe ſpominaše dale na župny ſwjedźeń w Hodźiju, hdźež ſu ſo naše rjane ſpěwy pod nawjedowanjom knjeza G. Wowčerka jara pěknje předewjedle. Lubił je ſo wopytowarjam też wječork w Bukecach, kiž je knjez hudźbny direktor Krawe ſam zrjadował. Dale běše teſ naš Wšoſerbſki zlět w Budeſtecach ze ſpěwom porjeńčeny. Koncert ſpěwnoje kupki „Lumir" wo Brnje měješe wulkotny program, kiž wutroby připoſłucharjow zahori. Też naše wumělſke wěcy běchu na Brnjanſkej wuſtajeńcy jara wulkotnje zaſtupjene.

Do příchoda zhladujo měješe ſo zwjazk rozſudźić, zo ma kónc novembra ſtoło hudźbnecho wuwjeſć. We tutym lěće ſu naši ſpěwarjo wězo jara mało nowych ſpěwow nawukli. Kocorowe „Nalěco" ſo za lětuſi koncert njechodźi wjacy nawukneć. Njedźiwajcy toho pak ma wono na programje příchodneje dźěławoſće woſtać. Jo nawukneć je wězo hobrſke dźěło. Namjetowaše ſo, zo ma ſo „Nalěco" na kóždy pad nazymu příchodneho lěta ſpěwać. Jenotliwe přihoty přepodachu ſo zwjazkowemu hłownemu dirigentej knjezej Słodeńkej.

Za lětuſi nazymſki koncert namjetowaše knjez direktor Krawe rjany Dvořákowy wječor, tomu napſećiwo ſtaji pak knjez wyšši wučeř Słodeńk namjet, zo ma ſo koncert wuhotować z někotrymi khórami, kiž maju być wobſtrubjene z někotrymi ſpěwami ſolistow atd. Namjety, kotre ſpěwy maju ſo ſpěwać, mjaju dirigentojo ſerbſkich towarſtwow hač do 9. ſept. hłownemu dirigentej zapoſłać. Zhromaždźeni mějachu za wulcy ważne, zo chce hłowny dirigent do jenotliwych towarſtwow zwučować jězdźić. Z tym je ſpěwarjam zalutowane do Budyſina na pruhi jězdźić. Dźeń koncerta poſtaja ſo na ſrjedu 28. nowembra.

Dalſi ważny dypk běše Kocorowy pomnik. Kaž knjez direktor Krawe zdźěli, je kamjeń hižo zwěſćeny a też rjany pjenjez je hižo za pomnik nahromadźeny, tola ſo jich hišće wjele trjeba. Nochcedźa-li naši bohaći ničo přidać, maju ſpěwarjo wukdawki za pomnik ſami njeſć. Tu pak ſo jedna wo narodny ſkutk, za kotryž měli wěć wšitcy Serbjo zajim. Knjez direktor Krawe wupraji naležne přeće, zo by ſo kamjeń z rjanej Kocorowej plaketu w bližšim naſtroju w Kocorowej ródnej wjeſcy Zahorju ſwjatočnje wotkryl. Tu trjebał kóždy Serb jenož něſto woprować a lohko by ſo hodźało wſitko přewjeſć.

Štož nastupa naše narodne reje, žadaše ſebi knjez hudźbny direktor Krawe wróćenu wjacy hajmu pola naſich towarſtwow. Wobžarować je, zo je ſo Sokoł w nastupanju rejow mało pročował. Docyła maju naše rjane narodne reje bóle z cyłej dušu ſo rejwać.

Skowrončk njenamaka woteběrarjow, kaž by ſo ſłušało. Namjetowachu ſo přihódniše wumjenjenja za woteběrarjow. Knjez direktor Krawe prošeše wo podpjeru z nastawkami ze ſtrony ſpiſowaćelow.

Naš ſerbſki ſpěw nastupajo žadaše ſebi knjez direktor Krawe nowy puć wukubłanja. Wuzběhny rjanoſć też jenohłoſnych ſpěwow. Přede wšěm pak ma ſo w naſich towarſtwach hłóſna kultura pěſtować. Jenu ſrjedu w oktobru chce knjez Krawe zrjadować přednošk za hłóſnu kulturu. Wo nim ſo nadrobniše hišće wozjewa.

Na kónc zhromadźizny rěčeše ſo hišće wo khutnoj należnoſći naſeho ſpěwneho ſwjazka. Wječor we 6 hodź. ſkónči ſo zajimawa zhromadźizna, kotrejež wuſłědk budźe wěſće dalſa čiła ſkutkowneſć ſpěwnych towarſtwow.

Z Łužicy

* © **Wórbiza.** W jahnjenjeſnu dróhi na Wórbiſkej hoſrje ſto ſo njedźelu wječor cjeſće njeſboże. Turnarjo ſe Hornjeje Hórki wróćiſchu ſo ſ kolanſ ſ hrajuceje jěſły, jako ſedźo Rudolfa Teicherta ze Mnjiſchońſa, kiž njeběſće kruce pſchiſchrubowane, ſo ſtuny, ſo Teichert ſ tuteje pſchičiny móz nad ſwojim kokom ſłuhi a ſ nim padźe. Wón wuſta bjeſ wědomja na dróhi leżo. Jako běchu po lěkarja póſłali a běſće jemu tutón prěnju pomoc poſtkcił, dowjeſechu ſnjeſboženeho do ſtarſchiſkeho domu. Teichert běſće ſo thětro ſranił, też jeho koło běſće ſo cjeſćo wobſchkodźiło. Druſy turnarjo hnydom ſa Teichertom jědźechu. Tuž ma ſo ſa wulke ſkoło wobhladowacź, ſo hišćeſe wjaſy ſ nich njeſnjeſboži.

* Še **Sakonja.** (Sohland). W poſłedninu poſedźenju gmejnſkich ſaſtupjerjow Struppenſkeje gmejny pola Pirny wuſwolichu 26ćěſnjeho ſozialdemokratiſkeho gmejnſkeho ſaſtojnika Gläſera ſe Sakonja ſa Struppenſkeho měſchćanoſtu.

* Š **Wulkeho Schunowa.** Młodaj cłowjekaj ſ Wulkeho Schunowa ſtaj tele dny w Alpach ſmjertnje ſaſleſhoſtoj. Wonaj ſtaj 27ćětny ſyn fabrikanta zemjenkowych tworow Mühły a 23ćětny ſyn namałſtneho miſchtra Knoſpy. Cžłło jeneho ſnjeſboženeho ſu namakali, ſa druſim hiſćeże pytaja.

* Š **Hornych Kundrocžiz.** 20ćětna holza Hižičina Hariſez je ſebi ſhama žiwjenje wzała. Lokomotiwnik njemóžeſche cžaru ſaſwinjenja dla pſchewidźeć, ſo cžoły njeſboženej hłowu wot cžła wottcža a cžło hrózniže ſwohidźi. Pſchičžina ſamomordarſtwa njeje ſnata.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powjeſć wo wjedrje ſa jutſje jrjedu:** Rjenje, ſuchо, cžowliſcho, w Jendźelſkej ſchcerjate, ale cžowliſcho.

Wuſtupy hrozy, kotrejž nětotre nětotre hódźiny trałachu, ſu ſo póndźelu dopołdnja w Königſtadtſkej wyſchſchej realſy w połnóznym Barlinje ſa cžaſ wuczby wothrałe. Jedyn wučeřnuz delnjeje primy ujeſahaſy wobſtudniwſchi wójſkowy revolwer wučžahnu a ſo ſ nim do wučerja a ſobuwučžonzow měrjeſche. Potom ſe ſjiwy na nuſnik cžekny. Direktor ſyna ſwojemu wučžonzej bróń wotewjaſć. Wučžonzy wſchěch rjadowinjołu ſo do ſchuliſkich ſjiwow ſamſnych, ſo njeby nichtó do njeſboża pſchiſchoł. Hdyž běchu ſo wſchě prózowanja jako njewuſpěſchne wupokaſale a też ſawołany nan niczo wučžinicź njemóžeſche, po policiju póſłachu, kotraž khorcho pſchekhwata a jemu revolwer wzwinu.

*

W tunnelu po Zierenberga w Heſſenſkej ſtaj ſo njedźelu w nozy 17ćětny młodźenj a 17ćětna holza na żeleſniſtu koliju lehnyłoj, ſo byſchtaj ſo dałoj pjechjeźej. Młodźenza ſu rano morweho, holzu cžeżko ſranjenu namakali. Sda ſo, ſo ſtaj dła njeſboženeje ſubosże hromadźe wumrjeć chcyłoj.

*

W Mühlhauſenje ſo w jenej rejwarni zidiliſtoju ſ wojakami pſcherěrjachu. Serżant Brobin revolwer wučžahnywſchi do zidiliſtowe tčeleſcže. Jenu wožoſku ſaſleli a druhu tak cžeżko ſrani, ſo ſo boja, ſo ſo jej žiwjenje njeſdźerži.

*

Pſchi połnóznym dwórniſchcžu w Königsbergu tunel twarja. Na jenym měſtnje ſo pjerſchcź wołwali a ſapjeradła na bok ſtłóčžiwſchi ſyhdom dźěłacžerjow ſaſypa. Wčžujowa wobora jeneho dźěłacžerja morweho wuhrjeba, dwaj druhaj ſtaj cžeżku ſchkodu pożerpjeloj a jedyn je ſo łohko ſranił. Druſy dźěłacžerjo ſu njewobſchkodźeni woſtali.

*

W Grichiſkej nětkole 350 000 wožobow na dinguesku ſymnu khorych leži. W jenej dróſy w Athenje je ſ 1000 wołerjow 800 khorych. Sſoro do kóždeho doma je ſymnja ſaczahnyła. Sſkorjeni drje cžeżko cžerpja, tola ſwjetſcha wotkhorjeja. Denguesku ſymnja ſo też w Bolharſkej a Turkowſkej roſcherja.

Přemjenjenje jězdneho plana.

Jězdny plan ſa autowu póſtu ſ Budyſchina do Minkała ſo wot ſrjedy 5. ſeptembra tale pſchemjeni:

1. jěſba:

wotjězd ſ Minkała 5,40 hodź.
pſchikhad na dwórniſchcžo w Budyſchinje 6,50 hodź.

2. jěſba:

wotjězd ſ Budyſchina 7,30 hodź.,
pſchikhad do Minkała 8,40 hodź.

Ważne ſa puczowarjow po holi!

Na cžarje Budyſko-Minkałſkeje autowoje póſty wobdawaju ſo jězdne liſtiki do Minkała, kotrež ſa wróćeje jěſbu ſ Hucžiny do Budyſchina płacža. Tohorunjež wobdawaju ſo jězdne liſtiki na Budyſko-Sulborncžańſkej cžarje liſtiž ja wróćejěſbu ſ Minkała do Budyſchina płacža. Pucžowarjo cžiſna ja jěſbu tam a ſem wuczinja 2,20 hr. Pucžowarjam po holi je ſ tutym ſłudowjeſ, dała k wopytanju wažnjeje naſmjeſy łežiſajeje hole a k wrjeżcu autowoje póſty ja jěſbu tam a ſem.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budyſin. Naša „Jednota Sokoł" ma ſwoje zwučowanja každu ſrjedu wječor we 8 hodź. w towarſowni na Hornječerſkej hasy (Christ. Vereinshaus).

Budyſin. „Nadźija" wotmeje wutoru 4. ſept. wječor we 8 hodź. **wurjadnu generalnu zhromadźiznu** we Serbſkim Domje. Dujowy porjad: 1. Wólby. 1. a 2. předsydy atd. 2. Namjety wo dalſim ſpěwanju a dźele 3. Wſelězny. Přitomnoſć wſitkich ſobuſtawow je ſeſtna wěc. **Městopředsyda.**

Budeſtecy. Serbſke towarſtwo „Lubin" zmeje njedźelu 9. ſept. wječor w 6 hodź. pola Rösikec ſwoju zhromadźiznu. Rěčeć budźe knjez wyšši wučer Šeca ze Sowrjec. Dale budźe ſo jednać wo ſerbſkim zabawnym wječoru. Wſitke ſobuſtawy a hoſco ſo wutrobnje přeproſuja. Spěwnik ma ſo ſobu přinjeſć.

Předsydſtwo.

Drježdźanſki „Hromadnik" ma ſwoje přenje poſedźenje po próſdninach příchodny ſtwórtk 6. ſept. wječor 1/2 hodźin w hoſćeńcu Gusty Zmija, Christianſtraße 23. Přińdźe zaſo wſitcy! Přednošk z nauki mythologije. Rozprawy. Namjety a wuraźenja.

Khróſćanſki Ratarſki Dorost wobdźěli ſo na zlěcu Zwjazka S. R. D. w Radworju 16. ſept. 1928. Mamy wotpohlad ſebi woſebity awto za to skazać, jeli ſo dosć wobdźělnikow namaka. Štóž chce ſobu jěć, njech ſo tak bórzy hač ſo hodźi, najpózdźiſo pak do 8. 9. pola naſeho zapiſowarja Jurja Špitanka w Zejicach zamołwi. **Předsydſtwo.**

Lichań. Towarſtwo „Zernička" ma ſrjedu wječor we 8 hodź. pola Bukance w Klukšu ſpěwanje.

Njehjelčicy. Sokołſka jednota zwučuje kóždy pjatk wječor 1/2 8 hodźin (nic kaž dotal ſtwórtk).

Pančicy. Sokoljo nawječornjeho wokrjeſa zwučuja ſtwórtk 6. ſept. w Pančičanſkim hoſćeńcu wot 1/2 8 hodźin. Je najwjetſi čas, zo ſo wſitcy na zhromadnym zwučowanju wobdźěla, w jednoſe ſamej njedosaha. Dźěći zwučuja přichodnu njedźelu 10. ſept. připodlanju w 1 hodź. Hač do 10. 9. ma ſo předsyſtwo wozjewić, kelko dźěći ſo na ſwjedźenju wobdźěla.

Předsydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoł ſ Budyſina.
Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučmann w Budyſinje. Za hoſpodarſke: Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawěſćenje: G. [illegible] w Budyſinje.

Cuſtwe nohi
noša
Chasalla-ſtupnje
z wutyk. pódušemi a załožkami
HeinrichMohr
w Budyſinje
při Žitnych wrotach
„Hdźe Khžeżanje ſtupi"

Wóſkowane přikrywy
tunjo, kožane fale, gardiny, hoſ.ſaty, vitraže, kromki, canki
J. Erler w Bud. na Zwonk.
Lawſkej hasy 10
Serbſke poſtrowjenje!

Hygieniske wecy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjaſki a tajke pře wuſtrowjenje, ſydły, formarje, ſtaſeliki, podłožki, pjeluchowe kholowški
Wagnerowa
w Budyš. před Sulerſk. wrotami 9

5 młodych hus
je na přodaj
w Sunowie čo. 42.

Ratarjo!
Staraje ſo wo
zažnju nalětnju picu
z wuſywanjom zymskeje woki.
Na přodań pola
B. Kercha w Kulowje
Skazanki na
Pjetkusku origin. rožku
(připóznaty 1. wotſyw)
ſo přiſłuſnja. **B. Korch.**

Skleńčany wóz
jara derje zdźeržany, je w Budyšinje tunjo na přeđ.
Max Rössler,
kubleř w Habrachćelcach
(Ebersbach Sa. Nr. 507.)

Čeladnik
dła khorjeſe nětčiſkeho ſo hnydom pyta w **Khróšćicach 63**

K wusywej
poručujemy:
Petkusku ſymjentnu rožku
Strube-Hermanee rožku,
Kirschee worclowu rožku
Strubec tolstoktos. pšeńcu
Salzmündensku Standard-
Criewenſku 104 [pšeńcu]
jako wosebje khmanu za dobru pódu:
Habrachćanſku bělu pšeńcu
wulki wunožk při dobrej wazy, originaln. připózn.
I wotſyw a wikowanſke ſymjo
Žitny dom w Kamjencu
zap. dr. z w. r.

Za naſu kofejownju, kiž je jenož wodnjo wotewrjena, pytamy młodu, čiſtu
knježnu k posłużowanju hoſcow
Biesoldec Konditorija w Budyšinje
na Bohatej haſy 7

Britwje, trunanſke aparaty a nožiki,
:: wótřeńſke rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernſt Frick, **britwjowa toćerńa na Třełanſkej aroſy**
Wosebita toćerńa britwjow a chirurgiſkich inſtrumentow kaž też wšeho krawſkeho grata.
Puſowarjam a zběrarjow ja won **njepoſkitu.**

Serbſki Hospodař
Ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo z wob. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1245

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu ſymjeńnu rožku.

Česćenym woteběrarjam w Lejnje
wozjewju, zo přińdu tam **z česćstwym mjasom srjedu dopołdn. a sobotu za cyły dźeń.** Tón tydźeń pak **hižom pjatk,** dokelž je ſobotu ſwjaty dźeń.
Pětr Pjetak.

Nohaicy za mužow a žony z Wagnerowej wopruwowanej dźiteje Vigognje — **Trikotaže,** normalne a poſite — **Lacy z rukawami, klubowe lacy — Saty za cěſne dźěći** kupujeće ſtajnje pola
Ernſt Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutřkownej Lawſkej haſy 8
Naituńše płaćizny! — Dobre kajkoſće!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z o. rukl. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 10 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. a 22

Čisło (Nr.) 208 | Budyšin — Srjedu, 5. septembra 1928 — Bautzen | Lětnik 37

Wuradźowanja w Genfu.

Wotbronjeńska konferenca so hač 1930 wotstorčiła.

Genfski dopisowaŕ „Echo de Paris“ powě, so Francowska a staty Małeje ententy we wotbronjeńskim prašenju źělowaštaj stejišćo zastupaju: Hakle hdyž dalekohladajomny popunišćenju europiskeje napjatosće dońdźe, budźe so powšitkowna wotbronjeńska konferenca móc swołać. Tole popunišćenje napjatosće je jenož z jenickim podaŕkom móžne, mjenujcy z powšitkownym wuprawjenjom wójnskeho wotškodźenja a wójnskeho dołha, k čemuž ma so dočasne wučehnjenje wobsadźeńskeho wójska z Porheinskeje pschisahnyć. Dokelž dyrbja pschi tymle pozschitkownym wuprawjenju Sjednoćene staty w nastupanju snižnju wójnskeho dołha rozsudne žłowo rjec, zastupjerjo Francowskeje a Małeje ententy mjenja, so so do lěta 1930 wotbronjeńska konferenca njebudźe móc swołać.

Briand Seipela před přizamknjenjom Awstriskeje k Němskej warnuje.

Franzowski minister zwonkownych naležnosćow Briand je z awstriskim zwjazkowym kanzlerom dr. Seipelom pónđźelu w Genfu rozrěčenje měł. „Matin“ wo tym pisče, so je Briand dr. Seipelej sympathije Franzowskeje k Awstriskej wuprajił, na druhej stronje pak tež strach podschmórnył, kotryž by hóźde knježerstwowe wustupjenje w smyśle pschińamknjenja k Němskej za runowahu a z tym za měr we Europje spudźił. We tukhwilu hischće njeje žanych myslow na to, so bychu staty prjedawscheje ententy pschińamknjenje cerpiłe.

Dr. Stresemann pola Poincarea z posrědnikom za Rusku.

Wo wopschijeću rozrěčenja dr. Stresemanna z Poincareom notwinaŕ Pertinax wudospołnjo w „Daily Telegrafu“ pisče, so je němski zwonkowny minister składnosć wužił, tež ruske prašenje rospominać. **Dr. Stresemann je pjeća Poincarea za zhromadnu finanznu pomoc wulkomozow k wupschestrjenju wikowańskich poćahow z Ruskej dobrej pytał.**

Poincare je pjeća Stresemannowe namjety wotpokazał. Stresemann je so pjeća wo zwjazkowu pomoc próżował, dokelž němske kapitalisty do Ruskej załoženje, hewak do strocha pschińdu, jeli so Ruska we wukraju pjenježnu pomoc njenamaka. Ruskeje pschistupjenje ke Kellogowemu pakcej ma so jenož z teho stejišćeja poćahować. Też druhe diplomatiske krocele Ruskeje su z tehole wukhada wuschłe. Móžno je, so je ruske knježerstwo na Stresemanna cźischcało, so by jej pola zwjazkowskeho knježerstwa pomhał.

Socialdemokratoju rańšeje Sakskeje přeciwo pancerowemu křižakej.

Wobkrjeźne pschedhybstwo sozialdemokratiskeje stronje rańšeje Sakskeje je wobsamknjenje pschijało, w kotrymž so mjes druhim praji:

Wobkrjeźne pschedhybstwo sozialdemokratiskeje stronje rańšeje Sakskeje wot němskokejišnje frakzije a sozialdemokratiskich ministrow žada, so dalšne raty za twar pancerowanych tschižakow wotpokazuja. Strona dyrbi pschecźiwo militarismej a nazionalismej we wótrischej formje wojować. Ludowe požadanje, kotreż chcedźa kommunistoje pschewjesć, njeźmě so podpjerać. Tole ludowe požadanje so po wusnaću „Cźerwjeneje khorhoje“ pschecźiwo twarej pancerowanych tschižakow njeměri, ale je na rosbliće sozialdemokratiskeje stronje složene. Tehodła je nuzne, so so kommunistiski manewer wotkryje a so z dorafom pschekaje.

Dale je so wobsamkło, stroninemu pschedhybstwu źěłowazy namjet pschedpokoźićź: Pschihłosowanje sozialdemokratiskich ministrow w němskim knježerstwje k twarej pancerowaneho tschižaka je mjes zrobustlawami rozhorjenje a pohorschć słužiło. Rozsudźenje stronineho wubjerka a ućinkowanje frakzije w požedźenju 18. awgusta je wězowinje a po stroninej taktiźy njedospołaze. Sozialdemokratiszy ministrjo so bjes dwěla po rozsudźenju Kielskeho stroninego sjězda ke koalizijskemu prašenju njeslužuja. Tehodła je nuzne, so so sadane a taktiske stronine klesnjenje pruhuje. Jenož potom je možno, schłodu, kotraž je so stronje naźinika, wurunacź a na schérokim demokratiskim podkładu pschichodne stejišćo sozialdemokratiskeje stronty swěsćeć. Dokelž je so w stroninym wubjerku jenož schěsć wokrjesnych zastupjerjow za swołanje stroninego sjězda rozsudźiło, z tutym na podkładu § 15 němskokatanskeho statuta namjetujemy, so by so wurjadny stroniny sjězd swołał.

Nuza ratarjow w Rudnych horach.

Dołhi ruchi cźaš je w lětuschim lěcźu ratarstwu we wyschischich Rudnych horach a w Vogtlandskej nowu wulku schkodu naźinił. Pryedy tehu je tam ratarstwo z nóznym mjerjenjenjom cźerpiło. Tychle pschiźinowo dla je wokrjesny sjězd Vogtlandskeho wokrjesneho landbunda połstajkeho statneho knježerstwa źěłowazee naprawy namjetnył:

Vogtland ma so jako krajina wobhładacź, kotraž je se nałetnim mjerinjenjom a lěcźnej suchotu cźežko cźerpiła. Tehodła maja so jemu 1925 a 1926 pschijwolene požcźonki za žytnu a hnojidła zdźěła abo zyle spuschcźić. Sadanje pschestajenske kreditowe na so halle 1930 zapoczerć. Dale dyrbja so tři termińe lećnomołtneho dawka sliźbowarskeho léta 1928 spuschcźić.

Mjdowy tarif w źrjedźoněmskim brunizowym hórnistwje so wupowědźił.

Kaž je znate, su dźěłacźerske swjazki dźěłaniske dojednanje k 30. septembrej tehole léta wupowědźile. Dokelž su dźěłodawarjo manilowy tarif a mjdowy tarif k 30. septembrej wupowědźile, su dźěłacźerske swjazki toźame cźinnike. We wschěch sawodnych prašenjach dyrbi so wutorn 11. septembra w Barlinje jednacź.

Wobskorźba w femowym procesu.

Barlinske statne wěrchnistwo je wobsamkło, něhdyšeho wyschšeho leutnanta Reima, kotryž hižo dwě lěcze w pschepytowańskej jatbje ždźi, dla femoweho morderstwa wobskorźić. Reim je pjeća hromadze z druhimi njeznatymi winikami feldwebla Bergnera skónzował. Pola Reima je něhdyšeho hejtman Gutknecht dla nadwjeranja ke morderstwu wobskorźeny. Po rosčinjenju justicnego ministerstwa prozeź pod němskofoltatnu amnestiju njepadnje, dokelž winowany hischće ani sahudźeny ani wobskorźeny njeje był, hdyž je so amnestija wudała.

Njeměry při Stahlhelmowym zjězdźe w Fürstenwalde.

Stahlhelmowi je hobotu a njedźelu w Fürstenwalde zwój lětuschi brandborski provinzialny sjězd měł. Na nim je so něhdźe 7000 Stahlhelmarjow wobdźěliło. Pódła někotrych njeměrskich exaženjow mjes Stahlhelmarjami a wojowarjami cźerwjeneje frontty je njedźelu po polizajskej rosprawje k dwěmaj wjetschimaj exaženjomaj doschło. W Felsenstiłej dwěmaj někotři Stahlhelmarja, kotriž so pschi cźahu po měsće wobdźěłachu, muża němskofoltatneje khorhoje wobcźežowachu, a hdyž so tón wobaraschе, jeho z nožom skłachu.

K druhemu exaženju wjeczor psched Filharmoniju dońdźe. Sso napinjetschi tam někotři Stahlhelmarjo harowachu. Někotrych policistow, kotriž jim kazachu, so bychu z měrom byli, tak wobcźežowachu, so dyrbjesche po nadpadowańskí kommando alarmowacź. Sžydom policistow, do kotrychž běchu piwowe błesche mjetali, bo lohko zrani. Wschо hromadźe dwanaće Stahlhelmarjow a dweju kommunistow zajachu.

Knježerstwowa kriza w Bołharskej.

Kaž Sofijske nowiny powědźa, staj so njedźelu wjecźor něhdyšeho ministerskeho pschedhyźa Cankowa a zwonkowny minister Burow k zhorjenemu ministerskemu pschedhyźe Ljapcźejowej podakej, so by hnydom knježerstwo pschetworił. Nowemu knježerstwu njeby wójnski minister Wałkow pschisłuschcź mohł. Na Wałkowa staj so roskobiłoj, dokelž je pschecźiwo mazedonskim mordarjam zakročźił.

Zymica w Gridniskej.

Ministerski president Venizelos je na denguešku symizu, kotraž je zjebi w Grichiskej nětkole sta tyhaj woporow zadała, zkhorił. Jeho skherjenje je pak pjeća lohke a njesmješe słych zcźehnyłow.

Lěsny wokeń na kupje Lopudu.

Na kupje Lopudu pola Dubrownika, wopytarjam połodniskeho Adriatiskeho morja znatej, hižo někotre dny hobrišći lěsny woheń zahadza, kotryž je hišće z Dubrownika widźeć. Sda so, so je woheń na zhlu kupu wupschestrja a wulki dźeł jehlinoweho lěsa znicźi. Wobydlerjo a zandarmojo so prózuja, woheń zamjesowacź, tola z malym wuspěchom, dokelž na kupje wulka zuchot kanjeźi. Se Dubrownika su někotre ródże z wojakami na kupu wotšłe.

Přeciwo zasadźe „Balkan balkanskim ludam“.

Wukonjarjo Albanskeje za krałestwo so w Beograđskich politiskich kruhach jako pschehnjatany, politiszy a diplomatiszy na njedospahaze wałsnje zawěsćenu cźin Achmeda Zoga pokasuje. Historiski zmylk tehole cźina w tym leži, so je bjes dorosumjenja z najbliźschimaj zwjazkomaj a pschecźiwo zasadźe „Balkan balkanskim ludam!“ pschewjedł. Kaž wschě historiske zmylki, tak tež tole pschekročźenje pschecźiwo solidarnosći balkanskich ludow smjeje zwoje njedobre zćěhnyki.

Wikowańske nowiny „Trgowinski Glasnik“ pisče, so posadnosć krónowanja w Tiranje dyrbi khutne wobwjesenje

ſhudźeć. W posadnosći Italiſka ſteji, kotraž w Albanſkej ſtrategiſke dróhi twari a ſaſadu njeſaſtupnje: „Balkon balkanſkim ludam.“

Kralestwo w Albanskej — nanuzowany sultanat.

Pod napinjomi „Kralestwo w Albanskej — namuſowany ſultanat“ ſchcejeſſijanſko-ſozialna „Reichspoſt“ piſcheſe: Nahladna katholſka wobſwbina ſ połnóżneje Albanſkeje je nam po tajnym puczu ſtedowaze vjadki połſtaka: Europa ſo ńetkole do bluda ſawjeduje. Muwołanje Achmeda Zoga ſa krala njeje niczo dale, dyžli wunoſchi ſe ſrjedſoſtwowy ſchcejeſſijanſki ſtedanki pſchewjedzeneho tyranſtwa, kotreż ludowu ſwobodnu wolu potłóczuja. Poſadźenje „ſwobodne wólby“ do ſejma, kotryż je Achmedej Zejej kralowſkim krónu poſticjél, běchu jene ſ najſurowſchich ſtruchłowjow, kotreż je Albanſka w ſtawiſnach ſwojich poſledńich tſoch letdźeſatkow dacakala. Wſchitke ludowe vpuſtupy, manifeſtacije ntkodźiny, wſchitke podpiſma, kotża telegrafiſka depeſcha, kotraž ſo ſ mėſta do mėſta, ſe wſky do ſejeſkeju, kotreż wuwołanje Achmeda Zoga ſa krala Albanſkeje ſadachu, to wſcho bė ſamne nucjenje, ſama nantóż. Zyke tak njſenowane hibanje ludej ſ ſaſtwom, vjenjezjum a wuhnanſkim chłoſtanjom hrożo wudrećchu. Nėkotre kraſiny ſo w tukhwilu ſ wojſakami a żandarmami wopraudzje wobleſhaju. Schtož ſo tu krajej a wukrajej wo ſwobodze taſkich wuſtupjenjow wojſewja, je najwjetſche klepjecje. Wſchitke ſtanwy w Skadru ſu nėtkole ſamknjene, w kraju, we kotrymż ſebi najwjazy ludźi je wſchédnym dźeſom ſwój khléb ſaſtuchuja. Sawėrnaje wikowanja je jedyn najſtrowiſchich ſrédkow, ſo by ſo dźeſace wobydleerſtwo potłóczało a ſo żadanjam kniežerja podcjſało. Boja ſo, ſo ſa fchcejſijanow tu ſe czaſu pſchińdu. W połnóżnej Albanſkej ſtrach a bojaſei kniežitej. Lud ſo njemóże pſcheczíwo njeczowenu kniežitwu wobaraci, kotreż Italiſka ſchkita a podpjernje, wobaraci. Niewotwiſnym muſam njedowaju ſwobodnje wo wėrnoſcji rėczeci. Europa njech ſo wo wėrnoſcji wėzow ſ reſpzawom njeſtronniſich ſakupjerjow pſchewjedcži a ſpóſnaje, ſo je ſo w tymle kraju, kotrehoż wobydleerſtwo je 450 lėt pſcheczíwo turkewiſkemu ſultanatej wojewało, nowy ſultanat poſtajił.

Ruſſeho konſula w Tientſinje ſajeli.

Ruſſeho konſula Naumowa w Tientſinje ſu ſajeli. Chineſke wojſchowſke ſiwaje poſtupanje na to ſalożuja, ſo je ruſke kniežerſtwo pſcheczíwjenje pſcheczíwo nazionaliſtiſkemu wójſku ſ pjenjezami podżerało a dokumenty, kotreż ſu ſo pola Naumowa namakali, to dopokaſarju.

Ze Serbow.

Pnćowńca.

Srjedu 5. pożnjeńca.

Herkulesa — Ławrjeńca.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

† 1618 Wjaceław Worjech (Warichius), farar w Hodźiju, kiż w lėće 1597 pėrni ſerbſki katechismus wuda. Jenički eksemplar je ſo zakhował a khowa ſo jako drohe namėrſtwo w knihowni Michalſkeje cyrkwje w Budyſinje. Wudawk katechiſma je jara woſebny, ſtož wo tym ſwėdči, zo mėjachu Serbja do tżiewėćilėtneje wójny doſć pjenjez, ſebi tajki njenje ćiſćany katechiſmus popėć. Bėše to docyla pėrnja ćiſćana kniha ſerbſkeho luda, kotraż ſo runje 100 lėt dołho mjez ludom je trjebała. Hakle 1693 wuńdże po pſikazni łużiſkich ſtawow wudawk katechiſma a po nim Sėrachowy a Jakubowy katechiſmus. Z wotkel je Worjech był, njeje znate. Po nim je krótki čas jeho ſyn z fararjom w Hodźiju był, kiż pak je zahe zemrėł. Za tutoho dżerżeżo ſebi nan domjaceho wuczerja, ſerbſkeho kandidatu, kotrehoż z dobom ſam ſerbſkim prėdowanju rozwučowaſe, na pſiklad Antona Komora z Hodźija, kiż hėše pozdźiſo ze ſerbſkim duchownym w Łubiju.

1920 wuhotowa Zwjazk ſerbſkeje ſtud. młodźiny pod wjednitwom ſtudenty Herm. Sleey ſwjedżeński dźeł ſwojeje ſkhadżowanki pėrni króć w Budyſchim dźiwadle. Hraje ſo ćinohra „Jan Wićaz“ wot Marje Kubaſee.

† 1892 ſlawny runar Handrij Kaſpor w Brėzyncy.

* 1724 Hadam Sėrach w Nowaćicach, ſławny ſerbſki pėćołar.

* 1873 Bogumił Świela w Skjarchešću, farar w Deśnje, ćeſtny ſobuſtaw Maćicy Serbſkeje.

Dobra rada.

Chcu měſtačko ći powėdźić,
Do toho dyrbiſ hromadźić
Sej ćiſte złoto, paliċki,
Tak wjele, hač je możno ći.

To mėſtačko je wutroba,
Do kotrejż ćłowjek hromadża.
To ćiſte złoto, parliċki
Su bójſke wuċby w bibliji.

Hdyż pſińdże nuza, ſtrachota
A tyſnoſć jara ćwilerſka,
Sej pomhać móże ſ parlemi,
A bliżſemu ze złotymi. H. Zejleſ.

Wėra bjez ſkutkow — jabłoń bjez jabłukow. (Serbſka mudrosć.)

*

— **Wo wjedrje.** Wėżera wjeċzor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermometer we dnje +23. Dżeńa wuda. Jenički eksemplar je ſo zakhował a khowa ſo jako drohe namėrſtwo w knihowni Michalſkeje cyrkwje w Budyſinje. Wudawk katechiſma je jara woſebny, ſtož wo tym ſwėdči, zo mėjachu Serbja do tżiewėćilėtneje wójny doſć pjenjez, ſebi tajki njenje ćiſćany katechiſmus popėć. Bėše to docyla pėrnja ćiſćana kniha ſerbſkeho luda, kotraż ſo runje 100 lėt dołho mjez ludom je trjebała. Hakle 1693 wuńdże po pſikazni łużiſkich ſtawow wudawk katechiſma a po nim Sėrachowy a Jakubowy katechiſmus. Z wotkel je Worjech był, njeje znate. Po nim je krótki čas jeho ſyn z fararjom w Hodźiju był, kiż pak je zahe zemrėł. Za tutoho dżerżeżo ſebi nan domjaceho wuczerja, ſerbſkeho kandidatu, kotrehoż z dobom ſam ſerbſkim prėdowanju rozwučowaſe, na pſiklad Antona Komora z Hodźija, kiż hėše pozdźiſo ze ſerbſkim duchownym w Łubiju.

1920 wuhotowa Zwjazk ſerbſkeje ſtud. młodźiny pod wjednitwom ſtudenty Herm. Sleey ſwjedżeński dźeł ſwojeje ſkhadżowanki pėrni króć w Budyſchim dźiwadle. Hraje ſo ćinohra „Jan Wićaz“ wot Marje Kubaſee.

† 1892 ſlawny runar Handrij Kaſpor w Brėzyncy.

* 1724 Hadam Sėrach w Nowaćicach, ſławny ſerbſki pėćołar.

* 1873 Bogumił Świela w Skjarchešću, farar w Deśnje, ćeſtny ſobuſtaw Maćicy Serbſkeje.

Dobra rada.

Chcu měſtačko ći powėdźić,
Do toho dyrbiſ hromadźić
Sej ćiſte złoto, paliċki,
Tak wjele, hač je możno ći.

To mėſtačko je wutroba,
Do kotrejż ćłowjek hromadża.
To ćiſte złoto, parliċki
Su bójſke wuċby w bibliji.

Hdyż pſińdże nuza, ſtrachota
A tyſnoſć jara ćwilerſka,
Sej pomhać móże ſ parlemi,
A bliżſemu ze złotymi. H. Zejleſ.

Wėra bjez ſkutkow — jabłoń bjez jabłukow. (Serbſka mudrosć.)

*

— **Wo wjedrje.** Wėżera wjeċzor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer 0, thermometer we dnje +23. Dżeńa we 8 hodź. barometer 750, hygrometer —2 a thermometer w nozy +11. Wuſkady na kajne wjedro. — Serjeſkim Europu pſcheſtrowa wojſėrna wyſchina a rukuje nam ſa wobſtajnje rjane a ſuche wjedro. Nėſiny pola kupy Sekwiſki (Grönland) a Island ſo drje wuċahuja, ſu pak pſchiſtaw ſwojeje wopėtra ſ ſobuſtwa morja jahnaċiſe. Tohodla je pola nas ſuch trochu wożiwiſo. Poſledńe ſymne nozy ſu na pėſkach mrėſy pſchinoſiſe a to tak ſylne, ſo je bėrnjaze ſele ſnjerzło. Jutſe ſchtwórt ſkhadża ſtónżko ſo 5,20 hodź. a khowa ſo 6,36 hodź. Mėżeċk ſkhadża wjeċzor 9.31 hodź. a khowa ſo pſchipołdnja 1,25 hodź.

— **Nejċi Sſokoljo** na puczu po Skoplje w Mazedonſkej ſańdżenu ſobotu Beograđſki expreſ w Praju njedoċżahnuchu. Nichonozowachu tohodla w Tyrſchowym domje w Praju a na druhe ranje pſches Budejowizu, Linz w Awſtriſkej dale puczowachu. W Mariboru ſtupichu pėrni raz na ſjerbſku ſemju. Każ depeſche powėdaja, ſu wjeċzera wutoru do Beograda, ſtowneho mėſta Juhoſłowjanſkeje, dożpili. Dokelż ſ dobom ruſin, pôſłaj a ċeſkiż Sſokoljo pſchiſtkhadżachu, bė mėſto hacż nanajkraſniſcho wuppſchene. Balkanſkim Sſerbja ſwojich dalekich bratrow witachu a ſtrowjachu. Po krótkim wodyhnjenju a pojedu dale do Skoplje. Sſokoſiſi ſlėt budże tam wot pjatka 7. hacż do njedżele 9. ſeptembra. — Hlej, luby ċitarjo, po wjele dniowanym puczowanju ſu naſchi Sſokoljo pſchejo hiſchcże wożkiedi bratrowſkich ludow. Wichudżom jich witaja a ſtrowja w rėczi a ſunkach, nam tak bliſkich. Hlej, kak wulke a ſchérołe ſu kraje, hdżeż żydła Sſokwenjo a ſaſo Sſokwenjo.

— **Dań ſa veteranow a ſawoſtajenych.** Sobotu 8. 9. 1928, dopoldnja wot 10—12 hodź. wuplaczuje ſo dań ſa veteranow a ſawoſtajenych w Sejmowni na Hrodżiſkej haſy 12 delkach we wotbłėrjenju ſa wojeſke ſoſtaranje.

— **W mėſchczańſkej ſtownej kaplji** (w radnizy po 1 ſthodże) ſu wupołożene ċżiſła 31—33 pſenjeho dżeła a ċżiſła 36—28 druheho dżeła nemſkoſtatneho ſa- łożena a ċżiſła 20—22 ſakſkeho ſtatiſkeho łożena ze bliżſchim diweju tydzenjow k nutſkopłahanjenju ja

— **Dobyċże wo 2000 hriwnow** padże do Rotherej lotterijowſkeje kollekcje na Kżeżerſkej do wa łóſ ċło. 77 641.

— **Saſſka krajna lotterija.** Pſchi pėrnjeſkrutinjenju 5. rjadowanje 193. Saſſkeje krajneje lotterije dobyċże wo 500 hr. na ċżiſło 128 614; dobyċże wo na ċżiſła 94, 8377, 58 238, 70 588, 79 087 a dobyċże wo 2000 hr. na ċżiſła 5557, 9780, 18 679 63 488, 66 273, 69 599, 77 602, 89 624, 101 059, 110 548, 111 379, 118 733 a 123 631; dobyċże wo 1000 hr. na ċżiſła 686, 830, 10 819, 17 602, 19 334, 25 398, 27 776, 28 606, 38 319, 39 623, 40 184, 40 511, 47 480, 58 942, 61 742, 66 979, 69 964, 73 061, 74 507, 76 927, 79 161, 79 220, 79 346, 80 701, 81 479, 89 713, 96 664, 102 483, 110 111, 116 370, 122 468, 123 764, 124 751, 125 413, 126 486, 129 185, 130 667, 135 791, 138 475, 138 871, 140 642, 146 489, 147 146, 147 815; dobyċże wo 500 hr. na ċżiſła 1842, 10 944, 16 554, 21 786, 22 097, 22 488, 23 159, 24 846, 28 038, 30 178, 40 130, 41 412, 42 606, 45 893, 47 252, 49 220, 59 157, 53 629, 53 470, 55 895, 58 630, 58 915, 63 068, 68 810, 71 429, 72 362, 78 754, 79 144, 81 141, 84 412, 89 997, 93 291, 94 495, 98 920, 99 148, 99 470, 105 398, 110 973, 111 200, 114 535, 124 393, 137 201, 141 948, 143 581 a 145 658.

— **Sſerbſke towaŕſtwo „Nadźija“ w Budyſchinje** wotmė wjeċzera wutoru 4. pożnjeńca wjeċzor w Sſerbſkim Domje ſwoju wurjadnu generalnu ſhromadźiznu, kotraż bė nuſna, dokelż mėſejeſke bo nowy pſchedſydſtwo wolicj. Dotalny pėrni pſchedſydża, knjes Kżeċżmann a ſtopjeri ſwoje ſaſtojnſtwo, dokelż je ſ mnohimi druhimi dźełami poċżeżeny, ſo jemu njeje wjazy możno, ſo towaŕſtwu tak wėnowaġ, każ by to rad ċżinił. W poſledńej mėſaċnej ſhromadźiznje pokaži pſchedſydſtwo do rukow druheho pſchedſydu, kiż towaŕſtwo hacż do dnja generalneje ſhromadźiſny nawjedowaſche. We wżerańſkej wurjadnej generalnej ſhromadźiſnje wuſwoli ſebi towaŕſtwo jenohłóſnje ſa ſwojeho pėrnjeho pſchedſydu dotalneho druheho pſchedſydu k. Duċżmana a ſa mėſtopſchedſydu dotalneho pokładnika knjeſa Nawka, kiż pak pokładniſtwo hacż na dalſche wobſtejnje. Wobaj wuſwolenaj wólbu ſ dſakownymi ſłowami pſchińdſchaj. Wożebita eſeſci dosta pak bo dotalnemu nejſtarſchemu wuŕadnemu prėnjemu pſchedſydźe knjeſej Kżeċżmarjej. Towaŕſtwo „Nadźija“ wuſwoli jeho jenohłóſnje ſa ſwojeho ċżeſtneho pſchedſydu a ſpża jemu ſ ſym wopokaſacż ſwoju dſakownoſcj ſa jeho laſkawe ſtuſowanje jako wjednik towaŕſtwa w ſańdżennych pjeċżich ſtatach, hdyż ſtejeſche na ċżole. S tutym pomjenowanjom, kiż bėſche ſa njeho po jeho ſamſnych ſłowach pſchekwapjaze a ſ dobom poċżeżaze, woſtanje knjes Kżeċżmann też dale wuſko iwjazany ſ wjedniſtwom towaŕſtwa a dźerża jako ſ wojowanjom a ſkutkowanjom a chże jo hiſchcże pſchichodne laſtupowacż a jemu ſe ſwojej radu ſtojiċ.

— W dalſchim jednaſche ſo wo dżełowoſcji towaŕſtwa a nowy pſchedſydża rozwoi ſa nazymu bėhaŕ pracowu, na kotrymż ſteji też rjany ſjerbſki wjeċzor w Dolnej Hóżay w pėrnjej położy oktobra a rjany kermuſſkim wjeċzor w Budyſchinje ſi dny do pėrnjeho ſnėha. Poda ſo też referat wo poſledżenju Swjatka ſpėwnych towaŕſtwow, na ċżož ſo wobſamkny, ſo chże towaŕſtwo w tutym thórje dale ſpėwacż a kurs naſchich narodnych reiow ſeſadowacż. Wożebje ſwieſelaze na tutej ſchuzowańſkiſe bėſche, ſo ſ dżeſe ſ nowych kobutarow a ſtupi do towaŕſtwa. Po tkutnym dźełe ſwoſtachu ſtawy hiſchcże tkwiłku pſchi rianej ſabawje, pſchi kotrej naſche rjane ſjerbſke ſpėwy ſatlinczachu a ſo wjeſele towaŕſchnoſcj wunuri. Budyſyn Sſerbja a Sſerbowki, pſchińdżece k nam do naſcheho towaŕſtwa. Kóżdu wutoru ſthadżujemy ſo w Sſerbſkim Domje. Namakacże ſe

Potajny hłós.

Roman.

19] (Pokračowanje.)

Hołza ſo po nėczim ſaſo ſmėrowa, pſchemyſłowſche chwilu a rjekny potom pſchihłoſujo:

„Ja chcu to ſaſwėſcże ſpytacż. Ale njemóżu ſebi dozpłaċ pſchedſtajiċ, kak mam knjeſej Jwanej napſchećzo ſtupiċ, njeſtrachujo ſo jeho.“

To wſchak njeje wſchitko tak ſte,“ rjekny Sterling, „a wutka, roſumna hołza ſaj wu drje w tom padże budże hižo wėdżeċ, ſchto ma ċżiniċ. Hłowna wėc je, wy pôrdżeċże nėtko ſaſo donaj a poċżinjeċże ſo, jako by ſo dozpła nicżo njeſtało. Mjes tym pak ſo wėſo pożwjerċże, mi kóżdy dżeń k wėdżenju dawaċ, ſchto ſo we waſchim domje ſtawa. K tomu wużiwaċże najėkeje telefon, ale kedżbujċże na to: żenje niż w ſjawnem kioſku, a żenje niż tak, ſo mohł waż nėchto ſłyſchenċ. Hdy by bratr konerzijnje radżiċżelki na wopyt pſchiſchoł, to mi we tom hnydom ſdżeċże . . . .“ Doċżakajċże ras . . . . Njeje waſch telefon we pſchedſtiwi?“

„Wėſo.“

A je-li ſo njentylu, maċże też powod mjes jėdżenjom a kuchnju?“

„Haj, to ſo wė.“

„So by do kuchinje pſchiſchoł. dyrbiſch pſches pſchedſtiwu hiċż,“ rjekny Sterling pſchi ſebi. „Potajkim dyrbi powod pſches pſchedſtiwu wojeſċ.“

„A nėtko ras kedżbujċże,“ wobroċżi ſo k hołzy, doſedżeſchi k telefonſkemu aparatej. „Hdyż donaj pſchińdżeċże, potom wotſchrubċże trochu we njewobkedżbowanem wokomiku tutón ſchrubik ſowle, ſyle tak każ ja to nėtko ċżinju, a potom kaſnuċże do toho tónle grocżik, kiż wam ſobu dam. Sċże to ſrozumika?“

Hołza kiwny.

„Potom konerzijna radżiċżelka wėſo hórſy na to pſchińdże, ſo ſ telefonom wſchitko w porjadku njeje a want pſchiporuċżi, na hamt poſwonicż, ſo by wėż ſaſo do porjadka ſawjeſeċ dała. Wy njeſawołajeċże, ſamo ſo wė, hamt, ale wjeċ. Ta dwohe ſu katowy hiżo namaka. Nėtko pak kſchiżdżemy hakle k hłownej wėży. . . .“

Wón dóńdże k piſaſſkemu blidej a woterwſa ſ njeho jedneru bateriju ſa dyphaczku lampku.

„Wy ſċże ſawėſċże hiżo widżała,“ wobroċżi ſo k hołczy, „ło ſtaj pola waż doma dwaj groſaj do kuchnje ſeżehnjenej, tiż bėżitaj ſ wobydlenikeje jſtwy, ſyle tak, każ owle pſchi ſwónċżku horjeła.“

Wón pokaſa na elektriſki ſwónċżk, ſ kotrymż jeho ſ bėrowa proſchachu, hdyż bė wón we bydlenju.

„Kedżbujeċże nėtko prawje! Ja ſlóżu jedyn kontaktny ſatyſkaċ tutoho ſchrubika jowle a druhi tonneho . . . .“

Wótre ſwonjenje jeho pſchetorhny.

„Widżiċże!“ wón rjekny, podawajo hołzy bateriju. „Nėtko ſpytajeċże wy ras tu wėż!“

Hołza bėſche derje kedżbowała a wja nėtko bjes komdżenja bateriju ſ Sterlingoweje rukí, ſłóżi ju k powodej a ſ dołhotrajazym ſwonjenjom dopołała, ło je powuċżenje ſrozumika.

„Wubjernje!“ ſawoła Sterling, ſebi tuzy trėżo. „Spytajeċże nėtko ras, w jenajſich pſchedſtawkach ſchtyri króżi ſwoniċ!“

Pospyt radżi ſo wubjernje.

„Nara derje!“ rjekny Sterling. „Hdyż knjes Jwan nėtko na wopyt pſchińdże, nimaċże nicżo dale ċżiniċ, hacż do kuchnje hiċż a na taunitſchim powodu runje to ſamſnje wospjetowaċż, ſchtoż ſeże tudy runje ċżiniła. Njeſadobdżeċże to: ſchtyri dołke ſmanjenja w jenajſich pſchedſtawkach! Hewak nimamy najwjetſy nicżo dale ċżiniċ, hacż telefonſki powod wottorhnyċ a wożaſaċż, doniż njeje ſaſo wuporjedżany. Niemyſlniċże, hacż njebwiſchoże mohła nam pſchi tom nėtkaż pſchipomhaċż?“

„Ja chcu to na kóżdy pad ſpytaċż,“ rjekny hołza.

„Derje! Dżeże nėtko potajkim domoj a njeſadobdżeże, ło we hłownem najbóle wot waż wotwiſnjże, hacż ma ſo żałoſtne kłóſnjwo wuſnaſnicż abo nie! A potom hiſchcże

ċżiſła 36—28 druheho dżeła nemſkoſtatneho ſa- łożena a ċżiſła 20—22 ſakſkeho ſtatiſkeho łożena ze bliżſchim diweju tydzenjow k nutſkopłahanjenju ja

— **Dobyċże wo 2000 hriwnow** padże do Rotherej lotterijowſkeje kollekcje na Kżeżerſkej do wa łóſ ċło. 77 641.

— **Saſſka krajna lotterija.** Pſchi pėrnjeſkrutinjenju 5. rjadowanje 193. Saſſkeje krajneje lotterije dobyċże wo 500 hr. na ċżiſło 128 614; dobyċże wo na ċżiſła 94, 8377, 58 238, 70 588, 79 087 a dobyċże wo 2000 hr. na ċżiſła 5557, 9780, 18 679 63 488, 66 273, 69 599, 77 602, 89 624, 101 059, 110 548, 111 379, 118 733 a 123 631; dobyċże wo 1000 hr. na ċżiſła 686, 830, 10 819, 17 602, 19 334, 25 398, 27 776, 28 606, 38 319, 39 623, 40 184, 40 511, 47 480, 58 942, 61 742, 66 979, 69 964, 73 061, 74 507, 76 927, 79 161, 79 220, 79 346, 80 701, 81 479, 89 713, 96 664, 102 483, 110 111, 116 370, 122 468, 123 764, 124 751, 125 413, 126 486, 129 185, 130 667, 135 791, 138 475, 138 871, 140 642, 146 489, 147 146, 147 815; dobyċże wo 500 hr. na ċżiſła 1842, 10 944, 16 554, 21 786, 22 097, 22 488, 23 159, 24 846, 28 038, 30 178, 40 130, 41 412, 42 606, 45 893, 47 252, 49 220, 59 157, 53 629, 53 470, 55 895, 58 630, 58 915, 63 068, 68 810, 71 429, 72 362, 78 754, 79 144, 81 141, 84 412, 89 997, 93 291, 94 495, 98 920, 99 148, 99 470, 105 398, 110 973, 111 200, 114 535, 124 393, 137 201, 141 948, 143 581 a 145 658.

— **Sſerbſke towaŕſtwo „Nadźija“ w Budyſchinje** wotmė wjeċzera wutoru 4. pożnjeńca wjeċzor w Sſerbſkim Domje ſwoju wurjadnu generalnu ſhromadźiznu, kotraż bė nuſna, dokelż mėſejeſke bo nowy pſchedſydſtwo wolicj. Dotalny pėrni pſchedſydża, knjes Kżeċżmann a ſtopjeri ſwoje ſaſtojnſtwo, dokelż je ſ mnohimi druhimi dźełami poċżeżeny, ſo jemu njeje wjazy możno, ſo towaŕſtwu tak wėnowaġ, każ by to rad ċżiniċ. W poſledńej mėſaċnej ſhromadźiznje pokaži pſchedſydſtwo do rukow druheho pſchedſydu, kiż towaŕſtwo hacż do dnja generalneje ſhromadźiſny nawjedowaſche. We wżerańſkej wurjadnej generalnej ſhromadźiſnje wuſwoli ſebi towaŕſtwo jenohłóſnje ſa ſwojeho pėrnjeho pſchedſydu a ſa mėſtopſchedſydu dotalneho pokładnika knjeſa Nawka, kiż pak pokładniſtwo hacż na dalſche wobſtejnje. Wobaj wuſwolenaj wólbu ſ dſakownymi ſłowami pſchińdſchaj. Wożebita eſeſci dosta pak bo dotalnemu nejſtarſchemu wuŕadnemu prėnjemu pſchedſydźe knjeſej Kżeċżmarjej. Towaŕſtwo „Nadźija“ wuſwoli jeho jenohłóſnje ſa ſwojeho ċżeſtneho pſchedſydu a ſpża jemu ſ ſym wopokaſacż ſwoju dſakownoſcj ſa jeho laſkawe ſtuſowanje jako wjednik towaŕſtwa w ſańdżennych pjeċżich ſtatach, hdyż ſtejeſche na ċżole. S tutym pomjenowanjom, kiż bėſche ſa njeho po jeho ſamſnych ſłowach pſchekwapjaze a ſ dobom poċżeżaze, woſtanje knjes Kżeċżmann też dale wuſko iwjazany ſ wjedniſtwom towaŕſtwa a dźerża jako ſ wojowanjom a ſkutkowanjom a chże jo hiſchcże pſchichodne laſtupowacż a jemu ſe ſwojej radu ſtojiċ.

— W dalſchim jednaſche ſo wo dżełowoſcji towaŕſtwa a nowy pſchedſydża rozwoi ſa nazymu bėhaŕ pracowu, na kotrymż ſteji też rjany ſjerbſki wjeċzor w Dolnej Hóżay w pėrnjej położy oktobra a rjany kermuſſkim wjeċzor w Budyſchinje ſi dny do pėrnjeho ſnėha. Poda ſo też referat wo poſledżenju Swjatka ſpėwnych towaŕſtwow, na ċżož ſo wobſamkny, ſo chże towaŕſtwo w tutym thórje dale ſpėwacż a kurs naſchich narodnych reiow ſeſadowacż. Wożebje ſwieſelaze na tutej ſchuzowańſkiſe bėſche, ſo ſ dżeſe ſ nowych kobutarow a ſtupi do towaŕſtwa. Po tkutnym dźełe ſwoſtachu ſtawy hiſchcże tkwiłku pſchi rianej ſabawje, pſchi kotrej naſche rjane ſjerbſke ſpėwy ſatlinczachu a ſo wjeſele towaŕſchnoſcj wunuri. Budyſyn Sſerbja a Sſerbowki, pſchińdżece k nam do naſcheho towaŕſtwa. Kóżdu wutoru ſthadżujemy ſo w Sſerbſkim Domje. Namakacże ſe

Potajny hłós.

Roman.

19] (Pokračowanje.)

Hołza ſo po nėczim ſaſo ſmėrowa, pſchemyſłowſche chwilu a rjekny potom pſchihłoſujo:

„Ja chcu to ſaſwėſcże ſpytacż. Ale njemóżu ſebi dozpłaċ pſchedſtajiċ, kak mam knjeſej Jwanej napſchećzo ſtupiċ, njeſtrachujo ſo jeho.“

To wſchak njeje wſchitko tak ſte,“ rjekny Sterling, „a wutka, roſumna hołza ſaj wu drje w tom padże budże hižo wėdżeċ, ſchto ma ċżiniċ. Hłowna wėc je, wy pôrdżeċże nėtko ſaſo donaj a poċżinjeċże ſo, jako by ſo dozpła nicżo njeſtało. Mjes tym pak ſo wėſo pożwjerċże, mi kóżdy dżeń k wėdżenju dawaċ, ſchto ſo we waſchim domje ſtawa. K tomu wużiwaċże najėkeje telefon, ale kedżbujċże na to: żenje niż w ſjawnem kioſku, a żenje niż tak, ſo mohł waż nėchto ſłyſchenċ. Hdy by bratr konerzijnje radżiċżelki na wopyt pſchiſchoł, to mi we tom hnydom ſdżeċże . . . .“ Doċżakajċże ras . . . . Njeje waſch telefon we pſchedſtiwi?“

„Wėſo.“

A je-li ſo njentylu, maċże też powod mjes jėdżenjom a kuchnju?“

„Haj, to ſo wė.“

„So by do kuchinje pſchiſchoł. dyrbiſch pſches pſchedſtiwu hiċż,“ rjekny Sterling pſchi ſebi. „Potajkim dyrbi powod pſches pſchedſtiwu wojeſċ.“

„A nėtko ras kedżbujċże,“ wobroċżi ſo k hołzy, doſedżeſchi k telefonſkemu aparatej. „Hdyż donaj pſchińdżeċże, potom wotſchrubċże trochu we njewobkedżbowanem wokomiku tutón ſchrubik ſowle, ſyle tak każ ja to nėtko ċżinju, a potom kaſnuċże do toho tónle grocżik, kiż wam ſobu dam. Sċże to ſrozumika?“

Hołza kiwny.

„Potom konerzijna radżiċżelka wėſo hórſy na to pſchińdże, ſo ſ telefonom wſchitko w porjadku njeje a want pſchiporuċżi, na hamt poſwonicż, ſo by wėż ſaſo do porjadka ſawjeſeċ dała. Wy njeſawołajeċże, ſamo ſo wė, hamt, ale wjeċ. Ta dwohe ſu katowy hiż namaka. Nėtko pak kſchiżdżemy hakle k hłownej wėży. . . .“

Wón dóńdże k piſaſſkemu blidej a woterwſa ſ njeho jedneru bateriju ſa dyphaczku lampku.

„Wy ſċże ſawėſċże hiżo widżała,“ wobroċżi ſo k hołczy, „ło ſtaj pola waż doma dwaj groſaj do kuchnje ſeżehnjenej, tiż bėżitaj ſ wobydlenikeje jſtwy, ſyle tak, każ owle pſchi ſwónċżku horjeła.“

Wón pokaſa na elektriſki ſwónċżk, ſ kotrymż jeho ſ bėrowa proſchachu, hdyż bė wón we bydlenju.

„Kedżbujeċże nėtko prawje! Ja ſlóżu jedyn kontaktny ſatyſkaċ tutoho ſchrubika ſowle a druhi tonneho . . . .“

Wótre ſwonjenje jeho pſchetorhny.

„Widżiċże!“ wón rjekny, podawajo hołzy bateriju. „Nėtko ſpytajeċże wy ras tu wėż!“

Hołza bėſche derje kedżbowała a wja nėtko bjes komdżenja bateriju ſ Sterlingoweje rukí, ſłóżi ju k powodej a ſ dołhotrajazym ſwonjenjom dopołała, ło je powuċżenje ſrozumika.

„Wubjernje!“ ſawoła Sterling, ſebi tuzy trėżo. „Spytajeċże nėtko ras, w jenajſich pſchedſtawkach ſchtyri króżi ſwoniċ!“

Pospyt radżi ſo wubjernje.

„Nara derje!“ rjekny Sterling. „Hdyż knjes Jwan nėtko na wopyt pſchińdże, nimaċże nicżo dale ċżiniċ, hacż do kuchnje hiċż a na taunitſchim powodu runje to ſamſnje wospjetowaċż, ſchtoż ſeże tudy runje ċżiniła. Njeſadobdżeċże to: ſchtyri dołke ſmanjenja w jenajſich pſchedſtawkach! Hewak nimamy najwjetſy nicżo dale ċżiniċ, hacż telefonſki powod wottorhnyċ a wożaſaċż, doniż njeje ſaſo wuporjedżany. Niemyſlniċże, hacż njebwiſchoże mohła nam pſchi tom nėtkaż pſchipomhaċż?“

„Ja chcu to na kóżdy pad ſpytaċż,“ rjekny hołza.

„Derje! Dżeże nėtko potajkim domoj a njeſadobdżeże, ło we hłownem najbóle wot waż wotwiſnjże, hacż ma ſo żałoſtne kłóſnjwo wuſnaſnicż abo nie! A potom hiſchcże

nėſchto . . . . Hdyż mi telefonmjeċże, wużiwajċże, ſamo ſo wėſnaja, jenaż ſkeżuty ſtrowk.“

Sterling dopiſchewodża hołzu k durjam a wróċżi ſo potom ſmėjkotajo ke mni ſaſo.

„To bė mi jara w hódż!“ wón rjekny. „Jo bych ſtrowk ſebi wėdżał, ſchto ſapoċżeċ! Ale mój dyrbinoj ſpiſchowe jednaċ. Spytajeċże tola tule jenu trubku, mjes tym ſo ja ſo piſchedowu akt pſchihotuju“.

Wón dżeſche do kėhanſkeje a woſtaji mje ſamoho. Mjach nėhdże pol hodżiny ſłyſchiłe wo wſchėm, ſchtoż ſe ſo ſtało, pſchemyſłowaċ, doniż mje hruby hłóſ ſ mojich myſlli njeſwiſcheri.

„Dobry wjeċzor!“ rjekny nėchtó ſ lėharnje, a hdyż ſo wobroċżich, ſtojeſche pſchede mnu najrjeńſchi telefoniſti dźewċżaċżeċ, kaikehoż mėſejeſch ſebi jenoż pſchedſtajiċ. Sterling njebė ſłyſchnaſnuwſ; żadyn ċżłowjek na ſpėſe njeſmje we tutom dżeſkaczerju ſe ſwojej ſkrałowej ſtoſchu wobſtejnjeċ jiriſto pytak.

„Chcu was potajkim trochu orientowaċż,“ wón rjekny hładżo ſwoju toſchu na ſtół; pſchi ſebi. „Je bjez wuminjenja podże, taſ ſo njemóżeſch wėdżeċ, hacż njebudu tole pſchebabjenje dżenża hiſchcże trjeċżaċ móż; ſtajimjeſtcha wjeſelſkodż, na kóżdy pad pſchihotowany bjeż, pſchetoż interżijna radżiċżelka a jeje pajmo wė po njeprawdepodobnu w lazareċże jenoż pſchejaze derje, ſo ſa jich pjenjemi ſtupaja, a mój budżemoj, je-li dyrbjaſo trjeba bjeż, wo hodła ſo ſamo nógneho wotpoċżinka wotrjeż dyrbjeċ. Sėſtyċże ſo tu nėtko ras mój plan!

Sėym trochu ſebi wėż pſchemyſłiwſchi ſ twarom mjerżnju doſchoł, ſo dyrbinuj ſwojeho muża w jeho ſamſnym wobydlenju ſaſtajeċż, a ſo namaj tohodla lėdy druheho ſłyſhwa, haċż jeho w Riddareġatanje 71 twurżiſyſchiż. Wjeſ dyċhmoj mohłej proſto dom ſrażowaċż, ale to je pſchewobżeżna a dokhotrajoża wėż, njeđżiwajo na to, ſo je mi małe ſważliwa. Tohodla ſym na druhu myſlicżku pſchiſchoł.

(Pokračowanje ſeżehuje.)

pschistojnu herbstu towarschnosch a wostanjecże, schtoż dybricże wostacz, dobri a zwérni Sserbja.

S **Hornieje Hórki.** Rauzendorfez firma w Dżéżnikezach je tele dny swoju 10 000. hkomowu prażu dotwarika. Psched dwémaj lětomaj natwari firma swoju 5000. hkomowu prażu. Wot toho czasa pak je ho tak mózne rozwiła, so bu dżéłarnja w Małych Bobolzach pschemala a so dyrbjesche hebi Dżéżniczanki papiernik kupjeł. Dżenża dżéła w Rauzendorfez fabriky 250 dżéłacżerjow a pschistrajenzow. Swojemu pinemu a wustojnemu méjiczelej ma so firma dżakowacz, so ma dobru pschedawoniku organizaziju a razionelne hospodarjenje w dżéle. Tohodla je tez jena z prénich firmow na tutym rolu. S pschiczinu, so bu 10 000. hkomowa praża dopatrjena, wuhotowa méjiczel sandżenu sobotu hosczinu i darmotnym piwom w Hänselez hosczenzu w Hornjej Sorye. Swjedżenski wuhjerk, kiż bésche z dżéłobjerjerjow firmy sestajeny, bésche derje dżéłał, so ho zwjatocznoscj derje poradżi. Pschi wjeczeri wusbéhowasche knjes prokurist Schreiber sasłużbny Rauzendorfez firmy a hiwasesche wosebje njespróżnime zwonkne dżéła jeje méjiczela, kiż zu za firmu a jeje dżéłacżerjow z wulkim wuzitkom. W sabawnym dżélu pokhiczkhu k. Max Neubarth, wumélići jésdżeł Wollmann mk. każ tez tunarjo a turnarki pod nawjedowanjom knjesa Otty Riedricha rjane wézy, kiż zebi wulke pschipósnacże zasłużichu. Po wschelakich rézach hodowachu shromadzeni wjeselez rejzy a roseńdżechu ho w pósndnjej hodżinje.

S **Hornjeje Hórki.** (Porjedżenka.) We wczerawschej rozprawje wo „lecżnym swjedżenju herb. tow. Lużicy" dyrjeli cżesczenu cżitarjo takle cżitacz: S wutrobnymi zbożami witasche wschéch hosczi knjes Frenzel, zobustaw pschedsydstwa towarschwa . . . (Pschedsydstwa towarschwa je knjes Zur z Mnischonza. Wotaj knjesaj a zyla cżejdka pomozniczy buschow sasłuża hebi tuż jenak wutrobny dżak za sarjadowanje pékneho swjedżenja.)

S **Małeho Wjelkowa.** Po pschetwarjenju żandarmiskich wokrjesow hluscheja wot 1. septembra Horni a delni Wunjow, Leschawa a Sśmochezizy do Mako-Wjelkowskeho żandarmskeho wokrjesa. Wšy Sarécz, Lahow a Strózjischczo su Bacżońskemu żandarmskemu wokrjesej pschidżelene.

S **Wjelezina.** Sandżenu njedżelu swjeczeschze ho we tudomnym Bożim domje żnjowy dżakny swjedżeń. Wolkar pschichadu rjane knohy a pólne a zahrodne płody. W drohomnymaj pordinowymaj wasomaj, kotrejż bésche knjes farar Nieicz wot dobrowólneho dara młodżiny kupił, keżejachu gladiole, asterki a dalsze. Cżitarjeschi puit a dupu bécżu paczesche dżéczi z kwétkowymi pletwami a wénzami wupyschike. Pschewy pjerschaču ho wokoło lwonow a wénzu debjachu wsżu. Rano wotmé ho herbske dżakne kemschenje, na to němske. Po starym waschnju bécżu wożadni też lětża rowiż swojich lubych na dnju żnjowego predowanja wupyschili.

S **Lomiśa** pola Minkałka. Watoru tydżenja wotmécżu gmejnscy sastupjerjo we wjeśnym hosczenzu zjawne pobedżenje gmejnskeje rady. Mjes druhim ho botalmy méjiczelowa Kopjeń sajo wolesche. Shromadżizna pschija też hospodarski plan na lěto 1928/29. Pod wschelczijami pschecżita ho list pschedsydstwa wokrjesneho towarstwa wjepowołanskich gmejnskich wjednikow w Budyschim hamtskim heitmannjowje, w kotrymż ho gmejna prosży, so by k „Jungmannskemu wustajenju" pschisłuchała, kotrejż pismeny ho domej sa bédnych pschepokajuju. Sastupjerjo stónknje wobsamknychu, so ma so leżownosczej w Hoju k 1. oktobrej na tudomnych wobydlerjow pschenjesez.

S **Huski.** Blizsche radupodawanje sa macżerje budże tu pjatk 7. pózsnjeja popołdnju wot 2—3 hodż. w Stiebitzej hosczenzu. Radupodawanje je darmo. Tehodla so macżerjam poruca, so bychu tute radupodawanisle hodżiny je swojimi cżésczenymi a malymi dżéczimi pozjadnje wopytowale.

Z Khrósecic. Dżeń a bóle pribliżuje so sokolski swjedżeń, kotryż chcedża nawjecżorne jednoty njedżéla 16. septembra sebi w klóstrje pschihotować. Tohodla zeńdże so wuzši wubjerk zandżenu njedżelu po kemšach na šuli a postaji nadrobniši porjad, z kotrehoż chcemy jenoż nészto pśeradźić. Stóż je loni we Worklecach był, hdżeż bé so na 1200—1500 ludźi nasło, wé, kajke wjesele je sokolski swjedżeń pola malych a wulkich, młodych a starych wubudźił. Tak dyrbi létsa zaso być, to réka hdyż nam njebjo tajke wjedro wobradźi każ loni. Létsa přijédże Malešanska sokolska kapała, 16 muži sylna, a chce nam wosebiće zahrać pod nawjedowanjom zwjazkoweho dirigenty a proste zwučowanja hudźbnje přewodźeć. Hižo to budże nészto noweho. Wézo při cżahu po wsy sobuskutkuje a polna kapała też wjecżor při wjeselej rejzy zapiska. To nészto budże. Zo budu Sokoljo a dźéći zwučować, so samo rozumi, też na bradłach swoje „kumšty" pokazuja. Dźéći budu hrać — też wo myta — a za poprjancowymi muzemi běhać. Wézo budu też pohosćeni. Wšo to a mnohe druhe žada sej wjele wludawkow. A hdyż zarjadnistwo wot hosći a přihladowarjow snadny přinošk wo 30 pj. žada, dha so žadyn rozumny człowjek tomu wésće spjećować njebudże. Naše jednoty njejsu so hišće tak njenjeżnje zhrabałe, zo mohłe wšo darmo poskićé a podpjery wot gmejnow njedostanu, čehož so druhe njeserbske towarstwa wjesela. Tuž činimy našich lubych Serbow wospjet na tutón swjedżeń kedźbnych a nadźijamy so, zo ze wšěch stron trěbneje podpjery dostanjemy, na přinim městnje so wě ze strony sobustawow. Swjedżeń wotmėwa so na łucy w Lipju, w znatej stomowni, hdżež kóždy rad přebywa. Wječor zestupa so čah z lampionami na pochod do wsy a po klóstrje. Sokoljo maja štwórtk swoje zwučowanje (hladaj do powěstnika) a dźéći přichodnu njedźelu připołdnju na łucy. Tuž réka wšě mocy napinać a kóždy swojeho muža stajić, wosebje tam, na kotrež městno bu powołany. Wézo budże wot rjaneho wjedra najwjacy wotwisować. Tuž hižo nětko wšěch Serbow lubje na swjedżeń witamy.

S **Kamjenza.** W pohlednim pospodżenju wotkrjeschzo wubjerk Kamjenskeho hamtskeho heitmannjowa dźéli sudnik pschedbyda, jo je president ministerstwa železnicy dr. Dorpmüller pschikhubił, so ma ho Dżeżdżanska-Sepicanska železnja hacż do Nadrósnjeje Hrabowki podlinować tak rucże hacż tu sa twar štrěch lubja. Tehodla su ho na hospodarske ministerstwo jurnja wo pschihotowanje rezniejuch středow wobroczili.

Z **Kulowa.** Minjenu njedźelu 2. sept. wotmé naša sokolska jednota swój lěcny swjedżeń. Krótko po 8 h. powita bratr Cornak přitomnych najwutrobniśo, přeju, zo by so kóždemu prawje derje lubiło. Na to wustupi množki dwójny kwartet a přednjese jara derje spěw „Njespušćmy nadźiju", potom spěwasze knježna Brězanec ze Sulšec solo „Pod Hradźišćom niže klóstra". Spěwarka, kotraž prěni króć jako solistka wustupi, žnješe ze swojim rjanym sopranom bohaty přiklesk. Nětko wustupichu Sokoljo na prěkušu a możnychmy wobdźiwać, zo naši Sokoljo njeju lěni byli, přetož najcéše wézy wustojnje a z najwjetšej eksaktnosću předstajichu. Po tutym séchowaše zwučowanje na prěkušu, kiž wnwjedżechu někotři sokolscy bratřa susednych jednotow. Wutroba mi pukotaše, hdyž widżach najwažliwiše wézy a kak so wone z tajkej wuśiknosću a wobrotnosću poskićichu. Widżachmy a so dźiwachmy, što wutrajne rjéło a kruta wola wšo dokonjetej. Bohaty přiklesk jim za to mytowachmy. Na to spěwaše knježna Brězanec hišće spěw „O miły swjaty wječorje", a to tak nježnje a luboznje, zo běch so cyle do njeho zamył. Njemóžu dorozumić, zo so někotři nastajnje rozmołwjachu, hdyž so nészto rjane poskići. Nětko wustupichu zaso Sokoljo z rjanymi skupinami. Běše widźeć, zo su so derje na nje přihotowali, přetož běše wohdźiwace, kak so wšitke předstajichu. Bohaty přiklesk jim za to mytowaše. Wosadnz k. f. porěča přitomnej młodžinje, zo dyrbi přeco tak dźéłać, poněwadž być we wuživanju alkohola a nikotina a pokazu na wšelakich přikładach, zo so člowjek přez ljenjosć zahubi. Nětko scéhowase wjeselohra w jenym jednanju „Inkognito". Hra. samo za so směšna, suwahi přez wustojne předstajenja hrimotacy [illegible] a smješe. Kulowscy Sokoljo su pokazali, zo [illegible] sokolenja so też wusteja wahjerne na dźiwadłowe [illegible] Po dźiwadle běchu reje, na kotrež běchu [illegible] mužki wosebje napjelane.

S **Wojerez.** Sobotnische [illegible] mili běchu hišće bjeskhórke. Pschijndżeli běchu [illegible] proćerzow a 2 běhaki. Proćerz płaceschu 1.1 [illegible] hr., běhaki pak 50 hacż 70 hr.

S **Bélej Wódy.** Wjesele pschipołdnju w 12 hodż. je ho 72-létny Robert Jurga skubł, kiż tu na Wjesnerskej drohi 25 bydleschze. Wón je w tutym czasu swojeho bydlenja wopuschcził a wjesny jeho wjaz widżeł. Je wahjerku jawoslałił, na kotruż bésche wumisłił, so ma wón, zebi žiwjenje wusał, dokelž je hižom dólši czas chorowaty. Schtóż je skubjerstwo wjedżał wobdżiwał, njech je pósłaty abo jeho wschitkomócny [illegible] dżéli.

S **Rósboreka.** Wšěty Pawał Sśmolek, kiż w tudomnej wothladarni Boar pschebywaschze, dyrbjesche w minjenej brjesi mudźeć. Najskerje je ho wobšmyrnył, so je jeho woda ho bu storkanyła. Hačrunjež jemu hnydom na pomoc pschihwatachu, bésche Sśmolek, kiż mójesche hewak derje pluwać, ho hižom podmérć. Hakle za 3/4 hodźiny ho poradźi jeho k wodny wuzahnyć, tola njebésche wjacy wažne, jeho do žiwjenja wróćić.

Hospodarski rozhlad.

Sćerjedu 5. septembra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,192	1 0 pólsk. złotych .	46,95
1 jendželski punt .	20,342	100 čěskosk. krónow .	12,424
100 šwajc. frankow .	80,705	100 franc. frankow .	16,37

Barlinska bursa bé wczera jara njewjsta, kjerje sesłabjenje, jenož nékotrych efektow kursy postupowachu. Mérne a kusy sterje sesłabjene.

Na **produktowych wikach** je khlébowe žito pschezo hischcze žadne. Wobrot wosta žnadny. Płaczijny dżerżacha ho na wyšokoscji pondżelnischich wikow. Posdżische termije wo pschenicy a rožzy běchu wo nészto mało wyšche. Wézera płaczesche zemnjat

w Barlinje

pschenicy 11—11,10 hr., rožki 10,95—11,05
hrimowy, nalétnischo jeczmjenja 11,70
hacż 12,70 hr., nazymskeho 10,10 hacż 10,55 hr., wowsa 10—10,45 hr.,

w termijnowym wobchodzenju

za septembr: pschenicy 11,65—11,62½ hr. rožki 11,70—11,65 hr.,
za oktober: pschenicy 11,72¾ hr., rožki 11,77½—11,75 hr.,
za dezember: pschenicy 11,97½—11,95 hr. rožki 11,85—11,80 hr., wowsa 10,72½
za měrz: pschenicy 12,15 hr., rožki 12,00 hr. hacż 11,97½ hr.

Pschistajerja

Wurjadnika pjekarskeho, Torgow w Hrodku, Drježdżanska dróha 51.
Wurjadnika samkarskeho, Müller w Bélej Wodze, Bismarkowa haża 23.
Wurjadnika pjekarskeho, Gnauck w Małych Debjezach,
Wurjadnika rézniskeho, Holla w Bischopizach, Albertowa haża 3.
Blidarskeho, Schmidt w Nétej Wodze, Khwalischi 80.
Schtokera, Wagner w Budyschinje, Zitne wiki 4.
Maleriskeho, Kunze w Nécżizach.
Komarskeho, Pohrisch w Nécżizach.
Holzu do domu, Ota Nuka w Lubiju.
„ Lehmanka w Lubiju, Snutskowna Budyska dr. 3.
„ Schlenkrich, wobkhod je schatami w Budyschinje, Nowosalsaska dr. 24.
„ Nieß w Budyschinje, Sornescżiska haża 21.
„ wyschschi inżenér Jaschka we Wojerezach.
„ Helena Schwahowa w Hrodku.
„ Hornjowa w Bischopizach na Torhoschczu.

Na pschedań

Kóń, fyrlny, rézak w Dażinku.
Młodżiżli 10, w Ledźborezach 13
Kolo motorjse w Budyschinje, Schäfferowa haża 19 dolka na lewo.

Soudnizka na pschebadżowanje

schtwórtk 6. septembra 1928

w Brězynje pola Kamjenza dop. we 8 hodż. w hosczenzu „K żelezniży": pišanske bidło, bušel, Ihanski kot a bidło,
w Njebjelczicach, kupay sesdu so dop. w 9 hodż. w „Serbskej grychczy": cżežiny auto schikneżany wóz, rjepowy krajak, pišanske bidło, hórmywnjadżowak
w Kamjenzu dop. w 9 hodż. w tajcarnach, komorny dom maschinistich rézlow: pišanski stroj, wuržine twory a schafy, drasta, bušel, klamanske bidło, prochjerdak a wobrazy, bidła, stoły, lodży, kredenca, pišanske kóse, cżažniki, kofr, cżajowa maschina, hobanka, schijaza maschina, nohe kamorcki, wuhotowanje khwatnje, drasch-la, angorska koża a wschelake druhe twary, 3
w Lubiju na sudnischtwje dop. w 10 hodż.: meble, żelezny pjenježny kamor, 4 pišanske stroje, motorczowanisej rolaj, radio, pažata pila, gramofon, żelezne kachle a żyžawa, fotografowaza wótziprawa, drasta, motor a hobanka z tocżnikom, schamety,
w Khróścżicach, kupay sesdu so dop. w 11 hodż. w Hrubschej grychczy: deschowany wóz,
w Nowej Wsy pola Kamjenza pschip. w 1 hodż. we hosczenzu: kolo,

Pschebadżowanje

gmejnskeho hona je niedżelu 9. septembra pop. w 5 hodż. w Nowej Wsy pola Kulowa.

Dyrbjenje pschebadżowarje

w Bischopizach schtwórtk 6. sept. pop. 1/25 hodż. w dworje finanzneho hamta: pult a pišanske bidło

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dżenża dop. 3/11 hodż.:
Skoro žadyn wobrot, płaczijny sterje sesłabjene.
3/12 **hodż.: Każ psched hedżinu, žito je dosć na wikach.**
Posdżische termije wo nészto mało

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	4. 9.	3. 9.		4. 9.	3. 9.
Pšenica	220-222	220-222	buny	—	—
rožka	219-221	219-221	wowsa	30-32,00	30-32,00
nal. jeczmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jeczmjeń	202-211	202-211	žolte lupiny	17-17,50	17-17,50
wows	200-209	200-209	zeradella	—	—
kukurica	211-214	211-214	raps. wosušk	19,70	19,70
pšenič muka	27,00-30	27-30,00	lany wosušk	23,50	23,50
rżana muka	28,50-31	28-31,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	13,25	bérnj. kruški	—	—
rżane „	16,75	16,00	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hrochi	—	—	pšenš, „	0,80-1,00	0,80-0,95
rapa	330-332	330-332	wowsna „	0,80-1,00	0,80-0,95
pjeluški	—	—	jačna „	0,80-1,00	0,80-1,00

Z Łužicy

* Se **Schéracjowa.** Njedźelu wjecżor jnjesboži to w Gornim Fugawie tudomny fabrikit dżéłacżer Beno Męt, dokelž jemu tudomnaj pachołaj do kola sabéżschtaj. Wjesczijowaj cżłowjekaj wostajischtaj cżężkoskanjencho a dróhy leża, so hakle ho jemu po dołhim cżasu lékarja pomoz dosta, kotruż knjes dr. Gräse je Nowosalsa posćiżi. Hakle na rokotruż knjes dr. Gräse je Nowosalsa posćiżi. Hakle na rakonje jeho do starschiskeho bydlenja pschewjesechu.

* S **Habrachczicy** Sśnjeztne njezhoże j motorskim kolom sta ho sobotu wjecżor na dróhy z Kolmarcy do Habrachczicy. Wšěty Lehmann je Schönnersdorfa nježe swojeho pschichodnego hyna na sozialnim żebi sedżo, jako so pola kola zdało wobruć pukny a wobaj mużej na dróhu padnyschtaj. Wjednik motorskeho kola wobdże ho khétro a hnuk ho na hlowje, jeho pschihodny hyn pak běsche hižom mumrił, jako jawolanny Pak ruchy pschichwatu. Smjelowjenju dowjescu j automobilowa sa Wanka klinik w Habrachczicach.

* S **Habrachczicy** Sśoboru jnjesboži to lokomotiwar, kiż so pschi ranżerowanju pjedałoscu z lokomotiwy skonu a s hlowu a horjnim cżełom we schużżor dyri a ho tkrótce hnu. Jeho dyrbjachu do Wanez klinik dowjezi.

* Se **Zitawy.** Liczża wobydlerstwa mésta Zitawy wuczinjeschze po dalebjehanych liczinach na wobydlerstwo tuž julija 39 400 porno 33 081 dnja 31. julija 1927.

* S **Debischka pola Sprjejeja.** W tudomnej stale slej ho sandżeny tydżeń dwé njezboži stalej. Wuki ta-wusetnu stoły ho wobšmyrnu a rozmjeże kamjenicżarjej. Pohlej je Schiborżiż położu potajowarja prawoje ruki. Druhe njezboże sta ho w stalowej kowarni. Nédże 20-létny kowaŕ Korja Schmidt j Mengelzdorfa dżélasche pschi elektriškim hamorje. S njezbożowym pschipadom sdżże hamor dele a roski wabżacjomnemu pokazowar

lěweje ruki. S wjelwoženeho owwjesechu ſ automobilom do Rychbachſkeje khorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Njesbože w ſudni.) Pſchi wotarjenju ſtudnje ſta ſo tu cžeže njeſluže. Na dni ſtudnje běchu dymy naſtale, kiž dźiwačerja pohłuſchichu. Towaršch, kiž jemu na pomoz pſchiſkhwata, ſo tehodunja hiesmóżny ſtwjese. Skónčnje podachu ſo wothnjowi wobornizy ſ płuwowymi maſkami do ſtudnje a zwječatcheju dźiwačerjow. Hačrunjeż ſo pol hodźiny dołho wo jaſnowożiwjenje njeſbożeneju pokuſowachu, wumrěſchtaj wonaj tola bórzy po tym, jako běchu jeju do khorownje dowjeſli.

* S **Taury** pola Burgſtädta. (Kežejaty wiſchnjowy ſchtom.) W ſahrodze pokładnika dźiwačerſkeho ſwjaſka Albina Wóhmy kčže tele dny wiſchnjowy ſchtom. Mody ſchtom kčže potajkim lětża k druhemu raſej.

* S **Kamjenizy.** (S motoriſkim kołom do cžrjódy ludźi jěſć.) Sandżenu wukonu jačeže na Hainſtej dróhy motorowy koleſaŕ, kiž běſche mój nad jiwojim kołom ſhubił, do cžrjódy ludźi. Pſchi tutym njeſbożu buchu ſči wohoby ſdźela cžežko a ſdźela lohko ſranjene. Jena 15lětnja holza dyrbjeſche ſo do khorownje podacź.

ſka druha pſchi wohnju.

* S **Lipſka.** (Holzu pſchi hoſtwje na ſcheſnurki ſatjéłić.) Jako pſchi jenym hačže pola Störmthala do ſchcžurkow tſélachu, jedyn wutjél mišnu a trjeći dwanaćlětnju holzu do krjncha. Sranjene dźěcžo dowjeſechu do jenje Lipjeſkańſkeje khorownje, hdjež wone bórzy wumrě.

* S **Lipſka.** (Wulkepaduſchſtwo w ſpěſchniku.) Na jěſbje ſ Drježdżan do Lipſka je ſo w ſpěſchniku cžežke paduſchſtwo ſtało. Hiſchcže njeſnaty pabuch kradny jenej ſtjeni mójſchcži, w kotrejž běſche 250 hriwnow pjenjez, kiž běſche 3000 hriwnow hódny. Wobſtradnjena je na wróčenje hódnoſtneho rjeczaſka a pjenjez 300 hriwnow myta wuſtajiła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Sſkrowa** pewječ wo wjedrje ſa jutje ſchiwórk: Rjenje, ſuchu a też w nozy něſchto cjapłiſcheo. W Jendżelſkej pſchemjenjate a ſcherjate wjedro.

W nalutowarni w Dinskakenje je pſchiſtajeny měſchczanſki ſekretar Heeſen ſ knjižow jeneho pſchiwiſnjeneho nehdże 75 000 hriwnow bjes dowolnoſcje wotſtrěłnył a pſchechiwił. Jeho ſu hnydom ſajeli.

*

Lawiniſt ſud w Eichſtädtu je pjeczy ratarjow ſ Aſchbucha k jaſtwu po dwěmaj měſazomaj a k ſapłacženju ſudniſtich khłóſtow ſazudźił, dokelž ſu pſchi pożledních němſkożejuſkich wólbach jako ſobuſtawy wólbneho wubjerka na wulku liczbu wólbnych zedlow ſtcžij ſcžinili, ſo by ſo namjeſtej burſkeho ſwjaſka k dobyću dopomhało.

*

Wo wſtyj Hulubli w Pólſtej je njeſnaty puczowaczeho dźiwolékarja a jeho ſe ſchyri wołobow wobſtejacu ſwójbu ſtonzował. Pſchi cžeže zedlu namakachu, na kotruż bě napiſane: „Wot nětk njebudźeſch wjazu pichcžeł do predka prajeć. Schkoda, ſo njeſmy mohł ſwoju ſamżnu ſmjerć do predka rjeć".

*

Pſchi powodżenju rěki Tumena w połnóżnej Koreji we rauſchej Aſiſtej je ſo po rozprawje tamniſcheho gouverneura 900 wołobow cžepło. Naſtała ſchkoda je ninomérny wulka. 3000 domow je ſo wócžrjelo.

*

Achmed Zogu je na dur ſwojeho krónowanja ſwojich politiſtich pſchecžiwnikow ſwobodżeſcheć dał. W Tiranje ſu pjatk dźewjeć, ſobotu ſydom nowych ſchibjenjow natwarili. Też we Malonije a Durazzu ſu pſchecžiwnikow monarchiſke wotprawili.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do regiſtra łubłowjeho prawa je ſo dźenſa ſapiſało, ſo pſchekupz Pawoł Joſef Vogt w Budyſchinje nima prawa ſarjadowacź a wuſiwacź ſamożenje ſwojeje mandželſkeje Margarety Gertrudy rodź. Pětſchcy, kaž je ſo ſ mandželſkim ſrjeczenjom ſe 30. auguſta 1928 wobſamknło.

W Budyſchinje, 1. ſeptembra 1928.

Hamtſke ſudniſtwo.

Sakładny ſarmanſki pjenjez ſa wobliczenje wuhnjenjeczerſkich mſdow je ſ płacžiwoſcju wot 1. julija t. l. wot 12 na 14 pjenjezkow powyſchił.

W Budyſchinje, 4. ſeptembra 1928.

Měſchczanſka rada, pſchemyſłowy hamt.

Dla podżělneho nowoho wuſtadżenja ſ kamjenjemi ſo **Garbaŕiſka haſa** wot połnóżele 10. ſeptembra 1928 ſa pſchelhodny jědny wobkhod ſawrje, dołhoż dźěła njebudźa ſtónczene. Jědny wobkhad połahuje ſo na Schiſzbenſku dróhu a na Syrjenſku haſu.

W Budyſchinje, 5. ſeptembra 1928.

Měſchczanſka rada, polizajſki hamt.

Sjawne poſrjedzanje wokrjeſnego wubjerka je połnóżelu 10. ſeptembra 1928 dop. wo 9 hodź. w Lubiju, 3. ſeptembra 1928.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towarſtwowſki powěſtnik.

Budeſtecy. Serbſke towarſtwo „Lubin" zmjeje njedźelu 9. ſept. wječor w 6 hodź. pola Rösikee ſwoju zhromadźiznu. Rěčeć budże knjez wyſſi wučeŕ Šeca ze Sowrjec. Dale budże ſo jednać wo ſerbſkim zabawnym wječoru. Wſitke ſobuſtawy a hoſcho ſo wutrobnje preproſuja. Spěwnik ma ſo ſobupſinjeſć.

Předſydſtwo.

Drježdżany. Towarſtwo kat. Serbow „Jednota" wuleći ſebi njedźelu 8. ſept. popołdnju do Niederpoyritz. Tam w hoſcheńcu „Erbgericht" wjeſela zabawa wot 4 hodźin ſem. Dojěć może ſo z nadróżnej żeleznicu čara 18 abo z parnikom. Zaſtaniſčo Niederpoyritz. Wo bohate wobdźělenje ſobuſtawow a pſcheławow proſy

předſydſtwo.

Delni Wujezd. Serbſke towarſtwo „Zahrodka" zmjeje njedźelu 9. ſept. popołdnju w 4 hodź. pola Haſkoee ſwoju měſačnu zhromadźiznu.

Předſydſtwo.

Khróſcżanſki Ratařſki Dorost wobdźěli ſo na wjace Zwjazka S. R. D. w Radworju 16. ſept. 1928. Mamy wotpohlad ſebi wosebity awto za to ſkazać, jeli ſo doſć wobdźělnikow namaka. Stóž chce ſobu jěć, njech ſo tak bórzy hač ſo hodźi, najpozdźiſo pak do 8. 9. pola našeho zapiſowarja Jurja Špitanka w Zejicach zamołwi.

Předſydſtwo.

Porſicy. Jednota „Sokoł" ma pjatk zwuczowanje. Po tym je **wubjerkowe poſedżenje.** Kóždy ſo proſy, zo by přiſoł, wosebje wubjerkownicy.

Pančicy. Sokoljo nawjeczerneho wokrjeſa zwjeczu ſtwórtk 6. ſept. w Pančičanſkim hoſcheńcu wot 1/29 hodźin. Je najwjetſi čas, zo ſo wſitcy na zhromadnym zwuczowanju wobdźěla. w jednoce ſamej njedosaha. Dźěći zwuczuja přichodnu njedźelu 10. ſept. připołdnju w 1 hodź. Hač do 10. 9. ma ſo předſydſtwo wozjewić, kelko dźěći ſo na ſwjedźenju wobdźěla.

Předſydſtwo.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł" w Radworju wotmje njedźelu 9. ſept. ſwój **lětny ſwjedźeń.** Popołdnju w 3 hodźinach zwuczowanje. Wječor reje a wjeſela zabawa a žortny wuſtup.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł" ma pjatk wječor 1/29 hodź. zwuczowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyſchinje. Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučmana w Budyſchinje. Za hoſpodarſki dźěl: Arnoſt Bart w Brězynje. Za nawěſtki: G. Janak w Budyſchinje.

Naturſka kojerka — Iris-ſpytnica

A. Freundowa, kojerſka magnetopatka

radium-homöopathija, biochemija, diät. hojenje, zelowe hojenje,

ma rěcne hodźiny **w Budyšinje** na Jägerſkej dróży 5

każdy ſtwórtk, pjatk a ſoboty wot 8—5 hodź. a wobhladuje bolosče čuwow a duše, žołdka, črjewa, jatra, žołča, wuſi, woči, bolosče, wobliſča, liſawy, wupjery, wiče, drjenja, iſchias, morſwicy, zakalkowanja, bjezſparnoſče, waki, wosuchoćenja, tołſtoſče, zatykanja, ſłabošče, epilepſije, ſpinka, žily a bolace nohi. Wulke wuſpěchi. Rańšu moč ſobupſinjeſe.

Jurij Hänſcl w Budyšinje

na Sukelnſkej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarńja Rudolfa Sacka z Lipska

= w Budyſkim hamtſkim hejtmanſtwje =

Skład ratařſk. mašinow a gratu wšěch družin

Za našu kofejownju, kiž je jenož wodnjo wotewrjena, pytamy młodu, čiſtu

knježnu k posłužowanju hoſcow

Biesoldec konditorńja w Budyšinje

na Bohatej hasy 7

Alfons Schauſeil w Budyšinje

na Bohatej hasy

Wosebity dom za serbſke drasty

Wšědnje přikhadźeja nowoſce rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelſcowych počehnjenjow atd.

Čorne a brune kašměrowe rubišća, ſuknowe tkaniny atd.

Trodle, knefle, poſamenty

Najwjetši wubjerk! Najniže płaćizny!

Wobkedźbujce wupołożenja mojich 9 wukładnych woknow!

Načinjenja za symjo

pola firmy

Erich Winter

Bratr Miersch nasl.

w Budyšinje

na Drjewowych wikach 30

Barchent, płat za košle, rólcuchi, wolmu k ſtrykowanju we wulkim wubjerku.

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhoſcu čo. 9

Šoſer

wučeny zamkać, z wjeſć. wopſan. 2 a 3 b, pyta ſłužbu abo wupomha. Poſkć. pod „F 25" na wudaw. „Serbſk. Nowin".

Čeladnik

dla khoroſće nětčiſcheho ſo hnydom pyta w Khróſcżicach 63

Najl. Eiderſki tučny twarožk 20%

9 puntow = 6.30 hr. franko

Dampfkäſefabrik Rendsburg

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiſčerńja

w Budyšinje

Wšč wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Tworykupowace towarſtwo w Budyšinje

zap. družſtwo z wobm. ruk.

Wuprózdnjeńſke dny! Wuprózdnjeńſke dny!

Wot **5. hač do 12. ſeptembra** 1928 zarjadujemy dla přećahowanja w našej wosebitej rozdźělerni za **manufakturſke twory** kaž też w našej rozdźělerni 1 w Budyšinje, na Serbſkej hasy 7, za **hoſpodarſke wěcy a domjacy grut** a w našej rozdźělerni 12 w Budyšinje, na Fabrikſkej dróży 23 za **manufakturſke twory**

wuprózdnjeńſki tydźeń

Smy k tutemu zamórej wo wšelakich wěcach, kiž ſo wšědnje trjebaja, **płaćizny wo wjele zniżili,** zo bychmy ruma doſtali. Prosymy ſobuſtawow, zo bychu tutu přijomnu ſkładnoſć wužiwali a w tutym času nakupowali.

Předawa ſo jenož ſobuſtawam!

Serbſki Hoſpodaŕ

Ratařſke wulkowikowanſke towarſtwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khóćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdże

telefon čo. 13

kupuje pšeco

rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.

Předawamy

najlěpšu lanu mučku 38%.

K nazymnemu wusywej změjemy

wubjernu ſymjeńtnu rožku.

Čěridne rjemjenje

z dobreje koże, **wósk za pasy, mašinſki tuk, motorſke a mašinſke wolje, tuk za wozy, kopyty a kožu**

poručuje tunjo w znatej kajkoſći

Otto Büttner

(mějićel S. Laskowski)

w Budyšinje na Hłown. torhoſcu 2

Ratarjo!

Starajće ſo wo

zažnju nałětnju pſcu

z wusywanjom zymskeje wot.

Na předań pola

B. Korcha w Kulowje

Skuzanki na

Pjetknsku origin. rožku

(přiſpóznaty 1. wotrywy)

so přijimja. B. Korch.

6 SERBSKE NOWINY Srjedu, 5. septembra 1928

...ski holcow w Budyšinje.

...pisches potrjeca tyšaza mlodych holcow hospodowaſche ...ſchim ſaidźenim niedźelu w ſwojich murjach. S ſyleje ...ſeje běchu mlode holcy do Budyſchina pſchiſłe, ſo by- ...u ſtwó 7, ſwjatkowny ſjeźd evangeliſkeho krajneho ſwja- ...ſa źonſke mlodźinu wotmeſe. S Budyſkich wězow a ...ymahowaſche ſo zyrkwinſka chorhoj. ſ zyrkwinych wě- ...ymahowaſche ſo zyrkwinſka chorhoj.

S ſaiwodom ſjeźda běſche ſhromadźiſna t o w a r ſ c h o w ...puczu w evang. towarſchowni, wobſeže ſa ſchulerki ...ſkich Budyſkich ſchulow. Tuta ſhromadźiſna ſapoca ...w 5 hodź. K njej pſchiſłamknu ſo tam wokoło 6 hodź. ...uſnoſchk kujeſa farara R i e t h m ü l l e r a ſ Barkina, ...wo „ſrachoeze pſched ſamotnoſczu“ rěczeſche. Noſkoſi, ...e luboſcz ſtrach ſmjertneho człowjeka pſched ſamotnoſcu. ...Dźenjſchi czaſ je nam pſchinjeſł ſchczěpjenje a ...ochanje na jenez ſtronje a wjaſanje a zenoczenje do ...unſazjow. Woprawdźite ſjednoczeniſtwo w zyrkwi. ...enni farařka F r ö ſ l i c h o w a ſ Drjezdźan doda hiſchcze ...ſkore ſłowa a kniez ſuperintendent F r ö ſ l i c h-Budyſki ...ſcheſi ſhromadźiſnu ſ modlitwu.

Mjes tym běchu ſwoły zyrkwinych wězow měſtu pſchi- ...powědale, ſo je ſo wažny ſjeźd evangeliſkich mlodych holcow ...ſapoczał. Drjezdźanſki poſawniſki kwintet, ſeſtajeny ze ...erdomnym zyrkwinſkim poſawniſkim chórom poſtrowi ſe ...wěze radniże Budyſke wobydleſtwo ſ duchownej ludźom.

Wječor ſhromadźichu ſo hoſcźo a wulka liczba ſich po- ...hoſcźerjow k dwěmaj p o w i t a ń ſ k i m a j ſ h r o m a d ź i ...romaj, ſ kotrejuż ſo wotnoſe jena w „Króuje“ a druha w „Domje khebekulerjow“. Hižom dołho do wotewrje- ...ja běſche „Króna“ ſ wopytowarjenimi pſchepjeſtujena. Po ...promadnym ſpěwje, wot knjeńy L o r e n z e ſ ſ Budyſchi- ...na, wobſeže ſa tutón ſjeźd ſeſtajenym, derje pſchednieſenym prologu a wot rěczneho khora pſchednieſenym 89. ...pſalmje powita hoſcź farař K r ö ſ e ſhromadźenych. Po ...ſim ſimaſche ſo kujeni farařka F r ö ſ l i c h o w a ſ Drjez- ...dźan ſłowa a ſtrowjeſche ſ wutrownymi dźakowymi ſpěwami ...neſtu, wopjatu, hoſcźi a mlodźinu. Po khorownym ſpěwje ...pod nawjedowanjom kujeſa ſuperintendenta H a i n z a- ...Stollbergſkeho poſtrowi kujes wobſchiſi měſchczanoſta R i e- ...d n e r hoſcźi. Jako duchowna ſłowa měſta Budyſchina ...porěcza kujes ſuperintendent F r ö ſ l i c h ſa wobſchiſu zyrk- ...winu wobſchuſcź, ſa ewang.-luth. krajne konſiſtorſtwo a roſtoſi ...potom preſchenje we zyrkwi a mlodźinje. Wobej njeſłóžo- ...taj wóſta. pſchecźo zyrkej nadźe wiczo druhe, dacź k ſaborje- ...nju khowanej a ſwóſtowej mlodźinje ſwjatu idealiſtiku do ...wuſtawſkich lětow ſ. Dwe zentralnej myſli matej ſo pſche- ... ...Pómoj a cźeſcźenje Khrystia“ a „Khry- ...ſtuſ“. So jenni ſwěru pſcheco ſnowa hla- ...ſ krajneho konſiſtorſtwa ſa tutón ſjeźd. Ta ...ſuperintendent F r ö ſ l i c h jako faſtu- ...ſ wobſeže wobſadk ſ ſhromadźenymi a wu- ...ſ ſoſtajkowy mlodźinſki ſjeźd ſ khutnym ...wobſeżkiſkom, to běchu dźeli wojowarjo. ...ſ ...ſ ...ſ

Statistika clowjeſtwa.

1800 miliónow ludźi wobſtoja ſemju, kiž tuchu njebjezwoja wulzy klinczozeje liczby na małej łupje Bornholmje nekaſu ſtromadźinu wotmeć mohli. 3064 rěcžow je nam znathych. Wjaz hacž 4100 werywuznaczow ſo prednje, 46 miliónow ludźi je ſo wobliczenju ſtatopiſmikow hacž do dźenſnišcheho dnja na ſemi bydliło. Potajkim je na jenej kóžnej ſtopje iwjerdeje ſemje pjeć ludźi pſchebywało.

Sajimalwe je pohladowcy na pſchihódy ludow. Liczba wobydlerjow Egyptowſkeje je ſo wot ſtareho czaſa kóły powiešchila. Franzowſow je ſchtyri krócz wjac hacž lita 1480, Italczanow tehorunja, Nimcow ſchešcz krócz wjac, Spanczanow jenoż jónkrócz wjac, a wobydlerſtwo Ruſkeje je pjeczo ſo krócz ſtyniſche hacž pſched 500 litami. Hdyž nješeſche ſemja wokolo lita 1800 jenoż 775 miliónow ludźi, tak dyrbjała Europa hama, dźiwaju na porazdowy pſchirošt, kiž lita 1980 nihdże miliardu ludźi nječ.

Někotre wotrowdźitoſcze njech ſu hiſchcze napomnjene, kiž ſu bóle na jenotliweho cłowjeka poczahnuja: Staroba dźenſnišcheho cłowjeka ſtaji ſo w pſcherežku na jenoż 33½ lita. Schtworiznu narodźenych wunmerje pſched ſedmom, połoicza pſched dwadzeſtym 17. lětom. Mjes 100 ludźimi dozpěje jenoż ſcheſcžo 60, a mjes 1000 jenoż tſoch 100. Nic žiwjenja jenoż jedyn cłowjek mjes 500 dozpěje ſtarobu 80 lět.

Mjes 1 800 000 000 žiwymi ludźimi wumrěja kuſe 333 000 000, wſchědnje 91 000, 60 kóždu mjeſchchinu, połoiſkim kóždu ſekundu jedyn. Jenoż 900 ludźi mjes miliónom wumrěje „naturiſkeje ſmjerce“, t. r. bla wyſokeje ſtarobu. Na milijon porodow pſchińdu 10 000 dwójnikow, 100 trónikow a jedni ſchtyrnicy.

Liczba ſenitſkow je ſo zloſk hacž na naſtawy najwjeſcho. Dleſche žiwjenje maja žónſke, kiž ſu w pſcherežku 3,3 lita dłeje žive.

W ſta tysac bludnych w Ameriey.

Sotrałchazu ſtatiſtiku wuda komiſija wězymuſlowych, kiž bě w běhu dźeſacz lět pod wjedniſtwom dra. Williamſa, direktora narodneho komiteja za ſpěchowanje buchowneje hygijeny w Sjednoczenych ſtatach, habrjeła maczinu wobdźěłało. Kiž amerikanſke bludnizy podawachu. Pſchi tym ſo pokaſa, ſo pſches ſtſta tyſacz bludnych w bludnizach Sjednoczenych ſtatow pſchebywa, kotrychž wudźerżenje ſtebi kuze wjaz hacž ſtſta miliónow dollarow žada!

„Stejimy pſched ſtrachlej **wopraſodźitoſczu**,“ **tak** powe dr. Williams, „ſo dyrbi wjaz hacž 75 000 ludźi wob kiže **do bludnizy** puczowacz. Sa dźeſacz lět ſnadź budże ſo liczba bludnych w Amerizy na 750 000 ſtajicz. Hižo nětkole pſchebywa w 526 bludnizach pſches 300 000 bludnych, pſchi czimž ma ſo na to dźiwacz, ſo „imerniwi bludni“, **tak** mjenowani hlupitojcy a ſkabowuzhli, kiž pak ſchtitom pſchiwuſnych ſtoja, do tuteje liczby njeſtaja pſchińcerži. Najwjeſchi prozentowy dźěl ſ bludnych wuczinja pſchipowczowani, mjenujcy 122 na 100 000, mjes tym ſo tak mjenowani „ſtobrozentowſky Amerizenzo“ jenoż 56,8 proz. wuczinja. Na to na ſtat w pſchichodze pola zuſlnikow dźiwacz. S woſzebitym ſojimom pak ſtoa ſo mi tuta ſtatiſtika hiſchcze w druhim naſtupanju bjerz; ſo ſu zenjeni wot tuteje thorotoſcze wjele mjenje potrjebeni hacž nježenjeni.“

Nědy je ſo ſtatiſtika wopiſała a hižo pſchihonuje ſo **w tutym** naſtupanju nowy ſakoń. W namjeſcze ſ ſakonjej ſo na to pokaſa, ſo zyły rjad ſwjatſkartiſkich ſtatow njemóże wjaz ſtrědki wujeſcz, kiž ſu k wudźerżenju mnohich bludnizow a ſtaułatnoſcz ſu duchałkorych nuſne.

Levine w Le Bourget.

Levine je ſ pſchewodom knježiny Mabel Bolleż a klacjom Bertom Acoſtu ſandźeny pjatk ſe ſwojim nowym kładlom, kiž je ſebi wot Francoſkich dźełarjow w Deſſawje kupił, ſ Brüſſela pſchińdżo do Le Bourgeta pola Pariſa dołecżak. Lětadło, kiž **ſe** dotal „Dejmantna kralowna“ mjenowała, je Levine mjes tym do kralownje powołcze pſcheczeli. Levine ma wotpohlad, ſ tutym lětadłom pſches Atlantiſke morjo do Amerizi leczecz, tak ruże hacž budże **některe** pſcheměnjenja, kotrez maju ſo na lětadle ſtacz, ha**lowe**. Njeje wſchak hiſchcze wěſte, hacž Levine tuſon ſwój **wotpohlad** wuwjedże, pſchetoż je tola ſnaty jako wjertawa a njeſpuſchczeliwy. Pſchedy hacž ſo na morjo puſchczi, dże hiſchcze nad ſemju klacz a wſchelake europſke krajiny wopytacz.

Pſilopk.

* **Żelezniſke njezdoże w Nólanach.** Pónđżelu dopołdnja ſtraſy pſchěmy worcowy cżah, kiž do Skotkoleze hory jědżeſche, pola Nólanowo do lokomotiwy. Pſches mózny ſkok wuſkocżichu wſchelake woſy, w kotrychž běchu ſwinje a cżeleta, ſ kolijow. Někotre ſkocżata dyrbjachu ſo hnydom ſakłacz. Nědy wobtkad do Kohlfurta ſo ſ njeſtajom wo hodźinu ſakondżi.

* **Khrobłe poduſchſtwo.** Pola ratarja Rachwitza we Priesterwitzy pola Eilenburka ſtuczichu khrobłe poduſchſtwo. Miecżer ſaſtachu poduſchſi ſ konjom a wozom pſched jeho brožnju, nakładechu 12 tórzow rożi na wóz, kiž běchu w bróžni pſchihotowane, a ſhubichu ſo ſaſo. Wo podurchach njimaja žanehu ſtejda.

* **Naſi na Gőſche.** S Barlina ſo powe: W nozy ſ ſoboty ſapoſi ſo ſtarſchi buchałkorin invalida Riedel kóſła jeneje ſtejze na Prinzowej ulezi. Riedel lehnu ſo potom nahi na ſwjedomu ſtejcu ſo by wobeſi mohł lepje wobledżowacz. Wobniżenje ſwjedomja, pſcheczihowe kotrezż ſo je wſchěmi mozmi wobarał, wuſkocżeſche jeho ſ wulkej próżu ſ pomocu powiſała na ſ wobſe puſchczicz a do thorowonje dowjeſcz.

* **Wot 20 tyſach lětach wujaſenjio.** Każ Barlinſke wuſtrowy ſtejcu, je ſo pałiſzili poradźiło, mordarſkowo wujaſnicz ſ wobſchedu ſtjonoi klami ſtuczikło. Sapoczatk ſu ſo **dwě** ſo žiwnoſcżej Bóhm ſ Lopowa w Landżu wokrjeżu Bjes ſtjeda ſtubił. Polizija je nětko ſtwjerdżiła, ſo ſtaj Bóhma Rehfeldźa mandżelſtaj ſa-

kłoj, kiž ſtaj wot njeho žiwnoſcż pod tym wumělenjenom dołałaj, ſo jeho hacž do ſmjerce ſežiwitaj. Sſwedk je widżał, kak je Rehfeld jeneho dnja Bóhmowſkeho pża, kiž ſwojeho knjeſa ſtajnje pſchewodżeſche, k ſebi wołał, jeho ſabił a ſahrjebał. Rehfeldźa mandżelſtkeju ſajachu. Najprjedy ſu preſeſchcżał, potom pak k tomu ſtejeſchtaj, ſo ſtaj ſtareho Bóhma ſabiłoj a jeho cżełko w lěſu ſahrjebałoj. Na wopſnanjenjenym mětnie potom tež wopraſodźe cżełko namałachu.

* **Sajimawe namałanko.** W Bützowje w Mecklenburkſkej ſu hrodżańju namałali, kiž je ſo lěta 1181 do Khryſtuſa natworiło.

* **30 dźiwjezjow ſajeli.** W Marſtedten-Aitrach we Hornjej Schwabiſkej ſajachu kriminalni ſaſtojnizy a hajnizy 30 wołkow, kiž běchu winowani, ſo hižo ſeta dołho we ſnjeżownych lěſach hrabje ſ Waldburg-Zeila dźiwinu koja. W běhu cżaſa ſu dźiwjezjo pjecżo nědżeſe 860 hacž 1000 kornow ſeſtaſeleli a ſ haſow po zentnarach ſuby tóſili. Ninu 30 dźiwjezjow ſajachu hiſchcze 23 tajiczełow, kotrychž kentſchenſkem ſudniſtwu pſchepodachu. Pola ſajatych ſu wołoho ſtelbow a munizije namałali.

* **Dobre winowe lěto.** Se wſchitkich winowych krajinow Badenſkeje ſo powe, ſo winowe krěpa dobrej wunoſchk lubi. Hoj, niewotzakuja jenoż lepſchi wunoſchk hacž we poſlednich lětach, ale tež wubjerniſke winow. S měſtnami dyrbja winowe halowy ſamo ſ kolikami podepěrwacz. Jenoż ſ jara malo wjeſow pſchiſtajdżeja powěrzże wo hubjenych wuhladach na ſchczěpanje winca. Tam je w nałčzu wjele winowych haſlow ſnjerſto, kiž ſo njemóżachu wjaz ſtrahacz.

Serbja we Wojerecach a wokolinje!

Knjez knihiwjazaŕ **Fiedler we Wojerecach** na Cyrkwinskej hasy wot nětka **wěſe ſerbske knihi** předawa. Serbja! khodźće k njemu a kupnjće je pilnje!

* **Wołnjewo ſtaſtnika w Schpaniſkej.** S Madrida ſo powe: We wſy Pozel de Gallinos (Provinza Valladolid) ſopuſcżi wołeń ſtrěl z 30 ſtrěżow dopołnje.

* **Wuſtawy ſa ſtoſtnikow.** Sa wołoboły, kiž ſu ſo ſe někotrych moralnego bradnyſe ſtoſtnikow ſtate, bjes toho, ſo lycha do ſtadowanje duchałkorych ſtuſnyſe, je ſo někule w Hollandſkej tak mjenowany „phyſhopathiſti ſałon“ wudałał, kiž tajſe wołoby njeſchczinjeże do ſaſtwa, ale kiž je phyſchopathiſkem wuſtawej pſchpokaſo, hdżež jeczi ſtrowadnje dżełaja a pod dohładom łkarjow ſtoja. Pżenj phyſchopathiſti wuſtaw tajcheho roſa ma ſo 1. nowembrej t. l. wotwjeczz.

* **Najſtarſchi muż Awſtralije wumrě.** S Lyadza ſo powe: 28. auguſta ſemrě w bliſkej namjeſnej wſy Wielliſchin lita 1823 rodżeny rolaŕ Steiner. Wón dże je najſtarſchi muż Awſtralije. 105lětny dyrbjeſche pſched dwěmaj mjeſazomaj ſ prenjenm ſalej łožo poſcz, hewak nje-je cżaſ žiwjenja cżeſto ſkoro byl.

* **Budapeſtſki „żelezny Guſtaw“.** W Budapeſtu je ſo w wyſke dnjach dwaſkaſ ſ mjenom P o l g a r ſe ſwojim wozom a jenym konjom na pucz podał, ſo by na tute waſchnje Awſtriſku, Czeſku, Nimſku, Hollandſku, Belgiſku, Franzoſſku, Schwizu a Italiju wopytał. Pſchi rożżehowanju bě ſo małko łyło ludu ſeſchła.

* **Pſchi wjeſelu wumrě.** Na Budapeſtſkim wujeſchowanſchczu poda ſo ſobotu ſtrowy pedawk. Jako we ſchtwórtym jěchanju tón ſ Rothſchildowcho konjeſa Corvus dobu, běżeſche bliskaſki wuczehnik Julius Klock wjeſele k pokładni a wołaſche ſ zyłeje ſchije: „Ja ſym dobył, ja ſym dobył!“ We wokomiku, hdyż bě ſ pokładni dobežał, ſwjeſe ſo mertwy. Bożo ruczka bě jeho ſajała.

* **Wón je ſej preſident.** Polizija w Perigueux ſajo ſandżene duy bandaka, kiž ſu ſo preſidentu „mjeſynarodneje rady ſa bandakow“ wudawałe, jako łajiła ſo tej ſe mjenom pożjerami wupodcża. Swojaſt Treji pſches 1000 ſobuſtawow, kiżby pſchińnoſkł wuczini 1-hr.

* **Nadpad na pokładnjowcho pokſlnika.** S Roma ſo pſiche: Wczera dopołdnja krótko do 10 hodź. nadpadnyſchtaj w Hofgarteine muzikaſi 60lětnjeho pokładnjowcho pokſelnika, kiž je pola tamniſchcze banki pſchiſtajeny a rubiſchtaj jemu mału ſ 25 000 hriwnami. Nadpadnikaj cżakyſchtaj ſ automobilom, kiż na njeju cżakaſche.

* **Komicka, kiž ſebi we pomharż.** Djomka belgiſkeho hrabje, konſeja d'Ansere, bě pſched nekotrymi klami ſe ſnanom ſo ſwadźiwſchi wożany hród wopuſchczeła a ſe do Pariſa podała. Dokelż nicżo prawcho njebě namałko pżeſche ſo najprjedy jako fabrikſke dżełaczerka pſches żiwjenje, potom jako pſchinoſkowarka we wulkej ſchtkleczerni. Jeneho dnja pak ſebi praji, ſo je to tola prawa khupoſcz, ſo tak drěcz, hdyż ma cżłowjek bohateho nana, hdyż tež wo nim nierozdżi. Wona dżeſche potajkim na ſudniſtwo a wobſkorżi ſwojeho ſtareho knjeſa na mežacżu rentu we pjatnace ſtow frankow. Konjſti nicżiż, kotrehoż bě ſebi wona wuſwolita, ſtorczi wimu, ſo je nanowny dom w ſwojim cżaſu ſu wopuſchczita, jeniczky na to, ſo hoſza njeje mohła jenoż nałajnje jěſcz a picz a na hońtwu khodźicz, dokelż je nabłada była, ſo może ariſtokratka tež nješeho wużżine dżełacz. To cżiniſche na ſudniſtwo wěſo jara dobry ſaſtupcż a jeſtnu bě, ſo nana ſaſudżichu, ſwojej dżowży mežacżnje renty wupłacżicz.

* **Sa pſchepiſcżanych amerikſkich khcheſcżijanow.** S Pariſa ſo powe: We rańſchej Franzozowſtej, pſchedewſchém we Vogeſach, ſtaj w poſlednich tydżenjach niedocżitnitaj wotkoło dwanaſoj, kiż ſu wubérnje na to wuſtojeſchtaj, kak cżłowjek k pjenjeſam pſchiſłuſe. Wobaj wudawaſkaj ſo ſa armenſkeju duchownoju, cżahajchtaj wot farý k farje a pżedowoſchtaj w zyrkwjach rańſchcże Franzowſkeje a pſchedewſchém w Elſaſu wo pſcheſcżěſowanju khcheſcżijanow w Armenſkej. Po pżedowanju ſo wżdy pjenjeſy ſa pſchcſcżěhowanych bromadżachu. Sběranje pjenjeſ ſu tež ſaraźo ſami ſpěchowali. Kuko běſchtaj doſcż pjenjeſ naſběrałoj, ſwjetaſchtaj pjatk pſches franzowſku mjeſu do Schwizy cżehnjcz. Wonaj pak běſchtaj ſo podhładnaj ſcżinjłoj a buſchtaj taj. Na końzu ſe wukroja, ſo ſtaj wopraſodźitaj jebałaj a ſo ſ wokolinu Pariſa pokhadżałaj.

* **Pomnił ſa Ibſena pola Neapla.** S Roma ſo powe: Norwegſkemu bapnikej Ibſenej k cżeſcżi, poſtaja na kupu Iſchiji pola Neapla w měſtaczku Caſamizzolo pomnik. Pomnik je tam jene ſe ſwojich najſkławniſchich dżełow wuſtajał.

* **Ruſke wójſke khładło na połſku krajinu dele padło.** Pſchi połſko-ruſkich mjeſach padny ſandżenu ſrjedu ruſke wójſke khładło na połſku krajinu a rozbi ſo dopołnje. Wjednik khładła ſpyta ſo ſ padakom wutkowacz. Dokelż pak ſo podawk njerozwi, ſaraty ſo pilota. Wobkedżbowanjo, kiż bě hiſchcże w khładle dżełał, wuczahnychu morowacże a rożpadankow.

* **Wulki woheń w Antwerpenje.** Lodowy pała w Antwerpenje je ſo ſ wulkim wohnjom dopołnje ſnjeſ. Skłoda wuczini pſches ſtſi milijony frankow. Se ſnjeſowe garaże, kiż bě we wulkim ſtroſche, mózachu hiſchcże nje pożledniim wokomihu 200 automobilow wukhowacz.

* **Njewjedra w Italiji.** W Italiji ſu nowe ſtrołne njewjedra ſathodżałe. Tak buchu w Cremeanje żiwe khłapanki pżicżane. Też mjeſta Parma, je cżaſto njewjedre domarywało.

* **Njedomrěty w kaſchelu.** S Cołabanka ſo pſiche: Domarźnemu, kotrehoż bě Bóża ruczka ſajała, dyrbjachu pohrjebacz. Jako dżiwnje cżeſto je rowa puſchczeſ, poſtajeny ſo njedomrěty. K rowu pſchewodżerjo dołho na ſe cżekanja. Njedomrěty mózeſche khorowonju, ke kotrejż ſe cżhu jeno dowjeſli, hižo nekotre hodżiny poſpiſche wopuſchczicz.

* **Prawiſnik, kiż bě khłoſtany.** S Newyorka ſo pſiche: Njewſchednje pak poléſpżeczenja cżeſkkłoſtaneho ſa cżaſ ſwojeho pſchebywanja w ſaſtwje powě ſo ſ Marylanda, hdżež bě w tamniſchim ſtatnym ſaſtwje ſ pjatnacże Kaur ſaſandżeny khłoſtany George D a v i ſ, cżornuch, ſwoje khłoſtanje pſched krótkim wołpokriził. Jako bě ſud dla podobneho rubjeſtwa a zżiwjenjaſtraſchneho franjenja policiſta, kotrehoż bě lěta 1914 naſelił, ſ pjatnacże lětam ſaſtwa ſa ſudźi. Dokelż bě ſo khłoſtanej ſo cżaſ ſwojeje nětko ſchtyrnaczełetnjeje jaſby w kóždym naſtupanju bjeſkorżeſche wjeſel, ſpuſchczi jemu guwerner ſtata Marylanda khyſt khłoſtanja, a won tu ſ pełnym prawom wuſpołnjeſche. Sam Davies ſo ſaſtwa rykowchu, mózeſche won kóły pſiſcz a cżitacz. Won wuprożny ſebi pola ſudniſtwa ſariadowanje bewolnoſcż, ſo ſmieſche ſo w ſwojim „zwobodnym cżaſu“ wedomoſtnije wudoſpołnicz, a ſtupi wopraſodże ſ dowolnoſcżu ſaſtwowcho direktora ſ jenym wuwuczowanſkim wuſtawom do ſwiſła, kajtkiż je w Amerizy mnoho a hiſ hdżiwych, abo „ſwonka khdżacych“ ſchulerjow w kóżdej wedomoſnoſi po pomoc dopiſowanja wuwonczuja. Davis pſchejſcżi ſebi po tutom puczu w běhu lět po nécżim macżinu ſrjedżnych ſchulow. Hdyż pſchedpiſane pruhowanja pżinoſnje a pſchiwobroczi ſo kónczanje pſched krótkej klami pełnoſ pżeſtrożu a njeſpróſnjenej wutrajnoſczu jurisdiſkim ſtudijam, kiż hacż k hiſchcże njewotpołożenym dołżinenym pruhowanjam tehorunja po piſownym puczu dołżeczi. Nimo toho ſadrożeſche ſo Davis ſ techniſkimi ſtudijami a wunamaka nowy petrolejowy motor, kiż da patentowacz. Na tym ani doſcż, kżełowny cżornuch wulkorocz ſebi pżeſ wſchelake dżeło w ſatbje po nécżim 1800 dollarow, ſ kotrejż w ſwojim cżaſu nadpadnjeneho a wurnihowcho wuſchkodźi. Davis dże ſo nětko we Waſhingtonje ſchtyrdżi ſo by tam ſwoje poſlednje juriſtiſke pruhowanje płoſł a ſo potom jako prawiſnik wěcżniſtwu wěnował. Pſchedpiſi ſo jenm to — a po jeho dotalnych wulpſchcżach můſemy na tom łeby dwěłowacz —, potom wołnamjenja Davis nowe rekord ſa Ameriku.

* **Spłakaj cżornuchow, kiż dżetaj ſo ſeżecz.** W Nowej Guineji wjedżetaj, kaj mihijonarojo powědża, kakowej ſpłahaj papuanſkich cżornuchow mjes ſobu wójnu. Swoda naſta na ſeſkowoże, mjes Papuanami nij żyle njeſwadżene waſchnje: Sſydom mużow ſ wuſy Gord doby ſo pſched nětko cżaſom do ſuſodneje wſy Muriag a ſmożowa ſo kóżdeho ſkoła, kiż ſo hródżach namała. Tajſe poczinanje łudi ſ Gorowa dyrbjeſche Morigoſke wobydlerſtwo roſdrażnicz. Woni pſchiſłahadżu ſebi kmawnu wieczżu, ſwołachu wjele ſ młodżimi hromadże a ſpytachu hižo naſajtro, ſo tam reje wſy ſmożowacz. Jich naddéły pak ſo wotcżuły, a pſchi tom padny połła naddżerjarjow do jałby, kiż dobrjcżelſe ſpłaſ żyle jednorje ſeża. Wot toho cżaſa ſakładżu hacż wojowanje mjes wſomaj. Nichtó njeręczi wjaz we cżornym ſkoru, na wobě ſtronomaj ſo wojuje we — ſłódnych jatych, pſchetoż tuczi ſu, tak praja Papuanoja, łepſcha zbroja hacż łkt. Dokelż pak je nětko ſtrach, ſakhadża-li wujne hiſchcże dłeje, ſo ſ woboj papuanſkej ſpłahaj mjes hobu ſeżerjerej, roſhudżi ſo Nendeſkim, wójſko wotpoſłacz ſo by wobydlerjow wobeju wokow ſ rohumej pſchinjeſła.

Listowanje.

B. Ż. 1. Małoſtětnoſcż (Minderjährigkeit) ſtónczi ſo ſtatle ſ 21. lětom. Hdyż potajkim holza njeje **tak** ſtara, dha ma ſo poſtajenjam łakoniſkeho ſaſtupjerja — nanu, macżerje abo ſaſtarodżerja — podżeſtajnycz. Nichto dowże je ſ jeje njemandżelſkim dżełżcżom. Tu potajko macż wunjej hiſchcże 21 lět ſtara njebéła, pſchebywanje dżełżcżo 2. Starſchim pſchiſłuſeju prawo, liſty ſwojeho małoſtětneho dżełżcża wuczinjeż a cżitacz, ſej ſapiſane. 3. Wożeni ſu holza ſ mużiłom, kiż njeje nan jeje dżełżcża, dha to ſamo wolitwa nimo na płacżenje alimentow pſches dżełżcżowego nana. Dyrbi płacżicz, hyrnjež ſej żenjwu wuczinjeł a ſłubiłoj. Żadyn dżeł njemóże ſo na ſłubjenu żenjwu wuczinjeł powołacz. Tež ſtatne łakoniſke knihi wobkruczeja, ſa płacżbu ſłubjenej żenjwje na wożenjenje ſo ſtorżicz njehodżi.

E. K. Dokhody ſ płacżeżneho pódłanſkeho dżełża podżeja dokhodnemu dawkej. Te ſo ſwjetſkeho po ſchtwórcżeſtu wobliczża a do formularo łapiſaja. Dawk ſo potom na finanzneho pokładnju wotwjedże. Wobhonżcże ſo pola wołſcheho finanzneho hanta.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowórtnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěri Smolerjec knihiźišćownja, zap. dr. z w. ruk. w Barbakim Domje w Budyšinje. Telefon 2637.

Za nawóźki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so 25 mały pjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so stajace nawóźki a tabole so wyše wobliźeja. Za reklamowy cł a pjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. cł

Čisło (Nr.) 209 — Budyšin — Stwórtk, 6. septembra 1928 — Bautzen — Ročnik 61

Němski kancler Müller z Briandom pojednał.

Němšti kanzler je je źnjedu wjeczor ſ pschewodom franzowskeho ſwonkowneho ministra Brianda wopytał. Rozrěčenje je poldra hodźiny trało. Kaž bě do prědka widźeć, njeje němšti kanzler pschi tymle prěnim wopyće hischcze wjele wuſpěcha měł. Němška rozprawa praji, **ſo je ſo wo praschenjach, Němſku a Franzowſku naſtupazych, jednalo. Rozrěčenje je po naturje wězy pschihotowany charakter mělo. S wobeju ſtronow ſo pschepje, ſo bychu ſo dalſche jednanja ſ wobhadźenſkimi nozami w Genfu wotmě.**

S tejele dźělcźki je ſpóſnacź, ſo ſtaj němšti kanzler a franzowſki ſwonkowny minister hłownje praſchenje wuczeſnjenja wobſadźenſkeho wójſka ſ Porheinſkeje rospominałoſ. Briand njeje nicžo moht złubicź, ale je na to pokasał, ſo dyrbi Němſka wo wuſwobodźenju Porheinſkeje wot zuſcheho wójſka teź ſ Jendźelſkej a Belgiſkej jednacź.

S franzowſkeje ſtrony je ſo dźěłko, ſo Briand póndźe lu Genf wopytſchi, dokelž jeho ſtrowotny ſtaw njeje ſpokojazy. Mětſo njeho budźetaj Paul Boncour a Loucheur wjednistwo franzowſkich wotpósłanzow pschewoſtajcź.

Indirektne dawki w Němskej so powyša.

W němſkim dźělowym miniſterſtwje ſe wſchej mozu dźěłaju. Zmotliwe dopředne rosprawy miniſterſtwow ſu ſo hižo ſ wulkeho dźěła wotedale. Němſki finanzny miniſter-pak hižo nětkole na to pokaſuje, ſo dyrbi ſo ½ miliarde hriwnow wojaz ſwojeſ, ſo bychu ſebi w nowym hoſpodarſkim planjee dochody a wudawki wahu dźerżałe. Němſke finanzne miniſterſtwo pak hiſchcze njewě, hdy ma ſe ſwojimi nanjetani pſched ſjawnoſcź ſtupicź. Kak dałeko dyrbi ſo po nich wobſadźenſiſwowy dawk powyſchicź, njeje hiſchcze wěſte. W politiſkich kruhach chźeźa wědźeć, ſo dyrbi ſo dokhodny dawk pſchi powyſchenju pſchepuſchcźeć, ſa **to pak ſo woczakuje**, ſo ſo indirektne dawki powyſcha. Němſkemu ſejmej ſo po tajkim zyle brěnjo finanznopoliti-ſkich praſchenjow pſchedſtaji.

Praktiske kročele cyrkwjow přećiwo wobydlenskemu hubjenstwu.

Na ſjěźdźe zyrkwjow w Prahy je generalny ſekretar ſo-cialnowědomoſtneho ſtudźenſkeho wuſtawa wobſchěrny program wo dalewjedźenju ſozialneho ſkutka zyrkwjow pſchedpoloži. Samozrěcź tſchesćſtjenjo wſchěch krajow dyrbja ſo napominacź, ſo bychu na doſahazu wěſtoſcź, tola ſa pomérnu dań pjenjezy poſkźili. S nimi dyrbi ſo wobdźelenkemu hubjenſtwu wobaraćź. W Schwajzarſkej je ſo tajke kreditne družſtwo hižo ſałożiło.

Wohroženy europiski měr.

Rozrěčenje awſtriſkeho ſwjatkowneho kanzlera Seipela ſ Briandom je w Parižſkich nowinach hłoſby pſcheczźiwo pſchiſamknjenju Awſtriſkeje k Němſkej ſaſo wožiwiło. Nowiny praja, ſo by ſo ſ **pschiſamknjenjom w ſrjedźnej Europie wulki němſki blok wutworił**, ſ kotrehoż by měrej ſtrach bruſył. Hoſpodarſke roſwiće, kotrež je Awſtriſka po wójnje dospiła, teź dopokaſuje, ſo ſo njetrjeba ſ Němſkej ſjednacźeć.

„Temps“ měni, ſo chże ſwjatkowy kanzler Seipel we Genfu ſkładnoſcź wuzicź a ſpytacź, njedowěrjenje wotſtra-nicź, kotrež je ſ hibanjom ta pſchiſamknjenje naſtało. Jenn pak ſo ſ cźeſka poradźi, ſwoje knjeźerſtwo wumyćź, dokelž pſchiſamknjowarſkej agitaciji Němcow w awſtriſkim kraju na ſane waſchnje njewobara. Nawopak pſchiſamkewarſtej myſłi po możnoſci polźkaje.

Wudawanju, ſo ſo Awſtriſka ſe ſamſnymi ſrědkami wenkſe hoſpodarſcy ſdźerżeć, a ſo dyrbi ſo měrowe ſrěd-ſenje pſcheměnicź, po kotrymž ſo njeſmě ſ Němſkej ſjed-nacźeć, ſo wjazy njewěri. Naſhonjenje je pokaſało, „Temps“ piſche, ſo je Awſtriſka w ſwojej nětkejſchej ſwór-ſce polnje k žiwjenju khmana. Pſches wobežežnoſce, kotrež dyrbja ſo pſchewinyć, dyrbja jej druhe ſtaty pomhacź, jeli ſo dyrbi ſo nowym ſchmatanjam ſadźěwacź. Schtož Němſku naſtupa, jeje prózowanja wo pſchiſamknjenje jenoż ſa žadanja wukhadźeja, ſo by ſwoju mózſ powjetſchiła, ſwo-je nadknježſtwo w ſrjedźnej Europie wutworika a „cźiſchcź k ranju“ organiſowała.

Politiske położenje w Juhosłowjanskej.

W Juhoſłowjanſkej je wadźenja njes knjeźerſtwowymi a opposizijſkimi ſtronami na thwilu wocźicha. 25 Beo-gradſke ſtej jenoż radikalny a demokratiſki klub nětkole po-ſtajenja mělo. W nich je ſo ſnowa prajiło, ſo ani radi-kalna ani demokratiſka ſtrona njeje pſchećiwo reviſiji wuſ-ſtawy, tola ſo žada, ſo dyrbi naſtork k temu ſ radatſko-de-mokratiſkeje koalizije wuńcź.

Teź Juhoſłowjanſka je ſo k podpiſanju Kellogowſkeho pakta pſcheproſyła. Amerikanſki pósłanz Prince je pſche-proſchenje ſajmujerjeſ wutrajneho miniſtra Schumenkowi-cźej wotedał. Prince je w Beogradje jara lubowany, do-kelž wubjerenje ſerbſchcźinu wobſkrjeźi, a tón krócź bź ame-rikanſka nota w ſerbiſchcźinje napiſana, ſchtož wſchě hłowjanſke nowiny ſ pſchipóſnaćom kwituja. Juhoſłow-janſka je hižo ke Kellogowemu pakcej pſchiſtupiła.

Hewak je ſo cźeſkiſchcźo ſmuſkowneje politiki do ſłowin-ſkeho kupanſkeho měſta Bleda pſcheſunyło. Do njeho je ſo pſched krótkim cźaſom kral Alexander podał, a ſa nim ſu mnohe ſobuſtawy diplomatiſkeho khorpſa ſledowali, kaž cźeſkoſłowakſki pósłanz Scheba a italſki pósłanz Gallion. S juhoſłowjanſk. politikow w Bledu pſchebywataj wjednik opoſizije Sſwětojar Pribiczewicź a potom wukrajny mi-niſter Marinkowicź, kotryž je tu nětkole konferenzy ſ pósłan-zom Schebu, pósłanzom Gallion a miniſterſkim pſchedſtyd-nym Koroſchcźom měł. Poſledniſchi je dołhi cźaſ ſ kralom jednał a je ſo potom do Ljubljana podał, hdźež nětkte-ry pſchebywa. Wſchitzy ſtatniſcy wo ſwojich roſrěcźenjach kuſe mjelcźa. Jenoż Pribiczewicź wjele powěda, a mnoh-y pſchitomni domjazy a ſuſy nowinarjo tule powdawoſcź jara wuwuzwaju. S ſkowilemi Pribiczewicźej do Ljubljana a Sahrjeba jědźe, hdźež ſo cźaſtu wuradźenja ratatſko-de-mokratiſkeje koalizije wotmětuaju.

Wichitko na to pokaſuje, ſo k wuſwobaćnym naprawam njedoidźe, ſ kotrymiž je ſo ſwoprědka dr. Maczkej a dr. Ko-ſtojnowicźej hroſyło, kotrehoż domoj ſ Barlina woczakuja, hdźež je jako wotpósłanz ratatſko-demokratiſkeje koalizije na ſjěźd Mjeſyparlamentneje unije jěł. Hewak ſo poměry w ratatſko-demokratiſkej koalizji njeſdadźa najſepiſche być. Poſlednije dny je Pribiczewicź nětkore krócź dr. Maczkej a teź dr. Trumbiczej napiſcheźiwo ſtupił, prajizy, ſo ſu jeju rěcze wo federalizaciji Juhoſłowjanſkeje a wo ſamſtat-noſcźi Khorwatſkeje jenoż jeju ſamſtne nahladu. Ke pſchipowědźenemu ſakroczenju opposiſije poſa Swjatka Lu-dowa po wſchěm ſdaću njedoidźe, tej njeby to wjele wuſ-ſnama mělo; pſchetoż Swjatk Ludow njeby po ſwojich wuſtawkach hinaſchich wotpósłanzow dyźi offizialnych Beo-gradſkich pſchipóſnacź mohł, kotiż ſu runje na cźele ſ wu-krajnym miniſtrom Marinkowiczom do Genfa na poſymſke poſbydanja Swjatka Ludow wotjeli. Druhe wuſnamni-ſche ſobuſtawy juhoſłowjanſkeje delegazije ſu pósłanz Ra-kicź ſ Roma, Sahrjebſki univerſitny profeſor Straźizki, Ljubljanſki univerſitny profeſor Pitaniz a general Nenadoo-wicź.

Beograd nětko namjetu oppoſizijſko-ratatſko demokrati-ſkeje koalizije woczakuje, kotraž pak ſo hiſchcze njeje wo ni-cźim wěſtym roſhudźiła, chilba ſo ſo pſchi ſwopſchejcźenju 10. ſčenebo dnja ſjednoczenja Cźerbow, Khorwatow a Sſłowinzow njerozhudźeli. Beograd ſo nadźija, ſo jenotna fronta oppoſizije roſpadnje, ſo ſjednoczenſkowe njes extrem-nym dr. Maczkom, žadazym ſa nicźwotwiſnej Khorwatſkej, a pſchedawſchim jaſakym zentralſtkim Pribiczewiczom nje-wuſdźerži, kotryž hač dotal hiſchcze ženje njeſe ſłowo „ſe-deralizacija“ wupraſił.

Manevry wobsadźenskeho wójska w Porheinskej.

Manevry wobhadźenſkeho wójſka ſo wokoło měſta Trierа wotmětuaju. Pſchi nich ſo ſcheſty jendźelſki huſar-ſki regiment wobdźěli. Wón budźe ſo hač do 14. ſeptem-bra ſ Franzowſkami hromadźe ſmjeżowacź a ſo potom ſa-ſo do Wiesbadena wróći. Dwaj dnjej poſpódſicho ſo wón do Taunuſa póſcźele, ſo by ſo pſchi poſledniu dźěłu ma-newra porheinſkeho wójſka, kotryž ſo 20. ſeptembra ſkónca, wobdźělił.

Franzoſiſke miniſterſtwo ſa cźitarſtwo ſo ſałoži.

Sſrjedu popoldnju je franzowſka miniſterſka rada pod pſchedſydſtwom miniſterſkeho pſchedſydy Poincarea wob-ſamkła, ſamoſtatne miniſterſtwo ſa cźitarſtwo ſałožicź.

Wosomnjesačna wojerska sluzba w Belgiskej.

Belgiſki ſejm je wutorn ſtaw 22 reformſkeho naczińſka ſa wojeriku ſłužbu pſchiſał. Po nim ma wojerſka ſłužba ſa połožu wójſka wóſom mjeżazow tracź a 12, 13 a 14 mjeżazow ſa twjerdźiſnſkich artilleriju a wojakow w twjerd-ſiſnach, runje tak dołho ſa reſerwnych offizirow. Muſtwam kotrež dźeſe dyźi wóſom mjeżazow ſłužu, ſo mjeżazuje 400 frankow wojſchkodźenja wuplacźi. Sozialdemokratiſki na-mjet na ſchěſcź mjeżazow wojerſka ſłužba je ſo ſ 89 pſche-cźiwo 54 hłoſam wotpokaſał.

Italska přećiwo jendźelsko-francowskemu łódźstwowemu dojednanju protestuje.

Kaž diplomatiſki dopiſowaŕ „Daily Telegrapha“ po-wě, je ſiniſki wotpósłanz Prokope w naczińku ſwojeje rěcze k wotewrjenju ſhromadźiny Swjatka Ludow teź jendźelſko-franzowſkemu łódźſtwowemu dojednanju wotſtawk wěnował, w nim je na to pokaſał, ſo pſchihotowaza wotwonjcza komuniſtija ſ jendźelſko-franzowſkeho łódźſtwowſkeho do-jednanja nowu nadźiju ſa dozpicźe powſchitkowneho wot-brońenſkeho dojednanja bjerje. Hdyž je ſo tónle text ſo-buſtawam Rady Swjatka Ludow pſchepodał, je italſki ſa-ſtupjeŕ Scieloja ſo na tónle wotſtawk hórſchik, dokelž je jeho knjeźerſtwo hinaſchemu mjenjenja wo ſkutkowanju te-hole łódźſtwowſkeho dojednanja. Finſki wotpósłanz je teho ſa tole nażińo wuwuznik.

Monarchistiska agitacija w Pólskej.

Sapółanz knjeźerſtwowego bloka a rěcźnik monarchiſti-ſkeho wulkokubleriſkeho ſjednoczenſtwa Mazkiewicź jara wo-tewrjeno ſa ſjawjedźenje monarchije w Pólſkej dźěła. Wo jeho wobrótnoſcźi ſwědcźi, ſo chże w prěnim rjedźe popu-larnoſcź marſchalla Piłſudſkeho wuńcź, kotrehoż ſebi jako prěnjeho pólſkeho kraja pſchedſtaja, ſo bychu teź demokra-tejo monarchiju jako inſtituziju pſchijeli. We Wiſeuſtium „Sſkowje“ njes druhim piſche: „Nam je trjeba, ſkuzeje ſtatneje autority, nam je trjeba dynaſtije. Piłſudſki dwa-bi ju wuttworicź, najprjedy tehodła, dokelž je ſtat wutworił, potom, dokelž je wuſtawu powalił. To ſtej dwě pſchicźinje, ke kotrymaźi jeho hiſtoriſka ſamolubitoſcź mjeźi. W Pólſkej je ſtatne pſchewrócenje ſwojeho cźaſa njeſpytnjeje była. Wono běſche wumnoženje, tola kóžde wotſtronjenje prawa ma teź njedobre ſćěbki. A tele njedobre ſćěbki dyrbja ſo ſarnacź ſ położenjom kamjeńitych ſakładow. Njech nam monarchiju, kotraž dźeńſa njes nami exiſtuje twprawdźe, ale je ſwjaſana ſ mjenom Joſefa Piłſudſkeho, njech ju nam po ſebi ſałwoſtaji.

Mazkiewiczowy monarchiſmus pak w Pólſkej malo ſro-ſumjenje namakuje. Tak ſo Krakowſki „Illuſtrowany Kurjer Codźenny“ wuſmjewa a praji, ſo je naſtawk wo marſchału Piłſudſkim ſwjeczena hjeſzeremonialnoſcź a ſkrohliwoſcź. „Głoſ Narodu“ Mazkiewiczej jeho opti-miſmus porokuje, ſ kotrymž by moht rjeź, ſo ſo wſchitko monarchiſtiſkemu prawnemu rjadej bliźi, teź hdy by radi-kalna lewica tři ſchwórčźinu wſchěch mandatow dobyła. „Warſchawſka Rzeczpospolita“ ſo praſcha, hač je na pſchi-kšanje energije k. Mazkiewicza albanſka operetta a žadoſcź ſa kulturnej wyſokoſcźu kraja ſchkipiterow ſkutkowała, abo wopyt marſchalla Piłſudſkeho pola rumuńſkeho mo-narcha, młodunſchſkeho krala Michała I.

Mazkiewicź wſchak njetrjeba praktiſki wuſpěch woczaka-cź; pſchetoż marſchall Piłſudſki njeje ſłiſchcźe ženje wot-myſlenje pokaſał, ſo chże ſo pólſki kral ſcźinicź.

Sokolski zlět w Skopli.

Do Beograda ſu wutorn po puću k wulkemu ſokolſke-mu ſlětej w Skopli wotpósłanzy cźeſkoſłowakſkich, pólſkich, ługiſko-ſerbſkich a ruſkich Sſokołow, nětkhe 500 muži, pſchiſłeli. Na Beogradſkim dwórnišcźu je wulka hroma-da wobhadźerſtwa hoſcźi ſe ſchumjazym wolanjom „Naſdar“ a „Żiwio“ powitała. Na powitazu rěcź Beogradſkeho Sſo-kołſkeho Kormowića a namjeſtnika Beogradſkeho ſtaroſtu

Jovanowicza w ujenje czeskosłowakiskich Sokołow, Schyżdanok wotmołwi. Popołdnju so wotpósłanstwo na wjerschk Avala poda, hdjež wěnz na row njesnatkeho wojaka połoži. Potom ßebi hosćo město wobkładachu a wjeczor so pichi hosćinje wołdźelichu, kotraž bě so jim k czesći wuhotowała. Wo pok nozy su Sokołsko dale po puczu do Skople jěli.

Bołharske knježerstwo wróco stupiło.

Ministerski president Ljapczew je sjedu w sobranju (sejmje) sdźelił, so ministerski kabinet wróco stupi. Krałej dyrbi so składnosć dać, so by knježerstwo sestajał; dał, we kotrymż so wschě politiske strony zastupuja. Móżno, so krał Ljapczewej poruczi, so by nowe knježerstwo sestajał.

Albansky republikanarjo přećiwo Coget.

Beogradske nowiny „Politika" rozpomnitaju wuwołanje Albanskeje za kralestwo pischu, so po měnjenju jara derje informowanych kruhow dyrbi stejiscze Beogradskeho knježerstwa k tomu wjele wjac diktowana być jenicznje so zajimami jugosłowjanskeho stata. Pschedźdźa albanskeje republikanskeje strony Redżep Schalja je rozprawnikej „Politiki" rjekł, so je w mjenje swojeje strony Stjapskej Ludow rasny protest pschećiwo pschemenjenju statneje formy w Albanskej pósłał, kotrejž so pschećiwi woli albanskeho ludu a pod czisichom Italskeje pschewiedło. K temu pschipomni, so kobi Albanska měr pycheze, ale so je wuwołanje kralestwa w Tiranje nic jenoż skichiwdźenje za albanski lud, ale tež za wschě balkanske ludy.

Trade-Union so wot kommunistow wucziści.

Najsylnischa organizacija jendźelskich dźełaczerjow „Trade-Union" je na swojim sjidźe resolucziju z hórkej wjetschinu pschijała, kotruż bě swjatk żelesnicarskeho schodka. Resolucziju generalnu radu „Trade-Unionu" namołwja, so by trěbne kroczele k wocziszczenju trade-unionistiskeho hibanja wot kommunistiskich elementow cżinika.

Afghanistan so pouroyskhczuje.

Afghanska narodna zhromadźizna je wobjamka, statnu radu respuskhczeć a kotrejež narodnu radu na podłožku directnych wólbow pschi liczbje 150 zapósłanzow, kotrejž so na tři lěta wuzwoła. Za wójsko je so tśiłeną złużba zawjedła.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Stwórtk 6. póznjeńca.

Mogua.

Ze zbórki „Serbow 365 a 1".

† 173.. Handrij Smoleŕ, farař w Njeswačidle. Wón běše so 1693 we Wojerecach narodźił. W lěće 1721 bu Smoleŕ z fararjom w Rychlwałdźu, 1726 pschi kaplan w Njeswačidle — potajkim běštaj tam tehdy dwaj kaplanaj, — a w lěće 1727 bu z fararjom w Njeswačidle. Z tutoho zastojnstwa zwoła sebi jeho Bóh Knjez pscz smjerć hižo 1729, jako běše jenoż 36 lět stary. Podobneje staroby běše druhi Njeswačidlski farař Benjamin Hatas, kiž tam nětdźe 100 lět pozdźišo 1739 zemrě. Handrij Smoleŕ je w lěće 1729 krótki čas do swojeje smjerće wobstaraŕ nowy wudawk psalmow a je tóń samsny prisporil z 21 serbskimi modlitwami pod napismom: „Wšědne modlitwy jeneho wórneho křesćijana". To je potajkim wón sam też być chcyŕ, kiž je so pschi z tutymi modlitwami k Bohu modlił. Psalmowej knihi sluschże jeho lubosć, kaž t

twark knjes fabrikanta wobsłužeńcer Leuner. Dom na kotlowej haśy bu zyle swottorbany. Na jeho město su tam nowotwar stajili, kiž je ſ leżownosću na Schuſtkej haśu 5 ſjednoczeny. Klamy, kiž dyrbjeſche Wögerez korzbaſti wobkhod wopuſchczeć pschetwarjuja ſo město ſa pschedawarnju tworoweho domu jenotnych placzijnow, kiž imeje mitkhod ſe Schuſtkeje a ſ Kotolkieje haśy. Mjes wobemaj twarjenjomaj powjedże puć pschez dwór, kiž budże ſe tſoch pschikrytu a budże podobny pałaz. S wjednikom nowotwara je knjes twakſti mischtr a architekt Henałka w Budyſchinje.

S **Hornjeje Hórki.** Dobrowólna wohnjowa wobora w Hornjej Hórzy śmeje we cżaſu wot 6. hacz do 12. pósnjeſza nózne alarmowe ſmuczowanje. Alarm ſtanje ſo ſ fabrikſkimi firmami a trubjenjom ſ rózkom. Wobalenje mjſina budże ſ cżerwjenym wohnjom wopomjatene.

S **Njeſwacżidła.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora śmeje we cżaſu wot 7. hacz do 10. pósnjeſza nózne alarmowe ſmuczowanje. Alarmowacż budże ſo ſ elektriſkej ſirenu.

S **Lubja.** Dżeſkowe ſjednoczeńſtwo Luſiſkich wobkhadnych towarſtwow wotmje póndżelu popołdnju wee „Wettinſkim dworje“ hromadzenſke, w kotrejż ſo ſ wotmiecżom 2. Luſiſkeho wobkhadneho ſjeſda ſaberaſche, kiż ſo 27. pósnjeſza w Zitawje wotmeje.

S **Lubija.** Nowe wobkhadne njeſboże ſta ſo tu póndżelu na Mathildźinej dróhy. Dona, kiż wot wonkach do města pſchijeżdże, chzyſche ſo ſe ſwojim tokom na Mathildźinu dróhu ſawinnyć, jako automobil, kiż běſche ſo po ſdżaczu pſchenahle ſawinył, ſo njeje fajeżdże. Zona ſrały wo ſchkom a ſrank ſo na prawej tuſzy a ſo tež hewak cżežko wobdrże. Wina na njeſbożu je wjednik automobila, kiż njeběſche dożeż pſchedhladnjony.

S **Kiſchjſkowa.** Sſobotu 1. pósnjeſza wuhotowa tudomny knjeſi dwór ſwój cżeſtſki ſnjowy ſwjedżeń. Satłojnizy a wſchitzy dżeſkazerjo njeżeho dwora ſo na ſwjedżenju wobdżelichu. Sa budżonej kapału hibaſche ſo ſnjowy cżah pſchez rjany park wokoło knjeżeho hrodu. Wjecżor wuhotowa wobſedżeńka knjeżeho dwora, knjeni Tilgnerowa, wobdżelnikam hoſcżinu we ſwojej palmowni. Po hoſcżinje ſtupaſche cżah žnjenzarjow ſ hużbu do nowo zatwarjeneho Rauez hoſcżenza. Hdżeż jim reje, druhe wjeſelenja a hiſchcże raſ pożjeżenje tiwaſche.

Do Radworja! Haj, do Radworja pódżemy, tam wotmeje jednota „Sokoł“ njedżelu 9. sept. swój lětny swjedżeń, na kotryż was lubych Serbow a lubo Serbowki Sokoł wěſce wočakuje. Chcedża tam pokazać wuſpěchi cżłowuczowanja a narodneje discipliny, wunoſk swojeje měſacy dołheje dżeławoſce. Hdżeż duch a cżło ſo zjednoćitej w najrjeńſej harmoniji, tam njemóże wuſpěch wuwoſtać. Program je ſwědomiće zeſtajeny, kóždemu budże ſo wěſce lubić. Popołdnju w 3 hodź. budże zwučowanje. Wjecżor reje, wjeſela zabawa a żorty. Njech tohodła kóždy Serb, kózda Serbowka z blizkeje a z dalokeje wokoliny ſich swjedżeń wopyta, każ ſo wěſce njebudże.

S **Halſchtrowa.** Njedżelu a pónđżelu wotmě ſo pſchi najrjeńſchim wjedre tudomny cżeſki hermank. Wjeſo jara bohacże wopytany, ſamo ſ bajſlejej wokoliny běchu tuſzo pſchiſchli. Wulka pał běſche tež ſyła harmanſkich wjeſelerjow, kotiż ſwoje wjeſelake twary poruczachu. Sa tym hacz běchu twory, hu womi tež zyle derje pſchebaſchi. Swjeſelelſtwe měſtnu běchu wěſo taj pſcheżo, wobſedże pał wjecżor, hſnuje wopytane. Na pónđżelſnſche ſtóne mſi pał njeběchu pſchewjele ſtołu pſchiſtajili. Wſchowanje ſo najlepſche njeběſche. Dożyła běſche pónđżelnuſchi hermanſki dżeń ſwudnje wopytany.

Z **Kulowa.** Na ſtarym pohrjebniſću pri Kſiżnej cyrkwi, na kotrymż ſo wot lěta 1891 jenaż dżeći hrjebaja, rozſěrja ſo wosebje w lěće husto ſyłna cżłowa wóń. Blisey wobydlerjo su ſo tohodła prócowali, zo by ſo pohrjebniſćo zamkło. Wot njedżele ničko tež dżeći jenoż na nowym pohrjebniſću hrjebaju.

Z **Kulowa.** 8. zjězd łužiſkich katolikow w Kulowje je měł hubjeny pjenjeżny wunoſk. Njedoſtatk wucżinja nětkle 1160 hr. Wopyt ze ſusodneje Sakſkeje njebě tak bohaty, każ běſe ſo wočakowało, zo mjeſe ſo k wosebitym cżaham wjele dopłaćić.

S **Wojerez.** Pſchi wudżenju a łojenju rybow pſchebywachu w Rakezach ſchtyrjoch tudomnych wobydlerjow. Pſchi jěſbje wrácżo ſo Wojerez jich w cżaſu njenadpadnje wobkedżbowachu a na tudomnym dwórniſchczu jich policija ſaja, kotraż běſche jich telefoniſkim powjeſcż dołała. Wona napiſa ſebi mjena paduchow a ſebra jim łojeniſt grat a rybu, na to jich puſchczi. Sobrane rybu pſchepoda policija tudomnemu domej ſa bohnych.

S **Wukrancżiz.** Saſidżenu njedżelu ſhromadżichu ſo w tudomnym Meldżiz hoſcżenju wobydlerjo ſ Wukrancżiz a Hornich Brußow. Wocżeſnjerjo a dawkarjo mějachu roſpudżicż wo ſjednoczenju wobeju tudomneju ſchkołow, kiž běſche knjeżeſtwo nawjetowało. Po tutym namjeſe ma běſche ſ dotalneju ſchkołu, ſe kotrejż ma kóżda tři rjadowje a dweju wuczerjow, jena ſchkoła ſe ſchtyrimi rjadowjanami a tſomi wuczerjemi wutworicż. Jene wuczerſke měſtno ſo potajſim ſhubi. Jeli ſchkoły wjedniż evangeliſti, mataj hacz tannai wuczerjej luthereiſtaj a nawopak. Tónle namjet ſo ſ 78 hłoſami pſchecżiwi we 7 hłoſach pſchija. 4 hłoſy běchu nieplaćiwe. Tuto wobſtankujenje pſchewjeſi na knjeżeſtwo.

S **Wachoſ.** Wochoſ, ludża ſamoſtatny hamtiſ wokrjeſ. Smiſkowuy minuſter je ſ pſchejſnoſću ſ wokrjeſnym wubjerkom w Lětnizy wotſajił to maju Hamorſka gmejna a kubleriſi wokrjeſ, Cżełujanſka gmejna a kubleriſi wokrjeſ, Schprowjanſka a Wochożanſka gmejna, każ tež hajniſke rewiry w Cżelnom Schprowiſch, Starym Hacże, Wochoſach, Bżeſowizy a Hawarach a kubleriſi wokrjeſ Mużakowſkeho hajniſtwa ſo wot Rychnowſkeho hamtiſkeho wokrjeſa wotdżiłkicż a ſ nich ſo ſamoſtatny hamtiſi wokrjeſ we Wochoſu wutworicż.

Se **Sleho Komorowa.** Pſchi kanaliſazſtim dżele we Rożowej haśy ſo wutoru popołdnju ſemja do 6 metrow hłubokeho ſchachta wotwali a tſjoch dżełacżerjow ſaſypa. Běchu ſo deſki puſchczile, kiž maju ſemine ſcżeny dżerżeć. Dwaj dżełacżerjej teżeſchtoj jenoż hacz do wutrobna we pjerſchcżeji, tſeći pał bu zyle ſaſypany. Wobnjowi woborſtuſ, ſ kiſlikowym aparatom wobrózjeni, jeho wuhrjebachu. Na to dowjeſechu jeho do khorownje.

S **Khoczebuſa.** Na dróhy ſ Khoczebuſa do Wórkowow namaka dżełacżeſ Semſ ſ Khoczebuſa pónđżelu wjecżor wokoło 8 hodź. krótko pſched Wjerchnom Wólkinjeho nóhdnjkſchehu kanditora Waltarja Fredricha ſ Khoczebuſa ſ tſjomi kulkami franjenehu bjeſpomożnehu leżo. Po jeho ſamſnym wuprajenju je Fredrich ſe ſtarſchim kołoſſchonym, kiž je, każ też wón ſam, bjeſ ſmużu jeł. poczyne hromadże ſrażył. Dokelż ſtaj ſo pſchi ſwadże roſkorikoj, je zuſy rewolwer wucżahnył a pjeć krócż na Fredricha tſelił. Tſi kulki jeho tſjechichu. Jena ſajdże jemu do brjuha, druha do wutrobna a tſeća do dłóńe leweje ruki. Po niekotrym njeſnaty wotſidże. Fredrich dowjeſechu do Khoczebuſkeje khorownje, hdżeż ſtrachnje franjeny bjes nadżiſe leži.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 6. ſeptembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,193	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendżelski punt .	20,344	100 čeſkoſł. krónow .	12,423
100 ſwajc. frankow .	80,735	100 franc. frankow .	16,37

Na **Barlinſkej burſy** bě wczera ſaſo ſmadny wobrot. Kurſy efektow ſo wotdrjebjowachu. Miki ſ dożynami a rentownymi liſcżinami wulkeho pſchemjenjenja njeſapiſachu.

Produktowe wiki ſapadnychu wczera ſaſo do wjetſcheje cżiſchoſcże. Muka njeſtdże. Tchodża młyny żito njekupuja. Rożka w hotowym ſorule hwoju dotalnu placżijnu ſachowa. Poſoſtajiſche termije běchu tuſzke. Pſchenża ſo ſa hotowe ſorule 10 pj. po zentnaru pſchihadżi. Rétko je pſchenża ſaſo wo 5 pj. tuſſcha rożit. Wowyż pſchedawanchu 5 pj. po zentnaru tuſſcho. Wczera placżeſche zentnar

w Barlinje

pſchenży 10,90—11 hr., rożi 10,95 hacż 11,05 hr., jecżmjenja nałetnjeho 11,70 hacż 12,70 hr., naſymſkeho 10,10 hacż 10,55 hr., wowſa 9,95—10,40 hr.

w termijnowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenży 11,51¼ hr., rożi 11,55 hr.,

ſa oktober: pſchenży 11,62½—11,61¼ hr., rożi 11,63¾ hr., wowſa 10,45 hr.

ſa dezember: pſchenży 11,82½ hr., rożi 11,72½—11,70 hr., wowſa 10,60 hacż 10,55 hriwnow,

ſa měrz: rożi 12,42½ hr., wowſa 10,95 hriwnow.

Swinjaze wiki wczera hrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pſchihnali 145 bżhakow a 570 proſatow. Te placżachu

bżhaki:

wulke	60—72 hr.
hrěbje	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

proſata:

wulke	20—30 hr.
hrěbje	14—20 hr.

Wiki běchu mězne

Wczerawſche placżijny ſ Drjezdżanſkich wikow

Sarſkana pjerſina: kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—2 hr., huſy młode 1,30—1,40 hr., hacżki 1,60 hacż 1,80 hr., hołbje 50—130 pj. — Kórki 18—20 pj., buny ſelene 30—50 pj., běrny nowe 7—9 pj., kihały ſtaſ 30—35 pj., cżeſtwjeny 18—20 pj., běły 15—18 pj., męſ 1,40—1,60 hr., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 13—14 pj., cżerwjeń 10—13 pj., raki 10—70 pj., ſchcżuki 1,10—1,20 hr., kiſała wiſchnje 35—40 pj., holanſke jahody 70 pj., liny 2,40 hr. a karpy 1,50 hr., pruſſniżh 60 pj., cżernoſwe jahody 70 pjenjeżkow, pruſſniżh 55—60 pj.

Wiki hrjedu w Běłej Wodże.

Butra 2,10—2,30 hr., jeja 13—14 pj., ſwinjaze mjaſo 80—110 pj., howjaze 90—120 pj., cżelaze 1 hr. hacż 1,30 hr., hjerſki 50 pj., tomaty 30 pj., kruſchowy 15 pj., buny 20—35 pj., morchej 15 pj., tórki 25 pj. ſ ſelerij 15 pj., ſłowki 30—40 pj., jabłuka 35 pj., zybła 20 pj., běły kał 15 pj., cżerwjeny 20 pj.

Pſch ſlajeja

Pohanża, Richard Paſchmann w Hródku.

Wurżobnika ſamkańkeho, Pawelemann w Hródku. Kolońka haśa.

Stołera, Wonneberger w Nječżizach.

Elektromontera, Nowak w Hródku. Biedrichowa haśa 31.

Khachlełajaceſkeho, Stanża w Běłej Wodże.

Kowaſkeho a też **wurżobnika** do Budyſchina na Hornjeſtu haśu 51.

Wurżobnika pjekaſkeho, Brendel w Budyſchinje, Lamjentna haśa 31.

Wurżobnika do drogowych klamow, Rudi Schäfer w Budyſchinje.

Bożu do domu, knjeſi Swjer w Dobrkezach

„ do Budyſchina na Wjeleczanſku dr. 411 na pr

„ Oertelka w Lubiju, Dwórniſchczejowa haśa 391.

„ Mätza w Lubiju, Jägerhof.

Swinſtku (tola ſe ſanej Buſchkowu) Großmannka-Hermanka w Biſkopizach, Stolpinſka dróha 3.

Kaſchatku, Schamarez hotel w Niſkej.

Dwórnika, Langez konditorcja, kralewſki dwórſki podſtawat w Biſkowizach na Tochoſchczu 3.

Na ſchcżedań

Kóń, dokelż je wyſche, knjeſi dwór w Pódżizy.

Kóń młodyn w Kortwizy cżo. 12.

Sofa we Wojerezach, Bretyzanſka haśa 33.

Soja, blidżi, draſtnik ſamor, kuchinſki ſamor, łaża, ſtoły, komoda, ſchpihel a pult we Wojerezach na Rożowej haśy cżo. 3, wobhladacż njedżelu 9. ſeptembra.

Khlěw karmiłazy w Budyſchinje, Rybaſka haśa 19.

Wás ſiwinſki, Hrôda w Budyſchinje, Hornczeſko haśa cżo. 51 II na łewo.

Ssudniſtwo na pſchedawanje

pjatk 7. ſeptembra 1928

w **Njebjelczicżach,** kupay ſeńdu ſo dop. w 9 hodź. w Herbſtej gmeſche: piſanſke blido,

we **Wóſporku** dop. w 10 hodź. w hoſcżenzu „K hwězdże“ kuhowy a tworowy ſamor, wiſchlake barby a łaki,

w **Delnim Wujeſku** pſchip. w 1 hodź. w hoſcżenzu „K woſrjoſej“: ſchijaza maſchina, 3 mużaze kola, zentrifuga, nebſle, klawěr a ſchkleńcżany wóz,

w **Mlunju** pſchip. w 1 hodź. w Säuberlicżej hoſcżenzu: cżorny khabat,

w **Biſkupizach** na ſudnihſroje dop. w 9 hodź. wſchelake knihi a klawěr,

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki dżenża dop. 3411 hodź.: Wobrot je nimale dokładnje wjaſnył. Pſchenżne placżijny njeſtałcene, rożka na placżijnje wobſtawa.

3412 hodź.: Wyrjeż placżijny ſo wotdrjebjowale, je wobrot wjaſnył.

Placżizny na Barlinſkich produktowych wikach.
Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Placżizny po złotej hrivnje

	5. 9.	4. 9.		5. 9	4. 9.
Pšenica	218-220	220-222	bunv	—	—
rožka	219-221	219-221	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre łupiny	15-16,0	15-16,00
naz. ječmjeń	202-211	202-211	žolte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	193-208	200-209	zeradella	—	—
kukurica	210-212	2.1-214	raps. wosuſk	19,70	19,70
pšenč muka	27.00-30	27-30,0	lanv wosuſk	23,50	23,50
rožna muka	23,0-31	28-31.00	poen. meiasa	—	—
ns. wotruby	15,00	15,00	bérnj. kruški	—	—
rožne „	15,00	16,75	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rožna sloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hrôch	—	—	pšenč. „	1,80-1,00	0,80-0,95
raps	330-332	330-332	wowsna „	1,80-1,00	0,80-0,95
pjeluski	—	—	ječna „	0,80-1,00	0,80-1,00

Placżizny rěznecho skotu na Barlinſkich skótnych wikach.

5. ſeptembra 1928. Placżizny po centn. a zt. hriwnach

Skóne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 252.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 6 lět	59—62
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	55—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	48—51
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	38—44

Byki: 335.

Polnomjasne, wurośene, najwjetſeje rězneje hódnoſce	54—56
Polnomjasne, młódſe	50—52
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	46—48
Spatne	40—44

Jałojcy a kruwy: 786.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſce	44—48
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rězneje hódnoſce hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	25—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Cżelata: 2250

Na lěpſe wukormjene (2. druż.)	73—82
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—75
Spatne (4)	55—75

Wowcy: 4635.

Młódſe a ſtarſe wukormjene (1 drużina)	67—68
Starše wukormjene (2.)	64—68
Mjen o wukormjene (Märzschafe) (3.)	60—65

Swinje: 12777.

Polnomjasne, wosebitych raſow a jich křižencjow hač do 1½ lět ſtare	76—77
Wukormjene	77—78
Mjasne	77—79
Spatne	75—77
Raney a kundrowy	68—71

Z Łužicy

* S **Wjaſoży.** W noży wot wutory na ſrjedu wotpali ſo tu Schloßerez fabrika jednych kołow ſ pſchiſłuſchnym domſtim. S kajkele pſchicżiżnh je wohek naſtał, njeje hiſchcżee wujaſnjene. Naſtata ſchkoda je hběrbo wulka. Ke haſchenju běſche dożyła 10 hyſkowow pſchiżiło. Se ſpěchnym ſapſchimanjenjom wohnjowych woborow ſo roſbuchnjene gałomerca a fiſlikowych ſleſchow wotwobroczi. Pſchi tutym wohnju je ſo ſnowa pokaſało, kak nuſne běſche pſchewarjetnje wodowoda, pſchetoż pjeć hyſkowow mużeſche wodu ſ hydrantow bracż.

* Se **Seiffhennersdorfa.** Njedżelu wjecżor 6:7 hodź. je ſo domiſe pſchekuża Waſſmanna pſchi Hłownej dróhy dożiſła wotpalilo. W tutym małym ſwarjenju hdżeſche jena hwójba, też běſche tam bżiwalna ſamoſtajnje. Se kajkele pſchicżiżnh je wohek naſtał, njeje hiſchcże jaſne.

* S **Leutersdorfa** poła Zitawy. Ev.-luth. krajne konſiſtorium je ſ pſchiſłuſchnjanjom ſynodalneho wubjerka dowolilo, ſo ſmě ſo ſa wuporjedżenje tudomneje ſyrkwje 9. póżnjeſza 1928 kraina zyrkwinſka kolekta ſběracż.

* S **Hainewaldy.** Tiſelna dżewcżiżka twarſcheho dżełacżerja Barcża běſche w njewobkedżbowanym wokomiku do kupaniſkeho hata bliſko Barczez domu padowała a tu ſo ſatepiła, mjeh-li ſo barbjeniſkemu dżełacżerjej

Drošmanmeł poradźiło kołcźki ſ wohy wuczahnyć. Posłyšny na šałowoźiwjenje, ſ kotrymiž hnydom sapoczachu mječachu wulšcy.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Pirny. (Želesniſti cłah ſnjesłoźił.) Na Pirnjanſko-Gottleubaſkej cźarje je ſchwórił wjeczor mjedałoko Berggieſſihbela tworowy wós ſ kołijow wuſneźił. Puczowazy dyrbjachu na mjeſtnje, hdźeż bźišce cźaru ſaraczena, pšichſtupowaċ. Ludźo pšichi mjeſhożenju do ſchłody njepšichodźechu. Po tſikodźinſtim napinaznym dźełe bźišce cźaru ſa wormalny wobłhad ſaſo ſhwobodna.

* S Drježdżan. (Pomėry w twarſtwje ſo ſhubjejušcheja.) Po ſapiſu ſe 27. ſnjeńa je ſo bjezdźełnoſć w ſakitim twarſtwje wot 2,4 na 3 prozenty ſtwyšſchiła. 2007 ſakitich twarſtich dźełaczerjow je bjes dźełu!

* S Plawna w Vogtl. (Pšchi cejach ſo ſatkčił.) Pšchi rejwańſkim ſawjeſelenju je ſo njedźelu wjeczor 20-l. ſelſojotorčeć Waltaŕ Hartmann ſ Reuſy dla njeſhožnoſcow luboſcje ſatſelił.

* S Hirſchberga. (Smjerć w Krkonoſchach.) W poſlednich dnjach je ſo w Krkonoſchach (Riesengebirge) a w Hirſchbergſkim dole ſhiwje wołkłódźiło. Pjatk namjerichu na Sněžnej (Schneekoppe) hiſchcze 2 ſtopjecekaj cźoyoloty a ſobotu ſpadnyj ſchleſerja na 1. ſtop. ſymy. Pomałku pak ſo ſyma jaſo jhubi.

* S Potsdama. (6 woporow tyſuſa.) Liczba ſnjertnych woporow, kotrež je ſebi tyſuſ we Potsdamje a wokolinje žadał, je ſo kónc ſandjeneho tydźenja wo 2 powyſchiła. Nětko pak ſo ſda, ſo ſo choroſcž dale wjazy njeroſcheŕja. W chorownjach leži hiſchcze 33 chorych ſ mjeſta Potsdama a 29 ſ Potsdamſkeje wokoliny.

* S Georgswaldy. (Cźežke njeſhoże ſe ſnjertnym ſcźěhowkom.) Moleſiſi mišnſtr Klemmer poda ſo njedźeli ſwoj. ſ motorſkim kołom do Rumburka. Na ſoſnjikim hdźe mjeſeſe ſwoju mandźelſku hdźo. Pšchi potnej jězdźe ſo pola jeneho koleſa njeſajapy wobrucź puknu. Koło ſo hdźa wjerhacź a wobaj buſchtaj ſ potnym wotmachom na dróhu cźiſnjenaj. Klemmerowa mandźelſka ſnydom morwa leżo woſta. Jeje mandźelſkeho dwójbach do Wankez ſ ſtarki w Habrachcźizach dowjeſcź. Też wón je ſtreſchnje ſranjeny, dokelż je ſebi pšchi padnjenju nop ſmjatk.

* S Liberza. (Mordarſka ſwojeho dźěſcza.) Pšched někotrymi dnjemi wumrě tu dwě njedźeli ſtare dźěcźo jenieje dźělaczki. Pšchi pšcheſkuſanju dźěſcza ſwjeſeli lekaŕ, ſo bźišce dźěcźo ſaždźorcźene. Polizija dźěcźo wotewſa a macź ſaja.

Dopis.

Wotmołwa na ſerbsku drastu.

Kak pyſchna ſym ty drašta, ty rjane holicźo,
a Luźica, tak kſyſna, w Hornjej Hórzy tu.
My ſ wjeſelokeju dźěſchimy na ſwjedźen ſerbſkeho,
w Budeſtezach běchmy nětk jako kaſparjo.
Ta ſukničźka tak luſcha, kiž ſe krejczerjowcna
to wſchitko ſ wěſy ſtluſcha, ſo widźachmy te kolena.
Haj, běły ſchórcźuch ſaſwodże tu rjanu ſukničźku;
to běžałt holcźka najrjeńſcha pſchi pſchędnym koleſu.
Też ſchtałt wot cźornohy ſomota, my nas wjchał mječach
a ſchnóra ſtota, ſłeborna ſo w prědku bimbaſche. ſmy
Ja wěm, ſchto pobrachuje tam horka w hejnberkach
ta bubiſkowa běſche, kiž ſe teſ najthmaſcha.
My wjele lět tu hrajachmy to ſerbſke dźiwadło,
tu drašta ſmy ſej poſčeſe a potom ſchijachmy.
Tu drašta ſmy ſej ſchče wjs ſe wulkej lubjeju,
niż kapli njejſmy pile na herbſtim ſwjedźenju.
Nětk Bayrſchbieranſchank my wokewinmy
a waš też jara witamy,
wy Hornjo-Hórczanſke ſerbſke gerochiny
ſa dźaŕ w Sſerbſkej Nowinje.

Spiſane wot Hanki a Leńki Möhnez ſ Muiſchoitza.

Pſchiſpomnjenje redakcije: Buchmy proſchene, tute rjadki woczišcźeczej, kiž ſu myſlenje jako wotmołwa na nastawk wo ſerbſtich drastach kiž je bórzy po Wſchotowarſtwowſkim ſlěcze w Budeſtezach w „Sſerbſtich Nowinach“ ſtał.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje ſa juſe pjatk:** Po njewjedrach je khłódniſcho a ſo ſaſo wuczahuje. W Jeudźelſkej rjenje ale khłódniſcho.

*

Na Dittersdorfſtich hórkach pola Kamjenicy ſo komunniſtojo w połnym lěhwje ſmjeczuja. Puczej do lěhwa je ſe ſtrajemi ſaſwjeny. Krajina ſo druhdy ſ njeſdobytym plunom ſaczěmni, ſo ſo ſmjeczewanja njeſhubychu mohli wobkedźbowaczˌ.

*

Oldenburgſke mėſta ſu we wulkich finanznych wuſtoſkach. Mėſto Brake je ſwojim ſaſtojnikam mėſaczy dołho jenoż połazyć nuſny wuplaczieć mohło. Mėſta praja, ſo dyrbja wazy dawkow dawaczˌ, dyžli mėſy. Jako nowe dawki ſo ſajwjetſu dawk na bubiłkowu, na grammofony a płackiate cźołmy.

*

Ruſki ſwonkowny ludowy kommiſar Cźicźerin je wuterm ſ Moſkwy wotcź, ſo by do wnkraja puczował. Wón też do Barlina pſchindże, ſo by ſe faſtupjerſkim němſkeho ſnjeczeńſtwa porucźał.

*

Lětarjej Haſſel a Cramer, kotraj ſtaj ſ Ameriki do Schwjedźeſkeje lecźo nuſowanaj dyłoj dla njedóſtatcźaceho benzina ſo w Selenſkej na ſemju puſchczicź, ſtaj roſprawu wo ſwojim leczenju woſjewiłoj. Dyžli ſtaj ſo na to, na puczˌ k mórſkemu brjohej naſtajiłoj, ſtaj ſo w lodowej puſczinje ſabłudźiłoj. Jeju puczowanje je nimo měry wobcźežne było. Sa jedyn dźeń ſu jenoż krótki kruch do prědka pſchiſchłoj. Hdyž ſobu wſate mjaſo na kónc dźeſche, ſo roſkuſdźichtaj, ſ kurowymi ſignalemi kedźbliwoſcź na ſebje wobroczicź. Tych ſo Eſkimojo dohladachu, ſ cźimž ſo wulkhowaſchtaj. Nadźijomnje 9. oktobra do Filadelfija pſchijědźetej.

*

Wobthadne ſtadło cźarh ſe Salt Lake City do Giraf Fells je błiſto Pocatella k ſemi padło. Schčeſć w nim jědźacych wołſobow, mjes nimi žona ſ dźěſcźomaj, je ſo ſaraſyło.

Swójbne powěſće.

Sſlubjeni: Marta Jenkez we Wurizach a Kurt Pěrka w Mjeſchizach. — Hilka Henkez w Karſowej ſtudni a Artur Schěza w Ketlizach.

Swěrowanaj: Jurij Schołta ſ Margaretu rodź. Hillmannez w Budyſchinje. — Waltaŕ Schmidt ſ Doru rodźenej Linkez w Budyſchinje.

Semrěli: Franz Fiedler, pichcharjk w Budyſchinje. — Wjedrich Hermann Müller, ſcźeſił, rada a direktor lazaretowſkeho porjada naſtajenſtwa na wolp. w Drježdżanach, prjedy w Budyſchinje, 72 lět. — Moriz Müller, nehdźiſchi direktor krajnoſtawſkeje banki w Budyſchinje, 62 lět. — Hilka Syndźina rodź. Polakez w Łukarjezach pola Kamjenza, 63 lět. — Bruno Feller, ſłotnik w Lubiju. — Guſtav Arnoſcht Mośa, kabler w Habrachcźizach pola Lubija, 88 lět. — Max Wyrgacź w Drježdżach, 17 lět. — Hana Sprejzowa rodź. Jakuſikez we Sślepom, 23 lět. — Arnoſcht Tiſch, hamiſki prjedńſtejer w Rychwałdźe. — Hana ſwob. Duczmanowa rodź. Meißnerez w Dźěžmikezach, 81 lět. — Ota Edwin Reppa w Bikopožach pola Kamjenza, 24 lět. — Józef Urban, ſchkleźanodźełaŕſki miſtr w Bikopožach, 46 l. — Wilhelm Samper, rentbohſtawaŕ w Bělej Wodźe, 82 lět. — Marja Reichſteinowa rodź. Klawkez we Wjeſkej pola Hróbka, 68 lět. — Moriz Hantam, żandarmſki komiſaŕ na wotpočinku w Kobelnju, 62 lět. — Pawoł Gerhard Grünewald w Budyſchinje. — Maks Führlich, ſarjadniki wyſchſchi inſpektor w Budyſchinje, 55 lět. Korla Oskar Scholta w Pawjezach pola Hornjeho Wujezda, 20 lět.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźenja ſapiſałoː

1. Na kopjeno 94 naſtupajo firmu **Weigangez bratrowː** Prokura pſchepoſtupa Hanſa Buchera w Budyſchinje je ſaſchła.

2. Na kopjeno 971 naſtupajo firmu **Mathias Eder, wahowa fabrika w Czornych Noßlizach:** Matheas Eder je jako měſicźeſeł wuſtupił. Mandźelſka wahowcho fabrikanty Hana Marja Ederowa rodź. Galleiez w Budyſchinje je měſicźeſelka. Nowa měſicźeſelka njeruknje ſa winowatoſcź dotalneho měſicźeła, kiž ſu we wobthodźe ſałożene, też njepſcheſchu na nju wobthodne žadanki.

W Budyſchinje, 4. ſeptembra 1928.

Hamtſke ſudniſtwo.

Do regiſtra kukowcho prawa je ſo dźenja ſapiſało, ſo po mandźelſkim ſpřeczenju ſ 22. auguſta 1928 pſchekupk Alexander Maria Wilhelm **Gotiſchalk** w Hrodźiſchczu ninja prawa farjadowaċ a wužiwaċ ſamoſtojne ſwojeje mandźelſkeje Sušanny Marje rodź. Börnerez.

W Budyſchinje, 4. ſeptembra 1928.

Hamtſke ſudniſtwo.

Do regiſtra hublowcho prawa je ſo dźenja ſapiſało, ſo po mandźelſkim ſpřeczenju ſ 1. ſeptembra 1928 moleſiſi mišnſtr Hermann Pawoł **Scholta** w Njeſwačźidle ninja prawa farjadowaċ a wužiwaċ ſamoſtojne ſwojeje mandźelſkeje Klary Pawliny rodź. Böhmiz.

W Budyſchinje, 4. ſeptembra 1928.

Hamtſke ſudniſtwo.

Ryczerſkubłeć ſwobodny kujeſ ſ Vietinghoff-Rieſch we Njeſwačźidle je proſtwł wo nohowinoſcź, ſo ſmě wobne koło w knježim rěſarſu w Njeſwačźidle narunacź ſ Frenzišſej turbinu, kiž ma 16,4 PS. najwyſchſcheje mocy a najwjazy 770 ſekundnych litrow wody pſchetrjeba.

Tutón namjet ſo po § 33 wodowcho ſakonja a § 17 pſchemyſłowcho porjada wojſemi ſ nawołnjenjom, ſo bychu ſo pſchipadne pſchecziwjenja pſchecziwo požadanemu wužiwanju wody najpoſłoſchcho 2 njedźeli po woczišcźenju tuteho wojſemjenja na poddźěłane hantſke hejtmanſtwo ſapodałe, hdźež ſu też plany k wobkładanju wupokazane.

Wobkładerni, kotſiž ſo w tutym poſtajenym cźaſu njeſamołoja, ſłubja prawo pſchecziwjenja pſchecziwo nadawanju, kiž wuſchmoſcź wukonja.

W Budyſchinje, 31. auguſta 1928.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towaršſtwowſki powěſtnik.

Bukecy. „Radoſć“. Sobotu 8. ſept. wječor we 8 hodź wotměwa ſo pola Stangec při ſkładnoſci wopyta ſłowjanſkich hoſći z tutymi hromadźe **zabawna zhromadźizna.** Wšitcy Serbjo ſo wutrobnje přeproſchuja. Też ſo namołwja, zo ſo na wulčée ſłowjanſkich hoſći njedźelu rano prawje wjele wobdźěla.

Předsydſtwo.

Delni Wujezd. Serbſke towaršſtwo „Zahrodka“ zwěje njedźelu 9. ſept. popołdnju w 4 hodź. pola Haſkee ſwoju měſačnu zhromadźiznu. **Předsydſtwo.**

Khróšańſki Rataŕſki Dorost wobdźěli ſo na zlěće Zwjazka S. R. D. w Radworju 16. ſept. 1928. Mamy wotpohlad ſebi wosebity awto za to ſkazać, jeli ſo doſć wobdźělnikow namaka. Stóž chce ſoba jěć, njech ſo tak bórzy hač ſo hodźi, najpozdźiſo pak do 8. 9. pola našeho zapiſowarja Jurja Špitanka w Zejicach zamołwi. **Předsydſtwo.**

Njebjelčicy. Sokolſka jednota zwučuje kóždy pjatk wječor 1/8 hodźin (nic kaž dotal ſtwórtk).

Porſicy. Jednota „Sokol“ ma **pjatk** zwučowanje. Po tym je **wubjerkowe poſedźenje.** Kóždy ſo proſy, zo by přiſoł, wosebje wubjerkownicy.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ w Radworju wotměje njedźelu 9. ſept. ſwój **lěčny ſwjedźeń.** Popołdnju w 3 hodźinach zwučowanje. Wječor reje a wjeſela zabawa a žortny wuſtup.

Sokoljo z Bukec a Kulowa! Kedźbu! Bratŕa Kulowſkeje jednoty, kotřiž „ſkupinowe proſtne“ zwrěcu, a bratŕa Bukečanſkeje jednoty, kiž chcedźa je rady nawukнуć, ſo tu naležnje proſa, zo bychu ſo přichodnu njedźelu 9. ſept. z dypkom w 2 hodź. pola podpiſaneho bratra w Komorowje k zhromadnemu zwučowanju zešli. Je-li wam někak možne, přijědźće z Bukec Štyrjo, zo byšće ſebi tu wěc lóſe ſpomjatkowali. Tak wočakuju was wſitkich cyle wěſće. Z bratrowſkim Na zdar. Šewčk.

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna **zabawa** ſobuſtawow **Maćicy Serbſkeje** je kóždu **póndźelu** nawječor wot 6—9 h. w Serbſkej kofejowni w „Serb. Domi“ (w małej ſtwi)

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mařco Smoleń w Budyſchinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dyčkan w Budyſchinje. Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawěſtki: O. Hajduk w Budyſchinje.

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Mnjaje dreſowe
ſchěre jaki
nětko ſa **2.90** hr. ſo pichedowaja, jenož tak dołho hač doſahu.
A. Kasper, Burglehn II
w Budyſchinje.

2 poražakaj!
Jenož wot pjatka hač do póndźele:
1/2 punta łamaneho mjatličkoweho cokora . . . **25** pj.
1/2 pt. kokosowych tružkow **28** pj.
1/2 punta kłobučk. pralinow **32** pj.
Thams & Garfs
w Budyšinje

Serbski Hospodaŕ
Rataŕſke wulkowikowanſke towaršſtwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlépšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńnu rožku.

Walter Rinnelt
na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Kral“
wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjeni

zhotowja wše wlosowe dźěła, kaž wotpřihanje po waſchu hubiſkim a paźaſkim (Bubi u Pagerſchopje). Najwjetſi ſklad wſěch toilletowych ſrjedkow. / Přiwzjenje towaršſtwowych a dźiwadłowych, njewjeſćinſkich kaž tež kwaſnych friſurow. | Najlěpiše a porjadne poſłuženje.

Wosebity dom
cigarow a cigaretow

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje

Šofėr
wučeny zamkaŕ, z wjedź. wopiſm. 2 a 3b, pyta ſłužbu abo wupomha. Poſkić, pod „E 25“ na wudaw. „Serbſk. Nowin“.

Dobry
KOFEJ | KAKAO
a wšě kolonialne twory
KUKO
na Zwonk. Law. h. 24

Barchent, płat za košle, rólcuchi, wołmu k ſtrykowanju we wulkim wubjerku.
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhoſcu čo. 9

Zmorščizny.
faldy ſo zhubja. Rozprawa darmo, jenož wróco porto.
Erha-Haus Abtlg. 2106 W. 3 Berlin

Ratarjo!
Starajće ſo wo
zažnju nalětnju picu
z wuſywanjom zymskeje wot.
Na předań pola
B. Korcha w Kulowje
Skazanki na
Pjetkusku origin. rožku
(připóznaty 1. wotſyw)
ſo přijimuja. B. Korch.

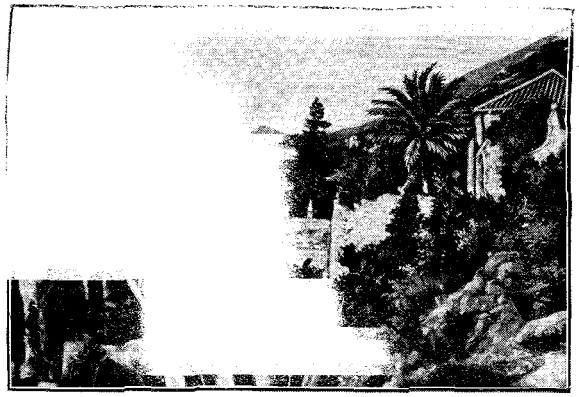

Dubrownik.

To mě ſchi jużo groni, aż ſy we ſłowjańſkem ſchaju. S huźiwowanim na naſchom hobraju wiźiſch, aż how palmy, wolejowe a figowe bomy roſtu. Wiźiſch ſwětlinu adriatiſkego morka. Sćěſy Dubrownika ſwigaju ſe kamjenate górińka Dalmaziſkeje. A glědaj, ludy zytar, we tom pſches 3000 kilometarow ſdalonem měſcze ſni twója ſerbiſka rěz. How bydla Chrowaty a Sſerby. Jich rěz jo jano tſchoſchku hynaſcha ako naſcha. Ale ſtóro ſe ſ nimi rołmějoſch. Głowny redaktor „Sſerbſkich Nowin“, kněs Sſmołař, jo how we mjaſezu awguſtu ſwóje proſniny pſcheżywił.

Achmed Zoga, nowy kral a ſłużobnik Italiſkeje.

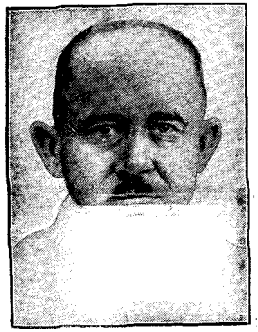

How togo 81. lět ſtarego zkowjeka jo danſki gójź dr. Norenſtoft po 10 minutach ſaſej k żywjenu ſbużił, ako běſcho po chěſkej operaziji hudychał. Jo jomu Andrenolin do hutſchoby pſtnuł a hutſchoba jo chopiła ſaſej ſěkaſch.

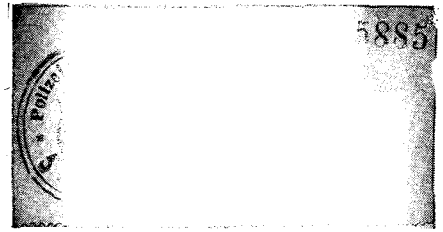

W **Plawenje** dej kużdy, ak kaſne, naſtupaze hobchad ſ awtami a motoriſtimi kołaßami, pſchejtupijo, ned ſ **marku** poluty ſaplaſchiſch. Sa to dóſtaño kwitowańe.

Zo jo kněs pża?

Hupytańe ſlědnego hobraja: Hobroſchcžo hobras na lěwy bok. Na kuze k lěwizy namakaſcho pódobu maſcherki.

Gódańzko.

Pak pód głowu, pak pód ſtopu,
Pak do ſěgwa, pak do gnoja,
Pak na ſtſchěchu, pak pód krowu.

Hugódańe ſlědnego gódańzka: Zuŕa.

Čo. 36 **W Budyšyńe, 6. september 1928** **Lětnik 4**

Mjaſy parlamentariſka unija.

Sapoßkańze wſchykuych ludow Europy ſe kuźde lěto we *janom* měſcze Europy ſgromaźuju. Swój ſwěſt pomjenuju „uniju“, to jo teliko ako ſwěſt abo towaŕſtwo. Na ſwójich ſchadowankach roſgrańaju ſe wo wſchakich wěźach, ako wſche ſchaje a ludy naſtupaju, a hopytuju wóßebńe, wſchake ſwady mjas ludami a ſtatami hujadnaſch. Létoßa ſu ſe we Barlińu ſgromaźili. Naſch pódla ſtojazy hobras pokazujo nam jano mały ſět tych zkonkow. Mjas nimi ſu wſchake ſnate wóßoby: 1. Cźeſkoßłowaſkſi ſapóßkańź dr. Brabez, měſtopſchedßydny unije; 2. Löbe, preſident niſkeje ſtatneje huraźowarńe (Reichstag); 3. Bella, rumuńſki ſapoßkańź; 4. Gotini, italſki ſapoßkańź; 5. Michaelis, pſcheſtajał tych wſchakorěžnych

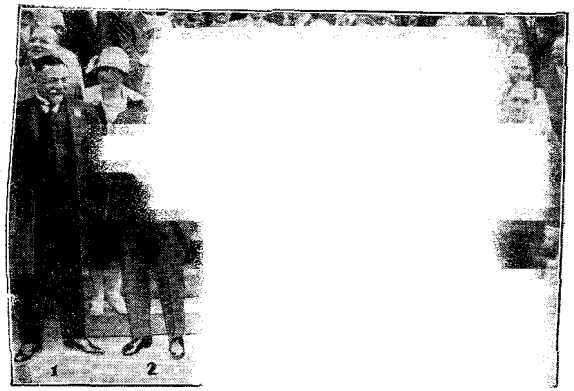

Stralowſki ſwěžeń rybakow.

Stralow jo ſinſka welike pſchedměſto Barliña. Nęga běſcho tam a we hokolnoſcźi huſchcźi wſchykno ſerbſke. Hoſkoło Barliña jo wele jaſorow. Ga ńejo ſiw, aż ſu ſe nęgajſchne hobydlake tych ſtronow, Sſerby, ſ rybaŕſtwom ſiwili. Tak ako my buźe ſinſka ſćěkowńe ſnowe ſwěžene ſwěſchimy, tak ſu te rybaki ſwójo rybaŕſke ſwěžene ſwěſchili a ſwěſche je aż do ſinſkaj'chnego dńa, goż howaz niźi niz, ga weto we Stralowe. Se ſußednego Barliña pſchidu po towſyntach, ſe ſ rybakami wjaßelit. Pyſchny ſchěg gibjo ſe po Stralowſkich drogach. Na wóſu, kótaryž jo wěliźkej karſe podobny, ſtoj naſch ſtaroſerbſki wódny muž ſe ſonu a źiſchimi.

Franzošku huščnosć wita Kellogа.

Kellog jo wažny a zešćony zkonk amerikańskego knježarstwa. Gano jo do pšichmórskego franzoskego města Le Hâvre pšchijeł, aby do Parisa jěł. Wón jo hu*žekał nomjatk (Borschlag), kótaryž wójny* wótpokašujo. Potom jo že Amerika na wschykne staty Europy hobroschika, aby tomu namjatoju pschigkłosowali. Nejwětsche staty kaž Engelska, Franzosła, Nimska, Pólska, Czesłoßkowaćska a druge, žu to zynili. Pónjelu 27. awgušt žu že sastupnicy tych statow we Parišu sejschli a tam Kellogowy namjet pschescheko wójny pódpišali. Na naschom hobrašu wižimy ł lewizy Kelloga k pschawizy Makenzija, sestupza Kanady, potom Kellogа a naßledku Le Hâvreskego měšczanostu.

S tutym **sloschanym** tóßzykom žu Kellogowy namjat pschescheko wójny pódpišali. Město Le Hâvre jo jen Kellogoju darito pschi jogo pschižeńu do Franzoskeje.

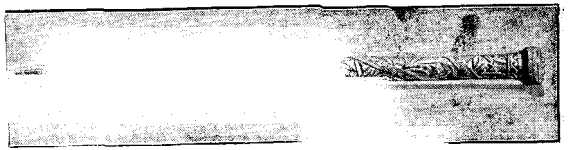

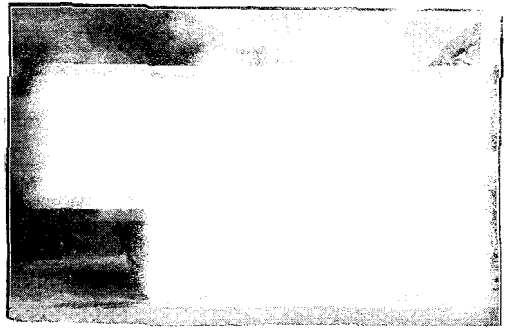

Awto že sapalił.

Tak ako hu naß, tak hyšeśdźuju že teke we zusłuch kchajach ł awtami a kólaßami. Pschi tom že *wětschy žel ńegluki* stawaju. *Nejlepschym* jeźdźaćam dawaju awtomobilowe fabriki žwóje nejlepsche wóse k tomu a hyschći hußoke myta sa dobysche. Letoša jo že pschi takem hušeźowańu we Jrijsej nejlepschemu jeźdźaceju žwěta Malcomoju Compbelloju awto sapalił, pschetož běschо že mótor pscheliž hugrěł.

Engeliši podmóriši zoln „L 55“.

We lěsche 1919 jo engelske tózstwo do ruskeje pschimoźeje twarźišny Kronštadta śschełało. Ruske kanuny słobodńe wótegrońachu. Alki te dny jo že pokałało, kak žu Ruße Engelskemu kózstwu seschkźili. S móra žu něto engelski pódmoriši zoln hušchěgnuli. We *kom namałachu* schěła 41 mužow zoknoweje hobšadki. Tych žu něto do Engelskeje pschewjadli. Engelska jo tenzeš samělzała, až jo ten zoln sgubiła. Ruske granaty žu žery do nogo hurzli.

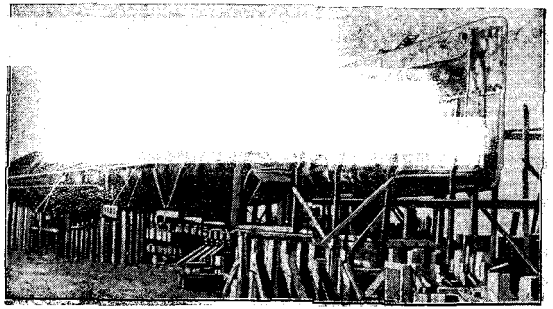

Pschi rowach swójich towarischow.

Pódła stojazy hobras wežo naß na kichawnischcja we dalokej Belgiskej. Wižimy how row pschi rowe, schizu pschi schizy. Pód nimi spiju *wójaki* naschego kchaja a wěrcze tam a how teke ł naschcheje domowńe. We Belgiskej, ńedaloko měsika Langemarka, na-sshnu 1914 jo ginerschi mjas nimi bo*gate žně měła. Dobrowolnikow, wětschy* žěk studańzow a wětschich schulakow (Schüler) hußolich schulow' žu how po krotkem roshuzeńu starym, nasgońonym engelskim wojakam napschescheschwo pógła'i. Se stoschnoscju spiwajuzy žu že na engelsku frontu saběgnuli a pschi tom wětschy žěk spadali. Gano žu studenty k jich rowam hoglědali a wěnki na ńe pokožyli.

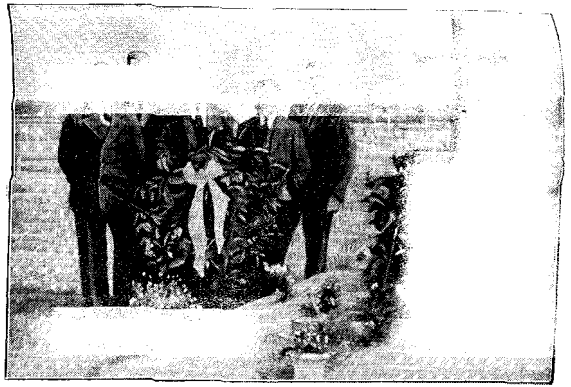

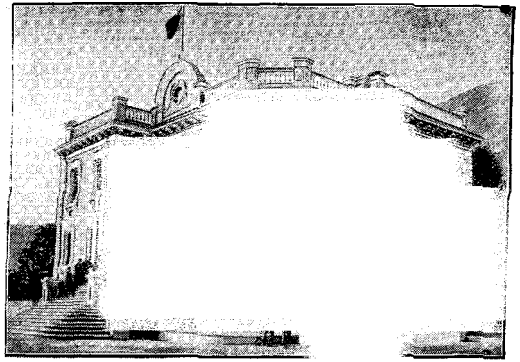

Grod nowego albańskego krała.

Italska pěsnes ńeluturjo, aby doschěgnuła, zoż zo. Togodła jo nowemu albańskemu kraloju Achmedoju Zogoju schaßnu villu abo grod pschi Sladarskem jaseru natwarika. Ten žu jomu do wjasti Schyrokeje stajisch dali. Perwej jo był Achmed Zogo salschěpity winik Italskej a tenzeš jo był albaństi lud sa nogo. *Pódźej jo že italskim rožilo, togo złowieka* k pschewjeźeńu žwójich póžedańow žebe kupisch. Potom žu lowizu Albanow k tomu najmeli, aby Achmeda Zoga ako krała póžedali. To jo še stało a Italska běscho wjazoła. Něto ma Albańska sabej žwójego krała, tak ako až krótko do wójny nimskego wercha Newwiedskego.

Tirana, głowne město Albańskeje.

Albanjska jo nowy stat na Balkańe. Psched wójnu jo měka Awstriska we tom kraju móz a slěsu ńeie stojascho Nimsko. We wójne jo Awstriska rosvadnuła. Psches to bu jeje móz a wóžebne mózna sepera Nimzow we žrěznej Europe namana. Něto hoptujo nadata Italska na Balkańe knježyich. Wóžebne jo na Južnoßlowjańsku sawisna. Pschikada na žu we Bulgarskej. Wóžebne pak jo *žebe Albańsku pódmanita. Mo tam* sapkaschonego dowěrnika, wšitego Achmeda Zoga. Sa italske pěnese najmeta chaża jo žebe jogo 20. awgušt sa krała huswolika.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we nadawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 1 Kč. Kóžde do. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. s o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličuja. Za reklamowy cł a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a u

Čisło (Nr.) 210 — Wutora — Pjatk, 7. septembra 1926 — Bautzen — Ročnik 37

Zwjazk Ludow w Genfu.

Briand wo swojim rozrěčenju z němskim kanclerom.

Wo swojim rozrěčenju z němskim kanclerom Müllerom w Genfu je franzowski swonkowny minister Briand franzowskim nowinarjam rjekł, so je jo praschenje wucźahnjenja zuseho wójska z Porheinskej rosponinało. Briand praji, so dyrbi Němska nic z Franzowskej žamej, ale też z druhimi wobžadźerskimi mozami jednaś, khiba so bychu druhe wobžadźerske mozy Franzowskej pomhali dale, so dyrbi w jich mjenje z Němskej jednaś. Tejsele psticźiny dla by pschiprawne było, so by němski kanzler belgiskego a jendźelskeho ministra w Genfu wopytał a so by też z italskim khowanym wotpósłanzom Scialoju rosrěčenje pytał. S tym so rosrěčenje skónczi. Němszy wotpósłanzy su nowinarjam dźělili, so dyrbja něšto se sostupjerjeni wobžadźerskich mozow jednaś, a jo je so pschi rosrěčenju mjes němskim kanclerom a Briandom z wolejn stronow pschało, so by so praschenje wuswobodzenja Porheinskeje wot zuseho wójska w zwojej zyłosći rosjasniło.

Němska hišće wopomnjeńske pismo njewotedo.

S němskim kanclerom so rosrěčuje je Briand prajił, so dyrbi Němska swoje steśišćego k skónczenju wobžadźerstwa Porheinskeje z zušym wójskom pišmonje rosjasniś. Němszy wotpósłanzy su so rosćahowali, so chzedźa rosrěčenja dale wjeść a so so hakle po jich skónczenju rosćahowa, hač na so wupomnjeńske pismo wobžadźerskim mozam dach. Dyrbi pak so wjeś, so też na němskej stronje mjenja, so by pišmonje jednanje pschisprawne było.

Dalše rozrěčenja.

Franzowski swonkowny minister je po diplomatiskim wašnju schiwórk wopyt němskeho kanzlera wotpłaćił. Pschi tejse składnosći staj drje so wobaj statnikaj wo politiskich praschenjach dale rosrěčałoj. Pjatk a sobotu budźe drje němski kanzler se sastupjerjenimi druhich wobžadźerskich mozow jednaś.

Briand a Müller dórzy wotjědźetaj.

Franzowski swonkowny minister so pschedwidźomnje pschichodnu póndźelu z Genfa do Parisa wróći. Paul Boncour a Louchaur potom wjedźiwoj franzowskich sastupjerjow pschewoshmjetaj.

Němski kanzler Müller Genf tehorunja wopuschći, kaž bórzy so tamniske jednanje wo praschenju Porheinskeje skónczi.

Pschi wuradźenjach sozialdemokratiskeho stronicheho wubjerka w Barlinje, kotrež so póndźelu sapoczu, so wón pschedwidźomnje njebudźe móz wodźelźiś.

Katholske dźěło.

W Magdeburgu je so frjedu sjěź katholikow wotewrił. Nunzius Pacelli wo katholskim dźele w diesporje (rozpóschenju) rěčeše. W Bonifazijowym tow. widźi idealny typ organizma, kotryž je so do katholskeho dźěła stajił a so z jeho duchom napjelnił. Nusa a nadawki zyrkwje su tak walke, so měschnizy žobudźěło lajow nusnje trjebaju. Katholske dźěło njebudźe katholikam w cźišće politiskich a hospodarskich praschenjach wěsty nahlad nanuławać. Tola dyrbi katholikam wjednikow dacź, kotśiž wschudźe tam, hdźež kultura, hospodarstwo a politika do naboženy a pózcźiwosće pschimaju, jatnje a wěsće na podłožku katholskich zwětowych nahladow stoja.

Kóždy polak dyrbi płunowu masku měć.

Po zyłej Pólšcy so w tukhwilu pod hesłom: Pólska dyrbi lětacź! sa **pożiwjenje wojerskeho lětanskeho wobchada** dźěła. Wobydlerstwo dyrbi so na strachi, kotrež bychu jemu w pschichodnej wójnje je strowy njepschećelskich lětadłow hrozyło, kedźžkuli cźinicź a so powuczyć, kak ma so pschećiwo nim schikłacź. W Katowicach je żeleznizny president Dobruzki pschi składnosći lětanskeho tydźenja za żeleznizarjow swojeho wokrjesa napominanje wudał, we kotrymž praji, so budźe so w pschichodnej wójnje pschećiwo zyłym ludam wo žiwjenje a žnjercź wojowacź; pschetož zbitne wobydlerstwo budźe najbóle strašnym nadpadam wustajene. Cźežšiščego budźe so na duschownu wójnu a na ńej sjednjoczene lětanstwo klasć. „Nawalniznu so na njeskłyšane waschnje bronja, trěbny material sběraju, so bychu ł pósledniej wójnu pocźerpjence poražerja wukhladowali“. Tehodła kóždy Polak do lětanskeje ligi žłuscha a kóždy Polak dyrbi płunowu masku měć.

Tajne wuradźenja we Waršawje.

Wutoru su so pola ministerskeho pschedsydy tajne wuradźenja wotmełe. Snaźe hišće njeje, wo cźimž je so jednało. Ministerski president je so ze smutkownym ministrom rozrěčał a je wokolo pschipoldnja franzowskeho lóšćana pschijał. Poschišćo je Bartel rozrěčenje ł wjednom knježerstwow. stronow, wjeschkom Sdławkom, měł, we kotrehoż wobydlenju so wjeczor wjednizy knježerstwoweje strony seńdźechu. Wjeczor mějesche Bartel rozrěčenje je schefom wójskoweho generalu, inspektorata. We nocy je Pilsudskeho adjutant, wyschk Beck, ł Warschawy do Rumunskeje wotjěł, so by Pilsudskemu rozkrawu podał.

Pschećiwcźahanje słowjanskich nowin w Italskej.

Prefekt w Triestu je khowneho redaktora słowjanskich nowin „Jednosćej“ wotžadźił, dokelž je njedobre powěsće wo Italskej a wošebje wo italskich finanznych praschenjach rosšěrił.

Wisedźelosć w Jendźelskej pschibéra.

— Mjes tym so bě bjesdźelosć po rosprawje pożledujeho tydźenja w Jendźelskej troschu popuschćiła, je wona po rosprawje, 6. septembra wudatej, saso pschibérała. Liczba dźelonjemějerjow po njej 1 320 000 pornjo 270 739 loni w tym samym cźasu wucźinja.

Venizelowa khorosć starosće sbudźuje.

Athenske nowiny powědźa, so je dengnesa fruniza, na kotruž je ministerski pschedsydźa Venizelos sthorił, jeho cźełne mozy žylnje pożkabiła. Jeho žona a synojo, kotśiž we Parisu pschebywowachu, su so telegrafiśi do Athena zawołali. Sdobom je so franzowski spezialist za wnutrobne khorosće, profesor Vacques, k jeho khorokoju powołał. Khorego temperatura so stajnje na 39 stopnjach dźerži.

Sćěhwki kommunistiskeho hospodarstwa w Ruskej.

Wo hospodarskim połoženju Rusźeje su do Barlina jara njedobre powěsće dośchle. Swonkowne wikowanje Rusźeje je ł kóždym lětom hubjenśe. Wono ruskemu knježerstwu wjazy staroscow dyźi wscha druha muja cźini. Po runje wosjewjenej statistiźy wo ruskim swonkownym wikowanju w prěnich dźesaco měźazach nětcźišcheho hospodarskeho léta su wudawki wo 145 milijonow rublow wjetsche byle, dyźi dokhody, mjes tym so su loni aktiwa hišće paźiwa wo 75 milijonow rublow wschesahale. Defizit we swonkownym wikowanju je ł pschibywazym dowosom nastał. Tónle dowos smjerśišćicź, njeje lohke dźěło, dokelž swjetscha ł kommunistiskimi planami na industrijowanje Rusźeje switnje. Po dotalnych nasnjonjenjach pak je jara dwělne, hač tole statne industrijowanje w pschichodźe hdy wocźakane płody pschinjese. W bližšim pschichodźe je zyle njenjožne. Finanzne wobcźežnosće, kotrež su ł paźiwnej wikowańskej bilancy nastałe, so hišće z tym zhórscha, so dyrbi Ruska w bližšim cźasu počerź **prenje raty 300-milijonjese pożiwonki Němskej wrócź płacźicź**. Hižo we pożledźnim sahmórcźerstwe 1928 ma so **45 milijonow kriwnow** wróćicź. Mało nadźije je, so so położenje ł wulwonom žita połoži. Wěste je, so njedawne **powyschenje žitneje płacźiznu wo 20 procentow ratarjow njeje spokojiło.**

Po powěsći „Ekonomiczeńskeje Zitnje“ ratarjo hišćego pschego radicho **ł najlěpschimi druźinami pschećiwy žitnje kormja, hač so bychu pschećiwu knježerstwu sa pożiwjenu płacźiznu pschewostajili.** W tymle cźěrpje je so knježerstwo rozhrudźiło, wulwes industrijowych wudźelkow w pschichodnym lěcźe se wyschemi žrědkami spěchowacź. Hdyž so pomyšli, so jamtnje khosty w bolschewiskej industriji we pschećerśku dwójcy telko kaž dźelaniske khosty w europiskej industriji wucźinjeja, je jatnje, so może tajka industrijowa wupschedowańska politika z wulkim schkodowanjom za ruske statne hospodarstwo pschinjesć. Sajso so pokazuje, so kommunistiski system w Rusźej pyscheły abo pożiśiśko dohospodari. Kommunistiski hospodarski system so ł kuntej woprawdźiśo cźiśu žiwjenja rozbije. Pryšely abo pożiśiśko rusći kommunistiski ład rozpaduje.

Knježerstwowa kriza w Bołharskej.

Sahallosćej bołharskeho ministerskeho pschedsydy Ljapcjewa we należnosći wusamknjenja wójnskeho ministra Wołkowa ł nowcho kabinetu, je ke knježerstwowej krizy a k wrócźostupjenju zyłeho knježerstwa dowjedła. Krizne pschicźiny wjesću hišćego dosć snate. Njech so tehodła se krótka wobswětła.

Pryšely hacź je zyłe knježerstwo wróćo stupiło, bźchu ł njeho tśi bohuśiwy, Burow, Bobošchewšći a Dimitrij Chrištkow wróćo stupiše. Tuśi dwaj ha ł tym swoju njespokojnosć z Ljapcjewowym wotpokazowanjom sadźerżenjow k žadanju wobžadźećej, so dyrbjejsche so wótnik ministra Wołkowa ł pschichodneho knježerstwa wuńamknjeć. Pschećiwu wobžadźerskeho ministra generała Wołkowa wschedowschem wukrajny minister Burow a fobrazujeny pschedsydźa Cankow wustupischtaj. Generałej Wołkowej so jeho słyki a sympathije k macedonskim komitaczam poraźiła, ertrych politika cźinjeśi Bołharika we wokolnaj jejnych balkanskich [illegible] nanje tak, haj žnadź hišće hóle we [illegible] wobžeje Jendźelskeje a Francowskeje.

[illegible] minister zyły strach sa cźamawasche. [illegible] je stronu macedonskeje organizacije po krwawnych attentatach a sranjenjach mjes jenotliwymi stronami swintska macedonskeho sełwa brježske. K nahladej swonkownego ministra so fobrawanje pschidźenda Cankow pschijamkny. Po pożlednich podawkach, kotrež su so w Bołharskej ł winu macedonskich organizacijow wokehrale, je stejiśćego wobeju politikow wjazy dyźi woprawnjene. Bołharika je so murdarstwow macedonskich komitaczow nabyła. Wot stónzowanja knježerstwowego *pschedsydy Stambulijskego maja w Bołharskej swoje knježerstwo*: Pódła offizialneho knježerstwa je so macedonska organizacija sakorcźiła, kotraž je wschěmi mozami na to dźěła, so by so najwjeschcźeho wliwa smjerała a wyschšchu antorita w rukej Bołharskej dobyła. Macedonzy nij jenoż swintska kraja knježadu, ale też bołharscej swonkownej politiky swój ras nałožcźichu. Sdwoje dekretowy wot wothmatego krała Ferdinanda a Mussolina dostawachu, na kotrejż kouto maju so kwawne podawki wokhleduich lět w połodnischej Sserbji stajicź. Tele pomery su na Balkanje a europiskim wulkowozam snate. S tehodła so rozsajsnja, so je Bołharika wschudźe nahladowańcze a dowěrna we wukraju słuła.

Prózowanja Bołharskeje wo sterscenje debrych fusbeźskich stykow ł balkanskimi statami su macedonske organizacije systematizuje pschekasnje a su wšěch kredźi nołowałe, so bychu njejsche knježerstwo k Jugosławiańskej a Grichiskej pśwe idźerżałe.

Ministerski pschedsydźa Ljapcjew pschi wustupjenju ministrow Burowa, Bobošchewskeho a Chrištkowa pożredźowaćź spyta. Na kóždy pad chcyše wójnskeho ministra Wołkowa dźerżeć. Hdyž to njesamó, zyłemu knježerstwu wróćo stupiś da. Powschitkownje je pschi knježerstwowej krišy stejišćeho krała Ferdinanda pschekwapiło. Po nanjece wójnskeho ministra Wołkowa je wón wukas podpisał, po kotrymž so 10 wyschšich offizirow pschesadźi a so direktor wojerskeje schule wotsadźi. Cźłe offizirojo njejsu z pschećerśnikam wójnskeho ministra Wołkowa słuschcźa. Kral je z tym sjawnje wosćudźeł, so na stronje macedonskich organizacijow stej.

Nowa afghanska wusława.

Wólby do afghanskeje narodneje zhromadźizny, tak mjenowaneje dźirgi, kotraž je nětko stajna konstituizilna organizacija, su direktne. Sastojnizy, wotsajo a zulobnizy, kotśiž su afghanske staćanstwo pschijesli, nimaju paźiwne

wólne prawo, a wobadam mládšim 20 lět a cźitacź njemóžazym ně wólne prawo njepschipósnawa. Narodna shromadźizna dale wobsankny, so maja ho tśi železnizy a dwě schkrowej linjiji natwarićź. Afghanska narodna shromadźizna je krałowemu namjetej pschichłosowała, so by ho wobrotnenje afghanskeho wójska wudospołniło. Trěbne brónje ho we Francowskej nakupja. Dźirga je kujeźerstwowy namjet wotpokazała, po kotrymž dyrbjesche nainjšcha slawna za wołenjenje pola žónjich 18 a pola muži 20 lět bucź. Sa trónskeho naślědnika ho krałowy wajtarscki žyn Rahmatulla postaji, kotryž ho je swojej marjenin. krałowej Sorayowju, na cźełnej trubanje Narodneje shromadźizny pokaka.

Grichiska je sebi přiwóznaće Achmeda Zoga zapłaćić dała.

Porjadni njes Grichiskej a Albanskej njejsu jenje dobre byle. Tehodła so politiski žiwjeć cźim bóle dźiwaschje, jo grichiski statny president Konduriotis Achmedej Zogej hnydom po jeho krónowanju zbožopschejacy telegramm pósła. Tole hódanjeźo je ho bórzy rozjasnilo. Kaž je Beregradska „Politika“ zhonila, **je žebi Grichiska pschipósnacje Achmeda Zoga sa krała i tśi miljonami złotych frankow zaplaćiła dała.** Wěz je ho takle měła. Italska je za nusne spójnała, so by snajmjenjscha jedyn žužodny stat, hdyž Achmeda Zoga jako „krała Albanzow“ wuznawaju, jeho jako tajkeho pschipósnaśe. Kaž je znate, je Italska we junijskim pohybowanju Swjatsa Ludow Grichisku na wupłaćenje tśoch miljonow złotych frankow jako wotschkodźenje za wobsedźenstwo Albanzow, z Grichiskeje wupokazanych, wobskorźiła. Italske kujeźerstwo je Achmedej Zogej radźiło, tule sumu Grichiskej dariećź, jeli so Grichiska Achmeda Zoga za krała pschipósnaje. Achmed Zogu temu pschichłosowasche. S Athenom je ho wěz pśiwonje dojednała. Albanskemu zwonkownemu ministrej Wrionej, kotremuž tehorunja w Grichiskej sebrane kubło žiłniska, je italske kujeźerstwo kupny njenjes za to wupłaćiło. „Politika“ ke temu pschisponni, so je khwatne pschipósnacje w Athenje wulku njespokojnosć špondźiło a wjele zapósłanzow je pola zwonkowneho ministra protestowało.

S Wina ho powsć, so žotru Achmeda Zoga, w jenym tamnischim sanatoriju pschebywaja, kotraž je ze špónzowanym Zenu bigom wożenjena, połizajsty straźuje, dokelž chcedźa ju pjeća słónzowaćź.

Njemcźy w Mexiku.

Merikanske kujeźerstwo powź, so su sobotu žitedu měśe Minjami a wobsebje tamnischje dwórnischcźo nabdeli. Kujeźerstwowej wojsce su mělo jakitali, hacź su wobkuzowali bokoh. Połom su k nayskerschemu nadbehej pschistali. Sobotu su 27 wojnykow, mjes nimi žiwe jeho wjednika Morena złubili.

Sa naślědnika prezidenta Callesa parlamentowa wjetschina **gubernerja** Portes Gila postaji.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pjatk 7. pózńjeńca.

Roginy

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

† 1898 w Nizkej Krjechanski kantor em. Bohuwěr Wałka, kiž běše so w Běłej Wodźe jako syn wučerja Jana Wałka narodźił. Dosta po swojich studijach na seminarje w Bolesławje městno kantora we Krjeli, ale dyrbješe tuto hižo po nješto lětach dla khorosće ćuwow złožić a přesydli so do Nizkeje, hdźež je hač do swojeje smjerće zawostał. Tu w Nizkej je časišo do serbskich časopisow dopisował, z khwilemi so też w basnjenju pospytował, hdyž běše so jeho strowosć posylniła. Dołu sebi tam bórzy přez swoju wulku sprawnosć dowěru *wosahnych, kotrymž rady* ze swojej radu powbaše. Wuzwolichu jeho do wšelacych cźestnych zastojnstwow a zmóžnichu jemu, wjele dobrcźa za wosadu wuskutkować. Běše z dobrym pśećelom a dowěrnikom wšitkich potrěbnych, wosobje pśećelom a dowěrnikom wšitkich potrěbnych, wosobje bjo syrotow a wudowow. A jako jeho Bóh Kujez k sebi powoła, přewodźeše jeho cyła wosada k rowej majicy jemu posledńje hołenje a nutny dźak za wšitku lubosć, kotruž běše lětdźesatki delho darmo a rady wopokazał.

1763 připołoži sebi 29 serbsey studenći w Lipsku rjad serbskeho přećelstwa z napisnem „Serabicum zaJuti“, „na zbožo Serbow“.

† 1831 serbski biskop Franc Jurij Lok, dobroćel a spěchowaŕ Handrija Zejlerja.

1833 wobzamknje so wudawk časopisa „Mirjenskeho Posola“.

† 1898 Bohuwěr Wałko.

Naša wina.

Płać w rowach zemje kleće zymnosć hrda
Su serbske stawizny a — naša běda,
Kiž z ranjom zahe z nami hižo sněda,
Zo mohło kamjeń zapłakać a ruda.

A hišće nochcemy so wotrjec bluda,
Kiž našim wóćcam hnić a zhinyć złóća,
Kiž dźensa hišće do nas 'lijo jěda,
Zo wottrasć njemóžemy hańbu křuda?

Rjec mysle serbskoje su Serbja brali
Kóne ze zwadu, nam bědu wotkazali. —
Što wina pak, lód nam zo mjerzanje z klina?

Nic storkać na wosud a wótcow mjeno
Wšo; z kaćom wuznajmy so sami jeno:
Ach, stary wostał zmylk, to naša wina.

Ćišinski.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +29. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 753, hygrometer +4, thermometer w nozy +15. — Nadala dnje bu wczera na wjeczor njewjedra poměli. W nasich stronach ani kapki dešcźa njepadny. Nětko sajo wschitko na dokładne wuwjedrjenje pokazuje. S wjeczora bliža ho nowe wyschiny. Schtkeża pokazuje jara wyšoko na wobtajny cźuž. Schtož je wola nan dešcźika pschemakło, maja sa to w rańšnej Asiskej a Indiiskej wulke powodźenja. — Jutrje bydźetu je Marije narode. — Jutrje piatk stónčko 5,23 hodźin ześadża a ho 6,31 hodźin thowa. Měsacź ześadża w nozy 11,12 hodźin a ho popołdnju 3.53 hodźin thowa.

— **Wo puczowanju naschich Sorbow do Skoplje** w Majedonskej cźitamy depesche w Prajskich nowinach. Schtwórtk zyły dźeń su wobsebje cźahi je wschich tšoch Juhosłowjanskeje pschilehdajace a su serbskich a chorwatskich Ssokołow pschiwićowałe. S popołdnjschimi cźahami su pschijeli cźesźy, ruźay a połjay Ssokołsko a sastupzy naschoho kujisko-serbskeho Ssokołowa. S njewupraznjomnej saharitoscźu su naschich Ssokołow witali. Město Skoplje je hacź nanajskrańšnjscho wupyschene. Pola dwórnischcźa ześa wulkotne cźestne wrota. Druhe runje tak krasne a wulkotne cźestne wrota su na Duschanowym mosće natwarili. Móst wjedźe pśches rěku Wardar. Nieliczomne synki luda zolmja po hasach a strowja a witaja se saharitoscźu a wutrobnej pschećelnoscźu zwjazkowskich bratrow. Depesche powědaja, so tajcich zrjadowoscźow a saharitoscźow město Skoplje hišće njepomni.

— **Stutkowenske polo wotbłudźeneho hamtiskeho mana.** Kaž je znate, wotendźe tajes hamtisi k dr. Jungmann se słónczenjom tutoho měsaca z jeho Budyschcźo sastojnstwa, dokelž je sa mjr *radu do hnilskowcźo ministerstwa powałany.* Stejnje tam wažne sastojnstwo, mjenujzy wobsedźerat wo wschitkich sastojnitach, teź połizaje, to 12 000 sastojnikach.

— **Mischerje pruhowanja.** We wokrjesu Jo pschemyślowcźe komory budźa mischtrske pruhowanja schu nasymn. Njenjeskuzy, kotśi chcedźa ho w tu mjli pruhowaćź dać, maja pósłuwn wo pschijmp wanju, hacź najpozdźischo do 15. septembra na komory w Zitawje na Lesśingowej drózy 32 sapołoš próśnje ma ho zjenjeśe nasporniccź, w kotrymž pruhowaćź. Jako pódłohi maju ho pschipołožeć: 1. wiopis, kiž je pródłował sam sebjasał a napisał. 2. ne wopisno a wopisno wo powoznistwu pruhe 3. Wobtrowjenje z najnowiscźa pjeśćelnistwe dźi jako pomnik (pola žónskeho krawiwa dosahaja ty 4. Wopisma pschemyślowych schulow, kiž je próśnj pytał. 5. Pósłednjschowe pschebywanjske wopisma. wobcasći pjenjes 50 hr. (so nimjerjeny a cźełsłow ja tych, kotśi wjesu wěmjzy tśaceznjo 100 hr.). 7. ty sa mischtrske dźeło. 8. Wobtrowjenje, so prósr tyschcźe njeje druhdże k pruhowanju samolwiš pó nje, dokelž a hdy je ho to hižom stoło. Njeje-li pró let w rjemjeźe (abo kaž pola žónskich krawzow 3 kat sat, dha ma pschicźiny rozjasnjeć, kiž maju wuwinowdźejo wot tutych lět wuspranowcź.

— **Kermuscha** je bližschu niedźelu 9. pózńjeńca w Dobruschi. Hodźinu a Wotwonje.

— **Autobusowy wobkład pschi Hodźijskej a Dobrus schanskej kermuschi.** Towaŕstwo za autowy wobkład ści žiwobudny stat“ w Budyschcźinje nam pódźeli, so je kład autopłuzow Hodźijsku, Přećejeczansku a teź Dobruschansku kermuschu pschi wschitkich porjadnych wosach j tymi wosami sedźalni. dalokoź budźe trjeba.

— **Žadna dekoracija** pokazuje firma Heinrich Mehe wobuećowy dom w jenym žiwojich pjećach wokłow na Sewkelnjskej haby. Je wustajiła wschitke druźiny žiwoca we gipsowym woschiscźu a hotowe wobuća wot kła 1850 hacź do posledńich mytowanych orthopádiskich a lunowych stupnjow, kaž teź dźeł žiwojich mnohich najwuschich wustupnjow. Widźimy tam stupnje za hadsene, tołe a tónćojte stopy, stupnje se sadźełanej bandagu. Teź na woćažne stupnje se šapołakom, kotreż firma we swoim špezialnym wotdźelenju pod wožebitymi fasadami ha schonje a kotreż tu tam w tódej wulkosći dóstaeć, nadpamnjeć. Na nich cźerwjaju a wójnjuju wjele na tuto wokno kedźbuja.

— **Sesrětkapławny chór Dolnjich kosłow** wjesu Budyschcźinje z nowym programom schtwórtk 27. sejstw bra t. l. wjeczor we 8 hodź. w „Krónje“.

— **Sškone khorosće w jatkej Hornjej Łužicy.** Z *kamiłim wojewjenju jatkeho krajneho hrowobnika* hamta bechu 3. agusta 1928 w Hornjej Łužicy sćerjo khorosće z domom: 1. **Sdźećanowsći** (Milkrace) w gmejnje a 1 dworje Budyschcźo hamtskeho hejtmanstwa 2. **Skażenicź** w 2 gmejnomaj a 3 dworach Budyschcźo, w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńskeho, w 3 gmejnach a 3 rach Lubijskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. **Nakrikanja khudobnjenoś** rjow w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjeńskeho a w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. **Saharjenje rjapowcźe mosłowanych pola keni** w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. **Sahrjenje mosłowych pola keni** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 6. **Pčelozły hnilk** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjeńskeho a w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Potajny hłós.

Roman.

21] (Pokraćowanje.)

Mój wobaj sjedźachmoj horje, jako by wutśěł wupraznył: telefonowy zwónćk poza wrjeschcźecź a da w jenajich pschestawjakach schtyri dołhotrajaze znamjenja.

Pósledńe znamjo njebě hišće dowólknjeźało, jako Sterling hižo k drastwemu stojakej běješe a sa klobukom a płaschćenu hrabny.

„W skoku, potajkim!“ wón sawoła. „Maće-li brón pschi sebi?“

„Deeje tak! Hdy bychmoj někto jenoj někajki wós lepikoj! Kajki běch ja tola wóšlik, so njedach auto deleka cźakaź!“

VI.

Mój cźerjachmoj po khodach dele a na haju won. Wonka padasche cźenki schwikazy deschcźik, a milonowa žiwa Regeringsgatana roschćerjeschce w kurjawje njewěste, bluke, na žołcź žiwótko. Snajmjeńscha mějachmoj sbožo, hnydom auto dostaeź.

„K Skeppargatanej, hnydom pschi Riddaregatanje! sawołach na schofera. A pokazujo jemu žiwoju połizajsku fnamtu, rjekmych: „Jědźeće tak runeje, hacź móžeće!“

W njemdrej jěšoje cźerjachmy po Hamngatanje dele a prěki pśches Norrmalmske torhoschcźo. Jednotliwi pěschichodźerjo žnowachu nimo kaž figury w filmje, z najwjetschej spěschnosću žo wotwiwagym; ale ja tola rytnych, so bu auto dwójź wot na straźi stojazych połizistow zabłanje.

W khwily sa dwě minjeńschinje běchmoj k žiwojemu samekrej dojeźoj, a hischcźe prjedy hacź ke wós sastał, wotkrocźi Sterling a dźešce pomałku kroćo po możnosći njenapadnje po *Riddaregatanje horje, hdyž bě mi prajił, so mam schokrej* łapłaćiećź a sa nim wlećiećź.

Ja saplaćich schofera a dach jemu sdobom žiwoju wupokazanu karitku sa tón pschipad, so by jeho połizija dla pschekroćenja jěchnjeje spěchnosće k žebi pscheprošyła. Potom sećěhowach sa Sterlingom, kiž nětćho krocźeli pschebe mnu dźeńce, a měsesche k jakitej psched pschibłiznym deschcźom płaschcźowy kornak žwuhonjeny.

Dom znapschecźa cźišla 71 měsesche schlenicźane durje, kiž nadeńdźechmoj na žołco njesamknjene. Mój je storcźichmoj a łupichmoj do wothcźe, a běchmoj wjeśołaj, so namakamoj tudy tajke wobkedźbowanje městaćko a sdobom žnoj tu teź pod suchim.

Wydlenje komerzijneje radźiećelki bě jaśnje roskmětlene, a moj widźachmoj nětćho króć, kak ko dwaj sećinaj sa špuschćecźenymi sawěschćanymi pohibowaćelkaj. Nietrjebachmoj pschedołho cźakaćź, pschetoź z rasom na połidnjaćich bu horjeka w dwěmaj jitwomaj cźma, a hnydom na to sazjawźi so žmeża na pośtbodach.

Sterling pschimny mje krucźe sa ruku.

„Nětko wón dźe!“ wón schepłasche.

Ja maźnych instruktionje hischcźe ras na pistolu we mojej płaschćowej kapły.

Minu trasch so telko cźasa, hacź je trjeła, so by cźłowjek mohł dwaj skubaj dele hicź, potom wotewrichu so snapschecźa thežine durje a wulki schérokoramjenaty maj w schérokim kłobuzu a schérokim cźornem ušćrn jewi so na prjódy.

Tón wušupi wobkładninje na dwóru a wosta zyle blizko durjow stoje, so by so na wschě kronty rozhładował. Potom wuńcźe zigaretu, sapali žebi je buhužel tak wustojnje, so njemóžachmoj jeho wobliczo pschi žtałem žiwótle spóznaćź. Na to wuhorny žebi płaschćowy kornak a štupaśche pomałku po Riddaeregatanje dele. Sterling puschećí moju ruku, wotewri pomałku durje a pohładny won. Potom wuńdźe na haju, kiwnywschi mi, so bych ja nim schoł.

Muźiki dźešce pomałku žiwoj bucź dale, pschi Sibyllegatanje pak posta a znowa so wobkładny.

Sterling bě mje mjes tym pod paźu wsał a cźimpjeśe ho nětćho króć zam a sem, wótśe so łapłaćo a je žiwadowu ruku machaje: Tón cźłowjek mějesće naju wopraznje a pjaneju nóžneju hawaronow, kaž ho ja, a dźešce jimjeron dale, mój pak pschecźo pomałsche kroćazchmoj, so buchmoj wobstajnje wšěm rosmér mjes nim a mjes namaj wobkhowakoj.

Psched dźiwadłom muźiki sašo posasta a wobkładny so pytajo; najšćerjcho wukładowaschje sa nětkajkim autom. Dołko a schćerko auta widźecź njebě, teź na pschichodnej stawy niz, na naju sbožo, pschetoź tón mohł namaj plan sćiećiećź.

Muź dźešce potajkim dele, kaž ho ja, mjerjazy na to, so dyrbi pschi tajkim hrosnem wjedrje pschi hicź.

Mój bliżschnjoj ho pomałku Jakubowemu namołwi. Pschećeja hischcźe jane auto. Bě na sbožo krótko po dźiwadłowem pschedstajenju, hdyž je pschećejo dosć cźežko, w tutych hodźinje możnosć k jědźenju dostaeź.

Psched Opera-barom tón muź posasta a po śaćnje mjerkomit pschemyślowaschje, potom so ja krótka rozhładnjeźi sałupi.

„Aha!“ schepny Sterling. „Wy dźešce sa nim nuts a kładajcće, so po możnosći mešino w jeho blizkosći dostaeće. Ja pschićidu potom še łapkupom do kofejowne nuts!“

Na sastupich do khódby a pschehodach w garderobje žiwój pschemaćany płaschcź, potom dźech do barowej mišnosće, žebi ruzy trěju, jako byschtej woprosćej pschi łupnem mokrem wjedrje, rozhładowach so jednoraka sa mestom.

Sa blidom blizko wokna žedźeschce tón, kotrohoj płaschwo tom njebě dwěła. Wón bě runje prawu ruku pośchnył, so by žebi wot deschcźa mokre wobliczo wotrěł, a cźerna rukajza na jeho prawizy budźeschce mje skoro tomu powhuła, i róle padnyć a wótśe po lokalu sawołaćź:

„Widźićee tu! Tantle žedźi mordaf!“

(Pokraćowanje hłosuje.)

— Wo 7. śwjatkowym ſlędźe młodych hołzow w Budyšinje. Ze wěſcze ſajimawe, ſo ſhonimy, kelko koſeja, zo ſu tute dny w Budyſchinje pichetrjebali, to rěka ſchtoż je hoholeſeriſti wubjerk ſlędźa młodych hołzow we Budyſchinje ſtundowal: 2820 ſchalkow koſeja, 3300 zaltow, 2210 kolbalkow abo porow parjenych kolbalkow a 2627 pakſikow praženzow (Zwieback), to je 13 135 ſchtuk praženzow. K wobjedu wuda ſo w 14 tudomnych hoſcenzach 1555 porzijon. Mnohy hoſcjo doſtadhu wěſo wobjed wot ſwojich pohanſcherjow.

— Swobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje. Sobotu 8. ſeptembra dop. wot 7 hacź do 9 hodź. wotkedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj. a ſyre ſwinjaſe mjaſo, punt po 50 pj.

— Sakſka krajna lotterija. Pſchi ſrjedźnym czehnjenju 5. rjadowne 193. ſakſkeje krajneje lotterije padźe dobyče wo 10 000 hr. na czíſło 5439; dobyče wo 5000 hr. na czíſła 26 589, 30 085, 45 299, 48 230 a 82 864; dobyče wo 3000 hr. na czíſła 31 948, 70 142, 79 491, 130 146; dobyče wo 2000 hr. na czíſła 850, 984, 30 493, 32 957, 34 290, 46 912, 52 542, 58 192, 65 658, 67 445, 68 410, 73 087, 76 741, 76 823, 78 782, 86 292, 123 112, 129 513, dobyče wo 1000 hr. na czíſła 6881, 14 319, 14 684, 16 579, 21 667, 31 067, 42 643, 45 485, 54 295, 58 851, 62 141, 62 314, 75 645, 76 637, 85 686, 90 831, [illegible], 94 178, 98 194, 99 838, 102 276, 106 670, [illegible], 123 455, 124 836, 125 376, 129 153, 131 893, [illegible], 133 503, 139 102, 141 711 a 144 506; dobyče wo [illegible] na czíſła 9088, 14 320, 15 766, 16 658, 20 105, [illegible], 25 955, 27 966, 30 501, 30 904, 31 648, 31 829, [illegible], 37 834, 43 886, 47 710, 50 155, 52 785, 52 798, [illegible], 80 484, 85 007, 91966, 95 386, 107 560, 111 569, 112 110, 118 106, 120 684, 122 170, 122 639, 123 530, 124 109, 126 409, 129 401, 140 117.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 7. septembra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dolar . . .	4,193	1 0 pólsk. złotych .	46,95
1 šwjelski punt .	20,344	100 čěskosł. krónow .	12,425
1 belgiski frankow .	80,73	100 franc. frankow .	16,365

Barlinſka burſa wožera ſaſo žiwjenje a hiwot jewjeſche, wobſeže kruhy podźelow ſtatneje banki poſtupowachu. Zmjenſche běchu też wiki ſ dołharnymi a rentowymi liſtami.

Produktowe wiki pſchinjeſechu wožera pſchenicy 10ſ- zo a wowſej nowe kleſnjenje płaczinow. Pſchenica pſchi- ſchła 25—30 pj., rožka 15 pj., wowſa 20 pj. po zent- rjonje. Wožera płaczeſche zenitnar

w Barlinje

pſchenicy 10,65—10,80 hr., rožki 10,80 hr. hacź 10,87½ hr., jeczmjenja naſwiſkeho 10,10—10,55 hr., jeczmjenja naſtinjeho 11,70—12,70 hr., wowſa 9,75—10,20 hriwnow,

w ſermiſowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenicy 11,35—11,25 hr., rožki 11,45—11,42½ hr., wowſa 10,35 hriwnow,

ſa oktober: pſchenicy 11,47½—11,40 hr. a rožki 11,56¼ hr.

ſa dezember: pſchenicy 11,70—11,65 hr. a rožki 11,62½ hr., wowſa 10,50 hr.,

ja měrz: pſchenicy 11,95 hr., rožki 11,82½ hacź 11,80 hr., wowſa 10,85—10,75 hr.

w Lubiju

pſchenicy 10,70—11,10 hr., rožki nowcje 10,70—11 hr., jeczmjenja naſtinjeho hr. 12—12,90 hr., wowſa nowy 9,60 hacź 10,15 hr.,

ſchtwórtk w Kamjenzu.

pſchenicy 10,50—10,85 hr., rožki nowcje 10,70—10,90 hr., wowſa nowſho 9,80 hacź 10,50 hr., jeczmjenja naſwiſkeho 10,50—10,80 hr., jeczmjenja naſtinjeho 12—12,50 hr.,

nowe běrny zentnar 4—5 hriwnow,

proſata 15—23 hriwnow,

běłaki 50—60 hriwnow,

hańy 7,50—8,50 hriwnow.

Wiki ſchtwórtk w Komjenzu.

Rěrk 1,20 hr., kolrabi 15 pj., hyndrojty kal 20—100 pjenjezkow, ſeđźna loboda 35 pj., morchej 20 pj. a zybla 20 pj., rjerwjeń 15 pj., běrny nowe 6—7 pj. a ſholotej 6—10 pj., holanſke jahody 65 pj., pruſnizky 75 pjenjezkow, ſłowki 30—35 pj., kruſchwy 10—25 pj. a jabłuka 40 pj., kal 6[illegible] 20 pj., ćzwinjeny 25 pj. a brěſki 60—80 pj.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 14 pj., rjerwjeń 15 pj., łany wołij 1,60 hr., kuzerjaze 10—15 pj., ſholotej kerćźk 8—10 pj., zybla 20 pj., rjeſtej 5—15 pj., mjd 1,40 hr. hacź 1,60 hr., ſwinjaze mjaſo 0,90—1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr., ćzelaze 1,20—1,30 hr., bumy ſelenc 30—40 pj., běrny nowe 6—7 pj., korki 25 pj., hubły 1,40 hr., pruſnizky 40—45 pj., truſchwy 15—95 pj., jabłuka 20—30 pj., ſłowki 20 pj., wino 70 pj.

Wiki ſađźenu ſrjedu w Hajſchtrowje.

Pſchenica 10,50—10,80 hr., rožki 10,75—11,00 hr., wowſa 12,50 hr. ſtary, nowy wołoſ 10—10,25 hr., jeczmjeń mjelétni 11—12 hr., běrny nowe 4—5 hr. a ſtyno 5,50—6 hr., ſłoma maſchinſka 1,80—2 hr., butra 1,10 hr., jeja 13 pj., proſjata 16—20 hr., běłaki 50 hr. hacź 60 hr., ſholotej 5—10 pj., zybla 20 pj., hołbje 1 hr. korki 10—25 pj., rjerwjeń 15 pj.

Wiki ſchtwórtk w Khoczebuſu.

Butra 2—2,10 hr., twarch 30 pj., jeja 14—15 pj., łany wołij 1,40 hr., howjaze mjaſo 1—1,40 hr., ćzelaze mjaſo 0,80—1,30 hr., ſtopjaze mjaſo 1,20—1,40 hr., ſwinjaze mjaſo 0,80—1,20 hr., kury 1,40—1,50 hr., hubły 1,40—1,50 hr., ſolſje 0,80—1 hr., tawony 1,50 hr., morchej 15 pj., jeđźna loboda 40 pj., hyndrojty kal 50—80 pj., zybla 15 pj., łany 1,80 hr., ſchćawki 1,30 hr. tarpy 1,40 hr., běrny nowe ſeninar 4—4,50 hr., ſholotej kerćźk 15 pj., holanſke jahody 70 pj., pruſnizky 65 pj., kurjatka 70 pj., ſłowki 30 pj., kruſchwy 15—40 pjenjezkow, jabłuka 40—50 pj., prawaki 1,40 hr.

Wiki wožera w Shorjelzu.

Butra 1—1,10 hr., jeja 10—13 pj., běrny zentnar nowe 6—7 hr., jeđźna loboda 25 pj., morchej 10 pj., zybla 15—18 pj., ſholotej kerćźk 6—10 pj., hyndrojty kal 10—17 pj., radyſki 10 pj., ſchćawki 1,50 hr., łany 2 hr., wubjerjany mjd 1,30—1,40 hr., ſwinjaze mjaſo 0,80 hr. hacź 1 hr., ſchmalz 1,70 hr., holanſke jahody 65 pj. a pruſnizky 70 pj., korki 15—25 pj.

Swinjaze wiki wožera ſchtwórtk w Khoczebuſu

Na wje běchu pſchihnali 525 proſatow a 40 ſlěbakow. Wowe płaczachu

proſa:

małe	8—14 hr.
ſrjedźe	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běłaki:

małe	22—45 hr.
ſrjedźe	45—70 hr.
wulke	70—95 hr.

Pſchihłapjeja

Schokéra, najradſcho ſamkarja, Schön w Hródku nad Barſchczowſkej hrózu 2.

Murjerjow, Baumann we Semjzach a Schleza we Sulkej Dubrawje.

Schwajzarſcheho, knježi dwór w Jedlizach.

Pjekarſkeho, Hermann w Zrjebi a Kießling w Riſlej.

Kapuja

Styno, Schöna w Kamjenzu na Wettinſkej hrózu.

Konja w Kiſwaczizach čo. 32.

Na pjchedań

Wutawa, 12 zentnarjow, Holik w Kopańzy w Hródku.

Styno wóſ, Nowak w Chojanach, Khoczebuſka dr. 8, telefon 289.

Stynowobrazak, Heimberger w Hródku.

Kniwo ſtyſne podhobna hiſko k czeſenju w Dažinje 78.

Kola ſowjaze, Scholta w Budyſchinje, Jurjowa haſa 10.

Pjchedańdźowanje.

40 jutrow wotawy ſobotu 8. ſept. 1928 w Kromlowje, kupzy ſeđźu ſo dop. ½9 hodź. pſchi hrajźim dworje.

Soudniſza na pjchedańdźowanje

Sobotu 8. ſeptembra 1928

w **Miſkopizach** dop. w 9 hodź. na ſudnidłowje: wuſeſne twory, ſejl, hiſeje a druhe weſele.

w **Brěžnje** pola Kamjenza maja we 8 hodź. w hoſańcu „K wječeřnemu kubłu“: pertiko, płažiſke blida.

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki dźenja dop. 3/11 hodź.:

Kónčkowe žito ſčeje kupza, płaczizny ſu ſtrowe.

3/12 hodź.: Žito ſmorna jadniſche, płaczizny ſu po- wyſchene.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wollowe ſymjo we tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje					
	6. 9.	5. 9.		6. 9	5. 9.
Pšenica	213-216	217-220	buny	—	—
rožka	219-221	219-221	woka	30-32,00	30-32,00
pał. jeczmjeń	—	—	mądre hruny	15-16,0	15-16,00
baz. jeczmjeń	202-211	202-211	žołte hrupy	17-17,50	17-17,50
wowſa	199-208	199-208	zeradella	—	—
kukurica	209-211	210-212	raps. wosušk	19,70	19,70
pšeńe muka	26,00-30	27-30,0	lany wosušk	23,50	23,50
ržana muka	25,0-31	28-31,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	15,00	bórnj. kruški	—	—
ržane „	15,25	15,00	ſyno, 50 kg	2,60-4,00	2,60-4,00
lane ſymjo	—	—	ržana ſtoma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńe. „	0,80-1,00	0,80-0,95
raps	330-332	330-332	wowſana „	0,80-1,00	0,80-0,95
pjeluški	—	—	ječna „	0,80-1,00	0,80-1,00

Płaczizny rěznego ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

6. ſeptembra.

2 wol., 25 byk., 9 kruw. a jałowje., 374 ćelat., 126 wowc., 616 ſwini.

Płaczizny za

ćelata: 1. 86—86, 2. 74—78, 3. 62—72;

ſwinje: (přez 300 pt.) 78—79. 2. (240—300) 79—80, 3. (200—240) 77—78, 4. (160—200) 75—76.

Raney 68—72.

Wiczne płaczizny ſtwórtk 6. IX.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centu	w Lubiju za 1 centu.
Pšenica		10,50—10,80	10,70—11,10
Rožka		10,70—10,90	10,70—11,00
Jeczmjeń (nalét.)		10,50—10,80	12,00—12,90
Wows		12,00—12,50	9,60—10,15
Syno		6,00—6,75	4,50—5,50
Sloma z maš. młóc.		2,00—2,20	1 40—1 80
Sloma k zaslanju		1,50—1,80	
Sloma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		4,00—5,00	—
„ hać na żeleznicu		—	—
Butra		2,10—2,20	1,15—1,20
Jeja		0,14	0,13—0,14
Pšeńčne wotruby		—	8 50—8,75
Ržane wotruby		—	8 80—9,00
Pšeńčna muka		—	18,00—18 50
Ržana muka		—	17,25—17,75
Prosata, wulke		50—60	—
„ „ srěnje		15—23	—
„ małe		—	—

Z Hajnja.

Tu ſta ſo ſrjedu njeſbože, jako jedna ſchkoła ſ Budyſchina ſe ſwojej manbźelſkej ſ automobilom po Radſchowſkej horje dele pſchijěźdźe. Hdyž ſo pańź do pſchikrowe nje wot bróhi wotſcheźewi, ſo pola automobila kele puſchi a ſo po horje dele do kalowego pola fuli. Wěſ pak ſo na bróhi wobwjertny a wjednik jón pſchi ſwojej dowolnoſtnomnoſci tueze ſaſtaji. Tak na ſboże k wjetſchej ſchkodźe njedóńdźe.

Z Rjeſdaſchcz.

Sobotom ſ kermuſchu ſwjeſi tudomna dobrowólna wohnjowa wobora pſchihotowanje nadźiwneho ſwój- ſkežnu ſwjedźenja na rjanym ſwjedźenſkim mjeſtu ſa wſu nom. Rejwaúſti podium hižom twarja a ſtrěla potajkim też w Rjeſdaſchcu ras ſami wobrowólni kermuſchu.

Z Wulkeje Dubrawy.

Po wotſtejenju ſchulſkeho hamta maju ſo dźeći, kotrejž jutry 1929 do ſchule ſaſtanja, póndźelu 10. t. m. pop. w 1 hodź. we ſtarej ſch. ſ na ſchuli pſchijěźdźowcj. Sobu pſchinjeſej ma ſo wopiſmo we jěſtaſchczějenju a ſa dźeći, kotrejž ſu njeſu we Wulkej Dubrawſkej ſchulſkej wožadże narodźele, narodźenſke wopiſmo abo ſwójbna knihа.

Z Rjeſwaczidła.

Poſlednje ſtotne wiki ſađźenu ſrjedu njeběchu pſchežtnje wopytane. Na pjchedań leſche nětko 80 howjadłow a 90 proſatow. Natarjo nat ſtót jara pjchedhladnjwje łupuje, dokelž njeje doſcź ieleneje pźy. Pola proſatow běchu wſchak wiki trochu tépiche. Sa nje płaczachu 18 hacź 23 hr. Howjadło ſtót měſeſche wichelaku płaczinu mjes 300 a 700 hr. Mjeńſche ſhytki howjadłow ſrěnjeje kajkoſcze wołtachu nje- pſchedate. Stótni wikowarjo w poſlednim czaſu ſtót ſaſo w ſtadłach na Rjeſwaczidłke ſtotne wiki łonja ſo njetrjebali żeleſnizu płaczicź. Wołcźbje Kulowizy ſtót- ni wikowarjo tak czinja.

Z Kelliz.

Na měſto dotalneho wjeſneho rychtarja Lehmanna, kiž je ſo dobrowólnje ſwojeho ſaſtojnſtwa wſdał, je wuzeł Seifert ja wjeſneho rychtarja a liſeńſke- jow wobchu ja Kelliz powołany.

Z Wóſporta.

Pod wjednjſtwom ſwojeho dirigenta knjeza kantora Seifa a wulcźe ſchěbi tudomny ſpěwaczi- ſpěwaczki- chór, njedźelu popołdnju ſaſ kóžde lěto. Wſcha pěſničkach ja tónj ſwojeho wulcźe wuſtojneho dirigenta knjeza Seifa a wołcźach. Po małowſchim ſpěwanſkim wi- ju ho wołmišlenjach knježina ſuperintendentowa Wolfa- hoſcinka na rjanym ſpěwanſkim wobſedźenſtwu ſ ſwójbnym ſchohowanjom. Sobu pſchihotowachu ſo ſpěwanſke wobſedźenje. S ſdźakownej a wjeſelej ſpomnjenku ho wobdźělnjazy ſ wjerſenym ſzahom ſ Kettigſkeho dowidźenjcza. Wěchu ſpomnjenkowje pohnjelnjeni ſ nadobnym rozhładźenjom, ſo chcźeja ſo tež dale do ſtuſłu „muſica ſacra“ ſpjeć ſ cźeſcź a khwalbu Boži a ſ ſwojim wobdźe-

Z Lubija.

Wjeſeſelſkoj je ſo w Lubjiſtim wo- ja ſaſdźenym mjeſazu trochu ſhórſchila. Pola ſyboh- lowych ſaradźowcjow w wotrjezu je ſo liczba podpje- dſtonjemjezych wot 2243 na 2338, potajkim wo 295 ſchila. Wuzyły dſtonjemjezeju ſu pſchihłaſili wot 8 949, ſónſte pſchiběrachu wot 1415 na 1589 wobſerbow. Cźeſća nuſnych dſtacźerjow je ſo powyſchiła, njemamy wot 174 na 187. Do krijowcje podwjeru kluſcheſche 31. auguſta 40 muſſkich a 11 ſónſkich. Na jenoſtliwe dźeło we ſaradźerſke rozdźelemy je wobraſ ſcźehowazy: Muſſkich dſtonjemjezych je w Lubiju 315, w Ochranowjeſu 90, we Cźbanje 94, w Habrachcźanach 96, w Nowym Gerodorfje 168, w Nowoſaju-Sprembergu 98 a w Kunnewałde 88. Sónſkich dſtonjemjezych je w Lubiju 301, w Ochranowje 57, w Cźbanje 453, w Habrachcźanach 177, w Nowym Gerodorfje 356, w Nowoſaju-Sprembergu 154 a w Kunnewałde 61.

Z Pančic.

Radupodawanje za maćerje budźe pjatk 14. ſeptembra popołdnju w 2 hodź. w hoſcenu. Lěkař budźe pſchitomny.

Z Konjec.

Pućowanſke radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźacej budźe ſyſedn 12. ſept. popołdnju w 2 hodź. w Konječanſkej ſuli a 1/4 hodźin w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkař budźe pſchitomny.

Z Kamjenza.

Klub łoſcjarjow „Bautzner Vorſtadt“ w Kamjenzu wuhotuje njedźelu 16. ſeptembra na wſcheſcźanſkim ſportniſchcźu popołdnju w 2 hodź. ſako wobſchěrne wuſwjedźowanja na wuſwjedźowarni. S wuſej pſchiležnoſcźu maju ſo też ſtupinſke miſtſtrowa wo 1 a 25 kilometrow ſkaž też w bólharaczu na kole ſe ſcheſcźimi na trawniku. Pſchi wulkim ſajimje, kiž tute wuſwjedźowanja dotal měſachu, hnadź ho też tón kŕćź ſ wulkej ſyłu wopytowarjow licźicź a to cźim bóle, dokelž ſu tež ſallupne njenjeſy jara niſke a je ſa doſcź měſinow k ſwjedźenju poſtarane.

Z Pukńic.

Wobſcźitke hnitwinſke ſbožo wěſcze nowy najeńk hnitwy w Michałkach, knjes Jan Pink ſ Michałkow. W nozy wot póndźele na mutaru ſaſtoli dźiwje ſwinjo, kiž 150 puntow waješche.

Z Muczowa.

Póndźelu ſta ſo njeſbože w ſtalołu gmejnſkeho pſchedſtejeńcźerja Domaſchki, kotrehož ſcźěhowki mohłe wjeſ hórſche hacź ſu. Wobſtejeńcź cźiſtche ſwojeho bya krótſcho pſchiwjaſacź. Dotal ſtajnje měrne ſkoczo ho nadobo roſkłoſi a ſbožde Domaſchku k ſcźenje, ihrabu na to wbohoho, kiž ſo bołoſcźow dla wobaraczi njemáżeſche, ſ rohomaj a cźiſłu jeho pſches ſwój khribjet ſ hródźnymi durjemi won. Stoczo běſche Domaſchku cźeſ- ło na wutrobnu ſmjatko

Z Łužicy

* S **Hornjeho Kunwalda.** Dnja 7. oktobra t. l., hdyž so nowy lysništ jězdny plan sawjedže, wotewri so nowonatwarjena železnica z Hornjeho Kunwalda do Lubija. Wona je z podšćehnjonu Budestečansko-Kunwaldskeje cyrkwje, kotraž so w lěče 1890 wotewri. Direkcija němskostatneje železnicy w Drježdźanach je pšchi sestajenju jězdneho plana dźiwała na pšchecza, z kotrymiž bu so wobdźěleni na nju wobrocźili.

* S **Wórbišća.** Kaž njedawno pišachmy, sniesboži njedźelu wječor pšchi Wórbišćej horje turmač Rudi Tešchert z Mnišchowiza se swojim jězdnym kolom. Snjeh bješe jemu w někotrych zdźelach tak wysoki, zo njemóžeše dale jěć a dyrbješe kolo sobu wjesć. Tola tež tak dyrbješe wjele pućować, zo bu hižo wječor pozdźe.

* Se **Ssepiz.** W nozy na póndźelu so we stajoku ratarja Zicklera w Ssepizach wós wotawy w brózni zapali. Ptomjenja wupšeschestrěchu so na zyku hrózeń a sniežnych zyle žně. Woheń je po sdaczu kłóšnika ruka sakožika.

* S **Wulkeho Schunowa.** Sćiwoje 86. narodniny swjeseješe wutoru tudomny rentnidostawar Fröhlich, kiž na Krješkowej hažy bydli. Jubilar je so w Jonsdorfje narodźił a je hišće w strowy.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutše sobotu:** Rjenje, žuchu, cźopliśicho. W Jendźelskej cźopliśicho, ale so deschcźuje.

Schtwórtk pšichodnju je wobkhodne lětadło na cźarje z Erfurta do Mnichowa bliško Heroldsbacha snjeshožiło. Pilot Zander a pućowarjej, fabrikant Haux a student Weidner, su so sarasyli. Lětadło je z wyschokosće 300 metrow k semi padło.

*

Pšchi jednanju sjesda dźěłacźerskich swjatkow w Hamburgu je so krjedu němski suniškowny minister Severing wobdźělił. W swojej rěcźi wjes druhim praji: Budu so pšcheco prózowacź, so bych mały metallowy dźěłacźer wostał, kotryž žym něhdy byk. To mje pšcheď vulkanišwom schita, hač runje žym raś z ministrom byk. Tak staj nje dźěłacźer wostanu, kotryž žym něhdy byk. Swój hłowny nadawk w tym widźu, so republiku w tym twarbje steji. Republika je sadwěsćena, ale jejne sarjadniśtwo njeje skrućene. Kaž dołho pak sarjadniśtwo khabla, tak dołho njemóžemy wo idealnym sadwěsćenju republiki rěcźeć. Teho dla nochcemy hnezinsku róln w republiku hraś. My republikanoju mamy nadawk, republiku dla tule republiku zyłu sakonjedawańsku periodu sarjadowaś. Prašćenje panzerowaneho łśišćała dyrbi so w tymle swišu jako taktiske prašćenje wobhladaś, hdyž so pomyśli, so žmy hižo prjedy panzerowane łśišćaki twarili.

Njejžym žem pšichišćał, so bych Wam wjele lubił. Mózu Wam pak tola něšćto wo swojej pšichodnej politiki w němišćim suniškownym ministerstwje pšcherabjaźiś. Prawo samojśitnych na sdźěłanosć dyrbi so je spěchowanjom šwjedowneho ludoweho dźiwadła a z podpjeranjom dźěći njesamojśitnych pšchi studiju pšichetamaś. Sa tónle samyk so do nolowych statnych wudawkow 1¼ milijona hriwnow staji. Tale summa pak so na druhim městnje salutnje.

Severingowe słowo schumjaze pšchiśleśkanje pšchewodźeśce, hdyž praji, so tejele pšchiczinny dla techniku nuzowu pomoc wotstwari. To pak wopokajmo mojeho dowěrjenja k dźěłaceršim swjatkam, so so jenje wot swojich winowatosćow k statej njewotwlakuja, kotryž njeśej pomhaju. Pucź k jenotnemu statej namakamy, hdyž so stónčnje někotre małe, po dokonjenju žłabe staty słužba, potom budźemy žebi teź na němśke kulturowe ministerstwo myślicź móz, łaž je so tu žadało.

*

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Radosć". Sobotu 8. sept. wječor we 8 hodź. wotměwa so pola Stangec pši składnosći wopyta słowjanskich hosći z tutymi hromadźe **zabawna zhromadźizna.** Wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja. Tež so namołwja, zo so na wulěće słowjanskich hosći njedźelu rano prawje wjele wobdźěla.

Předsydstwo.

Drježdźany. Towarstwo kat. Serbow „**Jednota**" wuleći sebi njedźelu 8. sept. popołdnju do Niederpoyritz. Tam w hosćeńcu „Erbgericht" wjesela zabawa wot 4 hodźin sem. Dojěć móže so z nadrózneje železnicu čara 18 abo z parnikom. Zastanišćo Niederpoyritz. Wo bohate wobdźělenje sobustawow a přećelow prosy

předsydstwo.

Khelno. Naše towarstwo „Domizna" skhadźuje so **sobotu 8. sept.** wječor we 8 hodź. w Mjenjce korčmje k swojej měsačnej zhromadźiznje. Přindźće wšitcy!

Porśicy. Jednota „Sokol" ma **pjatk** zwučowanje. Po tym je **wubjerkowe posedźenje.** Kóždy so prosy, zo by přišol, wosebje wubjerkowncy.

Sokoljo z Bukec a Kulowa! Kedźbu! Bratřa Kulowskeje jednoty, kotřiž „skupinowe prostne" zwučuja, a bratřa Bukečanskeje jednoty, kiž chcedźa je rady nawuknyć, so tu należnje proša, zo bychu so pšichodnu njedźelu 9. sept. z dypkowa w 2 hodź. pola podpisaneho bratra w Komorowje k zhromadnemu zwučowanju zešli. Je-li wam někak možno, přijědźće z Bukec štyrjo, zo byšće sebi tu wěc lěpje spomjatkowali. Tak wočakuju was wšitkich cyle wěsće. Z bratrowskim Na zdar. Šewčik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
zap. družstwo z wobm. ruk.

Wuprózdnjeńske dny! Wuprózdnjeńske dny!

Wot **5. hač do 12. septembra** 1928 zarjadujemy dla přećahowanja w našej wosebite rozdźělenji za **manufakturske twory** kaž tež w našej rozdźělenji I w Budyšinje, na Serbskej hasy 7, za **hospodarske wěcy a domjacy grat** a w našej rozdźělenji 12 w Budyšinje, na Fabrikskej drózy 23 za **manufakturske twory**

wuprózdnjeński tydźeń

Smy k tutemu zamérej wo wšelakich wěcach, kiž so wšědnje trjebaja, **płaćizny wo wjele zniżili,** zo bychmy ruma dostali. Prosymy sobustawow, zo bychu tutu přijomnu składnosć wužiwali a w tutym času nakupowali.

Předawa so jenož sobustawam!

Nakładowańske šklenčy tunjo!!

1/2	3/4	1	1 1/2	2 l
38	40	45	50	55 wuzka forma
40	45	50	55	60 šěroka forma

dospołne z gumijom a wobłukom

Nakładowańske kamjeninowe hornce

we wulkosći wot 2 hač do 20 litrow

Šklenčy k zawjezanju — gelejowe šklenčy

gumije, dwanatk **40** pj.

Nakładowańske aparaty z termometrom wot **4.99**

Na Sukelnskej hasy **Cyka** na Kěžorskej hasy

Centralny kupny dom w Budyšinje
měj. J. Kohn :: Najwjetši kupny dom tuteje branche w měsće

Vogtl. Madras- **gardiny**
Ptachy na sofy, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske posłužowanje. —

Trjebany gramofon
z 5 platami je za 25.— hr. na předań **J. Schieback** na Mužakowskej drózy 4

Pilna
předawarka zeziwjenskich potrjebow
kotraž móže serbscy, so hnydom pyta.
Nadrobne zamołwjenja z wotpis. wuswědčenjemi a z wobrazom maja so wotedać we wud. „Serb. Now."

Tunje tofle
dźěćace —.90, mužace 1.20, **95** žonjace **pj.**
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikach

2 rjanej jałojcy
1½ lěta starej, stej k daleploahowanju na předań w Kulowje **na Haškec hasy 5.**

6 lět stary
kóń
je tunjo na předań abo so na słabšeho zamění
w Khrósće čo. 14 e

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, statśiki, podłožki, pjeluchowe khołowćki
Wagnerowa
w Budyš. před Šuleršk. wrotami 9

2 trjeb. žonj. kole
za 30.— hr. a 35.— hr. ma na předań **Schieback,** na Mužakowskej drózy 4

Poskićam:

ćelace mjaso	punt **1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt **1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt **0.80** hr.
howjaze mjaso	punt **1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku	**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu	**10** pj.
kołbasowy šmalc	**0.60** pj.
ćopłe kołbaski	**10—20** pj.
wšelaku kolbasu	**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rězniski mišter, na Šuleršej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Dańće předešćniki kije trubki
za žnjowu pilnosć!

Žonj. a mužace předešćniki z bałmjaneho počełnjenja . . . 9.- hr.
Dźerźliwe předešćniki, woseb. sylno, z dobrym počehnjenjom . 5.- hr.
Žonjace předešćniki, 12 dźěłb. z nowočasn. přimadł., čorne a pis. 4.75 hr.
Žonjace předešćniki, połzida, 12 dźěłbne, nowočasne přimadło . 6.50 hr.

Mužace kijowe předešćniki wot 9.75 hr.

Dźěćace předešćniki, dźerźliwo bałmj. počehnjenje 2.50 hr.
Manilla-sćinowe kije, najlěpša twora . . . . . 2.00 hr.
Połdołhe, Ulmske a Shagowe trubki
we wulkim wubjerku, směšnje tunjo.

Wuporjedźenja po přeću hnydom!

Albin Rudert w Budyšinje
jenož na Bohatej hasy 26
pódła Zhorjelskeho stupnjoweho doma.

Wikowańja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10
jěsdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami
Wćey wustoj. wuporjedźerja

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćiznu, kwasy a wulóty towarstwow. :: Telefon 3001

Šijace mašiny
kupujeće přeco tunjo pola
J. Schiebacka
w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4
žane klamy!
Też na wotpłaćowanje / Wulki wuběrk Wuporjedźenja spěšnje a z rukowanjom

Najstarša a najsprawniša podawańa
husacych pjerow z prěnjeje ruki!

Wše pjera su z rukowanjom dwójcy myte a bjez próchu! Pjera kaž so skobaja ze wšěm moskom punt 3.60 hr. Najl. połmošk punt 5.— hr., třibrtlmošk 6.75 hr, najl. 7.50 hr., cyle mehki połmošk 9.50, 10.50 hr., z ruku torhane pjera z moškom 4.—, 5.— hr., najl. cyle mehke 6.25 hr., čiste běłe drjene pjera, kaž mošk, 7.50 hr, najl. 8.25 hr. Rozesłanje na doběrku (Nachnahme). Wot 5 puntow sem so porto njewobliči. Je-li so Wam pjera njelubja, wozmu tesame na moje wudawki wróco.
J. Graupe, Neu-Trebbin 26 (Oderbruch). Zał. 1841

Nošće „Panther"-stupnje
na wobłuk šite/pyšne formy wuwjedźenje z čistej kože připózn. tunjo
Předawańa za Budyšin

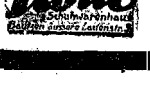

Wšć wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowie

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. knihańi" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

Příloha k číslu 210

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 7. septembra 1928

Ma widžu-li płačatka čahnyć . . .

Hdyž někto hladamy k njebjezdnemu wobjerej, widžimy je spodźiwanjom, jo hotuja ho bjez přenje ptački na daloki ſlět do cźopłišćich krajow. Łastojeźki, nasche lube wobydlerki hródźow, domečkow a podźěłskich chzedła sej bóry, bóry wopuſchczěchu. Wóžera hromadźachu ſo ſamo w dworje Sserbſkeho Domu, jewjo pěkny pſchihodny wobcas. Naſchich lubych worka na wóſy běchu wſcęže wopſchczěłe! Hacź drje wſchěłčich ſaſo ſtrowych pſchi nazwróčze naidu? Samnjaſeni hładaju dźěd a wowka ſa nimi. Wot prěnich ſłt na tutym bźěmym ſwěcze hacź do pózdneho wieczora źiwjenja běchu ptački jim lube towarſchi. Hdyž Boże ſłowóžko prěnje pruſi i raikom na ſemju łajeſche, běchu ſi nimi ſjednoczene w Božej pſchirodźe a pózdny wieczor jich naúdze hiſchcze pſchi pſchipoſłuchanju wyſtrezeho ſpěwa lubeho małeho herza pſchi brjóſchku a w hnjezdźe. Wieczor źiwjenja je ſo mnohemu pſchiſłł a taſ mrócźelow cźahi po njebjeſkim wobſaru ſpěchaju we wſumnim cźaſu, tak ſtaha k wyſchinam ſadoſtna wuſłužcźa. Bóh Knjeſ ſam inaje hódźeho wutrobnu ſadoſć. Přiedy ako pózdniſcho wita nź ſprózneho ſemſkeho putnika do raja wěcźneho Łeźa. Aſterki, pózdnele lube wócźa ſ raja kwětkow, kſchewja aſ. Kak dołho hiſchcze? Tu a tam kuka hiſchcze cźerwjene, běła, żołta róża do naſhmſkeje pſchirody. Wórhy pai pokhili hłójczka a naſmyli wětſchi hudźi ji źmjerkny ſkerłuch. Potom, potom padnje teſ bórſy liſcźičko ſe ſchtoma a nam — je kak ſjma. Sjednoczmy ſo tuž runje wětko hiſchcze prawje cźaſo ſe Bożej pſchirodu, ſo by ſo wutroba nazrěbała ſ kraſny łuźoła, ſo by naſ ſkchewila ſe ſpomnjeńca mnjłčičku we dołhim, dołhim ſymſkim cźaſu.

Barona Löwensteina poslednja lubosć.

S Wina ſo pjiſche: Hdyž pſched krótkim Jenny Golderej, wjelewoſtajwena hwězda na rejowanſkej łubi, ſwej kuſku do wutroby ſtčli a ſ tym źiwjenje potnoje młodoſcze, ſjanoſcze, ducha a bohatſtwa tragiſki wukónź namaka, ſtejeſche zyły Paris pſched njewuſajmnjujmnym hódźenczkom. Sćhto je tutu wobkluſłazu 32létnu ſonu, kiž hiſchcze ſmołom njebě wjerſchł na wumělſkich wuſpěchach bohate źiwjenje doſpěła, nadobo pohnuło wſcho wot ſo cźiſtnjcź a tak do wěcźneho hłeđna ſkoćźeć? Cźeſke mužłe prajachu jeni, nerwoſnoſej druhy.

Schłóź mějeſche ſhoje, Jenny Golderej bliže ſeſnacź, łaćźnawſche pjeza, ſo pſches ſo ſybołazeho ducha, pſches ſeje błyſchcźaty temparament mjeſki dym melancholije ſo cźeſtſche. Nětko hdyž ſtej ſo wóczi rjanoje Jenny na wěcźne fawrjeſej, powěda w „Neuen Wiener Journalu“ Pětr Sachſa, ſtuły Barlinſki kabarettny wumělc, ſtawijny ſeje wutrobneho romana, w kotrymž woprawdźe hłuboka tragika cźi. Powědaćelźo wo łubcźejſnym cźeſkejnju ſpóčałſławneje Parižiſkeje rejowarki praji, ſchtož njemóženy pruhowacź dha ſo prěnje nitki tuteje tragedije do Barlina cźahnu.

Mnohe hiſchcze ſo dopomnja, ſo w ſaſchitych ſtach Jenna Golderej pſchi hoſcźinſkej hry Parižiſkeho Palau-dźiwadła ſ rewiju „Vive la Femme“ w Barlinſkim admiralſkim palajcze ſobuſtukowaſche. Też Barlinjcy podźiwachu wobſtuſajcź ſónſki, tute tłołone a jednore mjeſko ſpewjera pſchiſtotowajſche ſi błyſchcźaje triumfy. Tehdom hędźeſche we łozi elegantny muźi, jara nahładna wołoda. Hłe ſanehło wócźa wot Jenny Golderej njewótwobroćí. Spóźeraſche ſe hwójimaj wocźomaj tuteho rejowajeho cźeſcźika na jewiſchcźu, runje w hubjenej nemcźinje ſtaty refren ſpěwaſche: „Jenny, Jenny — — —“ Hobrěſi kwěcźeſi orchideow półka ſo wumělcy do garderoby ſ piſtnej karſtu. Na njej ſłojeſche: Baron Alfred de Löwenſtein, Bruxelles.

To bě wulki Brüſſelſki bankjej a finanzny magnat Löwenſtein, kotrehož ſakoſny źiwjenſki wukóni zyły ſwět widźenje dołho roſbarjeſche. Tehdom hiſchcze Jenny Golder njewědźeſche, ſchtó tutón cźeſcźowaſ je, pola kotrehož niž jenoj pſchi rózach a kwěcźach njewoſta, ale hiſchcze dalſche ſnamjenja cźeſcźowanja, wobdźiwowanja a nutrnje łubjoſze wopokaſa. Hiſchcze dwaj abo tſi raſy dźeſche do pſchedſtajenja, potom wopuſchcźi Barlin.

Tak naſta mjes wumělcu a bohatym miliónarom wałke pſchecźelſtwo, kiž bu bźhu cźaſa dźeſ a wutrobnińſche a ſtónźnje ſo w hłuboſej łubjoſći namakaſchtaj. Wſchelake wójſke źiwjenſke pſchinjeſechu łubu, ſo běſchtaj huſcźiſkoho dźěſenaj. Hdyž pak pjeza Alfred Löwenſtein a Jenny Golder běſchtaj, na ſo ſabjcź njemóžeſchtaj a wobſtrażowaſchtaj ſwoju potajnu łubjoſć, ſo nichtó wo njej niczo njeſhoni.

Potom pſchińdźe załoſna powěſcź wo padźe pſchecźela do Parija. Wot toho dnja bě Jenny Golder zyła pſcheměnjena. W ſadwěſowanju hrabiny ſa brónju, dokelž bě Barjerej Löwenſteina wóſta a źiwjenje bjes njeho bě wſchu wabiwoſcź ſhubiło.

Kraj a lud Mongołow.

W ſwójſku ſ wójnſkimi podawkami w Mongołſkej bohudźe kraj a lud, kiž w dalokim ranju bydli, wokſebito ſajim. Wonkowna Mongołſka ma ſo roſſelnjowacź wot nutſkowneje Mongołſkeje. Tuta je chińſka kraſina pſchi njeſach Mandſchurſkeje, njes tym ſo je wonkowna Mongołſka, wot njeje pſches Gobiſku puſcźinu dźelena, ſamkny ſtat pod ruſkim wjednjſtwom. Hdyž ſo powſchitkownje wo Mongołſkej rěcźi, potom ma ſo pod tym wonkowna Mongołſka rozumicź. Jeje hłowne město rěka Urna, nětkole: Rian-Bator, t. r. Cźerwjene město

Wonkowna Mongołſka je ſtawiſniſka kolebka zyłeho mongołſkeho ſplaha. Kraj je hołoſta wyſnjeczina, kiž je runje tak wulka kaž Němſka, Francozowſka, Wulkojeńdźelſka a Italſka hromadźe. Njeje pak wot wjaz hacź 650 000 ludźi wobydlena: 545 000 Mongołow, 100 000 Chińeſow a 5000 Ruſow. Mongołojo ſaſo ſu dźeleni do ſcheſcź ſplahow. Na wjerſchku kóżdeho ſplaha ako „Khoſchuntſa“ ſteji wjerch. Wſchitcy mongołſcy wjerſchoja wudawaja, ſo wot Dſchingiſchana pokhadźeja. Mongołſki ſplah je typiſki: ſchěroke njeſiwoczo ſ wuſtuwowazymi ſkjowymi kóſcźemi, ſtiłoćźeny nóſ, łokło-bruna barba koże a wotestaſtej wuſchi. S mongołſkich mužow nima žadyn brodu, maja pak huſte, wuhłoćźerne włoſy na hłowje. Mongołojo ſu hrěſnjeje poſtawy, kroća pomału, dokelž ſu ſwućźeni, ſtajnje w ſedle žydaź. Swonkownje roſeſnawa ſo muž wot jenoj jenoj mało. Też draſta je nimale jenaka.

Wěra Mongołow je buddhſtiſki łamaiſmus, ſawjedźeny w 16. łětſtotku ſ Tibeta. Stara wěra kraja bě ſchlamaiſmuſ. Zyrkwinſki wyſchſchi pſchedſtejićeź, kiž ma ſwoje žydło w ſłóſkarſkim měſcze Urga, rěka Bogdo-Gegen. Wón wobhładuje ſo ſa ſaſonarodźenego ſtuteho buddhiſtiſkeho ſwjatego Khutuhtka, kiž je ſjecźa ſe ſchulerjom Buddhy ſameho był. Kóżdy Khoſchun ako namóſtne wjerchowiſtwo ma powſchitkownje ſwójſ ſamkny kłóſchtr, druhdy też wjaz taſtich. Nimale połowa wſchěch mongołſkich muži, hdyž też jenoj nominelnje, ſu Lama, t. r. buddhiſtiſzy muniſcha, pſchetož kóżdy druhi ſyn mongołſkeje ſwójſkeje dyrbi ſwój dań mnichow. Kaſnja wobſtoji wěſo jenoj na papjerje; łędy ſteſcźina wſchěch muſchow był w kłóſchtrach. Jenoj po draſeje ſu muniſcha: mnohy ſ nich ſo też jenja. Mnohy Lamaja ſtuſkuja ſwobom jako łěkarjo, kotrychž dźiwjeſ ſ wulkeho dźěła ſ nabożneho kneſćańſtwa wobſtezi.

Nimale jenicźke dźěło Mongołow je płahowanje ſkotu na jednore waſchnje. Wołoſuſtkeho wobſhedźenſtwa pola nich njebywa. Łuki ſu ſa wſchěch. Kóżdy ſpłah ma ſwoje paſtuſchcźa, kiž kóżdy wuźiwa, njedź je wjerch, ſiwobudny abo wotrockź. W Mongołſkej njeſnaja hródźow; ſtót je pſches zyłe łéto na paſtnje. Lud pſchewěrnił paſtuſchcźo dźeſacź hacź dwadźeſći ćźeź w běhu jeneho łéta a pſchepuſcźuje tak huſto hacź do 200 kilometrow. Jena mongołſka ſiwójba wobſtejdźi w pſcherěſku 100 ſchtuk ſkotu. Dźiwjeźdźeſacź dźeſacź prezentow Mongołow ujemóże cźitacź. Lud je jara hoſpodźiwy a dobry. Rubjeźnſtwa a mordarſtwa ſtanu ſo rědko. Sa to pak ſu dobri paduſchi.

Mužaza draſta wobſteji ſ ſkołowom a kołchle ſ ćeuteje tkaniny, laza, kótanych ſchćerńſow a cźapki. W ſymi woſcha kožuchi ſ wowcźeje koże, a to na nanym cźele. Žony ſu nimale jenak ſtrašcźene kaž muže. We wołoſach wotcha dobjenki ſe ſrébra abo paćeźkow. Taſaz też dźěſaja a ſpja. Nawożenja płacźi ſtarſchimaj njewjeſtiy wukupny njeſeſ, njewěſta pak pſchińdźeſe ſu to nuſnu nadobu ſobu. Žony rubićź njeſe nicźo nowego. Haram w Mongołſkej njeſnaja. Žona je tam dołpołnje ſiwobodna. Wona dźe ſjes ſchlewjera, hdźež chze. Też porćaſhi njes ſtarſchimi a dźećimi ſu dobre. Dźećo wobſhaduje ſo jako ſwěſ Boži. Wocźehowanje dźećí drje je krute, tola luboſćiwe.

Mongołojo njeſeđa chlěba, w lećze ſwjetſcha w kropje nuſe, w ſymi wjele mjaſa, a pija chitroſti cźaj. Jich pſchěbne bydlenje je ſtan ſ pjeſćeje. Khěje w naſchim ſmyſłu ſu jara rědke a ſtuſchenja jenoj wjetchom. Hry a ſawjeſelenja ſu Mongołam jenoj małko ſnate. Wulke zyrkwinſke ſwjatocźnoſcze ſu bohom też ludowe ſwjeđzenje. Pohrjebanje ſemrětich je ſ hrěchom. Cźeła doneſeſe rěhdźe na polo abo do horow, hdźež pod hołym njebjom leżo woſtanu, wjedrom, ſwěrjatom abo ſtaćźu pſchewoſtajene.

Wulka zmužitosć.

Wjele dyrbiš sebje sameho wobkedźować a wjele a jara sprawnje sameho posudźić a kritizować, prjedy hač sebje sameho dospołnje poznaješ .... ze wšěmi maličkostnymi pohnatkami, ze wšěmi nicotami, niskosćemi a bědnosćemi. Wjele zmužitosće k tomu słuša a wjele kruteje, khatnoje wole, jeli zo chceš swoje „Ja“ zaso a zaso we hladaſkim samokritiki wobhładać. Přetož to ma wjele poćeżaſcho a ponižaſcho w sobi, hdyž sebje sameho přeco zaso wohladaš we swětle sprawnosće. K tomu, zo chceš sprawny być, trjebaš zmužitosće, haj tak wjele zmužitosće a khrobłosće!

A wjele khrobłeje zmužitosće dyrbiš měć, chceš-li přeco zaso wustupować za wšo dobre, nadobne, wulke a čiste, za cyle rjane, wysokobóžske!

Přetož wšo woprawdźe čiste a nadobne a, woprawdźiće wulke chce swět najradšo zwotročkować a zataptać z brónjemi najzłótnišimi, a štóž spyta, špatnemu zadźiwać, tón dyrbi wulku moraliku (čahnidobnu) khróbłosć wobsedźeć a wutrobitu, zmužniwu wonajkoš.

Ale zmužniwje móže jenož tón jeau wše zastupować, kiž ma přeswědčenju wo jeje čistosći a dobroće.

Tohodla móže wulka moralna zmužitosć też jenož korenič w čistym, wobsełnym žiwjenju, kiž je po wšěstych njekhabjacych zasadach wukubłane a tworjene.

Stož prawu sylnosć wole njewobsedźi, abo za njej njesledźi, tón sebje sameho zestabuje, tón budże po nješim struchły, njezmužity, njerodny. Tón sebje sameho bórzy wjacy njewobkedźuje a njeposrědźuje; tajki ma jenož hišće spróchne chcyće do přadźa, won wostanje stejo we sebi a wěsta stysknosć jeho bóle a bóle tyši a čwiluje.

Přilopk.

* **Barlinſkeho pſcheſichiwjerja we Wrótſławju ſajeli.** 55létny pſchijtajeny, kiž bě pola jenoje Barlinſkeje mlokarnje w ſłužbje, bě ſo po pſchecźelſkim ſjenju 50 000 hriwnow ſhubił. Sawzeraweſchim móſkanju jeho w jenym Wrótſławſkim hotelu ſajeli. Wón wěſeſche jenoż hiſchcze někotre ſta hriwnow pſchi ſebi.

* **Maſſon Lafayette w Barlinje.** S Barlina ſo pjiſche: Parižſka tworownja Lafayette je tudomny Tauentzienſki palaſt kupiła. Ninto toho je Lafayette pſchinjeſeſowanje twarjenja a hubjelu leſownoſcź ſuſpodarjo nowowarna na Nürnbergſkej wulkju kupił. Nowotwar budźe ſo jako tworownja pſchipiſarniſcź. Jako kupny pjenjes ſa zyły pſchedmjet njemeja ſo 60 miljónow hriwnow.

* **Ssamomordarſtwo ſ bojoſcze pſched manbjelſtwom.** Sandźenu hołotu je ſebi w jenej wuży njedaloko Barlina 22létny kraiwz ſe ſpodźiwnoje pſchicźiny źiwjenje wſak. Wěſeſche ſo na radnizy dacź ſuđerowacź ſ djoſkim tannniſcheho wobſhadnika. Sdźiwdźy a kwaſtni hoſcźo cźakachu hižom w njewjeſcźinym bydlenju, ſo bychu ukłody por na radnizu pſchewodźili. Nadobo pſchińdźe powěſcź, ſo je ſo nawoženia w ſwójim bydlenju ſaſtaſił. Myſłja ſebi, ſo je nawożenja, kotrehož jeho bojaſliwoſcźe dla wuſmněſchowachu, ſebi ſ bojoſcze pſched mandbjelſtwom źiwjenje wſak.

* **Wěry njepodobna lohkomyſlnoſcź.** W Kaiſerlauterne dźiwjeſche 16létny młody muſkki ſpytacź „wobeſ pluwacź“. Jako wěſeſche hubu polnu benzina (!), ſapali ſapałku a dźerjeſche ju pſched hubu. Sczěſkwki běchu runjewon hróſnje. Benzin ſo ſapał a zyła hłowa hółcźeja bź ſamu płomju. Młodźenc leži na ſmjercź khory w khorownji.

* **Łuboſcźinſka tragedija.** S Kaſſela ſo pjiſche: W nogy ſ kuturje lehmyſchtaj ſo 17létny młody muſkki a hołza we ſamknej ſtarobje w tunelu pola Zierenberga na ſelesniſke kolije, ſo byſchtaj bo ſhromadnje pſchejeżdźej dałoj. Młodeho muſkkeho namakachu na raujo mortweho, njeſ tym ſo bź hołza cźeſko ſranjena. Myſłja ſebi, ſo běſchtaj młodaj cźłowjeſaj ſhoraj ſ łuboſcze.

* **Spěſchnik mori motorowoju koleſarjow.** Pola Bruchſala w Badenſkej pſchejeżdźe njedźelu 26-létny pſchekupc Sipp ſ Mannheima ſe ſwojim motorſkim kokom ſawrjenu żelesniſki pſchekhod, pſchi cźimž jeho Heidelbergſko-Stuttgartſki ſpěſchnik ſ ſhrabnu a jeho a ſónſku, kotraž ſ nim ſobu-pđźeſeſche, mori.

* **Mjedoptiacźu cźeſcźowu namakali.** S Badena pola Wina ſo powě: 19. aug. wopuſchcźichtaj pjatnaccźétny gymnaſiaſt Jan Bock a ſchćenaccźétny praktikant Korla Maurer ſtarſchiſki dom, po tym kaž běſchtaj ſebi wſelſchu ſumu pjenjes ſobu wſaſoł. Sawzeraweſchim dołha nětko pſchedbawarka w jenej kofejowni w Badenje pobladnizu ſ Zella, kwołkeż ju cźekujeraj ſtrowiſchtaj. Nar Bocka je ſo hnydom do Zella po ſwojeho ſyna kaž też po Maurera podał.

* **Němſki preſident ſ Hindenburg kwoſi trójnikam.** Schowjekemu miſchrej Klickej w cźeſkiej wjeſy Cźechnje narodźichu ſo w tychle dnjach trójniki, hólczkaj a hołczka. Khłopcźenja wotmi ſo na jara ſwjatocźne waſchnje. Kmótſtwo ſe mjes druhimi też němſki preſident pſchewſtał.

* **Jubilej kofeja.** W tutom lěcze ſwjeđzi pſchecźelſki cźłowjeſka jubilej: mjenujcź kofej, kiž je ſo pſched nětko hižo ſtoſtu lěta ſ prěnjenu raſej w Europje ſawjedł. Wy wobſtajny jón derje ſnajemy a to je pſchicźiny doſć, ſo na taſki jubilej ſpominamy. Hdyž jón też tak derje pſchihotowacź njemóżemy kaž w Prazy, Wiedźe a pſchedewſchem we Turkowſkej, dha jón tola nedźiwi parowacź. Njedźakowne pak hnadź by było, dyž-li kofej jenoj po jeho ſłodnoſći poſudźowacź a buchmy pſchi tym zyle ſabyli na to, ſwotkel jón doſtawamy, kaſki kraj nam na pěnjin měſtnje ſa dobru kaſkoſć kutuje. Žony, kiž hewak wſcho kritizuja, ſchtož ſu pujo, ſabudu to po ſdaću ſ wjetſchego dźěła pola kofeja, pſchetož wobſhladanja jeničźkeje plaćźiny, kiž hebi pſchekupcy ſa tworu żada, ſa ſpuſchćiwe měrídło. Taſtim njech je prajene, ſo ſi ſchtiwóćźeniy kofeja dożyja ſ Brażiliſkeje doſtawamy, ſ kraja, kotryż je Bóh po ſdaću ſa kofej ſtworił. Lěſkhe druzyny, wſchě pokhadźeja wone ſ Brażiliſkeje, njech maja njjewo pola naſ kaſej chźedża. Sſławny direktor agronomiſkeho muſtawa w Sao Paſlo, dr. Guſtaw D'Utra, ſe ſwdom a ſydomdźeſaćej kofejowych druzinow w krajach, kdźež ſo kofej pſlanje, ſwěźcźi a dopołkaja, ſo ſadyn druhi kofej brażiliſki kofej njeſpſchetrcźi. Brażiliſki kofej je potaſkim ſnamka, na kotruż mózemy ſo ſpuſchćecź.

* **Dwěmiliónſti wopytaſ na Brězańſkej kulturnej wuſtajeńcy.** Wuſtajeńcu ſa tuthwilnu kulturu w Brězu wopyta njedźelu w 19 hodź. 45 dwěmiliónſka wołoſba. Sbožowny bě 27létny pſchedawaſ Alois Schrutka ſ Brna-Zebrowiza, kotremuż bo nałutowańſka knižka ſe 2000 Kč. dari kaž też hromadu drobnoſtkow.

* **Krótko do miljónſkeho herbſtwa wumrěł.** W jenej Winſkej khorownji wumrě profeſor Jurij Schütta na ſcźěhowatkach ſhorjenja mózow. Sſmjerć tuteho muża je wołeſeje tragiſka, dokelž bě Schütta w jara ćyhdźiwſkich wobſtejnoſcźach źiwy, haćźenujeſ wulke herbſtwo wocźakowaſche. Wo tute je ſo hižo dołho próſował, dokelž pak jaſnoſeje we tutej naležnoſcźi njemějachu, dyrbjeſche cźakacź a ſaſo cźakacź. Tſi dny po jeho ſmjerći halke namaka wyſchnoſcź ſapiſ, ſ kotrehož wuhađża, ſo mějeſche ſmrěły woprawdźe prawo na miljónſke herbſtwo.

* **Dóſt ſtarych.** Prjedawſchi wuhlowy wikowar Michał Weiß ſ Wina, 61létny cźłowjek, kiž wot cźaſa inflazije ſjawonu podpjeru ſa ſhudnych doſtawaſche, ſaſłeli wcźera rano ſwoju 64létnu ſonu a wſa ſebi ſtónźnje ſam źiwjenje. Sćrudna hra poda ſo pſched wocźomaj 25ſtnehoż ſyna, kiž ſe ſtarſchimaj w ſamnjej ſtwicźeju bydleſche.

* **Kelko ma Win wobydlerjow?** Po wotjerjenju Winskeho měšćanskeho statistiskeho hamta wuzwiniesche wobydlerstwo města Wina na tónu měrjaza julija 1 857 400 wobydlerjow. Muzskich bu naliczili 857 478 a žonskich 999 920.

* **Pjany železnisti sastojnik.** Na cjarje mjes Lemberg a Tarnopolom pschejedze wobydlerski cjah w wozy wós, na kotrymž pjeć wobydlerjow bydzesche. Niesboże nasta ſ nim, so pjany sastojnik sawjery runje we wokomiku dele puschi, jako chzysche wós kolize pschejěcź. S wobydlerjow, kiž na wosu sedzachu, buschtej dwě hnydom morjenaj, dalsche tři dyrbjachu cježko sranjene do khorownje dowjesć.

* **Potrowy ham psched 650 letami.** Stawisnu pótrowstwo bu so na pschekwapjaze waschnje ſ namakanku wobwhorzite, kiž je cźinił schwedski stawisnar dr. L. M. Baalh we vatikanskich archivach. Wuczeny sedzesche hjo dlejschi cjaſ w archivach vatikana, je by pocźahi Schwedskeje we žrěnim wěku ſ bamžom šwjecźił. Pschi tom je bamžowsku liſtzinu ſ leta 1262 namakał, w kotrejž zwjazy wótz farjodowanje pótrowe hamta zobmuje, kiž je wulki schwedski statnik Birger do žiwjenja swołał.

* **Mjane pschekwapjenje.** Wuczba tuteje stawisny, tak praji jendželska nowina, kiž ju poda, ma so w tom pytacź, so cźłowjek njechwbjał po kraju puczowacź, kotrehož rěcź njesnaje. Tak pschindzeschtaj psched krótkim jendželskaj puczowarjej, kiž jenoż někotre słowa němskich rozumjeschtaj, do Innsbrucka, hdjež chcyschtaj pschenocowacź. Hotele pak běchu wschitke pschepjelnjene, a tak běschtaj hižo pschesjednaj, so budźetaj w nozy dyrbjecź dale puczowacź. Słónčze nje pak pokaza jeju portier hotela na klamy w zuzedstwje, kotrychž wotkedźež bě tež šwótnuwy, prózneju puczowarjowu pschijecź. Dowjedze jeju do dotheje jiwy, w kotrejž wschelake meble wokolostejachu a w kotrejž bě jeźena napschecziwo durjam ſ cźežkim pschikrywom zapowěšujena. Wotkedźež pokaja Jendželczanowaj loži a wopomnjeni jimaj, so njechcźeli ſo zawdźicźka dótknyć. Dokelž pak běschtaj loži nimo měry wojerdej a njepschijomnej, stanu jedyn ſ njeju sašo, pschepyta jitnuu a wukředži so zawdźicźkom najlěpsche loże, kiž może cźłowjek myslicź, cźiłodełe porjedźene a ſ pjerjatej matrazu. Wón ſo zadyn wokomik niedlijesche, so by ſo bo cźistjeho a mjechkeho loża lehnył. Jako nasnitra rano wotnjeź, jywasche dołho a wótsje a wałesche ſo ſ wjeselcom po loži njepowinnyschi, so bywa cźjroda stajnje wjetscha a wjetscha, kiž jeho psches wukładne wokno wobdźiwasche. — Hdyž je ſo ſo Jendželczan spodły pschikrywa ſkhwoł ako hdyž je cźekmył, hdyž mnohonych ludźi sa woknom wuhlada, nowina njepsche.

* **Spodźiwny njepschecźel cźłowjekow.** W dolokich a schěrokich bahnistych narańschpólskich lěkach pola Baranowicźow pokazuje ſo hižom wópom lět hdyž a hdyž wěsty „lěsny cźłowjek", kiž je šamotny, zyle nahi, w lěsu žiwy. Nohcze a wołosy ma jemu dołhe narosłe. Wón žiwi ſo jako lěsne wjerjate. Pólske żandarmiſtwo mèni, so je spodźiwny cźłowjek kuzdy nětkaſi cźekti flóſtnik. Tuto żandarmojo dostachu tohodła pschikas, so bychu w lěsach za lěsnym cźłowjekom śledźili a jeho popadnuli. Sam ſo tej poradźi ſo jemu tak daloko bliźcź, so możachu ſo wotajo ſ nim rěcźecź. W jenym tajkim rozrěcźowanju mjenowasche ſo spodźiwny muż hižom cźłowjekow. Jako ſo je żandarmoje sašo bliźcź pytachu, cźekmy lěsny cźłowjek a jeho wjazy njewidźachu.

* **Levine ma nowe wotpohladn.** Po nowinskich powdźećach je kedi Levine pjerja wotmyſlił, so dże wot Brüſſela hacź do Tokia, potajtim 12 000 kilometrow bjes pschetorhnjenja leczećz. Powě ſo, so je Levine njedawno wo dowolnosći prohył, ſo šmě ſo na Exerzitium ſtanizkeho pola Brüſſela na šwój dołhi lět do dalokeho narańschpólskeho kraja puschećź.

* **Richedale dźěcźo.** S Elſerdinga w Awſtriſkej ſo pische: Policijja pyta žonu, kiž je psched nětkrutnymi dujemi jenej druhej žonje šwojim wózkom mězazow staru holcźku pschedała. Micźna pomocznizo ſ Jrninga dźěli nětko policijji, so je ſo je 21. ſ. m. pola Elſerdinga nětdźe tři cźetna žona, kiž ſo ſa (Rosu Auingerowu ſ Wina wudawaſche a kotruž nětdźe pjeczadawaczej cźetnu muzikli we wobjedowej drasce pschewodźeſche, na drohy proschała, hacź njeſcha dźěcźo wotkupicź, kiž na ruzy dźerżeſche. Micźna pomocznizo w šwojej ſkleńczy na policijji praji, so na dźěcźi jara rady a ſo je bźěcźo tohodła kupiła. Zuſa žona žadaſche žebi najprjedy 50 ſchillinkow, ſtónczuje pak ſpokoji ſo je 17 ſchillinkami. Wona praji hiſchcze, ſo je holcźka wokom mězazow ſtara, ſo je ſtrowa a Rosta rěka. Dokelž pak wicź na pomocznizo podpiſcho na Elſerdingu ſhoni, ſo je ſakonſtny ſokaſane, dźěcźi kupowacź, ſdźeli podawk policijji. Dźěcźo jej wotewſchu a pschepodachu je měšćanſkomu wuſtajowi ſa mlodoſtnych. Policija ſa tak mjenowanej Rosu Auingerowej a jeje pschewodnikom ſledźi.

* **Wulki wohenj w portugalſkej wěſy.** W jenej ganejnje niedaloko Ballodolida w Portugalſkej je woheni 30 twarjenjow ſapuſcźił a też zyrkej ſnicźił.

* **Prěnje dróhowe železnizo w Sibiriſkej.** Měšćanſko rada w Omſku w Sibiriſkej je pjeza wobſamkła, ſo dże bliźiche léto ſapoczećz dróhowu železnizu twaricź. Tuta železnizo budże prěnja dróhowa železnizo w Sibiriſkej.

* **Wulke hadužiſtwo w hotelu.** Bohatej Amricźanzy kradnychu w jenym hotelu w Biarritzu pola Pariſa 100 000 hriwnow w hotowych pjenjesach a dejoliki w hódnosći nětdźe 2½ milijona hriwnow. Komornicźu Americźanki bu ſajeli, dokelž ſo na nju tuka, ſo je hódnoſcze kradnyła.

Wusudźenja.

§ Mała préſidnitſka khłoſtanſta komora ſacźinyła powołanje Marje Schcźěpanowoje ſ Wowujowa pschecźiwo wuſudźej Budyſkeho hamtſkeho ſudnika, kiž běſche wobſtorzenu žiwnoſcźerku Hanu Martu Schołcźij we Wowujowje wuwiniował. Schołcźij je kětka nałcźo pjeza powědała, ſo je Schcźěpanka kuſtarnicźa a ma cźerta. Ji pak pjeza njemóże niczo wiſagh nocźinicź, dokelž ma ſwjeceńcze na-

hłowjaze jehły a ſwjeceńcu hól (!). Schołcźij běſche pak Schcźěpanowu tehorunja wobſtorził, dokelž běſche ju ta pjeza leź ſlichiwdźił. Jednanje ſtónczi je ſe ſacźiſnjenjom powołanja.

§ Damſti ſudnik běſche pjekarſkeho mišchtra Arnoſchta Biedricha Bartſa ſ Njeſwacźidła winwinował, kotrehož běſche murjeć August Mihank w Bóſchczanjh dla ſlichiwdźenja a cźelneho ſranjenja wobſtorził. Khłoſtanſta komora prěni wuſud powali a Bartſa k 50 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja abo k 5 dnjam jaſtwa ſajudźi.

Cyrkwinske powěſce.

Z Budyšina.

Michalska cyrkej.

W Michalskej cyrkwi, 14. njedź. po ſwj. Trojicy, žnjowy dźakny ſwjedźeń; rano ⅛8 hodź. němske Boże wotkazanje, farař Kapler, dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. ſerbska Boża ſłužba, farař Tišer.

Wutoru pop. w 3 hodź. žonjace towařſtwo we Rabocach na Zlotej hórcy.

Zemrěli: 4. 9. Hana Symankowa rodź. Pórzowskee, wudowa železnicźnika zastojnika w Hrubjelčicach, 84 l. 5 mós. — 5. 9. Pětr Korla Strahla, pjekarſki mišter Pod hrodom, 61 l. 4 m.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźela dop. ½11 hodź. je njedźelska šula a *popołdnju ¼4 hodź. zahrodny* ſwjedźeń při kofeju a tykancu ze sobuskutkowanjom pozawiſkeho khóra. Kóždy je wutrobnje witany. Wjecźor we 8 hodź. je cyangelizaciska zhromadźizna. Póndźelu wjecźor ½9 hodź. je zhromadźizna khrěſcańskich żeleznizarjow. Stwórtk wjecźor we 8 hodź. je bibliska *hodźina* (2. list na Thessalonikskich).

Sjednoćenſtwowy wotbhladaŕ Zimmermann zmjenje bibliske hodźiny njedźelu a ſtwórtk w Budyšinje, póndźelu w Kumwałdźe, wutoru w Smilnej, ſrjedu w Dobruši a pjatk w Hornjej Hórcy.

Knjez knježerſtwowy rada Ryzek zmjenje njedźelu 9. 9. pop. w 3 hodź. w šuli w Rozwodcach bibliſku hodźinu.

Dnja 16. a 17. ſeptembra je nazymska konferenca krajnocyrkwinskich zjednoćenſtwow narańcźeje Sakſkeje w Budyšinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. khrěſcaſtwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu popołdnju ¼4 hodź. wobdźelenje na zahrodnym ſwjedźenju zjednoćenſtwa. Wutoru we 8 hodź. wjecźor je zhromadźizna za młodźencow a ſrjedu wjecźor we 8 hodź. tehorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Běłej Horje.

Njedźelu pop. ½2 hodź. je njedźelska šula a we 3 hodź. bibliska hodźina.

Zjednoćenſtwowy wotbhladaŕ Křižan zmjenje bibliske hodźiny njedźelu wjecźor we 8 hodź. we Krakecach, póndźelu w Cyžecach, wutoru w Drježdźiju, ſrjedu w Trjebjenicach, ſtwórtk w Rachlowje a pjatk w Njecźornju.

Z Barta.

14. njedźelu po ſwj. Trojicy — žnjowy dźakny ſwjedźeń — je rano we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němske kemſenje. Zběrka.

Z Budyšinka.

14. njedź. po ſwj. Trojicy dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, farař Handrik Poršiski.

Z Budestec.

14. njedźelu po ſwj. Trojicy zmjenje farař Bóje rano w 7 hodź. němsku ſpowědź, we 9 hodź. farař na wotp. Handrik z Budyšina němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke předowanje.

Před cyrkwinymi durjemi je zběrka za přetwarjenje cyrkwje w Lutarjecach.

Póndźelu wjecźor we 8 hodź. je zwučowanje pozawiſtow.

Srjedu wjecźor ⅛8 hodź. zhromadźi ſo towařſtwo młodych holcow.

Srjedu wjecźor we 8 hodź. je bibliska hodźina.

Z Bukec.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano ⅛7 hodź. je ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba.

Pop. w 2 hodź. dźěcźomańenje.

Z Delnjeho Wujezda.

14. njedźelu po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemſenje. Na ſerbſkich kemšach ſo kěrluš ſpěwa za Madlenu Haſeynu.

Z Hodźija.

14. njedź. po ſwj. Trojicy zmjenje farař Voigt rano w 7 hodź. ſerbſku ſpowědź, farař Wjezař we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſenje. Zběrka za Lutarjecy. W 11 hodź. je kemſenje za dźěći.

Póndźelu 10. ſeptembra jako na kermušnym dnju zmjenje farař Voigt rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſenje.

Wutoru 11. ſeptembra pop. w 5 hodź. zhromadźa ſo knježa měšćanoſtojo Hodźijſkeje wosady w Eignerec hoſcencu.

Z Hućiny.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſka, a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Zběrka za wobnowjenje cyrkwje w Lutarjecach.

Z Hrodźišća.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. němſki hamt, we 8 hodź. němſka, a dop. ½10 hodź. ſerbſka Boża ſłužba.

Wutoru 11. ſeptembra wjecźor we 8 hodź. bibliſka hodźina w Drožđźiju. (Zjednoćenſtwowy wotbhladaŕ Křižan z Běłeje Hory).

Z Khwaćic.

14. njedźelu po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemſenje. Zběrka za wuporjedźenje cyrkwje w Lutarsderfje p. Žitawy. — Srjedu 12. ſept. wjecźor we 8 hodź. zmjenje farař bibliſku hodźinu we Walkowſkej brawſkej šuli.

Z Kotec.

14 njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſpjewa kantor Hoker němſke předowanje cita.

Z Klukša.

14. njedź. po ſwj. Trojicy: Žnjowy dźakny ſwjedźeń. Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź a ſakrowa wotkazanjom, we 8 hodź. ſerbſka, a dop. ½10 hodź. němſka ſwjedźeńſka Boża ſłužba. Zběrka za wosadnu khudobu.

Z Łupoje.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſka, a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Zběrka za wobnowjenje cyrkwje w Lutarjecach (Lutersdorf) pola Žitawy.

Z Malešec.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſke kemſenje z cźitanjom. — Zemrěł: Ernſt Alfred, m. ſ. Augusta Hermanna Krenca, ſćele w Delnjich Šećach, 8 l. 7 m. a 25 dnjow.

Z Minakała.

14. njedź. po ſwj. Trojicy. Žnjowy dźakny ſwjedźeń. Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka, a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba (knjez farař Mikcla z Malešec). Zběrka za wobnowanſke biblije.

Z Njeswačidła.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka, a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. (Zběrka za wuporjedźenje Leutersdorfſkeje cyrkwje). Pop. w 2 hodź. kemſenje za dźěći. W 2 hodź. towařſtwo młodych holcow (delnji wotrjad D), w 3 hodź. zhromadźenje towařſtwa młodych hólcow ſo na farje ſe wſy dźećej. Přednošk: Lutherowe měſtna. — Kniha wany: Jan Herman Dunſch, liſtywoſć na wſy w Nowej Wſy, 56 l. 7 m. a 6 dnjow ſtary.

Z Porſic.

14. njedź. po ſwj. Trojicy budźe rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba, dźěćikemšenje w Bošecach, popoł. ½2 hodź. za młodše, ¼3 hodź. za ſtarše dźěći a ¼3 hodź. we warſtwu młodych muzſkich, wjecźor we 8 hodź. bibliska hodźina w Krakecach (knjez wotbhladaŕ Křižań).

Wutoru wjecźor rozwnjowanje pozawniſtow.

Z Rakec.

14. njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź a Boże ſwj. wotkazanje, dop. ½9 hodź. ſerbſka, a ½11 hodź. němſka Boża ſłužba, potom němſka Boża ſłužba za dźěći, w 10 hodź. ſerbſke kemſenje (ze ſpowědźu) a Boża ſłužba za dźěći w Šćeńcanſkej ſuli.

Póndźelu w 7 hodź. piskanje na wěži a ſchadźowanje nutrnoſć.

Z Wósporka.

14. njedź. po ſwj. Trojicy na žnjowym dźakownym ſwjedźenju je rano we 8 hodź. cźiſte ſwjećenje Božeho wotkazanja, dop. w 9 hodź. ſwjedźeńſke předowanje z cyrkwinſkej hudźbu, ½11 hodź. je ſwjedźeńſke kemſenje za dźěći (wosadny farař Kanig). Wjecźor we 8 hodź. zhromadźi ſo rom. młodźencow na farje.

Póndźelu zwučuje pozawniſki khor pod jacźehownym Wolfom z Křižowa.

Wutoru zeńdże ſo wosadne žćnſke towařſtwo pod knjenju měšćanoſtowej Jenčowej.

Srjedu zhromadźi ſo ev.-luth. towařſtwo młodych holcow pod diakonisu Pešelec.

Z Wóslinka.

14. njedź. po ſwj. Trojicy: Žnjowy dźakny ſwjedźeń. Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź we 8 hodź. ſerbſke, a dop. ½10 hodź. němſke kemſenje. Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boża ſłužba w ſerbſkej

Wutoru 11. ſeptembra wjecźor we 8 hodź. ſpjewajace towařſtwo pola Rychtarjec w Cisowej

Zawrjenje psow.

Dnja 24. auguſta 1928 ſu w Kukowje pša ſaſtrělili, kiž je tam bjes hnjeſa wokoloběhał. Pša ſu tež w Pančicach a Wotrowje widźeli. Pola njeho ſu hamtſky ſwědźeńſtwo, so je był ſkazjenoſcze podhladny. Tehodła ſo **zawrjenje psow**, kiž bu po § 40 němſkeſkiatnego ſakonja wo ſtarnych ſchorjećach a §§ 114 a ſćeh. k tomu wudatych pschedpiſmow zwjazkoweje rady ſ wobjewjenjom 23. julija 1928 na wſy kriež Bikopſkeje hamtſkeho ſudnińſtwa połoſene. Zatwaranje pſowow rośćeri ſo nětko tež na ſcźěhowace wſy wokſkrjeſa Budyſkeho hamtſkeho ſudnińſtwa: Kośkow, Kulowa, Dobroſchizy pola Njeſwacźidła, Debſchkow, Dobrowicy, Hašłow, Jitk, Darvin, Hora, Jažeńcy pola Njeſwacźidła, Mnichec, Lužcy, Liboń, Lahow, Lomſk pola Njeſwacźidła, Mnichec, Njedaſchezy, Njeſwacźidło, Banezy, Posedz, Wjelka Přeźezy, Bóſchizy, Sarkez Bacźow, Sturſchezy, Wjelkow, Wětrow, Scheſchow, Cźeſchkezy.

faruna. Towo budźmy žedi znajnje wedomi, pschi žadnejm schtomow. Ssadźamy-li nałeto schtom, hladajmy, so je póda wschędnje derje žucha, so bychmy ju derje zaleptacz mohli. S tym dozpějemy, so žo póda spějschnischo žadźi. Prjedy hacz žo póda dospolnje žadźi, žo hischcze tři lěta minu. To traje czim dlěje, czim czěsticha je póda. Ssmy-li schtom žadźili, dha w prěnim lěcze niczo njehnojimy. Jenoz j czužami wodu pschilijowamy, je-li žuchо. Bychmy-li hnojili, mohło by žo nam stacz, so by nam schtomik wuschnył.

Dobry žrědk k sniczenju njerodźe.

Dobry, wupruhowany žrědk k sniczenju njerodźe je „ria raž". Tón žu profesorojo nemischkoho biologiskeho wustawa za dobry a wulpěschny spójnali. Tón w chemiskej fabrizy Pygrus w Radobylach (Radebeul) pola Drježdżan dźěkaju. Kupujemy tónle žrědk w dwojej fórmje a to ria raža (rospuschczliwa) a ria raža fluid (njerospuschczliwa). Zyle jednorje mózemy jón nałožowacz a to pak na polo rosmjetacz abo pak rostrjepicz. Kóžda njerodź jahinje a dalscha njeschkodza. Niczicz dyrbimy na deschczojtych dnjach, dokelž je to wulpěschnischе. Tele niczenje płacži pak jenoz za niczenje njerodźe na pucźikach a schczežkach w jahrodźy abo na dworje. Za tydzeń abo za 10 dnjow mamy pucźiki abo dwór czisty. Tajki žrědk je khmańischi, hacz wschě kopanje, dokelž žo nam pucźiki tak bórzy zaso njeschkodza.

Pjeriznarstwo.

Kury trjebaja wapno.

Widźimy czasto, kak kury scheny dypaju. Czohodla? Dokelž k twarjenju jejoweje schkorpiny wapno trjebaju. Nimaju-li kury dosez wapna, dha jeja schaja. Nimo toho trjebaja kury wapno k twarjenju žwojich kosczi. Budźemy-li kurom znajmjenscha nječzito mało wapna dobu pizowacz, njewobdypaja nam wschě murje a scheny. Dyrbimy kurom tez hnydom tajke pizy dawacz, hdyž je wjele wapna wopschijateho. Najhymanscheje žu k tomu dźěczelowe lopjeschka, kotrež žu žo na rězanjach wotdrjebike, je bérmami smějchane. Nasymu mózemy druhdy kury na blizke dźěczelnischczo dowjesez. K tomu mamy kurjenzy na kolesłach. Kury potom na zyły dźeń wonka wostanu.

Kormjenje huž.

Swjetscha w kóždym dworje žo huży plahuja a kóžde lěto kormja žo nasymu abo k hodam huży. Wožebje nasymu žo huży jara derje kormja.

Kormicz njemózemy tajke huży, kotrež smy hakle lědom wotkobali. Taka hużyza by zyku hromadu žiwin najprjedy na twórbu pjerza trjebała. Najlepschi czaż huży kormicz je hakle 5 njedźeli po zkobanju. Prjedy hacz pak sapoczinjemy huży wopraudzje kormicz, dyrbi hużyza byez najprjedy pomałku pizowana.

Hdyž huży korminy, mamy je w małym khlěwje dżerżecz, so bychu žo jara hibacz njemohle. Kedźbujmy pak, so *maju* dosez czěrstweho powětra.

Kaž smy hižo wjazy krocz naspomnili, kormja žo huży najlepje z nudlemi, kotrež smy žebi k tomu nadźěłali. Nudle, jako porst tolste, dźěłaju žo z kukuriczoweho schróta abo z jeczneho, kotrež we wusběranym mloku sadźěłamy. Njezabudnimy tez wołelicz. Potom žo wužuscha. Chcemy-li, so by hużyza wulke jatra měła, pschidawamy do nudlowe ho czěsta papjer, syrop abo zokor. Pschi tym pak njesmě my hużyzy wjele hibanja popschecz. Czěrstwa woda je hłowna wěz. Prjedy hacz nudle hużyzy tykamy, namoczimy je se pschewjerczanym mlokom. Tykacz mózemy 3—5 krócz sa dźeń. Psched kóždym pizowanjom pak dyrbi hużyza měcz wschitko spożiwane. Je-li pak hubjenje žerje, je to znamjo, so picz nima abo njeje hłódna. Na zapoczatk nimamy je pschejara tykacz. Psched rězanjom jim dźeń nječe njedamy. Hużyzy tólew mějesze pschezo czisty, so by huży njerodź njeczežiłowała a pjerzo žo njesamasało. Tez njesabudźcze na kupanje.

S kormjenjom pak nima žo pschehnacz. Tak bórzy hacz je hużyza wukormjena, ma žo sarězacz. Hewak móże nam žama na mortwizu zahinyez.

Dom a kuchina.

Njekhowajcze měd w pinzach.

Dokelž wjele włóżnoty naš wosmje. S tym žo wjele zokora z njeho słubi, sapoczinje žo droždźicz, a žo zyle wěsce skasy. Ssamo najlepschi měd žo takke rospuschczi. Měd dyrbimy w zyle žuchej komorzy khowacz a w komorkach, njeběmě hrosnje wonjecz. Hewak by žo naczahnył. W žuchich komorkach žo nant měd léta dołho dżerži.

Jejowy twarożk.

Pjecz jeji, pol litra mloka, nječhto żele, bělisku a jusch ku z pol zitrony, wschohromadże rosměschej. Potom wukhidaj rosměschk do porzlinoweho žudobja abo formy, kotrež by smutska z butru pomazała, krucze sawodźej, staj do horn ża wody a wař tak dołho, domiž wicho dosez huste njeje. Na to wukhidaj nawař do twarowoho měschka, so by woda wotběžała. Na to mózesch twarożk na talez wukhidnycz a se schwikanej žmjetanu pomasacz.

Prašcnja a wotmołwjenja.

P r a s c h e n j e: Ssym žebi czrjódu prožatow kupił. Nadobo mi jene po druhim wotkromi. Schto mam czinicz?

W o t m o ł w a: Wasche prožata maja khichiwizu (Rachitis). Tu je jednostronske pizowanje z winu. Pscheměnjeze zyle pizowanje a pschidawajce jim nimo toho pizne wapno abo też łžicžku rybjaczeho tuka (Fischtran) do pizy. Je-li mózno, puschczejcze je na czěrstwy powětr.

P r a s c h e n j e: Nasche huży žebi mjes žobu pěrjo žeru. Dawam jim dobru, bohatu a wotměnjatu pizu. Tez wapno jim njepobrachuje. Schto mam pschecziwo tajkemu njepoczinkej czinicz?

W o t m o ł w a: Kedźbujcze, kotra z nich je najhórscha. Tu potom wosaczinjcze. Najlepje hdyž macze huży wsele na pastwje. Wobkedźbujcze tez, hacz wasche huży nekajka njerodź njeczwiluje. Je-li tomu tak, pomalajcze huży je 15 proz. mordarowej rospuschczlinu. Powschitkownje wschak je pjerjoranje hlupe nawiczenje.

P r a s c h e n j e: Ssym psched dwěmaj měżazomaj kruwu z czelecżom kupił. Wona ma pschezo wulku driławu. Stótny lěkař nam wěso nječhto napisał. To pak niczo njepomhasche.

W o t m o ł w a: Kupcze žebi dwaj pakczikaj žwerzenskeho wuhla a dawajcze czelecżu 3 krócz za dźeń hustu czaj, do kotrehoż wuhło pschidacze.

P r a s c h e n j e: Mam žołte lupiny, kotrež žu mi khěro splěžniwe. Kak hnyż pléżeń wotstronił. Ssym žhyschał, so je lany wolił pschecziwo tomu dobry žrědk. Njewadźi lany wolij zkhadżenju abo k pizowanju. Kelko trjebam k 50 zentnarjam?

W o t m o ł w a: So mózesze z wolijom pléżeń sniczicz, njejsmy hischcze žkuscheli. To po naschim idacżu zaneho wuspěcha njesměje. My buchmy wam radźili, so hischcze lupiny z warjazej wodu abo paru parili a potom žuschili. Wěso tak zkhadżazu móz žděła sniczicze a tak njemózeze ju wjazy žnez. To je tudy wschitko jene, dokelž pléżnjuwu lupinu też byez njemózeze. Sczo-li ju do zymneje wody namoczili, mózeze ju potom pizowacz. Hewak je hórka.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 36 Budyšin, 7. septembra 1928 Letnik 35

Skót oldenburkskich runinow.

(S 2 wobrazomaj.)

We žwobodnym stacze „Oldenburg Marsch" je tónle krażny skót doma. Tam žu njeżmérnje wulke pastwischcza, pěkżicżne a kukowe póły. Tele póły buchu hewak dosez mokżene, zo by so wone derje wuwiły. Tola su te póły wulmi rodne a wobsahuja wjele wapna a fosfora. Tak su te krutne a strówne pastwiny wosebje za rogate bydło derje. Wone dawaja wjele mloka, kotrež ma wjele tuka a je wosebje wažne za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi. Tele bydło ma tež wulke a mocne kopyta, kotrež su za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi. Tele bydło ma tež wulke a mocne kopyta, kotrež su za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi.

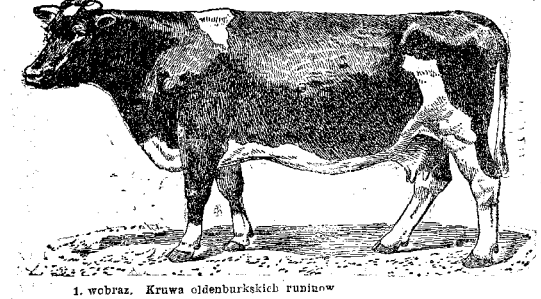

1. wobraz. Kruwa oldenburkskich runinow

Tele bydło ma tež wulke a mocne kopyta, kotrež su za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi. Tele bydło ma tež wulke a mocne kopyta, kotrež su za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi.

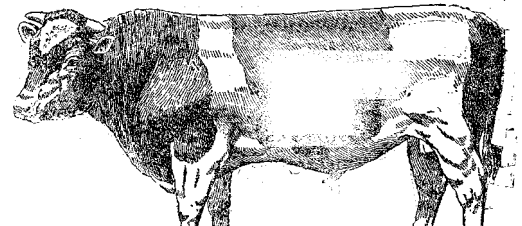

2. wobraz. Byk oldenburkskich runinow.

Tele bydło ma tež wulke a mocne kopyta, kotrež su za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi. Tele bydło ma tež wulke a mocne kopyta, kotrež su za wuwiwanje a wuwiwanje kosczi.

spomnieš, kak je słół oldenburškich ruminow też na druhich kultiwatorach nad widżany a wuhnamjenjeny. Na Hamburkłej stotnej wustajeńcy wuznamjeni ga tónle słół jako dobry dełny a mjazny. 1925 bě kamjeny słół w Stuttgarce hišćeze wjetšu khwalbu dostał. Na wustajeńcy w Magdeburku dostachu ja bykł prězne myto. Nihdże njenadeńdże ga niczo, ježtož by oldenburkiki słół njepeńadnoseńko. My znajemy holandški słół a wěmy, jo jemu pola naš dołho njehowi. Tu je bórzy pšchetrjebany. To pak ga pola oldenburkiskeho skotu bojeć njetrjebamy. Tón je tak kruceny a tak zwoje najlepšche zamowinoseze też dołho idżerži. Chzemy-li pak, so by oldenburkiki słół jeho dobre zamowinoseze wopraudze dołho idżerżał, dyrbimy jemu wjele pastwy popšcheć. W hródżach njeby jemu dołho tyło. Sstoźitosć (Konstitution) a khmanosć mataj ga kóżdy pad podperacź. Potom ga njetrjebamy bojeć, je słół na swojej kajiscej ihnił. Tohodła bychmy radźili, so by tajki hospodar, kotryż ma pšchileżnosć k pastwi, i oldenburkiim słotom pytał.

Wapnjenje k dzeceam.

Cźasto ga w nětcźišchim cźasu dźiwamy, dołj widżimy, so telko hospodarjow wjele pjenez za pšchikupne hnoje rosmjeta, bjez toho, so by ga wo hkowmu winowatoscź starał, kotraż je k najlepšchemu wuwicźu połnych płodow nuśnje trěbna a to je wapno. Stajnje gmy hižo na to pojasnowali, so wšchelake drohe hnoje, każ hródżany hnój, jelene hnojenje, kompost a wšchelake pšchikupne hnoje, bjez dožahażeloho wapna w pódze žaneho wuśnama niwaju. Bjez wapna w pódze njemóże ga žana rostlina ani wuwicź, ani radźicź. Je nakhtlena wšchelakim khorošcjam a stónźnje šahinje. Schtóż bjez rosumneho wapnjenja hospodari, broji se gwoju samożenjom a take hospodarjenje dyrbimy pšchedewšchem sajmudźicź. Je wešo wěrno, so dyrbimy pšchi nětšišchich hospodarskich pomerach najwótrischo kutowacź. Tute pomery pak ga runje ś kutowanjom wapna njeslepšcha, ně hišcźe ga šjórscha. Schtóż ś wapnom kutuje, hrešchi na swojich płodach. Wapnjenje ma być ga bobu se šakladom pólneje kultury.

Po tym, kajke rostliny ga na pódach radźa, móżemy druhdy gudźicź, kajka je póda, tola wschędnje to też zgle njetrjechi a njemóżemy ga dospolnje na to spušchcźeć. Nékotre rostliny ga jenoź na pódach wšteje kajkoježe radźa, druhe sažo žanej pódze žanu pšednosć njedawaju. Nékotre rostliny wapno w pódze nuśnje trjebaju, nékotrym, ale tych je jara malo, je to zgle wscho jene, je-li wapno w pódze abo nic.

Najwjazy wapna w pódze žadaju bjerzsele a ś tych sažo najwjazy modra wójcźeschka (Luzerne). Wójcźeschka žada gebi też w spódnich worschtach pódy doscź wapna, dokelj jejne korjenja jara hłuboko gahaju. Wójcźeschka je też wulzy cźuceliwa pšcheciwo stajnej mokrocźe. S tym ga wo wot druheho djerzela rosejnawa. Na drenérowanym polu ga wójcźeschka tohodła dwójzy derje radźi, wobeže hdyż ga polo derje pohnoji a powapni. Spódnja póda ma na wójcźeschku wulki tolim. Wšchak ga wójcźeschka žamo na pěškojcźnej pódze radźi, je-li póda też spody hišchcze nékaf dobra. Skorjenili ga wójcźeschka w prénim abo druhim lécźe dosć hłuboko, tak so ma wapnowe worschty spody tšchi, potom ga nam też we žuchich létach radźi, dokelj hornja póda wjazy tajki wliw na nju nima. So by ga wójcźeschka cźim hłubscho zakorjenika, pohnojimy ji na kórz wokoło 80 puntow schtapikowego fyrźicznatanu (Schwefelsaurenoniak). Je-li póda na wapno khuda, rosnijetamy na kórz dwě lécźe prjedy wokoło 14 zentnarjow mléteho wapna. Palenoho trjebamy jenoź polozju. Wójcźeschka je tam cźim lépscha, hdyž bóle žuchota hrozy. Tohodła ju też swjerscha w tajkich krajinach nětko djerzela žiwa.

Wójcźeschki najlepje howi, je-li w spódnjej pódze wokoło 5—10 proz. wapna. S tym pak njeje hišchcze prajene, *so by wójcźeschky w pódze njehowiło, njeje-li tam runje telko wapna. Wójcźeschka nani žamo hišchcze dosć derje rosese, je-li w pódze jenoź ½—1 proz. wapna.*

Gdyż gmy tajku pódu w kotrejž wójcźeschzy njehowi, pschepytali a swésćejmy-li, so w pódze ani ½ proz. wapna njeje, dyrbimy ju wapnicź. Potom trjebamy wokoło 50 zentnarjow mléteho wapna na kórz. Tuto wapno mamy ławarcź. Nimo tuho mamy hišchcze wokoło 20 zentnarjow na hrubu brúdu rosnijetacź a to tohodła, so by wapno tak hórzy hacź mózno skukowało. W běhu lét ga wjele wapna se swjerschnjej pódy do spódnich worschtow pódy swopkokuje.

Chzemy-li, so by wójcźeschzy na tym abo druhim polu najlépje a najzrjedy howiło, mamy cźim lépje wapnicź, pschetož cźim wjazy wapna je w swjerschinje, cźim wjazy ga jeho też do spody swopkokuje a cźim prjedy ga zyka póda też k plahowanju wójcźeschki hodźi. Spytajcźe to ſami a budźecźe pschejwědcźeni.

Na lóhkich a pěškojeżnych pódach mnohy hospodarjo też pěškojeżnu wójcźeschku (Sandluzerne) plahuja. Ji na wschech pěškojeżnych pódach howi, ma-li jenoź nécźto wapna w pódze. W lépschich pódach jej wubjernje howi. Tam pak ju njemózemy gbcź, dokelj na dobre pódy módra wójcźeschka łuschna, kotraż ga na dobrych pódach wubjernje radźi. Sa pěškojeżnu wójcźeschku płacźa ſamžne wumeńenjenja wo wapnje.

Schwedški djerzel gbnimy na cźežke, symne a mokre pódy, hdźež njeje runje pschemako wapna. Hewak dyrbimy też tam wapno pschidawacź, a to na 2 kórzaj 10—20 zentnarjow paleneho wapna. Hewak też na taſkich pódach ani schwedškemu djerzelej njehowi.

Sa wyché lépsche łkinjane abo jikowe (Tonartige) pódy hodźi pak ga cźerwjeny djerzel najlépje. Je-li pak póda k tomu hišchcze trochu ſ pěškom piemeńſana, howi tam lépje k bélenju djerzelej. Wěły djerzel ga ſ mjenje wapnom spokojt.

K plahowanju cźerwjeneho djerzela ga hubjena łucha pěškojeżna póda nihdy njehodźi, ani tajka, hdźež je spódnja woda pschewyšoko. Cźerwjeny djerzel też radźi wumjerschze.

Najlépje howi cźerwjenennj djerzelej cźežšcha hłinjana póda, każ gmy hižo spomnili, hdyż ju derje powapnimy. Tola wkoženische derje powapnjene pěškojeżne pódy też bóschcźe ſ cźerwjenennj djerzelej njewadża. Mamy je derje na cźerwjeny djerzel pschihotowacź. Wschém dalschim njetelotcźejatym rostlinam runje tak wapnimy każ ſ cźerwjenennj djerzelej.

S mětinami gnje hospodar hišchcze gerabelu. Też wona w pódze wapno žada. Spokoji, pak ga ſ kóżdym podnjebjom (Klima). Pěškojeżna póda, w kotrejž spódnja woda njeje, je ga nju najlhmanscha. Wona njerofcźe na łuchich, na žiminach łhudych pěškach, wobeže w kotrychž je w spódnjej pódze woda. Też cźežke hłinjane a bekahlinjane pódy (Tonartige Boden) jej njehowja.

Lupina njerofcźe na wapnjenych pódach. Je-li je we jenej pódze ſ pschirodneho stejnilcźeja pschewjele wapna, móżemy pódze ſ łainitom dopomhacź.

Na wapno łkude pódy wapnimy ſ palenym wapnom abo ſ mlétym wapnom.

Mléte wapno mjetamy na cźežke a mjaſaie pódy. Tu pak nastawa praschenje, mamy-li kruchate abo mlékte palene wapno mjetacź. Kruchate wapno njeje tohodła łhmanje, dokelj ga ſ haschenjom a pschikrywanjom dźeło wo njele podróży. Rosmjetane haſchene wapno też w pódze tak njeskuttkuje, hacź mlékte wapno. Mješ haſchenym wapnom druhdy wschelake łuiki wostanu, kotrejž potom rostlinam wadża. Nimo toho nam hišchcze łtrach hrosty, so mózemy ſ mjetanjom wapna do deschczowego cźasa trjechicź a potom ga wapno na žadyn pad ſ pódu njesmédźcha. Se tym famér wapnjenja njedosbějeny a k tomu postajeny kapital je dospolnje prjecź cźihtjeny.

Bole hłuuk je to polo mlétcho wapna. Rosmlékte wapno na mózemy ſ łmójnjetatom hnojnje łosmjecź abo też je rułu a mózemy je łyndom ławlóźcź. Potom ga wapno w pódze žame haſcha, ſ cźimž ga póda hrdze a jejna kajkoježe ga wo wjele ſlépſchi. To je potajtim wobeže famér wapnjenja. Schtóż je mlékte palene wapno hižo trjebał, tón je sawésće jeho dobre famérowinoseze łpóſnał a žebi w pschichodże ſažo mlékte palene wapno kupi, hačzrunjeż je wo nécźto dwójzhe.

Schtóż pak mlékte wapno (Kalkſtein) nastupa, je wono ſa-lohke pódy najpschihódnische. Tam by palene wapno pschežtylne było. To by rostlinam ſwadźiło. Schtóż pak mnohoſcź wapnjenja nastupa, gmy hižo spomnili, ſo ga kózdołétnje ſe žnjemi abo ſ wopkokowanjom dešcźa na 4 zentnarje wapna ſ jenehó kórza pódy w podobje wapnowego łhubi. To pak ma ga na kóżdy pad ſažo w pódze narunacź. Sapoerjenjemy na pódach wapniez, kotrejž ga na wapnja khude, mamy ſpomnjenu wahu wapna na cźežkich pódach wo ⅓ ſwyſchcźicź.

Rólnistwo.

Nasymske woranje.

Nasymske hłuboke ſworanje pšched ſamjerznjenjom je jara wažne. Tohodła je wschém ratarjam radźimy. Tola bohužel widżimy hišchcze zyku hromadu polow nasymu, njeſworanych a tak pšches zymu leżo wostanu. Druhdy dźe hospodaŕ nima łhwile nasymu wjazy woracź, hdyż ſahe ſamjerznje, tola druhdy mamy nasymu dosć rjaneho cźasa a tola njeſworamy. Njeſworamy-li polo nasymu, dha nam w łymje nihdy tak njewumjerznje. Smjerſt pak je ſ nasčim najwjetšichim dobrozerjom. Ani ſ kultivatorom, ani ſ bránanj njemózemy pódu tak pschehibacź, to ſmjerſt dekonja, je-li polo nasymu ſworane. Powětr a cźopłota ma do ſmjeſcźeneje pódy pschiſtup a zíwiny, móża ſo roſložowacź, to bychu je rostliny derje pschijimacź mohłe. Wobeže radźimy, ſo by ſo mokra póda nasymu ſworała, dokelj tajſej je cźim bóle wumjerznjenje trjeba. Ssmy-li nasymu polo hłuboko ſworali, móżemy ju nalétu prjedy wobdźékacź, hacź njeſworanu. Cźim prjedy pak móżemy nalétu pódu wobdźékacź, cźim wjazy njerodźe ſnicźimy. S prawidła nalétu dozuła woracź njeſmémy, dokelj tak ſo nam posdźiſcho wjele wedy a łymſkeje młóżnoty ſ pódy łhubi. Ssmy-li nasymu polo ſworali, dha nalétu ſenje wjazy njewaramy. Sažnjiſchi gnw ſo nam lépje wutwije, hacź pózdni a cźim łhmanſke ſu plahowane rostliny, njeſe njerodźe je mjes nimi.

S nasymſkim woranjom potajkim wjele njerodźe ſnicźimy.

Nasymske żywy.

Wuzi ſo cźaſ nasymskich żywow a nasymskeho woranja.

Tak bórzy hacź gmy żita pożnkli, dyrbimy hnydom polo ſpodworacź, ſo bychmy mółli w prawym cźasu k nasymnim żywam pschihotowacź. Rożka žada gebi derje wobdźékanu a cźiſtu rolu. K żywam trjebamy jenaż najlépše ſerno. Kupujemy-li nowe gmnjo, wobſtarajmy gebi taſe, kotrenuż by na naſchich pódach howiło. Cźaſ żywow ma ſo po tym, kajke mamy podnjebje a pódu. Cźim kruceliſche a łymnische podnjebjo, cźim prjedy dyrbimy żyeź. Sažnje gnjuy ſo tola wschędnje łhmanſche hacź pódnje, dokelj ſo rożka naſymu pjenkojeſi. Sstyjemy po naſymiſich żuchich dnjach w ſeptembru a oktobru. Njewoſtyjemy-li dosć ſaſe, dha ſo nam łhmanje njepjenkojeſi. Kupujemy-li nowe gmnjo, kupimy gebi najłhmanſche ſerno a njeſłodamy na płacźjimu. Mamy-li ſwinrodźene (degeneriert) żita, dyrbimy je na kóżdy pad ſamenicź. Hewak gebi wunoſchi jenaż jmjeſchimy, mětło, jo bychmy jón jwjerſchili. Wažna wěc pak je łnojenje. Hnojimy-li w prawym cźaſu a w dožahajej mérje, dha ſmějemy pschżo dosć pizy. ſerna, mutli a ſ tym mózemy gebi wjazy łkotu dźerżeć. Wotem mamy też wjaz mloka a tuku a tuuj ſo nam derje ſaruna. Zenje njeſmémy yjenjeſ na łnoje, łnoje a żywy łutowacź, dokelj ſo nam posdźiſcho ſažo wjele kócź ſaruna a to ſ danju a ſ danjedanju. Kaſte łnoje dyrbimy wolicź, to ſažo na pódze ſaleźi, kaſkim płódam dyzemy hnojicź a hdy dyzemy hnojicź. Naſchi hospodarjo mélí wossewież, kajke hnoje ju ſo w jich pódze derje ſarunate a kajka je póda. S posbytami móżemy wjele dozpécź, dokelj potom wěmy, kajſe żiwiny w naſchej pódze njeſbu. To pak je wobeže wažne, dyzemy-li nécźto dozpécź.

Kak gmy żebi polo ſlépſchili.

Pšched 30 létami je naſch nan polo kupił, na kotrymž bésche kopato kamjeni. Pšedawſchi wobbędźeŕ njeje wędźał, jo móże tej tajke polo ſlépſchicź. Najprjedy gmy ſapoczeli kamjenje ſbéracź. Zyle polo gmy ſrunali, kamjenje ſwotwoſyli. S męſitnami bé ſamo łkala. Tak gmy kamjenje tšeleli a pschedawali, ſo męſiachmy ſnajmjenſcha próżu ſapłaceźmu. Wodu ſ mokrych męſtnow gmy wotwjedli na żuche. Do kola wokoło polа gmy żadowe ſchtomy naſaʒeli. Tola tajke dźélo je żo nam posdźiſcho derje ſaplacźiło. Je jene ſ najłhmanſchich a njechamy je ſe żanym druhim wumeńecź. Wschém roſtlinam na tomle polu howi. Żita ſu wobeže rjane a też pizy mamy pschežo rjane dosć.

Zahrodnistwo.

K ſadżenju ſadowych ſchtomow.

Wjetſchina plahowarjow ſadu abo wobbędźeŕ ſahrody ſwjetſcha naſymu ſadowe ſchtomy ſadża abo pschežadżuje. Wěſo je tajſe pschežadżowanje naſymu łhmanſche, dokelj ſo ſchtomik w łymje lépje pschimnje. Njemjerznje-li, mózemy pak żylu łynnu ſchtomiki pschežadżowacź. Ssadżenje ſchtomikow je jara wažne a tohodła mamy k tomu wobzetu próży naložowacź. Ma-li nam ſchtom derje roſcź a bohate płody njeſeź, mamy ſchtom do tajſeje pódy ſadźicź, hdźež łluſcha. Wobeže pak mamy pódu ſa ſchtom ſami derje pschihotowacź, dokelj na tym ſaleźi dźe żyły wunoſchk w pschichodże. Chzemy-li ſchtom ſadźicź, mamy ſnajmjenſcha wo męſcź pryedy jemu na 80 cm—1 m. łhuboko ja ſchtom pschihotowacź. Potom ſmjetamy ſwjerſchnu pódu do ſpody a ſpódnju do ſwjercha. Tohodła mjetamy hižo pschi ryeju ſwjerſchnju pódu a jemu ſtronu a ſpódnju na druhu. Najprjedy wobhładajmy żebi męſtno, hdźež by ſchtomej najlépje howiło. Wopak je, ſadźamy-li ſchtomy w blíſkoſcźi druhich wulkich ſchtomow. Pod tajkimi bu łuſcha a njenjeſbu. Ssadowe ſchtomy ſadźamy je-li nécźak móżno do runych rynkow. Jabłuczinu a ſadżejmy 8 m wot żebje. Ssadźamy-li ſadowe ſchtomy pschehuſte, njeżu nam praſchiwy żad, kotryż njeſkłodźi. Jamu ſa ſchtom njech je dale 1½ metra ſchéroka. Pšched ſadżenjom jamu ſaſo ſamjetamy a damy ſwjerſchnu ſwjerſchcź do ſpody, każ ſamy pryedy ſpomnili. Schtom ma porno ſwjerſchnej ſemi gbdźecź. Pjerſchcź pschemélchamy ſ kompoſtom a pschidamy trochu mynza. Je-li póda pschemokra, dyrbimy najprjedy wodu wotwjeſcź. W mokrej pódze korjenje hniſa a ſchtom nam bórzy ſahinje. To móżachmy ſamo w ſanſdenych léach wobredźowacź, kelko ſchtomow nam dla wulkeje mokroty ſahinu.

Mamy-li w ſwojej ſahrodże pschecźeżku pódu, ſmécźchamy do njeje nécźchto pěškojcźneje abo drjewjaneho popjeła. Też popjeł ſ kamjenitoho wuhla je ſchwarny. S tym ſtanje ſo cźežka póda pschepuſchcźiſcha a je tak jara płódna. To ſo nam w dobrym ſadże wſcho ſaſo bohace ſarunа. Ssu pak też wéſte druźiny ſadu, kotrymž woſbeže w cźežkich pódach howi. Tajkim ſchtomam wěſo njerjebawſchi pódu łlóbichimy. Tajke ſchtomy njeſu nam w cźežkich pódach najlépſche a najſtrażniſche płódy. Kak ſchtomej pódu pschihotujemy, tak nam posdźiſcho ſchtom ſ płodami próżu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihičišćerња, nap. dr. s w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóžki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóžki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy a n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 211 | Budyšin — Sobotu, 8. septembra 1928 — Bautzen | Ličnik 87

Rěč němskeho kanclera w Genfu.

W poběžanju Swjatka Ludow je žo němski kanzler Müller pjatk k žiwotu samolwił. Rěčeršce wo dotalnym dospołnym njewuspěchu wotbrońenja psichihotwageje komizije. Nětčišći staw wotbrońenskeho praschenja jeho i khutnej starosću napjelnja. Wot tśoch lět wotbrońeńska komnižija wuradźuje. Hač dotal pak njeje žiwój nadawk dopjelniła.

Schtož dojednanje mjes Franzowskej a Jendelskej nastupa, by jo wón powitał, hdy by žo jako khmany žrědł k spěchowanju wotbrońeńskeho praschenja wupokazało. Ale Swjatkowa shromadźizna njeńmě žo spokojić, tule nadźiju swěźnjo.

Mjes tym so je němski lud wotbronjeny, žu druhe staty swoju bróniłosć wudospołnile. Skónčnje dyrbi žo žiwjenje, w Versailleskim měrowym sprjećenju date dopjelnić, so budźe po wotbronjenju Němskeje wotbronjenje druhich statow sćěhowaćz. Nječnik njemóže zrozumić, kak měła na tym dwělowaćz, so dyrbi sarjeknjenje Swjatka Ludow we wotbrońeńskim praschenju wohrožoze sćěhowki měć.

Němska by spokojom była, so by žo wotbronjenje po nječim po etappach stało. Wone bo žo dyrbjało na nakrajne wójsko, wójnske łódźiwa a wojeńske kčarstwo wupscheć. Tehodła Swjatkowu shromadźiznu naležnje napominam, so by žo rozsudźiło, thutmu wotbrónjeńsku konferenzu swołaćz.

Nanjety, kotrejž je jedźn ś naschich kollegow w nastupanju jednanja wo **stórźbach mjezichinow** cźinił, po mojim měnjenju pokmi kedźbliwosć zaśkrudźeja. Wuch powikał, hdy by žo po nich cźiniło; pschetož mam starosćiwosć sa mjeńschiny, kotrejž žu žo Swjatkej Ludow ś wobstejazymi sprjećenjemi dowěrite, sa ważny nadawk Psichispomnjenje: **Knjes němski kanzler dyrji žiwoju starosćiwosć sa mjeńschiny je skutkom wukonjećz. Sserbjo žu žo wotpjet pola němskeho knježeństwa na potłóčenje žerbskeje rěcze w schulach hórschili. Hač dotal je žo to bjes wuspěcha stało. Nadźijomnje wěrjo w knjesu němskim kanzleru žiwojich prósitwow namakaju).**

Nječnik žo na to hospodarskim psichijanom psichiwobroći. Se shromadnym dojednanjom sastupjerjow mnohich statow, kotrejž žu w juliju w Genfu shromadźeni byli, je žo dopokazało, so móže žo w tak wobcežnych naležnosćach, kajkeż žu zkoiwne taxy, dowěrjenje dozpić. Němske knježeństwo je hižo pichihoty cźiniło, so by žo mjenowane dojednanje potwjerdźiło.

Hdyž dyrbi zyła dźeławosć Swjatka Ludow wunoschi měć, je wjasomne dowěrjenje trěbne. Kak móże žo dźełowanju, w sjawnosći žo husto pokazowanemu, napscheco sunpicć, hdyž knježeństwo politiku po waschnju wjedźi, kaž so njeby žanych rukowanjow sa měr było. Muž ś luda cźita, so knježeństwa žwjatočnje žlubja, so měr sakhowaju, na druhej stronje pak widźi, so žo tele knježeństwa njeběžiwaju z prózuja, žiwoje nózne stejišćesco niž jenoż sakhowaćz, ale hišćeze powjetšićć. Wopraudźe pak njeje móżno, po dwěmaj pućowanj sbobum khodźićz. Knježeństwa dyrbja žo sa jedyn ś teju pućow rozsudźićz, a dwělne njemóže bycź, na kotry wólba padnje, hdyž dyrbi cźłowjeństwo a jeho kultura sbožowinje dale kročźićz.

Francowske stejišćo k wučehnjenju wobsadźeńskeho wójska.

W Genfskich nowinach Marcel Raby, kotryž je ś dźełowym ministrom Loucheurom wušło ſpischeczełeny, franzowske stejišćesco k praschenju wuczehnjenja wobsadźeńskeho wójska ś wulkej zjawnosću rozwił. Marcel Raby znaty němšću thežu wo wuczahnjeńskim praschenju wospjetuje, praji pak, so žo prawemu sakoženju němskeho žadanja sa wuczehnjenjom jara napscheco rěcźi, a so to němske knježeństwo tej wě. Němska je na žebi swólniwa, še žwjatkarjemi skónčnu summu němskeho dolha a generalne sličkowanje wójnskeho dolha pruhowaćz. Němska pak wochze mjes wuczahnjeńskim a wotschkodźeńskim praschenjom žanemu direktnemu žwjazanju ptaczicź daż. Krucze dźerżeć dyrbi žo wurjadne wobcežny charakter praschenja wo wuprawjenju dolha a njeměšć charakter wobcežnych jednanjow, kotrychž wuspěch ani wot Franzowskeje ani wot Němskeje njewotwisa. Wuczehnjenje ś Porheinskeje je jenoż politiski cźin, kotryž móże žo lohko pschewjesćź a žo njeźmě wróćićź. Saplaczenje dolha pak je techniske, politiske a psychologiske praschenje najwjetšich wobcežnosćow.

Manevry wobsadźeńskich wójskow w Porheinskej.

Wulke nasymske manevry franzowskeho a jendelskeho wójska w Porheinskej žu žo sapoczałe. Tele manevry žo létša we wulkosći a po waschnju pschewjeduja, kaž žo hišćeze njeježu we wobsadźenym němskim kraju widźałe. Eifel a Hunsrück a pschede wschěm město Trier žo wulkemu wójskowemu lěhwu runaju. Wojazy wschěch formacijow ś zbkeho wobsadźeńskeho kraja žo pschi manevrach wobdźeleja. Wschitkich hromadźe žo na 50 000 muži wobličeja. Make wězy w Hunsrücku a w Eifelu žu hromadu lwsałow do kwartěrow dostałe.

Pólsko-litewska zwada před Radu Zwjazka Ludow.

Rada Swjatka Ludow je žo schtwórtk dopołdnja we Genfu sejschła, so by wo pólsko-litewskej swadźe jednała. Najprjedźy hollandski wulkrajny minister Bekaerts van Blookland rozprawu wo nětčišćim stawje pólsko-litewskeho jednanja a wo dźěle tśoch wuběrkow poda, kotrejž běchu žo sa tón saměr postajiłe. Wobkhadny wuběrk, kotryž je žo we Warschawje ſkhadźował, njeje žaneho dojednanja wo normalnych wobkhodnych ſtykach mjes woběmaj statomaj dopił, dokelž Swjatk Ludow njeje litewski namjet ſchwalił. Też wuběrk sa wuprawjenje praschenja bjeſtrascha a wurunanju nětčišćich finanzuych požadanjow, ś pólsko-litewskeho konflikta nastatych, njeje pozitiwneho wuspěcha dospił. Jenoż wubjerk, ta położenje namjetnych ſtykow, kotryž je žo w Barlinje ſkhadźował, je njenakhwilne dorečenje dospił. Rospraunik njespołožaju wunoschi jednanja wobžarowiscze a wobej stronje namołwi, so byschtej žwoju wintowatosć dopjelniłej.

Pólšti ſwonkowny minister Salešti žo na wobkruženje wobmjesowa, so je žo ś pólskeje strony wscho stało, so by žo dezemberska resolucija Swjatka Ludow dopjelnika.

Litewšti ministerski prešident Woldemaras ś hodźiny dołhej rěcźu žiwoje stare njewěrne wobifórźby pscheciwo Pólšej wospjetowaſche. Dźeł wotpósłanzow druhdy jeho wuwjedźenja še ſmjerćezom pschewodźeſche, druhy pschi nich dla jich wosfudkocźe wutwnychu.

Rada Swjatka Ludow wobsamknu, dalšche debaty wo pólsko-litewskim praschenju wotstorźićź. Požedźenje je dopokazało, so po dotal žo nałožowazej metłodźe dla Woldemarasowe sleje wole ź žanemu dojednanju mjes Pólšej a Litwu njemóže doćeź.

Cźeſkoſłowakiske rosćiczenje ſtatnych finanzow.

Finanzny minister dr. Engliſch je ſchtwórtk w cźeſkoſłowakſkim žejnje ſtatne rosćiczenje na léto 1929 pschedpołożił. Po nim ſtatne wudawki 9 534 373 114 krónow, ſtatne dokhody 9 569 917 569 krónow wucźinjeja. Pschesbytk žo potajtim ſ 35 534 482 krónami pokaſnje.

Južnosłowjanska a Albanska.

Knježeństwowy prešident dr. Korošcheż je nowinarjam spóźélił, so žebi Juhosłowjanſka na to njemyšli, žo je ſnutskownymi albanſkimi naležnosćemi nakładowaćz. Wutwolanje albanſkeho kraſeństwa je ſnutskowna naležnosć kraja. Powěſće, kotreż žu Italijanzy wo sakroczenju juhosłowjanskeho sastupjerja w Tiranje žu njewěrne. Oppoſizišće nowiny „Nowoſti“ pischu, so žo ſwonkowny minister dr. Marinkowicź w Genfu wobhonja, kajši nahlad maju wulkomocy w nowym kraleſtwje. Oppoſizizija jara wótro neutralne a pažiwne ſtejišćesco Beogradſkeho knježeństwa w albanſkej wězy kritiſuje. „Sſlovenez“ pische, so je žebi Juhosłowjanſka pschajo pschała, so by Albanſka žwobodny kraj wostała a žo njeſcźinika hnězdo sapletkow.

Knježerstwowa kriza w Bolharskej.

Bolharſki kral je schtwórtk w nozy wjednikow politiſkich stronow k žebi powołał, so by žo ſ nimi wo ſestajenju nowcho knježeństwa rosrěčał. Cankow je kralej namjetował, so by knježeństwo pod Ljapczejowowym pschedžydſtwom radikalnje pscheměnił. Wjednik měšćańskeje oppoſizije namjetuje, še wšěch stronow ſestajeć. Wjednik ratarſkeje stromy Radoßławow, radźi, koalizilke knježeństwo oppoſizišćich stronow ſ wusamknjenjom knježeństwoweho bloka, tak mjenowaneho ſpołwora, wutworićź.

Balkanske pućowanje francowskeho generala Leronda.

General franzowskeho generalneho ſtaba Leronđ, kotryž k ſabawje po Balkanje pućuje, je ſ Beogruda do Sofije pschijeł. Kral je ſ wójnſkim ministrom Wolkowom generała w dołhej audienzy pschijał. General je potom do Adrianopla a Konſtantinopla wotjeł, ſwotkal žo do Grichiſkeje poda. Polišiſke kruhi generalowemu wopytej we Beogradźe a Sofiji wěſtu ważnosć pschipiſuja a praja, so je jeho pućowanje ſ politiſkim pódłanzkowym ſwjasane było.

Petrolejowy skandal w Rumunskej.

W Rumunſkej žu wulki petrolejowy ſkandal wotkryli. Stat je žo we milijony ſjekał. Do wobſchudźenſtwa žu też parlamentni ſapółłanzy ſaplećeni. Knježeršćina je dweju ſapółłanzow, Doleu a Jrimesca Candelta ſajeć dała. Rumunſki parlamentarišmus hiſchcze njewonni, so žu ſapółłanzow knježeństwoweje ſtromy ſ hłołkórżku khłostajonneho ſ njewužiwanja do ſaſtwa tyſnyli. Tola njedźiwajsa teho njemóże žo rjeź, so njeje doſcź pschiciſnjonow k temu we wšěch cźaſach było. Sajaty Jrimesc wjele bole praji: Hdy bychu žo paragrafy khłostanſkeho ſakonnika wo ſakaſanym naloženiu wiliwa na druhich ſapółłanzow, runje tak krucze nałożował, bychu 90 proz. wſchitkich ſapółłanzow a też nětkoſi miniſtrow w ſaſtwje ſedźeli.

Miniſterſki preſident Ventila Bratianu, kotryž na dowoleńsku pschebywa, pjecza pschi tym wostawa, so žo krute pschepytanje pschećiwo winikam pschewjedźe. So žu też druhi miniſtrojo, kotříž žu w Bukareſtu wotſali, hnydom po poślednim jimanju jebakow hłowne město wopuſcheli, žo na to waschnje wukoženje, so dyrbychu žo próſtwowi mnohich, ſdźela wjelekamožnych pschećeńcow a pschihimnjenych ſajatych ſapółłanzow ſminjeć.

Madźarsko-rumunska namjezna podawizna.

S Budapeſta žo powěſć: Pschi madźarsko-rumunſkej mjeży je žo podowiſna ſtała, kotraž smjeje dźe diplomatiſku dołnu. Cźeło khowaju wuſtaw ſ automobilom cźełło madźarſkeho konſulatſkeho direktora Richarda Erichkorna, we Kolosćiu ſemrětcho, k mjeży pschihujeſe. Cźełło w kaſchczu, ſ diplomatiſkimi ſyglemi madźarſkeho póſłanzſtwa w Bukareſtu ſamknjene, leżeſche. Rumunſjy namjeſni ſaſtojnizy žo na madźarſkej khorhoji poſtorkowachu, do kotrejež bě kaſchcź ſawalenj. Wottorhnychu khorhoj, ſtamachu diplomatiſke ſygle a kaſchcź wotewrichu, prajizy, so žnadź žu w kaſchczu pschećiwnjkańſke twory ſkhowane. Madźarſke knježeństwo budźe žo w Bukareſtu dla ſranjenja ſyglow wobcežowaćz.

Demonstracija w Splitu.

Kaž italiſke nowiny pischu, je pschi demonſtraziji we Splitu, kotraž bě pscheciwo juhosłowjanſkemu dźełowemu ministrej ſamérjena, jedyn demonſtrant awtriſkeho konſula ſranił, hdyž w khoſejownj Central pschebywaſche. Konſula, kotrehož na hłowu dyrichu, ſu do khorownje dowjeſli. Też direktora wotdźełenja Splitſkeje nakutowarnje ſu ſranili.

Njewuspěch bolšewikskeje ratarskeje politiki.

Po Moſkowſkej powěſći je naſběranje žita w měſazowaj juliju a auguſtu w zyłej Ruſkej jenoż pokazu knježeństwoweho plana podało. Wono je 597 500 tunow, ſ nich w jul. 88 036, w auguſce 509 464 tunow wunjeſło. W knježeństwowych kruhach žu troſchtuja, ſo žu žo jene létża japoſdźe, a ſo nadźijeja, ſo žo w bliſchim měſazu wjazy žita woteda. Tónle njewuspěch pak žo ſ tym wujašnja, ſo bohaći ratarjo ſwoje žito ſpekulantam po wyſchſich płaczińnach pschedawaju.

Amerika bolšewikisku Ruisku njepřipóznawa.

Powěsče ſ Washingtona praja, ſo politika Sjednoćenych statow połnóžneje Ameriki w nastupanju njepřichilnosća bolšewikiſkeje Ruiſkeje njepřećiwo ſwětowe wostanje. Ssamo senator Borah, kotryž je najſylnischo ſa pschipósnaće Ruiſkeje wustupował, je w tuthwilu napschećiwo tomu. W amerikaniſkim ſenaće ſo debattowe wo tym boja, ſ kotrymiž by ſo potwjerdźenje Kellogoweho pakta jadnało. Ssamo banki, kotrež maju wobſchodne ſkitny w Ruiſkej, njeſmu ſa to, ſo buchu Sjednoćene ſtaty pódlarza do Moſkwy póſłałe.

Zły přihot přećiwo japanskemu kněžorej.

Sćěd ſa ſtym pschihotom pschećiwo žiwjenju japaniſcheho kněžera a jeho ſwójby ſu, kaž je japaniſki konſul we Portlandze w Amerizy ſdźěł, namakali. W Tokiu je hrodowe ſarjadniſtwo hižo psched někotrym czaſom wuſłědźiło, ſo ſazakotowany kalifornifiſki ſtud, kotryž bě ſo kněžerowej ſwójbje jako dar pósłał, ſtrychnin wopſchijeſche. Jako wotpósłarja ſu někto w Kaliforniſkej bydlazeho Japanza Higaſchija w Oaklandze ſajeli.

Higaſchi je pjeczar duchahory a je wjazy króć w bludnjach ſamoſćerjenu był, ſ kotrychž pak je pschjeze ſako cżerny. Japaniſki namóſtny konſul Kaneko w Oaklandze je ſadał, ſo bychu Higaſchija do Japaniſkej wudali a namjetny, winika mies tym w bludnjach ſamoſćerjenu, w kotrejž dyrbja jeho kneze ſtrażować. Kaneko praſi, ſo je jehom amerikaniſki chemikar w Tokiu hižo pſched někotrym czaſom ſu pſchihot wuſłědźił, kotryž pozokowane płody we kněžerſkim hrodże pschipyta. Tež japaniſki konſul Inowe w Portlandze je pożnyłki ſajedźenjowych płodow dostał.

Mexikanscy generalojo přećiwo zběžkam.

Mexikaniſki ſtatny preſident Calles bě ſrjedu wſchitkich kommandeurow mexikaniſkeho wójſka wokoło ſebje ſhromadźił. Wón generałam wo politiſkim połoženju roſprawu poda a ſadaſche, ſo by ſo wójſko politiki wotrjeſło. Pschitomnu 32 generałojo preſidenteſ Callesej w mjenje mexikaniſkeho wójſka ſ czeſnym ſłowom ſlubidu, ſo budża natřiwilneho preſidenta, kotrehož parlament wuſwoli, — njech je ſchtóżkuli — podpjerowaċ. S dobom wobſamknychu, ſo ſo roſkſanja politiſkich praſchenjow, kotrež je Calles do parlamentowych rukow położił, wotſtejnu.

Ze Serbow.

Dudownica.

Sobota, 8. pożnjenca.

Swjatych Maſije naroda.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1674 Jurij Sěrc, farař w Duben, kotrehož Abraham Frenel mjenuje ſerbſkeho Virgilija. — Haberunt Sorabi Virgilium ſuum Sorabicum beatum Georgium Soberum et habent plures. To ſta ſo we lěće 1693 jako běše Jurij Sěrc dawno zemrěł. Kajke běchu jeho zaſłužby, kiž je ſebi nad wulki wuċenc Abraham Frenc! tak derje ſpomjatkował, ſo jeho hiſće 20 lět po jeho ſmjerći ze ſławnym basnikom Virgilijom přirownje, njeje znate. — Snano je Sěrc dobre ſerbſke kěrluše we dobrych ſerbſkich rhytmach ſpěſnił, ſnano je ſo derje wuſtejał na pěſnjenje we łaćanſkej rěči po ſkładze Virgilija, ſnano je woboje derje zamohł. — Dźensa prěduje ſo w Dubeu němſcey. Kak ſu ſo Serbja we tutu ſtaru ſerbſku wosadu zjebali, to je jara žrudny ſtaw naſich ſtawiznow. Poſlednje ſerbſke prědowanje njeješe tam Jan Mjerwa, a to je ſo čiſćało. Hnuje nas hiſće ſerbſke wosady zakarowachu ſo do Rychwałda.

* 1721 w Cornecach Michał Jan Wałda, pozdźišo ze fararjom w Radworju a z kancnikom — prěni wuznamny katolſki kěrluſeř, kiž je „wandrowski“ kěrluš mjez druhim pěſnił.

1707 přebywaše ſwedſki kral Kovla XII. we Łazku.

† 1862 Smilnjanski farař Handrij Palman, wudawar časopisa: „Duchowne rěče a podaća“.

† 1696 němſki łužiſki pěſnjeř Hendrich ze Ziegler u. Klipphauſen w Radmeřicach.

Wandrowski kěrluš.

Dyrbju runje tudy jako cuzbnik być,
Wobċerżnoſće druhdy wſołke přeċerpjeć.
Sturm, wětr, dość, błyſk njewjedro
Wjedro, mróz, sněh, palace ſłónco
Da ja du swój puć.

Woči a wutroba na kóne hladaja,
Hdźež kříž a zrudoba wša ſo dokonja,
Přetož bórzy přińdu dom,
Tuž je kóne z tym wandrowſtwom
Potom k měrej du.

Mje tu přewodźeja ſwjeċi Jandźeljo,
Hdyž ći za mnje ſteja, Čert mje boji ſo.
Hdźež ja jeno zańdu nutř,
Tajki krasny Bożi žno
Mam ja kóždy čas. Kanonik Wałda.

Serbſka mudrość. Młody chceš nět hrać a pić, ſtary póndźeš klinki bić.

*

Njedźela, 9. pożnjenca.

14. njedźela po ſwj. Trojicy. — 15. nj. po ſwjatkach.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1872 Arnošt Rychtař, ſerbſki rěčnik a druhi hłowny předſyda Maćicy Serbſkeje. Narodźi ſo 3. julija we Wulkem Wjelkowje na žiwnoſći. Po ſwojich ſtudijach zaſydli ſo w Budyšinje jako rěčnik a dosta jako dowěry hódny knjez bórzy někotre tehdy wobſtejace patrimonialne ſudniſtwa w Kumwałdze, Minakale a druhdże. Po pozběhnjenju patrimonialnych ſudniſtwow poſkići ſo jemu ſtatna ſłužba, ale wón běše radšo jako ſwobodny muž žiwy. — Swojeje pilnoſće dla běše wot Serbow jara pytany rěčnik, dokelž też derje ſerbſcy rěčeše. W lěće 1848 ſtaraše ſo wo założenje rěčeńſkich abo ludowych towaſtwow a 1850 bu wón ſobuzałożeř zabawneho towaſtwa Serbſkeje Bjesady w Budyšinje, kotruž je wjele lět jako předſyda wjedł. Po ſmjerći dr. Klina 1855 přeneſu hłowneho předſydy Maćicy Serbſkeje wuzwoli ſo jenohłóſnje za jeho naſlědnika, ſtož je hač do ſwojeje ſmjerće woſtał. Tuto čeſtne měſtno je jara derje wupjelnił, je zhromadźiżny wuſtojnje wjedł a wſitke trěbne pisma předſydſtwa na wyſnoſće atd. wobſtarał. Wſo ſerbſke należnoſće je ze wulkej ſwěru a łubosću ſpěchował. Na přikład je ſebi wo Budarjowy pomnik a druhe nadawki wulke zaſłużby dobył. Tohodla woſtanje jeho mjeno we ſtawiznach Maćicy Serbſkeje a mjez Serbami we čeſtnem wopomnjeću!

† 1886 kantor Post we Borkowach, hromadźeř ſerbſkich pěſni.

* 1813. Mato Krygař, pozdźiši farař we Janojcach a ſerbſki ſpiſowaćeł.

† 1872 Arnošt Rychtař.

Też w płowych barbach hiſće krasna
A z kwětku pozdnej debjena,
Ty naša radość jako kwaſna,
Mi witaj, pilna nazyma.
Ty wuſywaćka, žnjejerka,
Mi witaj, dźowka bohata! H. Zejler.

Přiſłowo: Słódka ſklička — khwatna žłička.

— **Wo wjedrje.** Wuſłychnu wobſtejnoſće pſcheja- ce maiche wjedro. W poſnoży drje k'žimy mimo e- tola tak daloko, ſo jich wobſeżi maſche wjedro wohrožuju. Naſchi wjedrowuſłužbnicy ma ſa pſchichodny jeſżehowaje wjedro ja mjenje: njedźela rjenje ale wo- to a trochu ſchorjate, pónđelu ſchorjo a njewjed- wutork horjo, ſrjedu wótrjoło a pomróżcżo, ſchó- horjo, njewjedro ſu mólne, pjatk wótrjoło a ſrjedo bom rjenje a wótrjoło. — Tuſtje, 14. nj. 1928. Trojizy ſłudaja ſłónczko 5,25 hodź. a khowa ſo hodź.; mjeſaċ ſłudaja w poſnoży a khowa ſo poſno 4,49 hodź. — Wjeżera wječor w 7 hodź. barometer hygrometer 0, thermometer we dnu +4,26. D- rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer 0, mometer +14.

— Djerjuſnjche witi. Na proſbazych wikach běše ce wiłowanje ſajo ſłabe. Na butterowych wikach ſ ejeſche butra 1,25—1,30 hr., jeja 14—15 pf., twaroh hać 30 pf., punt rěſanych huſ 1—1,20 hr., ſuwe ſ 2—4 hr., holbje 70—80 pf. Na jeſerniowych wikach płaceſche punt cżeſwjenego ſalu 20 pf., běłego 20 pf., ſyrowe 20 pf., morcheje 20 pf.. łóżkow 25—30 pf., ſ- ſchego ſalu 20 pf., kotcżaſko 15 pf., tomatow 30 pf., ſ- nowe 30—40 pf., rjenjeje 15 pf., róża hydrotżego 20—100 pf., terezſt hołowje 7—8 pf., punt jabłukow hać 35 pf., kruſchwow 10—30 pf., błoiwow 35 pf., 6- now 6—6½ pf., zentnaŕ 5,75 hr., litr laneho wo- 1,60 hr.

— **K dnjej Cżerwjeneho kſchiża 1928.** Djerjowe a ſ- możerſtwowe miniſterſtwo, je tej lětſa ſóbrtu na dróhach ja ſakki Cżerwjeny kſchiż dowoliło. Zohnowane dźěło Cż- wjeneho kſchiża je powſchitkownje ſnate. Wono wutſ- rżewa ſo njehładajo na wołojbu, wěrnuwſtnace a potſ- ſtrowy na wſchitku cżłowjeſku nuzu. Wono je pſchez- wſchém je ſtutkom k pomozy, wołejbe pſchi wotſtadanje thorych a wojowanju pſcheċiwo natykowanym khoroścżo- a mo k tomu wunjerjene ſtotry. Wěſymwutſtojne wukmje- ne kſtowy Cżerwjeneho kſchiża ſu pſchi wſchitkich ſra- żenjach hnydom je ſwojej pomozu k ruky. Sjamne ſtóry ſa Cżerwjeny kſchiż wotmětowaju ſo wot 17. hać do 2. ſeptembra.

— **Budyſke měſchczanſke dźiwadło** wotewori ſwoje wro- ta ſajo ſrjedu 3. winowca. Na tutym dnju pſchedwidźi ſo Beethowenowa jeniejſka opera „Fidelio“. Nowy dire- ktor Leo Schottlaender, kiž wot 1. ſeptembra ſtojnje w Bu- dyſchinje pſchebywa, duże tuto operu ſ powuju někotrych wonkownych hoſći ſam ſaſtudowaċ a wołoſbinju dźe- gowaċ.

— **Saſſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkowym cżi- rjenju 5. rjadownje 193. jakiſke krajneje lotterije (4. ſ- wadże dołowże wo 40 000 hr. na cżiſło 7758; dołowże wo 5000 hr. na cżiſła 30 243, 47 987, 90 950, 143 147; do- bjeże wo 2000 hr. na cżiſła 15 808, 60 897, 72 333, 145 626, 146 885 a 148 083; dołowże wo 1000 hr. na cżiſła 10 897, 39 931, 51 714, 52 498, 56 270, 65 644, 67 919, 89 527, 90 287, 105 619, 113 184, 131 1- 141 115; dołowże wo 500 hr. na cżiſła 7014, 9- 12 831, 16 571, 16 828, 17 202, 23 452, 24 779, 2- 28 090, 47 094, 50 409, 61 214, 62 982, 67 607, 6- 71 942, 75 119, 76 353, 77 470, 81 601, 86 223, 9- 90 640, 91 622, 91 613, 96 837, 98 652, 102 949, 1- 104 714, 107 636, 108 757, 117 607, 123 643, 12- 133 817, 140 526, 136 194, 143 894, 144 063 a 145 2- dołowże wo 500 hr. na cżiſła 2626, 6314, 15 039, 18 5- 25 353, 29 693, 36 250, 42 712, 43 877, 50 637, 53 6- 54 214, 63 894, 64 176, 65 368, 67 475, 71 352, 72 7- 73 840, 76 639, 77 635, 82 884, 83, 102, 83 353, 86 9- 88 979, 91 239, 96 182, 96 728, 98 401, 103 162, 11- 122 863, 100 858, 101 666, 113 153, 113 848, 122 0- 122 062, 122 927 126 824, 130 470, 136 862, 138 2- 140 098, 140 917, 143 810, 145 983, 146 886 a 147 2-

— **Slowna dźěłowa ſparadźekuja ſo** Budyſchin a wo- kolnim. Mjes tym ſo w auguſcze ſ- ſchego lěta ſo wo-

Potajny hłós.

Roman

22] (Pokračowanje.)

„Widźicze tu! Tamle ſtejdi mordaŕ!“

Ja wſchak to wějo njeſeżinich, ale měrjach ſo pomałku ſ błidej pódła ſtoju ſtojaceho, kiž bě nětkaj na dwě mětnje wot naſcheho muża ſdaleny. Mjes tym ſo pola pinczinka ſkasach, mějach ſchilekjenoſcż muża pſchi wokmu njenapadnje wobkedźbowaċ. Wapjetanje ſłužowneje holcy rjeċi ſ- zyle na wſółku. Naš mężeſche wón dospołnje ſchwedſki, njedźiwajo hłuboko cżornych włoſkow, a ja njeſchłuchach też žuły pſchiſłuſk, hdyž ſtejdi tón cżłowjek pola pinczinka ſtaſa.

Nětkaj pjecż mjeńſchinow roſkładowachu ſo wot błida k błidu.

A tu ſaſtupi Sterling. Wón kiwny ſmějo mużej pſchi baru a wobſkładowaſche ſo pytajo. Hdyž mje wuſłada roſſajni wjeſoły poſmějwk jeho wobliczo, mjes tym ſo ſpěſchnje mojemu błidej pſchiſtupi.

„Haj, dobry dźeń też, Barkmano!“ ſtrowjeſche wón ſa- dźiwany. „Ja myſłach, ſo ſy nětkaj wonka na wěſy pola ſwojich koni a pluhow a tu błej, nadeidu ſe žrjetaſche we Opera-baru! Dowoliſch-li, ſo ſo pſchi tebi pożynu?“

Ja ſo pokłonich a ſwjetych ſłowow we wokomiku, hdyž ſo ke mnje pożadże, błiſcheſ, twjerdy kaž wórzeł, w jeho wo- czkomaj, kiž mi dołeż jaſnje praſeſche, ſo je muża ſ rukajzu dawno wuſłědźił.

Mój pożadanjej wo wſchěch możnych wſchědnych wězach wonděwaċ, ale mi ſo ani njeſmjeſmy. Kak Sterlingowe wóczko, każ ſo ſda żyle pſchipaduje, ſ błidej pſchi wokuje ſo ſa- měrzi, ani każ jara ſo wón w nozy mějeſche; — wón w roſ- horjenoſći ſtłóżi hubje tak kruczę hromadu, ſo wobłędo- wjeſchcze:

Cżajnik pokaſowaſche na pał dwanaczich, a naſch muż pſchihotowaſche ſo, każ ſo ſda, bórzy wotejeċ.

Hdyž wón placżeſche, ja widżach, kak wón ſłowow łędy widżomnje w ſměru k naſchemu błidej ſtkoni a ſo pinczinka něſchto wopraſcha. Sſtabe ſłuċżenje Sterlingowego łoħeża mi praſeſche, ſo tež jeho ſo tutón pſchipad njeje ſminył.

Tak ruċże hać běſche druhi lokal wopuſchcził, ſtany Sterling, mi ſchepłajo:

„Tuż něſto najruċżiſcho ſa nim!“ S tutymi ſłowami ſłubi ſo wón w durjach, kiž do kofejownje wjedżeſche.

Ja ſ khwatkom ſapkaċżich worcżſtinu a wſach žebi łędy telko khwile, do ſwojeho płaſcheża ſajeċ, a tola — hdyž na haju ſtupich, njebě nihdże żana żiwa duſcha widżeċ. Dojeċhł bě mjes tym pſchestał, a měſkaċż pſchedwżdwaſche ſo druhdy pſches cżeſże, roſbrěte nježeſele, kiż rożhladu po nożnem njebju. Tón, kotrehož pytachmoj, pak bě ſo ſhubił jako by jeho ſemja pożrěła. Mjes tym ſo tu hiſćeże ſtojach a žebi pſchemyſłowach, wumuri ſo Sterling po mojim boku.

„Hdże dha je wón woſtał, tón cżertowſki hólc? wopraſcha ſo mjerzaju, ſo na wſche ſtrony roſkładuje.

Njepſchindżech k tomu na jeho praſchenje wotmalwiċ. S możnym ſawołanjom klecże ſo Sterling ſwojí płaſcheż a cżiſmy jón ke mni; w pſchichodnem wokomiku cżerżeſche wón możnje łahaju w ſwěru ke Guſtawa Adolfſkemu naměſtu wotſał. Ja běżach, ſchtoż mózach, ja nim, a widżach runje hiſćeże, doſeżahnywſchi rózł opery, tak naſch muż, tak ruċże hać jeho noſy njeſeżeſchtej, cżeri w Norrbrowiſku ſtronu, wot Sterlinga, kiż běſche hižo wotſrjedź naměſtu, ſaſakle pſchi- ſeżehany. Dołoko a ſchěroko njeċże żiweje duſche. Ja po- cżach też nimowólnje hnaċż, bórzy pak ſpóſnach, ſo wobeju tam prědku nihdy na nihdy njedoſeżahnu. W ſamknem wokomiku pſchihna ſo auto ſ wotmachom wokoło rózła Arſenalsgatana a ſawinu na naměſto. Njekomdżo ſo, bě- żach jemu napſcheċeżo, ſtoczich ſ hrożnym ſaſłokom na na- ſtupanſku dełku a poruczich ſchofěrej, pokażo jemu ſwoju wuwokaſanſku kartku, ſo by w ſměru k Norrbro dojeł. . . .

Hdyż ſ mojej doſeżehnjenoj, widżachmoj Sterlinga na jeje druhim kónc runje hiſćeże wokoło rózła ſaſeżeċ. Schofěr, każ ſo ſda, bě něſto ſapſchihał, we cżo ſo jedna, pſchetoż da żiwjenju wojej bożeċż, ſchtoż jenoj mójſtar, a mój łowjachmoj ſo każ ſo njedobro po mojeſe dopraſa. Pſchi ſamom budżeżhmoj pſchi ſawinjenju na wſche ſtron- leſo wokakoj; běżhmoj ke tak wótrje ſawjertſoj, ſo njeſmje ſekundow na prawoſtronſkimaj kokomoj balanżowaċ. Hdyż ſkónczne tola runowahu njedożhłożmoj a ſ łeżowa- nim mojej dale ſnowachmoj. W tutom wokomiku je Ster- linga jako ſawohładach, kiż je wſchej mózu ſ pomnikej Gu- ſtawa III. běżeſche, kiż pak bě hać ſ Kloſtej do jeho ſa- kſcheje dojeł, jako ſo wón ſawróżeł a po ſtamtnem hnaċż jako wóżej pſchiſpěża. Dach ſchofěrej ſnamje, ſtaraċ, a wón hnydom ſ taſtej mózu ſaſpina, ſo koła wot mótnjeſo ſchudrowanja we dołożku każ do kura ſawalene ſoſtachu.

Sterling pſchihna, wotewri ſ gwałtom wołowe durje a ſawoła na ſchofěra:

„K Grabinſkemu moſtej! Tak ruċże hać ſo hodźi!“

Mój ſkoċżkmoj do woſa, ſapraſnychmoj durje ſadu ſ a nětkle hakle ſo doſtadachmoj, ſo ſamoj njeſmjeli. Ze jenom rózłu ſedżeſche najpſchikana młoda żónſka, ſtoraż je ſe wokleċżenim łudża, jeżeżeſche runje ſ kala domoj. Wona faſchichmy ſe ſtrachom, hdżeż ſo do woſa dobywachmoj, ſchtoż Sterlinga pohnu, ja ſmjerżowaċ, ſ tym ſo galoppe- wo wodżeże proſcheſche a ſ krótkimi ſłowami ſtu- jaſnji.

„Wón ſłoczi na Grabiniſko-moſtowy ſpław, hdyż ſo tón ſo hižo wot brjoha wotſtorżił,“ rjekny wón ke mni. „Wopraſwdżity cżertowſki khabla! Wě to ſkoċż wo dobrem wjeċż metrowe, ale tón ſo jemu poradżi, tak ſo na ſtamu ſpławu wuſkje! Někto ſo wo to jedna, ſchtoż prěni Sraż- móſt doſeżehnje, wón abo mój! Pſcheto] někto, hdyż ſo toho wě, ſo jeho pſchesżehuja, njeſhłyna namaj tola nicżo druhe, hać ſo jeho jimaċ.“

(Pokračowanje ſeżehuje.)

ſtrowiſcze dźela na dłuſchi czaſ truciſe ſtſpſchichu, ſtmy ſa tuniſwon nawopaſne pomjety doſtali. Wſo bſche ... ſtarſ ſtſedſ augusta hiſtſcze wjazy dźeſonjemźazyny ... ſtſ w ſtrſdſenym mźeſazu, na kotrym mźeſazu pak bſche ...wnak, teſ ſo pomźrny leſtſa dale tunie napiſcheźiwiſe ...ſtowaju. W rosſtawnym mźeſazu augusce ſtu ſo ...ſtporti dźelopytazy w powokarſazi industrijſe konje... ...a ſenjow, wobdźźelazna metalla, pſchedźeźeńſkeho ...ſtmyſła, kožowoje industrije, wobleczeńſkeho pſchemyſła ... (jenoż pola muſſſich), wobſtadneho pſchemyſła, wo ...ſtmeńazonym ſtſdowym dźźe a pola pſchiſtajenzow. Dźź... ...ſtazy wotcelkowanu we zabdźźanju drjewa, w ſtrobo... ...a pſchemyſle, we wobleczeńſtim pſchemyſle (jenoż ...ſtſe), w warſtwje a njes ſłużobnyni. W catarſtiwje, ...ſtſoſtaſtiwje a rosmnoſcerſtim pſchemyſle ſo dźźawe ...ſtſch wſtale njepſchemeńiſka. Tźſchcho dźźlacźerjow ...ſtſdźeźenych wobſoſe w pſchedźeźeńſtim pſchemyſle a we ...ſtſowej industrije, ſtſ ſtſimź huchu teſ wźſo d'ahe ...ſtolazna ſobu potſſebne. Dezje hoſpodſche ſo hiſtſcze ...ſtna wobſtaraſ dźźewowym dźźlacźerjam a twaſtſkim ...ſtjeſtſlikam. Dokeźź ſu ſo źiłowe źuź leźa ruze ſo ...ſtſhowale, je potrjeba ratarſtiſch dźźlacźerjow ſtſtro ...ſtſchſtſa. 1256 dźźlacźazych ſo ſamoſtwi a 570 ...ſtſeſtſ ...u bu wobſtadźenych. — W mźeſazu augusce je ſo ...ſtſo na ſtſnadnym ſtnźenju pſchi ſtwocźatku mźeſaza wo ...ſtſ na 1277 na konzu mźeſaza powſchſtſa. S nich bſche ...ſtſ (489 muſſſich a 237 ſtſnſtich) ſ mźſta Budyſchſina a ...ſtſ (412 muſſſich a 119 ſtſnſtich) ſ wjeſnych gmejnow. ...o dźźnjune bſche 1073 (561 ſ mźſta a 512 ſe wſow) ...ſtawarjow podpjery ſa dźźlorjemźazych, 132 (116 we ...ſtſe a 16 we wſach) doſtawarjow kſtſowoje podpjery a 72 (69 w mźeſe a 3 we wſach) doſtawarjow ſaſtarat... ...ſe podpjery. Nimo teho wukonjeſche nuſowe dźźła 91 ...ſtſ (80 w mźeſe a 2 we wſach) dźźlowjemźazych. Loni we ...ſtgujeſe bſche jich 322 (190 w mźeſe a 132 na wſach). ...ſtſoſe proſtſe mźſtno ujech ſo wotſtſeſoi. Sjawnej dźź... ...ſtſowej ſaradźerni w Budyſchſinie (telefon 2861 a 2868) ...ſtſo jewſi ſ jeje wotnoſkow we Wulkej Dubrawje (telefon ...ſtſſſ-Lomſk 78) abo w Budyſtezach (telefon 233).

— **Wo naſchich Sſokolach w Beogradźe** pſchinjeſe wulka a wažna Beogradſka nowina „Vreme“ pětny woſtrok. Jaſnje ſpôſnowany ſtaroſtu bratra Schajdu, jednaceſka bratra Jawaka, bratra Hernaſchtta bratra Sykoru a bźle ſłowjanſkich tamnych bratrow. Kaž tuta nowina pi... ſe, ſu naſchich Luźiſtich Sſokolow ſ woſebitym ...aſtmom witali. „Nasdar!“ a „ſiwio!“ Luźiſtim Sſerbam howrjeſche pſcheźo ſaſo a ſaſo ſ mźelſkownych hłow lud, pſiſnjazych wźźe dróhi a bažy Beograſte. Schſwórk pſchipołdnju pſchijźźechu do Skopje. Saſtupjeſtwo mźſta ſich ſwjatoczźe a ſ wutrnej pſcherźelnoſcju wita... ...ſtſe. Luda bź na hałach a dróhach mźſta Skopje ſtelo, ſo bź njemóhło, ſo pſcheźiſtſcherźe. S wokna a ſtalk... ...ow nimale ſaſtſypachu ſtnowczahazych ſ ſwźełami. Horc... ...kejſi Balkanſky Sźerbjo njeſnaja we ſwojej radoſći ...ſtnych mjelow. S wichorom howrjeſche ſ jich rjadele „Živijo“ Sſokolam! Živijo naſchim ſłowjanſtim bratram! Pſched 16 létami bſche tuto mźſto hiſtſcze pod turkowſtej pjaſcu a dźenża je ſwobodne we ſwobodnej Jużnoſłowjanſtej!

— **Cźežke njeſoſoo na dróſy.** Wczera pjatk wjeczor wokoło 11 hodźin potorhny woſaobowy auto, kiž do mźſta jźźeſche, na Lubijſtej dróſy pſched kaſarnu pěſchkow dźźlacźerja, kiž ſ ruczným woſom jźźeſche. Dźźlacźeſ pſchiźźe pod auto. Pomozni ludźo ſbźhnychu muża, kiž bźſche ſo na hłowje cźežko ſranił a ſo po ſdaczu teſ nutſkach wobſchłodźił, a ſawołany ſanitetny auto Cźerwjeneho kſchźża dowjeſe jeho do mźſtſcanſkeje ſkorownje. Ruczny woſ bźſche ſo pſchi ſrażenju zule roſbił. Winowany wjednik auta wobkruczeſche, ſo ſu jeho ſwězy ſ mźſta jemu naſpſcheźo pſchikhadźazeho cźežiteho auta ſlepike a mylike. Wobkhadna a kriminalna polizija hnydom pſchithwataſchtej a poźledniſcha źebi we praſchenju winy trěbne nawědźenja napiſa. Po dźenſnjſchim woſkhorjenju njeſtu wobſchkodźenja ſranjeneho ſa źiwjenje ſtrachne.

— **Pokhłoſtani motorowi koleſarjo a ſchoferojo.** We minjenym tydźenju dyrbjeſche polizija ſaſo wjetſchu ſylu wjednikow ſamokhodow, woźeźe motorowych koleſarjow, pokhłoſtacź, dokeźź bźchu ſe ſwojimi jźźdźadłami ſ wjeſe wrjeſkotom a kurom ludźi wobcźeźowali. Dale bu pſchi pruhowanju ſpěſchnoſcźe ſamokhodow tźeźina wjednikow woſjewjena, dokeźź bźchu we ſnutſkownym mźeſcu dowolenu najwyſchſchu ſpěſchnoſcź pſcheſrocźili.

— **Budyſke hayṫki** ſu wſchźdne dny hacź do 7 hodź. wotewrjene, njedźelu pak ſamknjene. Nózny ſłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoż jena hapṫyka ſ měſtnym wotměnjenjom. W ſeptembru je to Wettinſka hapṫyka pola ſudniſtwa.

S **Budeſtez.** Schſwórk wjeczor wotewrichu placźiſnowe poſticzenja ſa ſtwar tudomneje nowoeje ſchule. Sa muriſerſke a cźeſlarſke dźźła ſu ſo ſamokhwili knjeza Schumanna-Pobła, Pjech, Roſich, Hauſer, Brühl, Schmidt, Kaup, Mieź a Fiſcher. Mjes najtuńſchim a najdróſchim poſticzenjom muriſerſkich dźźłow je roſdźźł wo 40 000 hrſwnow, pola cźeſlarſkich dźźłow wuczinja roſdźźł trochu wjazy hacź 3000 hrſwnow. Poſticzenja ſtſchitrvjerjow Heidera, Kolle, Rafelta, Richtera a Piczmana hibaju ſo mjes 5278 a 6141 hr. Sa klampnarſke dźźła bźchu płacźiny wotedali knjeja Hoppe, Domſchka, Sommer a Bertholđ. Tute poſticzenja bźchu wot 2542 hacź 3109 hr. wobliczene. Poſticzenja na nětko hiſtſcze architekt pruhowacź. Po wſchźm ſdaczu ſo hiſtom w bliſtſchim tydźenju muriſerſke dźźła wundaja, ſo może ſo ſ twarjenjom ſapoczeź. Nadźijomnje wobkſtowany hiſchcze pratvje dolho pſchihódne wjedro, ſo mokło dźźło derje pokrupowacź.

S **Hornje Hórki.** Dźźeći, kotrež jutry 1929 do ſchule ſtſnuja, maju ſo w bydlenju tudomneho ſchulſkeho wjedníka knjeſa Hebera ſamoſtwiźi. Samokhwiłſki cźaſ je poſtojeny wot pôndźele 10. hacź do ſoboty 15. ſeptembra. Sa dźźeći, kotrež ſo njeſtnu w Hornjo-Hórſzanſkim ſchulſkim wokrjeſu narodźile, maju ſtarſchi wopiſmo wo ſtětſcheſkim pjenju a narodźenſke wopiſmo abo ſwójbnu knihu ſobuſchinjeſeź.

Se **Zornoźyk.** Pôndźelu ſo nascha hoſtiwa pſchenajeſche. Knjeſ ſ Loeben nad Koporzami ſadźi ſo nju 300 hrſwnow, knjes kubler Wiczas pak 200 hrſwnow. Pſchi wotſtłoſowanju bźſche ſyetſchina ſa knjeſa Wiczaſa. Njech ſo nětko wuchaczki a ſorny hladaju.

S **Hodźja.** Jutſje njedźelu a pôndźelu ſwjeczźi ſo we naſchej 42 wjaſow wopſchiſtajzej wulkej woſadźe ſtławna Hodźijſka kermuſcha. Tykanzy ſu napjeczene a wſchitke druhe jźźe a picźa ſu pſchihotowane. Cźakamy nětk hiſchcze jenoż na praſnje wjele kermuſchnych hoſcźi. Nadźijomne budźe rjenje, ſo by pravna kermuſchna muſicźka ſo wuwiła. Hodźijſka kermuſcha je prěnja Budyſſeje a Kamjenſkeje wokoliny.

S **Minakała.** Tudomny źandarm ſaja wczera 16létſnjeho porzlintocźerſkeho wuczobnika Pawoka Pětku, kotrehož wſchelakich njekaſanſtwow winuje. Tak je ſo wotpſet na 8létnjej dźowju jeneho tudomneho wobydlerja pſchesſchoł. Źandarm jeho ſtatnemu rěcźniſtwu pſcheporoda.

S **Barta.** Saſtdźenſtu ſ jedu ſwjeczeſche tudomny majoroſtſi knjes pryńz Ferdinand ſ Cźpye na hrodźe we Wudworju pola Rólanow ſwój 6waſ ſ pryńzeſtnu Dowothoju Schönburg-Waldenburg.

S **Rakoſd.** Sſrjedu ſaſo ras baczona w naſchej wſy wuhladachmy, kiž tu léta dolho njebéſche pſchebywał. Wón ſłetowaſche wot jeneje bróźnje na druhu. Bróźeń, na kotrejž mějachu baczony pſched létami ſwoje hnězdo, je ſo wotpalił. Nadźijomnje jedyn ſ naſchich wobſedźerjow baczonej ſ nowemu hnězdu dopomha.

S **Lubija.** Schſwórk pſchiwjeſechu 10létnjeho ſyna dźźlacźerja Urbana ſe Stareho Lubija do tudomneje khorownje. Boja ſo, ſo je dźźcźo na ſpinalne ſlemjenje ſkhoriko. Tutu khoroſcź w Lubijſtim wokrjeſu hiſom wot wjele lét njeſyu wjazy nadeſchli.

S **Lubija.** Bliſchcźu pôndźelu ſtrźdźe ſo wokrjeſny wubjerk Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa k ſwojemu poſedźenju. Hačkuli je ſnjonwy porjad hohaty, wopſchija pak jenoź ſwoj dyphki, kotrajž mataj ſa ſtawnoſcź wjetſchu wažnoſcź. Staj ſo powniſcźenje ſkoſowańſkich ſnadźowa ſa ſozialnych a małych rentnarjow a rozprawa wo naleźnoſcźi natwarjenja wokrjeſnje khorownje.

S **Kamjenza.** Swój ſtoty 6waſ ſwjeczźi dźenſa ſobotu tudomny wobydlef Oswald Hancź ſe ſwojej mandźelſkej Hanu rodź. Schmjeliu. Stoty nawońenja je hiſtſcze pomérnje ſtrowy. Skota njenéſta pak hiſom wot nětkrych ſét wjazy njewidźi.

S **Wojerez.** Schſwórk popołdnju w 3 hodź. ſawołachu fabrikſke ſireny wohnjowe woboty. Pſchi wuhlowej jamje Clara III bźſche ſo na ſtronu ſ Nźdźiſchowej léſ ſapalił. Woheń ſo ſpěſchnje roſſchérjeſche, ſo wſchitke wokolne woboty a wokrjeſnu motorſku ſtykawu ſałwołachu. Wětr do wohnja dujeſche a jón rózne konjeſe. Naſtata ſchkoda njebéſche hnydom pſchewźdźeź, je pak jara wulka. Wokrjeſny wopalny miſchtr poda ſo teź na ſwopalniſtwo.

S **Horow** pola Wojerez. Schſwórk wjeczor wokoło 10 hodź. wuhrjeſ woheń w ſtatku ratarja Kſcheſczana Kokriża. Wotpali ſo domſke, bróźeń a ſtólnja. Wjeſnjenzo bźchu ſtrach ſpôſnawſchi ruczе wjeſmi ſrjebju ſahaczili, ſo woda njemóžeſche wotbéżeź. S Wojerez pſchikhwała motorſka ſtykawa na pomoz a namaka tak doſeź wody. W nozy wokoło 1 hodź. bźſche wſchitkim ſtrach wotwobroczeny a motorſka ſtykawa móžeſche wotjeź. Woheń bźſche w bróźni wuhrjeł. Wobſedźeſ na ſaméſczene.

* S **Błunja.** Dnja 1. ſeptembra ſwjeczeſche preni wuczeź Richard Neumann w Zaitzkawje w Freyſtadtſkim wokrjeſu ſwój 25létni ſaſtojniſti jubilej. S pſchileźnoſcźu tuteje ſwjatoczńoſcźe doſta ſo jemu mnoho ſwożbyſchczerjow. W pſchitomnoſcźi wjele kollegow wotmě ſo w jeho domje mała ſwjatoczńoſcź. Knjes Neumann bźſche pſjedy 23 lét ſ wuczerjom a kantorom w Błunju.

S **Horſchowa.** Tudomny wobydlef Bohuwěr Schmidt ſwjeczeſche 2. ſeptembra ſwoje 92. narodniny. Schmidt je ſo na wójnomaj 1866 a 1870/71 wobźźił. Cźiże ſo hiſchcze derje pſchi ſtrowoſcź, jenoż widźenje trochu poſpuſchcźuje.

S **Wěkeje Wedy.** Schſwórk wjeczor je polizija w tudomnej hoſpodze 54létnjeho muża ſajała, kotrehož Dyſcharſke ſtatne rěcźniſtwo pytaſche. Wotany mějeſche hiſcze jaſtwowe khłoſtanje wotbéżeź. Jeho do Lipika pôſłachu.

S **Rósborka.** We wokrjeſu Rósborſkeho dźźkowneho hamta je ſo poźledni tydźeń ſ dźźłom trochu ſłužbuſcźiſkeho. Jena dźźkarnja barakow dyrbjeſche bźdarjow a cźeſlarjow puſchcźeź, dokeźź njemóžeſche wołeſdźerjow. Hewak ſo wobſtejnoſcźe njeſtu dale puſchcźeńcźe. Liczba dźźłowjazych ſtupi wot 433 na 463 a dokławarjow podpjery wot 257 na 282. Liczba próſnowych mźſtnow ſuſi ſo wot 67 na 55. Hamt wobſtara w minjenym tydźenju dospka 54 wołeſam dźźła.

S **Khorczicha.** Zhłowſkeho ſapalerja, ſkładnoſtneho dźźlacźerja Merſchenza, je ſud jako ſapalerja ſpôſnał a jemu 9 mźſazow ſaſtwa namerił.

S **Werbna** w Delnjej Luźicy. Na poźlednich tudomnych górkowych wikach bychu kupzy hiſchcze wjaſh górkow ſkupowali, hyšlu-li doſpahale. Dospka je kliza mjenje górkow naroſtko hacź ſu wocźakowali. Pornjo ſoſiſchenu léto je jich léſa jara małe. S wiſu ſnadnoſcźu winowſchka je wulka ſuchota a pſchedewſchem njedoſtahacź cźopłota. Njedźiwajcy ſnadnieho poſticzenja ſo płacźiſny njeſpowſchichu. Zentnar płaceſeſe runje kaž pſched tydźenjom 7—8 hrſwnow.

S **Hródka.** Hródkowſki krajny radźeſeſ dr. Wünſche weber bu ſa miniſterſkeho radu w Kmanzynym miniſterſtwje pomjenowany.

Z Łužicy

* S **Korſzmja.** Na ſwoje cźeſke ſranjenje wumrěł je technik S., kiž pola tudomneho dentiſta Pätzolda dźźłaſche. Pôndźelu ſandźeneho tydźenja pſchijźźe pſchi roſbuchnjenju do cźeſkeho njeſboża a je na ſwoje cźeſke wopaleńja nětko wumrěł.

* S **Habrachcźij.** Wutoru wjeczor w dwanatej hodźinje ſraſy w ſawiniſcyu dróhi pola ſtedkarſkeho mjichtra Jakſcha automobil konjazeho wikowarja Hohlfelda ſ Habrachcźij do motorowego koleſarja. Hohlfeld pſchijźźe ſe ſwojim autom ſ hornjeho mźſta a na mjenowanym mźſtnje pſchijźźeſchu jemu tſjo motorowi koleſarjo ſ Nowſeho Gerſdorfa napſcheźo, kotrjž domoj jźźechu. S hiſchcze njeſnateje pſchiczińy ſajźźe jedyn ſ motorowych koleſarjow runu ſmuhu do Hohlfelbowego automobila. Koleſaſ ſu na dróhu wjerhnjeny a wołta bjeſ widomja kežo. Sujeſbożeneho dotwjeſechu do Nowſeho Gerſdorfa ſ lekarjej. Automobil a motorſke kolo bźſchcź ſo pſchi ſranjenju ſtěrko wobſchkodźiłej.

* S **Kotmarjez.** Dla pſchetſchiwjenja we ſaſtojnſtwje mźſeſcze bź pſched Lubijſkim kawuſſkim ſudom 25létny nicźenjeny pôſtłi wupomhaſ Sch. ſamolwiź. Hacź do ſpaczałka meje t. l. bźſche pola tudomneje pôſtſeje agenturu pſchiſtajeny. Wón njewuſnapłacźi jenu pôſtowu pſchiſnoſakaſku wo 125 hr., kotraž bźſche do Kotmarjez poſłajena a falſchowaſche wopiſmo ſony, kiž mźſeſcze poſłuſchi doſtaja. Dale pſchijźmaſche njeſwérny ſaſtojnik. Kiž mźſeſcze mźſacźnje 92 hr. miđ., w pjerj padach pjenjeſy wo 5 hacź 150 hr., ſnicźi tharty a njewotedа pjenjeſy na pôſeſe, ale wuzi je ſ ſwojemu łépſchemu. Sch., kiž je pjekarſtwo wukhnyk a bźſche prjedy w Schumbachu ſ pôſſtkim wupomhajom, doſta dźiwanju na to, ſo jeho nuła njeje k pſchekſchiwjenjam hnała, 10 mźſazow jaſtwa.

* S **Piſkopiz.** Stoty waſ ſwjeczeſche ſaſdźenu njeđźelu krewſki mſchtr Franz Kaucyl za Nowomźſtſkim kuſiſkej dróhy 25 ſe ſwojej manđźelſkej.

* S **Biſkopiz.** Nimo dotalnych tſjoch autowych cźaſow, ſ kotrymiž naſche mźſto ſwjaſe, ſ Piſkopiz do Radeberga a Drježdzan, ſ Njebyſy do Nowſeho Měſta a ſ Biſkopiz do Nowoſaſza-Spremberga, wotewri ſo we bliſchſim cźaſu ſchtwórta cźara z Piſkopiz do Horſcheho Wujeſda.

* Se **Seifhennersdorfa.** Njeđźelu wjeczor po 6 hođź. wuhrjeſ woheń w domje knjeza Bělnika pſchi Rumburſkej dróhy. Tſcha ſo wotpali, teź pod nju ſtykane ſyno ſo ſubu ſpali. Wobnjowa wobora ſo hnydom ſjewi a teź Rumburſke autowa ſukawa pſchiſtkwota. Poradźi ſo woheń bórſy ſhaſcheź. Drje wulkowobachu tójſchto wěrow, bźſche pak cźeſko ſo do domu dohwjeź, dokeźź bźſche ſamknjeny a jeho wobſedźeſ w Zitawje. Woheń je pjeca ſ wobſchkodźenym wuhrjenom nałał.

* S **Hartawy** pola Zitawy. Cźeſke njeſbože ſta ſo pôndźelu rano na nahle ſpadowazej dróſy do Oſtersdorfa. Muriſerjej Alwinej Eitnerej, kiž ſ ſokom na ſwoje đźło jźźeſchtej, bo pola koła widźiły ſtonzowachu, ſo ſo wón na dróhu cźiſny a ſ cźežzy ſranjenym wobliczom leżo wosta. Pokłazanjomneho dyrbjachu do khorownje dowjeſcź.

* Se **Zitawy.** Djewjeſcź. 6 dźeſacźetnaj hólzoj bźſchaſ jenomu tudomnemu wobſedźerjej ſ jeneje ſchijnje 200 hrſwnow kradnyſoj a ſ nimaj ſo ſhubiłoj. Nětko je pak ſo polizaji w Sſorjelzu poradźiło paduſchenju hólzow ſnjeź. Bźſchtaj tam pobhladnaj, dokeź wyſele pjenjeſy wudawſchtaj. Młodoſtnejm cźekazeju, kotrajž bźſchtaj hiſom 160 hrſwnow pſchecźiniłoj, do Zitawy pſchiwjeſechu a tudomnej polizaji pſchepodachu.

* Se **Sſorjelza.** Schſwórta popołdnju w 9 hođź. namakachu ſonu, kotraž na Jakob-Böhmowej dróſy bydleſche, morwu w jeje bydlenju. Wona bźſche ſebi ſe ſajeđźejnjom ſ pjenjom ſiwjenje wſała. — Tohorunja ſiwjenje wſał je ſebi pôſłki ſaſojnik na Emmerichſkej dróſy.

* S **Penzija** pola Sſorjelza. W nozy na pjatk w 11. hođźinje je ſo bróźeń Penzigſkeho kujeźeho dwora wotpalił, kotryž měſtu Sſorjelzej ſłuſcha. Sſwójbu naſeſka Krefera dyrbjachu hakle ſuſhođa ſ hłubokeje ſpanja wubudźeź. Wulke twarjenje ſtejeſche hnydom ſo zylym we płomjenjach. Woheń ſnicźi ſo krótki cźaſ źiwe. Zohromanje đźła zyleho léta, ſ 132 jatrowe. Mnohe ſtykawy, kiž bźchu na pomoz pſchijźźele, njemóžachu nicźo wuczinjeź. Jenoż kanje wuhrowachu ſ cźaſkom, źiwe a rataſſke maſchiny ſo dožijła ſpalićhu. Bźſche je ſhożom, ſo wětr njebéſche, hewak by ſo ſuſhodny papjernik ſobu wotpalił. Woheń je po ſdaczu ſłáſlinſke ruſa ſakoſiła. Naſtata ſchkoda je wulka, wobſedźeſ pak ma ſaſwéſczene.

Nowiny z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje njedźelu:** Njenje, ſuchu a jara cźopło, w Jendźelſſej ſaſo khłódnischo a jenoż trochu ſcherjaſe.

Dla wulkich pſchekſchiwjenjow pſchi hłownym ſaſtarańſtim ſarjadowańſtwje w Saarbrückenje ſu wobjerja ſlicźbowańſkeje pruhowańje Beckera a pſchekuſyſkeho ſarjadowańſkeho firmy Müller a Co., faſkiti ſa orthopädiſke wězy, Müllera ſajeli. Pſchekſchiwjena ſumma ſnajmjeńſcha pol miliona frankow wuczinja. Müller je ſtakanki ſaſſchował, kotrež je Becker poſmjerjił. Becker je pjeża tej hromadźe ſ druhimi pedawańſkimi firmami podobne jebańſtwa ſkuſeſk.

*

W Hamburgu ſu ſo ſkładowe baraki Poggenfeſkeho mlyna wetſhalile. Dźeſacź konjow je w płomjenjach kuz wſałe. Jtaliſke wojeſſke letadło S 59 dyrbjeſche ſo pola Newigna na morjo puſchcźicź a ſo potepi. Tſjo muſjo wobźźeli ſo tepźchu.

*

W Deventeru w Hollandſkej wjeczny cźołm ſa ſakótwjenjom łódźneho moſta wiſajo wjeſa a jón roſtorhny. S tym wjele ſchulſkich dźeći a doroſcźenych, kiſiž na moſcze ſtejachu, do wody padźe. Hacź dotal ſu cźeſle jeneje ſony a jeneho dźeſeza ſ wody wuczahnyli.

*

Po powěſći je Sidneya je we wozrałowjach w Port Kombli wyſſoka pěz roſbuchła. 18 dźeſacźerjow je ſo pſchi tym ſpalika

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, bleše běteho wina bleše čefwjeneho wina

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych papiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnoše.

Popp na Hornčerk, hasy 18 telefon 3427.

Ata

Henkelec šudrowański próch

njedocpěty w swojim wjelestronskim wuskutku je tutón wuběrny sredk. Wón je najlěpša dźěłanska pomoc za hospozu w kuchinje a w hospodarstwje.

ATA rježi a wuciści wšitko!

Alfons Schauseil w Budyšinje

na Bohatej hasy

****

Wosebity dom za serbske drasty

Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych poćehnjenjow atd.

Čorne a brune kašměrowe rubišća, suknowe tkaniny atd.

Trodle, knefle, posamenty

Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!

Wobkedźbujće wupoložena mojich 9 wukładnych woknow!

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff kondiforske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / sokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Jednota „Sokoł“ w Radworju

wotměwa jutře **njedźelu** popołdnju w 3 hodź. swój

lěčny swjedźeń

Bohaty program: **Zwučowanja, wustupowanje sokolskich dźěći / Serbske narodne reje**

Wječor ½8 hodź.: **Dźiwadło a žorty**

Po tym: **R E J E**

Wšěch Serbow a bratrow jednotow wutrobnje přeprošuje

Jednota „Sokoł“.

Přewzaće wobkhoda!

Cesćenym wobydlerjam **w Budyšinje a wokolinje** wozjewjam, zo sym dźensa wot knjeza **Arn. Löberta**

stupnjowy wobkhod z wuporjedźerniu

na Seminarskej hasy 6

přewzał a njepřemjenjeny dale powjedu. Budu so stajnje prócować, cesćenych wotběrarjow jenož nanajlěpje postužować. — Prošu wo dobroćiwe podpjeranje a podpisu z pocesćowanjom

Paweł Schäfrig

Přenajeće honćwy

Srjedu, 12. sept. wječor w 8 hodź. ma so **Ralbičanska honćwa** (499 ha) pola **Brěžanec** dale přenajeć. Wumělenja w termiji.

W Ralbicach, 5. sept. 1928.

Jurij Cornak

Fotowe projekciowe powješćenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mójišel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotchadi wěcywustojnje a najpěniše.

Co. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobtuk4 —

čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—

čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narućne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50

štyrirožkojta, elegantna forma 11.—

Woprawdźe sćěborny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16., 17.-

čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—

Rjany Anker-časnik za muzskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje

na Póstowym naměstnje

Hosćenc w Haslowje! ●●●

Jutře njedźelu: **žnjowy swjedźeń**

Přećelnje přeprošujetaj **J. Měrćink a mandźelska.**

Hosćenc w Šunowje

Njedźelu 9. septembra

žnjowy swjedźeń!

Hosćenc w Nowoslicach

Njedźelu 9. septembra

žnjowy swjedźeń

Wječor: **zjawne reje!**

Přećeluje přeprošujetaj **hosćencar a mandź.**

Młody spróćniwy ratař,

evangelskeho lutherskeho, polsyrota, pyta tu na tuto wašnju

znajomstwo

z pilnej dźowku z kubla abo ze žiwnosće, na kotruž mohł so pozdźišo woženiś.

Poskićenja pod „E 26“ na wudawarnju „Serbsk. Nowin“.

KELLING

Dr. med. Wünsche

žonjacy lěkar, chirurg w **Budyšinje**

Rěčne hodźiny **přepoložene** na Hošćansku hasu čo. **21 II** (nowotwař khorobneje kasy):

Wšědne dny 12—1, 3—5

sobotu 10—12, 3—5

srjedu popołdnju žana rěčna hodźina

Bydlenje a privatna klinika: **na Jerjowej hasy 8**

Röntgen-wustaw

Nawěštki přinjesu wužitk!

Mielewerke

Aktiengesellschaft

Grösste Spezialfabrik Deutschlands

Gütersloh i. Westf.

Zweigfabrik Bielefeld

In den einschlägigen Geschäften zu haben

Über 2000 Beamte und Arbeiter

čisći chemiscy barbi plotnje

wobleki suknje mantle

a wšitku drubu drastu.

Wěcywustojne wjednistwo.

Za kóžde dźěło wuwučenych a dołhe lěta **wupruhowanych ludźi.**

Nowočasne mašiny, dźěłańske připrawy a zarjadowanje. Najlěpše rukowanje za wosobinske dźěło

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej dróży č. 6 na Přišćanskej dróży 16 telef. 3638

w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży č. 4

we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26

Rjana, wysokostučna

podsobna kruwa

je na předań **w Rupoli čo. 8**

Najl. Elderski tučny twarožk 20%

9 puntow = 6.30 hr. franko

Dampfkäsefabrik Rendsburg

Fryc Pehla a mandźelska Thea

rodź. Brumec

zwěrowanaj

W Budyšinje dnia 8. 9. 28 W Khoćebuzu

Oldřich Pěnik

a mandźelska Hela

rodź. Pokorná

zwěrowanaj

W Budyšinje 9. 9. 28 W Hořanach (C.S.R.)

Přiloha k číslu 211

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 8. septembra 1928

Kak stej̊a sywy w Sakskej?

Měrjaz auguſt pſchinjeſe nam pſchi cžaſto pomrócženym njebju ſrěnjej cžojſtoce deſchcže, kotrejż pak wſo njeběchu ſylne dość, ſo bychu w julinju ſylnje wuſtkinjenej pódze mohle dość wlóžnoty pſchinjeſeć, kotruż wone k roſtwuwanju roſtlinow potrjebaju. Žitowe žně ſu ſo pſchi ſwjetſcha ſuchim wjedrje ruczke a bjes woſebitych wobczežnoſczow domoj̊howacz hodżale. Dokelż drje ſo žita ſkoro dozrěła njeběchu lehnyle, mójachu ratarjo jara husto maſchiny wužiwacz. We wuſchich krajinach wěſo žně hiſchcže njeſtoržene, tola je tam len, kiż je ſwjetſcha krótki woſtak, hiżom ſruterhamy. Schczernſchcža ſu ſwjetſcha wſchudżom ſpodworane. Jenoż na cžežkej pódze, kotraż je ſe ſuchotu ſwjerdnyła, ſo cžežku wora. Sſuſchenje wotawy, kotrejż wſchak lětſa j najwjazy měſtnami je wotawa hiżom domoj.

Deſchcže, kiż ſu ſo w auguſcze naſchcže, běchu pſchesſnadne, ſo bychu pigowym roſtlinam doſcż howiſe. Tohodla ratarjo też dalerwon pod cžuczińym niedoſtatkom na pizy cžerpja. Na wiele měſtnach w Sakſkej hiżom nětko ſelena piza ſedma doſtacha. Sczernſchczowe dżeczele ſu jenoż ſrědka rjane. Měſchane żywy mója ſo na wuſtkinjenej pódze jenoż ſcjeſka ſakoježa. Wěſo ſu ſu deſchcže w auguſcze na lěpſchej pódze a wuſchich krajinach wobkopnym pſedam j jara wulkim wužitkom byle. Wone pak njeběchu dość ſylne, ſo bychu też na pěſtowanej pódze mohle wjeſe pſchemětnicz.

Sſuchoty dla ſu ſo żurki a woſebje myſche ſylnje pſchiſporile. Kalowe ſtadry, kiż wulki dżěl ſakſkich kaluſchczowe j wulkeho dżela ſuicžichu, ſu w ſwojim niczożym dżele trochu popuſchczile, tola cžinja hiſchcže ſenſke tſhi a wſchcžake huſanżo kóſtro wjele ſchkody.

Statiſtiſki krajnu hanu wobliczi ſo zyn Sakſku tele wunoſchki w pſcherěſku. (1. woſtawjenja jara dobre, 2. dobre, 3 ſrěnje, 4 ſnadne a 5 jara ſnadne): Wowſ 3,1 (2,5), běrny 2,9 (2,4), runkliza 3,1 (2,6), zokrowa 3,1 (2,5), dżeczel 3,8 (2,5), luzerna 3,3 (2,4). powodżenſke a wotwodżenſke luki 3,4 (2,9), druhe luki 3,8 (2,4). Ležby w ſwinkach woſnamjenjeja ſtejiſcheżo ſpoczatk ſeptembra 1927.

Zelowa Hana.

(Wobras ſe wzhy.)

Je-li nichtó ſrobotu do měſta na tydżeńſke witi njeżdże, ale ſtara Kalcžkez Hana ſo na dwórniſchczo ſchnjata. Prjedy wſchak naſtajnje ſ wojſczkom jědżeſche. Tak dołho hacž ma żelesnizu tak rjez pſched nożom, jědżi ſ njej. To nic cži pokny łoſch napakowany. Junu je ſetkawſchi mějnach, hacž je ſorb cžeſki. Ale to ſo do mnje da. Hacž ja pſchkany cžłowjek njewěm, ſo to po ſerbſki łoſch rěka. Prawje mějeſche. To na wopaczniu trjechich. Nječi też cžiſcže ſerbſkich, na cžimż mohł ſej nječhtóſkuliż pſchikład wſacz. We łoſchu na hriby wſchěch druzin. Wjele wſchak kěſża njewe. Ale naſcha „Zelowa Hana“, każ ji ludżo ſmjetſcha rikaju, wě wſchě blaki w holi, hdżež hiſchcže pſchi ſuchoze roſtu. Wěſo je nikomu njepſcheradżi. Sſamo mi niż, hdyż ſo takſe naſbala wopraſchach. Jahodow ma też nječhto. We woſebitej łoſchi wſchelake ſela, woſebje pſchczíwo molam, a każ je lětne pocžaſy to ſobu pſchinjeſu. S pſchipoldnſchim cžaſom pak ſo ſaſzy domoj naſtaji. Pſjedy pak je pola Hokej jedyn luſtiſi jerki ſrěbla. Na tón wjele dżerżi. Sčedy je doma kuſt pojédła a to ſo hiżom ſaſzy won pſches pola kroſnuje. Schżo jeno naſtajnje do łěſa ſo ſchnóri, hdyż tola ſtoro ſanych jahodow wjazy njeje.

Mój bożicžko, ſamo wot ſo jahody ji do łoſcha njeſkałaja. S wulkej pilnoſcu a wutrajnoſczu tam w łěſu żebri. Nětko dyrbi wobzobitu kartku ſ jahodami ſchczěpanju měcz. W jeje młodoſczi to trjeba njebędże. Ma prawje: Sšwět je zyle hinaſchi hacž pjedy. Skoro nicžo wjazy bjes pjenjez dowolene njeje. Sſamo hribiti dyrbja ſo we dobrocželſtich bazarach drogo ſaplacžicz. Wjele jahodkow wſchak ſo wob dżeń njenaſchczipa. Mało drje, ale łěpje hacž nicžo. Hacž hłuboko do naſymy cžampa ſ łoſchikom do łěſa po jahody. A runje naſymſke jahodki ſo na wikach derje płacža. We ſymje wſchak je wężka łoſkocžiwa, to cži Boża ſtwórba ſpi. Ale je ſej w łěcže nětotre hriwny na bok położiła, ſo ma w ſymje nječhto ſ jedżi. Drěje pak też pierje abo płkaia pola ludżi. Też wſchelaku żalbu ſabrjerżuje a wikuje ſ njej na wjach. Kak tutu żalbu hromadże ſpiecže a ſ cžeho ju dżěła, to wěſo njeſpheradżi. To je jeje potajniſtwo. Ale to je cži woſebje dobra żalba. Wſcho ſchtoż je pranje.

Hdyż poczina ſaſzy naſtinje ſtónczko ſwerżicz, dha je najbórſche pſchcžrate. Dołho njetraje a Hana ſaha ſ pſcheniwi ſmorzenj na wiſi. Mój jejdrko, nch je hiżom nječhto łoſchow do měſta nanoſyła. Tam ju wſchitke hoſpody ſnaja. Praicheſch pak ſo jeje, kak ſmorże po prawym ſkodża, to njeby ſkoro wěrił, ſo hiſchcže żane jedła njeje, hdyż ſo hama toho wuſnaje. „A kelko druzinow hriwow cži do hromady napyta! W tym je najcha Hana ſwm, każ pſchego praji. Snaje wſchě a wě też, hdże roſtu. Kokaſi, prawaki, żernicżki, wuzmużowe hriwy, buchanzy, kruwjaze mulaki, koſyczo broda, ſamotki, ſchampignjony (bělnchi) a Bóhlbh) kujes wě, ſchto wſcho dohromady nanoſhu. Do jahodow a hriwow ſmjerczi radu khodži.

Wſchi wſchěm pak na ſwoju hłowmu wěz njeſabudże, mjenujży na ſela. Njeje nihdże kuczika abo łěſnje kromy, ani płota a ſmażnifkcža, ani hrjebicżki a mjeſy, hdyż ſo njeby ſtara Selowa Hana ſo kroſnuła, ſo khłkała a kłakała a na ſemi pytała. To cži do ſale, do łoſchika, thſti, hornicže ka abo měchka hromadżi. Hacž ſu kornſchki abo łopjena, łcżenja, ſymjenja abo zyle hlubowzp, naſcha Hana je ſnaje, ſ cżemu ſu dobre a ſchto hapytnaſ ſa nje płacži. Hana je ſ nożom rěła abo ſ nobeżemi wotſchczipuje.

Woſebje dżerjas abo konjaze kopyto. Ludżo drje praja, ſo je to nětkaſi njerjad abo nětkaja njerodż a njeżbu tutemu ſelu jara pſchikhilene. Ale dżeżnaty wě, kak dobry je napſchecžo kaſchcżej. Tohodla też pſchekolkke ſela, ſnamjenſcha po żerbſkim pſchirodoſpytniku Rostoku, rěka. Runje taj je ſ pyrom. Ludżo ſwarja na tu pjanku. Ale Hana wſcho hromadżi a ſuſchi. Thohormnja kopſchiwy, kotrejżany, młócż a picžna wot kampeweho ſela, abo wotmiſanego łopjena, zyzkate ſelo, huſaze jaſzyczi a pḧowoja jahodżina, wutrobne ſelo a wowczo wutwżai. Też niż na cżaże jabyczi. Zyle łoſchiki rěſa pſchi zyrkwinſkej muri a ſuſchi. Wěſo, nékotre kłodża jara żerży, wopraſndże graſowcžiwoje na pſch. polon. Ale je dobry cżaj pſcheczíwo pſchewulkej łuboſczi. Nétotremużkuliż ſakubowanemu je pomhal. Też pſchecžíwo khoroſczam w żołdku a ſamo pſcheczíwo wakam ſu wſchelake ſela. Pſchińdżeże jenoż naſchej Honje! To wona wſcho wě a roſemi. Hdżež kuſczicżk khimiſcżki roſcże, to wě. Zyle ſady na Ruchtarſcj luzu. Ale nikomu njeje praſila. Ludżo drje wſchędnje nimo khodża, nichtó ſo na nju njedohłada. Da bahyduſchka, kwerlik, mazoſzki, baldrjan, ſchczétki, lipowe kżeńje, ſchipleńki. A ſchtoż ma hewak hiſchcže w ſwojej ſahrodzy. Kopſchiżowe ſelo, żelbiża, kamilki, poprizu, łobak, lżewanczik a hiſchcže druhe ſela. A ſchtoż hiſchcže hewak naſbera hacž do naſymnika. Wěrobas, dubowu ſkoru. Lżpſkowe ſela, dubiowki, akaziowe kżeńje. „Hana, ſchtoha chżeſch ſ tnimi hłupymi akaziemi?“ — „Njerěrcż jenoż tak ſchpatnje. Sšu zyle ſchwarne pſchecžíwo ſymizy a cżiſeja krei. Nó, ſchto ſej muſkliſch?“ Też irlandſki moch pſchinjeſe druhdy zhły nathkribienik polny. Noścże jenoż na jenym blaku w łěſu, naſcha Hana jón wě. Tak wona hromadżi, khodži a ſiei. Wěrje hobu, ſchtoż ſo jeno hodż, nobu na wiki abo haptykarjej abo khołwa w tiłkach. Tam a ſem może wſcho wutrjebacż.

Każ by w klamach byk, hdżež ſe ſymjenjemi wikuja, tajſe je pola Seloweje Hany. Wſchi kóżdych durjach, na kóżdej hrjedże wiży nékajke łónczko abo měſchk w kóżdym kaſchczíku ma tity a titki a na kachlach naſtajnje nécžkte łe ſuſchenju na papjerje leži.

A hdyż nékomu we wży prawje njeje abo je ſuadż ſo rěſunk abo ſej hewak nécžto ſchczěmiſ a njecha runje hnydom ſ lekarjej, hewak pak ſej ſaneſe radu njewě, dha cži dże k Selowej Hanje. Ta ſa wſcho nékajki ſrědk wě — pſche bolenje ſubow a hłowy, pſche ſkażeny żołdk abo wopiczku.“ — „Nó, cżakaj, to cži ſchcżikli dam a ſej na wjeczor ſ njej“ cżaj nawař.“ — „Hana, ſchtoha to je, ſo njemóżu wjazy na měrje ſpacz?“ — „Tu maſch horkiſh wróżbowych kżeni a tutón cżaj pij, pjedy hacž do łoża dżeſch. A dożakaj, mam tu nécžto khmjelżowych kżejuow, te ſu też dobre. Te mójeſch też pod hłowak tykniwcz, ſy hłyſchała?“

W żyłej wokolinje je Selowa Hana ſtata, w měſcze na wikach a w haptykach. Khodži do jahodow, hribow, hromadżi ſela a koruſchki, żołdże a jaworki, drěje pjerjo a khodži ſe żalbu wokolo, pſchedawa ptaczu pizu, cżini ludżom połeża do měſta a druhe. Haj, hamo na ſaprajenje ſo wuſteji. Je to jenej ſtarej żyganzy wotkładata. Wſchcżi cži pſchichod ſ dłónje, tej druhdy kharzu kładże. Pſchi ſaprajenju ma też ſwoje ſchczażki, kotrejż je ſej wot żyganki wotſcokała: Hokuſpokus fidibus, wulke myſche, malu kuſ. Abo: Kocžo dracžo, khoroſcż mór — ſehnaj djabelſki do hór.

Ludżo myſlja ſej a też ménja, ſo dopomha. Druhdy ſ maſaneho kilka khoroſcż wężcži. Wjele wſchak pſchi tym njeſabłuži. Je jara pokorna a bije ko takle pſche żimjenje. Pſchczeju pak je wjeſkoſeje myſkle. To dże nécžto rikacż pola khudeho cżłowjeka.

Swadżiwy pohrjeb.

W Kaſſelu ſu „Hamburgiſy murjerjo“, każ ſo jednoczeńſtwo żiwernych murjerſkich pomozniſow w Nemſkej mjenuje, njedawno jeneho towarſcha, kiż je jednoczeńſtwu pſches 40 lět pſchiſłuſchał, k rowu njeſli. Tutón pohrjeb bu ſ podawkom ſa měſto. Wěſche to nécžto tak njewſchedneho, ſo je hódne, hdyż to troſchku wopiſamy.

Se wſchěch kónczin kraja běchu towarſchſoho pſchihwatali. Wjaz hacž pjecz ſtow bě ſo jich jeſchło. Kaſchcż je cżełom towarſcha ſłeſche w hali, wobdaty ſ drohotnymi rożemi, zypreſami a ławrjenżom. Jako ſo wudowa ſ dżeczimi pſchibliżi, ſakſinczo trudny ſpěw, kiż towarſchſoho wonka ſanjeſechu. Hdyż bě ſpěw wutlineżał, pſchiſtupi jedyn murjer w bělych rholowach a czornym łabaczu. Schczerli ſtołnk w ruzy, ke kaſchczej, wotkry kaſchcż a rěcžeſche k mortwemu. Potom ſłożi njebohemu towarſchej zitrowu a ſmjertny butkowy kerczż do wiki. Nikdy pſchiſtupchu ſchczeho towarſchſoho, ſawrjechu kaſchcż jako a wiachu jón na tramjenjo, ſo bychu jón k rowu njeſli.

Pſched łapalu běchu ſo tamni towarſchſoho ſjednoczeńſtwa ſejmpali. Jako ſ kaſchczom łapalu wupuſcheſchu, ſnpiſchtaj wo murjerſkej a pacžowańſkej dżaſce, ſ kiżom a pucžowańſkim wacžkom. na wjeſtkej pſchewodżerjow. Zimaj ſcžłowańſke pohrjebny rěcžnik a ſady njeſho pſchiwuſni a bliżſchi pſchecżeſelo ſemrěteho.

Po wokomaj ſtronomaj pucža, po kotrymż pſchewodżerjo kroczachu, ſtejachu murjerſkeju pomozniczy muſtekani, kóżdy ſwój nuhelż (Winkelmaß) w ruzy, kotrehaż jene nuheliſchczo k njebju pokazowaſche. Do tóżdeho bě zitrona ſoſchtajena a ſmjertny kerczż a pižane bantly pſchiwoſane. Smijaczy bě ſmjertny ſpěw, kiż tuczi towarſchſoho ſaniczechu, jako ſo kaſchczá nimoneſeſche. Wſchitcy pſchiſamkinuchu ſo cżahej. Hdyż běchu k rowej dokroczili, ſeſtupachu ſo ſ ſwojimi rhorhojemi a ſnamjenjemi wokolo rowa, a nékto mějeſche pſchcżeſel ſemrěteho ſwoju pohrjebnu rěcž. Món wulkwalowaſche jeho jako dobreho pſchcżeſela a muſdżehny pſchedewſchěm jeho ſwěru k Fedneczeſtwu. Na

A. Lunačarski:

Tolstoj a jeho čas.

K jeho stoćinam 9. pożnjoćea.

A. Lunačarski, ludowy komisar za zdźełanje Sowjetoweje unije wopisuje tu moralistu a ethikarja Tolstoja w hladanje swojeho časa a w zapřijeću, kiž ma nowa Ruska wo Tolstoju.

Tolstoj, tutón duchowny kolos, kiż je naš kraj, kiż je cyły swět rozryl, kotremuž su we wšěch krajach přiwisowarjo přibyli . . .

Dźiwnje je, zo staj so w Tolstoju dwaj cłowjekaj zjednoćiłoj, wumołe a předar, Wumołc, kiż genialnje romany, powědańćka,dramy tworješe, kiż ze tołe časa po swěće, po cyłem swěće wokołokhodża, wot jewišća k jewišću dramy. knihi wot rukow do rukow. A ethikar (póćiwostnik), kiż nowe wašnje žiwjenja, kiż revoluciju žiwjeńskeho čuća předowaše, z palacymi słowami wo žiwjenju, kajkež běše tehdom.

Njehudźeše-li Tolstoj ničo khiba wumołe był, budźeše sebi wón bjez dwěła też swětnu slawu dobył, ale tak je lědy možno, sebi Tolstoja předstajić, přetož też jeho čiste wumołske dźěła su khětro z pytanjom přewzate, a z prašenjemi, kiż w jeho moralnem předewanju so zwotmołwjeja. By-li Tolstoj jenož moralist był, to by też potom zawěsće kedźbliwosć mnohich zbudźił, ženje pak njeby tajkeho razneho wuspěcha dobył, kaž runje při jeho zjednoćenju jeho póćiwostneje wučby z množnosćemi a ze slawu jeho wulkeho wumołskeho dara.

Hdyž Tolstehe wučbu bliže wobhladamy a jeje wuznam za rozwiće čłowjestwa pohódnosćimy, njemóžemy sebi wěstu w njej so kryjacu dwojitosć potajić. Z jenehe dźěła je Tolstoj pytał wěrnosće. Zmužiće dże won přeco hač do konca. Won by chcył za čłowjestwo woprawdźite čłowjeće poměry wutworić, założene na lubosći a zrozumjenju. Rozhorjeny wali so na egoismus čłowjekow, na přitomny stat a cyrkej a na rozdźělenje kublow. Z druheho dźěła čini wón zaćisć čłowjeka, kiż njemóže so wot wěstych znutrkownych putow wuswobodźić. Protest přećiwo njecprawnym formam žiwjenja w přitomnosći njewjedże jeho na puć revolucije. Tolstoj próceuje so za druhimi pućemi, pućemi čisteho předewanja, kiż zakazuja wužiwanje namocy a zaprěwanja njeposrědnje formy wojowanja. Runje tak njemóže so Tolstoj wot nabožnjeho idejow wuswobodźić. Kaž wón mnohe w positivnych nabožnstwach a cyrkwinskich nałožkach surowje sanića, próceuje so wón bóle hač stóžkuli, wěste wokrasnjenje zapřijeće Boha wuzběhnyć a wot toho čłowječe swědomjo wotwodźować, kiż po jeho ménjenju skónčnje we swěće dobudże. A tola je zničace dźěło Tolstoho w najwyšej mérje wužitne. Často so jemu poradźi, stać, cyrkej a wosebje swójbu z tajkej mocu kritizować, kaž so to wot žaneho druheho kritikarja doćpěło njeje. Tola Tolstehe wučba „so njepřećiwjeć“, zjednoćena z nakhilnosću k mystičismu (tajnjerstwu), wotdźerżuje čłowjekow wot revolucionarskeho jednanja a rozsěrja w črjódach wosebje pola burow, kotříž su k tajkemu zapřijeću žiwjenju nakhileni, pasivitu (sćerpnosć), kiž často do woprawdźiteje hidy přećiwo aktivnym revolucionaram překhadża.

Na tole wašnje rozsčěpuje Tolstoj rjady njepřećelow nětčišeje towaršnosće. Tolstoja česćowaća jeho wučbje sčěhować, to bu ze slepej wulicu.

*

Z wotkal přińdże po prawom sekta (wotšćěpk) česćerjanow a sčěhowarjow Tolstojeho? Jich wutworjenje dyrbi so za wusledk kolosalneho wobrota měć, kiž je Ruska w połojcy posledniho stotka doživila. Hač dotal bě Ruska dospolnje feudalny kraj. Wulkokubler bě z knjezom. Napřećiwnu stronu wučinješe wot njeho wužity bur. To bě porjad, kiž dopě swoje pełne wuwiće. Kubler bu w běhu mnohich splahow we mysli wočehnjeny, zo je wobstojacy porjadk njekhabłowacy. Wón předowaše buram poslušnosć a ze jalmožnjemi, pokutu a modlenjom da jeho „hrěšniskej duši“ wupwć k nutrikownemu pokoju.

Dźiwajo na dźěławosć robotnikow namaka dosć časa, zo by harmoniske wumołske knježske sydła wutworił a nawješornu kulturu do so srěbał. Běchu drje też w rjadowni wulkokublerjow, kotraż bě často sama dosć tłóčenje earisma nazhonila, nowe žołmjenja, a nic podarmo widźimy we stawiznach Ruskeje decemberske hibanje wulkokublerjow. Alereaktionarni (nazadkarscy) wulkokublerjo mějachu přewahu. Woni mějachu porjad za trajacy a zawrěchu swojej woči před žałostnej socialnej njeprawdu, na kotrejż so cyłe jich žiwjenje założowaše.

Kapitalismus wobknježeše pak přeco bóle žiwjenje Ruskeje, wón přetwori hospodarstwo do tworowcho hospodarstwa, wón wusunny nowu moc doprědka: bourgeosiju (bohate měšćanstwo). Wón zapřija wulkokublerjow do kapitalistiskeho wobkhoda, wón twarješe towarnje a města. Kapitalismus to běše, kiż ca-

łonju swoje ręce wsa zitronu do ruki, rosmięcze ju a praji pschi tom: „Tak kišała kaj tuta zitrona, tak kišało też twoje žiwjenje.“ Potom cžišny zitronu na kaščej. Dalschu zitronu rosmięcze hischcze tohornja a praji k temu: Tak kišała kaj tuta zitrona je, tak kišałe je nam też so wot tebje dželicž.“

Jako bě zitronu tohorunja do rowa cžišnył, scžehowachu wschitcy pschitomni tajkemu pschikładej. Kóždy wsa swoju zitronu ſ muhelnischcza a cžišny ju do rowa. Potom wotwojsachu drobotne hanty wot wonzow a dachu je wudowje.

Murjerjo wrócžichu so ſhromadnje wot rowa a dšechu w hušazym rjedže po kromje hłowničta do swojeje hospody.

Přilopk.

* **Mordarstwo.** W Grossdorfje w Schneidemühlskim wokrjesu namakachu 53letnu mandželsku dšělacžerja Wiontzjzka ſ rosbitym nopom a ſ kalacžom w schji we jitwje mortwu. Njeskutk pschijapěwaja jeje synej. Jonje su so dobom nalutowali we wyschokosci 300 hriwnow rubite.

* **Omnibußowy pschedawar liscžikow jako paduch?** Jako jedyn wyschschi pinczink w nozy Barlinski omnibuß 1. cžary wopuschcži, pytny, so jemu listownja ſ 176 hriwnami pobrachuje. Mužlesche žebi, so je ju jemu pschedawał liscžikow je sadneho hołowneho jaka wucžahnyć, tak dołho hacž je spał. Wschschi pinczink połizistu a kontrolěra proschesche, so bychu pschedawarja liscžikow pschepytali. Pschi tom listownju ſ pjenjesjami też woprawdze pola njeho namakachu. Wón pak praji, so je listownju namakał a so je ju chcył w schrnji namakankow wotedacž.

* **Schežnaczelěny dšela na swojm macž.** Sawczerowschim wjeczor wutřeli 16žtny syn Arnoscht Bregartzej mandželskeju w Dortmundze pschi wurěčowanju na swoju macž, kiž hižo we koju ležesche. Zona bu na smjercz *fraschnie franjena. Potom* w kokhli cžekny. Młodostneho winika mójachu pak bórzy faiecž. Pschi pschesłyschowanju praji, so je chcył bycž je schoferom, so pak macž do to njeje swolika. Tohodla njeje žebi wědżak druheje radu.

* **Wulki woheń na jenym kmežim dworze w Marzy.** Na dworje rycžerskubleja ſ Bonina w Grabowje w Nowej Marzy ſo ſ hišcze njesnateje pschicžiny pjecz wulkich bróžnjow a jena składownja wotpali. Ssobuspalika je ſo wschitka piza, 900 zentnariow pschikupneho hnoja a wulki džěl kěrschich žnjow.

* **Pschelecžejcy schupo.** W nozy k frjedže dobuchu ſo, kaj hakle nětke ſhoniny, do jeneje polizajskeje strażowarnje w Gelsenkirchenu. Muzlí, kiž wo nuzu pomoz polizije proschesche, pschindže na strażowarnju, w kotrejž bě w nozy jenaj jedyn ſaitojnik polizije pschitomny. Schupo pschewodżejsche muža, so by ſa pravom hladał. Jako pak ſo na strażowarnju wrócži, nienatrožži ſo mało, bdnž rospaczenu poklabanju wuhlada, w kotrejž ſanebo pjenježa wiaj niebě. Hacž dotal njenaja šlichcze hłeda je niedocžinkom a jeho pomocznikom.

* **Swoje šijje 80ti let stary.** Misijaništi wutřaw we Bergamo je psched krótkim wot franzišanskeho patera žodrna dar dostał. Pschni chinešli general bě paterej ſwón darik, dokelž bě jemu pater žiwjenje wuthował. Kadnh dar je chinešli ſwón je 6. lětstotka psched Kristusom. Wokło ſwona namakanu we wulkotnych rytbach ſwodżimne emblemy a inamienia, kiž ſnajeł naraniidich rěcžow wuhładże. Wěrnuslowny směježi, so je so ſwón w 56. l. knježeństwa kraľa Cina tak, ſ wumělenjenom, so ma ſa wschě cžasy w mudrem města Shanga wižacž. Po letsje je ſwón na mjenu „Shang“, druhi ſ pjecz notow chinskeho pomjena funkow hłosowany. Wěrnuslowny je nahłada, so ſo tu wo jedyn ſ prjedich ſwonow jedna, ſ kotrychž bě kóždy na druhi ſynk hłosowany, [illegible] so pschi ſwjatočnoſnoſcach k cžesci prjedownikow.

* **Sstydom [illegible] jowa była.** W Stockholmje je ſo žona dželacžerja wuſnała, ſo je psched ſydom letami ſwoje pjecz niedžel stare džecžo ſadajiła. Cžłeko je žuły dołhi cžaſ w hudleniu ſtowała a bdnž je do druheho hudleniu pschecžahnyła, je ſo ſnowa wſała.

Sokołstwo, sport a hry.

Kolcsarstwo.

Kołwokoło Zhorjelskeje hole. — H. Meißner z Wochoz z dobyćerjom.

Łužiski kołojazdny zwjazk skónči zańdżenu njedżelu z jězbu kołwokoło Zhorjelskeje hole, přez 89 kilometrow, swoje lětuše, dosć bohate nadróżne wujězdżowanja. Jara rjane wjedro přewodżeše wujězdżowanje, kiž wot Pjeńska přez Schützenhain, Cožwjenu Wodu, Kohlfurth, Rušow, Lipjej, Saniey, Rozbórk z cyłom do Deška wjedżeše. Mjez młodostnymi bě Meißner z Wochoz jako prěni swój cył docpěł.

Pluwarstwo.

W krajopluwanju dobu zańdżenu sobotu a njedżelu Awstriska nad Čěskosłowakskej 46 : 41.

Němska pluwarka kanał přepluwała. Pluwarka Anni Wynellec z Wrótstawja je zańdżenu wutoru ručny kanał přepluwała. Wona je pod krutej kontrolu pluwała.

Bodanski jězor přepluwał.

Awstriski wojak Bernath z Wina spyta Bodamski jězor na stronu k Bregencej přepluwać. Prěni pospyt so jemu njeporadźi. Njedżelu wjećor we 7 hodź. pluwaše wón k druhemu razej přez jězor a póndżelu popołdnju w 5 hodź. wón po 22hodźinskim pluwanju zbožownje do Konstanca dopluwa. Wón je wuslědk normalnych kanalskich pluwarjow wo khěžro wjele přetrjechił. Je za mjenowany čas 46 kilometrow přepluwał.

Lohka athletika.

W lohkoathletiskich krajobojach měješe Němska zańdżenu njedżelu zbožowny dżeń. W Barlinje mózachu Němcy Francowzow 84 : 64 zbić a w Frankobrodże n. Moh. Schwicařskich 89 : 49 zbić.

El Quafi, dobyćer olympiskeho marathonskeho běha budże so jenož hišće běhanju wěnować. Wón je připrajił, zo w Americy dźesać marathonskich běhow wubědži, za čož su so jemu 10 000 dollarow přilubiłe.

El Quafi so beiz sléda zbuhił. „Stockholmski Dagbladet“ wozjewi telegram swojeho Parižskeho dopisowarja, po čimž je so francowski olympiski dobyćer bjez kóždeho sléda zhubił. Boja so, zo je El Quafi někajkemu złostnikej k woporej padnył.

Hdże změja Němcy swój přichodny turnarski swjedżeń?

Lědy je po 14. němskim turnarskim swjedżenju w Kölnje, a hižo chcedźa mnohe němske wulkoměsta přichodny 15. němski turnarski swjedżeń, kiž budże léta 1933. přewzać. Tak prócuja so na prěnim městnje města Stuttgart, Drježdżany a Wrótslaw wo swjedżeń. Hdże so wotměje, je hišće cyle njewěste. To móže hakle léta 1929 so wotměwaca němska turnarska skhadźowanka rozsudźić a postajić, kiž ma jako jenička k temu prawo.

Lohkoathletiski krajobój mjez Pólskej a Awstriskej wubědži so jutře njedżelu we Winje. Při tom wobdźěli so też olympiska dobyćerka w mjetanju diskusa, knježna Konopackec z Pólskeje

Tenis.

Swětowy mištr Karol Koželuh je jendżelskeho mištra Richarda 8 : 6, 2 : 6, 6 : 4, 1 : 6, 6 : 2 zbił.

Tenisowy krajobój žónskich w francowskim měsće Deauville skónči so z awstraliskim 5 : 3 = dobyćom.

W krajoboju Italskeje přećiwo **Belgiskej** w Brüsselu dobu Italska 9 : 3.

W krajoboju Němskeje přećiwo **Wuherskej** w Budapestu dobu Němska 5 : 3.

Pjasćowanje.

Godfrey dobudże nad Charlesom k. o.

Wužadar europiskeho mištra Paolina, belgiski mištr čežkeje wahi Pierre Charles, bu w měsće Detroit w Americy čežko zbity. W boju přećiwo hobrej čornuchej Georges Godfreyej, kiž drje měješe lěpši nu, zo je wo nješto čežši, dyrbješe so Charles hižo we druhim kole wulićić dać. Wčeywustojni wěsća čornuchej Godfreyej wulki přichod a wěrja, zo budże prjedy abo pozdźišo ze swětowym mištrom. Godfrey je 26 lět stary a měješe wot 1. jan. 1927 19 bojow, ze kotrychž 17 z k. o. dobu. Europskeho mištra Paolina přemóh čornuch po dypkach.

Paolino, europski mištr čežkeje wahi, je do Newyorka wotjěł, zo by so na tamnišich wubědżowanjach wo swětowe mištrstwo čežkeje wahi wobdźělił.

Nowy wuspěch Sandwing w Londonje.

Němski pjasćowar čežkeje wahi Teddy Sandwing móžeše w Londonje Francowzu Sebilla w šestym kole zbić. Na samsnym městnje podleža Francowza Egrel Jendżelčanej Joej Blomfieldej po dypkach.

Přećiwo Danskej, Norwerskej a Swedskej.

W běhu 14 dnjow maju repräsentativni kopańcarjo Němskeje tři krajohry wubědźić, 16. septembra w Nürnberku přećiwo Danskej, 23. w Oslu přećiwo Norwegskej a hižo tydźeń pozdźišo w Stockholmju přećiwo Swedskej.

Kopańca.

Hofmann-Meeranski přistupi Drježdżanskemu S.C. Z tym dobudże D. S. C. jeneho z najlěpšich kopańcarjow Němskeje, jeli nic najlěpšeho. Hofmann znaje snadź srjedź decembra k prěnjemu razej prawo sobu hrać.

Kopańca w Hornjej Łužicy.

Budissa — VfB. w Kamjencu 5 : 0. Žitawski BSC. — „Sportlust“ w Žitawje 7 : 2. Biskopčanski 08 — „Spielvereinigung“ w Budyšinje 0 : 8. Budesteey — Habrachéicy 3 : 1.

Kopańca w Sakskej a druhich krajach.

„Sportgesellschaft 93“ — „Fußballring“ 1 : 2 Drježdżanski SC. — „Sportverein 06“ 2 : 1. „Gus-Muts“ — „Dresdensia“ 5 : 0. 1. FC. w Nürnberga — „Arminia 96“ w Hannoweru 3 : 1.

Kopańcowa krajohra Swedskeje přećiwo Finskej.

W Helsingforsu wubědżenej kopańcowej krajohrě mjez finskim a Swedskim muzstwom, dobu po zajmawym a nimale wurunanym boju Swedska 3 : 2.

W krajoboju dobu **Argentinska přećiwo Uruguayskej** 1 : 0.

Pražski DFC. hraje jutře njedżelu přećiwo HSC. w Hamburku

Lětarstwo.

Wumělske lětanje mjez mištromaj Fiedlerom a Udetom zarjaduje Frankobrodske lětarske towarstwo jutře njedżelu, 9. septembra. Dobyćer dostanje nimo čestnych mytow 10 000 hriwnow.

Powitanje olympiskich dobyćerjow.

Při składnosći swojeho wopyta w Mnichowje powita němski president z Hindenburg so z olympijady wrócaceju Mnichowskeju dobyćerjow Straßbergera a Wölperta před domom ministerskeho presidenty.

---

rej wuswobodżenje njewólnikow wutorhny a při tym buram zemju wza.

Kaž z někajkim storkom počachu hrody khabłować, zukhabłowa też sebjewědomjo knježich. A rodźeše w nich žałostna hida přećiwo „mazanym“ nutřdobywarjam, přećiwo tym jich ničacym „bourżujam“ (bohatym měšćanam). Hida přećiwo bohatemu měšćanstwu bu z błownej winu mnohich wobdarjenych zastupjerjow wulkokubleřskeje rjadownje.

W tutych idejowych worštach wobkhadżowaše też Tolstoj, kiž bu z najdopliším zakitowarjom burstwa. Runja tutym poča też wón překupcow hidźić a wulkokublerjow, kotrychž woni zwužitkuja a zaničuja, a naposledku też carske knježeństwo samo. Tolstoj da ze swojimi słowami začućam burow podłožk, kruty wutwor a wurosće sam k hobrej, kiž ze swojim wumětcowym a přědarjowym słowom cyłe towaršnostne twarjenje, kiž na prócowanjach polnjewólnikow steješe, rozwika. Samo to najlěpše tohole twara — wědomosć a techniku — wón njepřełutowa, kiž we dalšim rozwiću móžeše jeničcy wuswobodżenje dźěła přinjesć.

Ale nětko přińdże zło. Kultura přitomnosće wobpřija napřećiwnistwo, kiž sćěhuje dialektiskemu (rozomowstwowskemu) zakonju. To je kapitalismus, kiž docyłne dźěło ludźi zjednoča a techniske možnosće woprawdźiteho bohatstwa človjekow twori, ale zdobom wutwori wón też swojich antipodow (podspódnikow), proletarijow, ze wšěmi swojimi wulkimi možnosćemi. Ale človjestwo dyrbi najprjedy přez čisć kapitalisma, wróco njebywa. W tym zależeše hłowny hrěch a to położne Tolsteho postajenja, kiž tole zrozumić njemóžeše. Wón bě, kaž Lenin genialnje přispomni, njerozsudżeny kaž bur, pasivny kaž tutón we swojich revolucionarskich začnćach, ale też hłuboko nabožny kaž bur. Lenin mjenowaše Tolsteho revolucijonara. Z jenoje strony je wón surowy kritikar towarstwowskeho wobsudżeństwa a z donoma přědar znjesliwosće, powolenja a pobožnosće asketow (krutobnikow).

*

Človjek njesmě wěrić, zo Tolsteho towarstwowska wučba je wot jeho spisowaćelskich dźěłow někak rozdźělena. Tolsteho spisy njejsu wšak jenož jednory wuliw začuća, wotpowědujcy krasnej přirodźe a zjewjenja su žiwjenja. Hižo we swojich prjedawšich dźěłach je wón pytał wěrnosće.

Kajka to běše wěrnosć, kiž Tolstoj pytaše? Človjek z tajkimi rozwólnosćemi kaž Tolstoj dyrjoše přeco zaso z druhej človječej wolu hromadu storkać. W Tolstoju pak skutkowaše dale křesćanske wukubłanje, kiž sebičnje sebjepřetřóčenje na khósty druhich, potłóčowanje druhich prawow začisnje. Tuto wosobinske napřećiwnistwo Tolsteho mjez jeho wažnjonj a jeho zasadami bě z prěnjej přičinu jeho pytanja wěrnosće. Wón pytaše předstajenje jeneho swěta, hdźež nichtó nikoho njezrani, hdźež wšitcy ludźo su w dobrym susodstwje žiwi. Jako wuměłe so wón prócowaše, k tutomu předstawjenju žiwjenja swjateho so přebdźěć. Swjate žiwjenje žada pak sebi wotrjeknjenje, sebjewobmjezowanje a wobknježenje rozwólnosćow. Wšitke dźěła Tolsteho su z tutym hobrskim wojowanjom mjez čućom a myslemi, mjez sprawnosću a hrěchom, přewzate.

Dalšu mysl mjenować, kiž běše snadź hišće sylniša hač wyše naspomnjena, kiž pak so z nim zjednoćeše: to je strach před smjerću.

To swětle, kěžjace a mócne jeho nahona k žiwjenju činješe genialnemu Tolstomu byće njeskónčne lubo. Titaniske „ja“ Tolsteho jeho nuzowaše, sebje sameho lubować. Wón přeco zaso pisa předstawjenja smjerće a runje tajkeje smjerće, kiž so člowjek bjez bolosćow wot žiwjenja dźěli, a rysuje ze začepćom to „so-žiwjenje-dźerženje“, kiž intelektuelneho (rozomoweho) člowjeka rozeznawa wot pobožja posledních hodźinow bura.

Tak so do sebje sameho zawrjeć a we swojim zawot realneho wotdźělene něšto namakać a tuto za njesmjertne namakać, je asiatskim kulturam samozrozumjerne. Tolstoj wupokaza so w tutym padże jako jary asiatskeho myslenja. Što je na tym dźiwneho? Wón měnješe tak to bolostne swojeho ja, swoje najlěpše wot smjerće wumožić. My wšmy, zo su mnozy wučenjcy Europy, kaž Pasteur a samo Darwin, kaž asiatskeje naudrosće, do swojeho wědomostneho nahlada na swět zapleceneje, wobkhować zamóhli. Přičina toho je individuelnismus přitomneho žiwjenja, kotremuž wosebje wulke woboliwosće podleža. Jenož štož je nawukny, sebje sameho jako žołmjowy moment cyłeho stawiznskeho, dialektiskeho procesa začuwać, tón zamóže swoje individuelne byće do njesmjertneho přewobroćić. Druzy wostanu individualischa, zastrożeni před smjerću, abo ponurja so do mystiki.

Wšitko přehladajo, my widźimy, zo socialne pohony Tolstoja k burskemu stawej přikowaju. Hida přećiwo měšćanskej klasy, jeho strach před smjerću a jeho moralike pytanje za wěrnosću, to wšitko zjednoći so k elementarnej jednoće, sylna žiwjeńska móc a njesměrny literariski dar daštej tutomu cyłkej jeho woprawdźitu wulkosć.

Wusudźenja.

§ Wběh hamtšikim žudom w Kamjenicu měsješe žo krjedu šchkeńzudźełaŕ Bruno **Kozlowski**, kiž je žo 29. sept. 1926 we Warschawje narodźił, famolwicej bła cźełneho fraŕerja, wohrożenja a mjetanja ſ kamjenjemi. Wo žiwjenju žudom šiwědkow saſandźichu wobſtkorżeneho k 50 hr. pjenjeżneho khłostanja abo k 10 dnjam jaſtwa a k 10 hriwnam pjenjeżneho khłostanja abo k 2 dnjomaj jatby. Sandźeny ma też wudawki jednanja nješeć.

§ Fabrikant **pópŕjanzow** Arnoſcht Richard **Köhler** a mandźelſka pópŕjanckarja Marja Hana **Läſchnerowa**, wobaj ſ Pożeźnizy, běchtaj pśeds Kamjeńſkim hamtſkim žudom wobſkorżenaj, ža ſtaj hermanſku njeżełu (13. měrc. l. l.) ſwoju budu hacź do 1 hodź. w nozy wotewrjenu měŕaj a pópŕjanzy pśehdawałoj. Polizija Köhlerej tehodla 30 hr. pjenjeżn. khłostanja abo 3 dny jaſtwa a Läſchnerowej 20 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 2 dnjej jaſtwa napokoži. Wonaj ſo pśeceźiwo temu hórſchiſchtaj. Dokelž ſo pśeds jednanju ſwješći, ſo žeby polizija hama wešła wjeběšče, hdy maju w hermanſkich budach pśehſtacź pśehdawacź, dyrbjeſche žud wobſkorżenju wulwinowacź.

§ Schewſki miſchtr Arnoſcht Hermann **Talkenberger** w Kamjeńcu běſche ſwojemu wučžobnikej Gerhardej Herzogej wot 6. oktobra 1927 hacź do julija 1928 wſchitko wjeſe hacź 8 hodźin dźełaŕ dał, teź je wučžobnik dyrbjał Cźichi pjatk a na dwěmaj njedźelomaj pśeds mjſchtrowym pśeceźaŕowanju pombacź. Nimo toho njeběſche cźaſ wotpoczińſkich pśeſtawkow w ſwojej dźełarni wupowěſnył. S tutych pśeciwinow běſche cźežeſne polizajſke khłoſtanje wo 245 hr. dopłał. Pśeceźiwo wyſokemu khłoſtanju ſo Talkenberger hórſchesche. Ssudnik ſniži khłoſtanje dźiwajo na dokhody wobſkorżeneho na 90 hr. pjenjeżneho khłoſtanja abo na 9 dnjow jatby. Ssudniſke khóſtny nadpołoži žud ſajadźenemu.

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu 8. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendźelski punt .	20,338	100 dźeſkosł. krónow .	12,428
100 šwajc. frankow .	80 71	100 franc. frankow .	16,365

Barlinſka burſa pſchinjeſe wežeŕa kurſam ſtatnych bankowych podźěłkow khóſtnje. Wobchad bě ſchtyła jara cźiſti a kurſy wſchelakich efektow ſo wotdźerſchowachu. Na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſećinami bě wobrot wobſtoje w ruſkich pożćoſlikach cźim žiwſchi.

Produktowe wiki ſapiſchachu wežeŕa dalſche ſpadowanje žitnych płacźiznow. Pſchećiwo ſajo 15 pjenjeżkow pſchiſadźi, rožka 5 pj. Pſchećiwo je nźko ſajo 25 pjenjeżkow tuńſcha rožki. Wowſ bě wo 20 pj. tuńſchi a ſteji nźko wóſe 10 hr. Wežera płacźeſche zeańcać

w Barlinje

pſchenicy 10,50—10,70 hr., rožki 10,75 hr. hacź 10,87½ hr., jećmjenja nałymſkeho 10,10—10,55 hr., jećmjenja nałkſtnjeho 11,70—12,70 hr., wowſa 9,55—10 hr.

w ſtarſnjowym wiłowanju

ſa september: pſchenicy 11,30—11,25 hr., rožki 11,46¼—11,37½ hr., wowſa 10,30 hacź 10,20¼ hr.,

ſa oktober: pſchenicy 11,40—11,25 hr. a rožki 11,53¾—11,42½ hr.,

ſa dezember: pſchenicy 11,62½—11,57½ hr. rožki 11,60—11,50 hr.,

ſa měrc: pſchenicy 11,93¾—11,90 hr., rožki 11,77¼—11,70 hr., wowſa 10,80 hr.

w Sforjelcu:

pſchenicy 10,60—11,20 hr., rožki 10,60—11,20 hr., nałkſtnjeho 11,50—12,50 hr., wowſa 9,50—10,25 hr.,

běrny 3,20 hr. zentnaŕ,

butra 4,40—4,50 hr. = 1 kg.

w Drježdźanach (ſaſajenu póndźelu)

pſchenicy 10,95—11,20 hr. (11,15—11,40 hriwnowy),

rožki nowoje 11,05—11,35 hr. (11,15 hr. hacź 11,40 hr.),

jećmjenja nałkſtnjeho 11,70—12,70 hriwnow (12,25—12,80 hr.),

jećmjenja nałymſkeho 10,10—10,55 hriwnow (10,65—10,90 hr.),

wowſeho wowſa 10,35—10,75 hr. (10,50 hr. hacź 11 hr.).

Wifi wužitkowaneho ſtotu wežeŕa pjatk w Barlinje.

Na nje běchu pſchihnał 428 młodych dójkow ſwjećelſkich krunowow a jałojzow, 185 cźełatkow, 17 bykow a 34 jałojzinkow. Wone płaćeachu:

Młode dójki a ſwjećelſke krowy 280—540 hr.

Swjećelſke jałojzy 250—460 hr.

Wyſi, pródźeni, ſtót i wjeſanju a ſe korjenju 41—50 hr.

Nadbrany rjany ſtót dospe liſchnje wyſchſche płaćizy. Wifi běchu nźkoſto pſchećeſelſkiſche. Rjany ſtót pyta.

Wſchelake.

Murjerjowy. Stephan w Budyſchinje, Stiftſtr. 13 a Wjenſcha w Ruhoźu.

Klamparſkiſcha a inſtalaterſka. Hoffmann w Wjeſej Wodźe.

Piekaŕſkiſcha. Kunza w Bolbrjachach.

Holzu do domu, Schotta. rěſnik w Hródku na Torhoſchću cźiſło 12.

„ bośćenju na dwóch Mjeſa w Lubiju.

„ rěſnik Pawełłes w Kulowje.

„ k 15. 9. do Biſſopitz, Budyſka dróha 20.

„ cwjerćeniſka towaŕſtwowniza we Wojerezach.

Bohużitka. Wowcźik we Wuſchoze pota Lubija. — Nikolaus w Kichibole a Wetzka w Wjeſej.

Bohatſtwiſkeho ſ 2—3000 hr. kowaźe, teź móże poſtajiło wobtkhód kupiéj. Kircha we Wołpezi.

Dźełaćeſkki. Lanitzer Spiegelfabrik G. m. b. H. we Wjeſej Wodźe.

„ ſo mołowacź nowakam, Lempel, Korſowa haſa w Wjeſej Wodźe.

Ze ſchedaŕ

Bliđy, wucźahowaniſke đubowe w Budyſchinje, Móſowa haſa 11.

Wóz dźećaŕ, Möhla w Lubiju. Wóſpoŕtka dr. 2.

„ delkowany, na pjerach, a 10 zent. běrnjazych kruhanećkow, Johna, rěſnik w Pikcźi, telefon 322.

Sćomnu rżanu ſ ſajmy, knježi dwór w Goidźe p. Hrońka.

Kóſi hólny, Pětſch we Wojerezach, Hródkowſke pſchedmeſto 1.

Kupuja

Łožo żeleſne we Wojerezach, Dwórniſchćowa haſa 43.

Ssudniſzy na pſchećahdźowanje

pónđelu 10. septembra 1928

w Kulowje w „3 krónach“ popołonja w 4 hodź.: kredenca, biſeſtki kamor, wucźahowaniſke blido, billard, pjenježny kamor, pišańſke blido, pišańſki ſtroj, jałojza, ſwinſko a kóń,

w Lubuſchu w Bronickej hoſćenzu dop. w 11 hodź. mułaj a wóſ,

w Ptačezach pſchip. w 12 hodź. w Schleſkirchej hoſćenzu krawiſke blido.

Škrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki dźenſa dop. ¾11 hodź.: Dośćž žita na wikach pſchi nimale nezměnjenych płaćizynach. ¾12 **hodź.:** Kaž pſched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 9.	6. 9.		7. 9.	6. 90
Pšenica	213-216	213-216	buny	—	—
rožka	216-217	219-221	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jećmjeń		—	módre łupiny	15-16,00	15-16,00
naz. jećmjeń	209-211	209-211	žołte łupiny	17-17,50	17-17,50
wows	191-200	199-208	zeradella	—	—
kukurica	209-211	209-211	raps. wosušk	19,40	19,70
pšeńc muka	26,00-32	26-30,00	lany wosušk	23,40	23,50
rżana „	25,0-31	28-31,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,00	15,00	běrnj. kruški	—	—
rżane „	15,00	15,25	ſyno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńc. „	1,80-1,90	0,80-1,00
raps	330-332	330-332	wowſna „	0,80-1,00	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jeńa „	0,80-1,00	0,80-1,00

Drježdźańska burza (7. 9.).

Pšeńca	219-224	běrnjace kruški	26,50-27,00
rožka	221 226	pšeńc. wotruby	15,20-15,60
nałetni ječmjeń	245-256	rżane wotruby	17,00-17,50
nazymsk. ječmjeń	213-218	pšeńčna muka	32,50-33,50
wows	—	rżana muka	34,50-35,50
čerwjeny dźećel	208-220	woka	-
raps	325-330	pjeluški	-
kukurica (Mais)	212-214	hróch	-
ſuche truhańcki	-	cokrowe truh.	-

Wićne płaćizny w Budyšinje.

8. septembra 1928.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,25	10,60
Rožka, nowa	50 „	10,50	10,70
Ječmjeń,	50 „	12,00	12,25
„ nazymski	50 „	10,00	10,25
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	10,00	10,25
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźełb.)	50 „	—	—
Butra	1 „	4,60	4,80
Syno, nowe	50 „	5,50	6,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,30	1,50
„ „ „ k zasł.	50 „	1 80	2,50
„ z cypami młóćena	50 „	2,70	3,00
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Rżana muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Pšeńčne wotruby	50 „	8 00	8,50
Rżane wotruby	50 „	8 25	8,75
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 820 štuk	1 štk.	10,00	22,00

Na wikach ſo prosata ſrjušo kupowachu.

Najlépše twory ſo hišćo wyšše płaća.

Probnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

8. septembra 1928 po hamtſkim postajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaſo z kośćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaſo	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaſo	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy ſmałc	1 „	2,00	2,80
Pšeńčna muka	1 „	0,50	0,56
Rżana muka	1 „	0,46	0,48
Khlěb	1 „	0,38	0,41
Jědźne běrny	1 „	0,12	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy ſmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połć	1 „	2 40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,14
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejźne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,30

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Drježdźan.** (Njeſnateho tajne rozſćahowanišće ſłowa). Dnja 23. auguſta ſu w lěſu pola „Dźiwjeho muža“ wobtkhadźowali, kaž muježki na wóźo zigaroweje tyſti nježnjo pišaſche. Nałajtra namakachu na ſamſnym měſtnje ſamkne wóźo ſ wožłowanſkimi ſkowami powiſane. Njeſnaty je mohł bycź hacź 58 hacź 60 lět ſtary a běſche ſchwińa podobna je ſchedźiwymi wuſkami (Schnurrbart) a włoſami

* S **Heidenawy.** (Paduſchi we wubawarni jědnych liſcźikow.) W nozy na ſrjedu mjes 2 a 4 hodź. dobuchu ſo paduſchi do khěžki jědnych liſcźikow na Heidenawſkim ſtaſtaniſchću a wotbichu cźežku żeleznu kaſetu, kotraž běſche k podłožy pśiſchrubowana. Nim ſo poradźi njeſpóſnatym cźežkuju.

* S **Freiberga.** (Zadnaj młodaj mandźelſkaj.) Radnik kwaſ ſiwjeſcźaku w Brand-Erbiſdorfie pola Freiberga. Młodu mandźelſki je 83 lět ſtaŕy, jeho młoda žona pak 79 lět.

* S **Lěhnicy.** (Motorowy cźełaŕ w ploninjach.) Sobotu rano pśijěžđžeše pśeds kaſcźenz „Pol mile“ motorowy cźełaŕ, wubudźi hoicźenzaŕja, ſo by ſebi koło ſ benzinom ſaſtaraŕ. Nadobo ſta ſo ſpinu wjeſeł a kožana jaka motorowego cźełaŕja ſo ſpalicźe. Hoſćenzaŕ cźiſny motorowego cźełaŕja do pśichrowa a podujźy płomjeńa. Ssuſka, kotraž ma ſozinu ſobu pućowaćhe, je dźeſ ſwoju ſapalenu zigaretu ſ njewobhladniwoſću pśeć cźiſnuła. Motorowe koło ſo njeſhodźeſche ſwjeſ ſtaŕeju.

* Se **Striegawy.** (Striegawſke jaſtwo chcźeja do klóſchtra pśichećiwaŕcy). Nětko, hdyž je Striegawſke jaſtwo roſpuſchćene a ſu jaſtojnizu wſchitky pśiſłuſchaŕſtwo, ſu ſo jednowizy jawoźałe, kiž maju ja ſamoŕ, ſo ma ſo jaſtwo k pśichećiwſtwu do klóſchtra jeſuitiſkeho rjadu **kupić.** Roſpuſchćene jaſtwo běſche ójom **nźkdy klóſchtr.**

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

14. njedźelu po swj. Trojicy, žnjowy dźakny swjedźeń, 9. septembra 1928:

W Pětrowskej cyrkwi je rano ¼8 hodź. swjedźeńſke kemšenje; pśedowanje ma farař Schneider; cyrkwinska hudźba: „Božo, twoja dobrota dosaha“, moteta za khór a orchester (orchester je wobdźěłał E. Petzold) wot Roberta Volkmanna. Dop. ½12 hodź. ma farař Siegemund swjedźeńſke kemšenje za dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma farař Siegemund rano we 8 hodź. ſpowědź a ſwj. wotkazanje. Dopołdnja w 9 hodź. je ſwjedźeńſke kemšenje; pśedowanje ma farař Berg; cyrkwinska hudźba: „Pójće ſem, chcemy Knjezej wyſkać“, štyri — hač wósmohłósna moteta wot Alberta Beckera. Dop. w 11 hodź. ma farař Paul ſwjedźeńſke kemšenje za dźěći.

W Tuchońſkej cyrkwi ma ſuperintendent Fröhlich wjećor w 6 hodźinach wjećornu nutrnoſć, ke kotrejž ſo Bože wotkazanje pśizamknje.

Zběrka za naſu woſadnu **diakoniju.**

Wutoru popołdnju ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi modleńſka hodźina za njedźelniće.

Wutoru wjećor we 8 hodź. ma farař Berg w ev. towaŕſtwownej bibliſkej hodźinu.

Bibliſki wjećor ſrjedu w Tuchońſkej cyrkwi ſo we tu khwilu hišće njewotmėwa. Jeho ſpočatk ſo hišće wosebe wozjewi.

Stwórtk wjećor we 8 hodź. ma farař Paul w ev. młodźinownej na Hrodowſkej haſy 6 zhromadźiznu Módreho křiża.

Pjatk wjećor we 8 hodź. ma farař Siegemund we ev. towaŕſtwownej bibliſkej hodźinu.

Tydźeńſku ſłužbu ma we wobmėwanej cyrkwinskej farař Paul.

Z Budestec.

Stwórtk popołdnju ½2 hodźin ma žónſke towaŕſtwo wulět na Mnišensku horu a zhromadźiznu na farje.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Hana Iwań. Sćomanſtwa rodź. Brězowſkeje w Hrubjelčicach, 84 lět. — Korla Strehla, pizaŕſki miſchtr na Zidowje, 61 lět. — Korla Hermann Strehla, juſtizny hamtmann na woſp. w Kamjencu, 66 lět. — Berta Hortenſowa rodź. Mnaŕjeŕ w Porchowje, 58 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Leżowniſcźerjo Jan Arnoſcht Rabowſky w Sślónkezach, Emil Nowak w Kuſchicźezach, Mats Schenk a Arnoſcht Hobland w Sślónkezach ſu proſyli wo dowolnoſć, ſo ſměli podſejńku wodu ze ſahoma cźo. 146 jahońſkeje knihi ja Sślónkezach na leżownoſcźe jahony cźo. 37, 40a a b jahońſkeje knihi ja Sślónkezy a jahoń cźo. 1432 jahońſkeje knihi ja Knaſchezu wotwodźicź.

Tónle namjet ko je ſo 13 wodowiſcho jakonja ſ namołwjenjom wozjewi, ſo bychu ko pśiſpadne pśeceźiwenja pśeceźiwo pożadanemu wuſkuſku wodu w dwěmaj tydźenjomaj wot dnja wudaća tuteho wozjewjenja na

podpišane hamtske hejtmanstwo zapodate, hdyž hu też plany k wobhladanju wupołożene.

Wobdźělenki, kotrjž so w tutym postajenym czasu njeskamolwja, hubja prawo Wotsthenja pschećiwo rjadowanju, kiž wyschnjosć wukonja.

W Budyschinje, 5. septembra 1928.

Hamtske hejtmanstwo w Budyschinje.

Nastupa elektriske přizamknjenje.

Prosymy wšěch zajimancow, kiž sobi w bliižšim času elektriske přizamknjenje přeja, zo bychu so **hač do 1. oktobra** pola nas zamolwili, dokelž po prěnim zmjersku žane přizamknjenja wjacy wuwjezć njemóžemy. Pozdźiše zamolwjenja so hač do přichodneho naléča wróćo staja. — Namjet dyrbi so pisomnje zapodać.

W Budyšinje, 1. 9. 28.

Direkcija měsć. mišnarnje w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Na lopjenu 29 tudomneho towaršstwa rogata je so dźensa „wokrjesne hodźiše towaršstwo za Halschtrow a wokolinu se sydłom w Halschtrowje" spisk.

W Kamjenzu, 6. septembra 1928.

Hamtske rudnistwo.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejownji.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru 11. póznjeńca wječor we 8 hodź. k spěwnej hodźinje w Serbskim Domje. Wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjow wočakuje polnoličnje **předsydstwo.**

Bukecy. „Radosć". Sobotu 8. sept. wječor we 8 hodź wotměwa so pola Stangee při skladnosći wopyta słowjanskich hosći z tutymi bromadźe **zabawna zhromadźizna.** Wšitcy Serbje so wutrobnje přeprošuja. Też so namolwja, zo so na wulěće słowjanskich hosći njedźelu rano prawje wjele wohdźěła. **Předsydstwo.**

Budestecy. Serbske towaršstwo „Lubin" zmjeje njedźelu 9. sept. wječor w 6 hodź. pola Rösikee swoju zhromadźiznu. Rěčeć budźe knjez wyšši wučeř Šěca ze Sewrjec. Dale budźe so jednać wo serbskim zabawnym wječoru. Wšitke sobustawy a hosćo so wutrobnje přeprošuja. Spěwnik ma so sobuprinjesć. **Předsydstwo.**

Delni Wujezd. Serbske towaršstwo „Zahrodka" zmjeje njedźelu 9. sept. popołdnju w 4 hodź. pola Raškee swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Khelno. Naše towaršstwo „Domizna" skhadźuje na **sobotu 8. sept.** wječor we 8 hodź. w Mjenjee kordmje k swojej měsačnej zhromadźiznje. Přińdźe wšitcy!

Radwoŕ. Jednota „Sokol" w Radworju wotměje njedźelu 9. sept. swój **lětny swjedźeń.** Popołdnju w 3 hodźinach zwučowanje. Wječor reje a wjesela zabawa a žortny wustup.

Sokolio z Bukec a Kulowa! Kedźbu! Bratřa Kulowskeje jednoty, kotřiž „skupinowe prostne" zwučuje, a bratřa Bukečanskeje jednoty, kiž chcedźa je rady nawuknyć, so tu należnje prošu, zo bychu so přichodnu njedźelu 9. sept. z dypkom w 2 hodź. pola podpisaneho bratra w Komorowje k zhromadnemu zwučowanju zešli. Je-li wam nětk nóžmo, přijědźće z Bukec Styrjo, zo bychu sebi tu wěc lepje spomjatkowali. Tak wočakuju was wšitkich cyle wěsće. Z bratrowskim Na zdar. Sewčik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. Zahospodarjer: Arnošt Bart w Prawocicach. Za nakład: Nakładnistwo Serbskich Nowin w Budyšinje.

Za čučiwe a sylne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy

Wosebitosć: stupnjowanje nohajcezpjeru orthopädiske stwonje

Fähle

Schuhwarenhaus

Bautzen, Lessingstr. 2

Na pschetorhnjenje žytki

čehjajcy wjetrjebaja žaneje operacije abo wobcežnejšeho powjaza, hdyž nałožka mój D.R.P.-powjaz. Najlěpše schtož bywa. Singelne a pup'owe powjazy a tajke pschewupjenje atd.

Wschitky na pschetorhnjenje hrtži čehjajuce mam a **wuteru, 11. septembra,** wot 8—4 hodź. w Budyschinje w hoscenzu „Dwěrda" so mnu rěčeć.

Bandažowy specialista

Eugen Frei nafl.

Stuttgart, Birkenstraße 12.

Pisane pochnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe pochnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najk. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nasl.
w Budyšinje
na Drjewowych wikach 30

Poručuju wot składow
w Ralbicach, w Konjecach, w Kulowie a we Łazu:
wapnowy dusyk, am.-super 8/9, syru kosć. mučku 41/2—16%, kosćowu mučku bjez klija, kali, kainit, domašowu mučku, wapno, kaž też wšě hadrojte picowadła / Gerstwa kukurica — La Plata — 300 ctr. runje dóšli. Płaćizna za centnar tołčenu, 13 hriwnow, po wjelšich dźělkach wjeco tuńšo.
Tehorunja poručuju při potrěbnosći wapno w měchach, cement a brikety. Kupuju kóždu dźělbu žita za hotowe pjenjezy.
Jurij Čornak w Ralbicach
wikowarnja z hnojidłami a žitom

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Dźak
Kóždemu, kiž ma drjenje
dřenje
išias
abo wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju ženu spěšnje a tunjo wustrowiło. 15 pj. za wróćoporto připołožće
Müller, Oberpostsekretär a. D. Dresden 414 Neustädter Markt 12

Divan-přikrywy předłohi za łoža běhače z tkanin tkaniny za poćehnjenje meblow dekoraciske tkaniny
we wšěch płaćiznach
Otto König w Budyšinje
před Mjasowymi jatkami. Telefon 3102

Syru wołmu kupuje
po najwyšších płaćiznach abo wumělu na česan. tkaniny
Otto Osswald
dźěłarnja nohajcow w Budyšinje

Dajće předešćniki kije trubki
za žnjowu pilnosć?

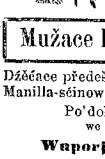

Žonj. a mužace předešćniki z balmjanchu pochnjenja . . . **3.- hr.**
Dźerżliwe předešćniki, woseb. sylne, z dobrym pochnjenjom . **5.- hr.**
Žoniace předešćniki, 12 dźěłb. z nowočasn. přimadł., čorne a pis. **4.75 hr.**
Žoniace předešćniki, połěda, 12 dźěłbne, nowočasne přimadło . **6.50 hr.**

Mužace kijowe předešćniki wot **9.75 hr.**

Dźěłace předešćniki, dźerżliwe batmj. pochnjenje 2.50 hr.
Manilla-sćinowe kije, najlěpša twora . . . . . 2.00 hr.
Po'dołhe, Ulmske a Shagowe trubki
we wulkim wubjerku, směšnje tunjo.

Waporjedźenja po přeću hnydom!

Albin Rudert w Budyšinje
jenož na Bohatej hasy 26
podła Zhorjelskeho stupnjoweho doma

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. knihafni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćletnje 2,50 hr.

Małe dźěći we łožu
rady puhnja, hač tón wupjerk, tiž jich mać̀ma mocą jim pschihotowasće, też je dobry. Jim je to cyle wjcho jene, hač to pocehnjenje je pjenjez abo těły drohi damast. S wulkej wjeselosću wone pschezo sajo te łóžko namecža, hač też tón poslědni pschedy běły sawčk̀ je čjerwjeni. Dla toho dyrbjała mać̀ wupjerk jenoż tam kupować, hdjež wě, zo dobru tworu dóstanje. Najlěpje dźe do serdźiceho wobthoda A. Kaspera w Budyšinje, hdjež wjele za dźěći potrěbne wěcy a dobru radu dóstanje.

Wosebity wobkhad
za
nawočnicy, šćipanc (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Seminarskej dróze 5

Jara rjane klubowe lacy a pulovry za dźěći
Mlužace lacy, žonjace lacy
jenobarbne a pisane po wšěch płaćiznach a wulkosćach pola firmy:
Ernst Jordanec wuk. w Budyšinje
jenoż na Znutřkownej Lawskej hasy **8**

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towaršstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjenitnu rožku.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5—8 1/2 procentami
po wučinjenju
Šckowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypothcki a hodnotne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła
Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe
Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Wšě cementowe a hlinjane twory
pomniki we wšěch wuwjedźenjach
też ze serbskim napismom poručuje nanajtuńše
Jan Sram, fabrika cementowych tworow
w Hermanecach pola Łaza
Poskićuju mój nakładny awto za na-mzdu-jězdźenje.

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wóskowane přikrywy
tunjo, kožane fale, žardinje, jołšaty, vitraže, kromki, canevas
J. Erler w Bud. na Zwinje
Lawskej hasy 4
Serbske poslužowanje!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěri Smolerjec knihidźěrnja, nap. dr. a w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje, Telefon 2687.

Za nowčiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźelenje so stajace nowčiki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy w 3 rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. w 3

Čisło (Nr.) 212 — Budyšin — Pónjdźelu, 10. septembra 1928 — Bautzen — Lětnik 57

Němski pósłanc w Moskwje Brockdorff-Rantzau †.

Němski pósłanc w Moskwje, hrabja z Brockdorff-Rantzau je žobotu wječor we wobhladnju swojeho bratra hrabje Ernsta z Brockdorffa-Rantzau z Božej ruče do jawschi wumrjek.

•

Hrabja Brockdorff-Rantzau bě 24. julija na dlěšchu wobchadnjenišku dowolenju z Moskwy do Barlina wotjěł. Tam pósa swojeho bratra bydlesche. Někotre njedźele posdźišcho so na swoje kubło w Schleswigskej poda a so wot tam po sdaru strowy do Barlina wróćił. Psched tydźenjom na sahorjenje schije ikhori. Psched tśomi dnjemi so jeho strowotny staw shórschi, pódla teho wutroba wosłabny a wospjet pukotać pschesta. Ssobotu jeho Boža ručka saja a wědomnje so jemu shubi. Hižo 1½11 hodźin wón wudychaše.

Hrabja Brockdorff-Rantzau je so 29. měrca 1869 we Schleswigskej narodźił, prawa studował a potom do 1. pěšcheho gardźineho regimenta sastupił. W lěće 1894 do němskostatneje diplomatiskeje słužby pschenđže. Na kónzu wójny jeho revoluziske knježerstwo 20. dezembra 1918 sa swonkowneho ministra powoła.

Ssowjet nadawk, měr wobsamknyć, njeje zyle dopjelnił. Němskich měrowych wotpósłanzow bje hischcze wjedesche, kotryž 9. meje 1919 prěni króć je swjasakskimi mozami jednachu. So by swjasakzam žiwoje sapiće wopokasał, žiwoju rěč žedźo cźitasche. Swjasakske nowiny su jeho tehodła wótro kritisowale. Dokelž so po jeho měnjenju se měrowymi wuměnjenjemi cźesej němskeho luda srani, hrabja 20. junija 1919 se Scheidemannowym kabinettom wróćo stupi.

Nalnmu 1922 hrabja Brockdorff-Rantzau, kotryž bě mjes tym demokratiskej stronje pschistupił, jako wodźer němskeho sastupjerstwa do Moskwy dźesche. Posdźišcho jeho sa pósłanza pontjenowachu. W mjenje němskeho knježerstwa won němsko-ruske wikowańske rěčzenje a pschecźelstwowy swjazk wobsamknu.

Helgoland biez skita přeciwo mórskim nawalam.

Pruske knježerstwo je někotre lěta z helgolandskim wobydlerstwom wo tym jednało, so by wono sa twary, kotrež kupu pschecźiwo mórskim nawalnoscźam schitaju, dźěl wudawkow njeslo. K temu pak je žo tamniske wobydlerstwo sapowědźiło. Pruske knježerstwo je tehodła wobsamkło, so sa schkitanje Helgolandowego brjoha zanych pjenjes wjazy njepschihłowoli. Bjes schkitanych twarow mórske žołmy wulke dźele kupy bórzy podmlěja, kotrež so potom do morja žnyny. Tehodła je strach, so žo kupa sa njedołhi cźaš we morju shubi.

Mašinske třelby pola Stahlhelmarja namakali.

Kaž „Liegnitzer Volkszeitung“ powě, su we wobydlenju Stahlhelmarja a khachlestajerja Richarda Stüblera we Lignicy w Schlesyskej hromadu brónjow a munizije namakali. Mjes nimi su byle maschinske třelba a samki k tomu a wjele stow kruchow munizije, wulka hromada żelesnych helmow, težaki, narucźne paki Liguitzanskeje měschcźanskeje wobory a wjele druhseho. Wuhotowanje, kotrež by snajnjenjescha k wobronjenju 50 Stahlhelmarjow dosahało, je žo z wosom wotwjesło.

Poincarcowa rěč w Straßburgu.

Ministerski pschedsydźa Poincare je pschi wotewrjenju Straßburgskeho wulkohermanka rěcź měł, kotrož žo na praschenje ani snutskowneje ani swonkowneje politiki njeporoča huje. Poincare poda jenicźny wobras hospodarskeho rosmicźa Elsasa pod franzowskim knježerstwom pornjo cźasej, hdyž je Elsaš pod němskim knježerstwom stał. Dobroty franzowskeho knježerstwa žo wšo žiwje rospominaju. Po Poincareowej rěcźi stej industrija a wikowanje w Elsasu wot 1919 mózne pschiběrałej. Wot Straßburgskeho pschistawa Poincare wocźakuje, so žo z nim derjebnjeje spěchuje. Franzowska ma tež w pschichodze za rosmicźe Elsasa z wosebitej lubosću postara.

Českoslowakske statne financy.

Rosličenja wo statnych finanzach na lěto 1929, kotrež je finanzny minister dr. Englisch cźěskoslowakskemu parlamentej pschepodał, 35½ milijona krónow pschesebytka potasuje. Dr. Englisch w žiwoj rospravje praji, so žo Cźěskoslowakska nad wuspěchom swojeje dźesaćlětneje finanzneje politiki raduje. Njedźiwajcy najwjetšich wobcźežnosćow žo tež statne finanzy skrucźile. Cźěskoslowakska na pschihodne hospodarske a wuspěchne finanzne lěto wróćo zhladuje. Wuhladny na najbliši pschichod bojosć njeslubuja, tola wobhladniwosć zadaju. Njech móže finanzny minister, kotryž 21. rospravu wo cźěskoslowakskich statnych finanzach poda, z hordosću rjez, so je dźěło skrucźenja dokonjane, a so w kraju njeje finanznych a hospodarskich prascheniow, lědma tych, kotrež statne pschirodne roswicźe pschinoschuje.

Politiske położenje w Juhosłowjanskej.

Městopschedsydźa wukonjazeho wubjerka Aca Stanojewicź hižo někotre dny w Beogradźe pschebywa. Wón je prěnju kwotel sćinił, so by žo narodny blok wobnowił, kotryž je žo psched lětami pod zemrěnym wjednikom radikalnych, Stojanom Proticzom, wutworił. Tónle blok by žo nět z radikalneje strony, z demokratisko-kataršeje koalizije a złowinskeje ludoweje strony sestajeł, jako z najwjetšich politiskich stronow Serbow, Khorwatow a Sslowinzow. Po měnjenju politiskich kruhow budźe pak mózno, samerny, sa kotrež Stanojewicź dźeła, hakle w posdźišchim cźasu dožahnyć, hdyž dospolnje napjatosć popuschczi, kotraž dotal mjes Beogradom a Sagrjebom traje.

Wojowanje přeciwo kommunismej w Juhosłowjanskej.

Ministerstwo snutskownych naležnoscźow je 3. septembra wobsamknu rospravu wo kommunistiskej agitaziji wudako, wo kotrejž žo praji, so je wot 20. junija powjetschena agitazija komunistow pytnyła. Dowoleneje kommunistiskeje strony w Juhosłowjanskej hižo někotre lěta njeje, dokelž je po mordarskim nadpadze na snutskowneho ministra Draschkowicźa a po njeporadźenych pschihotach pschecźiwo žiwjenju nětcźišcheho krala Alexandra a njebo Paschicźa spuschcźena. Juhosłowjanski kommunismus pak wot teho cźasa stradźu dźěła. Po powěscźach je wschelakich kónzow kraja a wukraja žo sda, so maja kommunistojo politiske położenje w Juhosłowjanskej za wobzebje pschihodne za sbudźenje njeporjadow. Wjele sětakow je žo we wokolnoscźi Sagrjeba, Bjelowara, Kopriwnicy, Karlowza, Viritiwza atd. rosschěrjało a konsilkowało. Tale agitazija pak njeje wuspěcha měła. W rospravje snutskowneho ministerstwa žo dale praji, so je žo po kommunistiskich powěscźach w posledním cźasu z bolschewiskeje Ruskeje wjetsche liczba juhosłowjanskich kommunistiskich emigrantow je sazwuńkom wupósłało, so bychu politiske attentaty skuczili. Pschi tym dyrbjesche žo w Beogradźe sdaršе sbudźicź, so žu winizy Khorwatojo a na wopak. Nunje tak žu dyrbjale nadpadu na wustawy cźinicź, kotrež žu mjes ludom lubowane. Se wschelakich městnow žo powě, so je žo wjetscha liczba wozobow sajała. W Lubljanu žu kommunistojo sańdženu žobotu sozialdemokratiku shromadźiznu rosbili, pschi cźimž k sranjenym dońdźe a žo 33 wozobow saja.

W swjatownym z tym policija tež wjetschu kedźbliwosć bołharskim emigrantam pschiwobroca. Njedawno žu we Beogradźe někotrych sajeli a psches mjeju pósłali, a tež we Sagrjebje žu sańdženu žobotu dźesaćz wozobow sajeli. Mjes tym hischcze njewědźa, kajki wuspěch je tole sakrocźenje pschecźiwo Bołharam mělo, pschetož policija njeje hischcze žaneje rospravy wo tym wudała.

Hobrske kanony město wolbronjenja.

„Daily News“ powědźa, so žu žo tři wohnjomaczezołowske hobrske kanony do jendźelskeho wójnskeho pschistawa w Singaporje w rańschej Indiskej wotwjesće. Wone žu 60 stopow dołhe a po 3000 zentnarjach waża. Jich nimoměry wulke doźahowosć a sapuscźaza móz žanemu njepschecźelej žo pschibližicź njeda.

Jendźelska njeje so łódźstwowcho dojednanja wzdała.

Lord Cushendun je wozebitemu rospravnikej Londonskich Sunday Times w Genfu rjekł, so powěscźe njejsu wěrne, po kotrychž je žo Jendźelska łódźstwowcho kompromisa z Francowskej wzdała. W tym zamym smysle je žo snutskowny minister sir Hicks wuprajił. Sso wo dojednanju blize wuprajicź, je žo won sapowědźił, tola to móże rjez, so dojednanje jenož k sakitanju słuži.

Sokolski zlět na Kasowym Polu.

Wo sokolskim slětu w Juhosłowjanskej Beogradske nowiny wobscherne rospravy podawaju. Wsche złowjanske ludy su wotpósłanzow na njón pósłałe. Wobdźělichu su žo na Kosowo Polo podali, hdyž Ssokolojo złowjanskej myschli zwěrnosć pschihajachu. W njej dyrbja so wozebje wschitcy Juhosłowjenjo, Sserbjo, Khorwatojo, Sslowinzy a Bołharjo sjednoscźeć. Połazy sa połitiske sjednanje rěcźachu. Pucź k cźłowjestwu psches Sslowjanstwo wjedźe. W mjenje luźiskich Sserbow Jakub Schajka praji, so je žo Sslowjanstwo we Luźizy z pomozu žerbskeho sterwa sachowało. Luźiskim Sserbam najwutrobniske sympathije wuprajachu. Sslawjachu jich jako połnóznych strażnikow Sslowjanstwa. Lětadła kwětli na Ssokolow njetachu. Wojerske wotdźělenja nětdyšche wojowanje mjes Sserbami a Turkami pschedstajischu.

Dopisowar „Berliner Tageblatta“ połny hrosy na to pokasuje, so žo Ssokolojo z złowjanskemu bratrowstwu wustawaju. W tym wulki strach za europiski měr widźi. Po nim njejmjeńdźa žo Ssokolojo ani duchowstwje mjes sobu sdźiwjacź. Jenu je jenož derje, hdyž žo mjes sobu wadźa a kozoruja, kaž nětdy Ruzoja z Połakami a nětkle Khorwatoja se Sserbami, so bychu jich sterje wótri Italijanjo, Němcy, Madźarojo a Grichojo sabo žiwjcih wotroczkow sćinjeć. Jako žmijertny hrěch žo wobhladuje, hdyž žo Ssokolojo sako Sslowjenjo zaczuwaju.

W němskich nowinach je žo cźorne na běło wukrajej dopokasało, so Sserbstwo hladaźo hinje a so bórzy pschednje žerbske złowo we Luźizy womjeknje. Po nich su dyrbjeli na Kosowym Polu niz wo połnóznych złowjanskich strażach, ale wo połnóznych złowjanskich rowach rěcźeć. Tehodła je žo dyrbjało sadźiwać, so luźiscy Sserbjo złowjanskich Ssokolow na juhosłowjanski slět scźelu, kotryž tam jako žiwi złowjedy dopokasuja. So su Sserbje we Luźizy hischcze žiwi a so chzedźa dale žiwi być.

Wojerska pomocna służba w Pólskej.

Ministerstwo narodneho sakitanja je nowy naczisć wo pomocnej wojerskej słužbje wudźełało. Powinjesći pomoc neje słužby su wschitcy muži, kotrež statni pschihłuchnicy wot 17. hacź do 60. lěta podcźinjeni, kotryž njejsu k aktiwnej wojerskej słužbje powołani byli.

Italske knježerstwo je jenički slowinski dźenik w Triestu zakazało

Wsche złowinske a khorwatske nowiny su žo z wulkim roshorjenjom sajałe, hdyž je powěsć doschła, so je italske wyschnosć po wjele konfiskowanjach 4. septembra Trietiske nowiny „Jedinosć“ sakasała. „Jedinosć“ bě jenički dźenik, kotryž bě polmilijonjej złowinskej mjeńschinje wostał. W pschipišu Trietiskeho prefekta Formazara so praji, so je žo samolwitemu redaktorej „Jedinosće“, profesorej Perićej Thmanosć wotrjekła, tole dźěło dale sastarować, dokelž su nowiny njepschecźelske smjescźcźo k wschemu pokazale, schtož je italske a sajatiske. S tym je žo wotmrtwiła „Jedinosć“ sakałała; pschetož po dotalnym nałožu italskich wyschnosćo zanemu Sslowinzej wjazy njedowoli, tele nowiny wudawacź. Juhosłowjanske nowiny su na italske knježerstwo hórscha, so je runje někotre njedźele do wotjerdźenju Nettunskeho rěcźenja k tejle kroczeli doschło.

19 morwych a 30 cźežkozranjenych při wuježdźowanju.

Automobil do pschihladowarjow sajeł.

Hdyž žo njedźelu w Monzy polo Milana w Italskej automobile wo wulke myto Europy napscheno wuježdźowachu, žo žałožne njesboże sta. Hdyž italski napscheno-dźěłacź Maserati, kotryž je hižo psched někotrymi lětami cźežke sranjenje sboži, z Bugattiskim jězdnym Forestom na pscheno-

dźesche, jeho wós w kolinje 200 metrow sady tribunow zwjeśdźichcego towjdźe. Se špěšnosću 200 kilometrow cźežazy automobil so trójzy přichećźimy a pśichi tym do pśichiśladowarjow sajedźe, mjes kotrymiž źadlawe krejpscheleze nacźini. 19 pśichiśladowarjow so hnydom mori, 30 druhich so jźěła hnjerecź straschnjee srani. Někotśi sranjeni so hnjerecźe njesmimu. Katastrofa porazazu šacźišćecź cźinjeche, tola twjśdźenje so do stónczenja dale dowjedźe. Maserati sam so w dalokim kole z wosa wjerhnu, bjes wědomja leža wosta a sa krótki cźas rumrje.

Njeśboże je so pśched cźežnej tribunu stako, na kotruž běchu so sastuperje najwušchśichi wyšchnoscźow sežydali. S tjamtym wjedrom bu so někźdże 8000 pśichiśladowarjow pśichiwabiło, mjes nimi běchu mnohy wulkrajenje.

Po źěźeńsy wunjesdźenjowego wjednistwa je Maserati, kótuž je dźiwk Foresta pśheśeźichnyć, do lźiwego sadnjeho fa-ka Forestowego wosa sawadźik. S tym je so jeho automobil pśches tuku a plót, kótrejž wunjesdźiśchego wot pśichiśladowarjo dźeleschtaj, do pśichiśladowarjow walik.

Japanska žada, zo by so w Chinje pśeciwojapanski bojkot poliśił.

Japanski ministerski pśchedsydda je pjecza japanskemu konsulej w Shanghaju porucźił, so by sypkał, chinesce wyschnoscźe wobrócźecź, so bychu pśeciwojapanski bojkot poliśićte. Njestanje-li so to, budźe japanske knjezeństwo nuzowane, energiske naprawy nałožiś, so by so bonkatowym ześěhowkam wobaraco.

Porjedźenje cźěchoscźišćich smykłow: W nastawku na rěcź němskeho kanzlera w Genfu dyrbi pśchisponmnjenje rezultatźije rěkaś: Knjes němski kanzler dyrbi swoju starośćiwosćź ja mjenischiny je skutkom dopokazaś. Sserbjo su so wospjet pola němskeho knjeześtwa na poliśćenje serbskeje rěcźe w schulach hórschiły. Sacź dotal je so to bjes wuspěcha stało. Nadźijomnje nětko w němskim kanzleru sarěcźenika swoich próstwow namakaju.

Ze Serbow.

Dujownica.

Póndźelu 10. póžnjeńca.

Zestenesa — Mikławša Tolentinskeho.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

* 1756 **Pětr Bohumil Liška w Mittweidze**, hdźež běše tehdy jeho nan wojak w sakskim wójsku, wěsce podwyšk abo polkowy rjadowaŕ. Tola rěcźeše so we tutej podwyškowej swójbje serbsey, hewak njeby Pětr Liška do serbskeho pśedaŕskeho towaŕstwa we Lipsku zastupiś mohł, kiž we lěcźe 1778 sobu wobnowi. Studowaše najprjedy theologiju. W lěcźe 1780 wopušći Lipsk, a namaka domjace wučeŕske městno w Debsku we Łužicach. Někotre lěta pozdźišo pak wróći so do Lipska a studowa prawa. Zasydli so pozdźišo jako rěcźnik w městańku Dahlenje pola Worcyna, hdźež je wokolo lěta 1816 zemŕe. Ale na swój serbski ład njeje zabył. Wnda za serbskich wučerjow serbsku knjižku: „Krótke rozwucźenje k prawej zbožnosći". Ke njej spisa jemu profesor theologije dr. Buršeŕ, kiž běše rodźany Kamjenčan, poručace słowo. W pśedsłowje wunjasni Pětr Liška razuje za to, za bychu Serbja swóju serbsku rěc nałožowali, bjez němskich wupśeśowanskich słowow. — Tutón syn serbskeho wojaka wěźi: „Je, što swěra je a też swěra pśećiwo sebi. 1884 w Budyšinje, tehdy z profesorom, nětko z pśezidentom čěskosłowakskeje republiki.

† 1805 **prof. theologije Jan Bjedrich Buršeŕ, rodźeny z Kamjenca, wulki pśećel serbskich studentow.**

981 zběhnje so Mjezyhródske biskopstwo.

1706 Swedski kral Korla XII. cehnje pśez Budyšin.

† 1886 faraŕ Trantmann w Poršicach.

† 1872 faraŕ Buršeŕ pśi serbsk. cyrkwi w Khoćebuzu.

Budź scźerpny, w pokorju daj wšitko lubjé
Sej! Serbej rěcźi so a radźi maznje. —
To zmylk a hańba, wolam do was raznje,
Z tym zbytk naš hišće teź so dyrbi zhubiś!

Stoź serbske je, to wostań serbske! Rubjé
Sej njedaj dale, hewak skóńcźnje wjaznje
Lud cyły! Derž so rěcźe njebojaznje,
A njedaj dom a płuh sej z rukow wubiś!

Masaryk do pomjatnika Maćicy Serbskeje.

Njeje nam zawěsće z hłownym zaměrom, sej swoju rěź zdóŕeźeś, ale chcemy pós dobrych pócinkow a zdźělani a tohodla mamy rěź swojich pśiedownikow cześćo, dokelž za swoje žedźenja nimamy lěpšeho a lubšeho srédka khiba maćeŕnu rěź.

* * *

— **We wjedrje.** Wczera thermometer we dnju +30. Dźiśa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +4. thermometer w nocy +16. Wuhlady na cźiste wjedro, hnadź hrimanja. — Wyschina wobtrjeśuje pśchez pśiśaśe maiche wjedro. Sayfnu wijina pola kupy Jsland ſkuże luje na nasche wjedro s tym, so jo fyzikalisko pomrócźuje a schkleuza spadnje dźe pomałku na njewobstajnische wjedro. Tak fu někto njewjedra skrje możne. Jutrje mjeru sthadża błónczko 5,28 hodź. a khowa so 6,24 hodź. Mjeśacź sthadża so połnoc 1,39 hodź. a khowa so na wjecźor 5,59 hodź.

— **Sandźeny pjatk rano pśi: jthadźenju błónza ju** so na Kósowym polu pola Slepsje japoczake sjokólke pschedstajenja. Kosowe polo je Bamankom Serbam wobsebie swjate. Tu w lěcźe 1389 serbske wójska nowalej krejlacźnych Turkow podeńdźachu. Bješe 500 lět dołho leźenske ruka Turkow cźekło na Serbach. W lěcźe 1912 serbske wójska ruzne sako na Kósowym polu Turkow do cźista porachachu. Potom trecźaju wot jeneho dobyća k druhemu. Cźerjacźich turkowske wójsko pśched sobu kaž wjelk wowcu. Hdy jawiśe wulkomocy bylo wjele, tuchu Turkow nadymu 1912 zyte i Europy wuhnyć. Na hlawnym Kósowym polu stejsa pomniki, pśedtoco wo wažnym cźasu w stawiznach. Serbow Pśchi tutych pomnikach wotmełchu jaridawy pjatk sjowjanjsy Szokolio wulkotne swjatoczośnje. Naschi Luźiyi Szokolio běchu swóle kojo tutych sajimawych pśedźeńzow.

— **Sbérka sa Smuskowne mišijonstwo.** Sběrka po dróbach a domach w Budyšich wjach za Smuskowne mišijonjstwo je 6588,49 hr. wunjeśła. Dźeś tuteje sbérki pśchinjeśe k lěpschemu wobsahnej diakonije we wjesnym wotrjesu.

— Kaž w „Sächs. Volksztg." cźitamy, pśiwźe wésty knjez Kretschmer do Freiberga za fararja. Tutón młody knjez je teź za arewmješnika pomjenowany. Hewak běše najbóle wašnje, zo so arewikar, kotrehoż sebi duchowni wuzwola, za arcymješnika pomjenuje. Naš krajan faraŕ Just w Dóbelnje, bywši redaktor Posoła, kiž je khoreho arcymješnika Gottfrieda jako arcyvikara dołho zastupował, njeje pak hódny by!!! Wón je Serb!! a to dobry!

— **Sašła krajna loterija.** Pśchi pjatkowym cźehnjenju 5. rjadowanje 19. łatiśeje krajneje lotterije (5. dźeń) padźe dobycze wo 10 000 hr. na cźisło 128 061; dobycze wo 5000 hr. na cźisła 47 199, 90 262, 139 716; dobycze wo 3000 hr. na cźisła 21 8816, 28 485, 37 764, 42 685, 51 950, 55 829, 99 188, 100 275, 109 977, 134 127, 144 647; dobycze wo 2000 hr. na cźisła 2845, 26 035, 28 659, 33 287, 45 897, 54 474, 54 615, 64 803, 66 9[illegible], 76 115, 89 293, 101 716, 114 192, 121 246, 133 6[illegible], 143 197, 149 369; dobycze wo 1000 hr. na cźisła 25[illegible], 5464, 7089, 9659, 18 589, 24 328, 29 300, 30 574, 31 0[illegible], 38 801, 39 488, 41 314, 45 600, 52 279, 70 741, 92 8[illegible], 95 378, 97 244, 99 550, 100 647, 101 527, 103 02[illegible], 108 185, 115 822, 116 874, 117 975, 119 268, 124 2[illegible], 124 522, 127 075, 132 028, 137 727, 138 282, 141 30[illegible], 145 754, 146 125; dobycze wo 500 hr. na cźisła 20[illegible], 2938, 4873, 7114, 16 246, 16 270, 17 288, 18 9[illegible], 22 122, 22 649, 22 754, 23 954, 30 798, 30 830, 35 6[illegible], 43 278, 45 074, 47 799, 50 541, 53 665, 54 884, 57 9[illegible], 58 426, 60 462, 61 979, 70 308, 71 689, 74 043, 78 9[illegible], 80 383, 82 473, 82 533, 84 659, 89 062, 99 417, 100 45[illegible], 102 600, 102 874, 103 727, 106 808, 109 307, 110 09[illegible], 113 301, 114 283, 119 665, 122 735, 133 142, 134 2[illegible], 137 561, 138 548, 139 000, 144 568, 145 317, 145 4[illegible], 145 595, 147 466, 147 722.

— **S Nowych Ritow.** Bjes mała w Schprjewi zatepił so so schulisti hóś; wobdźerdźa skały Duchši i Nowych Ritow. Maudźelska kubleria Greibiga, kotraž blizko rěki dźěłaśe, so dobłada, kak so mały Duchša we hłuboke wodze pśi Kalauchez warje podnóri a šhibi. Jeho bźchu pśchi ljewanju mozy wobuschśiśe. Hnydom zawokany Greibiga pohonjeź skocźi sa hólzom a wutłowa jeho. Hólz, tiž bźchu wědomje šhubiś, pśchi saśowoźwojiśkich powpiwach bźchu k żebi pśichiźe.

— **S Wjelećzina.** Powołańska saradźeńzja we Wjeleźinje, kotraž wopśichiła Tuźiśy, Motedło, Wostałchezy, Wśiśi wjezy, Zarow, Warnolećzy, Dejmjanty a Dreźćin, je wjesnjowila pródźiwu, so bychu so próśdne městna za wuczbownikow a wuczbownizy, kiž maju ku blišśemu jutrej abo w druhim cźasu wobsadźiśź, na schuli w Dreźćinje, Tuźiśach, Mećachydle a Wjeleźinje wotsewiśe.

— **S Mulkeje Dubrawy.** Dwórmišćezowa dróha we Wjelkej Dubrawje je wutoru 11. septembra t. l. dla twjerdźizny **wohnowida sawrjena.** Jśdny wobkhad pokatuje so na hłownu dróhu.

— **S Njezwa-jźibła.** Kehyn dejeŕ na tudomnym knjeźim dworje chyśche so hyjedu rad se swojim bykom fotografowaś dacź. Wón so k temu wobześe njedźelśi swobleu. Tajkeho pak jeho byk njesnajesche a da so do swojeho wothladaŕa a sani jeko khěrro na khribjecze a w njeswocźu, so dyrbjesche wjesmy lékaŕ pomhaś pśichiśćź.

— **S Lubowźiz.** 32 króć darmo po żelesnizy jźi. Na zyle wobzebite falschowanja sapadny 28kźni wobkhodny jasnjpjeŕ **K.** we Lubowźizach, so hy wot lěcźa 1924 hacź do spocźatka tuteho lěta żelesnizu nizy mjenje hacź 32 króć k darmotnym puczowanjam wuźiŕ, kiž so ſ Lubija hacź do Hannovra wupschestrěchu. K. mjeśesche we Lubowźizach pśchiwuśneho, kiž běśche nimo wuhloweho wikowanja **libdom** tworowy agent němiśkostatneje żelesnizy. **Do jeho** dźěła sluschesa teź wudawanje jźdnych lisćikow. Na mnohich jźiach pak nimaju telko jźdnych lisćikow na sthadje. Za lisćiki pak, kiž na sthadje njejźu, wuzwjazuju so jźdne papjerki. K temu wuźiśe so blok, na kotrymž so stajnje fózu dwójzy napiśa ſ podpołożenjom módreje papjery. K., kiž jowojeho pśchiwuśneho pśchi jeho hamtiśkich dźěłach bźchi jeho podpjerasche a jake nětkuschi żelesnikiśi sastojnišć pośtawenja snajesche, spyta běhi nětko na sezhowace wasnje „darmotnu jźdu" po żelesnizy wobstaraś. Njewuźiśo wobdu podłohu wupiśa njeźnórmy sa sebie jźdnu papjerku do jeneje blizśeje stazje, sa kotruż we Lubowźizach lisćik na sthadje njemějachu. Sźnadny pjenjes wotedo K. pśewźe agentej, swojemu pśchiwuśnemu. Druhe pśiźuze pjenja wuźi pak K. k wupschanju jźdnych papjerkow do Drjezdźan, Kamjenizy, Hanowera atd. Skónczne tak pschichtyrjoch lětach, ſ kedźbliwoscźu jeneho saśtojnika, wot kotrehi sebi K. pśichiraźowu lisćik sa pśichiśź zadasche, wobstaraśe.

Połamy hlós.

Roman.

23] (Pokraczowanje.)

Hdyž pśchiśidźechmoj k pobrjohowemu puću, wotewri Sterling durje a wušupi na nohutpanjku desku wen. Mjes tym, jo so ſ siwej ruku krucźe dźerżeśche, wucźeše ſ prawej browaniny a wołtśiny jón ſ palzom. Wóś be pśchi Grabinskim mjeśeze lódy posojał, jako wón hižo wotkrećźi a k pśchistawinskeju pśtawa thwatajśche. Ja bźach sa nim a runje hišćeze widźach, hdyž běch jeho dośahnył, kak so śpiaw pomalku pśichipławajo mojej bliźeśe.

Mój bźchmoj so w śejinje schćežowaja na straju śtupiśkoj, hotowaj, tóždy wotomit wuśtrźeźi. Cźakachmoj mjeśćinu, dwě . . . . Sda so mi byeź ſ wěcźnoscźu . . . Krewi cźecześeschе kaj še tymizu cźerjena po źlach, cźežke póine kapi ronjacu so po spanjomaj . . . . Ale nichtó njewustupi na kraj. Jenoż łodźnikli bě na wokomik na most śtocził a bě tražu pśchinjasał, na cźož bě sašo na wukrywk śchok. Sterling da mi śnamjo, so bu hicź a mój lěhyhmoj wobhladniwje po śtodach dele a stupichmoj na łódź. Kapitan stojesche we swojej prawidlaŕskej khěžy a cźisśche żebi runje dymku sażeglicź.

„Hdże macźe muża, kiž je na łódź śtocził, hdyž sebe pśchi pomnitu Gustava III. wośtorcźili?" wopraschа so Sterling wótrje.

Kapitan cźinjesche zyle pśchesłapjene wobliczo, pśjedy hacź, dymku do kuczika pśchesuwajo, wotmolwi:

„My njeźjmy pśchi tutej jśśije żanoho pakażera meźi. Njemóžemo, Kalle?" wobroczi so wobkrućenja dla na łódźnišeho.

Tón rikny.

„A ja njeźjmy teź żaneho cźłowjeka na łódź śtoczieź widźał," wón prajesche.

„Kedźbnjeśe tule ras", rjekny Sterling, ke muże so wobroczeźo. „Na ludu cźołm wożobinsky pschewyśtowacź".

Wón śtorcźi łódźnišeho do boka a dźeśche po kajutowych śtodach dele, so by ja někźdo wokomikow hłowu tśchaho so sebe wróćźił.

„Tam deleka woprawdźe nichtó njeje". wón rikny.

„Ale hdże, dundc njechaŕ, by wón tola teź wostaeź mohł?! Ja śnym jeho tola še śwojimaj wocźomaj widźał, kak na łódź śtoczi!"

„Śnadź ja nazpja ſ, když śtoczi a śpjach, wiśky pśewaja dozwjeź", ja mjenjach.

„Nź, to drje jeśeźka". wotmolwi Sterling. „Pśchetoź to by tola runje tak derje było, kaž wótła śmjerecź. Tola — cźakaj! Takle ta wěź ho śmjeje! Sapperlot, to śnym cźi śłupoścź śworaf! Njemóźesce pśchego hśiśeze, hdże je wostał? Wón je żej, pśchiśiedźechi na łódź, na wukrywk wulećźi a wot tam na łódźowy most śtocził, hdyž łódź pod mostom jedźeśche . . . . ." Sterling śtuny mje do auta. Tu pśchego hiśćeze herjeła na naju cźakaśche: a poruczi śchokéŕej, so ma narodnemu muśejei dojeźcź. Młoda żónka bě so mjes tym ſ prénich śtróźelow śbrahała a, kaž so źda. njemóźesche nětko niczo pśchecźiwo tomu, dyždomdejśu jéśu hacź do tónza hobu cźinicź, cźim bóle, hdyž Sterling jej pśchi jéśoju, dałokoź so hodźeśche, hiśchcze nětkotre wujaśnjenja tohole pśchipada poda.

My běchmy bórzy doźeli a widźachmy hižo wot nasdala łódźneho mosta na cźrjódże ludźi, kiž tam źiwje hałkotaśche, so drje je so nećicho njewótcźehneho stako. Trochu we śtronu śtojesche podofiźer ſ někotrymi namornikami wójniskeho łódźnistwa ko źiwje rosmolwjejo.

„Tu je wón horje śtocził!" rjekny jedyn ſ matrosow.

„Sa to śnym ja śwólniny, śwoju hłowu hadźeź!"

Sterling dokńcźi ſ namornikej. „A potom?" wopraschа so horliwje. „Hdże je potom wostał?"

Ludźo so wobhladnychu a hładachu pśchekłapjeni na Sterlinga, kiž bě kaž bomba wośrjedź nich so kłeśnył. Mjes tym ko ja na podźiśerza wobroczeźi a wujaśnjich jemu śkrótka, wo cźo so jedna.

„Straźo", wón rikny, „wobkrućeja ſ wěśtoscźu, so je widźał, kak je muźiśi ſ łódźe, hdyž je łodźy mosta jéła, na mośt śtocził, ale ja mózu ześi jenoż myślicź, so so tu two wuźdacze jedna, pśchetoź na tajki śkok wośrjedź nozy njeśby so śamo najfrobliśichi cźłowjek śwaźił".

Straźa śaso pśchi tom wostanje, so je śwoju kedźbnosćź runje na tole městno mosta śtoźił, hdźeź dyrbjesche łódź nimojećź, a je zyle jasnje widźał, kak je so wulki muź po wobłożenju horje kroźnowak a so potom śpěchnje duzy do města wotźalił.

Sterling so hórko śaśmja.

„Wótrje, Fryzo", wón rikny, nije ja rukuźjerko. Wón njeźjemóžoj śabyć, so nascha mała pomozniza cźołoho we wośu hedźi a so pśchi hrubem nóznem powśtśe napośledku śaśmmi".

Auto śtojesche pśchezo śtichcze a bórzo pśchi narodnem muśeju. Sterling tyhnu hłowu ſ bertjeni mue a źdźeli źónźkej tukwinky śpichi wuśpeźi hotowy, potom ſ roźkonchnowachmoj hiśchcze raś so śamolwjezo a krocźachmoj pódlu pśchi brjóha do města.

Mój njerećźachmoj ani hławeźka, pśjedy hacź njeśćechmój w Sterlingowej bydleńśej śtwi.

„Widźiśe, Fryzo, tón je naju tak prawje ja nóź wedźił!" śawola Sterling śkónczne. „Wśichón mój respekt, ta dyrbju rjeź! Ale to jene pśchi tom prawje njerozumju . . . Kak móźesche wón jenoż wedźeź, so mój ſa nim śledujemoj? Mój jeśe tola widźał, kak śo wón pinczinke praschesche, śchtó mój śmoj?"

Ja kiwnych.

„To je mi mjes tym hiśchcze ſ hódaźcźom", rjekny Sterling. „Dopyta, nětko móźeźe teź wy ſa dźenśnikiny wóz domoj hieź, je-li wam to hóle w hódź. A jutrje wuźiśe wuśtrukowacź, so bychu komerzijmu radźeźelku śajeli. Wjeśerjoj bdyź je wěź nětko hižo tak daloko dozwjeła, budźe to najśmaliśche, so mamy ju ſa śchwedźkimi gardinami. Njeśmjeśe — tola jeje tak mjenowany bratr k druhemu rafej hiśćewa ſa powjas tyłacź, kaž śebi ja myślu, a mój śmoj nětko nimo toho k tomu dyrkej pśchiśchioj, hdźeź pśchipowoscź ekzistowaje policzije trjebamoj. Tohodla źnadź by jemu derje było, hdy byśchcze dźenśa w nozy wotchadźaśe cźahi a parokodźe śtrażowacź dak. Ja wśchak njewérzu, so by namaj poradźi, jeho na tole waśchnje ſo śmozowacź, ale wobhladniwoscź nibdy njeśchkodźi. Wopśijanje wobzoba móźesche nětko lohko dacź, prajeze pak dźekej jenoż to najmeńśiche, śchtoż ho na mordaźśtwo poczahuje, a njeśpomnicź pśchede wśchem na moje mjeno.

(Pokraczowanje śćěhnje.)

schadźeniśi maneyer na žwětło pśichińdże. 32 krócz je sajinjpjeł tworowego agenta na tuto waśinje darmo po żelezninjy jěsdźił. Żeleźniza je měła ś tym wjazu hacz 300 hriwnow śchkody. Lubijiti kawniki žud sašudźi jeho za to k sajinu na 7 měžazow.

S **Bukojny** pola Wulkich Sdźarow. Do cźežkeho njesboža pśichińdże pjatk dopołdnja Alčiny žyn dejerja Scźěpana ś Muczowa. Někotre Muczowske dźěći, kotrež dyrbja do Bukojnjanskeje schule khodźiś, sešydachu žo na buriki zapśahi, kiž do Bukojny jědźeshe, so bychu žobuźeke. Jako pśided schulu ś wosa slěchu, padny maly Schcźepan a pśichińdże najsterje pod koło. Wón bu na hłowje jara treschnje franjeny. Jedyn Bukojnjanski žobustaw Werminghoffskeje sanitetneje kolony posći franjenemu dźěśu prěnju pomoz, na to domjesechu je do Kulowskeje khorownje, hdźež žo hnydom k operěrowanju resbudźichu.

Z Wujerez. Schtwórtk 6. septembra bźěshe žo 20 lět minuło, so tu evangelski wokrjesny dom sa starych ludźi a dźěći „Bethesda“ pośwjećeshe. S wjesporázdnym Boža dołhim khromadźenjom hrózdow je evang. wokrjesne towarschwo sa Smolerowe wujězdźenje wjesoły wuchod wuhotowało. Dnja 17. augusta 1906 wobstarnjany mono, so ma žo dom wuraścź sa starych a chorych ludźi. S darom evang. konfirmowa, Hornjołužiskich stawow a industrijow we wosebitsim kał teš ś wokrjesnej pokładnosći pśedźecu žo trěbne grěchi, ko mógachu w nalěcu lěta 1908 sapoczaś wuraścź. Dnja 11. julija 1908 bźěshe dom nawarjeny, a bu 12. wušnjelu po šwj. Trojizy, 6. septembra 1908 poswjećeny. Jón pośwjeći generalny superintendent Hauptpastorka Wolfenhawi.

S **Delnjeho Wujězda**, Gmejnski pśidkhetjeł Wawer we Delnim Wujězdźe je swoje sastojnstwo 1. septembra složił. Dźěła gmejnskeho pśidkhetjerja je hacź na dalsche gmejnski zawnik Rjelka pschewsał.

Symski jakowy barchent

jara rjany w mustrach a w hódnosći je po m **1.30** a **1.25** hr. sažo k dostaću.

A. Kasper, Burglehn

S **Haidemühla.** Njesboże ś automobilom, kotrež pak žebi na sboże žane cźłowjeske žiwjenje za wopor njeźadasche. Sta ko schtwórtk popałdnju khora willa schtakarjowskeho direktora Domaschki. Se Skeho Komorowa pschijědże maly auto a dyrbjeshe někotrym dźěśom wujěcź, kiž žebi na dróhy hrajachu. Pschi tym pak wjednik tak krucze saspina, so žo wós pschecźišny a wo dróhowny schtom wjeseny. Nutskadźejace wožoby žu po sdaću jenoż se strózkemi wostejshe, wós pak žo zyle stónzowa, so jón njemóža wjazy trjebaś.

S **Lutowskich dźěłakrjonjow.** Cźežke njesboże sta žo na khižinjischcu Schulskeje a Pistorskeje dróhi. Schefowy architekt S. winy žo na Schulsku dróhu. W žamžnym wokomiku pschejědże dr. M. šalwinjenje se žwojim wosom. Hačrunjež dr. M. žwój auto hnydom wokoło storhnu, njebohdźejshe žo njesboże wobeńcź. Knjes S. bu k šahrodnemu płotej pschipuchtu. Na žboże žo płót wotkeni a padże. Njeby-li płót popuschcźił, by było njesboże wjesce wjele hórsche.

S **Wětrowschowa** w Delnjej Łužizy. Pjatk wjecźor shrabny na Kalawskej dróhy motorske kolo schtyrikólskeho žynka dźěłaceje Keili. Dźěcźo njeběhłshnje pschi łodowym wosu dróhu pschebéża. Motorowy kolešaŕ pak njedźiwajcy najkrucźischeho šaspinanja njesamó, njesboże wotwobroćeł. S krivju polaty wosta hólcźk na dróhy leżo. Wbohcźeho dowjesechu do Khocźebuskeje khorownje, hdźež bórzy žwoje młode žiwjenjesko wubycha.

S **Turoje** pola Khocźebuza. Hižom šaso žo w naschej wśy paleńche. Schtwórtk wjecźor ¼11 hodź. wudyri woheń w hródź khěžarja Mateja Gulki. Stót mózasnu wuthowacź. Dźeł rataśtwa gratu a žita žo žobu špali. Wobnjowa wobora mějeshe dosć próžu, so by kužbone twarjenja schkitała. Naštata schkoda je tkěrko wulka, dokeż wobsydźeŕ nima šawěśczene. Wobeń je nichtó ta ruka šalożiła.

S **Hródka.** Sobotu rano krótko po 7 hodź. šawolachu wobnjowu woboru do tudomneho Dümpertez a Hałuzez rěsaka pschi Kochanojskim puću, hdźež bźěshe žo prochtrěbadło šapaliło. Woheń žo pschejara njerosschéri, njedźiwajcy teho mějeshe pak wobnjowa wobora cźežke dźěło, dokeż móžeshe cźežko woheń šapschimnyć. Po dwěhodźinskim prózowanju bźěshe dalschi strach wotwobroćeny.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 10. septembra 1928:

Sobotnišе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendźelski punt .	20,338	100 čěskosł. krónow .	12,423
100 šwaje. frankow .	80 71	100 franc. frankow .	16,365

Barlinska bursa šapiša šandźenu žobotu dalsche spadowanje kursow, wosebje podźělkow katneje banki. Jara mérne běchu teš wiki ś dołhsymi a rentowymi liščinami.

Produktowe wiki teš žobotu njeśamóžachu dalsche spadowanje žitnych płaćišinow sadkeržeć. Pschenźa pschišadši dalsche 15 pj., rožka 10 pj., mamyški ješčmjeń 10 pjenježkow a wowsa hamo 25 pj. Sandźenu žobotu płaćeshe zentnaŕ w Barlinje

pschenźy 10,35—10,55 hr., rožki 10,65 hr.
hacź 10,75 hr., maśtneho ješčmjenja 11,70
hacź 12,70 hr., mamyskeho 10—10,50 hr.,
wowsa 9,30—9,75 hr.

w termijnowym wikowanju

za september: pschenźy 11,15—11,10 hr. a rožki 11,30 hr., wowsa 10,15 hr.,
za oktober: pschenźy 11,25 hr., rožki pak 11,37½—11,32½ hr., wowsa 10,22½ hr.
za december: pschenźy 11,45—11,42½ hr. rožki 11,40—11,27½ hr., wowsa 10,25 hriwnow,
za měrz: pschenźy 11,80—11,70 hr., rožki 11,65 hr., wowsa 10,68¾ hr.

Pschestajeja

Bohowerja, knježi dwór w Družkecach.
Stwinjin, knježi dwór we Wulkim Žieženju.
Wuczehnika kowaŕśk., Schneider w Budyschinje na Moltkowej dróhy.
Holzu do domu, Gelsdorf w Wšej Wodźe, Barschejowska dr. 1—6.
Holzu do domu, Hergsell, Budyšin dr. 2 w Wšej Wodźe. — Scharlachowa, žona prawisnika w Hródku. — Trejtowa w Budyschinje, Kamjentna haša 27. — Georgi w Budyschinje, Tuchoška haša 6.

Na pschedań

Krowa wyšokošuczelna, Rathsburg w Proschinje.
„ wyšokošuczelna w Stradowje 9 pola Hródka.
„ wyšokošuczelna w Drožkjiju 34.
„ wyšokošuczelna w Kupoji cźo. 9
„ wyšokošuczelna w Cźelchowje 3
Byk k pschipuschcźenju w Njechornju 33.
Stoł łkańšli w Wšej Wodźe, Sorjedźna haša 5.
Kóń 6-letny ś wosom a gratom, Pětrźik w Wšej Wodźe, Wilhelmowa haša 3.
Konjej lischkaj, Baase w Kamjenzu, Schćeroka haša 41.
Kóń w Kortnizy 12 a w hoschcźenu w Wětschezach.
Kóły, dobrej dójaj w Wšej Wodźe, Hermanežańska hrěša cźo. 14.
Kóśa běła sa 46 hr. w Hujzu 63.
Łuka, 2 jutraj, w Wšej Wodźe, Aue 26.
Wolzu ś 400 kaschćežkami w Buchschinje, Mužakowska dróha cźo. 4.
Wós schlekicźany w Hródku, Drježdźanska dr. 4.
Wós sportšti a stólcźk w Budyschinje, Mužakowska dr. cźo. 19II.
Kuzata a młodźiežki, bronzowy mlyn w Hornich Teschnizach.
Kolo motorske na Zibowje 259II.
Kolo pola dwórnika w „Markhrabje“ w Budyschinje.

Na pschedawanje.

Na pschesadźowanje pschihódże khěža w Nachlowju 1 pod Cźornym Bohom ś 1½ krócz ležownosće hobotu 15. sept. 1928 pop. w 5 hodź.

Soudniski pschehladowanje
wutoru 11. septembra 1928
w Kamjenzu rano we 8 hodź. w hoscźencu „Ke krónpryncźej“: sosa,

Soudniske pschehladowanje ležownosćow.

Ležownosć cźo. 396 sahospodźiskich knihow sa Zibow, wulka hródźe 3 kórzy, hłuschaca mokasiskim mischtrej Hermanej Schulterej w Budyschinje na Wjeleczańskej dróhy cźišło 16. Hóbrota je na 1446 hr. postajena. Na pschehladowanje pschihódże póndźelu 22. oit. 1928 dop. w 10 hodź. na soudnistwje w Budyschinje, stwa 141.

Wosjewjenje.

W konkursu nad samožensjom samkarskeho mischtra a instalatéra Gustava Schmidta w Nakezach cźo. 135 je soud wobešitu termiju za pschehladowanje hótšego pschipowědźenych žadankow na pjatk 19. sept. 1928 dop. w 11 hodź. do Budyschinka na Soudnistwo stwa 141 swołał.

W konkursu nad samožensjom wótkupca Alfreda Rudolfa Hermanna, jenickeho mějiczela firmy dr. Teich & Co. w Budyschinje, Sserbska haša 1, je sud stónzowu termiju na pjatk 26. sept. dop. w 11 hodź. do Budyschinka na Soudnistwo stwa 141 swołał.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź.: Wiki hišće jara žnadne, sa poldźišce termije płaćišny feštabjene.

¾12 hodź.: Kaž pšed hódźinu. Sa poldźišce termije 5—10 pj. tuńše, ale wobrot je žnadny.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	9. 9.	8. 9.		9. 9	8. 9.
Pšeńca	207-211	213-216	bunv	—	—
rožka	213-215	216-217	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ješmjeń	—	—	módre lupiny	15-16,00	15-16,00
naz. ješmjeń	200-210	202-211	žołte lupiny	17-17,50	17-17,50
wowa	186-205	191-200	zoradella	—	—
kukurica	203-210	209-211	raps. wosušk	19,40	19,40
pšeńć muka	26,00-29	26-30,00	lany wosušk	23,40	23,40
ržana muka	23,00-30	28-31,00	ocen melasa	—	—
gš. watcuby	15,00	15,00	kórmi, kruški		
ržane „	15,25	15,00	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,00-1,15	1,02-1,15
hrósch	—	—	pšeńć. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	330-332	330-332	wowsna „	0,80-1,00	0,80-1,00
pjeluški	—	—	ječna „	0 80-1,00	0,80-1,09

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. septembra 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 935.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—51
Mjenje picowane wšěch starobow	38—44

Rykli: 542.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—55
Polnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Špatne	40—44

Jałojcy a kruwy: 1085.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	45—49
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	34—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	25—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—21
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 1487.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	75—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	72—80
Špatne (4.)	69—70

Wowcy: 5375.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	69—70
Starše wukormjene (2.)	68—70
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	62—66

Swinje: 9421.

Polnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow hač do 1½ lět stare	76—77
Wukormjene	77—79
Mjasne	77—79
Špatne	76—77
Kazny a kundrosy	70—73

Z Łužicy

* S **Kumwalda.** Pschi cźehnjenju 5. riadownje 193. šakiseje krajneje lotterije padże dobyteje wo 2000 hriwnow do kollekcije F. G. Kuckowskeho žyna w Kumwaldze na cźišło 64 808.

* S **Wjasońy.** Hamtšy wobliczana liežba tudomneho wobydlerstwa wuczinješe 1. septembra 1928 dospła 6482 wožobow, 1. augusta t. l. mějeshe Wjasońa 6476 wobydlerjow.

* S **Dürrkennersdorfa.** Wožebje khrobły padnch štót tu, kiž hižom léta dołho ś pasiwischcźowu tudomneho knježeho dwora štót kradnje. Ikuli w wozy na žriedu žiwoje hedmje padnschtwo. Tón krócź kradny cźornowidanu krowu. Policija leži tu psched wopraudźitym hódanźkom, na kajke waschnje tutón khrobły padnch štót kradnje, dokeż jenie njemóža śledow namakaci a šwěścźeć, na kotru stronu je žo ś kradnjenym khcźe-žom wotkaŕił.

* Se **Seifhennersdorfa.** Schtwórtk popołdnju leża wyšcźiki kramiškiŕki Frejez na tudomnum dwórnischcźu puczowaneho ś kuńami Korku Förderera. Wón bźěshe knihu „Muzkwobdźelenje cźłowjestwa“ pschiklukschcźiwši dźěłaceźiskich šwjatkow poruczeł a je žebi in dal šapłaceźiz abo na nju napłaceźiz, runicź k tomu prawa njemóžeshe. Dotate pjenjesy je šam sa so wuził.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Wulteje Hartawy.** W wozu na schtwórtk wobpalichtej so bróžań a pódźelnik twarjenje kubleria Alfreda Teicha. Woheń wudyri w dwanatej hodźinje we jenym rólu bróžnje. Zyle žeŕ je žo hobuwałcźe, też rataŕske maschiny a syno. Wobškodźeź na šawěśczene.

* S **Drježdźan.** (Nowy móst pśches Łobju w Drježdźanach.) Měšchčanjow šalunjerju pschihłowachu w žiwoju wobšednim pohešenju 25 000 hriwnow k dołaczu projektow sa twar mosta pśches Łobju w měšturnym dźělu Cotta. Hačrunjež su tute pjenjesy pschihłowene, njemóže žo wočakowaci, so bo móhł w błižšim cźašu natwaŕi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powješ wo wjedrje za julije wutoru:** Mróźcźele žo pschecźahuja, ale mako deschcźa po njewjedrach je trochu hłódnišcho. W Jendźelskej hłódnischo a tu a tam žo poprószchi.

Psched Blankeneje pola Homburga je po słónczenju wohnjostroja na łonzu Altonaško-Blankeneskeho tydźenja jendźelska wuhlowa parna łódź do parnika kral. Luisa šawadźała. Na potno wobkładźenym parniku kralowa Luisa žo ludźo do hrosty dachu. Mnohy do wody słocźichu. Hačź dotal njeje šnate, hačź je žo nječtó tepił.

*

Franzišcanski klóschtr w Lüttichu je žo žoboru popoldnju ś wohnjom šnicźił. Sšudobne khěže žu cźežko cźerpiłe. Schkoda žo na milijon frankow wobliczа.

*

W Kleofaśkej šamje pola Katowiz je žo pjecź hórnikow šaśpyło. Jenoż dwoje ziaj žo žiwaj wukhowaloj.

*

S města žo wrócźiwschi je w Lindesbergu w Schwedśkej pjany ratař žwoje łi dźěcźi se šekern šabił a žebi potom žiwjenje wšał. Jeho žona mójeseše cźekнуcź.

*

Po powětrcźach ś Moskwy je we Wladimirskej guberniji wjele kraja powodźiło. Wjele mostow je žo wottorhło. S podmlěcźom żeleźništeho našypa je žo tworowy cźah šwrócźił. Nad Leningradom je žo pjatk cźežke njewjedro rozpuschcźiło, ś cźimž je žo šastaranje ś elektriskim žwětłom pschetorhło.

*

W Toronto w fabrizy Chemical Works woheń wudyri. W fabrizy ležaze chemikalije rosbuchnychu. S jedotlymi plunami go išło dźěłacźerjo morichu. Dwaj dźěłacźerjej žo pschi wukhowańskim dźěle šadušhschtaj.

*

Dźěł žo twarjazeho měšchcźanskeho pschichława w San Franzišku je žo ś wohnjom šnicźił. Tši wobožby pschi tym šmjercź pocźerpichu. 16 haschcźerjow je žo pschi haschcźeńskim dźěle cźežko šranilo.

Swjatočne krónowanje hnadowneje postawy.

Hnadowne městno na wjeršku jubilejnych swjatočnosćow.

W Rózeńće, 8. póžnjeńca 1928.

Najwjetšu česć, kiž móže bamžowski stoł w Romje jenemu ludej spožčić, je **krónowanje hnadowneje postawy**, kaž so na dnju naroda swj. Marije na našim hnadownym městnje wotmětwaše. Podobnje loni we Aachenje a lětsa w Quadralupje w Španiskej. Tajki wurjadny swjedźeń hižo do časa mnoho přihoty sej wužada. Tydźenje dołho dyrbješe so na cyrkwinych durjach jeje poswjećenje wozjewjeć a tři dny do časa (potajkim srjedu, štwórtk a pjatk) dyrbjachu mjedźane zynki zwonow daloko do kraja njesć powěsć wo hnadźe, kiž je so njenahladnej wjesey stała, kotruž pak je mać Boża sej za trajace přebywanje wuzwoliła.

Prawo krónowanja smě jenož kapitl swjateho Pětra w Romje wudźeleć. Česćowanje postawy ma so přez dźiwy wobkrućić a wot biskopa dopokazać. To ma so stać w originalnych listach, kotrež so potom do romskeho archiva zapołoža. K wuwjedźenju swjatočnosćow postaji bamž wosobiteho legata z kurije. Móže pak tež diocezanskeho biskopa k tomu powołać. Tak bu nětko mišionarski wysokodostojny biskop knjez dr. Schreiber wuzwoleny a to z wosobitymi prawami. W běhu léta měješe so krónowanje přewjesć a tak so dźeń 8. póžnjeńca postaji, kiž ma so do analow Rózeńčanskeho hnadowneho městna ze złotymi pismikami zapisać.

Hižo na předwječoru steješe wjeska w swjedźeńskej pyše. Mejki wobrubjachu puća a šćežki a z domow, statokow a wěžo zmahowachu so khorhoje we wšěch barbach. Na čestnych wrotach blizko šule kiwaše transparent z ličbu „1000“ a hrónčko „Benedictus, qui venit in nomine Domini“, na druhich srjedźwasy tosame w serbskej rěči. Tež cyrkej pokaza so nětko w nowej pyše. Napohlad kažace rošty běchu wotstronjene. Znutřka je ju mištr Hinrichs z Lipska zes wjomi pomocnikami krasnje wudebił a wobnowjena cyrkej čini najrjeńši zaćišić, tohorunja wulki woltař, hdyž na srjedźa so nětko błyšći porjeńšena sléborna expositura ze swojim wudołčkom, do kotrehož so runje hnadowna postawa hodźi, dar osekskeho abta z lěta 1691.

Na předwječoru swjedźenja wotmětwaše so swjatočny nyšpor po wšěstych předpismach. Po nim zapiskachu naši hercy pod nawjedowanjom swojeho mišitra Bermicha-Haslowskeho wysoko z wěže „Tebje my Boha khwalimy“ a harmoniske zynki rozlěchachu so po holi a dale hač do Pruskoje. W blizkosći rozswětlowaše wohnjostroj wjeńcornu émičku a cyrkej a administratura kupaštej so w błyšću bengaliskeje swětliny.

Nazajtra rano — drje w štyrjoch hodźinach — wučahny knjez kubleŕ Dźišławk ze swojimi swěrnymi a budźeše z mócnymi wutrělemi wjes a wokolinu ze spanja a činješe na switacy swjedźeński dźeń kedźbny. Derje tež, hewak bychu sej wšelacy zaleželi, kotříž chcychu pak dyrbjachu na raniše w pječich. W 5 hodź. mějachu Šerachowscy wosebitu Božu mšu z němskim předowanjom swojeho wosadneho k. fararja.

W dźewjatej hodźinje nastajichu so 14 jězdni pod wjednistwom k. kublerja Dźišławka knjezej biskopej hač do Sernjan napřećo a přewodźachu jeho hač k čestnym wrotam při šuli. Tam čakachu duchowni a wosadni. W jich mjenje postrowi jeho knjez administrator P. Romuald, za čož so bamžowy delegat skrótka podźakowa. Na to přednjese Marja Kralec ze Židowa postrowjacu pěseń z pjera knjeza kaplana Nowaka, kotraž mohła so tež w Serb. Nowinach wozjewić. W tym wokomiku přijědźe pryncesna Jan Jurij ze swojej přewodźeŕku knjeni v. d. Decken. Tež tu knjez administrator zdobnje postrowi. Wona dźěn je nadobna dariceŕka drohotneju złoteju krónow, kotrejž stej z drohotnymi kamjenjemi bohaće wobsadźenej. Swjedźeński čah přewodźeše nadobnych hosći do cyrkwje. W nim běchu tež tamni 7 ryceŕow w historiskich drastach, kotříž pryncesnje přewod poskićichu. Tu přečita knjez arcyměšnik Žur-Ralbičanski dekret pomjenowanja našeho biskopa za bamžowskeho delegatu a to we łacanskej, serbskej a němskej rěči, tohorunja so na dostajomny dospołny wotpusk pokaza.

Potom poswjeći knjez delegat krónje z předpisanymi modlitwami a bórzy po tym nastaji so pisany čah z cyrkwje na swjedźeńsku łuku. Na čole 15 křižerjow, potom towarstwa 15 khorhojemi, cyrkwinske khorhoje, ministrantojo, potom k. Hančka-Róžeńčanski z 15 puntow čežkej swěcu, kiž je gmejna darila a za nju 75 hr. woprowała, 8 kwětki sćelacych druškow, na to krónje na žiđźanych pucakach njesenej wot 6 družkow a přewodźanej wot 2 ryceŕow, pryncesna a jeje přewodźeŕka, hamtski hejtman dr. Sievert ze Kamjenca, baron z Fürstenberg z Worklec a dr. Šolta, zastupjeŕ Smječkečanskich kupjelow, knježa duchowni, hnadowna postawa njesena wot 6 družkow a přewodźana wot 8 młodźeńcow z wóskowymi smólnicami, na boku štyrjo ryceŕo, miłosćiwe sotry, procesijony z postawami swj. maćerje a z 50 družkami a skónčnje dalše njeličomne syły luda. Knjez delegat zaspěwa hymnus „O gloriosa virginum“ — O najkrasniša knježnjow — a lud spěwaše dale.

Na swjedźeńskej łucy běchu wosebity woltaŕ, klětka baldachin připrawjene, štož je k. twarski mištr Roeho ze Sernjan wuwjedł. Wudebjenu łuku wobrubješe Boża stwórba a słónčko swěćeše horco na pobožnych wěriwych. Swjata čišina dokoławokoło. Při pontifikalnej Božej mši, kotruž knjez delegat měješe, stajišćaj so krónje na epistlowu stronu woltarja. Jemu assistowachu wjacori duchowni a lud spěwaše tomu kěrluše, rjenje přewodźane wot Bermichowoje kapały. Po evangeliju předowaše knjez delegat po tysacach — běše drje jich na wšě 4000 — zhromadźenym wěriwym wo wulkej radości nad nadobnym dnju, kotryž je Bóh Knjez nam wobradźił. Džakowaše so wšém, kotříž su pomhali jón zarjadować, wosebje daricelcy a pokaza, kajku wažnosć ma česćowanje maćerje Božeje, kiž je so poniźiła, wobstajnje wostać mjez serbskim ludom. Předstaji wšém Jězusdźěćatko za příkładomneho lubowarja swojeje maćerje, kiž je z dobom tež naša mać.

Po Božej mši rěčeše knjez farař Cyž-Hajničanski k swojemu ludej w maćernej rěči. Pokaza wosebje na to, kak je česćowanje swj. Maćerje nam dźerżało křesćansku wěru a tež narodnosć. Runje w tutych kónčinach, hdźež je sej trajaceho přebywanja wuzwoliła, je so njeskažene Serbstwo wobkhowało a přisuje to tež próstwje najzbóžniješe knježnje. Při tym rysowaše, kak wuzko nabožina a narod hromadźe zwisujetej, předstaji swj. Mariju jako příklad młodźeńcam a knježnjam, sej hajić swjatu čistotu. Do předowanja přečita knjez administrator tydźeńske lubjenja a dźakprajenja.

Po wšelakich modlitwach a hymnusu „Regina coeli lätare“ — Wjesel so kralowna njebjes — krónowaše k. delegat postawje. Krónje stej po načisku architekta Witte w Drježdźanach wot firmy Lousa Ruchli-a w Luzernje w Šwicy złotowjenej a čežkeho złota dźělanej. Po wudźělenju bamžowskeho požohnowanja nastaji so ćah w samsnym rjedźe zapołnowany kaž nastaji so ćah w samsnym rjedźe zaso naspjet do cyrkwje. Wobraz na łucy bě jara pisany. Tomu přinošowaše wosebje družca drasta. Po krótkej pobožnosći rozběža so njeličomny lud po statokach, mnozy nastupichu pak hižo dompuć, dokelž městna njenamakachu. Hospody běchu wšitke přepjelnjene.

Při wobjedźe na administraturje, na kotrymž so 28 wosobow wobdźěli, džakowaše so najprjódcy kujez P. Romuald knjezej biskopej za mnohe wopory a knj. pryncesni za wulkotny dar, štož hišće knjez delegat tež činješe, tohorunja tež naměstnemu zarjadowarjej. Knjez hamtski hejtman dr. Sievert wupraji swoju radosć nad swjedźenjom, kiž měješe woprawdźiteho domowinskeho raza, rěčeše za jednotu mjez ludami a wobžarowaše jeno, zo dyrbi k 1. oktobrej swój dotalny wokrjes wopušćić.

Na popołdnišim nyšporu spěwaše Kulowski cyrkwiny khór łaćanske psalmy jeno- a wjacyhłósnje. Knjez farař Šewčik-Khróšćanski předowaše wo słowu „Mócna kralowna, maćeŕ miłosće“. Spomináše na wurjadny swjedźeń. Mać Boža česćuje so hižo na tysac lět na samsnym měsće. Kelko miłosće je wokolnemu ludej wopokazała, za lubowany narod. W njej dźěn su žołnowanje wšě narody zemje. W nuzach a starosćach dyrbi pola njeje wućek a pomoc pytać, kaž buchu nětdy přez jeje próstwu zbići strašni Turkojo. Kelko dźiwow hižo je so tu stalo! Khróšćanski farař Zynda je we swojim času cylu knihu wudał a ręčnik powědaše sam pad ze swojeho nazhonjenja. Wona je nam Serbam sobu wukhowala swjatu wěru a serbsku narodnosć. Nabožnosć a narodnosć stej wuzko zwjazanej. Hižo serbska drasta katolskeje Serbowki wo tym swědči. Wuzběhowaše krasnu družku drastu, znamjo čistoty a knježnišwa. Swójby maja mandźelsku čistotu hajić, potom nam naše Serbstwo njezańdźe. W našim času njeje lohko, to dopjelnić, strašny swět chce wšu moralnosć znićić. Khwatajmy w nuzach k njej, założujmy mjez nami Marijanske kralestwo. Předaŕ skónči swoje wot luboseće k wěrje a k narodej nošene jadriwe słowa.

Po krótkich modlitwach nastaji so ćah hišće raz po cyłej wsy a po nawróće wotmě so dokónčna pobožnosć. Z tym skónči so oficielny dźeń swjedźeńskeho dnja „nic pak hišće čas hnadow. Hišće je přileżnosć, cyły tydźeń dostawać dospołny wotpusk. Póndźelu a wutoru su wječorne pobožnosće z předowanjom.

Tak bu našemu Róžantej, kiž dosta wot bamža prawo, so mjenować „Maria de tilia“ („Marija k lipje“) — bohužel je w dekreće zapisane „Rosenthal“, nic „Róžant“ — tajka česć kajkejež hižo so hnadowne městno ze swětowym mjenom zwjeselnja. My rowjeńcy smy zbožowni, zo tajki wulki historiski čas přeżiwimy, wosebje naměstny zarjadowaŕ knjez P. Romuald, na kotrymajž ramjenjomaj najwjacy a najćežše dźěła wotpočowachu. Cyłe wobšerne zarjadowanje a wšě trěbne přihoty, k tomu tamna krasna kniha, kiž so wšém Serbam dosć doporuči njemóže. A wo Rózeńće samym móže so rjec: Ty, o Róžant, njejsy najmjeńša mjez serbskimi wjeskami. Wot nětka budźe tu kralować krónowana kralowna njebjes. A ty serbski katolski ludo, budź sej wědomy česće, kotraž je so tebi w tychle dnjach stała. Cyły katolski swět zluduje z česćowanjom na tebje. Ty sy znaty po dalšim swéće a přez skutk bamžowski budźe twoja znajomnosć so hišće powjetšić. Wot nětka njech je Marija, maćeŕ Boža, kralowna Serbow. A dźakuje zhladuje serbski lud do Roma, hdźež je swjaty wóte nas hódnych měł za tajki wuznam w cyrkwi.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźo so wutoru 11. póžnjeńca wječor we 8 hodź. k spěwnej hodźinje w Serbskim Domje. Wšitko spěwaŕki a wšitkich spěwarjow wočakuje połnoličnje předsydstwo.

Hodźij. Towarstwo „Jaromeŕ Imiš“. Njedźelu 16. sept. popołdnju w 5 hodź. je pola Mrózec měšačna zhromadźizna. Přińdźe wšitcy, dujowy porjad je wažny. Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (měšany khór) ma srjedu 12. sept. wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje pola Natušec. Njech wšitcy wšsčo přińdu. Dirigent.

Pančicy. Nawječorne jednoty Sokoła wuhotuja njedźelu 16. sept. po nyšporje **wulki sokolski** swjedźeń **w Pančicach** a to na knjeżej łucy w Lipju. Wuleg a małi Sokoljo budu wustupować, sokolska hudźeła (Małešanska kapała) budźe hrać, mnoho zawjesełenjow za dźěći a rjane dobyća kiwaju. Wječor wjesela rejka w rjanym hosćeńcu. Přeprošujemy cyłe wobydlerstwo z blizka a z daloka na tutón lětny swjedźeń. Nichtó so wopyta kaž njebudźe. Tuž njedźelu wšitcy na sokolski swjedźeń do Pančic.

Zarjadnistwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmanu w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bróžnycy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Najstarša a najsprawniša podawarnja
husaceho pjerja z prěnjeje ruki!

Wše pjerjo je z rukownjom dwójcy myte a bjez próchu! Pjerjo kaž so skoba ze wšěm moškom punt 3.50 hr. Najl. pólmošk punt 5.— hr., třibjertlmošk 6.75 hr., najl. 7.50 hr., cyle mekki polnomošk 9.50, 10.50 hr., z wuku torbane pjerjo z mošk. 4.—, 5.— hr., najl. cyle mekke 6.25 hr., čiste běłe drjeno pjerjo, kaž mošk, 7.50 hr., najl. 8.25 hr. Rozesłanje na dobérku (Nachnahme). Wot 5 puntow sem so porto njewobliči. Je-li so Wam pjerjo njelubi, wozmu tesame na swoje wudawki wróćo.
J. Graupe, Neu-Trebbin 26 (Oderbruch). Zał. 1841

Nakładowanske šklenčy, zawarjenske aparaty, gumijowe rynki, wěčka z wobłuki
też jenotliwe
E. Ullrich Nachf. M. Pluhl, Schülerstr. 12
šklenčowa, porcelinowa a kamjenina wikowarnja

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: **wótřeńske rjemjenje** ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třešanskej dróze 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawiskeho gratu.
Fudowacych a zběrarjow ja won njepónješu.

Dr. med. Wünsche žonjacy lěkaŕ, chirurga w Budyšinje
Rěčne hodźiny **přepołožene** na Hošćinu hasu čo. **21** II (nowotwaŕ khorobneje kasy):
Wšědne dny 12—1, 3—5
sobotu 10—12, 3—5
srjedu popołdnju žana rěčna hodźina
Bydlenje a privatna klinika: na Jurjowej hasy 8 **Röntgen-wustaw**

Skladnostna kup
Nowe žonj. kolo z najl. wuhotowanjom 72.— hr.
Seifert na Kamjentn. hasy 29

Platowe stupnje
platowe črije
sok. stupnje
sandale
sandaletty
wo wulkim wubjerku po najtuńšich płaćiznach
Heinrich Mohr
w Budyšinje, na Žitn. wikach

500 ccm NSU
z dwěmaj cylindr. je na předań **Max Seifert, na Kamjent. hasy 29**

Jara ważne za woteběrarjow „Serbskich Nowin“
(Tu wutřihać).
September 1928
50 pj.
(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin“.
Tutón wotrězk płaći za nawěstki w měsacu septembru 1928

Zo bychmy wašemu našim cesćenym čitarjam składnosć dali, ze mobilnu wšo, štož maja na předań, jim li chcedźa sebi něšto kupić, abo maja někajku druhu naležnosć,
z nawěstkom w „Serb. Nowinach“
wozwjeć, smy k lěpšinje wozjewili z wjerjow wotrězki zawjedli. Kóždy čitaŕ „Serbskich Nowin“, kotryž při skazanju abo přepósłanju nawěstka wotrězk předpołoži, dóstanje nawěstk wo 50 pj. tańši hač hewak płaći. Wotrězk musy so jenož w **postajenem měsacu** wužić. Skazaŕ nawěstka ma swoje połne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so hižo měsac wodźeli.
Nakład. „Serb. Nowin“.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca mišačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde do. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 1637.

Za nawěški, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaś, płaći wo sa mały rjadk 20 zlot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. a z

Čisło (Nr.) 213 — Budyšin — Wutoru, 11. septembra 1928 — Bautzen — Ličnik 87

Briand Müllercej wotmolwja.

Němski kanzler Müller njeje se žiwojim žadanjom sa wotbronjenjom pšichilkowowanje a spodobanje francoskiego swonkowneho ministra Briande namakał. Briand je pón-dźelu Müllerej wotmolwił. Jeho rěcź bě wot spočatka hač do konca polna wótrych wotpokazanjow Müllerowych nahladow a žadanjow. Pšećiwo Müllerej wón hódnośeja Swjatła Ludow wulšěhowaše. Bjes njeho by žo Europa bórzy po žiwotowej wójnje do nowych konfliktow sejahnyła. Potom njebyšćhcej wón a Müller dźenża w tej samej šhromadźiznje žedźakoj, potom njeby žaneho Locarna a žaneho Kelloggowego pakta było. Tu njeje žaneje šhromadźizny mužow politiskich stronow, ale internazionala ludow, internazionala mužow, kotśiž žu sa śiwoje ludy samolwiśi. Puśe, po kotrymž Swjatk Ludow krocźi, njeje hładki a teź niź lohki. **Wěśe wobcežnosteje žu, tola twone žo njeźmědža pšichnuśeć, so njeby Swjatk Ludow šchkodu cźerpił.**

Statnizy, kotśiž w tejle šhromadźiźnje žedźa, bychu želi dyrbjeli wědomi być **wulkeje samolkwitośeje**, pšedy hač kritisuja. Njeźmědža propagandu dźěłaś. Wo měrje žo hodźi lohko rěcźeć. Jemu je žo husto porokowało, so jemu głowa lóžo padaju dyžli skutki. **To žebi njeje sabłužił. Locarno njeje žana rěcź, ale skutki. Teź Kelloggowy pakt njeje rěcź, ale skutk. Dowěrjenje ludow do tajkich skutkow njesmě žo śniežiś.**

Briand žo potom themje wo wotbronjenju wobroćźi.

Němski kanzler je žem pšichšoł a je wo tym rěcźał, so žu žo w Locarnje a w Parisu wobśimali. Nětko je na cźasu, tule měrownu wolu pokazaś a wotbroniś.

Tola wón, Briand, žo prajcha, hdźe je statnik, wotpółlanz w tejle šhromadźiźnje, kotrymž na sacźuśe je śiwoju **samolkwitośeć, kotrejž wěri**, so žo tele pšchcźa a nadźije **bórzy dopjelnja**, **kotrejž wěri**, so bychu tele žadanja mohłe **wjazy** być, dyžli theatralikka manifestazija. S jeneho kraja w Europje i tymle theatralikim hibanjom pšichłhadźeja a žebi dospołne wotbronjenje žadaju. Pšchi tym móže žo runje na tutym kraju widźeć, kak liśźo wojakow a wotbronjenje pšchego pšchibywa.

Ludy dyrbja žo wo to staraś, so žu bjes stracha; pšchetož žu teź kraje, kotrejž dźenża śiwaju wójnu pśeduja. Hdy dyrbimy žo pšcheśiwo temu njeschkitali, potom bychu krwawne a žałośne podawki na Europu pšchišłe.

Němśki kanzler je rjekł, so je Němska dospołnje wotbronjena. Na to dyrbi žo wotmolwiś, so tónle staw hišśeje njeje dołho dozhiły. Pšchede 2 lětomaj njeje žo hišśeje tak mohło rěcźeć. Někotre léta žu žo skomdźile, pšedy hač žu so naprawy bjeskrachca wutworile, a na łahoy němśkich wotpółlanzow wěśe diplomatoje žedźa, kotśiž žo na to dopomnja, kak jara žu pšcheśiwo wotbronjeńśim pośiajenjam protestowali.

Mjes tym so žo s tribunow a se strony wotpółlanzow Briandowej rěcźi schumjaszy pšchikkek dosta, so i němśkeje ławki jana ruka njehibny. Hišo w běhu rěcźe bě na łodoj-tych wobliczach Němzow widźeć, so wona dobry saćźišćej njeźiwjeśe. Hórke głowa běchu głuśeli, so by Poincare tule rěcź runje tak beze mohł pšchedujeś, a so w Swjatku Ludow hišśece nichtó njeje tak cźežke tukanje pšcheśiwo Němśkej wuprajił, kaž dźenża Briand.

A je žo wotbronjenje dospołnje poradźiło?

Wěmy, so wokoło knježeństwa zuse mozy sa saměry dźe-laju, kotrejž hinak rěcźa, mozy, kotrejž knježeństwo njewobkśeja.

Wotbronjenje je žo pšchetwjedło, to je wěrno.

Tola Němska ma wubjerne wójsko 100 000 muži, wójsko offizěrow a podoffizěrow, a ś twoczenjenjom młodźiny je jej móžno, głwoje wójsko rucze potwjetšhiś. Wójnski material Němśkeje je śniczeny, tónle nimo měry głuhy kraj pak ma industriju, ś kotrejž je jemu móžno, wulke wójsko ruce że wšchěm wójnšim materialom sastaraś.

Dyrbimy žo jenož bopomniś, ś kajkej špěšhnosteju je Němska głwoje wikowańśe łódstwo saso natwarikło. Do tehole dźěła je zyły genialnosć głwoje rasy pokojita. Wona ma spezialne žrědki a hospodarśtu wědomosć, kotrejž móża žo runje tak sa měr, tak sa wójnu natožiś. Jendźelska a Franzowska dźetej bronjenje pomjenšhiś, śtej kroćeł sćinikoj, so by žo jednanje saso sapoćaśo, tola njejstaj i tym janeho žboża měrej. Hnydom nasaśa je žo wo tajnych pšchistawkach a njesnatych sćěćenjach rěcźako. Tola wěź je wjele jednoriśa. Sćmy žebi njedźiwajcy wotrjadnikow konzejźije cźinili, dokelž chcemy saso sapoćeć wo wotbronjenju jednaś. Teź tole dojednanje njeje žana rěcź, ale skutk.

Prózowanje wo samjesowanju bronjenja by žo dyrbjało pšcheśiwo hobrikenu bronjenju wobroćeć. Wšchudże je widźeć, kak žo ludy wobronjeja. Kóždy chże głuhliśki być, dyžli žu druhy, kóždy chże druheho wobkśeja. Temule prózowanju dyrbi žo woberaś. To je žo hišo je wulkeho dźěła podaśo. Žane knježeństwo, žadyn parlament njemóże tak bronić, kaž chże. W Franzowskej žebi nichtó njeswěri, namjetowaś, so by žo bronjenje powjetšhiło. Nawopak, Franzowska je wojeńśi głužbny cźaś wo dwě tśeśinje pšchikrócźiła a głwoje wobronjenje głuhje śmjeńśhiła. Bohužel sa wo tym liczby nima.

Potom žo Briand hišśeje wo mjeńśhinach wuprajі. Pšedy wójny žu wjazy dyžli 100 milijonow mjeńśhinow liczili. dźenża je jich jenož hišśece 20 milijonow. Tola Swjatk Ludow někto jich hišć głuhši, njes tym so je pšedy njekśhtany wostał. Tole praśenje je delikatny nadawk a njeźmě žo k temu wuzicź, so bychu žo dobre poćaśi ludow wohrośle.

Wot 1. oktobra dwojorjadowny system na němskej železnicy.

Kaž towaršwo němśkeje żelesniznej wosjewja, **žo wot 7. oktobra dwojorjadowny** (dwojoklažny) **system sawjedźe. Pólśirowana rjadownja budźe w pšchichodźe 2. rjadownja a dźewjana rjadownja 3. rjadownja rěkaś. 1. rjadownja žo jenož pola internazionalnych śpěšhnych cźahow a pola cźahow se spańskimi wosami wobkhowa.**

Tole pšcheměnjenje na němśkej żelesniznej so sdobom se pšchekhodom i lěcźnego do symskego jěźdneho plana sawjedźe. Tarify sa brěmjenja a expreśne wěze njepšcheměnjene wostanu. Sa to pak žo tworowe tarify wo 11 prozentow powyšcha. Jenož tarify sa woźene zyrohy žo wot 11-prozentneho powyšćenja njepodótknu, to rěka jenake wostanu. Dokelž 4. wolsowa rjadownja wotpadnje, žo woźenje sa wulku wjetšhinu puczołowarjow podraži. Njesamóźity dźěł wobhdźelstwa, kotrejž je hacź dotal se 4. rjadownju jěźiśi, budźe nusowany, něto ś drózšchej 3. rjadownju puczołowaś. So by towaršwo němśkeje żelesniznje głwoje dochody powjetšhiło, wono njesamóźitemu dźělej wobhdźelstwa jěźdenje podraži. Sa to wono puczołowarjam to 2. rjadownu jěźdnu pjenjes potnušhi. Na wopak dyrbjało tola być. Ale dokelž je njesamóźitych wulka liczba, samóźitych pak mała bromada, žo móśeli towaršwa němśkeje żelesniznje bóle pjelni, hdyž wot njesamóźitych wjetšhich jěźdny pjenjes žada.

Nowowólba do Rady Zwjazka Ludow.

Sćromadźizna Swjatka Ludow je pódbalu popołdnju nowe šobustawy do Rady wuswolika. Sa Chinu, Kolumbiju a Hollandsku, kotrychž mandaty žu sańdźenu šobotu wotběžałe, žu Schpanišku se 46, Persišku se 40 Wenezuelu i 35 hłoźanu jako nowe Radźine šobustawy ś tśiśatnym mandatom wuhwolili. Wšchěch 50 delegazijow je žo pšchi wólbje wobdźěliło.

Wšoněmscy pśeciwo Hindenburgej.

Wšchonjerucny žu ś němśkim pšesidentom ś Hindenburgom njespokojom. Hdyž Hindenburga za pšesidenta wuswolichu, žo nadźijachu, so budźe žo wón sa jich plany k powalenju republiki wužicź dacź. Tale nadźija žo njeje dopjelniła. Hindenburg je žo pšchitajhi dźerźał, kotruž je na němśku wustawu słužił. Cłaś, wjednik wschonjemskeho śwjatka, je na śwjatkowej głownej sćromadźiźnje tehodła Hindenburgowu sastojnu dźakowość i najwótrischimi wutrasami pohudźił, prajcy:

Cźim dźeje, cźim bóle je žo pokasało, so němśki pšesident ś Hindenburg nadawk njedopjelnja, kotruž je žo jemu jako njemarjistiskej statnej wyschšej głowje porucził — nadawk, sa wumožnjenje Němśkeje se wschěmi wustawinymi śrědkami dźěłaś. Knjes ś Hindenburg njeje to śpytał, a nam je bjesdźaś, hacź ma žo jeho sarjekujenje njedostatkej tatrikeho pohónjerca, politiśkeje wole abo wolicy pśi-pisaś. Hišo pjedy je wón njesbožowu Stresemannowu politiku cźerpił a wjele druheho žo stacź dak, schtož je jeho starych cźeśćowarjow na nim samyliko. Napósled je wón nětcźišći kabinett Hermanna Müllera powołał, hacź runje je jednanje pśeśi wutworjenju knježeństwa pokasało, so tkmane statne wjednistwo njemóże ś teho wuśicź, a hacź runje jemu wustawa prawo dawa, wuzej głwojeho dowěrjenja poruczićź, knježeństwo sestajeć. Nichtó njeśtroniśi njebudże pśeć, so je žo wot dnja, na kotrymž je knjes ś Hindenburg głwoje sastojnistwo pśehwzał, wschо k tomu wobroćźiło. Sa to je němśki president němśkej pśichitomnosći, a pśichodnej samolwitwy.

Wschoněmcy běchu krucze wocźakali, so Hindenburg njedźiwajcy głwoje pśichilki republiku powali a thěrstwo wobnowi. Hindenburg njeje Wschonězmcam k wolі był a ś tym Němśku pśeć śmutkownej wójnu a pśeć sakroczenjom wukraja wobarnował. Sa to dyrbi jemu němśki lud dźakowny być.

Prepytanje jebanstwow z wojnskej pożćonku.

Sa wosobami, kotrejž su spytałe, stat ś tunjo nakupjenymi wójnskimi pożćonkami sjebaś, so po wotkrywenju Stinnesoweho wobschudźenstwa w zyłej Němskej a we wukraju błędźi. Hacź bo wyschnosći poradźi, wobkorkzenym jebanstwo dopokazaś, dyrbi žo wocźakaś. Mjes wobstorzenymi stej dwě znatej Barlinskej firmje.

Warnowanje pśed Kellogowym paktom.

Jendźelski śmutkowny minister Johnson Hicks je njedźelu w jenej politiskej sćromadźiźnje dźiwanje sbudźał, so rěcź wo twotbronjenju a Kellogowym paku měr. Minister je njes druhim prajił:

Bych Waš chcył pśeć tym warnowaś, pśeśiwjele wot Kellogowego pakta wocźakaśo. Cźłowjekowa natura je ś podpiśmami a sćrěcźenjemi njedawa pśeměniśeć. Wšchi ludy žu hacź do śibow **wobrónjene, a nowy pakt jenož** ménjenje wubraja, so je wopak, wotklokaze a njedostojne, wójnu wjeśeś.

Po tejle rěcźi Hicks jenemu nowinarjej rjekny: Warnuju pśeć tym, pśeśejara ś Kellogowym paktom licześ. Po skónczenju wójnu žmy głwoje bronjenje bóle samjesowali, dyžli nékajši druhi kraj. Kóžde knježeństwo, kotrejž mění, so móże głwotowy měr ś paktami a sćrěcźenjemi skuśeś, głwoju hlowu w pěsku skowa a budże njeskutka winowate, hdyž ras k wójnje dońdże. Nimamy nicjo pśeciwo Amerizy a budźemy se Sjednoczenymi statami sa internazionalny měr sćromadźe dźěłaś, tola dyrbimy želi pośiajeś śměć, kajkich bronjenjow je Jendźelska potrěbna.

Kubła nėhdušcho khěžora w połodniśej Africy.

Nėhdušchi khěžor na kubła w połodniśej Afrizy. Se šudniśej stórżbu je nėhdušchi khěžor dozpił, so je jemu połodniśe afrikanske knježeństwo tele kubła jako jeho wobsedźeństwo pśeźiwostajiło.

Awstriska so w Parizu wo pożćonku prócnje.

Sso ś franzowskim śwonkownym ministrom a sastupjerjom jendźelskeho śwonkowneho ministra, lordom Cushendunom, rosrěcźnje, je awstriski śwjatkowny kanzler dr. Seipel na to pokasał, so žo politiśke wobstejnośeje w Awstriśkej njenóża skrucźiś, doniž žo hospodarśke wobstejnośeje njejsu wobtwjerdźiśe. Dr. Seipel praji, so žo dźenża Awstriśkej njemóże ś pożćonku w Amerizy pomhaś, dokelž žu žo danjowe žadźby njes tym w Newyorku nimo-měry powyschiłe. Hdyž dyrbi žo po tajkim derjemėnjenje wulkomozow, kotrejž so je głowami pśeźezo saso wobkrucźa, do skutka stajiś, dyrbi žo Awstriśkej mózność dacź, so by žebi w Europje pjenjezy wobśiarała. S franzowskeje strony je to dr. Seipelej pśichilożowało. Po skrucźenju franzowseje hódnosće žebi w franzowskich knježeństwowych krunhach pśeźeja, Paris saso finanzne měśtno sćinić, kajkej je pjedy wójny był.

Painleve francowske twjerdźizny wobhladuje.

Franzowski wójnski minister Painleve je do Metza wojeł, so by ś generałnym štabom swe nowych fran-

zowjstich wobhwjerdżenjow wokoło Metza rozhnđżił. Skrjedy wón do Pucheinkeje pojđże, jo by wobhađżenske wójsko wobhladał a jo potom pśihi kónju franzowsśich manewrow wobdźelił. Pśijedawśi franzowśi wójnski minister Magnint jeho pśichewodźa.

Amerika wójnski dołh Francowskej a Jendźelskej njepomjeśi.

„Daily Telegraph“ i Newyorcka pówś: Wożiwjene wospomnjanje wo šulenju wójnskeho dołga tu žanoho wjetšiha njejmanka. Kóždy pospyt w Genfu, nimske repatracije šulerskich, i muničijonium, jo Amerika wójnski dołh swojich swjatšatkow inwersišći, ninja po powjeśach i Washingtona žanoho zanjasta. Amerikanske knježerstwo njeje hšašliwe, wójnski dołh znowa wupytowaś.

Ze Serbow.

Pśijowjeśa.

Wutoru 11. pożnjeńca.

Proła.

Ze zbórki „Serbow 365 a 1“.

* 1853 Martin Rjen č, jako fśišski syn w Ketlicach, kiž hiž 24. 10. 1911 pśezabu za naš lud jako faraŕ a dr. fil. [illegible] pśeśelićanje zemŕe. Štož je jeho znał, jeho nihdy [illegible]oni. Wón běše wuley wučeny a pśi tym jara [illegible]wy, mérny, zmužkownje nadobny knjez, kiž [illegible]ej swérn swoje serbske fśišske zastojnstwo zas[illegible]a so pśećowaše tam njes-mérnje hrožene Serbje [illegible] zakhować. We swobodnych khwilach so zaběrjaše ze stawiznami swojeho ludu, a je wjaćoro wuley wažne dźela wo nich spisał. Hdyž so nješto k spśichowanju Serbowstwa stawaše, běše wón pśiła, zo by pomhał Ze wšej lubosću wisaše na [illegible] Serbskej, ketrejž je žaseše z pśedneškom [illegible] Też njej nimskimi zdźełanymi je z wuspěchom swojim nadobnym wašnju Serbowstwo zastupał. Wulkom jeho česćowachu. Pśi jeho pogrjebje wčeše senior Budyskeho kapitla praelat Jak. Skala pśećelniwe a česćowace słowa. — Dźensa pśinjdźe na jeho kleśey we Wjelećinje hišće serbscy jeho syn — pod žołnowanjom tajkeho swojeho nana.

† 1861 w Zhorjelcu gymnazialny rektor dr. Korla Anton, pilny łužiski stawiznaŕ.

* 1867 Jan Arnošt Hanćka w Hućinje, pozdźiši kantor w Porśicach.

1876 swjeśi so 800lětny jubilej Hodźijskeje cyrkwje.

Słónco palić wonjecnuje,
Dźeń so króśi z njenahla,
K nawyku sywam pśihotuje
Brózda rjeka rólnika.
Z łapjelinni krovcelemi
Z płowźiwi bučkami
Ćeka kćo rjanej zemi,
Ponalu so wotsali. H. Zejlek.

Luto tučne dny — tyja mało hdy. (Serbska mudrosć.)

*

— **We wjedrje.** Wašnje cole pjenje. S njejzeŕa bźiji so jasny sylny wjetŕik. Njewjedra mjažnu jandźelom njedźelu Darinajle trajnu, wjelce strowy pak wjedrjeśerskuchu. Też wjećoru wjećor so dalako k rańu bimskiske, tjeż koło, to šuchu njemjedzo hlóśe pśihójśele. Wšudobym łoźa na njedźelu wodu. Na polach sin so myśle a wośy hrožnje pśihipśiśe. Je-li šuchota dale traje, ratał i rychtarjam łyžowni khwataś njetrjeba, šimnjo nima wuboj, to małe jeśtkadźeć. — Julije śrjedu jśhadka śtónćko 5.30 [illegible], a khowa so 6.22 hodź. Mjaśec śtyhadźa we ranje 2,58 hodź. a khowa so na wjećor 6.30 hodź. — Wjetŕik wjećor w 7 hodź. barometer 744, thermometer 0, thermometer we dnju +28. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 750, thermometer —1 a thermometer w nozy +14.

— **Rjeśbože i automobilom** śu so hobotni wjećor krótko po 1/8 hodź. na Lubjańskej dróhy nje stałi. Automobil lubjerja Schkodu i Bośicu pśihójśeše i Budyšćina a mjeśesche śwězy pomjeśćhene, dokeľ so runje i druhim automobilom śeśka. Pomjeśćhenecho źiwźka dla widźeśe ho Schkodowy automobil nadobo blišo pśhed śapśhanjom, i kotrejuž žadne śwězu njemjeśeše. Jedyn śapśhan bźiše i Wurzi, a jeśeše i mjeśa, druhi bźiše śapśhan jenoho Budyšćo wójnika a jedźeše do mjeśa. Hačrunjež automobil pomalšu jedźeśe, njemóžeše śapśhanowaj wjazu wuśeś, dokeľ so tutaj runje śeśkośtej. Wjednik automobila, kiž dróhu derje znaje, śtorhny hnoj wóś na lěwo jo wón ho jenoho konja šnorkowuchi ho wo mjeśeś wjeśny, pśihes kotrejž śeśeśka na Delnjo-Kinjanšk njeśnjišcho wjeśe. Pśihi kšaśnju wotorhnu ho šyndwom jene kolo a automobil bu na bźiźidźerju wjerhnjene, tola ho njepowaŕeśi. Tam wośta cyle wobśkodźony śteje. Nuźa kašejdoje wobeju, šubleŕ Sćkoda, jeho 12lětni knjejnoz a šofśer Pawoli, njebźeše do khkowy pśihśiśi. Policija a dźiałaŕśejšy jamaritoju hnydom pśihśwaśeśu. Policija napiša šavjedanoj, kotraž staj bźeš śwězu jeźiłi. Tuton podank śnewa wuśi, kak muśe je, to tej śapśhanaj śe śwězu jśdźa. Kak śahe móža ludźi śe swojej njerozu do njeśeśa pśihśiśeś.

— **Recepśna policija.** Policija wże do śchiśkańśeje jatby 27lětnju, duchownje k'ž zyle normalnu ženu, kotraž bźeše žiwjenu pśihwuśiwu, kotraž śwonka Baldyšćhim budźi, cjełnuła, a kotraž za sobotu w nozy śo wokoło bźušo wodeładźeše. — Tohorunja dośahnyła policija šandźenu nóž 18-cólnu hozu, kotraž bźeše i jeśe wocekhowańśeje cjełnuła a śo tu bźom někotre dny wokołobruneśeše.

— **Za wjedniłom automobilow.** W pośledniom cjełnju śe ho wobjeł wokśedźowaŕ, to wjednicy automobilow swoje śamochody na wobśkodźenuj mjeśnach, kiežkuli wuźowy a na śaštanicach wjeśeśańskich a druhich omnibusowu śtejo [illegible]ośała a tak wobśkedźiła. Śeamtśne płaći wo motorowych kolešarjach. Po § 28. licje. 1, postanjenja wo wobśkodźe je śamośtojnami je 6. 3. 1928 je tajśe pozwanje šokazane a pośłužnym šołtyšom mjam je so šnowa pomnjeśiło, pśiłeśejśwo njewobkedźowanym šatrośćeŕ.

— **K žnjewcam djakownu źwjeźenu** šondźenu njedźelu běchu Budyśke evangelśke zyrkwje rjenje wupyšćene, kaž so to po wažnjeśi dnja a i djakownje myśle za dośtałe Boże dary ślušne. Pśihi wšitkich Božich śłužbach běchu Boże domy połne nutrnych kemśicherjow. Śwjedźańske kemśicherje porjeśišćeśe zpytnemu khór. We Michałśkej cyrkwi šberachu so po tónźcenjomaj kemśicherjowej dary za wułki šwón.

— **Sakśka krajna lotterija.** Pśihi šobotnišćim cjełnjenju 5. rjadowanje 102. łośiśeje krajneje lotterije (6. dźeń) padźe dobyće wo 200 000 hr. na cźišło 42 628; dobyće wo 25 000 hr. na cźišło 91 348; dobyće wo 10 000 hr. na cźišła 120 180; dobyće wo 5000 hr. na cźišće 53 320 a 141 690; dobyće wo 3000 hr. na cźišła 21 110, 21 264, 30 143, 56 659, 89 235, 92 431, 115 179, 130 122, 148 962; dobyće wo 2000 hr. na cźišła 1212, 15 947, 27 091, 33 412, 45 363, 52 302, 80 327, 94 761, 100 430, 110 086, 116 826, 117 537, 120 272, 122 752, 128 727, 129 979, 141 321, 148 146; dobyće wo 1000 hr. na cźišła 564, 5170, 7713, 13 046, 18 091, 18 492, 32 726, 36 800, 36 879, 46 184, 47 810, 59 165, 64 578, 65 643, 67 684, 71 240, 73 678, 78 956, 79 002 79 026, 84 360, 87 541, 90 094, 99 244, 113 871, 119 000, 121 342, 126 589, 137 447, 142 071, 142 736, 144 029, 145 792, 149 703; dobyće wo 500 hr. na cźišła 1480, 2847, 4809, 8920, 11 486, 17 476, 18 821, 25 406, 28 811, 40 211, 54 068, 54 393, 60 162, 65 445, 65 726, 75 321, 79 357, 81 639, 81 907, 82 090, 84 885, 86 448, 88 749, 98 110, 104 583, 107 234, 111 298, 111 854, 125 215, 127 876, 133 029, 134 686, 134 689.

— **Rjeśbože z automobilom** śu so hobotni wjećor krótko po 1/8 hodź. na Lubjańskej dróhy nje stałi. Automobil lubjerja Schkodu i Bośicu pśihójśeše i Budyšćina a mjeśesche śwězy pomjeśćhene, dokeľ so runje i druhim automobilom śeśka. Pomjeśćhenecho źiwźka dla widźeśe ho Schkodowy automobil nadobo blišo pśhed śapśhanowaj, i kotrejuž žadne śwězu njemjeśeše. Jedyn śapśhan bźiše i Wurzi, a jeśeše i mjeśa, druhi bźiše śapśhan jenoho Budyšćo wójnika a jedźeše do mjeśa. Hačrunjež automobil pomalšu jedźeśe, njemóžeše śapśhanowaj wjazu wuśeś, dokeľ so tutaj runje śeśkośtej. Wjednik automobila, kiž dróhu derje znaje, śtorhny hnoj wóś na lěwo jo wón ho jenoho konja šnorkowuchi ho wo mjeśeś wjeśny, pśihes kotrejž śeśeśka na Delnjo-Kinjanšk njeśnjišcho wjeśe. Pśihi kšaśnju wotorhnu ho šyndwom jene kolo a automobil bu na bźiźidźerju wjerhnjene, tola ho njepowaŕeśi. Tam wośta cyle wobśkodźony śteje. Nuźa kašejdoje wobeju, šubleŕ Sćkoda, jeho 12lětni knjejnoz a šofśer Pawoli, njebźeše do khkowy pśihśiśi. Policija a dźiałaŕśejšy jamaritoju hnydom pśihśwaśeśu. Policija napiša šavjedanoj, kotraž staj bźeš śwězu jeźiłi. Tuton podank śnewa wuśi, kak muśe je, to tej śapśhanaj śe śwězu jśdźa. Kak śahe móža ludźi śe swojej njerozu do njeśeśa pśihśiśeś.

— **Recepśna policija.** Policija wże do śchiśkańśeje jatby 27lětnju, duchownje k'ž zyle normalnu ženu, kotraž bźeše žiwjenu pśihwuśiwu, kotraž śwonka Baldyšćhim budźi, cjełnuła, a kotraž za sobotu w nozy śo wokoło bźušo wodeładźeše. — Tohorunja dośahnyła policija šandźenu nóž 18-cólnu hozu, kotraž bźeše i jeśe wocekhowańśeje cjełnuła a śo tu bźom někotre dny wokołobruneśeše.

— **Za wjedniłom automobilow.** W pośledniom cjełnju śe ho wobjeł wokśedźowaŕ, to wjednicy automobilow swoje śamochody na wobśkodźenuj mjeśnach, kiežkuli wuźowy a na śaštanicach wjeśeśańskich a druhich omnibusowu śtejo [illegible]ośała a tak wobśkedźiła. Śeamtśne płaći wo motorowych kolešarjach. Po § 28. licje. 1, postanjenja wo wobśkodźe je śamośtojnami je 6. 3. 1928 je tajśe pozwanje šokazane a pośłužnym šołtyšom mjam je so šnowa pomnjeśiło, pśiłeśejśwo njewobkedźowanym šatrośćeŕ.

— **K žnjewcam djakownu źwjeźenu** šondźenu njedźelu běchu Budyśke evangelśke zyrkwje rjenje wupyšćene, kaž so to po wažnjeśi dnja a i djakownje myśle za dośtałe Boże dary ślušne. Pśihi wšitkich Božich śłužbach běchu Boże domy połne nutrnych kemśicherjow. Śwjedźańske kemśicherje porjeśišćeśe zpytnemu khór. We Michałśkej cyrkwi šberachu so po tónźcenjomaj kemśicherjowej dary za wułki šwón.

— **Sakśka krajna lotterija.** Pśihi šobotnišćim cjełnjenju 5. rjadowanje 102. łośiśeje krajneje lotterije (6. dźeń) padźe dobyće wo 200 000 hr. na cźišło 42 628; dobyće wo 25 000 hr. na cźišło 91 348; dobyće wo 10 000 hr. na cźišła 120 180; dobyće wo 5000 hr. na cźišće 53 320 a 141 690; dobyće wo 3000 hr. na cźišła 21 110, 21 264, 30 143, 56 659, 89 235, 92 431, 115 179, 130 122, 148 962; dobyće wo 2000 hr. na cźišła 1212, 15 947, 27 091, 33 412, 45 363, 52 302, 80 327, 94 761, 100 430, 110 086, 116 826, 117 537, 120 272, 122 752, 128 727, 129 979, 141 321, 148 146; dobyće wo 1000 hr. na cźišła 564, 5170, 7713, 13 046, 18 091, 18 492, 32 726, 36 800, 36 879, 46 184, 47 810, 59 165, 64 578, 65 643, 67 684, 71 240, 73 678, 78 956, 79 002 79 026, 84 360, 87 541, 90 094, 99 244, 113 871, 119 000, 121 342, 126 589, 137 447, 142 071, 142 736, 144 029, 145 792, 149 703; dobyće wo 500 hr. na cźišła 1480, 2847, 4809, 8920, 11 486, 17 476, 18 821, 25 406, 28 811, 40 211, 54 068, 54 393, 60 162, 65 445, 65 726, 75 321, 79 357, 81 639, 81 907, 82 090, 84 885, 86 448, 88 749, 98 110, 104 583, 107 234, 111 298, 111 854, 125 215, 127 876, 133 029, 134 686, 134 689.

S **Drużkej.** Niedźelu pśihpołdnju wotśe[illegible] sajeśe bliško Lubemnicje Nocjerjej kowjanc[illegible] i Kuśi pśihjedźe a w kotrejuž pjerej wośp[illegible] pśihrowa a wośa sa śeśeźnor wiśaju. [illegible] śeźeźnor a tej korcźownja automobila śtoj[illegible] taj. Se žyłownym śrażenjom buchu mu[illegible] cźinjeni. Jenej łobuśćiźanej Kuśej ku[illegible] śtichaśe. Śrjeśeo ho na wjednika automobila, jo je [illegible] śawinował.

S **Hodźija.** Sławna Hodźijska kermuśka [illegible] dźeń wulke žyle hośći i blišća a daleka pśihwabiła. [illegible] ho pśihśtrodźachu i omnibušami, kiž běchu wśitke [illegible] pśihpołnjene. Wjele pombako je rjane cźołke [illegible] ja to ju wośeźke naśchi torćźanarjo dźakowni, pśihcej [illegible] pite je ho tu wjele. Woni běchu žo ja jśdźe a pśiś [illegible] śeźe pośtaroli. Njepośrabnowachu też „pjwarje [illegible] tanj“ i wokołowjch mésłow a wjśow. Podarmo [illegible] njeśli.

S **Wójpora.** Naturwuznańśke dwanśtwo [illegible] dźenj jutrownik w Tśelcu śwoju śtuśku [illegible] śhromadźiła. Pśichedźetanej buśchtej wobśtodna [illegible] prawa wo minjenym wośkhodnym śeźe a bitanje [illegible] pśihtomnoś za dobrnj pójnadk a nźchedźódnym [illegible] hodźeśku. Dokeľ śtej ho hojwadaśe a [illegible] jenje powidźitkownje śkruśeśej, wobśkankuj ho [illegible] śeźenje dwanśtwowo. Wupraja ho dźak wśitkim [illegible] śtaj ho tuśe mogj k Lpśchenu orużowa a jeśeh [illegible] śtawowy wérowoli.

S **Lubija.** Pjatk pśihpołdnju pśihjśeźe po [illegible] burgśtim mośeźe motorowy kolešaŕ za automobilom [illegible] dobo pśchebźa hólešeźa bróm, kiž po śpaźu motorowe kolešaŕa njebéśe pytnył. Sa njeby dźeźo pśihpył, [illegible] śpina motorowy kolešaŕ tak łyhnje, so ho jeho [illegible] wjerhnjeć a padnu. Pśihi wobnowjnju śebi kolešaŕ, [illegible] Mišnjśa, nohu śłama. Jeho a jeho mandźelśki, [illegible] na jozjuśtim śrdźe hobwjśźeśe, dźerźachu do [illegible] nje dowjeźeć. Sonu, kotraž bźeše pod śtrźelomi jene[illegible] pila, njedźelu śako i śhorownije puśchećkim. [illegible] bźeše dźeń dróhu pśchećkeź, wotekhle i łśźźicmi [illegible] nami. Jeho dowjeźechu k śtarśchimaj. — Daśiše [illegible] śta ho hobotu dwohodźinja ½12 hodź. na Rumburśkej [illegible] ny. Automobil pśchećeźeźy i Lwje śtonk, kaj to [illegible] śicha, pośłužowaćnu i Malcje Śwjedźinjy, kotraj i [illegible] jédźeśe. Haźrunjeź auto trahjeśe, śajźeśe hoja [illegible] na lśnu śtronu, śchmórknuj ho automobila a ho na [illegible] ruzy wyśe łoźeźa tśćtro śrani. Jeźe koło ho zyle [illegible] zowa.

S **Kamjenza.** Na pródźenu nowego direktora Budyśkich mésłećźanśkeho dźiwadła, knjeza Leona Schettlaendera, w pśchewośtajenje mésłećźanśkeho dźiwadła k dźiwadłowemu pśchedwjedźerjam za bliźśchi śwjśki trajećźy [illegible] bra t. l. hać do tónja mérca bł. l. je ho jenu to dowjeźe. Mésłećźanśkeho śaśtupjerjo pśchihłośowachu śrźećźanowanje naśchijej mésłećźanśkeje rady, kiž běśhe wona na tuto [illegible] nośeź po poćźahnjo jim pśchedpołożiła. Po tutym [illegible] nju ho dźiwadłowa direkźija śwjśała na 8 mésłećźanych [illegible] wjećźenjonu dobrych operow, cźi-no a wjśelekoroh, [illegible] wych śrućkow a i nowwpśaćeŕ też numéłśch a pśaćźiwego [illegible] śpćrećźnych operetow.

* S **Kamjenzy.** (Automobil jajśźe bo cźišły [illegible] facźerjow.) Na mésłećźanśkej mjeśu mjeś Harlowa a [illegible] rej Kamjenzu jajśźe wiał rano automobil i Tśemnic [illegible] Rudnych horach pśchićźała, do cźišły dźiałaćerow [illegible] keľ běśhe ho jemu wobćerć pulka. Jeźko ho [illegible] dwóśicu cźeźkowaźenego do Kamjenźanśkeje [illegible] nje dowjeźeł.

S **Kamjenza.** Tudomna wuśtawa realka a [illegible] dowjeź śchuli běźhu wćeźarnjśku pándźelu nawośe[illegible] teź horjom dla pśchedpśiśanu pśćźinnu dla śwjźe[illegible] wjśeł. To je wśźeźe wśćhoźo źadne w śeptembru

S **Kamjenza.** Njeśbože i motorźim kolom ja ho [illegible] dźeźu dopołonja na Kuśejśej dróhy. Tudomnuj [illegible] cźłowjeźaj pśchijśźbźeśchaj i jim po Walćhuśkej [illegible]

Pośtawy Hós.

Roman

24] (Pokraćowanje.)

VII

Ja podach ho se Sterlingowemu bydlenja runjewon ke policajśkemu preśidźiju a dołho ho i cheśon rośmołwjach, tiž hnydom śtany a ho śwobleka, hdyž bźeše śhonił, śchto je nje tak pośźe hišćeźe k njemu pśihńjedło.

Wśchi'zy śtrażu mźjaży śaśtupiśy ho hnydom hromadu śwolachu a dośtachu śwoje wukazuje. Se rauśchim świtanjom budźe śawźeźe njemóžno, so mordaŕ se Stockholma cjełuje, kaž tohorunja nij konwerzuja radźićeźta, ja kotruž ja śobom pśchikaś wuśtukowadź, so ma ho śajeź.

Hdyž běch śebi nźchto hodźin pokoja popśchaŕ, śamołwich ho formy dla k śłużbje a śtojach hižo wokoło 7 hodź. rano i śwećnaj śtražnikomaj pśched domom na Riddaregatanje 71.

Kaž běch woczakował, njenamaka ho w bydlenju komerzijnje radźićeźki nićźo tajśeho, i cźimž mohła ho do nźcźeho śapśeźeś; ju pak tola njedźiwajźy jeje roshorjeneho protesta do policajśkeho jatwa wotwjedźechu.

Po śtónćenju tuteje naśeźnoźe podach ho na pućź ke Sterlingej.

Hižo na śhodach wędźach, jo je najjaśnišcheje dobreje myśle: Chopinowa „Grande Polonaise brillante“ śchmjeśche mi i wyśtajwni rytłmami najpśeśećźo . . . .

Mi śnamonu bohużeł jenje popśchate było njeje, hudźbnińke wumeśtwo wutonjeź, ale pśchi dołhoźéźnym wobkhadźe śe Sterlingom běch śwój hudźbny pośtźeh po nźcźim wutukłował, haj wjazu hać to: ja běch rćź hudźby jako tołmaćeŕ najśpaśeźenjśchich myśliźkow pómał a wędźach, hdyž Sterling ja i śchidłom ḱedźeśche, wśźeźe, śchto ho w nim śtaiwa.

Wón njeda ho na źane waźchnje mutliś, dhuž śaśtupiśch. Poźwdźeźi ho do śtółża a cźakach, doniž wón śłónćeźi njebo a śaśtoćźiwśchi, i kótźkan źmjećźonu tniźku i dwpśanu śaćźinu.

„Nó, Fryźa“, ho wón wopraścha, „śchćeźe dha ho hnadneje hižo śwećźeźi?“

„Wéźo“, ja wotmołwich a powźedach jemu śobom wo tom, kak běźhmy śebi hewak hiśćeźe wéź śawjedli.

Wón ho śmjeśeźe.

„Nź, mój luby, bo paśźow nam tón njepołéźe“, rźekny wón i bźom wiźo.

„A cźehodła niź?“

„Dokeľ ma śa łépśhe wośtaćź, hdyź je“. wotmołwi Sterling, k pśćanśkemu błdu pśchihnuwśy. „Śśamo hźeńje wobdźarjeny śłóśtnik wéźe wź, so je na méśtnje śtuka śtajźeźć, daźno hižo źane makomeźło wźazy. Stockholm je dźeńa wulki dośeź, so by wśchej móźnej bojśźi, kiž ho śwéźiła bojś, mohł pobśćnje hośpodu pośśićeź . . . .“

„A tak wy pośajśim ménićźe. so wón dozyła na to njemyśli, Stockholm wopuśchećeź?“

„Ja to niź jenoj njemyśli, ale ja to wźm. Jeho pśźźa-nje wśchat njeje hiśćeźe dobjelnjene. Hlejeźe tulet“

Sterling wśa liśt papjeru i pśćanśkeho błda a poda mi jón śmjźo. Bź to jednoru ŕśt, na kotremž śtojeźe i mózgnymi pśćnikami napiśhane:

„Kak maźe ho po bźhańźy śaśchkeźe nozy? Dam wam dozyła derje ménjenu radu: Porśhy prez wot tuteje wźzy, ta mohła wam jara dźoho pśchinieź!“

Podpiśma njeśbź źanoho. — Ja ho praśchajźy na Sterlinga wobraćźeźi.

„Hdy śeźe liśt dośtał?“

„Wśched śchtiwórcź hodźinku i pźćnim póśtom“.

„Tón je, kaź ho śda, wot njeho?“

„Najśtérścho“.

„A śchto ménićźe nźtko cźiniećź?“

„Cźiniećź? Haj, nuśśtićźe traźch, so śym ja [illegible] detektiw, kiž może śłóśtnika po pśćnowem kośtu abo [illegible] widźe, i kótrumž je jeho liśt pśćany, wućźuśtoliéź?

Nź, mój luby, kaź te wźzy leźa, widźu tola i [illegible] wulkemu dośeźćźinjenju, to mamy cźaźe dośeź, prawe [illegible] śladnje śledźićź, pśchetoź hroźenja derje wupraja, so i [illegible] keje pśchićźiwy, kiž tuźhwiśu hiśćeźe nźesnajemy, na [illegible] swoje operazije dale wjeśeź. Wśchi tom śym jemu [illegible] na pućźu, a tohodła je ménił, mje i tutej papjerka [illegible] śchićź móź“.

„A wy ho njebojićźe?“

Sterling ho wśźise śaśmja.

„Ja ho bojeź? Ow nź, woprawdźe niź! Śaćźinje [illegible] jośeźe mźjach jenoź dźeńa w nozy, hdyź běch śkoro [illegible] śpuśćeźe, hdy śaźo kopije do rukow dośtaćź, nźtko pak [illegible]

„Nźtko pak —?“

„Nźtko pak wźm, so mamy hiśćeźe zyle nałźćźo a [illegible] kźćźo pśched śobu, pśchedy hać tón śtśpy budźe móź [illegible] śwoje płśniśtwo domoj śkowaćź“.

„Na was prawźe njeśrośumiju,“ ja prajach. [illegible] hakle śeźe wy prajśt, mój njebźchmoj tutkwiłu [illegible] pśchećwidźeź mohłoj, cźehodła cźe wón tola dźeź [illegible] wośtaćź, a nźtko wy nadobo wokkreśtjeśeźe . . . .“

„Tak?“ rźekny Sterling. „Śśym ja tajśe nźśtko [illegible] Haj, haj, to wśchat je mźjno . . . . Na, ja wam [illegible] wśtuśćźu potom hižo wujaźnju, hdyź budźe [illegible] Mjeś tym bych wam dźyśt tukłwiłu dobru radu [illegible] trochu śa łódźujźwo we Śchźrach (mate łupu we [illegible] śajźmowaćź“. Bu mi pśchećo bóle i hdanićźom, [illegible] Sterling śe źwojźmi rźećźeni won. Wźch-li śwapaźeź [illegible] nił, so źebi wón we śwojej dobrej myśli źort śe [illegible] wola, to pśchepśwźdźeźi mje nźtko jeho śe [illegible] wupraźena rada wo tom, so tomu dozyła tak njeće.

Sterling śpohladny na źwój cźaśnik.

(Pokraćowanje śeźe.)

mška. Pschi sawinjenju na knjeżku dróhu sajdże wjedaŕ kola pschemahle wokolo rožka a kolo storczi tehódla se pomjel spěchowcżu do wuslužbneho wozna Metschez firmu a jo rozbi. Wjednik kola, kiž z hlowu pschez schklenzu sydże, ho w mjeszowczu khtro zeża. Jeho zozinu je strózenemi wotcżidże.

S **Wojerez.** Na zwónjacze wiki sandżenu sobotu běchu wjazy žiwni na pschedań pschiwjesli hacż na poslednje wiki. S tuteje pschicżiny su ho wjele tej placżiny khtro zańdże. Prożatow běsche 315, běhakow 5 na pschedań. Prożata placżachu 11—21 hr., běhali 40—60 hr.

* S **Nólanow.** Każ hižom pišachmy, ho w hrodowskej zapali we Wudworju pola Nólanow sandżenu schtwórtk rentnerka Dorothea fe Schönberg-Waldenburg z pryncom Ferdinandom z Lippe-Weißenfeld z Barnsteho hrodu swótowa. Pschi tutej kkadnosczi je pryncz Ullrich fe Schönberg-Waldenburg tewarschum „Zónskeje pomozy" w Nólanach dar wo 2000 hrimnow pschepokasał.

Z Łužicy

* S **Kamjenca.** Dalsche z khsczenje tudomnych wosebitych wobstejnoscżow na ho w blizkim czasu wozakonczaś. Prózowanja wo pschiprawjenje autowoje czarny z Kamjenca do Budestez a Budyschina smeja po dacżu wjetsch wuspěch. Sandżenu pjatk sendżachu ho na hamtskim hejtmanstwje w Budyschinje zajimzy za tutu wez z rozwodowanju, na kotrymż bkschetsi też Drjezdżanska pyschicha pólska direkzija a nemskostatna żelesniza zajimjenej. Wyschitschi pósczi rada Mäder z Drjezdżan pschedmjesche pschecza wobdżelenych gmejnow a zdże, zo je pósta swónliwa, na tute pschecza dźiwacz. Jenotliwe gmejny wuprajichu so zhromadzeni, zo je autowe zwiazanje tu trébne, kiž maju wjele próżdne czasy njes czahami wupjelnicz a schuleschemu wobkhadej khużiz. Wotmyslenje hu tři jeżby tam a sem, rano, pschipołdnju a wjecżor. Rańschej a wjecżornej jězbje wjedżeżej do Budyschina, pschip. jenoj hacż do Budestez, thdżej je zwisk z Budyschinom z Korjenskim autom. Jeżony pan ja autowu czaru z Kunwalda do Budyschina pschepokasachu zhromadzeni wuzkschemu wubjerkej.

S **Tuczij.** Srudny zmjertny pad sta ho pjatk wjecżor w naschej wsy. Młodu żonu, wéstu Hulczowu, bésche psched nehdże dwémaj njedżelomaj mucha kkóla. Żona pak to dale njerozkbedżbowasche. Bórsy pak ho rana zhórschi a pschida ko sajedożcżenje krwé. A běsche žiżom pschepodże. Pod rukomaj lekarja wumrě wboha żona po njekrażnych bolosczach.

* Se **Schérachowa.** S ponowjenjom tudomneje katolskeje zyrkwje nékto sapoczu. Połnózna strona Bożeho domu je z rózchtami sabita. Njemjeschkniży ponowjeja wobnjetk a tschéschne roky. Dżéko wuwjeduje twarski mischtr Marschner se Schérachowa.

* S **Wulkeho Schunowa.** Polizija we Warnsdorfse je rénnischeho pomocznika Adolfa Großera sajała. Wón bésche *pola swojeho dżédowanza rénnischeho mischtra Oskara Jungmichela* we Wulkim Schunowje 217 hrimnow pschekschiwił. Pschi sajeczu wotewsa jemu polizija natykany revolwer a tesching.

* S **Hornich Kundraczij.** Tu bu Gletny Wornar Libsch z woporom wobkhoda. Wón bjesche na dróhu z hrabjemi w ruzy. Jeho pschesczéhny pomalku automobil jeneho hoscżenzarja. Po sdaczu je kolo auta dżéscżowe hrabje zhrabło, dokelż bu wone morżnjene, so ho swjese a na to wumrě.

Se **Sémilneje.** Se zjnowjeho pschatra padnyla je sobotu na hornim dworje w Sémilnej robocżanka Hona Richterez. Gmejnske zotra Singerez poschkeji snjeżbożnej wréd nju pomoz. Na to dowjesechu wobżarujomnu k lékarjej, kiž spójna, lo bésche żebi wona nożowu tósez słamała. S pschewodom nékotrych wozbowom możesche franjena do zwojeho domu dójcź.

S **Kundraczij** pola Kamjenca. Njedżelu wjecżor we 10. hodźinje wudyri woheń w statoku żiwnoseżerja Arnoschta Eugemanna Domke z hródżu a jene kolowdrjate twarjenje ho wotpalichtej. Sést samódżu z cżahom gu khowacż. Domjaza mdoba je pal ho skoro wschitko dwa lisa. Też zbje wumlócżene żitowe żeż a pizu snjeżaku plomjenja. Dla njedostatka na wodże bżchu wobmjezowane woboty w haschenju wutrjasane. Ka je wohenj nahal, njeje hischcże znate. Wotpalene twarjenja bżchu mastjone. Wobżbjeżeŕ ma drje sawésczene, tola jemu wjele schkody nastanje.

* Se **Zitawy.** Morweho na żelesnitschich kolijach namatachu pjatk rano njejnateho, kiž bésche ho njedaleko kwasneje mjesy czahej pschejeżej dał, kiž rano 3/4 5 hodź. do Liberza jędżał. Jeho zakoftnje swohidżeneho zdżiwnychu. Wujerow pschi nim njenamatachu.

Serbscy hosco we Łužcu.

Rjana Łužica, sprawna přećelna,
mojich serbskich wótcow kraj,
mojich zbóžnych sonow raj,
swjate su mi twoje hona.

Tak zaspěwachu „Radosćenjo" polno wjesela a znaroneje hordosće, jako smědżachu witać zašłu sobotu 8. sept. lubych słowjanskich hosći do swojich ródnych Bukec. Z Liberca běchu hoséo přikhwatali na wječor 1/26 hodźin, zo bychu wopytali łužiskich Serbow, zo bychu zeznali kraj a lud. Kak so wšitcy lubi hosčo z čestnym mjenom mjenowachu, to nochcu wam, lubi čitarjo, přeradźić, ale to, zo běchu wone zjednoćeni w odboru „Klubu čs. turistů v. Č. Dubě, Jablonci n. Nis., Hodkovicich, Liberci, Světlé pola Ješt. a České Lípje a zo bě wšém z wustojnym wjednikom pán Kögler, vrch. ofic. st. drah z Liberca. Powitani buchu hižo lubje na dwórnišću w Pomorcach wot bratra wučerja Wjele a jeho knjeni mandźelskeje, wobhladachu sebi duey do Bukec rjanu krajinu a sławnu wjesku samu, podawši so potom do Stangec hoséenca, wočerstwjenje po dołhej jězbje namakawši.

Wječor we 8 hodź. wuhotowa jim „Radość" pěkny powitanski wječork w zali hoséenca. Rjana ličba sobustawow towarstwa bě so zešła a też hoséo z dala njepobrachowachu. Wšitcy chcychu so tola rady bliže zeznać z bratrami a sotrami wulkeho słowjanskeho kraja, swobodneho wšěch putow połožowarstwa. Br. Lubjeński witaše wšěch, cyle wosobje „słowjanskich hosći z lubymi watrobnymi słowami a jemu přizamkny so z krótkim jadriwym postrowom předsyda župy „Jan Arnošt Smoler", bratr Krječmar ze Budyšina. Khór „Radosće" so zastupa, bratr wučer Wjele zjewi so w jeho srjedźišću a ližo klinachu prěnje serbske spěwy w rjanym dobrym přednjesku. Předsyda odboru „Klubu čs. turistů", hdn. Kögler, dźakowaše so w mjenje swojich krajanow nutrnje, bratrowscy za přewšo lube powitanje. Zaso zaspěwa „Radosć", sotra Kerkec dwójcy krasnje wšěch přitomnych z jeje miłym, cunim hłosom překwapi. Bratr Lubjeński pak njehě mjez tym lěnjuchu hrał. Swětłowobrazowy aparat bě připrawił a hórzy bu óma, widżachmy našu krasnu dominzu w barbnych wobrazach, drasty našich maćerškow a rjanolinkow a wašnja našeho luda. To bě překwapjenka a zdobna ideja. Tak wuhladachu lubi hosćo wulki dźěł našeje přewšo lubowaneje domizny, přetož čas jich byšo we Łužicy bě jara wobmjezowany. Horcy dźak lubemu Lubjeńskemu. Towaršna zabawa so spěšnje wuwi, słowjanske a serbske spěwy so wotměnjachu a *samo jenu baseń wot sławneho Pětra Bjezruča* smědżachmy słyšeć. Hišće raz zaspěwa „Radosć" a potom čepješe hodźinka k nócnemu mjeru. Pukečenjo wotewrichu jich hóstne domy šeroko a hórzy bychu hosćo (35) rjenje wukhowani a sonjachu přenju nócku we Łužicy.

Njedźelu rano w 7 hodź. hižo zhromadźichu so hosćo před Stangec hoséenćom z „Radosćanami" a wjeseleje mysle, wyskacy spěw w erće, zynk hudźicheho nastroja přitulo, spěchaše rjana črjódka pod wjednistwom bratra wučerja Wjele na Čornobóh. Bože słónčko mjenješe hižo wot zažnehu ranja derje z člowjestwom a tuž smědżachmy so poćić, tak wjele kaž — dyrbjachmy. Nastup na Čornobóh při zažnej hodźinje bě krasny a na wjeršk docpěwši, zesuwachmy wšo blida k wulkej tafli a radowachmy so při šalcy bunaceho, skleńcy piwa abo sodowki krótku hodźinku. Pohladnicy so pisachu, do wšěch stron postrowy njeso. Z powyšeneje wuhladnje wšěch mějachmy rjany wobraz wokoliny před sobu. (Hač móže so nowy drjewjany natwar zbożowny mjenjować, to nochcu tu rozpominać.) Słowjanski přećel zwěsni hišće wšěch na płaće, tak změjemy hišće rjanu spomnjenku. Potom z lohkej nóžku z hory dele na Hromadnik. Tu wobhladachmy sebi wšitcy woprowaniško a rozpominachmy wo zašłym czasu. Kaž słoborna smuha čehnješe so pućik přez pyšne wjeski srjedź polow a łukow — do Budyšina. Wokolo 1 hodźin připołdnju docpěchmy w poće swojeho wobhlića pěši Budyšin.

Tu w Budyšinje bě hižo w hoséenću „K wopraunemu" słódna poliwka a pječeń připrawjena a tuž lubym hosćom a třom Serbam derje zeslożża. Popołdnju w 3 hodź. wobhladachu sebi hosćo hród Ortenburg (podzemske jastwo, štukartowu zalu, Jurjowu kapałčku a z jeje wéže starosławny Budyšin, Serbow stolicu). Potom wobdźiwachu naš Mikławšk, kročo přez Zwinger podachu so do Pětrowskeho domu, do Kapitla, wobhladachu sebi radośeu, rozpadanki Maiš-

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 11. septembra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1935	100 pólsk. złotych .	46,975
1 jendżelski punt .	20,342	100 českosł. krónow .	12,428
100 swajc. frankow .	80 72	100 franc. frankow .	16,365

Barlinska bursa bě wjeżera hłaba. Kursy efektow njedotknychu. Wjetschi sajim wuwabichu wiki z dołżnymi a rentowymi listcżinami.

Produktowe wiki wschitkjeżachu wjeżera hrosne kżiwjenje wschěch żitnych placżiznow. Pschenża pschihódži 25 pjenjezkow, rožka 30 pj., nałětni jeczmjeń 10 pj. a najmjenši 25 pj., wowsa zbohromja 25 pj. po zentnarach. Żita bě wjazy hacż na dojcź na wótach. Kupzy ho kupowacża wotwlatkowachu. Muka nima tohodnja kupzow. Wéra placżesche zentnar

w Barlinje:

pschenży 10,10—10,30 hr., rožki 10,35 hr. hacż 10,45 hr., jeczmjenja najmjenscheho 10—10,50 hr., jeczmjenja nałětnjeho 11,80—12,60 hr., wowża 9,05—9,50 hr.

w Drjezdżanach (pjatk)

pschenży 10,55—10,80 hr. (10,95—11,20 hriwnow),
rožki 10,75—11 hr. (11,05—11,30 hr.),
jeczmjenja najmjenscheho 10,65—10,90 hriwnow (10,65—10,90 hr.),
jeczmjenja nałětnjeho 12,15—12,70 hriwnow (12,25—12,30 hr.),
wowża (nowy) 10,20—10,60 hr. (10,35 hr. hacż 10,75 hr.).

w terminowym wikowanju

za september: pschenży 10,92½—10,93¾ hr. *rožki 11,05—11,02¾ hr., wowża 9,85* hacż 9,87½ hrimnow,
za oktober: pschenży 11—11½ hr., rožki 11,02¼—11 hr.,
za dezember: pschenży 11,25—11,27½ hr., rožki 11,05—11,07½ hr., wowża 9,92½ hriwnow,
za měrz: pschenży 11,45—11,50 hr., rožki 11,40—11,45 hr., wowża 10,40—10,35 hriwnow,

Pschi Łabju

Dwórnika, 16—17 kónjeho, Mäjeler a Co w Niskej.
Hospoju, pschepytowarnja w Pomorcach.
Dżélaczerjow łžinych, hajnikownja w Delnjej Hoti pola Niskeje.
Pohonczja, Frenzel a Felgenhauer w Bělej Wodże.
„ do Kamjenca, Schützenstr. 4, telefon 197.
„ **Bělf** w Jyżowje pola Kamjenca.
Holzu do domu, knježi dwór w Debrkezach.
„ **Hähnel** w Niskej.
„ **Jahnowa** w Lubiju, Georgewitzerstr. 20.
„ **Hermanka** w Njeswačzicach.
„ **Teichowa** w Bańdschinje, Kamjentna hasa 5.
„ do Budyschina, Seminarska hasa 9 delka.
Schuferka, hoscżenz na Dwórnišczu w Lubiju.
Schuferka, zyhelisza w Bratach pola Wojerez

Na pschedań

Mandlowa a kolesa, tara w Kletnom.
Bandola (nowa) w Budyschinje na Wetzelskej dr. 21.
Wéjawa ja 90 hr., Schmidt w Bělej Wodże, Srjedźnja hasa 5.
Durje, wotkna, tschschne „hele, żelesnej khachli, we Wojerezach, Dwórnischcowa hasa 10.
Kolo motorike 7,5 PS. w Hródku, Drjezdżanska dr 17.
Kolo żonjacze w Hródku, Kopcowa hasa 7.
Kolo motorike w Budyschinje, Moritzowa hasa 7II na prawo.
Krowa wyhożkoscżelena a 4½letna jałowja w Nowej Wjesczo. 4 pola Huski.
Honiwinske tżélby w Budestezach, Nitojeżanska dr. 9t.
Blido budowe, wuczahowarstwo, 90×125, w Budyschinje, Tżélarska dróha 31 II.
Byk 1¾ letny w Niechornju 23.
Żerdże, palne drjewo, kary, wozy, wschelaki grat, hodże, meble, drastu a wobuscża we Wojerezach, Brětwarska dróha 116.

Sdudnizy na pschekadżowanje

schtwórtk 13. septembra 1928

w **Budyschinje** na Barnsteho dwor. w 9 hodź.: Gramofon z 19 deskami, mużaze kolo, lożo, kredenza, kubowa garnitura, stol psched pżisanje blido, motor, bżcze motorstcheho kola, klawatsi, kamor, gorkowa garnitura, 1 bużcze, elektrizita khidża, 5 klaskrow, hornywjerk, khabat, 14 mtr. stolowego żelti, gramofonej, pjenanyny kamor, teschink, fotografiska pschistrowa, kupiscża, wuzija żelesna, komoda jako blido, mużcze kubrowy kamor, motorske kolo, drasthka, kżejzar, cżasnikaŕ, 6 pżanistich blidow, vertikaŕ. radio, 4 pżanistke stroje a wobras, wobucża, trompeta B. tuch. kamorej.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dżenża dop. 3/11 hodź.:
Wiki za mérne pschi wjeżerawschich placżiznach
3/12 hodź.: **Każ psched hodź.nu.**

Placżizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg. howak 100 kg.

Placżizny po złotej hriwnje

	10. 9.	8. 9.		10. 9.	8. 9.
Pšenica	202-206	217-211	bunv	—	—
rožka	207-209	213-215	woka	—	30-32,00
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	15-16,00
naz. ječmjeń	200-210	200-210	žołte lupiny	—	17-17,50
wows	181-190	186-195	zerndella	—	—
kukurica	206-201	208-210	raps. wosusk	19,40	19,40
pšenć muka	26,00-29	26-29,00	lany wosusk	23,40	23,40
rżana muka	23,0-30	28-30,00	poen. molass	—	—
pš. wotruby	14,75	15,00	bżrnj. kruški	—	—
rżane „	14,75	15,25	syno, 50 kg	3,60-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšenć. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	330-332	wowsna „	0,80-1,00	0,80-1,00
pjeluški	—	—	ječna „	0,80-1,00	0,80-1,00

Drjezdżanska burza (10. 9.).

Pšenica	211-216	bżrnjace kruški	26,50-27,00
rožka	215-220	pšenć. wotruby	15,00-15,40
nałětni ječmjeń	243-254	rżane wotruby	16,50-17,00
nazymsk. ječmjeń	213-218	pšenćna muka	32,00-33,00
wows	204-212	rżana muka	34,00 35,00
čerwjeny dźećel	208-220	woka	-
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	210-212	hróch	-
suche truhanški	-	cokrowe truh.	-

Płaćizny rězneho skotu na Drjezdżanskich skótnych wikach.
10. septembra.

149 wol., 372 byk., 450 kruw. a jałojc., 650 ćelat., 668 wowc., 3072 swini.

Płaćizny za
woły: 1. 56—60, 2. 44—53, 3. 34—40, 4. 30—32;
byki: 1. 52—56, 2. 45—51, 3. 41—44;
kruwy: 1. 47—53, 2. 39—44, 3. 27—34, 4. 23—26;
jałojcy: 1. 54—59, 2. 46—52;
ćelata: 1. 82—87, 2. 75—80, 3. 65—72;
wowcy: 1. 66—72, 2. 60—64, 3. 50—58;
swinje: (přez 300 pt.) 78—79. 2. (240—300) 79—80, 3. (200—240) 77—78, 4. (160—200) 77—78.
Rancy 70—73.

akeje cyrkwje, nawisatu bohatu wězu a serbske Bože domy. Serbski Dom, jeho wulkosć a rjanosć, putaše dołho jich wóčko, potom so w nim zhubichu, zamóstnywši so w zali k małej khwili wotpočinka. Z wjednikom přez zajimawosće Budyšina a našu ćišćerńju bě hosćom bratr Krječmař. Rozłožiwši jim hišće wótčinsku galeriju w zali Serbskeho Domu, spomnjo na njesmjertne zaslužby zemrětych a hišće žiwych wótčincow, dźakowaše so słowjanskim přećelam za lubosć, wopokazanu Serbam z jich wopytom a přeješe sebi, zo bychu so počahi zež słowjanskimi bratrami dźeń a bóle skrućile w duchu wšosłowjanskeje lubosće. Předsyda odboru „Klubu čs. touristů“, pán Kögler, kiž bě wobdźělnikam też krasnu brošurku z lubosćesapacym nastawkom wo łužiskich Serbach (samo z wobrazami) do zajězda do rukow dał, dźakowaše so w mjenje hosći za wšu wopokazanu lubosć, wosebje **też bratrej wučerjej Wjeli, kiž ma najwjetše zasłużby wo zbližacy zajězd.** Jeho horliwe dźakne słowa skónčichu so we wurazu bratrowskeje lubosće k nam Łužičanam.

Wječor w 7 hodź. wotjědźechu hosćo na Lubij, Žitawu do Liberca. Za krótku khwilku jich býća we Łužicy dobuchu sej naše wutroby, přetož Słowjan je Słowjanej bratr. Spěw Słowjanow njech bratrowscy skruco stajnje hrimotajo klinči z wutroby do wutroby:

Sławna Słowjanšćina naša
zawostanje žiwa,
Doniž wutroba nam swěrna
za naš narod biwa.
Žiwy, žiwy słowjanski duch budźe wěk
na wěki;
njepřećela helske złoby nam su špatne
škrěki.
Na zdar! -f.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Radeberga.** (Wobsedź.) Sćerjebu je papowa farbika w Radebergu sapali. Wobory samóchu jenož 30 000 **wulkowaćz. Wotpalike su pak so hłowna dźělarnja, kotolnja, blista tólnja se hyrišćami a wulki skład wuhla.** S **wohnjom** je wulka ichłoda nastała, kotraž pak so je sawěsćenjom naruna. Kak je wohenj nastał, njeje hišće znate.

* S **Drježdżan.** (Wo kulojtym domje na Drježdżanskej wustajeńcy.) Kulojty dom profesora Birkenholza je pjeća z najwjetšich wobłokom łćuscheje Drježdżanskeje wustajeńcy „Ćechnifke město“. Tutón dom je njedźiwajcy swoje wobsebitosće towaršcha namakał, pischetuj wjednistwo wustajeńcy tele dny sdźeli, so dźěłała w Clevelandze w Sjednoćenych Statach połnóčneje Ameriki kulojtu chowanju naiwarićz.

* S **Drježdżan.** (Wo palenju cźełow.) W měsacu auguscze je so w Drježdżanskej palenni 248 cźełow spalilo. **Wot dnja wotewrjenja cźełowoje palenje,** 22. meje 1911, je so w njej dospła 25 179 cźełow spalilo.

* S **Moritzburga.** (100 lět krajny konjeńki haunt we Moritzburgu.) Lětša w póńnjeńcu wosmjeńcu so 100lětnje wobstarje Moritzburgiskeho krajneho konjeńkreho hanta. S tuteje **pschileżnosće** pschedwidźetu so je strony krajneho konjeńkreho hanta jěchanja a jěšdźenja. Też nětotre wjeskne jěchańske towaršstwa něchto w Moritzburgu poskići. Poskićenja budźa 15. póńnjeńca.

* S **Wulkeho Hajna.** (Dezmatiny kwaš.) Wobstarnoj Semmlerez mandźelskaj w Thiendorfje swjeczeješatej njebźelu mjes swojimi bźěćimi, dźećidźećimi a pschiwuznymi swój dezmatiny kwaš.

* S **Penига.** (Dwójne mordarstwo a samomordarstwo.) 69lětni privatus Gustav Ebersbach z Naundorfa pola Lipska satkeli njedźelu rano wokoło 9 hodź. w bydlenju 33lětnjeje Olgi dźěleneje Ackermannowje rodź. Halbachez po sabłakłym wurěčowanju młodu Jónšu a jeje 67lětnju macź Olgu Halbrachowu rodź. Ebersbachez. Ebersbach satkeli na to zbože sameho. Pschičina njeskutka leži w žarliwosći.

* S **Reichenbacha** w Schlesyskej. (Cžah mori 4 kruwy.) Pónđelu wjećor Reichenbachsko-Lěhniski spěšnik mjes Reichenbachskim hłownym dwórnischcu a Reichenbachskim delnim městom 4 kruwy pschejědże. Jena kruwa stadła, kotrejž hołza cźerjesće, běše wokoło saworjeneje sawjery na kolije sadźałała a druhe dźěćom sa njej. Wěsto njeběsche khwatnenu cźahej, kiž z 75 kilometrisej spěšnosću pschijěde, na dalokosć 75 metrow wjazy sałacź. Wón mori schtyri kruwy a srani někotre dalshe.

* S **Naumburga** w Schlesyskej. (Jehłu pózrjeła.) Při wuzwiwanju kratkich kurtow pózre w Gnjedonym Herwigswałdawje jena tannitscha wobydźelka schitu jehłu. Jomu dowjesćechu do jenoje Lubanskeje Liniki, hdźež bychu sprawu jehłu z operaziju wotstronichu. S khorej kšěrko chutnje stej.

* S **Barlina.** (Nahi na rjsche.) Sobotu w nozu sapali inwalida po sjnjesdźenju Niedei tšechu jeneho doma na Prynzowskej haleji. Niedel **tšeny** so na to nahi na **gnjedonu** tšechu, so by wohenj **Inje wobkedźbowacz mohł.** Wohnjowoi wobornizy, kotrymž so je wschej mozu spjećowaše, khoromyślneho stónćnje pschemóchu, z powjasom na dróhu dele puschćichu a do khoromnje dowjesechu.

* S **Koburga.** (101 lět staca.) Duchownje a cźerjstwa šmědźiske majstarscha wobydźelka města Koburga, knjeni kajna radźićelka Valentinerowa, swoje 101. narodniny swjeczeješe. Staruschy doša so na dnju mnohe poczesćowanjowy.

* S **Hindenburga.** (Tiger nadpadnje cźłowjeka.) W zwerkusu Sarrasani, kiž tuchwilnje w Hindenburgu we Schlesyskej swoje wumělstwa pokazowasche, bźěsche hudźbnik po mojeńsku nad hyjafowaistkim puću wot tigrowoje klěty ke maneži. Jedyn z tigrow, kiž cźichu pod nim, sćorži na mału a dyri jemu z paseru do mohi wyšche kolena a wudrě jemu wulki kruch mjasa. Sranjenego dyrbjachu do khorownje dowjesć.

* S **Bonna.** (Pjeć wožobow na tyfuš wumrěło.) W Bonnskej provinzialnej hojeńni a wothładarni je wjele ludźi na tyfuš sthorjało. Psches 100 z tyfušom natykjenych wožobow su do desinfekziowcho wotdźelenja połožili. Pola 12 wožobow su lěkarjo tyfuš spóznali. Pjeć z tuteh sthorjenych je hižom wumrěło. Sthorjenja, kiž so bijom srjedź augusta sapoczachu, njemóžachu w bakteriafogiftim wustawje hnydom za tyfuš spóznacź. Lěkarjo lětowachu sthorjenych swoprědka jako na khripu khorych.

* Ze **Stuttgarta.** (**Parathyfuš**). W Vaihingenje pola Stuttgarta je parathyfuš rošcherja. Dotal je 100 wožobow na njón sthorjało. Khorjescj ma swoje žórko w pschedawarni jeneho rěznika.

Čežke železniske njezbože na Morawje.

Dotal 8 morwych a mnoho ranjenych. — Prażski spěšnik je zajěł na tworowy cah. Přičina njezboża je njeprawje stajene wuhibadło.

Wčera pódpołdnu popołdnju je na staziji Sajezi pola Hodonina na cźěžko-ratarskich njesach k hrosnemu njezbožu dóšchło, kiž je žrěbi žadało mnoho woporow na ludźoch a železniskeho materiala. Staźija Sajezi leži na cźarje z Brna do Bratiskawy a wokoło 4 hodź. pschejědźuje ju mjesynarodny spěšnik cźo. 16, kiž rano we 8 hodź. z Wilsonskeho dwórnischcza w Prahy wotkhadza. Dokelž běšche na staziji Sajezi pschestajene wuhibadło na njeprawu kolinu, na kotrejž steješe tworowy cźah, srały spěšnik z połnej spěšnosću, dokelž w Sajezi njesastawa, do tworowego cźaha. Sćežkotki tuteho sranjenja su katastrofalne. Dotal su swjerćili 8 morwych, mjes kotrymiž su schtyrjo železniscy sostojnizy. 25 wožobow bu sdźela cźežko sranjenych. Wobej lokomotiwje, kaž też někotre wozy, kiž buchu z kolisow cźisnjene, bu rozbiczu.

Na městno njeboża pódłaćn z Brna hnydom pomozny cźah, kaž też wozy k pschewjesenju cźežko ranjenych do khorownje. Železniski wobkhad wudźerźuje so z pschestupowanjom.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutsje žrjedu:** Sso wucźahuje, sasko rjenje a cźopło. W Jendźelskej rjenje a cźopło.

S 20 wožobami **wobkładzeny cźežity automobil jeneho tschikhrjejerja w Lauschi w Durinskej zbotu wjećor so krótko psched jenej kolinu po nahłym brjoły dele wali. Wožowy wobkhedźer bě hnydom morwy. Jeho 20lětny hyn, kotryž automobil wjedźeschće, a druhy hobu jědźaj so cźežko sranichu. Wótkom wožowow so lohko srani. Skrućenje by hischcze hórsche ješćitki mělo, kdy budźischće wós do schtoma njesałožił a so z tym jeho padnjenje njesadźerżało.**

*

W Oldenburgskej je pondźelu blyšk do hródow knjeżeho dwora w Lübkersdorfu dyril a sapalił. Pjeć twarjenjow je so z wobsahom śmieżiło, w kotrymž je dwanaće cźelatow tónj wjalo.

Gumijowe twory za žony a mužow
woplokowadła, žiwotowe wobwjazki, mězač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. při Šulerśk. wrotach 9

Wóskowane přikrywy
tunjo, kožane fale, gardiny, łož. katy, **vikraše, kromki, canki**
J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskej hasy 10
Serbske posłużowanje!

Ćućiwe nohi
noša
Chasalla-stupnje
z wutyk. podńušemi a załožkami
HeinrichMohr
w Budyšinje
při Žitnych wikach
rožk Kěžorskeje dróhi
Serb k Serbej!

Pytam k 15. sept. abo pozdźišo **sprawnu, pilnu**
holcu ze msy
do domjacnosće bjez dźěći při wysokej mzdźi. Dyrbi nješto wo warjenju rozumić a dobre wuswědčenja předpołožić.
Bliže je znonić we wudaw. „Serb. Nowin“.

Wšć šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej kniharni w Budyšinje

K zhotowjenju wina
wšć druziny **droždźow, korkow, špundow, bleše a balony k droždźenju, Kork-mašiny** atd. pola
Winter Bratraj Miersch nasl.
w Budyšinje na Žitnych wik. 30

Swójbne powěsće.

Sćlubjeni: Margareta Marschallij w Schorlezu a Horst Fleischer, pjekarski mišchtr w Budyšchinje. — Gertruda Měrcźinez a Maks Kliman w Budyšchinje. — Martha Berndtez a Herbert Gründer w Budyšchinje. — Edita Gaschez w Budyšchinje a Willy Hajna w Drježdźanach. — Frida Hemplez a Ota Zuhan w Thonberku pola Kamjenza. — Margot Bergmannez a Kurt Schmidt w Běłej Wodźe.

Swěrowani: Kurt Müller z Hildegartu rodź. Stroskez w Budyšchinje. — Pawoł Henjel z Johannu rodź. Haasez w Kamjenzu. — Ota Hanschka w Khrośebudu je Gertrudu rodź. Dornez w Bambrechu pola Kamjenza.

Semrěła: Renata Hartmannez w Budyšchinje, 2½ lěta.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša **„Jednota Sokol“** ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wjećor we 8 hodź. w towaršowni na Hornćerskej hasy (Christ). Vereinshaus).

Pančicy. „Lipa Serbska“ (měšany khór) ma srjedu 12. sept. wjećor we 8 hodź. nuzne spěwanje pola Natušec. Njech wšitcy wěsće přińdu. Dirigent.

Pančicy. Nawjećorne jednoty Sokoła wuhotuja njedźelu 16. sept. po nyšporje **wulki sokolski swjedźeń w Pančicach a** to na knjeżej łuce w Lipju. Wulki a mali Sokoljo budu wustupować, sokolska ludźba (Malešanska kapała) budźe hrać, mnoho zawjesela-njow za dźěći a rjane dobyća kiwaju. Wjećor wjesela rejka w rjanym hosćeńcu. Přeprošujemy cyłe wobydlerstwo z blizka a z daloka na tutón lětny swjedźeń. Nichtó so wopyta kać njebudźe. Tuž tydźelu wšitcy na sokolski swjedźeń do Pančic.

Zarjadnistwo.

Delni Wujezd. Serbske towaršstwo „Zahrodka“ změje štwórtk wjećor 13. sept. pola Haškee spěwanje. Wšěch spěwarjo a spěwarki přeprošuje

Dirigent.

Zwjazk Serbsk. Rat. Dorosta woswěći njedźelu 16. sept. w Radworju swój 5lětny zjězd. Popoldnju 2½ hodźin **dźělawy dźěl,** wobstejacy z 3 ratarskich přednoškow. Wjećor **zabawny dźěl,** kiž wuhotuje towaršstwo „Serb. Rat. Dorost“ Radworski z pomocu spěwarskeho towaršstwa „Hudźbna jednota“. Wšitcy kubłarjo zwjazka, cyłu serbsku ratarsku młodźinu, kaž też cyłe serbske ratarstwo na tutón zjězd wutrobnje přeprošuje

předsydstwo Zwjazka Serb. Rat. Dorosta.

Štó by mi mohł J. Čišinskeho „Formy“ předać? Tomu bych jara dźakowny był. Bjarnat Krawc.

Serbscy pěsnjerjo a hudźibnicy! Spěwarjo trjebaja muznije **dobre hesło,** narodne, jadriwe a krótke — snano 4 rjadki dołhe hrónčko. Zbrahajće so na pismo k skutkej! Zapósćelće słowa hač do 15. oktobra t. l. na redaktora „Skowronćka“. Najlěpše so tam a w Serb. Now. wotćiści. Hudźibnicy móža po tym 4 hłósnu budźbu złožić a za měšany khór, b) za mužski khór. Termija 1. decembra. Hač do 1. januara 1929 wuběra wuzwolena komisija najlěpši wutwor a mytuje je z čestnym darom. W mjenje zwjazka spěw. towaršstwow Bjarnat Krawc.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoł z Wuhnic. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarstwo: Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawěsćki: G. Janke w Budyšinje.

K započatej honiwje!

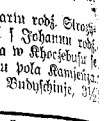

Wše wuporjedźenja trěbow za hajnikow a hajnišich potrěbow wuwjedu **derje,** wjerwustojne a tunjo. Kupo tohe su dołhe pruńiroćane Suhlske hoftwjeńske trěby wšěch družin, małokaliberske trěby, powěrowe trěby a trěby za hajeńsku čas. Też mam nowe kaval. jěchańske sedło a wštiko, štož k tomu słuša, na předań.

Robert Ohland, pruu. trěbytwarjeńmistr a bronjeński mištr
Bydlenje w Husarskej kasernje w Budyšinje, na Sedanske dróze čo 15, swójbny dom II na prawo.

Serbski Hospodar
Ratarske wulkowikowanske towaršstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khrośebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej zemjemy
wubjernu symjeńnu rožku.

Wšě cementowe a hlinjane twory
pomniki we wšěch wuwjedźenjach
też ze serbskim napismom poručuje nanajtuńšo
Jan Sram, fabrika cementowych tworow
w Hermanecach pola Łaza
Poskićuju mój nakładny awto za na-mzdu-jězdźenje.

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni“ w Budyšinje skaza
Wukhadza měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,60 hr.

Příloha k číslu 213

SERBSKE NOWINY

Wuloru, 11. septembra 1926

Zakoń a prawo.

Smě wobjedźeć chěže jadnikej pschistup do zwonjeje chěže zapowědźicz, hdyž je zo jadnik někak njepschihłuschnje sadźerjał.

Wobjedźeć chěže w Barsbüttelu bě zo z tamnischim wokrjesnym jadnikom mischtrom roskrił a bě zo pola krajneho radźicela wobcežował, dokelž bě zo wotkrjesnemu jadnikej njepschihłuschnje sadźerjał. Jako potom jeneho dnja wokrjesny jadnik pschindźe, so by pola wobjedźerja chěže wuheń mjeł, zapowědźi wobjedźeć jadnikej pschistup do chěže z pschispomnjenjom, so jemu to předy njedowali, doniž bo pola njeho dla njepschihłuschneho sadźerjenja njesamknuli. Wobjedźeć chěže bu wobstorjeny a dyrbjesche pjenježne chłostanje płaćicz. Samtske ludnistwo w Reinbeku jadnźi jeho k pjenježnemu chłostanju dla pschestupjenja wukaza knježerstwowe policije z 5. nowembra. Dźiwajo na tutón wuhud, zapokoji wobjedźeć chěže pola Komorneho ludnistwa powołanje, kotrež pak rewidiju je schěhowanju pschispomnjenjom wotpokaza: Po § 368 (4) krajnochłostańskeje sakońskeje knihi je kóždy chłostajomny, schtóž zakondźi, zo wo to starać, zo wuhnje atd. w swojej chěži njeby jenoż twarnje a wohnjawěste, ale zo maju bo wuhnji tež w prawym czasu mjesć. Pschećiwo tutemu pschedpisej je zo tu napomnjeny wobjedźeć chěže pschehrěschił, dokelž swoje wuhnje njeje dał w prawym czasu mjesć. Dokelž ma prawo, kiž za zbu Němcy płaći, wjetšchu wažnosć hač krajne prawo, njeskońuje zo sadźenje wobstorjeneho wo wukaz knježerstwoweje policije z 5. nov. 1905, ale wobstorjeny ma zo po napomnjenjom § 368 (4) chłostać. Dźiwajo na sakoń z 24. haprele 1888 je zo mjerjeršej wokrješ jariadował a ta njón wotkrjesny jadnikš mischtr pschipokaza. Policajt wukaz pschedwiźuje, zo maju hebi wobsedźerjo chěže wuhnje w prawym czasu mjesć dać, podla toho je napomnjeny wukaz policije ma zo w § 6 a wukazu z 20. septembra 1867 płaćacy, po kotrymž ma zo policija tak to starać, zo by so wohnjowemu strachej sadźewało. Dokelž zo wotkrjesny jadnik kiž ma zo jako pomocnik policije wobkładowaci, njewichšichłuchnje sadźerjał, potom smě zo wobsedźeć chěže wobcežowaci: njeciernju wuhnjow pak njesmě na zadnu pad sadźowaci.

*

Wjeza zo sakoniezy a wuczerjo k wohnjowobarnej płuzbje nuzowaci?

W Herrnstacze bě zo 15. decembra 1924 wjesny statut wudał, po kotrymž maju ko sakoniezy a wuczerjo w zwonkownym czasu na swuczowanjach dyrbjeliskeje wohnjoweje woborny wobsłužić. Pśikarjo běchu wot swuczowanjow wuswobodźeni. Jako zo jeneho dnja powołanju swuczowanje wohnjoweje woborny wotmě, hdyž janeje schule njebě, njebě k swuczowanju schule na njenowane swuczowanje njedźiwał, hačrunjež bě zo swuczowanje słuwnje wobsłužiło. Sobuwjednik schule pak sakuchowańskeje sadźewanje wobsłužiło, zo bo sakoniezy a wuczerje pschi hasćerskich wotkazach wjesnje wobsłužiłej kaž to § 68 wotr. G komunalneho wotedawańskeho sakonja wukhadźa. Komtske ludnistwo pak sadźeli wjeduiko schule k pjenježnemu chłostanju a wuzamknu mjeń druhim, zo je wo sakoniu, kiž powołanje wobsłužuje, kóžde wjeskanje k wohnjowemu pomocu pschi wohnjach kaž tež k sastupej do dyrbjeńskeje wohnjoweje woborny mjenowany a ći tym je tež winowaty, zo na swuczowanjach wobdźelicz. W naspomnjenym padźe je zo wobornistwo po prawje ći wjesnym postajenjom sejdadowało. Wobkorżeny njemóże zo na § 68 (6) komunalneho wotedawańskeho sakonja powołacz, po kotrymž su sastojnizy a wuczerjo wot hotowych dźełow (Naturaldiensten) wuswobodźeni; tuto pschedpismo je zo hakle posdźischo pschi nowopostajenju komunalneho wotedawańskeho sakonja wostrońe.

Tak dołho hač wuczerjo njewotwuczuja, su winowacźi, zo na swuczowanjach dyrbjeńskeje wohnjoweje woborny wobdźelicz.

Tutón wuhud pomogny wjednik schule pschimasche a pytasche pola Komorneho ludnistwa pomoz, pschi czimž wudamasche, so wima, mjeja hnuj swuczowacz, hdyž su sastojnizy a wuczerjo stajnje wot swuczowanjow wohnjoweje woborny wuswobodzeni byli. Ssudnistwo pak powołanje jako bjes winy wotpokasa, a wupraji mjes druhim, zo je pjenježne chłostanje woprawnjene. Po płaczażnym wjesnym prawje dyrbja ko sastojnizy a wuczerjo w jich zwobodnym czasu na swuczowanjach wohnjoweje woborny wobdźelicz. So su lěkarjo wot swuczowanjow atd. wuswobodźeni, njeczini wjesnje postajenje njepłaczitze. Wobkorżeny ma zo po § 368 (8) němskokhłostańskeje sakońskeje knihi chłostacz.

Ze žiwjenja na wjesku pósłanecho.

Žiwjenje na wjeźicy pósłaneho (Galeerensträfling), kotrěž zo do franzowskeje chłostańskeje kolonije Guyana (we Južnej Ameriży) sćelu, je swětiska hłuboke tragiki a dóńta. Tak tež to žiwjenje chłostanza Jagues Guya se wjeffi Berat (w Francowskej).

Jako žydamnaczełetny bu dla cźeńkeho paduschtiwa ke 8 létam dyrbjeńskeho dźěła w Guyana sajudźeny. Tśi raty cźekny, ale jeho wospjet popadnychu. Jeho z tym potkachu, zo chłostański cźas wo nekotre léta podleschichu. Tola po tśeśej cźeknjenizy jeho na kupu Jle du Salut, z kotrejž zo swětiska nichtó wjacy njewróći, wuhnachu.

Wóźom lét pschebywjawsche na tutom strašnym městnje. Sćo jara derje sadźerjeńsche a tuž jeho sasu tamnej chłostańskej kolonje na twjerdym kraju pschidźělichu. Tola tu hrabyn jeho žadośe za swobodu tak sunje, zo k šchtwórtemu rośeś cźekny w nadźiji, so mohł tak swojich pschiwuznych, kotříž w naiwětšchej khudobje žo žiwjachu, podpjerać.

Na cźmowych pucźach, kotrež žu jenož tajkim na wjesku pósłanym state, žo jemu horadźi, mału płachtak pokradnuc. S tym chyšche do Venezuele, kiž jamych cźěkanym njewudawa, dospěć. Jeho woprawdźiwšch zył běchu pak Sjednoczene statu w Sewjernej Ameriży. Po dołhim khudźenju pěschi přisches Venezuelu a Columbiju dospě łtóńcznje swój sanér. Nuze namaka dźěło w tonjum tołu, hdyž dyrbjeńske schłeńsku wonkukowacź. We cźasu pak ko na kuchariu wudoskrolni a so tónjeńske zarjadnik tutoho hotela. Posdźišo stuwi do słužby bohateje amerikańskeje swójby. W tom cźasu jesna ko z francowskej holcu a so ći 1922 wożeni. Po dwěmaj létomaj njemóžešchtaj rjuk za domišlu wiazu pschenjeść a tuž ko do Francowskeje wróćischtaj. Najprjedy su Guy wobkhodnu pschekupy, tola wróći so bórzy do Ameriki, dokelž bě tam wjazu k zaśaćenju. Dołho njetrajesche a wróći so z pjenježnymi śrědkami do Franzowskeje, hdyž w blišcźosći wjeśki Bergt burśe kubleschko kupi. Někotre dny posdźišo jamkowi so pola gmejnskeho sarjadnistwa w Bergeux. Sdyž wosjewjenjśti register policije kontrolowaschе, nadeńdże mjeno cźeknjeneho chłostanza. Guya sajachu a po dwěmaj měśaznoma běsche sazu na strašnej kupje Jle du Salut.

Na to poeza zo nowinarstwo z tutym padom saběraci a nowiny poczachu sa njeho wojowaci, sapóśtanzy wokrjesa Dordogne sapokójchu dobre słowo sa njeho a kónčnje jeho prezidenta Dounergue wobswědaci.

S tym pak jemu hišcźe powuhane njebě. Niemějesche žanych pjenjes sa dompucź do Franzowskeje, kiž 1700 frankow płaczeschе. Jeho žiwjeńa njemóžeschе jemu tołko pschiwóśtacź. Tuž namołwjeschе mišnjarjaschu měśtarja jemu šberku, kiž bórzy 1700 frankow hromadźe swjedźe. Tuž zo Guy w blišchim cźasu wot swojeje swójby wocźakuje, njeje-li hižo domoj.

Přilopk.

* **Pschekschiwjenja pola „Gemy".** S Barlina zo pische: Pola „Gemy", towarstwa za prawo hudźbnych pschedwjedźenjow, hu, kaž hižo w swojim cźasu ličbne, pschedwjedźenje schěsć tydźenjemi swěśćiłi, so je sekretarka towarstwa, wětka knjeni Krygarowa, 80 000 hriwnow pschekschiwiła. Kaž znate, je jeje tn. Krygarowa potom žiwjenje wsała, a w jeje sawostajeńskuje namakachu list, w kotrymž prezidentej towarstwa, dwórskemu radźe Hugej Brukej, wu njetcowasche, so je zo na pschekschiwjenjach wobdźěłił. Kaž „B. T." pische, je dwórski rada Bruk nimo měry podkładny a so je zo w tutym nastupanju bižo pschekhytschował. Bruka winuja, so je jeje w běhu posledních 15t 120 000 hriwnow z towarstwoweje pokładnje twuplacźicz dał, k cźemuž žaneho prawa njeměješche. Pobrachowaza suma, kiž ju pola towarstwa „Gema" hacź dotal śwěśćili, staji zo na 355 000 hriwnow.

* **10 000 hriwnow pschelschiwił.** S kontrolowanjom knihow, zu w jenej maschinowej tworni w pokrózným dźělu Barlina wjetsche pschekschiwjenja wuhlědźili. Knihowjednik Emil Beduch je zebi z wopacźnym zapiśowanjom wulke sumy pschiswójił. Pokładnik Konrad Blanka, kiž w šamstwu wobkhoduje dźěłasche, dowiada so falschowanjow, běsche pak swólniwy mjeleźeć, je-li jemu Beduch pokózy pschekschiwjenych pjenjes da. Jako wjednistwo wobkhoda pschekschiwjenja hnydom njeznyšu, falschowaschе Blanka nimo toho hišcźe kwitowanja a sbérazke pjenjesy. K cźemuž njemjeješche prawa. Po dotalnych swěśćenjach stai pschiwinowaci hižo 10 000 hriwnow pschekschiwjow. Ale naiferchi su sumy hišcźe powyschi. Pschiwinowaczow sajachu a pschepytowańskemu ludnistwu pschepodachu. Wot pjenjes tu wjeźo nicźo wjazu njeje.

* **Hamtske ludnistwo bjes rěcźnika.** S městarja Zebdena w. Wódru so swjatkej němskich sałtoninkow pische, so drje je tam hamtskeho ludnistwa ale na pódzimne waschnje žaneho rěcźnika. Nusa na hudźenjach je wjecza tak wulka, so by tam žadyn prawidłnik sałudźił njeje, hačrunjež by tam dźeło měł.

Nazad, nazad, v planinski raj.

Tak stoji napisane na drjewjanej bělej tafli, kiž je stałena kaž wrota wyše puća při Bohinjskim jezoru, blizko při hotelu Zlatorogu, za kóždy to cźita, kiž so wotsałuje. Přjedy pak, hač je mje tuto nazaj (nazad) do słowinskeho paradiza nespjet wołało, je mje němski pěsnjeř Baumbach ze swojej krasnej pěsnju Zlatorog tam wabił.

W krótkorakim dźělu Alpow bydli słowjanski lud Słowincow (Slovenci), a Drježdźanska nowina nima prawje, hdyž bě njedawno kartu wocźišćała, po kotrejž hač do Ljubljany (Laibach) Němcy bydla.

Tutón słowinski lud powjeda sej bajku wo dźiwim kózle (Gemshoch) ze złotymaj rohomaj = Zlatorog. Němski pěsnjeř Baumbach je tutu bajku (drje słowinsku rěź rozumjo) we pěknych stućkach němscy sośinił. Běch wokoło 14 lět stary, hdyž słyšach we Budyšinje z erta dawno zemrětoho wuczerja Müllera tutu pěsań, a tón ju z hłowy přednošowaše. Njeje mi znate, hač bě kniez M. Serb. zo so tak za tutu słowjansku bajku zajimowaše. Sym mało Němcow nadeješ, kiž ju znajachu.

Wot tutych młodych lět žedźach za tym, te městna z wočomaj wohladać, wo kotrychž bajka rěći.

Nimale 23lětny pućowach w lěće 1906 z přećelom Krawcem-Wnieždźanskim prěni króć do Alpow, ale dla słabeje mósnje jenož hač do Salzburgskich. Hakle w lěće 1912 bu mi spožčene. Triglavej, hdźež Zlatorog bydli, blizko přińć, njemóžach pak dla rozneho wjedra na wjeršk hory dońć. Tež w lěće 1914 bě so wjeršk Triglava přede mnu do mhły zawalił, (a někotre dny pozdźišo mje wójna domoj wuhna). Hakle 14 lět pozdźišo, w tutym lěće 1923 sym dobył, docpił sym wjeršk. To a druhe chcu tu wopisać.

Wutoru 24. julija wjezech so w spěšniku, kiž ma tež direktne wozy Berlin—Budapest, Berlin—Beograd, popołdnju po 5 při Łobju přez saksku hranicu, přez Podmokły k Prazy. Spěšnik dyrbješe 20.40 we Prazy być, přijěli pak smy tam hakle 0.15 hodź. Wina bě njezbožo, přez kotrež pak nichtó na swojim cźele skodował njeje. Ani storka njejsmy zacźuli, hdyž arnikowy wuhlene (Tender) z jenej wósku z koliow wuskoči. Bě to krótko před Roudnicami, w zawinjenju na wysokim nasypje, wjecźor 1/8 hodź. Dźiwachmy so, zo bu cźah nahle spinany a ruče zasta. Wustupichmy a wobhladachmy sebi škodu. Dołho je trało, přjedy hač bě wóz zbožnjeny a druha lokomotiva po nas přijěła. Tak njemóžach 22,35 z Prahi dale jěć, dyrbjach tam přenocować. Na druhi dźeń sym potom jenoż přez Budějovice do Linca nad Dunajom, štwórtk pak přez Salzburg. Turski překop (Tauerntunnel). Villach hač do Ljubljany dojěł, hdźež běch wjecźor do 3/4 hodź.

Hdyž sy takle hranicu do młodeho južnosłowjanskeho stata přejěł, dha so prawje rozkładuješ na přenim dwórnišcu, wosebej hdyž so hižo do wójny tu był a znaješ hišće mjeno Aßling z rakuskich časow. Tele mjeno nětko podarmo pytaš, tu steji z přenja z cyrilskimi a potom z łaćanskimi pismikami mjeno Jesenice. Tohorunja wězo wšě druhe napisma jenož w słowjanskej rěći. Tež při přehładanju pućowanskich pasow a při cłownej reviziji rěća z tobu po słowjansku. Železnična wozy, kiž tu steja, maja napismo CXC SHS, to rěka železnica kralestwa Srbov, Hrvatov i Slovincev. Widźach pak też dołhi cah ze němskimi wozami, kiž brikety do Juhosłowjanskeje přiwjeze. — Běchmy pak hižo při zelenej, jasnej rěcy Sava dolinka a pozdźišo zjednoćenej ze Savu Bohinjku do hłowneho města Słowincow, do Ljubljany dojěli.

W Ljubljani namakach hospodu w najwjetšim hotelu: Union. W hosćinskej zahrodźe powjećerjach, bě tam wjele luda a rjany koncert, a dźěch hišće ke kavarni (kofejownì) Hvezda, bě tam też rjana zahroda a hudźba hraješe runje spěw donskich kozakow: Ej uchnjem! Juhosłowjansey oficěrojo khodźachu a sedźachu tu w běłych lećnych uniformach ze běłej čapku. Wšón lud so na tutym krasnym čopłym wjećoru wonka radowaše. Měsac abo luna posłeborjnješe žołmy Savy, kiž přez město běži.

Pjatk rano podach so do Narodneho domu, hdźež ma też Jugoslovenski sokolski savez swoje zarjadnistwo. Wot narodneho domu přiidźech runy puć do blizkeho parka Tivoli. Je to kaž stromovka w Prazy rjane wukhodźowaniščo za měšćanow. Na gospodskej ulicy wopytach gospoda Hochslagera, kiž je nětko wosamoćeny wudowe po [illegible] Zelerjowej dźowcy. Jejny wobraz a wobraz je nana tam na sćěnje wisałaj. Jara so wjesch[illegible] zo heho wopytam a za jemu postrowy z Luźicy [illegible]esu. Dyrbju zaso wšěch znatych wot njeho stro[illegible]

Słónco južnišeho kraja njesmilnje smaleše, tuž khwatach na kolovor (dwórnišćo), zo bych do horow wróćo jěł. Za něhdźe tři hodźiny přijědźechu zaso do nahranićneje stacije Jesenice, hdźež so přewohlekach a přewohuch za hory. Druhi čah dowjesce mje hišće dale nutř do horow, do Mojstrany, wjescy při rěcy Sava dolinka, němscy rěkaše Wurzener Save. Tu wjeźo też njeběch sam, ale mnoho pućowarjow wustupi sobu z čaha, zo bychu na hory šli abo tu k wočerstwjenju přebywali. W pěknem hosćencu z mjenom Triglav wostach přez nóc.

Na druhi dźeń, sobotu rano, z deščikom hrožeše, bórzy pak so wuwjedri a tuž móžach w 7 hodź. wotejć. Puć wjeźe najprjedy přez 3 hodźiny w dolinje Vrata, pomału so pozběhuje. Nětkóže poł puća je rjany wodopad Peričnik. Skoro na kóncu doła, hdźež je wšo ze skalojtymi sćěnami horow zastajane, je natwarjeny hosćinski dom za pućowarjow. Aljažev dom, runje 1000 metrow wysoko. Tu móžeš dostać poslednje wokrewjenje za dalše 6 hodźin puća na horu. Lěs je tu hižom jara rědki a bórzy cyle přestanje. Njedaloko hosćenca zadźerža mje serbska wojerska straža a žadaše mój pućowanski pas. Rad jón pokazach, ale boju so, zo wjele w tutym němskim pasu rozumili njejsu. Dźiwachu so też, zo tak „sam" khodźu. Prajach: To je nejlepje (najlépje) a „Z bogom" (božemje) a čehnich swój puć dale. Zo je tu straža, mje njedźiwaše, dokelž je tu italska hranica blizko. Snadź 3 hodźiny dale je Luknja přepuć (Paß) do Trentadoła, kiž je nětk italski. Běch tam 1912 a 1914. Bydla tam sami Słowincy. Najkrasniše tam bě žórło (izvir) Soče (it. Isonco), sylna rěka wustupi čémnomódra z wrotow w skale ju cyle wupjelnjejo. Wjesna korčmička rěkaše hotel Zlatorog. Što drje su nětk Musolinojo z teho sčinili? A z Baumbachlütte? (Přichodnje dale.)

*** Něčj mrowjow.** So by ƒo swěsćiło, na kajke waschnje žebi mrowje wušlědženje nowcho žórka zgrohy spožčla, je šlědżeł Eichmann pšched krótkim cząsom dokładne pšepytowy cźinił. Pšchi tom Eichmann wobkedźbowoo, so ƒo mrowja, namałka-li zyrohu, kiž njemóże ƒama wotnjesć, k hnězdu wróći, so lochu jej druhe mrowje pšchišchke pomhacź. Sšědżeł je pak też wobkedźbował, kak mrowja ƒiwojim towarschkam podawk sdźěli, kak je powuči. Hdyž njemuješ ƒ druhimi mrowjemi mašcki (Fühler) tichišuje, podadża ƒo ƒuhodne swěrźátka huhdom na puć, so lochu nanakaŋu pomhałe mukowacź. Horź pak móża žebi mrowje też wo kajkoršći namakanjcie zyrohy nješchto sdźěleć, njeje hacź potał swěsćene.

*** Sšu ƒo rubjeżne swěrźata pšchisporile?** Kaž ƒo ƒ powotankych worschtkow pšische, ƒu ƒo rubjeżne swěrźata w tutym lěće powschitkownje rosnunožile. To je ƒo wobcźe pola lischki swěsćiło. Tu a tam ƒo ƒamo wo lischczej zźwili rěcź. Ratař cźini potajkim derje, hdyž ƒiwoju pjerišćuŋ ƒe ſastupnym naſtupy ſchkita. Też kohlrjow je ƒ měſnanej wjaz hacź druhe lěta. Pola ttkhára je ƒo ſamtkne woskedźbowało, licźba kowow pak je ſterje wróćo ſchła.

*** Pšchi plotowanju ƒo wopa.ila.** W ješe bydlenju wedowja wa Berwawskej bróhy 123 w Waršawje Hrabowskej plomjenja plunoweje plotu 27-lětnju Friedu Neumannu. Wona ƒo tak cźežko wopalił, ſo wyrbſachu ju do ſhorbownicy w Nowkólnje dowjeſeł, hdźež tak cźežko ſkora leži, ſo je ſtrach wo jeſe źiwjenje.

*** Lüneburgſky cźekniŋ w kradnjenym automobilu cźekł.** Pšchi ſtawkowanju w Lüneburgſkim jaſtwje 1. ſeptembra ſu ſchitnyżo jeżeſi cźekli, kiž ſu ƒo po ſdaċu w lěku khowali. Wječera rano ſu w Bišpingenu hišcźe nowy automobil na ſtamtu „Adler“ kradnyli a ƒ nim wotjěli.

*** Sšwjatnja ſe ſtawſanſeje ſterje doły namakali.** Na Rujanſkej kupje je ƒo powěſćach dauſkeho ſtawiſnarja Soxo Grammatikſka, kiž je nětkle wokolo lěta 1206 wumrěł a kiž je ſ wažnym ſórkom ſa nětcźiſke ſtawiſny a ſtare baje, wulka ſwjatnja ſe ſtareje ſłowjanſkeje doby, kiž ſe najwoſtanjenicźiſchich wopornišcźam ſtarych wobydlerjow kupy ſłuſchesche. Prof. Schuchardt, nětkuſchi direktor pšchedſtawiſnſkeho muſeja w Barlinje, je ſlědy dokładnje ſcźehował a pola Garza na Rujanju wopšašanu ſwjatnju nětko wuhrjebał. Sakładne murje ſwjatnizy ſu hišcźe derje ſdźerżane, nimo toho namakachu wjelelake cźerjopy, noże, ſelenjaze rohiſna, popjelniżu kaž też wſchelake koſcźowazy.

*** Pšchi ſwadże wo krowu morjeru.** W Kiełu pšchindźelchtej rotaŕ Petermann a towaršſki miſchtr Brennecka ſ Elmſchehagena dla jenoje krowy, kiž bě ſo bjes powolnoſće na Brennekowej ſahrodże pašła, do ſwady, pšchi kotrejż mimo měry hnitnje kowař hłakeho Petermanna k ſemi wierhnu, jeho ſpjatčźowa a jemu ſiłoj pšchi tom wuraźu. Pšchi wobaranju tšeli Petermann, kiž miſchſke bróń pšchi ſebi, Brenneka ſo źiwota. Brenneka bě hnydom morwy.

*** Kardinał Fauthaber w Konnerstreuce.** Pożdźiſcźe dny pšchebywaſche kardinał Fauhaber w Konnerstreuce **a wošta** ſa zyły cźaſ „cźelpjenja“ Thereſu Neumannowej **pšchi** jeje ložu.

*** Cźełko w pakecźe.** Hrózbnu namakanku mějachu mužhodźowarjo w błikkim lěku pola Valdenburka. Namakachu tam karton, w kotrymż bě cźełko morjeneho dźěſcźa. Paket leżeſche ſpody kamjenjow a to, kaž ſo ida, hižo dłeſchi cźaſ, dokelż cźełko hižo khěrro ſtajeſche. Kriminalna policija ſa njecźłowjeſki maczerju ſlědži.

*** Najſtarſcha lěkarka Europy.** S Freiburga (w Breiſgawje) ſo powě: W Freiburg-Littenweilern žiwjeſcźeſche knj. dr. Matylda Theyżenez, prěnja a najſtarſcha lěkarka Europy, ſwoje 90. narodninu w duchownej a cźelnej cźiłoſći.

*** Morjenje bratra.** S Kuſſteina ſo powě: Na żudownym Markuſkowm namieſcźe ſadżerja poſlaj wóſnika, dokelż na jeho wofu kwawy pšichikny wuhladа. S wóſnikom bě 28lětny burſki ſyn Sieberer, ſobuwobydlejcź kubleſchka. Pod pšichikrywom namakachu cźełko, a bur praji, ſo je morſtwy ſwój bratr, kiž je ſo ſ koła podawnyſch ſmjerſtwe ſtrěli, a na to wumrěł. Sieberera ſajachu, dokelż běſche na cźele ſpołnacź, ſo je dajene a ſ nječźim twjerdym bite. Te bjes diwża, ſo ƒo tu wo morjenje bratra jedna. Mordaŕ cźuſche ſo hižom dawno ſ jenicźkim wobžedźerjom kubleſchka ſcźinicź.

*** Hobrſki hotel w Prahy.** Cźeſki industrijalny Bowdy chce w bliſkoſći Maſarykoweho dwórniſcźa w Prahy hobrſki hotel ſ garażami ſa tyſacź automobilow ſtwarcź. Hobrſki twar budże ſi pokthody podſemju a ſydom nad ſemju wobſtojcź. Na ſſeſche budże nimo druheho ſahrodny hoſeſcź a tenikowe poło ſamětnjene. Twarſke namjeſcźa ſu hižo pšchiſwojene. Hižo w bliſchich dnjach maju ƒo ſtare **khěże** na mjenowanym měſnje ſtworhacź. Twar dżeła w běhu lěta ſkónczeć.

*** Eucharitiſki kongreſ w Amſtraliſkej.** Se Sidneya ƒo powě: Tudomny eucharitiſki kongreſ je ſo ſ pontifikalnej Božej miſchu wotewrił. Kiž damżomſki legat kardinał Cereſti w kathedrali ſwj. Marije cźitaſche. Pšches 50 000 wobſebow, kotreż dyhżiſchu ſwjetſchemu dźełu pšched kathedralu ſtoječ, bě na ſwjatoczne Božej miſchi. S pomocu wóſſjerčźaſta Boże ſłužby roſcźeriachu. Kardinalowy legat telegrafowaſche ſwjatemu wótcźej, wo kotrehoż wobſebje zdobnowanje ſa kongreſ a Auſtraliju proſchesche.

*** W Amſtrikej** je w tu khwilu 300 304 měſnjeſelow kołoſchkrieżkowanſkeho pſchiſłuſchnidła. Njedźiwajcy pak tutych měſnjezow je ƒo licźba poſkucharjow radła w poſlednich pjeć tydżenjach wo nimale 10 000 ſwjetſchiła.

*** Wójna dźěcźi.** S Brüſſela ſo pišche: W kupjelach Blankenberge twarjachu žebi němſke a belgiſke dźěcźi, kaž „Vorwärts“ powě, ſ mórſkeho pěſka twjerdźiſnu ſ napiſmom Nürnberk. Belgiſki pšchiſhladowaŕ proſchesche, by by ƒo tuto napišnu wotſtroniło. Jeho próſtwa ſo też dopjelni. Mjes tym pak běchu belgiſke holcźki na twjerdźiſnje belgiſku khorhoj pšcźicźiſnili. Jako dyżiſche němſka holcźka tutu belgiſku khorhoj wotſtronicź, rosharichu ju mali belgiſcy pšchiſhladowarjo a njetachu na němſke dźěcźi, ſ pěſkom. Policija dyrbjeſche nětkle 50 němſkich dźěcźi, kiž běchu ſo pšchi twarjenju twjerdźiſny wobdźělile, do ſchkita wjaſ a je do hotela dowjeſeł.

*** Wažne wunamakanje dźełacźerja.** Dźełacźeŕ w Speſiji w Italiſej, Giuſeppe Borghetti, je ważnu techniſku pšchiprawu k wukhowanju muſſiwa ponórcźenych murjakow wunamakał. Wunamakanje wobſteji w pšchiprawenju holeho ſawſcźaſeho zylindra w padże njeſboża. Apparat hodźi ſo hišcźe w 200- metrikej hłubokoſći nałožeć.

*** Semě muſźki w ženjacej draſcźe wokolo běhaju?** Dźowka Barlinſkeho kriminalneho ſaſtojnika ſesna ƒo jenoho dnja ſ hódnej žónſtej, kiž wudawaſche, ſo w bliſchich dnjach dale puċnje, a pšcheproſiły ju na ſchaku bruneho. Jako nowa „pšcheżelnitża“ dźowku ſaſtojnika nałajtra we ſtarſchiſſim dyhlenju wopyta, nadpadny to naſhonitemu ſaſtojniſej troichu. Wón zuſu żónku tobołu w bliſchich dnjach wobkedźbowaſche, a możeſche w njej wójniſcźeho inwalidu L. ſpóſnacź. Tej měſeſche ſo nětkle pšched tamniſtim ſudom dla ſfichwdźenja ſamolwicź. Wobſtorkeny je hižo jenn dla podobneho podawka k dwěmaj měżazomaj jaſnoo ſoſudżeny, ſchtoż pak jeho njewotrajchi, ſo dale w żonjacej draſcźe wokolo běhaſche a ſnajomſtwa ſ hołzami pytaſche. Statny rěcźnik bě ſo to, ſo ma ſo wobſtorkeny ſ 14 dnjami ſatwy ſoſudżeć. Sšudniſtwo rěči jeho winowinowa, dokelż dźowka Barlinſkeho ſaſtojnika pšchi tom wolła, ſo ſo njeje ſranjena cźuła, ale ſo je ju ſadżerżenje wobſtorżenego jenoż „roſhorilo“. Sšudniſtwo potajkim njeje na to wotmołwiło, hacź muſźki ſtuċ w żonjacej draſcźe wokolo běhaċ a ſnajomſtwo ſ hołzami pytacź, ako hacź to njeſłuſne.

*** Němſke cźeſcźenje franzowiſkeje ſtatny.** Němſki ſapołanż w Pariſu, ſ Hoesch, pšchepoda w ſapołańſkim domje thorebnej hotšje Sufanie Simmonetez cźeſtne ſnamjo němſkeho Cźerwjeneho kſchiża, kiž bu jej ſpožčene, dokelż je němſkemu thorenu dwóji wot ſtwjeje kwe dale, ſo by ſo mohł wuſkhowacź.

*** Sšamomordarſtwo miſchtra w pjaſcźorniku.** Piaſcźowař Jean Bretonnel, pšchedawſchi franzowſki miſchtr lohkeje wahi, je ſo w ſwojim bydleniu w Pariſu wobwěſył. Pšchcźina ſamomordarſtwa ma ƒo w ſwójbnej roſkorje pytacź.

*** Brograđiſki policajſki ſchef ſmjerjeł.** Autowa dražka, w kotrejż Beograđiſki policajſki ſchef dr. Bedrikowicź a jedyn ſaſtojnik inhoſtſwionſkeho pšſtlaſtwa pšches Wiſnjeſowaſchtaj, ſaſtrěnym pjećk ſ pšchatym automobilom, Nutčkaſchedźaze wołoſhy buchu cźeſto ſranjene.

*** Sobſtowetwerjenje Leninoweho rowniſcźa.** S Moſkwy ƒo powě: Pod wulkim wobdźělenjenj ſe ſtrony wobydlerſtwa wotewrichu ſaſdźenu ſtatuu Leninowe rowniſcźo pšchi Kremlowej muri, kiž bě w poſlednich měżazach dla wobſtorkernych wuporiedźenjow ſawrjene. Nětkle 5000 ludźi bě ƒo pšched Kremlom ſeſchło, ſo bychu pożnjerite powoſtanſtwo Lenina wobhladacź mohli, kotrehoż wobraz ƒo kóždym ſjawnym domje a w nimale kóždej pišarni nadeńdżeny. Rowniſcźo ƒamo na žeby ſu jenoż malo pšchemeńli. Też Leninowe cźeło je w ſchkleńcźanym kaſcźu woſtało. Rowniſcźo Lenina leża ſa wobrytaria Sowjetſkeho hłowneho měſta k najwjeſcźeſchej widźenoſći a tyżaŕ wukrajniſkich běchu njeſkofojeni, dokelż bě Leninowe rowniſcźo ſa cźaſ kěra ſawrjene.

*** Móſt mjes Franzowſkej a Schpaniſkej.** Se San Sebaſtiana ƒo powě: K moſtej mjes Feuenterrabia a Hendayom nad wuliwom rěki Bedaſſowy je ƒo wežera w pšchitomnoſći ſchpanſkeho krała ſakładny kamjeń ſkałił. Móſt, kiž budże Franzowſku a Schpaniſku ſwjaſowacź, budże 450 metrow dołhi a 16 metrow ſchěroki.

*** Snjeżeżeni ruinizh.** S Londona ſo powě: „Daily News and Weſtminſter Gazette“, powě ſ Allahabada (Indika), ſo je pšchi powodźenjach w Judiſkej 75 puttnikow, kiž běchu na wozu do Amarnatſkeje ſwjateje kraſiny, wo ſiwjenje pšcheſchło.

*** 150 000 hriwnow ſa jene huſle.** Londoniſkemu huſlerjej, kiž ſwoje lěcźne próſdninu pola khudcie burſkeje ſwójby w bliſkoſći Bocna pšcheżiwi, poſtrěliſchu ſtare ſwójbne huſle, ſo by je kupił. Huſlež ſwěrźeji, ſo ƒo tu wo wopraudźite. 150 lětne Stradivari-huſle jedna a ſapłaċi ſa nje 150 000 hriwnow.

*** Mandżhurjſky prynzoo pšchi wonjecźeſcźenych khežorſich rowniſcźach.** Kaž hižo pšcźachny, ƒu klaſiwne rowniſcźa chineſkich khežorow, kiž ſu nětkle 140 kilometrow wot Pekinga dalene a w kotrychż wjeżo kujeżiſcźorjo Njebjeſkeho kraja wotpočuja, pšched krótkim wuruſili a ſwonjeceſcźili. Na to ſu ſjach Mandżhuſkich prynzow wuſwolili, ſo bychu žebi tuċi rowy ſwojich pšedowniſkow wobhladali a potom rosprawu wo widźanym podali. Woni ſdźělichu nětkuſchemu khežorej Puyiji, kiż chže ƒo ſa ſaſnamatwarjenje rowniſcźowe poſtaraċ, ſo ſu rubjeżni wojaży rownych ſtrażnikow, kiż w bliſkoſći bydlachu, ſaczěrili. Jako rubjeżnizh row khežorſki ſ namożu wotewrichu, je ƒo jim woda napſcheczo walika, ſo byrbjachu cźełacź. Rowaj pławnoho khežora Chien-Lunga a khežorki wudowy ſu wonjecźeſcźili. Cźełko khežorki namakachu połnahe pod roſpadankami jeje kaſchena, drobotnu draſku běchu jej ſ cźeła ſdrěli. Kak wjele pokładow ſu ſo rubiłe, hodźi ſo cźełko rjeż, ale myſlu ſebi, ſo ſu rubjeżnikam wulke hódnoſće do rukow padłe. Drobotne kamjenje a parle ſu ſo we wulkej mnohoſći w Pekingu a Tientſinje na pšchedań poſłane. Jenoż w rowje khežora Chien-Lunga je pjeża 50 puntow najkrażniſchich parlow ſłowanych było, kotrychż hódnoſć na 60 miljónow hriwnow wubliża. Mandżhuſkeho pryndzoju ſu nad wonjecźeſcźenjom narodnych ſjwjatych łukow roſhorjeni, a mjes tym ſo hacź dotal do ſakpoſtajeni, ſo nad ſtarej khežorſkej ſwójbje ſataman njeżeł wutpoczuje.

*** Jołma horzoty w Newyorku.** Parižke wowiny piſchu ſ Newyorka, ſo **jołma** horzoty w Sjednoċcźenych Statach hiſchcźe njeje **popołdnika**. W Newyorku wſchednje ludźi ma **horzotu** wumrěje. W St. Louiju wumrěje wſchednje hacź 15 **wołobow** na **horzotu**.

Wusudźenja.

§ Wulka próſdninſka khłoſtańſka komora w Budyſchinje jednaſche pjatk pšcheczíwo kowarjej Arnoſchej Wjeſelej ſ Barta, kotrehoż běſche Budyſki lawniſti ſud 27. junija 1928 dla ſhromadneho ſapaleńſtwa k ſaſtawu na 2 a 6 měżazow ſaſudźił a jemu cźeſtne prawa na 2 lěće wotrjekł. Wadker běſche ƒo pšcheczíwo tutemu wuſudej powołał. Wacker je mjenujcy ſhromadnje ſ Lorenzom 2 měżaza 1924 Bartiſkich Mitanez bróżeń ſapalił. Pomjeſki ſud njenamałka pak ſaneje pšchicźiny k ſniženiu Lorenzoweho khłoſtanja a ſacźiſnju jeho powołanje. Hdyż pak Wacker wjetſchi dźeł ſwojeho khłoſtanja wotſedżeny a derje ſadżerżał, ma ƒo rożpominacź, hacź mohł ſo jemu dźeł khłoſtanja ſpuſcźicźeć. Wadkera ſaſtupowaċ dr. Schuſter ſ Budyſchina.

Naše ſerbske pismowſtwo.

„Skowrončk ze serbskich honow“, tak nowinu ſo hudźbna priloha měſacźnika „Łužicy“. Lubownik pismo drje njemóżeſche hudźbny časopis měć. Kaž znaty klinči nam do wucha. Štó njeby rad pſchihnał wyskacemu ſkowrončkej, hdyż zlězi ſwjerk k njebjeſkim wyšinam; mjłoſć zynka hrože wſe a pruba Bożeho ſłónčka złoći pola a hona ſo pšekwapi też naš hudźbny „Skowronček“ ſ znaty: w 20 čiſlach nam hižo ſpěwaſe, wotcźi ješe — a tola — zabyli ſu ſkoro na njón. Ani we nim hiſće njeċitach. Wo „Łužicy“ wjeſe „Skowrončku“ ſkoro nicźo. Njeznaje jón żadyn kus? Je tola tak pěkny! We ſwojim 6. čiſle 3. Kicka powěda nam we zawednej pěſni naſcheho nježapomnjeteho Ciſinſkeho wo „Ranku w polach“, dale wo „Swětſławnym morawſkim komponiſtu dr. Leoš Janáčku“ kiž je nahle 12. 8. wumrěł; zdźěli nam jón poſlednje hodźinki zeńſkeho bycźa, pſredy hač wo značu naſcheho lubeho miſtra Bjarnata Krawca a ſmjerći. Dalši naſtawk: „Hłownotwar pred ſudniſtwom“ je wotſudźany zajimawy. Ze zańdźenoſće raja ryſuje nam „Wjeſołe ſerbſki hudźbny ſwjedźeń lěta 1615“ a literarny nahlad přeradźi nam, zo hrajachu Bjarnat Krawc a „Serbsku rapsodiju“ za huſle a klawěr 27. 7. w Radiju při ſerbskim koncerće a w Zagrjebje (radio) na pokaſel Franjo Sidak. Dźakny dopis, redaktorej „Skowrončka“ přiſpoſłany, dopokaże, a kak wulkim ſajimanjom ſłowjanſcy bratřa při radiu přihlušuchachu ſerbskemu koncertej w Radiojournalu w Benje. Kupka „Lumiy“ ze ſwojim horliwym wjedníkom je ſerbſki ſpěw do dobrym ſkutkom do ſwěta njeſa! A doſkónčnje ſpěwa nam „Skowronček“ na „fijałku“ (měſacźny kwark) z „Naléća“, baje wo kraſnoſći lěća a ſaje lubeho wutrobow. Pěknéj wobſah drje njemóże žadyż druha hudźbny časopis měć a k tomu je „ryzy ſe. ſkr“ pod redakterſtwom miſtra Bjarnata Krawca njenje dotchejeny do ſwěta poſłany. Serbja! Wotewrće ta wrota, dur je a wrota, zo by też ſměł k Wam dohrě Wam ſpěwać! A wy — nowinarſcy kritikarjo — ſpřeċelće ſo z nim, piſće wo nim, přeto „Jančík“ je nam nuzna k žiwjenju — kaž cźołej kreji!

Krjeſowar.

Listowanje.

L. Y. Hońwiniſki ſakoń njepoſtaja w ſaunym parowniku, kelko metrow wot wobydlenych twarjenjow a wſkow ſo ne ſmi nicźo a ſtelcź hnć. Ssamy § 43, 2 wo tom nječźim nic njepoſtaja. Poliżajſke poſtojenja dowola, dale 300 metrow wot wobydlenych twarjenjow a wſkow ſnano do wobydźiwanj a do druheje dźiwiny tělcź.

O. L. Na pożejoſki wotwjaſanſki ſakoń (Ablöſungs-Zuſatz) njemóżecźe ſo powołacź. Po ſakoń. § ƒu lutowańſke premijowe pożčzonki wothwjaſanje dań (Anleiheablöſungsſchuld) a to 1500 do 25 ſtatnych hrivnow. Po § 4 njemóże ſo ſadaŋnje żadacź, hnaŋnje ſo tak dołho niż, doniż mamy hižo reparaſije ſtatkich. Njeſmi lěpje je, ſo ƒo ſ dalſchimi praſchenjemi na jenu banku abo ſjawnu nałutowarniju wobroćcźe.

E. W. Teſtament móżeċe ſej ſam, bjes notarom a ſudniſtwa, ſhotowicź a to tak, ſo Waſchu poſledniu wolu ſamoruċne ſ wſoſtnjenjom mjeńna a dnja pſchećo a podpiſaċe. Pišařſkim maſchinu pſchi tym trjebacź njeſmiješ.

L. H. 1. Poſtajenje hadnoſće pšched ſamſtwom a ſudniſtwom ſo njeſnjeże. Najſkerje je ſo tu mało pſchehladał abo pſchedeſ pišařſti ſmył. Trjebaċe je na tem jenoż ſ Waſchim prawniſkom dorećcźej, kotrejż ſo pſchi trajnym ſudniſtwje měċ dyrbjał. Najſkerje wuſudźenje wěż jenoż 96 hr. — niż pak 960 hr. Revizija njeſmi hodźi ſo pola krajneho ſudniſtwa ſapołožiċ. Wobſtoji ſo dla wjaſaſtjenja na ſudniſtwo abo Waſchego prawniſka. — 2. Khłoſty ſu notarialne kupne wuċinjenje ſo tak a ſapiſć wuċinja 132 hr., na kupjenje dawk ſelenſkeje (Grunderwerbsſteuer) — nětkle 800 hr.

J. R. Po Waſchich ſdźělenjach ſtej niemandźelſtej ſ lěta 16. lěto žiwjeńſke dozpělej. S tym ſłónczi ſo ſtaršeje nje njemandźelſkeho nana, kiž ſo na hižcźe ſaſtare ſtarſchi njeſmi dopłacźeċ. Tutón pak poła Waſ pšchedeſi. Jeſu alimenty na 4 lěta ſaſtare, dha ma ſo na tójdy pod hižcźe płacźeċ. Njech ſo ſaſtaraceja (Vormund) we ſtarſchi a jeho nawołowja, ſwoje winowatoſće dopjelniċ. Njeſmi to, dha wobroćcźe ſo na ſudniſtwo a hórſcźe ſo. Tomu ſo Wam pontha.

H. K. Podpjeranſke pjenjeſy, kotrejż je ſaſtaracerjam hamt płacźił, maja ſo ſe ſawoſtajeńſtwa wróćo płacźeċ a to w polnej wyſokoſći, ale bjes danje. Sa to zwobſtoja ſawoſtajeńſtwo abo też dźědźinzy. Tuto rukowanje ſmě ſe ſawoſtajeńſtwo wobnjeſołowacź. W pſchećiwnym padże je ſawoſtajeńſtwo wo wjele wjeſche hacź ſakoń ka na wróćopłacźenje. Wobhońcźe ſo tohodla na pſchećiwnym ſaſtaracerſtwim homeje, hacź je ſo jemuż pjenjeſy ſtalwanju renty wobżetite wuſmałcźeje ſtarſchi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 zł. pj., na pósća a pola dowěrnikow 1,60 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtiskowarja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 90 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 214 — Budyšin — Srjedu, 12. septembra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Cushendun Müllerej wotmolwja.

Po Briandu je tež sastupjeŕ jendźelskeho ſwonkowneho ministra Chamberlaina, lord Cuſhendun, němſkemu kanzlerej Müllerej na jeho poroki pſcheciwo njepłódnemu dźełu Swjatka Ludow w praſchenju wotbrónjenja wotmolwił. Cuſhendun praji, ſo jane praſchenje, wo kotrymž je w ſhromadźiſnje Swjatka Ludow jednako, njeje wjeŕſcheho ſajimanja namakało, dyžli wotbronjenje.

Jako ſobuſtaw pſchihotowaneje wotbronjenſkeje kommiſije njemóže wón kritiku ſroſumieć, kotruž je němſki kanzler pſchednjeſł. Müller ſnadź njeje wſchě wobcežnoſcje wopomnił, ſ kotrymiž ma ſo wotbronjenſka kommiſija bědźić. Shromadźizna je hižo cžaſcžiſcho reſoluzije pſchijała, w kotrychž je žadała, ſo by ſo wotbronjenſke dźełu pośpěſchiło. Tole wotbronjenje pak njeje należnoſcej reſoluzijow, **ale ſkutk.** Cuſhendun 8. ſtaw pakta Swjatka Ludow cžitatche a ſ njeho wucžita, ſo ma kóždy ſtat prawo, wotwažicj, hač jeho bróniteſcž dołhaja, abo hač wjazy njedołhaja. S teho wotwodźeſche, ſo ſ tym njeje wobſtaŕ wotbronjenja do drobna ani na kraju, ani na morju ani w powětſſe poſtajeny.

Wotbronjenje móže ſo jenoż dźiwajo na hiſtoriſku ſandźenoſcj, geograſiſke połoženje a wobžebite wobſtejnoſcje kóždeho kraja ſtacj. Na tele naturiſke roſdźěle dyrbi ſo tež pſchi wolbronjenju dźiwacj.

W tejſle ſhromadźiſnje drje njeje nichtó, na kotrehož khutnej woli, ſo dhge wotbronicj, bychmy mohli dwělowacj.

Hdyž němſki kanzler kritiſuje a praji, ſo ſo we wotbronjenju hiſchcze njeje niczo ſtalo, je to najwjetſche njedoroſtmjenje na ſwěcze, pſchetož wopraſwdje je ſo po wójnje wulki poſtup ſčinił. Cuſhendun potom ſnatu jendźelſku **theſu** pſchinjeſe, ſo je wotbronjenje hižo daloko poſtupiło, dokelž ſu ſo ſa cžaſ wójny naſtate wobronjenja wobrenja tym ſamym wotwarile. W Jendźelſkej je ſo to ſtało, najſterje tež w druhich krajach, a ſ tym ſu ſo tele paktowe poſtajenja dopjelnile. So by jendźelſke wotbronjenje dopokaſał, wſchelake liczby ſ jendźelſkeho wójnſkeho łódźſtwa pſchinjeſe, w kotrymž je ſo po ſwětowej wójnje 102 000 muži ſpuſchcziło; 209 wójnſkich łódźow, wěſo ſwjetſcha pomocnych tſchižakow, je ſo ſe ſłužby ſtajił, a ſo ſ tym we wójnje wužita měſtnoſcj 800 000 tunow ſaſo ſa mérowe ſamyſłny pſchepodało. Tež **na ſadlicze w jendźelſkim twarjenju** wójnſkich łódźow pokaſa, kotrejž je ſe ſpuſchczenja 10 000 dołowych dźełaczerjow ſpóſnacj.

To wſcho dyrbi ſo wopomnicj, prjedy hač ſo ſławne ménjenje ſ prajenjom njeſmérnje, ſo ſu we wotbronjenju hiſchcze njeje wjcžo ſtało.

S zyle wobzežnej wobcžežnoſcju, ſ kotrejž ma ſo wotbronjenſka kommiſija bědźicj, je **możnoſcj nowych bróniow**, ſ kotrychž ſu ſo hižo někotre ſa cžaſ ſwětoweje wójny wzjebale. Mjes nimi ſu wobžebje chemiſke wójnſke ſrědki ſroſumieć, jedojte pluny atd. a wutworjenje powětrownych brónjow. Fabriki, kotrejž ſa měr chemiſke produkty dźěłaju, móža ſo ſa cžaſ wójny jara lohko ſa dźěłanje jedojtych plunow wužicj, a lětadła, kotrejž měrnemu lětanſtwu transportej w internazionalnym wobkhadže ſłużu, hodża ſo jara ruče do bombow njetajenych lětadłow pſcheměnicj. Na tule njewěſtoſcj ſ pohladom na nowe hiſchcze njeſnate brónje dyrbi ſo wěſo tež dźiwacj, hdyž ſo ſhromadnje we wotbronjenſkim praſchenju poſtupuje.

Němſkemu kanzlerej wſchak pſchiſłoſuje, ſo je dotalne wotbronjenje zyle **pomałku ſchło, tola jara cžežko je, powſchitkownje placžaju měru ſa wotbronjenje namakacj,** **wožebje dla roſdźělow, kotrež ſu ſo hižo we wſchelakich wotbronjenſkich dojednanjach poſtajile.**

Jendźelſka a Francowſka ſtej ſo někotrymaj prózowałej, ſo byſchtej k dojednanju doſchłoj, kotrejž cžeſtej we bližſchim cžaſu podpiſacj. To je tež jenoż na to wuſchnje mózno było, ſo ſtej žebi wſajomnje konzeſije cžinikej, a tónle puć je drje ſpła jenicžk możny, ſo by ſo we wotbronjenju wopraſwdje po něcžim do prjedka pſchiſchło. Cuſhendun potom Pariſzki (Kelloggowy) pakt pokhwali, kotryž něſto praji, ſo wójna, kotraž njeje ſakitańſka wójna, tež njeje galantny dyrdombej kaž néhdy. Pakt je ſa wokomik porok a ſa pſchichod nadźija.

Briand swoju réč rozjasnja.

Francowſzy wotpóſłanzy ſu ſo do njeměra dali, dokelž je Briandowa réč pſcheciwo němſkemu kanzlerej poražaſy ſacžiſcheż na Němzow cžiniła. S wſchelakich ſtron je Briand ſhonił, ſo Němzy jeho réč w njedobrym ſmyſle wukožuja. Teho dla je franzowſki ſwonkowny minister ſa pſchiſtrawne měr, nowoinarjow pódźelu wjeczor k roſrěcženju k ſebi pſcheproſył. Briand je pſchi tym mjes druhim rjekł:

„Sſłyſchu, ſo je moja réč njeſwjeſelazy ſacžiſcheż we němſkich kruhach cžiniła. Praja, ſo ſym Locarno ſnjeſł a wſchě hač dotal dospite wunoſchi němſko-francouſkeho dorozumjenja ſkaſył. Njemóžu wopſchijecj, kak móža roſumni ludźo tajkimle réčzam wěricj. Schto ſym cžinił? Sſym wopraſwdźitoſcj ſwěſcžił. Pokaſujo na to, ſo móže ſo němſkoſtatna wobora jako ładerſke wójſko (wobluk ſa wulke wójſko) wužicj, ſym dawno ſnatu wěc ſwěſcžił. Budźich **mohł récže generała ſe Seekta a jeneho miniſtra němſkoſtatneje wobory cžitacj.** To pak njeſłyſm cžiniť, dokelž wěm, ſo je Němſka měrnje ſmyſlena, a dokelž w jeje dźenſnjiſchim knježeŕſtwje rukowanje namakam, ſo ſo wo kſrucženje měra próuje. Tola ſchtó ſ Waſ móže mi wěſtoſcj dacj, ſo tajke knježeŕſtwo, kajkeż je nětcžiſche, 10 lět w Němſkej pſchi wjeſłe woſtanje? Staroſcj, kotruž ſym wuprajił, ſda ſo mi zyle wopraſwdźena być. Njeſłyſchu ſo jako famolwity minister zanym illuſijam poddacj. Też to, ſchtoż ſym wo němſkej induſtriji a jejne pſchihodźenje ſa wójnſke ſamyſłny rjekł, móju dopokaſacj. W kóždym kraju, kotryž ma wulku induſtriju, je możnoſcj k temu data. Mjenuja ju „wójnſki potential“. Tola też tu ſym jenoż wopraſwdźitoſcj ſwěſcžił, njeſłyſm pak podhład wuprajił. Jara bolośinje je ſo mje w réčzi němſkeho kanzlera dótkło, ſo ſo **w Swjatku Ludow dwojoſajeſzna politika dźěła.** Tajku wobſtorżbu ſym dyrbjał ſe wſchej roſſudźenoſcju wotpokaſacj“.

Briand potom wospjetowaſche, ſchtoż bě wo Ruſkej rjekł a praji, ſo dyrbi ſo w Swjatku Ludow ſtronſko-politiſke ſtejiſchcžo na kóždy pad wuſamknyeż; pſchetož Genfſki ſkutk ma ſo jako internazionala ludow, niż pak jako wěſ ſtronow wobſkładacj. K temu Briand pſchiſpomni: „Hdyž ſo někotre do minje dawaju, prajiſzu, ſo ſym Locarno ſnicžił, ſo mi wulka ſkhitwda cžini. Tola njemóžu temu ſadźěwacj. Moji lěkarjo mi hižo dawno radźa, ſo bych ſo wócžo ſcžahnył. Hdy bychu mi wobcžežnoſcje cžiniłi, bych to cžinił, a potom ſu tſo Locarnitoju, Streſemann, Chamberlain a ja na wotpoczink pſchiſchli. **Schtó wě, kak potom budźe!“**

Konferenza ſchtyrjoch mozow wo wucžehnjenſkim praſchenju zuſcho wójſka ſ Porheinſkeje.

Po poſtupdenſkim roſrěcženju wo Porheinſkej je ſtónčnje k ſhromadnemu roſrěcženju mjes Němſkej a ſchtyrjomi wobſtadźenſkemi mozami doſchło. Wutoru popołdnju ſu ſo w hotelu Beau Rivage, w žydle jendźelſkeho wotpóſłanſtwa, němſki kanzler Müller a ſtatny ſekretar ſe Schubert ſ Briandom, lordom Cuſhendunom, Hymanſom a Scialoju ſeſchli.

Francowska měrowa wola a skitace bronjenje.

Wójnſki minister Painleve je w Meaux ſ pchiſianknjenjom k wopomnjeńſkemu ſwjedźenjej wo bitwje nad Marnu réčał měr, w kotrejž mjes druhim praji, ſo wopomnjeńſki ſwjedźeń pſchiſtupnjenju Franzowſkeje ke Kellogowemu paktej napſcheczſtwo njeréčži. Też janeje pſchesćiwnoſcje mjes měrowej wolu Franzowſkeje a jeje ſtaroſcjemi wo ſchkitace bronjenje njewidźi. W nětcžiſchimi ſtawje Europy njemóže ſo Franzowſka, jeli ſo ſo nochze ſmjercj pſchinoſchacjej njewěſtoſcji wuſtajicj, ſo ſwojeho bronjenja wotrjez. Mužojo, kotrymž je wožuſ Franzowſkeje dowěrjeny, dyrbja ſo dweju ſmykłowu ſminyeż, najprjedy ſlepeho njedowěrjenja, ſ kotrymž by ſo mohło ſbliženje ludow wotſtorčicj, a potom pſchekhwataneho a pſchedałoko ſahażeho dowěrjenja. Franzowſka je ſwoju měrniwoſcj wospjet dopokaſała.

Němcy w Americy swoje nalutowanki do Němskeje sćelu.

Po nałwjedźenju amerikańſkeho wikowańſkeho miniſterſtwa ſu Němcy w Sjednoczenych ſtatach pobłednje léto pſchiwuſnym a ſnatym w ſtarej domiſuje 5 abo 8 miliſonow dollarow pózłali. Wſcho hromadże ſu amerikańſzy pſchicžahowarjo w lěcže 1927 241 miliſonow dollarow do Europy pſchepokaſali, mjes tym ſo ſu w tym ſamym cžaſu jenoż 35 miliſonow dollarow do Ameriki ſobu pſchinjeſłi.

Wubjerk socialdemokratiskeje strony wo twarje pancerowaneho křižaka.

W pośjedźenju wubjerka ſozialdemokratiſkeje ſtrony je ſo wutworił twar panzerowaneho tſchižaka jenohłóſnje wotpokaſał. Prjedy hač němſki ſejm ſtatne wudawki ſa léto 1929 pſchiſwoli, ma ſo ſtroniny fjeſd w ſebruare ſwołacj.

Jenohłóſnje je ſo wobſamkło, ſo ſo ſozialdemokratiſka ſtrona pſchi kommuniſtiſkim ludowym roſſudźenju wo twarje panzerowaneho tſchižaka njewobdźeli.

Wječorne-europiski wotbronjenski blok.

Ameriſanizy wobkedźowarjo w Genfu nječa, ſo mózy ſ wječerawſcheje Briandoweje réčze wotwodźicj, ſo chodźa Franzowſka, Jendźelſka a Italſka nětko ſjednoczene wo praſchenju wotbronjenja nakrajneho wójſka poſtupowacj. Amerićanjo ſebi ſamo myſła, ſo je ſo mjes Franzowſkej a Jendźelſkej dojednało, ſo budźetej njedźiwajo na Locarno w Genfu hromadźe poſtupowacj. Sdobom ſo tole **jendźelſko-franzowſke** ſrěcženje, kotremuž ſo Italſka bórzy pſchiſamknje, na to měri, wſcho měſchenjant pośnjezneje Ameriki do praſchenja wotbronjenja krajneho wójſka, kaž daleko europiſke wójſka naſtinja, napſchecziwo ſtejacej. Sdźiwowy kompromiſ ſ Franzowſkej dospěwſchi je ſo Jendźelſka roſhnjewiła, **wjcžke wojeſke kedanzije mjes Franzowſkej, Belgiſkej, Polſkej a Czeſkoſłowakiſkej wobſtejace, pſchihotowacj. Hakle pjched tróſtim je Jendźelſka franzowſko-belgiſke wojeſke ſrěcženja pſchepóſnała,** hač runje ſo wone je Locarniſkimi ſrěcženjemi njeſnjeſu. Jako prěni widźomny wunoſchk tehole franzowſko-jendźelſkeho dojednanja Amerićanjo Briandowu pódźelnoſchnu réč wobſkładuja a k temu pſchiſpominaju, ſo je Franzowſka ſ tym dojednanjom ſwoje nadkniježace ſtejiſchcžo w Genfu wutwarila.

Khłostanska amnestija w Španiskej.

Schpanſki kral je ſo na puczowanje do Schwedſkeje podał. Prjedy teho je knježeŕſtwu khłoſtańſku amneſiju na dnju wojſewiło, na kotrymž je ſo pjched pjecz łětami w Schpanſkej diktatura ſawjedła. Wſchěm khłoſtańſkim jatym ſo dźeſaty dźěł khłoſtańſkeho cžaſa ſpuſchczi a ſo dalſche połoženja pſchiſwoła. Wjele jatych ſo hnydom na ſwobodu puſchči, a wſchě ſmjertnu kuždu ſo do cžaſnje wobmjeſowaneho khłoſtańſkeho khłoſtanja pſchemjenja.

Komplott přećiwo Primej de Riverа.

Dopiſowaŕ „International News Service“ ſ Hendaye powě, ſo je ſchpanſke knježeŕſtwo ſłěd ſa daloko roſchěrjenym komplottom namakało. W zyłym kraju ſu hižo **někotre tyſnjcy wožobow ſajeli,** na pſchikład w Saragoſſy 200 wožobow, mjes nimi wjele wojakow, w Madridze 320, mjes nimi offizěrow a kommuniſtow a w Barcelonje 400, mjes nimi wyſchka Lopeza Achoſu, kotryž je pſchecžiwnikom generała Primo de Rivera był.

Też ſu wjele pjedakow ſajeli, mjes nimi generała Giroma. Prjedy teho je **ke krawawemu ſrajenju mjes poliziju,** poſtajenjemi ſ měſchcžańſkej ſtrażu, a je ſłóžkarjemi doſchło, kotſi běchu ſpytali, radnizy wobſtadźicj. W Bilbau ſu někotre ſta plakatow k murjam pſchiſłepili, w kotrychž ſo wobydlerſtwo namolwja, ſo by pſchecžiwo ſatrachażenju knježeŕſtwu poſtajło a ſchpanſki lud wuſwobodźiło. W Barcelonje je knježeŕſtwo wjele domow katalońſkich ſeparatiſtow a ſwobodnych murjerjow pſchepytało. Zyły **perſonal nětkrych katalońſkich nowin ſu ſajeli.**

W **Madridze** je garniſona w kaſarnach alarmowana. Polizajſki kommandaut je garniſoninych offizěrow na ſhromadźiznu we wójnſkim miniſterſtwje pſcheproſył, ſo by ſo wo ſrědkach k ſachowanju měra wuradźowało.

Primo de Rivera je wurjadnu miniſterſku radu ſwołał. Prjedy teho je poručił, ſo dyrbi ſo Madridſka garniſona ſ wojakami ſ prowinzy poſylniċ.

Maju ſa to, ſo ma rewoluzija 13. ſeptembra na dnu, na kotrymž je ſo pjched 5 łětami general Primo de Rivera knježeŕſtwa ſmjezował, wudyriċ.

Knježerstwowa kriza w Bołharskej.

Ministerski president Ljapčejew, kotremuž bě krał porucził, nowe knježerstwo sestajeć, je krałej swoje poruczenje wróćił. Ljapčejew měješče kabinet hotowy, hdyž Burow a Caukow wobsamknyschtaj, so by pschi nim njerwobdźělitaj. Ljapčejew bě jimaj želesniše ministerstwo poschčił, tola Burow ważne politiske ministerstwo žadasche.

Kellogowy pakt a prašenje Besarabije.

Na najnowše rumunskich nowin „Cuventul", so je se podpisanjom Kellogogweho pakta Rusa rumunske knježerstwo nad Beßarabskej pschipóznało. Dołeńž so Rumunska ženje Beßarabije też nic z wuńudom rosrisanego łuda njewotrjelnje, so ruske knihi wotmałwiše, so ruske knježerstwo ženje hinaše rosrisanje beßarabskeho praschenja njepschipóznaje, dyžli ludowe wothłosowanje w Beßarabskej.

Krwawny knježerstwowy započatk Coga I.

Kaj Sagrjebjski „Obsor" s Tirany powě, je so knježerstwo nowoho albanskeho krała Achmeda Zoga z krwawnym skutkom saporało. Měšchczanoštu Lučchpellu albanskeho města Halle, kotrež je jako jedyn z najwjetschich pschećiwnikow nowoho krała znaty, so Achmeda Zogowi pschiwižowarjo słónzowali. Słónzowaneho pschiwisni so pschiłahali, so budźa so na kralu krwawnje wjeseli.

Macedonska organisacija Caukowej ze smjerću hrozy.

Beograđska „Pravda" se Sofije powě: Dźelo wjednika macedonskich komitačow Mihajlowa je so dospołnje poradźiło. Wschitzy wjednizy pschiwižowarjow słónzowaneho generała Protogerowa su so w połedźnich měšazach wotstrowili. Nadpady su so po zyłej Bołharskej wo dnjo a w nozy cźinile, tak je zyły rjad bohaćzow we khowanym nječzje, kotrež j Protogerowom sympathisowachu, je Sofije rozcźekało. Wósom wusnamnych Sofijiskich měšchczanow je swoje kwótby do kwitnja pósłało a swoje wobkhody we Sofiji rospuschczilo. Ke knježerstwowemu pschebyhu Ljapčejowej je so dopytazija pósłała, kotraž je žadała, so by wójsko w kraju na porjad hladało. Protogerowi pschiwisłowarjo su Ljapčejewiscej sdźełili, so petizije do wukraja póšeju, so bychu tam schkitanje a žiwjenje a wobstejenstwo pytali.

*

Beograđska „Politika" se Sofije powě: Mazedonski wuńkjerk je Caukowej a Burow list pósłał, w kotrymž jeju nanolwinja, so bychu pschećiwčanju mazedonskich komitačow wobarałoj. Jeli so njebudźetaj tak scźinić, jeu t smjerći sahudźa. Komitej pjeca puć namaka, po kotrymž so wuńsud wukonja.

Ze Serbow.

Dźewjeća.

Srjedu 12. póznjeńca.

Syra — Swj. Marije mjena.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1884 Jan Kilian, farař a załožeŕ serbskeje wosady Serbina w Teksasu, jedyn z najwuznamniših Serbow. Běše so narodźił w Delanach pod Cornobohom a po swojich studijach jako farař w Kotecach a we Wukrańcach skutkowaše. Měješe wotpohlad, wulku serbsku koloniju za serbski dorost we Americy załožić, hdźež mohł serbski lud cyle we swobodźe žiwy być. To je so jemu jenož zdźěła poradźiło, dokelž njenamaka drje zrozumjenja za tutu wulkotnu mysl. Sto je wón pręcérpił, wutrał a wuskutkował při załoženju wosady Serbina, njeje mózskutkował při załoženju wosady Serbina, njeje mózskutkowaŕ při załoženju wosady Serbina, njeje mózskutkowaŕ při załoženju wosady Serbina, njeje mózskutkowaŕ

bźiche pśeśehnidko do karańcza hladał a na to na mošeje źebi wukmył. Spisy je runowahu sćubił a rano jeho zyle pśehnokaneho do thorownje dowjeśechu. Tam je nětko na śtabośej mutrohy wumrěł. Jeho cźełko dowjeśechu do Lipśka.

Z **Lejna** pola Khróśćo. **Naša** gmejna je pola hośćerćarja Jana Cyža **zjawny telefon** pśiprawiła, kiž jo pod ćiśłom 343 **Pančičanskemu** hamtej pśizamknjeny.

Z **Pančic.** Sokolski swjedźeń so dźeń a bóle bliži. Wuley a mali so na njón wjesća. A wobradźi nam njehjo rjane wjedro, dha budźe to samo domowinski swjedźeń. Na swjedźeńskich wozach budu bajki pśedstajane. Stara Wjera, kiž hewak swoje knježstwo w ćmowym lěsu wjedźe, pśijědźe z Hanku a Jankom do Pančic a budźe ze swojeje poprjancoweje khěžki do ludźi poprjancy mjetać. Potajkim ći mali njetrjebaju so bojeć. Nikomu njebudźe porśćiki pśirězować, też nikoho do pjecy tykać. Tu wostaji we hłubokim lěsu. A Sněholinka, kiž je do zajědojćeneho jabłuka kasła, pśikhadźa też ze swojimi palćikami. Wo njej njechamy wjacy pśeradźić. Pódla našich domjacych hośći pśikhwata na sokolski swjedźeń jedyn zdaleny a to **amerikanski generalny konsul** ze Drježdźan. Chcyše hižo dawno Serbow zeznać w jich naležośach a wašnjach a w rěći. Ma wulki zajim za nas a chce so wo to postarać, zo też kraj za wulkim hatom so za nas zajimuje. To wšo je wohladanja hódne a budźe sta a tysacy na nohi stajić. Nichtó njewostaji doma za kachlemi sedźo. Pśichodnu njedźelu budźe hesło: **Do Pančic na sokolski swjedźeń!**

S **Wóślinka.** Radujpodawanje za maćerje budźe wónjedźelu 17. septembra popołdnju w 1 hodź. pola kujsa Bra. Bergmanna we Wóślinku

S **Kamjenza.** **Po Narańśćej drośy** dese jěhžo pónjedźelu pśichpołdnju kolešaŋ ſ Cźornowa cźełko śmjeśożi. Jemu pjeća ſpimadło sapraji, so wón knježśowe nad śwojim kolom śhubi a ſ polnej śpěchnoścu pśeś kydowanikowu kromu do murje pśinanitje sajěźe. Wón padze a wosta bjes widomja leżo. Ssobustawny samitelneje kolony śmjeśożeneho swobalacha. Sawołany lěkaŕ śpóźna, so je źebi wobžarujomny cźełku ranu do hłowy nabił a źebi łkwu hwiždźel śłamał. Jeko dowjeśechu do tudomneho Miłośtiweho wustawa.

S **Wojerez.** Njeśboże ſ automobilom sta ſo njedźelu popołdnju na Hródkowśkej drośy. Wobsedźeŕ automobila ſ Hródka, kiž śwój wós śam wjedźeśe, dyžiśe swojej žonje, kotraž hobujedźeśe, něśćto podacź. To pak jemu wukapźe a jako wjednik sa wězu hladaśe, japomni na pucź kedźbowacź. Auto sajěźde njejapzy do śchloma, so bu jeho žona ſ njeho wjerhnjena a wosta ſ cźełkimi ranami na hłowje leżo. Jeje mandźelśi woteńdźe ſ lohkimi wobdrjenzami. Knjes dr. Schreiber pośćiśi pśenju pomoc. Auto dyrbjachu do wuporjedźerńje bowjeźć.

S **Wojerez.** Njepśihódowa breśka sa automobilu a motorśke kola śda ſo być **Hródkowśko brośa, hačrjunjeź** je hewak jara derje wobžerjawa. W pośledńim cźasu je na tutej drośy cźełeźiśćko k njeśbożenjam bźiśko. Tak padny sobotu sadu Cźeśeńa mośta pśi naśkej zawinjenjach motorowy kołesaŕ ſ Erfi, kiž bźiśe knježkowo wad śwojim kolom śhubił. Automobil, kiž bórśy nima pśi śmjeśożeneho k lěkarju.

S **Wěleje Wady.** Njeśbožowna jama je bźera pśi dźelaćerśkej pluwarni. Tu śmjeśożiśćiŕ njedawno dźiśći a pónjedźelu namakachu w ſamnjenej jamje cźełko Roberta Imniga, kiž bźiśe so 3. septembra śhubił a je tu — njeśkerje w cźeźkich myślach — śmjerć pytał a namakał. Śemrěty bě 73. lět stary.

S **Brěžowki** pola Sśkopeho. Saśdźeny tydźeń pobu paduch w pcźełniśzy tudomneho ratarja a dźelaćerja Dubrawy. Wón śebra ſ kaśćekikow wotnjeśćka a wośtaji je womkach leżo. Mjedu wšo njenamaka, dokeź bu tuhy tule maśnu pśiśehlabe, so mohłe rjane holanske tćenje wumuźiś. Padach tehodła 2 pcźełnej łajźcy, kurjeńku pśihtowanu a hyr rimale nowych gumijowych rukajzow bohnkasćabe.

S **Nóśbórta.** **Saśdźenu njedźelu pohrjebachu** nekdźiwownju dźelaćerśkeje mlodźinu. Dom je nastał ſ pśiśwarjenjom jeneho hośpodarśkego twarjenja pśi Hrjeźańśkej drośy.

S **Terrja** w Delnjej Lužicy. Wóźik pśiśehe zaśu śmjeśożi njedźelu pop dźelaćaŕ Dr. ſ Turcia je ſwojim motorśkim kolom. Wón dyrbješe so kołojedźenej nawinyć, sojěźde pśi tym do śchloma a źebi nop rozbi. Jedyny Pizanjanski lěkaŕ pśihtośće śajśkoženeniu pśenju pomoc a pśihewadźeśe jeho na wjeśele do Khośćebuśkeje khorownje, hdźež śtrašnje śranjeny leži.

S **Chmjelowa** pola Khośćebuśa. W nozy na njedźelu wotpali so tu lěpjeńzowa brójeń wobžedźerja Seidlicha a śtodła hródże. Dokeź wehnjowa twobena rucze pśihkwata a hnydom wodu da, poradźi so ji domjse wukhowaź.

S **Nólanow.** Pośledńje śawiśane wiki w Nólanowśkim bźiku jara dobre. Na pśichodań 5śiśe 175 wrośałow a 1 běhaŕ. Wrośata płaćachu wot 12—20 hriwnow, ſa wobjebje rjane śkorzata płaćachu też hišće wyśe wiśoke płaćiźny. Pśihwjeśene prožata wupiłte rozpjedachu.

Se **Śleho Komorowa.** Njedźelu rano wudyri wulki woheń na wuhlowej jamje Bertha, kotraž do Delnjeźiśiśich wuhlowych jamow śłuśha. Płomjenja wupśeśeśerchu so rucze na najwjeśelśi dźeł fabriki. S napinawym prózowanjom dźelaćerjow a jamineje wohnjowje wobory poradźi so woheń wokolo pśihpołdnja śhaśeć. Cźełowjeśkoje do śćkody njeprśihźdźeźu. Naśtata śćkoda je khětro wulka.

Hospodarski rozhlad.

Sśrjedu 12. septembra 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1935	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendźelski punt .	20,342	100 čěskosł. krónow .	12,428
100 šwajc. frankow .	80 71	100 franc. frankow .	16,365

Barlinska bursa śrjedźeśe wječera pod śaćśiśćejom diplomatiśkeho poražeńja nimśkeho śtatneho kanclera Müllera w posledźenju jwjatka Indow w Genfu. Śtatny kanclej bě ja **powśchitkowe wotbrańjenje wustupował**, haćrunjeź běchu jamo sozialiśći, kotrejuž śtatny kanclej pśiśłuśha, njedawno dalśhe pjenjeź na twar nowego panzerowanego kśiźaka pśiśwołili. Pśiśi wótbach w mejźi tuźeło śkła běchu wudawali, jo do tuteje žadośći źeuje njeswoła. Śich wolerjo ſu ſo nětko jara rozsjemdriśi. Ale teź we wukraju je tute sodźerjenje sozialistow wulke **spodźiwanje wuwabiło.** Tśim wjaźiśe bě nětko spodźiwanje, so wunje sozialiśtiśki śtatny kanclej na wotbrońenje w Genfu wustupi. Franzowśki minister śwonkownych naležnośćow Briand śtatnemu kanclerjej wotmołwi. Jeho śłowa śaśtupny śtatow zyłeho śweta ſ howrjanym pśihwalom witachu.

Burja, hewak dojeź cźuźomu ſa politiśke podawki, tute poražeńje hłuboko śimaje. Wobrot nimale wśitkich a kuśy efektow ſo wotdrjebowachu. Wiki ſ dołhymi a rentowymi śleźinami śłyše źiwośtachu.

Na **produktowych wikach** jewjeśe ſo wječera wjacy jaśima. Toka płaćiźna pśiśeźu pśicźeju hišće we 5 pjenjeźkow po zentnarju popuśćeźi a rožki we 10 pj. Druhe druźiny žita na pónźelnišćich płaćiźnach wobławachu. Wječera płaćeśeśe zentnar

w Barlinje

pśicźeju 10,05—10,25 hr., rožki 10,25 hr. hač 10,35 hr., makćišćo jećmjenja 11,60—12,60 hr., najmjeńśego 10—10,50 hriwnow, wowśa 9,05—9,50 hr.

w termińowym wikowanju

ſa śeptember: pśicźeju 10,92½ hr., rožki 11—11,02½ hr., wowśa 9,97½ hr.

ſa oktober: pśicźeju 11—11,02½ hr., rožki 11,01¼—11,02¼ hr., wowśa 11,80 hr.

ſa dezember: pśicźeju 11,27½—11,30 hr. rožki 11,11—11,12½ hr., wowśa 11,92½ hač 11,97½ hr.,

ſa měrz: pśicźeju 11,55—11,57½ hr., rožki 11,50—11,52½ hr., wowśa 10,40 hr. hač 10,35 hr.

Pśichśtajeśa

Kołza do domu, Radwa pinza w Běłej Wodźe.

„ **Budigowa** w Hródku, na Torhośćeńu 16.

„ **Gnauk** w Małych Debrjźach.

Murjerjow. Schubert we Bitśkowicach.

Rohanca, Schmidt we Bujeźku pola Wóślinka.

Za pśichdań

Kanwa wyśokożuwaćerna, Kśiśta w Běłej Wodźe, Anc 86.

Śtoł lěkaŕśti w Běłej Wodźe, Śćrjedźna hasa 5.

Lampy elektr. 3, Tułk w Hródku, rožk torhośćeńu a Warśchawśkeje drośy.

Lampa elektr. śtejaca, Wiśoka 10 w Budyśćinje, Mótka na hasa 211.

Śtanna wowśana, mlyn w Drubjeliśćach.

Mon śyluj w Porśchizach 57.

Kórjej śyluj, parny rěźak w Budyśćinje na Drježdźanśkej drośy, telefon 3495.

Wóś rěźaśti, Pólśchka w Budyśćinje, Žitna hasa. Tośa a łoźo w Budyśćinje, Wjeleźańśka dr. 81.

Soudniśzy na pśicheźadźowanje

śchiwórtk 13. septembra 1928

w **Kamjenzu** w kasarnach, komorny dom maśchinśkich źełbow dop. w 9 hodź.: khěźeźany wóś, rybjaca muźka, lampa, jekretar, bźeże, łoźy, prochěrbak, zigary, wobrozy, tichźidło, ćorny wośtek, lampa na pišańśke bźido, świśli mantl, tepich, kamanśke wobśwětśenje, wotnjawe thabaty, polca, kamor, pišańśke bźido, śtoł pśed pišańśke bźido, wuhotowanje lěharnje,

w **Lubiju** na śudniśtwje dop. w 10 hodź.: meble, pśiźata pika, pišańśkej śtrojej motor, hobowka ſ tocźnikom a fotografowańśka pśichprawa, gramofon, śchamoty, wozy, banki, mebłowe kamory.

Śćudnilke pśicheźadźowanje iźowniśkow.

Kubło, nětkuźe 86 kórcow wuśe łuśhacze ratarjej a kowarjej Jarej Heinrichej Hanćej w Gornjej Borićći. Gmejnśke wośchnośći je hłosowali na 5841,50 hr. pośtajiła hromadźe ſ 2878 hr. ſa inwentak. Twarjenja: domśke, brójeń, hródże ſ rěśaźu a mołowej tólnju ſu ſ 17550 hr. do wopalnje pokładnje japiśane. Na pśicheźadźowanje pśichiźe śchtwórtk 25. okt. 1928 dop. ½11 hodź. w hoścenju „K śćomu hródźam" w Gornjej Borśchći.

Wotjewjenje.

Konkurs je ſud wotewrił nad jamožnjom twaśkoho pśicheźewaćerja Ernsta Śchiśnerja w Budyśćinje na Mźeśćańśkej drośy 15. Prawośnika dr. Harnišća pośtaji ſa konkurśowego ſaŕjadnika Pśenju termińu je ſud hyśtał na śrjedu 10. okt. 1928 dop. w 11 hodź. a druhy na śrjedu 28. now. 1928 dop. w 11 hodź., wobej na ſudnišćwo do Budyśćina, śtwa 141.

W konkurśu nad jamožnjom firmy **Granit-Śtein-Bröche, Gef. m. b. H. w Budyśćinje je ſud prawiźeła** dr. Engerta jako konkurśowego ſaŕjadnika puśchećił a na jeho mjeźo prawiźnika Wótmara w Budyśćinje pomjenował.

So bychu konkurs motwjerśćił, je ſud nad jamožnjom pśicheźwaćerja Jana Martina Kychlarja w Budyśćinje, jeničkeho mějićela firmy Pawoł Walther (wobchłó je żelesnymi twarami) w Budyśćinje na Khóźerśkej drośy 4, wutoru 11. śept. rano we 8 hodź. ſudniśke wujednanje wotewrił a ſo dowěrnika pśicheźwaća Gustava Christopha w Budyśćinje pomjenował. Pśenju termińu ſa wujednańśki namjet dołśnika je ſud na śchtwórtk 11. oktobra dop. ½11 hodź. w śali pśihłuchańśkeho ſudna na ſudniśnuje, druhi pośchod, w Budyśćinje, pośćeźi.

Śkrowe depeše.

Barlinśke produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź.: **Płaćiźny kaj wječera, tuhrajneho žita dośćej na wikach.**

¾12 hodź.: **Płaćiźny rožki śeśtabjene.**

Płaćiźny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćiźny po złotej hriwnje.

	12. 9.	10. 9.		12. 9.	10. 9
Pśeńca	201-205	202-206	bunY	—	—
rožka	205-207	207-209	woka	—	—
hal. jećmjeń	—	—	módro łupiny	—	—
haz. jećmjeń	200-210	200-210	žołte łupiny	—	—
wowś	181-190	181-190	zeradella	—	—
kukurica	205-207	206-208	raps. wosuśk	19,40	19,40
pśeńśe muka	25-28,75	26 00-28	lany wosuśk	23,40	23,40
rěźana muka	27-24,75	28,00-31	poen. melasa	—	—
pś. wotruby	14 50	14,75	ktrej. kruški	—	—
rěźane „	14,7	14,75	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rěźana stoma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pśeńć. „	0,80-1,00	1,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowśna „	1,00-1,50	1,80-1,00
pjeluśki	—	—	jeća „	1,00-1,50	0,80-1,00

S **Brěžowki** pola Sśkopeho. Saśdźeny tydźeń pobu paduch w pcźełniśzy tudomneho ratarja a dźelaćerja Dubrawy. Wón śebra ſ kaśćekikow wotnjeśćka a wośtaji je womkach leżo. Mjedu wšo njenamaka, dokeź bu tuhy tule maśnu pśiśehlabe, so mohłe rjane holanske tćenje wumuźiś. Padach tehodła 2 pcźełnej łajźcy, kurjeńku pśihtowanu a hyr rimale nowych gumijowych rukajzow bohnkasćabe.

S **Nóśbórta.** **Saśdźenu njedźelu pohrjebachu** nekdźiwownju dźelaćerśkeje mlodźinu. Dom je nastał ſ pśiśwarjenjom jeneho hośpodarśkego twarjenja pśi Hrjeźańśkej drośy.

S **Terrja** w Delnjej Lužicy. Wóźik pśiśehe zaśu śmjeśożi njedźelu pop dźelaćaŕ Dr. ſ Turcia je ſwojim motorśkim kolom. Wón dyrbješe so kołojedźenej nawinyć, sojěźde pśi tym do śchloma a źebi nop rozbi. Jedyny Pizanjanski lěkaŕ pśihtośće śajśkoženeniu pśenju pomoc a pśihewadźeśe jeho na wjeśele do Khośćebuśkeje khorownje, hdźež śtrašnje śranjeny leži.

S **Chmjelowa** pola Khośćebuśa. W nozy na njedźelu wotpali so tu lěpjeńzowa brójeń wobžedźerja Seidlicha a śtodła hródże. Dokeź wehnjowa twobena rucze pśihkwata a hnydom wodu da, poradźi so ji domjse wukhowaź.

S **Nólanow.** Pośledńje śawiśane wiki w Nólanowśkim bźiku jara dobre. Na pśichodań 5śiśe 175 wrośałow a 1 běhaŕ. Wrośata płaćachu wot 12—20 hriwnow, ſa wobjebje rjane śkorzata płaćachu też hišće wyśe wiśoke płaćiźny. Pśihwjeśene prožata wupiłte rozpjedachu.

Se **Śleho Komorowa.** Njedźelu rano wudyri wulki woheń na wuhlowej jamje Bertha, kotraž do Delnjeźiśiśich wuhlowych jamow śłuśha. Płomjenja wupśeśeśerchu so rucze na najwjeśelśi dźeł fabriki. S napinawym prózowanjom dźelaćerjow a jamineje wohnjowje wobory poradźi so woheń wokolo pśihpołdnja śhaśeć. Cźełowjeśkoje do śćkody njeprśihźdźeźu. Naśtata śćkoda je khětro wulka.

Šulski swjedźeń w Khwaćicach.

Tydźenje, haj měśaźu dołho je ſo wo nětcźišćim śchulskim śwjedźenju jednało. Njeje tu tola wot léta 1924 žaneho wjaźy było. Na pohnuwanje mnohich śtarśich śtónźe k śchulskemu śwjedźenjej dóńdźe, kiž ſo ſaśdźenu njedźelu śwjerśeśeśe.

Běśche rjany dźeń. Boże śtónćko wśchat derje měnjeśche. Na śchulśkim dworje śekupachu ho śchulśke dźeći, kotrychž běśche wścho w hromadźe 102, pod rjadowanjom knjeśew wućerjow Fiśchera, Webera a Kobanje do pyśchneho śwjedźeńśkeho cźaha. Cźah, kiž běśche ſ pomocu konjow porjeńśchenj, namaka polne pśichipśnjaće pola pśichładowarjow, kiž běchu ſo we wulkich łutach jeśchi. Pśeśedśtajene běchu wobrazy ſ baśkow w śchulśkich łubach. Teź śwjedźeńśki wóś njepobrachowaśche. Śśwjedźeńśki cźah ſ pśichewodom hudźby hdźeśe ſo najwjeśely ſ Dalkom, tam ſo jawóśći a po śtónćknje po pólnym puću ſ Jeźkizom na śwjedźeńśku łuku winy. Měśno ſa śwjedźeń běchu kupcja ratarja Abśchka, Rjeźka, Kśinera, Schella, Panach a Kućka dobroćźiwje pśichewopśtajili.

Na śwjedźeńśkim měśnu mějśće mějśćne kujes ſ Watzdorf ſ Lutobźa powitaśtaŕ rěź. Wiśaśche wulku łyku śhromadźenych a pśichejśeśe dźeśećom prawje wjeśele hodźiny. Śpomináśche na dołhe pśichłoty ſ śwjedźenjej, pśi kotrychž ho próza a wopory njekutowachu a wotewri w mjenje śchulśkeho śarjadnistwa śchulśki śwjedźeń.

Śśwjedźeńśke měśno, śnate wot pśenjeho Wśchośćerbśkeho śćta, běśche mułkotnje wupyśchene. Kolmekolo ho pśipanjeśche. K śabawje a wjeśelu śinachu 3 łamy, něśtaśe zokrowe khěźki, ćumpjel a karuśel. Śa dźeći wołukana śchtyrikrótata pśchestréń ſa hry, dwě derje napowěśchanej jerdźi, kolkaty śtoły, tśelniśćesko atd. wabjachu dźeći ſ sebi. Hołzy rejwachu a ſpěwachu, hołzy wérjochu dwoje wozy *no jerdźi a wuhonźiśhu hujin pśichpómnjaće.* Wićhudźom knjeźeśche wjeśele w małych wutrobach. W pśeśtorowy łuku dźeći ſ kośejom a tykanjom nałuśćene. Dwaj pośrjanzowej muśej ſo śjewiśchtaj, kotrejuž dźeći pilnje kojachu.

Wórśy pśichśliźi pak ſo wječoŕ. K wječeri ſydachu ſa dźeći hišćeśe cźopke kolbaśki śe zaktami. S pśichwapjenjom běśche wuhnjoſtroj, kiž namaka wjele pśichpómnjeńca. Cźmieśka łśhaśche ſo dale bóle na śemju a dźeći śekłupachu do cźaha, kiž ſ łampionami pišanjo po wśej hłbaśche. Wścheh śchulu ſo cźah ſkónći. Knjes kantor Fiścher jimaśche po śłowo a wupraji dźak ſa wutrajnośej a pśichejśeśe śbožowny domoſpśrót a dobru nóz. Dźeći pak śnjeśća na śwjedźeń herde byeć a ſo temu, kiž nad nami knjeźi, ſa rjany dźeń dźakowaćź. Wón wupraji nadźiju, ſo tutón śwjedźeń łubjeść wubudźi, ko knjeźi kruta pśichešenośćej mjes śtarśchimi a śchulu. S thoralom „Njech Bohu dźakuje" ſo śwjedźe na tutym měśnuje śkónći. Śtarśchi, dźeći a druhi wopytowarjo śchulśkeho śwjedźenja ſo reśtaśhdźu. Spokojene a śwjeśelene ſo dźeći ſ měru podachu.

Derje poradźeny śchulśki śwjedźeń je nimo. Dźak ko wśěmi ſa wśchitke dary ſe wśchelakich śtron, wośebje wobkedźerjam ſa pśichewoſtajenje kuli, dale muśiźwam wobnjowje wobory a Cźeźwienego khóźora. Wośebity dźak pak śkušcho knjeźam wućerjam, na kotrychž ramjenjach zyle pśchihoty a wuwjedźenje śwjedźenja wotpoćerachu.

Z Łužicy

* S **Wjaśońźa.** Njedźelu wjeźor we 12 hodź. potorhny jedyn tudomny motorowy kołesaŕ, jako po Trjećźanśkej drośy dele jedźeśe, pśćeho cźłowjeka, kiž śebi cźeźki nehu śłama. Wjednik motorśkeho kóła a jeho śojuźk śebi jenoź njeśwoźo lohko wobśchkodźiśchtaj a ſo na rukowa franiśchtaj. Pśenju pomoc powkićiśchu dźelaćerjeźiśo ſamarśtojo. Śkowany lěkaŕ cźeźko śnjeśbożeneho śwobala a do jeho do Budyśćiśkeje měśćańśkeje khorownje dowjeźeŕ.

* S **Zoltina** (Laudenheim). W špódźoje tudomneho knihiczišćerjeja Kerna je džěćo lohko na spinalne wokhromjenje sthorikło. So by ło rosšćerjenju strašneje khorosće sadźewało, je špódźba źwoje druhe džěćo naklwilnje do druhich rukow dała.

* S **Habrachčicy** pola Lubija. 112 lětne rjany duh pšched tudomnym Běmarjej statokom, bu njedźelu ſ namakanym kanjenjom, do kotrehož je wobras semrětcho němſkostatneho presidenta Eberta ſapſchećeny, jako Ebertowy dub poſwjećeny. Sápóſlanź němſkeho ſejma Krätzig wuſpěchowaſche w źiwojej rěči ſakhwalby pódneho presidenta němſkeje republiki.

* S **Bilkopicy**. Sańdźerju njedźelu dopołnja w 11 hodź. wotkhychu na źwjatoczne waſchnje dopomnjeńſku tafu na loſiſche 700lětnje wobſwjećenje města Biſkopic. Radwiza běſche ſ khorhojemi w měſtſkich, krajnych a němſkostatnych barbach wukrſchena. Měſchčanoſta Müller-Lingka měſeſche ſwjedźeńſku rěcź, w kotrejž ło wuſtajeźny tafle, firmje Buſchbeck a Hebenſtreit, dźakowaſche a wuſpěchny, ło je firma hižom Kühdźeńatki dołho ſ bóhatom města Biſkopic ſjednoćena. Kopcowu tafu pſchi ſtoſpiſmo: „K dopomnjenju na ſwjedźeń 700lětnjeho woſtſtacza města Biſkopic wot 3. hač do 5. ſeptembra 1927“.

* Se **Shorjetza**. We břěſowej łuźi wotpali ło wumětk ratarja Mücki, łźeſeźowe ſwarjenje, tiž na kromje lěſa ſtejeſche. Dokelž tam žaneje wody k haſchenju njeběſche, ſamóchu wohnjowi woborniſy jenož ſ wuſkim napinanjom lěſny woheń wotwobroćiś. Woheń ſu pječa džěći, tiž ſebi ſ wohnjom hraſchu, ſamiſchkrile.

Wo železniskim njezbožu na Morawje.

Dotal hižo 24 ſmjertnych woporow, 32 cźežko a pſches 40 lohkoſranjenych.

Kaž ſmy hižo we wčerawſchim cźiſle pišali, je **póndźelu popołdnju** krótko do 2 hodźin Barlinko-Prażko-Minſki ſpěſchnik na ſtaźi Saječźi mjes Brnom a Vrźeclawu (Lundenburg) njedaloko rakuſkich mjeſow na tam cźakaju tworowy cźah ſajeł. Minu na njeſwjedu njeſe wuhibař kolijow Bartoſchicź, tiž hižo 16 lět tutu ſłužbu wukonja. A nětko je jónu ſmyſlił a je ſ tym ſnicził ſwój pſchichod a pſchichod ſwojeje źwóſby a ſchtož je najhórſche, mnoho cźłowjeſtich źiwjenjow, je ſcźinił mnohich k brachiwzam a bédnym ludźom. Wón měſeſche ſpěſchnifej, tiž na tutej ſtaźi njeſaſtawa, dacź po kolizi cźo. 1 pichejcź. Se ſwojej njekedźbliwoſcźu pak kolizu tak wuhibny, ło ſpěſchnik na kolizu cźo. 4 ſajédźe, na kotrejž tworowy cźah cźakaſche.

Dóńdźe k ſakoſtnej kataſtrofje. Lokomotiwje wobeju cźahow ło rosbiſchtej, źłużony a ſledowacy wołobowy wóz ſpěſchnika ło rostſcheſkachtaj, druhi wołobowy wóz bu wucźiſnjeny ſ kolize a ſtaji ło prěti pſches kolize a cźaru dospołnje ſaracźi. S rosbitkow rostſcheſkanych wagonow bu khłuchcźej hróſtne ſtonanje cźežkoſranjenych khćicźenje lohkoſranjenych a do ſmjercźe wuſtrózanych puczowacych. Naſta njewopiſajomna muczeńca. Na lokomotiwje a w prěnich tśoch ſniczenych wołach měſeſche ſmjercź boha:e žně. Lokomotiwnik a tepjeſ ſpěſchnika běſchtaj mjes morjenymi. W prěnich wołach poſtcźi ło pomognikam hróſbny wobras. Morwy pſchi morwym a cźežkoſranjeny pſchi cźežkoſranjenym. Sa krótki cźaſ hižo ſwucźahachu i rosbitkow 10 morwych a wjele cźežkoſranjenych

Po nowiſchej powěſcźi je ſtoh 7ežkoſranjenych njeſtoho dotal 24 ſmjertnych woporow ſadało. Mjes cźežkoſranjenymi je hiſchcźe wjele tajtich, ſa kotrychž lěkarjo ſaneje nadźiju wjazu nimaja.

Měſtno kataſtrofy poſtcźa hróſny napohlad. Kolije běchu ſwutorhane a ſaracźene ſ rosbitkami rostſcheſkowanych a ſeſuwanych wołow. S rosbitkow wołachu a ſtonachu ſranjeni wo pomoz. Mjes krwawjazymi cźełami morjenych a ſranjenych běchu ło ſatkuſte waczoti puczowacych. Pomozne dźěło běſche njeſmérnje wobcźeżne. Seźeny rosbitych wołow dyrbjachu ſ mozu rosbicź, ſo bychu k njeſbożownym cźežkoſranjenym ło móhli pſchedobyć.

Morwi poſwotnoſchu do jeneje měſtnoſcźe na dwórniſchcźu, do kotrejež druſy puczowacy njedoſtachu pſchiſtupa. S poſlędniſchimi cźahami pſchijědźeſchu pichiwuſni pužowacych a tu dóńdźe k ſakoſcźeńſtim wuitupam. Pſchiwuſni pſchepytowachu ſami rosbitki wołow ſa ſwojimi ſubymi.

Najwiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jusiſe ſchtwórk:** Rjenje, ſuchu, nozy ſu ſynuje. W Jendźelſkej ſtane wjedro.

S **Liptowſkeho Sźwjateho Mikkawſcha w Sſlowakiſkej ło piſche, ſo je ło tam ſ hižo tydźeń ſakhadźazym wohnjom 150 000 hektarow lěſa ſniczało. Woheń teź pſchimjeſowaze ſtatne lěſy wohrožuje.**

*

Na dróhy ſe St. Dyra do Verſailles je póndźelu wječor automobil ſ hodźinſkej ſpěſchnoſeju 120 kilometrow do ło domoſwrócźazeho 19 muži źyłneho Verſailleſkeho lětaſkeho regimenta ſajeł. Hač do jeneho wojaka ło wſchitcy mjenje abo bóle ſranichu. Pjećej wojakow je tak cźežko ſranjenych, ſo ło wo jich źiwjenje boja. Automobilowego wjednika ſu ſajeli.

*

W Sjednoczenych ſtatach połnóznje Ameriki je ło we Baton Rouge, hłownym ſtaczu Louiſianaſkeho ſtata, 13 ſtraſchnym ſłótnikam poradźiło, jaſtnikow pſchemóz, ło ſtrażownikow ſmozowacz a ſ khłoſtańze cźekнуcź. Po dźiwjej ſtrělenju mjes ſtražnikami a ſłótnikami ło poſlędnjchim poradźi, k rězy Miſſiſſippi doběcź a ſ tam cźakajeź łódźu k druhemu brjohej dojcź. Pſchi ſtrělenju ſu ſcheſcźich cźekjenjow morili, ſchtyrjo cźekjenjow a ſchtyrjo ſtražnjow ſu ło ſranili.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerc.

Wuſwoleni a wobkruczeni ſu:

1. ſa **7. wokrjeſ (Brětnjanſti)**
   ſa ſmjerza: ſchěſeŕ Jan Krawczik w Brětni;
   ſa ſmjerſkeho namětnika: dźěłacź Jan Mjetan w Brětni
2. ſa **30. wokrjeſ (Lubuſchſki)**
   ſa ſmjerza: expedient Fryz Krüger w Lubuſchu;
   ſa ſmjerſkeho namětnika: twarſki pišaŕ Hendrich Kilun w Lubuſchu;
3. ſa **34. wokrjeſ (Spalowſki)**
   ſa ſmjerſkeho namětnika: Kowarſki miſchtr Jan Nuſa w Spalach;
4. ſa **21. wokrjeſ (Zidźinſki)**
   ſa ſmjerza: gmejniſti prjódſtejeŕ Homola w Zidźinach;
5. ſa **19. wokrjeſ (Lipnjanſki)**
   ſa ſmjerza: pſchekupz Hendrich Schyza w Lipoji;
   ſa ſmjerſkeho namětnika: dźěłacźeŕ Ota Kſchižan w Lipoji;
6. ſa **27. wokrjeſ (Horjanſki)**
   ſa ſmjerza: bur Jan Kibuſch na Horach;
   ſa ſmjerſkeho namětnika: pobur Matej Nmuz na Horach.

We Wojerezach, 4. ſeptembra 1928.

Pſchedſyhda wokrjeſneho konwjeta,
w ſaſt. Göt z, wokrjeſny deputěrowany.

S wobſamknjenjom ſ 10. auguſta 1928 je dźěłacźeŕ **Auguſt Bołwar** we Wulkich Sdźarach wopiſſiwa dla poſ pſchedporuczniſtwo ſtajeny.

We Wojerezach, 4. ſeptembra 1928.

Hamtſke ſudniſtwo.

Towarſtwowski powěſtnik.

Delni Wujezd. Serbſke towarſtwo „Zahrodka“ zmjeje ſtwórtk wječor 13. ſept. pola Haſkec ſpěwanje. Wſcheh ſpěwarjo a ſpěwarki preproſuje

Dirigent.

Hodźij. Towarſtwo „Jaroměr Imiš“. Njedźelu 16. ſept. popołdnju w 5 hodź. je pola Mrózec měſačna zbromadźizna. Přińdźe wſitcy, dnjowy porjad je wažny.

Předſyſtwo.

Khróſčanſki Ratarſki Dorost njemóže nětko z awtom do Radworja jěć, dokelž je přemało wobdźělnikow. Předſyſtwo pak naležnje ſamołwja, zo by ſo na zlět prawje bohata liča podała, wosebje też na popołdniſi dźěławy dźeł. Započatk w 3 hodźinach.

Lichań. „Zernička“ ſpěwa dźenſa wječor we 8 hodź. pola Bukanec.

Pančicy. Nawječorne jednoty Sokoła wuhotuja njedźelu 16. ſept. po nyšporje **wulki ſokolſki ſwjedźeń w Pančicach** a to na knjeżej lucy w Lipju. Wuleg a mali Sokołjo budu wuſtupować, ſokolſka hudźba (Malešanſka kapała) budźe hrać, mnoho zawjeſelenjow za dźěći a rjane dobyća kiwaju. Wječor wjeſela rejka w rjanym hoſćeńcu. Přeproſujemy cyłe wobydlerſtwo z blizka a z daloka na tutón lěkny ſwjedźeń. Nichtó ſo wopyta kać njebudźe. Tuž njedźelu wſitcy na ſokołſki ſwjedźeń do Pančic.

Zarjadniſtwo.

Sowrjecy. Jednota „Sokol“ ma pjatk wječor ½9 hodź. zwučowanje.

Zwjazk Serbſk. Rat. Dorosta woswjeći njedźelu 16. ſept. w Radworju swój 5lětny zjězd. Popołdnju ½4 hodźin **dźěławy dźeł**, wobſtejacy z 3 ratarſkich přednoškow. Wječor **zabawny dźeł**, kiž wuhotuje towarſtwo „Serb. Rat. Dorost“ Radworſki z pomocu ſpěwarſkeho towarſtwa „Hudźbna jednota“. Witkich ſobuſtawow zwjazka, cyłu ſerbſku ratarſku młodźinu, kaž też cyłe ſerbſke ratarſtwo na tutón zjězd wutrobnje přeproſuje

předſydſtwo Zwjazka Serb. Rat. Dorosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje.
Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězowcach. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy

Wobſahły dom za ſerbſke drasty

Wšědnje přikhadźeja nowoſće rubišćow, ſórcuchow, jakow, pjelſćowych poćehnjenjow atd.

Čorne a brune kašmérowe rubišća, ſuknowe tkaniny atd.

Trodle, knefle, poſamenty

Najwjetši wubjerk! Najniže płaćizny!

Wobkedźbujće wupołożenja mojich 9 wukładnych woknow!

Hojeński magnetiſer Hofmann

hoji **ćuwowe a ćelne khoroſće, ćežke myſle, wić, iſchias, drjenje a wſě organ. bolaſće.** Wuſpěſne bojenje!

Rěčne hodźiny:

kóždu ſobotu w Budyšinje w hoſćeńcu „Stadt Zittau“ wot 9—5 hodź. Na přeće přińdu też do domu.

Ručne dźěła

předkreſlene tunjo pola
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhoſcźu čiſło 9

Načinjenja za ſymjo

pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch naſl.
w Budyšinje
na Drjewowych wikach 30

Serb k Serbej!

Čěrjne rjemjenje

z dobreje kože, **wóſk za pašy, mašinſki tuk, morſke a mašinſke wolje, tuk za wozy, kopyty a kóžu**

poručuje tunjo w znatej kajkoſći

Otto Büttner
(mějićel S. Laskowski)
w Budyšinje na Hłown. torhoſcźu 9

Najkraſniši dar

za wſě přiležnoſće su nowe pyšne zwjazki

H. Zeſlerjowych ſpisow

Serbſka kniharnja w Budyšinje w Serbſkim Domje

Serbski Hospodař

Ratarſke wulkowikowanſke towarſtwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khoćebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13

kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.

Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu ſymjeńtnu rožku.

Nawjeć. wokrjes „Sokoł“
wuhotuje njedźelu 16. ſeptbr. pop. w 3 hodź.
lěčny ſwjedźeń
w Pančicach w „Lipju“
a přeproſuje wſitkich Serbow nanajwutrobniſo.
Wučah / zwučowanje / wſelake zawjeſelenja za dźěći / wječor: lampion. čah / wot ½8 hodź. REJE

Kulturwehr

njech ſebi kóždy w „Serb. knihaſni“ w Budyšinje ſkaza. Wukhadźa měſačnje a płaći ſtwórćlětnje 2,50 hr.

Serbske Nowiny
ſłuſeja do kóždeho ſerbſkeho domu!

Jurij Hänſel w Budyšinje
na Sukelnſkej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinſkim namtakim hejtmanſtwje
Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch druhu

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 xl. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 xl. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, nasp. dr. t. w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći po 20 mm. rjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so staja nawěstki a tabele so wyše wobitkoja. Za reklamowy w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 215 | Budyšin — Štwórtk, 13. septembra 1928 — Bautzen | Lětnik 81

Rozrěčenje wo Porheinskej w Genfu.

Wutoru žu žo w Genfu sastupjerjo schězej mozow wo prašchenju wuzežnjenja wobhładźenskeho wójska s Porheinskeje rozrěčeli. Jako prěni rěčnik žo **Briand** zkowa jimasche. Wón žo dźiwasche, so žu němšzy wotpósłanzy se jeho poslednjej rěču w Radže žo sranjeni sacžuli. Briand sa wschě zobudźatkowy Swjasza Ludow polnu rěčnišku zwobu žadasche. Na to debatta na prašchenje wuswobodzenja Porheinskeje pscheidźe. Němski kanzler **Müller** praji, so na Němska na podkožu 431. stawa Versailleskeho měrowego srěčenja prawo, žebi žadacz, so by žo **wobsadzeny kraj hnydom wuswobodźił.** Temu napschećiwo žo franzowske stejischcze w tym sunyšle sastupowasche, so je Porheinska za swjasarjow politiske, wojeńske a finanzne rukowanje, a so maju swjasarjo prawo, žebi sa pschedcžasne wuzežnjenje zwojeho wójska rukowanje za bjezstrašchnosć a za sapkaczenje wójnsk. wotschkodzenja žadacz. Sastupjerjo swjasarśk. krajow dale na rosrěčenje w Thoiry a na to pokazowachu, so je nahlad nětcžišcheho němskeho kanzlera pornjo nahladej wróco stupa, kotryž je nětkdy dr. Stresemann sastupował. Skónczne projekt němskeho kanzlera na wědomje wsachu, tola prajachu, so je njedosahaz. Němskeho kanzlera namolwiwschi, so by wez snowa pruhował, poswdźenje na schtwórtk dopoldnja wotstorczichu. Wot tehole poswdźenja wottwitnje, hacž so dalsche jednanja wotmeja, kotrež smeja potom wěžywuslojni wjesez.

Němski kancler so před Briandowymi perokami zakituje.

Wutoru wjecžor je němski kanzler Hermann Müller **w hotelu** Metropole w Genfu nowinarjow pschijał. Hotelowy wulki **salon** bě hacž na poslednje město wobsadzene. **Mjedze** 400 nowinarjow bě žo zhromadźiło. S wulkim sajimom rěcž němskeho kanzlera wozakowachu. Myslachu, žebi, so budze wo jednanju wo wuzežnjenju zusyho wójska s Porheinskeje rěczecz. W tymle naskupanju pak so nowinarjo w swojim woczakanju sjebachu. Němski kanzler jenoz na Briandowu rěcz wotmolwi. Roskuži dosez znatu wěz, so Němskej njeje nóžno, na wójnu wuczahnuwcz, dokelž jej k temu nusne techniske srědki pobrachuja. Hdy by sylka zaš k wójnje doschło, schtož pak ma němski kanzler dla hospodarskich a pjenježnych poměrow za njemóžne, potom by kajka wójna nadpadowanjska wójna była, w kotrejž bychu žo najbórsche techniske srědki njezapskeho pschekkowatanja nakžiše. W tymle padze njeby němska industrija, na kotrejž straschnosć je Briand pokasał, dozyka niczo mohła wuczinicz; pschetoż wona njeby žaneje chwile k pschestajenju dźěła měła.

Němska je wotbronjena. To je knjes Briand žam swěsćił. Nasche wotbrónjenje je jedyn s najwjetschich skutkow zwětrowych stawiznow. Wěm, kak wulke je tole wotbronjenje; pschetoż žym žam na tym žobu dźěłał. Wjese sastupjerjow swjasarskich statow je to tenu dźiwako, kak je nóžno było, sa tak krótki czas nózmu wójnsku maschinu sniczicz. Ale maliczkoicze, kotrez maja žo hischcze dokonjecz, njedyrbjale žo k temu wuzicz, so by žo prajiło, so nasche wotbronjenje njeje hischcze „dosłonje" pschewjedżene. Se tym žo nam czežka njezrawda ezini.

Wuradźenja w francowskej ministerskej radze.

Na pjatk dopoldnja je žo pola statneho presidenta Donmergua ministerska rada zwolała, pschi kotrejž žo zwonkowny minister Briand a dźěłarski minister Loucheur wobdźěljataj.

Briand budże wo politiskim położenju, s jeho rěczu w Genfu nastatym, a wo sapocžatym jednanju wo wuzežnjenju wobsadźenskeho wójska Porheinskeje rěczecz.

Tola ież s nutskownopolitiskimi prašchenjemi budże žo kabinett sadźerac. Finanzny wubjerk dyrbi hischcze w tutym měsazu wo **hospodarskim planje za 1929 wuradzeć.** Po hospodarskim planje na 1929 žo wudawki wo 2 780 328 941 frankow a dochody wo 2 788 313 233 frankow powysche. Wschě dochody 45 225 277 701 frankow a wudawki 45 280 929 409 frankow wuczinjeja, tak so 55 650 708 frankow pschesbytka wostanje.

Poincare je pschipowědźił, so žo pschecziwo kóždemu namjetej wobroczi, i kotrymž by žo runowaha statnych finanzow wohrosyła. Pschedbyda finanzneho wubjerka dewtertstejse komory, Malvy, je Poincareej słoželił, so budze wschelake pschemenjenja namjetowacz. Na tónzu ministerska rada we naßledujtwje snjesnoženeho Bokanowskeho rozkhudźi. Kaž je słyschcez, Poincare senatora Cherona za wikowanskeho a Laurenta Eynaca za letanskeho ministra namjetnje.

Francowske lětarske manevry.

Lětnske francowske lětarske manevry žo 14. a 15. septembra blisko Parisa mjes Le Bourgetom a Rambouilletom wotmeja. Pschi nich žo 350 bomby mjetajcych a wobhonjenskich lětadłow wobdźeli. Podobnje kaž pschi jendźelskich lětarskich manevrach lětarjo nadpad na London sežiniczu, dyrbi žo Paris psched lětarskim nadpadom satitacz. Hłowne swuczowanje wot myšle wukhadza, so je lětanischcžo w Le Bourgetu s njepschezelsimi bombami sapnjesene. Sakitarjo maju nadawk, wschón lětarski material na lětanischcžo k pokodnju wot Parija dowjesez, žo tam zhromadźicz a nowe sejerjanischcžo sa sakitanje hłowneho města pschiprawicz.

Pschi tyzhle lětarskich manevrach, kotrez divisiski general Bards wodsi, žo tez jendźelski lětarskowny minister sir Samuel Hoare wobdźeli. Wobydlerstwo je žo s pschipowedźenjom manevrow do njeměra dało, pschetoż je pschewidźeło, so žo tole swuczowanje njemoże bjez nětkotrych snjesnoženjow pschewjesez, s kotrymiž może žo we wokolnosći Parija tez zivilne wobydlerstwo zobu potrjechicz.

Knjezerstwowe zakrocženje pschecziwo kommunistiskim wukrajanam w Francowskej.

Sandźenu njedźelu dożychu Parižźu kommunistojo we St. Denisu demonstrazisku zhromadźiznu wotmeli. Policija zhromadźizny zakasa a 800 kommunistow, kotriž žo spiecźichu, saja. Mjes nimi bě 160 zusobnikow. S tychle wukrajanow žu dwaju do jastwa wotwjedli, 4 na mjesu dowjesli, 45 pokhostali, dokelž jich legitimazijske papjery njeběchu w rjedze.

Katholskim šulam w Awstralskej so statna potrjeba zapowěda.

Ministerski pschedsydza awstralskeje swjatkowneje rady Bruu je žo zapowědźił, katholske schule pschipóznać, hdyž zyla awstralska katholska gnezna deputazija k niemu pósła. Na podstatu tehole rozsudzenja žo katholskim Hałam we Awstralskej statna podpjera zarjekuje.

Dwěstotne narodniny jendźelskeho namórskeho kapitana Cooka.

We wjoh Martonu w Yorkshirestkim hrabinstwje žu tele dny dwěstote narodniny kapitana Cooka, hławneho jendźelskeho namórskeho słědźerja, wosmjeczesli, kotryž je žo tam i thudeje zwójby w lěcze 1728 narodźił. Cook bě jedyn i najwjetschich Jendźelczanow 18. lětstotka a jeho mjeno je njerozdźělnje i natwarjenjom jendźelskeho knježerstwa na morju sjednoczene. Jeho samótke wukhładźenja w lěcze 1769 k pschisamknjenju Noweho Selanda a Awstralskeje k jendźelskemu knježerstwu dowjedechu. Hkowny swjedźeński rěcznik, wyschi kommisar i Noweho Selanda, sir James Parr, pschisponni, so na jenej kupje Pokodnischeho morja hischcze zziwa dopomnjenka na wukheho namórskeho pucžowarja existuje. Je to nopawa, kotruž je Cook zobu i Jendźelskeje pschiwjesł a ju kralowej kupy Tongi darił, mjes druhimi daromi jako znamjo pschecželskich wotmuhžlenjow, hdyž zwoju łódź pschi tejle kupje prěni krócz pschistaji. Nopawa je nětko 150 lět stara.

Grichiska a Jugosłowjanska.

Beograđske nowiny s dowěrjenja hódneho žórła zhonja, so wujednawanje mjes Grichiskej a Jugosłowjanskej zdobom w Beograđe a w Atenje pokraczuje. Jugosłowjanski pósłanz w Athenje je hižo wukazanje dostał, **k kotrymž** žo jemu porneża, so by technitše podrobnosće **o tele jednanje** pschihotował. Wotpósłanzy wobeju statow **žo njeczo** hižo w Beograđe jeschu, **prjedy hacž wukazany ministar** Mariukowicz s Genfa **wróczo pschińdże.**

Hugo Stinnes wšč zastojnstwa złoži.

Hugo Stinnes je dla pschepytanjow, pschecziwo njemu zawjedzenych, wschě zastojnstwa w pohodźbnjstwach a dohladowanskich radach tukrajnych a wukrajnych towarstwow złožił. W pschešesnosczi mjes němskimi a amerikanskimi zobuzatwami dohladowanskich radow dotalni wodźerjo tychle towarstwow po wukasanju dohladowanskeje rady dźěło dale powjedu.

Sdobom tej dohladowanska rada a Hugo Stinnesowa korporazija źiłedowaze wojewjenje wudałej: „Hugo Stinnesowa korporazija a jej pschisamknjenje towarstwa njejstu w zanym czasu w nětkajej formje s wobtłodami niczo cžinicz mełe, s kotrymiž w tukhwilu knjesa Huga Stinnesa poczežnja.

Termija pruhowanja zatby za Huga Stinnesa je žo na njewěsty czas wottorczika, dokelž žu zakitarjo swój namjet na pruhowanje zatby w poslednjej hodźinje wrócžo wsali. Pschicžinu k temu je pjecza wupschesterjenje pschepytanja na Winske podeńdźenja dało.

Gros we Winje do Stinnesowych wobsudzenstwow zapleteny.

Kaž Winske nowiny „Stunde" pischu, je žo direktor drjewowjeho trusta Foresta, Bela Groß, kotrehož žu dla Stinnesowego jebanstwa s wójnskej pożczonku zajeli, dźěla wusinał. K temu je nusowany był, dokelž žu w jeho pisarni listowanje sebrali, i kotrehož je jeho wobtład se Stinnesom jażnje spóznacz. S wěstosczu je dopekasane, so je pschi jebanstwje zobu winowaty. Němski knjezerstwowy kommisar za wuplaczenje wójnskeje pożczonki, direktor Heinzmann, a kriminalny kommisar Brassow, staj dla pschepytanja do Wina pschijeżoj.

Groß njeje je Stinnesom zamym, ale s jeho generalnym direktorom Rothmannom wobtładał a je na poslednjem 1926 kruchi němskeje wójnskeje pożczonki, kotrez běchu nolwe wobsedzerstwo, s Barlina do Rumunskeje dowjesł, hdyž žu žo wone na slave wobsedzerstwo zjalschowale. Tele falschowanja žu žo s wudźělanjom falschowanych podawańskich wopiśmow abo kupnych listow tannych bankow sfuczile, kotrez žu wójnsku pożczonku kupowale. Groß je s pożrědnikom był, hdyž žu žo te papjery s Barlina do Rumunskeje zlale. Swjetscha žu žo pożczonzne kruchi do Kronstadta a do druhich městnow w Banaze a Noworumunskej półzalce, hdyž žo jako wobsedzerstwo tam bydlazych Němzow widawachu.

Po wyschim zdaczu njeje Groß wot zwojich poruczników za zwoje pożrědnistwo niczo dostał, sda žo, so žu jeho we wuczinjenu midu zjebali; pschetoż wot tehe czasa je zkladnostnej zastużbu zziwi. Po skónczenju policajskeho pschepytanja je Groß krajnemu žudej pschepoda. Po zadanju žo wón bjez diwsła Němskej wuda.

Kral Alfons w Kielu.

Na zejsbe do Stockholma je schpanjski kral s kschižakom „Principe Alfonso" zrjedu rano w 2 hodźinomaj pschez dolhorańscho-mórski kanal do Kiela pschijeł. Kschižak je w pschistawje zatkowi. W Brunsbüttelu krala czeżina kompagnija němskostatneje wobory jemu swuczene pocżeżczowanje wopokasuje, powita. Schpanjski pósłanz w Barlinje Espinosa de los Monteros žo na łódź poda, so by krala pschewodźił. Jako zastupjerjo němskostatneje wobory žo pschi jeźbje konteradmiral Wülfing s Ditten a korwetski kapitan Canaris wobwjeselschtaj. Kschižak je hacž do zrjedy popoldnja w Kielu wostał. Kral je žebi mjes tym pschez Kiel jeźdżo město wobhladał.

Guillemat wo manevrach w Porheinskej.

Manevry franzowskeho porheinskeho wójska, kotrež žu žo w Eifelskej krajinje wotmeše, žu žo wutoru skónczile. Wyschschi roskasował porheinskeho wójska, general Guillemat, je w swojej kritizy a pohódnjenju tez wo wobsedzenju jendźelskeho husarskeho regimenta rěcžał. „Dźiwam so," praji „so žu němske nowiny temu wobzebitu ważnosć pschipisałe, dokelž žu žo wot schtyrjoch lět zhrom. swuczowanja na swjezowenjschczu w Biczu wotmeše, a dokelž naschi lětarjo kóžde lěto pschi jendźelskich manevrach zobu skutkuja". Na tónzu general wo dokonjenych wojskow w manevrach rěczesche, woni žu wobsedzerstwu pokasali, so je hischcze **franzowske wójsko,** s kotrymž ma žo liczicz, jeli so diplomatiske instrumenty njeschchu dobacz hake.

Ruska šulska łódź w Gibraltaru.

Ruska šulska łódź „Wega“ je na jéjšiu do Rostoka nad Donom pódjelu z Le Havra do Gibraltara pschijéła. Jeje 68 kadettow chżyšche popokónju na kraj wustupicź, to la wojeńka wyschnosej jich wotpokasa. Jenoż kódźinemu kapitanej žo dowoli, na kraj wuńeś

Nakhwilne knježerstwo w Bolharskej.

Kral Boris je pódjelu pschedchódu demokratiskeje strony Manjowa w audijenzy pschijał a ſ nim tśihodźinſke rozrěčenje měł. Na to žo wjedźiłu ſtronow dotalneje knježerſtwowje wjetſchinu Ljapčew, Paukow a Burow, kótaž ſu žo roskoriłi, ſeźdźenu, ſo bychu žo dorěčeli. Sofiſke nowiny piſchu, ſo je ſo ſjednanje dozpěło. Po tym Ljapčew, Paukow a Burow do nowego knježerſtwa ſaſtupichu. Kralej žo pschewostaji, wójnſkeho ministra pomjenowaś. Móžno je, ſo žo nakhwilne knježerſtwo mutwori, a ſo žo w nowembru hobranje (ſejm) rospuſcheźi. Pśiedy tohodla dyrbi še po kralowym žadanju ſakoń wo ſtatnych pożćonkach wobſtaunkowaś.

Venicelos Mussolina wopyta.

Kaž grichiſke nowiny „Proja“ powjedaja, Venizelos Muſſolina wopyta. Venizelos do Italſkeje pojeźe, ſo by žo tam wot ſwojeje khorośće ſhrabał. Pschi tym chże žo ſ Muſſolinom ſetkaś. To budźe, kaž „Proja“ dale piſche, pschichodnu naſtork a podpiſanje italſko-grichiſkeho pschećelſtwowego rěźenja.

Ze Serbow.

Bajowanica.

Stwórtk 13. póžnjeńca.

Anata — Materna.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

* 1778 w Kulowje Jan Michał H a š k a, kiž 27. jan. 1859 w Budyšinje jako konsistorialny radźićel a kanonik Budyskeho kapitla zemrě, hdyž běše 10 lět ze fararjom w Khróśicach pobył. Syn jara khudeju ſtarśeju je ſo jako ſtudowacy ćežko bědźiś měł. Ale čas žiwjenja je pokornje a njepotrěbnje žiwy był. Jako w lěće 1852 swój 50lětny jubilej swjećeše, pokaza ſo, kak jara jeho ćeśćachu. Dostachu ſo jemu njeźe wſchěnje wulke ćeśće. Mjez druhim přepoda jemu wubjerk Maćicy Serbſkeje wot J. A. Smolerja zeſtajany a do ćełwjeneho, pozłoćaneho ſomota zwjazany ſwjedźeński ſpěw. A dr. Klin, předſyda Maćicy Serbſkeje wěnowaše jemu łańanſki ſpěw. Na puću do cyrkwje zaja jeho Boha ručka. Běše ſwěrny Serb. Čas ſwojeho žiwjenja je za Serbow jako prawy ſerbſki duchowny ſkutkował. Hišće we ſwojej wyſokej ſtarobje měješe wulke wjeſele na ſerbſkim ſpěwje, běše rady na ſerbſkich kwaſach, křižnach, kermušach. Jako ſerbſki ſpiſowaćel je wudał wſelake nabožne ſpiſy, jeź wſitke paſtyrſke liſty biſkopa Dietricha je přełožował. Skónčnje přihotowaše „Serbſke bibliſke ſtawizny“, kiž chcyše za ſwoje pjenjezy z dobom jako ſwoje wetkazanje ſerbſkemu ludej zawoſtajić. Słušeše wot założenja Maćicy Serbſkeje ſem do jejneho wubjerka a jako krótki čas do ſwojeje ſmjerće wyſokeje ſtaroby dla zaſtojnſtwo złoži, wupraji we łańanſkim liſe, kiž předſydźe Klinej piſa, zo je wſitkim ſerbſkim pŕócowanjam ſtajnje z wulkej radoſću ſćěchował. To jemu radźi wěrimy. Ze ſtarobu hłuboko k zemi pokhileny zbudźowaše powſitkownu ćeśćowność.

1854 wotjědźe Jan Kilian z Budyšina do Ameriki.

* 1660 w Kulowje Matej Jurij Vick, kiž je jako Budyski tachant ſpiſał wo ſwojim tachantſtwje łańanſku khórniku.

† 1812 Arnošt Imanuel Bémar, farař w Klětnom, ſpiſowaćel nabožnych knihi.

* 1778 Michał Haška.

Serbſki hóle.

Tak rjenje je, hdyž pola ſame wyſki
Su na žnjach, ſpěw hdyž pótne čoło ſuši
A do kosy, do ſerpa radoſć truſi,
A z woćow wjeſołych du wſitke błyſki.

To ſerbſke waśnjo — žane cuze tryſki,
Kiž ſměchi mjetaju na rozuměk kpſi,
A z njekhmanoſću bola ſerbſkej wuſi,
A maćeri a nanej činja ſtyſki.

Stož nazběrał ſy cuzeho ſej činka
Na ſłužbje, we wojakach abo w ſuli,
To doma njech ſo w kuće ćmowym tuli

Hdyž kosa brinči, kwas rži, wječor klinka,
Hdyž w hjeſadźe ſo ſtajeju hdźe ſtólcy,
Tam rjenje ſerbſcy njech ſu naši hólcy!

Ćišinſki.

*

— **Wa wjedrje.** Wječora wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer —4, barometer we dnjo 4-26. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —9, thermometer w nozy 4-7. Wałkawy na ſymniſke wjedro, ſnano w nozy ſnjeŕſć. — Haćinmjeź budźe mjenjaćź jutſje młody, wječo na to njeroſkaſuje, ſo mohło ſo wjedro pscheměniś. Pola kupy Jśiand je drje nowa ſyrſcha mjźina ſpóſnaća. Na ſwojim puću k ranju nam jenoż pschiſław łodźitych wětrow ſacaći. Tak ſmějeli ſo jutſje ſaſo wočakowaśa nadźeju. Po wobliczeńu wjedrowuſtojnych ſměli na nowy tydźeń ſyknińſke pschiſcheće wočakowaćowaś. — Jutſje ſtajał ſłhadźa ſłónčko 5,33 hodź. a ſłowa ſo 6.17 hodź. Mjeńaćź ſłhadźa rano 5,33 hodź. a ſłowa ſo wjeczor 6,52 hodź.

— **Satiła krajna lotterija.** Pschi wutworiſchim cźehnjenju 5. rjadowanje 193. ſatſtheje krajneje lotterije (8 běrł) padźe dobyće we 30 000 hr. na cźišło 22 217; dobyće we 5000 hr. na cźišle 62 920 a 83 174; dobyće we 3000 hr. na cźišła 6185, 20 390, 29 154, 99 145, 100 620, 134 453; dobyće we 2000 hr. na cźišła 11 784, 19 225, 20 020, 20 666, 32 873, 33 619, 45 724, 47 614, 56 744, 62 916, 90 725, 110 860, 116 036, 118 340, 121 096; dobyće we 1000 hr. na cźišła 3623, 14 292, 14 853, 14 916, 18 638, 21 293, 23 253, 25 939, 26 910, 39 131, 40 674, 43 178, 44 021, 55 931, 61 388, 72 626, 73 032, 76 894, 81 219, 84822, 86150, 90686, 93 642, 100 692, 111 595, 118 196, 121 445, 132 425, 143 637, 146 672; dobyće we 500 hr. na cźišła 10 665, 16 047, 18 431, 26 431, 26 861, 29 431, 29 710, 30 186, 37 300, 38 472, 38 995, 48 940, 59 612, 61 060, 65 423, 66 510, 66 614, 68 291, 70 161, 73 656, 73 851, 74 569, 84 106, 86 967, 105 037, 108 072, 108 249, 112 203, 113 917, 114 531, 115 763, 124 260, 133 398, 136 309, 141 863, 142 167, 143 209, 143 275, 144 797, 145 786, 148 157.

— **Wumělſtwowſke towarſtwo w Budyſchinje ſał. tow.** Njedźelu 16. ſeptembra wotewri wumělſtwowſke towarſtwo w ſwojich měſtnoſćach w měſchćańſkim muſeju wopſebitej wuſtajeńcy **profesora Arna Dreſchera ſ Dreźdźan a Alfreda Partikela ſ Barlina,** kótaraj ſwoje najnowiſche dźěła w akwarelnym a wolijowym moleŕſtwje pokaſujetaj. Pschińdruźena je wuſtajeńca **mjejſnarodneje grafiſki,** na kótrejž ſu cźile wuſnami miſchtrzo tukraia a wukraja wobdźělene: Barlach, Beckmann, Brannwohn, Daumier, Kollwitz, Renoir, Rops, Stauffer-Bern, Toulouse-Lautrec, Slevogt, Whiſtler a Rudolf Heſſe-Maichewſki. Wuſtajeńca je hač do 14. oktobra ſrjedu a njedźelu wot 10 hač do 15 hodź., ſobotu wot 10 hač do 14 hodź. wotewrjena.

— **Argentiniſki konſulat w Drježdźanach.** Tele dny ſu w Drježdźanach argentiniſki konſulat waterwiſli. Wón je ſamóſtojny na Reſidenzſkej dróhy 22. Rěźne hodźiny ſu dźěławe dny wot 11 hač do 1 hodź. Konſulat ma telefonſke cźišło 21 414. Hamtſki wokrjeź konſulata wobſahuje Drježdźanſke, Kamjenicźanſke a Budyſke wokrjesne knježerſtwo. Konſulat ma połnomócy wobſtrowjeć, poſwiśeć ſke papiery wſcheje druźiny, wupiſaś notariſke liſtowe a wudawaś wakowe wiſa, pschełožowaś, wukasowaś atd.

— **Budyſchin ma 40 907 wobydlerjow.** Statiſtiſke wobdźělenje měſtſerſkeje rady nam ſdźěli: Dalepiſane liſćo Budyſkeho wobydlerſtwa wuczińſkeje na ſtawu auguſta 1928 40 907 (kónc auguſta 1927: 40 598).

S **Bukez.** Sobotu rano cźerjeſche tudomna kajena Müllerka młody ſtót na paſtwu, kěło ſtareho bya wobſchiſche jenoż ſa ſchiju rjeźeła. Na polu pak běſche ſynowſke Auguſt Kozer ſ kruwowym ſapſchahom. Tehdy ſo hač dohlada, ſo Müllerez maćeri wuterhny a w ſkoku na ſwowje cźerjeńce. Kruwje ſo ſe ſtrachom dokoleža wjerćeſchtej a Kozer pschi wojowaniu ſ bykom tak njeſrjeźowany padnu, ſo ſebi ruku w ramjenju ſłama. Knjes dr. Schmidt poſkiſi ſnjeſbożenemu prěnju pomoz a jeho je ſwoſtawom do Budyſkeje khorownje dowjeſe.

S **Rodez.** Haćinmjeź wyſchnoſć kruże khołła, hdyž nětkło w cźmi ſ kołom bjeſ ſtyžeju jéſdźi, dha ludźo tudy jakoń pschego hiſchcźe njewobkedźbuja. Tak ſo tu ſaſtojnu sobotu młodaj hólzaj khětro franiſchtaj, jako po cźmi ſ kołomaj do ſo ſraſnjſchtaj. Jeiu rany běchu tak ſtroſchne, ſo dyrbjeſche je Bukezjanſki lékaŕ ſaſchćić.

S **Wjeſerſina.** Psched dléſchim cźaſom wothalena hrdreſchćowa khajena Jenkera & Henki na ſo ſnowa otwariła. S twarjenjom, kiž ma ſo ſpěchnje pschewjeſć, ſu hižom ſapoćeli. Twar wuhotuje murjeŕ Ryećel.

S **Khróſta-Lomſka.** Wutoru pschihotowanje wokało 1,1 hodź. wuhori wohoeń w jenej kólni Adolfiſkeje Hěny. Muſeju pschihłowatanym wohnjowym woboram, ſ kótrychž ſtej Komſćanſka prěnje myto dobu, poradźi ſo wohoeń ſamjeſeć wać. Jenoż ſtécha je ſo wotpałiła. Wohnja dla dźe w Adolfiſkej Hěcźe njerjeŕpi.

S **Wulkeje Dubrawy.** W dnjach wot 12. hač do 15. t. m. wotmeje dobrowólna fabriſka wohnjowa wobora we Margareźinej hěcźe alarmowe ſtrućowanje. Alarmowaj budźe ſ rózkowymi ſignalemi.

Se **Semiz-Tamiz.** Handarniſki komunizar Planer z hač do 25. ſeptembra na dowoln. Jeho ſaſtupuje handarniſki hłowny ſtražniſchtyr Eiſelt a ma telefon cźo. 240.

Z **Pančic.** Naſa wjeſka (prajmy „klóſtr“) ſtoji nad wočakowanjom wosebiteho radoſtneho feſtiwala. Hižo chodnu njedźelu wotmjeje ſo tu nětko zdawna wobſahujeny wulki zjězd nawjeſelorneho wokrjeſa „Sokoła“ (to ſu jednoty w Khróśicach, Pančicach, Wotrowicach a Njebjelčicach). Potajkim jenoż dny a hodźinki naſa hiſće dźěła wot ſadneho ſwjedźenja. Hlej! Wſchudźe ſu tuklhwilin přihotnja a na ſwjedźeńſkej luce w Pančiſkim „Lipju“ knježi žiwy hibot: twari ſo podima a ſo worykuje wołcźerny ſtadion za zwućowanjow. Kaž ſłyſimy, je postajeny ſwjedźeński wubjerk wſitkich ſwědomićze a wobhladnitje zarjadował a wſcheje njeſu bratřa wſćech ſtyrjoch jednotow prócy a dźěła lutowali, zo by ſo wſo hładey wotwiwało a njezpomnje njeſo. přetož hižo tydźenje, haj měſacy dołho ſo tući pod nawjedowanjom horliwych, woporniwych načelnikow přihotuja a wudospołnjeja. Přijźe ze mo z dała znata wuſtojna a ſylnje wobſadźena ſokoſka kapała, kotraž pschedwjedźenja přewodźa, kwaſny koncert wuhotuje a k ſerbſkim rejkam zapiſka. Z tohó ſpóźnjaćemy, zo budźe ſwjedźeński porjad, kiž ſo

Potajny hłós.

Roman.

26] (Pokračowanje.)

Wón troſchu poſaſta we ſwojej wěźi a hladaſche wuſłuſchujo na Sterlinga. Tón pak hladaſche, jako by ani ſtrwě w nim njebyło.

„Wuprajće ſwój namjet!“ wón rjekny.

„Z wěſtych pśíčinow, kiž wſchat ći nicźo rjeź ninaja“, poćza druhi rěźeć, „pśheju ſebi, ſo ludy w Stockholmje naſeźnoſći, ſa mnje wulźy ważnej, hišćeże nětkaſi cźaſ njemhlenje wěnowaćmáj. Tohodla wam ſyle ſe pravidu praju: mje to myſli, ſo maće nadobo taiſi ſajim ſa moju woſobliwoſć. Tuž bych wam chźył jara jedinoru, ale teź jara wunoſnohu wěź namjetowaćź. S krótka praješe, ſchto žadaće ſebi ſa to, ſo mje na pokoj woſtajiće a ſo wo moje naleźnoſće njeſtaraće?“

Sterling hnydom ſrośemi, hdźe druhi měri, a dyrbjeſche ſo jara pschewinyć, ſebje ſamoho wobſtrjeźeć.

„Łapało wy!“ wón ſawoła. „Wy dyſchće mje potajkim chźył ſa ſwojeho ſobuwinika ſćźinić a myſliće, ſo mózeće mje k najnjeſchemu ſtóſtniſtwu pokupić, kiž móže ſadnu dozyła ſtućeź?! Nź, Bóh je wě, tak dołho hač jedno ſ naju njepodleźi, budu wam ſo pjatowaś ſtupaćź, a doſtanu-li waſ hdy do ſwojeje mozy, to ſadaju waſ ſ tutymaj ſwojimaj rukomaj!“

S hněwom pschewjaty bě Sterling ſtawył a ſ połoſchnjenymaj pjaſćźomaj kroćeł k pišańkemu blidej pschiſtupił. Ale napſchećiwo wutrhnjeny browning jeho bórſy ſaſo k ſebi ſtuſnuwſi pschiwjedźe, a wón padźe bluko ſtonajo do ſtólca wróćo.

Muź ſo ſa pišańkim blidom njehornje ſawoſchćera.

„Wy potajſtim njechaće mój namjet pschijeźeć?“ ſo wón wopraſcha.

Wón ſeſahnu wyſoko brjowki a hrajeſche ſej nječhto ſ ſwojim ſchinowm dołho ſ piſtolu, hdyž hač dale rěźeſche:

„Tja, potom jednaješe kaž ſebi myſliće! Ja bych po prawom njewěźał, ſchto mi ſadźewa, was kaž pśa ſatſćeliś! To by ſmajmjeńſcha najſdrowiſche rozriſanje było!“

Sterling hladaſche wótrje na njeho a ſakliwaſche ſwoju łohkomyſlnoſć, ſ kótrejž bě rano ſwoju piſtolu ſamknył.

„Ja pak chźu ſebi was hiſćeże na khwilku wołchowaćź“, rjekny tón druhi. „Bźóla prajeno, ja njechych teź ſamu hłupoſć ſtworaćź chźył, njeźźiwajźy wſchoje ſwojeje łkaboſće ja hrać. Pschećiwo bych widźał, ſchtó jow pschi tom dobudźe, a hyrnjeź ſće mi wu teź do kartow pohładał, to niczo dale njeje, za chu nnje nobl być. Hdyž potom widźu, ſo wy ważnje myſliće, ſam dobyć, móju ſebi pschećivo hiſćeże po waſ pschińć. Mi by woprawdźe żel było, bych-li był k tomu nuſowany, pschećoſ wy njeſtće po prawom tak njeſympatiſći cźłowjek.“

W Sterlingowym wobliczu bě roſhorjenje widźeć; wón móješche jenoż ſcźeśka ſwoje wjeſełe nad tym potajćź, ſo bě tón najwjeſchi ſmyſł ſwojeał, kiž po dozyła cźiniś hodźi, wojtajo jeniczkemu cźłowjekej, kiž bě jemu woprawdźe doſpołnje ſroſćeny, pschi taſkej ſkładnoſći žiwjenje.

Sterling pſchemyſłowaſche ſ wulkej napjatoſću. Jenoż cźaſ dobyć, ſebi wóh praji, potom njeje hiſćeże wſcha nadźija ſpuſchćena! A hymny pót ſtupi jemu na cźało pschi myſłi, ſo mohł tutón cźłowjek pſched nim ſnadź tola pschiležnoſć namatkaś, ſ potajnymi dokumentami kraj woſpuſcheźiś.....

Tu nawobiecźe ſo jemu myſliczka..... Wón chźyſche poſpytaćź, ſo na ſwědomjo ſwojeho pschećiwnika wołtwaćź. Tak wěrje njeſhodobne hačź to teź bě, ſo mohł ſ tym nětkaſi wuſpěch měć, ſo ſda ſo jemu tola hódno, ſo na tajſi poſpyt ſwaźiś.

„Ja ſym waſch namjet potajkim ſkuſchał a jón ſaćiſnył“, wón rjekny. „Nětko chźu ja wam nječhto namjetowaćź: daješe mi kradnjene łoptje wróćo a ja ſym hotowy, mordarſtwo, kiž ſeſe wy ſkućił, ſ waſchim ſwědomjom wujednaćź daćź“.

Druhi ſo wótſje ſawoſchćera.

„Kopije! Kajke kopije?.... Ach tak, to wy poſajiće tej wěźiće? Haj wſchat haj, ja bych ſebi to teź myſliś mohł.... Tola ſłyſićeże raś: ſeſe ſebi jow woprawdźe jenoż wokomik pomyſlił, jo tajſi błaſnuwy nawjeſ pschijimnuju?“

„Seſe wy Schwejda?“ wopraſcha ſo Sterling.

„Ja ſym — koſmopolit.“

„Nź, wy ſeſe Schwejda,“ rjekny Sterling ſ daſchom. A wy chźeeſe ſwoju wótcźinu pscheradźiś!“

„Wótcźinu . . . .“

Muźeho wobliczo ſo hłuboko ſaćerwjeni.

„Schto rěźićeſe mi tu wo wótcźinje?“ rjekny wón ſ khmurjeny. „Kdźe je tale wótcźina? Ja nimam wótcźiny a nochzu wótcźiny ſnaś! Abo ſu waſ ſnadź w tutej wótcźinje hłodnehu dyrbjeli dali kaj hpe? Sću waſ ſnadź wot ſeſe mow wuczerili kaj pśa, hdyž mějeſchće nalépſchu wolu, dźeſkaś a ſo cźeſtnje pſches ſiwjenje pracź. Seſe ſnadź ſwojoju ſomu, a ſwoje dźeći ſawułiś wobdźeli, dokaľ ludźi, kotśiž wobkrućuja, ſo wótcźinu njepſchipóſnaju, ſim wobrachu dźeſkaś, a druhi ſaſo, kiž njepſcheſtawaju wo wótcźinje rěźeńchu, nicźo njedźěſaju ruzu na ſchiji ſłojiću?“

Sterling ſkhili mjeſcźizy hłowu.

„Nź, dundr njechaŕ,“ rjekny muź pſchi pišańkim blidźe, „mi ſawěźeſe njetrjebaće ſ tajſimi rěźemi pſchińć. Njech je mjes namaj było. Wy nětko wótſće, ja cźim ſe — to je zyle cźeſtna hra!“

Wón ſtany a ſtupaſche, piſtolu pschejo pschećiwo Sterlingej ſłożenu, ſ khrišjetom k durjam wróćo, kiž pozwa ruće kaj błyſk ſ druheje ſtrony ſady ſo ſaprahnu.

W ſkoku dołkoći Sterling ſ pišańkemu blidej a wzdrahnuł piſtolu ſe ſaſuwaka. Mjes tym ſłyſcheſche, kak ſe durje hi wonka cźeſkli, deſchtnikowy ſtojał ſ lateho żeleſa ſe pschećiwnej wſchińće a hydleńku jſtwu wot wonka ſaŕeźi.

Hišćeże pſchedy hač mózeſche Sterling durje wudoſtaś, bě druhi hižo ſ hydlenja won a cźerjeſche po ſłhodach dele, a kuſu, kiž Sterling wſchón rozniemdrjeny ſa nim wuſkoći pſcheraſyſchtej jenoż durje, hewak nicźo. . . .

(Pokračowanje ſlédkuje.)

z imposantnym čahom po wsy wotewri (wokoło ¼4 hodźin) a so wječor z lóštnej rejku na wjesnej žurli skónči, jara bohaty a wotmėnjacy. To budźa zawěsće mjo překwapjenja, radość a wjeselo za hości, přede wšėm tehdom, hdyž nimo zróstnych starších Sokołow też wotrajdy našich derje wukubłanych móličkich do „arény“ začalnu, hdyž jich widźimy pod dohladom so wušikuje a elegantnje zhibować a kłonjeć a wobwjertować a we swobodnej khwili so wólnje wubėhować wo myta a kajkichžkuli hrach mjez sobu měrić. Tuž njech tola sebi nichtó hodźinki, kiž přinjesu pėknu serbsku towaršnosć a zabawu a też trošku wotmėnjenja do wšėdneho žiwjenja za kóždeho jenotliwca, nihdy njezapase. To by była njezarunjomna škoda, hdyž je tola zastup dźiwajo na wjele měsačneje prácy a wobčežnosće, poměrnje jara nizki. Njemėjmy žanych předsudkow a traś někajkich holych wobmyslenjow! Ale chcemy jako Serbjo jich njesebičnu prócu mytować ze zdarnym wopytom, štož budźe za nich z dobom z nowym pohonom w dalšim pokračowanju a k wutrajnosći w narodnym boju. Njech je tuž pola kóždeho Serba a Serbowki, hač z blizka abo z daloka, parola: Přichodnu njedźelu 16. sept. wšitcy do Pančic na wurjadny sokołski swjedźeń! Na zdar!

S **Kamjenza.** Na hornjej Połčnjičej dróhi sta so wutom popołdnju khětro roshorjaj podawk. Młócjawa je přichowěžnjenym wosom, kotruž tak mjenowany „Bulldog“ po dróhi horje wjesesche, so nadobo šumacy počа a so prěki psches dróhu staji. Tu přichińdże kołojėdowy do wulkeho strachu. Wón wuńdże njeznožu, dokelž ruče i koła złoczi a koło jeho wostajiwšchi na stronu cekny. Jėšowe koło přichińdże pod koła młócjawy a tu zyle rozmjeczene. Podawk běšche, kaž přeco, wjele wcžipnych přichiwadźi.

Z **Kulowa.** Tudomna rozdźělerńja tworow Budyskeho Tworykupowaceho towaŕstwa wobsteji hižo lėto. W nowembru dostanu sobustawy 3700 hr. nawróceneho zarunanja wupłaćenych.

Z **Kočiny.** W młodźinje tudomneho kublerja Serbina wudyri lėsny woheń. Kołojėdzny, kiž nimo lėsa přijėdże a so wohnja dohlada, zawoła wjesnjanow na pomoc. Tuci zamóchu hižo cuzeje pomocy woheń zhašeć.

S **Wojerez.** Do tudomnjeje khorownje přichwojeńcu nowonarodźene dźěćo, kotrenuž nóš a hornja wusta (Oberlippe) pobrachujetaj. Njeboławne žałko je dwanate dźěćo jenoje dźěłaćerskeje zmóžby na kuj-žim dworje we Selcnym Hódźe. Starscheju tutón podawk cžim cžeš'o potrjechi, dokelž je tuto dźěćo prėni hólz po jeho smjerće holzach, kiž wschitke strowe na žiwet přichódźechu.

S **Wojerez.** Krajny radźićel Wojerowskeho wokrjeha Salingk je so, i dowola wróćił a brzdu swoje šaftowske dźěła sabo přichwał.

S **Krynhelcz** pola Klětneho. Fabrikski dźělaćer Paweł Krupař je žebi khěžu se šahrobu zemrětcho nazneho strażnika Domaschki kupił. W twarjenju je druhe bydlenje přichwatnik. — Móst přchi nuńnje we Wóśliczej Horje je

---

Hospodarski rozhlad.

Schwórtk 13. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,193	100 pólsk. złotych	46,93
1 jendźelski punt .	20,336	100 čěskosl. krónow .	12,426
100 šwajc. frankow .	80 70	100 franc. frankow .	16,36

Barlińska burša jewješe wčera šušo měrnišce a wjeselejše wobliczo. Wobrot bě žiwišchi a kursy wjacelakich efektow so porjedźachu. Na wikach i rentowymi a dolsiwymi lisćinami běchu kursy wschelake.

Na produktowych wikach běchu wčera šušo šmamjenja skrućenja žitnych płacžiznow spóznacz. Žito bě na wikach trochu žadnišche. Pšenica, rožki a wowsy zentrowa wo 5 pj. pomjo wutori Srjódšcho pšeńcerwjacha. Wčera płacžeše zemlak

w Barlinju

pšenicžny 10,10—1030 hr., rožki 10,30 hač 10,40 hr., jačmjenik nałėtnjeho 11,60 hač 12,60 hr., mišmašskeho 10,10 hač 10,60 hr., wowsa 9,10—9,65 hr.

w termińowym wikowanju

za september: pšenicžny 10,05—10,92½ hr., rožki 11,05—11,07½ hr.,

za oktober: pšenicžny 11,05—11,07½ hr., rožki 11,05—11,07¼ hr.,

za dezember: pšenicžny 11,37½ hr., rožki pał 11,47½—11,22½ hr., wowsa 10,12½ hriwnowoj,

za měrc: rožki 11,57½—11,56¼ hr., wowsa 10,57½ hriwnowoj.

Swinjaze wiki wčera hrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pschihnali 247 cžłakow a 833 prošatow. Te płacžachu

běžaki:

wulke	60—72 hr.
hrjenje	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

prošata:

wulke	20—30 hr.
hrjenje	14—20 hr.

Wiki běchu měrnje pschi krutkich płacžiznach.

Wčerawšiche płacžizny i Drjezdźanskich witkow

Sarěšana pjerina: kury šlare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huńy młode 1,30—1,40 hr., łaćki 1,50 hač 1,80 hr., hołbje 50—130 pj. — Kórli 18—30 pj., bunty šelene 30—50 pj., běrty nowe 7—8 pj. Tały kał 25—30 pj., cžeńwjeny 15 pj., běły 15 pj., myš 1,30 hač 1,40 hr., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., mlika 27—32 pj., jeja 14—15 pj., rjerwjeń 10—13 pj. a pruńiny 50—55 pj., bobowe 30 pj., kurjatka 80—90 pj., worjechi wšitke 60—80 pj., prawoni 1,40—1,80 hr. — Rali 10—70 pj., schejuni 1,10—1,20 hr., liny 2,40 hr. a herby 1,40 hr.

Wiki hrjedu w Běłej Wodze.

Butra 2,10—2,40 hr., jeja 13—14 pj., šwinjaze mjaso 0,80—1,10 hr., łowjaze 0,90—1,20 hr., cželaze 1—1,30 hr., pjerjeti 50 pj., tomaty 30 pj., kruschwy 15 pjenježkow, huny 20—35 pj., morchej 15 pj., fótki 25 pj., jeterji 15 pj., hłowki 30—40 pj., jabłuka 15—30 pj. a zybla 15—20 pj., běły kał 15 pj., cžeńwjeny 20 pj.

Pschistajenja

Hońzu do domu, Nowatorwa w Hródku, Dołha haša 11.

„ hońcženy „Schwajzaffka fabroda“ w Hródku.

„ Säuberlichowa w Nječwitzu.

„ 1. 11. Müllerka w Kamjenzu, Poschtowska dr. 44.

Zimmermann, klamaŕ w Cžornym Khołmcu.

Pschichodźu, Frizo Fidler we Wojerezach.

Pschichodźu, Dietrich we Wojerezach, Dwórnischczowa haša cžo. 41.

Na pschedań

Kaša, Wersal w Běłej Wodze na kuježim dworje.

Kundrec we Wulkim Bukowje 41 pola Hródka.

Trawy, 50 mtr., za wodowoz, 1½ zolowste zajzynowane, Wuchiar we Wolschanskim Wjerchu 89 pola Lubiša.

Stary, Ruglich, mjeńši w Nowcu.

a ho prěki psches dróhu staji. Tu pschińdże kołojėdowy do wulkeho strachu. Wón wuńdże njeznožu, dokelž ruče i koła złoczi a koło jeho wostajiwšchi na stronu cekny. Jėšowe koło pschińdże pod koła młócjawy a tu zyle rozmjeczene. Podawk běšche, kaž přeco, wjele wcžipnych přichiwadźi.

Z **Kulowa.** Tudomna rozdźělerńja tworow Budyskeho Tworykupowaceho towaŕstwa wobsteji hižo lėto. W nowembru dostanu sobustawy 3700 hr. nawróceneho zarunanja wupłaćenych.

Z **Kočiny.** W młodźinje tudomneho kublerja Serbina wudyri lėsny woheń. Kołojėdzny, kiž nimo lėsa přijėdże a so wohnja dohlada, zawoła wjesnjanow na pomoc. Tuci zamóchu hižo cuzeje pomocy woheń zhašeć.

S **Wojerez.** Do tudomnjeje khorownje přichwojeńcu nowonarodźene dźěćo, kotrenuž nóš a hornja wusta (Oberlippe) pobrachujetaj. Njeboławne žałko je dwanate dźěćo jenoje dźěłaćerskeje zmóžby na kuj-žim dworje we Selcnym Hódźe. Starscheju tutón podawk cžim cžeš'o potrjechi, dokelž je tuto dźěćo prėni hólz po jeho smjerće holzach, kiž wschitke strowe na žiwet přichódźechu.

S **Wojerez.** Krajny radźićel Wojerowskeho wokrjeha Salingk je so, i dowola wróćił a brzdu swoje šaftowske dźěła sabo přichwał.

S **Krynhelcz** pola Klětneho. Fabrikski dźělaćer Paweł Krupař je žebi khěžu se šahrobu zemrětcho nazneho strażnika Domaschki kupił. W twarjenju je druhe bydlenje přichwatnik. — Móst přchi nuńnje we Wóśliczej Horje je

---

Skrowe depeše.

Barlińske produktowe wiki dźensa dop. ½11 hodź.: **Žito je žadne, 1½ wotsanu płacžizny skrućene.**

3/12 hodź.: **Žito jitřišcho kupa'a. Płacžizny so skrućuja.**

Płacžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płacžizny po złotej hriwnje.

	12. 9.	11. 9.		12. 9.	11. 9.
Pšenica	27-305	27-305	huste	—	—
rožka	205-307	205 207	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jačmjeń	200-212	200-210	žołte łupiny	—	—
wows	182-191	181-190	zeradella	—	—
kukurica	305-307	305-307	rsp. wosnšk.	19,40	19,40
pšenž muka	26-28,75	25,00-29	lany wosnšk.	23,40	23,40
rżana muka	27-29,75	27 0-5	nocn. melasa	—	—
pš. wotruby	142	14,20	b'rnj. kruške	21 21,50	—
rżane „	14,75	14,75	syno, 50 kg	3,5 -4,0	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšenč. „	0,80-1,0	0,80-1,00
rans	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,50	0,80-1,00
pjeluški	—	—	ječa „	1,00-1,50	0,80-1,00

Płacžizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. septembra 1928. Płacžizny po centn. a zl. hriwnach.

Skóne družiny a woznamjenjenje

Woty: 438.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje pleowane starše	45—49
Mjenje pleowane wšėch starobow	38—42

Byki: 345

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	52—54
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje pleowane starše	44—46
Špatne	42—45

Jałojcy a kruwy: 469

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	43—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—28
Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy	18—20
Mjenje a špatnje pleowane	—

Celata: 250.

Na lěpšo wukormjene (2. druž.)	75—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70—82
Špatne (4.)	52—65

Wowcy: 4714

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	60—70
Starše wukormjene (2.)	68—70
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	60—66

Swinje: 12202

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	75—76
Wukormjene	77—78
Mjasne	77—78
Špatne	75—77
Rancy a kundrosy	68—71

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrje pjatk:** Dale wobstajne kuche a chłódne wjedro, podobnje tej we Jendźelskej.

Wuniory dopołdnja je pšches dauńku wjeś Hobro wchor cžahnuł. Někotre khěže so spowalachu. Wjele tšechow je so wotkrylo. Hdyž so dwaipołkhodźinje thěża zahajnu, jedyn muž cjeźko do schkody pschińdże. Wichor wjele starych schtomow powali. Wałke hrjady so wjele stow metrow daloko wotnjesechu.

*

Pschekupy Bežrens w Bremenje je někotrym falšim jekaćerjam fabrikam w Vogtlandskej twory za 700 000 hr. wuwěscheli. Je dotalwschi, je won je w Barlinje hnydom na pschepadožowanje za kóždu płacžiznu rozpschedał. Jeho jebanjstwo so wotkry, hdyž zajmujerjo vogtlandskich firmow wuwozu, so so wudźiwi, zo so firmow po falšinje tunich khwalicžinach na Barlinske witki njetachu. Bežrens, kotryž je hižo nad 700 000 hriwnow wudak, kotrež dał njeje zapłaćił, sm na to zajeli.

Towaŕstwowski powěstnik.

Khrósćanski Ratarski Dorost njemjenje nětko z'awtom do Radworja jěć, dokelž je přiwisło Wobuwanikow. Předsydstwo pak należnje namołwja, zo by so na zběh prawje bohatej lěća podała, wosebje tuž na popołdnišej dźěławy. dźěł. Započatk w 3 hodźinach.

Njedźelčey. Sokołska jednota zwuknje kóždy **pjatk** wječor wot 8 hodźin (nic kaž dotal štwórtk).

Pančicy. Nawječorne jednaty Sokoła wuhotuja njedźelu 16. sept. po nyšnjorje **wulki sokołski swjedźeń w Pančicach** a to na knježej łuce w Lipju. Wuležu a mali Sokołjo budu wustupować, sokołska hudźba (Malešanska kapała) budźe hrać, mnoho zawjesełenjow za dźěći a rjane dobyća kiwajn. Wječor wjesela rejka w rjanym hosćeńcu. Přeprošujemy cyłe wohydlećerstwo z blizka a z daleka na tutón lěćny swjedźeń. Njechtó so wopyta kaž njebudźe. Tuž njedźelu wšitcy na sokołski swjedźeń do Pančic.

Zarjadnistwo.

Radwoŕ. Jednota „Sokoł“ ma přichodny pjatk wječorwe 8 hodź. jara ważnu zhromadźiznu. Kóždy aktiwny a pasiwny sobustaw ma přińć. Zwučowanje wuwestanje.

Starosta.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónjedźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kołejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk Serbsk. Rat. Dorosta woswjeći njedźelu 16. sept. w Radworju swój 5lětny zjězd. Popołdnju 1½ hodźin **dźěławy dźěł.** wobstejacy z 3 ratařskich, přednoškow. Wječor **zabawny dźěł,** kiž wuhotuje towaŕstwo „Serb. Rat. Dorost“ Radwoŕski z pomocu spěwaŕskeho towaŕstwa „Hudźbna jednota“. Wšitcy sobustawje zwjazka, cyłu serbsku ratařsku młodźinu, kaž też cyłe serbske ratařstwo na tutón zjězd wutrobnje přeprošuje

předsydstwo Zwjazka Serb. Rat. Dorosta.

Šamtske wozjewjenje z Budyšina.

Přesadźowanje driewa

Pjatk, 21. septembra 1928 wot dop. 10 hodź. w hosćeńcu

w Kiskicach

600 rm twjerd. a mjehkich palnych šćěpow, palnych klumpachow a haluzowych kuluchow

135 rm khójnowych wužitkn. šćěpow

235 rm khójnowych wužitkn. klumpachow

— Wužitkne drjewo je pocěsane —

Suche drjewo a drjewo z wudrjewniščow we wotdźěl. 46—54 a 81—94

— Jara dobre wotwjezenje —

Statny haju. hamt w Połcicach ::::: Klukšanski póst Telefon: Hućina čo. 25

Hajniska pokładna w Drježdźanach

Zdowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerl w Budyšinu. Za lokalny dźěł, a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinu. Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brězowy. Za nawěsće: G. Janak w Budyšinu.

Wotewrjeńske poskićenje

nazymskeje a zymskeje drasty za žony a mužow

Kedźbu!

Jako wosebitu lěpšinu njeđźiwajcy tunich płaćiznow dawam pjatk a sobotu

5% rabata

Zonjace mantle wot 9.75

Ottomanowe mantle z wobsadkom wot 14.75

Sportske mantle z čisteje wolny wot 19.75

Pyšne sportske wobleki najl. zhotowjenja wot 39.75

Pyšne ulstry najl. kajkosć wot 47.50

Jenož w kupnym domje

Max Herde

w Budyšinje, na Kamjentn. hasy 12

Też na wotpłaćowanje!

Serbske posłužowanje!

Tworykupowace towarstwo

zap. družstwo z wob. ruk.

w Budyšinje

Naša nowa

wosebita rozdźělenja tkanych tworow a wobućow

w khěži naměstnje khorobneje pokładnje w Budyšinje, na Hošic hasy wotewri so

póndźelu, 17. septembra 1928

Poskićamy čyle wosebje:

syru kopřiwinu	mefer wot	0.48 hr.
košlowy płat, 70 cm šěroki	„ „	0.48 hr.
barchent, běły	„ „	0.80 hr.
linon, 80 cm šěroki	„ „	0.84 hr.
linon, 130 cm	„ „	1.30 hr.

łožowe garnitury, linonowe ze zasadkom 2 počehnjeni z 4 hłowakami	22.00 hr.
łožowe garnitury, damastowe, najl. kajkosće 2 počehnjeni z 4 hłowakami	30.00 hr.

łožowe płachty 140/220		5.25 hr.
łožowe płachty z přešiwanjom (Hohlsaum)	150/220	5.50 hr.
twjelki wobrubjene a z paskami	jena	0.55 hr.
trjenja	jena wot	0.25 hr.
šantki běłe z kromku	jena wot	0.35 hr.
přikrywy na kofejowe blido 130/160		3.95 hr.

Wšelake wobuća jara tunjo

Prošu wobhladajće sebi wukładne wokna

Prošu wobhladajće sebi wukładne wokna

Wotewrjenje wobkhoda

w nowotwaru khorobn. kasy

Česćenym wobydlerjam w Budyšinje a wokolinje z tutym wozjewjam, zo dźensa mój

wosebity wobkhod p[illegible]now a bałmjanych tworow

na Hošic hasy 21 wotewrju.

Moja zasada:

Nanajsprawniše posłužowanje a najpřihódniše płaćizny!

Wšě wěcy w hobrskim wuběrku a njesměrnje tunjo!

Pawoł Korn

Wosebity wobkhod gardinow a bałmjanych tworow ◆ Telefon 3414

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z. wobm. ruk.

Pytamy hnydom

pilnu předawarku za kolonialne twory

a prosymy tych knježnow kiž su w tutom dźěli wuwučeni, zo bychu zamołwjenja pisomnje najpozdźišo hač do 20. t. m. we ***pisarni našeho družstwa wotedali. ***

K nazymskim wusywam:

originalnu dr. Kauffmanec zymsku pšenicu

z rukowanjom z njej 98% skhadźa, 99,8% čistoty, ze 96,7% rosćaceje mocy, připowědźenja k připóznaću pola ratařsk. komory w Drježdźanach a D.L.G.w Barlinje.

Njeźada sebi dobru pódu a hnojenje a wudźerži zymu a skład. Léta dołho w njestroniskich pospytach při wysokich šulach a spytanskich wustawow na prěnich městnach.

Dr. Lauterbachske ryćerkubleŕske zarjadnistwo we Łuzy-Khasowje :: Telefon: Njeswačidło čo. 4

Nakładowanske sklenčy, zawarjeńske aparaty, gumijowe rynki, wěčka z wobluki też jenotliwe

E. Ullrich Nachf. M. Pfuhl, Schülerstr. 12

skleńcowa, porclinowa a kamjeninowa wikowańnja

3 tunje

Šokoladowe dny!

5 tafl. kremoweje jena 100 gr. **88** pj.

3 tafl. mlokoweje jena 100 gr. **88** pj.

3 tafl. mlok. z lěsn. worješkami **88** pj.

Thams & Garfs

w Budyšinje

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihańni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

B *O*D*E*G* A

w Budyšinje na Mjasowych jětkach 7

zabawny wumělski koncert

Adler-Jirista-Duo wot 15. sept.

Najtuńše wino w šklenčach.

Jara rjane klubowe lacy a pulovry za dźěći

Mužace lacy, žonjace lacy

jenobarbne a pisane po wšěch płaćiznach a wulkosćach pola firmy:

Ernst Jordanec wud. w Budyšinje

jenož na Znutřkownej Lawskej hasy **8**

Wupjerki

jenož najlěpše twory		
80 cm šěrokje	m	2.20
100 cm „	m	2.75
115 cm „	m	3.00
130 cm „	m	3.50
140 cm „	m	3.70
160 cm „	m	4.25

Spravne šerbšće posłužowanje!

A. Kasper nasl.

w Budyšinje, Burgšćow 11

Zběrane jabłuka

kupuje kóždu dźěłbu po najnowšich dnjowych płaćiznach

Gustav Streich w Bukecach.

Dobry KOPEJ KAKAO awěž kolonialnistwory **KURIO** na Zwonk. Law. h. 24

Awtowe khłódniki

(Auto-Kühler) **dźěłańnja a wuporjedźenja**

Carl Ahlgrimm w Budyšinje

na Ziegelwall 4 :: Telefon 3750

Wšě šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej knihańni w Budyšinje

Dr. med. W. Vollhardt

wosebity lěkař za khorosće wušow, nosa a šije

w Kamjencu

z pućowanja wróćo

Přiloha k číslu 215

SERBSKE NOWINY

Štwórtk, 13. septembra 1928

Kak stejachu sywy w Němskej.

W spočatku septembra.

Powschitkownje pschihódne wjedro w auguscze je žnjowne dźěła spěchowało a też za róst wschelakich pólnych płodow i wuzitkom było. Hacź na małe słytki nałětnjeho žita žu žitowe žně dobre pod tšěchu pschijschłe.

Wobkopne płody po pósledních deschczach wschudźom zaso częstwe sieja a je powschitkownje lěpje pożudźuja hacź mětšaj prjedy. Też na łohkich pódach žu žo wobkopne płody lažo derje šhrabate. Wšěso wschak s městnami deschcze njejžu dosć šhłyne było. Natarjo tšetro skorža, so je mało běrnow pod pjeńkom. Druhe wobkopne płody sleja spokojace.

Suchota w lěcze je była s wulkim sadźiwkom pschi rosćenju dźěcześa, luzerny a kučneje trawy. Też tu žu hakle póslednje deschcze spomožne było. Wunoschk wotawy budźe derje wschudźom jara žnadny. Tola žu wuhladny na nasymtku pastwu dla próšdnich deschczow dobre.

Sso słožujo po tšidźach (2=dobre, 3=grjenje a 4= žnadne) wuliczichu w pscherešu sa zyku Němišku sćěhowazy wunoschk: Wowš 2,8 (mětaj prjedy 2,9), póldnje běrny 3,0 (3,1), zokorowa rěpa 3,0 (3,0), runkliza 3,0 (3,0), dźěcześ 3,5 (3,6), luzerna 3,5 (3,4), powodźeńske łuki 3,1 (3,2),

Zposedźenja wokrjesneho wubjerka Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Póndźelu sejźe žo wokrjesny wubjerk Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa k žwojemu posedźenju. Wón saběrasche žo najprjedy s bjesdźěsćicu w Lubijskim wokrjesu. Dnja 31. auguśa žu naliczili 2538 dźěćonjemějazych. To je wěso trudźaze, pschetož loni 1. septembra běšche w Lubijskim wokrjesu jenoz 332 dźěćonjemějazych. — Dobu wo 15 lět ja wotpłaćowanje požčonkow, kiž buchu ameńnam pschewostajene, so mohłe wone dacź nusowe dźěła wukonjeć, mějesće wubjerk ja pschekrótki. Na nanijet łobustawa wokrjesneho wubjerka Liebý s Habrachcźu pola Lubija wobsamknu wubjerk, so ma žo swjasej wokrjesnych swjasłow rozmyslić, so by žo wo podźěschenje tuteje wotpłaćowaćeje doby prózował. — Towaršiwu słepych w Budyšinu wokrjesnym hejtmanstwje pschepokasa žo 30 hr. jako lětny pschinoschk. — Pschihoty k wuliworjenju wokrjesneje chowanje w Sobrachcźach, pschi čimž ma žo kupjena klinika dr. Wauki wužiś, derje postupuja. S wobhladanjom nowoje chorownje w Barschcźu je wužiśi wubjerk mnoho wabjaceho a spomožneho nawuknuł. Sa sestajenje projekta bu architekt Schiffner w Žitawje wulkowany. Trěbna wusyła pożarjanka towčinja 550 000 hr. K temu śej podźerju pschiłubiłej němskostatna jawdźěžeńcja pschiłušajezow a kreditowanja sakšich gmejnow. Tež dwě Sakšiej naluwacaj śej wožjenku pschihotowacz

Hospoda za młodźinu w Marijnej Hwězdźe.

Njedźelu 16. septembra 1928 poswjeća hospodu za młodźinu Marijneje Hwězdy, kotruž je wokrjesny zwjazk Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa we Pančicach natwaril. Do poswjećenja wotměje so sobotu 15. sept. 1/8 hodźin **powitanski wječor w Pančišanskim hosćeńcu**, na kotrymž so poskići přednošk ze skiowobrazami kujeza dr. Frencla-Budyskeho wo wuzwiwanju předstawiznskich namakankow we ... ...skej wokolinje, spěwy k luće knjeza stud. ...ara Patziga-Kamjenskeho, němske a ...bske khóry a reje (přewodźane z kózlom a ...ćini huslemi) a zhromadne spěwy. Njedźelske ... započnje so 1/8 hodźin z přewodomaj w 2 skutkach. Přewod A: Klötštr Marijna Hwězda, Lipowa Štomownja a Kukowski nasyp. Wjednikaj staj k. wikar Macek z Marijneje Hwězdy a wyšši wučer Stodeik z Pančic. Přewod B: Lipowska Štomownja a Wotrowski nasyp: k. dr. Frencel z Budyšina.— Při poswjećeńskej swjatočnosći njedźelu 16. sept., kotraž so 1/11 hodźin na městnje hospody za młodźinu započnje, poskića so nimo poswjećeńskeje rěče k. hamtskeho hejtmana dr. Sieverta němske a serbske spěwy a khóry ,instrumentalne přednoški atd. Po wobjedźe, kiž budźe w hospodźe za młodźinu abo w Pančičanskim a Kukowskim hosćeńcu dostać, předwjedli so w 3 hodź. pod nawjedowanjom k. wikarja Kučki ze Sebnicy turnańske zwučowanja młodźiny. K tomu přizamknu so spěwy a kluże, hry, němske a serbske narodne reje a wjesele swobodne žiwjenje młodźiny na hrajańšću hospody. Předwjedźenja so wokoło 6 hodźin skónča. Młodźina a wšitcy přećeljo młodźiny su k poskićenjam, kiž so z přiležnosću poswjećenja hospody za młodźinu předwjedu, wutrobnje witani. — Zamolwenja dla přenocowanja a też za njedźelski wobjed přijimuje hač do 14. sept. k. zarjadnik hospody Hólna w hospodźe za młodźinu Marijna Hwězda w Pančicach (telefon hamt Pančicy čo. 279).

Wopomnjeńska deska kralowny Dagmar.

Čěskosłowakski narod počesći wopomnjeće kralowny Dagmar, dźowki češkeho krala, kiž bu z mandźelskim duńskeho krala Waldemara (1205—1213) ze zasadu čěskosłowakskeje-duńskeje towaršnosće we ... 26. póžnjeńca hač do 5. winowca t. l. W tutym zarjaduje so pod protektoratom ministra šulstwa a narodneje rozswěćenosće dra. Mil. Hodži kulturny wulšt do Danskeje, hdźež dnja 30. póžnjeńca wuhotuje so w Ringstedtu swjatočnosć z wotkrytom wopomnjeńskeje deski kralownje Dagmarje w cyrkwi swj. Bendta; při tym budźe spěwarske towarstwo „Smetana“ z nawjedowanjom khóroweho mištra prof. Spilki spěwać. Z wotedaćom tuteje deski dopjelni so slubjenje, kiž su zastupjerjo češkich městow l. 1924 při hłodowanju češkej kralowskej dźowcy w Ringstedtu dali, hdyž po jimacej rěči wokoło starosta Kralowje Hraden, Ulrych, narodny kamjeń Dagmariny. Deska je z dźěłom akademiskeho rězbarja Beneša a inž. architekta Žáka. Wobstarała je ju Čěskosłowakska-danska towaršnosć. Na descy su tute słowa češcy a dansey wuryte: „Přišła je z Češkeje zemje kralowna Dagmar, přinjese měr wšěm bjez pokoja, swobodu sputanym a z dobyćerskej lubosću doby sebi danske wuroby. Měr, swobodu a lubosć njech připowěduje jeje wopomnjeće stajnje w přichodźe woběmaj narodomaj.“

Što ryba je?

Spodźiwne prašenje, budźe jebi kóždy myslicj, ale prašenje jebi dožyła tak spodźiwne njeje, jnajmjenjscha hebi hłowne złowniśwo w Sborjelju po ždaću žaneje rady s nim njetrjebje. Wěmy: Nasch wuzitkny domjazy stół, kiž wothladujemy a pizujemy, kaž krowy, woły, pšy, konje, wošoły, mowzy, hołbje, kury, huzy, kaczki a tak dale liczimy do skotu. Kóczki, kanariki a podobne swěrjatka wšso njewobhladujemy jako wuzitkne domjoze šwerjatka, liczimy pak je tola do skotu.

Kak pak ma žo nětko s rybami? Plahować karpow we Wrótšakowju šłaša jebi psched krótkim w Južnoštowjanskej tyšazy zentnarjow kukurizy k pizowanju swojich rybow a žadajcše jebi potmišchenje za na pizowanišću kukurizu, schtož jemu zkowinstwo w Sborjelju sapowědźi i pschišpomnjenjom, so rybý njejžu žadyn štót. Na powołanje plahowanja wuprajschtaj žo w zamjnum smyśle krajny finanzny hamt a němske finanzne ministerstwo. Wěmy potajkim, so deje žu karpy rybý, so pak pizowańša kukuriza njeje pizowańša kukuriza, hdyž mašu žo karpy s njej pizować, dokelž rybý njejžu žadyn štót. Potajkim je prašenje tola woprawnjene: Schto ryba nětko po prawom je?

Mandźelske rekordy.

Tónkróć njejedna žo wo Amerikžanow, ale wo Schwedow. W Göteborgu staj bratraj Gresholmez žiwaj, ł. kotrejuž je žo storschi, Korla, hižo pjeć króć wot žony dał dźěćicj, mjes tym so je jeho młódšchi, Hjalmar, nětko je žydom dźěćenjemi picherzejschi. Pschiczinu, dla kajkeż staj žo młodźenjaj *tak husto* dalej dźěćicj, žu jara wšelakake. Hjalmar wobkrucja, so bě jeho prěnja žona nimo měry zwantorjata, so druha z cźasom brojesche, so tśeca žanu rozmy pschihotowacz njemójesche, so bě jeho schtwórta z parsźinami hospodarstwu nimale sniczita, so pjata trubku kuriesche, so bě schesta mašana a so jemu sedma naistajnje wunnetowaschoe, so je žo schčicj króć dźěćicj dał. Wón je nětko sahjo šlubjeny. By pschedałoko šahało, chyzili wopisacj, schto bychu jemu takke jeho žydom žonow wuttojicj mohłe.

Schło mějesće jeho bratr Korla jeho pjeć žonam wuttajicj, njechamy tu rospominacj. Niech by tón abo tamny nětschtožkuli pschecziwo Gresholmez bratrowaj mělł, njeschecziwjelscy mandźelstwa jeju nichtó njemjenowacj njechudže. Pchełož hnwak njeby mołi sahatkowicj wutkojicj, ł kotrejž so njedźiwajcy wjelubych nachonjenjow pschezo sahjo žonu dobjeć pražowaschtaj.

Amanullah zawjedźe w Afghanistanje europske wašnje.

Kral Amanullah sawjedźe nowosće, kiž je na swojim puczowanju we wjeczornych krajach sešeł, też w žiwotnim kraju. Mješ tym so dyze kralowna, kiž so pschi nawroce do domjinyk k prěnjemu rajej bjes schlewjera pokaja, nowocźasnu žonjazu drašu sawjescj, saběra so kral s pschedtrjojnjom žiwotnich muślikich poddanow a pschedewschnjom ludowych sastupjerjow. Sa žiwjedźeń wosjewjenja njewotwisłnjeje a sa pożedźenje parlamenta, kiž so kóżde tši lěta wotměwa, stasa Amanullah wjednikow je wschěch wjow k sebi, a so by zhromadźisnje nowocźasnjny ras dał, porucji, so nichtó nima w starodawnych drastach pschijcz, w turbanach, je schćerkom pasom wopasany a w sandalach. Wón wuda wjeleběte porjad sdrasćenja, po kotrymž so

žuńuja, pješčezinowy klobuk, dołhe chołowy a cźrije, wosche w cźornych barbach

pschedpisuje. Tak jedźesche 700 Afghanow, s kotrychž běchu ležby nětkotši Europu widżeli, k prěnjemu rajej w jich žiwjenju w europšej drasće w parlamencze. Drasta šanta pak bě jenoz ł tukrajneje tkaniny sšotowjena a krawzy mějachu ruzy połne dźěta. Hewak žiwy a pižany wobraz parlamentšich pożedźenjow cźinjesche cźłowjek, nimale dźiwny faczišcej.

Ale ł tym so Amanullah hišcze njespokoji. S prawym sačucjom, so dołhe brody, kiž koran pschedpisuje, nowocźasnej drasce njepschisłuschaja, porucji wschem tuhajam, so maja

žobustawam parlamenta brody wotrunjacj.

Tola hischeze wjesche pschelwapjenje cźakasche na twybdlerjow, jako so wjeczor w kralowskej sahrodze sbhadźowachu, hdyž milinowe wobžiwjetkenje, wohnjostrój, indišta hudźba a perušte reje žwjedźeli njewotwisnosće porjenischachu. Najprjedy pak buchu jenoz tajzy pschipuschczeni, kiž běchu po europšim waschnju sdrasćeni. Potom pak kedźbowasche žo tež krucze na to, so žo Afghanojo na senju abo na trawu njesedźachu, kaž tu to hewak kwuczeli, ale woni dyrbjachu žo na wošebje k tomu pschiprawjene kawki a stólzy sedźacj, schtož jim lohko njepadny. Wschi jedź dyrbjachu noże a widliczki, schtaki a talerje wužiwacj, a tež to njebě za mnohich lohki nadawk.

K prěnjemu rajej pokasowachu žo na tutym žwjedźenju žony bjes schlewjera, haj, mužojo mójachu Afghanki wobdźiwacj, kiž žiwjej auto šauri wodźachu.

Dalsche cźejše šischańerje sa stare pschedstajenja bě, so bebi kral Amanullah, kiž bě bjes zilindar štajił a zut wobleki, je žiwojimi hosćenci ruku tschańesche, mjes tym so bi bebi ju hacź dotal kschicej dał.

Jako pak žo sastupjerjo sańo je žwjedźenja do žiwjich borow domoj wróćachu, wobleczeny žo žiwoju rólnu drašu, wobuchu žo sandale, a buchu sańo cźi štarji; jenož broda, kiž je žo jim wsała, dopomina jich nałajnje na tamne bohžiny w Kabulu, kiž su jenož njerady dožiwili.

Přilopk.

* **Pschepschiwjenja pola Barlinskeje komandantury.** Wyschschi płatnik Martin pola Barlinskeje komandantury, kiž je, kaž hižo w žiwojim cźasu spjelicjmy, pola hospodarskeho hamta komandantury 460 000 hriwnow pschekhowit, je žo žam wot žo pola pschepytowarskeho šudnika samolwił. Jeho su Mohałitschenu pschepytowarjo sam jatnu pschepodali.

* **Wot wožow nadpadnjena.** W Obersdorfie pola Sprottawy nabydny rój wožow žonu blidarskeho mišterja. Strachowe swěrjatka jehbachu jo žonje pschekschenjom na schijn a hłowu a połachu ju Krajschnje. Jenički swojej žyłnej cźełnej nowaju ma žo djatkowacj, so je sluschowanje jeda pschestała. — Na sahrodze Mückendorfskeje dróhi w Sborjelju su kóń, kiž so pasesche, tohorunjka wot wožow ... Kolik, ł kotrejž bě kóń pschihwjafawa, ješche ... nadpadnym hnidže.

* **Dramatiki pod** ... **w Serbowanju.** W zyrkwi Swj. Pětra a Pawła w Gr... poda žo do Serbowanja njeluby a idobom dramatiki pschipad. ... ...wjeńca a njewjesta do zyrkwje sastupischtaj, ... dawscha njewjesta nawoźeni je žwjerjo ... a jawota: „Njej, wobhladaj jebi twój ... cźena njewjesta wša hebi na to britt... błóst, bjes toho, so mójachu pschihotowanje ...

* **82 hodźinow klawěr hrał.** W C... žiwotowy rekord wubědźi. Eduard R... rekord za wutrajnjosć w hraju na kl... ł 75 hodźinami wobsedźi, hrajesche ... dźin bjes pschestawcza na klawěrje, so ... wobdźělenje we šwětowe mišterstwo ...

* **„Nê“ njewjesły psched wołtarjom.** ... wjesły dyrbjesłstaj žo psched krótkim nawjesća a njewolla swěrowacj dacj. Jako žo duchownemu njewjesłu, dźowku burca, po šnatym waschnju wopraschu, wotmołwi wona ke najwjeselschemu pschekwapjenju nawoźenje a kwalnych hosći ł wurcałom a wótšu „Nê“. Jako jo farař — tohorunja pschekwapjeny — njewjesłu wozrasła, cźehedla je jeje wotkhitelnosć njeje prjedy spóznacj dała a ł nawoźenju hakle ł wołtarjej pschischła, wotmołwi hołca: „Dołeńcje Wy, knjes farař, pręci cźłowjek, kiž ho mje we tutej należnosći wo moje mjenjenje praschesche!“ — Dawniša je jeje rjana, praschany wot ho, cźehedla njeschła jeje bjło stawnišej jeje njepowaźne „Nê“ prajiła.

* **Winowy pjenk ł lěta 1500.** W Oberbuchsiece we Falzy je prajtary winowy pjenk, kiž ... ješche kóżdoriče bohate płody. Po nałožnje wjeselu ... wih je so winowy pjenk wokoło lěta 1500 ... ... wodźachu je jeno 1,20 meir. Wobhdźeńka pjenka ... ...ata Ottowa. Wona je pschepytacz dała, kak dołho ... ...ješk rozmije. Wschi tom je so šwěsćiło, so kwjeń ... ...ho wahonadźejacz metrow we wobłoźe hańaja.

* **Zdźiwacy wobsahowy** ... ... Kaffejske kriminalnete pschijsze ... ... Sterdala je ho wujnał, so je ... pomjatnik wot mežaza februara 73 króć ... ... 18 kofeshow kradnył. Nimo toho je ... ...nje wujnał, so ma mitsobdźěłarjow ... ...ho mitsobwinowanych ... ...ierenbergskim dwór... ...ho pola Tangerwinde, Hausenje, Bar... ...ischenhausenje, Krimitschawje, Lipsku, Stend... ...ješe, Weißenfelsu a w kupjelach Byrnitz na Šwedowsku. Wschitko do kupjenja je ho wot Lietza nawjedowarja mitskamarišla zadźełane sapocžatka tuteho lěta 96 króć mitsobdobywała a kupjene. S wujnaćom Lietza, kiž bě ho dla rubježnistwa ... dalu lěta 1927 k 12 lětam khłostarnje sahrodźeny, Brandenburku cźakny, bě možno, jednacze wosebje Zobowinikow abo tajicelow sajecj.

* **Sbožo w njeboju.** S Graßlitz w Bagerskej ... wš: Njedźelschćinu pad podo žo w nałschej wsy. ... ješchćelcźene dźěcza Josefa Hüttla stupi ho na studnju ... cźinjo ho desku pschekama a dźěcza bo 18 metrow hłubokej studnje padny. Pschikhwatanej šłužobja šašlyschesche ... pomoz wokarje dźěcza a puschcźichu do studnje, ... tiž běchu k powjasej pschicźinili. Wopraudźe pora... ... tež tu tuto waschnje, dźěcza je studnje wucźahnyć ... sbožo w njeboju byrhi so wobhladowacz, jo dźěcza ... padnjenju do hłubokeje studnje njeje hnjerek ... abo w studni so zatepiło wjelebeńke hdyž deska ... do studnje padny. Cźłowjek byrhi ho dźiwacz, ... pomyłli, jo so dźěcza wo żelesne prućicze, kiž ... studni khchižowachu, so bychu klumpowu rowu dźerżeli, ... wěsaraju. Też duchapschitomnosć ... wobdźěłaja

hódna, pschetož wona dźerżeńske ho sa desku, kiž bě sej do hłubokoseje padła. Niehdy-li holčka takeje sepiery měła, by ju syle wěsće zatepiła. Nimo toho ke stajenja na hłowje njebě ju dźěłeju niczo stało.

* **Rubježny nadpad na Barlinski auto.** Njedźelu wječor krótko do 11 hodź. je žo na dróhi mjez Blankenfeldom a Wünsdorfom na auto Barlinskeho wulkotschelhupza je strony tśoch ludźi, kiž běchu z hólcami wobrońeni, rubježny nadpad pytali. Haczrunjeź nadpadnikam na auto njeje pschestajowazy tśelachu, porodźi ho pschekupjej, kiž sam pschi wodźidle bedźeše, z tym wuczekowacz, ju špěšnosći powierschi a ho w nabłym kolenu po pódłanskim puczu do lěsa zawinu.

* **Wobtóržba dla mordarstwa pschećiwo abiturientej Hušmanej.** Barlinske statne ręcznistwo je abiturientu Karlu Hušmanu z Gładbeca dla mordarstwa Gustawje wobtóržiło. Pschihajene hudnistwo budźe w tutej należnosći w prěnjej połojzy měrjaza oktobra jednacź. Kaž žo powě, winuja wobsterżeneho, so je abiturientu Dornbu po žiwanju morił.

* **Rad wobjany hólcy.** Kaž „Minchowska Nowina“ z Zirnsdorfa pische, pschihódźe žónska z Fürstha, deje niz pschechisto, ale kóždy tydźeń jónu do korczmy a śpódny ju stajinje na hamtne městno, hdźež wot ranja hacź do wječora wosta. Wona pijesche a nałožći žo do žiteje wole. Dośćenzank mjeńesche nad tutym špodźiwnym hospćom žiwe ześte wjesele, pschetož žónska płaceśeše žiwoju wuhotu worczśinu stajinje z wjeselym wobticzkom a z pokiwje mósnicźi. W tutych dnjach pak wobwěźitowaschtaj pschitomnaj hólcaj, kaž ho žónska nadpadnje nad blidom naczahowasche, hdźež mjeńesche korczmaŕ žiwoju pokładnju, a šlyschescheschtaj klinkot pjenjes. Jako žónsej padnyschtwo do mjeńwoeza prajachu, wuńna ho, so je pjenjezy kšo sa worczśinu zrjekasche, haj, husto dośći hischcze wjaz, i pokładnje korczmarja brała. Jóm je běsi žiwoma dźeńazschiwnak, ke kotrymuž bě hižo płaczała, sajo i pokładnje wsała.

* **„L. Z. 127“ wotpłuła też Jendźelsku.** Jendźelske pomócrowe ministerstwo je dowolika, so smě nowa němska powětrowa łódź „L. Z. 127“ na jenej z prěnich wulkich jězbow Jendźelsku pschećeńcej.

* **Dźiwaŕerjej wot błyska zarażenoj.** Kaž „Wótšłakowe Nowiny“ z Wulkeje Leświzy w Łužnicźanskim wokrjesu pišaja, je pschi wježerawćinim łyhłunu njewódrene błyśi do łopola dyrił, pod kotrymž běschtaj dźiwaŕerjej wjeśel pytałoj. Wobaj buschtaj wótkore meńsy na polo wjerhnjenoj. Mjes tym to bě jedyn hnydom mortwy, wunmě druhi bórzy po njesboži.

* **Wopor njerosumneho hadźenja.** Nětośi mkodźi pachołoj z Otterfelda, kiž běchu bjes dźěła, pschihódźechu na hłupe wupłicźki. Jedyn z nich ko postrěli, so dże palazy do kanala klocźeć. Trowaŕschojo połachu jeho drastu je petrolejom a śapałchu ju potom. Sa wokomik śiesche młody cźełowjek w płomjenjach a skocźi do kanala. Cźełko wopaleneho dyrbjachu jeho z wody wuczahnuć a do thorwinje dowjesć. Jeho towaršschojo žu ko śmrći.

* **Dźećo wot wołow morjene.** W Lustnawje pola Tübingena nadpadny rój wołow połdrałetne dźećo wjeńcheho starosiny, jako je holza we wołhrěchu wokoło wołjeche. Wołhy skakachu dźećo tak straschnje, so wone hischcze we šamtnej nozy pod wulkimi bolośćemi wumrě.

* **Hróźne šamomordarstwo.** S Katowizy žo pod 10. t. m. pische: Hórnił Mušik z Domba wróći so žoboru wjeczor pjany domoj a śnjeta žwojich žiwošćonych na dróhu. Njedźeń rano šnjerdźeńe wokoło Mušikez domstcheho sa śpalenym. Pschi šafnjenje do jśiwy pschići žo hróźny napohlad. Mušik bě žebi patronu na rosbuchowanje do wucha tykнył a śapałk. S rosbuchnjenjom bu hłowa šamomordarja dospołnje roskuskowana. Do njeśtuka bě Mušik hischcze žiwoze ložo i petrolejom połał a śapałk. Spalene cźełko leżeńe bjes hłowy pádła ložo.

* **3000 hriwnow zuńma na dróhy darił.** S Rebenburka žo powě: Wěsty wobdźěłaŕ tworownje Siefer z Korka pola Straźburka je nasche město do wěstcheho njeměrja pschinjesł. W pschipołdnišchich hodźinach mjes 1 a 3 hodź. wukupi pschedawaŕjam pschi dróhy wschitkon šad a rosdźěli płody mjes pschitomnymi, wosebje dźěćom, starym žonam a muźam. Sa nětkuje 700 hriwnow je na tajke waschnje rosdźěłił. Jako žo do hotela „Selený wjenz“ poda, dźěłeše wulka cźełoda dźěćoj a dorosćenych sa nim, kiž psched hotelom stejo wosta. Dokelž ho cźełoda njerosećeše, wuńdźi dobroczeł z hotela a rosdźěleśeše pjenježne dary we wyšokosći 10 hacź 50 hr. Na kónzu wupłaśi hischcze mnohe hriwnowske a dwóhriwnowske pschipokazanki, kiž ho popołdnju w hotelu wuplaczowachu. Sa krótki cźaš je tutón muž na tajke waschnje pśches 3000 hriwnow za dobroczińske samery wudał.

* **Żelesniza sajźdże do śtadła howjadłow.** Wožobowy cźah je Schönbacha do Tirschnitz-Franzenšbada sajźdże krótko psched Tirschnitzom do śtadła howjadłow, kiž ho na nałopje paśesche. Cźah mori tři krawy. Rosbudźenosći šobuježdowych nad trawnym podawkom bě jara wulka a sakomdźenje cźaha tohorunja.

* **Pschemożeni puczni rubježnizy.** Hamburkski automobil nadpadnychu wczera wjeczor w bliskosći Geesthachta puczni rubježnizy. Nadpadnizy pschinuźeschu automobil z tym k śtaczu, so wulki kamjeń do wokna cźišnychu, ko kotrymuž wiednik wosa hdźeśeše, bjes toho so bychu jeho sranili. Haczrunjeź nadpadnizy wołachu „Sastacz abo śtamy!“ njedasche žo wjednik automobila zaštajcź. Mjes tym, so bo wobaroschе, pschijźeźe motorowy kolejaŕ na pomoc. Dwojm puczneju rubježnikom mózachu sajeć a policije pschepodaś.

* **Ldźej dźećoj z automobilom jěźdźa.** W Stockholmje powěźi žo automobil, kiž tśeśi žym schwedźeho kronprynza, prynz Bertil, wobjeźe. 17lětny schuleć bu pschi tom morjeny, mjes tym so žo druhy, kiž w automobilu hedźachu, jenož lohko zranjeny. Kronprynz je žo hnydom na městno njeźboja podał, hdźež policija należnosći pschepytowaschе. Kaž rěka, njeměješe prynz, kiž hakle 16 lět ma, žanoho prawa automobil wodźeć.

* **S łětadła wjerhnjeny.** Pschi ruskich śwjeczowanjach w Tribawje w Częšej padny wobtkedźowaŕ z łětadła. Myślu hebi, so njeje po pschedpisanje był pschiwjazany a so je tak pschi nahłym kolisnu won padnył.

* **Kwašna lubja žo žyła.** W Quimperu w Francowskej wumě žo psched krótkim kwaš. Pschi kwašnej hościńnje steješe žo schpundowanje lubje, w kotrejž žo twaš žwjeceńeše. Rimale wschitcy hościo buchu do hłubokoseje śtorkunji. Wjetschi dźěł z nich bu pschi tom ranjeny, mjes nimi žedniže cźełko. Mjes śnjeżbožennymi běschtaj też mładaj mandźelskaj.

* **Bokanowšky bě z 300 000 frankami sawěšeny.** Kaž hakle bu nětko znate, bě poddirektor pomócrowobkhodneho towaršwa, kiž thromadnje z francowskim wikowańskim ministrom w jenym łětadle mjeńo towaršwa śnjertnje znjeżbožił, Bokanowšky bjes toho wodźenja do łěta 300 000 frankami sawěšeny.

* **60 000. kupjelnišći hóścj w Karlowych Warach.** Sandźeny schiwórk je žo 60 000. kupjelnišći hóścj w Karlowych Warach pschipowědźił. S tym žu žwětłakławne kupjele tśeśu sandźeneho łěta pschećiwoźe a niz jenoż rekord je wyšće cźeskosłowakiske śwětowe kupjele ale też je wyšće wulke kupjele Europy postorjile.

* **Wyšoke cźeske wuznamjenjenje sa dźiwadźelnika Kramera.** Znatemu Wiméenu dźiwadźelniku Leopoldej Kramerej, kiž bě dołhe łěta i direktorom Prozjskeho němskeho dźiwadła, je cźeske knjeżerstwo rjad Běleho Lawa IV. rjadowe spožiło. Kramer ma wulke sasłužby wo spěchowanje cźeskeho wunnešiwa w němskej rěcźi. Njedźiwajo na wobłubowanosći, kotrejž bundźeńske bo Kramer w Prozy wyšelicźi, namakaju w tutym wyšokim wuznamjenjenju towaršwne wobstejnosće w cźeskej republiki też na kulturnym polu žwoj wuraz.

* **Europski kraj bjes běrnow.** Riz we wšěch krajach Europy žo běrna w tajkej liczbje płahuje kaž w Němskej; je pak też kraj w Europje, hdźež běrnu ani njeńoja. Tuźón kraj je Albaništa. Hižo psched lětdźesatkami je žo spytało, běrnu też w Albanišej sawjesć; ale wšitke tute pospyty Albanoju wotpokasachu. Je to šamtna podawšna, kaž mózachu ju psched lětšotkami też w Němskej wobkedźowacź, pschetož w mnohich kónczinach Němskeje, kaž też we Franzowskej, mózeše so płahowanje běrnow jenoż z pomocu knutych sakonjow abo šamo ke katrozjenjom wójska wunnjowacź.

* **Krwawny njeśnik buchakhereho wojaka.** W kašarnach artilerije w Padnoje wobroni so buchatharcy 21lětny artilerist Ostti z tešakom a wohrožy i nim jenoho towaršscha, kotremuž porucźi, so by ze šešłkał. S bojoscju bježeše tutón wot šłudnjcneho pschećeńcham, do kašarnskeho dwora. Jako jemu połkowy rjadowaŕ na pucź šupi, wali so buchakhory na njeho a wobdźełaśeše jeho je žwojim tešakom. Też jako połkowy rjadowaŕ cźełko tranjeny na śemi leżeśe, njepuschcźi jeho hischcze ale kałoschе dale do njeho. Hakle podnyschk, kiž bu buchatharcho ześi, móześe šadźiwacź, so tutón dalšnje šchkody njeńacźini. Połkowcho rjadowarja a buchatharcho dyrbjachu cźełkotranjenjej do łazareta dowjesć.

* **Tśoje mordarstwo w pjanoscji.** W bliskosći Sindsberga w Schwedźej bydlazy bur, kiž ho pjany z mésta wróći, šabi žwoje tři dźěći je šekeru a nóża, kěž potom šam žiwjenje. Jeho žona móześeše jenu wuczekowacź.

* **Pschepytowane Löwensteinowe cźełko.** Rosprawa wo šudnikłekaŕskim pschepytanju cźełka Brüsselskeho bankownika Löwensteina je žo pschepytowaŕjam šudnikej we Boulogne-sur-mer pschepodała. Lekaŕjej, kiž staj cźełko pschepytowałoj, wuprajitaj žo, so ma žo Löwensteinowa hmjerć wo padnjenju i wulkeje wyšokoseje pytacź. Pschi pschepytowanju cźerjewow njeje žo hodźało dopokałacź, so je žo Löwenstein pak šam, pak i nekotreje druheje strony sajeźdźeł.

* **Morđarstwo w Schwizarskim hoścenzu.** W hoścenzu Du Pont w Zürichu šatśeli schešćsćadwaześelitemu Guido Corrieri poštužowazu Jdu Rothmüllerez dla wotpokasaneje luboseje. Corrieri, kiž je w Zürichu dźeławy šobuślaw šalajšlow, wutśeli na holzu šchešć krać. Po mordarstwje žydny bu je šmnej kreju šajo na žwój šok a praji: „Wjeśba je šłódka“. Pschitomni hoścjo dachu ju do hroby. Corrieri mózachu sajeć.

* **Wołeń w tworni jada žebi pjeć woporow.** Se Toronto žo powě: W šudomnej chemiskej tworni wudyri woheń, pschi čimż wschelake w tworni składowane chemikalije rosbuchnychu. Pśches nastawaje jédowite pśiny buchu tśi dźěłaćerjo morjeni a wołmje franjeni. Dwaj dźěłaćerjej pschinźeschtaj pschi wukhowanišich dźěłach wo žiwjenje.

* **Wot dźiwjenja satśelany.** 26lětny ryćeśikubler Viktor z Detmering z Falkenherfta w Schwedźiskim wokrjesu bu wot dźiwjenja satśelany, jako w Tischelfez heli čornu šwérinm honjeśeše. Morjeny bě psched krótkim dźiwjenja policijii pschepodał, mjes tym so druhi cźełny. Mysla hebi, so je winik tutón cźełnjeny dźiwjenj.

* **Wjón wschitko dokonja.** Jako bě šwětłopłakowny hušlef psched krótkim psched Mussolinim hrał, bě Mussolini tak jahorjeny, so wón, jako bě wumělc słónczał, ta hušlemi hrabny a ſ dokonjanym mischtrstwom łuk šabra. Wjeśpowědaśeše Kreißler też druhim wo tutym podawku, njeźdźiwajcźe pak žo mało, jako shoni, so Mussolini to naiwurosnišcho prějeśeše. Mussolini šamolwi pak šu šam połi wumělca, hdyž jemu da rjez, so žu jeho wot toho cźaša, haž je Kreißler šławišim powědał, jédnacze tróch napomninaŕi, so by na dobrocźinšich koncźertach hrał. Jemu njewostawo hrazu na hušlach njerośumi.

* **Automobil sajźdże do wotdźelenja wojakow.** S Parisa žo powě: Na dróhy, kiž še St. Cyr do Versailles wjedźe, sajźdże žoboru wjeczor automobil še 120 tśomotriskej pschędnjonjeju do 19 muži žyłneho wotdźelenja Versailleskeho łětaŕskeho połka. Haž na jeneho wojaka buchu wschitcy njeje dóšle cźełko tranjeni. Pola pjećich wojakow je dwělomne, haž pschi žiwjenju wostanu. Wałowcho wjednika žu sajeli.

* **Powodźenska katastrofa na kupje Korea.** Powodźenska katastrofa na šuze njeje tak wjele žunjertnych woporow šodała, kaž bo doprědka šdaśe. Haž dotal mózachu 482 žunjertnych woporow pschećeńeli. Dźěło podmětnych wuraźenjow šlaji ho na 1560. Dalschich 1200 hłowow bu wobkedźenych.

* **Sałe wulke powodźenje w Ruśkej.** Kaž ho ſ Moskwy powě, žu šnjime dešcze wokoło Wladimira wulke powodźenje šawinowale. Wšy, kiž pschi rěkach leżo, śteja dopołna pod wodu. Kak wjele woporow žu hešći tachoze žołmy cźełowjekach žadałe, njehodźi ho hischcze i wuśoćiś. Sa nětkuje.

* **Powodźenska katastrofa w Kaschmira.** Dźiwnje tachoze hnche a ledu na horje Himalaja, kiž ſ Kaschmiru powě, w tamnišich kónczinach ranjewne katastrofalne powodźenje, kiž je njeznašchenje njeśboje wuzwał, a kiž hrozy ho na Pandschabsku krajinu wobpschećeńe. Wobešeje še Srinagara pschińdźu šłojnje nowe hróźne wěsće. W Srinagarje žu žołmy nałožły pschi Jhelum rěcy wšědnje a wulki dźěł mésta powodźiłe. Tak je hacź móześeše bo dotal šnźeśaćiś, je ho 75 ludźi šaljerjow i podmětkom murjow šašpyłało, mjes tym so dyrbjachu jeko hischcze 100 woporow do thorwinje dowjesć, bo dźěła mjenje, dźěła cźeśicho ranjene. Srinagar je w wot šwěta wotrěźnjeny. Wo mnohich wšědnjich njimaju powěśe. Boja ho, so njejsu hłód wudyri, dokelž žu bjes bomozy. Wuzwaženje za khutne. Schkody, kiž žu žołmy nałožły, njeźboja woporow na cźełowjekach njeńjsu wobjeźene.

* **Najšłarschi muśel.** Město Nara w Japanišku wobsedźi muśej, kiž je ho łěta 756 natwaril a kiž bě je ſ najšłarschi muśej na swym šwěśe. Tutón muśej je nicźaš rumowdomowitym šamčom. Muśej wopschijima mnohe druhim drohotnu kamjenjowinu a šwědźene bróńnu wowow. Sa žušych je muśej w Nara tež derje kaž mnohe šłuźby. Jenoż w pokładnim nałožu, jako tam kupcy wobjerk nješchto pschepytowasche, bu žušnišu dowolene, šebi tutu šłaru, wobšomośnu šłowjanizu wobkładacź.

Listowanje.

G. B. Radźimy Wam, pschećeźiwe łondźeńskemu wobsedźej bo śpicźerkowacź. Tyźeńcze jeno na łondźeńske wiśacź, so bo pschećeźiwo tomu hórschcźeze. To pak hłowne hnydom cźiniecź. Macźe tomu jenoż tydźeń cźeśa, kotrež je termina wotbędźała, je wschitko podarmo. Sdobom pak nimjenjšcze, ſ dyrbjeńšim pschebadźowanjom bjes bołoscu zeho rukowanja šaćiacź a jim dopołałacź, so šće dla podšeńja cźaha terminu pschepaśł. Potom je nowa rozpłaci.

P. H. Tak dołho hacź Wy w podnajimskim pomócrowym wołmajerjom śtejiece, małej wobš šwójo prawa a wužitkowanje. Wašch hospodaŕ (HauBwirt) ačkuli Wam za kašmu a pinzu a też nic šaštarzuje je šwójo šapowědnosći. Wobšeźeńšeze bo pola podnajimskich wujeźdźowanišcha.

C. B. Nimacze prawo, pschiškłokowanje Waschich kupnych wuślajenju hypothekaŕskeho cźła bo wunnišowacź, potom wiz, hdyž chcecze wjeść khłopty bom nicźeź. Po § 1116 šlat. ſat. kuhi mataj ze měźicźeź a wobjerk wobsedźerja bo ležownym knihow (Grundbuch) šledowacź. Dyrbjiśe Waschi šym ſ tym dobrowólnje njeśpokojeći, so bo šłuźby pódłanje wunšaja, dha pschećeźiwo temu nicźo cźiniecź nimožeze.

A. P. Nětkuje idźeźenje wobsydenja kaž ſej Wy bo pschešłajiśe, njeje dowolene. Wotnajeŕ ma pschi kupnej podnajimšku po § 560 šlat. „ak. kuhi prawo wotnowacźenja. Tola wobmjeśnje to § 19 wotwežka 1, hdźe ſ podnajimskich šchitajeźho šakonja, so potom njeźmě wuprajeźi, hdyž je dźěłeźeńa mandźelšta abo pschiwuzeńcy pschiwuzeńcy haž do druheho rjada, je-li je bo šmjerće podnajimšcha k jeho domjacnoscji šłuschał. Njeźodźi žadyn pola Waschich wjina žaneho prawa na nobydlenje, hdyž ſ wobšeźeńcy jako dźěłaćerja pohłajeni bu. Naipowažnjene domjerjenje žadne žebi thromadne bydlenje, šaštarnje atd., njeźmě pobpodruźnjeźiwo. Kak šo to nětko pola Waš mo, nimožemy wottud roššudźicź. Jeli šu Wy Waschе dźěłi pola bydleńšeho hamta šamokhwalu, dha dyrbjiśeze to wuraźacź, so bychu je šo tute bydlenje dowołu pošłali.

P. I. Nimacze žoneho prawa, ſej tamne šłam wužadacź. Tute žu do ſwójšiwa knježiny pschešłuże. Pschi pšima dla šhubjenja (§§ 1297 a šećehowage šlat. ſat. kuhi) njehodźa to tu nałożowacź, dokelž po šhubju žone bjenje njepschedźeźi. Tuž budźe jenoż mózne, ſ dobrymi listy wuprowjeź. Druheho puća Wam radźicź njemamy. Ššudnišiwo by taiku wěź wotpokałało. Sy tuu ſ tajkim špytacź njetrjebaceźe.

Swójbne powěśce.

Sežnjbjenji: Hildegart Liblichez w Budyšchinje a Theodor Stache w Malym Wjelkowje. — Erna Bachtler z Lorje pola Muźankowa a Hans Simonet w Bilej Wodźi. Otilija Hansez w Porchowje a Ota Zimmermann w Luckowalde pola Barlina.

Sewěrowani: Jakub Měrćink w Budyšchinje ſ Hilderodź. Seemannez w Hajnicach. — Oskar Röpk ſ Emilie rodź. Běšchkez w Budyšchinje. — Arno Mutschl, pschedawaŕ ſ Erna rodź. Lehmannez w Budyšchinje. — Eugen Vogler ſ Hanu bywšchej šwud. Groschowez rodź. Spieźez w Kamjenicu. — Artur Röhner ſ Hanu rodź. Schołcźiz w Bilej Wodźe. — Willy Kittel w Dešdnach ſ Mariann rodź. Hórnez w Budyšchinje.

Smrźeli: Helena šwud. Rudolfowa rodź. Šaufelez w Hunečerizach, 63 lět. — Arnošcht Gauer w Šunečerizach, 46 lět. — Hana Hofmannowa rodź. Mišlichez w Kamjenicu, 56 lět. — Ida Riegerowa rodź. Kaschpurez w Kamjenicu, 48 lět. — Marja Rakelowa w Bilej Wodźe, 68 lět. — Robert Hennig, wuźnik na Wohatej wźi w Budyšchinje, 64 lět. — Ota Zschoch, pjekaŕ i mišchtr na Hrodźišku w Budyšchinje, — Robert Jnnig w Bilej Wodźe, 72 lět.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 nł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 nł., hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 nł. pj. Wudawa a dźiwi Smolerjec knihićišćernja, spp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2057.

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 mlot. pj. Wobčežnje so stajace nawóźtki a tabele so wyšše wobrěcźeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 mlotych pj. Rabat po tarifje.

Číslo (Nr.) 216 | Budyšin — Pjatk, 14. septembra 1928 — Bautzen | Ročnik 57

Druhe rozrěčenje wo wuswobodźenju Porheinskeje.

Sastupjerjo swjatšatšeje pózłanjstwoweje konferency žu žo schtwórk dopołdnja krótko do 10 hodźin w Genfu we hotelu Beau Rivage ſ němſkimi sastupjerjemi k druhemu rozrěčenju seschli. Pschi konferency žo wobdźělichu: lord Cuſhendun, Briand, Sciałoja, baron Moncheur jako sastupjer Belgiskeje a ſ němſkeje ſtrony kanzler Müller a ſtatny ſekretar ſe Schubert, dale tžo tołmačozjo: privatny ſekretar lorda Cuſhenduna, Selby, tołmač franzowſkeho pózłanjſtwa w Barlinje, profeſor Heſnard, a tołmač němſkich wotpózłanzow dr. Schmidt.

Schtwórkowe rozrěčenje drje rosjaſnjenje pschinjeſe, hač budźe móžno, jednanje wo wuſwobodźenju Porheinſkeje, je ſtrony Němſkeje žo žadazym, pschi nětežišćich wobſtejnoſćach dale wjeſć. W prěnim rjedźe wo praſcheńe dźe, hač žo wuežehnjenje zuſeho wójſka ſ praſchenjom wójnſkeho wotſchłodźenja ſwjaſacź hodźi. Němcy na tym wobſtawaju, ſo wuſwobodźenje njeſmě wot wotſchłodźenja wothoźne bycź.

Na franzowſkej ſtronje žo wocźakuje, ſo Briand, kotryž je ſchtwórk do Parija wotjeł, hromadźe ſ Poincareom praſwidła ſo dalſche ſadźerjenje Franzowſkeje poſtaji. Briand ma ſo pondźelu zaſo do Genfa wróćicź.

Druhe ſchromadne rozrěčenje wo wucźehnjenju zuſeho wójſka ſ Porheinſkeje je nětčko pſches 2 hodź. trało. Němſki kanzler Müller a ſtatny ſekretar ſe Schubert, kotrajž prěnjej ſ hotela wuſwobźeſchtaj, cźakajcy nowinarjam ſdźělichtaj, ſo žo rozrěčenje njedźelu dale powjedźe. Briand je rjekł, ſo dźenſa ſchtwórtk Genf wopuſchćeji a ſo ſobotu zaſo wróći.

Senſazija pſchi pożledniem rozrěčenju wo Porheinſkej.

Kaž Genfſki dopiſowaŕ „Daily Haralda“ powjeſ, je žo rozrěčenje wo Porheinſkej wutoru ſ wulkim pſchekwapjenjom pſcheſtorhło. Müller tajne dojednanja, kotrež žu 16. junija 1919 w Parižu Wilſon, Clemenceau a Lloyd George podpiſali a kotrež je njedawno amerik. hobuſtaŕ měrowe deputazije, Baker, woſjewił, cźitałſche. Londonſti „Daily Herald“ je wucźaſ ſ tehole dojednanja wocźiſchcźał, w kotrymž žo praji: **„Jeli ſo by Němſka prjedy dobru wolu a ſpokojace rukowanje ſa dopjelnjenje ſwojich winowatoſcjow dopokaſała, bychu wobdźělene ſwjaſarſke knježerſtwa ſwóſ-niwe byłe, k dojednanju wo ſaſijſchim ſkónczenju wobſaſdźeńſeje periody mjes ſobu dońcź.**

 Když bě žo tale liſčina cźitała, je Briand rjekł, ſo njeje wjaſy hódna dyžli ſchlipa papjery, dokelž jeno ſe ſignatarſkich mozow Verſailleſkeho rěčenja njeje podpiſała. Cuſhendun njeje žo wuprajił. Cźim bóle pak ſastupjerjo ſwjaſarſkich mozow a Němcy prawy woſtnam tejele liſčiny rozpominaju.

S rosſudźenoſcju powjeſć jako njewěrnu wotpokaſa, ſo chce na wotpocźink hicź. W novembru žo do Londona wróćiwſchi chce wodźenje ſwonkowneho miniſterſtwa hnydom pſcheſwaſcź. Zíwje je powiał, ſo je žo Schpaniſka do Swjaſta Ludow wróćiła. Na praſchenje wotmołwi, ſo je žo jendźelſko-franzowſke łódźſtwowe dojednanje ſ wotpołdanom wobſankło, ſo by žo ſ tym dźelo wotbronjeńſeje kommiſije połžiło. Powěſće wo tajnym ſrěčenju žu žmělſchne. Hnydom po podpiſanju dojednanja je žo jeho wopſchiſcźe druhim łódźſtwowym mozam ſdźěliło. Chamberlain wobžarowaſche, ſo je jeho rěcź w jendźelſkim delnim ſjeſuje, w kotrejž je wobſamknjenje dojednanja ſdźělił, dla jeho ſhorjenja pſcheſtrótka wupadła a ſo je ſo teho wopak roſumiła.

Pschichodne rozwiće zawěſćenja dźěłonjemějerjow w Sakſkej.

S 13 wokrjesow kraſnych dźěłowych hamtow Sakſka ſ tym ſłuſcha, kotrejž njedźiwajcy poměrnje wyſokich liczbow dźěłonjemějerjow pornjo wudawkam pſchejſtyk dochodow pokazuja. Sakſka je ſwojej ſylnej induſtriju do kraſjow ſłuſka, kotrejž najwjacy pſchinoſchkow płaca. We Sakſkej je liczba wožobow, pſcheciwo hjesbźěłoſćeji ſawěſćenych, hjeſ dołtawarjow hłownje podpjery, tola hromadźe ſ dźěłu khmanych ſhorych lětża w meji 1 900 000 pornjo 1 700 000 w januarju wucźiła.

Wot oktobra 1927 hač do měrza 1928 ſchromadne dochody dwaj milijonaj hriwnow pſchesbytka pſches wudawki pokazuja. Wot hapriele hač do julija 1928 je žo pſchesbytk 9 700 000 hriwnow bozpił. Hačzrunje je žo wjetſcha hjesdźěłoſcź ſapožała, ſmědźa žo nadźecź, ſo ſakſki ſwobodny ſtat też w lěcze 1928/29 ſunnu ſa ſawěſćenje dźěłonjemějerjow ſe ſamſnymi pſchinoſchkami ſwojeho.

Kommunistiska čeka w Němskej.

Němſkonazionalna frakzija pruſkeho ſejma je w pruſkim miniſterſtwu napraſchenje ſapodała, w kotrejž žo praji, ſo je po nowinſkich powěſćach kommuniſtiſka ſtrona poczała, w Němſkej blónki pſchichodneje cźeki ſałožić. Sſobuſtawy tychle blónkow dyrbja pſchi kommuniſtiſkej revoluziji politiſtich njepſchećelow ſtrózowacź. W tukhwilu ſměje cźeka nadawk, w ſchromadźiſnach druhich ſtronow měr kajcź a je po możnoſći rosbicź.

Praſcheja žo, hač chce eſo knježerſtwo hnydom ſa tym wobhoniecź a hač je, jeli ſo žu jemu tele plany ſnate, napraſwy cźiniło, ſo by žo ſadźěwało, ſo žo ſtatnym njepſchećelam w Pruſkej poradźi, tajkule krwawnu, ruſoſtiſej cźeſzy podobnu pſchipraſwu ſałožicź, kotraž by měr, porjad a bjesſtraſchnoſcź ſtata a jeho wobydlerjow najcźežo reſtſchałka.

Francowska žada, zo by so internacionalna wuhlowa a cokrowa konferenca zwołała.

W druhej komiſiji ſa hoſpodarſke praſchenja w Genfu, ſ kotrejež pſchedźěndu je cźeſkoſłowakſki pózłanz w Bernu, Welwerka, je franzowſki dźěłowy miniſter namjetnył, ſo by žo internacionalna **konferenca ſa wuprawjenje pſchejſmě-nje produkzije wuhla a zokora** ſwołała. Tónle namjet je powſchitkownje wulke dźiwanje ſbudźił. Loucheur ſłowi namjet na to ſałoži, ſo praſchenje pſchesměrneje produkzije wuhla a zokora jedyn ſ najwobcežnjiſchich ſtawow pſchitomnych hoſpodarſkich praſchenjow pſchedſtaja. Loucheur praji, ſo ma w pſchesjenoſći ſ italſkim wotpózłanzom Bellounom na kóždy pad ſa nuſne, **ſo Swjatk Ludow wěſte žiwjenja wažne hoſpodarſke praſchenja roſpomina.** Na to wjchak dyrbi žo dźiwacź, ſo žo hoſpodarſka dźěławoſcź Swjatka Ludow pſches wěru njeſwopſcheſtre. Franzowſka wulku wažnoſcź na ſwołanje internacionalneje konferency ſa pruhowanje wuhla a zokra kładźe; zokor a wuhło wupłodźaze, runje kaž pſchetrjebaze kraje žo ſa tajku konferenzu jara ſajimuja. Jeli ſo Swjatk Ludow žanych kroczelow ſa tajku konferenzu njeſcźini, je ſtrach, ſo žo wupłodźaze ſtaty ſeidu a pſchetrjebajcy ſtatam ſwoje ſakonje diktuja. Loucheur dale na to pokaſa, ſo Franzowſka wulko ſdobom wupłodźa a pſchetrjebuje. Franzowſka ſo nadźija, ſo je konferenzu ſ internazionalnemu doroſumjenju doſidu.

Amerikanske nowiny Brianda khwala.

Pſchi wurěčenjowanju mjes němſkim kanzlerom a Briandom amerik. nowiny Briandowu ſtronu dźerža. Němſka njemóže bohužel na amerikanſke ſympathije liczicź. Žane jeniczke ſ Newyorkſkich nałwjedowacych nowin ſłowo ſkitania ſa Němſku njenamała. Haj, „Philadelphia Public Ledgju“, kotryž žo njedawno njemdrły do Franzowſkeje da, dokelž w praſchenju wójnſkich łódźſtwow pſcheciwo amerikanſkim ſajimam dźěła, ma ſa zyle pſchiſprawne, ſo je Briand němſke žadanja wotpokakał. Sa Barlin je tale rěcź zyle wužitna była. W Němſkej je žo po jejnym pſchiczeju do Swjatka Ludow ſacźuſcze ſa prawe pohódnjenje jeje ſtejiſchcźa troſchku ſakmurikło. Sejdałe je žo jej, ſo móże nałwjedowacu rólu w Europje hrać a Franzowſku marſiſaj poniżicź. Franzowſka je pódła teho roshorjena, ſo chce jej Barlin wotbronjenje nanuſowacź. Teho dla je Briand Němcow na jich měſto pokakał a jich na podkład ſtróſheje woprawdźiłoſcje dowjedź. Franzowſka je ſ tym ſwoje prědnje ſtejiſchcźo na europiſkim kontinencze ſnowa wobſtawerdźiła.

Amerikanſke nowiny ſ Parija powědźa, ſo zyła Franzowſka ſ wuſtawſacym ſozialiſtowy a kommuniſtow ſady Brianda ſteji, kotremuż je ſo nazionalna jednota Franzowſkeje poradźiła. „Aſſociated Preß“ telegrafuje, ſo Briandowu rěcź w Genfu powſchitkownje jako wocźerſtwjazu ſławnoſcź khwala.

Jeniczke wuſwobaczenje we wjelehłoſnym chorje ſu nowiny „Baltimore Sun“, kotrejž praja, ſo je Briand ſe ſwojej rěcźu, franzowſku militariſtiſku politiku dale wjedł, kotraž je ſo ſ Verſailleſkim ſrěčenjom ſ doſpołnym wotbronjenjom Němſkeje ſapoczała a na franzowſke nadkniježſtwo na europſkej zwjerdźiſnje dźěła.

Chamberlain wróco njeſtupi.

Jendźelſki ſwonkowny miniſter je cźeſkeho ſhorjenja dla ſo na błeſchu dowołenſki podał. S parnej łódźu „Queena“ po Sſrjedźoſemſkim morju jěſdźo je k Bermudaſkim kupam pſchijěł. Na puczowanju je ſo hižo tak ſeſnył, ſo je ſe ſwojej žonu a dźěćimi moht na kraj ſtupicź a ſ gouverneurowym hoſcźom bycź. Chamberlain je ſkładnoſcź wuzył, někotrym nowinarjam rosrěčenje pſchiſłowoliccź. Wón je widźomnje ſwjeſelenu rjekł, ſo je namótſke puczowanje jeho ſtrowoſći na pſcheſkakajcym waſchnje powoło.

Sprisahanstwo w Španiskej.

Wot rjedźy je wiſchon telefoniſti a telegrafiſti wobkhad mjes Schpaniſkej a wukrajom ſaſtajeni. S tym žo wujaſnja, cźehodła je tak mału powěſćow wo wulkim pſchiſprisahanſtwje w Schpaniſkej pſcheciwo tamniſchemu knježerſtwu do wukraja pſchikhadźało.

Wyſoka ſchpaniſka wožoba, kotraž je rjedźu ſe ſpěſchnikom do Madrida pſchijěła, je wo potkóczenju ſpſchihčhanſtwa ſłědowaze wuprajiła: Liberalne republikanſke elementy, kotrymž žu žo też kommunijtojo pſchidali, žu ſpjatali, nětežiſke nałylne knježerſtwo powróćicź. Knježerſtwowe ſbobuſtawy dyrbjachu žo ſ mozu ſajcź a žo ſa 14. dźeń ſeptembra generalny ſtrajk pſchewjeſcź. Wutoru rano je ſmutkowny miniſter, kotremuż žu dokumenty wo wotmyſlenej revolucźiji do rukow padłe, w njepſchitomnoſći Primo de Rivera juſtizneho miniſtra a direktora połzije ke nuſnej konferency ſawołał. W njej ſo liſčina wobſowu ſeſtaja, kotrejž dyrbjachu ſo ſajcź. **Wjele połiziſtich inſpekторow je hnydom ſ automobilemi wotjełło, ſo bychu žo podhladni ludźo ſajeli.** Tak žu we Walencији, Barcelonje, Zaragoſſy a Bilbao wjele knježerſtwowych pſcheciwnikow ſajeli. Jako wjedniży ſpſchihžahanjowa ſo nětčhudſki miniſterſki pſchedſydża Sanchez Guerra, kotryž w tukhwilu we Franzowſkej pſchebywa, nětčhudſchi miniſter Cambot, kotryž je tehorunja w wuhranſkuje žiwy, a ſchef republikanſkeje ſtrony Lerroux wobhladaju.

Wutoru wjeczor je połizija dale wulkomiſchtwa druheje ſwobodomurjerſkeje łože a wjele druhich ſwobodnych nurjerjow ſajała, kotrež žo we wſchelakich łožowych domach pſchekwatachu. **Zaragoſſaſki arzybiſkop, monſignor Vidal y Barreguer, kotryž je tehorunja do ſpiſkhahanſtwa ſapleczeny, je žo pjeczа w jenym klóſchtrje ſtkowak.** Wſche wožoby, kotrychž liczba wjazy dyžli 1000 wucźinja, žo dla revoluzionarneje agitazije a dla wobdźělenja pſchi komplotu pſcheciwo knježerſtwu pſched ſud ſtaja.

Nowiny ſe žanym ſłowcźkom na wotkrytje ſpſchihžahanſtwo njeſpominaju. Wſchitkoty ſa wotſtwjeczenje ſtatneho łětnjeho dnja poſtajenja diktatury žu žo njes tym na normalne waſchnje pſchewjedle. Tyſzcy bobuſtawow patriotiſkeje unije žu ſ wožebitymi żeleſniſkimi cźahami ſe wſchěch provinzow do Madrida pſchijěłe, ſo bychu žo pſchi ſwjedženju diktatury wobdźělile. Madrid je zyle ſmérom. Jenož ſ pożhlujenych połizajſkich ſtrazow móže ſo ſudźicź, ſo je žo někſcho wurjadneho ſtało, a ſo politiſka kriſa hiſchcze njeje zyle pſchewinjena.

Bjezwuſpěšne dyłanje pola Spitzbergenow.

Po powěſći italſkeje „Agenzije Stefani“ žu poſlednje dny lodołamaŕ „Kraſin“, a łódźi „Braganza“ a „Heimland“ podarmo ſa Amundſenom a ſa ballonowym muſſiwom „Italie“ do połarneho morja wujeſe. Nihdże njeje žo ſa ſhubjenymi ſłěd namakał. Dokelž žu počzaſy nětčko hižo daloko poſtupiłe a pſchibźeraza ſyma žo ſa ſłědowanſke létanje wjazy njehodźi, žu „Braganza“ blížſche dny na domajſčeju puſchcźi. „Citta di Milano“ rjedźi ſeptembra Spitzbergen tehorunja wopuſchcźi.

Venicelos so Turkowskej bliži.

Grichiſki miniſterſki preſident Venizelos je turkowſkemu ſwonkownemu miniſtrej pišmo pſchepodaŕ dał, w kotrymž namjetuje, ſo by žo turkowſko-grichiſke jednanje wo ſaměnjenſkim praſchenju a wo wobſamknjenju pſchecźeſſtwoweho ſrěčenja wobnowiło. Grichiſki pózłanz je pišmo ſam pſchepodał a je ža tehodła na jedyn dźeń ſ Konſtantinopla do Angory podał.

Knježerstwowa kriza w Bołharskej.

Kral je ministerstwu pschedbydże Ljapčejowej rjedu tjeżi krótku porucził, so by knježerstwo sestajak. Shromadźizna wjetschinoweje strony, kotruż 140 sapósłankow wopyta, Ljapčejowej pokmonóż da, knježerstwo po swojim wuspodarju wutworicz. Na to ministerski pschedbyda Ljapčejow wjeczor kralej sapiš nowego kabinetta pschedpołoży. Wón wschě mjena dotalnych ministrow wopschija, jenož Raschka Madjarow je so pjecza jako żelezniski minister pschidak. Madjarow je kedyż pschecżel wójnskeho ministra Wolkowa. Potaitim bu pschi starym wostanje. Snajerio bołharskich politiskich wobstejnoscżow njejsu niczo druheho wczakali. Zwólka, kotraż je psched tsjomi lětami ratatke knježerstwo pomócżiła, a ministerskeho pschedbydu Stambułijskeho a tyżnja jeho pschiwisowarjow słónzowała, dale knježerstwo wobkhowa a jo dobrowólnje z ruki njepuschczi. Mazedonske morderśe organisazije móża dale swoje krwawne dźełko wukonjeć.

Pschecżiwo kommunistam w Bołharskej.

Politiska policija je zentralny komitej kommunistiskeje organisazije w Bołharskej wuhladyła. Jej swjetschca bołharsku ejekutiwnu pschihlukcheja, kotraż tu so z falschowanymi puczowanskimi papjanu do Bołharskeje wrócżili. Se zebranych pismow je pjecza spóznaċ, so je organisazija wusi swiż z Moskwu, Wiedom a Barlinom mjła a wot tam pjenjezne podpjeru haċ do 1 milijona lewow dostawała. Jedyn se sajatuch kommunistow je strebi na khodach policajskeje direktorje żiwjenje wsał.

Hoover, Smith a farmarjo.

S derje wobhonitseje strony je žitschecż, so staj wobaj kandidataj presidentstwa w Sjednoczenych statach połnócneje Ameriki, Hoover a Smith, wjednikaj farmarjow žitkow, so by w nalěcżu 1929 jakonje na powyschenje zlewstarcża sa wukrajne ratarske wupłody ludowemu sastupjerstwu pschedpołożi. Rewisija industrielnych zlow pak so njebudźi psched januarom 1930 pschewjesċ. Powěsċ we wotmitym powyschenju zlow je w Argentinskej wulku njespokojnosċ sbudźiła. Argentinski pósłanc je hižo pola tarifoweje komisije we Washingtonje pschesiwo wotmytschenemu powyschenju majskowego zła wot 15 na 22½ zenta sa bužel wótro protestował. W offizialnej wosce prajsi, so by powyschenje zła w Argentinskej nic jenoż dla pjenjezneho schkodowanja hórko sacżuwało, ale też dla widżomneho wotpohlada, argentinske ratarske wupłody pschez bóle i połnóamerikanskich witow wuczischczeżu. Knježerstwo Sjednoczenych statow je we wobczasnym cżasu. Republikanskej stronje k woli by rad hischcże psched nowemi wólbami farmarjam dar pschepodała, boi pak so na druhej stronje, so by i powyschenjom ratarskich zlow njepschecżiwne rewyslušny bo frjedźnese a połodnischske Ameriki hnydźiż wobsu.

Što budże nowy synodala?

Namjetowanaj staj knjes farar. wjeczer a kantor Krawz w Hornim Wujesdże a knjes měschczanosta Müller w Wisłopjezach.

Wschitkim je wesołe hischcże w pomjatku njenadjita knjerez nasċeho dotalneho serbskeho synodala, wysłuschnego wuczerja a kantora Hanczi w Porschizach. Wuprózdnjene městno serbskeho sastupjerja w sasiskej krajnej synodze ma so kuzymelnicz k nowej wołbje, nowej mozu. K temu żu na njedżelu 30. septembra wólby połsajene. Wołicz maju serbskim sastupjerjo Budyskeho a Kamjenskeho serbskeho wokrjeża, dokelż tutaj serbskiskaj wokrjeżaj dwoitaj jedyn synodalny wólbny wokrjeż.

Dołho njebęchu žebi wołicżi, koho buchu sa kandidatu za ... wólby namjetowali. Sastoinstwo synodale żada žebi zhłeho muża, kiż rosumi sasłužowacż sajimy wasadow, wot kotrychż je wusłuschny. Budyski a Kamjenski wokrjeż, w kotrymajż dwaj wschelakoraj ludaj bydliłaj, serbski a němski, trjeba sastupjerjow wobeju ludow. My Serbja pak mamy wjele najwjetschi sajimu na tym, so na wuprózdnjene městno stupi synodala, kiż je Serb a schczerjan sbożom, kiż njebożajnje wusłuchuje sa naische prawa w zyrkwinskim żiwjenju.

Stónczenje tłóczesche Budyske Pětrowska wożada na to, so bychu so kandidatoja sa wólby namjetowali, a swoła na wjeczerawschi schtwórk shromadźizny duchownych a zyrkwinskich sastupjerjow wobeju zyrkwinskeju wokrjesow. Po dźesschim wożewnym wuradżowanju sjednachu so na dwaj namjetowanaj, na Sserba knjesa zyrkwinskeho wuczerja a kantora Krawza w Hornim Wujesdże a na Němza knjesa měschczanostu Müllera w Pitschopjach. Khwalobnje ma so tu wuzběhnyċ, so je Budyska Pětrowska wożada namjet knjesa kantora Krawza podpjerała.

Sněmny jako Sserbja być pokojeni, so je namjet ruzuje na knjesa zyrkwinskeho wuczerja Krawza padnył. Zyrkwinsky sastupjerjo serbskich wosadow dyrbja někto wschitcy sa swojeho kandidata kłosowaċ, so by pschi wólbach dobył a mohł do synody sastupjeż jako sakitar naschich sajimow na zyrkwinskim polu. So je knjes kantor Krawz k temu powołana wożowa, sa to rutuje nam dwoje. S prénja steji wón na sakładze zyrkwje a Božeho słowa a je so sjawnje sa konfesionalnu schuru wuprajił, potajkim pola njeho słuschja nadżijna do schule. Schtó i naschich serbskich sakitschich njebęch z nim w tym pschesjene być? Schtó wobjmł swoje dżeżi něcż w nabożnisje woczehnjene. A ż druha je wón rodżeny Sserb a ma cżopru wutrobu sa swój narod, może potajkim i pschesłuchaczejom wutroby sa naische serbske zyrkwinske nalěżnosże wuzmuwaċ.

Sdajata pschisłuchiwnosċ kóżdeho serbskeho zyrkwinskeho sastupjerja je, so woli njedżelu 30. septembra serbskeho kandidata. Po powschitkownym położenju a po nadżijach tuch, kiż służe a dale sładaja, ma knjes kantor Krawz najlepsche wuhlady, so wjetschinu hłosow dóstanje. Tuż cżuli na wólbnym dnju kóżdy swoju pschisłuchnosċ! S knjesom kantorom Krawzom dóstanje jemużtu synodala wyschi duchowny, wjeczer a kantor Hanczka dostojnoho a hódnoho nasłednika.

Ze Serbow.

Dopowanica.

Pjatk 14. późnjenca.

Powyschenje swj. kriża

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

† 1802 Jakub Rjenč Walda, kubłeř w Cornecach, załožeř serbskeho burskeho towarstwa. Wón bęše w kóždem nastupanju prikładny serbski bur, kiż derje wódżeše, zo bęše jeho sprjata wot Boha żadana přisłušnosċ, swoju wobšérnu rólu swojomu narodej zakhowaċ. Haċ Jo swoje smjerće bóle z móstopředsydu serbskeho burskeho towarstwa a njeje žanoje prócy a żarych wopornow lutował, serbske burstwo zdżeżeć a spěchować. Mjeno njeschežiwu, čistu, za wšo dobre, wosebje za Serbowstwo a burstwo založejcu pawału. Mjeno też wutrobu za swojich sobudżakow, kiż mjeńše za swojich pomocnikow, kotrymaż pomahaše, hdyż mógżeše. — Wjele je wo wu wyssił, kak mólł so serbski dżełaćerski staw w dobrych pomérach na wsach zdżerżeć. — Z polnym prawom so dżerwa Jakub Rjenč-Walda česnje jako ideal serbskeho bura. — Najlepši wotcżuty sobudżaw ratarskeho dorosta so po nim złožuja. A to je jara jara cżuje!

† 1756 Jan Bohuwěr Scłta, farař w Rakecach, wudawař wutrobneje postille.

† 1763 Jan Bohuwěr Kilu, farař w Klukši, załožeř wuczerskeho seminara, wudawař serbskeje biblije a druhich serbskich knihow.

1737 přebywa Fjedrich II. Wulki, pruski kral, w Lipsku.

† 1892 Jakub Rjenč-Walda.

Sjedź njebjes a zemje
Dróhi ptačata maju:
Pěrki, pódlu też khodźi
Pěsi putnik po kraju.

Sjedź njebjes a zemje
Kćeje różičkow pycha;
Jenn wuščipń na klobuk,
Zo so jolko ći dycha.

Sjedź njebjes a zemje
Dźeja mrócżelow dróli;
Swěći Michalske słónco,
Na puć nastaješ nohi.

H. Zejler

Mudra hłowa — trjeba ‚noż polojcki słowa. (Serbska mudrosċ.)

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 750, hygrometer —5, thermometer wo dnju +22 Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer —7, thermometer w nozy +7. — Wobstajny tas na schcho wjedra je so ż nowa ztrucził. Syslna wyschina nad srjedźnej Europu je so sjednoczika je sżinej wyschinu nad rauschej Europu. Wyschina pola Sełernika (Grönland) nima nětko žanoho wliwa na naische wjedro. Tuż wobthowamy dale žuche, wobstajne wjedro. — Julije žobotu 5,35 hodźin žłónczko sthadża a so 6,13 hodźin thowa. Mjeżacż rano 6,47 hodźin sthadża a je wjeczor 7,07 hodźin thowa.

— Kermuchu žwjeczi bliżschich njedżelu Budyske serbske katolske wożada.

— **Najwyscha konferenza krajnozyrkwinskich sjednoczeńskich narodnych Sakstsje,** Njedżelu 16. a pódźelu 17. septembra wotmeje so lětuscha najwyscha konferenza krajnozyrkwinskich sjednoczeńskich narodnych Sakstsje w Budyschinje. Nimo hłownje shromadźiny, kotraż budże njedżelu popołdnju w 3 hodź. w Marijinej Marcżinej zyrkwi, wotmeja so wschitke shromadźiny we domje krajnozyrkwinskeho sjednoczeństwa pschi Pólnym hrodźiżu 6. Na pschednoschkach wobdżěla so schemowy rěcżnik: prédař Buchborn z Wrótschawja, architekt Gerlach z Kamjenicy, inspektor Brück z Kamjenicy, sjednoczeńskowy sekretař Mütze z Kamjenicy a druzy. Hdaj też nawschitcy w dżensnischim cżasu.) Kóżdy je wutrobnje pschesrjeheny a ma darmotny pschistup.

— **Sozialakym rentnarjam** wupłacżuje so wobydlerje mężacż septembra pondżelu 17. sept. dopołdnju wot 8 hodź. 12 hodźin w Sejmowni na Hrodowskej hasy 15 a 1 schodże wó sthwje 41.

— **Serbska Boża służba w Drježdżanach.** Tuto nje dżelu 16. septembra popołdnju 1/4 hodźin shromadźizna Serbja sajo ke serbskej Božej służbie w Kirchu zerkwi w Drježdżanach. Prédowanje śmjeje knjes farar Mječwa z Bukeż.

— **Sseski Zwjezne wsat** je srjedu depołdnja połnoc cżet tudomneho kopcznika Ewald Reinhardt. Wobcżina samemorodzajstwa na so pjecza we wobkhodnych wosstejnoscżach pytaja.

— **Swobodne mjasowe jetti (Freibank) w Budyschinje.** Sobotu 15. septembra, rano wot 7 hacż do 9 hodź. woredawa so žyre howjaze mjaso, punt po 40 pf., žyre swinjaze mjaso, punt po 50 pf., nałežene swinjaze mjaso punt po 50 pf.

— **Dobyce wo 1000 hriwnow** padże wschi srjedzischcza cżakniesym jastkeje krajneje lotterije na cżisło 111 459 do lotterijoweje kollekcije Ernsta Lehmanna w Budyschinje na Kamenicznej hasy 15.

— **Swój 25cżini wobkhodny jubilej** swjeci dźensa pjatk wobschitki mischtr a jałajeł bjenakrike jenoty w Budyschinje knjes Nowacki Schérk.

Potajny hłós.

Roman.

27] (Pokrjeżowanje.)

Hischcże żuku khwilu, hdyż bě Sterling swoju rosprawu skóncził, srjedżach jemu mjelezijy znajscheża, ani so mohł słowjeńka wuprajiċ. Podobny tajki pad khrobliscże njecżeły cżaż żiwjenja hischcże nasłuchił. Njebě-li wschitko, tak żo nimowólnje prajschach, tola napożledku jenoż khodżita, kiż cżłowjeka duchy, warosti khorych wot żiwjosy mosłowe? Ale ně! Dżerży wot wutšłowu w durjach rěcżachu jemu pschejasnu rěcż a Sterling njecżinjeżische dozpła saczischcż, khorosbu; nawopak: wón bě jako tón stary, khłodny, pschenóżny Sterling, hdyż je swojim swużenym sarkastiskim pschisłuwkom rjekny:

„Mjech je, każ chże, tón khadła je na kóżdy pad wulkotny, a je woprawdże schkada, so je tajki wobdarjeny cżłowjek na khćiwe pucże pschischoł! We druhich, pschikhodnischich wokstejnoscżach, by so najschcżerscho i debu towarischnoscże stał. Ale każ wóży nětko sm, njesłuschże namaj niczo druheho, haċ so sej i nim rosponvedanoj.“

We jasne, so Sterling wěrischche, so je pnej namakał, kiż nježesche jeho k samérej dowjesċej, a so jeho nadobu mitbudżemy sajmi ja motorski sport i tym swójzwiasche. to bě też sa muże hdyż dwóła, haċżkuwnjeż njemskach žebi hischcże podrubnjeże hromadu sesłajecż. So běsche wo tutom pschednjeże dżeń pryedy njeżesżał, nje też nětko wotdżerżowasche, wo talej wżyż rěcżecż; ja jeho jenoż prosschach, so by mi swoje blische wotpohłady sdżełił a mi, je li treba, nětkotre direktiwy dał, pschetoż hdy by to też mojemu żesłużacżemu trochu nzłuhe bylo, njemóżach żebi tola połłajicż, so měrischche wón wschę niki w swojimnai rukomaj, a so njemóżach bjes njeho tak derje każ niczo sapoczeċ.

„Pschede wjeczor,“ rjekny wón po krótkim pschemyslenju, „dyrbjeże wy swój bowol też dale pschecerchowjeċ a slajże bjes tom powuczeny byeċ, żehe wustworżi i pschepytowanja konczinjeże radżiżelli. Bydżeże je wón żrażuja?“

„To ja wże.“

„Tuż derje, schkodżecż wschak to njemóże, haczenjeż dżensa hižo wém, so je to bjes twużitka. Wschu druhe waam potom dóżeċ, hdyż ta wéż tak daloko dojrowi.“

VIII.

Wospjetne pschestuschowanja konczinjeże radżiżelli bęchu so dospołnje bjes wuspěcha wotmeje, a dokelż njemóżesche je jeje sajecże ż tym worrawnicż, dyrbjachu ju chżyże nochżyju sałe ż jatby puschcżicż. Policija njesłuschżecż ju łohdała, każ je žana rosumi, ani wokonika ż wocżow, ale postajі dweju najbólże pschekleparnjeju sastrainikow, Walła a Rosena, i nadawkown, zyle krutże swżicżecż, ichż w domje na Riddaregatanje 71 nuts a wortkhodi.

Pschipad chżyżesche, so dyrbjesche żo dom na Riddaregatanje 71 w tutom cżasu rune wuporjescżeċ, cżehożbóle wobwarcżin je stromy haża wóschły.

Wobaj sastojnikaj pschinżdżeschcżi tohodła na muzliczku, so żo jako muterjej pschewobhladowaj mjes dżełaczerjemi mężesłużbnej a buschtaj tej wopraudże jake pschinoschowarjej sexiadowanaj a mózeschtaj nětko, njesłuschżitżo pohłada, zyle jesżicha wobhladowacż.

Prézuje tsi dny to minuzen, ani jo by żo nježichto wospjetnje stało. Na schtwórtym dniu cżisłowesche stary muż farn ż łoschczemi, schczitkami a podobnymi wożami po dróżach bórbowasche, tak żo stari ludże cżasto cżinja. Potom sastupi, hižesche ras żo wobhladnuwschi, ż swojim cżapotom do domu.

Ruczе pschischożi Wall k Rosenej. „Sżo ty widżał, kak żo wón roshladny?“ wopraschа żo jeho.

„Sawżesże. Cżłowjek i cżisłym żiwdomjam żo ni njerozhładuje. Dożyła bych żo żadżił, so bě tón khadła pschedrasżił a so by żo potuschny khribżet i nježchto pschżaż żamacż dał.“

„Mówischeli, żo wón to je?“

„Njemóżno wschak to zyle njeje. Mój cżasnoj jeho w kóżdy pad wupschimnacż, hdyż wón żaż wón pschinżdżi. Stup żo na tónle bok dwoi a ja stupi żo na tamon —“

Wonaj dżżchtaj żo łedy na żwojej městże stupiłaj, khżi saperża żo nutska w domje żakostna hara, żeż bychu żo durje że wschim gwałtom worrapżże, a sa wokamik wotstrasżi żo ż kłosom na pomoz, to bě po domje słyschecż.

Ani wokonika żo njedżije, wallschtaj żo wobaj sajoni kaj do wothkże, żdżej je służownej hromadu frasżchtaj, ti i wótże wołanjom: „Na pomoz! Policija! Swadnu żo żu stónzowali!“ — każ bjes rosłuma nimo njeju cżekżesche.

Sastojnikaj dżeżeschtaj do druheho poschkoda horje a dżeschtaj durje do wobydlenja komerzijnoje radżiżelli wotmerjene. W pschedwżi njeżesche niczo wobsebiteho widżecż, hdyż pak durje k jenej że żtwom wotewrichu, pschi tej jimaj njekraśny napohlad. Nad blidom wotpredla żo żwjesżene, tżeżesche cżłko komerzijneje do hromadi żo żwjesżene. Cżżmnoczerwjenym prud krwe cżekżesche żo nad nicżim a kromje blidowej a kapaiche ż blida dele na żchmudowany hódżej łóża żo do wulkeże łuże. Mordarske bróń, wosebje kałacż, tżeżesche hłische ze żmjertnej ranje w khribżecu na pora. Prawa ruka wiżnische żwrotżiena wot blida dele, a jawrjena rana morweje dżerżesche khrucże każ z fleischczemi elektrizi żwónczeż, kiż ża so żwjeżeż pschiczinjeny. powod pak bě pschereżnjeny. Wot morderża nikoho ani słuscha ani ducha.

„Wostań pschi durjach stojo, potom ja wobydlenje pschepytam!“ żawoła Wall na żwojeho kolegu.

(Pokrjeżowanje żeżełuje.)

— **Wotewrjenje wobkhoda.** Kaž mózachu naschi cytarjo z nawjeschtka we wczeravschim cyssle dowidżeć, je knjes Pawoł Korn we nowym twarjenju Městneje khorobnje pokkadnje na Hoschcu hatý 21 wobkhod gardinow a katmajowych tworow wotewrił. Poruża pschi najspravnischim poslužowanju tworý po najpschódnischich placyznach.

— **Szmjertnje knjesbożit je frejbu** popoldnju w 3 hodź. je swojim jesdnym kokom sawdżeczenski fakturjeř Auguſt Welka, kiž tu na statnej dróhy mjes Lubijom a Schumbachom a Lowaldom, hdyž ju fo bliżom wospjet cżeże njesboża stake. Welka je najskerje spschahe jeł. a je w sawinenju móz nad kolom shubił. Wón saježdże do schtoma a wosta mortwy leżo.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi frejdźnym cżehnjenju 5. rjadownje 193. sakskeje krajneje lotterije (9. dźeł) padże dobywże wo 30 000 hr. na cżisło 11 131; dobywże wo 3000 hr. na cżisła 21 185, 52 012, 42 587, 56 005, 78 365, 88 593, 114 060, 131 244, 132 613; dobywże wo 2000 hr. na cżisła 201, 21 164, 23 966, 30 690, 34 209, 36 736, 47 231, 54 422, 67 271, 77 062, 93 174, 96 054, 97 317, 98 493, 98 984, 108 114, 120 630, 130 649, 131 751, 133 002; dobywże wo 1000 hr. na cżisła 8640, 17 672, 22 120, 22 971, 27 443, 38 900, 43 554, 47 124, 48 682, 50 702, 52 709, 55 470, 58 573, 67 006, 70 622, 73 418, 82925, 83569, 88362, 96 244, 101 561, 102 308, 104 822, 106 650, 108 983, 111 405, 112 202, 115 449, 118 712, 121 486, 123 140, 129 437, 133 423, 141 958; dobywże wo 500 hr. na cżisła 2601, 8100, 9216, 13 503, 18 801, 20 970, 23 677, 30 372, 32 499, 35 795, 35 981, 47 465, 47 966, 59 338, 60 520, 64 494, 65 763, 75 122, 76 735, 77 888, 77 915, 81 134, 82 015, 85 447, 87 180, 91 191, 94 306, 95 785, 108 101, 111 268, 114 448, 115 191, 118 027, 132 814, 132 880, 133 226, 140 580, 144 139.

S **Malcho Wjetkowa.** Tudomnemu żandarmskimu wotjerjej wichu wutoru nadpadn na żelesniju, kiž je fo na kamjenym dunju na Wósporskej żelesnijy mjes Radworjom a Lutobczom njedaloko Peiskerej skały w cżasu wot dop. 1/49 hacż pschipoldnju 1/41 hodź. stak. Na shoże samóhu njesboże bilschcże z cżasom wotwobroczicż. Njedocżinka, kiž je na nasponmnjenym mésinje żelesnu rolu prékl psches kolje polożił, wuskédżichu w jenym 26létnim dźéjacżerju z Wulkeje Dubrawy. Wón ma hóbne khlokotanje wocżakacż.

Z **Khelna.** Dżensa rano 1/47 hodźin krótko pred nasej wsu mlody wuczeř z Budyšina, kiž wschdnje z kolom na swoju służbu do Zarčca jězdźi, znjezboži. Njezhoże sta so z tym, zo do hłubokeho pěska zajedże, kiž při dróży z nětstnami na šćežcy leži. Nimohanjace awta jón tam namjetaja a to druhdy w tajkej mnohosći, zo kolesař, wuwnje-li so wozeř, we hłubokim pěsku wjaznje. Při tym znjezboži Zarčcanski wučeř khětro čućiwje. Rozrazy sebi brodu a lěwu ruku sebi strašnje wobodrř. Wón padny tak njezhożownje, zo sebi rukaw dospolnje rozdrě. Dokelž so nowe kolo jenož mało wobskodźi, cheyše hišće had do Zarčca dojeř. Bolesće a krwawjace rany pak běchu tak wulke, zo dyrhješe sebi nabite rany trošku zawjazać. Mandżelska piekařskeho mištra Winarja móžeše znjezbożenemu prénju pomoc poskićić. Hakle potom móžeše so na dalši puć do Zarčca podać.

S **Lubija.** Njedawno pišachmy, jo je w Starym Lubiju dźěcżo pod znamjenjenmi spinalneho wokromnjenja skhorikło. Po hamtskej wotmolwje pak temu na shoże tak njeje. Dźěcżo cżerpi na druhu njestrachnu khorosć. Potajkim njeje žaneje pschicżiny fo strachowacż.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanje za maćerje budże w Serbskich Pazlicach wutoru 18. sept. popoldnju 1/43 hodźin pola Kralec. Lěkař budże přitomny.

S **Turjow.** Tudomna wjeśna wotnožża wokrjeżneho ratarskeho swjazka w Rósbórskim wokrjeżu śwjeceschе sajdźenu njedźelu swój žnjowy swjedźeń w Mišlowitz hoscheńcu. Wophtowarjo swjedźenja sahnachu hebi khwilu i tśeńjom a billard hracżom wo myta. Koncert a twileńjom běsche fa nich f rjanej sabawu. S pyschnej reifu a wjeśeli bichadu wobstaknknym derje poradźenu swjedźeń.

S **Rósbórka.** Mjes Rósbórkom a Shorjelzom statny dróhu wuporjedźuja. Tohodla je dróha za sjawny wobkhad sawrjena. Autowa pólla mjes Shorjelzom hacż do 19. septembra jenož na swobodnym dźaku mjes Shorjelzom a Sobeschom jězdźi.

S **Rólanow.** Wjiśchu njedźelu 16. septembra wotnuże fo w Rólanach ludowy khrjesćanski dźeń. Schtyri khtakle pschicżeża, fo buchu swoje khtóńe wunuśśiwe pokasałe. Schwizarśći wotfkakowaŕ i podskom Lochlew chże fe swojim padakom f 1000 metjerskeje wyschcżiśe bese skocżiś!

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 14. septembra 1928.

Wcerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	20,335	100 českosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	80,69	100 franc. frankow	16,365

Barlinska kursa wczera wschi spocżatku žiwischi wobkhod jewjeske, kursy efektow fo porjedżaku. W běhu huja dóńdże powsćeż wo schkodowitkach Budyšcha kupmnika. Kaž nowiny pišaja, bahaja tute schkodowanśći do powschma milijona złotych hriwnow. Sabłuczelnjace banki fu nimale wschě Budyske banki f wawjacżom naschcje Serbskeje Ludowje Banki, kotraž jenje w zwunu wobkhodje f kupmikom bula niese a hischcże dwě druhej je wjelschich bankow. Radawśći na kupcań (firma rěka Aluminium und Kupferwalz- und Hüttenwerke C. G. Tietzens Eidam) je stronu Allgemeine Deutsche Kredit-Anstalt fu 600 000 hr., Gebr. Arnhold 570 000 hr., Deutsche Bank 520 000 hr., Drježdźanska Banka 520 000 hr., Commerz- a Privatbanka 500 000 hr., Dizconto-Gesellschaft 370 000 hr., Berliner Handelsgesellschaft 300 000 hr., Saksta žirozentrala 210 000 hr., Budyska žirowobanka 140 000 hr., Drježdźanska Handelsbanka 75 000 hr. a Krajnoskawska banka 60 000 hr. K temu ma nalutowanja dźěłacżerstwo sjednoweršenstwa 230 000 hr. žadaċ. Dale wschitku k temu hischcże žadaśći Reinhardez swójby je 1½ milijonami a dalh na kupcane metale wuczini schoninja 1½ milijona hriwnow. Tute žadanja fo do wěcżeje měry swija f tym, zo ma firma wot swojich kupcow 1 500 000 hr. dostaċ a za składże ješa fo 1 200 000 hr. tworow. Dale je tu hischcże wanka fabrika f wiele wjelmi dobernischimi maschinami. Kaž rěka, njeńsu tute ani se hypothekami poczeżene ani nijomu zastajene.

Njesboże tuteje stareje Budyskeje firmy sjawnosći, woschebje berólsku sjawnosć, jara jima. Sta pilnych herólskich dźěłacżerjow mżacżu w kupmistwu trajnje dźěło a dobru zasłużbu. Mżacżerjo firmy fo za swojich dźěłacżerjow i pschikładownej swědomitosću starachu. Zyła twarnja klusčeschе Reinhardez swójbje. Tuta hłasćeła do starych wajnalhadnischich Budyskich swójbow. Sazwóźba je wschcżu skutki kschesćijanskeje lubosće wukonjała. Kupmik fo nětdy pyched 120 létami w nósnej dosnje naschcje Schpree wósć tklinta sałożeny. S małych żywnoskarskich wuczinkow fo do pschemysłu swětowego njeńa. Mała so cżas jakle kusćeżerstwo we sajmje tam dźěłacżych 500 dźěłacżerjow (i swjetscha Sserbow) tworżeja jesło za wosti stajeć. To hebi też my we sajmje Budyšćina a wokolinu wulkeje pschcżejmy.

Barlinske produktowe wiki wuhonjenjawachu so sajo f tym, zo bě žitu minuśe žadne. Tuż bjes dźěwe, so płacżiny sajo śmadnje posthpachu. Pschcżeżan a rožki porno syrjejši wo 5 pf. bróżschcho pschedawachu a wowsy wo 10 pfenzlejkow. Wczera płacżeże zentnai

w Barlinje

pschenicży 10,15—10,25 hr., rožki 10,35 hr.
hacż 10,45 hr., jecżmjenja nałymńkeho 10—10,40 hr., jecżmjenja nałžujeho hr. 11,60—12,60 hr., wowsa 9,20—9,70 hriwnow,

w termińowym witowanju

za septembr: pschenicży 10,95—10,92½ hr., rožki 11,12½ hr.,
za oktober: pschenicża 11,13½—11,20 hr. a rožki 11,18½—11,22½ hr., wowsa 10,15 hriwnow,
za dezember: pschenicży 11,45—11,50 hr. a rožki 11,26½—11,32½ hr., wowsa pat 10,32½ hr.,
za měrz: pschenicży 11,80—11,82½ hr., a rožki 11,67½—11,70 hr., wowsa 10,87½ hacż 10,82½ hr.

w Lubiju

pschenicży 10,50—10,60 hr., rožki nowsce 10,50—10,90 hr., jecżmjenja nałžujeho 12—12,90 hr., wowsa nowy 9,60 hacż 10,50 hr.,

schtwórtk w Kamjenzu

pschenicży 10,10—10,36 hr., rožki 10,30 hr.
hacż 10,50 hr., wowsa 9,80—10 hr. a jecżmjenja nałžujeho 12—12,50 hr.,
nowe běrny zentnar 4—5 hriwnow.
prošata 15—23 hr., žołki 50—60 hr.,
huśny 7 hriwnow.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Krěš 1,20 hr., kolrabi 7—10 pf., hyrodźiły kał 20 pf. hacż 1 hr., jedźma koboda 35 pf., morchej 20 pf., wóla 20 pf., rjerwjeń 15 pf., běrny nowe 6—7 pf., kołotśi 6 hacż 10 pf., prušnizy 75 pf., kłowni 20—25 pf., knjerchwy 10—25 pf., jabłuka 20—40 pf., kał kżiw 15 pf. a cżesnjenj 20 pf., brěschki 60—80 pf., kórki 10—20 pf. a kopa 3—4 hr.

Wiki schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 14—15 pf., rjerwjeń 15 pf., lany wolij 1,60 hr., lutowka 8 pf., kołotśi kórcżk 8—10 pjerwjeżkow, zybła 20 pf., kołoś 5—13 pf., měd 1,10 hr. hacż 1,60 hr., šwinjaze mjaso 0,90—1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr., cżelaze 1,20—1,30 hr., hurny fełane 35 pjerwjeżkow, běrny 6—7 pf., kórki 25 pf., huśny 1,10 hr., prušnizy 50—85 pf., truschny 10—20 pf., jabłuka 10 hacż 30 pf., kłowni 30 pf., wowo 40 pf., hojanka 15—20 pjerwjeżkow, kał běrn 12 pf., cżesnjenj 15 pf.

Wiki sońdżenu śriedu w Hańskitrawje.

Pschenicża 10,25—10,50 hr., rožki 10,25—10,50 hr., wowsa 12,50 hr. staru nowy wowk 9,50—10 hr., jecżmjeń nałcżni 11—12 hr., běrny nowe 3,50—4,50 hr., šiwy 9,50—10 hr., šiwora maschinina 2—2,50 hr., jeja 14 pf., butra 1,15 hr., prošata 15—20 hr., běrny 50 hacż 60 hr., kołotśi 10 pf., zybła 20 pf., hołbje 1 hr., kórki 10—25 pf., rjerwjeń 5 pf.

Wiki wczera w Shorjelzu.

Butra 1,10—1,20 hr., jeja 13—14 pf., běrny zentnar nowe 4—5 hr., jedźma koboda 25 pf., morchej 10 pf. a zybła 15—18 pf., kołotśi kórcżk 10 pf., hyrodźiły kał 10 hacż 70 pf., radiški 10 pf., schcżawi 1,50 hr., liny 2 hr., wubłkany měd 1,30—1,40 hr., šwinjaze mjaso 80 pf. hacż 1 hr., schmalz 1,70 hr., holanske jahody 65 pf. a prušnizy 70 pf., kórki 15—25 pf.

Wiki schtwórtk w Khocżebuzu.

Butra 2,10 hr., twarożk 30 pf., jeja 15 pf., lany wolij 1,40 hr., howjaze mjaso 1—1,40 hr., cżelaze 0,80 hacż 1,30 hr., skopjaze mjaso 1,20—1,40 hr., šwinjaze mjaso 0,80—1,20 hr., kucy 1,50 hr., huśny 1,40—1,50 hr., kołbje 0,90—1 hr., khapony 1,30—1,60 hr., morchej 25 pf., jedźma koboda 30—35 pf., hyrodźiły kał 50 hacż 100 pf., zybła 15 pf., liny 1,80 hr., schcżawi 1,30 hriwnow, karpy 1,40 hr., běrny nowe zentnar 4,50 hr., kołotśi kórcżk 20 pf., arniški 70 pf., karjatka 70 pf., kłowni 20—30 pf., kruschwy 20—30 pf., jabłuka 20 pf. hacż 30 pf., prawaši 1,40 hr., wino w kitkach 70 pf.

Šwinjaze wiki wczera schtwórtk w Khocżebuzu.

Na wje běchu pschihnali 884 prošatow a 174 běrnalow. Wone płacżachu

prošata:

małe	8—14 hr.
śrjenje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běrnale:

małe	22—45 hr.
śrjenje	45—70 hr.
wulke	70—95 hr.

Pschi tutej

Wuczahnizu do warjenja, kóńtnarej winarnja w Budyschinje.
Hołzu do domu, Lomatzsch w Budyschinje, Rybarška hora 22.
Hołzu, hoscheńca „K poimeschczej" w Budyschinje
„ Bergez mjenu pola Mnjažkowa.
„ Jeża w Hródku, Bipp na hora 2.
Dwórnika, Mitcler a Jo w Mikej.
Khachlestojerstwo, Dóka we Wóspórku.
Kuchinstu, wyschischa realka w Wikepizach.

Za pschedan

Wós dźěżazy, Wesela w Zahorniczach.
Konjej 5-létnej a 4-létnej, knježi dwór w Hucżinje.
Prošata, Roßberger we Zuwoczizach.
Gramafon w Lubiju, Matthäus hora 191.

Kupuja

Wolaj do cżahanja, tachantke kubło w Hrubjelczizach.
Wós ruczny, Kittnarjez winarnja w Budyschinje.

Sudnizy na pschekazowanje

sobotu 15. septembra 1928

w **Wikepizach** na sudnischwje dop. w 9 hodź.: mużaze kolo a bůšej, pišarski sekretar sofa, skhańki stoł, sod wuchamor, hlinjane kachle, żelezaj khańki, wschelake barbt a laki,

w **Hródku** dop. w 10 hodź. na Wojerowskej dróhy 9: sofa motorske kolo, klamarśi kamoraj, pišarske blido, kolc konjaze, hlinjane kachle, żelezaj khańki, wschelake barbt a laki,

w **Bukowje** pola Kamjenza w hoscheńcu „K wicżelnemu kubłu" rano we 8 hodź.: dźeżelowe humzo, elektromotor, motorske kłumby, kowarske měchawy a tockarnik.

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenja dop. 8/11 hodź.: Sšudny wobrot pschi powschechnych płacżišnach.

3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zitto a wolijowe symje po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płacżizny po złotej hriwnje.				
	13. 9.	12. 9.		13. 9.	12. 9.
Pšenica	203-207	201-205	buny	—	—
rožka	207-209	205-207	woka	—	—
nal. jećmjeń	—	—	nadre lupiny	—	—
naz. jećmjeń	200-212	200-212	žołte lupiny	—	—
wows	184-194	182-191	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	raps. wosusk	19,40	19,40
pšeńć muka	26-28,75	26 00-29	lanv wosusk	23,40	23,40
rżana muka	27-29,75	27,00-30	pocn. molasa	—	—
pš. wotruby	14,25	14,25	běrnj. kruški	21-21,50	21-21,50
rżane „	14,50	14,75	syno, 50 kg	3,50-4,00	3,60-4,00
lane symje	—	—	rżana sloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńć. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,50	0,80-1,00
pleluški	—	—	jećna „	1,00-1,50	0,80-1,00

Płacżizny różneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.
13. septembra.
20 wol., 16 byk., 19 kruw. a jałoje., 739 ćelat., 21 wowc., 739 swini.

Płacżizny za
ćelata: 1. 85—90, 2. 78—83, 3. 68—75;
swinje: (přez 300 pf.) 77—78, 2. (240—300) 77—78, 3. (200—240) 76—77, 4. (160—200) 74—76.
Ranov 70—73.

Wićne płacżizny stwórtk 13. IX.	w Kamjenzu Wšo po złotej hriwnje	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica	10,10—10,30	10,50—10,90
Rožka	10,30—10,50	10,50—10,90
Jećmjeń (nałcżt.)	12,00—12,50	12,00—12,90
Wows	9,80—10,00	9,60—10,50
Syno	6,50—7,00	4,50—5,50
Sloma z maš. młóć.	2,50—3,00	1.40—1,90
Sloma k zaslanju	1,50—2,00	
Slóma z ruku młóćena	—	2,50—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)	4,00—5,00	—
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	2,20—2,30	1,15—1,20
Jeja	0,14—0,15	0,14—0,15
Přeńcne wotruby	—	8,30—8,60
Rżane wotruby	—	8 50—8,75
Pšeńćna muka	—	17,50—18.00
Rżana muka	—	16,75—17,25
Prosata, wulke	50 - 60	—
„ „ srěnje	15 —23	—
„ „ małe	—	—

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěšej wo wjedrje sa jutsje zobotu: Rjenje, žuchło a chłódno. W Jendželskej so miholi a je symne.

Shorjelska policija je we wobydlenju kommunisty Deuglera w dźěsatym wosu kaschczit z muniziju sa infanterisse tšelby, wjetschu hromadu dynamitowych patronow a rosbuchadła namakała.

W spěschnym želesniskim czahu su schliwórik direktora Nardmanna z Bremena saspěteneho namakali. Na njeho je so mordarski nadpad sejinił. Mordar je z czahu skoczliwschi czekuł.

Buttrowy wikowar Kaufmann a wikowarka Hana Fischerowa so žrjedu w nozy pschi czěsko-sakiskej mjezy se wosom z Neuhütte do Lichtenwalde wjesechtaj. Nadobo so pjecz abo schěsej krócz z czmy wutseli. S tulkim do schije trjechcny, Kaufmann morwy na zemju padze. Fischerowa, kotraž bě jenoż lohko sranjena, je sapschahom do Lichtenwalde cźerjesche, hdjež nadpad wosjewi. Sa nadpadnikami nimaju šlědow.

Polizija w Athenje je zwólbu falschowarjow pjenjes wuslědźiła, kotraž je jendželske, egiptowske a turkowske stote pjenjesy tak derje podražowała, so je tamo wyschnuscz wot wuprawdźitych njemóžesche rosesnacz. Jenoż na rosdźelu cźeskoty su falschowanki spóznacz byle. Pódla teho su falschowarjo 500drachmowske bankowki dźěkali. Tež wone su tak wuschikuje podražowane byle, so su je grichiske banki bjes kondźenja pschijale.

Mandžurska pod walkim powodźenjom cźerpi. Rěka Amur je na chinesskej stronje pschez brjohi stupiła. 40 ludźi je so tepiło. Woda je 4 metry wyschе stupiła.

W Gay Indiana w połnocznej Ameriki je so automobil se želesniskim czahom sthrabnył a so rosmjeł. Wóżom wosobow je so pschi tym morioło.

Darće
předešćniki
kije
trubki
za žnjowu pilnosć!

Žonj. a mužace předešćniki z balmjaneho počehnjenja . . . 3.- hr.
Dźeržive předešćniki, wosebje sylne, z dobrym počehnjenjom . 5.- hr.
Žonjace předešćniki, 12 dźěłb. z nowočasn. přimadł., žorne a pis. 4.75 hr.
Žonjace předešćniki, połdźěłs, 12 dźělbne, nowočasne přimadło . 6.50 hr.

Mužace kijowe předešćniki wot 9.75 hr.

Dźěcace předešćniki, dźeržive balmj. počehnjenje 2.50 hr.
Manilla-sšinowe kije, najlěpša twora . . . . . 2.00 hr.
Połdołhe, Ulmske a Shagowe trubki
we wulkim wubjerku, směsnje tunjo.

Wuporjedźenja po přeću hnydom!

Albin Rudert w Budyšinje
jenož na Bohatej hasy 26
pódla Zhorjelskeho stupnjoweho doma.

Nošče „Panther"-stupnje
na wobłukšite/pyšne formy
wuwjedźenje z čistej kože
připózn. tunjo
Předawarnja
za Budyšin
Fahle
Schuhwarenhaus
Centrum Deutscher Tüchtigkeit

Poskičam:

ćelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**0.80** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu juchu		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kolbasu		**10** pj.
kolbasowy šmalc		**0.60** pj.
ćople kolbaski		**10—20** pj.
wšelaku kolbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rězništi mištr, na Šulešskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Fotografije
wo Wšoserbskim zlěće 8. julija 1928
w Budestecach su hotowe a móža
so w Serbskej knihafni skazać.

Nazyma započnje . . . .
pola nas **z najtuńšimi płaćiznami!**

Při Mjasow. jětkach 5

Za žony:

Nazymske mantle, covercoatowe 12.50, 9.75, **7.50**
Tkaninowe mantle, wšel. barby 14.50, 12.50, **9.50**
Sportske mantle, jendź. . . 29.50, 24.50, **18.50**
Ottomanowe mantle z bohat. wobsadkom 39.50, 19.50, **13.75**
Crepe de Chinowe wobleki, pyšne mustry 18.50, 14.50, **9.75**
Wołmjane wobleki, nowočasne barby 19.50, 14.50, 12.50, **9.50**
Domjace wobleki z doth. rukawami . . . 8.75, 7.50, **5.75**
Dźěcace wobleki . 8.50, 7.50, 6.75, 4.75, **3.75**

Za mužow:

Mantle za překhódny čas 39.50, 29,50, **19.50**
Kosmičkate mantle . . . 36.50, 24.50, **19.50**
Gabardinowe wobleki . 58.00, 48.00, **38.00**
Wobleki z česanych tkaninow 78.00, 68.00, **58.00**
Sportske wobleki, 4dźělbne 78.00, 58.00, **48.00**
Njepřemokawe kabaty 16.50, 12.50, **9.50**
Covercoatowe paletoty . 58.00, 48.00, **35.00**
Kholowy z dźerživych tkaninow 6.75, 575, 4.75, **3.75**

Wulki wubjerk dźěcacych mantlow a wobleckow

Drastowy dom Při Mjasow. jětkach
Leo Häuller — w Budyšinje

Při Mjasow. jětkach 5

Nuzy našeho časa posłuchajo a zo bych na należne přeća ważenych wotběrarjow dźiwał, sym so rozsudźił, wosebje slódnu

margarinu z přidawkom

pod mjenom „Bautzner Flagge" zawjesć. Runje kaž pola konkurency mózeće sebi też pola mje z hromadźenjom hódnych wotrězkow swoje hospodarstwo nanajpřihódniso wupjelnić a wudospołnić. Zo bych „Bautzner Flagge" zawjedł, wotedawam tohodla

jutře sobotu

na kóždy kupjeny punt „Bautzner Flagge", kiž

jenož 90 pj.

płaći

šalku ze złotej kromu

Wot póndźele 17. t. m. wudawam hódnostne wotrězki.
Prošu wobkedźbjeće moje wukładne wokno.

Z počesćowanjom

Hana Kunakowa
prjedy Altus
margarinowy dom w Budyšinje
na Bohatej hasy čo. 21
znapřeća ryboweho domu „Nordsee".

Kalmuk-jaki
žonjace . 4.70, **4.50** hr.
mužace . 6.30, **5.70** hr.
ma wšitke stajnje na sklodźe
Andr. Kasper
— mějićel Al. Kilopp —
w Budyšinje, Burgplatz 11

„Lanz"-

z rukowanjom, nětk wo wjele sniżene, też na wotpłaćowanje po małych dźělbach při 10.- hr. napłaćenju. Zastupjeř:
Joh. Klemm
w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Młódši, spušćomny
pohonč
so k 1. oktobrej pyta
Rycerkublo w Jasenicy
pola Njeswačidła

Vogtl. Madras- **gardiny**
Płachty na soły, łoža a divany ruby na blida, wóskowane ruby, łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske posłužowanje. —

Žimace mašiny
z rukowanjom, tunjo, wót wuporjedźenja so oerje a hnjo wuwjedźa.
J. Klemm
w Budyšinje na Serbskej hasy 1

Hygieniske wecy
za žony a za mužow
Živnotowe wobwjazki a tajke nje wustupowanje, bjedr. formaje, stałtiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Šijace mašiny
jenož najlěpše němske znamki z dołholětnym rukowanjom, też na małe napłaćenje a wotpłaćowanje.
J. Klemm
na Serbskej hasy 1

Dobry KOFEJ / KAKAO a wšo kolonialne twory **KURIO** na Zwonk. Law. h. 24

Nawječ. wokrjes „Sokol"
wuhotuje **njedźelu 16. septbr.** pop. w 3 hodź.
Ječny swjedźeń
w Panćicach w „Lipju"
a přeprošuje wšitkich Serbow nanajwutrobniso.
Wučah / zwučowanje / wšelake zawjeselenja za dźěći / wječor: lampion. čah / wot 1/8 hodź. REJE

Waše kłobuki k předźělanju

donjesće jenož do wosebiteho wobkhoda za předźělanje kłobukow **na Hošic hasy 29**
Haferkorn, prjedy na Lawsk. hasy 34

Podawanje za 6 dnjow. ◆ Předźělanja na židu, somot atd. na nowočasne formy so spěšnje, čisto a nanajtuńšo wuwjedźuja.

Rjanu symjenitnu pšenicu
„Fr. Strube-Schlanstedt" ma na předań
we Wudworju čo. 18
Woprawdźity prěni wotsyw wot lońšeho originala
Nawěšiki přinjesu wužitk!

Wutrobne přeprošenje
na nazymsku konferencu krajnocyrkwinskich zjednoćenstwow naranšeje Sakskeje njedźelu 16. a póndźelu 17. septembra 1928
w Budyšinje.
Njedźelu 16. septembra:
Dop. 3/11 hodź. přednošk předarja Buchborna z Wrótsławja wo „**wočakowanju Khrysta**" (při Połnym hrodźiku 6). — Pow. w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna** w Marijinej a Marćinej cyrkwi. Tekst: Ezechiel 33, 1—20. Rěčnicy su knježa: předar Buchborn z Wrótsławja, architekt Oerlach z Kamjenicy, inspektor Brück z Kamjenicy. (Pozawiske a spěwne přednoški zjednoćenych zjednoćenstwowych khórow w narańšej Sakskej. — Wječor we 8 hodź. je **evangelizaciski přednošk** w zjednoćenstwowej městnosći při Połnym hrodźiku 6.
Póndźelu 17. septembra při Połnym hrodźiku 6.
Wot dop. w 9 hač do pop. w 4 hodź. **pokračowanje konferency.**
Tekst: Zjew. Jana 3, 14—22. Wšelacy rěčnicy.

Tunje
fofle
dźěcace —.90, mužace 1.20, **95**
žonjace pj.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikach

Město karkow!

Slub naju dźěći
Kańki a Fryca
dowolitaj sebi wozjewić
Zarjad. inspektor Albin Stöber
a mandź. Marja rodź. Trautmanec
Kubleŕ Měrćin Worak
W Budyšinje

Kańka Stöberec
Fryc Worak
bankowy zastupnik
strowitaj jako slubjenaj
14. septembra 1928 — W Škodowje

Příloha k číslu 216

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 14. septembra 1928

Naši Sokoljo w Macedonskej.

Wobdźělnik pśichi jźśe na pśichi Sokołow do Mazedonskeje je nam ze Skopje nětkole rjadki pósłał. Wón pisśe:

We Skopli, 6. septembra 1928.

W pośłednim lisće sym Wam jěšo hacź do Sagrjeba wopisał: Wot Sagrjeba sym jěli se śpěšnikom wjeźor 1/9 hodź. Dokelž mam druhu rjadowniju pśichopkašahu, mógachmy go wupśechestrjeć a w nozy spaś. Na dwuch dnjach pśichpołdnju 1/12 hodź. běžimy w Beogrodze. Se nami pśichadźachu pólśy, ruśy a cźěšy Sokołoju. Sśerśiju Sokołoju nas wutrobnje powitachu. Wot dwórnišćeźa sym cźahnuli pśiśes město do jenoho pśedmésta. Sahu běchu polne luda. Wichudźom witachu nas se sahoritośću a pśichijeśelowachu nam žołtki. Wjeźor bź wulka hoscźina. Po njej pak do łoża njeprśichódźecźmy.

W nozy w 1/12 hodźinach wotźědźechmy se śpěšnikom do Skopli a běhmy tam pśichpołdnju w 12 hodź. Teź tu nas runje tak sahorjeno a pśiwerśelnje witachu kaź w Beogradze. Wšudy sahu a namjeśa běchu kopate polne luda. Město a lud ma zyle hinajšchi wobras. W smutkownosći města sma jo nimale nasmy města runa. W pśichodnitkach pak sacźuwamy, so žmy w dalokej zuboje, ale pśicheźo hišćeźe mjeź Słowjanskimi bratrami. Wšelekake źeźe su hišćeźe z cźasa wójny rostśělane. Swjetśicha pak su swuborjedźane a pak śteji pódla nich nowy dom. W mésće widźišći wjele modernje źdrasćenych ludźi. Ale pśijani so pódla teź je wšźěmi móžnymi ludnosćemi we jich wscheloćich drastach. Widźišći tu Zyganow, Mohamedanow a Turkow. Stojimy tola nimale blizko mjeźow orienta. Muhamedanske žony nošcha hišćeźe śchelewjeź. Koło wokoło Skoplje su wyšoke hory, skalne a zyle puste. Ani trawicźki tam njerosćeźe. Jako pśiches město cźehnjechmy, naš wschudźom wutrobnje śrowjachu a witachu, nam kwětki pśichmětnjachu. Pśichpołdnju posćiśichu nam sahu hoscźinu. Jěśeź je wubjernje dobra, ale běrnow žanuch njeśyda. Sa to podawaja kulturizowy kbłeź. Sadu mógemy go do śyteje wole najeśeź. Wschudźom posćiśuja cźi winowe ficźe, melowy, figi, śłowśi a wšźě możne płody, rjany napohlad a dobre k jěźi. Bydlimy w hotelu. Nětkole je we wobrozu w 1/1 hodź. Pod mojimi wokami je hudźba. Runje je sahrała „S mozu sława Sokołoju". Se sahorjenjom naśchi bratśa, balkanśky, śerbśky Sokołoju hobu śpěwaja. Potom sahu rejwaju, hnydom pod hołym njebjom wonka na sahu. To je tu tak wašnje. Do łoża dźensa njepśicźinźimy. Sa hodźinu w 1/2 hodź. na ranje hośćźenny na Kokowe polo. Naśchi balkanśky bratśa Sokołoju wšźěmjedźu nam tam jich dolwjeśerśke bitwy z Turkami. Potom so sahu do Skonje wrośćimy. Wostajimy tu hacź do niźele (9. septembra, pśichp. red.) a cźełemy śebi wjele nadrobneje wobkładacź. Wot jow powjedźe nas wuć sahu wšźo do Beograda. Tam śiwy na wšelake města pśewobrośćeni. S Beograda wojźźemy k Adriatiskemu morźeju, so buchmy po morju jěźo sahu so na puć k lubej domizńe nastajili.

Sokolski swjedźeń w Radworju.

Pśichi najrjeńšichim wjedrje wuhotowa śebi Radwórśka Sokółka jednoźa swjedźeń, so by wobpśet pśched sjawnosću pokafała, śchto so pśches wobstajne a wuźrajne śwuczowanja wśchitko hodźi dozpěć. Sobotu pak chyźiśche teź wěśće druśich do swojich truhow wabiś a tak muźi Sokolenja rozśěrjeć. Hišćeźe je tak mnoho młodych śerbśkich pachołow, kotśiž hišćeźe so cźełosćuczowanja sdaluja, dokelž njejźu hišćeźe spśinali hódnotu Sokolenja ja skrućenjo cźěła. Ale sobotu mógemy teź wusnaś, so nasch Słowjanski ptak ławoje kchidła pśichezo dale a dale po śerbśkej jemi wupśeśerśéwa. A teź w Sokolskich kruhach pokasuje so rjany postup, wot léta k létu, śchtož tam mózachmy teź w Radworju sandźenu njedźelu widźeć.

Do cźaha so jestupawśchi cźehnjechu Sokoljo po symkach hudźby wot Brylez korćmy na śwuczowanišćeźo sadu nowe śchule, hdźeź so khorhowi w śerbśkich barbach śmahowachu. Po powitańskich Słowach bratra Bjarścha wustupichu Sokolske dźěći ź prośtym śwuczowanjom. Na to sćehowaśche proste śwuczowanje muźśkich. Knjeź wuczeŕ Nawka wěrćeśche nětko krótke Słowo k pśchitomnym, śtó běchu ź Radworja a ź blišćeje wokoliny pśichkmawitali na śwuczowanišćeźo. Wěrćnik wubśehnu wusnam cźełosćuczowanja, wobźeje teź sa dźěći. Nichtóń njedyrbjał so Sokolenja sdalowaś, ale pśicheźo ź pilnym śwuczowanjom śiwoje cźěło śtruśiś. Sajźo wustupichu Sokolske dźěći. Tutón wustup wuwabi pola pśichkladowarjow wjele śmjeńca. A teź dźěćom samym so to lubjeśe, dokž mógachu so jónu khwilku pśches śiewu kulaś. Muźśke Radwórśkeje, Maleśchanśkeje a Porśchićanśkeje jednoty, pośłednje bź je śwojeŕ rjanej Sokolskej khorowju pśichkwitała, śwuczowachu nětko na bradach. Pśches śwoju wusćiśnikosć samóchu woni wocźi wśćich pśichkladowarjow na so śputaś. Runje tak derje poradźichu so śwuczowanja na pśékuźu, hdźeź bź teź hobrśi postup, kiž je nasche Sokolstwo cźiniło, jasne spóznaś. — Hišćeźe jónu wustupichu dźěći. Dworjachu diwe śłupinje, kiž so tohorunja wśćem śpodobachu. Teź rośśěrjenje śerbśkich narodnych rejow je śebi Radwóśćka Sokółka jednoźa do śwojeho programa wźała. Tśoje bu wonka jako pośledni dypk popołdnišćeho porjada pśichedwźedźechu a to: „Mój śchewzo, pój a śchij . . . ," Pśicheźo Dy khodźišći . . . ." a „Stup dale . . . ." Po dźaknych Słowach *městoštarośty, bratra Bjarścha*, śeśtupachu so wśćitcy do śmjeźdźeńśkeho cźaha. Na cźole kroćeśche kapała, potom wjeśne hołzy, kiž běchu śobu rejowali. Dale śtrokośće dźěći. Nětko pśichidźe Porśchićanśka khorhoj, sadu njeje kroćachu Maleśchanśke Sokółki a śkónćnje boroš. Cźah cźehnjeśche se śwuczowanišćeźa po wśej wokoło, jako ź Brylez korćmje, hdźeź bu roseźdźe. Dołho njetrajeśche a hižo hudźeśche tapaka a wabjeśche k wjeśnoŕej rejzu. Po dwě hodźinśkej pśchestawzu sapoćinaśche so po 8 hodź. wjeśerny poriad. Pśchedstajachu so hišćeźe jómu narodne reje w žurli. Tutón cas pśichidachu jednu śchtwórku. Mjes tym běchu so hižo hrajerjo pśichitowowali a pśchedstajichu wjeśelohru: „Wona pśichiźdźe". Ale Herśka tutón cas njeśpěchźeźe. Wona bź ŕebi.ła wěźku pśchemyślała a na posśišće wotśtorcźiła. — Nóśe běchu wśće w bohrych rukach, tak so wśchitcy śwoju wěź derje cźinjachu. Wośebje ŕpodobaśche so kominarowy śłužownik ź. Měrćin (brat Handrika), hdyž tak rěźnje na śwoju Khrušćiku ŕyominaśche. — Bratr Bjarśch mnowaśche hośćom śłowa dźaka sa to, so běchu na świedźeń pśichświtali a tak śwój sajim sa śokolśtwo pokasali. Herźy sabłukachu a łobke nóźti wjerćeźachu so wśchi wjeśołej rejzy. Ale bołho njetrajeśche a naśchi śokoljo nad hišćeźe jónu pśchekwabichu. Nadobo nawali se cźerjóda pśchedraśćenych śokołow do śriedź jurźe a pokasaśche nam wśchelake tryśći a kunśchty, tak so mózachu śo wśchitcy tak prawie do śyteje wole naśmieć. — Radwórśka śedwota pak niech je śpokojena se śwojimi postupami, a njech ko nasch śłowjański ptak „Sokół" pośběha pśódaŕ dale, dale, pusće sa narod a wótčinu! Na źdar!

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Ssebnitz.** (Wěźny woheń). W Sakskej Schwizy mjes Sebnitzu a Nowym Městom je wěźny woheń wjele śchkody nacźinił. S pśichcźinu wobnja wšźe śchtrichcźa, kiž běśche ź wuhinja dróhoweje parneje walzy wulećeźaka.

* Se **Sebnitz.** (Na wulćeźe wamrěła.) Na njedźelśk w wulćeźe do Sakśkeje Schwizy bu 18-lětnej hólcy nadobe śłe a sa krótki cźaś wona hižom wumrě. Jeje cźało so wjeśerku do Schandawy.

* S **Drježdźan.** (Na Susobowarja po 2½ śtach wuśledźili.) W śwoźatku měrca 1926 hižbe bo w nozy nadach do njewobwdlenje ležejuce wille w Kóśćichbrodźe dobył a je wurabił. Nikto pak śo polizii poradźił, śłódnika wuśledźiś. Mjeź je 34lětny dźěłaŕ Emil Bunk ź Röderawy, kiž hižom druhemu śłódnistwu dla we Waldheimskej śtrafalcy śedźi. Bunk wuješe lubośćinske pocźahi se žonu śtukowneje śchadowarjeho wobźedźerja a bu tak we willi znaty. Dźeł kradnjenyć

zejś wobaj w Meeranje bydlitaj, w Krimitschawje wopaczne dwěrhrimarje wudawakoj. Dźěłaćerja policija ischcze w Krimitschawje saja, kótrež posłałscho ju ji też oradźi, pišmikistajerja w Meeranje sajeć. Pšchi pšchetanju pišmikistajerjowcho bydlenja namakachu potrjebu, kotruž wón k dźěłanju wopačnych pjenjez trjebasche. Wobaj sajataj staj ju wuwukoj, so staj dwaceći wopačnych wěrhrimarjow, kiž je pišmikistajer dźěłał, do ludźi pschisjełoj. Pišmikistajer je też spytał, wopačne pjeczěrhrimarje dźěłać. Te pak ju jemu njeporadźichu.

* S **Meeranu.** (Sćmjertne fnjeseńoźił.) We nozy wot 3jatka na 3obotu namakachu na drósy na Korczšckich honach ubjerja Pawoła Fryčzu ſ Dürrenuhldorfa ſ cźežkimi ranami na h.owje morwcho ležo. Pódla njeho ležesche cho njewobschkodźene jěźdne kolo. Najskerje je do Fryčza, iż ſ kokom po drósy jědżeschе, automobil abo motrjfe kolo njeko, so je fmjertnje padnył.

* S **Annaberga.** (Wobosina fmjerćz.) We Wieſy ćzyscheje žona na spiritušowym warjaku kojej ſhrěcz. Wona pschila spiritus mérjo, so je płomjeńcko hižom h.ěło. Nadobo wupraſne wulke płonjo, ſ cźimž spiritušowa bleſcho rosbuchny. Sso palcay ſpiritus wuła ſo na jona, kotraž ſo hnydom wohnjowemu ſtołpej cunaſche. Wobžarujomnu dowjeſcha cźežko wopalenu do Annaberſkej měſchćanſkeje khorownje, hdźež ju fmjercz kórhy wot žałoſtnych bolosćow wumó.

* S **Aue.** (Twar nowcje khorownje). Měſchćanſky ſoſtupjerjo ſu nowotwar měſchćanſkeje khorownje pschiſwoliłi. Trěbne pjenjezy, kiž ſu hižom ſwěſćene, wucźimja 1 275 000 hriwnow. W bliźſchim cźaſu hižom chcedźa ſapoczeć twarićź.

* S **Platwna.** (S hribami ſo ſajedojećili.) Tu ſu ſchtyri ſtawy jeneje ſtwójby, macź a jeje tſi dźećzi, 7 hacź 11 lét ſtare, do khorownje dowjeſcź dyrbjeli, dokelź běchu ſo ſ hribami ſajedojećile. Macź je nacźeſćzho ſkhorita.

* S **Lipſka.** (S ſaſchćikom ſarafenty.) Jedyn privatny wuczeř chzyſche w ſwojim bydlenju na Burgſkej drósy něhdźe zeninać cźežki kaſchćik ſ khamora dele vlacź a ſtupi ſo k temu na hrěcźu. Tuta pak ſo pod wulkej cźežu ſtama. Wuczeř padźe a ſaſchćik dyri jemu na hłowu, ſo wón hnydom morwy ležo woſta.

* S **Lipſka.** (Tragiſki ſeſtrjehnk ſtóſtniſtwa). Sandźenu njedźelu dopołdnja wokoło 11 hodź. bliźeſche ſo na drósy ſ Threny do Fuchshaina njeſnaty muſſki 19lětnej holźy, kotruž ſ běrnyſkopanja pſchihdźe a rjekny k njej: „Tołſta, njedźelu ſo njeſmědźa běrny ſdźerać!“ Nadobo ſchrabny muſſki holzu wot ſady wokoło ſchije a ju dajeſche. Sdyhla holza pak ſo nadpadnyć wutorhny a pſchi ſkitowanju njeſnateho we wobliczu rosdrapa. Ta to je muſſki holzu najſćerje někotre raſy ſ ſijom pſcheſ hłowu dyrił a ju cźežko ſranił. Nadpadnjena jemu wótſće wo pomoc wołajo cźekny, też nadpadnik ſo ſhubi. Jako holza ſ ſwoju wopanzanu domoj pichińdże, ſo jeje dźěd tak wuſtróji, ſo bórſy na to ſ Bożej cźeſći ſajaty wumrě.

* S **Lipſka.** (Straſnjcze padnył.) W Lipſku je 31lětni żelezniſti dźěłaćeř ſ woknom jeneho bydlenja w druhim poſthodźe dele ſkočił. Wón běſche ſo ſ holzu ſwadźił, kotraž tam bydleſche. Dóńdże k pukam mjes nimaj, pſchi cźimž muſſti holzy pjenjezy wuběrć, kiž běſche ji darił. Se nimi ſkočił ſ woknom won. Najſkerje je ſebi myſlił, ſo we pſchiſeńſkim bydlenju pſchebywaſche. Se ſlamanymi ſtawami a ſlemjenym rjapom woſta delkach ležo. Jeho dowjeſcźo do khorownje ſwj. Jakuba.

* S **Liebawy** w Schleſyſku. (Piwo na kruſchwy.) Schlyriſetni ſynk polizijh Schuberta wmpi, jako běſche kruſchwy jěł, maličkoſćą domiazeho piwa. Pod ſakoſtnymi bolosćemi dyrbjeſche dźěćko ſa dwaj dnjej wumrěć.

* S **Hłohowa.** (Sćmjerne ſajedojećenje.) Pšchi rěſanju ſwinjeća w Retawje pola Hłohowa (Glogau) ſtiż běſche na cźerwjenym pobćěh thore, ſajedojći ſo rěſniſti pomognik, kiż mějeſche hołazu ruku. Sacźrunjeź wón hnydom lěkaſku pomoc pytaſche, dyrbjeſche na ſajedojećenje wumrěć.

Cyrkwinske powěśće.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi změjo 15. njedź. po swjatej Trojicy farař Kapleř rano 1/8 hodźin serbske Boże wotkazanje, 1/2 9 hodźin farař Tišer serbsku Božu službu a w 10 hodź. farař Kapleř rozrěčenje z młodźinu. — Wječor 1/2 8 hodźin misionski film.

Z Barta.

15. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 h. němske kemšenje.

Z Budyšinka.

15. njedź. po swj. Trojicy budźe rano we 8 hodź. so serbske předowanje čitać.

Z Bukec.

15 njedź. po swj. Trojicy rano 1/7 hodź. je němska spowědź, we 8 hodź. němska, a dop. 1/10 hodź. serbska Boża služba. — Wumrěł: Bohuwěr Jan Wićaz, khěžeř a železničař we Wajicach, 39 lět, 8 měs. a 28 dnjow stary.

Z Budestec.

15. njedźelu po swj. Trojicy změje farař Bóje rano w 7 hodź. serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/10 hodź. němske předowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za našu cyrkej. — Pop. w 3 hodź změje farař Bóje serbsku a w 5 hodź. farař Rjenč-Wjelećanski němsku spowědź.

Pónđelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje pozawnow.

Wutoru wječor w 6 hodź. změje farař Bóje we Kobanic domje w Čornych Noslicach serbsku spowědź a w 7 hodź. němske kemšenje.

Srjedu wječor 1/8 hodź. je zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Čelnecho.

15. njedź. po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. serbski hamt, w 10 hodź. serbska Boża služba.

Z Hodźija.

15. njedź. po swj. Trojicy změje farař Wjezař rano w 7 hodź. němsku spowědź, farař Voigt we 8 hodź. němske a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje. W 11 hodź. je kemšenje za dźěći.

Z Hrodźišća.

15. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża služba. Pop. w 4 hodź. němski hamt.

Z Hučiny.

15. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska a 1/10 hodźin němska Boża služba.

Z Khwaćic.

15. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němske a 1/10 hodźin serbske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

15. njedź. po swj. Trojicy, žnjowy dźakny swjedźeń, je w 9 hodź. němske swjedźeńske předowanje z cyrkwinskim khórom a wopórom žnjowcho dźakneho swjedźenja. Zběrka z wobkhadźenjom wokolo wołtarja)farař Gottfried Kanig).

Z Łupoje.

15. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodźin němska Boża služba, po tym dźěćikemšenje.

Z Malešec.

15. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske, a dop. 1/10 hodź. serbske kemšenje Zběrka za cyrkw. porjedźenje w Leutersdorfje. W 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

15. njedź. po swj. Trojicy dop. 1/2 9 hodź. so serbske předowanje čitać.

Z Njeswačidła.

15. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź serbska, a dop. 1/10 hodź. němska Boża služba. Pop. w 3 hodź. němske a w 4 hodź. serbske kemšenje w Zarječu

Srjedu w 3 hodź. zónsłe tow. pola Klahnec.

Z Nosačic.

15. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. němska Boża služba, po tutej němska spowědź, farař Eckelmann-Ketlićanski. Zběrka za Lutarjecy.

Wutoru, 18. sept. wječor 1/8 hodź. towarstwo žonow na farje.

Z Poršic.

15. njedź. po swj. Trojicy budźe rano w 7 h. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/10 hodź. němska Boża služba; zběrka za wobnowjenje cyrkwje w Leutersdorfje. Pop. 1/2 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za starše dźěći.

Wutoru wječor we 8 hodź bibl. hodźina we Kumšicach, knjez wothładař Křižan.

Z Rakec.

15. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska spowědź a swj. Božo wotkazanje, w 9 hodź. serbska a 1/11 hodźin němska Boża služba, potom Boża služba za serbske dźěći W 16 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) a Boża služba za dźěći w Hermančanskej šuli. — Pónđelu w 7 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć. W 20 hodź. žónske towarstwo pola Winterec.

Z Rychwałda.

15. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź. němske, a 1/11 hodź serbske kemšenje.

Z Wóslinka.

15. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske, a dop. w 9 hodź. němske kemšenje. Zběrka. 1/11 hodź. Boża služba w Cisowje.

Z Wósporka.

15. njedź. po swj. Trojicy je dop. w 9 hodź. předowanje a 1/11 hodź. kemšenje za dźěći (farař Gerhard Kanig z Ketlic). Wječor we 8 hodź. zhromadźi so evang. tow. miedźencow (farař Gottfried Kanig).

Přilopk.

* S **Ssurowa wjecźba wobschkodźeneho mandźelſtkeho.** Na njewjedźnje ſtruchle waſchnje wjeźi ſo ſchenz ſ Bajla pola Milana, kiż ſubowarja ſwojeje žony ſe ſchidleſchkom mori a ſwoju žonu nuſowaſche, ſo by roſkatane cźelo koſchiſa. Thariſećećlětny ſchenz bě poſłajił hižo dołhi cźaſ jako hrubý cźłowjek ſmaty a bě hižo wopjet potbkołtany. Hižo bléſchi cźaſ wěrjeſche, ſo jeho ſwoja žona ſ pſchećeſtom Boggiom wobſchudźa, ſchtož pak jeho njewottrajeſchi, ſ Boggiom dalſche pſchećeſtwo hajićź. Jako ſo žona ſchenza ſe Boggiom wječor domoj wróćź, proſcheſche ſchenz pſchećelo, ſo by bliže ſtupił a pópła ſwoju žonu do kóża. Wona pak njepoſłuchnaſche, ale wróćźi ſo ſe ſwojej ſydomletnjej dźowku do jſtwy, hdźež ſo muſſkaj ſtrěchu wótſće wadjeſchtaj. W běhu wurěčźowanja hrabny ſchenz ſa ſchidleſchkom a roſkała njeſbožowneho Boggia na hróſtne waſchnje. Mjes tym ſo roſkorjeny ſchenz dale do na ſemi ležazeho kalaſche, běžeſche žona na dróhu, bu pak wot jeje mandźelſkeho wróćźo wuhnana a nuſowana, mrěźazeho ſubowarja koſchićź. „Koſch jeho, koſch jeho!“ rejeſche mordaŕ. „Ty dźe ſy to prjedy derje dokonjaka, tak koſch jeho teź w ſmjertnej hodźinje“. Wrěſchćenje dźěćerja, kiż bě je ſwědkom hróſneho podanka, ſwoju ſuježobu na mětnu njeſtutka. Mjes tym ſo žonu a dźěćerjo wotmjeſchechu, bě ſo mordaŕ ſhubił. Wóſahu pak jeho bórſy doſahnychu a ſajeć. Wón proji poliźiſtej ſe ſymnej kreju, ſo je ſe ſwojim dźěłom ſpokojom.

* **Kónz młodoſtneje lubosće.** Stónczńje je John Burdon, nahladny wobkhodnik w Cincinnati, ſwoju młodoſtnu lubošć, Róžu Gurez, domoj pſchewodźał. Wšěche pak teź najwjeſelſchi cźaſ, pſchećoż Burdon je pſched krótkim ſwoju wohuda polnej licźbje ſ wulkimi kroćelemi. Pſched 70 tydnami wuhladoſchtaj ſo jwonaj w „Jendźelſkej dźeći kročź a ſahladaſchtaj ſo teź do ſo. Tola ſtarſchej Gurez běſchtaj pſchećiwo tutej žeńtwje a pózłałſchtaj ſwoju dźowku do druheho mésta. Wón pak twućahny k wjeſcoru, ſo by ſwoje ſbože w Ameriźy pytał. Sbože bě jemu pſchihłołene, a wón bu w Cincinnati ſ nahładnym měſchćanom. Pſched krótkim ſarjadowa Burdon wulki ſwjedźeń, wo kotrymž teź jendźelſke nowiny wjele pišachu. Na to doſta jenoho dnja liſt ſe ſcźehowazymi rjadkami: „Wſy ſće tammy Johna Burdon, kotrehož ſebi pſched 70 létami ſa ſwojeho nanajenju wuſwoliſch. Wo pſchećelnu powěźeź proſhy Johna Róża Gurez.“ Johnowa wotmołwa bě ſnjeſelaca ſa Róžu a hižo dwaj měźazaj poſdźiſcho wotmě ſo ſwaſ. So tuta wopraſdźita ſtawiſna niebý pſchemamutiſły klinzała, njech je hiſchcźe pſchiſpomnjene, ſo je John Burdon w Kh. hu cźaſa dwójzy ženjeny był.

Swóibne powěśće.

Sm ě r ć e ł o j: Lucia Pabełeź w Běłej Wodźe, 16 lět. — Albert Hirſchfelder w Hródku, 38 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Firma Johne-Werk Aktiow. je ſebi wotmyſlita na ſwojej ležownoſći na Schäferſtej dróhy 44 (měſtniſ. ſćiny cźo. 477 ℒ) notwarićź a dźěłacź dacź

powětrowy hamor.

To ſo po § 17 němſkoſtatneho pſchemyſłowego porjada woſſewi ſ namołwjenjom, ſo bychu ſo pſchiſpołne pſchećiwjenja pſchećiwo tutej pſchipraſnje najpoſłedźo ſa 2 wjedźeli wot wubaća tuteho woſjewjenja na wſchěmyſłowym hamcźe w Kupnizy po 2 ſchodomaj wó ſwojej cźo. 10 ſapodate.

W Budyſchinje, 1 ſeptembra 1928.

Měſchćanſka rada, pſchemyſł. hawn.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota“, tow. kat. Serbow, ma njedźelu 16. sept. wulět na Butrowu horu. Wotjědźemy 1/28 hodźin ze železnicu (Sonntagsfahrkarte Bischofswerda — 90 pj). Wšitkich sobusstawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

předsydstwo.

Bukecy. „Serbske blido“ zeńdźe so njedźelu 16. sept. popołdnju 1/27 hodźin na Cornohołu. Wotjědźemy 1/26 hodźin z Bukec.

Bukecy. Jednota „Sokol“ kóždu přenju póndźelu we měsacu zwučuje starši wotrjad, młodši pak kóždu sobotu.

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh“ zeńdźe so sobotu wječor w 20 hodź. k swojemu měsačnemu posedźenju pola Gusty Zmija na Christianskej dróze 22. Njedźelu popołdnju wotměje so w Křižnej cyrkwi Boża služba za našu serbsku wosadu w Drježdźanach. Předowanje změje knjez farař Mjerwa z Bukec. Wšitcy Serbja su wutrobnje přeprošeni.

Předsydstwo.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš“. Njedźelu 16. sept. popołdnju w 5 hodź. je pola Mrózec měsačna zhromadźizna. Přińdźće wšitcy, dnjowy porjad je wažny.

Předsydstwo.

Khróšćanski Ratarski Dorost njemóže nětko z awtom do Radworja jěć, dokelž je přemało wobdźělnikow. Předsydstwo pak należnje namalwja, zo by so za zlět prawje bohata liča podała, wosebje teń za popołdniši dźěławy dźěl. Započatk w 3 hodźinach.

Pančicy. Nawječorny wokrjes „Sokol“ přeprošuje wše jednoty na swój lětny swjedźeń 16. sept. w Pančicach. Přińdźće w paradnych pak we zwučowanskich drastach. Porjeńšće nas zlět z wašej přitomnosću. Cheeny z nowa so zhrěź za narod a wótčinu a zjawnosći pokazać, kak pola nas z čłowjekowanjom steji pola wulkich a małych. Přikhwatajće we bohatej ličbje.

Swjedźeński wubjerk.

Pančicy. Štóž nima dowolnosć wot swjedźeńskeho wubjerka, njesmě ničo na lucy při sokolskim swjedźenju w „Lipju“ 16. sept. předawać. Štóž so tomu napřećiwi, tón so bjeze wšeho wupokaza.

Swjedźeński wubjerk.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 16. sept. pop. 1/25 hodźin pola Hönčec swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na njej wobdźělić, też hosćo a sobustawy su nam wutrobnje witani.

Předsyda.

Štó by mi mohł J. Čišinskeho „Formy“ předać? Temu bych jara dźakowny był.

Bjarnat Krawc.

Serbscy pěsnjerjo a hudźbnicy! Spěwarjo trjebaju nuznje **dobre heslo, narodne**, jadriwe a krótke — snano 4 rjadki dołhe hrónčko. Zhrabajće so na to pjemo k skutkej! Zapóśelće słowa hač do 15. oktobra t. l. na redaktora „Skowronka“. Najlěpše so tam a w Serb. Now. wotćišeli. Hudźbnicy móža po tym 4 hłósnu hudźbu złožić a) za měšany khór, b) za muski khór. Termija 1. decembra. Hač do 1. januara 1929 wuběra wuzwolena komisija najlěpši wutwor a mytuje je z čestnym darom. W mjenje zwjazka spěw. towarstwow

Bjarnat Krawc.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk Serbsk. Rat. Dorosta woswjeći njedźelu 16. sept. w Radworju swój 5lětny zjězd. Popołdnju 1/24 hodźin **dźěławy dźěl,** wobstejacy z 3 ratarskich přednoškow. Wječor **zahawny dźěl,** kiž wubohaja towarstwo „Serb. Rat. Dorost“ Radworski z pomocu spěwarskeho towarstwa „Hudźbna jednota“. Wšitkich sobustawow zwjazka, cyłu serbsku ratarsku młodźinu, kaž też cyłe serbske ratarstwo na tuton zjězd wutrobnje přeprošuje

předsydstwo Zwjazka Serb. Rat. Dorosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku, Marco Smolerjo w Budyšinje. Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. Za korespondency: Arnošt Barth w Běrnjerjo. Za nawěšćki: A. Jaco w Budyšinje.

ani mokrota njerwadźeschcej. Pjerschcej bě pschezo mjelna a žypotata.

Hdyž běrny domojtkowachmy, mózachmy sćěhowazy wunoschk šwěrćicz:

Hnojenje na 1 ha	Wunoschk we zentn. na 1 ha	Wunoschk schrown we zentn. na 1 ha
Njehnojene	432,6	68,48
Jenož selenty hnój	526,8	83,52
40 kg kośćowki a 60 kg draßla	455,0	70,02
40 kg kośćowki 70 kg draßla a selenty hnój	589,4	90,86

Tu widźimy, hdyž šmy j kośćowku a draßkom hnojili, naßběrachmy wo 22,4 zentnarjow wjazy hacž na njehnojenej pódje. Na polu, hdyž šmy jenož je selenym hnojom pohnojili, naßběrachmy 94.2 zentnarej wjazy běrnow a na šahonje, hdyž selenty hnój kośćowku j draßkom hnojischmy, naßběrachmy šamo 156,8 zentnarjow běrnow wjaz hacž na njehnojenym polu. S toho špóznajemy, kak je šo póda je selenym hnojom na dušyku wobohaćiła.

Hdyž žebi wudawka ja žymjo jeleneho hnoja a džěło wobliczimy, wuczini wschо hromadźe wokoło 78 hr. Ale ja běrny dostanjemy něšto 206 hr. Tu mamy 127 hr. čisteho wunoschka wjazy. Hdyž k tomu wudawki ja pschikupny hnój pschiliczimy, schtoj wuczini 37 hr., bě wschо hromadźe 115 hr. wudawkow, ale ja to naßběrachmy na tśećim šahonje, hdyž šmy j kośćowku hnojili, 78 dwojozentnarjow. Ša to dóstachmy 343 hriwnow. S toho wuczini čisty wunoschk 227, 65 hr. wjazy.

Tak bohaty wunoschk mějachmy je selenym hnojom. To pak njeje hišće wschо. Hišće pschichodna rostlina je šo wo wjele lěpje wunjesła hacž prjedawše.

Rólnistwo.

Kajka družina runkliży je najkhmańscha ja naš.

Družiny rěpy rośeśnawamy wot žebje po šornje a po barbje. Mamy podołhojte, kulojte, płaczite abo na kruschwy podobne rěpy. Po barbje mamy běłe, rózowe, cźerwjene a žołte rěpy.

Do podołhojtych rěpow žłuścha Eckendorfska, Friedrichwertska a Kierschowska rěpa. Do kulowatych žłuścha Oberndorfska a do tych na kruschwy podobnych žłuścha mamutka a połzokorowa.

Tute družiny móžemy pola wschěch wulkich firmow dóstacź. Někotre družiny maja jenož jenu a tuńamu barbu, druhe žu wschelakich barbow, jako Eckendorfska a Oberndorfska kotreż žu žołteje a cźerwjeneje barby.

Kšóžda družina žada žebi wšče wuměnjenja, schtoż pódu naštarpa. Płaczite rěpy jako Oberndorfska tśa jenož nikko w pódje a tohodla móžemy je w nikkej pódje pěstowacź. Podołhojte rěpy, jako Eckerndorfske a kulwate Lewowiške cźerja hłuboko korjenje. Tohodla žadaja žebi prowje hłuboku pódu. Hišćeše hłubschu pódu žadaja žebi mamutki. Najwjetschi wunoschk mamy j podołhojtych Eckendorfskich rěpow. Najmjenje mamy j płaczitych (Herndorfskich). Naßłutsche žu a najwjazy zokora w žebi maja mamutki a połzokorowe rěpy. Sčo też najtwjerdsche a tak šo nam najdłéje hacź do nalěcźa dźerža. Najmjehsche žu Oberndorfske. Tohodla też najprjedy šhnija. Skót pak ju tohodla rady žerje, dokelž je se wschěch rěpow najmjehscha.

Hacź nam rěpa w hromadach šhnije abo niz, to najprjedy na barbje faleži. Najdléje do nalěcźa šo nam běła rěpa w hromadach dźerži. To žu połzokorowe a mamutki. Žołta rěpa prjedy šhnije. Cźerwjene móžemy do krénich rěpow licźicź, běłe šo nam najlépje a žołte najhubjeńscho dźerža.

Dokelž chcemy hacź do nalěcźa a to hišćeše prawje dołho rěnu skotej dawacź, dyrbimy wschelake družiny rěpy hadźecź. Tuž hadźajmy Eckendorfsku, mamutku a połzokorowu. S Eckendorfskej mamy najwjetschi wunoschk ale njewutraje dołho w jamach, mamutka njeje tak wulka jako Eckendorfska ale ja to hacź do kónza haprvla wudźerži. Słónežnje połzokorowa je najmjenjscha, ale ja to móžemy ju hacź do kónza meje w jamach chowacź. Potajkim, dosahamy nam tak dołho hacź nimamy dosć seleneje pizy. Tohodla wošyjemy $^4/_6$ pola ja Eckendorfsku, $^1/_6$ ja mamutku a $^1/_6$ ja połzokorowu rěpu.

Na hórskich, łóhkich a nikkich pódach a na naschich delanskich pěškach dyrbimy šo wěšo j Oberndorfskej płaczitej rěpu špókojicź. Tam šo nam njeby žana se spomnjenych družinow radźiła.

Stara hnójnica.

Mamy-li hnójnicu pschedołho w jamje, njeje wjazy wjele hódna. Wěšo dyrbi šo jucha najprjedy sadrožđźicź, tola, je-li hnójnica j hróbźe połkhadźa, dha je hižo sa 24 hodźin sadrožđźena. Hnójnicu dyrbimy cźasto wosyjecź. Potajkim sa dwaj dnjaj je hnójnica tak rjez k woženju sraka. Stojí-li dleže w jamje, dha šo nam wo niczo njesłépschi. Hnójnica wopschija dušyk w formje wuhliczinateho schtapika. Tón j hnójnicu jara špěschnje cźeka. Tohodla też žane měschenje juchi niczo njepomha a cźim bóle wadźi, dokelž j tym wjele dušyka cźekuje. To pschipomha. Hnójnica hnóji najkhmańscho, hdyž ju hnydom do pódy sadźekamy. Tohodla j nej ženje swjerćha njehnojmy. Dyrbimy-li jónu ju dleže w jamje wostaicź, poliejmy ju še starym maschinskim wolijom. Wolij potom swjerćha stoji a tak žadyn dušyk w formjee wuhliczinateho schtapika j neje njecźeka. Wěšo njemóžemy ju mjes tym měschecź. Też kedźbujmy, so beschcźowa woda do jamy njeběži.

Prašenja a wotmołwjenja.

P r a š c h e n j e: Nasche proßata kaschkuja. Ssnadź maja cźerwje w płuzach.

W o t m o ł w a: Patśe proßata dwójzy sa dźeń še horzej wodu. Do wody pschidajcze Izizu terpentinoweho wolija abo kreolina. Sa někotre dny budźa proßata strowe.

P r a š c h e n j e: Dokelž běšche létża hubjenje j pizu, dyrbjach něschto skotu pschedacź a tak mam jara mało hnoja. Móžu žonopej na wotmnischczo sa selene hnojenje wožycź. Sa łupiny je pschepośpje. Potom bhch rady pósanje žito wožył. Hdy mam potom j Domaschowej mucźu pohnojicź? Wowžej njeżbym j hródźnym hnojom pohnojił.

W o t m o ł w a: Se žonopom je na selene hnojenje pschepośpje. Žonop k žwojonu dospołnennu wutwórczu pschezy wokoło dwaj měžazaj trjeba. Nadscho wotwołnischczo hnydom spodworajcze, je-li hišćeše njejšeše. Hdyž chcesze k létu žonopej na schczerniischczo wožycź, rośnjetajcze Domaschowu mucźu a kali potom, hdyž je žonopej hižo šestha-dźał. Žonopej je sa hnójnicu jara dźakowna. Naschmu pak njeßmęcze pschepośpje na dobro šaworacź.

P r a š c h e n j e: Moja kruwa žo stajnje lisa a lisa też druhe kruwy. Druhdy šakaschkluje, ale hewak derje žerje. Schto je j pschicźinu?

W o t m o ł w a: Wascha kruwa cźerpi na njedostatk wapnowych a fosforowych želi. Pschidawajcze ji do pizy a pieża pizne wapno. Też rybjazy tuk j fosforom mózecze ji pschidawacź. To pak njech wam šótny łékaŕ pschedpiša.

P r a š c h e n j e: Na dwě łęcze stary byk ma po zylym cźele šame brodawki. Kak mam je wotstronicź?

W o t m o ł w a: Wjetsche brodawki dyrbicze na kóždy pad j koże wurešacź. To pak šótnemu łékarjej pschepodajcze. Sšami žo j tym wjedarajcze. Mjeńsche brodawki ponajsamy j rjaßnikowej tinkturu (Jodtinktur) ja dźeń jónu. Tak brodawki šame wotpadnu.

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 37 Budyšin, 14. septembra 1928 Lětnik 35

Kurjeńc, kotryż móžemy sebi sami natwarić.

(S 2 wobrasomaj.)

Kóždy plahowaŕ kur móže nam prajicź, so kury jenoż potom derje njeju, hdyž maja dobry kurjeń. Tohodla dyrbimy na tóžbu pad też blisko kurjeńca městno k hrjebanju pschiprawicź. Kurjeńc dyrbi dwej šuchi. Wjóžny kurom njehowi. Kóždy njemóže pak žebi někto tajki kurjeńc natwarićź dacź. Je bóle šam na žebje pokasany. Schtóž ma łubosćź k pjerinje, tón šo też rady wo nju stara. Naschi prěni wobras nam pschedstaja, kak móžemy žebi dozyła jednorje tajki kurjeń šami natwaricź.

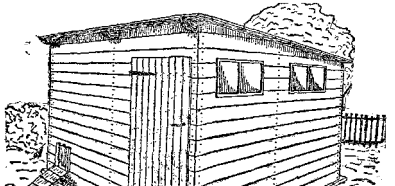

1. wobraz: Kurjeńc.

Najprjedy natwarimy j zyheli kruty šaklad na městno 210 schtwórzownych zentimetrow. Kurjeńz šamón je 200× 200 wulki. Zyhelowa kroma je deleka potajkim wschudże wo 5 zentimetrow schěrscha. Na tele 4 murki nakładźemy najprjedy papjerz, (Pappe), so by nam drjewo bórzy njeschniło. Na to położimy na papjerz schtyri hrjedy 8×10 zentimetrow žyłne. Do tych šapuschcejmy wóžom šlotpow, kotreż horjeka šašo j hrjadami swjasamy. Stołpy a hrjady njech žu wschě jenak žyłne. Na tej stronje, hdyž žu durje, šašadźimy hišćeže dwaj krótschej stołpikaj. Na tej stronje, hdyž žu durje, położimy hišćeže dwě druhej hrjadże, so by pośom tśeha do šady nawiżawa. Stołpy, kotreż do delnich hrjadow šašadźimy, žu 180 zentrimetr. dołhe. Stołpy j hrjadami wšo prawje kruże swjasamy. Hdyž šmy někto tak rjez kośćowz zyłcho kurjeńca natwarili, sapoczinajemy j deškami wobiwacź. Najprjedy wobiwamy kurjeńz šnutška j deškami. Deški pschiklepamy po dołhošći. Pschi tym nješabudźimy na wótno. Potom klepamy deški šwonka ale prěki. Te njech žu po możnošći tak dołhe kaž zyły kurjeńz. Na kónzach dyrbimy je prawje kruże hromadźe klepacź. Sa deškami natykamy pochowinu abo jeżne pluwy j hlinu šmješkane. Tohodla najprjedy wot deleka sapoczinajemy, a hdyž šmy mjes deškami wupjelnili, pschiklepamy šašo wyšche deški. Stónežnje, šmy-li mjes deškami wšcho wupjelnili, pschihotujemy tšechu. Tu je džěło tešamže kaž pola pobócźnych šcźenow. Najprjedy wot nutška wjerch pschiklepamy a na njón něschto šuchego rěšu šešypamy. Na to naklepamy šwjerćha deški a na deški pschiklepamy šašo papjerz. Durje žu zyle jednore kaž druhe. Jenoż dyrbimy žebi je derje wotmérićź, so bychu žo derje šamjerale. W druhim rózku pschiprawimy džěru sa kurjeń, wonka k nutškazenju. Sa wokna móžemy žebi też zyle jednore wobluki wudźełacź a schklenźu do nich šašadźicź.

Šmutška nimamy dale žane wulke wuschparanje. Na druhim wobrazu, schtoż nam póboryš pschedstaja, widźimy zyle derje kak tajki kurjeńz šmutška wupada. Najprjedy

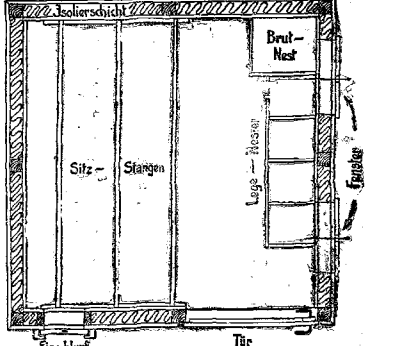

2. wobraz: Podrys kurjeńca.

pschiklepamy 3 žerdki na kotreż žo kury w nozy šydaja. Te njech žu jena wot druheje 35 zentimetrow a wot sadnjeje šcźeny 20 zentimetrow šdalene. Žerdki njech žu we-

...wschodniej strony wsche a wschodu kurnate. Kożdo jerika ...mierzow wysche hacz dwuha. W prawnim ... pisi wysche hnjezdo, kotrez je 35 zentimetrow ...dołhe a 40 zentimetrow hłuboke. Do toho hnězda wudźełajce wobkrute durczka, so by pata pschi žiwdanju měr njeła. Pschi wótnach natwarimy dale hnězdo k njeżanju, 30 zentimetrow hłuboke a 25 cm. wschěroke. Na prědkownej stronje pschilepamy wusku desku, so by žłoma ł hnězda njepadała.

Na tu zyły kurjeńz wobarbimy, niż tohodła, so by rjany był, ale so by lepje dżerżał. Do wołijoweje barby namischamy nějchto karbolineja. Snutska wobělimy a dno ł pěłkom poćmamy.

Za čas zymy mjez pjerizny.

Pola naš pjerizinašstwo cunje na prěnim městnje njeje. A tola mamy ł kur wjele pódlanskich dokhodow. Mnohy płahowarjo najmu wjele kur rěkaju, dokelž njerodźa we zymje, hdže zuimi ako nimaja nječo k pizowanju. Chżemy-li ł kurymi tunjo, ale tež wunoschnje hospodarić, dyrbimy na prawe wajchnje lićowaćz, ale jim też telko popschećez, schtož trjebaja. Hewak spokojazy wunoschi ł nich nimamy.

Na prěnim městnje dyrbimy na to hladaćz, so kury njeby w zymje hubjene wjedro cžiwiłowałło. Kury su jara łoskocžiwe pschećziwo zymje. Schtóž nima tajki kurjeńz w kotrymž znajmjenscha njemjerznje, tón też żenje se žiwotich kur spokojazeho wunoschka njesměje. Mnohy tohodła kurjeńzy w hrodźach a chlěwach twarja. To je też wopak, dokelž w hrodźi so pari a kury su potom zyle mokre. Pschindu-li tajke mokre na zymny wětšik, su khore. Tohodła su tak mjenowane zymne kurjeńzy wjele chmanjsche. Wjch je staina czopłota a kury so njenajzymja.

Někotři maja zyle łóhki drjewjany kurjeńz něhdże na dworje natwarjeny. Mamy-li tajki, dyrbimy nasymu wschě sczěny se złomu wobkasćez. Kurjeńz dyrbimy po możnosći k połdnju natwaricz. Mamy-li něhdże někajke stare wulke wokno, móżemy je do sczěny pola kurjenza zamurjowaćz. Tajki kurjeńz dźelimy na diwaj dźelaj, na zadni kurjeńz a na pschedkurjeńz. W zadnim kurjeńzu kury jenoż sjpja. We pschedkurjeńzu pak, je-li wonka zymu, zyły dżeń dundaju. Tohodła dno w pschedkurjeńzu ł pěłkom poćmypamy. Tam potom nějchto sorna ł pluwami nażypamy, so bychu kury nějchto k hrjebanju měte. W tajkim pschedkurjeńzu su kury jara rady, wobsebje, je-li w nim k połdnju wulke wokno, tak so słónczko ł nim do kurjenza žwěći. W žuchich su kury rady, dokelž su czopłe.

Je-li w zymje hubjene wjedro a sněh, dha kury dozpka na dwór njepuschćimy. Semy-li sněh wuzypali, puschćimy kury na někajku hodźinu won, so bychu so pscheběhnyłe.

Tola njechamy jenoż wo kurjeńzach žamych wěcżez. Ani najlepschi kurjeńz nam nječo pomhał njebyhmy-li žo wo pizu starali. My wěmy, so my ł jédże też czopłotu w žebi tworimy. W lěcże je wonka czopło. Tohodła we lěcże mjenje jěmy, dokelž mało czopłoty trjebamy. W zymje je runje nawopak. Tohodła w zymje wjazy jěmy. Na žamižne waschnje ma žo ł kurymi. Cžim bóle zymna pschiběra, cžim wjazy pizy dyrbi kokosch dostawaćz, ta žo trjese. Tohodła dawamy kurom rano w zymje rady czopłu pizu, niż pak horzu. K tomu trjebamy warjene běrny ze bżeczelowymi płuwami smětchane. Też wschelake kuchinske wotpadki móżemy kurom dawaćz. Tajki wotpadki su jim wobsebje sirowe.

Hlowne pizowanje pak je popołdnju wokoło dwěmaj. Tehdom damy kurom wobsebje sorno a to, je-li możno ł dróbnej kukurizu, pschenzu abo ł nějchto hrochom. Jeczmjeń njeżmělmy w zymje kurom dawaćz. Tón žo łóhko spožiwa a kury bychu po nim w dołhich nozach hacz do ranja zymu mrěłe. Halle nałeto sapoczinjeny do tejele pizy nějchto jeczmjenja żobu dawaćz. Żenje njebypłajmy pizu na mokru pódu, kam hdżez cžehnje, ale pod kótnju sa cžehnu, na hrube městno. Dżez wonka kuch leži, nażypamy sorno do płuwow, so bychu w nich hrjebałe. Tajke hibanje kurom lepje howi, hacz wdyż so zyły dżeń je zymu tula a w kurjeńzu stoja.

Dale dyrbimy žo wo dosez cžerstwu wodu k pizu staraćz. Żenje njeserbjimy, so kury łodowy gnież dypaju. Bychu mohli na sahorjenje tuchlawkow sthorjaceż abo sapoczinu jara posdże njesez. Dawamy jim łuku wodu ale kedźbujmy, so by njesamjersła. Tak bórzy hacz sapoczinje sjwjerscha njerszmez, linjenu druha wodu do žrudobja.

Kurom dróbne pěrkowe sornjatka k pożiwanju dopomhaju. Tajki pěrk jim też na žuchu městno nażypamy, so bychu njetrjebałe w žnězy a błócże wokoło brudźicz. Też wapnowych maczisnow dyrbja w dożahajej měrje dostawaćz.

Pjerisna też w zymje rady sa jelenej pizu hrabe. Możemy do drjewjanych kaschczikow worwża nażycz a hdyż je sełkhadżak, słajmy kaschczik kurom. Kury nam wschón wowż wudypaju a ł banczikanti jeżeru. Też wschelake zbytki, każ po kale atd. możemy kurom dawaćz.

Mnohy żebi myšla, so je tajkele pleńczenje se pjerizny zyle zbytne. To pak njeje wérno. Sšmy-li so po tym měli, każ šmy runje rospijali, dha nam kury wokoło hór njeńcz sapoczinu. Niż pak jenoż kury, też hušny a kaczki. Tak mamy hižo łahe jeja a kóżdy wé, kak wažne to w hospodarskstwje je, hdyż kury łahe njeżu. Nimo toho możemy żebi łahe hušy a kaczki nałahżez a muny hnydom w prěnjej połozyh měrza młode bužeta. Sažnje hušy pak su łahe dosez drohe. Sažna pjerisna a łažne jeja su wschędnje dosez drohe, tak so so nam tale pipleńe derje zapłaceż.

Potajstim ważne wuměnjenja su cžisty a czopły kurjeńz pschimérene pizowanje, wobsebje jelena piza a hibanje we łymžich mežazach.

Čelenje pola krowow a wothladanje po čelenju.

Cželenja njetrjebamy so żenje bojez, je-li wscho normolnje woteúdże. Bohužel ludźo łami njesboża sawinuja a to ł tym, so njese njerozumja abo ł njerodu. Budźmy pschi cželenju wschędnje měrni a kedźbliwi. Ruzu dyrbimy żebi prawje cžisćez ł mjehkim mydłom (Schmierseife) wumyez a ł krejolinom namasaez. Njesabudźmy żebi nahcże pschitisnyez. Hewak mohli skoczo nutska franicz. Kóżde jaworjenje so k normalnemu porodej pschihotuje. Sadnje kosce so roscżahaju, sadk so rosschérjeje atd. Nimo toho so też tmutskowne dżele pschihotuja. S prěnim tmanjenjom pola skoczeza, hdyż so k cželenju pschihotuje, je, se je njemérne, stawa a so lěha a saso stanje, pak stajnje pschestupuje ł města na městO. To sawinuje ł wotpredka porodne bolosce. Te njejzu pschezo stajne a njetraja też pola łóżdeho skoczeza jenak dołho. Někotre kruwy so dże łóhko cžela. To zaležI ławjescha na kruwje žamej. Je-li kruwa hewak normalnje wuwita, dha so njetrjebamy nicžoho bojez, je-li hewak wscho w rjedże. Tola dyrbimy pak pschezo pilnje na skoczo kedźbowaćz.

Prěnje tmanjo, so je cželo blisko, je tak njenowano prěni pucherz. Hdyż je prěnja woda wutupiła, je skoczeza hižo wjele spanhane. Mały pucherz w kotrymž je woda dyrbimy pschescheczipnyez, tola pak dyrbimy kedźbowaćz, so woda do kruwy njewotběži. Hewak możemy ł tym wlede morez. Tak bórzy hacz je prěnja woda wutupiła, kukaja też hižo nóżki. W tym wokomiku możemy też hnydom świežcżez, hacz cželo prawje leži abo nz. Wjele do cžaża njeżmělmy kruwje pschi cželenju pomhaez. Je-li możne, hladajmy, so je nam kruwa leło cželi. Njeje-li to możno, dha możemy też tuje tmanjez, tola, to pak je strajchnjsche. Też dżerżmy na to, je mamy wokoło kruwy dosez městna. Cžahrowez dyrbimy staisce a pomału. Kedźbujmy, so pschi cželenjenju njewżajnjemy. Cžasce z mamy na najcżich wżach tajkich muzi, kotři so pschi cželenju derje wuwiesa. Potom je wesa njejasći trag. Tak bórzy hacz je cželo na swět, linjemy jemu wulkiwat wody na hłowu a dychnjenju jemu někotre razy do hubu. S tym sapoczinje wsele pschedy a lepje dychaez. Schtož tak jedna, njetrjeba so niczoho bojez.

Ssamo so rozumi, so je skoczo po cželenju złabe. Tohodła dyrbimy na prěnim městnje kedźbowaez, so kruwje tymna wsele, wobsebje so by na nju njeczahnyło. Po wocželenju możemy kruwu hnydom je ztemjanym wěcżom schubrowaez. S tym kreh rozcżerimy a kruwa so nam njezmasynni. Kruwje damy po cželeczu cžopły a žytny napoj ł wotrubami. Někotra kruwa dostanje po cželenju palczywku (Fieberhitze). Tajtez damy mokre hadrescżczo na khribiet. S tym wschelakim thoroscżam sadżerwamy. Je-li so cželenje derje wotmělo, wunidże też bórzy posledńje to ja 3—6 hodźinow, pola kobły so dwě hodźinje a pola ranzow hnydom sa khwilku. Njepschindże-li posledńje w prawym cżasu, sawołamy štótneho lékarja abo druheho najbonsche muża, so by posledńje w běhu 24 hodź., posdżischo do 48 hodźin wotewłak. Po tymle cżasu wone pózcżnje hnicz a sawinuje wschelake thoroscże. Trudoby ſamo skocžo sahnje. Někotři dachu posledńjemu w kruwje sthnicz. To pak so wschędnje wjeczi. Tajke skocžo wsele delewoſmje a skocżeczu żenje wżazy wobkocżene njerwostanje.

Pola ranzow dyrbimy kedźbowaez, so nam posledńje njeseżerje. Cżasto dychachu tajke ranzy dorěżaez, kiž dóchi posledńje sezrałe, haczrunjez se ranza prjedy strowa dyła a prošata derje dżeńcz. Na tajke ranzy dyrbimy kedźbowaez. Je-li posledńje seżeru, potom też kady prošata żeru.

Tak bórzy hacz je posledńje wusicžo, je so doba cželenja skónczika. Někto najprjedy sahrjebamy a to najlepje do semje abo hłuboko do hnoja, so bychu je pżu njeroscżahali. Njeroda je, hdyż posledńje ſamo wżazy dnjow w hródźi leżo wostajimy. Wone potom spěchne hnije a ł toho nastanu zyłe hromadzy schkódnych nakaźliwinow. So bychmy wscho dokładnje wuczischczili, wumyjemy kruwje wumjo a posledk ł sinkej wodu, do kotrejż wokolo 2 proz. hyſoli abo karbolu kapnjemy. S tym šmy dospołnje hotowi, schtož žo wokoło cželenja żada. Tola też po cželenju dyrbimy kruwu derje wobkładaez, jo by nam njesthorita. Żerje-li nam po cželenju derje, njetrjebamy žo bojez, ſo je khora abo ſo smjeje ho cželenju hischcże někajke sczěrki. Trochu kedźbliwi dyrbimy pschezo być. Wobzebje pak dyrbimy kruwom derje saßkaez, so by nihdże na nju njeczahnyło. Skocżeczu dyrbimy po cželenju dobry měr popschecz. Chżemy-li je pschahaez, dyrbimy někotre dny wucżahnjez a hakle na tjeżim dnju do zyle łóhkeho sapschaha sapschahnjez. Dyrbimy pak ł nimi kedźbliwje wobthadżez a njeżmělmy je pschenapinaez. Kruwa na hnydom po cželeczu tak njenowane prěnjojtne mloko (Kolostrummilch). To njebżmělmy żenje wudejez, dokelž je cželo mnjse trjeba, so bychu žo jenu cżrjewa wurjedźałe. Ma-li pak kruwa pschewjesle tajkeho prěnjojtneho młóka, móżemy jeho nějchto wudejez. Dobry hospodaŕ njefuhuje po cželenju ł pizu, so by bórzy prawje wjele mloka dejila. Na wschelaki ſkot dyrbimy po porodże wschelako kedźbowaez. Hinak je pola kruwow, hinak pola kojow, hinak pola kobłow atd. Żene je wschadżom ſtajne a to, so dyrbimu ſa ſkotom wokoło toho cżaża kedźbliwje wobkhadżez. Potom njetrjebamy so bojez.

Wuznam přezbuška abo njedostatka wody w pódze.

Mało hospodarjow je dżenża mjes nami, kotřiž žebi njewychu rěczez dali, kak wužitne je wotpuschczenje wody na polu. Kóżdy, schtóž mjesche prjedy mokre pola a je na někajke waschnje wodu wotwjedł, może nam dopokazaez, je wotwjedzenje wody jenoż pladam howi.

Woda je pschi rozcżerju najskerschi cżinicżel. Bjez njeje, njeje żiwjenja. Jejne pschesbytk każ też njedostatk

płobam wadżi a my we też bórzy pytnemy. Póla mjesnemu pyscko trudna, ale je bjeda. W pódze su wschelake male a wulke trubżeli, kanali njenarowane. We wjeschich dżerżach je powětr a po nich je ta woda do spodu cżehnje. Sšmu-li tute kanalti nětko potne wody, je też je pódu powětr wutłóczeny a tak póda fitza a je kaſy.

Pschemacżane pódy su cżežke, dokelž bé łóhši powětr wutłóczeny a na jeho městno je cżežka woda do pódy nabżała. Tajke pódy su nam cżežko wobdźěłaja, wobsebje, jeli w nich wiele jilu. Też njejzu tele pódy nałeto bórzy ſtake łaż prajinny a tak njemóżemy je ſahe wobdźěłaez. Dale njemóża w tajkej mokrej ſapadnjenej pódze dołho nakaźliwiny wostaez a tak ſahinu. Tute nitritfacżne (dušpkhwoziage) nakaźliwiny ſu ja płódnojſej pódy jara ważne. Wone pschemjenjeja w pódze tak wopschijate macżisny, kotrez rostliny pschijimaez njemóża, tak ſo móża je rostliny wužiez. Tute pak ſu jenoż potom w pódze żiwe, hdyż je w pódze dosez powětra. W pódze je k wschomu powětr trébny, ſamo k zhnicżu hnoja. Hewak hnój jenoż żcżorni a njehowi rostlinje, kotrejż žmy pohnośili. Na mokrych pódach nam też łohko żito wumjerzinje. Dale na mokrych pódach njerodźi lepje howi hacz na żuchich.

To ſu hlowne wody mokrich pód. Tola też njedostatk wody wadżi pódze a rostlinam. Rostlinu twori żuschina a woda. Wody je w rostlinje najwjazy. Woda ſama njeje jenoż żiwina rostliny, wona też wschě druhe macżisny rospuschczi a tak je do wschech dżelow rostliny roswjedże. Najwjazy wody trjebaju żita, hdyż je wleku, nimaju-li tehdom dosez wody, wobsebje nałetnje żyhwy, dha wostanu hubjene a małe. Też ſorno ho derje njemuwije. Tehdom rostlina też najwjazy rosce. Tohodła żuchota telko njewadźi. Tohodła żyimy w tajkich krajinach, hdżez żuchota hroży, wjazy naſymſkich żywow.

Dyrbimy też na to hladaez, ſo bychmy pschezo dosez deschczowje wody na polu dżerżeli. To dozpějemy nałeto ſe żažnim włóczenjom. Luki możemy hischcże po żynach jónu powodźez. To pak ſo wěſo wschudże njehodźi, khiba tam, hdżez réka pschez luku abo nimo běži. Wězi-li něhdże ſ juchoweje jamy woda do réki, dha mamy hnydom luku żobu pohnojenu. Dyrbimy też ſažo wodu w prawym cżaſu wotpuschczez. Hewak bychmy dornej ſtradźili.

Kajki wunošk mamy ze zelenym hnojenjom.

Selene hnojenje je wobsebje tam nutne, hdżez dosez hródżneho hnoja nimamy. Ssamoń pschikupny hnój hnidy njedośaża. Najwjazy wužitka mamy ſe ſeleneho hnoja na pěſkojcżnych pódach. Te nam łóhko żiwiny do ſpodu ſwopłokuja. Tohodła je na pěſkojcżnych pódach ſelený hnój na ſchczerkniſchcża nutne. Jako wobsebiu rostlinu ſ ſelenemu hnojej hyez je ſchoda, dokelž bychmy tak łeto ſhubili a ſeleny hnój ſamór by nam telko njepoſkieził. Se ſeleneho hnoja na ſchczerkniſchcża mamy telko wunoſchka, ſo żo nam wſchě wudawki trojzy ſaruna a proża żo nam derje ſapkaez. Tu mamy dopcżkas, kotrejż chżemy roſpiſaez.

Na łóhkej pódze běchu loni w żicże w juliju ſeleny hnój wożyli. Pódła dożpka njebujcżnych ſahonow pohnojichu nětkore ſe ſelenym hnojom. K ſelenemu hnoju żadyn pſchikupny hnój njepſchicżiżżnychu, khiba jenoż nějchto mało fosforicżnana dratłowego. Jako ſeleny hnój wobżuchu hróch, pelušchku, ſiminjaze bunty a módru lupinu. Dokelž wjedro howſeſche, dha mějchcżka derje narośe. Sawoſali ſu ju w prěnjej połozyh novembra a mózeſche ſeleny hnój w pódze derje ſhnicz. Na hamżny ſahon nałeto běrny „Haſſia“ wożażdżachu a cżyhchu ho pſcheßwědżicż, kak budże ſeleny hnój běrnam howicż.

Bórzy poża żo pokaſowacż, kak hnój běrnam howi. Tute ſahony běchu njes druhimi wujtaumjenjene. Seło bé huſeżiſche, cżemnoſelene a wyßoke. Běrnam żuchota

Ważna wunamakanka za wobkhodnikow.

Wjednicy wulkich wobkhodow listy *pisańkam* diktowachu. Te je po słowje rychlopisnje (stenograficcy) napisachu. Ze swojeho zapiska čitajo je potom z pisanskej maśinu do dobreho spisachu. Nětko su stroj, podobny gramofonej, wunamakali. Do njeho list powjedaja. Připrawa we stroju rěčane słowa hnydom do walcy abo deski zaryje. Stroj je tak připrawjeny, zo so hodźi z telefonom zwjazać. Tak je wjednikej wobkhoda móžno, listy z daloka do stroja z telefonom powjedać abo telefonować. Jenički diktat może hač do dweju hodźin rěčenja dołhi być. To rěka jenički diktat może nimale knihu wopřijeć.

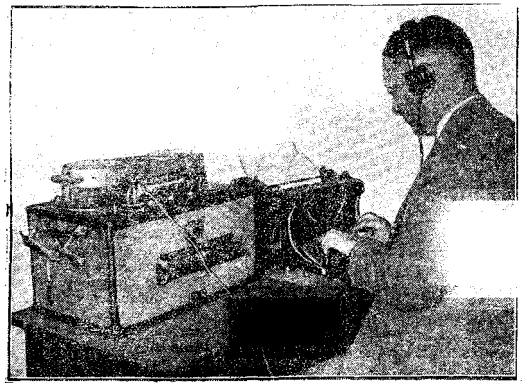

Stroj pisarjej do wucha powjeda, što ma pisać.

Hdyž je stroj diktowany list přijał, so tak zahibnje, zo jón pisarjej powěda. Tutón sebi k wušomaj słyšakaj přispina. Poskajo pisa pisanskim strojam rynčk za rynčkom. Hdyž je list napisał, stroj zaso zahibnje a tuž hišće jónu słyši cyły list abo diktat, a może z dobrej khwilu přirunać, hač je słyšane też prawje napisał. Z rěču diktowany list może wjele razow wospjetować, bjez teho zo bychu słowa na jasnosći něšto zhubiłe. Tak może wjednik wobkhoda z pućowanja abo lěčeneho přebywanja do swojeho wobkhoda listy diktować. Swět je daloko postupił. Na našim wobrazu widźimy, kak stroj pisarjej list wospjetuje a kak tutón słyšane słowa z mašinu na papjeru pisa.

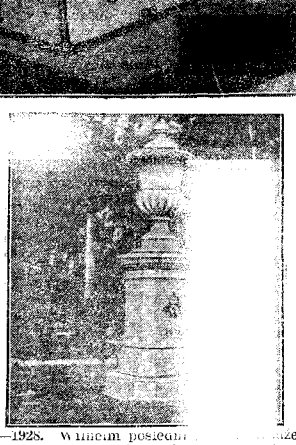

1888—1928. Wjncam poslean[illegible]że hroda w Dornje w Hollandskej, hdźež je so pred swojim ludom ćeknywši wukhował, tónle stołp postajił. We lěće 1888 nastupi knježerstwo, 30 lět po tym přěhra wójnu a ćekny a dźensa po 40 lětami sedźi jako jaty na cuzej zemi.

Hdźe jenož je so mój hólc skhował?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Wobroćće wobraz na prawy bok. Skakacu postawu hólca tworja halozy, hłowu a wupřestrjenu ruku pak zdonk štoma.

Hódańčko: Běži bjez nohow a nosy bjez rukow.

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim čisle: Worcyn.

Čo. 37 W Budyšinje, 15. septembra 1928 4. lětnik

K 100. narodninam ruskeho spisowaćela Lawa Tolsteho.

Narodny dom Lawa Tolsteho.

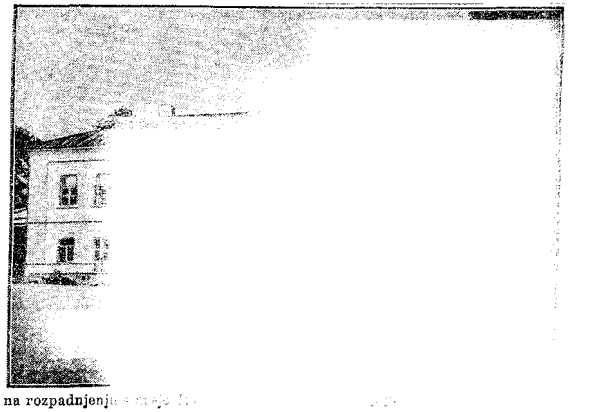

Zańdźeneho 9. sept. bě runje sto lět, zo je so Law Tolstoj, Rusow najwjetši spisowaćel nowišeho časa narodźił. Jeho narodny dom steji na kuble jeho wótcow we Jasnej Poljanej. Wón wopytowaše Kazansku universitu. Jako oficěr wojowaše khroble sobu we wójnach w Kawkaziskich horiščach. Potom bě z wutrobitym oficěrom w tak mjenowanej Krimskej wójnje, hdźež nimale poł Europy přećiwo Ruskej steješe. Wot lěta 1861 bě na swojim kuble w Jasnej Poljanje žiwy. Tu wěnowaše so cyle spisowaćelstwu. W swojich spisach zastupowaše nahlady škódne nahladam tehdomnišehostata a też ruskeje cyrkwje. Posledńja jeho skónčenje wuzamkny. Tolstoj je hłownje sobu wina na rozpadnjenj[illegible]

Dźěłańska jstwa a lěkarnja Lawa Tolsteho.

Na swojim kuble so cyle spisowaćelstwu wěnowaše. We swojich spisach šwikaše njesmilnje tehdomniši statny a člowjeski porjad a njedostatki cyrkwje. Z połnej rozpalitosću a horliwosću pisaše přećiwo wójnje, zastupujo člowjeski porjad na zakładach prěnjeho křesćijanstwa a na zakładach tamnočasneho kommunisma. Ze swojimi nahladami natykny wosebje wotrosćacu a studowacu młodźinu. Dołho trajaca swětowa wójna rozpuści wRuskej dotalnu krutu disciplinu. Z wučbami jeneho Tolsteho natyknjena młodźina sćěhowaše čim radšo připowjedarjow revolucije a noweho časa.

(Wobraz na lěwo).

Law Tolstoj w lěće 1854 jako młodostny oficěr ruskeje artilerije.

(Wobraz na prawo).

Law Tolstoj jako starc w jednorej drasće wšědneho ruskeho mužika abo burika.

Podobizna Lawa Tolsteho na smjertnym łožu.

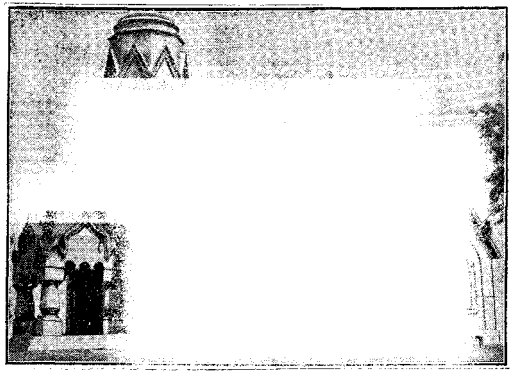

Něhduša ruska cyrkej.

Ruska je w běhu poslednjeho lětdźesatka sylny přewrot přeżołmił. Štož so cyle njemóžne zdaše, je so stało. Ruska je dźensa po kommunistiskich zasadach zarjadowany a rjadowany stat. Často dosć je hižo rěkało, zo so tutón system bórzy pominje, ale traje tola hižo přeż 10 lět. Po wšěm zdaću přihotuje so we Ruskej wěste wuwiwanje dotalnych zakładow a zasadow. Při wšěch přewrotach maja radikalni přeco přewahu. Dosć njebě na tom, zo zničichu časne kubła, spytachu ludej tež wzać duchowne bohatstwa. Chcychu zničić ruskeho luda hłuboku nabožnosć. To so tukhwilnym mócnarjam w Ruskej poradźiło njeje. We Mariapolu w połońšej Ruskej su tola cyrkej přetwarili do towaršownje.

Podpisma pod Kelloggowy namjet.

Namjet amerikanskeho statneho sekretara Kelloggu mjentuja też wójnu łamace dorěčenje. Jo podpisachu w awgusće w Parizu. Najprěniši podpisa jo zastupc Němskeje, ministr zwonknych należnosćow dr. Stresemann. Potom podpisa jo Kellogg jako zastupc Ameriki. Nětko sćěhowachu: Hymans zastupc Belgiskeje, Briand zastupc Francowskeje, Cushendun za Jendźelsku, Mackensie King za Kanadu, Max Laghlan za Awstralisku, Pow za Nowoseelandsku, Smith za połnješu Afriku, Cosgrave za Irisku, Cushendun za Indisku, Manzoni za Italsku; Ušida za Japansku, Zaleski za Pólsku, a dr. Beneš za Češkosłowaksku.

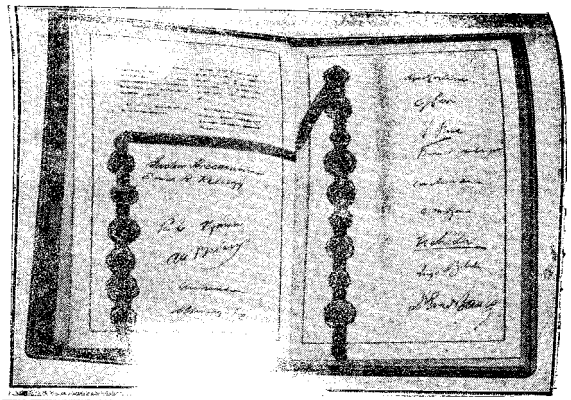

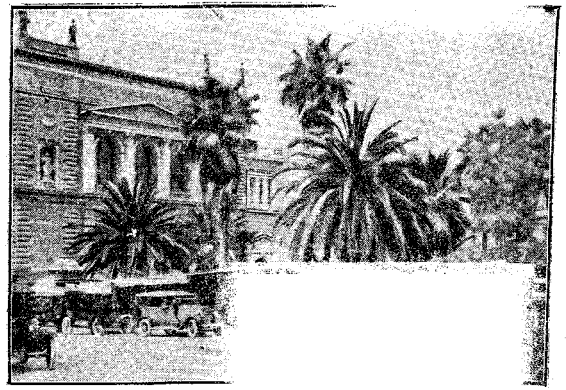

Opera w Athenje.

Athen je hłowne město dźensnišeje Grichiskeje. Hižo ze starodawnych časow sem je nam Grichiska znata jako kraj wysokeje kultury. Dołhe stoléta bě pod turkowskej kwaklu, kaž cyły Balkan. Hakle w běhu zańdźeneho stoléta so Gricham poradźi jón wottřasć. Kaž nam naš wobraz hižo praji, je tutón kraj pod miłym podnjebjom. Tu rostu hižo palmy. Dźensa je do Athena a cyłeje Grichiskeje hrozna khorosć zaćahnyła. Člowjekow hrabnje njenadźicy zymnica a čisnje jich na khorołožo přez 4 njedźele. Za krótke dny na tule khorosć přez 100 000 wosobow w Athenje samom so lehny. Město je kaž wotemrčte.

Lennaske twornje.

Hižo naš pódlanski wobraz nam praji, zo hladamy na hobrske twornje abo fabriki. Tute leža při wječornych mjezach našeje Sakskeje ale zwonka njeje mjez železniskim křižowaniščom Korbetha a Mjezyborom (Merseburg). Tu tworja ważne hnojnišća. Dusyk (Stickstoff) łoja z powětra a přetworja jón do amoniaka. Tute tworje nastachu we wójnje. Němcy dyrbjachu z wójnu skoro přestać, dokelž njemějachu za *dźěłanje rozbuchadłow* dosć Chileskeho salpetra. Wšón dowoz přez morjo bě njemóžny Runje salpetr wopřija dusyk. Tuž spytachu we powětře so nahromadzeny dusyk łojić.

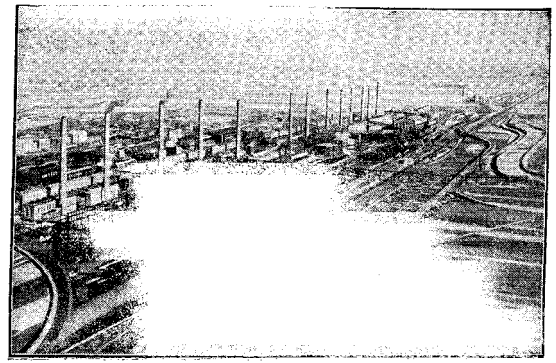

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wot 1. apryla płaći měsačnje we wudawarni 90 nk. pj., za pósće a pola dowórnikow 1,80 nk. pj. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so, płaći 10 nk. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2567.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so na mały rjadk 20 nkr. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy nawěšćki płaći so 60 nkr. pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 217 | Budyšin — Sobotu, 15. septembra 1928 — Bautzen | Ročnik 67

Ministerska rada w Barlinje.

Dźenja zhotu dopołdnja je so němska ministerska rada w Barlinje sešła, zo by so z wunoškom jednanja němskich wotpósłancow w Genfu se sastupjerjemi nětkuscheje enteńty sabjerała. Němscy wotpósłancy njejsu mohli swoje žadanje pšeciwišćacheju, so Němska za pšichodźaśne wučežnjenje wobkładźeńskeho wójska njeterjeba wožebitnych rukowanjow dać. Němski kanzler je słóncznje rjekł, so je **němske knježerstwo swólniwe wo wójskim wuměšknjenju jednać.** Na to je Briand namjetnył, so bychu so **kommisije wězywustojnych postajiłe,** kótrejž dyrbja po pósłanach Swjatsa Ludowa namjety za dosłóncznje wuprawjenje wójnskeho wotškodźenja wudźełać.

Briand je też wo sažicim wuměšnjenju druheje zony rěkał. Wón žebi dalšne rozmjece po skaću tak wuměł, zo by so **jedna**[nje] **wo wuměšnjenju tśeceje zony po** [Ko]**lońskem** wuměšnjenju mjes němskim a francoskim knježerstwom **po puću zamjenjenja diplomatiskich notow dale pśewjedźe.**

Němska ministerska rada dźenja wo Briandowymaj namjetomaj rozsudźi. S wobhoniteje strony so praji, so němske knježerstwo na sažicne wuměšnjowobdźenje druheje zony žadne ważnosće njekładźe, dokelž po měrowym skóncenju so tale termina bórzy pśichiliži. Pódła teho ma so wobčakać, so so runje kaž po wuměšnjowobdźenju pśenjese zony ličba wobkładźeńskeho wójska we wjetšej měrje njesmjeńšchi. Tśeca zona, wosebje Pfalza, je hižo hač do mjeńy móžnosće s wobkładźeńskim wójskom pśeobsedźena. Wuměšnjowobdźenje druheje zony by z Němiki pśi tychle wobstejnosćach jenož njesmjesne sbórcheńje wobkładźeńskeho cźišćenja pśinjasło. Němska dyrbi pśi tym wótpadaś, so dyrbi so nadobo zyła Porheinska wuměšnjowobdźeś. Se samém njenjom diplomatiskich notow by so wobkładźenje jenož podleśšiło.

Nowy femowy proces.

Po žadanju němskeho ministerstwa zwonkownych naležnosćow ću nětkuscheho namórskeho wyšeho lejtnanta Eckermanna w Guatamali (w Sśrjedźnej Ameriki) sajeli. Jeho winuja, so je so pśi jenym femowym mordarstwje wobdźelił. Pśichwatliwy pśepytowacy sudnik je rozsudźił, so so na Eckermannowe pśesłupjenje amnestijowy zakoń njepśeczahuje. Guatamalaske knježerstwo je słóźiło, so Eckermanna němskemu knježerstwu po jeho žadanju wyda.

Na hinaše stejišćo je so Hollandska stajiła. Wona **je so zapowědźiła,** nětkuscheho němskeho lejtnanta Wernecke, **na jenej** hollanskej łódźi sajatego, Němiki wudaś. Wernecke je do Panierowego femowego proześa zapleśeny.

Pśeciwo zamazanju justicneho mordarstwa.

Kaž je znate, ću loni w Mecklenburgiskej nětkuscheho rusteho jatego Jakubowskeho k smjerśi zasudźili a wotprawili, dokelž bě wón pjeća jene dźěcko stóngowak. Po žadanju pruskeho knježerstwa je so naležnosć mordarstwa znowa pruhowała. Pśichi tym pak so pjeća njeje dopokaś mogło, so Jakubowski njeje mordarstwo skutkił. Nětkuscheho offizialny sakitar Jakubowskeho, rěcznik Koch, je *na to wupowědź wojsewit, w kótrejž praji:*

„S wěstosću wěm, so je dla mordarstwa na Ewaldu Nogensu zasudźeny a wotprawjeny Jakubowski dospołnje — podšmórnuc ześkowo „dospołnje" — **bjez winy na tymle mordarstwje a so so won njemóže ani se zdobuwdźenjom ani zdobuźinjenjom pocźeś.** Fritza Nogensa wiminju, so je 9. nowembra 1924 wokoło 1/8 hodź'n wjeczor Ewalda Nogensa se samyślom a pśehmyślenjom morił.

Offizialny sakitar so je swojej wupowědźu na zyły rjad tukańskich momentow sepjera.

Sto płaći pśetwarjenje krajnych drohow.

W diwźělitnym sprózniwym dźěle ću sarjadnistwa, kótrejž maju drohi twarjeć a w ujedźe dźerżeć, plany za pśetwarjenje krajnych drohow za automobilowy wobkhad zhotowśe. Nětko so trochu hodźa sumy wobliczeć, kótrejž budźa so dyrbjeć na pśetwarjenje nałožeć. Shromadna summa sa zdu Němiki je so na 4½ hač 5 miliardow hrimowo wobliczeła. K temu budźa druhe wulke wudawki sa runjekładźenja a wobjźěłone drohi trjebne. Tele twary njebudźa so w bliskich létach wobešeć dać, dokelž by hewak wuporjedźenje drohow se pśichěrkanjom automobilneho wobkhoda hišće dale wórjeko wostało.

Zwjazk kommunistow z pacifistami.

Sśrjedu wjeczor je so z pśichilcowanjom někotrych pazifistiskich organizacijow a pod kommunistiskim wjedźenjom w Lipšku dźěkazerśki kongrjes za wjeczornu Sakstu pśecześivo panzerowanym łódźikam a wójnskemu strachej sekoli. Tónle kongrjes žada, so by so sa pśichwatliwe ludowe wosćišanja w nastupanju nowotwara panzerowaneho łódźika agitowało. Schtwórk je so łśiak wudał, we kótrymž so wo nowotwarje panzerowaneho łódźika A mjes druhim praji: „Nowe bronjenja němskeho knježerstwa pokazuja jenož dźěł imperialistiskeho sesłupanja kapitalistiskich statow Europy pśeciwo bolschewiskej Rusce a so na nowe kolonialne wójny mérja". Pśichi załoženju stej so mjes druhim wobdźělili Lipšcanska městna skupina Němskeho měrowego towarstwa a Lipšcanska městna skupina Internacionalneje žónskeje ligi sa měr a swobodu.

Přizamknjenje Awstriskeje k Bayerskej a Madźarskej?

Parižski „Matin" z Barlina powě, so je so njedawno komplott wotkrył, kótryž bě so na to sameźił. Awstriski knježerski dom Habsburgow chcył so z pomocu bayerskich a madźarskich kontrarewolucionarow wróśo na tron stajiś. Pśi tym maju so wósobiny Wilhelma Hohenzollerna a bayerskeho kralowskeho domu wobźělniś. Pśichwatliwy plan pśedpokładujo, so Habsburgowc z Madźarskeje a Bayerskeje pśez Awstriju do Italskeje pśidu. Pśi tym maju so wósobiny Wilhelma Hohenzollerna a bayerskeho kralowskeho domu wobźělniś. Pśichwatliwy plan pśedpokładujo, so Habsburgowc z Madźarskeje a Bayerskeje pśez Awstriju do Italskeje pśidu. Pśi tym maju so wósobiny Wilhelma Hohenzollerna a bayerskeho kralowskeho domu wobźělniś. Pśichwatliwy plan pśedpokładujo, so Habsburgowc z Madźarskeje a Bayerskeje pśez Awstriju do Italskeje pśidu. Pśi tym maju so wósobiny Wilhelma Hohenzollerna a bayerskeho kralowskeho domu wobźělniś. Pśichwatliwy plan pśedpokładujo, so Habsburgowc z Madźarskeje a Bayerskeje pśez Awstriju do Italskeje pśidu.

Českoslowakski železniski minister wo železniskim njezbožu w Zajeći.

W częskoslowakskim jeźenje je železniski minister Naumann rosćahnjonzu rosprawu wo železniskim njesbožu we Sajeći podał. W nastupanju praschenja, schtó je njesboże sawinował, wón praji, so je wěsty, so je pśched pśichijśom cźasa wuhibadko wopak stajene było, hačrunje staj wuhibował a dohladował na zwójom městnje było a je so prawy roskas dał. Wobaj pśichitajeuzej staj staraj wuprohowaraj železnizarjej. Sstužbu staj po dohańanym wotpocźowańskim cźasu nastupiłoj. Hačrunje je němske železniży pornjo częskoslowakskim wjele kśeje wuhotowane, žu so tež w Němskej pośledne měsacy cźežke železniske njesbože stałe. S tym dże jenož rjeź, so je so tež pśichi dospołnischich pśichipravjenjach njehodźi wschém snjesbożenjam sadźěwać.

Briand je Poincarejej rozprawił.

Wo rosprawje, kótruž je Briand w francozskej ministerskej radźe wo praschenju wuměšnowobdźenja Porheinskeje wot wobkładźeńskeho wójska podał, chze „Intransigeant" wědźeć, so su ministrojo **jenohłósnje Briandowe sadźerżenje w Genfu itkwalili a runje tak jeho namjetam w nastupanju wuczehnjenja wobkładźeńskeho wójska z Porheinskeje pśichilkowali. Nowe instrukzije dostawschi je so Briand do Genfa wrócił.**

Nětchto nadrobnischeho iwo tychle instrukzijach njeje so mohło shonić; we wobhonitych kruhach pak chzedźa wědźeć, so je Němska w praschenju rukowanjow sa pśichedźaśne wuměšnowobdźenje Porheinskeje zwólniwa, wo žadanjach Francozskeje jednać. Tehodła je francowske knježerstwo nadźija, so podkrući, na kótrymž so nětkole w Genfu z Němskej jedna, możnosć pokiwći, k dojednanju wo Porheinskej dońcź.

„Měrne" wobtwjerdźenske twary.

Wójnski minister Painleve je so je swojeho pucowanja po francozskej rańschej mjeńy do Parisa wrócił. S tym, schtož je widźał pśichi rańschej mjeńy, je jara spokojom. Wobtwjerdźenja mjes Viowillu a Straßburgom su jeho pokne pśichipósłnacje namakale. Hłowna wěc je, minister praji, so bychu so pśichi tychle wobtwjerdźenjach njejsu njewólniśy wěcnego systema dźerżeli, ale so su so po krajinje, vegetacyji a strategiskej ważnosću słožowali.

Jenemu nowinarjej, kótryž wójnskeho ministra na to pomni, so móże so we wójnje zyły fort we wobtwjerdźenskim kraju z pkunom sadubyć. Painleve wotmolwi, so so tele twjerdźiny, kótrejž Franzowska nětkole na swojej rańschej mjeńy twari, zo nowocźaśnym wobstejnosćam pśichiprawja. Na wschě wupomnjeny so dźiwa, kótrejž móża so w pśichodnej wójnje nałožeć. Wobtwjerdźenja so tak twarja, so pśeceźiwe wschěm stracham, kótrejž móża so dźensa wumyślić, pśichedewschém pśeciwo pkunowym nadpadam, schkitaju. Jeli so by jedyn lud njedźiwajcy wschěm protokollam k pkunowej wójnje pśeschoł, móże pśeswědčony być, so je so za wschu poćarało. Je by so tajkemu wojowanju napśeciwiło. Francozska žełbi na to njemyślić, twjerdźiny natwarić, na kótrejž bychu so jejni wojazy sadubyli, kaž myšne w swojich dźěrach. Hłowne wobtwjerdźenja po hafle pśichódne kto twarić započnu. Sa tónle samyślł je so 200 milijonow frankow postajiło. Painleve rozrěčenje słónczi, wobtwrśiwšy, so so tele twary njesmědźa jako znamjo wójnskeho ducha Francozowskeje wobhladaś, wone su wjele bóle k temu postajene. Francozowskej wjazy mozy sa měrowe dźěło dowarić, kótrejž nichtó rańschu njeskatkuje, dyrbi won, wómiśi minister sam.

Jendźelski kronprinc we Egiptowskej.

Walescki princ a jeho bratr, Gloucesterski wójwoda staj schtwórk do Alexandrije pśišłoj. Egiptowske wobydźerstwo a kobuslawy jendźelskeje kolonije su jeho pśeco za to horjenjom powitali. Po offizialnym pśichijimanju pśichi mórskim brjohu je princ pśi hotowskich dróhach ke gouverneurnemu hrodej dowjezechtaj. Wjećora staj hosćenjom kralа Fuada. Princ staj pśi tom pśi Kairo dale puć nastupiłoj. Wot tam staj so z jachtu kralа Fuada na puć do Nilu podałoj.

W Spaniskej so hišće pśeco revolucionarej jimaju.

W Schpaniskej hišće njejsu wschetkich pśeciwnikow, nětkuscheho tyranskeho knježerstwa jimaju. Pśedawschego schefa schtabskeho Azzagi su we Valenziji sajeli, hačrunje je wón tak cźežko khory, so je wujchnosć jeho žonje dowoliła, jeho w jatkowje wothladowaś. Jatkowowym gouverneurom w Barcelonje a Valenziji je so pśichikalo, so njesmětaj swoje městno wopuschcźeć. Njejstaj smělej do Madrida puć wuzwaceć, so byschtaj so pśi tamnischim jubilejskim zwjedźenju diktatury wobdźělniłoj, ale staj dyrbiałoj na zwójom sastojnischim městnje wostaś, so bychtaj za wschě možnosće hotowaj było.

Wjes dwěla chze Primo de Rivera, kładnosći wuzjiu, wschitkich zwójich politiskich pśeciwnikow njeskładnych sćinić. Wěste je, so je nětcźiske njesakońke nałožitnisće knježerstwo łódźomu cźežnemu schpanjolskemu stacźanej z pohórschkom a so zwěsty wulke wjetschina schpanjolskeho ludа pśeciwo, so by je bórzy powaliło. Runje tak wěste pak też je, so najwjazy sajatych zwěsty na to njeje pomyślilo, z bróju pśeciwo nětcźiskemu knježerstwu postawcź. Ale kaž so zdа, je so někotre łódźy, kótrejž zwólniła pśeciwo dźensnischemu tyranstwu w Schpaniskej rjekniе, jako wobluzionar sapiśche a so pśichi pśiliš lěpschej składnosći do jatkowa zadźi. Hłowni pśeciwnicy njesakońskeho knježerstwa su so do Francozskeje wukhowali. Primo de Rivera je zwěsty, jich z leśeńowymi złowami narěcźeł, so bychu so do Schpaniskeje wrócili, jim lubjo so je w Schpaniskej zaso wulkawne knježerstwo postaji. Njejsu pak pśicźeleńenu pśehpośchenju wěrili. Dźensa widźa, kak mudrje su cźinili, so do powleczenych paklow njejsu sakěli. Buchu někotre sady jatkowskich murjow śedźeli.

Kaž so z Bordeauxa powě, hišće njejsu pśeschtali w Schpaniskej, knježerstwowych pśeciwnikow koliś. Blisko San Sebastiana su generalowu Lopeza, Ochou a Aguilera jaleli. W Leonu su twdawarja nowin „Democracia" a jeho pśeczelow do jatkowa wotwjedli. Też we Valladolidu su wjele swobodnje smyślenych muzow sajeli.

Pśedawschi ministerski president Sanchez Guerra, kótryž w tukhwili w Franzowskej w Biaritzu niedaloko schpanjelskeje mjeńy pśebywa, je sastupjerjej amerikanskeje „United Preß" rozrěčenje pśichilowił. Guerra, pśeciwo kótremuž je so jimanski wukas wudał, dokelž je so pjeća pśichi komplottu pśeciwo schpanjolskej diktaturje

dźělił, nanajrakuišcho přejejche, so je so ſ pschičahanſtwom nakładowak. Po wſchěm ſdaču je Primo de Rivera tónle komplott ſe ſwojimi kreaturami naparaczł dak, ſo by pschičinu namakał, wſchitkich ſwojich politiſkich pschećiwnikow ſdobum wottřenicz.

Amana Ullahowe reformiſe prózowanja w Afghanſtanje.

Po powěſczach ſ Peſchawera ſu dla pschećiwjenja pschećiwo reformiſtiſm prózowanjam krala Amana Ullaha w nastupanju **ſchlewjerja ſa ženy** atd. Sainta Hazrata Sahuba a nětkrótch jeho pschiſtowarſchowarjow ſajeli. Wón běſche ſ dowěrnikom pohſedźenjeho krala a mějeſche wulki wliw w Afghanſtanje. Wotdźělenje wojakow je ſajatych do Kabula dowjedło.

Senator Borah wo blizkej presidentſkej wólbje.

Na praſchenje ſaſtupjerja „United Preß“, kak ſo jeho měnjenju preſidentſke wólby w Sjednoczenych ſtatach pokrózneje Ameriki wupadnu, je pschedbyła ſenatowebo wukrajneho wubjerka Borah wotmołwił, ſo je twjerdże wo tym pschekwědczeny, ſo **Hoovera ſ wulkej wjeſchinu ſa preſidenta wuzwola.** Na praſchenje, kak budźe Hooverowa wólba na pomjerach Sjednoczenych ſtatow k wukrajnym ſtatam ſkutkowacz, nachyſche ſo Borah do drobna wuprajicz, tola ſ dorazom praji, ſo **njedawno podpiſany Kelloggowy pakt dožalu amerikanſku politiku k Europe u pscheměni.** Mjenjeſche pak, ſo móže pschiſtupjenje Ruſkeje k wójnje tónmjenu pakcz praſchenu do předka ſtumjeł, hacž Sjednoczene ſtaty kwjeſelſtwo bolſchewiſtiſke Ruſkeje ſa ſakoniſke pschipóſnaja. Teſ hdy by Amerika Ruſku pſchipóſnała, njeby tehdyła ſ wuſčenju bronjodžělcow Ameriki ſ europiſkimi ſtatami dodźe. „Europiſke ſianatarſke mozy“, Borah praji, „ſu ſ pokrowom wědomjom paſt pſchećiwo wójnje podpiſałe, ſo ſ tehdy ſamo wjeſelowanſkom Sjednoczenych ſtatow ſ Europe njenaſtanje“.

Ze Serbow.

Dźiwjenca.

Sobotu 15. pózńjeńca.

Nikodemusa.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

† 1927 Gustav Bjedrich Wićaz, wyſši inżeněr w Drježdźanach, horliwy a njebojazny serbſki wótčinc, po ćežkej operaciji. Běše ſo 1866 w Brězynej narodźił. W lěće 1889 załoži w Drježdźanach ſerbſke towaſtwo „Cornobóh“, kiž je wot teje doby ze ſrjedźiſčom ſerbſkeho narodneho žiwjenja w tutym wulkim měſce a ſo prócuje Serbow ſwojej narodnoſći zakhować. Něſto lět je tež w Lipſku žiwy był a tam ſo ſobu ſtaral wo ſerbſkich ſtudowacych. Hdyž ſo nětdy žadyn wjeſti ſerbſki ſwjedźenje wotmjeſe, tam je wón přikhadźał a ze ſwojej ſwěrnej wutrobu dźělbrał při wſitkich ſprawnych prócowanjach. Tuta jeho ſwěrna zmyſlenoſć wobohaćeſe a porjeńšeſe jemu wſědne žiwjenje; jeje dla njebudźa na njeho ani Serbja we Drježdźanach ani Serbja we Łužicy zapominać. Žane přiſłodźenja, žane pjeſčehanja njejſu jeho mylić mohłe. Wostawſe ſtajnje ſwěrny ſyn ſwojeje ſerbſkeje maćerje.

1904 khěžor Hendrich II. nadpadnje město Budyſin.

1878 ſwjeći ſo ſtoletny jubilej ſwjećenja Rózeńčanſkeje hnadownеje cyrkwje.

So złoći hižo nazymje
Na płodach bohate,
Tuž wocuć khwalba, wjeſele
A čuće dźakowne.

Hlej, kak ſo błyſći zahroda
Ze ſadom liśkatym;
Pój, wola ſkalna winica:
Pój, bohata ja ſym. H. Zejlef

Mjenje maš ſo knó, a mjehšo budźeš ſpać.
Serbſka mudrość.

*

Njedźela 16. pózńjeńca.

15. njedź. po ſwj. Trojicy. — 16. njedź. po ſwjatkach

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

1851 wróći ſo Jan Bohumił Nyčk a přez Zły Komorow do ſwojeje ródneje wſy Bluńja pola Wojerec. Běše runje 5 lět dołho nad Rheinom w Eſſenje z wučerjom był. Prěnja ſerbſka wjeſ, do kotrejž přińdże, běchu Wyrliecy pola Zleho Komorowa. Nejch tu ſteji ſto je tež nazhonił! „Ja njemóžu zamjelčeć, kak ſo mi ſto je tež nazhonił! „Ja njemóžu zamjelčeć, kak ſo mi ſto je tež nazhonił! „Ja njemóžu zamjelčeć, kak ſo mi pjeć lět pozdźiſo w tutej wſy wulke wjeſele dosta. Ja dźěćeli mjenujey tón ſamſny puć domoj, po kotrymž běch do cuzby ſoł. Jako runje na to njemyſlich, ſo ſym zaſo w ſerbſkim kraju, zawoła hóle blizko mje na kromu: „Pisana!“ Mi bu, kaž bych z dołheho ſona wotućił, wutroba počа ſo mi horić a ſylzy wjeſela běchu mi blizko. A jako potom do wſy ſtupich a tam dwě holčcy w přiſtojnej ſerbſkej drašce wuhladach, dźakowachu ſo Bohu, zo Serbja hiſće ſwoje ſtare waſnje w čeſći maja.“ Jan Nyčka je ſo wjacy króć prócował w Serbach měſtno dóſtać, ale to jemu ſo njeſpožči. W cuzbje je ſkónčnje 16. mał. rózka 1904 wumrěł a je ſtajnje z dobrym Serbom woſtał. Do wſitkich časopiſow je dopiſował a do Maćičneho podał wěſtke domeſtne naſtawki wo rěči a waſnjach Wojerowſkich Serbow. Słuſa do nabožnje zbudźenych Serbow a běše z wótcom Kitom Swjelu, delnjołužiſkim Czeſnikarjom, nutrnje ſpřećelenу. Rozumješe też delnjołužiſku ſerbšćinu a w Barlinje je delnjoſerbſke kemšenje wotměł.

1864 je prof. Osip Bodjanſky ze ſwojej mandźelſkej druhi króć w Budyšinje, zo by Serbow wopytał. Prěni króć běše w lěće 1842.

1857 ſwjeći H. Zejleř we Łazu ſwój 25lětny zaſtojnſki jubilej.

1885 załoži ſo w Khróšćicach konferenca kat. ſerbſk. wučerjow, kotraž dźenſa hiſće wobſteji. Z předsydu je Jan Andricki-Radworſki.

† 1901 nahle po poſwjećenju cyrkwje w Kundraćicach probſt Wjaczſław Tojšeř, runje ſo rozrěčujo z biſkopom Łuſčanſkim.

Spominanje ſtarca na ſerbſku domizun.

Sym w cuzbje přez dwaceći lět,
Sym widźał rěki, hory, doły:
We rjanym kraju nět,
So žiwju z pokojom, ſym ſtrowy:
A tola zabyć njemóžu
Tu lubu zemju narodnu.

Běch w městach jara khwalenych,
Jich krasnoſć wuſ ec mózno njeje;
Też na wſach pyšne twarjenych,
Kaž Saron ſo jich wjele ſměje:
A tola zabyć njemóžu
Tu lubu wjeſku narodnu.

Sym ſłyſał hižom wſelku rěč,
Mje cuzy jazyk zwjeſeleše;
Mi ſerbſki poča ćežki być,
Mój kěrluš z druhim hłoſom znjeſe:
A tola zabyć njemóžu
Tu lubšu rěč tu narodnu.

J. B. Nyčka w Eſſenje.

*

— Wo wjerdrje. Wječera wječor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer 0, thermometer wo bjo +21. — Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 759, hygrometer 0, thermometer w nozy +70 Wuhladny na malo ſo pschemjenjaze wjedro. — Wyſchina nad ſrjedźnej Europu je ſo ſterje hiſtcze ſeſnyſka. Islandſka nižina je ſwój wubjerk hacž do Jendelſkeje waſpchestrjeła. Tohodla ſo tam wječera mihoeleſche. Najſtarje wubjerk hacž k nam wjepſchiczehnje. Nowa wyſchina ſ Azorſkich kupy pschihdża a wubjerk ſajo k poſwjezy a nižoczi. Sčitkaja nje-ſoto na rjane pokaſuje. Naſch wjedrarchiwiſtowy mu ſo pſchichodnu tydźeń ſčehowaze wjedro ſa mózne: Nje-rjenje, pondźelu pothmurjene, wutora hrikiſti dźeń, ſrjedu ſu dešcze mózne, ſchtwórk a pjatk rjenje a ſobotu pſchemjenjato. — Juſije, 15. njedźelu po Ducha Trojizy ſthadża błónečko 5,36 hodź. a khowa ſo do 7,59 hodź. Mjeſacz ſthadża dop. 7,59 hodź. a khowa ſo wječor 7,20 hodź.

— **Nowy ſymſki jěſdny plan** płaci wot njedźele 7. nowoza t. l. Wón njepſchinjeſe wjele wjeſelſkich změnjenjow. Wupadnu ſwjetſcha jenoż njedźelſke cžaſy, kiž běchu lětčneho žyłniſcheho njedźelſkeho wobkhada dla ſapołožene. Někotre ſ tutych cžahow budu pak też hiſtcze we oktobru jěſdźicz. Hewaſche njeſche pſchemenjenja ſa pomjerſkich ſchulerſki a wobkhodny wobkhad maju pak jenoż lokalnu ważnoſć.

— **We Budyſchinje je 659 nowych ſamolwjenych ſchulſkich dźeći.** Prěnje dny měſaza ſeptembra měſachu ſtarſchi ſwoje dźeći, kiž jutry 1929 do ſchule ſaſtupja, ſamolwjeć. Samolwiło je ſo 659 dźeći, 343 hólzow a 316 holcow we wſchitkich pjeć Budyſchich ludowych ſchulach. We łońſchim lětcje běſche ſo 701 dźeći ſamolwiło. To je lětſa potajkim 42 mjenje.

— **Swjaſk němſkich towaſtwow ſa ludowdu** wotmětwa wot 14. hacž do 17. ſeptembra 1928 w Drježdźanach ſwój ſjeſd. Wichi tutej ſtkadnoſći wuleźi ſebi mjez dwje 100 wobdźělnikow tutoho ſjeſda njedźelu 16. ſept. do Budyſchina a dojedu nětdźe w 3 hodź. popołdnju. Najprjedy wobhladaju ſebi měſchćanſki muſej. K tomu pſchiſłuſchnje ſo wuthod po měſcze a pſches Hrodźiſčko, hdźež dha ſchulſki khór Lutherſkeje ſchule wopytowarjow ſ dźěćazymi a domiſnikimi ſpěwami ſwjeſelicz. Na to je **wotmyſlena wójna towaſtwoſkoža na Tſálniu**, kiž ſo łužiſka kermuſcha mjenuje. Poſtiča ſo tu też ſerbſke ſpěwy, kotrež Hudźbna Jednota Radwoſtla pſchednjeſe. Je też hewak hiſtcze wſchelaka ſabawa pſchi kofeju a kermuſchnym rytanju wotmyſlena.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkowym cžehnjenju 5. rjadownje 193. ſakſkeje krajneje lotterije (10. dźeń) padże dobycze wo 25 000 hriwnow na cžiſło 27 441; dobycze wo 5000 hr. na cžiſła 105 289 a 126 547; dobycze wo 3000 hr. na cžiſła 223, 36 713, 53 623, 59 473, 71169, 79512, 82 126, 92 500, 110 391, 125 392, 128 817, 139 151; dobycze wo 2000 hr. na cžiſła 3207, 5410, 9654, 26 309, 28 022, 31 260, 34 303, 52 231, 61 860, 67 286, 76 613, 83 795, 113 203, 115 939, 129 380, 142 626, 144 884, 147 906; dobycze wo 1000 hr. na cžiſła 1861, 2074, 5231, 6395, 11 345, 14 112, 15 306, 17 156, 30 622, 32 177, 32 381, 33 579, 45 855, 62 664, 63 020, 66 650, 89 756, 92 454, 97 084, 104 428, 104 913, 106 063, 107 944, 109 179, 113 120, 118 929, 121 177, 121 458, 124 357, 140 231, 141 879, 146 414, 148 211 dobyce wo 500 hr. na cžiſła 2098, 2209, 4982, 8451, 12 769, 14 033, 21 794, 24 546, 25 726, 25 745, 27 273, 28 908, 29 691, 30 699, 32 468, 36 721, 36 899, 42 432, 49 077, 55 752, 55 809, 56 018, 58 083, 63 567, 81 765, 82 003, 82 784, 83910, 91199, 91 773, 99 259, 101 809, 106 365, 107 190, 107 784, 109 677, 110 434, 110 697, 117 773, 120 062, 122 565, 123 617, 126 366, 133 505, 134 249, 135 280, 141 049, 144 908, 148 561.

— **Dźensniſche wiki.** Proſtaſow běſche wjele na wiſtach, kupzow pak běſche pomjerje mało. Butra płaczichu runje kaž tydźenja 1,25 a 1,30 hr., jeja 14—15 pj. ſwjerch 25 pj. Na butrowych wiſtach mješchczanſko hubjerſke kupowachu. Punt rěſanych ſuſ płaczeſche dźeńſa 1—1,50 hr., ſiwe kury 2—4 hr., ſkapoſki a młodźiczki 1—1,50 hr., holbje 80—90 pj. Płaczejmy na ſeleninowych wiſtach njeběchu pornjo tydźenſkich wikam dale pſchemjenjene. Punt cžerwjenych a běłych ſatu płaczeſche 15 pj., zybla 20 pj., burnwu 30—35 pj., kórkow 25 pj., Lupa k nakładowanju pak 3,50 hr., punt tomatow 25—30 pj.

Potajny hłós.

Roman.

28] (Pokračowanje.)

Wón wotſpiny pſtolu a pſchepytowaſche wſchě měſtnoſcze na najpodrobniſcho, ale zyle podarmo. S hłowu wjerc ſo wón wrócži a ſ njerjanſtom na njewuſpěch mózne ſaſakrowa.

„Wóžeſch ſebi wujaſnicz, hdyž je tón khadła wotſtał?“ wopraſcha ſo cžatzeho kolegi.

Tón wjeſche toherunja ſ hłowu.

„Myſliſch-li, ſo je to tón ſtary był?“ ſo wopraſcha. „To ſo tola wě! Tu bě leża ſchcežtki!“

A nadoſo ſawoła Wall bobyczerſky.

„Roſchyty!“ wón wołaſche. „Roſchyty wonka pſched wokami!“

Wonaj běžeſchtaj ſaſo do wobydlenja wrócžo. Jene wokno bě wowrawdźe wocžinjene. To je dyrbjał nječtó ſ wulkim thwarkom wotewricz, pſchetož hóczka njebě ſapinjena, a wono ſo wocžinjeſche a ſaczinjeſche, dokelž cžehnjeſche tohodła, ſo běchu wſchě durje ſchěroko ſwocžinjane.

Wall ſo ſ wokmom won nakłoni a ſawoła na mulerjow, kiž we wyſokoſci pěrtjeho poſchoda dźěłachu; ale žadyn i nich njebě nikoho na roſchyty wuležł widźał. Woni dyrbjachu ſłyſcheli, kaž ſo nad nimi wokno wotewri, a w jeho wobſtuku wuhladachu na wokomik bělobrodate wobliczo, ale woni mójachu ſo ſarocžicz, ſo žadyn zuſo na roſchyty ſtupił njebě.

Saſlojnikaj hladaſchtaj na ſo, žaneje radu ſebi njewědźo.

„Dyrbimoj mordowanſkej komiſiji fatelefonowacz,“ rjekny Roſen, thwatajo do pſchedſiſiwy.

Ja běch pſchipadnje ſam pſchi telefonje, hdyž wón ſwonjeſche a wo mordarſkim wupadu powěſcze. Njedopoſkuchowſchi do konza, powiſinych ſłyſchak a cžerjach do ſchefowoje ſtwy.

„Jědźeze tak ſpěſchnje hacž mózeze dele, Richtero!“ won prajeſche. „A jeli nětkaſku pomoz trjebaze, ſawołajcze hnydom!“

Ja lecžach won, na ſhožo dojtach hnydom auto, a ſtojach po lědy pjeczich mjeniſchtnach hižo w Sterlingowem bydlenju.

Tón njewupuſczejcži wokomika, cžiſłny ſwój płaſchcz na ſo a jědźeſche ſe mnu na Ridderagatan.

Mój namakachnoj tam hiſtcze wſchitko tak, kaž běſchtaj Wall a Roſen jo namakałoj. Po wjeſchinach wobhladanju cžeła a wobkhadenja pſchiſtupi Sterling k morwej, wucžahny ſymnokrewnje nóſ i ramy a wotkſ jón wo pſchestrěły.

„Jednory nóſ ſchwarnje k pſchimanju,“ bórbotaſche Sterling, „kaž mójeſch jón w ſtódem klamarſtwje kupicz. Ale hdźe bha po prawom ſtužowne teſi?“

Wall a Roſen hladaſchtaj wuſkoſtliwje na ſo. Na ſłužownu běſchtaj zyle ſabyłoj.

Ta pak w ſamžnem wokomiku hłowu bojaſliwje ſ dźiwjemi nuts tyłny, mješ tym ſo połiſiła w uniformje ninto njeje ſ krutym hamtſkim wurafom do jſtwy ſaſtupi.

„Połiſija je fiks tu, kaž pſchcžo!“ rjekny Sterling ironiſky, wotwobroczo ſo k ſcžabuju ſ ramjenjomaj. Mješ tym bě naju połiſiſta ſižo ſpóſnał a widźeſche, ſo tu ſa njeho hižo žanebo dźěła njeje, cžehožoła ſo ſtrowjo wotſtali.

„Powědajcze nam potaiſim, ſchto je ſo tu poprawom ſofało,“ namołwjeſche Sterling holzu, kotraž bě ſo ſaczerwjenjiwſchi naju ſaſo ſpóſnała.

„Ja wjele powědacz njewěm“, wona rjekny. „Sawoni, a hdyž wotewrich, ſtojeſche wonka ſtary wokolonoſchef, kiž ſchcžeſche a ſchcžekli pſchedawſche. Ja jemu prajach, my ale žadaſche ſebi ſhnadnej ſnjenju porcžeſcz. Ja puſchcžich jeho tohodła do pſchedſiſmu a pſchipowědžich jeho pola hnadneje. Hdyž ſaſtyſcha, ſchtó je wonka, pſchikaſa mi, ſo mam jeho nuts dowjeſcz, a ja widźach hanna hiſtcze, kak ſa mnu durje ſawrě. Ja njemóžach ſebi tutón bžiwny wopyt prawje wujaſnicz a dźěch ſadźiwana do ſwojeje kuchnje wróčo; ale njeběch hiſtcze bóſchka, jako nutſka we jſtwi ſaſtupi a hnydom na to krótke ſaſtwonjenje wužłyſchach. Ja wottorhnuch ſ thwarkom durje ke ſjawi, do kotrejž běch roſnoſchowarja nuts puſchczika a widźach ſ ſwojemi najwjetſchenu roſhorjenju hnadnu nad blidom ležaz, wyſoki tſchi ſo chžyſche wokolonoſchef wokno wocžinicz. Tu běch tak ſkoku hacž mógaj, prěcz, połiſiju ſawołacz, ale ja dre-bjach hacž ſ pſchihróżnenju puczej dele, wſchědy hacž połiſiſta namakach. . . . .“

„Na, moji knježa,“ wobroczi ſo Sterling na Walle a Roſena. „a hdźe bha macze nětko morđarja?“

Wobaj njewědźeſchtaj, ſchto wotmołwicz.

„Potom dreje budu wam pokaſacz dyrbjeć, po kotrym puczu je won twochmył,“ rjekny Sterling. „Pójeze na ſobu!“

Wón dźěſche do pſchedſiſiwy a wot tam do ſkhodowych thábdy won. Mjeſto toho, kaž běchmy wocžakowali, ſo wón po ſkhodach dele ſchoł, dźěſche do ſchtwórtcžo poſchoda horje a dóńdże k żeleſnym durjam, kiž běchu jenoż pſchiſtojnjene. Wón je ſyle wotewri, a my ſtojachmy na ſuſli pſchi tſchu. Sterling roſhladowaſche ſo wokomik ſkuſnje wokoło, potom pſchiſtupi k wuhnuju, kiž pſches ſuhju na ſuſli wjedźeſche. To běſchtaj poprawom dwaj wuhnjeſ, kiž ſtej taj do jeneho ſjednoczenaj, cžehožoła murjina we wyſokach ſthodojeze dele wjedźeſche. Sterling počza hnydom horjeležcz.

„Hlejeze,“ wón rjekny, pokaſujo na někotre wocžinjene rukow a nohow, kiž běchu w lěta dołho ležazym pſchiſłuſchnym jaźnje widźeczi, „tu je hakle njedawno někoho ſtřeſł.“

Wuhladko ſboka wuhnja pokaſowaſche daſchki pucz, kiž bě morđaŕ najſtarſcho ſchoł. Sterling wołaſi wuhladko wocžinjene a ſchwihny ſo na tſchu won. My ſcžehowachmy ſa nim.

(Pokračowanje ſeſčehuje.)

worchwje 15 pj., rjewjenja 15 pj., Rěcki hołotwje 8 pj. hacj 10 pj., woza kwětkojteho kalu 20—100 pj., pam jabłukow 15—35 pj., kruchwow 10—30 pj., klowkow 35—40 pj., bérnow 6—7 pj., zentnar 5,50—6 hr., litr tanecho wolija 1,60 hr.

— **Sudnišce próstwinu skónča** so j dźensnjišim 15. septembrom. Wot nětka stukuja na město próstwinskich hłosowanskich komorow, próstwinskich senatow jako posledne instancy.

— **Wobsedstwo pschiwoża firmy Felix Jachmann we** wulkej Wodźe pschipokazchnu k dźerżenišchemu cżišku za wulkich cżitarjow w Wulkej Wodźe a wokolinje. Prošmy cżitarjow, so bychu pschikładu pschecżerpnje wobledźowali.

— **Kradnuł je nětčto we wokolinje** w cżasu wot 9. hacj do 10. sept. muzjace jěchać koło juanki „Neumann Neumann“. Koło mějesche żerne krošna j mědrej hwězdu, wobsidło jako wunjeschowanske koło, pschemjesche żanerjowe schitkow, mějesche żolte hajerna j cżornymi nabitami, kědło j dwošnymi pjerami a cżerwjenej gumowej wobruczi. — Wo wěsarske pojěnja prošy tričmanske wotdźelenje w Budyšinje, telefon 2802.

— **Budyše** haptyli su wčera dwa hacj do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nazmu służu a njedźelu wotewrjene na jenoż jena haptyla i mězymi wotmenjenjom. W septembru je to Wetterta hapta pschi Budyšinje.

Ze **Smochcżic.** Stawu: puć j Cżemjerca do Smochcżic je dla naprowanja na Smochcżanskich honach wot 7. hacj do 27. t. m. zawrjeny. Jězony wobkhad pokazuje so na Sejcowo a Walti wjesku.

S **Barta.** Sćerjedu so w tudomnym Schusterez hoscżenc hoty wobydlerjow j Barta, Rakoju, Stanez, Pschiwicżu, Hudyschinka, Borschicu, Lětonja, Krakez a Delnjeje Kiny nadźechu, so bychu protestowali pschećiwo wotewrjenju nowe autowoje cżary mjes Budyschinom a Bartom. Z hromadźinje so praji, so pósla w źiwojim cżasu njeje nicha sajima na wotewrjenju autowoje cżary, so ju dyrbjeli wobarnu cżaru wotewiricż. Jenohlóżnje so hromadźeni wuprajichu, so žadyn j nich, też niż jich pschiwuhni, nochcha wužiwacż póstowy puć, ale chcedża dotalneho pschewjacżela podpjeracż. Protest mějesche so hnydom na dirikcijstwu wyschnosci pósłacż.

S **Kotecz.** Ew.-luth. zyrkwinske pryjdźetejerstwo w Kotecżach wobsamknu w źiwojim pohedźenju sandźenu pśiedu, kotrejž wotmě na Kotecżanskim hrodźe, so ma so dyrkej swontach znowa wobarbicż; dale ma so próspna fara na tudomnego druheho zyrkwinskeho wucżerja wotmjerjeż; farska zahrodna zahroda ma so kóžde lěto znowa pschenajeżeż; wobjednistwo ma so powjeschicż, wobsehe tchódła, so by so wjacy herbiskich rowninscżow hodźało pschiprawicż; zamanja sa rowny wsche druzinny maju so porownicż a porucżicż; sjednawacż mataj so tuthwilnje hischcże wotpowjedowazej legataj Kotecżanskeho a Worzyńskeho kujeżeho prawa. Stónczinje wuradźowanske zyrkwinske pryjdźetejerstwo hojpodarskim planje liczerskeho lěta, w kotrymž zdźiny a poschły so pschijamkuju zyrkwinski dawk za tuto lěto. Jako dodawk so k tutomu pschikasanemu zyrkwinskemu dawkej jaho polnaji dobrowólny zyrkwinski dawk, kiž maju wschitke sobustawy wohady płacżeż. To wulkej radosću witaja.

Z **Lužeza.** Stawowy puć z Lužeza do Bacżorja a cżerny puć we Lužezu staj bla naprowanja wot 6. hacj do 24. t. m. sawrjenaj. Jězony wobkhad pokazuje so na Wutokschizy a Horu abo z Bacżorja na Prawoschizy.

Z **Khróšcże.** Cyla nawjećorna Łužica — tak daloko hać je serbska — a dale jeje mjezow hotuje so wšo na **lóčny swjedźeń nawječornych jednotow „Sokoła“ we Pančicach.** Kaž hižo su Serb. Nowiny troškU preradźile, chce jek óždy widźeć a tuž tam zajimcy po stach a tysacach pójdu. Samo Kolčkec stara wowka z Wonec přijdże a chce sej raz sokolski swjedźeń wobhladać, přjedy hać jn časnosć žohnuje. A Wjeršec dźed z Nchdźec hižo dźensa skórnje swětli, zo by hišće na stary dźeń tak prawje „feš“ mjez młodymi Sokołami stał, do kotrychž rjadow by rad zastupił, njeby-li hižo biblisku starobu překrocżił. Smjeró jara so jemu

[illegible]

tuhi młodźi pacholjo, w sokolskej drasće lubja, kotrjž tak zmužiće za luby narod a Serbstwo wustupuja a so cżerta njeboja. Tajkich ludźi sej ześće **wažiš sej mamy, kotrjž njebojazaja před najwjetšej zjawnosću so k swojemu ludej znaja a do knowacżych dźěrow njezalěcu,** hdyž druhorěcżny susod porsnje. Samo Meškanec Jurk, kiž móże łódy běhać, chce z cylym glawtom na lěcny swjedźeń do Pančic, hdyž je wot swojeje sotry, kotraž pśinje lěto do šule khodźi, słyšał, zo telko dźěći — je jenym wot 400 powdała, štož maly rozmołk wjeżo zapřijeć njemóże — sobučinja a samo sokolja. W tym je swojeje hlowy a mać budże jemu tón raz k woli, dokelž chce sama rady hić. Tajke nješto kóždy dźeń njewohlada. Tak wšo pobłnje, štož ma ruce a nohi, — mali a wuicy, stari a młodźi, dźěd a wowka, mać a nan, samo Jank a Měrćin we wozyčku, bratr a sotra a kaž cżi ludźo wšitcy rěkaja. Boju so, zo budu wokolne wsy wokolo Pančic njedźelu popołdnju wupródnjene, hdyž wšitcy na swjedźeń pobłnu. Tuž **nócny** stražnik hižo wodnjo kedźbować, zo njebychu njewitani hosćo do wopuščenych statokow so dobywali. Samo z Dźegdźan přiúdu wopytowarjo na krasny swjedźeń. Straclować so nichtó njetrjeba, zo w Lioja městna njedostanje. Je tam ruma za wjele tysac. Tuž so tam njedźelu wšitcy swérni Serbja zetkaja. Zabawy a wjesela budże nadosć. Puće do Pančic dyrbja so čerstwje z wopytowarjemi. Na zdar!

Z **Kukowa.** Před někotrymi dnjemi namaka šulski knjez R. zawrjenu płowacu pjowu błešu w klóštrskej wodźe. Wućańny ju. Wočinjwši rozleća z wulkim wuchom a zrani hólčeca khětro na rukomaj a we wjerzwoku. Najskerje je sej nječtó někajki hlupy žort dowolił a błešu z karbidom abo z wapnom natykał. Take „žorty“ móża druhdy zrudne sćěhwki měć. Pomérnje je hólčec z módrym wóčkom wotešoł. Rozbuchaca sklešca mohła jemu wobej woči zranić a wón mohł tak wo widźenje přińć.

S **Mošwórta.** Tudomny karbaŕski mišter Gustav Strobach w Soarskim wustawje swojeju dźesaću pjatk swój 50-letny mišterski jubilej. Jubilar je 77 lět stary a **hyšeželi ho hischcże cżiłeje strowosće.** Wón je we swojim źiwjenju swoje mozy wopraswał a dźełarjam dobrocżelskich wustawow.

Z Łužicy

* Ze **Shorjelza.** Njeźłyschano lohkomyślnosćej dowjedźe **wutoru** wjecżor k cżežkemu njeschoću. Na dróhy mjes Łěschwizami a „Tšelenju“ sekta motorowy kolešaŕ swatu žónsku j jědnym kolom. Wón narěcża holzu, so by hobu na jeho motorske koło hyny, kolešaŕ pat j jenej ruku jeje koło cżerjesche. Kolojědny, **kiž jimaj napschećwo pschijědze,** sćědże khětro blišo nimo njeju a dokelž běšche bjezmocżna, so jědnehu koła njedohladaja, kiž motorowy kolešaŕ j jenej ruku cżerjesche. Kolojědny padny na dróhu a stama běł lewu ruku pschi dwóni. Sniesboženeho dyrbjachu k lěkarjej dowjeść.

* Ze **Shorjelza.** Na dróhy do Lěhnicy bórhy so Michelsdorfom sniesbožo wutoru dopołdnja ¼10 hodź. wobkhadny wjednik Fuhr ze Shorjelza ze swojim motorskim kolom. Jako koło **z polnej spěchnosću** po dróhy cżerjesche, puknu jo njeja wobruczej a koło so pschecżiwnjy. Fuhr a jeho swakowa, kiž na sozniftkim sedle sedźesche, buchtaj na dróhu wjerhnjenej a wostajichaj cżežko tranjenaj leżo. Jedyn lěkaŕ da sniesbožencju do Heinawskeje khorownje dowjesć, hdyž je Fuhr bórhy wumrěł. Zónska leži hischcże na šmjerci khora.

* S **Debšichta** pola Shorjelza. Nowe njeswoje sta so pónđelu w tudomnej skale. Wotwali so kamjeń a rani 28lětnjeho wjerćerja Fryza Gorgu ze Sćerbitich Pawlez cżežko na nohu. Sanitetnik sniesbożenemu ranu swobala. Lěkaŕ da jeho do Ruchbachskeje wotrjeknjeje khorownje dowjesć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Penига.** (Pschećhchiwjenja měschczańskeho sajtojnika.) Wutoru wjecżor je polizajski wyschschi straźnischtr Kurt Lorenz, kiž běšche pola měschczańskeje rady w Penigu pschistajeny, so je swojeje słužby wotzalił, jako běšche je schkodje města 30 000 hriwnow pschećhchiwił. Lorenz je w poslednim cżasu husćišcho prajił, so chce do Ameriki pschenjesć. Wutoru wjecżor hu jeho hischcże w Lipsku widźeli, so wón w swojim automobilu jědźeche, kiž Penigšti wobydlerjo Dörner wjedźesche.

* Ze **Zahanja.** (300-lětni jubilej.) Tudomni gymnasij źwjeći tele dni swoje 300lětnje wobstacże.

* Ze **Strehlena** w Schlesyšku. (K cżemu je žnjowy swjedźeń.) Městno hrósbneho njeskutka běšche w nozy njeskła Peterwizu. Tam běchu žnjowe reje. Hódź inšejchu hlowy khětre pośne, so dźełaczerjo pschi rejach swadźichu. Zwada plecżeschе so na dróhy dale. 40lětni najeńši sahrodnik Hermann Plätschka, kiž chyžche roshorjenych wadźakow smjerjowacż, bu na hrosne waschnje sarajeny. Njeboh jowenu je žekerowym wuchom nop rosrajchu. Njeskutk je cżim srudnischi, dokelž je sarajeny nan dźewjecż dźeći. Njemóžachu hischcże wukśedźicż, schtó je z mordarjom.

* S **Potšama.** (Wo tyfušu.) Dalsche wobzuby njejšu wjazy na tyfuš skorile. Wjeschina sthorjenych wotthorjuje. W nozy na sridu sawołachu lěkaŕa k dalschej wobzebje. **Wona pak je jenoż tuteje khorosće podkładna.** Dozyła je w Potšamje 74 wobzebow na tyfuš skorika, z kotrychž je 6 wumrěło.

Sokołstwo, sport a hry.

Lohka athletika.

We **wumělsko-turnaŕskim městoboju** mjez Drježdźanami, Lipskom a Kamjenicu dobu Lipsk před Kamjenicu a Drježdźanami.

Engelhardt wubědźi sebi na Pariźskim sportskim swjedźenju najlěpši swětowy cżas ze 47,6 sek. w 400-metrskim běhanju.

Nurmi startowaše w Düsseldorfje a to w běhanju přez 3000 metrow, kiž 8:29,6 dobu. Druhi po nim bě Boltza, kiž z dobom z 8:35,4 nowy němski rekord postaji. Hirschfeld dobu w mjetanju kule z 15,67 metrami. Lammer dobu w 100-metrskim běhanju z 10,6 sek.

jubilejne wuběhowanje přez 7½ km.

Cara: Lubijska dróha — Nadźanska dróha — Delnjokinjanske hory — Delnjokinjanska dróha — Mužakowska dróha — Cyhelski wal — Lubijska dróha — Lusatia. Start a cyl: hosćeńc „Lusatia“. Start 8,30 hodźin. Zamolwjenja maju so zapodać hać do 27. sept. na sportoweho dohladowarja knjeza W. Libscha we Budyšinje, Sprjewina hasa 1.

Wudźělenje mytow za dobyćerjow wobeju wotdźělenj wječor w zali Kehelckulerńje w Budyšinje.

Wubjerk za cżłowzwučowanje.

Wubjerk zarjaduje při składnosći 50ětneho wobstaća Budyskeho mječowanskeho towarstwa „Gut Heil“ njedźelu 30. sept. 1928 **jubilejnu jězbu do daloka kaž też wuběhowanje.**

Kolesarstwo.

Zwjazk němskich kolesarjow. Skupina 36 Budyšin.

Kołojědny klub „Budyske předměsto“ w Kamjencu budże so jutře njedźelu pop. w 2 hodź. při składnosći swojeho druheho wujězdźowanja na měšćanskim sportnišću w Kamjencu wo skupinske mištrstwo we wujězdźowanju přez 1 km a 25 km sobu wobdźělić. Wobdźělić móża so wšě sobustawy, kiž sobustawski wupokaz zwjazka za lěto 1928 wobsedźa. Tohorunja wubědźi so tam skupinske mištrstwo w hraću bala za kolesa. Nimo toho wubědźa so na samsnym popołdnju hišće sćěhowace wujězdźowanja: Wotewrjeńske wujězdźowanje za Halštrowske myto. **Wujězdźowanje młodostnych** wo sportowniščowe myto. Wujězdźowanje starych knjezow. Wuběranska jězba za mužstwowe presćěhanske wujězdźowanje młodostnych. Pokojeńska jězba za młodźinu.

Sawale wubědźi sebi na olympiskim wujězdźowaniśeu w hodźinskim wujězdźowanju Wulke myto Europy.

Wujězdźowanje na kolesach přez 50 km. so na cżasje Budyšin — Wóspork — Lubij — Budyšin wubědźi. Młodostni wujězdźowarjo přejedu cżaru Budyšin—Bukecy—Budyšin, kiž je 20 km dołha. Zamołwjenja maju so zapodać hać do 27. sept. na knjeza Oskara Strauchа w Budyšinje, Hornjerśe hasa 18. Wobdźělenski pjenjez za dorosćenych 60 pj. a za młodźinu 30 pj. po wosobje. Wobdźělić móża so wšitke sobustawy, kiž su wubjerkej za cżełowzwučowanje (A. f. L.) přizamknjene.

W samsnym cżasu wotměwa so

Wujězdźowanja na automobilach a motorskich kolach maju so po zrěcżenju pruskeho ministerstwa ze wulkimi automobilowymi zwjazkami A. v. D., A. D. A. C. a D. M. V. w přichodze zamjezować, štož ma so jako sćěhowk mnohich njezbožow w poslednim cżasu wobhladować.

Najnowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje sa jutše njedźelu:** Mrócżele so pschećwjahnja, kurjawojto, ale wostanje žucho a khłódno. W Jendźelskej žucho a khłódno. W Tirolskej so z khwilemi dešcżowje.

Mjeno rubježneho nadpadnika, kotryž je direktora Nordwanna njedaleko Bremena w żeleznišćim wosu saśěli a wurubił, je Hamburgska kriminalna policija wuśěhła. Won je 30lětny Emil Hopp. Hižo wjacy króć je padawschiznu a rubježnišwo dla ke khłostanju sadźeny był.

*

Cżrjoda słótnikow so tele dny do Fordawskeho hospitala dobu a sosu nika saśěli, kotryž bě pola policajskich zajatych policajow. Słótnicy su so nad nim po sdaržu chżyli wjecżeć.

*

Dwaj njesnataj staj na dwórnischcżu w Lugawje khwatałoj jenoho rjedźerja waggonow, do kotrehoj běchtaj ko z revolwrom samérilej. nusowacż, so by jimaj klucże k sastanischcżowemu twarjenju wudali. Waggonowy rjedźer pak so njeda zatrašicżej. Nětstre króć wuśěhłischtaj so banditaj wotzalischtaj.

*

W Stannejowej naležnjesći su direktora Kirscha we Barlinje zajeli na katrehoš tuhu, so je ko wjele zawinow wójnskich pożćonkow wobdźělił.

*

Pola Manaschcże w Rumunskej so lokomotiwa twarowego cżaha zwrěsi, kotraž z 32 petrolejowych wosow wobsteješe. 12 wosow rozbuchny, druhe mózachu so ze cżasom wobpinicż. Wupoka žadnje wohnjowe trubjel bě hači do Bukareša widźeć.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjo w Budyšinje. Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Budyšinje. Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

Wšě cementowe a hlinjane twory
pomniki we wšěch wuwjedźenjach
tež ze serbskim napismom porućuje nanajtuńšo
Jan Šram, fabrika cementowych tworow
w Hermanecach pola Łaza
Poskićuju mój nakładny awto za na-mzdu-jězdźenje.

Pytam mlod. plahowanskeho
kundrosa
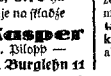
Gust. Hausmann w Lěskej
pola Delnjeho Wujezda.

Kruwjacy wóz
nimale nowy, je na předań
w Radworju čo. 66

Kalmuk-jaki
zonjace . 4.70. 4.50 hr.
mužace . 6.30. 5.70 hr.
ma twješe stajanje na składze
Andr. Kasper
— mějićel A. Pilopp —
w Budyšinje, Burgleju 11

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj.
panjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, błeše běłeho wina
błeše čerwjeneho wina
sektowe błeše, wšě druhe błeše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wuknjese.
Popp na **Hornjerśe**, hasy 16
telefon 3427.

Jara dobreho, připušć mlodeh.
plahowansk.
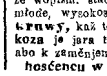
byka
ze wopisom, stadlow. knihow a mlode, wysokomlečne **dobre krowy**, kaž też dobra **dobra koza** je jara tunjo na předań abo k zeměnjenju w Knježim hoscencu w Njeswačidle

Konje krězu
kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jatkach. Tel. 2403

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenoż na składze
wobućowy dom Mark w Kukowic.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Ždźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykance / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

B *O*D*E*G* A
w Budyšinje na Mjasowych jatkach 7
zabawny wumělski koncert
Adler-Jirista-Duo
Najtuńše wino w šklenčach.

Syru wołmu kupuje
po najwyšších płaćiznach abo wumění na česan. tkaniny
Otto Osswald
dźěłarnja nohajcow w Budyšinje

Poskićam po přihódnym płaćenskim połoženju
Domoforske kola, dobre znamki kola, jězdne kola, a druhe mašiny, centrifugi, hubrowe dźiwace mašiny, žimowe mašiny, pjasowe mašiny, rěznička, rypkowe płaty, připrawa a narunanje wuporjadźenja najtuńšo
H. Paul Gräfe
wuporjadźerja
w Kamjencu
blisko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Žiwnosć
w Trupinje čo. 7
z 10½ kórc. pola a łuki, hródź a brózeń nowa, je na předań. Poskićenja na Rechtsanwalt und Notar **Dr. Kurja in Stolpen Sa.** K rěčam w Budyšinje: sobotu dop. Tuchmachergasse 36 II.

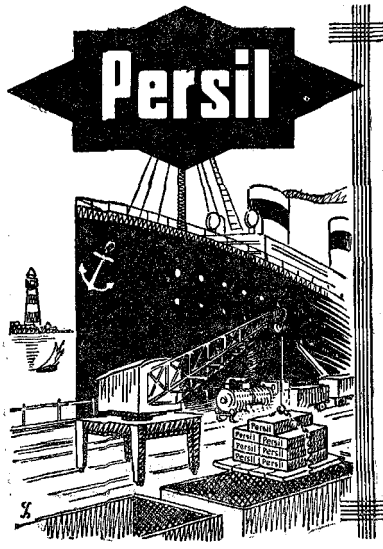

po mšěm smječe!

To je tola woprawdźe přestajacy dopokaz swojeje kajkosće. Woprawdźe, kóžda hospoza, kiž je jón junu spytała je połna khwalby a njepřeje sebi druheho. Njeskomdźe z pospytom. Spóznajeće:

z Persilom — połojca dźěła, tuńše płokanje a njepřirunajomnje rjane šaty!

HENKO, Henkelec płokacy a běleński soda
tón srědk k namočenju,
njepřetrjechreny za šaty a do donu.

Rjana jałojca
k plahowanju, je na předań
w Kostowje čo. 8.

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nasl.
w Budyšinje
na Drjewowych wikach 36

Syrjenemu pšenu
1. wotsyw, Strubas Dicktop, ma na předań w Kunsłosach čo. 1

Džak

Kóždemu kiž ma drjenje **drjenje išias abo wić** ja rady **darmo** zdźěłu što je moju žonu spěšnje a tunjo wuslužiło, 15 pj. za wróćoporo připołožće.

Müller, Oberpostsekretär a. D. Dresden 414 Neustädter Markt 12

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Hosćenc w Pěskecach

Njedźelu wot 7 hodź.
reje (knježnc wola)

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Dr. med. Wünsche
žonjacy lěkar, chirurga w Budyšinje
Rěčne hodźiny **přepołožene** na Hošic hasu čo. **21** II (nowotwař khorobneje kasy):

Wšědne dny 12—1, 3—5
sobotu 10—12, 3—5
srjedu popołdnju **žana** rěčna hodźina

Bydlenje a privatna klinika: **na Jurjowej hasy 8** **Röntgen-wustaw**

Z Božej pomocu swoju khóžu natwariwši šujemy so nuzeni, wšěm lubym susodam a přećelam naju
najwutrobniši džak
wuprajić za wšu wopokazanu pomoc z ručnym dźěłom a z přiwožowanjom materiala. Wšěm jene nutrne **zapłać Bóh.**

W Brěžyncy, 15. septembra 1923
Herman Garbař a mandźelska.

Wočny lěkar Dr. Nonnenmacher
je so z pućowanja wrócił!

Miele

Mielewerke
Aktiengesellschaft
Gütersloh/Westfalen.
Zu haben in den einschlägigen Geschäften!

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadza měsačnje a płaći štwórćětnje 2,50 hr.

KELING
płoka se zaručenjom z mjehkej wodu a z wužiwanjom najlěpšeho mydła a płotuje
zwjeršne košle, kornarje a manšety
mój wosobity system **Beda** rukuje za kajkosć
Samsne přijimarnje:
w Budyšinje na Kěšorskej dróży čo. 6 telef. 3628
na Přiležanskej dróży 16
w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 23
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26

Wčera popołdnju so namaj
třeći synk
narodźi.
Dźěćacy lěkar dr. med. Schnabel
a mandźelska Lota rodź. Kellerec.

Příloha k čisłu 217 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 15. septembra 1928

Wustawy spomožerstwa we Budyskim wokrjesu.

Wothladanje na Židowje, dźerżący dom w Ratarjezach a młodźinska hospoda w Polpicy.

Wječerawšchi pjatk wobhladowachu hrjebi mnohi pschesprošcheni hosćo Budyskeho wokrjesneho hujaka a jeho wjednizy nowotwary we wothladaćiwu na Židowje, nowotwary w Ratarjowskim hantlsko-hejtmanskim dr. j Bjlugowym dźerżazym domje a nowu natwarjenu młodźinsku hospodu w Polpicy. Popołdnju 1/3 hodź. zhromadźichu so wobdźělnizy psched zwarjenjom hantlskeho hejtmanstwa a podachu so j automobilemi a omnibusom najprjedy do wothladaćiwje na Židowje, hdźež so jim kosej poliicij, pschi kotrymž knjes hantlski hejtman rozprawu poda.

Knjes hantlski hejtman dr. Jungmann chwalesche pschesprošcheným knjesam, j kotrychž hrje bźchu wschitcy tuzy, kotliž maju žiwjenje stejsćeze w politiskim žiwjenju abo žiwjenje powołowanja dla sajim na tutych spomoženskich wustawach, pokazaćz, schto je so wuskutkowało. Wón dźakowaschе so we žiwjich powitanskich słowach wschitkim, kotliž su z radu a skutkom pomhali ważne dźěła wukonjeć. Sćiwý wobsebity dźak wobrazaschе knjesej ministerialnemu radźe drej Maierej i Dźjedźanc, kiž je žiwjej pschitomnosću žiwjí wulki sajm pokaza, kotrehož wustupowanje je mělo wuliwk, so je wokrjesh žiwjenjemu pomoc dostał. Dale wupraji knjes hantlski hejtman žiwje zbožebite wjesele, so šmě pokazaćz, schto wschitko je we wobrjesu wostało. Wón dźakowaschе so wokrjesnym sajmowjerjam, zarjadowiskemu wusherej dźěćazeho domu, knjesjomaj hrabi Schallej-Riaucourej a wyschěmu inspektorej Gietzeltej, kotraž staj so je starosću i nowotwaromaj we wothladaćiwu a dźěćazym domje saběrałoj, twarišim mischtram, kiž su wschitko najlepše wukonjeli a kotrychž dźělo je so mesto bjes kóždeho njeswoja wukonjeło.

Dale rošaješe knjes hantlski hejtman dr. Jungmann z pomocu ryhownikow, wschitko schtož běsche so natwarika. Pschitomni mógachu so podźiwjeo tami we tom pschejwědčeć. S twarjenjom je so to dokonjało, schtož by dyrbjało, njebyło-li žiwětoweje wójny, hižom dawno wuwjedźene być. S wodźenjom je była myšl praktiskeho a jednoreho wuwjedźenja, schtož wopytowarjo też dospołnje wobtrućene namakachu. Wobkřeć móje hordy na to, schtož je so tu wuwjedło a schtož je so jenu tu wćerawschi pjatk pschepoda. Dotalne hospodarske twarjenja wothladarnje stejachu jara njepschihódnje. Nowe stej a nětko wjele pschihódnischo. Mjes starym a nowym wotdźělom, kiž běsche z nim twarjenjom zwjazany, je z powyschenjom nistko dźěła a z twutwarjenjom do dwora nastała rjana rumna sala, w kotrejž so we wothladarni pschebywajom ludźom zjawizišcho rjane spěwne a hudźbne pschedewschi poskićeja. Sala služi też Bożim žłužbam, pschi čimž so wokrat wotkrije, tiž je z durjemi zakrytu. Pod salu stej zdźerni pschiprawjenej. Pokakanje je so nowa wjetscha natwarika. Tehorunja twori so hischcze wobzebity dom za chowanišće dźěći. S pscheměnjenjom twarjenjow nastanje rjany wulki dwór k pschebywanju za muzičich. (Zony maju hižom rjanu wulku zahrodu k pschebywanju. Salu, pokakanju, dom za wocžehnjenišće dźěći a wosowa kólnja z pschitwarjenej lěkarniu na powětrje wuwjedże knjes twarski mischtr Hauser. Nowu brózeń je knjes twarski mischtr Löhnert twarił. Zyle swonkach wschi Sokowborschćanskej dróhy je nastało nowe wulke hospodarske twarjenje z hródźemi, konjenjami a zwintjazymi chlěwami. Wschitke tute městnosće su wolnje wužite je zkotom. Na swonkownym kónzu je jstwa za cželedź a chlódźernja mloka. Wuporjedźacz ma pak ko hischcze stare wobstarańke twarjenje, so bychu so z tym lepsche městnosće k spanju dowyke. Jara zwjeselacy je dar dźělowego a spomožerskeho ministra, kiž ma žo nałožicź na twar zbožadka za wožowby, jo stari ludźo njetrjebali wjazy tak po kłhodach běhacź. Sadroda, w kotrejž so selenina plahuje, je žo nětko psched wustatu na bruhu stronu dróhi pschepołožicź dyrbjała, dokelž je na jeje městno nowe hospodarske twarjenje stajene. Sahroda je na žiwjim nowym městnje jara rjenje pschiprawjena a ma lubosiwy napohlad.

Knjes inspektor Gietzelt spěchi, so ma we wothladarni 270 starych ludźi městna. We luhiwilu pak je tam jenož 249. Wokrjeh tam njemóže je žiwojini braschnymi ludźimi dom wupjelnicź, tohodla je w nim 120 wožowbow z Dřjedźan saměrčenych. Wschitko dostanu do kupły wjenje, kiž měsačnje 2 hriwnje wunčinja. Sa to móža hdy potom kupicź schtož chzedźa. Narodne duny tuchi stari ludźo žiwjerčicź njesabudu. Ma-li kdyh z nich narodniny, je to swjetscha wulka wjeselina. Wjetschina z nich je pschez 70 lět stara, mnohy pu hižom 80, najstarscha wožowa je 92 lět stara. Rada rad wopytaju tuchi stari ludźo smělkowobrazowe, hudźbne a spěwne pschednoschi. K starym, kotriž njemóža do pschednoschkow pschińcź, chodźi jedyn knjes a cžita kóždemu jenotliwemu něschto z knihow. Druhdy hdy khowanju też z autobusom atd. wulecza do rjaneje wokolny. Kotriž móža hischcze běgacź, bu kuleschisko wukhodźuja.

(Pokračowanje sćěhuje.)

To sej spomjatkuj, hólče!

(Wobras je wjzy.)

„To žej spomjatkuj", rjekny dźěd hólzej, sběhujo porst, dźerżi hlowu kusk nakhilenu a žoni z wokmom. „Žiwjenje nje tajke, kaž žej to w młodostnych létach pschedstajeja, to žym cži hižom wjele krócź rjekł. Ssy drje kóždy raz rešhnjewany, hdyž nasch jedyn kusk na tebi porjedża. Ale móje bycź, so žo posdźischo dopomnisch, hdyž žu moje kosce dawno rostkate a budźesch žnadź sam rjec: Dźěd, tiž w jemi wotpocžnje, mějesche prawje. Hlej, Měrcžino, nasch jedyn njerčezi tola k twojej schkodze, chzu twoje najlepsche. Twój nan, njebyli we wójnje padnył, by cži sawěsce za to tamne prosił a na tebi porjedżał. Runje kaž j nowym wobleczenjom. Hólcze, tón dyrbiši žej tola hladacź a dźerżecź. a njerjebzach kóždźežku njedźelu w nim žyeź. Njewěm wschak kajši dźenżnischi žmět je. Hdyž maja nětchto nowe na khribjet, to žo na kóždu kcžiu a reje wobleknu. Szula žej nichtó wjazy tak drastu njebżerži, kaž žmy to cžinili. Město so žo nowe wobleczenje prěni ras do zyrkwje wobleknu, du w nim najprjedy na rejowanišku lubju k tolkanju. Też nasche stare nałożti a waschnja so wjazy njeczesesa. Tym so tajki wólsrhiwi pichlikoju šmeja a je wukmětcheja. Ničso stare njebuče wjazy placzicź, to je za tajsich nabutych pucherjow „mumpis." Nó, hudźemy widżecź, kak dalcko pucherjow „mumpis." Wěć mi, hólcze, mi je satrach we nasche Sserbstwo. Wschudże z nim klaza, hdźež pohladaeh. Němska schula nam wschko kaby. Wokrjedź Sserbow je nam hižom mnohe wby pschemčnitia. Sakoi drje mamy za wuczenje žerbskeje rěcže. Ale po nim móże kóždy cžinicź kaž chce. To je mi rjany „jakoń". Tón bewak krucże p s ch i c k a j n j e, tu pak pschewosiaji žo dobrej wolk. Sserbja sałoźuja w žiwjej bludnoscži zuse towarišwa abo je mózuje podpjerają. Sswoich žo zdaluja. Kak ma žo na pschi. nasch Ssokol bźdźicź. Cži hlupikojscži Sserbio du radscho do „turnvereinow". Hólcze, cžiń mi to jenicke wjeseku, zdaluj žo tajsich kołanych towarišwow, hdźež žo jenoż žerbłki wupluść hromadźuje. Njebudź tak kokkomyślny w narodnych wozach. Cjeschcžowanie narod a rěcže, kaž žej to Wóh lubi Knjes w schwórtei kajni žada, pschińnieše cži hižo žkoże na žwěcže. To pak je Boża hnada, tiž kóždy nima. Je to trjeba, so Sserb kóždu němsku kekliju žobu cžini? Tam bjes naš bźe, też bjes tebje. A dla tych němskich hołzow! Hladaj žej radscho berbišu, hdyž maješ wotpohlad, žej jenu ja cžaž žiwjenje wuslwolicź. Ssmy wschak też młodzi byli, ale ja zuiyni kawkami hladali njejźmy. Wocžinjej wocži, hdyž tak daloko budże. Nětajku pópku do schtlelcžanego kamora žej njebeč. To cži praja. Njedożiwju žnadź to wjazy, ale dźerż žo majich słowow. Budże k twojemu žbożu. Wsmi žej žerbšku, „cžesnu, lesnu, schitwanu, pěknu, bohabojasnu", tiž žo bo hospodarstwa hodźi. Njanosć sarbje, ale pocžinki wostanu. Ty drje žo nětko žmějesch, dokelž žej hischcze na žeńtwu njemyślisch kaj Horaćej Madlena. A sxjadnu a hospodarsku dyrbiši hadacź. Tajka sługscha do domu. Ta móje mužej na nohi pombacź, ale jeho też na pha pschinjesecź. Byrnież muž trošchku njerodny byk, to tak sk njeje, jako žona, hdyž ta niczo hódna njeje. Dha je wężka wot wschcho spočzatka sižała.

A je žuždobani žo derje sniesk. wschco jene, hacž wonka na polu abo doma. Hdyž wschak žo druhdy prajiło. so žuždoba njetrjebasch. To njeje wěrno, tak špeschnje druhdy pomcžu trjebasch abo hewak nékajtu dobrotu.

Hłowna wěz je, so žy žbodny a korektny muž, tiž žwěrnje žwoje winowatosće cžini. Schtož cžinisch, to cžiń rjadnje a derje, schtož prajisch, ma měcź cuzy a nohi a schtož žlubisch, to dźerż na kóždy pad. Budź muž wot hlowa, niz wjertawka abo sćina, kotruž kóždy wětsik pohibuje. Schtóż dże pewaha bycź, na teho dyrbiši go zyle špuschcejcej móz. Dyrbisch wědżecź, schto dże, to njeje ras tajki a ras sajki hinajschi, tiž pschi kóždej pschileżnosći mauikk po wětšiku powšcha. To je někajke badrjeschcžo, žadyn karakter. Schtóż žwěrnje žwoju winowatosćcj cžini a je, so je w žwojim prawje a wěrnosći wěrži, thóis draci, cžesodla dyrbiał žo pšched ludźimi bojecź. Tón móże jim rjec, kak a schto bej myšli. Nicžo njeje gravocžiwschc, hacž do wocžow rjenje cžinicź a sa khribjetom ludźi wobrěcžecź, kaž je to husto sudżoze wašchnje.

Spomjatkuj žej hólcže, jenoż niz falschny a žamopaschny bycź! Pschcży wěrny a wěrnosć'wy, a byrnież cži cžežsicho było! Pschcży žwrawny, so mózesch w kóždym cžaku žiawnje do wocžow hladacź a tak žwobodny muž wostanjeseh. To žej dai rjec, schtóż žane cžiste žawědomjo wjazu nima. njeje žadyn žwobodny muž. A niz hłowu wěžcherž. hdyž traschi wschco kaž na šćtrwcžku" nieńdże. Suito budże žo to stamacź, mój hólcže — haj, haj! Staroscžow a twškhnoscžow bubje na žwěcže. Njech winamakaja, schtóż chzedża, to ženje njewotbudżenwy.

Pschede wschčm, Měrcžino, staraj žo wo wnoje hospodarstwo. Kak je to mój nan drěk. kaž mi to druhdy powědaschc, nozy a wodnja, kak je pilnje twój nan z malym sapocžak. Kak hordy bź na žwoje hospodarstwo, hdyž je jenu pschebodach a bź stónczuje jeho. Dobre kčko je tute žwoje wužiwał. Potom dyrbješche priecź, wobrjedź žujow. S kolelki je cže wsak a cže wjazy krócź wokoschak. „A njedyrbiał žnadź žaby pschicźcź, mój Měrcžino, dha budź žtrowy a cžiły a narosćz, so by macžeri a dźědej byt sepiera a podźischo dobrý hospodał." Saj, tak je prajit. Też twoji hospodarstwo je je žwojej krwju schtitak. Budź dobry macžeri, hdyž budże nětchże žtara. Sa tebje je je nozu a wodnjo dreka, hdyž bź kischcze zyle maly a niczo hrošnjeże njeje hacž njedżatne dźěcžo. Runje tehdom měiach mnoje aranoscžiwe breńa a njemóžach ji wjele pombacź. Niedracžnj ščót, kaž maješ to druhdy waschnje. Taike kłocžo cżuje tu nje tak derje kaj cžłowjek, kaž ty. A potom hischcze nětchto: Nesabudź na Bóhdy Knjeja. Cžiń twoje nabożne winowatosće, byrnież tajzy njewěrzy bóle ko cži žmjeli a cže wukmětchli. Dżerż ho k žwojemu Bohu. To budże twoje sbeje. Runje tak też narodej. Kutsie dźi do Nadwórża

Nazaj, nazaj, v planinski raj.

3] (Pokračowanje.)

Kajke radostne začuće pak za mnje bě, zo běch nětko dospił, štož swm 1912/14 podarmo spytował, njemóžu tu wopisać, nimam słowow k tomu. Za wutrajnosć pak běch też nětko bohaće mytowany z krasnym wuhladom. Kaž swěćate swědki wěčnosće stejachu hory k wječoru a sewjeru, skupiny Dolomity a wysoke Tauern z Großglockner a Großvenediger. Zarujo pak zhladuju dołho dele do blizkeje doliny ze zelenej réku Soča (Isonco), mi znatej a lubej z 1912 a 14. Tam bydla jenož Slowincy a tola je Włoch (Italčan) dołwobsadźił a sej přiswojił. K juhu zeleni so wurčzk luboznebo Bohinjskeho dola, hdźež też hižo dwójcy pobych (1912/14), a dźensa wječor tam zaso budu! Dale za předhorami widźiš šćroku runinu hač k Jadranskemu morju (Adria). Same morjo by widźał, ale njebě tam wot wčerawšeho njewidżeła hišće dosć jasne. K ranju wuzběhuje so hłuboko delka bród na skale, je to při Bledskim jězoru, dejmantom južnoslowjanskeje krony. Dale ke krótkemu ranju wotewarja so dol Savy k Ljubljani a dale do Hrvatskeje (Kroatien). Hišće raz zhladuju k sewjeru, hdźež hłuboko delka réka Drawa (Drau) běži ‚dźensa rano pak je z běłymi mróčelemi zakryta. W dalokim dołhim ranju zelenja so Styrske hory (Steiermark), a w blizkosći wuzběhuje so Stou, kiž pak wot delka, na př. z Bleda, wjele hordźiši zaćišć čini.

Ale što dłeje wopisować wuhlad, kiž sebi tola njemóžeš předstajić, hdyž njejsy ženje na tajkej wyšinje stejał?

Za poł hodźiny wopuščich wyšk Triglava po samsnej šćežcy a kročach pomału zaso dele k Triglavskemu domej. Z tajkeje hory dele dyrbiš runje tak kedźbliwje stupać kaž na nju horje. Tola běch hižo za hodźinu zaso delka. Při tym ničo njewučini, zo sym prjedy naspomnjeny kus sněhoweho pola dele jěł, sym so na sněh sydnył a furrr — běch dele.

Hišće w Triglavskim domje jedyn čaj, wačok na khribjet a wotenđu „Z Bogom". Nětko réka, z wysokosće 2515 m na 525 m dele do Bohinje! Něhdże 2 hodźinje hišće po nahich skłoninach po nale spadowacej šćežcy. Hdyž pak bliže hladaš, wuhladaš bórzy na skałojtym luboznо hórske kwětki w přeco wjetšej mnohosći a wšelakorosći. Wosebitu radosć dawa, hdyž so běłych hwězkow dohladaš, za kotrymiž kóždy pućowař w Alpach sšědźi, kosmjawski, słowinscy planike singular: planika (Edelweiß). Mějach zbožo, kaž 1914 na pola Luknja, tak też dźensa na tutej stronje je napola Luknja, tak też dźensa na tutej stronje je namakać. Při „Velem polju" steji mała „kóča": Vodnikova koča, něhdże 1700 m wysoko. Tu so hižo skót pase, přetož Velo polje je rjana zelena łuka, wot nahich, kamjeńtnych skłoninow wobdata. Woda so tu też hižo zaso žórli, mjez tym zo dale horka žaneje njeje, khiba z lodownika abo ze sněha, nic z hory sanjeje, khiba z lodownika abo ze sněha, nic z hory sanjeje, khiba z lodownika khójna zaso je a rózownik meje. Nětko tu też hórska khójna zaso je a rózownik (Alpenrose, Rhododendron). A niže Vodnikoveje koče prěnje šmrěki, po jenym tu steja, wot wětra roztorhane a husto wot sněha w zymje zlamane. Šćežka wjedże bórzy zaso nahle dele, jenož hišće čerwjene znamjenja na kamjenjach pokazuja na planinu Voje. Na lěwu ruku wšak wjedże wutwarjena šćežka, tola ta by za mnje wokołopuć była. Tuž réka kedźbować, ta by za mnje wokołopuć była. Tuž réka kedźbować, ta by za mnje wokołopuć była. Tuž réka kedźbować, ta by za mnje wokołopuć była. Tuž réka kedźbować, ta by za mnje wokołopuć była. Tuž réka kedźbować

abo do Pančizy na herbsti žiwjedźeń. Raduj žo se žiwojimi Serbami. Žuty njech žo z nami daji."

Tak rěčał a prosyw naš dźěd dale, so by jemu doseć dobrych radow žohu do žiwjenja dał, kak dołho hač tu hišće je. Sčinjo to je, kotrejž do cłowjeskeje wutroby wuliwa, kotrejž jesthadźa, hdyž budźe dawno pod jemju.

Z Łužicy

* Ś **Khróšatowy.** Njedźelu pschewodźachu tu 84 lět staru Schérzowu k rowu. Njebožczička běšche mjes tudomnymi wobydlerjemi lubowana wosoba. Wona sawostajiła bohate potomnistwo, 3 dźowki, 20 wnukow, 21 prawnukow a 1 praprawnuku.

* Ś **Noweho Gersdorfa.** Pschi rewisiji pola firmy Herzog & Co. wotkrychu pola ekspedienta, kiž ma mjdu domjacym dźěłacźerjam wuplaćiźć, njeporjadnosć w pjenjesach. Na druhi dźeń je njeńmérny sastojnik cźełnyk a 1600 hr. pjenjes sobukrałał.

* Ś **Cibawy.** Fabrikski tkalź Wornaŕ špyta žo w nozy wot njedźele na pónđelu z ptunom sajdźojsćiśeź. To pak žo jemu zyle njeporadźi. Mĕnja, so je dla njesbožownje lubosće žiwjenja špyty byk.

* Ze **Schmannow** nad Kinowom. Lubowany wobydlerk. 30lětni Richard Nyczka, je žo bjes śleda zhubił. Wón hišom dźěćachi cźaš na cźahnu cźerpjesche. Wobnjomi woborniży su hižom zyły pjatk za zhubjenym pytali, ale bjes wuspĕcha. Nyczka ma dwě njesastaranej dźĕśći.

* Ś **Hornich Kundraćźa.** Morwu namakali su we Drjezdźanach 18lětnju Editu Libschez, kotraž pokhadźa ze Hornich Kundraćźa. Hač je žebi žama žiwjenje wsała, abo hač je śnjesbožika, ma hakle pschepytowanje dopokazaś. Tónle podawk je cźim bóle wobjarowaŕ, dokeĺž hakle sandźeny tydźeń automobil 61tnjeho Günthera Libścha je žamóžneje žiwótny śmjertnje pschejechźe.

* Ś **Ryhaŕcy** pola **Žitawy.** Wustupowaza para plunowego wjednika Kurta Glasera na tudomnym knjejim dworje w mjeśnowći ŕtrašnje wopari. Glaser pruhowasche, hač je maschina w rjedźe. Na śtoże jeho widźenje njeje cźerpiło.

* Ze **Žitawy.** Sŕrjedu wjeczor wša polizija jeneho nĕźdźe 50lětnjeho wobydlerja ſ Olbersdorfa, kiž bĕšche wšech nĕkotrymi dnjemi śwoje bydlenje wopuśchcił a bjes šamĕra wokołkohodźeśe, do śchitanśkeje jatby. Wón śa žo bjez cźłowjek, kiž na cźełke myśle cźerpi a nośchesche žo teź je ŕamomordaŕśkimi myślenmi.

* Ze **Žitawy.** Cźełke njesbože śta žo pónđelu wjeczor na dróźu mjes Žitawu a Lubijom. Pola Wulkich Hendrichez (Großhennersdorf) dźiwśche automobil jeneho Beiercowskeho fabrikanta tśioch kokoćerdnych, kotryž k Ochranowej ježdźachu, pschejeśchmuc. Jako běšche automobil kołaśtronh nimale dojśchtnyk, winy žo kołaśaŕ, kiž najbóle na lĕwej ŕtronje ježdźeśe, do hrjedź dróhi. Wiednik automobila śtorhny wobźidło na lĕwo a ŕaśpina mócnje. Wulkeje śwĕśnoŕśe dla ŕo wšĕ pocźa wierhać, nakhili ŕo a ježdźeśe jenoź na dwěmaj kołomaj. Wocźiśi śwĕdźu wobtrucźeja, ŕo bu ŕo automobil wróćo pschećiśnuł. Ruśaŕa-ježdźaraj nuźiłaj, hratvaj Meiercej ſ Beiercz, świśtaj ſ swoja wjerchnjenaj, ŕo we wulkim kole wuleźejśchtaj a cźekkoŕrajnjenaj leźo wośtaśchtaj. Automobil leźeśche kołaśtronh tyrnjenaj leźo wośtaśchtaj. Śranjenaj dowjesćhu hnydom do Žitawy.

Jeśke mĕśchćańśkeje chorownje, hdyž jedyn ſ njeju, Maks Meier, bórśy wumrě.

Cyrkwinske powĕśće.

Z Budyšina

15. njedźela po swj. Trojicy, 16. sept. 1928.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼7 hodźin faraŕ Schneider spowĕdź a swj. wotkazanje. ½8 hodźin ma superintendent Fröhlich a připołdnju w 12 hodź. faraŕ Paul předowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. faraŕ Paul předowanje. Popołdnju je wot 3 hodin hłowna zhromadźizna nazymskeje konferency krajnocyrkwinskich zjednoćeństwow narańšeje Sakskeje.

W Tuchoŕskej cyrkwi ma popołdnju ½3 hodźin faraŕ Steuda z Wulkeje Drjewnicy kemšenje za hłuchonĕmych. Wjeczor w 6 hodź. ma faraŕ Siegemund wjećornu nutrnosć. — Krajna zbĕrka za wuporjedźenje cyrkwje w Lutarjecach pola Žitawy.

Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi modleŕ. *Hodźina za njedźelańe. Wutorm* ma faraŕ Berg biblisku hodźinu we wjeczor we 8 hodź. ma faraŕ Siegemund wjećonowi na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje za dźĕćace kemšenje: faraŕej Schneider a Siegemund. Pjatk wjeczor we 8 hodź. ma faraŕ Siegemund w evang. towaršowni biblisku hodźinu. — **Tydźeńska službu — křćenja su njedźelu jenož we** Pětrowskej cyrkwi — ma superintendent Fröhlich.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje na Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu 16. a pónđelu 17. sept. je nazymska konferenca krajnocyrkwinskich zjednoćeństwow narańšeje Sakskeje w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Hłowna zhromadźizna njedźelu pop. w 3 hodź. je w Marijnej-Marćinej cyrkwi (bliže hladaj w nawĕšku wćerawšeho čisła). — Stwórtk wjećor we 8 hodź. je bibliska hodźina. — Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann zmĕje biblisku hodźinu wutoru we Wjazońcy, sŕjedu w Zemicach a Stwórtk we Budyšinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Wutoru wjećor we 8 h. je zhromadźizna za młodźeńcow a sŕjedu tohorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Bĕlej Horje. Njedźelu wobdźĕlenje na zjednoćeństwowej konferency w Budyšinje. — Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan zmĕje biblisku hodźinu pónđelu we Wósporku, wutoru w Kumšicach, sŕjedu w Biskopicach, Stwórtk w Bukecach a pjatk w Tućicach.

Towaršowski powĕstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđelu we Serbskej kofejownj.

Budyšin. „Jednota“, tow. kat. Serbow, ma njedźelu, 16. sept. wulĕt na Butrowu horu. Wotjĕdźemy 12.38 hodźin ze želežnicu (Sonntagsfahrkarte Bischofswerda — 90 pj..). Wšitkich sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Bukecy. „Serbske blido“ zeńdźe so njedźelu 16. sept. popołdnju ½7 hodźin na Čornobohu. Wotjĕdźemy ½6 hodźin z Bukec.

Drježdźany. „Jednota“ přeprošuje wšĕch lubych sobustawow a lubych krajanow na kemše ze serbskim předowanjom na njedźelu 23. sept. rano we 8 hodź. do kapale w Taschenberg-Palais, cyle blizko Dwórskeje cyrkwje. Přiležnosć k spowĕdźi wot 7 hodźin.

Hrodźišćo. Spěwanski wotrjad ma přichodny ŝtwórtk 20. sept. wjećor z dypkom 8 hodźin pola Jurahee w Hrodźišću wurjadnu spěwnu hodźinu pod dirgentstwom k. wyš. wućerja Petrika. Kóždy spěwaŕ a spěwaŕka ma z wĕstošću přińć. Prošu, prajće to jedyn druhemu. **Předsyda.**

Pančicy. Nawječorny wokrjes „Sokoł“ přeprošuje wšĕ jednoty na swój lĕćny swjedźeń 16. sept. w Pančicach. Přińdźe w paradnych pak we zwućowanskich drastach. Porjeńšće naš zlĕt z waŝej přitomnosću. Chcemy z nowa so zhrĕć za narod a wótčinu a zjawnosći pokazać, kak pola nas z cźłowućowanjom steji pola wulkich a małych. Přikhwatajće we bohatej lićbje. **Swjedźeński wubjerk.**

Pančicy. Sokolski swjedźeń nastupajo: Prostni zwućowarjo (dorosćeni) maja njedźelu připołdnju w 1 hodźinje zhromadnu pruhu z hercami w Lipju. Cini so wospjet na to kedźbne, zo njeby žadyn wuwostał! Dźĕći zwućuja ½2 hodźin tohorunja z hudźbu. **Načolnik.**

Pančicy. Stóź nima dowolnosć wot swjedźeńskeho wubjerka, njesmĕ ničo na łucy při sokolskim swjedźenju w „Lipju“ 16. sept. předawać. Stóź so tomu napřećiwi, tón so bjeze wšeho wupokaza.

Swjedźeński wubjerk.

Rakecy. Sorbske towaršstwo „Lipa“ ma přichodnu njedźelu 16. sept. pop. ½5 hodźin pola Hönćec swoju měsačnu zhromadźiznu. Winowatosć kóždeho sobustawa je, so na njej wobdźĕlić, też hosćo a sobustawy su nam wutrobnje witani. **Předsyda.**

Tydźeńska skhadźowanka a wĕdomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónđelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejownj w Serbskim Domje.

Zwjazk Serbsk. Rat. Dorosta woswjeći njedźelu 16. sept. w Radworju swój 5lětny zjězd. Popołdnju ½4 hodźin **dźĕławy dźĕl,** wobstejacy z 3 ratarskich přednoškow. Wjećor **zabawny dźĕl,** kiž wuhotuje towaršstwo „Serb. Rat. Dorost“ Radworski z pomocu spěwarskeho towaršstwa „Hudźbna jednota“. Wšitkich sobustawow zwjazka, cyłu serbsku ratarsku młodźinu, kaž też cyłe serbske ratarstwo na tutón zjězd wutrobnje přeprošuje

předsydstwo Zwjazka Serb. Rat. Dorosta.

Wulka lubosć.

Přełožił B. Kr.

Wšo na njej bĕ žiwjenje, młode kćějace žiwjenje, naležu napřeco spěchace. Wšo bĕ žiwjenje na njoj, jenož joej wóčzy bĕštej — m o r w e, s l e p e j. Ale wona nošeše nadźiju we wutrobje. Jeneho dnja smĕdźiše módre njebjo zaso wohladać, z wusłapnjenymaj wočomaj zlĕtej łastojčkow slĕdować, štomy a kwĕtki wohdźiwować, haj j e h o widźeć, jeho, kiž bĕ z wobsahom jejich dnjow.

Wot toho časa zo bĕ w jeho klinicy, bĕ tale nadźija w njej postanyła. Wona wĕdźeše, zo wón ju zaso widźacu sčini, zo wón jej zaso młodosć dari. Z jeho rukow dyrbješe tutón wobzbožacy dar dostać.

Z přeswĕdčenjom poda so wona pod wótry dóńt bjez skorženja, smĕwkotaše so kaž bjezstarostne dźĕćo — *spěwaše sćikłu hrónčku.* Jeneho dnja, haj, jeneho dnja . . .

A tón muž, kotremuž wona lubosć spožči, tón wĕdźĕše, zo budźe dźeń jeho horjestaća dźeń jeho smjerće Přetož lĕkaŕ dr. Konopaćk bĕ muž tak strašniweje wohidnosće, zo so ludźo jeho mróznje zdalowachu hdźežkuli přińdźe. K tomu zwohidźi jemu strašne budmo cyłe wobličo.

Sto pomhaše jemu jeho złota duša, — nichtó so za tej njepraša — wšitcy so wotwobročichu wot njeho jako wot wusadneho. Wohidnosć bĕ pokleće jeho žiwjenja. Ženje njebĕ přećela mĕł. nichtó jeho hač dotal lubował njebĕ — z wuwzaćom jeho maćerje, kotruž bĕ hižo we swojim śtyrnatym lĕće zhubił. Z toho časa bĕ jeho žiwjenje jenož puć čerpjenja. Nan bĕ jeho k smilnemu fararjoj na wsy dał, kiž cyle sam ze swojej starej dźowku hospodarješe. Ale tež tam nochcyše nichtón z tym hólcom sej hrajkać. Wjesne dźĕći ćakachu kŕćo, hdyž so wón bliže še.

Tak buchu knihe jeho přećeljo a hromadźe ze starym wučenym knjezom fararjom so ponuri bóle a bóle do wĕdomosćow. Lĕkaŕske powołanje bĕ sej wuzwolił, ale žadyn khory (patienta) so jemu njedowĕri.

Tohodla bĕ swoje wumĕłstwo slepym wĕnował. Ći bĕchu jemu dźakowni, woni jeho ćesćowachu a wočakowachu w nim pomocnika a wumožnika z nuzy.

Ale nichtó njebĕ jeho hdy słyšał so wjeselić, nichtó njebĕ hdy widźał zabłysknienje jeho wočow. Do rudźowcho kowa bĕ so jeho zwonk přemĕnił. Jeho hłós pak bĕ jako nĕžny zwuk zwonow, a jeho rucy bĕštej łahodnej a cunej.

Slepym dari tež swoju cyłu bohatu dušu. A jena — njepowalniša a najluboźniša — M a r u š k a D u b i k e c — dźeršeše tutu dušu twjerdźe; jej słušeše hórzy cyle sama. Dźeń wote dnja wotstorčeše dr. Konopaćk operaciju. Jeje prašenjam wotmołwi z tŕaśacym hłosom: „Bórzy, haj bórzy, knjeńna Maruška, jenož budźće śćerpliwa!“

W njesparnych nocach bdźeše so ze swojej sebiniwosću. Tak dołho hač bĕ slepa, słušeše wona tola jemu.

Hewak pak — wón njezamó mysl ani wuprajić —, přetož wón wĕdźeše, zo wona jeho lubuje.

Kak hdy by ju dale slepej čemnosći přewostajił, hdy by ju k swojej wutrobje přitulił?

Jeho sylna ruka by mohła ju wšĕše přez žiwjenje přewodźeć, jeho horca lubosć jej róže na puć nasypać — wona by zbožowna była, też bjez w i d ź a c y c h wočow.

„Njebudź hłupik wzmi sej ju!“ přišepta jemu zły hłós. „Žeńe wjacy njebudźe će młoda kćějaca žónska lubować — žeńe wjacy njepiješ radosćiwosć z jeje hubow, žeńe wjacy njenamakaš zapomnjenje w zło*čymaj tonomaj — njeńyć hłupik!*“

Tak zabudźeše so dr. Konopaćk z najćežšej bĕdźenicu swojeho žiwjenja.

A wĕdźeše tola hižo doprĕdka, štó budźe z dobyćerjom. Mejske dny połne wonjenja a błyšćenja nastawachu kóžde ranje bĕ nowy dźiw Boži.

Maruška Dubikec kročeše jemu při boku přez kćějatu štomownju a dychaše słódku wóń. Lohko wětřik nalĕtny hrajkaše z jeje „kudeźrjemi — połneho žedźenja rozpřesćeraše połne paže jemu napřeco.

Pod bozowcom zastaštej. Z tysacami porstami ssáchny jeho hruzlik k sebi dele. Žołma wónje wobeju wĕrnosći. Z nĕžnej ćućiwosću přiłĕži wona kćenička k licomaj.

„Bórzy, bórzy — budu was w i d ź e ć, nic jenož čuć! Njewĕrno, luby doktoro, hodźina wumoženja nje je wjacy daloka?“

Wona jemu wobličo přiwobroći jako byštej jeje morwej, slepej wóčzy w jeho wočomaj čitać mohłoj.

„Haj, bórzy — snano jutře hižo!“ Kak dybawy bu tutón muški hłós! Wona to hnydom spóznа.

„Wy mi nĕšto zamjelćiće, luby doktoro, wy sće tak dźiwny dźensa — nĕ — hižo dny dołho to začuwam — prajće mi tola, dyrbju ja slepa wostać? za wšón čas? Bojaznje zapřimny jeho ramjenja, wona, kiž bĕ tak dołho khrobła a nadźije połna była.

A jako wón hnydom njewotmołwi: „Budźće smilny, luby doktoro, pospytajće znajmjeńša z operaciju při mni!“

Tu přimny jeje rucy — cyle kruće — a jeho hłós jemu zaso posłuchaše: „Budźće cyle zmĕrom, dowĕrće so mi, wy budźeće zaso widźeć!“

„O dźak, horcy dźak!“ wona stonaše, a a ani zo móžeše wón zadźĕwać, krjepješe wona jeho ruku ze sylzami

Ze zbožownym smĕjkotanjom leżeše Maruška Dubikec w zahĺwćach. Dźiwnje blĕde bĕ jeje wobličo pod čornym wobwjazkom. Dr. Konopaćk so njewustajnje wo nju prócowaše. Tute poslednje hodźiny, kotrež mjeńeše wona hišće w čémnosći bywać, dyrbjachu cyle jemu samemu słušeć, jemu cyle samemu.

Wón čerpješe njewujeknite ćwile. Hišće dwaj dnjej — hišće jedyn dźeń — hišće jena nóc — potom dyrbješe sotra jej wobwjazk wotewzać —, w módrym směrkatym swĕtle dyrbješe so po nĕčim přiwuwić. Wón chcyše njewidźomny wostać — přetož to poslednje, to wustróžace — to chcyše wón sebi a jej zahrońć. Wona znajmjeńša njedyrbješe z gramzanjom na njeho spominać.

Na wječoru před rozsudźenjom bĕ wón hišće při njej. Nućeše so k wjesełosći a přeješe jej hižo doprĕdka wšo zbožo k zastupej do znowa darjeneho žiwjenja

„Jutře rano cyle zahe dyrbju zapućować — na kak dołho, je hišće njewĕšte — mój pomocny lĕkaŕ wšak so we wšĕm wuznaje — dyrbju so tohodla hižo dźensa z wami rozžohnować — knjeńna Dubikec.“

Jeho hłós bĕ bóle a bóle wosłabnył.

Wona zblĕdny. Njemĕrnje jeje rucy dyrkotałej nad přikrywkom lĕhwa, potom so zaranjenu.

„Wy chcećе preč — nĕtkle — nĕtkle — nĕ, to nje smĕće —“, rjekny njezwućnje. Njemóžeše zapřimnyć, zo chcyše wón ju na jenym najzbožowniśim dnju wupuśćić na dnju, za kotryž měješe jemu dźakować.

„To dyrbi być, njećińće mi dźĕlenje hišće ćežše.“ Hłós jemu zasta — wona pytny sylzu na swojej ruce.

„Ćehodła, mój Bože, ćehodła dyrbi to być!“ — Wón zapřimny jeje pytace porsty.

„Dokelž će lubuju, ty mój pytacy jandźelko a dokelž ći tola ženje — ženje přisłušće njesmĕm.“

„To ja njerozymju!“ wona zašepta a přituli hłowu ku k jeho wutrobje.

„Tak dołho, zo bĕ ty slepa, tak dołho bĕ ty moja! Nětko, hdyž budźeš widźaca, dyrbiš zboža pytać hišće.“

„Kotrež je tola jenož při tebi“, wotmołwi wona z hłubokej nutrnosću.

„Nochceš mi hubičku dać?“

„Haj, jónkróć jenož, ach jónkróć radosć pić!“ nuśleše dr. Konopaćk cyle zlemjeny a přikhilisoł k njej.

Wonka šeptaše mjelčo mejski wĕtřik — sobolik spěwaše.

„Na jutřiši dźeń dźź, mój luby, za dźensa dobru, dobru nóc!“

Maruška Dubikec móžeše zaso widźeć. Zhładowane za lećacymi mróčelemi a jeje žedźenje přibĕrałe dźeń wote dnja. —

Lĕćo so miny, nazyma přićahny ze swojimi wichorami. Wón so wjacy njewróći.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 15. septembra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendželski punt	20,33	100 čěskosł. krónow	12,426
100 šwajc. frankow	80,67	100 franc. frankow	16,375

Barlinska bursa stejisce wjacza sajo bóle w jasmjenju jednjenja efektowych kursow. Na wikach j dolnymi a rentowymi sličinami jewjachu so tehorunja sesłabjenja kursow.

Produktowe wiki wjacza zanecho wulkeho pschemenjenja njepschinjesechu. Placiny sdachu so sterje skruczene. W hotowym formu dó jenicžeje wotwoj 15 pj. drožschi. Druhe druzinu žita pschi botalarach placiinach sawostachu. Wjacza placejsche zemnar

w Barlinje

pschenizy 10,15—10,35 hr., rožki 10,35 hr. hacž 10,50 hr., jecžmjenja nahmjsteho 10—10,60 hr., jecžmjenja nalětnjeho hr. 11,60—12,60 hr., wowsa 9,25—9,85 hr.

[illegible] wikow, 9,8

ja september: pschenizy 11,12½ hr., rožki 11,13¾ hr.

ja oktober: pschenizy 11,20 hr., rožki pak 11,17½ hr., wowsa 10,80 hr.

ja dezember: pschenizy 11,50 hr., rožki pak 11,32½ hr., wowsa 10,45 hr.

ja měrz: pschenizy 11,77½—11,78¾ hr. a rožki 11,70—11,72½ hr., wowsa 10,95 hriwnow,

w Shorjelu:

pschenizy 10,30—10,80 hr., rožki 10,50 hr. hacž 11, jecžmjenja nalětnjeho 11,50 hr. hacž 12,50 hr., wowsa 9,25—10 hr.,

běrny 3 hr. zentnar,

butra 4,20—4,60 hr. = 1 kg., jeja 13—14 pjenježkow.

w Drježdžanach (natdženu pondželu)

pschenizy 10,65—10,90 hr. (10,55—10,80 hriwnow),

rožki nowoje 10,85—11,10 hr. (10,75—11 hriwnow),

jecžmjenja nalětnjeho 12,25 hacž 12,80 hr. (12,15—12,70 hr.),

jecžmjenja nahmjsteho 10,65—10,90 hriwnow (10,65—10,90 hr.),

wowsa wowsa 10,20—10,60 hr. (10,20 hr. [illegible] 10,60 hr.).

Wi[illegible]ena wjacza pratt w Barlinje.

Na [illegible] 174 mlodych dójkow, hnezelnych [illegible] 2 cjelatow. 12 bykow a 52 prózdnikow. Wobe[illegible]:

Mlode dójki a hnezelne krawy 280—540 hr.
Sesadzene jalowizy 250—460 hr.
Wóli, prózdniki, stót k wjasanju a ke tor[illegible]
[illegible] 44—47 hr.

Wubranej rjany stót dosahe hischcze wysche placiiny. [illegible] nachu, placiiny so wotdrjebjewachu.

Pschistajcja

[illegible]cjelow, Buder w Kamjenzu.
[illegible]ščina, Frenzel w Wětkowjach.
[illegible]elo, Seidel w Budyschinje, Sedanska hasa 26.
[illegible]erjam do hosčeho dóma, w Biskopizach, Wrjesowa hasa 2 a do Hrodka, Körner na Drježdžanskej dr 37.
[illegible]brizu, pschedawarku, Hanbold w Budyschinje na [illegible]ejowej hasa 18.
[illegible]ertilu. Naluiowanja a nawoženja w Kulowje.

Je pschedan

Kubla, 50 korzow, hodzina wot Budyschina, postajenja pod C. B. 10 na Hoyerswerdaer Nachrichten.

Jiwnjacej i morwym a kiwym inwentarom, Deberz we Lejschi Horje.

Kat, hnaty walach, w Nemskich Paslizach 16.

[illegible] wjes diwemaj na wuzitk we Wulicej Rydeji, Gemdmann,

Kmana 3, wyhotowanjelne bójki w Nemskich Paslizach 16.

Preigata, dorne kubło w Dežkach.

Jalowja hnezelna w Lubuschu 29 a w Cjornym Kholmzu cjisło 69.

Bandela, nowa, ja 20 hr., je notowej knihu a trebnym pschihlusnjkom, w Budyschinje na Wetzelstr. 21.

Wos dželczaja, bely, ja 25 hr., w Kanjenzu, Pforstenstr. cjo. 19 III.

Wos dželczaja we Wojerezach, Dwornischczowa hasa 2.

Kupuje

Wjesowe blesche, Krawz w Bilej Wodze, „hoschenz k burjy"

Sendnizy na pschesadžowanje

pondželu 17. sept. 1928

w Spalach dop. w 9 hodź. w hoschenzu kón a jednokónny wós,

w Karjize pschip. w 1 hodź. w hoschenzu: kolo, motorske kolo, 9 zent. rjanej sauki,

w Nachlowje pola Kulowa pop. w 2 hodź. w hoschenzu kolo,

w Kulowje pop. w 4 hodź. w hoschenzu „K 3 krónam: kamor, mužnje a zonjace kolo, dželczak papjery,

w Drětnje rano w 7 hodź. w hoschenzu klamarski kamor,

w Cjornym Kholmzu rano we 8 hodź. w Kupschez hoschenzu mužnje kolo,

w Tornowje dop. w 10 hodź. w Bauczez hoschenzu mužnje kolo, waha i puntami, blidži, klantaska pola a bilo, dželczak papjern a zjidženzelka pschiprawa.

w Rjanzejach pschip. w 1 hodź. w Schlenkrichez hoschenzu wiele, lajschcz.

Drježdžanska burza (14. 9.).

Pšenica	213-218	běrnjace kružki	26,50-27,00
rožka	217-222	pšenč. wotruby	14,70-15,10
nalětni ječmjeń	245-256	ržane wotruby	16,20-16,70
nazymsk. ječmjeń	213-218	pšenična muka	32,00-33,00
wows	204-212	ržana muka	34,00-35,00
čefwjeny dźeśel	208-220	woka	-
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	210-212	hróch	-
suche truhančki	-	cokrowe truh.	-

Placiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Placiny po złotej hriwnje

	14. 9.	13. 9.		14. 9.	13. 9.
Pšenica	203-207	203-207	buny	—	—
rožka	207-210	207-209	woka	—	—
nal. ječmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. ječmjeń	200-212	200-212	žolte lupiny	—	—
wows	187-197	184-194	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	raps. wosušk	19,40	19,40
pšenč muka	26,00-29,00	26,00-29,00	lany wosušk	23,40	23,40
ržana muka	27-29,75	27,00-30,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14,25	14,25	běrnj. kruški	21-21,50	21-21,50
ržane „	14,10	14,10	syno, 50 kg.	3,50-4,00	3,60-4,00
lane symjo	—	—	ržana slama	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšenič. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,50	0,80-1,00
pjeluški	—	—	ječna „	1,00-1,50	0,80-1,00

Drobnowikowanske placiny w Budyšinje.

15. septembra 1928 po hamtskim postajenju.

Wše placiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najnišš. placiny hr.	najwyš. placiny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Čelace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,60
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,00	2,80
Pšenična muka	1 „	0,50	0,56
Ržana muka	1 „	0,46	0,48
Khlěb	1 „	0,38	0,39
Jědźne běrny	1 „	0,12	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,60	5,00
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,15
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1.30

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź.: Pschenza sterje sesłabjena, rožka skruczena.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tukrajne žito drje je žadne, ale tež mało kupzow.

Wične placiny w Budyšinje.

15. septembra 1928.

Wše placiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša placina	najwyša placina
Pšenica, nowa	50 kilo	10,00	10,50
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,70
Ječmjeń,	50 „	12,00	12,25
„ nazymski	50 „	10,00	10,25
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	9,75	10,00
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	4,00	4,50
Butra	1 „	4,80	5,00
Syno, nowe	50 „	6,00	6,50
Słoma, z maš. młóc., pras.	50 „	1,80	2,00
„ „ „ k zast.	50 „	2,20	2,60
„ z cypami młóčena	50 „	3,00	—
Pšenična muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Ržana muka, 60%	50 „	17,50	18,50
Pšenične wotruby	50 „	8,00	8,50
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 964 štuk	1 štk.	10,00	22,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Listowanje.

M. Sch. w Tr. Kup ženje wotnajeńske wuczišanje njeje běhnje. Luku fmčeze hischcze dwě lěče dołho měcz. Je-li we wuczišenju stej, so wotnajenje dale wobstejí, hdyž so njewupowědźi, dyrbicze Wy a pak nowy wobsedźer po dwejoch létach ju wupowědźicz — je-li wochcze ju dale wobkhowaz.

Swójbne powěsće.

Sślubjenaj: Truda Mahnke w Budyschinje a Marion Haindorff w Salzburgu.

Semrěli: Korla Heydrich Neese, jastwowy wyšschi strażmischtr na wuslužbje w Budyschinje, 71 lět. — Eleonora swjnd. Gustawa rodź. Nyssle w Biskopizach, 81 lět. — Selma swjnd. Gewwtowa rodź. Hauffez we Frankenthalu, 72 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Pohrjebjenje sastarańšeho muhjerka

je 21. septembra 1928 pop. ½3 hodź. w pohrjebnišcze jatt hamtskeho heitmanstwa w Budyschinje.

Wotrjebjacy sastarańši swjatk sa Budyske twjo.

Jězdny plan za autowu póstu z Budyšina do Barta a Wósporka

Płaći wot 15. septembra 1928

						Železniske přizamknjenja:	* jenož sobotu					
3.00	3.00	9.17	12.20	12.20	16.58	z Drježdžan . . . . . do	11.03	11.03	15.54	D 20.01	19.27	D 22.40
4.28	4.28	10.45	14.05	14 05	18.56	do Budyšina . . . . . z	9.03	9.03	14 18*	D 19.00	17.56	D 21.41
4.19	4.19	D 8.42	—	—	D18.13	ze Zhorjelca . . . . . do	D 11.09	D 11.09	1 .25	20.02	D 19.12	0.15
5.34	5.34	D 9.27	—	—	D18.58	do Budyšina . . . . . z	D 10.21	D 10.21	14.10	19.00	D 18.30	23.00
—	—	8.27	—	—	18.13	z Wjelecina . . . . . do	—	—	14.43	20.16	17.19	—
—	—	8.54	—	—	18.41	do Budyšina . . . . . z	—	—	14.14	19.48	16.50	—
—	—	8.10	—	—	—	z Kumwalda . . . . . do	—	—	—	—	17.38	22.28
—	—	8.54	—	—	—	do Budyšina . . . . . z	—	—	—	—	16 50	21.45

1	1a	3	5	5a	7	Autobusowa jězda so:	2	2a	4	6	6a	6
5.45	5.45	10.50	14.20	14.20	19.10	Budyšin, dwórniško	8 00	8.00	13.56	18.36	16.46	21.30
5.48	5.48	10.53	14.23	14.23	19.13	„ pósta	7.57	7.57	13 53	18.33	16.43	21.27
5.51	5.51	10.56	14.26	14.26	19.16	„ Drjewowe wiki . . .	7.54	7.54	13.50	18 30	16.40	21.24
5.54	5.54	—	—	jězdźi jenož sobotu	—	Budyšin, Hausenska dróha .	—	jězdźi jenož sobotu	—	—	16.37	21.21
5.57	5.57	—	—		—	„ Carolina zahroda .	—		—	—	16.34	21.19
6.01	6.01	—	—		—	puć z Delnjeje Kiny do Bošec †	—		—	—	16.30	21.15
6.03	6.03	—	—		—	puć do Krakec †	—		—	—	16.28	21.13
6.07	6.07	—	—		—	Nowe Poršicy (hosćenc) . .	—		—	—	16.24	21.09
—	—	11.00	14.30	14.30	19.20	Budyšin, dom (Mužak. dróha) .	7.50	7.50	13.46	18.26	—	—
—	—	11.06	14.36	14.36	19.26	Delnja Kina (hosćenc) . . .	7.44	7.44	13.40	18.20	—	—
—	—	11.07	14.37	14.37	19.27	„ „ (kowarnja) . .	7.43	7.43	13.39	18.19	—	—
—	—	11.11	14.41	14.41	19.31	puć do Krakec †	7.39	7.39	13 35	18.15	—	—
—	—	11.14	14.44	14.44	19.34	Lětoń (hosćenc)	7.36	7.36	13.32	18.12	—	—
—	—	11.18	14.48	14.48	19.38	Poršicy (pósta)	7.32	7.32	13 28	18.08	—	—
—	—	11.20	14.50	14.50	19.40	„ (transformator) † . .	7.30	7.30	13.26	18.06	—	—
—	—	11.23	14.53	14.53	19.43	Budyšink (hosćenc)	7.27	7.27	13.23	18 03	—	—
—	—	11.28	14.58	14.58	19.48	Přiwćicy (hosćenc)	7.22	7.22	13.18	17.58	—	—
—	—	11.37	15.07	15 07	19.57	Skaneey (transformator) . .	7.13	7.13	13 09	17.49	—	—
6.15	6.15	—	—	15.13	—	puć z Běleje Hory do Drožđija †	—	7.06	—	—	16.16	21.01
6.18	6.18	—	—	15.16	—	Worcyn (hosćenc)	—	7.03	—	—	16.13	20.58
6.21	6.21	—	—	15.19	—	Njechorn	—	7.00	—	—	16.10	20.55
—	—	11.41	15.11	jězdźi jenož sobotu	20.01	Rakojdy (hosćenc)	7.09	jězdźi jenož sobotu	13 05	17.45	—	—
—	—	11.44	15.14		20 04	dróha do Brězec †	7.06		13.02	17.42	—	—
—	—	11.47	15.17		20.07	Bart (pósta)	7.03		12.59	17.39	—	—
—	—	11.53	—		20.13	Brězecy	7.57		12.53	—	—	—
—	—	11.56	—		20.16	Hrodźišco	7.54		12.50	—	—	—
6.24	6.24	12.04	—	15.22	20.24	Kotecy (hosćenc)	6 46	6.55	12.42	—	16.07	20.52
6 27	—	12.07	—	15.25	20.27	Delnje Kotecy (hosćenc) . .	6.43	—	12.39	—	16.04	20.49
6.31	—	12.11	—	15.29	20.31	Wóspork (pósta)	6.39	—	12.35	—	16.00	20.45

Wozy čo. 1a, 2a, 5a a 6a jězdźa jenož sobotu. Wobkhadne wjednistwo ma póstski hamt w Budyšinje.
† zastawa jenož po potrjebje. D = spěšne čahi.

Za čučiwe a sylne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć:
stupn ez nohajc.zepjeru
orthopädiske stunnje

Fähle
Schuhwarenhaus
Bautzen, äußere Lauengasse 3

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Zběrane jabłuka
kupuje kóždu dźěłbu po najnowšich dnjowych płaćiznach
Gustav Streich w Bukecach.

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy

....

Wosebity dom za serbske drasty

Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych poćehnjenjow atd.
Čorne a brune kašměrowe rubišća, suknowe tkaniny atd.
Trodle, knefle, posamenty

Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbujće wupołoženja mojich 9 wukładnych woknow!

Pisane poćehnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe poćehnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Polstrowane meble, nakładne matracy, klubowe meble, kožane meble
kotrež sam zhotowjam, poraźa
Otto König w Budyšinje
před Miłarowymi jětkami 3, Tel. 2242

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje (Klemmer)
dalekowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
W Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Mějorsh. dr. 15
hóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewěsćinskich wobrazow, jež na wsach. Tel. čo. 2438.

Transport mebłow — Zaměnjenja bydlenjow

Jara rjane klubowe lacy a pulovry za dźěći
Mužace lacy, žonjace lacy
jenobarbne a pisane po wšěch płaćiznach a wulkosćach pola firmy:
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
ćmož na Znutřkownej Lawskej hasy 8

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe

telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38 %.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjenitnu rožku.

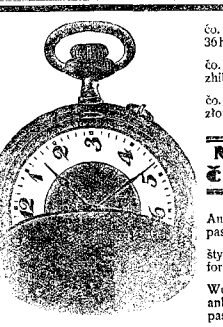

čo. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluk. 4.—
čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—
čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Narućne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50
štyrirožkojta, eleganim forma 11.—
Woprawdźe slěbony ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-
čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—
Rjany Anker-časnik za muzskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje
na Póstowym naměstnje

Tworykupowacc towarstwo

zap. družstwo z wob. ruk.

w Budyšinje

Naša nowa

woscbita rozdźělenja tkanych tworow a wobućow

w khěži naměstnje khorobneje pokładnje w Budyšinje, na Hosic hasy wotewri so

póndźelu, 17. septembra 1928

Poskićamy cyle wosebje:

syru kopřiwinu	meter wot	0.48 hr.
košlowy płat, 70 cm šěroki	„ „	0.48 hr.
barchent, běły	„ „	0.80 hr.
linon, 80 cm šěroki	„ „	0.84 hr.
linon, 130 cm „	„ „	1.30 hr.

łožowe garnitury, linonowe ze zasadkom 2 poćehnjeni z 4 hłowakami	22.00 hr.
łožowe garnitury, damasfowe, najl. kajkosće 2 poćehnjeni z 4 hłowakami	30.00 hr.

łožowe płachty 140/220		5.25 hr.
łožowe płachty z přešiwanjom (Hohlsaum)	150/220	5.50 hr.
twjelki wobrubjene a z paskami	jena	0.55 hr.
trjenja	jena wot	0.25 hr.
šantki běłe z kromku	jena wot	0.35 hr.
přikrywy na kofejowe blido	130/160	3.95 hr.

Wšelake wobuća jara tunjo

Prošu wobhladajće sebi wukładne wokna

Prošu wobhladajće sebi wukładne wokna

Rjanu symjenitnu pšenicu

„Fr. Strube-Schlanstedt“ ma na předań
we Wudworju čo. 18
Woprawdźity prěni wotsyw wot lońšeho originala

Šwajcarska
Lactina
znamka „Anker“

hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju čelatow a prosatow.

5 kg	4.— hr.	daju	80	Liter Lactina-mloko	
10 „	7.50 „	„	160	„	„
25 „	17.50 „	„	400	„	„
50 „	35.— „	„	800	„	„

poručuje
Žitny dom w Kamjencu

K nazymskim wusywam:

originalnu dr. Kauffmanec zymsku pšencu

z rukowanjom z njej 98%, skhadża, 99,8% čistoty, ze 96,7% rosćaceje mocy, připowědźenja k připóznadu pola ratarsk. komory w Drježdźanach a D.L.G.w Barlinje.

Njeżada sebi dobru pódu a hnojenje a wudźěrći zymu a skład. Lěta dołho w njestroniskich pospytach při wysokich šulach a spytanskich wustawow na přirodnich městnach.

Dr. Lauterbachske ryčerkubleŕske zarjadnistwo we Łuzy-Khasowje :: Telefon: Njeswačidło čo. 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 218 | Budyšin — Pónjelu, 17. septembra 1928 — Bautzen | Lětnik 87

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 xł. pj., za pólo a pola dowórnikow 1,80 xł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde do. płaći 10 xł. pj. Wudawa a čišći Smolerjoo knihičišćarnja, zap. dr. s w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinju, Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 xłot. pj. Wobdźełuje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobrěkuja. Za reklamowy rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. n. st.

Němske knježerstwo zadźerženju němskich wotpósłancow w Genfu přihłosuje.

Wo pożedźenju němskeho kabinetta, kotryž je žo žobotu ſ Genfskim jednanjom saběrał, je knježerstwo sćěhowazu sdźělenku wudało:

Němski kabinet je žo pod přichodźbydźitwom němskeho ministra Groenera do pożedźenja sejchał, při kotrymž žu žo němšeju ministrojo Curtius, Dietrich, ſ Guerard, Hſerding, Severing, Schätzel a Wissel wobdźělili. Wo jednanju we Genfu je žo dokładnje wuradźowało. **Sadźerjenje wotpósłanzow je žo jenomrunje schwaliło.** Stejiščcžo němskeho kabinetta k prašenjam, wo kotrychž žo jedna, je žo wotpósłanzam telegrafiſch sdźěliło.

Němski kancler do Barlina wotjěł.

Němski kanzler je njedźelu wječor w 7 hodźinach němskich nowinarjow přichjał. Rano w 1 hodźinje je se Genfa wotjěł, jo by žo w Baden-Badenje ſ němskim zwonkownym ministrom dr. Stresemannom rozrěčał. Wječor we 8 hodźinach žo na zjěbu ſ Baden-Badena do Barlina nastaji. S němskim kanzlerom statny sekretar Pünder a němski nowinski schef tehorunja ſ Genfa wotpuśćujetaj. Genfske rosprajenje wo porheinskim prašenju je žo je dźenžnišchim rozrěčenjom schešcej mozow skónčiło.

Němski wukrajny wubjerk so zwoła..

Wukrajny wubjerk němskeho žejma žo kónz přichodneho tydźenja zwoła. Jeho přichodźbyda, sozialdemokratiki zapósłanz Scheidemann je žo hakle žobotu do Barlina wróćił a njeje tohodla hišće termiju postajić mohł.

Wunošk jednanjow wo wuswobodźenju Porheinskeje.

W Genfu je žo tśeće shromadne rosprajenje wo wuczehnjenju wobsadźeńskeho wójska ſ Porheinskeje njedźelu popołdnju tśišchtwórcej na dwě hodźinje skónčiło. Němšku sašo němski kanzler Müller a statny sekretar je Schubert zastupowaschtaj. Sa Jendźelsku žo lord Cushendun, sa Francowsku Briand, sa Belgisku Hymans, sa Italisku Scialoja a sa Japansku Adatcki wobdźěli. Shromadnje dojednana sdźělenka wo rosprajenju ma po němskim pschełožku sćěhowaze wopschijeće:

„Na tónzu tśećeho rosprajenja, kotrež žu zastupjerjo Němskeje, Belgiskeje, Francowskeje, Jendźelskeje, Italiskeje a Japanskeje wotměli, žu je spokojenjom pschečelne wuměnjenja sdźělili, ſ kotrymiž žu swoje měnjenja wuprajejo ważne prašenja rosponminali.

Mjes nimi žu žo sćěhowaze dypki dojednale:

1. We žadanju němskeho kanzlera za pschedčasnym wuczehnjenjom wobsadźeńskeho wójska ſ Porheinskeje je žo oficjalne jednanje wotcinźiło.

2. Nusne je, wotschkodźeńske prašenje dospołnje a dostónčnje wuprawiś a sa tónle zamyšł kommisiju finanzowych wězywustojnych schešcej knježerstwom postajić.

3. Swěrješcza a rosrunaza kommisija žo postaji. Knježerstwam je pschewostajene postajić, kak, wo čźim a kak dołho ma tale kommisija dźěłaś.

Po rosrěčenju žo wobdźělnizy hromadźe ſ tołmaczonaj na šnjedanje pola lorda Cuthenduna pschepróšnych. Dalšne rosprajenje sa cźaš nětčišćeho pożydanja Swjasła Ludow njewočzakuja.

Lord Cushendun wo wuměnjenjach za wuswobodźenje Porheinskeje.

Lord Cushendun je njedźelu po stónčenju tśećeho rosprajenja zastupjerjow schešcej mozow nětkotrym jendźelskim nowinarjam sdźělił, so budźe jendźelske knježerstwo wo wuczehnjenju wobsadźeńskeho wójska ſ Porheinskeje po sćěhowazych zapadach jednaś:

1. Němske knježerstwo ma postajiś, kak maja žo jednanja wo wuzwobodźenju Porheinskeje dale wjeść a po kajich wuměnjenjach ma žo to staś.

2. We wotschkodźeńskim praschenju jendźelske knježerstwo pschi mobilisaziji němskeho wotschkodźeńskeho dokha tu žanu sumnu dostaś pyta, kotruž ma Jendźelska Sjednoćenjom statam zapłaćiś.

3. **Postajiło je žo, so swěrješcza a rosrunaza kommisija njejmě wojerski, ale cźisće zywilny charakter měś. Tola žo njeje rozsudźiło, haś budźe žo Němska w tom kommisiji zastupowaś. S franzowskeje a belgiskeje strony žo pschećiwjenje zastupjenju Němskeje w tejle kommisiji protestuje.**

4. Swěrješćilo je žo, so dyrbi žo kontrolla tejele kommisije na němskim wotwojerješenju porheinsku zonu wobmjejowaś, tola niz na druhe strony Porheinskeje a niz na franzowsku stronu. **Rozsudźene hišćeze njeje, haś budźe tale kommisija dale léta 1935 traś, abo haś dyrbi kommisija dźeje wobstaś.** Se žwjakaršceje strony žo žada, so by žo cźaš wobstaśa tejele komisije njewobmjejował, a so dyrbi na tóždyn pad pśeches léto 1935 traś.

Kommisija finanzowych wězywustojnych sa wuprawjenje wotschkodźeńskeho praschenja dyrbi žo po nóžnosći bórzy postajiś. Wo postajenju rosrunazeje kommisije a wo wuzwobodźenju Porheinskeje dyrbi žo ſ dobom jednaś. Jednanja pak žo hakle sapoczну, hdyž Němska namjety we tymle nastupanju swjakarjam pschedpołoži.

Briand je z konferencynym wunoškom spokojom.

Briand je nowinarjam rjekł, so je ſ wunoschkom njedźelskeje konferencyje wurjadnje spokojom. Po njedźelskich dojednanjach žo jednanja po diplomatiſkim puću sapoczну. Jeli so bychu wo praschenjach, wo kotrychž ma žo jednaś, dojednali, by po potwjerdźenju dojednanja wobkładźeńske wójsko hnydom ſ Porheinskeje wuczahło.

Briand wo němskim pessimismje.

Sso je zastupjerjom Parižskeho „Excelsiora“ rosrěčajo je franzowski swonkowny minister Briand rjekł, so njedowěrjenje njerozumi, kotrež w Němskej pschećiwo Genfskim jednanjam pokazuja. W Němskej žu jeho pschełožerjo ſ němskim kanzlerom khětro pschěhnali a tam žebi ani dźeś njedawaju, ſ **kajkej wutrobnosću žo w Genfu wo wuzwobodźenju Porheinskeje jedna.** Wón žam, Briand praji, ma dowěrjenje, so budźa jednanja wuspěšne a nadźija žo, so budźe jenož hišćeze schešcź dnjow trjebaś we Genfu wostaś. Potom budźa jednanja tak daloko dowjedźene, so budźa wězywustojni móz swoje dźěło sapocześ.

Hdyž je Europa přez jene, dyrbi Amerika přihłosowaś.

Genfski rosprawnik „Chicago Tribune“ zwjazim nowinam powě, so stej žo njedźiwajcy Briandoweje njepschitomnosće Franzowska a Němska k rosrinjanju porheinskeho praschenja a postajenju wotschkodźeńskeje summy sbližšej. Paul Boncour, Briandowy zastupjer, je žo ſ němskim kanzlerom Müllerom wo hłownymaj dypkomaj dorěčał. Müllerej je słubił, so wobkładźeńske wójsko ſ druheje porheinskeje zony we wokomiku wuczehnje, hdyž finanzna kommisija sapoczнje dźěłaś. Němski kanzler je snapschećiwił, so žo Sjednoćene staty połnózneje Ameriki njejsu hišćeze wopraschałe, kak žo k tomu staja. Paul Boncourt je na to wotmołwił: „Na Sjednoćene staty je žo dołho cźišćechałe, so bychu w naschim domje finanzny porjad cźinile. **Jeli so je Europa pschesćene, je to najlepši puć k postajenju wotschkodźeńskeje summy a k rosrinjanju porheinskeho praschenja. Potom budźe Amerika dyrbjeć pschihłosowaś.**“

Francowske lětarske manevry.

Při lětarskich manevrach žo powě, so žu wobhonjeńske lětadła wjeczorneho wotdźělenja wjele bombymjetajych lětadłow nadpadowazeho rańšeho wotdźělenja pschepuschćiše a so žu tele bombymjetaze wotdźělenja dobre dźěło dokonjałe. Ssamo na hłowny kwartěr w Abiiju žu bomby mjetałe, k kotremuž žu žo pschi hubjenym wjedrje mohłe pschibliźiś. Hakle hdyž běchu bomby wotcźiśłe, žu žo wobhonjeńske lětadła a wotdźělenja maschinskich sćełbow do nich dale.

„Babas“ wo franzowskim lětarskim manevrje powě, to je žo pschi nóžnych lětarskich manevrach pola Chartres dla wobrěžnego wobjenja pschi pontročenym njebju jenej žydom lětadłow wobdźěliło. Pschi šmužowanju je wjele žwětkomjetakow a kanonow k wobaranju pschećiwo lětadłam dźěłało. Rozrisowazy sudniży žu spóznali, so stej žo dwě lětadle wotćěliłej. Někotre ſ lětadłow wotcźišćenje šmužeze bomby žu rozbuchłe. Pschihłuby běchu je cźinile, so žu je hnydom hašle, kaž bórzy ſ jemi dolecźachu. ½11 hodźin w nozy běchu žo nóžne lětarske manevry skónčiłe.

Belgiski wójskowy zakoń so dowuradźi.

W belgiskim žejmje je žo pjatk wojerski zakoń dowuradźił. Po nim ma belgiske wójsko 44 000 muži licześ. Se nich ma 23 000 muži wósom měšazow słužiś, mjes tym so službu muzijskow artillerije, kavallerije, twjerdźiznow a aji rantow, sa offizjerow reserwy a podoffizjerow 13, 12 a 14 měšazow traje. Po dokonjenju wośmeho měšaza bo kóždemu muzej měšačnje 400 frankow farmu.

Sozialistoju a flamiźy nazionalistoju běchu prjedy wotchłosowanja pożedźenju wopschećiwili. Teš jakoš k wuprawenju rěčzneho praschenja je žo je 97 hłosami pschećiwo 7 hłosam pschijał. Sozialistoju njejsu žo teš pschi tymle wothłosowanju wobdźělili.

Po **rěčznym zakonju** maja žo swiazy ſ pomocu macźeneje rěcze w službje rozwinuźiś. Tohodla žo wójsko do franzowskeju a flamiźy rěčazych wotdźělenjow dźeli. Pišma, kotrež zyle wójsko nastupaja, žo w dwěmaj rěčomaj wudadźa. Pschichodni offizjerjo dyrbja wobej rěcźi wobknjeźeś.

Wo jednanju pólskich a jendźelskich wobsedźerjow wuhlowych podkopkow.

Tele dny wotpołkazuju pólscich wobsedźerjow ſ Hornjeje Schlesyńskeje do Londona wotjědu, so bychu so tam pschi sjěźe jendźelskich wobsedźerjow wuhlowych podkopkow wobdźělili. Jeli so bychu žo ſ nimi dorěčeli, by žo nětčišcha konkurrenza mjes jendźelskim a pólskim wuhlom pschestała a by k rosdźělenju wotbywanišchezow wuhla doschło.

Coolidge wo francowsko-jendźelskim łódźstwowym dojednanju.

President Coolidge je pjatk wjeczor we Washingtonje rjekł, so je knježerstwo Sjednoćenych statow drje ſ najwjetšim spokojenjom franzowsko-jendźelske dojednanje wo wotbrónjenju wójnskeho łódźiwa powitało, so pak tole dojednanje njemóže žancho wliwa na twar nowych amerikanskich wójnskich łódźow měś.

President Coolidge je žo teš wo Genfskich jednanjach a wo porheinskim prašenju wuprajił. Wón je pschełožerjeny, so žo Sjednoćene staty njetrjebaju pschi kommisiji wobdźělić, kotraž ma praschenje wuczehnjenja wobsadźeńskeho wójska ſ Porheinskeje studowaś. Runje tak ma žo ſ namjetami, kotrež žo na posłanje dostónčnje wotschkodźeńskeje summy poczahuja. Teš za tole praschenje žo Sjednoćene staty njesajimaju. President Coolidge tule należnosć jako cźisće europiske praschenje wobhladuje. Amerika teš tohodla njetrjeba swoje stejišćicho pschemjeńić, dokelž ju njejsu pschepróšyli, so by žo pschi wuradźenju wo tymajsle praschenjomaj wobdźěliła.

Samomordarstwo w Stinnesowej należnosći?

Pjatk žu w Barlinje pschekupza Hirscha, dla Stinnesowje należnosće sajateho, dale pschešłuchaschcheli. Hirsch pśeje, so je to pschećiwo zakonjej pschescholi. Bližše dny pjeca hišćeze wjazy wobzołow sjimaju. Ssamomordarstwo Barlinskeho bankiera Druckera a spytane mordarstwo pólskeho bankiera Silbermanna pjeca ſ wobdźělenjom pschi wójnskej pożyczny swižnje. Huga Stinnesa njejsu pożlednje dny dale pschešłuchali. Tón tydźeń Hirscha Hugej Stinnesej napschećiwo staja.

Konc nadźije na namakanje Amundsena.

Teš Ruśowska je nadźiju na namakanje Amundsena a ballonowego muzstwa „Italije“ spuschćiła. Lodołamak Krassin je roskas dostał, so by žo za 14 dnjow wróćił. Małe wischeze krajinu kupy Edga a mjes Seven Islands a Vik-

tovia pschekładacź. Tžuchnowski je dla wulkeje symy dyrbjał pschestacź létacz. Pomozny komitej za „Italiju“ nowu ódźimu expedizíju łódže „Astrachan“ organisuje, kotraž budże s dwóchmaj létadłomaj wuhotowana. Expedizija ma sa ruskim létadłom łódźicej, kotrež je so w septembrje w polarnym morju shubiła.

Prepytanje z generalom Nobilom so započało.

Rumska „Agenzia Stefani“ powě: Dla shubjenja powětrowneje łódže „Italije“, kotraž je dźel statneho powětrowneho łódźiwa tworita, a dla žnjerzenje a shubjenja někotrych zhubjatkow jeneho muzstwa je so pschepytowaza kommisija pod pschedsydźitwom admirała Caruna pomjenowała. Kommisija ma nadalsk, pschiczinu wuzdźicej, kotrež su k sničenju powětrowneje łódže dowjedźe, a pschekłate wobstejnosće a jeźelnyki tchole sničenja pschepytacź. Dale ma kommisija wuthowanske dźeła pschestudowacź.

Trecki wo pomoc wołał.

Parižjenmu „Matinej“ so z Moskwy pische, so wuhnaty nědźenschi wójnski minister Trocki we hórskej wóju Wérnej mjes chinesiskim Turkestanom a Mongolskej, 200 kilometrow wot blišschego żelesniskego sastanischcza zdalenej, bydłi. Njedawno je so jemu poradźiło, telegramu wuhratemu ruskemu pósłanzej w Parišu, Rakowskemu, kotrež je we Afrikowje pschi Kospišskim morju žiwy, list pósłacź. Trocki swojich pschecželow wo pomoz prošcy, praji, so chże politiska policija jeho stónzowacź. Někotre dny pak jeho bjes žiwnosće wostaschi, a psched někotrymi dnjemi fu cźežywjeni gardistow z Chowanki do jeho doma tšeleli, na czoj staj wón a jeho žona z houtwjerćitkimi tšelbami tšelejo wotmolwiłoj. Hdyž su wo tym podawkach w Moskwje słyschali, njeje drje wyschnosć je zapreła, tola je k tomu wschitkomu mjenitka, so je to wěz jenotliwzow, kotraž so pschepyta. 28. augusta je 33 zhubjatkow wypołožiłe pschećiwo nětcźischemu kujeźerstwu a pschecželow Trozkeho sajeli.

Afghanskich duchownych zajeli.

Kaž so z afghanskeho hłownego města Kabula powě, je kral Aman Ullah wjele duchownych dla agitazije pschećiwo kujeźerstwu sajeć dał. Dale fu nědźenscheho gouwerneura kandaharskeje prowinzy Usmana khana sajeli, kotryž nabožnu Usmana khana sajeli, kotryž nabožnu agitazije pschećiwo kralej nawjedowaše. Jednanje z duchownymi mjeze k nicźemu dowjedło. Kujeźerstwo je 65 wozbowm fazało a je psched najwyschischi sud stajł. Mjes sajatymi fu pschiwisowarjo kalifata, kotrež fu chcyli w Afghanistanje sawjesć. Kral je najtrucźiše naprawy porucził, so by fo wšitko duchownych połnocźił.

Ze Serbow.

Pnjownica.

Póndźelu, 17. póžnjeńca,

Lamberta.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

1921 † D. theol. Filip Rězak, konsistorialny radźićel a dwórski kaplan, pilny serbski spisowaćel a *słownikaŕ*, kiž bźše so 22. haprleje 1859 we Wuricach narodźił. „Wšudźom a pšeco čuješe so Rězak jako herliwy woporniwy serbski wótčinc. Wón bź, štož wón bźše, cyły a cyle, w jeho powazy njebź nicźo napołojeńe, wón bź z přeswědčenja ćežke winowatosće wysokeho powołanja na so wzał a je też po możnosći wšź swěru dopjelnjał. W tom nastupanju bź jara podobny našemu wulkemu Hórnikej.“ Tak pisa wo nim Jurij Libš, jeho blizki přećel. — Rězak bź wuley wobdarjeny też za mathematiku, fyziku, hudźbu. — Přełoži njesmjertne dźełko „Naša wowka“ jara samostatnje za serbske wobstejnosće; wuda přez 20 lět najwnstojnišo protyku Krajan — wuda Bibiliske stawizny a Mały katechismus přełoži sam po hebrejskem a lačanski mteksće „Stary Zakoń“, a skóńcźnje spisa wubjerny Němsko-serbski słownik, za jeho nje spisa wubjerny Němsko-serbski słownik, za jeho njeje spisa wubjerny Němsko-serbski słownik, za jeho čišć je swoje nalutowanki woprował. Też serbsku stenografiju je zestajał. Zemrě na puću k swjatosćam ponowjenja Mišnjanskeho biskopstwa a dosta swój *row w serbskej zemi*. — To je sebi wósće tutón woporniwy a pilny syn serbskeho luda zasłužił. Stóź je jeho we žiwjenju zeznał, njezabudźe ženje jeho přećelniwu, stajnje pomocnu, *jimacu* powahu.

† 1837 kantor Jan Jurij Eckhart we Łuzy pola Drježdźan, znaty z knihow: Dopomnjeńki stareho muža wot Wylema Kugelgena — bźše 63 lět z wučerjom w Delnim Wujeźdźe a w Ličhonicach.

† 1893 Michał Rostok, serbski přirodospytnik a spisowaćel w Drježcinje.

† 1624 Łužiski mysleŕ Jakub Čech (Böhme) we Drježdźanach.

* 1835 w Małešecach Jan Aug. Sykora, pozdźišo faraŕ w Smilnej a plódny spisowaćel.

† 1921 Filip Rězak — dr. theol.

Lud serbski małki wulkeho je splaha
Zbytk: małkeje teź we wšitkim je méry.
To hańba njeje, ale njećink jěry
Je, Serb hdyž Serbow sam po błóće ćaha

Zo małkosć ta teź do pismowstwa saha,
So wě. — Pój pomhać pilnić naše dźěry!
Wukń, piš a přimaj maski so a lyry
A z ducha syj, hdźež bróza šeri naha!

Cišinski.

Liška skućiła je, a wjelkej wo kosmy dźe.
Serbska mudrosć.

*

— **Wo wjedrje.** Wobstarjo rjane, hudźe a wobstajne wjedro. Szylim wyschina wupschestrěła so po zyłej Europje. Jenož nad połnóčnej fu niźiny. W blišschich dnjach swiwa wocźakaju. Natař pak prošny z nutrnej wutrobu wo pschemaczowazy deschćik, kewak njemóže žiwnje najmjenscheho wuživwa popjel šmehej semi **bowćerkaj**. Kochorf dyje bź wubił, kaž pschi mahnutkim pčežnjenju a potom by sajzinył. Jutšje wutoru sfhadża słónczko 5,40 hodź. a zhowa so 6,08 hodź. Mjeńcźk sfhadża dop. 10,20

— **Njeboze na drózy.** Na tschižnitschcza Drjewowskych wikow a Zyhelnikkeje haßy frasy hoboln wjeczor wokolo 7 hodź. motorowy koleßaz do kolejoßneho a parali jeho. Pschi frasenju njebu nikóto franjeny. Motorowego koleßarja, kiž je pjeza winna na frasenju, polizija napißa.

— **Ssamotny wumrěł.** 77-Linjeho ßamotneho schwjeßo, kotrehož domjazu wobydlerjo wot jeneho dnja njeßeßu wjazy widźeli, namaka faiwolana polizija wczera, jako by ßebi dnurje k bydlenju wotamknyła, morwehe. Skßany polizajski lekaŕ ßpóna, jo je y pschiczinu ßmjerße była ßenjenje wntrohy dla ßlabojeße ßtarych lět.

S **Makeho Wjelkowa.** Pjatk wjeczor wokolo ½8 hodź. architekta Matßa Hanscha ſ Bórka pola Wojerez na drózy pola Sajdowa czeßkoſranjeneho pschi ßwojim motorikim kole leżo namakachu. Wón je po idaczu ße ßwojim motorikim kolom padnył. Knjes dr. Thieme ſ Makeho Wjelkowa, kiž knjeßbożenemu prěnju pomoz poßkći, ßpóna, ßo bęße ßebi wón mohły ßtschaßk. Ssobuſtawy dźełaczerjeje ßamaritßeje kolony dowjeße chu knjeßbożeneho do Budyßeje tharownje.

S **Barta.** Na protestowanißku ßhromadźißnu tudomneho a wokolneho wobydlerßtwa dla wotewrjenje pósto weje autobußoweje czary ſ Budyßchina do Barta a Wóßporka je Budyßchi pósłßi hamt redakzipi dłeßchu wotmolwu pósłał, kotruż pak ſ techniſkich pschiczinow njeße mózno, dźenża wozßißchczeź. Pschinjeßemy ju tehdźe w jutßichim czißle.

S **Wóßporka.** Powßchitkowne ßłótne wiki budźa we Wóßporku dźenża ßa tydźeń, potajkim póndźelu 24. ßeptembra. Stót ma ßo na namęßtnje pßched Tißelcnju ßeßtajeź.

S **Czętowa** pola Wóßporka. Wczera pjatk rano wokolo 2 hodź. pobuchu padußchi w tudomnym Franzez hoßczenzu. Woni ßtajichu ßebi na ßadnje twarjenje wěßl a rozbichu we hornim poßthodße wokno. W plokarni běchu priedy pßchi wotnje ßyhnje ßelezne żerdki jeßtibowali. Kradnyli ßu jěßdne kola, 20 puntow polcza, 24 lunßchtnikow kolbaßy, 200 jeji, ß kleßchow w korbach, likerow atd. Polizajßki poß njenamaka wěßcheho ßlěda ßa paduchami.

S **Lubija.** Pßchi ßtworjenju dźeßcza ße SStareho Lubija jedna ßo po wßchěm ßdaczu tola wo ßpinalne wokhromjenje. Knjes janitßchny rada dr. Wienßkowitz dźerży ßo diagnozy dźeßczeho ßpinalneho wokhromjenja. Tutu diagnozu je też knjes dr. Heße wobßtrucźił. Na ßboże pak je ßtworjenje lehße. Ssa nekotre dny budże wßchitkon ßtrach minu.

Se **Semjz-Tumiz.** Njeboże ßta ßo póndźelu wjeczor na ßchlonowanißkim polu „SSakßkeho jěßdneho“.

Pohonkž C. ſ Poczaplic pschijeże wokolo ¾11 hodź je dwojorjaßchenym hońtwinßkim wołom ße Semiczańßkeho dwórnißchcza. Połaße pßched ßtatnej drózu, ßo by automobilomaj mimo jěcź dał. Jako na to dróhu pschejeże, łajeźde do ßadnjeho dźełka hońtwinßkeho woła ſ Biskopic pschikhadźaczy automobil. Połoraczk bu pßchi ßrażenju ſ woła cßikneny a wóß bu wo ßtronu wjerchnjeny. Wjednza automobila łajeźde ße ßwojim wołom do praweho pßchekowa. Pola hońtwinßkeho woła wotorhny auto lewe ßadnje kolo a pola anta rozbi ßo ßchkitaßka ßchleßza.

S **Kamjenza.** Pschichodny ßchtwórtk 20. póßnjeńza budźa w Kamjenzu ßaßo ßłótne wiki.

S **Ruschizy.** Pjatk popoldnju ßpółchichtej ßo tu konjej jeneho tudomneho kubleŕa a cźerjeßchtaj ſ wołom wotßał. Pahonc padny ſ woła a kola pßches njeho ßo jeźdźechu. Jeho ßranjenja ßu na ßboże łohke.

S **Czornego Kołmza.** SS 1. oktobrom póndźe tudomny kantor a hłowny wuczeŕ knjes Hanka na wotpocznik. Na jeho mełto pschińdże knjes wuczeŕ Pětschik ſ Dretwje. Knjes Pětschik je ßandźenu njedźelu pschedpißanu zyrkwinßku pruhu wotpołożił. Wobßadni ßu ſ njej jara ßpokojom. — Pejołarßke towarßtwo ja Czorny Khołmz a wokolinu ßhromadźi ße junße njedźelu popołdnju w 3 hodź. we Michałkach k ważnemu wuprajenju. Po ßhromadźißnje dyrjeja ßebi w Nowym Khołmzu pczołniczy wobhładacź.

S **Brětnje** pola Wojerez. W najchej ßchuli ßu nasymße próßdniny, kotreż traja wot 14. ßeptembra hacź do 8. oktobra.

S **Rósbórka.** Ssrjedu wjeczor pschińdże do wobkhoda rěßnißchego mißchtra Steinerja w ßußbnej ßuboru nowej wójy młodý człowjek a proßchejße. Jako jemu rěßnikowa mandźelßka, kiž běße ßama pschitomna, niczo njeda, wuczahny muzßki nadobo kalacź a hrożeße ſ nim żonje. Na ßboże pak żonje hnydom na pomoz pschikhwatachu a zuły ßo ßhubź. Dotal hißcheże njeje ßnate, hacź ßu njekuczjownika hižom ßajeli.

S **Lubnjowa** w Błóiach. Lětußche górkowe żně ßu nimo. Drje poruczichu na pjatkownych ßeleninowych wikach tam a ßem hißchcze górki, wołoßeße ſ Błótowßkich ßtron, tola najwjazy běße thrěna na wikach. Tak je potajkim pschißchoł czaß thrěnowych żnjow. W prjedawßchich lětach pschikhadźachu kupzy ße wßchitkich kónczin Němßkeje, ßo bychu thrěn kupowali, wołoßeße ſ Bayerßkeje a Elßaßkeje. Ssamo ſ wukraja pschijeżdżechu. Lětża je thrěn jara drohi. Sa zentnaŕ płaczachu 70—80 hriwnow. Sa nim ßo dźenßnißchi dźeń jara napraßchuja a thrěnowe żně niekubła lětża pßchebohate.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 17. ßeptembra 1928

Sobotniße kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 półsk. złotych .	46,95
1 jendźelski punt .	20,33	100 čßkoßk. krónow .	12,426
100 ßwaje. frankow .	80,67	100 franc. frankow .	16,375

Barlinßka burßa bě ßobotu jara cźicha, ßwjeczaße tola ßtajichu ßwoji wyßoki ßtwjatej dźeń. Kurzy efektow pak ßo tola połdźahowachu. Krutßke jewjaße też wiki ſ dołganymi a rentowymi liśćinami.

Na **produktowych wikach** bě ßandźenu ßobotu tukrajne żito trochu ßadne. Płaćißna ßrowa wo 10 pf. po zentnaru pßchi pschenicy, rožy a wowßu poßtupiła. SSandźenu ßobotu płaczeße zentnaŕ

w Barlinje

pschenicy 10,25—10,45 cr., rožki 10,45 hr. hacź 10,55 hr., jeczmjenja nałkinjeńo 11,60—12,60 hr., najwjßcheho 10 hacź 10,60 hr., wowßa 9,45—9,95 hr.

Termińy wikowańja

ßa ßeptember: rožki 11,25 hr.,
ßa oktober: pschenicy —, rožki —, wowßa —,
ßa dezember: pschenicy 11,52½ hr., rožki 11,45 hr., wowßa 10,50 hr.,
ßa měrz: pschenicy 11,85½ hr., rožki pak 11,67½ hr.

SSch ßaleju

Hotzy do domu, Werjzowa w Lubiju Albertowa haßa 12. Ha poßu. Hanka w SStachowitzach 7.
Murjerjow. Kaczer w Biskopizach, Biskopika haßa 13.
Kokoßowy 9 a mlodźiczkowy 22 w Biskopizach, Nowomeßchczańßka dróha 48 Delka.

Kupuje

Kachle hłinjane, Keler w Lubiju, Spurgaße 1.
Wołu, tachantße tukło w SSrudźelezach.

Ja pßchedań

Wóß hospodarßki, Jäzda we Lojowje pola Hródka.
Kóń ßrědźołßtiny we Lomiku 3 pola Wjeßwaczidła.
Kóń ßtarßchi w korczmje w Nowej Wßy pola Makeja.
Kóń w Kubßchizach cźo. 7.
Ssrěbz 3-létny, Schneider we Wadezach.
Ssrěbz ¼ létny w SSchelezach cźo. 4.
Krowa wyßokoßuczelna w Krakezach 6, we Wórzyßchczu 20, w Ssěri 226, a we Whołowje 9.
Kony, wóß deßkowany, hańßki w Jiłojach 9b.

SSłótne wiki w Kamjenzu

ßu pschichodny ßchtwórtk 20. ßeptembra 1928.

Do ßapißka mandźelßkeho prawa

na ßudnißtwje w Kamjenzu ßu japißali: Natał Jurij Bnchela w Schunowje nima poßtoja na wukliwanju a zarjadowanju ßamoßenja ßwojeje mandźelßkeje Madleny ßłoub. Mółleroweje, rodźeneje Cuczankeja.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.:
Ssnadny wobrot, żito žadne a ménjenje ßkrucźene.
Dop. ¾12 hodź.: Żitne płaczißny ßu dale potwyßchene, żito woßtanje žadne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wollijowe ßymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hrivnje.

	15. 9.	14. 9.		15. 9.	14. 9.
Pßenica	205-209	203-207	buny	—	—
rožka	209-211	207-209	woka	—	—
nal. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jeczmjeń	200-212	200-212	żołte łupiny	—	—
wowß	189-199	187 197	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	raps. wosußk	19,40	19,40
pßenč muka	26-27,5	26 00-25	lany wosußk	23,40	23,40
rżana muka	27-30,00	27, 0-3'	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14,25	14,25	brnj. krußki	21-21,50	21-21,50
rżane „	14,25	14,50	ßyrowy, 50 kg	3,50-4,00	3,60-4,00
lane ßymjo	—	—	rżana ßłoma	1,00-1,10	1,00-1,15
hróch	—	—	pßenč. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowßa „	1,00-1,50	0,80-1,00
pjelußki	—	—	jeczna „	1,00-1,50	0,80-1,00

Płaćizny rěznecho ßkotu na Barlluskich ßkótnych wikach.

15. ßeptembra 1928. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

SSkótne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 699.

Polnomjaßne, wukormjena, najwjetßeje rěßneje hódnoßće hač do 6 lět	57—58
Młode mjaßne, njewukormjene, ßtarße wukormjene	52—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ßtarße	46—50
Mjenje picowane wěßch ßtarobow	38—42

Byki: 489.

Polnomjaßne, wurośćene, najwjetßeje rěßneje hódnoßće	53—55
Polnomjaßne, młódße	49—51
Mjenje wukormjene młódße a derje picowane ßtarße	44—47
SSpatne	40—42

Jałojcy a kruwy: 1016.

Polnomjaßne, wukormjene kruwy najwjetßeje rěßneje hódnoßće	44—48
Polnomjaßne, wukormjene jałojcy najwjetßeje rěßneje hódnoßće hač do 7 lět	34—40
SStarße wukormjene kruwy a derje wuwite młódße kruwy a jałojcy	24—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a ßpatnje picowane	—

Ćelatar: 1579.

Najlépße wukormjene (2. druź.)	75—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70—80
SSpatne (4.)	53—65

Wowcy: 5525.

Młódße a ßtarße wukormjene (1. druźina)	66—68
SStarße wukormjene (2.)	68—70
Mjen e wukormjene (Mórzschafe) (3.)	60—66

Swinje: 10501.

Polnomjaßne, wośebitych raßow a jich křiżenjow hač do 1½ lět ßtaro	73—75
Wukormjene	76—77
Mjaßne	77—78
SSpatne	75—77
Rancy a kundrowy	68—70

Budyski kopornik njemóże płaćić.

Poßledni tydźeń je ßebi naich Budyßchin po zyłej Němßkej a ßamo we wukraju mało ßwjeßelaczu ßławu dobył. Wßchitke wjetße němße nowiny wo nim pißaju. Budyßki ßtarożitny kopornik, firma C. G. Tietzens Eidam (Eidam rěka pßchichodny ßyn), je do cźeßtnych pjenjezných wołoczkow ßajeł. Njeßaplaczene ßadaŕki towaßtwa wjazy hač 7 miljionow hriwnow mjes tym jo ßamużenje tutele rěchy tak nahładneje fabriki nimaje 4 miljony hriwnow wuczińja. Budyßki kopornik je ßtara ßolidna firma a wobßeji na wßchě 120 lět. Wón ßłuschi Reinhardtej ßynojo, kotrejež ßtaw Ewald Reinhardt, kiž běße ſ pßchekaßnym wjednikom tworniße, ßebi ßcźelo wupußcza ſ njeßłychanych cźeßkow wjazy njewidźo hrjedu dowołonja ße ßaßłużenym żiwjenje wße.

Każ błyßt ſ jaßnycha njebja ßtukowaße tułon ßodaŕ a ſ nim ßwiśowaße powęßcze w ßadołżenju kopornika na zyłe mełto a na wßchitkón wikowańßki ßwět. Nic mjenje dyżi 11 bankow w Budyßchińße, Drjezdżanach a Barlinje běchu kopornißej wułke ßumy pjenjez pożeße. Mnohe firmy běchu twory podawałe. Niktó ßebi njepomßli, ßo mohło ſ tutej ßtarej ßolidnej firmu tak hubjenje ßcźeć. Tuż wuźiwa firma C. G. Tietzens Eidam wobhładom połne dowěrjenje. Woprawdźite położenje połajicz běße pak jenož mózno ſ wopaczinami japißowanjom do wobkhódnych knihow. S tym ßo wěrcźeßko wßo ßlepjała. Cźim wjetße běße roßcźenje a ßpodźiwanje, tało ßo kataßtrofa nadobo nawali.

Prjedawßchi mějeßcźeß opornika běße widźani ludźo a wobkhod kcźeßcźe a mneße dobre mjeno po zyłej SSakßkej a SSchleßyßkej, hdźež firma wjele twerow podawaße. Jara ßchkodowałi je kopornikej wójßki cźaß. Dokeŕ mohßtne twory niedźełaczu, wjemßcze ßtoro dosyta ßamych wójßkich podawanjow. Wßo běße po wójnje a ßa cźaß inflazije ja njón cźeßto. Jeho mějeßcźeß a wjednicy ßo ßprawnje prózowachu, dźełarnißu ßaßo ßtarej nahładnoßći pospołnjeć.

Do wójny dźełachu w kopornißu jenož kuprowe twory, płaty atd. Po wójnje pschidźełachu gratowe dźełarnißu. S tym pak njemóżachu prawe ßtoßo, dokeŕ wułke miliardowe ßwjetßke ßame ßwój trěbny grót dóßłaju. Poßpytachu też ſ wikowanjom ſ Judźißej a blißtim orientom, ale to po małhonjenjach wikowańßkeho ßwěta wjazy płaćiłi hač wuwjeße. Tuż běße jeż bjez dźiwa, ßo pschińdże, ßchtoż je pßchißchło, roßpad mózy a hacź do poßlednjeho tydźenja tak nahładneje firmy.

Pjatk ßeßdźeßch ßo w Drjezdżanach wócźeßało, ßo bychu wuradźili, ßchto ma ßo dale ſ kopornikom ßtaeź. Schto ßu tam wuczińili, we tym njeje po ßjawnoßće njepißhiłdże. Wěße jenož je, ßo ma ßo nałożnoßće ßtudnijy roßrunacź, ßo mohł ßo ſ tym hißcheże konkurs waßwobrócźiś.

Cźeßce je tu położenje dźiwaczerjow. Dyrbjeli-li 6 hacź ßcheßtacź, ßhubi 500 pßchißłuchaczow a dźiwaczerjow ßwój chléb. SSakßki ßtat dźe ßo prózne, ßo by ßo wón dołho wobeńcź, ßo ßo wót ßłużaczej. Tym powjeßcźiła njeby. Dźełaczerjo maju pola firmy też 230 000 hriwnow pjenjez ßiedźo, kotreż ßu ßebi nałożowali. Nadźijomnje ßo pßchi jednanjach najprjedy na to dźiwa, ßo dźełaczerjo ßaßo k ßwojim cźeßto nałożowanym krócźelam pßchińdu.

Wustawy spomożerßtwa we Budyßkim wokrjesu.

(Pokračowanje a ßtónczenje.)

Wot Zidowßkeje wothładarnje podachu ßo wobożele nizy pßchi do Nataraje, ßo bychu ßebi tamnißchi domja dźeźi wobhładali, kiž je po prjedawßchim hamtißim hejtmanu dr. ſ Pflugk pomjenowany. Wo nim běße knjes hamtißi hejtman w ßwojej rěcźi we wothładarni nadróbnu roßprawu podał. SSarjadnißti wubjerk domu ßa dźeźi a wothładarnju je jedyn. Dźeźacy ßam ßaitraje ßo ſ wothładarnje. Wón je naßtał ßa cźaß wójny a je wuthow ßa dźeźi, kiž njemóża pola ßwojeju ßterßcheju pßchebywacź. SSwjeßelazy pak je dobry duch, kiž w domje wéje. Dom je naßtał ſ burßkeho ßtatka, kiž bu k temu doßpołnje pßchetwarjeny, bo njecho bu wodowód ßatwarjeny, ßpanße ßale pßchipirawjene, nad hródźemi atd. SSa hrajkanißkcźo bu hahno ßa twarjenjom ßawoßene a ßrunane. Nimo teho je kétaißka mężtnoßć na cźeßtwym powętßje pßchipirawjena. W twarjenju ma kóżde dźeźo ßwój thamor, hdźež ma ßwoje węzy a ßwoje mężtno pßchi blidze, hdźež móże ßwoje ßchulße węzy cźitacź. Dźeźi khodźa do Michałßkeje ßchule w Budyßchińje. So je ßo hodźało dom tak rjenje wutwarjacź, ma ßo też ßpomoźeßtwowemu ministerßtwu dźakowacź, kiž je ßwojimi ßredkami projekt ßmóżnikło. Dom wudźerżuje ßo ßam. SSpokojeni wot widźanych dobrych pßchipiraßwow podachu ßo wobdźełnizy bo Połpizy, ßo bychu ßebi tam

nowu natwarjenu młodźinßku hospodu

wobhładali, kotraż je jenißka młodźinßka hospoda we dołhorańßchej SSatißej póbla makeje hospody we Wulkej Dubrawje. Leżownoßcź je wot gmejny ſ pßchedkupnym prawom kupjena. Dom je twarjeny po namjetach inżeja diplomßkeho inżeńera Debeßa a je ßkotowany w domjazym ßtilu a ma napohlad ßkałgowiteje thęże, kiž we ßwojim cźaßu tež w tutej wokolinje wobßtejachu. Delkach wobßteji hospoda ſ jara pßchijomneje wßchebywacźnje, kuchnje, w kotrejž móża ßebi puczowazy młodźi ludźo ßami waricź, a ſ mężtnoßće k ßpanju ßa muźiku młodźinu. Horjekach je bydlenje ßa domjazeho nana a ßpanßka mężtnoßć ja żónßku młodźinu. Hospoda je tak pßchipirawjena, ßo móże tam 30 wołoßobow na ras pßchenozowacź. Dom bu ßa 21 000 hriwnow natwarjeny. Pßched domom je ßtudna, ſ kotrejž woda do pinzy běźi, ſ wotkeŕ ma ßo horje kłumpacź. Pinza njewupßchestrowa pak ßo pod zyłym twarjenjom. Wobhładujemy-li ßebi twarjenje wot wonkach dokładnijcho, pytnjemy, ßo ßamo żerbiße barby na niw niepobrachuja.

Lutón tydzeń budże hospoda tak daloko hotowa, so móża do njeje sacahnyć. Tak móże ju młodźina hižom w Michałskich prózdninach wužiwać.

Młodźinska hospoda njeje wustaw wokrjeża, ale žłuscha wustajenju sa hajenje młodźiny.

* * *

Wotkhad Budyšćeho hamtšeho hejtmana.

Snate je powschitkownje, so knjes hamtski hejtman dr. Jungmann pola swojeje dotalneje dźeławosće wopuschćał, dokelž je sa ministerialneho radu do šnutskowneho ministerstwa w Drježdźanach powołany. Sswoje nowe sastojnstwo nastupi 1. oktobra. Sańbźenu zobotu rozsłohnowa so je swojimi sastojnikami na hamtskim hejtmanstwje. We wokrjesnym wubjerku je so hižom pschi pożlednim pożedźenju rozsłohnował. Nehdże 6 lět je knjes hamtski hejtman dr. Jungmann w naschim wokrjesu słutkował. Bješe to hospodarsky czěrpi czaš, w kotrymž žłuscheše na wjednistwo wokrjeża muž s jažnym wóczkom a kiž wědźeše, schto chcyše. Taski hamtski hejtman dr. Jungmann bješe. Wjele je wón dokonjał, wożebje na polu spomožerstwa, wěło drje tu njeje pschezo trěbne pschipósnacze namakał. Zohnowanje jeho skutkowanja drje hakle w bližšich letach połnje spóznaja. Na khždy pad pak je wotkhad hamtskeho hejtmana dra. Jungmanna wěste schłodowanje Budyšćeho wokrjeża. A to je cźim bóle wobsarowacź, dokelž, kaž je so sjawnje prajiło, nusne njeběšče, so bu hamtski hejtman dr. Jungmann s tuteho sjawnoho sastojnstwa wotwołany. S doščežinjenjom pak móże sa njeho być, runjež wón swoju cześcź njepytał, so buchu horjelach wopitane tsoje twarjenja schotowił: wothladarnja na Židowje, dźećaczy dom w Ratarjezach a młodźinska hospoda w Połpjar, kotraž so też dr. Jungmannowy dom mjenuje. Wokhadźazemu hamtskemu hejtmanej, nětko ministerialnemu radże dr. Jungmannej pschejemy pak wulpschne dźełło w nowym sastojnstwje.

Ludowědnicy w Budyšinje.

Lužiska termuscha na Tšelnitu.

Wjeżerawschu njedźelu wopytachu nasch na starych rjanoscach tak bohaty Budyschin zhromadźenjo swjatka němskich towarstwow sa ludowědu, kotrež w dnjach wot 14. hacź do 17. septembra t. l. swoje schadźowanje we Drježdźanach wotmechu. Pschijidźe nehdże 80 wobdźelnikow s autobusami do naschego města. Psched mjeschčanskim muzejom powita pschithadźazych hoscźi na město sadźerowaneho wyschischeho mješčanskeho Niednera knjes wyschichi twarski rada Göhre. Hnydom po pschithadźe podachu žo wopytowarjo do muzeja. Tam powita jich direktor muzeja knjes dr. Biehl. Jako běchu žebi zuły hoscźo muzej wobhladali, pscheczitachu někotre dróbne stareho města a podachu žo piches Krónprynzowy móst na Hrodźišćko, hdźež jich schulski chór Lutherskeje schule pod nawjedowanjom knjesa wucźerja Gerbera se spěwonkaj powitachu. Rjany wobras stareho Budyschina, kiž hu runje se žłóncźnymi pruhami kraśnje postoczeny, wuwabi pola zuzych wucźenych najwjetschi sajim. Dospěwschi na Tšelnik, sešydachu žo. hoscźo k tich pschewodźazy domjazy sa kryte blida, na kotrychž połne talerje tykanza k dobrej schalzy kofeja wabjachu. Městnosć bješe rjenje s břešami a łužiskimi barbami wupyschena.

Tu powita knjes mješčanski wyschichi twarski rada Göhre hischcze junu lubych hoscźi, kiž bješe sarjadnischo starožitneho Budyschina do swojich murjow pschi składnosći Drježdźanskeje schadźowanki ludowědy pscheprożyło. Witasche jich w mjenje města a wobkhadneho towarstwa. W swojej dalschej rěcźi spominasche na nimale tyhazletnju sańdźenosć Budyschina, tuteho žydlischcza stareje kultury, kiž je mnoho wojowanjow dożiwiło. Mješčanjanske sarjadnischo žo prózuje, so by stary Budyschin po możnosći tajki zdźerżało, kajkiž je wón woprawdźe był. S dźakownymi zkowami sa pocześcźazy wopyt słónczi rěcźnik se zkawu na hoscźi. Knjes Siegemund pschedasche pscheju w němskej narěcźi, kajkaj žo wokoło Budyschina rěcźi a witasche z njej hoscźi a namaka s njej wjele pschipósnacza. Cźim bóle, dokelž bješe ju sam sbaźnik. Sa nim wusłupi Hudźbna Jednota-Radworšća pod nawjedowanjom swojeho dirigenty, knjesa wucźerja Nawki a sajpěwa nasche rjane „Hory módre, ja waš znaju“ zułym k postrowej a dobu žebi hnydom pschi prěnim spěwje wutroby. Paštwa sa wócźko bě zułym wšo nascha žerbska drasta. Tuž też bjes dźiwa, so žebi tucźi knjeja nasche lube Radwocźanki sa swoje blida pscheproženu a so pěknje s nimi rosmołwjachu. Mnoho spěwow klinczeše hischcze z erta hudźbnych Jednoczanow do krasneho njedźelskeho dnja. Też schulski chór Lutherskeje schule pschednješe někotre rjane ludowe spěwy. Pschedźenyda ludowědnikow knjes prof. dr. Maier s universitty we Freiburgu w Br. wusna, kak je wschitkich pschihad do Budyschina wschitke wocźakowanja daloko pschetrjechił. Wón wobdźiwasche tudomne zrosumjenje sa rjane zjednoczenje stareho s nowym. Dźakowasche žo sa wschitke pschecźelne witanja, sa spěwy, wożebje też sa žerbske, kiž jim s němskimi zhromadnje napscherzo klinczachu, wón widźesche w tym rjany dopokas pschesežensće mjes Sserbami a Němcami. Jena kultura je khodu wopkedźowała.

Po dźesch thwilzy pschi rjanych spěwach Hudźbneje Jednoty a schulskeho chóra wosjemi knjes mješčanjanski rada Hensa, so je sa knjesow sawjeżelenje s tšelenjom do ptaka a knjenjam kałanje do ryczerja pschihotowane. Na woběmaj sabawomaj žo pilnje wobdźelichu. Do wjeżerego žiwjenja mješchachu žo synki žerbskich a němskich spěwow, so žo zjawjedźeli wumi k prawemu ludowemu zjawjedźenjej. Wschitzy cźujachu žo jako wjeselì towarschojo a zjawjedźeni nadoby wuras woprawdźiteho ludoweho zjednoczenstwa. Skónczuje tšelzowska kapała, kiž bješe pschestawki pěknje s rjanymi hudźbnymi pschednoschkami wupjelnjała, k zjawjedźenskemu cźahej sapiska.

Po zjawjedźenskim cźahu sešupachu žo wschitzy do wulkeho kola, do kotrehož pschinjeseechu krala tšelzow, jenemu schwedskeho profesora s Lunda a kralownu pschi kałanju do ryczerja knjenju dr. Pröhlowu s Drježdźan. Po wopokasanej cześcźi „kral“ w schwedskej rěcźi podźakowa. Rjana łužiska kermuscha skónczi žo je snatym němskim spěwom wo lipje, kiž steji pschi studni psched wrotami.

Hoscźo, mjes kotrymiž běchu němzy wucźeni s Němskeje a s wukraja dwaj schwedskaj a jedyn ruski wucźeny, wopuschćachu hischcze kamjeny wjeczor nasch Budyschin. W dopomnjeczu pak wostanu jim też nasche žerbske spěwy a nasche drasty, kiž su žebi s fotografowanjom zwěźili. Po wuprajenju wobdźelnikow je so jim wožebje spodobała pschesjenoscź, w kotrejž staj łužiskaj ludaj mjes sobu žiwaj a so zhromadnje radujetaj. Ssměmy jako Sserbja tehodla wocźakowacź, so budża woni też j pschipowědarjemi naschich kulturnych we dalschich a dalokich kónczinach.

Serbski ratarski dorost.

Naš ratarski dorost měješe wčera w Radworju swoje posedźenje a wjeczor swoju zabawu. Hižo popołdnišne posedźenje bě derje wopytane. Předsyda knjez Guda-Hrubjelčanski z wutrobnymi słowami swojich towarišow a hosći witaše. Na dnjowym porjedźe stejachu tři zajimawe přednoški. Jara dźeławy sobustaw dorosta knjez Smoła wustupi z prědnoškom so wuznawacym k wupruhowanym počinkam starych dobrych serbskich hospodarjow. Mózemy jón mjenować programm pócowanjow našeho dorosta. Tohodła podamy jón bórzy w našej přiłoze „Serbski Hozpodar“. K tajkemu programej přejemy hižo dźensa z połnej wutrobu zboże. Přejemy, zo słowa wukhadźace z čopłeje za swój lud a burski staw z horjaceje młodostneje wutroby bychu so rozniesle *do wšěch končinow serbskeje zemje* a k nowemu žiwjenju wuwabile hišće sparne rjady našeje serbskeje ratarskeje młodźiny.

Knjez ryćerkubleŕski najenk Renč nad Worklecami poda ze swojej bohatej nazhonitosću wšelake možne pokiwy nastupajo naše skotarstwo a mlokarnjenje. Dótkaše so předewšém aktuelnych prašenjow tukhwilneho wulkeho njedostatka na skótnej piey a što mohł ratař činić, zo lutuje na dźělawych mocach a derje naložnje to, štož nam hišće na picowanskej maćiznje zbywa. Skoda, zo bě čas tak postupił a Šeŕša rozmołwa wo tym tak ważnym přemjeće možna njebě.

Runje tak ważny přednošk bě tón knjeza bankowego direktora dr. Cyža z Khoćebuza wo dokhodnym dawku. Čas bě pak tak postupił, zo móžeše jo nož podać swojeho derje přemysleneho dźěła, we wulkich čarach. Mamy pak nadźiju, zo we zymskim posedźenju nam zajimawy a časny předmjet dokładnje rozwije.

Z Łužicy

• ⊙ **Hainewałdy** pola Žitawy. Nahłu žmjerć namakała 21-ljetnju fabrikantku dźełacźerku Erna Rothej. Wona bješe na *stare pohrjebnišćo* šła a tam bu ji *njejezdy* złe. Po tym so běchu ljekarja sawołali, dowjesełu ju domoj, hdyž wona bórzy z Božej rucku fajata wumrě.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schirowa potwěsć wo wjedrje sa jutšiscu wutoru:** Rjenje, žuchło, ale khłódno. Ponałku po pomrócźuje. Jendźelšej so žłabje deschcźuje.

W Barlinje je so na Radšej dróhi zobotu rano do bydła zigaroweho wulkopschedawarja Welzera dobył. Pschetym złužobnu holu Kršchej, kotruž wo jitrowe nadendże, a Welzerowemu dwěłetneho žyna saščeli. Hdyž so potom šlóstnik do cźełanja da, tola jemu njebě mózno cźekanej, žebi žam kulku do žpanja tšeli.

*

Też na kupach žrjedźenje Ameriki je wicher satkadźał. Kanzler universitty na Portoriku je do Newyorka wo pomoz telegrafował, dokelž hewak wobhladerjo hłodu wumru. Wichor rospadanki roszyhnowanych twarjenjow i rapotom podobnym puchotanjom maschinskich tšelbow, pischi powětr wjerhasche. Najwjazy twarjenjow je so wutworschło. Někotre łódże, kotreż psched Portorikom stejachu, su so zhubile.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. *Narodne reje!* — „Nadźija“ zwołuje so jutře wutoru wjeczor 1/2 9 hodź. w „Serb. Domje“ k wuwučowanju narodnych rejow. Předs.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejownji.

Hrodźišćo. Spěwanski wotrjad ma přichodny štwórtk 20. sept. wjeczor z dypkom 8 hodźin pola Jurnika w Hrodźišću wurjadnu spěwnu hodźinu pod direktorstwom k. wyš. wučerja Petrika. Kóždy spěwar a spěwarka ma z wěstosću přińć. Prošu, prajće to jedyn druhemu. Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mag. O. Swětsi w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dejmank w Budyšinje. Za hospodarske wěcy: Arnošt Barth w Brězynach. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Tworjukupowace towarstwo
zap. dr. z w. ruk. w Budyšinje

W našej nowej
wosebitej rozdźělerni
w Budyšinje na Hošic hasy, w nowofwaru khorobneje pokładnje, poskićamy našim sobusławam
k wotewrjenju
cyle wosebje:

Nowočasne wobleki na dróhu a za towaršnosć
wot **16.50** hr. hač do **31.**— hr.

Derje dźełane žonjace mantle, derje sedź. forma
wot **27.50** hr. hač do **93.**— hr.

Wurjadnje tunjo! Najlěpša drasta!

Ze šatoweho wotdźělenja poskićamy:

žonjace, dźěćace a mužace šaty ze samsn. dźělarnje
Najnowše předkreslenja nanajtuńšo

Wobhladajće sebi wokna! Wobhladajće sebi wokna!

Ze samsnych wobućowych fabrikow:

Nowočasne šmpuje na dróhu
a też do dźěła

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěsć do „Serbskich Nowin“.

Rjana jałojca
k plahowanju, je na předań w **Koslowje** čo. 8.

Symjentnu pšenu
1. wotsyw, Strubes Dickkopf, ma na předań w Kumšicach čo. 1.

Jara dobreho, připušć. mlodeho plahowanskeho
byka
ze wopism. stadłow. knihow a młode, wyschosućeho **dojne krawy,** kaž też dobra **dójna koza** je jara tunjo na předań abo k zaměnjenju w Kněžicach hoscźencu w Njeswačidłach

Kruwjacy wóz
nimale nowy, je na předań w **Radworju** čo. 66

Pytam młod. plahowanskeho
kupdrosa
Gust. Hausmann w Lěskej pola Delnjeho Wujezda.

Młódši, spušćomny
pohonč
so k 1. oktobrej pyta **Ryćerkubło w Jasenej** pola Njeswačidła

Najkrasniši dar
za wšě přiležnośće sa nowe pyšne zwjazki
H. Zejlerjowych spisow
Serbska kniharnja w Budyšinje w Serbskim Domje

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.• płaca měsačnje we wudawarni 90 zł pj., na pósće a pola dowěrankow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihičišćernje, zap. dn. z o. ruč. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2567.

Za nawěstki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so stejace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy cr a rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. z z

Čisło (Nr.) 219 — Budyšin — Wutoru, 18. septembra 1928 — Bautzen — Letnik 87

Němcy su z wunoškom Genfiskich wuradźenjow njespokojom.

Dojednanje němšich wotpóšlanzow se sastupjerjemi něhdyšich swjatkarskich statow w Genfu njeje wulku wjetšinu němskeho luda spokojiło. Němšti lud móže hižo nětkle ledma cźežu dawkowu cźeja hišcźeze powjetšchi, dokelž dyrbi w nim Němska 2½ miljardy wójnskeho wotšchkodźenja saptacźiś. Tohodla je jo jara njemóžne byś, so by Němska hišcźeze wjetšche finanzne porjeźenje sa wucźehnjenje wobsadźenšcźeho wójska z Porheinskeje na žo wsala. W mjenje hospodarskeho wubjerka za wobsadźeny kraj w Koblenzu je jeho pšchedsyda, dr. Kalle, němšknemu ministrej za wobsadźeny kraj sledowaze pismo pósłał:

W poźedźenju sarjadowazeho wubjerka hospodarskeho wubjerka za wobsadźene kraje, kotrez je žo njedźelu we Mainzu wotmét a pšchi kotrymž žu žo sastupjerjo wikowanšich komorow, vjemjeźnišnšich a ratarskich komorow se wobsadźeneho kraja wobdźěliše, je žo jenomyšline ménjenje wuprajiło, so wobsadźena Porheinska wot němskeho knjeźerstwa wocźakuje, so žo bla pšchedcźasneho wuzwobodźenja zanych nowych winowatosćow pšches hižo dźenża wobstejaze cźeje, kaž znadź sawjedźenje krajneje kontrolle, njepšchipósnaja. Pryedy hacź žo Němskej nowe wopory napołoża, chże Porheinska radsche rusu wobsadźenja hacź do słónčneje termine njeseź.

Zjězd sakskeje centrumskeje strony w Kamjenicy.

Na sjěźdze centrumskeje strony je njedźelu prjedawšchi **němšti kanzler Marx** wo politišim połoženju Němskeje **rěcźał.** Rěcźnik žo najprjódy z wunoškom pozlednich **němskobjelnjskich** wólbow sabdźarche, kotrez žu powšchitkownu **krisu** nětkotrych starych stronow pokasale. W swonkownopolitišim nastupanju ma žo wobstajenja strowosći dr. Stresemanna jara wobźarowacź. Wón je swonkowni politiku, kotruž bě dr. **Wirth** sawjedł, politiku dorosumjenja a wurunanja, doźělnje z wěsym wuspěchom pšchewjedł. Hdyž tale politika hišcźeze njeje k wulspěchej dowjedła, kotruž **němšti** lud wocźakuje, njeksmě žo pšchewidźeć, so žu napišcźiwnosće a pšchetwinjonne wobcźežnosće zyle wurjadnje wulke. Němšti kanzler **Müller** je naš, kaž daloko móže žo **nětkole** źiwćeć, w Genfu wubjernje zastupowak. Mózemy pak žo tola praschecź, hacź njebychu wězy w Genfu hinak bězale, hdy budźišche dr. Stresemann pšchitomny byk. Dospołny njedostatk narodneho sacźuca pak žo pokasuje, hdyž žo dźenża **w nowinach prawizy wjeselá, so je němšti kanzler, dokelž je zjadlemokrat, tak cźeśke poraženje we Genfu poczeźił.** Mynłi méra njeje žo wot wjele lět tak cźeźka rana wotkožiła, kaž z Briandowej Genfskej rěcźu.

Njedźiwajcy tehole njewuspěcha by najinjenudrišche, schtož by žo mohło cźinicź, było, hdy by žo dźenża z mnoze cźary politiki dorosumjenja a méra woteschło.

Schtož smutkownu politiku nastupa, je žo pšchi wutwarjenju nowego kabinetta cźeźko wojowało. Njewěmy, kajke schmatanźy pšchichodne měźazy pschinjeźu. Zentrumska strona němskeho žejma smjeźe, hdyž budźe němšti žejm sabo shromadźeny, wo tym rosdźělicź, hacź dyrbi z nětcźišcheho lohkeho swjasanja stronow, sady kněźerstwa stejacych, twjerdźe sakoženа koalicija nastacź. Kaž daloko je wěźy nětkole pšchewidźeć hodźa, ménjenje knježi, so dyrbi hacź na dalsche pschi tymle stejišcźu wostacź.

Němšti žejm budźe žo w tymle pożybanju z wobcźežnymi praschenjemi smutskowneje a swonkowneje politiki, pšchede wšchem z pobłukjenjom a połěpšchenjom sozialnych a dawkownych zakonjow dyrbjecź saběracź. Knježerstwowa wopowědź praji, so žo w schulskim praschenju nowe pšchedłoha němskemu žejmej poda, kotraž je po wustawiźe a po wopravnjenych žadanjach katolikeho ludoweho dźěła złožena. Němskonacionalny namjet, kotryž powschitkownje na Keudelowym schulskim zakonju steji, drje žo po wopschisećeju njechodźi wotpokazacź, tola taktišky mišnje. Knježerstwo žo na tajke waschnje wot swojeho złubjenja w knježerstwowej wopowědźi wuzwobodźi. W praschenju schulskeho zakonja dobra wola žana njedobaha, ale dyrbi žo za njón trěbna wjetschina namakacź. Tohodla je nuzne, so žo dorosumjenje z hinak myślazymi nadeńdże. Bjez teho dla pomérow stronow njeje móžno, nékajšikuli namjet pšchecźišchecźecź.

Po Marxowej rěcźi žo resolucija pschija, w kotrejž žo žada, so by žo źiwćowy nahlad w politiky žylnišcho wušchěmnył a žo wólbne prawo reformowało. Dale žo wocźakuje, so bychu žo zakonjske sadźewki, kotrez žu pschi poźledniej wólbje do sakšeho žejma zentrumskej stronje napschecźiwo stałe, bórzy wotstronile, so by žo zentrum pschichodnje pschi jenakich wumjenjenjach, kaž druhe strony, pschi sakšich žejmišich wólbach mohł wobdźělicź.

Němski president w Horn. Šlesiskej.

Němski president z Hindenburg je póndźelu rano do Opola pschijěł. Wjerschki wyschnoscze a roskazowarjo wobornego wokrjesa, general Hasse, jeho na dwórnischcu powitachu. Lud jeho wyskaso strowjesche, hdyž němski president na městno pšched dwórnischcom wustupi. Hdyž bě president nimo cźeźnege legije krocźił, schlešyšti wyschschi president, dr. Proske, jeho z krótkimi złowami powita.

Wyschschemu presidentej žo djakujo němski president na to spominasche, so je so pschi wothłosowanju 60 prozentow wobydlerstwa Hornjeje Schlesyjskeje sa zawostacze pschi Němskej wuprajiło. Tole wuznasce źiwéry je źiwéry pohlad do cźeźkich cźasow léta 1921. Nam Němzam budźe pschezo njesrozumliwe, so je so njedźiwajcy wothłosowanjowego wunoschka z rosdźělenjom z 20. oktobra 1921 Hornja Schlesyska z wulkeho dźěła Pólskej pschirjekła a so je žo napschecźiwo wschemu hospodarskemu rozwoju jenotna w žiwotnym wobydleŕstwje, kaž w zwjazki pschipravjenych kruce srosczena industrijowa krajina mohła na dwaj njejenakaj dźěłaj rostorhnyć.

Pólski rěcźaży dźěł wobydleŕstwa móże wěsty być, so němske knježerstwo jako zwoju winowatosć wobhladuje, niż jenož sakonsky sarucźene njemšchinowe prawa, ale tež powschitkowne prawa cźłowjestwa pschipósnacź a je kedźbu mecź.

*

Sserbam w pruskej Hornjej a Delnjej Łužicy žu te žame njemšchinowe prawa kaž Polakam w němskej wusławje sarucźene. Tele prawa pak pruske knježerstwo dozbła kedźbu nima. W žanej jenicźkej šerbskej schuli žo ani złowcźka šerbšći njewucźi. Sserbska rěcź žo je wschěmi źiwéckami potłocźuje. Pruske knježerstwo njeje žo ženje wo to postarało, so by žo dožahaza liczba šerbskich wucźerjow na seminarach wuwucźiła. Tohodla žu wucźerske městna w pruskich Sserbach z Nězmami wobsadźene, kotrež z pomozu šerbskeje rěcźe njerozumja dźěcźi roswucźicź a źiwoje złowne sastojnske dźěło w tym widźa, so šerbske dźěcźi pschenemcźuja. Knjesej němskemu presidentej njeje sajdźerje tole k njebju wołała wumnożowanje šerbskeje rěcźe znate. Sserbju w Pruskej bychu žo tohodla dyrbjeli na knjesa němskeho presidenta z próstwu wobroćicź, so by němske knježerstwo jako źiwoju winowatosć wobhładało, niż jenož Polakow ale tež Sserbow njemšchinowe prawa pschipósnacź. Sserbam žu tele prawa z němskej wustawu sarucźene, na kotruž je knjes němski president pschisahu złožił.

Wschě dotalne próstwowne pišma, kotrez žu Sserbja němskemu a pruskemu knježerstwu dla sakhowanja šerbskeje rěcźe źkali, žu bjez wuspěcha wostałe. Pola knjesa němskeho presidenta, kotrehož prawdosć a sprawnosć je žo wjelekrócźnje wobsźiwdźiła, bychu Sserbow wopravnjene próstwy wěsce źiwólniwe wucho namakałe.

Ludowe rozrisanje wo pancerowym křižaku.

Sapiježański cźaš za ludowe požadanje pschecźiwo twarej pancerowaneho kschižaka, kotrež je němski šmutskowny minister formalnje dyrbjał dowoli'' žo 3. oktobra sapocźnje a budże hacź do 8. oktobra tr.

Sylne powjetšenje produkcije w twarjenju automobilow.

W lěcźe 1928 je němska industrija automobilow swoju produkcźiju na njewocźakane waschnje mohła powjetšicź. Sa prěnje wósom měźazow je produkcźija wozobowych automobilow wo 36 prozentow a wotbywanje wo 39 prozentow pschiběrała. Mjes tym so je žo pschedawanje wosow źriedźenje žylnjoseze we wusich mjescach dźerźało, je žo wotbywanje wózownyzylindriskich wosow wo 70 a małych wosow wo 45 prozentow pornjo lěcźu 1927 powyschiło. Hischcze bóle je žo produkcźija motorskich kolow poschwihła. We auguscze je je dwanacze króćz wjazy motorskich kolow wotbyło, dyžli 1927 w tym samym měźazu. Automobilna industrija je jena z najwunoschnischich němskich industrijow.

Žadanja němskich ratarjow.

Němšzy ratarjo nimaju źiwoju samtžmu politiku stronu. Najmócnischa jich organisacija je němskostatny landbund, kotryž nětkole knježerstwo namolwja, so by se wschěmi średkami, kotrez móże po sakonju natužicź, dowos wukrajneho žita do Němskeje sniźiło. Dźiwajo na jednanje wo wobsamknjenje němsko-pólskeho wikowańskeho śrěcźenja landbund žada, so by žo z Pólskej wikowańske śrěcźenje njewobsamkło, dóniž žo njejsu němske požadanja za prawom dopjelnite, po kotrymž bychu žo žmělí Němzy we pólskim namjestnym kraju sadźydlicź. Landbundej wěso wo to njeźidźe, so bychu žo Němzy w pólskim namjestnym kraju sadźydlili, hacź wjele bóle wo to, so žo njebychu wupłodny pólskeho ratarstwa do Němskeje puschcźale.

Awstriska socialdemokratija so zesylnja.

Na sjězdze awstriskeje sozialdemokratiskeje strony je žo wosjewiło, so je lětša w prěnim połěcu 38 466 nowych sobustawow do strony sastupiło. S 1 907 179 awstriskich wuliwolerjow je nětkle 24½ prozenta sozialdemokratow, to rěka je schtyrjoch muži w starobje 20—70 lět je jedyn politiźy organisowany sozialdemokrat. Pola žonow je tale prozentna hódźba mjenscha. Kóżda dźesata žona je we Awstriskej sozialdemokratka.

Slesiski wójwoda pólskich zběžkarjow khwali.

Na lětnej shromadźišnje pólskeho zběžkaŕskeho swjatka šchlesyskeho wójwodstwa je wójwoda Garczyński rěcź měł, w kotrejž praji, so je hordy na duchowne wjednistwo zběžkaŕskeho swjatka. Hdyž je swjatk dźensa jena z najmócnischich organisacijow, ma žo wón za to narodnemu dźěłu z cźasa dźakowacź, hdyž je marschall Piłsudski jako knježerstwo pschewzał a na cźoło schlesyskeho wójwodstwa wójwodu stajił, kotryž je zdobom zběžkaŕ. Wójwoda zběžkarjow jadro pólskeho luda w Schlesyjskej mjenowasche a na to pokasowasche, so dyrbja we wschě dhospodarskich praschenjach z wyschnoscźemi hromadźe dźěłacź a rasnje pschecźiwo Němzowstwu wojowacź. Też na schlesyski žejm dyrbi swjatk źiwój zyły wliw wukonjecź, so bychu žo lěpschiny autonomije wotstronile a so by žo póliti duch pożnyknił. Wójwoda skónči žo nadźeju, so wólby do schlesyskeho žejma wjetschinu, jenož še zběžkarjow wuzwolenu, pschinjesu.

Shromadźizna wschelake resolucije pschija. W nich žo mjes druhim žada, so by žo hnydom reforma zenje pschewjedła. Po sjězdze bě wójwoda hościnu sa sastupjerjow zběžkaŕskeho swjatka wuholował, kotraž dyrbjesche k połuńcnjum bratrowskeho shromadneho dźěłanja słužicź.

Optimismus knježerstwowych kruhow w Beogradze.

Beogradska „Politika" wo dźenšnjeschim połoženju tole pische: „We wobhonjenych knježerstwowych kruhach žo praji, so je knježerstwowe stejišcźo krute, a so žo nětcźišchi staw wězow teź hischcze dale wubrěcź. Knježerstwowe kruhi žu pschesćwědcźene, so khorwatske hibanje na wótrosći žłubi. Połoženje w Khorwatiśej bórzy sajbo do normalnych kruhow pschinjdże, dyrnjež Pribicejewicź jo próżewak, tomu wobaracź. Ratarsko-demokratiskej koalicji móża žo konjeźicź na sakładze nětcźišcheho statneho sarjadnistwa cźinicź. Jako wukhodźišcźo z nětcźišchich wobcźežnosćow bychu žo mohle nowowólby wupisacź. Wone bychu žo dyrbjałe pod knježerstwom wotmécź, w kotrymž bychu wschě politiske strony žo sastupowale.

Jednanje mjez Grichiskej a Juhosłowjanskej.

Po jednanjach, kotrez žu žo poźlednje njedźele w Genfu mjes grichiskim swonkownym ministrom Caxapanom a Parišiskim póśłanzom Politisom z juhosłowjanskim swonkownym ministrom wotmékle, je grichiske knježerstwo swólniwe, Juhosłowjanskej źiwobodnu zonu w Ssoluńskim pschistawje powjetschicź a juhosłowjanskemu wikowanju na żelesnišskej cźarje Dźewdźeli—Ssoluń šniženje tarifow pschistawicź. Też je Athenske knježerstwo hotowe, juhosłowjanskim njemšchinam we wjeczornej Mazedonskej wěste prawa dacź, tola že juhosłowjanskemu knježerstwu

prawo zakroczenja wo nalezności zuhoßkowjanskich nizerschinow zapowiz.

Jako zarunanje za to grichiske knjezerstwo położenja za grichiske njezerschiny, kotrez w Zuhoßkowjanskej bydla, żada.

Athenske knjezerstwo je tele pschisiwolenja hizo franzowskemu knjezerstwu dżelko. Briand je rjekł, so zu wone spokojaze.

Venicelos do Roma a Beograda pojedże.

Grichiska ministerska rada je wobsamkla, wotewrjenje żejma do zyndy oktobra wotstorczicz, dokelz wjetschi dżel zapósłanzow na dengueshi zymizu khory leży.

W zwizu z tymle wotstorczenjom żejma a z poruczenjom lekarjow, so by stronowzezi ministerskeho pschedsydy Venizela howiło, hdy by so na khwilu do druheho kraja podał, so Venizelos 20. septembra na dwadzesdzinjotne puczowanje po Europje nastaji, kotrez jeho do Roma-Parisa a Beograda powjedże. Kaz dokho budże wón po wukraju puczowacz, budże jeho wótrnji minister Sofulos zastupowacz.

W Romje Venizelos italsko-grichiske pschezelstkowe sterczenje podpischc, kotrez je so pozdenje dny w Athenje dopomadziło. Tole pschezelstkowe sterczenje je tak nastajene, so so pschezelstwo zanemu druhemu statej njemerzi, ale jenicznu zadanje wobdzelnikow wopschija, so by so mez pschi knjezdzelomskim morju poskytnił a so zachował. Na wroschenje dwanacje grichiskich kupow, kotrychz je so Italska po zymotowej wójnje znezowała, so zyła njeje dżiwała.

W Parizu Venizelos wo pschezelstwownym paktu z Malkej rosprawi, pschi czimz jeho pazifistiski charakter podchmórnje a prawidła grichiskeje zwonkowneje politiki rosłożi.

Venizelowu Beogradzki wopyt wobnowjenje dobrych wotnerow mjez Grichiskej a Zuhoßkowjanskej wopsamjenja. Tele wocakli dyrbjo so na wodłożku dżeloweho programa grichiskeho nowego knjezerstwa natwarzicz. Beogradskemu wopytej so w Athenskich politiskich kruhach wurjadna ważnosć pschipisuje.

Kholera w Solunju.

W Ssolunju tej dwe wosobje na kholeru zkhorilej. Wobydlerstwo je so do broży dało, haczrunje je knjezerstwo wsche trebne naprawy pscheziwo jeje rosschérjenju czinilo.

Ze Serbow.

Dajownica.

Wutora 18. pózdnjeńca.

Tieta — Domaża Vollanskeho.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1"

† 1875 Jakub Ryčeŕ, kantor w Budyscecach — syn khudeho tkalca w Hodżiju, kiz běsо wschitkich swojich źtyrjoch synow k wuczerskemu japostolstwu wuhotować dał, a jim k tomu zamórej też mjona japostołow dał, Pětr, Jan, Jakub a Handrij. — Najprjedy je Handrij jako wuczeŕ w Khanecach wumrěł, po nim Pětr w Burkersdorfje pola Ochranowa a Jan po 45lětnjej służbje we Wóslinku; Jakub pak je 37 lět dołho z kantorom w Budyscecach był, hdyż běše hižo prjedy dźesać lět we Wulkem Dażinje a Palowje skutkował. — Jakub Ryčeŕ służa też do rjadu serbskich komponistow. Mjez druhim je hłós k rjanemu ludowemu spěwej Handrija Zejlerja „Swjate hody, wjesełe dźěći" zestajał, kiz je so jemu lubił. Nimo swojeje šulskeje służby, kiz je ze wšej swěru wukonjał, je też wulku prócu nałożował na plahowanje sadu a wjele we ratarskich towarstwach prednoso-wał. Na wšelakich wustajeńcach je česć a khwalbu dostał. Tak je był wuprawdźity wučeŕ swojeho luda, ze swojim spěwom a budźbnym darom pak je Bohu wosebiće służił. — Wojerske towarstwo wopokazaże jemu při rowje poslednje česće, hačrunjeż njeběše ze wojakom był, ale čas żiwjenja — z „ryćerjom" sprawnosće. —

1898 pršni serbski koncert w Kulowje.

1864 přebywa w Budyšinje Jekaterna Pjetrowna Rašetowa, rodżena wjerchowka Maskutowa ze swojej dźowku, zo by so ze Serbami zeznała.

Ha widżu-li ptačata čahnyć,
Hdyż liscowy žołći so štom,
Chce myslička sobu so kranyć.
We hwězdach pak pyta swój dom

Ha widżu-li mróčelow čahi
Kaž sony puć pod njebjom jeć,
Hdyż lnka je plowa, haj nahi
Chce myslička křidła tež měć.

Ha widżu-li k zemi so nižić,
Spać kwětku tu poslednju lić.
Chce myslička k hwězdam so bližić.
Tam pokoja žórleško pić. H. Zejleŕ.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjecor we 7 hodź. barometer 751, hygrometer 0, thermometer wo dwoje +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 751, hygrometer 0, thermometer w nuzy +7. Wuhlady na njebju a znate wjedro. Luthiwiu khodże zyma wotchina nad sriedźnej Europu leży. Pod jeje wjelkom mamy dale znate ale khodne wjedro. Mitkole nam nadżija na wotczasnjenje kwa. S wjeczora bliži so zyma nizina a je Sendźelskej hižo dejschczowanje pschisnjesła. Dalsza nizina leži nad Atlantej. Jeli swój puć, kaz dowak pschecza, k polnocy nastupi, pschinjese nam swjetzka zyhnjiske dejschcze. Wón chzył so zmilicz, so mas tuta nadżija sbełała njeby. Sa nasche ratarstwo je prudnje. Mjz jenoż, so nětkole letża pizy njeje, nż djeczela na sbożeznischczach zu smjetschca wusschmyte, tuż też nalcto zyhtacze pizy njebudże. — Jutze sriedu zchadża słónczko 5,40 hodź. a khowa so 6,08 hodź. Mjezacz zchadża dop. 11,31 hodź. a khowa so wjecor 8,12 hodź.

— We mijijónzkim kitmje. K wudospołnjenju nischoho wczerawischeho wosjewjenja zdżelimy, so so mijijónski film njedżelu wjecor njeje w Mitkalskej zynki pschedwjedł, kaz běsche to wotmyslene. Jedyn Drježdżanski wobdżel młodźinu, kiz běsche filmowy kaschcz samkunł, dżesche bebi z kluczom do horow wotschoł. Zadyn samkat njemożesche pomhacz a tluczk běsche w horach. So tu mosny pschecziwo mijijónowy njebu zo podarmo pobyli, posticzi zinowitych farow Tschech a pschedewschi wo mijijónowje w Polynezji. Film pokasowarske so wczera w Knjezdzach, dżensa we Warnotecach, jutże je w Mjedżicy, we Ssmilnej schtworcz a pjatk w Hornim Wujezdże, Zobotu w Goldbachu, njedżelu w Hużu, wutoru w Porschczach a sriedu 26. sept. w Klukżu. Hdy so wón w Budyschinje pschedewjedże, so hórsu wojzewi.

— *Hajmy to, štož bu nam zakhowane!* Spěw a reje su wotbłyšć żiwjenja ludu. Spěw je hwězda pschoda a reja wjesele pritomnosće. Bóle hač hdy prjedy haja wše ludy swoje narodne wasnja — čehodla njedyrbjeli to też my Serbja. Naše serbske towarstwa su libik Serbstwa. Spěw je krew w nich. Rejaš je zlóstny, żiwjenjowdżeh. Budyšin ma swoje srjedźišco: Serbski Dom. Dżensa wjecor so tam spěwa a rejuje, wuknu so naše lube narodne reje. Pschi wšitcy, njezabudźce, zo maće też wy hajić to, štož bu Wam zakhowane, česćić to, štož pschichod ludu zwěsći, w ludze. — Zapoczatk kurza dżensa wuczeŕ wjecor 1/2 9 hodź.

— **Kradanł je nječtó** 13. 9. 28 dopołdnja wot 1/2 12 hodź. z tudomaceho wosjobowego dwórnika na mużnje koło hramki „Sparto" cźo. 2765. Kolo mużnje cźorne krońna, horje zhibnjene wodżidło, cźelnjenej gumijowej pschikrywadle, żołte zwjerna, zamikowane zhipy, dalej z gumijemi, cźornej błeńowej schkitakaj, khudeho zpitradło, cźemnobrune kożane hołowo, Torpedosti pamjeć, schérej gumijowej wobrucźi, pschni mantl je wuczeŕ mjenowanh. — Dale je nječtó tradnył 14. 9. 28 dopołdnja wot 10 hacź 1/2 12 hodź. psched tudomstwom mużnje 2. kiz mjezsche cźorne niske krońna, rune wodżidło, cźorne zelnikojowej pschikrywadle, żołte zwjerna, zamikowane a z i dżela jersowe zpizy, gumijowe klogki w pedalach, cźornej błeńowej schkitakaj, z kotrejuż je pschecz wuzn na zwónczku napihmo „Kurt Marschner", ruczne cźo. nadto, cźemnobrune kożane hołowo, Continentalski gumijowej wobrucźi, sadnja cźelnjena pschnja hołca, brunm gratowa toschku, latarnjowe dżerżadło je pol wo semjenje. — *S nadnatkom je so dżerżu bitmał Gustav Schu* gowiti, kiz je so 23. 6. 74 w Butrwelpach narodził a kotrehoż nětschi pschebytk niere znaty. Wón ho tu a w pruzej Hornjej Lużicy wotstobnuzi. — Wo wobsamkowanju dżelenja wroha kriminalne oddżelenje w Budyschinje, telefon 2802.

S **Rakojd.** Ssobotu rano wotsoło 8 hodź. jnjesaju w sawinjenju pola Sendżi hoscżenza motorowy kotsak. Wina na njeobożu bżesche wowza, kiz bżesche po w pschecznej pażża a so nastrożawschi motorowemu kolesarjej do wo zabżża. Kolesar padny a tolo na njeho. Na zboże so wo jemoż lohko srani.

S **Hodżija.** Ssobotu wjecor wotsoło 6 hodź. jnjesa automobil, je schtyrimi swobodami wobsadżowm, mjez Nowymi Wlobaschezami a Hodżijom do schtoma. Wo jo thěrno wobschkodźi. Nutkażażeze wozowy, jeżesche wuwuczowaŕ z Drježdżan a zijo wuczomaju, kotsi kżu pjeza trochu pjeni, buchu z woza tojerzhnjeni. Wuczeŕ zchowaŕ wosta bjes wědomja lezo. Jeho połdżisko do Budyschinje khorowinje dowjesechu. Auto bżesche po puczu je Budyschina do Drježdżan.

Se **Semiz-Tumiz.** Swadu z najhórschimi sżeżkami mowi so hrjedu w nozy wotsoło 3/4 12 hodź. na drohi pschez „Salkhin jeschnym" mjez sżatarjemaj Brunom Brauncem je Semiz-Tumiz a Matsjom Krebżom je Schumbowa. Pschi krótkim wurcżowanju da Braun zamnemu gnom, jo so Krebs wali a se sasnjej hłowu no drohu der. Krebi nop puknu. Na sżeżehwakach tuteho podawka je Krebs pjatk dopołdnja we swojom hydlenju wumrěł. Boaunu po lizija saja a jeho do Wiżtopskeho hamtskeho judmjenja wotwjedże. Wobaj sżatarjej su z byloj wjesa pjanej.

S **Nemżow.** W nozy na njedżelu wotpalichu so pola tudomneho ratarja Schołty hródże a brózeń. Wobmanje woboch kiz běchu z wokolnych wjow na pomoz pschischo take, schfitachu domsże a hnjedne twarjenja pod sapatenjom. Wobżedżerjej je wjelce schkody nastało, dokelz je so jemu zyle żne a ratarske nakmienty spalile. Stó je mohli wukhowacz. Kak je woheń nastał, njemożachu hyšće sżeże smżeżicz.

S **Wejerez.** W naschim mjesće jtaj dwaj kujeraj wobsedżenja starohu dospełoj a czujetaj so hischcze strowaj. Kantor Köpler, kiz je 93 lět stary, thodźi pschezo hischcze na swój karanczk piwa a powjeda pschi tym hnjto naschich zorty. Sótkini samkarźki mijchtr Radżizki dżelacze hischcze psched krótkim w swojej dżelarni a nětko je wuthodnjene a hżeli podawki je mjesće a wokolinje wobkladuje.

Potajny hłós.

Roman.

(Pokraczowanje.)

„To hischcze żam njewěrn", wotmolwi tutón. „Wonja to so nékajkim starym maschcradnym kojumom. Nechtó je jón lohko hakle njedawno do wothżeje schmórnył . . ."

Sterling zhżmy brénzejscko a rozwjasa je. To nječzim wuwalichu so thołowy a kabat z hnjbjanoje módreje maczżiny, każ ju łódżnizo za zwjerschnu drastu nosycha, łódżnikowa czapka a napożledku — dołha béla broda.

„Zchtó je jow za pożlednje pot hodżiny z domu schoł?" so wón wuprascha.

„To ja taf i wěstojeżu rjez njemożu," wotmolwi domownik so wuhibajo. „Ja běch zhjschał, so je so na Riddarsgatanje 71 mordarstwo stużiło a běch na khwilku wotescholt, so bych shonił, hacz je to też wérno. Wdyż sahu pschihódżech, lezesche tu brénzejscho we wothżeji. W durjach storczich z cżornjowłokatym mużżikom hromadu; możno je, so wón.

„Haj, wy sçe tola woprawdże „schwernuzkhadla," wy!" rjekny Sterling wuzmejschczujo. „Wżejce-li wy też, z kim, sçe tu hromadu prażnył?"

„Ně —", wjaselesche domownik, wdżonnje satrascheny psches Sterlingowu pschemenjenu hłós.

„To dże be runje — Ale wam wschak może to napożledku wschno jene bycź, schtó to bé . . . . Dobry dżeń, potajkim!"

Sterling storczi do duri a wustupi na hażu.

„Ptaczk je potajkim wuleczał!" rjekny wón mjerzazy. A ke mnje wobroczeny: „Wy pósçelcelce najlepje muzżifej na presidium, so bychtaj zwojm rosprawu podałoj, mjes tym so chzemoj so mój ramoj hischcze trochu roshladowacz!"

Sterlingowy wuraz mi projesche, so dyrbjesche njedżiwajo naschcze njeworadżeneje hontwy někajke sastanischczo mecz. Tohodla wotpóschach wobeju sastojnikow a běżach potom za Sterlingom, kiz bé pomalku w żuzru k pschibrożenemu pjeżej dese schoł.

„Wy nechto wżesçe —?" wopraschach so wczipuny, hdyż běch jeho dosczahnył.

„Haj", wón wotmolwi, „ja wém, hdże żu te drasty byte kupjene, kiz je wón pjeczej czżinył. A po pjerju pópnajesch, kaj je znate, ptaka", pschiżisaj smżeżo.

„Kak mógesçe wy to tak i wżetscżu wédżecz, i wotkel drasta je?"

„To pak je tola woprawdże jara jednora wéz", wón rjekny. „A boh, kotrejż sçe pol żiwjenja we pożżowarnjach pschebywał a we wschém możnem czżaporu khramosçał, byschcze dyrbjał tola sawérno też stónczżenje hżo wédżecz, hdże so drasta każ take jowle kupuje! Tajke drasty żu we zytem mżeże jenicżzy we łódżnischich wuhotowarskich wobschodach na Oesterlanggatanje abo tam deleka pschi łodżewem mostu."

Pożwark, kiz mi wot Sterlinga znowa żydasche, mje *njemato njerasche*, ale ja jón mjerzażzy spożerach, dokelz żebi prajach, so mżeżesche wón tola sktadnje wraswe a to dże mój napożledku tola za zhromadnym samérom djenoj.

Sterling dżesche dołho po puczu niczo njerecżo.

„To bżesche potajkim czżitko druhe", rjekny wón po dołhej thwili, każ żam żebi. „Nětko bych chzył jenoż wédżecz, schtó budże i tżeczim woporom!"

„Schto myslicże, czżehodża je ju famordowaf?" so wopraschach.

„Wżéju tohodża, so so bojesche, so mohła polizija żnadź pschewżele wot njeje zhonicź", wotmolwi Sterling bjes rosmyslenja. „Wón, każ so żda, so dożyła na tak mjenowany złoby zplah rad njejpuschczja."

Mój sapożachmoj pola wokkhodnikow na Oesterlanggatanje wusschkowacz, ale żadyn z nich njemóżesche żo dopomnicz, so je w pożledním czżasu drasty tajkeje druzjny a najidżechmoj tam zkónczyje male klamy, kotrehoż mżeżesçel bé psched nékajko czżasom kabat a thołowy każ nasche běchu pschedał. Hdyż Sterling jenu zwojeho kupza bliże wopitża a mjes druhim też czżornu rukajzu naspomni, wżeżesche muż zwoju wéz zyle wżeże: wulki, czżornowłokaty muż bé psched nékajko dujemi dnażu, maly kompaż a wschelcki druhi drobjaż pola njeho kupowak.

„Zapłacż-li wón w hotowych pjenjesach a njsali wéz hnydom żaby?" *wopraschu ho Sterling.*

„Wón hnydom zaplacżi. Ale ja mysłu, my pózdnjo jemu wézu na łódż. Chzu tola ras za tym pohladacż."

Wón pschebéraschе ho we zwojich wobkhodnych kniesach a bésche bórzy pytane namakaf.

„Widżiesçe-li tale", wón prajesche. „Kabat a tholowy kompaż, dwé płachtowej jebke a jenu płachtowu rukajzu. Półżacz na adrezu: F. Gabo, paroloża, Prynz Gustav."

„Zamu wżesçiżchu adrezu njeje podak?"

„Ně. Wón dże je żebi żam po wézy na łódż pschischał."

Sterling podjakowa ho za sdżelenku a bérzesche żwój klobuk.

„Tuż potajkim k „Prynzej Gustawej!" wón rjekny.

„Prynz Gustav" pak njebé w pschistawje, *ale* jeho wuczakowadżu hakle nasajtra wrócza, a tuż nam niczo druzsche njesiby, hacz sçekrétnje czżakacz.

Ja pschewodżach Sterlinga do jeho bydlenja.

Jeli naż wschitko njejebasche, bżehmy żwojemu sameru, mordarjowy zhow wuczuschticzz, w bżehu tohole dnja tola thérno wjele bliże pschischli. Ja wuprajich żwoje mjenjenje Sterlingej, kiz pschikhokżuja kiwny a sakhwili pschistaji:

„Na sakładże toho, schtoż bżehmoj tak po nécżim mażebżilol, mużżu żebi skoro, to mógu nimale wérzy wobroscz so żiwjenju tohole Jwana Gabo nacżżinjecz, kajżej je so we pożledních létach wjedło.

So na nżdże wonka w schárach żiwoju domizmu, njeje po jeho récži dożyła dwélowacz; ja żebi tohodla mużżu, le pofbadża z Aeyplarż. Wón je potom, każ najwjacy żnaj i tannieje wokolinu na łódż schoł, je so tohole powokanja sa nékajki czżaż wrdak, żiwżżu zakojż a, każ so zdże mnohe struchże naschonjenja mél. Sejdawa je hżo by generalny straż jemu żwojeho czżasa wschitko wsał- jeno jeho żwojżżu a thléb, ale też jeho mótczżnu, haj żamo jeho żwédomżu.

(Pokraczowanje sczżehuje.)

S Wojerez. Sobotowiske šwinjaze witi běchu hišće hubjenšche hač posledowe. Njeběšche wjele kupcow. Wjele posłužowazych ratarjow wotjěchu prošaca sobu domoj bracy. Na pschedani běšeše 292 prošatow, njepschedatych wosta nimale sto. Wone płacachu 12 hač 22 hriwnow. Běchu tež šći běhali na pschedań, te płacachu 40 hač 60 hriwnow.

Swjatočne poswjećenje nowoje młodownje w Pančicach.

W Sakskej je podobnych młodownjow na 170 a we Němskej wšo dohromady 2560. W nich je 1927 na wši 2 560 000 ludźi přenocowało. Tež naša ze swojim oficielnym mjenom „Marijna Hwězda“ („St. Marienstern“) zwjeseluje so hižo bohateho wopyta. Wězo na bohatši běše w dujach swjatočneho poswjećenja zańdźenu njedźelu. Na nóc bě jich přez 200 młodostnych přikwatało, tak zo samo wobšérna młodownja při tutej přileżnosći wšitkich hospodować njemóžeše, tak zo dyrbjachu mužscy na Krawcec žurli w Jaworje přenocować.

Hižo sobotu knježeše tu wjesołe žiwjenje při powitańskim wječoru we wjesnym hosćencu. Po zhromadnym spěwje „Młodźi smy“ a po hudźbnym přednošku młodostnych z Połčnic powita k. hamtski hejtman dr. Sievert z Kamjenca bohatu ličbu hosći a dźakowaše so wšém, kotříž su pomhali tutón zabawny wječor wuhotować. Potom jimaše so k. dr. Frencl z Budyšina słowa a ręčeše „Wo wurywankach a přilistariskich namakankach w klóštrskej krajinje“. Jeho wobšérne swětłowe wobrazy dowujasnichu jeho druhdy khětro zwažliwe hypothezy, do kotrychž tež myslička słuša, zo su Burgundojo tu we Łužicy přebywali. A bychu-li tu pobyli, dha skoro njeje k wěrjenju, zo su w běhu tutych 200 lět telko pokazkow swojeje kultury zawostajili, k čemuž traš su druhe ludy wo wjele dłóše doby trjebale. Njech temu je kaž chce, je znajmjeńša tež Serbam swoje prawo dał. Mnoho su naši pjedowniey w hospodarstwje a wumjelstwje nam zawostajili a zemi přepodali, z kotrejž nětko slědźo jich tehdom hižo wysoku kulturu wobdźiwamy, kotruž rěčnik sam wuzběhowaše.

Po krótkej přestawey přednošowa knjez studijny assesor Patzig z Kamjenca khutne a wjesele spěwy k luće. Najbóle su so cuzym hosćom z dalšich městow — po jich wosobinskim wuprajenju — serbske spěwy a reje lubiłe, kotrež hišće ženje słyšeli a widźeli njejsu. „Lipa Serbska“ spěwaše naše krasne 4- a 5hłósne spěwy, kotrychž němski přełožk zarjadowař we wjazanej rěči najprjódcy přednjese. A hakle k reji, kotrež nam štyri pory z našeju reformskeje gardy — knježny Frajslagec, Cěslic, Krawcec a Kěrkec a knjezojo Leinert, Zoba, Krječmar a Masig předwidźeńcka a to z přewodom dudaka (kózła) a husličkow (kk. Bohla a Černik ze Slepcho) a serbskich huslow (kk. Nawka, Lipič, Bermich a Słodeńk). Tute poskićeńki hichu z wulkim přikleskom mytowane. Našej Slepjanskej hercaj dyrbještaj samoj nješto zapiskać. Ze zhromadnym spěwom skónči so zabawny wječor.

Nazajtra wobhladachu sej cuzy hosćo našu wjes a wokolinu bliže, wosebje klóštr, Kukowsku a Wotrowsku hrodźišćo. Wokoło ¾11 hodźin započa so poswjećeńska swjatočnosć. Najwažniša běše swjedźeńska rěč knjeza hamtskeho hejtmana dra. Sievert.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 18. septembra 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,193	100 pólsk. złotych	46,97
1 jendźelski punt .	20,34	100 českosł. krónow	12,425
100 šwajc. frankow .	80,895	100 franc. frankow	16,73

Barlinska bursa sapiša wčera sajo skrućenje efektowych kursow. Wiki k dołožowani a rentowymi liśćami pschinjesechu sebjanjenje kursow.

Na **produktowych wikach** je žito dale žadne. Tuž bjes dźiwa, so płaćiny znowa postupichu. Wčera w Barlinje pschedźachu a rožk po zentnarju wo 15 pf. a wowš wo 10 pf. drožšcho pschedawarcku. Wečera płaćejsche zenitnar

w Barlinje

pschenicy 10,40—10,55 hr., rožki 10,60 hr.
hač 10,70 hr., jačmjenja najmišeho 10—10,40 hr., jačmjenja nałětneho 11,60—12,60 hr., wowša 9,55—10 hr.

w Drježdźanach (pjatk)

pschenicy 10,75—11 hr., (10,65—10,90 hr.),
rožki 11,05—11,30 hr. (10,85—11,10 hr.),
jačmjenja najmišeho 10,75—11 hriwnow. (10,65—10,90 hr.),
jačmjenja nałětneho 12,25—12 hriwnow, (12,25—12,80 hr.),
wowša nowy 10,40—10,80 hr. (10,20 hr. hač 10,60 hr.

w Jerwitzu mikowanje

za september: pschenicy 11,12½—11,30 hr. 11,45—11,47½ hr., wowša 10,45 hr. hač 10,50 hr.,
za oktober: pschenicy 11,40—11,42½ hr. a rožki 11,97½—12,07½ hr.
za dezember: pschenicy 11,62½—11,67½ hr., rožki 11,60—11,65 hr., wowša 10,60 hr. hač 10,65 hr.
za měrc: pschenicy 11,97½—12 hr., rožki 11,87½—11,90 hr., wowša 11,10 hr.

Pschistajenja

Hońzu do domu, Winkler w Lubiju. Swonk. Budyška hasa.
„ w Lubiju, Jaurka hasa 21.
„ Bowalak, rěznik w Kuzowje.
„ Liebig w Niskej.
Kamjenjelleparjow, stala wola Čornego Khołmca.

Na pschedań:

Kalo mužace w Kamjencu Knježi Dol 2.
Wóz pšeńcy w Lubiju, Damaschkowa hasa 32.
„ dźěćacy a taški korb, Sickert w Budyšchinje, Nowarilla hasa 2 III.
„ sportili w Budyšchinje, Taschbark 2III.
„ w Niskej, Hornjeńska droha 22.
Krowa młoda dójka abo wobkolokupćenka, Klamar we Gosdźe pola Hródka.
Kadle grudowe w Budyschinje, Garbarska hasa 3.
Kamor tuchinski, Liebig w Niskej.
Běhali 4, w Strózi 32 pola Hucjinu.

Na pschenajenje:

Zimowiej. 30 jutrow, hnudom na pschenajenje, posdźischo tež we pschedań. Dalsche wukazuje Foyerswerdaer Nachrichten.

Saudnizy na pschedawanje

brjedu 19. septembra 1928

we Wojerezach dop. w 11 hodź. w hoscenzu „K klotenu lawje“: Dešťowanej wozaj, garki, 4 kamarske pohe a wischelske wozy, jezejne kachle, lodowy kamor, 3 pikarske stroje, hudźowy stroj, makowy młyn, gramofon i 50 dejtanji, schijaza maschina, schkleńcany kamor, koło, wobleť i thołowomaj a wjacelake meble,
w Hermanezych wschip. w 12 hodź. w hoscenzu hospodarskeho wós

schtwórtk 20 septembra 1928

w Budyschinje na hudnizowje dop. w 9 hodź.: wotrajaj, wschelake schafy, drasty a zoobuća, schafiski sofa, krystalowe a druhe schkleńcy, porzelanowe a druhe drobne twory, fredenza, wuczahowanske blido, koich na puczowanje, pucha a zwjerćki na Božodźećowy schtom, 5 gramofonow a harmonium, elektr. phonola, knihowy kamor, stej. cžahanjaj, stolaj, kachlowa lawka, blido a hobanka, loži, matrazy, drasty kamor, dakorowid a barometer, 3 klawéry, 5 bližejow, blido k myću a 2 pišanske stroje, pjerjeńny kamor, 27 gramofonowych desstow, 7 pišanskich blidow, schijazej maschinje, kamanske blido, sofi, drastowe powjeschali.

Dobrowólne pschedawanje:

pjatk 21. jeyleenca 1928

w Niskej na leśownosći Heinrichez garbarnje: Hnójnik zonyj hnd, rólny grat, pišanske blida a pulty, klamarske blida, kamory, lawki, wahi, wschelake blida, karty, rěcke. wschelaki grat atd.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Žadne je žito a płaćiny su powyschene.

Dop. ¾12 hodź.: Su powyschene płaćiny wjacy hač poschežuja. Płaćiny su sterje snižene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a woljowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje

	17. 9.	15. 9.		17. 9.	15. 9.
Pšenica	208-211	205-209	buny	—	—
rožka	212-214	209-211	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	módrne łupiny	—	—
nasz. jačmjeń	200-208	200-212	žołte łupiny	—	—
wowš	191-200	189 199	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	raps. wosušk	19,40	19,40
pšeńc muka	26-40 25	26 60-29	lany wosušk	23,3 1	23,40
rżana muka	28 30,00	27,0-30	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14 2 0	14,25	bérnj. kruški	21-21,50	21-21,50
rżane „	14,20	14 2 0	syno, 60 kg	3,50-4,00	3,60-4,60
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,10	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńč. „	0,80-1,0	1,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,50	0,80-1,00
pjeluški	—	—	ječna „	1,00-1,50	0,80-1,00

Drježdźańska burza (17. 9.).

Pšeńca	215-220	bérnjace kruški	25,50-26 00
rožka	221 226	pšeńč. wotruby	14,50-14 90
nalětni jačmjeń	245-260	rżane wotruby	16,20-16,70
nazymsk. jačmjeń	215-220	pšeńčna muka	32,00-33 00
wows	208-216	rżna muka	32,00 33,00
čerwjeny dźećel	200-215	woka	-
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	208-212	hróch	-
syche truhanćki	-	cokrowe truh.	-

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.
17. septembra.
196 wol., 325 byk., 435 kruw. a jałojc., 772 ćelat., 853 wowc., 3360 swini.

Płaćizny za
woły: 1. 56—61, 2. 46—53, 3. 36—42, 4. 30—34;
byki: 1. 55—58, 2. 47—53, 3. 43—45;
kruwy: 1. 48—54, 2. 40—45, 3. 28—35, 4. 24—27;
jałojcy: 1. 54—59, 2. 46—52;
wowcy: 1. 66—70, 2. 61—67, 3. 56—60;
ćelata: 1. 83—88, 2. 76—89, 3. 67—74;
swinje: (přez 300 pt.) 75—77, 2. (240—300) 76—78, 3. (200—240) 75—76, 4. (160—200) 73—75.
Rancy 68—70.

ta. Dźakowaše so najprjódcy wšém, kotříž su tutón wobšérny twar zmóžnili. Ręčeše wo ważnosći pućowanja našeje młodźiny a přebywarnjow (młodownjow), kiž su na hodźiny a dny dom a wotpočink. Přinjese wjele statistiskeho materiala. Z tym so wsy a města zbliža a na wulkomješčanske hubjeństwo, wosebje w bydlenju, so na hodź. zabudże. Namołwješe k česćenju wašnja a nałožkow druheho roda (Serbow) a k skitej Božeje stwórby a skónči swoje jadriwe słowa z dźakom wšém, kotříž su jeho na někajkeżkuli wašnje podpjerali.

Po jeho słowach sćěhowachu mnohe narěče. Rejku wotewri k. architekt Rudolf Cyž z Khrósćic jako twarski nawjednik a rysowař twara. Potom sćěhowaše ministerialny rada dr. Maier z Drježdźan, kiž za krajne knježeństwo, wosebje za dźěłowe a spomožeńske ministerstwo, ręčeše a Serbow wukhwalowaše, zo tak kruće na swojej rěči, kulturje, na swojich wašnjach a nałožkach wisaja a pěstuja a přeješe sej, zo by tak wostało. Přinjese příkład ze Swicy, hdźež wobaj narodaj — Francowcy a Němcy — powšitkowne spěwy nadobo we woběmaj rěčomaj spěwaja. To je prawa toleranca — znjesliwosć. Potom rěčachu hišće dźewjećo a wuprajichu za swoje organizacije abo politiske gmejny přijomne zbožopřeća, za kotrež so k. hamtski hejtman wutrobnje podźakowa. Hišće raz dyrbješe Lipa wustupić a před wulkej sylu připostucharjow naše rjane spěwy přednjesć, za čož so hosćo z mócnym přikleskom dźakowachu.

Po dwěhodźinskej připołdańšej přestawcy rejowachu naši rejowarjo hišće raz wonka na łucy před młodownju pod znatym přewodom. Serbja klwatachu haydom po tym na sokolski swjedźeń. Čak hibaše so hižom po wsy ke klóštrej. Mjez tym dźěše zabawa při młodownji dale: němske narodne reje, wšelake turnarske předstajenja pod nawjedowanjom jeneho Sebničanskeho wučerja. Z jenej hru wuwjedźenej wot młodostn. skupiny z Budyšina, skónči so we wšém derje poradźeny swjedźeń. Wysoka khorhoj před młodownju pokazuje pućowarjam puć do jeje runnosćow. Přichod nas powuči, hač so na nju stajena nadźija a přeća dopjelnja, abo hač zmeša či prawje, kotříž w njej widźa wospjetne kaženje domjaceho wjesneho měra. Njech přinjese tamne dobre płody, kotrychž so mnozy nadźieja.

Sokolski swjedźeń nawječornych jednotow w Pančicach.

Sobotu a njedźelu steješe wjes a daloka w okolina pod znamjom **sokolskeho swjedźenja**, kotruž sej bratřa nawječorneho wěkrjesa zhromadnje wuhotowachu. Hnydom dopołdnja chcemy wuznać, zo je so při tej wobstarowanju wjele **hrjechow** wosebje tu ma Sokoł ze wšelakimi njeprawdami wusukami wojować. Snadź su — tak daloko hač su nam mnohe rózsudy znate — trósku so přewolnośće a hida napřeco tutej serbskej avantgardźe spadnyla. To žno hy wulki morałny dobytk był. Zo tam naši njepřećeljo serbske předstajenja wusmješnju, to smy hižom zwučeni a ničo dale na to njedamy. Wukhadźa dźěn ze stronow, kotrež za nas ničo wyše nimaja. Tehodła měješe rěčnik we swojej powitanskej rěči prawje, zo dyrbimy so swój k swojemu čim bóle dźeržeć. **Serb słuša do serbskich rjadow, towarstwow a organizacijow, nic do cuzych**, hdźež jenož smješnu figuru hraje a sprawny Němc so jemu wusmješe, dokelž wón takle ničto njeznaje. W cuzych krajach, hdźež je z mjeńšinu, dźerži so jenož ke swojim, nětkdźe knježacemu ludej. A tak je no narodnej zasadze prawje. Činmy po jich přikładze.

Wjele pilnych rukow dyrbješe zapřimnyć, doniž bě dokónčene dźěło hotowe. Z česću a z dźakom dyrbimy wuznawać, zo su někotři bratřa kruće do spicow swjedźeńskeho wozyćka zapřimnyli, wosebje njespróchniwy předsyda a načolnicy za dorost a dźěći. W tutym zhromadnym dźěle je dobry wuspěch zwěsćeny. A kelko starosćow mějachu mali! Za nich dźěn bě sokolski swjedźeń też wuhotowany. Bě so na 400 šulskich dźěći zešło. Starosć wšak wot tym wobsteješče, zo jim hewak strašna Wjera ničo njećini. Ći najmjeńši, kotříž hišće kumštarstwo dorosćenych njeznaja, hladachu z wěstym strachom na nju, hdyž zdala na Kukowski knježi dwór přijědże a ze swojeje budki z hroznym mjezwočom hladaše. To dźěn bě ze Sněholinku něšto woschite w pisanym čahu, kiž so po way a klóštrje na swjedźeńsku łuku hibaše. Tule barbojtosć a wšelakorosć wězo pjero dowopisać njezamóže. Sokołjo na konjomaj a pěši, poprjancowe muže we wozu a tele sta dźěći w pisanosći drasty, khorhojčkow, šerpkow, wěncow a wobłukow činješe na přihladowarjow nanajrjeńši začišć, kotříž kaž murje drołu a puće wobrunjachu.

Na swjedźeńskim městnje přednjese bratr Kocor z Worklec na wysokim konju sedźo Čišinskowy prolog. Potom powita w mjenje nawječorneho wokrjesa k. wyšši wučeř Słodeńk njeličomnu sylu ludźi. Rjany nazymny dźeń bě z přenjej přičinu za tak pře wšu měru bohaty wopyt. Ale w mnohich drje hišće serbska wutroba, kiž ma hišće zajima za swój narod a rěč. Rěčnik namołwješe Serbow, kruće stać swojemu ludej a naspomni słowa ministerialneho rady dra. Maicra, kiž nas z wjacorymi knjezami z knježeństwa ze swojim wopytom počešćichu a so na čilym sokolenju wulkich a małych a na rejkach holcow pod nawjedowanjom knj. wuč. Hajny radowachu. Z wulkim zajimom wšo sćěhowachu, štož w tutych hodźinach na serbskich prócowanjach widźachu. To je so jim tak lubiło, zo su hižo lětsa towarstwo Lipu, rejowarjow a hercow na k lětuši internacionalny swja-

Ńźeś do Drježdźan přeprosyli. Powitańske słowa, kotrež su nadźijomnje na dobru rolu padnyle, wuklinčachu do narodneje hymny.

Proste zwučowanja dorosta a dźěći z přewodom hudźby, Malešanskeje sokolskeje kapały, su so nanajlěpje poradźile, tež pokazki na bradłach. Bórzy dachu so dźěći po wotdźělenjach do dźěła a pokazachu swoje wumjelstwo na wšěch polach. Wotmjenjenja bě dosć. Wutrobny dźak słuša tym, kotříž su so při tutych hrach wobhladnišo za dźěći starali, wosebje někotři knjeża wučerjo, tež studentam a Sokołam. Zwučowanja nawjedowašaj bratraj Symark-Khrósćanski a Kubica-Njebjelčanski a wšěch Sokołow napjelnješe jenož tamna zhromadna ideja, z tym tež swojemu narodej służić. Při hrach a wubědźowanjach kiwachu dźěćom mnohe a bohate myta. Někotryžkuli njeseše jich cyłu hromadu domoj. Nasyćichu so z kołbaskami, całtami a druhimi kłóšćenkami. Hdyž wječorne směrki so na idylnu městnosć w Lipju so łěhachu, nastaji so ćah z lampionami k nawrótej. Prjedy pak poreča knjez dźěłaćeŕ Wornač z Kukowa wosebite słowa zhromadźenym, wuzna so zjawnje a sprawnje k swojemu Serbstwu a namołwješe tež druhich k temu. Jeho słowa wurazychu zhromadny spěw „Hdźe statok mój“. Z nich začuwachmy, zo tež serbske słowo dobre městno namaka a ke wuswědčenju hišće tak špatnje ze Serbstwom we kłóstrje njesteji, kaž so to zwonkownje być zda. Hdyž bě pisany ćah hač na kłóstr so dohibał, dźakowaše so k. wučeŕ Pjetaš-Khrósćanski wšěm dobroćerjam, kotříž běchu nam zlobom dźěćacy swjedeń zmóžnili, tak kłóstrej za přewostajenu łuku a druheje pomocy, k. dr. Racheli, k. pjekařskemu mišterej Nowakej w Hórkach, potom mnohim daŕićelam muki k pječenju całtow, kk. fararjej a kaplanej za dary, k. Erlerej w Budyšinje (na Žitnych wikach), kiž je hódny, zo jeho Serbjo prawje podpjeraja. Wězo najwjetši dźak słuša k. Pjetašej, kiž je tak njesebičnje wodnjo a nocy za dobre poradźenje dźěłał. Wězo wotpokaza tutón dźak, dokelž zachodneho dźaka dla ničo za Serbstwo njedźěła, ale z narodneje wutroby. Swjedeń poćesćichu k. hudźbny mišter B. Krawc, předsyda Domowiny a k. P. Romuald, cyła ćrjódła ródnych bratrow a sotrow z Hornjeje Hórki a z Budyšina a dalšeho serbskeho krajika. Nochcemy zabyć na přikładnomej plakataj, kotrež bě nam wukrajny přećel zhotowił, kotrychž mózemy wjacorych witać. Tak je swjedeń nanajlěpje wotběžał a njewostanje zawěsće bjez wuspěcha. Puć serbskeho Sokoła wjedźe přez ćernje a wósty, ale za nimi kiwa skónčna płódna krajina, kiž přinjese stotore nadobne płody. Chcemy njekhablacy z našim hesłom so zbratřić „Za narod, wótčinu“. Kiž wutraje, dobudźe. Nam poskićenu pomoc Radworskeje jednoty z dźakom kwitujemy. Druhi raz zasy. Na zdar!

Z Łužicy

* S **Bitkapiz.** Na pósłedźišćich klótnych wikach běše na předawk 86 kupow, 58 jałowjow, 34 běžałow a 126 prošatow. Krowy płacachu 450—650 hr., młody skót 200—250 hr., běžałi 60—90 hr. a prošata 15—24 hriwnow.

* S **Noweho Gersdorfa.** Tu žiwjeršćehtaj Ackertez mandźelskaj swój dejmantny kwaš. Mandźelski je 85 a mandźelska 82 lět stara. Mjes žiwopschejazyni běšče też němski president j Hindenburg.

* S **Berthelsdorfa.** Na tudomnym knježim dworje sta so tele dny cźežke njeschoże. Pschi wotkładowanju wotawy padże starschi dźěłaćeŕ j dźěrn wyšche huna na huno dele. Wobjerajomny ženi dwójzy nop puknu a bjes wědomja leżo wosta. Wboheho dowjesechu j tudomnym sanitetnym wojom do thorowinje.

* Se **Žitawy.** Krowawny njeschutk sta so pschi cźežkich mjesach. Schtwórtk wječor załkelischtaj muzikaŕ w lěsu pola Rychnowa 61lětnjeho pschekupza Glasera j Hermannthala a rubichu jemu jeho stoty cźaśnik j rjeczažom, 1000 krónow pjenjes a drohotny brillantowy pjerscźenjeń. Policija je swjeźicźka, schto stóltnikaj staj. Wonaj pak staj po wschěch śaću do Cźech cźekntkoj. Nadźijomnje jeju bórzy dopadnu.

* Se **Shorjelza.** Njesbuże j motorjkim kołom na drósy pola Mickelsdorfa je žebi nětko też druhi žnjerimy wopor žadało. Kaž pišachmy, njeschoži wobtkodny wjednik Fuhr so zarazu a jeho žnakowa, knježna Hoffmannez je Shorjelza, bu cźežko sranjena. Tuta je schtwórtk rano w Haynawskej thorowini wumrěła.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powječź wo wjedrje** sa jutśischu žnjedu: Sšo powrećźuje a khłódnischo. W Jendźelskej žnmnischo.

W Königsbergu w sahrodze jeneje korczmy njedźelu we nozy jedyn hósćej druhich hosćejow wobcźežowasche. Korczmar jeho won dowjedże, kola hósćej so wrěći. S dobom po drósy cźrjoda cźežwjenych frontskich wojowarjow pschicźeże, kotříž so k herjezkazmu hosćeje pschidachu. Korczmar, jeho bratr a hospoza, kotříž spytachu lěkjarje durje sacźinić, buchu sranjeni. W cźěžnje korczmar po pistolim daběża, j kotrejež najprjedy do powětra a potom do nawalnikow tśeleśche. S tym so tśo dźěłaćerjo sranichu. Po puczu do thorownje je jedyn j nich na jeźechwki sranjenja wumrje.

*

Na kupje Portoriko žu so j wichorom kosejowe, zokrowe a tobakowe plantaje w dalokich stronach wupuśćile. Runje tak žu so telefonowe a telegrafowe powodły śniźiłe. Wobstejnjosće w potrjechenym kraju žu so hyšće j tym schórschśile, so žu so wodowodły skóduzowale. Wobschěrne naprawy žu trěbne, so by so mrětwam a hłodej woberało. Po poslednjej powěsći je w Portoriko hłód wudrił. Wobydleństwo se wobsow do žuśodnych městow cźaha, so by wo žiwnosć prošnyło. Żada so, so by so wobleńnjenśi staw wutwokał a so bychu so wschitcy k dźěłu khmani ludźo swolali, so bychu pomhali rospadanki w sapuśćenym kraju wotnowjeć. Dale dyrbjała wyschnosć wschu žiwnosć sebrać a porjadnje rosdźělić, dokelž je so hižo po placźišnje tak podrožiła, so žebi ju wjetschi dźeł wobydleństwa njemóże kupjeć.

*

S wichorowej katastrofu w Illinoisu, Południschej Dakoće a Wiskonsinje w Sjednoćenych staćach połnóžneje Ameriki je po nowischim śwjeśenju nětkle 75 wozobow žnjerezj poćekało a nětkle 150 wozobow so sranjło. Naśiała schoda pśisches dwaj milijonaj dollaraj wucźinja. Sda so, so je pod rospadankami spowalanych domow hischće pschejcźo mortwi a sranjeni leja.

Město Rockford so pojdże popołdnju j wichorom, kotryž so w Ameriźy tornado mjenuje, pschekhwata. Nadobo so njebjo sacźmi, cźma bu a hrimotajo so tornado pschipowe. Ludźo na dróhach, wosebje wjele wjele automobilow, zaneje khwile njenamakachu, so bychu so j cźajom wukhowali.

Se satraschnym hotvrjenjom wichor pśches město cźejnjesche. Stiwk jón pschewodźejsche, kotryž hnydom dróhi pócźrje. Wjele tśechow so wotlěchny, schtomy a telegrafowe žerdje so kaž sapałki śemichu, automobile na dróhy so do powětra wjerchnjechu a wrjeschtotaje so tu a tam twarjenja sażnyndychu.

Mustrowźeni wobydlerjo do pinzow cźekachu, tola też tam njebechu žnjerimemu strachej wukhowani. Sa někotre minuty pak bě sapuśćezały wichor hižo sazo pśches město sćahnył.

S kaźim njewopiśomnym wotmachom bě wón wschu, schtož jemu na puću stejeśche, spowalał, je j teho widźecź, so so cźrijowa fabrika, nowocźažne twarjenje j zementa a żeleza, kaž kkartata khcźa sażnyny. Nětkle 150 dźěłacerjow a dźěłacźekow so pod zementowymi rospadankami a żelesnymi nosćakami pohrjeba. Hacź dotal su 30 morwych i rospadankow śwucźahali. Boja so, so so jich licźba hischće powjetschi. Wjele wozobow je žebi stawy słamało abo žu so śmjałe.

Posłoje w nozy so sta dobrowólnikow prózowachu, wuspory j rospadankow wusćwobodźicź. W jenej powótrocźenej mjeblowej fabrizy žamej je so wsazy dyźli sto wozobow sażnyło.

Listowanje.

H. L. Jeli so dźědźinzy (herbojo) testamentariśzy wupokazaćej njemóża, ma so dźědźinske wopisnu (Erbschein) pschinjeśeć, so mohłe so pschepisanje pschewjesć. Najlěpje je, so so na jeneho notara wobroćźiće. Tuto pschepisanje njepschewjedże ćudnistwo bjes khóstow. W namjetach dyrbja mjena namjetowarjow sjawne wobkruźene bycź. Khóśty su wschelake, hacź so pschepisanje wutwjedże hacź pobźělenje na dźědźinzow abo shromadnje. Sa namjet pola notara płaći so pschi 100 hr. 2 hr., pschi 1000 hr. 4 hr., pschi 10 000 hr. 16 hr., pola njedźělnomneho dźědźinstwa pak 3 hr., 8 hr. a 32 hr. Ssudniske khóśty su podobnje wobsahe.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do registra łubłowego prawa je so dźensa zapisało, so po mandźelskim rjeczenju je 14. septembra 1928 wotschi inżeńer Wilhelm Franz Stoewer w Budyšinje nima prawa sarjadowacź a wjažacź samojenje Stoewerja mandźelskeje Johan Katki rodź. Rödderez.

W Budyšinje, 15. septembra 1928.

Hamtske ćudnistwo.

Doprědne zapłaćenje za pschemytowy dawk za 2. termiju 1928 po schtwórźinje sdźělenego Pśiwisnego dawka, kiž śteji na dawkowym lisće za liećerske lěto 1927, ma so stacź.

W Budyšinje, 15. septembra 1928.

Mišćańska rada dawkowy hamt.

Wojewjerske hamtskeho hejtmanstwa z 3. meje 1928 wo sawrjenju sjawneho puća z Wjedrjicha do Sitna je wobkhad je hamtkobanc so z tele dny wudospołnjeli.

„Sawrjenje njepłaćeji za wobkhad je hamtkobanc tych, kotříž pschi puću bydła a kotříž maju po tutym puću dźěła do swojich ležowniscow jěździcź.“

W Budyšinje, 13. septembra 1928.

Hamtske hejtmanstwo w Budyšinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaŕstwowej sali na Hornjeńskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Budyšin. Narodne reje! — „Nadźija“ zešće so dźensa wutoru wječor 1/2 9 hodź. w „Serb. Domja“ k wuwučowanju narodnych rejow. Předs.

Kedźbu! Nawječorny wokrjes jednotow „Sokoł“ na štwórtk 27. póžnjenca wječor we 8 hodź. w Pančanskim hosćencu swoju štwórćelětnu zhromadźiznu, na kotruž so wšitcy přeprošuja a nadźijomnje tež swoju towaŕstwowsku winowatosć dopjelnja. Předs.

Lichań. „Zernička“ ma srjedu wječor we 8 hodź. pola Bukanee spěwanje. Wosebje młodźina z Klukša a Zakhowa so přeprošuja.

Zwjazk Łuž.-serbskeho Studentstwa. Wubjerkowne posedźenje budźe sobotu, 22. póžnjenca pop. w 4 hodź. w „Serbskim Domju“. Přitomni njech budźa wšitcy sobustawy stareho wubjerka a nowelho předsydstwa. Dale namolwju wšitkich zwjazkarjow — akademikow, zo bychu přitomni byli, dokelž so wotměja wólby zastupjerjow akademikow.

Měrćin Nowak.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerl w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Duchmann w Budyšinje. Za hospodarstwo: Arnošt Bartik w Brězowcu. Za nawěsćki dź. Janak w Budyšinje.

BOĆE
w Budyšinje na Mjasowych jatkach 7
zabawny wumělski koncert
Adler-Jirista-Duo
Najtuńše wino w skleńcach.

Wšě šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Poskićam:

ćelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**0.80** hr.
howjace mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kołbasu		**10** pj.
kołbasowy šmalc		**0.60** pj.
ćopłe kołbaski		**10—20** pj.
wšelaku kołbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rěźniski mišter, na Šuleńskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Šofer
wučeny zamkaŕ, z wjedź. wopisn. 2 a 3b, pyta słužbu abo wupomha. Poskić. pod „E 25“ na wudaw. „Serbsk. Nowin“.

Na klapeŕje
wuwučuje
Marta Hochmowa
wučeŕka za klaveŕ
w Hródku
na Hornjeńskej hasy 411
rózk Młynskeje hasy

Camtjowe twory
za ženy a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, mšnać. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćźe so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šuleńsk. wrotami 3

Ćućiwe nohi
nošа
Chasalla-stupnje
z wutyk. pódušemi a załožkami
Heinrich Mohr
w Budyšinje
při Žitnych wikach
rózk Kóžorskeje dróhi

Wóskowane přikrywy
tunjo, kožane fale, gardiny, łož. žaty, vitraže, kromki, canki
J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskej hasy 10
Serbske posłužowanje!

Zběrane jabłuka
kupuje kóždu dźěłbu po najnowšich dnjowych płaćiznach
Gustav Streich w Bukecach.

Hońtwa
burskeho wokrjesa **w Skenecach** pola Barta budźe so **wutoru 25.** sept. pop. we 6 hodź. pola měšćanosty w Skenecach na přesadźowanje přenajeć.

Hońtwjeński předstejićeŕ E. Janička.

Serbski Hospodaŕ
Raiańske wulkowikowanske towaŕstwo a wob. ź. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1297

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje přeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńtnu rožku.

Košće „Panther“-stupnje
na wobłukšite/pyšne formy
wuwjedźenje z čistej kože
přípózn. tunjo
Předawańnja
za Budyšin
Pöhle
Schuhwarenhaus
Bautzen

Stare knihi
wšěch družin, wosebje časopisy (Łužican, Łužicu, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd.) zběrki pěsnjow a tehorunja kupuje stajnje
Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Nawěsćki přinjesu wuźitk!

Młody spróchniwy raŕaŕ,
evangelsko lutherski, posyrota, pyta tu na two wašu
znajomstwo
z pilnej dźowku z kubła abo ze žiwnosće, na kotruž mohł so pozdźišo woženiś.
Poskićenja pod „E 26“ na wudawańnju „Serbsk. Nowin“.

pśiloha k čisłu 219

SERBSKE NO

Wuloru, 18. septembra 1926

Čara autowcje pósły z Budyšina do Barta a Wósporka.

Nam žo pisńe:

W Barcze wotmě žo 12. septembra w hoscenzu „Kelonzu“ tak mjenowana protestowańska shromadźizna, kotraž bě z autowej póstu z Budyšcina do Barta a Wósporka sabrała.

Tule shromadźizny bźěše „wobkhadny wubjerk za Bart a wokolinu“, kiž je privatnu autowu czaru pschedewsacželej dowolnosce po jedźanym planje jěrdźescheju a buschtaj skónczenje namotwjenaj, so bychtaj tutón wobthod sastajiłoj, běschtaj je swojimaj automaj wobhšćelnikow k shromadźizne do Barta swołałoj, kotrež pokhadźachu se wšom, kiž pschi tutej czarje sedza. Tam ha wjes dołuhim „jenowyhlaje“ wupraji, so pósta, „w žiwojim czasu“ žanoho frosumjenja a sajimna“ sa gmejny pokasała njeje, so by jim pschiprawiła możnosć woženja wožobow mjes Budyšcinom a Bartom, tak so tu žo gmejny i privatnymaj pschedewsacželomaj rezcjale. Tuczi mělí „žo tej dalewon podpjerac“ a ma so tohodła pschecźiwo woženju wožobow i póstowym autom protestowacź atd.

Wěrnosć ma žo porjedźicź. Sczehowaze je wsate ſ listownja mjes němſkej póſtu a němſkej żeleznizu, hamtſkim hejtmanſtwom a ſmutkownym miniſterſtwom a ſ protokollow wſchelakich ſhromadźiznow a rěcźenjow, kiž ſtej hamtſke hejtmanſtwo a póſta ſwołałoj a na kotrychž ſtaj žo barhaſi najpowniſnjeſ ſwolarjej ſamo wožobinjzy wobdźelilſi. Tuto porjedźenka měła hižom tohodła być ſajimowa, dokelž tej pokaſuje, kak k nowej autowej czarje ſ jěſdźowym planom dóńdźe, hdyž maju so poſtajenja ſakonja wo autowych czarach wobſtedźowacź, ſchtož žo ſa porjadnu czaru wſo ſamo wot ſo roſumi.

Dnja 27. januara bźěše hamtſke hejtmanſtwo na naſtaſ wotſchźerje póſtiſeje direkzije w Drježdźanach ludźi ke rěcźenju do Sčerbiſcho Donnu ſwołało, kotrež žo na pschiprawjenju nowoju autobuſowoju póſtow ſ Budyſchina do Wósporka a ſ Budyſchina do Minakała ſajimowachu. We Barzitſ gmejnje a we wokolinje bu ſnate, ſo dźedźa autobuſowu póſtu ſ Budyſchina do Wósporka wotewrjecź a hěſche naſtało pſchecźe ſa czaru ſ Budyſchina do Barta. Na jich pſchecźe buchu tohodła ſajſupjerjo tutych gmejnow a bewcźke ſajimy ſa Budyſko-Bartſku czaru ako połoženje czary na Bart ſobu pſchepročeni. Nječzeſk tutych ſajimowſkich wutſkowarſche w ſhromadźiſnje najprjedy też na póſcze ſnate a ſ ſubjenym porjadom czahnu na Budyſko-Wósporſkej czarje ſwiſzewaze njedoſtatki w planju póſty a wuſtawowańſke potom ſa pſchiſahnjenje Barta a wokoliny ſ tym, ſo by auto ſ Worzyna jěſdźeſ, běſche to namjet, kiž njebźeſ[illegible]dźeny, dokelž žo ſ tym ſa wšy ſa Worzynom hacź do [illegible]ka jěſdna płacźina wo 80 pj. podróži. Sa[illegible]ſmjezanſko-Bartſku czaru ſatupjeſ němſkeje póſty ſakaze [illegible], ſo ſo wo powjeſtſchenju Budyſko-Wósporſkeje [illegible] Bart w tutej ſhromadźiſnje dozyła rěcźeſ njeſmě [illegible] ma ſo po ſrěcźenju mjes němſkej póſtu a autobuſowym towaſtwom ſa ſakki ſwob. ſtat wo někaſkej nowej czarje abo wo pſchepołożenju wobſtejazeje — wſcho zene hacź to wot. póſty abo autobuſowoſke towaſtwa wuſhadźe — najpriedy mjes woběmaj ſtronomaj dojednacź dźiwaju na wobſtejerſke ſaſtawy, priedy hacź może žo ſe ſajmjami jednacź.

Rěčnikej Bartſkeje gmejny pak němſka póſta pſchiſluſbi, ſo w „wratwym cźaſu“ (potajſim po wobſtankjennym [illegible] ſtrowdźka nuſnych jednanjow ſ němſkej żeleznu) [illegible] rawjenjom dalſcheje póſtoweje wobſtejaze czary [illegible] hdyž wobſtejwaſche w Barzy a wokolinje běſwa“ [illegible] ſoll hamtſkeho hejtmanſtwa ſe 27. 1. 23.) S [illegible] druheho rezrěcźenja 4. februara ſo tuto [illegible] ſwjetewaſche (tokornja protokoll hamtſkeho hejtmanſtwa).

Jako ſo ſkuſiu wo tym wotdźelenje ſe Barta a wokoliny w póſtiſim ſamcze dla pſchiprawjenia czary ſjewi, wobkruczeſhu ji to k ſcheſemu rafej a ſpěcźichu jemu, ſo ma ko też runje jako ſ autobuſowym towaſtwom też ſ němſkej żeleznu dojednacź. Dale ſo ma ſnaimjenſcha 4 niedźele priedy czare pola ſmutkownego miniſterſtwa być pſchiſlubjena (to je też nuſne, ſo mohła ſo bróbitwarſka wſch wjeſcź k tomu wuwrjeſcź. Mjeſkſko bźeſ wuſwěſchi: Knježa bźehu ſebi do ſkowy ſtajiłi, jo chcźeła [illegible] mźeſ czaru ſ Budyſcina do Barta a ſakoſkdu w Barcze „wobkhadny wubjerk“, kiž ho nieſtarajo na winowatoſcź ſakonſkeho pſchiſlubjenja czaru pola ſmutkownego miniſterſtwa a wo dowolnoſcź, dwoju pſchedewsacželom namołwi, ſo buchſtaj privatnu autowu czaru ſ jěſdźum planom wotewrjeſi pod nizo njeprajzarym a pſchi ſkhotſtaſkim jednanju, kotrehož ſo němſka póſta hacź dotal w ſjawnym wobkhadnym ſajimje wſdawaſche, ſakonſkeho niczo njepſacźazym wopomnjenym wobkhadom „najeſiſkeho auta“.

Němſka póſta njemóżeſche wolicź tuto poczinanje Bartſkeho „wobkhadneho wubjerka“, kiž je ſakonſki pſchecźiwe. Mowa jednaſche hebi niczaſkuzo wumjetowanja, ſo niemóża frosumjenja a ſajim ſa gmejny wokolo Barta.“ Knydom ſ autobuſowym towaſtwom a potom, jako běſchtej ſo tutej pſchedewsacźej dojednałej ſa wożenje wobſobow a póſtiſich wobſtejow na tutej cźorje němſka póſta pſchewonje ſ němſkim ſtatnej żeleznu. Tuta pak ſo wola ſmutkownego miniſterſtwa pſchecźiwo czarje mjes Budyſchinom a Wósporkom hóńdźeſche, ſ cźeſkej ſtrony nowe jednania mjne.

Powyſchene finanzjelne ſadanja na němſku póſtu ſo wóſnje — pokaſuje ſo tu jenoż na wyſoke wotrunanje na němſku żeleznu — mjenja němſku póſtu k krutemu ſtrowanju. Mało pſchiſłuſbny hoſpodarſki wuntoſchk Budyſko-Worzyniſkeje-Wósworſkeje czary bźěše ſ pſchicźinu, ſo wothadachu wot prěnſcheho plana, ſo ma ſo nimo tuteje czary a teje do Suborniczki hiſcheje ſamoſtatna czara ſ Budyſchina do Barta pſchiprawicź. Dyrbjeſche pak tohodła woſtacź pſchi czarje ſ Budyſchina do Barta a Wósporka. Se němſkoſtatnej żeleznizu dźiwajo na jeje hórſchenje dojednachu ſo ſkónczinje, ſo bychu ſo wſchitke wobmyſlenja wotſtronile, ſo ſwjetſcha ſa wożenje póſtſkich poſyłkow poſtajenej jěſdźe (prěnja a poſledniza) ſo Barta njedóſtkajo hnydom do Wósporka wjedu, dwě dalſchej (mjes mjenowanymaj njeńdu do Wósporka a njepſchińdu ſ Wósporka, ale jenoż hacź do Barta a ſ Barta a ſbytkne jěſdźe ſo tak wokoła, ſo ſe żeleſniſkimi cźahami na žadyn pad w jenym cźaſu njeſtu, tohodła ſo jěſdźe němſkeje póſty njemóża wobhladowacź ſa konkurenczne jěſdźe němſkotkatneje żeleznizy. S tutymi wobmjeſowanjemi je nemſka póſta najwjetſchu dobru wolu pokaſała, kotrež je pſchi ſkuźkowym roſtrowanju ſpka można.

Nowa cźara ſ Budyſchina do Barta a Wósporka dopjelnja wopraſownjenje pſchecźa tamniſchego wjeſnego wobdźelſtwa powſchitkownje a dźiwajo na płěpſchenje wobkhoda ſa wopyt Budyſkich żobotniſchich wikow a je też pósnjewenu wobkhadej a tak hoſpodarſkim pomźeram tamniſchich ſtron ſ najlěpſchej ſkuźbu.

Nieje potajkim po ſjawnych naležnoſcach žaneje pſchicźiny k „proteſtej“. Wěſo wudźerži też póſta po najlěpſchej ſamożnoſci wobkhad ſtajnh a ſpyta ſhlniſche wobkhadne ſakmy, tak ruce hacź ſu ji ſnate, pſchewinjeſ. Swjetſcha w kóždej wſy, pſches kotruż póſtowy autobuſ jěſdźi, je teleſon, maju tam też „gmejniſi ſtawny teleſon“. Tuż ſo hóżi nad nahlym wobkhadnymi ſokmani dobyjeź, tak ruce hacź ſo to póſtkemu hamtej w Budyſchinie woſjewi.

Poſt. dir. Wünſche.

Něſto wo ſpaniu dźeſca.

Husto ſłyſchimy ſtarſchiſi prajicź: Naſche dźěco hubjenje wuſſnje a w nozy husto wotuca. Je hižo zyle nerwoſne! — Mamy na hojny ſpat dźeſca wſiwa? Bjes dwěla, hdyž wot dźeſca wſcho to ſdalujemy, ſchtož mokło je wuſlicź, a wſcho cźininy, ſo bychmy dźeſcu k mérzemu, ſtrowemu a ſ tym hojnemu ſparjej dopomhali.

Strowe dźeſco w ſtarobje dwě hacź do dźeſacz lét trjeba ſnajmjenſcha dwanacze hodźinſki nózny měr. Też popołdnju ſtej dźeſcu dwě hodźinzy ſpara jara ſpomożnej. Prěnje wuměnjenje, ſo by dźěco ſpěchnje wuſchło a ſtrowy ſpat mělo, je, ſo žo na kruce poſtajeny cźaſ dźiwa, a to najlěpje wot wjeczor w ſedmich hacź do ranja w ſedmich hodźin. Niz jenoż ſpańſki cźaſ, ale też hodźina, we kotrejž dźěco do łoża dźe, ma ſo ſ dźyrkownoſcźu wobkhadźowacź. Bohužeł je jich tak wjele pſchicźinuju, kiž naſ pſchezo ſaſo ſawjedu, ſo žwoje dźěco njeporjadnje k měrej pokazźiny. Tak n. pſch., hdyž ſu lubi ſnacźi na wopyt pſchiſchli, potom ſo wjele powěda a wo tym a tamnym rěcźi, wźaſ pak wo ſpróżnym dźeſcu, kiž je ſwoju łłoſcźu hižo dawno do maczernego łłina położiło. Abo druhi króć dźiwa ſo na nana, kiž zyły dźeń njeje był doma, kiž pak ſu bo ſnajmjenſcha wjerzor troſchku nad ſwojimi lubymi dźeźimi ſaſwjeſelił. Na taſke waſchnje ſo dźěcźi wot ſparja wotdźerżuja. Na tuto měſtno ſłuſcha też, ſo macź jedyn wjeczor kaž druhi pſchi łóżku lubuſchka ſebi a jemu baſki baje a ſpěwźi ſanoſchuje. S tym ſo fantaſija dźeſca wumětſy ſłuſdźuje. Kak może dźěco potom muſny ſpat namakacź, hdyž dyrbja ſo hižom ſtrowe łłabe moſny pſches měſchenizu tajkich wizkow pſchedełacź.

So by ſo dźeſcu měrny ſpat ſwěźicźił, niech ſo jemu wjeczor jenoż łohka zwroba waſſicź kaž miehe jeika. Wóſmuſ, pudding a warjeny ſad. Tſi ſchtwórcź hodźin do ſpanja njedyrbjałko dźěco niczo wjaz k ſebi bracź.

Bjed khěžorow pred 1900 lětami.

K ſtaſkim wuhrjebanjam pſchi Nemiſkim jěſorje.

W tutych měſnjazych hrjebaja Fraſcźenjo pſchi Nemiſkim jěſorje, ſa ſtawnym tódźemi Caligule. To je ſ pſchicźinu, ſo ſo ſ tutym muzom jómu bliže ſaběraſmy. Schtó bě tutón Caligula? Caligulowe wopraſowdźite mjeno bě Cajus Caeſar a Caligula jenoż pſchimjeno, kiž bźehu jemu wojazy njerjekmyli. Tuto pſchimjeno wopnamjenja tak wjele kaž maly ſchtórn. Wón naſtupi léta 37 wo Khryſtuſu jako naſlědnik Tiberija tróń romiſkeho khěžorſtwa, wot hdaž ſ wuſtkom powitany, dokelž ſo ſa wulkomyſlneho reformatora wudawaczj wuſtejeſche. Ale tutón muż bě khory; dźiwaju na ſwoju pſchinarodźemu khoroſcź bu wón epileptikaſ cźłowjek, kiž je na padawku khory), ſchtož wſcho dobre, na nim hładaju ſniczi. Pod wlimom ludowemu wyſka a plenczakow, kiž ſo wokoło njeho liſchczachu, pſchiſłuſcźache jeho bźehwedomoſcź runjewon ſtraſchnje a wuroſi ſo pola njeho ſa króſki cźaſ wuprajemy błud. Na taſke waſchnje bu ſ khěžora krwawny tyran, kaſkehoż ſwětowe ſtawiſny do jeho cźaſa a po nim njepomnja.

Hižo króſko do naſtupjenja knježeſtwa wotſtadźi wón radźicźela a miniſtra jeho prawnja Tiberija, Marka, a njeczerpjeſche żanych radźicźelow wjaz wokoło ſo. Senatorjo a najwyſchſchi ſaſtojniczy kraja njemęſchachu żane łohke žiwjenje, dokelž mężeſche jich njedźiwawaje k ſměcham a jich dla kóždeje maliczkoſcźe ſurowje khłoſtaſche. Sewojoho bratra da morieź, a ſwojeho pſchichodneho nana nuſowaſche, ſebi ſam žiwjenje wſacź. Hdyž jemu poruczi, ſo ma ſebi ſ britweju ſkt pſcherežnjeź. Bźěſche jemu wſcho jene, hacź jeho lud hidźi, — jemu ſaležeſche jenicźay na tom, ſo bo jeho lud boji, pſchetoż to bě jemu rukowanje ſa mór. Pod jeho knježeſtwom roſwichu ſo hry gladiatorow, ke kotrymž ſalwy a tygery ſ puſcźiny pſchiwjeſeſ da. Jemu žiwjenje cźłowjeka niczo hódneho a žiwjateho njebě, a bě jemu najlubſche ſawjeſelenje, hdyž ſu ſe ſkutkowje widźeſ krej. Dokelž bźehu wudawki ſa pizowanje rubježnych ſwěrjatow wulke, poſtkicźi jim ſłóſtnikow k žratuje. Sa cźaſ jeho knježeſtwa njeběchu wotprawnjenja niczo žadneho, haj wſchědnje da winowatych a njewinowatych wotprawicź, najzrózńſnjſche cźiwiłowadła ſo pſchi tom nakoſzowachu. Husto ſo ſta, ſo někoho ſa cźaſ ſwaczjny da wotprawicź.

Snaty je tutón khory knježeźeł na trónje też dla żonjazych pożadliwoſcźow. Wón wojeni ſo wjaz krócź, faſtorcźi pak ſwoje mandźelſke ſaſo ſa króſki cźaſ, jenoż ſ lubozeje njemdrej Caeſenji dźerżeſche ſiwéru, haczrunjeź wona ani rjana ani młoda njebź. Wona pak wobkhowa ſwoju kuſtarſku móz nad nim a dari jemu dźowcźiczku, kotrejž mjeno Druſilla dachu.

Jeho hordoſcź bě njewuprajomna. So by triumfy dobycźowi móhł wuźiwacź, ſarjadowa wumyſlene bitwy na wodźe a na kraju. W modleńi da ſtotu poſtawu jow ſebi poſtaſich, kiwaſ dyrbjeſche ſchtyrjom ſamym trusta wobleź kaſtuj wón ſam noſcheſche. Tutej poſtawje wopowědachu cźerwjenaki, prawy a purony, pſchetoż Caligula ſdaſche ſo być ſamón Bóh. Też na jeho drażce bě ſpóſnacź, ſo je cźłowjek, kiž ſo tak wobleka, khory. Wón bě ſwjetſcha wobleczeny wuſchiwane, ſ drohotnymi kamuſchkami wobſadźene rysna a bě huſto w żonjazych ſtupnjach.

Jadyn wudawk njebě jemu pſchewulki, hdyž mężeſche ſ nim ſwoju bludnoſcź ſpakojicź. Skaty da ſwoinoſchowacź, hobrſke twary da twaricź, nimo měry drohotne hojeźiny da ſarjadowacź. Kupaſche ſo w ſymnych a cźopłych wołikach (parfümach) a pijeſche drobe parfe. w kſiale roſpuſchcźene. Najwjetſchi luksuſ pak jenwjeſche ſo na jeho łóbzach, na kotrychž pſchi niehſchiſtojnych rejach a hudźbje dny a nozy pſcheczinjeſche. Wo tutych łóbzach powěda ſtawiſnaſ Suetonius, ſo bě jich ſadni dźeſ ſ drohotnymi kamuſchkami wuſſadźany; na łóbzach běchu rumne kupjele, dołhe łłóbby a hojeźenzu ſameſtnjene, haj wſchelake roſtliny, kaž wino a ſadowe ſchtomy tam roſcźechu.

Ani léto Caligula njetrejebaſche, ſo by hobrſke ſamoſcźe, kiž bě Tiberius nahromadźił, łohkomyſlnje ſabił. Potom wobſtara ſebi frędki k dalſchemu njerofumnemu hoſpodarjenju pſches dawki, kiž ſ njeſtyſchanej krutoſcźu ſłěrcź pſchikaſa.

Tola ſleho myta njewuwoſta. Mies jeho tribunami bě ſtarſchi muż, Caſſius Cheraea, kotreboż bidu bě ſebi pſches wołpjetne poniženja naczinił. Tutón naſchkara ſpſchihałkanſtwo a wutwjeſke ſam ſmjertny morſt pſchecźiwo łłěkorej. Też jeho mandźelſka Caeſonia a dźowka łuſchtej morjenej.

Tſi léta je knježeſtwo tuteho bludneho Caeſara trało — wón bě ſakle 29 lět, jako wumrě, ale biſchcźe nimale léttyżkaſaj po nim ſpominamy na njeho ſe ſacźuczom hroſy.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Kinzbórka.** Na dwoje łubleńa Kaubiſcha we Kóſłach pola Kinsbórka je żeſe ony kruſchwina k druhemu rafej ſaſcźéła. Schtom ſe ſwojim bohatym kčenjom poſliſca ſpodźiwny napohlad w łłuboku naſwńſkim cźaſu.

* S **Drježdźan.** (Lětnja wuſtajenja ſtóńcźi ſo 30. ſeptembra.) Lětuſcha Drježdźanſka wuſtajenja „Techniſke město“ je ſebi po wſcheſm zíwiliſowanym ſwěcźe dobre mjeno dobyła. Tyhaju ſ tukraja a wukraja ſu ju wopytali, a pſchezo hiſchcźe, ſamo někto na kónzu wuſtajeńſcheho cźaſa, njeje pſchiliw popuſchcźił. Njeje pak móżno wuſtajenju dźeſe poſtajeneho dnja, 30. ſeptembra, wotewrjenu mécź, dokelž dyrbja ſo hižom pomaku pſchihotowacź na wuſtajeńſcu bliźſcheho léta, kiž budźe puczowańſka wuſtajenja, a na wuſtajenzu léta 1930, kiž budźe hygieniſka, kajkuż mějachu ju w Drježdźanach hižom raz w lécze 1910.

* S **Drježdźan.** (Drježdźany chcedźa ſebi podſeńiſku żeleznizu natwarićź.) Wot poſkedniſcheho poſtedźenja Drježdźańſkich mężeſchczańſkich ſaſtupjerjow je ſnate, ſo ſo ſarjadowańſtwo mésta Drježdźan ſ myſlu noſy, kak by ſebi ſnadź wyſoku a podſeńſku żeleznizu natwariło. Dokelž ſo we ſmutkownym mężeſe wjele poł ſemju twari, je nuſno, ſo ſo bórſy roſſudźa, pod kajkimi mężtowymi dźelenmi podſeńſka żeleznja powjedźe, ſo bychu ſo wobkhodniny ſ twarjenjom po tym ſložowacź mohli. Mężeſchczańſka rada je tohodła w ſwojim poſledńim poſtedźenju wobſanſka, ſo ma ſo 20 000 hriwnow ſa ſeſtajenje planow ſa kolijowu ſwęcź bliźſche ſpęſchenje żeleznizy ſpſchihotowliċź.

* S **Lipſka.** (Wo ſpinalnym wotkromjenju.) S dźeſcźi, kiž ſu w poſledńjej periódje, jako ſpinalne wotkromjenje w Lipſku ſtuſnje ſakhadźeſche, na tule ſtraſchnu khoroſcź ſkhorje, leża hiſchcźe dźeńſnińſchi dźeń wóſom ſ nich cźežko khorych w khorowni. Lékarjo praja, ſo budźa tute dźeſcźi hiſchcźe mężazu dołho lékarſkeho wotkladanja potrjebacź. Mésto je dotal hižom 5000 hriwnow pomozy ſa lékowanje tutych wbohich dźeſcźi wuſtajiło. To pak wěſo njedoſaha. Mężeſchczańſka rada je někto hiſchcźe dalſche 15 000 hr. pſchiſłowolika; ma jenoż pſchikhoſowanje mężeſchczańſkich ſaſtupjerjow wocźakacź.

* S **Barlina.** (Scharlach w Barlinje). Na namołwjenje pſchiſłużneho wokrejſkneho lékarja dyrbjachu w Hohenſchönhauſenje ſchtyri rjadowniže 9. ludoweje ſchule na Röderſkej dróży ſawrjecź, dokelž je wjele dźeſcźi na ſcharlach ſkhoriło. Schula budźe hacź do naſtupiſkich próſdninow ſawrjena.

* S **Hagena** we Weſtfalſkej. (Sa3o tyfus.) W Hohenlimburgu je tyfuſowa epidemija, pſchi kotrejž bźěſche nětkuże 50 cźłowjekow ſkhoriło a žydom ſ nich wumrěło, někto ſaſchła. Dokelž pak ſtaj ſo Hagenſkaj wobydlerjej w Hohenlimburgu natykkoj a khoroſcź do Hagena ſanjeſkoj, ſu też někto w Hagenje někotre wožobny na tyfuſ ſkhorje. Pola ſchtyrjoch wobydlerjow ſu lékarjo bjeźdźeliże tyfuſ ſwęſcźili. Dwě wožobje ſtej hižom wumrěłej. Někotre dalſche podbladne wožobny ſo wobkedźuja.

Přilopk.

*** Wo należnosći Jakubowskeho.** Kaž je znate, žu bratra a mać Nogensa jaseli, dokelž staj podkladnaj, so staj pschi morjenju Polcka Jakubowskeho pomhaloj. Kaž žo ſ Drježdżan pschepowstaja, ma žo pschepytowanje pschecżiwo tſjom winikam pospěschicż, tak lo móže žo bórzy ſ hlownym žudniſtkim jednanjom licżicż. Pschi tutym jednanju ma žo zyla należnosć Jakubowskeho rospowědaċ. Dokelž žo we wobſtorżbje pschecżiwo Nogenſej žiwójbje dla pschimuzy jedna, dyrbi žo mordarſtwo nad małym hólczeżom dokładnje rozrisnaċ.

*** Wulke pschekschiwnjenje pola Barlinſkeje industrijowej firmy.** Pola firmy w ranju Barlina nadpadny 23-létny sapiſowar msdow Ota, dokelž wjele hjenjes pschecżiwnješke. Pschi pruhowanju knihi žo wukaza, so bě Ota pschez 20 000 hriwnow pschekschiwił. Młody cżłowjek wědżeſche, schto na njeho cżaka: pschetož hiſchcże prjedy hacż bě rewizija skónczena, Ota cżekny, po tym hacż bě žebi hiſchcże 73 000 hriwnow pschiſwojił.

*** Njeſrjeże je ſpěschnikow mjes Romom a Parlinom.** Spěſchnik ſ Roma do Barlina bě po rosprawje žobuježnych w nozy ſ póndżeli bjes mała straſchnje ſnjeſbożił. Se ſmykłom bě, kaž někto réka, tworowy cżah blišo Trienta 13 wosow ſpadł. Jedyn je ſaſtojnikow ſpadżenych wosow ſpóſna hrožazy ſtrach a khwataſche ſpěſchnikej napſchecżo, kiž za khwilu po zaniżnych kolijach ſ wulkej ſpěſchnoſcżu pschihna. Wjednik lokometiwy ſpěſchnika pyny cżerwjeny ſignal napſchecżo khwatażeho ſaſtojnika a mózeſche ſpěſchnoſcż ſwojeho cżaha na 30 km. ſnjeſużicż. S tutej ſpěſchnoſcżu ſu žo potom ſeſtork. Pschi tom ſapaliſchcżej žo wožobowej wosaj a ſchtyri wozy, kobuježdni mózachu pak žo w prawym cżażu wuthowaċ. Cżežka lokometiwa ſpěſchnika bu rozbita, jeje wjednik a tſjo pueżowazy lohko ſranjeni.

* **„Żelezny Guſtaw" ſo domoj wrócżi.** S Barlina ſo piſche: Drožaŕ Guſtaw Hartmann ſ Wannſeja, tak mjenowany „Żelezny Guſtaw", je ſo je ſwojeje ſtyby do Pariſa, kiž bě ſ drožku a jenym konjom wutkonjał, ſdožowje domoj wrócżił. Pschi tutej ſkładnoſcżi ſarjadowa Barliſki drokarſki ſwjaſt ſwjatoczne powitanje. Pschedsyda dżěławoho ſjednoczeńſtwa pschepoda jemu liſcżom Hartmannowoho ſonda, ſ kotrehoż maju žo ſtari drožkarjo podpieraċ. Wjednik Barliſkeje wobthodneje polizije, knjeżerſki direktor Moſle, powita Guſtawa Hartmanna w mjenje polizajſkeho preſidża. „Żelezny Guſtaw" je jěžu Barlin — Pariš — Barlin bjes wjeſboża a bjes pſchestupjenja jědnych pschedpiſmow pschewjedł. Po tym hacż bě Hartmann wo pschicżinje ſ jěžbje a naſhonjenjach po puczu a we Pariſu powědał, ſarjadowa ſo ſwjeżeńſki cżah po mjeſe.

*** 1000 zentnarjow kolbaſoweho ſela (majrona) ſo ſpalilo.** S Froſe w Anhaltſkej ſo piſche: Sdrjedu wudyri we ſkužodnej Königsawje w Trautſchej twarjenjach wohenj. 1000 zentnarjow kolbaſowoho ſela w hódnoſcżi 30 000 hriwnow je ſo ſobu ſpaliło. Twarjenja w hódnoſcżi 15 000 hriwnow a maſchiny w hódnoſcżi 12 000 hriwnow ſo tohorunja ſobu ſpalichu. Twarjenja ſu ſawěſcżene, kolbaſowe ſelo jenoż ſ dżěła.

*** Hobrſke ſkłady żita ſo ſpalite.** Se Schwerina ſo piſche: W pójdnid hodżinach niedżelu ſakhadżeſche w měſcże **Plawnje pola** Schwerina ſtraſchny wohenj, kotremuż dołži **rjad hróżnjow k** woporej padny. Wſcho do hromady je ſo **ſchżeſcż** dołhich twarjenjow dospołnje wupaliło. Hobrſke ſkłady njemlóczeneho żita, ſ kotrymż běchu hróżnje hacż pod ſtrechu nawarſchtowane, žu ſo ſpalite, nimo toho wjele ratarſkich maſchinow a gratu. Myſla žebi, ſo je pschicżina wohnja pſchemyſlene ſapaleńſtwo.

*** Dwójne mordarſtwo dla njeſbożowneje luboſcże.** Se Lauterberkſkich kupiel ſo powe: Dla njeſbożowneje luboſcże pytaſchtej 16 a 17 létna pſchedawarka Heidelbergez a Lutzez w bliſkim hacż ſmjerc ſe ſatejpjenom.

*** 74 létny żiwjeńſki wumožer.** Se Stuttgarta ſo powě: Kupjelanſki bójcż, kiž pſchi pizowanju rohow w bliſkoſcżi Ellwangena do jězora padny, bu wot 74. létneho ſinanżneho radżicżela Baadera ſ Ellwangena, kiž dołpołnje ſdraſcżeny ſa ſnjeſbożenym do wody ſkocżi, wumoženy.

*** Śmjerć ſe ſkedżom pſched wjeſelom.** S Wiſdworja w Awſtriſkej ſo piſche: We Wine bydlaza mandżelſka Leopoldina Nowakowa ſu wot Božeje ruczki ſajata a hnydom morjena, jako ſo wukhodżowaſche. Jejn dżěſcżi donjeſeſchtej ju do bliżſcżeho heſcżenja, ſwotkeż bu do Wina pſchelwjeſena. Pſchicżina tuteho ſrudneho podawka je pjeża był ſtrach pſched ſylnym njewjedrom, kiž na njeju ſtejeſche.

*** Nestor pólſkich nowinarjow wumrě.** W Budoſcżu (Bromberg) wumrě ſaſdżeny ſchtwórſk nestor pólſkich nowinarjow Ludwik Mażlowſki 81 lět ſtary. Mażlowſki wobdżěli ſo aktiwnje na pólſkim ſbożu w lěcże 1863, poſdżiſcho běſche pſchi ſtajeny jako nahwjedowazy w pſchirodowědnej knihowni a ſkónczńje ſakoji w Larowje dżeńk „Pſchehlad Polſki", w kotrymż ſatwořa hacż do końza lěta 194. Po wójnje pſchebydli ſo Mażlowſki do Budoſcża, hdżež běſche hacż do ſwojeje ſmjerce ſe ſchefredaktorom „Dżenika Bydgoſkeho".

*** Wulki wożeń w Pariſu.** W Bourgeſu we wulkim tworowym domie w nozy na ſobotu wożeń wubyri a žo ſpěſchnje po zyłym pjecż poſkhodom wopſchim twarjenjow wupſcheſtrě. Pokładnjowi pſchiſtajeńcy, kotſi běchże pjenjes liczachu, dyrbiachu ſo ſ naiwjetſchej ſpěſchnoſcżu po żelezniych wopalnych rěblach wukhowaċ. Wohnjowa wobora běſche pſchecżiwo móznemu wohnju bjesmócna. Wożeń žo na ſukodne twarjenja wupſcheſtrě a ſkónczńje ſteſche 12 wulkich wobkhodnich twarjenjow w plomjenjach. Naſtata ſchkoda wucżinja nětkle 50 milijonow frankow.

*** Wumrěł pomjoſta.** Londonſki pianiſta je dopokaſał, ſo móże 2000 iwſchelakich hudźbnych kuſow ſ pomjatka hrocż.

*** Najwjetſchi parnik ſwěta.** Kaž jendżelſke nowiny piſchu, je Withe Star Line pſchikitaſ ſ twarjenju 60 000 tunowskeho parnika dała. Tutón parnik budże ſ najwjetſchej łódu, kiž morja pſchewiſdżuje, wo nětkle 4000 tunow wjetſchi hacż „Majeſtic", kiž bě wot lěta 1921 najwjetſcha łódź ſwěta. Wudawki ſa twar žu ſo ſ nětkle 120 milijonami wobliczike, a budże ſnajmjeńſcha tſi lěta tracż. Najwjetſche łódże běchu hacż dotal: „Majeſtic", „Leviathan" a „Brengaria", prjedawſche němſke parniki „Bismarck", „Vaterland" a „Imperator". Nowy hobrſki parnik budże rěkacż „Oceanic".

*** Najſtarſchi muż Europy da ſo dżěliċ.** Turka Zara Aga, kiž je ſe ſwojimi 155 létami najſtarſchi muż Europy, je pſched hakle króttkim cżaſom 5000 hriwnow darjene doſtał. Sa tute bohatſtwo a wulkomyſlnoſcż ma ſo dżakowacż kralej Amanullahej, kiž je pſchi ſwojim wopyċe we Konſtantinoplu khudym 100 000 hriwnow darił. A tak chże tutón hiſchcże hibicżiwy ſtarz pjenjesy nałožowacż? Je ſebi wſak prawdopodna a chże ſo dacż dżěliċ! Nětkole ma jěnatu żonu, kiž jeho hoſpodarſtwo ſaſtara, ale wona je jemu pſcheſtara. „Chżu měcż młódſchu żonu", wón praji. Jeho tuthmótna żona je drje 90. léto pſchekrocżiła, je pak tola hiſchcże wo wjele młódſcha hacż wón. Tola w manżelſtwje — kaž też hewak w żiwjenju — je cżłowjek tak ſtary, każ ſo cżuje, a Zara cżuje ſo hiſchcże doſcż młody, pſchemłody ſa ſwoju ſtaru żonu. Chże ſo ſ dwanatemu raſej żenicż a na hižo wulkadu na njewjeſtu.

*** Wošty mor'a lékarja.** Kaž ſo ſ Puczeburſa na Ruſanſkej łuſpieli powě, je lékaŕ Fiſcher na puczu ke thorenu do wožzaſeho ſnjeżed łupił. Wobſtherżerſkenjeny wón radowanu lékarja a wožzy ſkakachu jeho tak ſtraſchnje, ſo na ſcżěhwlach ſajedojcżenja krewje wumrě.

*** Wumožy padaka ſ tſěchi dele podnyk.** Snaty jendżelſki balonowy wjednik Capta'n Spenzer padny w pſchitomnoſcżi wjele tyſacż ludżi ſ jeneje tſěchi w měſcże Rugby, na kotruż bě ſalěł, ſo by ſwojeho żyna wuhwodobył, kiž bě je ſwojim powětrom na najpomjenjeſi tſěſche wiſajo woſtał. Wón bě na měſtnje mortwy. Myſla ſebi, ſo je ſeho plun, kiž ſ powětrona wutkupowaſche, pokluſchił. Captain Spenzer njeje žo mjenje hacż 528 krócż ſ padakom ſ ſemi puſchcżił, bjes toho ſo bě pſchi tym tódy nětkaŕ ſnjeſbożił.

*** Wulke padufkſtwo parkow w Monte Carlo.** Kaž Parižika nowina „Journal" ſ Nizzy powě, ſu hrabinzy Erdödy ſ kuczneje łoſchki, jako mjeſcżehe ju pſchi ſtawi, parkowy rjeczaſl ſa ſchiju w hódnoſcżi miljiona frankow a 11 000 frankow w hotowych pjenjeſach kradnyli.

*** Spodżiwna khrapna hudźba.** Snaty amerikanſki pianiſta Ernest Schelling žedżeſche pſched króſtlim w jenej wſi pſchi Zeneſſim iſdorje pſchi klawérje a hrajeſche k cżeſeji młodeju mandżelſkeju. Kiž běſchtaj ſo runje w Manchestru ze amerikſim ſtacże Maſſachusett ſwěrcowacż dałaj. Mendelsſohnowu khwaſnu pokhod a jena pokoneja wot Chopina běſchtaj pſches wótſjerżcżak tak ſaſanje ſkluſcżeċ jako by ſo w pódlanſkej ſtuwe hrało. Njewjeſta bě bżowka Schellingoweho naiłubſcheho pſchecżela, a jej ſ cżeſeji pokſeji pianiſta w Zeneſje tutón konżert. Jako běſchtaj mandżelſkaj ſwěrcowanaj, poſtrowi jeju ſ Chopinowej poloneſu we Es-dur.

*** Turkowſka żeby żane kraleſtwo njepſcheje.** Mókote jendżelſke nowiny běchu piſale, ſo chże ko Kemal Paſcha po Zogowym pſchikładże ſtoſowacż a ſ Turkowſkeje kraleſtwo ſcżinicż. Turkowſke ſapóſtanſtwo w Londonje je woſjewiło, ſo žu tajke powěże bjes ſóżdeje podſtaty.

*** Wjeſoły wobſtorżeny.** Wjeſele wokomik pſchi botowa pſched ſudniſtwom ſabrodnik Fryż Möller w Moabicże. Fiż mjeſeſche ſo dla ſpytaneho jedanſtwa ſamokwież. Jako chżyſche pſchedbyda dacż wobſtorżbu pſchecżiſtacż, pſchikinuny jemu Möller ſ poſmiewkom a praji: „Knies rada, pruſchu najpodwóiniſcho, hacż njechżu mohł ſhonicż mjena knjeſow ſudnikow." Na to pſchedſtaji jemu pſchedbyda pſchiſudnikow po rjedże, kiż ſebi Möller pomału napiſa a praji potom: „A ja ſtym Fryż Möller, każ drje je to knjeſam hižo ſnate." Na praſchenje pſchedſudu, hacż ſnadź chże wón nětkaŕi namjet ſtajicż, wotmolwi Möller: „Knies rady, Wy budżeże mje rozumicż. dyrbju tola wědżeċ, koho mam pſched ſobu." Po króttkim jednanju bu Möller na měſtnje ſaſtwa ſ pſchiſiwolenjom wupruhowanifeje dołhu ſadżdżeny. Po woſjewjenju tuteho wukuda podżakowa ſo wobſtorżeny ſa niſke khłoſtanje a chżyſche ſo kóždemu ſudniſkej ſ ruku podżakowacż.

*** Krwawna wjeċża w Chicago.** S khrobłoſcżu, ſe ſtrażu, hakowkami, nóżkami a ſ rjeżnymi żiwołnow mjes łobu wojuja, poraja ſo jako na jenej ſ najżiwiſchich wałzow mėſta. Toni Lombardo, ſtoimit zwólby „Unione Siciliana", bu po krwawnym wojowanju ſ ſtjomi ſobuſtawami njepſcheżelſkeje zwólby morjeny, jeho pſchewodnik cżežko ranjeny. Polizajſtej poradži ſo, jeneho ſ morderjow ſajeċ. Pſchi cżele Lombarda namaka polizija ſchtyri automatiſke piſtole.

*** Chżiży rubjeżnik nadpadnu cżah.** Kaž ſ Muldena powě, nadpadnychu chineſej rubjeżnjuy we rezerwiſcżenej krajinje poſtowy cżah. Wjes rubjeżnikami a ſoldżerjow ſ ſtrělenjy, pſchi kotrejż buchu ſchtyri wo-ranjeni. Rubjeżnikam padny mnoho hódnoſcżow do ruki. Wſchoſcżi je wojakow wupóſłała, ſo bychu ſa rubjeżnikami ſlédżili.

Listowanje.

M. H. Maċże prawo na ſtażenje nażódnoſnje dżinje ſtorżicż. Wobſtorżboſcż danje pokaja § 28 nażódnoſnikeho ſtatuta. Je-li ſmě ſo hypoteka bla njepſcheżenja dawaċ, ſe prawem cżaſu wupowědżeċ, dha mógeſch Waſche pjenjesy na wupowědżenje njedżiwajo na § 25 wukonjecż. Za ſubmiſſiju ſtórżby dajcże ſebi thydobne prawo dacż. Twój wupokas bóſtanjecże pola Was „jeho mjeſcżanoſty".

H. F. Wubjedżeſch ſebi dowiżacż ſpěradnik nima prawo, Wam wupowědżeċ. Je-li ſeże ſam wupowědżił, ſmi njeje ſ Waſcheho dopiſa jaſnje dowidżeċ, dha dyrbiſche wón wuczahnyċ. Też njemóżeże ſej wot wobſtorżbjerja abo ſarjadnika żadacż, ſo jedyn wot Waſ wubrany najſtorſche Waſche dotalne wobſtorżenje naſtupi.

Do Pruſkeje. Po § 9 pólneho a lékarſkeho poſtajenja ſkonja ſo hacż do 150 hr. khłoſta, kiż ſwonka njenużnje dżenych leżownoſcżow na pſch. kury bjes dohłada wobſtaraja. To ſo njekłoſta, je-li tſeċenu żana ſchkoda ſ teho njeſtanje. Pódła khłoſtanja móże ſo potrjechenemu ſchkodu ſarunacż. Dla roſbudżenja tuteho praſchenja poſtaja dalſche §§ 152 a ſcżehoważe ſtat. ſak. knihy.

P. W. Je-li ſa mjeſowane bydlenje podružnju pjenjes płaczicże, dha maċże polny ſchkit podružnjeho ſakenja a njetrjebaċże wobydlenje rumetowaċ. W druhim padże nad budżeċże ſ tomu ſadżdżeny, dokelž ſeże do Waſcheho poſtajenja je ſtużby ſwolił. Tola budże to thwiłku tracż, hdżeż hacż ſo wuhud pſchewjedże. Waſch priedawiżi dżěłodawar budże Wam dyrbjeċ pſchi bodne narunacż wobſtarowacż dyrbjeċ. To tak khóżtó njepódże.

M. A. Sdotru winaċe po § 2303 ſtat. ſak. knihi prawo, pſchiſtejacy dżěl bżedżeċ. Prawo na pſchiſtejacy dżěl ſalěmi po § 2332 ſt. ſ. k. ſa 3 lěta po wojeſowniſkim teſtamenta na ſotrn. Tohodla njeje jein żadanje wopravnjene.

Swóbne powěſce.

Semrěli: Elſa Richterowa rodż. Sbatzi w Bydżinje, 34 lět. — Thereſa Cyra Mieżkez w Budeſzicach, 19 lět. — Handrij Bohuměr Lehmann w Kubſchicach, 71 lět. — Ewald Reinhardt, fabrikſki wobſtejnik we Budyſchinje. — Elſa Schwjetaſchez w Hródku, 32 lět. — August Beſka, ſawěſcżeńſki ſaſtojnik w Budyſchinje, 57 lět. — Fritz Laue, wěſoſcżi wyſchſchi pinčnik we Lubiju, 60 lět. — Marja Zimmerowa rodż. Kramerez, rentudóſtawarka, 79 lět.

Sſlubjenaj: Lóta Jeżez w Budyſchinje a Rich. Gotthelf w Fürſtenwalde n. Spr. — Mariona Schönhauerez a Gotthard Schołta w Budyſchinje. — Lóta Leitez w Semitzu a Waſlaf Barczmann w Smjerdżowje. — Hana Kühnelez w Lubiju a Arthur Seeger w Lěwałdze. — Hilża Fedyrez w Lubiju a Filbert Neugebauer w Lěbnizu. — Irena Mróſez a Leſtaŕ Jaenicke w Bělej Wóże.

Swěrowaniaj: Pawol Mulanſky ſ Eſku rodż. Mańk w Budyſchinje. — Alfred Sprenger w Budyſchinje a Renata rodż. Nemicz w Stjawje. — Rudolf Merbach ſ Martu rodż. Webmerez w Kamjenzu. — Gotlieb Roſenkranz ſ Franziſku rodż. Klimeſez w Stampu pola Lubiju.

Sokoſtwo, ſport a hry.

Lokka athletika.

Při wubědżowanjach w Moluču dobu dr. Peltzer postajene 400 metrow přećiwo Berlinarjej Engelhardej. Körnig dobu 100 metrow a 200 metrow.

Dr. Peltzer w Prazy? Na mjezynarodnych wubědżowanjach tow. „Slavije", kiż budża 23. septembra, budże so pječa też němski rekordnik dr. Ota Peltzer wobdżělić.

Pluwarſtwo.

60 hodżin pluwała je ameriska trajna pluwarka knjeżna Myrtla Huddlestonec, kotraż z tutym wutrajnym pluwanjom pola Coney Islanda na rekord w trajnym pluwanju postaji.

Pjaſcowanje.

Krajopjaſcowanje Němskeje přećiwo Danskej.

Krajopjaſcowanje z Danskej, kiż je němski krajny zwjazk za amatérske pjaſcowanje za měsac november zarjadował, budże so 30. septembra w Kopenhagenu wubědżić. Lětuši krajobój w Sčećinje dobuchu Němcy z 10 : 6 dypkam.

Paufilo, italſki miſtr čežkeje wahi. Italſke miſtrſtwo čežkeje wahi so w Milanje wubědži. Prjedawši amatér Paufilo zbi Guiſeppa Spallu w pjatnaċe kolach po dypkach a bu z tym naſlědnik prjedawšeho miſtra Bertazzola.

Wotſkok přez nimale wósom metrow je so w Pariżſkim ſtadijonje čornuchej Catorej z Haiti poradżił. Wón ſkoči 7,93 metrow daloko a je z tym najlěpši wotſkakaŕ ſwěta.

Awſtriſka a Pólſka ſteještej ſebi we Winje we lohkoathletiſkim **krajoboju žónſkich** napřeco, kiż Pólſka z 54 : 52 dypkam dobu. Olympiſka dobyċerka Konopackee (Pólſka) dobu w mjetanju diſkusa z 36,84 metrow.

Kopańca.

Budiſa I dobu njedżelu přećiwo **Biskopicam** 6 ze 4 : 2 (dotal 2 : 1).

Wjednik hrow olympiſkeho dobyċerſkeho mužſtwa, Scarone z Uruguayſkeje hraje w bliżſej ſeiſonje w Spaniſkej. Scarone přeſydli ſo za tři měſacy do Spaniſkeje, hdyž budża hry wo miſtrſtwa w jeho kraju ſkónčene.

25 lět delnjołużiſki kopańſki ſport!

W naléču 1929 ſwjeċi delnjołużiſki kopańſki ſport ſwój ſlěborny jubilej. Němſkemu kopańſkemu zwjazkej přizamknjene towarſtwa chcedża tutón dżeń hódnje woswjeċić. Za jubilejne město ſu ſebi Borſzow zwolili. Swjedżeńſki porjad budże podobny, każ před 4 lětami w Khoćebuzu. Jubilejne dny woswjeċa ſo 23. a 30. junija 1929. Při tutej ſkładnoſći wubědża ſo wšelake hry w měſċańſkim ſtadijonje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N. płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. kh. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. tow. z o. ruč. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2467.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje, a so

Čisło (Nr.) 220 — **Budyšin — Srjedu, 19. septembra 1928 — Bautzen** — *Ročnik 67*

Němski kancler němskemu knježerstwu rozprawu podał.

Němski kanzler Müller je wutoru němskemu ministerskemu kabinetej rozprawu wo jednanju w Genfu podał a nanjety spěšnik, kotrež je w pśeśesenosći ś němskim zwonkownym ministrom dr. Stresemannom nastajał. Němske knježerstwo najźerje tele nanjety pjeć mozam, ś kótrymiž ga wo porheinskim wukwobodźeńskim prašenju jedna, po tajkim Francozowskej, Belgiskej, Jendźelskej, Italskej a Japanskej, po pišomnym puću pśedpołožy. Rozrěźenje mjes němskim kanclerom a zwonkownym ministrom w Baden-Badenje je dospołnu pśesesenosć wo tym pokazało, so pośiśenje, kótrež je kanzler w Genfu cźinił, pośledńje, kótrež móže Němska cźinjeś. To w pśenim rjadže wo zywilnej kontrollowacej kommišiji płaći.

Stejišćo sakskich socialdemokratow k twarjej pancerowanych křižakow a ke kommunistiskemu namjetej na ludowe rozsudźenje.

Póndźelu ga ga w Drježdźanach krajne instanzy sakskeje socialdemokratiskeje strony, socialdemokratiśy zapódałanych němskeho a sakskeho ześma a sakšy socialdemokratiśy nowoinarjo sejchi, so bychu politiske pokazenje we Němskej rospominali.

Sakske instanzy ménjenje sastupuja, so dyrbi ga sjejź němskeje socialdemokratiskeje strony wo **němskim wojerstwje a wo twarje pancerowanych kischižakow wowupraśiś.**

S naležnosću twara pancerowaneho kischižaka je němska socialdemokratija cźežko schodowała. Politika, kotraž w nekotrych ministerskich syhtach hižo politiśiu móz widźi a na dowérjenje ludu njedźiwa, je zyle wopačna. Tohodla dyrbi ga pśeciwo tejle koalizniśej politiśy wojowaś, so by socialdemokratiska strona w zjadnym oppoziziskim skejšcu saso swoju zwobodu skutkowanja dobyła.

W pśesesenosći ś wobsamknjenjom stronineho wubjerka, kotrež je zwěsćił, so strona jenomyślnje twar pancerowaneho kischižaka wotpokazuje, kaine instanzy wocakuja, **so ga wyše možne srědki pśeciwo** dalšemu **twarej pancerowaneho kischižaka, wokrejž też njepśiwolenike prawo fušnjeneho ministra pśeciwo druhej raźe, nakoja.**

Wo kommunistiskim namjeśe na ludowe rosćišćenje ga praji, so je ga móžnosć, bronjenju wójnskeho tódźerstwa ś ludowym rosćišćenjom sadźiwaś, hižo je sadźerjenjom kommunistow sniźiła, kotśij taike ludowe rosćišćenje jenoź k wojowanju pśeciwo socialdemokratiji wuźita. Tónle wubud kommunistiskeje strony je ga w Sakskej hižo zwrócił. S wobsidu ga dźełaćerjow wot tejele kommunistiskeje politiki wotwobroćeja, kotraž njedźeła za wuspěch zhromadnje wěźy, ale za bratrowske wojowanje a za sjeńcenje wulkeje socialdemokratiskeje strony.

Zahrjebane bróńje pola Pirny.

Hdyž tele dny trawu pśichi kromje tak mjenowaneho luhowego hata pola Mockethala njedaloko Pirny žyjeceho, bróńje namakachu. Zandarm, kotremuž ga wo namakańy powěźe da, na to poruči, so by ga tamniske městno dokładnje pśehepytało. Na to 54 infantrijskich tśelbow a karabinow, ś kotrychž bě źěła toporo wotrěsane, łoktu maschinistu tśelbu ś dwěmaj narunaśkinaj rokomaj, tśi kaśeńce, kóždy se 1450 patronami, wjetšeho ličbu tśelbowych samkow, teźaki, kijate ručne granaty a rosbuchańske panki wurychu. Politiske wotdźelenje Drježdźańskeho policajskeho presidija je poručiło, so by ga ga tym źiwało, i wótkal ga bróńje pśichyśe. Po zwonkownym napohladže bróńjow móže ga zwěsćiś, so ga ga bróńje hižo pśed lětušim cźasom do hata cźiśe.

Zjězd přirodospytnikow w Hamburgu.

W Hamburgu je ga póndźelu sjěd pśichirodospytnikow a lekarjow wotewrił. Senator Wittkoeft měśeśe pśeni pśichedwośeł wo

źiwětowym hospodarstwje a ludowym sćěrjenju.

W źiwojim pśichednośiku mjes druhim praji, so dyrbi ga źiwnosć měśeśańcow polepśiś. Jako pśikład na **kopru na sojabuny** pokaša. Sojabuny běchu w lěcze 1908 a 1909 na europiskich wikach ześma namakaś. Jich dowos do Němskeje ześe pak lětša hižo nětko 900 000 tunow wucźini. Powostanki, kotrež ś wětkowych ga dźeńkow a pśichi wupraźowanju wolija sawostawaju, ga jako najlepšcha piza za howjadła nałožuja. Wožebje w Hollandskej a Danskej, kotrejž wjele sto tu a stotnych wuplodow wuwožujetej, ga stot wóśom kśeć bóle ś powostankami sojabunow pizuje dyžli w Němskej. Hdy by němske ratarstwo runuje tak cźiniło, by ga němska wikowarska bilanca wo wjele stow milijonow polepśiła. Hdy by ga jenoź 5 procentow němskeje potrjeby źiwnje nuki se sojabunow brało, by ga ś tym 500 000 tunow dowosa wukrajneho źita sakutkowało. S tym by ga wikowarska bilanca wo wjele milijonow polepśiła.

Na pruhu leśenje nowcho Zeppelina.

W Friedrichshafenje je ga nowa zeppelinska powětrowa łódź natwarila. Wona je wjetšcha dyžli wšykne pśedawše zeppelinske łódźe. Wutoru je wona pśeni kśeć na pruhu pśiches Bregenz do Konstanza leśała. Schtyri lětadła ju pśichewodźachu. Leśenje je ga zyle hładko bjes sadźewkow dokonjało.

Sakhorjenje jako schkitanje pśeciwo lětaćskim nadpadam.

Na lětanišću w Boblingenach pola Stuttgarta ga wutoru spytali krajinu pśeciwo lětaćskim nadpadam zakmurić. Pśichi jenym kuble ś wyšokim wukenjom bě ga dźeńkoš rospśišćakow mjły postajiło. Sa nětkótre sekundy ga parje podobne mróčele wutworichu, kotrež wšykne twarjenja tśi metrow wyšoko do tośiśe mjły zalukchu, so ś nich ani wobrysły njeběchu spóśnaś. S tym je ga dopokazało, so je móžno, města a wśy je zakmurjenjom lětarjam njewidźomne sćiniś.

Pśicheklócje w pśechepytanju Stinnesoweho jebaństwa.

Sajaty direktor Leo Hirsch w Barlinje, kotrěž je pjeza pśichi žuwanju wójniskeje pokćonki Hugej Stinnesej pomocny był, bě ga ś pišarku pśechepytowazeho sudnika spśecielił a ś njeje nadrobnośoe pśechepytanja wuskuschował. Pišarku pak tohodla se žiwjeny pśeciśeli.

Nowe mjdowe bźdźenje w textilnej industriji.

Swjatki sakskich textilnych dźěłaćerjow ga žobotu mjdowy tarif, se swjatkom sakskich textilnych kśajerjow wobsamknjeny, ź 30. septembrej wupowěźśe. Mjes druhim žadaju, so by ga mjda wo 25 procentow powyšiła.

Njemcy w Breslawje.

Sobotu a njedźelu je ga w Breslawje w Uckermarzy sjěźd Stahlhelmarjow wotmě. Sobotu wjeczor pśched slawobnym kwartěrom Stahlhelmowych wjednikow ź wjetšinu zrašenju ś kommunistami dóńdźe, kotśij demonstrativnje internacionalu spěwachu. Se žuźodnych městow sawołani policajstoju gummiwe klumpachi wuźechu. Pśichi tym ga někotśi měšćenjo sdźěła cźežko sranichu. Posdźišcho spyta jedyn kommunist na jenoho Stahlhelmarja kelowu kišalinu kinyć, tola ju na žehje zamjeho wuła. Wokało 10 hodźin wjeczor policistow k towaršichowi Stahlhelmarjow sawołachu. Tu ga nałšto znowa ś pomocu gummijowych klumpachow wupróśni.

Kritiske dny w Awstriskej.

Wot někotrych dnjow je lud w Awstriskej we wulkim njeměrje. **Domowinske wobory**, organisacija podobna němskemu Stahlhelmej, chodźa 7. oktobra we Winsku Nowym Měśeśe žwój sjěźd wotměś. Socialdemokratoju tónle sjěźd jako wuźadanje wobhladaju, boja so ga tamo, so mohłe domowinske wobory, kotrež su derje wobrunjene, po pśichitadze italskich fašcistow do Wina pśicigahnuś a ga knježerstwa smogowaś. Tohodla su socialdemokratoju, kotśij maju teź žwoju wojerstu organizaciju, republikanski schtitaty žwjaź, wobsamkli, tehorunja 7. oktobra do Winskeho Noweho Města sjěź republikanskeho schtitazeho žwjazka swołaś. 300 000 socialdemokratow dyrbi ga tutón dźeń domowinskim woboram napśeciwo stajiś. Dokelž je strach, so mjes woběmaj stronomaj k pukam a ga k krawnemu wojowanju dóńdźe, awstriske knježerstwo do Winskeho Noweho Města někotre tyhaży wojakow ź tankami, maschinistimi tśelbami a artillerija pósćele. Wojazy dyrbja ga mjes domowinskimi woborami a republikanskim schtitazym zwjazkom sestupaś a pukam mjes njepśiechećelskimaj stronomaj sadźewaś. Dźeń 7. oktobra budźe kritiski dźeń w Awstriskej. Wón móže Awstriku do wulkich njeměrow storbnyś, kotrychž sćěhnki njeźeju hischcze dowidźeś.

Palacy škitanje swojeje wječorneje mjezy žadaja.

Pólske sastupjerstwo w Genfu žydło we **„swěźazym a rozšěrjazym wubjerku“** žada. Dale chcedźa ga Polacy pśichi jednanju wo wucźehnjenju wobsadnoskeho wójska le Porheinskeje wobdźělcź. Pólske sastupjerstwo na to pokasuje, so ga w dwuch 3 pośledńjeho wobsamknjenja konferency wo wukwobodźenju Porheinskeje niz jenoź wo schźeś mozach, ale wo sajimowanych knježerstwach rěcźi. Do tychle sajimowanych statow Pólska ślusha. Němcy zyle sjawnje praja, so nětcźišchu němsko-pólsku mjezu njepśichwótnalwaju. Žadaju, so bychu ga jim **pólski korridor,** dźěł Pómorskeje a pólska Hornja Schlesyska wrócźile. Hdy by ga to ś dobrym njestako, by Němska žedi tele kraje še bróniwši dobyć pytała. Pokazu ga tohodla wo to prózuja dozpjeć, so bychu nehdyšchi swjatkarjo Pólskej za njezrawnliwosć jejneje pólsko-wjeczorneje mjezy rukowali. Němska dyrbi ga, pśedy hač ga Porheinska ź wobgadźerja zuseho wójska wukwobodźi, nuśowaś, so by ga swojich žadanjow za pólskim korridorom a pólskej Hornjej Schlesyskej zwjatoczńje wotrjekła. Francozowsko ga hač dotal Pólsku směrowaś pytali, ju na Versajlleske rěcźenje pokasuje, ś kotrymiž je njezrawnliwosć pólskeje wjeczorneje mjezy saruźena. S tym pak ga Polacy njespokojeja, ga na hłoby němskich nowin powołaju, kotrej njepśichelawaju, rewisiju němsko-pólskeje mjezy žadaju. To pśedka je widźeś, so ga jednanje wo wukwobodźenje Porheinskeje se zakrocźenjom Pólskeje jara počźeśi a ga skónčnje znjemóžni. Němska chce ga k ranju saso powietšchej a tónle wotpohlad njespuśćeźi. S pomocu Rušcźe ga nadźija, so budźe skónčnje swoje wotmyślenja pśeciwo Pólskej do sćitka stajiś móz.

Nota Swajcarskeje na Italsku.

Pśiched nehdźe dwěmaj měśazomaj ga italšzy tajni policistojo nehdyšcheho italskeho nowinskeho schefa Rossa pśches schwajcarske mjezy do Italskeje wotwjedli. Rossi je do skónčowanja nehdyšcheho sozialdemokratiskeho wjednika Matteotta zapleźeny. Italske knježerstwo je nuśowane było, tohodla Rossa sajeć. Tomu je ga poradźiło, i zatym do wukraja cźekmyć. Tam je ga wón k pśeciwnikam fašcistiskeho knježerstwa pśichamknył. Tuśi ga do Francozowskeje cźeli, so bychu ga Matteottowcho wotcuźu šmórnyli. Rossi je w Francozowskej horliwje pśeciwo italskemu fašcizmej agitował, kotremuž je nětdy ham jako wjednik pśichiśkschał. W antifašistiskich nowinach wón Mussolina winowaśe, so ga Matteotta po jeho poruczenju skónčowali. So by njeluboho wobtóržbnika njeschkódneho sćinił, je Mussolini Rossa ź leścu ź schwajcarskim njesam swabicź a wot tam ź nasylnosću do Italskeje wotwjesć dał. Schwajcarske nowiny tehdy žadachu, so by schwajcarske knježerstwo pśeciwo italskim cźuschlakam we Schwajcarskej zakrocźiło. Teź schwajcarske knježerstwo je sa mjne měło, schkaranju italskich agentow tónj cźinjło. Wono je diplomatiku notu zhotowiło, kotruž schwajcarski pósłanc w Romje bjes kondźenja italskemu knježerstwu pśchepoda. S dobom ga dweju agentow italskeje policije, wěsteho Santora Bezzara a Angela Berazza, se Schwajcarskeje wupokosali.

Francowzojo z Genfskim dojednanjom njespokojom.

„Echo de Paris“ je pśchehlad wo Genfskich jednanach podał. Briandowe zadźerjenje ga w nim wótro kritisuje. Briand budźiśe žiwoje wotmołwjenje na němske žadanja hač do bliźšcheho posyhdanja Rady Swjatka Ludow dyrbjał wotstorcźiś. Jendźelzy wotpósłanzy ga ga ź nahlosću franzowskeho zwonkowneho ministra pśchekhwatali. Bjes trěbnych aktow a bjes wěsywnostojnych ga do Genfa pśichi schli. Pśedy hač je lord Cushendun ź Londona wotjěł, njeje ga druhich ministrow wopraschał a njeje žanych instrukcijow ga dał pśchinjeś. Hdyž bě ga ź rozrěźenjom njes Briandom a Müllerom pśched hotowu wěź stajił, je ga wón po rěcźi složił, kotruž je zwonkowny minister Chamberlain w delnim žemje wo wobžadźenju Porheinskeje nět. Wobzaruje ga, so Briand, hdyž bě debattu pśchijał, njeje Pólsku a Cźeskoslowakisku k wuradźenjam

Pschepročuk. Na słoże je so Briandowe pschehłowanje s **wobsamknjenjom** franzowskeje ministerstwe rady se **14. septembra** trochu sadjerżako. „Echo de Paris“ potom **na to** pokasuje, so Briand žaneho **pschemyślenego plana za finanzne wuprawjenje porheinskeho praschenja nima.** **W** prěnim rozrěčenju s kanzlerom Müllerom je so spacyl Briand hebi hischcze na rozrěčenje mysłił, kotrež je psched dwěmaj lětomaj s dr. Stresemannom w Thoiry měł, njewopominajo, so wono po skrućenju frankowskeje kurha nima žanege **ważnoscze wjacy.** *Najpodsitnischze na zyłym jednanju pak je wjes „łwěrcżageje a sjednageje kommissije“.* Prěni krócz je Briand tónle plan w rozrěčenju s nimskojednischim sapósłanzom Breitscheidom 1. septembra **rosmił.**

Briand hebi na „łwěrcżaju, pohrjedniku a sjednarju kommissiju“ myślesche. Titul je so posdyscho pscheměnił, dokelż bě łuhjenje do jendżelskeje rěcze pschełożiło. Tale kommissija dyrbjesche wobcerżowanje Franzowskeje a Němskeje w nastupanju wotwojerščenje porheinskeje zony pschijimacz. „Echo de Paris“ je prasche, kak by Němska wobcerżowanje Franzowskeje nastajała, kotrež je na zomi dwonka Němskeje poczahuja. Jeniczke **możne** wukładenje je, so by němske knjeżerstwo na wojerske pschihoty w rauschej Franzowskej jako na wohrożenje wotwojerščenje Porheinskeje wobcerżowało. Na słoże je Němska k tuteniu planej kiłaze wobliczo cżinika, dokelż jeho wopraworjstu ważnosć njeje spóznała. Němzy su hebi myślili, so tychu jich winowatosche wjesele dyżli jich prawa byle, hdy njeby so wotwojerščena zona też na franzowskej stronje pschiprawiła. Tuhodła żadachu, so je kommissija, kiż by so posłasiła, w lěcze 1935 sasso rospuschczyła. Dokelż pak su Locarnske rěczenja na wěczne czasy wobstajnje, je kommissija jako wuwjedżacy organ porheinskeho pakta wohrożena.

Němska taktika je sa franzowsku zonu pschihódnischa, tola njeje prajene, so su Němzy hižo pobleduje słowo rjekmyli. Wischo to sadjerżenje franzowskeho swonkowneho ministra wobswětluje a franzowske knjeżerstwo bjes diwka pohnuje, dalschi běh jednanjow wótrisscho wodkedźowacz.

Kommunistiskeho nowinarja w Genfu sajeli.

Kommunistiska franzowska „Humanite“ powě, so su jejneho dopisowarja w Genfu, Peria, hdyż je so dyżsk pódżelu do Parisa wróczieł, na dwórnischczu żanych pschiczinow njemjenuju sajeli.

Wojerske rozrěczenja mjez statami Małeje ententy.

Mjes tym so w Genfu wo wotwrorjenju jednaju, je wěste, hebi na Balkanje a snadź też druhdże w Europe na sakitańšu wójnu mysla. Marschall Piłsudski w Rumunskej khwanosc rumunskeho wójska studuje a mjes Czeskosłowakskej a Rumunskej je so sa pad wudyrjenja italsko-jugoslawskeje wójny cżesto-rumunski wojerski pakt wobsamknył, kotrehż dyrbi so Madżarska na wuhdże sderżeć. Wutoru je do Beograda tyżesi offizierow połskeho generalneho stabu pschijschło, kotrež chodża pjeczo jenoż stare wojowniczerja swětowoje wójny wopytacz. Wójnski minister a schef generalneho stabu staj jich powitałoj a budżetaj z nimi dże hilsche wo druhich wjezach dyżli wo starych wojowniczerjach rěczeć.

Żid wostanje Żid.

Skoro nasimaj wočomaj njewěrjachumy, jako čo. 37 ze 17. sept. t. l. židowskeje nowiny „C.-V.-Zeitung, Organ des Central-Vereins deutscher Staatsbürger jüdischen Glaubens e. V.“ do rukow dostachmy.

Pod napismom „Serbja w Błótach“, „Sto wulka *zjawnosć njewě“ přinjesechu nastawšk połny ščuwanja přećiwo nam łužiskim Serbam.* Wuličene jena židowska nowina, nowina jeneho luda, bydlaccho w rozdrósenju po cyłym swěcze. Wo tymle ludu rěka, zo so žiwi z pota druhich a je wjetšinu zamoženja druhich ludow na so ssahnył. Runje *tohodla skoro wšě ludy* swěta židow sebi njeważа. My Serbja smy tola we naszej wótčinje autochtonojo, to rěka wot starodawnych časow sem tudy zasydleni. Z česću žiwimy so jako ratarjo a dżełacerjo, z naším potom mačezo hruzjako ratarjo a dżełacerjo, z naším potom mačezo hruzjiki *našeje wótcowskeje zemje.* Ći w městach w Serbach kaž w našim Budyšinje, Choćebuzu a druhdże sydlacy židża so wšsče na Serbow, swojich kupcow, hórsiše njetrjebjaju. Čehodła jědojteho ščuwanja přećiwo nam *Serbam?*

Z kajkeje přičiny ščuwaja přećiwo nam? Puzola so na to, zo su zastupcy serbskeho Sokoła so wobdźełili na wšosokolskim zlěcze w Skoplje. Żid ze swojimi nóžkami prudleškami so wšsče špatnje do cżełozwučowanja hodźi. Tuž našim zróstnym a wuskočnym hólcam zawidźi, zo jich wšudźom sokolscy bratřa tak wutrobnje a nadobnje witaja. Přede wšém so hórša, čehodła němske noviny tutoho zjězda dla Serbow njenadyaduja. Zo so tole hač dotal stało njeje, ma wšsče *swoju hłubšu přičinu.* Němske noviny rozumja disciplinu zakhować, na pokiwy swojeho knjeżerstwa dźiwać. Opportun wšsče bylo njeby, w samsnym času Serbow nadpadować, hdyż w Genfje na posedżenjach „Zwjazka ludow“ so narěznychu też prašenja narodnych *mjeńšinow.*

Što mamy sebi wo Židach myslić? W Genfje sydaja so na kongresach ze zastupcami narodnych mjeńšin, tež z tymi z němskeho stata, za jene a te same wuradżowanske blido. Zastupcy Żidow rěka tam rjane słowa wo prawach narodnych mjeńšinow a *małych* ludow. W spomnjenym nastawku so njehańbuja nam njeloyalnosć wumjetować. W Genfje dźěchu pak z tymi, kotříž njeběchu za absolutnu loyalnosć statej napřeco, w kotrymž narodna mjeńšina sydli. Tule absoltunu loyalnosć namjetowaše a zastupowaše runje „Zwjazk narodnych mjeńšinow w Němskej“. A k tomu přisłušamy też my Serbja.

Što chce nětko po prawom tuta židowska nowina? Runje w tychle dnjach wnkopuja so wšelake skandale hobrskich rozměrow. Stinnes młóđi je chcył z pomocu falšowanja wójnskich požčonkow naš stat wo miljony wujebać. We wukraju je měł swojich pomocnikow. Tych mjena nam hižo praja, zo su wobrězancho rodu. Ničo njeby bóle witane było, hač tukhwilu nakarać wjesełu ščuwancu přećiwo nam łužiskim Serbam. Smy tola tak słabi, zo so jej njemóhli dowobarać. Tohodła wobroća so ze swojim přisłodźenjom na *nowiny němskich prawičnych stron,* wosebje na *organ wuwarjenych nacionalistow „Deutsche Zeitung“.* Jim porokuja, čehodła tutu składnosć skomdża a njezatorhuja so w złobach. Su tola runje z tutych stron „Entrüstungssturm“ wočakowałe!

Smy jara wćipni, hač němske noviny na tute pěkne *přisłodźenja a naškaranja scyła wotmołwja?* Spomjatkować chcemy sebi tutón perfidny jew tohodła, přetož tuta nowina je za Židow w Němskej nowina oficielneho razu.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Srjeda, 19. późnjeńca.

Kwatembra — Januarija.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“

† 1883 Hana Šołćina w Budyšinje, 92 lět stara cesstna wudowa, kotraž we swojim dołhim žiwjenju ženje njeje khora była. Ze swojim mandźelskim Janom je swjećiła swój złoty kwas. W posledním času swojeho žiwjenja pak čuješe so wopuščena a cuza na tutym swěcze, žedżeše so po wěčnej domiznje, hdyż wšitej jejni přiwuzni a přećeljo ju wočakowachu. Wšędnje spěwaše sebi kěrluš „Wjesel so, o moja duša“ a wosebje 9. stučku „Jandźelojo njech za mnu jěmu na wozu Eliasa a njech moju dušu wjedru, kaž tu dušu Lazara, Abrahamej do klina“. Pětr Mlónk, naš ludowy kěrlušer, je tutu sprawnu pobožnu Serbowku derje znał a w njej rjany kěrluš pěsnił. Ze swojim *mandźelskim* běše w najrjeńšej jednoće žiwa, dokelž wobaj so z tej samsnej swěru k Bohu a swojej wěrje wuznawaštaj. Jako běše so jejne poslednje přeće dopjelniło, spěwachu jej na puću k rowej kěrluš „Wjesel so, o moja duša“.

1779 swjeći so w *Nosačicach na* wulkotne wašnje 100. lětny jubilej cyrkwje.

1849 zhromadźichu so po 14lětnej přestawcy serbscy *duchowni* k serbskej konferency na přeprošenje fararja Bohuwěra Jakuba.

1919 založi so w Budyšinje Serbska Ludowa Banka.

Khlěb sej a toleř cežko zaslužamy.
Stož nimamy płodu ze serbskeho štoma,
Njech pěknje wostanje nam w Serbach doma.
A njemjetajmy do cuzeje tlamy!

Dosć doma potrěbnosćow serbskich mamy, —
Za kazniu budź: nam tykane, druhim kroma.
Nam zorno ze žnjow serbskich, druhim słoma!
Stož njetrjeba, sej nosy świńe do jamy. —

Najprjedy nam a našim dźěćom khlěba!
Je z hrěchom, hdyż nas cuzbnik smějo kutli
A doma w cežkej kwakli khodża wutli.

Krew serbska z lnéwom do hłowy mi srěba,
Hdyż cuzy z lěwej ruku toleř bjerje
A z prawej na khribjet z krudom pjerje.

Cišinski.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 748, hygrometer + 4. thermometer we dnju + 23. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +10, thermometer w nozy +9 Wuhladny na chołe, *pokmarjerne wjedro a dešcze.* Hdyż tute rynzki pjorny, leporčnje so miholiecz. Wón chce so hnitcz a nam pewnje pschemaczowaju deschczik wotkradżicz. W połnocy i rano so hibaza mjana je nam je swojim wutrobkam samsnjerne a dźensa mihotenje pschinjesła. Harz dotal njeje *pokazał, hacz je mjana i potomja so pschibliżiła. Schtwórta* pschez hischcze na rjane prisajze. Tak ruce hacz nje wubčkt pschecżehnje, so wrjoczbri a sajo wotkhódźi. — Dźensa je pschez hwatember. — Jutrje schtworik khodża słónczko 5,43 hodź. a khowa so 6,02 hodź. Wjecz. słhadża pschipołdnju 12.40 hodź. a khowa so wjecz. 8,38 hodź.

— **14lětnica, kiż so na cżełesji ranjena cżujesche, jwa hebi žiwjenje wjacy.** Na Židowje bjeschtaj starschej swojeju 14lětnju dźowku njepohłuschnoscże dla naswarikoj. Ze tym so holza tak jara na cżełesji ranjene cżujesche, so jwa hebi wczera popołdnju w starschiskim domje je sajedżenjom s płumom žiwjenje wjacz. Macz, kotraż wokolo pschecżich s bżela pschindże, nadeńdże bydlenje sawjene, a jako běsche z rěblom do njeho salěła, namaka wotmjerjenje płumowe honacże a holzu bjes wědomja na *konopeju* rjek. Sawolane žohnstawny sanitetneje kolony Cżerwjenego khżża spytachu ju s tikłikowym aparatom do žiwjenja wrócicz. To so jim też poradži. Po posłanjenju khżża *dowjescheho holzu do měschczanskeje khorownje.*

— **Pojerdżenje wotkrjejaneho wubjerka** Budyskeho hantskeho hejtmanstwa budże wutoru 25. septembra lětsheho dnja we 10 hodź. w pojerdżenskej sali hantskeho hejtmanstwa w Budyschinje. Dnjowy porjad jawneho pojerdżenja wopschija 37 dypkow.

Potajny khłós.

Roman

31) (Pokračowanje.)

A potom je komerzijnu radżićelku ja cżaż žiwojeho pschebywanja w Aepplarô setkał, a ś tym běsche jeho wozud rosžudżeny. Ja běch dospka njemyslu, so tole znajomstwo, je stojnischcża komerzijnje radżićelki hladane, by tak wobżebje pschijomne było. . . . .“

„Wy mójeże pranje měcz,“ ja prajach, „ale tak hebi wy potom wuiaßnicże, so jednory łódźnik, a to wón tola po prawom je, może hebi wěsty stopeń sdżełanja pschihotowjicz? Wón, każ žo mi sda, ma wěste hudżbne pósnaczа?

„Haj, cżehodła też niż?“ snapschecziwi Sterling. „Ja wam tola praju: wón je njewschdżnje wobdarjeny cżłowjek; nimo toho je wjele pucżował, a każ so sda, je i wotewrjenmaj wocżomaj psches swět schoł. A hudżbnje nałoženi ku łódźnizy tola też cżasto. Dokelż pak je jeho znajomstwo je komerzijnej radżićelku sawěsce też pjenjeżnje k jeho lepschemu było, to da so też jara lohko myślicz, so je dżěl pjenjes na to nałožił, hebi wěstu hładkosć pschiwinowicz; pschetož też hładkotu *mójesch hebi napohledku* samo *i pjenjesami* dobyteż. Wschо druhe budże namaj prawidłowaŕ „Prynza Gustava“ rjeż mój . . .“

IX.

Nasajtra cżakachmoj hižo w prawem cżaßu pschi pschi*stawnischczu na „Prynza Gustava“* na toho pschikhad, kiż wschoł njeda dołho na žo cżakacz. Hdyż bě ja nekotre mjeńschiny tódź pschistajita, hdżadmoj hižo prawidłowanrej znapischcża w toho kajucże.

Na sterlingowe praschenje, hacż muża ś njenom Gabo znaje, wón najprjedy ś słowu wjesche, potom pał žo dopomni, so je psched nětchto cżasom sa nekoho wacżok na mjeno Gabo dostał. To bě jemu wożebje w pontjatku tężay wostało, dokelż bě tónle wacżok krótko prjedy hacż tódź wuiż, hebi mużikti wotewrjał, kiż sesda žo jemu dżiwnje znaty.

Psched nětchto létami běsche na Brottů muż ś njenom Gabriel Womann, kotremuż „dołhi Gabriel“ rěkachu, bydlił, a prawidłowaŕ hy žo był *żarocżił*, to *runje tutón* cżłowjek, kiż bě wacżok wotewrjał, njebě nichtó druhi był hacż „dołhi Gabriel“, byrnjež bě žo mjes tym jara šestarik a žiwoju pokru brodu wottruhał.

Prawidłowaŕ njebadże žo dołho prošyeż, ale wupowěda radłubje wschо, schtož *wo* Gabrielu Womannje wědżesche, a ja pschi tutej pschileżnosći ś žiwojenu najwjesčischemu spodżiwanju kwesćich, to bě Sterling dżeń prjedy žiwjenje „dołheho Gabriela“ ś wopraudże pschebłajacej wěstosću naryßowaŕ; pschetož, jo je tutón a mordaŕ jena a tażantuna wożoba, bě nětko dospołnje jażno. Hdże „dołhi Gabriel“ wokomiknje bydli a ś cżim žo sabéra, to wěso prawidłowaŕ rjez njemójesche.

Mój běchmoj potajtim runje tak mudraj każ prjedy. Ja mysłu, so hebi najmjenje ludźi pschedbatowjeja kaf njeflónczenje cżełko to je, njemęjo nětkajkeho sapschimka, cżłowjeka we wulkim měrcże wuhledżicz. Tu a tam wupomha drje wěso łodżownp pschipad; w mnohich padach pak cżekpje ju słóstnik, dokelż wona jeho a jeho waschnja żiwjenja dosež derje njesnaje, to *mohła wědżecz, hdże maja* jeho pytacz.

Tajki bě też naju pad. Tón muż njebě prjedy ani ś policiju ani še sudom cżinicz měł, jeho waschnja a jeho wobhładowanja njeběchu nam snate, haj, da žo žanio mysłicz, so wón nětko, hdyż bě *komerzijna* radżićelka wotstronjena, ś nikim njewobhładżesche, so bychu jeho žnadź ś tym abo tamnym pschipadom njelepili.

Mój bžechmoj pontakku na Regerinsgatan, a ja bytnych, to bě Sterling jara mjerzjacy. Po nětcżim pał ko jeho wurtas tola jako rožaßni, a hdyż psched jeho domom stojachmoj, wón prajesche:

„Pójcże tola hischcże na khwilku ke *mnje horje, Fryzo!*“

„Mój bžemoj hischcże ras macżisnu ś wěstosću pschehładacz a potom thromadnje wuhledżedowacz pytacz . . . to je mi na kóżdy pad jażnje“, wón pokraczowaschе, hdyż běchmoj žo w jeho bydleńskej jistwi pohódnje wuhledli „tón khabla mysłi na nekajki wjetschi wulet na mo*ron* won; pschetož ś cżemu trjeba wón hewak te wěsy, kiż je hebi psched nětkajkim cżaßom kupił? Chżeli pał do morja wujeć, tak stanje žo to nětždże we wokolnije Stockholma, dokelż drje žo wón tudy hischcże pschezo najwěscischi cżełesji. Ja žym nětko pytnył wuhledżicz, hdże žo tu khwilu wón sudo na jěrbu do morja pschihotuje, kotrež chce wón wujeć a žym tohodła pola wschich mójnych łódźnjow žo wobhonjaŕ, tola bjes najmjenschcheho wuspěcha. S wjerjawschcheho wě nětko naich muż, so jeho żedżenje za morjom namaj njesnate njeje, a tohodła budże wschо *możne* cżełesji so mohł njemylenje dżełacz. Wón je naju też najschcerjischi pschi naju wobhonjenjach wo Oesterlanggatanje a pschi tódźownem mjesće wobhładżowaŕ a potajtim wé, so je prajuju, te žrédži do rukow dostacz, so bychu jemu dżěłu złožił. *Tohodła spyta* wón wczera wjeczor też *to* schibkaßtiwe. Kiż so jemu tak zyle njeporadżi.“

„Wczera wjeczor?“

„Haj, wy tola wěsče, so běch wjeczor hischcże we operje?“

„Wěsło!“

„Na, potajtim! Ja łojach wuschedschi ś dźiwadła pschicże wkomik na rógu Arsenalsgatana, dokelż chżych cżełesju nimo puschczicz. Tu, nadobo, hdyż runje auto na polnej jěrbje wot Gustava Adolfskeho naměła nimo wjacżeri, dostach tajki mózny stork, so runje do hrjeda jelbowego purża sleczach, a pschedy hacż hischcże prawje wědżach, štoe je so je mnu stało, nětždże dwaj metraj psched autom leżach . . . . *Ale mózu* drje, *ani* so bych so khwalił, wuhrucżiła, so žym hischcże schwarny stkaŕ; tohodła schcżinsk, tak ruce hacż mójach sasso krutu podobu pod nohomaj, mózny łkok, kiż mi w tutom padże žiwjenje wukhoma. Ja žo jenoż žhěrko wo wosowu latarnu do bjedrow dyrch, a to bě, Bohudżaŕ wschо . .

(Pokraczowanje ležehuje.)

Kradnył je nječto 15. 9. 28 wokolo 11 hodź. do-
pokoja zonjace jěsne koło jmanki „Dürkopp", cyjšło
[illegible]48. Koło mějesne cyorne krojna z cerwjenkimi stotymi
[illegible]jami, cyorne swjena a blótowej schkitaj. Horjeschib-
[illegible] wodźidło z rohojantym a papjerowym pschimatkom,
[illegible] z dwěmaj jmnkomaj, Pittkoppske hedło, Torwedosu
[illegible]mobeli, schérej gumijowej wobruce, pschize spinadło
[illegible]ije zhibnjene, posa kóždeho pedala pobrachuje jedyn
[illegible]ej, tak z rjeczazowe schkitnolo pobrachowaschcha, nad
[illegible]rim kolom běsche zorny wacokolnoschak pschipraweny.
[illegible]kolo 5 hodź. hradnuchu mužace koło bjes rjeczała
[illegible]ali „Rapid" cźo. 550 001, kiž mějesche cyorne krojna
[illegible]a z blótowej schkitaj, zolte swjena z cyornymi gmuzami, horjeschibjene wodźidło z rjeczelownymi gurcijowymaj pschimadlomaj, posa hedła patentske pjero BSW., Dürkoppši šamobeh, schérej gumijowej wobruce, schkitnjacaj gratowu tolschu, za wodźerskej rolzy běsche lischcza klowa pschipraweny, fanitowane a emajlowane dźele fa libetnu serjawe. — Dale fu hradnyt sobotu dopołonja w 11 hodź. z Zyrkowskeho remeńa pschi Kamjentnej haśy motorske kolo jmanki NSU, fabrikste cźisło 480 938, motor cźo. 75 202 11 SP, dwutakowy mužit 1,9; jamhuna wocha 140 tg., spóśmarowanske cźisło 1 2871. Koło mějesche cyorne krojna je sportliwa wodźidłom, elektriku fwěcu. Wobsahi rózk, sadni maatl je nowy. Wo wózowne joźe-
[illegible]kaje prosźu kriminalne wotdźelenje w Budyschinje, telefon 2802.

— **Zwerzkupowaze towarjstwo w Budyschinje** je wo-
[illegible]ze pódźelu w domje měsnieje horobneje pokładnje zwoje-
[illegible]ne nowu, wětšo bźom 19. rozdźelenju tworow wotewrilo. W nowej městnosći pschedawaju fo wobsebje tkane a wo-
[illegible]sane twory, hotowa zonjaga drasta a wobuwje. Nowoza-
[illegible]sane wobotowanje klanow pokhadza je jamhuneje dźełarnje w Dortmundze. Dalschu pschiprawu, kaž wobźěwełe-
[illegible]nje, molerske dźela a dekoragje fu Budyšan mischtrojo wu-
[illegible]wjedli. Twory fu zwjerscha wschitke w jamhunych dźełarnjach zhotowjene a fu solidnje a dźerzalnje dźełane. Skład fu derje zrjadowane, so móża fo wschitke pschecza dopjelnicz.

— **Autobuzowa cźara z Budyschina do Běleje Wody.** Sakske statne autobuzowe karjadnistwo „Kraftverkehr Freistaat Sachsen A.-G." ma wotpohlad, wotewricz autowy swisk mjez Budyschinom a Běłej Wodu. Auta budźa jěsdźicz na Sdźer, Delni Wujezd, Hamory a Wochozy do Běleje Wody.

— **Blizschu póndźelu je 38. duchowny wjerzorny tonzert** w Pětrowskej zyrkwi. Wěstych wobstejnoscźow dla dyrbi fo tutón wjerzorny konzert na 24. septembro posunyć. Program pschinjese dźela z cźasa wultich stareych Nižozemczanow 1400—1600, z doby, na kotruż fo mózny twar protestantiskeje zyrkwinskeje hudźby sałožuje. Dopołne programy fu pschi zyrkwinych duchach dostacz.

— **Měsniski jubilej.** Dźensa swjeci knjez wyšši studijny direktor Pawoł Löbmann w połnej strowosći a čilosći swój 25lětny měsniski jubilej. Jubilar je so 13. junija 1879 w Šeracliowje narodźił a po skónčenju studijow dosta 19. septembra 1903 swjatu měsnisku swjeciznu. W létach 1903 hač do 1905 studowaše na univerśiće w Lipsku, zo by potom 1905 jako kapłan w Seitendorfje swoju dušepastyrsku dźěławosć započał. 1906 přińdże za pomocneho wučerja na katolski seminar w Budyšinje, kotremuž nětko hižo přez 20 lět swoje mocy poswjeća. Z 1911 z wyššim wučerjom, bu jubilar w lěće 1914 přez dowěru předstajeneje wyšnosce za seminarskeho direktora stajeny, hdyž bu jeho předchadnik w zastojnstwje wyšši šulski rada Franc Löbmann za biskopa powołany.

Nimale 15 lět stoji nětko na čole tachantskeje wyšseje šule z natwarjeńskimi rjadownjemi — kaž katolski seminar dźensa rěka — běchu to ważne, čežke wójnske a powójnske lěta, w kotrychž też na šulskim polu so telko noweho tworješe a wo wutworjenje so bědźeše. Ze skónčenjom seminara, kiž swojich khowancow wurjadnje k wučerskemu powołanju přiwjedźe, a z wutwarjenjom nowych šulskich reformow je mjeno Pawoł Löbmann wuzko zjednoćene. Wyšši studijny direktor Löbmann ma zdobom też zastojnstwo biskopskeho konsistorialneho rady, je ze sobustawom duchowneho suda a z lěta 1923 biskopski kommisar šěrych sotrow. Hač do najnowšeho časa nawjedowaše też towarstwowe žiwjenje wosady, wosebje bě z duchownym wjednikom Hilžbjećineho towarstwa.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi zrjadownistwje 5. rjadownje 193. sakskeje lotterije (12 dźeń) padźe dobyče wo 10 000 hr. na cźisło 3022, 33 835, 72 343, 129 940; dobyče wo 5000 hr. na cźisło 117 567 a 130 473; dobyče wo 3000 hr. na cźisła 10 613, 15 921, 19 163, 49 551, 53 327, 53 710, 65 692, 80 748, 82 335, 93 239, 111 629, 117 178, 136 260.; dobyče wo 2000 hr. na cźisła 21 221, 32 797, 34 394, 34 682, 59 060, 65 674, 90 011, 90 051, 95 137, 100 075, 116 826, 119 297, 123 195, 134 561, 146 471; dobyče wo 1000 hr. na cźisła 4022, 5121, 6254, 22 128, 22 802, 24 782, 38 903, 41 547, 41 639, 50 513, 50 724, 53 953, 64 834, 66 962, 72 089, 72 946, 73 545, 74 844, 81 207, 87 506, 101 198, 102 516, 106 086, 109 404, 116 254, 117 282, 122 125, 124 887, 128 988, 132 309, 142 801, 144 073, 145 386, 147 164, 148 534; dobyče wo 500 hr. na cźisła 1661, 2766, 4758, 13 218, 14 414, 16 831, 20 106, 41 195, 50 921, 57 845, 63 640, 63 881, 66 317, 77 864, 78 294, 78 451, 84 549, 88 649, 89 740, 94 462, 94 786, 95 376, 99 352, 102 147, 103 427, 106 716, 108 239, 108 435, 123 120, 129 878, 139 784, 142 700, 144 638, 149 385.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi póndźelnischim cźehnjenju 5. rjadownje 193. sakskeje krajneje lotterije (13. dźeń) padźe dobyče wo 10 000 hr. na cźisło 111 389; dobyče wo 5000 hr. na cźisła 63 599, 79 582, 80 155, 113 838, 143 854; dobyče wo 3000 hr. na cźisła 631, 8955, 21 431, 35 067, 41 103, 53 057, 70 316, 107 586, 110 593, 111 625, 123 588; dobyče wo 2000 hr. na cźisła 25 506, 26 237, 31 762, 35 137, 41 370, 54 856, 58 756, 70 632, 80 788, 100 414, 105 625, 117 856, 126 439, 134 852; dobyče wo 1000 hr. na cźisła 546, 860, 2479, 2795, 12 770, 12 789, 16 077, 19 836, 22 603, 27 296, 43 459, 49 838, 54 493, 54 658, 55 313, 60 869, 62 724, 62 927, 65 307, 73 085, 74 676, 78 954, 82 380, 82474, 82708, 86 865, 91 476, 95 802, 107 959, 108 211, 108 857, 109 244, 113 021, 119 782, 124 840, 134 512, 142 595, 145 968, 148 137, 148 553; dobyče wo 500 hr. na cźisła 3166, 5729, 6148, 9446, 9565, 9922, 13 876, 17 244, 27 113, 32 088, 32 601, 35 887, 39 251, 40 754, 41 356, 43 223, 47 203, 52 281, 53 578, 57 414, 65 357, 65 652, 66 399, 66 410, 67 358, 69 056, 69 545, 71 219, 72 635, 775695, 85 962, 87 365, 95 379, 99 396, 103 997, 114 789, 115 325, 120 642, 122 678, 125 397, 128 218, 139 655, 143 946, 147 788, 148 659, 148 829, 149 165.

— **Mischiński kursuš.** Wjednik Budyšskeje industrielowje-
[illegible]je a pschemyslowje schule, kaze Mittag, wosjewja, zo so w blížschim cźasu w tutej schuli mischtrski kursuš wotmě-
[illegible]je, kiž ma wobkhadowaze jako wyschkolowanje na blížsche mischtrske pruhowanja psched Zitawskej pschemyslowej komoru. Kursuš sapoczinje fo schtwórtk 27. septembra 1928. pop. w 5 hodź. w schulskej sali industrielowje schule. Wobdźelenjerjo pjenjez wuczinja 22 hriwnow, kiž maju so pschi samolwjenju zapłaczicź. Samolwicź maju fo wobdźělenjerjo pola schulskeho domownika abo w kanzlii.

S **Cjornych Noßli.** Dźiwna wěsta nasamnikna sandźenu njedźelu pschi pohdnju pola jeneho tudomneho žiwnoscźerja. Jako bo hródźe sastupichu, běsche tam jena krowa pschemorjena, hdesch bo fo hródźe skubła. Pytachu za njej, nihdźe žana krowa. Słónczenje su namakachu — na
[illegible]ešanjo. Po wuježkim khodźe běsche bo zlocźo do bembiekowskeho seschmjatała. Do wjeseła sažonamakanja měšeschce pak bo hnydom cźežka starosćz, tak wuhli zlocźo po ikhodze dele dojtacź. Njepschemowljowachu želi dołho, ale wutka-
[illegible]dźechu zkhód tolsto še zkomu. Sčyłny muž wsa krowu
[illegible] prednymaj nohomaj na ramjo, druhi dźerzesche ju fa
[illegible]sanjej nosy a tak fo njej zbožownje po ikhodze dele pschi-
[illegible]dźechu.

S **Budestz.** Srudne njeschoże potriechi wožera pódźelu
[illegible]ćwórtku tudomneho kamarja Richtera. Jako bo nan je Budyschin na wrócźi, jeho a cźetu 3½lětny zynk wjeseły powita. Macź pak runje zkokasche a měješche w blisskosći bow z horjez wodu stejo. Njejapzy hólcźik trochu nasad stupi, storcźi do bowa a padny znak do horjeje wody. Mbohe dźęcźo bo jara cźežko wopali. Jo fu hnydom do Budyschkeje khorownje zedowjeli dyrbjeli.

S **Kotez.** Sandźenu njedźelu fwjeczeschcy fo w naschej
[illegible]kemscherjemi połnej zyrkwi žnjowny dźakny fwjedźeń. Někotre wěnuzy, se žita nawite, pschachu knutkowanym Božim dom. Sdźwjedźenske predowanje měješche wasadowy duchowny kajez farar Kanig. Zyrkwinski khór a Parschiski pojawitski khór porjeschescheschtaj fwjedźensku Bożu kluzbu. Knjez wrschefikubleč Lorenz je zynkli nowy wolkarny kemschich darik. — Nihdźe z arow wulku leżownosć z tkěm kemnjeleje Schindlerowcje, kotraż běsche na pschedań pschischła, kupi žebi knjez Gustav Paniz z Kotez za 800 hr. Na nju běchu někotři sajimcy žadźeli.

S **Prochzowa.** W pjatkowym poseđźenju gmejnskich sastupjerjow fo wobsamknu, so ma fo 100 prozentow leżownoscźneho samoźežkowego dawka a 100 prozentow wid-
[illegible]nyšlowneho dawka jako gmejnski dawk wubiracź. Samoźe-
[illegible]żelosći dawk pschewobroschku bo wuschkatkneje sumy na 12 hriwnow klinje.

Z **Kulowca.** W tutym měsacu mózetaj staraj wo-
[illegible]ajkaj z lěta 1866 swoje 88. narodniny swjeći. Njedźelu swjeći je cźesla Michał Kokert a na kóncu mě-
[illegible]saca nócny strażnik Handrij Rosmy.

S **Lutolsčeje dźełarnje.** Tu stej pschebywałoj, 16 a 17 lět starej, do jeneho hata słoczitoj a fo sałožiłoj.

S **Běleje** pola Hródźa. Wuteru rano ¼4 hodź. wu-
[illegible]dyri wobeh w bróžni tudomneho Lyra Madry. Wobja-
[illegible]wobora hnydom sapschimnu a bórzy pschichwata motorista
[illegible]ukawa z Hródźa, kotraż mějesche tři hodźiny dźěłacź. Brózeń z zykymi žnjemi, rataćlimi maschinami a gratami bo zyle wotpali, so ma wobžkodźacź, hačrunjacź mózi sawěsćzene, jara wulku schkodu. Wobeh je po śpacźu z tkěm
[illegible]niška ruka załožila.

Hospodarski rozhlad.

Sćrjedu 19. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dolar	4,193	100 pólsk. złotych .	46,97
1 jendźelski punt .	20,34	100 čěskosł. krónow .	12,425
100 šwajc. frankow .	80,895	100 franc. frankow .	16,73

Barlinska bursa sapisha wožera jara rjetne wiki pschi fo wotdźerbjowanych kursach efektow. Na wikach z dołżanami a rentowymi liscźinomi mózachu wschelake liscźiny powschitkne kursy.

Produktowe wiki pschinjesechu wožera jako slebnjese płaczišnow pschenicy a rožki. Wobeh druzinje sažo 10 pjenjezkow pschibadźiwschcej. Druhe zita na dotalnych płaczišnach wobstejachu. Wožera płaczesche zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,30—10,45 hr., rožki 10,50 hač 10,65 hr., wosymnicźo jeczmjenja 10 hr. hač 10,40 hr., kukurupo 11,60—12,60 hriwnow, wowsa 9,55—10,05 hr.

w termijnowym wikowanju

za september: pschenicy 11,42½—11,40 hr. rožki 11,32½ hr.,

za oktober: pschenicy 11,30—11,22½ hr. rožki 11,31¼—11,30 hr.,

za dezember: pschenicy 11,52½—11,45 hr. rožki 11,45—11,42½ hr., wowsa pak 10,45—10,40 hr.,

za měrz: pschenicy 11,80 hr., rožki 11,75 hr. hač 11,73¾ hr., wowsa 10,95—10,91¼ hriwnow.

Pschistajenja

Murjerjow, Müller w Dubrawje pola Hródźa.
Połzu do domu, Mitka w Drjetwcy.
„ Bogazowa w Hródźu, Selena haša 2
„ Hwězdowa haptyka w Kamjencu.
„ Oberlichowa w Njeswačzidle.
„ Stößwerka w Bitkopizach (Oberschule).
Schoflera, palerija w Kamjencu.
Wlodarskeho, Mitker w Budyschinje na Mužakowskej dr. 4.
Burjadnika kowarskeho, Gnand w Budyschinje.
Stenotypistku w Budyschinje, Połnjoca haša 1, jlawa cźisło 4.

Na pschedań:

Krawa wyšokosmjechelna, Jar w Trjebinje.
Soloma, kowarnja w Dreschcyi Kinje.
Wol w Cyornym Hodlerju 96.
Klamarske wuhotowanje, Hajeschi w Brigitowym dworeje.
Hrjebl karnikłazy z karnikłami, Dittrich we Sdźědźegach.
Meial w Kulowje, Kamjenska dr. 59.
Mechi mukowe, Uhligez konditorija w Kulowje.
Konjel. bratraj Müllerai w Lubiju.

Kamor tischlowy z tischlami, Zöpfelia w Lubiju w Kellingez wołkhodze.
Wokni na parnischcho, w Budyschinje, Dwórnischczowa haša 151.

Soudnišny na pschedawanje

schtwórtk 20. septembra 1928

w Lubiju na Sudnischcze dop. w 10 hodź.: meble, pjatata pita, pischańske strojej, gramofonaj, wjenjezny kamor a wobleč, jmnki nawobtekań a hanki,

w Kamjencu, komorny dom maschinistich tischlow w kojarnach, dop. w 9 hodź.: wickelake drasty a schaty, mužace, žonjaze a dźěcźaze, tkaniny, bušej, kowańska pschiprawa, drasny kamor, vertike, blida, josi, kredenza, schijace maschiny, pischańske blida, tkamaiske pokładnje, žonjazekola, wokrjuga schikleńza, hobańki, lodowy kamor, kojr a ložo, stoły, schicźowe blidko, wuhotowanje lěkarnje, wobraz, stejazy cźahańk, cźajowe blidko a žamowań,

Kubło, kluschcaze Hank swoženjenej Czornakowej, swjedowjeneje Hanczańneje rodźeneje Schneiderez w Rózeńcze. Wulka je nětkle 45 kórzow, posa, luki a ketkow. Gmejnska wyschnosć hódnoti na 21 823 hr. postaja. Domske i pschihwarkom fu pschi semi murjowane. Horni posthod je kjejenżowy. Pschi fu je schcźejenjesom kryte. Twarjenja fu i 12 300 hr. do wopalneje połładnje sapisane. Na pschepadźowanje pschidźe hdło wuteru 6. nowembra dopołdnja w 10 hodź. na Sudnischcze w Kamjencu.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Wiki fu jara měrne, pschi dotalnych płaczišnach.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, ale płaczišny sterje schłabjene.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	18. 9.	17. 9.		18. 9.	17. 9.
Pšenica	266-269	268-271	buny	—	—
rožka	210-213	212-214	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jačmjeń	200-208	200-208	žolte lupiny	—	—
wows	191-201	191-200	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	repa. wosušk	19,40	19,40
pšeńć muka	26-29 25	26 00-29	lany wosušk	23,3)	23,3)
ržana muka	28-30,00	28,00-30	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14,25	14,25	bérnj. kruški	21-21,30	21-21,50
ržane „	14,50	14,10	syno, 50 kg	3,4 -3,9	3,60-4,00
lane symjo	—	—	ržana sloma	0,95-1,20	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńć. „	1,00-1,15	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,15	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jačna „	1,00-1,15	0,80-1,00

Wšědne niezboża.

Na statowej drohi mjez Wótrowozom a Shorjelzom swjeshoži dentist Weickert pondźelu rano wokolo 4 hodź. se swojim motorskim kolom, na kotrymž měješche swoju njewjestu, Margaretu Weinholdez je Shorjelza rodźo, kotruž domoj wjesesche. Krótko psched Lubosom poża bo kolo wjerhacź. Weinholdez dyri wo schtom a westa morwa leżo. Nawożenja fo jenož lohko wobodrě.

Na drohi mjez Zwilawu a Göbmizu sraży njedźelu dopołdnja na Waldschasenskich honach pola Merjany motorowy kolešat, kiž do Göbmizy jedźeschce, do automobila, z Lipska pschikhadźazeho. Wjednikej motorskeho kola, 24-lětnemu kontoristej z Zschopauwy, fo hnydom hłowa rozschcźepi, so we wokomiku mortwy leżo wosta. Jeho jazius, 16-lětni barbjerski wuczobnik z Kamjenicy, bu 22 metrow daloko na polo wjerhnjeny, hdźeż je jadnej hłowu na měsnik padze a bjes wědomja leżo wosta. Też won běsche zlebi nop puknył a je krótko na to w Mezranskej khorownji wumrěł. Wobdźělerjo automobila bu we wobliczu sranjeny.

Njedźelu wjeczor wokolo 11 hodź. dójdźe na dróhi mjez Kesselsdorfom a Grumbachom k cźežkemu wjesdoju z motorskim kolom. Sstyri tśěchirkujerja Hollerja z Braunsdorfa sajedze je swojim motorskim kolom, na kotrymž hišcźeše jeho pschećel Richter hdźesche, do schioma. Wobaj buschtaj z kola wjerhnjenaj. Wjednik kola slemi žebi schiju a wosta morwy leżo. Richter leži cźežkosranjeny pola swojeho zwaka w Grumbachskim hosćenzu.

Cźežke wjesdoje z motorskim kolom sta fo w nozy wot sobotu na njedźelu na dróhi z Hasschtrowskich ku-

pjelow do Adorfa. 22-letni dźěłaćeł Fryz Biedermann a 20-letni dźěłaćeł Kurt Witd zdźěłachtaj z wulkej spěchowoźcu do Sohła. W nahłym sawinjenju dróhi zajědźěłachtaj do schtoma. Kolo cźerćejcha po hrjoły dele Kolejarjej buschtaj 15 metrow dałoko po běrmschćeja wojerhnjenaj, hdźež ł rosraženym nohom morwoj leżo wostajschtaj.

Na staziji Mielejowje pola Petrikowa w nozy tworowaj cźahaj do sho srafyschtaj. Wobě lokomotiwje a 17 tworowych wosow bu ł kolijow cźišnjenych a rozbitych. Jedyn żelesništi sastojnik namaka smjerćej, dwaj ruschtaj cźežko sranjenaj. Wjazy hač 100 dźěłaćerjow dźěłasche na wosstronjenju spowróćenych wosow.

W nozy na njedźelu je motorowy kolesaŕ se Skarbischcej pola Mužakowa smjertnje snjesbožił. Wón dźěłaše po swašu w Nowej Wsy pola Rósbórka nawožnjowu macź se žiwym motorskim kolom domoj dowjesć. Wón so je žiwoj maschinu wo schtom schmórknu a smjertnje padźe. Nawožnjowa macź so thětro rani.

Njedźelu popołdnju wokoło ¼6 hodź. snjesboži na Mužakowskej dróhi njedaloko Derbna Khocźebuski automobil. Prokurist Preß schokoladowoje firmy Burk a Braun wujedźe žehi na słužbny puć a wša žiwoju mandželsku sobu. Na jěsbje domoj sajědźe auto wadobu na Liwej stronje dróhi po wyšnjom brjoły dele. Preß so joško rani, jeho žonje pak so nop dwójzy pukny. Ju dowjesechu hnydom do Khocźebuskeje khorownje, kotaž wokoło 7 hodź. zoma hižom wumrě. Snjesbožanej mandželskaj běschtaj so hakle pisched někotrymi měsazami woženiłoj.

Direktaja němskoflatneje żelesnizy w Nürnbergu wosjewja: Pola wosobowego cźaha 259, kiž se Forchheima pschijědźe, wujědźe sobotu wot 11-ju ¼4 hodź. pola Muggenbergskeje stazije pschi přejědźenju wuhibaka II wosobowy wós ł kolije a so powróći. Dźěcźo ł Nürnberga, kotrehož mjenu hischcźe njeje znate, namaka smjerćej. Wětši Kunstmann ł Nürnberga bu cźežko sranjeny, jemu so cźuwy rostřchadźechu. Wšěm dalschich wosobowm wotekdźe ł lohkimi sranjenjemi. S kajkeje pśiśicźiny je wós ł kolijow wujěł, njeje hischcźe znate. Wjeczor 1/27 hodź. nożachu cźahi po potrjechenych kolisach sabo jěsbjacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* © **Drježdźan.** (Ssamomordarstwo.) W Zwingalskej dróhy w Drježdźanach hebi 57-letnja mandželska ł pluwowym sajědźocźenjom žiwjenje swoje. Požnyny na saswoženje njeměješe wuhibka. — W Drježdźanskej holi namakachu schtwórtk Drježdźanju kontoristku satkelenu. Ssamomordarka běsche 28 lět stara.

Přilopk.

* **Sylna kurjawa pschi delnim Lobju.** Poslednje dny po powěsći ł Hamburga na delnim Lobju kurjawy dla łódźe njemóžachu jěsbić. Wot pjatka wjeczora w 10 hodź. hač do soboty njeje žana łódź na morjo wuješła. Wobchad pucźowazych so w Hamburgskim pschistawje pjatk nakhwilnje pschetorhny, dokelž běsche kurjawa pschehusta.

* **Slimk w Romje.** Pjatk w Romje hyłny slimk padny. Woda pócźe wjele dróhow a pirgow. Wona běsche ł winu, so elektristi prud wutwoła a wobhydlerjo italskeho hłowneho města pschebywachu pod nozy w cźemnosći. Na mnohich městnach dyrbjesche wohnjowa wobora sapschimnyć.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischi schtwórtk:** Samrócźene hač kurjawojte. W Jendźelskej sabo rjenje a žuchło, ale khłodnischo.

Po poślednich powěsćach je wichorowa katastrofa, kajkuž tam njepomaja, kupu Portoriko w južnjej Ameriji potrjechiła a potom też hischcźe dźěł polkupy Floridy sapuscźiła. Kupa Portoriko je wulke sapuscźinischcźo. Hač dotal su 253 morwych ł rospadankow wurhyli, ale wokoło 2000 ludźi hischcźe pod rospadankami leži. Wěsne schkody 100 miljonow dollarow pischesahaju. Žyte gmejny su so je semje smjetle.

Na kupje wulki hłód knježi. Hłodu mrějazy wobhydlerjo ł wulkimi cźrjodami po gmejnach cźahaju a hdźež su so pschedawarnje žiwnosće ł wichorom pschelutowałe, je wurubjeja. Knježeństwo je nusowane było, wobłehnjeništi staw pschipowědźiś.

Też na Bahamaskich kupach je wichor wulke sapuscźenje nacźinił. Hłowne měšto na tychle kupach, Nassau, je zyle wot žiwěła wotsamknjene.

Pódźelu popołdnju je wichor Floridšti brjóh sapuscźił a krajinu mjes Miami a Palm Beach wupuscźił. Schkoda na Floridje pak je mjesticha dyšli na Portorifo.

Też na franzowskich kupach mjes Antillamo je wichor wulku schkodu nacźinił. Na kupje Pointe a Pitre je so wjazy dyšli 500 domow smjećiło, a tyšazy domow su so zyle wobschkodźiłe. Wichor je twarjenja pschedměsta Pointe a Pitre dospołnje wotnjesł. Nětdże 300 ludźi je tam nahłu smjercź namakało. 235 cźełow je so hižo namakało. W Marie Galante, w Grand Bourg a Port Louis je so 200 cźełow naliczyło, tak so liczba sarajenych na franzowskich Antillach nětdże 500 wuczinja.

Listowanje.

R. B. Pschiňdźe na to, kak so ł najeńkimi wujednacźe. Njedóńdźe pak tajkemu wujednanju, so schtomy a kěrcźi łopjerźicźe a hódnoseź saplacźicźe, dha ma so wěsywustojny łtyhčhcź a ju postaji. Na druhej stronje pak ma najeńk prawo, hdyž je wšacź a wschо tak pschiprawicź, kaž je to prjedy było.

Pischerjelej Bahutkwalej Z. w M. Wola Waš je so žitny bruchł na žitnej łubi sahnjedźił. Saniczica móhli tuteho schkódnika ł jedowitymi dymami, ale to macźe wobuzne wuschparanje. Najlepje budźe, hdyž žito ł bruchkami łkrje a lepje pschedacźe. Njebyjapjeće wone jene abo dwě lećze wjazy na łubju ani w mach je wschitajejeće. Tu khwilu wschak žito wjele njepłaći, so móhli Wam radźieć, je hnydom pschedacź. Staiće tute miłocźene žito do měšnoschowy, hdźež tuteho nicźaka mache. Hdyž léto abo dwě žane sorno na łubju nje pschińdźe a też žanych druhich symjenjow nic, buch Wam wot so sandże.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Pola pśa, kotrehož su 24. augusta w Pawcźinach zadarili, su stajenosći swědźiłi.

W Kamjenzu, 17. septembra 1928.

Hamtske hejtmarstwo.

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Jednota“ přeprošuje wšěch lubych sobustawow a lubych krajanow na kemše ze serbskim předowanjom na njedźelu 23. sept. rano we 8 hodź. do kapale w Taschenberg-Palais, cyle blizko Dwórskeje cyrkwje. Přileżnosć k spowědźi wot 7 hodź.

Kedźbu! Nawječorny wokrjes jednotow „Sokoł“ ma štwórtk 27. późnjenca wječor we 8 hodź. w Patzenskim hosćencu swoju štwórćletnu zhromadźiznu, na kotruž so wšitcy přeprošuja a nadźijomnje też swoju towarstwowu winowatosć dopjelnja. Přez.

Komorow. Jednota Sokoł ma přichodny štwórtk wječor ½9 hodź. na Kačcej kórčnje zhromadźiznu. Wšitcy dyrbja přińć, wosebje też pasivne. Přinoški dyrbja so zaplaćić.

Malešanski zwučowanski wokrjes Poršicy, Rukowin, Radwor a Malošecy. Přichodnu sobotu 22. 9. 28 wječor we 8 hodź. w Poršicach wokrjesne zwučowanje. Přikrywy (deki) za nócźich sobupřinjesć. Kóždy zwučowar dyrbi měć zwučowańske kolowy, pak kupańske sobu. Kóžda jednota njech je zasy pjena. Na zdar! Bart, nawodnik.

Malešecy. Jednota Sokoł ma jutře štwórtk 20. 9. 28 zwučowanje a měsačnu zhromadźiznu.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa štwórtk 20. t. m. ½9 hodź. Ważne dźěło, tuž wšitcy z dypkom! M. H.

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk wječor ½9 hodź. zwučowanje.

Zwjazk Łuž.-serbskeho Studentstwa. Wubjeńkowne posedźenje budźe sobotu, 22. nóžnjenca pop. w 4 hodź. w „Serbskim Domjo“. Přitomni njech lubje wšitcy sobustawy stareho wubjerka a noweho předsydstwa. Dale namolwju wšitkich zwjazkarjow — akademikow, zo bychu přitomni byli, dokelž so wuměja wólby zastupjerjow akademikow.

Měrćin Nowak.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marco Nowak. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Pučmank w Budyšinje. Za hospodarstwo: Arnošt Barth w Brězowcy. Za nawěsći: G. Jauk w Budyšinje.

Wupjerki

jenož najlepše twory

80 cm šěrokosć m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25

Spomjatne herbite poštužowanje!

Andr. Kasper
— mišnjel A. Pilopp —
w Budyšinje, Burglehn 11

Kowańja
na wsach je přihódnje na předań abo k přenajeću. Poskićenja pod „E 21“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Mužace a žonjace šaty, přešiwaki za loža, dźěćy a klanki
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9.

Pisanska mašina
nowa z fabriki, je wosebitanjo na předań, też na wotpłaćowanje. 15 hr. napłać, a kóždy měsac 15 hr. wotpłać. Poskić. pod E 28 na wudawarnju „Serb. Nowin“

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy
....
Wosebity dom za serbske drasty
Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych pocehnjenjow atd.
Čorne a brune kašmérowe rubišća, suknowe tkaniny atd.
Trodle, knefle, posamenty
Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbujće wupołożenja mojich 9 wukładnych woknow!

Cěridne riemjenje
z dobreje kože, wusk za pasy, masinski tuk, motorske a masinske woljo, tuk za wozy, kopytnjak
poručuje tunjo w zarucy kajkosći
Otto Büttner
(mjenjeł S. Laskowski)
w Budyšinje na Hłownej torhošći

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nasl.
w Budyšinje
na Driewowych wikach 21

Mody kón
je na předań
we Wudworju 3 p. Wor

Město kartkow!

Korčma na Horje
Sobotu 22. sept.
swinjorězenje
njedźelu 23. sept.
swjedźeń nutrčehnjenja
Přećelnje přeprošuje a wo bohaty wopyt prosytaj **J. Röbl a mandź.**

Serbski Hospodař
Ratarske wulkowukowanske towarstwo z wob. r. w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje přeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlepšu lanu mučku 38 %.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńtnu rožku.

Najlepši 20 %
Allgäuski Limborski
Dołhi twarožk
punt **65** pj.
Wikow. z butru **Kunella** na Bohatej hasy 16

Hojeński magnetisěr Hofmann
hoji čuwowe a cźelne khorosće, cźežke mysle, wić, ischias, drjenje a wšě organ. bolosće. Wuspěšne hojenje!
Rěcźne hodźiny:
kóždu sobotu w Budyšinje w hosćencu „Stadt Zittau“ wot 9—5 hodź. ☞ Na přeco přińdu też do domu.

Dla pobrachowaceho ruma mam hnydom na předań
motorski młócak, nowy z fabriki
zubkaty młócak,
2 Lanz-bulldogaj
běrnyhrjebak, trjeb. ale nimale nowy
wosob. awto 5/20 PS, trjeb. ale modern
Carl Gast w Budyšinje na Drjew. wikach

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. kniharni“ w Budyšinje skupi. Wukhadza měsačnje a płaći štwórćletnje 2,40 hr.

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2755
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje =
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druhich

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pł. Wudawa a dźěli Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy nawěšćki płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifie. n n

Čisło (Nr.) 221 — Budyšin — Šćwórtk, 20. septembra 1928 — Bautzen — Ročnik 87

Němski kancler wo Genfskim jednanju.

Němski kanzler Müller je frjedu nowinarjam wo Genfskim jednanju rozprawił. Praji, so žo w prašchenju wuměwobdźenja Porheinskeje w Genfu njeje žaneho praktiskeho wuspěcha dosahło, so pak žo wunoschi Genfskeho jednanja pschezo njezmě pschenišku powažić. Dobyło je němske stejišćo, so w kóždym z wobeju nadawkow, kaž wo wuměwobdźenju Porheinskeje, tak wo wuprawjenju wotschkodźenskeho prašchenja, dyrbi žo wotzehje jednać. Jistne je, so też němske sajimy žadaju, so by žo wo tkónčenym wuprawjenju wotschkodźenja jednało. Pschi tym zmy žo jenož dyrbjeli dźaka sumnyć, kaž so by žo europiska fronta pschećiwo Sjednoczenym statam tworiła. Na francowskej stronje pjecza pschešwědčenje knježi, so móža wězywustojni hižo za někotre měsazy k positiwnym wunoschkam dóńć. Němski kanzler žwoje měnjenje wotpjetuje, so budźa wuradźenja dołhi czaš žadać. Wuradźenja pak njesměja praktiskeho wunoschka, jeli so žo pschi nich Sjednoczene staty polnózneje Ameriki njewobdźěla. Němsku wotpółkanzy a němske knjeżerstwo njebudźa žanej kommisiji pschihłosowacz, kotrejež mandat by dale léta 1935 tref.

Bayerski namjet.

Bayerske statne knjeżerstwo je němskeho kanzlera Müllera namolwiło, so by do Barsina konferenzu statnych a ministerskich pschedsydowm němskich krajow swołał, so bychu wo wunoschku Genfskich jednanjow a wo wuměwobdźenju Porheinskeje radu składowali.

Nadpad na jenoho mecklenburgskeho ministerialneho direktora.

Wutoru dopołdnja je w Schwerinje mlody cłowjek ministerialneho direktora dr. Brückнera, prjedawšcheho mecklenburgskeho justizneho ministra psched knjeżerstwowym twarjenjom z pžbyczim kschudom, do kotrehoż bě zuk swjatany, do njeswocza schwinył a jemu brillu rozbił. Potom dr. Brückнera z kschudom psches hłowu pjerjesche. Se skrocženjom krajneho schulskeho radźiczela Pulsa žo nadpadnjeny dalschich pukow sminy. Nadpadnik mócjesche bjes sadźiwka czekneć. Dr. Brückner prajesche, so jeho njesnaje. Podawizna pak žo bórzy rozsaźni. Nadpadnik, kotrehoż dr. Brückner nochapsche znaty, žo jako jeho bratrowz (bratrowy syn) wupokasa. Tón bě žo hnydom po nadpadze statnemu rěčnistwu stajił. Bratrowz dr. Brückнera hłuboko hidźesche a sazpiwasche. Dr. Brückner je žo po wuprajenju rěčnika dr. Uhlhorna w Rostoku pschećiwo žwojej czetzy pschieschoł. Na to je žebi czetku po njeporadźenym žamomordarstwje lětža w julisu z jeđnej žalbu sawdała. Tychle podeńdźenjow dla žu dr. Brückнera hižo sapoczatk augusta z Brückнerez žiwóźbnehu swjasła wujamknyli. Nadrobniše wobstejnosće nadpada žo dże se žudnistim pschepytanjom rozsaźnja.

*

Wo nadpadze na ministerialneho direktora dr. Brückнera je rěčnik Uhlhorn w Rostoku sledowaze wuprajił: Nadpadnik je blizki pschiwuzny ministerialneho direktora Brückнera. Tón je jeho pschi nadpadze spóznał a jemu „Ty“ rekał. Nadpadnik je po nadpadze do hotela „Nižanskich dwór“ schoł, so by mi podawk dźelił. Potom je hnydom na statne rěčnistwo schoł, hdźež je rozesłajał, schto je jeho pohnuło, nadpad na wuja sćinić. Pschičina k czinej je sledowaza: Woženjeny ministerialny direktor dr. Brückner je lětha w měrzu jenu czetku, kotruž bě jemu jejny nan k jeho wotzebitemu schkitanju poručił, na shromadnym puczowanju do Alpow spkažnje strjewužił, a to, dokuž bě žo ministerialny direktor dr. Brückner jako pschewodźer tejele czetki z pschipomnjenjom poskićił, so je wona potom łžpje wobarnowana. Njeseložowna czetka je lětha w julisu po njeporadźenym spytanym žamomordarstwje bleschu akkumulatorstreje likalny wupika a je we wulkich bolescach z winu ministerialneho direktora dr. Brückнera sa 24 hodźin wumrjeła. Dla tehole wotzebje njeczežneho sadźerżenja a nikkeho njekniczonneho smyślenja ministerialneho direktora je spomnjeny pschiwuzny ministerialneho direktora dr. Brückнera sjawnje pschemorskał.

Preco wjacy ludźi do Stinnesoweho jebanstwa zapleczenych.

Stinnesowa należnosć je žo někto też na sastojnikow wupschestrěła, kotrišž žu z pschipowědźenjom wójnstwe požczonki czinicz měli. Pschećiwo **dwěmaj sastojnikomaj je žo disziplinarne pschepytanje sawjedło.** Wonaj staj we prěnim rjedźe **pschikrunanje** wobstarałej dyrbjałoj, kotrejž je žo mjes sarjadnistwom němskostatneho dołha a wožobami cźinilo, kotrejž žu wójnsku požczonku pschipowědźile. Sda žo, so staj sastojnikaj tkórzy bjeskedźomnicze dźěłałoj. Sćěhowanje sa winikami žo pschezo dale rostsěrja. We blizšichim czaju maju žo hischeze wulke pschestupjenja wuczakać.

Woporv wójny.

„Reichsbund“ organ němskostatneho swjasła wójnskich wobschkodźenych a sawostajenych padnjenych wojakow je wunoschk liczenja wójnskich woporow, kónz mesc 1928 we zyłej Němskej pschewjedźeneho, wosjewił. Tale statistika praji, so je w Němskej 2½ milijona wožobow, kotrejž maja se žiwótnowej wójny prawo na statne sastaranje. Do nich słuschaja wójnscy wobschkodźeni, wojerske wudowy, wojerske žyroty a starschi wojakow. Pschi tym žu žo z wójnskich wobschkodźenych wschitzy wujamknyli, kotrychž dźěłarska móz je wo mjenje dźěli 25 prozentow schkodowała. S wojerskich wudowow žu žo wschě wusamtke, kotrejž žu žo sažo widałe, a z wojerskich žyrotow wschě, kotrejž žu 18. léto žiwjenja pschekročile. Liczba starschezu wojakow je žo z tym powyschiła, so žo jenož „potrěbni“ poddźerjaju, a so se sestajenjom starschezu wěso liczba tych, kotrišž žo njemóża wjacy sežiwicz pschiběra. Po wschěm statistika pokazuje, so w blizšichich letach njeje žanych wuhładow, so žo liczba wójnskich woporow a z tym kwitowace wójnste cźeże pomjeńscha.

Jednanje wo němsko-pólskim wikowańskim zrěčenju.

Pschi nětcźišchim jednanju mjes Němskej a Pólskej wo wikowańskim zrěčenju žo z wobeju stronow pyta **pschesjenosć po możnosći na dospołnym a schérokim podłožu dozpiecz.** S pólskeje strony žo praji, so móża sa Pólsku jenož wikowańske zrěčenja smyšl měcz, kotrejž jeho ratarskim wupłodam pucz k němskim wikam wotewrja. Žadanje sa wuwos wěsteje liczby žiwych žwinj so z pólskeje strony njespuschcźi. Wuhlowa konferenza blizšiche dny žwoje dźěła na někotre dny pschetorhnje a w blizšichim czaju do Jendźelskeje pojedże, so by žo w Londonje pschi wuhlowej konferenzy wobdźělika.

Kommisija bjezstracha wo prašenju wotbronjenja jedna.

W tsećej kommitśiji bjesstracha wo prašenju wotbronjenja je rozprawnik czěskosłowakiski swonkowny minister dr. Benesch pschehlad politiskeho położenja podał a na pokrot, dokonjany w internazionalnej organizaziji bjesstracha, pokazał: Locarno, Kelloggowy pakt, swjatši pschećelstwa a rozrihazych žudow, kěžka w Genfu wudźěkane, žu dowěru sbudźile, so je žo nowa etappa we wotbronjenistim prašenju pschešchła. Rěcznik praji, so by dyrbjał datum sa swołanje pschihotowazeje konferenzy tak bliski, kaž jeno možno być.

Hinaschejho mjenjenja bě pschedbydła wotbronjazeje konmisije, jendźelski wotpósłanz Loudon. Se swojej rěcu wschitkich pschećelach. Nětrěbne je, praji, swołwa pschihotowazu wotbronjazu komisiju swołacz, dóńź staty njejsu swadu wurunale, kotrež žu žo pokasale. Myšlu žebi, so njeje možno, naschu kommisiju tak dołho swołacz, dóńź wulke namórske staty njejsu k dojednanju doschle. Loudon namjet poda, so bychu žo po możnosći bórzy sastupjerjo pjeć wulkich namórskich statow w Parižu sešchli a žo prózowali, dojednanje dozpiecz. Njepschewoznjemy samolwitosć za swołanje wotbronjazeje konferenzy z hinaschimi wumělenjemi, chiba so by shromadźizna Swjasła Ludow nam k tomu poručnosć dała.

Napjatosć w Awstriskej.

Napschećiwnosće mjes měsačnzanskimi stronami a socialdemokratami žu žo dźeń a bóle sthórschile. Socialdemokratojo žu pschećiwno powyschenju wotnajerskeho prašenja w klarych domach a žadaju, so by žo parlament rospuschćił a so bychu žo nowowólby wupisałe. Tole požadanje na to sakožuja, so podroženje wotnajeńskeho pjenjesa njeje w programje žaneje politiskeje strony było, a so je nusne, so bychu też awstriscy wuměwolerjo w tejle wězy žwoju wolu wuprajili. Pschećiwno tomule žadanju tkórzy socialistojo njejsu, w žwojich nowinach jemu pschihłožuja. Pschi nětcźišchich wobstejnosćach móże žo z nowymi wólbami liczicz, kotrež bychu žo sapoczatk pschichodneho léta wotmeńe.

Dźiwajo na stejišchezo mnohich tkórzy socialistojo wuměwolerjow k prašenju powyschenja podružnińskeho pjenjesa, je žwjatkowy kanzler požčat se socialdemokratami wo prašenju powyschenja podružnińskeho pjenjesa jednacz a mójno je, so žo z nimi dojedna.

Pschećiwno strachej, so žo domowniske wobory na žwojim sjedźe w Nowym Winiskim měsece 7. oktobra z republikanskim schkitanišchim wujaskom do pukow dadża, žu wupucz namakali. Knjeżerstwo dże poručicz, so žo domowniske wobory 7. oktobra w Nowym Winiskim Měsece dopołdnja a hobustawy republikanskeho schkitazeho swjasła popołdnju zhromadża.

Mjes tym radikalni z wobeju stronow žwowa socialistow a měšczańske strony na žo schćěwaju. Winiske nowiny pischu, so žo mjes hobustawy domowniskich woborow wschudże tkórzy rozdźeleja a so žu tež madźarske Leventiske swjatki pschi mjeju pschihotowane, schtož sajo na wěsce žwižowanje awstriskich domowniskich woborow z madźarskimi Horthyowymi bandami pokazuje.

Socialdemokratiski schkitazy swjasł je pschihotowdźił, so žo 7. oktobra pschi demonstraziji we Winiskim Nowym Měsce wschě dźěłaczerske politiske a dźěłaczerske towarstwowske organizasje wobdźěla. Republikanski schkitazy swjasł je jenieczy nadawk pschewzał, demonstraziju schkitacz. Wón ženje njeje fo w ratarskich stronach sjedźował. Sjězd domowniskich woborow w industrijowym měsece dyrbi so tohodla jako wuznadanje dźěłaczerjow wobdźěladacz, wón ma samyšl a wotmyslenje, njemery studźicz. Schkitazy swjasł sa shromadźeńskim prawom hinakmyslenskich njepschima, tola runje tak mało cźerpi, so bychu dźěłaczerske organizasije nadpadam fazistiskich bandow wustajene byłe. Tohodla je sa 7. oktober wobschěrne pschihotowanje cźinił.

„Czerwjena khorhoj“ pische, so socialdemokratojo zofata a pschedsydstwo kommunistiskeje stronu je tohodla wobsamkło, „dźěłaczersku woboru“ załožicz.

Mzdowe wojowanje francowskich železnicarjow.

Železniczarjo francowskeho železniskeho towarstwa „Provence“ žu wutoru wo połnozy do schtwórtkowej dopołdźinskeho protestowańskeho strajka zastupili. Wot 14 měšazow wonni wuschdźachu mzdu žadaju, hacz dotal pak žo jich žadanje njeje dopjelniło, hacžrunje je žo jim wjetsche mzdu pschisłubiła. Strajkowarjo žadaju, so by žo kóždemu z nich 500 frankow wupłaczało a so by žo mzda se skutkowanjom wot 1. julija powyschiła. Jeli so by žo tole žadanje zazo wotpokasało, dźeńdźa 1. oktobra strajk pschipowědźicz.

Železniske towarstwo je, so by internazionalnu wobchad pschi francowskej riwiery zyle njesastał, dwaj cźahaj z Marseilla k francowskej mjeju srjadowału, kotrejž injenjerjo wodźa. Pólta žwoju słužbu z automobilom wobstaruje.

Pilsudskeho dźeńa krala scźini.

We Warschawje je so tele dny sjězd pólskich monarchistow wotmeł, pschi kotrymž bo 1500 wotpósłanzow je wschědź dźěłow Pólskeje wobdźěla. Sjězd je marschallej Pilsudskemu hołdowanjki telegram pósłał, w kotrymž žebi pscheje, so by pod jeho knjeżerstwom zazo **kralowska khorhoj z Warschawskeho hroda žwónci sjednoczenje Pólskeje z Litwu pschipowědała.**

Tónle telegram je wjeso pschede wschěm w Litwje wulkej wjeczi cźinił. W Litwje w tymle programje nowu pucz widźa, po kotrymž ma žo pólsko-litewske prašenje rozrihacz. Pólska by pjecza hnydom monarchiskim statnu formu pschijała, hdy by na tajke waschnje žo składnosć politiczika, Litwu z Pólskej sjednoczicz. Tak lohko, kaž žebi monarchistojo postajenje monarchie w Pólskej pschedstajeja, pak to njeby zazo. Sozialistojo a demokratojo bychu republiku zakitali a Pólska by žo do smutkownych njemerow storhła, kotrychž dyrbi žo dla žwojeho njepschichódneho położenja njes Rusčej a Němskej hladacz.

Wólby w Swedskej.

S wólsłowu w Schwedzkej ſu wumoſchli ſe 27 wokrejſow ſnate. W pośledniim Stockholmſkim wokrejſu ludze ſo pjatk wolicź.

Wuſwolilo je ſo 67 konſerwatiwnych (dobytk 8), 26 ratarſkeho ſwjaſka (dobytk 3), ſ liberalnych 3, radikalnych 27 (ſchkodowanka 2), ſozialdemokratow 83 (ſchkodowanka 13), kommunistow 6 (dobytk 2).

Wótre zakročenje přećiwo swobodnym murjerjam w Spaniskej.

W Madridźe je policija tamniſchu łožu ſwobodnych murjerjow pſchepytała a łožineho wulkomiſchtra Daniela Angujana a nekotre druhe wołoſby ſajała, kotrejž tam runje pſchebywachu. Wjele pißmow ſebrawſchi je policija kajatych do hłownicho Madridſkeho jatwa wotliczła, hdźež ſu despotaje wot wołtkhada ſ druhim ſwětom wotſamknjeni. Dwaracnje ſwobodnomurjerſkeje łoże je ſo ſaſyglowało, a pſchiſtkody k njej ſo wótro ſtrašeja. Też w druthich ſchpanjiſkich měſtach ſu ſwobodnomurjerſke łoże ſamknyli a ſwobodnych murjerjow ſajeli.

Kommunistiske nasylnosće w Sagriebje.

Ćłeſa 200 młodoſtnych kommunistow w Sagriebje je wutora ſtoku Kubanſkich kołakow, kotřiž chżachu jěſdne pſchedſtajenje wotmeć, na drohy nadpadła. Kommunistowje do kołakow, hdyž po měſeje jěchachu, kamjenje mjetachu a ſ tym tſioch jěſdnych, mjes nimi kołakſkeho generała Pawliczenka, ſranichu. Na to njekrałnjim kołakam khorkoj wintorhnychu a jin ſpalichu, wołajo: „Prawa ruſka khorbaj je cźerwjena!“

Bołharska požčonku Związka Ludow dostanje.

Rada Związka Ludow je ſa Bołharſku požčonku k podpieranju bołharſkich cźerwjenjowow we wyſokoſći 5 milijonow puntow ſterlingow (100 milijonow hriwnow) pſchiſtwiła. Dźeſ požčonki dyrbi ſo też mjes ludźi, kotřiž ſu ſe ſamjerjenjom ſchkodowali, rozdźelić. Požčonka Związka Ludow ſa Bołharſku może ſo wětſo k podpiſanju we bankach wupołožeć. Bołharſki finanzny miniſter Związkej Ludow dźak praji. Wobſtankujenje Związka Ludow ſo jako dowěrjenje k dotalnej bołharſkej mjerowej politiky wobſtaruje, kotraž ludźe też w pſchichodnje ważny element ſa ſałkowanje měra a porjada na Balkanje.

Nowe njemcźy w Marokkowskej.

Kaj „Echo de Paris“ powě, ſu franzowſke wojeſke kſadła w krajinje pola Dad'a wotſpjet na ſkózkarjow bombu mjetałe. Też na lěhwa ſkózkarjow w Thivet-Faraun a Bu Merar ſu ſo bomby ſunjetałe. S tejele powěſće je ſjednaſ, ſo ſu riffaj Kabylſko-frowa pſchećiwo franzowſkemu kněžeſtwu poſtajili.

Hoover je wólbnu agitaciju započał.

Republikanſki kandidat na preſidentſtwo Sjednoćenych ſtatow Hoover je wuturu wólbnu agitaciju w měſeje Newarku w New Jerſeju ſtacje ſapoczał. W ſwojej rěči praji, ſo mſedy a ſeſ'wjenje dźěłacźerſtwa njeſtaj ſenje tak wuſpołne było, kaž ſa poſlednje ſydom lět republikanſkeho knježerſtwa. Sporoſcź amerikanſkeho ludu, wołoſbje pak amerikanſkeho dźěłacźerſtwa, **do khětreje měry wot ſej tamnſkich ſłowjanſkich tarifow a wot ſamjerjowanja pſchiſcźeſenſtwa** wotwiſnje. Hoover pſchipowědźi, ſo ſo ſtyki mjes kapitałom a dźěłacźerſtwom a wudoſkonjenjom nětcźiſchego hoſpodarſkeho ſyſtema dale pohubja.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Stwórtk 20. pożnjenca.

Fausty — Eustachija.

Ze zbérki „Serbow 365 a 1“.

† 1898 August Rjeda, syn fararja Jurja Rjedy w Borſći, jako farař ſerbſkeje cyrkwje ſwj. Handrija w Mužakowje. Jeho dźěd běše ſerbſki kubleř w Khanecach. Tón je dwěmaj ſynomaj ſtudować dał. Druhi jeho ſyn běše hač do léta 1858 z fararjom w Hodźiju, jeho ſyn běše znaty protykař a wótcźne Robert Rjeda w Barée, jeho ſyn je zaſłużbny farař na wumjeńku w Budyſinje Pawoł Rjeda. Wſitcy Rjedojo ſu ſwojemu ludej ze ſwěru wućeſtni. Jako farař w Mužakowje měješe drje najwobſćěrniſu wosadu cyłeho ſerbſkeho kraja zastarać. Też Běła Woda tehdy k njej ſłuſeše. Dźeſać abo hiſće wjacy pohrjebniſćow ſo w njej namakachu. Tuž zawěſće njemějeſe khwile, ſo wjele wo druhe wědomoſtne a literarne nadawki ſtarać. Wſitcy jeho wobdźěwachu, kak móžeſe ſwoje hornſke zaſtojanſke dźěło wukonjeć. Wón praješe: Z Božej pomocu.

† 1898 farař August Rjeda.

* 1747 Jan Bjedrich Fryco, farař w Golkojcach, přełožeř ſtarcho teſtamenta.

Kak rjenje hiſće kćěje
A wótcźko zwjeſela,
Kak lubje ſo tu ſměje
Tych kwětkow późdnjička.

Njech k ſwjatokej też zwoni
Khóđ lěta ſpóſnjiwje:
Ptak nowu bróždu honi
Za nowe žiwjenje.

Proć njewjedrow ſu zloby
A ſtrašne hrimanja:
Tak też nam do wutroby
Měr Boži přikładźa.

Handrij Zejleř.

Přiſłowo: Młody pohonč rady praſka.

*

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor je 7 hodź. barometer 748, hygrometer —1, thermometer we dnju +22. Dźiſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —5, thermometer w nozy +13. — Wichadły na ſuchu, nowak malo ſo pſcheměnjaja wjedro. — Wulkiſt pełnoćnje niźuth je ſo Bohuſej ruce minuł bjes teho, ſo by nam dohonjace maćenje pſchiniełł. S wječora pſchichadźa lubo ſyłma wſchitka a lubi nam dale ſuchu, wobſtajne a ſtejce ćłołe wjedro. Wot junſtja ſem, pſchez ſchtyrjoch léta, njejſmy žanehu pſchemjenjowjeznu ſtejcu wjazy mělł. Jutſe pjatk ſtchadźa ſłónjeſko 5,43 hodź. a khowa ſo 6,03 hodź. Měſjacź ſtchadźa pſchipołdnju 12,40 hodź. a khowa ſo wjeczor 8,38 hodź.

— **Kermuſchu** ſwjeća tule njedźelu Homory a Wojerezy; njedźelu ſa tydźeń, 30. ſeptembra pak Budeſtezy, Hajnizy a Hóhiza.

— **Sapiſowanje wozſobow a dźěłarjow** budźe lětſa ſaſo po ſtarwje 10. oktobra. Poſtajeny cźeſk ſa podpiſowanje je na formularach wohnamjenjeny. Samowitły ſa prawe a dypkowne wupjelnjenje tutych liſcźinow (Haushaltungslisten) je měſtjeř bydlenja abo dźěłarnje abo jeho ſaſtupjeř.

— **6. poſawniſti ſwjedźeń** poſawniſtich khórow Drjezdźanſkeho wokrjeſneho hejtmanſtwa wotmě ſo ſandźenu njedźelu w Dippoldiswałdze. Wſchi rjanjom wjedźeja ze ſche wobdźělenje wobydleřſtwa jara bohate.

— **Cźežkemu njeſbožu wuczeknył.** Wječera wjeczor we 7 hodź. bjes mała njemſka autowa dróžka na rózku ſeła Seerhiſkeho Domu młodeho kołojeſdneho pſchejedźe. Kołojeſdny pſchiſcźeri ſwoje koło ſe Swonkowuce Lawiſkeje ſcźeſny a dźiwſke ſo na Krónprynzowy móſt wjinjez. W tutym wokomiku pſchijědże auto ſ jara wulkej ſpěſchnoſću ſe Smitſkowuce Lawiſkeje haj dele a jědźeſche na Swonkowu Lawiſu haſu. Młody cźłowjek ſtrach ſpóznichi, ſwoje koło puſchcźi a wróćoſkoći. Automobił koło njeho jědże a ſadnje koleſo ſnieſi.

— **Hólcź do auta ſabjeřał.** 4lětni hólcź, kiž wjera popołdnju wokoło 5 hodź. na pokuſchinu khódnikowu Kamenſkerſkeje dróhi ſ druhimi dźěćimi pſchebywaſche, nadběhny pſchez dróhu běžeſche. Jeho wobydlowany automobił, kiž i mějta pſchijědże, ſtrabny a w ſtronu wjerchny. Pomjenjo ludźo hólcźka ſtehnychu a jeho nanej pſchepodachu, kiž běſche njeſ tym pſchijěchał. Sawołany lěkař ſtwjerdźi, ſo hólcź ſo hóſć cźeſku na ſadſowej koſći ſranił a da jeho do měſchcźanſkeje khorownje dowjeſeć.

— **Kradnyli** je nóchći w nozy na 17. 9. 28 ſ jeneje jahrodnjeje hoſpodarje w blížſcej wokolnje ſonjaje jědne koło ſtanki „Bremenbor“ cźo. 1392 209. Wo wobſtarjenje ſdźelenja proſcźu kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Radujchtinje.** Pſchez nóchże 3 njedźelemi ſo w jeneje ſtudownieje ſchatowneje hrjebnje kradnyli mjedźne rózki koſchłu, ſonjazu dujſion koſchłu, 2 ſonjazej ſwjeſe, dźěćazeje khołowu, ſchemtko (wſchitko běłe, wotſamknjene ſ F. S. a C. S. abo M. S. — 11. 9. 28 ſo poſtajeny ſu ſ jeneje wotſtajenje iſtanych koſow wot jeneje kradnyli elektriſku ſwětłowu maſchinu bjes ſwětłowe taka a kabla. — W cźaſu wot 16. hač do 18. 9. ſ jeneje ſahrody ſady Michałſkeje ſtarkuje kuſoſty jabłukow pſchedeſchcźnił ſ cźerwjenej płachtowinu poćežanjemi wozami njerjeſche woćźinjeny w pjaterku nóžde 1,70 m. a wjeſche żołty drjewjany kij. — Wo wěſowne pſchezpołożenje proſcźu kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Budyſchi pósći ſamt nam ſdźěli,** ſo do manowſkeje krajiny pola Hornjeho Zahrowa (Ober-Sohra) hač do pſched knjeſom nimſkim prejiceritom parada nimſkich wojakow wotměje, wobſtejny pósłowy omnibuſ mjez wowiſchcźe konſtrukcije 26 ſeptembra w 6 hodź. wot ſwora pósłſkeho hamta wotſtejże. Jědźenje płacźiny ſo njeje ſo po wobdźělenju, mužinja pſchi nejwyſchſich 3 hr. za jědźu tam a ſem. Samołajcźenja njech ſo wotpołu w hamtſkej ſtwě abo pſchi pośłužowanſkim wokny pósłſkeho hamta hač do 21. 9. wjeczor w 7 hodź.

— **Saſſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſkim ſcźahnjenju 5. rjadownje 193. ſakſkeje krajneje lotterije (4. dźeń) padże dobycźe wo 5000 hr. na cźiſła 14 872, 49 193, 93 242, 118 557; dobycźe wo 3000 hr. na cźiſła 27 842, 27 970, 100 729, 102 810, 103 956, 113 316, 117 516; dobycźe wo 2000 hr. na cźiſła 1794, 5664, 18 407, 21 864, 23 630, 24 120, 26 402, 28 724, 34 916, 43 169, 69 042, 97 081, 99 826, 124 288, 143 769 dobycźe wo 1000 hr. na cźiſła 1536, 1955, 4995, 18 869, 19 397, 29 030 389, 42 312, 46 105, 46 148, 46 453, 47 366, 50 631, 53 488, 55 932, 68 873, 70 185, 71 041, 77 111, 85 620, 86 434, 92 748, 94 035, 96 804, 108 675, 109 854, 111 493, 113 239, 115 876, 126 226, 127 710, 134 705, 135 297, 140 212, dobycźe wo 500 hr. na cźiſła 1744, 3919, 4245, 22 363, 25 996, 32 425, 36 876, 41 878, 50 297, 53 528, 54 100, 54 640, 60 478, 63 031, 66 066, 74 772, 75 259, 77 094, 77 278, 77 630, 80 234, 81 062, 83 660, 87 069, 89 722, 97 752, 100 436, 104 510, 109 170, 116 856, 119 025, 120 255, 121 358, 122 057, 128 034, 135 232, 144 262.

— **Dobycźe wo 1000 hr.** padże do lotterijowje ſtejaje Friedricha Rothera w Budyſchinje na Kamjenſkich dróhy 22 na cźiſło 68 151.

Połajny hłós.

Roman.

32] (Pokračowanje.)

Sće bě mje tón khadła ſ wotpohładom pſched auto cźiſnył, je jaſno, a ja też wěm, ſo ſu potom buju domoj ſa mnu kradny, kaž jeſ někto ſa wſchěmi naju hybanjemi ſlědźi. Tohodła bych po prawom njechał, ſo byſchće ſo je mnu wołkhadźejo wěſnemu ſtrachej wuſtajił.“

Ja ſadźiwamy na Sterlinga hladach. Hač dotal njebě hiſćeže ani ſłowa pikny, ſo je jeho žiwjenje w ſtraſche, a ja njemóžach hinak, hač jeho ſjumnokrejwoſći wobdźiwacź.

„Haj, haj“, wěcźeſche wón dale, „někto je na mnje khad dojchoł, a wy móżeeſe žyle pſcheſtrjedźeny być, ſo ſo tózda naju kroczeł wołkedźhuje.

Tón khadła, kaj ſo ſda, žyle wěſce wě, ſo njeſſmoj jeho ſłowu hiſćeže wuſtrědźiłoj, ale wón ſawěſcźe runje tak derje wě, ſo wſche jeho plany cźert pobérje, je-li mamaj ſwoju nětkaſ pſcheje. So pak by mohł ſwoje ſchibałſtwo wopraſwdźe žyle ſnjerom wuweſcź, dyrbi wažnje ſa tym hicź. pośledni ſadźewk ſ pucźa wotwobroćcźeć, kiž jeho pſchi tom wuli, a to ſym w tutym padźe ja.“

Mjes tym ſo Sterling hiſćeže rěcźeſche, bě jedyn ſ pisarjow ſ jeho běrowa ſ liſtom ſaſtupił.

„Schło je tónle liſt pſchinjeſł?“ woprašcha ſo Sterling ſón pſchijimajo.

„Runje je jón ſtužbař wotedał.“

„Je tu ſtužbař hiſćeže?“

„Nć.“

„Cźehodła dha njeſłeſe jeho cźakacź dał?“

„Ja njewědźach zyle wěſce, hač je knjeſ rěcźnik doma“, wotmołwi pißař ſo ſamołwjejo, dokelž widźeſche, kak Sterling cźoło khmuri.“

„Njeſłeſe ſebi też cźiſło mnża ſpomjatkował?“

„Bohužeł njeſłym.“

„Je derje, móżeeſe hicź.“

Sterling wotewri zyle ſnjerom wobalku, pſcheczita ſwjeſćiſchnje liſt a poda jón potom mi.

Ja ſpohladnych na podpiſmo a ſo ſadźiwach. Liſt bě podpiſany: „Dothi Gabriel“, a w nim bě tole napiſane:

„Ja mam ſa to, ſo je tutón idiwiſki prawidłować moje małe inkognito wotkryć a tohodła wam radźu hiſćeže raz zyle wažnje a raſuje, ſo byſchće ſo na kedźbu hnuł! Nětko budźe ta wěſ mjenujcy ſtrašcźna! Dothi Gabriel.“

Ja ſ liſta pohladnych na Sterlinga. Tón jedźeſche pohódnje we ſwojim ſtólcu a ſo ſmjejeſche.

„Mje jenoż ta jene mjerſa“, wón rjekny, „a to je, ſo tón khadła wopraſwdźe myſłi, mj ſatraſchcźej móż. S jeho napadneje prózniwoſcźe widźu pak runje, ſo ma ſtrach, ſo traſch jeho pſchichodnje tola ſa kornaſ hrabnu, a tohodła je wſchěmi ſrědkami ſo pośpytuje wulkowacź, ſchtoż ſo hiſćeže wulkowacź hodźi. — Ja mam žebi hiſćeže dźeńſa nětkoſe wulećeć a bych prawje radu widźał, kaj byſchće mje pſchewodźał; pſchetoż ſchtyri woczi, kaj je tola ſnate, widźa wjazy hač dwě. Pſchedewſchćem pak chcźenoj raz pośnedaćz, a tohodła namjetuju, ſo po dołhej pſchestawcy ſaſo raz „k cźiſtej Marii“ dele dźemoj.“

Pośnedaſwſchi ſałſłechmoj do jeneho woſa, kiž ſ ſwěrinzej wun jěchajchu; pſchetoż Sterling mějeſche myſłe, ſo po małych cźěmnych, njeſnatych ſtódźinjach w tamniſchej wokolinje trochu roſkładowacź.

Mój ſtojachmoj na prědkownem wuſtupje woſa.

Pſched dźiwadłom ſaſtupichu tſjo młodſi pacholjo do woſa a wotſachu tohorunja na wuſtupje ſtoje. Woni najprjedy tak cźinjachu, jako bychu hromadze njekuſcheli, hdyž pak běch ſo dohładał, kaf ſ wocźomaj mjeſ ſobu wěcźa, wobnjeſchto cźaſnom hižo nětkoſe wohładał; ja pak podarmo ſo we ſwojich dopomnjeńkach pſcheběrach, ani ſo hych na to pſchiſchoł, hdźe mam ſ nimi ſabjeřcź.

Krótko pſched Hrabinſkim moſtom nadobo ſacźuch, kak ſuwa ſo zuſa ruka pomałku do mojeje kapſy. S błykkom rucźe ſapſchimnych kaž ſ kłeſchcźemi ruku krucźe wokoło hibadła, wobwěcźo ſo ſdwom k paduchej, kiž njebu na nuje wudźerſcźe. Rjedy pak, hacź mójdu někotre rjeſ, bě jeho Sterling hižo ſa kornaſ wjaſ a we wulkim wobluku runje pſched ſaſtupnikami ſchtwinył.

Ja běch ſ tutym roſrišanjom po prawom małe mjenuy, pſchede wſchěm mjerſaſche mje, ſo bě Sterling pacholeſ bjeſcź dał; ale tón pokaſi ruku ſnjerom moju ruku a prajeſche jenoż: „Ach, dajcźe tola wobcźerſcźi w Božim mjenje běcźeſ!“

Hdyž bě to prajił, ſwjeſe ruku kaž pſchipadnje ſ ſebi. Ja frofnich, ſo žebi pſchejeſche, ſo bych tutón pośnedaſ padufchtwje hyeł dał a ſo wo tohole thadłu dale njeſtarał. Jeho kumpanaj běſchtaj ſo pſchi tutom pſchſchadźe ſabjeřaloj, jako by jeſn dożyła niczo njeſtarał.

Mój wulkiſcźehmoj pſchi Sweřinzowem mołeſe, dźěſcźo nimo lěkniſkeje akademije a bórſy běchmoj ſamoj. Ja njemóżach ſo tola dźeſ pſchejeć, Sterlinga ſo wopuſcźeć, cźehodła je ſ paduſchnym pachołom tak takeſe jednał.

„Njejſeſe dha tych tſjoch ſaſo pośnał?“ woprašcha ſo ſnjerom.

„Haj a nć“, ja wotmołwich. „Ja wſchak zyle wulkě wěm, ſo ſtym jich hižo raz widźał, ale njepſchichibju na to, hdźe je to było.“

„Njedopomnijeze-li ſo hižoj na „The three Randolphs“, kiž wuſtupowachu ſwojeho cźaſa w Mojeſtacke?“

Nětko bu mi wěſo jaſno. Pſched njeſchto tydźenjemi ſtupowachu na jewiſchcźu wołzebitojeſowa na Mojeſtacke tſi ſtyłmocnjo (athletojo), ſ kotrymiž mjeſeſche policija wulki harm. Woni běchu pryedy jónu wěſnijſu byli, ale njeſchło ſebi „The three Randolphs“ (Tſjo Randolfojo) nazwachu. Potom buchu dla morſenja ſ dźeſcźemi wennu ſkofſtanju ſaſundźeni a běchu ſo ſ toho cźaſa ſwobodnje ſe Stockholma ſhubili.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

— **73. sjězd Gustav-Adolfskeho towarstwa** wotewri so tele dny w Freiburgu w Br. Pschi wotewrjenskej zwjazanosći wusdźeny dr. Bendr, Freiburgski wyschschi měschczanosta, kaž so wobydlerstwo na sjězdze wobdźěli, což katolske a wusna žo k mérnemu shromadnemu žiwjenju wobeju wérowuznawacjow. Na mytjenu konfesionalneho, méra spominesche pschedbyda towarstwa tajny radźeżel dr. Rendtorf w zwjazi wotmolwje. Gustav-Adolfske towarstwo njeje wojowarske towarstwo. Nochze je žiwotne sjězdam pschinjesć swadu do Freiburga ale mér.

— **Wotsedka pischikha.** Za wusches cytarjow w Běłej Wodźe a wokolnej pschipołožonej z dźensnischemu cźišu wospjetnu pischikhu firmy Fejix Jochmann w Běłej Wodźe a wopytnuh, so bychu tu pischeczerje wobkedźbowali.

— **Sćinuje 92. narodniny** pschestarsche wožena Rjedu Lemy z najstarschich tudomnych wobydlerkow Hana fruhd. Ritschowa rodź. Schramm na Dornschdubnu cźo 3. Wyschej mać. ći bu dla jeje wysokeje wikowanja z pratanami swata, pschadża z Klukich.

— **Sćinjej 25-letni kermuschtiski jubilej** zwjerschnje tele dny wobsedźer gosćenza „Gambrinuha“ na Kamjenskej hasy, kujes Krjeka. S dobrym jacźišćerjom Lišic, jo bźichtaj kujes Krjeka a jeho knjeni mandźelska wschitkich swojich podruhkerjow — 11 swójskow atd. — zeprosnje posolźi. Dobre hamy sa pschesejenosć mjes wobsedźerjom a podruhkami.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 20. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych	46,86
1 jendźelski punt .	20,33	100 čěskosł. krónow .	12,42
100 swajc. frankow .	80,65	100 franc. frankow .	16,86

Barlinska burza sapadny wczera jasno do cźichoscze. Minute wjche efekty na kuriach pischihadżowachu. Na wikach s dołżnymi a rentowymi pischarami jewjachu so jasne znamjenja žiwischeho wobrota poštupowazych kursow.

Na **produktowych wikach** je dowoz žita słowne pischibérał. Kuzy a mkyny so dopjaja, kupowacz. Tuž pischicza jasno 10 pj. a rožka 15 pj. po zentnarju pschihadźi. — Wczera płaczesche zentnar

w Barlinje

pschenizy 10,20—10,35 hr., rožki 10,35 hacź 10,50 hr., jećmenja najwušo 11,60 hacź 12,60 hr., mišmyschtwo 10—10,40 hr. wowsa 9,55—10,20 hr.

w srjedźnym wikowanju

za september: pschenizy 11,50 hr., rožki pak 11,47½ hr.,

za oktober: pschenizy 11,10 hr., rožki 11,25 hr., wowsa 10,25 hr.,

za dezember: pschenizy 11,35—11,36½ hr., rožki 11,32½—11,36½ hr., wowsa —,

za měrz: pschenizy 11,75 hr., rožki 11,65 hr. wowsa 10,90—10,85 hr.

Swinjaze wiki wczera rjedu w Barlinje.

Na nje bźchu pschihnuli 223 bźkakow a 865 prosatkow. Te płaczachu

bźkam:

wuske	60—72 hr.
srjedźne	48—60 hr.
małe	30—48 hr.

prosatam:

wuske	20—30 hr.
srjedźne	14—20 hr.

Wiki bźchu mérne pschi krutych płaczišćach.

Wczerawiche płaczizny i Drježdźanskich wikow

Sarešana pjerišna: kury stare 1,20—1,60 hr. młode 1,40—1,80 hr., kuby młode 1,30—1,40 hr., kački 1,50 hacź 1,70 hr. hołbje 50—130 pj. — Körli 18—50 pj. buuh sełene 30—50 pj., běrny nowe 7—8 pj., kišaky kał 25—30 pj., cźežiwjeny 15 pj., běły 15 pj., mjd 1,20 hr. hacź 1,40 hr., butra 2,10—2,40 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 14—15 pj., cźežiwjeti 10—13 pj. a wunjazy 50—55 pj., botwina 30 pj., twarška 80—90 pj. wowzeki wšołe 60—80 pj., prawoti 1,40—1,80 hr. — Raki 10—70 pj., schczuki 1,10—1,20 hr., tuny 2,40 hr. a karpy 1,30 hr.

Wiki rjedu w Běłej Wodźe.

Butra 2,10—2,50 hr., jeja 14—15 pj., šwinjaze mjaso 0,80—1,10 hr., kowjace 0,90—1,20 hr., cźelate 1—1,30 hr., pjerški 50 pj., tomaty 20 pj., kruschwje 15 pjenježkow, buny 20—35 pj., worschi 15 pj., körli 25 pj., jelcźi 15 pj., šlowki 30—40 pj., jabłuka 10—30 pj. a zybla 15—20 pj., běły kał 15 pj. cźežiwjeny 20 pj.

Pschichtajcja

Dolzu do domu, Scharlachowa w Hródku, Jurjowe haja cźišło 81.

„ inspektor Henschker w Dźěžach.

„ Schöferka we Wojerezach, Drježdźanska dr. 16.

„ Nowka w Hródku, Warschcowska dróha 15.

Wuczownika pjekarskeho, Tarrow w Hródku, Drježdźanska dróha 51.

Wuczownika samkarskeho, Bukecauer we Wojerezach na Bismarckowej haju 2.

Blidarskeho, Hönisch w Stanowschczu.

Kowarskeho, Michalitz w Lubiju.

Kamparskeho, Winda w Rěčizach.

Pjekarskeho, Gerischka w Bórkhamorach.

Dźěłaczerjow, Rulka na dwórnischczu we Wojerezach.

Na pschedań

Schod wijaty, Hurig w Kamjenzu, Bołnózna haja 55.

Kolo nuzaze w Bitkowjach na Zyrkowinskej haju 12.

„ **motorske**, Schotta w Budyschinje na Krajowitkim wothu cźišlo 3.

Kuń, lischat, walach, 8-letny, w Hornim Wujezdže 10.

„ **walach**, 2½-letny, we Drjewnach 25.

S **Horujeje Hórki.** Pjatk wječor we 8 hodź. wuhotuje je wo jśwoje cźo. 5 tudomnieje ludoweje schule starschiski wječor. Nimo zawodnicho pschednoschka knjeza schulskeho wjednika Hebera pohrěji je pschednoschk je šwětłowobrasowi wažnosći puczowanja, puczowarskich dujow. Pschednoschki ma so powschitkowe wuprajenje pschi šamtunych. Klawerne pschednoschki porjenscha starschiski wječor.

S **Wjeselezina.** Sjawne pohrebjenje pschednoschstwa schulskeho wotrjesa se schulskim wadjerkom budźe dźensa schtwórtk wječor w 7 hodź. w rysowarskim noweje schule. Na dwojowym porjedze steja nješ druhim wotstrehacza wdelskich dźelow, wottrjerja wo schulskim šwjedźenju, dodawk k wjeznemu schulskemu porjadej, postajenje prjedninow a wurodźowanja wo pschekwarjenju w rysowarni.

S **Barta.** Jutše pjatk wotmaje so Klukchi mahowski hermank, kiž je šajnje z zylse wokolinu derje wopytowak.

S **Lubja.** K prenjenu rasej w narodnischej Sakšej wotmě so šaudźenu njedźelu w Lubiju sjawne friserowanje, kiž so jako rewija módow wunjedje, jenož z rosdźelom, so najprjedy we wschej sjawnosći friserowachu. Na to so pschi šynkach hudźbu něhože 20 friserowanych damow sjawnosći pschedstaji. Pschischli dźěchu najnaschischi a najwunwokalischi friserjaj misdtrosjo z Drježdźan, kotryž chyzhu Lubjiskemu jónkrunu šwérej pokasać, kak wuzoki sthodźenk wumělstwa je friserstwo dźensnischi dźeń dospěło.

Z Kukowa. W času wot 20. 9. w nocy 1 hodźin hač do 27. 9. wječor w 11 hodźinach budźe so za swobodnu wohnjowu woboru w Marijnej Hwězdźe hola nócna hara činić a to přez strenu w Pančicach abo z rózkami. W sydlišćach, hdźež žane twornje njejsu, je sirena najlépši srědk, na woheń kedźbny činić. We khutnych padach je tudomna wohnjowa wobora to derje začuła a je z njej spokojom. Tuž by derje było, bychu-li sej też druhe wobory to připrawile. Tak je možno, wohnjowu woboru ruče na woheń kedźbnu činić a spěšnje ju na městno wohnja dowjesć.

S **Werminghoffa.** Eintrachtske brunjowanje a briketowanje atk. tow. we Wjelezeji je wschitkim wobkedźerjam w Nydeji pola Laša, kotryž mózachu swoje pschedate ležownosće dotal hischcze wužiwacz, tuto prawo k 1. oktobrej 1930 wupowědźiło. Tuž so wokazuje, jo w tutej krajinje bárzy la wuhlom ryczi zapoczmu.

S **Wukrancźij.** Wukraczanska młodźina zwjerschnje njedźelu swój zjinowy zwjedźenj. Popołdnju cźełnjachu hólzy a holzy w rjanych pišanych draštach po wsy a njeschchu wupyschenemy cataréki grat, kohy, herpy, brabje, widle. Jim pschisłuchnych so zapschahi k cataréstam maschinam a s cźežkim polnym žnjowym wosom. Na šandźene kéta dopominachu žonjte, kiž s zypami mlócźachu. Na zwjeczerkim městnje wuzwi so wjesele rejhu w knoiber hospodźenju.

S **Cźelnoho.** W naschej wsy so dobrowólnim wohnjowym wobom šakaźi. K njej hyrdom 20 muži pschisłuchi. Sa wjednika wusnamjenjachu hrabi kowarskeho Grózera. Pola teho mésta so dalschi muzoje jako wohnjowi wobornicy samolwichu.

Se Stinnjich Dubow. Wčerawschim pódźelu swjeczeschche najstarschi wobadlež naschich wsy, wumjeńk. k. Krystof Stapka swoje 90. narodniny. Wón narodź so 17. septembra 1838 na zwonjerji w Schinnjich Dubach, na kotrejž něko jeho zwe howodarji.

S **Nitkeje.** W wiedalotnich Sušarskich kradnychu padnschi w nozy na sobotu 16 hušk a je hnydom wšeh khlewom sarěšachu. Wósom huš bźche runje skobanych, wósom pak šcalnik k skobanju. Schtóž něschto wo padnichach sboni, njech je policiji wosjewi.

S **Běleje Wody.** Padnischtwo njedawnych pjerjow we tudomnej Gehlsdorjej zdźerżesche so po sdacźu bórzy wujašnjene. Naschi cytarjo so wšesche hischcze dopomnja, so we wupiacźerni mjdow Gehlsdorjej sdźerżesche njeswaty paduch pisches 3600 hrivnow kadny. Nětko je so policiji poradźiło, podhladowu paduha w dolhopyschtanym klóštniku wuslédźicź, kiž je tež hižom bohe léta w khlostarni dźełał. Je to wóšny Rudolf Barduhn z Gramsa (Danzig), kiž bo ja samkarja wudawa. Teho ha tele dny w Khorzebuzin sajeli, zjoch wotsbobwanjow dla. Wot dezembra jonschcheho léta wón hižom swoje cźorne padnische rjemjeslo we Vrabiwotsy a Schlesinkei wukonjesche. Napodobjedk w poutki Luzizy „Nikiaiche“.

S **Rósbarka.** Wo wokrjesu Rósbórskeho dźěkowcheho hamta šnijí so w tydženju wot 6. hacź 12. septembra licźba dźěłowytazych wo 32 wosobow a wucźinja něsko 431. Pola dostawarjow podpjery pak so licźba njepscheměnri, jich wosta 282. Wojsewjene próżdne mésta pschi sporicha bo wot 10 na 65. W metallowej industriji, twarstwje a so wotmenjazym misdownym dźěle woteběrachu dźěłowytazy. Pschibéraschu pak w drjewowym pschemyśle. So je bjesdźěłosć w rospraunym tydženju trochu woteběrała, leži na pojadanju mozow do schkleńcźerjenow.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Płaczizny su pewnyschene, ale wobrot je žnadny.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hrivnje.

	19. 9.	18. 9.		19. 9.	18. 9.
Pšenica	204-207	206-209	buny	—	—
rožka	207-210	210 213	woka	—	—
nal. jednaseń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jećmjeń	200-208	200-208	žolte lupiny	—	—
wows	191-201	191 201	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	raps, wosusk	19,40	19,40
pšeńe muka	26-29,50	26 00-29	lany wosusk	23,30	23,30
rżana muka	27 30,00	28 0-30	pcen, melasa	—	—
pš. wotruby	14,00	14,25	bźrnj. kruški	21-21,30	21-21,50
rżane „	14,25	14,50	syna, 50 kg	2,4-3,9	3,60-4,00
lane synje	—	—	rżana sloma	0,95-1,20	1,00-1,15
hrósch	—	—	pšeńe „	1,00-1,15	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,15	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jeća „	1,00-1,15	0,80-1,00

Płaczizny rěznicho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. septembra 1928. Płaczizny po centn. a zł. hrivnach

Skótne družiny a woznamjenjanje.

Woły: 273.

Połnomjasne, wukormjone, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	57—68
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	46—50
Mjenje picowane wšěch starobow	38—42

Ryki: 337.

Połnomjasne, wurosdene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	51—55
Połnomjasne, młódše	49—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—47
Spatne	40—42

Jałowcy a kruwy: 843.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	43—46
Połnomjasne, wukormjene jałowcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	33—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałowcy	24—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałowcy	18—20
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 2629.

Najlépše wukormjene (2. druž.)	75—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70—80
Spatne (4)	52—65

Wowcy: 4218.

Młódše a starše wukormjene (1 druźina)	66—68
Starše wukormjene (2.)	68—70
Mjen e wukormjene (Märzschafe) (3.)	60—65

Swinje: 2829.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	72—74
Wukormjene	73—75
Mjasne	73—75
Spatne	70—72
Rancy a kundrozy	65—68

Nezwanska konferenca krajnoycrkwinsk. zjednoczeńskeje w naranšeje Sakskeje.

Kóžde léto wotmiwaju krajnoycrkwinske zjednoczeńskeje naranšeje Sakskeje w měšacu septembru w Budyschinje swoju nazwanu konferencu. Létsa wotmě so wona wot 15. hacź do 17. septembra. Se samowdom konferencu běšche shromadźizna sastupjerjow, kotruž bohotu popoldnju w 5 hodź. w domje krajnoycrkwinskeho zjednoczeńskeje pschi Połnym hrodźišu 6 z wuspěwanjom kěrluscha: „Ze dźěło, Jesu, twoje je“ knjes inspektor Brück z Kamjenjeje wotewri Pschi tutej zjadnoczeńskej wěcźeche knjes zjednoczeńskeje wotkładaš Kruza z Naišena wo themje: **„Kajke zjednoczenje manuy sa zjwoje dźěło a schto potrjebamy, bo bychmy je móhli dokonjeć?“** Rěčnik rozłoži mjes druhim tole: Naschi saměr je wumoz dusche a wotkładowacz dusche. Njetwarimy naschje zjednoczeństwa, ale tworimy **k r a l e s t w o B o ž e.** 1. Kor. 15, 58 zjawi nam sa pucźnik. Sa wucźinjenje dźěła mjenowanske rěčnik schčeše wažnych dypkow: 1. Jenotu w duchu, 2. zwjazku wumóznišu luboscź, 3. zwérnu zyłu modlerjow, 4. wopomnjiwosć, 5. pschepodobje šebje hanebo Khrystusowej a 6. šaćuzze samolwitoscze. Ke nutšnemu referatej pschi šaukmu so živo rosmolwa.

Njedźelu rano we 8 hodź. shromadźi so we domje krajnoycrkwinskeje zjednoczeństwa pod nawjedowanjom knjeza wyschšeho wucźerja Tschische z Wjasowje cźicha kyla modlerjow, bo by sebi sa poradźenje šlubadowanja Boże zohnowanje wuprosyło. — Dop. ¾11 hodź. měšesche potom knjes pschdał Buchhorn z Wróšlawja pschednoschk wo themje: „Wočakowanje Khrystla“ po Fil. 3, 20 a 21. Waženy rěčnik, kiž je hižom psched nekotrymi letami tu w Budyschinje wešpjet w Marijnej-Marešnej zyrkwi evangeliskije pschednoschki mél a njeje tehodła žadyn nowy, praji mjes druhim: Wjele cźłowjekow wočakuje cźichi pschichod. Tak mjenowany amerikanšnuk knjeske słoty bohu (das goldene Zeitalter) wot d e l e k o ch. Tutón nakład dyrbimy pak wotpokasać, dokelž to njeje biblisce. Druhy widža sako w sjewjenju Khrystusowym najwelmjenje z jeho luboscźu. Sšwjate pismo wuczi pak jasnje w o h o b i n s k i pschichkad Khrystusowy a to wot h o r j e c k a ch. Boże kralestwo nimamy wot žaneje politiskeje strony wočakacz, dokelž Bóh we cźłowjekach takle puć hi: Tu njeje žadyn, kiž by dobre cźinik, też nic jedyn. W nowym sakonju rěcźi so we Khrystusowym pschichkadze 318 krácź, z teho wuzhadza, kak wažny wón je.

Popołdnju w 3 hodź. wotnđ so w Marijnej-Marczinej zyrkwi, kotruž běše zyrkwinje přodsjedźerstwo swj. Pětra pschečełnje pschewostajiło, za čož so jemu też na tutym mětnje wutrobny dźak wupraja, pod bohatym wobdźěłanjom hkowna shromadźizna. Wona so wotewri s 1kluschom: „Jehowa, tebi chzu ja spěwać“, na čož knjes inspektor Brück z Kamjenicy w mjenje satšeje bratrowskeje rady za hajenje sjednoczeństwa pschitomnych z Pź. 118, 19 sćěh. wutrobnje powita. Jako zastupjer Budyšćich duchownych a Budyšćeje eforije postrowi knjes superintendent Fröhlich wobdźěłnikow je khowom z profety Jeremiašza 1,9: „Hlaj ja kładu moje khowa do twojeho erta a pschejesche krajnozyrkwinskemu sjednoczeństwu Boże žohnowanje k jeho sćhadźowanju. — Rěčo rěčazku so zakožuje na tekst Czechiela 33, 1—20 knjeza předak Buchhorn z Wrótšławja, architekt Gerlach z Kamjenicy a inspektor Brück z Kamjenicy wo **winowatosćach duchownoho strazowarja** dodatnje a khutnje. Něšćto njech tu skrótka naspomnimy. Duchownj strazowarjo su khutnje winowatsi zyrkwi Božu radu zbožo pschipowědaći. Roswudźeć pak maju so pschikhuchariso žanni. Jedyn pěnjez praji so prawom: Byle so wuzbeć žiwšt a so wobleć Khrystus, tak je wěz zejinjena. Běda, poslickejsa-li předarjo kamjenje město khleba. Ale wiz jenuž předarjo maju być strazowarjo Boži, ale też wschitzy wěrjazy. — Rěcze běchu wobwěnowane z dwěmaj posawniskimaj, a sjomi spěwnymi pschednoschkami, kotrež sjednoczene naraischo-sakske sjednoczeństwowe thory jara rjenje na zimnje waschnje pschednjesechu.

Wječor we 8 hodź. wotnđ so w domje sjednoczeństwa hišcze evangelisazijska zhromadźizna, pschi kotrejž sazo někotre derje poradźene posawniske a spěwne pschednoschki bohatu zbku wopytowarjow smjeleschu. Potom rěčachu hišcze po rjadu tšo rěčazjo wo themje: „Schto je živjenje?“ Běchu to knjeza sjednoczeństwowy sekretar Mütze z Kamjenicy, sjednoczeństwowy wothladar Pätzold z Kamjenza a předar Buchhorn. Wobšebje so wuspěchowa, so živy być njerěka eksistowacz, też njeje živjenje vegetarismus, ale živy być rěka wjelebole lubowacz a čerpicz, so na stejšcho blišcheho stajicz. Lubowacz rěka, so hebje samoho wsdacz, živjenje puschczicz. Njelubosicz je kruch muhy nalcheho cžasa. Jesuš je so na stejšcho druhich stajał. Živy być rěka też woprowacz. Jan praji: Schtož ma živa Božeho, ma živjenje.

Pondźelu wotmolwjasche so konferenza dale w domje krajnozyrkwinskeho sjednoczeństwa. Sapoza so sašo se ranšchej nutrnoscži. Na to rěčeschе sjednoczeństwowy wothladar Schäfer se Zitawy wo hišcheje na wobsadu we Laobzeji (Siew. Jana 3, 14—22). Kaž běšche so siwkosej do tutoje wobsady kradnyka, tak hrosi też sichcesćijanam dźensnischeho dnja zaužiny strach. Tu věra khutnje na strasi stacz a so modlicz, so bychu intenu strachez wuchli. Liwčich sichcesćanow Khrystuš na sudnym dnju zarjaduje. Jako běchu hišcheje nđkosi rěčazjo poreczeli, so dopołdnjeho zhromadźizu z pschitomnymi skónčeli.

Popołdnju we 3 hodź. zhromadźichu so wobdźělnicy na wječornišcwem kurcu superintendenta Fröhlicha hišcheje, so bychu sjejescžli Boże wotkazanje. To běšche najwušse konferenzy krajnozyrkwinskeho sjednoczeństwa zohnowany wukonj.

W kuchinskim koporniku.

Wězywutrojni su zebi pondźelu dźełačnju wobhladali a su jenotliwe wobsejmosće pschepruhowali. Banki so nadźijeja, so wschitzy wěrjazelo pschihotowaju, so by sjednjske wurunanje sawjedźe, so by so kontury wobeschok. Sakski stat nětkle hišcheje njeskazhimnje. Mjes tym pak je so położenje zhubjenischo. Wěrjazelo su wichelake twory cžasali a tuž su dyrbjeli z dźełom pschestacz. Knjezerstwo ma wězo sajim na dalschim dźele w koporniku, tola finanzielna staina pomoz k spěchowanju dalšcheho dźěła dotal njeje wotmyslena.

*

Sstjedu popołdnju jendźelu so wěrjazelo w Drježdźanach, so bychu wo dalschim dóstu Budyšćeho kopornika jednali. Shromadźisnje wěrjazelow, kiž běšche pschez 100 wosobow zhitna, běšche pschedpołożene podhlanzawo 2 184 milijonow hriwnow.

Jako aktiwy su sapisane: Koporniska leżownosći z 250 000 hr., twarjenja z 580 000 hr., dwě ville je 40 000 hr., majchiny z 1 700 000 hr. a dźełanska potrjeba atd. z 180 000 hr. Tak wuczinja immobilije dospołe 2 780 000 hriwnow. K temu pschidu hišcheje njeschłačene sličbowanja z 2 280 000 hr., składy je 1 800 000 hr. a někotre njesuche zapiski, z čimž so shromadne aktiwy na 7 190 000 hr. wobliczą.

Pažiwy wuczinja kreditory nětko 7 260 000 hr., žadanja zwonka 1 400 000 hr., zastojnisće konto po pohubžowanju 100 000 hr., rukowanja za druhich 100 000 hr., druhe winowatosće 200 000 hr., žadanti nalutowarnje 230 000 hr. Potajtim wuczinja pažiwy dospołe 9 370 000 hriwnow.

Shromadźisnja namjetowasche justizneho radu dra. Herrmanna a jeneho direktora němskeho Treuhandskeho towarstwa za twory a wobthad we Hamburgu. Shromadźizu nawjedowasche Budyšći wyschischi měschčanoša. Hišom cjasane twory su mjes tym z arresta wsate. Dźełačerjow su puschczili, pola pschisłuschanjow su swjasani na nupowědźenišku dobu.

Nimale wěste je, so wěrjazelo pschiwoasmu namjetowane wurunanje, pschetoz z 950 wěrjazelow stej so nětkle dwě třećinje za wurunanje wupraješe. Spodźiwnje pokasuje bo finanzne zadźerženje štrmy w tym, so bu posłednja bilanza k 31. dezembrej 1926 sestajana a wot léta 1927 buchu knihi jenoż hišcheje zdźěła dowupjelnjene. Shromadźeni měchachu sa to, so budże koporniк móz dale wobstacz. Hlowna pschičina tuteho njesboża su koprowe spekulazije zemrěteho měšičela, kiž na privatne sličbowanje dźěchu.

Po hodźiny trajazym wuradźowanju wusmolichu wěrjazelo wubjerk, kiž ma 8 zobustawow, tšo su sastupjerjo bankow, tšo sastupjerjo tworowych wěrjazelow, jedyn sastupuje zwjazowy a jedyn dźełačerjsku nalutowarnju. Wubjerk sendźe so pjatk w Budyšćinje, so by wo pschichodźe koporniка wobsamknył.

Strašneho zawalerja zajeli w Hornim Kunwałdze.

Sstjedu ranje sahe dohladaše so žuboha Kowerja Jeschki, kak so jeho bróšeń, kotrejž pschi drošy keji, policej pócženje. Jenemu žubodźi so powědźi cžłowjek sadźerjesche, kiž wot wohnja prječ khwatasche. Wón jeho dźerjesche, dokiž žandarm njepschińdże, kiž zapalerjstwa podhladneho saja.

Pschi jeho pschesłyschowanju wusna so zajaty, 21 ljetny młody cžłowjek z mjenom Haarig z Hornicho Kunwałda, so je woheń załožił. S jeho daschoho pschesłyschowanja je wostał podhlad, so je Haarig najšterje hišcheje wósom daschich wojnjowy, kiž w posledním cžasu w Hornim Kunwałdze a wokolinje domje a bróžnje smjeleschu, je samyslom załožił.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedyc sa jutšischi pjatk:** Njenje, ušcho, kurjawoju, w nozy syma. Podobne wjedro w Jendźelšej.

*

Swjasskowe a pschecželstwowe srěčenje mjes Cžěskoslowaskej a Juhosłowjanskej, kotrejž lětša wotběži, je so we Genfu wobnowiło.

*

General Nobile, kotryž bě so dla swojeje expedizije k połnóznemu połej k dispoziji stajił, je so sašo do aktiwneje słužby pschijał.

*

Zentralny wukonjazy komitej bolschewikiskeje Ruskeje je wobsamknył, nowu sunstskownu jednaczeprozentsku statnu pożičonku 300 milijonow rublow wudacz. Sa 10 lět ma so pożičenka wrócžo płacžicz.

*

Němšti pilot Winterfeld, kotryž je so na leczenje do Japanskeje puschcził, je schtwórtk swoje lětadło w Mostwje pschistał.

*

S Portorika so powě: Wojazy po měsče chodźa, so bychu klamy a sličbownje psched wobyhlerjstwom schkitali, kotrejž je so z hłodom do sadwělowanja zahnało. Lětsa zu zwěsćili, so je so wjele ludźi z blachowymi sličbami z wicherom wottorhnjenymi, morilo abo so zranite. Wjele zu kaž kóry powětr pschečerłale. S Portorika je so 1200, z Guadaloupe 660 a z Bahamskich kupow 65 mortwych pschipowědźiło.

Towarstwowski powěstnik.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma njedźelu 23. septembra popołdnju w 5 hodź. zhromadźiznu pola Nowaka w Hornjej Hórcy. Knj. dowórniccy so proša, zo by cchu z wšém sobustawam k wjedźenju dali. Přednošk je nam wot knj. Nowaka-Njechornskeho přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy.

Kedźbu! Nawječorny wokrjes jednotow „Sokol“ ma štwórtk 27. póžnjenca wječor we 8 hodź. w Pančanskim hosćencu swoju štwórtlětnu zhromadźiznu, na kotruž so wšitcy přeprošuja a nadźijomnje tež swoju towarstwowu winowatosć dopjelnja. Před.

Malešanski zwučowanski wokrjes Poršicy, Rakojdy, Radwoř a Malešecy. Přichodnu sobotu 22. 9. 28 wječor we 8 hodź. w Poršicach wokrjesne zwučowanje. Přikrywy (deki) za nócžeh sobupřinjesć. Kóždy zwučowar dyrbi měć zwučowańsko kolowy, pak kupańske sobu. Kóžda jednota njech je zastupjena. Na zdar! Bart, načolnik.

Njehjelčicy. Sokolska jednota zwučuje kóždy pjatk wječor 1/8 hodźin (nic kaž dotaž štwórtk).

Pančicy. Při sokolskim swjedźenju je so hólkam čapka namakała. Stóž je ju zhubił, móže ju pola bratra Jana Krala w Kukowje wotewzać.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa štwórtk 20. t. m. 1/2 9 hodź. Ważne dźełło, tuž wšitcy z dypkom! M. K.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk Łuž.-serbskeho Studentstwa. Wubjerkowe posedźenje budże sobotu, 22. póžnjenca pop. w 4 hodź. w „Serbskim Domje“. Přitomni njech budu wšitcy sobustawy stareho wubjerka a noweho předsydstwa. Dale namołwju wšitkich zwjazkarjow — akademikow, zo bychu přitomni byli, dokelž so wotměja wólby zastupjerjow akademikow.

Měrćin Nowak.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźeł, a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Bróżanach. Za zawěski: G. Janak w Budyšinje.

Nadpadace potuńšenje tworow

Jenotne płaćizny

jenož w kupnym domje Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12

Prošu należnje, zo byšće wukładowane tworyz płaćiznami wobkedźbowali

Za	tuty	tuni	płaćiznje	Cestapiece	Wy
25 pf.	50 pf.	75 pf.	95 pf.	195 pf.	295 pf.

2 m nychoweho banta	0.25
2 kuskaj toiletoweho mydła	0.25
1 por nohajc. naskow za žony	0.25
1 por dźerżak. nohajcow za žony	0.25
2 róle (400 m) mašinsk. cwjerna	0.25
1 hadrješćo abo tajke k wóskow.	0.25
10 m šatowe wobsaulki, składnosć	0.25
1/2 m šatow. pasa, běłe abo čorne	0.25
5 rólkow cwjerna (Wiebelgarn)	0.25
5 porow šnórowanja 100 cm dołhe	0.25
1 por dźerżakow nohajc. za muž	0.50
1 por dźěcac. šlyprow, wše wulk	0.50
1 žiźana cympl. čapka	0.50
1 elegantny dźerżak košle	0.75
1 tobakowa trubka	0.75
3 trjenja	0.75
2000 m zešiwanskeho cwjerna	0.75
1 por sweaterskich kholowow	0.75
2 poraj dźěcacych nohalčkow	0.75
1 por žonjacych šlypfrow	0.75
1 slč	0.75
4 hadrješća abo tajke k wóskow.	0.95
2 kg płókanskeho mydła	0.95
1 nakupowanski měšk	0.95
1 sokolska košla	0.95

1 šalčik z čisteje židy	0.95
1 pas za dźerżaki nohalcow	0.95
1 ručne dźełło k wušiwanju	0.95
1 šklink sčórchow, wóskowany	0.95
1 frotěrska twjelka	0.95
1 dźěcacy sweater, wše wulk.	0.95
1 por eleg. žonjacych rukajcow	0.95
2 m košloweho płata, 80 cm šerok	0.95
2 m sportskeho flanella	0.95
12 m žiźaneho banta	0.95
6 batistowych šantkow	0.95
sportske šawle, wołmjane	0.95
garnitura, šawl a čapka	1.95
1 mužaca barchentowa košla	1.95
1 „ trikotowa košla	1.95
1 „ trik. spódnje kholowy	1.95
1 „ košla ze zasadkom	1.95
1 por reformskich kholowow	1.95
1 winski šórench	1.95
1 mužaca sportska čapka	1.95
3 m běłeho barchenta	1.95
6 wušiwanych šantkow	1.95
1 wumělski hlidowy přikryw	2.95
6 m smubat. košloweho płatu	2.95

Zbytki lěčnych tworow so směšnje tunjo předawaja!

muselin, w rjanych mustrach	0.69
módročišć	0.96
Krepp-Indanthren	0.69
voile, składnosć	0.95
satin, składnosć	0.95
płoćiwa žida, jenobarbne mustr.	0.95

K pjećwam ke kermuši

Cokor . punt jenož **30** pj. 10 puntow jenož **2.95**

margarina . punt 85, 80, 70, 60, 55 pj.
kokosowy tuk w taflach . . punt 65 pj.
sultaniny . . . punt 1.20 1.— 80 70 pj.
rózynki . . . . . punt jenož 80 70 pj.
kokosowe worjechi, drobne, punt 80 pj.
najl. mandle . . . . . 1/4 punt 60 pj.

Wosebite poskićenje jenož pjatk a sobotu:

Kaiser-Auszug muka 1.25
hładka a spora . . . 5 puntow

Thams & Garfs
w Budyšinje

Rjany čehmily wok 14—15 ctr. čežki je na předań w Cornym Hodlerju 96.

Najl. Elderski tučny twarožk 20% 9 puntow = 6.30 hr. franko Dampfkäsefabrik Rendsburg

Čohodla nimače w Serb. Nowinach hišće běžneho nawěstka

Kak móžeće so potom dźiwać, zo wobkhod to njewunjese, štož byšće sebi přał? Dajće sebi rjec, što znaty Američan wo reklamje a wobkhodze praji: „Što — Waš wobkhod njeznjese cyle jednore wudawki za běžny nawěstk a propagandu? Potom dyrbiće so znajmjeńša za **jónkročny** nawěstk rozsudźić: Wozjewće, zo je Waš wobkhod na předań, přetož potom je **k tomu najwjeršl čas!**

Kalmyk-jaki

jonjasce 4.70, 4.50 hr.
mušcze . 6.30, 5.70 hr.
ma wěsće stajnje na sklade

Andr. Kasper
— měšćerjet 21. Julioh —
w Budyšcinje, Burgplatz 12

Poručam
najl. mjaso a kolbasy
po najtuńš. dnjowych płaćiznach

sušeny połc
punt **1.20** hr., po wjetšich dźělbach tuńšo. Wšitkje

najl. čopłe kolbaski a koblukowe kolbasy
lój a kolbasowy tuk

Richard Pěčka
rěznjerski mištr w Budyšinje
na Žitnej hasy 6.

Dobry KOFEJ KAKAO a wšě kolonialne twory **KURO** na Zwonk. Law. h. 24

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a półstrowane twory
Sym Serb!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 222 — Budyšin — Pjatk, 21. septembra 1928 — Bautzen — Lětnik 87

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 sł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźiło Smolerjec knihidźiłorstwo, nap. 6. 1 w. rak. w Serbskim Domju w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złotych pj. Wobdźěłanje so zwisace zawěstki a tabele so wyšše wobličuja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. z a

Žadanje sakskeho ratarstwa.

Sejdu popołdnju je sakski landbund w Drježdźanach swój jastupjerski sjězd měł. Na nim je so wobsamknjenje pśichijako, kótrež mjes druhim śěźowaje zadanja wopśichija:

„Napśeśiwo hamtiskemu wunoskej wobliśenja žitow ma so bohužel na to pokazaś, so je hač do julija dožahaze khłódne wjedro rosliwośe žytowon jara sadźerzałko a so je hač do kónca meje w nozy mjerśło. We wjetšinu dźěłu śu žně wobrasć **hubjenych śrěnich žitow pokasałe.** Radźija, ś kótrejž sakśe ratarstwo pomałe połěpśenje swojeho cźežkeho nuzowego położenja lětża woczakowasće, je so do stuknitwego spóznaca pśicheměniło, so sapoczane hospodarśe léto krizu ratarstwa hišćeze ishórśi.

S pohladom na tole wobmyślonne powšichkowne położenje **wutworjenje žitnych płaćizinow,** kótrež, dźiwajo na wothódnjenje skota hižo khětro niže pśichedwójnitych płaćizinow leži, nasche najwótrišśe pśicheśiwjenje słužnje. Se wšyc rasnoscu pśicheźiwo tomu protestujemy, so je ratarjej ś počźinanjom **žitnych śpekulazijow** sašćitzena muśa jeno dźěła bjerje a wot **němskeho knježerstwa** śěśnje naprawy za hnydomne wutrajne skrucenje žitnych płaćizinow we wyšokosći zadamy, kótrež ratarjej pśiches jeho šamsne khłosty pśichimérjeny dobytk šwěcźuja. W śpěšnym nałoženju § 4 słowneho tarifa ma němske knježerstwo śrědk, kótre wobrawnjene žadanje ratarstwa dopjelnjiś.

Pódla teho ma so k podpjeranju žitnych płaćizinow sadźewaś, so by ratarjej nuzuje, swoje žito za kóždu płaćizinu pśichedaś. Sa to je nuzne:

1. Pśichikazuja sa finanzne hamty a wyšchnosće leżownostnych dawkow, so dyrbja pśichi **šeźnawanju płaćownych dawkow** wobzamknjenje, pjenježne a hospodarśke położenje pruwowaś a pódjimam wo spušćenju abo cźakanje napśeśiwo pśichiśi, hdyž to wobcežne położenje ratarstwa a šahowanje ratarskeje produkcije žada.

2. **Płaćomne termije kreditow, ratarstwu datych, dyrbja so rozcźahnyś.** Tak dalako kaž so teš tu njehodźi na jednožku wobzamknjenje położenja jenotliweho hospodarstwa płaćenje spušćeśiś abo dokhočasne cźakanje pśichiwolić, dyrbja so termije sa wrócźowupłaćenje a daś po cźasu tak położyś, so so hromadnemu pśichedaću žita na žadne pad žadźewa.

3. Wyšoko so danjase personalne kredity dyrbja so hnydom a rašnje do realnych kreditow se šadanjenjom pśicheměniś, kótrež może ratarstwo snjesć.

Pódla šawěsćenja dožahazych žitnych płaćizinow wobstejnjośe na žitnych wikach w sajimje ratarskeje produkcije khutnu knježerstwowu **kedźbliwosć** žadaju.

Sakśe ratarstwo je wěso swólnine, ś roswiśenjom napśeśiwow šamsneje pomocy pśichi produkciji a pśichedawanju žedu pomhaś, so by so wunoschnosć dospiła. Kóžda šamsna pomoc je pak, jeli so dyrbi wutrajna byś, wot teho wolwisna, so so ś ratarskim pśicheźelnej słownej a wikowańskej politiki a dawkowej reformu podobś pśichitoka, na kótrejž móža jeniczki płody šamopomocy narosć.

Rioty z wobsadzeneho němskeho kraja.

W Ludwigshafenje nad Rheinom je pśichedstejdstwo swjasta měśtoweho a wjeśneho wokrjeża kujesej němskemu kanclerej ja jeho samerne sastupowanje sajimow wobsadźeneho kraja w Genfu spšawny dźak wupraja. Kaž jara zole wobydlerstwo sa dnjom žada, na kótrymž so jemu materielnje a duschownje cźežko so sacźuwaza cźeja wobsadźenja wotwoźinje, wono tola myśl wuńwobsadźenja se pomocu dalšcheho poseźenja Němskeje w politiśkim a finanznym nastupanju dalako wot žebje wotpokazuje. Pśichedstejdstwo prošy, so byšcheše so tehele stejišćeśa pśichi dalšnim jednanju dźerželi.

Też město **Bingen** ninta špěšne wuńwobsadźenje sa nusne. Wótšchełanźy sastupjerjo śu źěłowaze wobsamknjenje pśihjeli: S njemérom a roscźažej staroscu wobydlerstwo na wuradźenja wo wobsadźenej Porheinjce w Genfu hlada. Sastupjerjo města Bingena jako sastupjerjo zbytkeho wótšchełanskiwa worcźakuja, so němske knježerstwo swobodu wobsadźeneho kraja ś woporami njewukupi, kótrež nowe cźeże pśichodnym generazijam pśinjeseu a šamostatnosć němskeho luda dale wobmjesuja.

Centrumska politika.

W pośedźenju w Barlinje pśichitomnych zobuśtawow zentrumskeje němskobjezmiskeje frakcije je so wobsamkło, so dyrbi zentrum w sajimje swojeje snutskowneje reorganizazije bóle wobkedźbowazu politiku nałožowaś a so so njeśmě na kabinett wulkeje koalizije swjasaś. Tole ménjenje je teš prjedawšchi němski kanzler Marx w swojej rěcźi na wurjadnym sjězdźe zentrumskeje strony w Kamjenicy wuprajił, tola so prašcha, hač budźetaj Marx a Stegerwald swoje stejišćeśo móz pśicheźišćeśeś.

Polěpšenje na němskej železnicy.

Kaž so ś Barlina powě, so 1. oktobra nowy železniski porjad šawjedźe, ś kótrymž so wšyckake pućowańske połóženja pśichinjeju. Tak budźe pućowaś žadacz móz, so so jemu šedźenske měśtno pśichipokaja. Hdyž žanoho měśtna we wosach jeho klaźy njeje, budźe jemu železniski šastojnik měśtno w blišśej wyšśej klaźy dyrbjeś wobstaraś. Jeli so budźe pućowaś nuśowany, nišśu klaźu wuźiś, so by měśtno dostał, budźe so jemu dyrbjeś jadna płaćizna snjeś. Sa njewuśite jadne tkarki budźe so we wšyšćh padach płaćizna dyrbjeś wróśeś.

Znjezbožene pśi nazymskich manevrach w Delnjej Šlezyskej.

Pśichi nasymskich manevrach w Delnjej Schlesyskej je so schtwórt cźežke njeśoze stało. Na dróhy mjes Nowymi Jeśehjami a Bolesławcom so cźežkim automobil němskostatneje wobory, kótryž bě je 26 wojakami wobsadźeny, do drohowego pśiměrowa swróśi a telefonowu žerdź pśetorze. Tśo wojazy so cźežko sranichu, jenemu ś nich so noh rozbi. Wóźom druhich wojakow bo lóžo srani. Sanitetnizy, wohnjowa wobora a wojazy sranjenym pśenju pomoz podachu a jich do Bolesławskeje khorownje dowjesechu.

Wo pśicinjuje snjesbožena je powě: Po dróhi, kótraž je na měśtnje niesboża khětro nahła, cźežkemu automobilej němskostatneje woboty ziwilist na motorskim kole ś jara jasnym śwěśelom na pśeceźo pśichijeźe. Wjednik wojeńskeho automobila so ś tym klepjeśe a móz nad wosom jhubi.

Dohra nadběha na financny hamt w Kyritzu.

Pśichi landbundowej agitaziji bě w pruskich rańskich provinzach śrjedź měrza k nahlwołeśam pśicheźiwo pruskemu knježerstwu doschło. Mjes druhim w Kyritzu nékotre sta ratarjow pśched finanzny hamt pśicinjeżechu. Hdyž tam finanzny pśchedstejśejcer deputaziju pśchijał a so wo płaćenju dalkowu wuprajił, cźrjóda demonstrantow žadasche, so by pśchedstejśejcer pśched nju šamu stupił. Hdyž so tole žadanje wotpokaja, roskobjeni demonstrantojo finanzny hamt ś kamjenjenji bombardowachu. S nastajanjom kamjenjow so němšti worjoł a 70 wokńajcych schkleźkow rozbi. Hakle ś Potsdama zawołani policistojo mózachu demonstantow smjerowaś.

Dla tehole podawka je statny rěcźnik w Neuruppinje 31 wobdźelnikow pśichi demonstraziji dla šćěka, šamanja krajneho měra a pśichwidźenja wobstorźił. Po wobstorźbje staj rzeźeckublerjej ś Jena a Cordes demonstraziju nawjedowałoj. Hlowne jednanje w prezejpu budźe kónc oktobra.

Rozrisacy wusud za saksko-durinkske tkajerńe.

Wurunaza komora je wuśud wupśajiła, pa kótrymž so w sakśko-durinkskich tkajerńach tydźeńskí dźěłaśiśi cźaš na 48 hodźin postaji. Kóžde wjazyhdźěło so jako pśicheśiežne dźěło wobliča. Dźěłodawaŕ ma prawo, wob tydźeń 3 pśicheśiežne hodźiny poruczyś. Wjazy pśicheśiežnych hodźin śmě so jenoź ś dowolnosću dźěłowege rady postajiś. Hdyž dźěłowa rada pśicheśiežne hodźiny sapowě, ma pśichiśiłuśiny wurunazy wubjerk za 3 hodźiny wo tym rosrišaś. Hač do teho cźaša maja so w žadanych pśicheśiežnych hodźinach dźěłaś.

Rozrisacy wusud w mužacej a hólcacej drastnej industriji.

Po tśidnjownym cźežkim jednanju je rosrišaŕ sa Hornju Schlesyśku, knježerstwowy radźicel dr. Brahm we Barlinje, w tarifowej swadźe němskeje mužazeje a hólcazeje drastneje industrije rosrišnoznu wuśud wuprajił.

Po nim so hodźinska msda, kótraž so pjeć měśtnych skupinach stopnjuje, wo 10 hač 12 pjenježkow powyšchi a to w skupinje 1 (do kotrejež Barlin a Hamburg śłuśchataj) prjedawšcha hodźinska msda 92 pj. nětko 102 pj., skupina 2 (mjes druhim Lipšk) prjedy 82½ nětko 92 pj., skupina 3 (Wótśtkaŕ, Braunschweig, Frankfurt nad M.) prjedy 75½, nětko 85 pj., skupina 5 (Aschaffenburg, Łegnica, Würzburg) prjedy 75½, nětko 81 pj., skupina 5 (wšyšće mjeńše wohy) prjedy 65½, nětko 77 pj.

Dojednanje hač do 30. septembra 1929 płaći. Pśichiłoženje abo wotpokazanje 31. septembra 1928 we 2 hodź. popołdnju wotběhnje. W mužazej drastnej industriji so pśi pśichodnym wuźiwanju wšyckich wuźije. Tohodla śu so dźěłacźerjo, kótrejž ś maschinu dźěłaju, do wyšśeje skupiny zarjadowake. Dale je so dojednało, so so po pśicinjecu rosrišazeho wuźuda žanych khkoštanskich napraŕowow njenakazi a so so dźěłacźerjo se starymi wunměnjenjemi saso pśichitaja.

Samomordarstwo dr. Brücknera?

Wyšśichi statny rěcźnik je schtwórt dopołdnja k należnosći dr. Brücknera rjekł, so ma so po so šacźišćeju, kótryž je pśeskyschenje dr. Brücknera wutoru popołdnju na njeho cźinił, na kóždy pad ś tym liežeć, so je žebi dr. Brücker, kótryž njeje namakaś, šiwjenje wjak. S kruhow ministerstwa so dale praji, so je žebi dr. Brücker dowolenju hač do rozšaśenja jeho nałožnjeseje wupróbnje. Tale dowolenja je so jemu teš pśichiwolika.

Samomordarstwo dr. Brücknera?

Wyšśichi statny rěcźnik je schtwórt dopołdnja k należnosći dr. Brücknera rjekł, so ma so po so šacźišćeju, kótryž je pśeskyschenje dr. Brücknera wutoru popołdnju na njeho cźinił, na kóždy pad ś tym liežeć, so je žebi dr. Brücker, kótryž njeje namakaś, šiwjenje wjak. S kruhow ministerstwa so dale praji, so je žebi dr. Brücker dowolenju hač do rozšaśenja jeho nałožnjeseje wupróbnje. Tale dowolenja je so jemu teš pśichiwolika.

Wotbrónjeńska kriza.

Pśichitowaza wotbronjeńska komnitśija w Genfu je wobsamkła, so by ja šwokanje blišśeho pokazanja wotbronjeńskeje komnitśije hišćeze žadnym datum njeznjeś postajiła, pśedy hač so wulke kódźelnowe mozy njeśu wo jendźelsko-franzowskim kódźelnowym dojednanju dorěźane. Dokeľ su so Sjednośone staty šawobwěźiśe, so pśichi konferenzy wo jendźelsko-franzowskim kódźelnowym dojednanju wobdźeliś, njeje hišćeze wěste, hdy budźe so wotbronjenju sźuka móz jednaś.

Francowzojo wo Hindenburgowej Opolskej rěcźi.

Někotre franzowske nowiny rěcź, kótruž je němski prezident ś Hindenburg w Opolu w Hornjej Schlesyśkej měł, wótro pokazuja. Parizšti „Avenir“ pišmo:

„Hindenburgej su hubjenu radu dali, so by swoju rěcź we wokomiku měł, hdyž wo to dźěśe, wo wuzwobodźenju Porheinskeje sapocźeś jednaś. **„Avenir“ so zdaju dźerźi, so je wobsadźenje Porheinskeje nij jenoź šaruczenje bjesstracha za Franzowsku, ale teš za rańsko-europiske staty.** Kaž dolho swjatkaŕšy wojazy pśichi Rheinje śteja, śebi Němska njeśmědźi, swjatkarjow Franzowskeje w ranju nadpadnyś. Dokeľ Němska hišćeze pśicheźo Hornju Schlesyśku wróśeźo žada, dyrbja swjatkarjo pśichi pśichodnych jednanjach žadaś, so Němšla niž jenoź sa njesranliwosć franzowskich rańskich, ale teš sa njesranliwosć pólskich wjeśornych mjesow rukowanje da.“

„Avenir“ pśichi tejle skladnosći praji, so je pólski swoukowny minister Saleski do Warśa pśichišeł, so by so **sajuzpjer Pólskeje k wuradźenjam wo wuńwobsadźenju Porheinskeje pśichipuścił.** Salesśeho žadanje dyrbi so dopjelniś a pśichichodnje dyrbi Pólska wšyšće nušne šaruczenja bjesstracha dostaś. To je niž jenoź w sajimje Pólskeje, ale teš Franzowskeje, a **Hindenburgowa rěcź je pokasała, so europiski měr na hrozšach stej.**“

„Exe Neuvelle“ pišmo: Pak je němski kanzler ś Hindenburgowej rěcźu pśiches jene —, a potom dyrbimy so praśiś, hač może ju sjednośiś ś rólu, kótruž je so prózowal, w Genfu hraś —, pak njeje němski kanzler pśiches jene ś němskim prezidentom, potom dyrbimy so praśiś: **„Schtó po prawom w mjenje Němskeje rěcźi, prezident abo kanzler?“** W Franzowskej njebu žadym ministerski prezident rěcź republikynjeho prezidenta cźepił, kótruž by pśicheźiwo duchej jeho politiki była. Nochcemy nałeź-

nosej pschěhnacj a nicže njepraweho ſ njeje wotwodźicj, tola měnimy, ſo we wokomiku, hdyž ſo wobcześne rozkřesćowanje wo wotbronjenju sapocżina, ſo wěcj němskeho presidenta njeſměła jako hole słowa powažicj."

Generalny strajk textilnych dźěłacjerjow w Franzowskej.

Swjatski textilnych dźěłacjerjow w Halluinu w połnocnej Franzowskej su ſrjedu generalny strajk wuwołałe. Wschi tym je ſo jenotna fronta mjes sozialistiskimi, kommunistiskimi a fschescżijanskimi swjastawmi sestajała. Móżno je, ſo ſo strajk też na druhe ſrjedźischcza połnocneje franzowskeje textilneje industrije wupschestrije. Dźěłacjerjo na tym wobstawaju, ſo ma ſo nisa wschědnje wo 4 franki powyschicj.

Zjednoćene staty a łódźstwowe dojednanje.

Mjes presidentom Sjednoćenych statow połnocneje Ameriki Coolidgeom a statnym sekretarom Kellogom je ſo sjadźelsko-franzowske łódźstwowe dojednanje nadrobnje rozpominało. Po tymle dojednanju, kotrehoż wopschijesce je ſo Sjednoćenym statam ſlubjelo, bychcej Jendźelska a Franzowska njewobmjetowanu liczbu małych łódźow natwarjeć ſmjerkoj, mjes tym ſo by twar wulkich łkschiżakow a podmórskich czołkow, psches 600 tunow wulkich, wobmjetowany był. Sjednoćene staty njemóża ſo tomule dojednanju pschistajiwjeć, dokelž maja wjele mjenje sepjerantskeho ſo ſwoje wójnske łódźstwo dyžli Jendźelska.

S tele ſamneje pschicżiny ſo też Sjednoćene staty pschi lajnej pschedkonferency wulkich pschimórskich statow njewobdźela, kotraž ma ſo po namjerze jendźelskeho knjeżerſtwa do Parisa ſwołacj.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Piatk 21. pózniejca.

Mateja, scenika

† 1790 Handrij M e h l i š jako farař w Čornym Kholmcu, kiž běše so 12. dec. 1721 wo Wojerecach narodźił, hdyž měješe jeho nan móscańsku żiwnosć. Studowańše we Wojerecach, Budyšinju a w Lipsku hač do lěta 1746. Potom běše někotre lěta z domjacym wučerjom a wot 1751 sem z rektorom we Wojerecach. W lěce 1760 přiňdże do Kholmca, hdźež je hač do swojeje smjerće w lěce 1790 skutkował. Mehliš měješe pěsnjerski dar. Je wjele dobrych pěsnjow spisał, ale lołmuzel jenoż w němskej rěči. Mjez jeho pěsnjemi ma jena wosebitu wažnosć za nas, w kotrejž jara dokładnje a rjeńaje ſ owitanje serbskeje mandželskeje w jejnym nowym statoku wopisuje. Pěseń je tohodla Michał Hórnik w časopisu wokřesćowarjow za naš ludowčeh je to zdokumentom ze starcheho časa.

† 1870 archiwar Erben, dołladowań serbskeho towařstwa Serbowka w Prazy.

1853 wożeni so H. Zejler, 49ćiny, z Hanu Krawcec zo Židěinch.

Lud wbohi ńoż a łaći so a ćuka, —
To załožk leći pak a postup skutka,
To wjaza móc a ćini nas bjez wutka,
A wina je, zo na Serbach so klaka.

Być nihdy njesměš podobny na raka,
Kiž ćěka hłupy pod kamjeń do kutka:
Kaž krahole dyrbiš być a nic kaž putka,
Kiž bóji sebi z bojoscu do saka.

Hlej, bojosć ducy zbožo, z mocy rosće.
Kpiń krew a njasć, a nihdy njeponiża
Će, kotřiž na tobje so zaběhuja!

Haj, hdyž by stanył a stał bjez bojosće,
By wottrasł bórzy ból a haúbu kříża
A zanjesł swojich jutrow haleluja.

Ćišinski.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer —4, thermometer wo dnjo +22. Dźenża rano we 8 hodź. btrometer 748, hygrometer —5, thermometer w nozy +13. — Kiwa nam dale ſuche, wobstajne, wo dnjo cżopłe wjedro ſ tkhłodnymi nozami. Wyschina, ſ wjeczora pschihłodźaza, ſo nad ſrjedźnej Europu ſ nowa sełožnjuje. Hewak ſane ſnamjenja na dešcżowate wjedro njepokazuja. W roli njeje ani najmjeńscheje włóhi wjazy. Dokelž je pizy mało, hdże dejmanje hladaju wróćo. — Jutrje ſobotu ſtónczko 5,47 hodźin ſtłhadża a ſo popołdnju 5,58 hodźin ſkowa. Měſaczk popołdnju 2,47 hodźin ſtłhadża a ſo wječor 9,58 hodźin ſkowa.

— **Sjesd Čzerwjeneho kschiża w Budyschinje.** Wot 21. hacž do 23. septembra wotměwa ſo w Budyschinje sjesd Czerwjeneho kschiża. S tuteje pschicżiny budże njedźelu dopołdnja wot 11 hacž 12 hodźin namětny koncert na Jtinych wikach.

— **S kolom cżežto ſnjesbežit.** Wječera wječor wołóło 11 hodźin padny na Drjezdźanskej dróży kołojedźny ſe ſwojim kolom a ſrani ſo na lěwej ſkowje. Sſobustawny dźěłacżerskeje samaritiskeje kolony dowjeschcu ſnjesbożeneho po lěkarſkim poſtajenju do měſchcżańskeje ſkornowje.

— **Automobilej do ſo ſrajnej.** Wječera wječor w 7. hodźinje na Nowoławskej dróży pola Brúckneraj leżownoſcze automobilej do ſo ſrajnſchtej. Jedyn ſ njeju ko kžetro wobſchtodźi. Automobil, kiž do města jědźesche, ſrazy do wosa, kiž chżnyſche do naſpomnjeneje leżownoſcze ſajcź a wottorhny jemu prědnje koło. Pola tamneho auta ſo wółka ſlama. Ludźo pschi ſrazenju do ſchledy njepschindźechu.

— **Snjesbożeny hólcżt je wumrěł.** Kaž wczera pizachowny, ſabża ſrjedu na Kaculkerſkej dróży 4letny hólcżt do auta, kiž jeho potorhny. Hólcżt je ſchimórtk popołdnju w měſchcżańſkej khorownі na ſwoje rany wumrěł.

— **Muſkajene myto.** Na wwócżenje motorſkeho kola „NSU", kiž bu 15. t. m. ſ Zgrliwineho namęſta pschi Kamjeńcu haſzy tradnjene, ſchcża 19. wulkeho mcża, je ſchkodowanу wjeſche myto muſkajił. Wo wězowne ſdźělenja proſzy kriminalne wordźělerje w Budyschinje.

— **Sſwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Sſobotu 22. ſept., dop. wot 7 hacž 9 hodź. wotedawa ſo ſpre ſwinjace mjaſo, punt po 50 pj., ſpre howjace mjaſo, punt po 40 pj., nałelene howjace mjaſo, punt po 40 pj. a ſpre cżelace mjaſo, punt po 50 pj.

— **Sakſka kralna lotterija.** Pschi ſrjedźnym cżehnjenju 5. tydźenja 193. ſakſkeje kralneje lotterije (15. dźeł) padże dobycze wo 5000 hr. na cżiſło 122 285; dobycze wo 3000 hr. na cżiſła 1427, 2211, 13 563, 15 948, 49 865, 72 747, 84 628, 89 197, 135 870, 143 575; dobycze wo 2000 hr. na cżiſła 1914, 10 526, 13 240, 21 512, 22 512, 28 421, 32 860, 34 827, 56 292, 56 771, 61 483, 84 437, 93 268, 95 649, 105 926, 107 691, 131 775, 137 131; dobycze wo 1000 hr. na cżiſła 7605, 10 952, 16 829, 18 074, 23 937, 29 407, 39 226, 40 458, 43 315, 45 391, 45 588, 46 974, 47 095, 47 554, 56 292, 58 884, 59 203, 61 325, 62 588, 62 998, 65 551, 67 680, 89 920, 94 979, 105 294, 106 415, 112 049, 117 146, 121 180, 133 201, 135 043, 144 226, 146 813; dobycze wo 500 hr. na cżiſła 6686, 11 170, 12 934, 13 859, 23 758, 26 772, 26 544, 49 363, 49 989, 50 715, 51 500, 53 154, 78 521, 80 949, 84 227, 85829, 87484, 95192, 96 925, 163 857, 112 491, 113 615, 116 323, 121 629, 124 549, 127 384, 128 871, 136 520, 137 170, 140 780, 140 792, 145 531, 147 298, 148 033.

Sſe **Sdźerje.** Pschi wurywanju pinzy w nowotwarje ne leżownoſcі Hann ſwob. Kukałowoje pschihłódźechu na nětkore rołwy. Dalſche wurywanja nawjeduje ſujes dr. Herbach ſ Budyschina.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer —4, thermometer wo dnjo +22. Dźenża rano we 8 hodź. btrometer 748, hygrometer —5, thermometer w nozy +13. — Kiwa nam dale ſuche, wobstajne, wo dnjo cżopłe wjedro ſ tkhłodnymi nozami. Wyschina, ſ wjeczora pschihłodźaza, ſo nad ſrjedźnej Europu ſ nowa sełožnjuje. Hewak ſane ſnamjenja na dešcżowate wjedro njepokazuja. W roli njeje ani najmjeńscheje włóhi wjazy. Dokelž je pizy mało, hdże dejmanje hladaju wróćo. — Jutrje ſobotu ſtónczko 5,47 hodźin ſtłhadża a ſo popołdnju 5,58 hodźin ſkowa. Měſaczk popołdnju 2,47 hodźin ſtłhadża a ſo wječor 9,58 hodźin ſkowa.

— **Sjesd Čzerwjeneho kschiża w Budyschinje.** Wot 21. hacž do 23. septembra wotměwa ſo w Budyschinje sjesd Czerwjeneho kschiża. S tuteje pschicżiny budże njedźelu dopołdnja wot 11 hacž 12 hodźin namětny koncert na Jtinych wikach.

— **S kolom cżežto ſnjesbežit.** Wječera wječor wołóło 11 hodźin padny na Drjezdźanskej dróży kołojedźny ſe ſwojim kolom a ſrani ſo na lěwej ſkowje. Sſobustawny dźěłacżerskeje samaritiskeje kolony dowjeschcu ſnjesbożeneho po lěkarſkim poſtajenju do měſchcżańskeje ſkornowje.

— **Automobilej do ſo ſrajnej.** Wječera wječor w 7. hodźinje na Nowoławskej dróży pola Brúckneraj leżownoſcze automobilej do ſo ſrajnſchtej. Jedyn ſ njeju ko kžetro wobſchtodźi. Automobil, kiž do města jědźesche, ſrazy do wosa, kiž chżnyſche do naſpomnjeneje leżownoſcze ſajcź a wottorhny jemu prědnje koło. Pola tamneho auta ſo wółka ſlama. Ludźo pschi ſrazenju do ſchledy njepschindźechu.

— **Snjesbożeny hólcżt je wumrěł.** Kaž wczera pizachowny, ſabża ſrjedu na Kaculkerſkej dróży 4letny hólcżt do auta, kiž jeho potorhny. Hólcżt je ſchimórtk popołdnju w měſchcżańſkej khorownі na ſwoje rany wumrěł.

— **Muſkajene myto.** Na wwócżenje motorſkeho kola „NSU", kiž bu 15. t. m. ſ Zgrliwineho namęſta pschi Kamjeńcu haſzy tradnjene, ſchcża 19. wulkeho mcża, je ſchkodowanу wjeſche myto muſkajił. Wo wězowne ſdźělenja proſzy kriminalne wordźělerje w Budyschinje.

— **Sſwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Sſobotu 22. ſept., dop. wot 7 hacž 9 hodź. wotedawa ſo ſpre ſwinjace mjaſo, punt po 50 pj., ſpre howjace mjaſo, punt po 40 pj., nałelene howjace mjaſo, punt po 40 pj. a ſpre cżelace mjaſo, punt po 50 pj.

— **Sakſka kralna lotterija.** Pschi ſrjedźnym cżehnjenju 5. tydźenja 193. ſakſkeje kralneje lotterije (15. dźeł) padże dobycze wo 5000 hr. na cżiſło 122 285; dobycze wo 3000 hr. na cżiſła 1427, 2211, 13 563, 15 948, 49 865, 72 747, 84 628, 89 197, 135 870, 143 575; dobycze wo 2000 hr. na cżiſła 1914, 10 526, 13 240, 21 512, 22 512, 28 421, 32 860, 34 827, 56 292, 56 771, 61 483, 84 437, 93 268, 95 649, 105 926, 107 691, 131 775, 137 131; dobycze wo 1000 hr. na cżiſła 7605, 10 952, 16 829, 18 074, 23 937, 29 407, 39 226, 40 458, 43 315, 45 391, 45 588, 46 974, 47 095, 47 554, 56 292, 58 884, 59 203, 61 325, 62 588, 62 998, 65 551, 67 680, 89 920, 94 979, 105 294, 106 415, 112 049, 117 146, 121 180, 133 201, 135 043, 144 226, 146 813; dobycze wo 500 hr. na cżiſła 6686, 11 170, 12 934, 13 859, 23 758, 26 772, 26 544, 49 363, 49 989, 50 715, 51 500, 53 154, 78 521, 80 949, 84 227, 85829, 87484, 95192, 96 925, 163 857, 112 491, 113 615, 116 323, 121 629, 124 549, 127 384, 128 871, 136 520, 137 170, 140 780, 140 792, 145 531, 147 298, 148 033.

Sſe **Sdźerje.** Pschi wurywanju pinzy w nowotwarje ne leżownoſcі Hann ſwob. Kukałowoje pschihłódźechu na nětkore rołwy. Dalſche wurywanja nawjeduje ſujes dr. Herbach ſ Budyschina.

S **Lubija.** Najſtarſcha wobydlerka w Lubiu Khn... Danielowa rodź. Fiedlerjej, je w 91. lěcże ſwojeho ſiwjenja wumrěła.

S **Lubija.** W Lubijſkim wokrjeżu bjesdźełskeje pomocy pschiběra. Pola ſwjatych ſjawnych dźěłowych ſarad... ſhromadnje je ſo liczba dźěłonjemějazych wot 2334 dnja 31. augusta na 2572 dnja 15. septembra ſwjschiła, to je wo 34.

S **Lubija.** Zandarmſki wyſchſchi ſtrajnmiſchtr ... ſaja a pschepoda hamtſkemu ſudniſtwu muſkeho, kiž w Löwenbergſkim a Shorjelſkim wokrjeżu a w ... ſkowakſkej kradnył. Wjele kradnjenych wězow je ... kradnjenym ſaſo wróćі.

Ze **Sernjan.** Radupodawanje za maćerje w ... njanach budże wutoru 25. septembra, popołdnju ... hodź. pola Korjeńkec. Lěkař budże pritomny.

Z **Wudworja.** Njedźelu 23. septembra, popo... w 3 hodź. zmeje městna wotnoſka wójnskich ... škodźenych a zawostajenych padnjenych ... krajneho zwjazka ſowju měſaćnu zhromadźizna ... tudomnej Herbskej grychće. Wšitcy wójnscy ... škodźeni a zawestajeni, kotřiž do towaršwa ... su na zhromadźinu preprošeni. Wšitcy, kotřiž ... ju prawo na wobstaranje, njejsu pak hišće z... sowani, dostanu tam darmotnu radu a móza s... nej skupinje prizamknyć. Wšo dalše wukazuje ... čas wjednik skupiny C. Völkel w Khrószicach.

Z **Kukowa.** (Porjedźenka.) We wčerawšej ... wo wolnjowej wobłorje ma na ſtwórtej rjadcy ... „přez sirenu w Pančicach" a nie přez stronu.

S **Bělcho Khelmza.** Pschi rejach njedźelu wječor ... pola tudomneho hoſcżerjarja Geroſcha tudomni a ... tacżerjo do pukow dachu. Běšche ſlě, hišćeše w ... bjeſche lěkař pschijěcż.

S **Wojerez.** Sobotu wječorjadnja ſa ſo tu ... bjawſkej dróży wobżarujomne njeſbože. Kołojedźny ... ſa cżežkim ſanſchahom. So by jón pschepschahnył, ... na lěwo do ſrjedź dróży. W tutym połomiſu ... jemu auto mpschiſcheſo, ſrazy do njeho a cżěſnje ... jenju. S cżežkimi ſranjenjemi dyrbjachu kołojedźny ... tudomneje wokrjeżneje khorownje dowjeſcż. — ... tu ramo dóńdże na Hródkowſkej dróży k cżežkemu ... ſ motorſkim kolom. Armowſki Steber ſ Wojerez ... ſebi ſ motorſkim kolom na ſwoje dźěło do Bo... pola Hródka dojeſcż. Dokelž kołojedźowaj, kiž jemu ... cżo pschijědżeſchtaj, wopoła wuſpěſchtaj, ſajědże ... ſ polnej ſpěſchnoſcżu do ſhłowna a jón zyle wotłe... jara cżežkimi rankami na ſkorje a ſ kraju połoži... wáw leżo. Dr. Schreiber ſwopała ſujes ſranjenego a ... do tudomneje khorownje dowjeſcż. Lěwa **ruka** budże ... ſłužbjena.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Kaž ſo ſ Odnabrücka powě, ſu żelezniſkemu rubjerjej morderja Hoppa, kotryž je wóndano w żelezniſkim ſpaneſenym ſuczowarja ſaſtrěłił a wurubił, w Neunhofu ... Wón je ſwójbu ſuchi cżłowjek a mějeſche cżorny ... wopowěſnjeny. Pschi ſebi mějeſche cżornu ſoſhu a ... hrihwnow pjenjez.

Pokładnik Barliniſkeje měſchcżańſkeje banki ... 135 000 hrihwnow pschekſchihnył. Měſchcżańſki ... Sterch, kotryž bě wo Nowoliswym pschekſchihnyſe wědał, ale wo tym njeſłyſał, je ſebi, hdyž dźiwaju jeho ... britwju kſt pscherěſnyć ſpytał. Straſchnje ſranjeneho ſo jeho do khorownje dowjeſli.

Po poſlednich powěſcżach ſ Palm Beacha na Floridje ſo liczba ſarajenych na 400 powyſchiła. 15000 ludi je bjes hydła. W Portoriko je 1200, w Guadeloupe 600 a na Bahamſkich łupach wokoło 65 ludźi ſ ... ſmjerćy poſcżěžiło.

Po poſlednim ſwěſcżenju je w Athenje, Pirän a wokolnych wótrjekach 600 000 wołobow na dengowſku ... mizu ſkorało.

Potajny hłós.

Roman.

23] (Pokračowanje.)

Nětko ſo potajſim ſnowa wujewichu!

„Mójcże dha ſebi myſlicj, ſchto tón pachoł je ſwojim padniſchkowem dozyła chżyſche?" wopraſcha ſo Sterling. „Mſchcżoj dybjacżne padniſchtwa njeběchu, ſ najmjeńſcha priedy, jenje ſ jich ſpezialitu."

„Sawěſcże mózu ſebi to wujaſnicj", rjekny Sterling. „Woni chżyſchu naju zyle jednorje rozdźělicj. Budźeſchcże-li paducha ſa kornać wſak a na polizију wlekł, to budźech je druhimaj ſam wojtał, a poměr dweju ſ jenomu je tola pschejo pschihłódniſchi hacž poměr ſtjoch k dwómaj."

„Wy myſlicże, jo běchu cżi tjo kupjeni?"

„Skamo ho rożumi!"

„So bychu waſ wotſtronili?"

„Ja nochzu runje rjec, ſo bychu mje ſkórzowali, na kóždy pad pak, ſo bychu mje na dźěſchi cżaſ njeſchkódnoho ſcżinili."

Mój běchmoj hižo zyłu khwilu ſchloj, hdyž ſaſłyſchachmoj blížaze ho auto ſa namaj. Dróha bě runje na tutom měſtnje zyle pschemokana, a mój dźěchmoj tohodła, ſe jědźumym puczom mjes namaj, kóždy po jenej ſtronje dróhi, hdźež bě ſemja wot mnohich pěſchikhodźerjow trochu ſpeſtana.

Auto blížeſche ho w ſpěſchnej jězbje, a mój tohodła poſtajachmoj a ſtupichmoj hiſchcże trochu dale wróćo, ſo njebychmoj ho pschejaze ſaptinſkacj dalej.

Schto ho potom ſta, to je ho mi w pomjatku ſamneżiło. Ja jenoż wěm, ſo auto w ſramżnem wokomiku, hdyž běſche mjes Sterlingom a mnjeſe mnu, nadobo ho ſatorhny a ſaſta. Potom ho durje ſ wotmachom wotewrichu, a we ſramżnem wokomiku trjechi mje mózny morſk pſches hłowu, po kotrejž ho bjes wědomja ſwjeſech.

Ja kulich ho do pschikrowa, pschihłódech pak dótkmuſchi ho łódźmnieje wody, tiž bě ho tam nahromadźiła, hnydom ſaſo k ſebi a wukſech ſaſo na pucż horje, runje hdyž ho auto na ſpěſchnej jězbje naſdala ſhubi. Wot Sterlinga nihdże niczo widżecż njebě . . .

Ja ſtójich dyrbji ſatolcżeju hłobuk ſ maſanoſcże na dróży a wurjeſchich ſebi jón tak derje hacž to mózach. W błócże na puczu běchu jaſne ſledy ſtyſnego wojowanja widżecż, ſ kotrychž ſudźeſch, ſo je Sterling ſnajmjeńſcha dweju pschecżiwnikow mječ dyrbjał. Najſtarſche běchu tež jeho, kaž mje, ſ morſnjenjem do hłowy pohnuſchili a potom ſ autom wotwjeſli; na kóždy pad namatach na wojownſchczu nékajki nagaiku, na kotrejež końcu bě cżejka wołojana kula ſapleczena.

Momajany a zyle pschemacżany, ſ błukej bolu w jadnjej hłowje ſtojach na dróży, njewědżo, ſchto mam ſapocżeć. Dalóko a ſchěroko njebě cżłowjeka widżecż, a to wſchitko bě ho tak ruczje wotmołko, ſo by ſ najdala ſedy ſchtó ſ podowka ho wumudrił.

Schto potajſim ſapocżeć? Sa autom běżeć tola njemózach a tu ſtejo woſtacż, njeby tohorunja ſmyſła mělo; tuż ho ſaſwróćich, běżach do města wróćo, ſawołach auto a jědźech hnydom k polizajſkemu preſidiju.

Chef wupóſła na měſtnje ſyłnu patrouilu, kiž zyłu měſtnoſcż pschepyta, w kotrejž bě ho nadpadł ſtał, ale jeſche wſchcżo wuſpěcha. So tole njedocżiſnjtwo wot „The 3 Randolphs" wukhadźeſche, na tom njedaſche ho nż w najcżaſa ſaſo w Stockholmie, ſo polizija hiſchcże njewědżeſche, hdże mózachu jich ſaſtajicż.

Dyrbju rjec, ſo njeběch mi wo Sterlingowe żiwjenje po prawom ſatrach; pschetož dundakoło běchu polizaji jenoż ſ jich bychu priedy abo poſpiſchno tola hrabli. To najwjedli a dźerżachu jeho jatebo, ſo bychu jeho na tole waſch wjeſe njeſchkódneho ſcżinili, a khłoſanje, ſ kotrymaj ſo to wocżakowacż, njebě na żadyn pad tak cżeſże, hacż ſo jo ſ ſłubjenym mytom ho njewurunało.

Mjes tym ſo hiſchcże na preſidiju ſedżach a pschecżo ... hiſchcże nadżach, ſo tola hiſchcże nětkajke wopowěd... dóńdże, pschińdże mi myſlicżka do hłowy, ſo bychu wšě naſche próżowanja podarmo byle, njeporaźi-li ſo Sterlinget, ſo wuſwobodźicj. Ja ſam njemózach wěc dokonczicż, to bě mi biſe wſchcżo jaſne, pschetož ſ tamu ... Sterling pschejaze ſawrjeny był, a ja mózach jemu ... ſ naſdala pschedźeżcż, kak bě ſebi dalſche rozwicje ... a jeho napſchecżiwne jednanja wumyſlił.

Hdyž po hodźinu dołhim cżakanju wokoło dźeſatej ho ... dźin dontoj pſchińdżech, poda mi moja hoſpoſa liſt, ... ſche popołdnju doſchoł. Juſa ruka bě jón napiſała ... muzjſi bě jón wotedał, kiž běſche rjekł, ſo pschińdże ... Serafimſkeho Lazarcia.

Na niczo dobre njemyſlo, wottorhach wobałku a pschi... leżcżach nětkore rjadki.

Wě to krótka ſdźělenka wo tom, ſo Sterling we ſe... wcże leži a pscheje ſebi, tak bórzy hacż mózno ſe ... rjeżecż.

Ja ho hnydom ſaſo ſwój pſaſcheſ wobleczech, běżach po ſchodach dele a ſłoczich do nimożdżażeho auta, ... ſa nětchto njeſchłonom do Serafimſkeho Lazareta dowjeſ... Moja wupokazanſka kartka wuſtukowa mi ſamo ... pózdnjej hodźinje hiſchcże pschiſtup, a bórzy kedźaſ ... łoju, w kotrejž nětchto hromadu ſawalene leżeſche, ... jeſche Sterlinga pschedstajecż.

Jeho hłowa bě zyle ſ bělymi wołowjaſtami ... jana, tak ſo jenoż ert, nóſa a wocżi wuhladowacże, ... hdyž k jeho łoju pschiſtupich, njetaſche ho njeměnje ... jeneho boka na druhi a pschi tom nékajke njerjane ſwuk ... wot ho dawaſche, kiž mi powědżichu, ſo ma jara wuſte ſymizu.

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. Kedźbu! Ći štyrjo bratŕa Bukečanskeje sokołskeje jednoty, kotŕiž su 9. 9. w Komorowje to „skupinowe prostne“ wukonjeli, so proša: zo bychu so přichodnu njedźelu 23. septembra ¼4 hodź. zaso pola podpisaneho bratra zešli. Zwučowanje nawjeduje tón raz br. Hernašt. Taž přińdźe zaso cyle wšěse, zo bychmy jo dokładnje nawukli. Na zdar! J. Šewčik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ kóždu pŕenju póndźelu we měsacu zwučuje starši wotrjad, młodźi pak kóždu sobotu.

Drježdźany. „Jednota“ přeprošuje wšěch lubych sobustawow a lubych krajanow na kemše ze serbskim prědowanjom na njedźelu 23. sept. rano we 8 hodź. do kapale w Taschenberg-Palais, cyle blizko Dwórskeje cyrkwje. Přileżnosć k spowědźi wot 7 hodźin.

Hornja Hórka. „Łužica“ ma njedźelu 23. septembra popołdnju w 5 hodź. zhromadźiznu pola Nowakec w Hornjej Hórcy. Kaj. dowěrnicy so proša, zo bychu z wšěm sobustawam k wjedźenju dali. Přednošk je nam wot kuj. Nowaka-Njechornskeho přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy.

Małešanski zwučowanski wokrjes Poršicy, Rakojdy, Radwoŕ a Małešecy. Přichodnu sobotu 22. 9. 28 wječor we 8 hodź. w Poršicach wokrjesne zwučowanje. Přikrywy (deki) za nócelh sobupŕinjesć. Kóždy zwučowaŕ dyrbi měć zwučowańske kolowy, pak kupańske sobu. Kóžda jednota njech je zastupjena. Na zdar! Bart, načolnik.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Rowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dućmann w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Barth w Rožnycy. Za wšelaki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 21. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,1915	100 pólsk. złotych	46,975
1 pólski punt	20,332	100 čěskosł. krónow	12,425
100 franc. frankow	80,665	100 franc. frankow	16,36

Na Barlinskej bursy wšo jpoczatku kurjo efektowe hole spadowachu, na kónzu jenjačku wšak jo lajko wchadźowe jmenjenja skrućenja. Też na wólach i bokonaŕ a wobmysl njeje jich kurjo jara jednolicne.

Produktowe wiki wjese nowego wopschimjeschcu. Na pschenicu je drje malo žita, ale kupzy jo ja nim też rare w pschedaju. Podstatne termije hamo hnadne jeschlabjerje pschedachu. Wčera płacieše zemjanc:

w Barlinje

pschenicy 10,20—10,35 hr., rožki 10,25 hr. hač 10,50 hr., jeczmjenja najsyndźe 10—10,30 hr., jeczmjenja naschtnjeho hr. 11,60—12,60 hr., wowsa 9,55—10,50 hriwnow.

Termin wikowanja

za septembr: pschenicy 11—10,90 hr. a rožki 11,17½—11,21½ hr.,

za oktober: pschenicy 11,10—11,05 hr. a rožki 11,22½ hr.,

za dezember: pschenicy 11,37½—11,26½ hr., rožki 11,37½—11,28¾ hr.,

za měrc: pschenicy 11,78¾ hr., rožki 11,67½ hriwnow, wowsa 10,03¾—10,05 hr.

w Lutyju

pschenicy 10,40—10,80 hr., rožki nowsche 10,50—10,90 hr. jeczmjenja najsyndźe 12—12,90 hr., wowsa nowscha 9,60 hač 10,15 hr.

schichtwórt w Kamjenzu

pschenicy 10,20—10,40 hr., rožki 10,40 hr. hač 10,60 hr., wowsa 10,10—10,20 hr., jeczmjenja naschtnjeho 12,00—12,50 hr.

Bérny nowe [illegible] 3,50—4,50 hriwnow, prosjata 13—[illegible], ržkati 50—55 hr.

Wiki [illegible] **w Kamjenzu.**

[illegible] 4,20 hr., [illegible] 5—10 pj., hydrolky [illegible] 20 [illegible] 60 hr., jedźme [illegible] 20 pj., morchej 20 pj., zybla [illegible] pj., rjepjenja 15 pj., bérny nowe 5—6 pj., kohlraby 6 [illegible] 10 pj., prušnjaty 75 pj., kłowoti 25—30 pj., kapusa 20—25 pj., jabluka 20—40 pj., kal běły 15 pj. a [illegible] 20 pj., brěžki 60—80 pj., ržki 10—20 pj. a [illegible] 3—4 hr., bobarki 20 pj.

Wiki schichtwórt w Lubiju.

Butra 1,20 hr., jeja 15 pj., rjepjenja 15 pj., lanu 1,60 hr., kuterešpa 8 pj., kohlraby kěrjel 15 pjenjezbla 15 pj., rjetkej 5 pj., mód 1,40—1,60 hr. a wjace mjaso 0,90—1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr. [illegible] 1,20—1,30 hr., bany jelene 30—40 pj., bany [illegible] 15 pj., hušy 1,50—1,25 hr., prušerje 50 [illegible] 85 pj., kruschwy 15—25 pj., jabluka 10—30 pj. a [illegible] 25—30 pj., wino 45—50 pj., bobarka 15 pj. a [illegible] 10 pj., cžerwjeny 5 pj.

Wiki schichtwórt w Hajschtrowje.

Pschenza 10,30—10,60 hr., rožki 10,30—10,60 hr., [illegible] wowsu 9,50—10 hr., jeczmjenja naschtnja 11—12 hr. Bérny nowe 3,50—4,50 hr., synjo 3,50—10 hr., [illegible] [illegible] 2—2,50 hr., jeja 15 pj., butra 1,20 hr., prosjata 15—20 hr., bežaty 50—60 hr., [illegible] 10 pj. a jabluka 20 pj., holoje 1 hr., 15 pj. 10—25 pj., rjepjenja 25 pjenjezkow.

Wiki wječera w Schorjelu.

Butra 1,15—1,25 hr., jeja 14—15 pj., bérny zemjak 1,50 hr., jedźme koboła 25 pj., morchej 10 pj., zybla 15—18 pj., kohlraby kěrjel 10 pj., hydrolky kał 10—70 pj., radiški 10 pj., schćipki 1,50 hr., lisy 2 hr., wubjranu mód 1,30—1,40 hr., howjaze mjaso 90 pj. hač 1 hr., schwanj 1,70 hr., prušnjaty 70 pj., ržki 15—25 pj.

Wiki schichtwórt w Khorjelnju.

Butra 2,20 hr., morchej 30 pj., jeja 15 pj., lanu rožki 1,40 hr., howjace mjaso 1—1,40 hr., cjelcjo 0,80 hač 1,30 hr., skopjace mjaso 1,20—1,40 hr., [illegible] wjace mjaso 0,80—1,20 hr., kuru 1,50 hr., hušy 1,40—1,60 hr., bobje 0,80—1 hr., khapony 1,50—2,50 hr., morchej 12—15 pj., jedźma koboła 20 pj., hydrolky kał 50 pj., zybla 15 pj., lisy 1,70 hr., kěrjel 1—1,30 hr., serpa 1,40 hr., bérny nowe cžinjał 4,50 hr., kołotej kěrjel 20 pjenjezkow, prušnjaty 50 pj., kurjatka 70 pj., kłowoti 25 pj., kruschwy 20—35 pj., jabluka 20 pj. hač 30 pj. a wino w kitkach 50 pj.

Přichilnjejta

Elektromontéra, Böttger w Buoyschinje na Kamjenicy hašn.

Młynjschcho, młyn w Rakojdach.

Wotchadarja přojmarkow, khěži dwór w Hunzy.

Holca do domu, kotraž je wjesołej wahicy, starschu 22 lět, Britza w Budyschinje, Swonowna Lawska hača cžisło 15.

Wurjadnizu do bérowa, Römler A. G. w Hródku.

Technikarja dobreho rypowarja, Deutsche Ton und Steinzeugwerke w Kruschwitzy pola Mužakowa.

Na pschedań:

Kolo motorske we Semitzy 266.

Kolo motorske, 4 PS, Kório w Nowej Wsy pola Bórkhamorow.

Kachle želesne, Bolzowa w Budyschinje, Sonkelnika hasa cžo. 10.

Wos do cžahanja, 15 zentn. w Cžornym Hodlerju 96.

Siewčnik elektrifi a dźěžany pult w Budyschinje, Hochcha hasa 44 I.

Ložko i matrazu w Budyschinje, Nóžowa hasa 17 III na prawo.

Wós dźěžacy, Mechla w Małej Subernicy.

„ **hołowinski,** rěsnik Dittrich w Radworju 26

„ i plachtu a zentrifugu, wolenza w Kopyzach

Prošata w Cobjeżu 8.

Krowa wysokoslužkena w Wjelowje 6.

Kupuje

Bérny, 3000 zentnarjow, knježi dwór w Kellizach

Dobrowólne pschedawanje:

sobotu 22. septembra 1928

w **Hródku** na Zeblitzowej hasy 51: drasty kamor, josa, komoda, schpihel, blido, 3 stoły, lawzy, łožki, cžahrik, wobrazy a kuchinski wobluk.

Sudatisy na pschedawanje

sobotu 22. septembra 1928

w **Wikopzach** dop. w 9 hodź. na hudnistwje pjenjezny kamor a wschelake meble

w **Hródku** dop. w 10 hodź. na Wojerowskej drohi cžo. 9: bižanske blido, pjerjeżny kamor, pischanki stroj, kamor, ruczny wós, sjelna josa, bufej, wobmjeta, deski, zjagarj, hnuwo atd.

w **Bukowcu** rano we 8 hodź. na gmejnskim hamjele: kosy, hušy a sad wschitkoho.

w **Kschidoke** dop. w 9 hodź. w kosczenku: 52 rynčlow bérnow, 2 kórjaj trawjenca,

w **Kamjenzu** w kosczenku „Mjeńšym dworu“ pschedp. lec 12 hodź. pjerjenu a tołstoty kamor, kuchowy stoł.

Wšelake.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/4 11 hodź.:

Za tukrajne žito hrěbi wjsichcu płaczišnju žadachu, tola je ješcže dostachu.

Dop. 3/4 12 hodź.: Pschenicžyne płaczišny su njepřemjenichu, rožyne su trochu kruczische.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe synjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płačizny po złotej hriwnje

	20. 9.	19. 9.		20. 9.	19. 9.
Pšenica	204-207	204-207	bany	—	—
rožka	207-210	207-210	wuka	—	—
nal. jeczmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jeczmjeń	2 0-206	200-208	žolte łupiny	—	—
wows	191-201	191 201	zeradella	—	—
kukurica	205-207	205-207	raps. wosusk	19,40	19,40
pšeně muka	26- 9,50	26 00-29	lany wosusk	28,30	28,30
rěana muka	27 28,00	27, 0-28	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14,00	14,00	bérnj. kruški	21-21,50	21-21,30
rěane „	14,20	14,20	synjo, 50 kg	2,4 -3,97	3,60-4,00
lane synjo	—	—	rěana słoma	0,95 1,20	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeně. „	1,00-1 15	1,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,10	1,30-1,0
pjeluški	—	—	jačna „	1,00-1,15	0,80-1,00

Płačizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

17 septembra.

25 wol., 5 byk., 9 kruw. a jałoje., 770 ćelat, 51 wowc., 386 swini.

Płačizny za

ćelata: 1. 85 - 90, 2. 78—82, 3. 70—76;

swinje: (přez 300 pf.) 77—79, 2. (240—300) 79—80, 3. (200—240) 75—77, 4. (160—200) 73—75.

Rancy 68—70.

Wólne płačizny štwórtk 20. IX.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lublju za 1 centn.
Pšenica		10,20—10,40	10,40—10,80
Rožka		10,40—10,60	10,50—10,90
Ječmjeń (nalět.)		12,00—12,50	12,00—12,80
Wows		10,00—10,20	9,60—10,15
Syno		6,50—7,00	5,00—6,00
Słoma z maš. młóć.		2,50—3,00	1,40—1,90
Słoma k zasłanju		1,80—2,20	
Słóma z ruku młóćena		—	2,50—3,00
Bérny pola ratarja (nowe)		3,50—4,00	—
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,20—2,30	1,15—1,20
Jeja		0,14—0,15	0,14—0,15
Přeněne wotruby		—	8 30—8,60
Ržane wotruby		—	8 50—8,75
Pšenična muka		—	17,50—18 00
Ržana muka		—	16,75—17,25
Prosata, wulke		50 - 55	—
„ „ srěnje		13—23	—
„ „ małe		—	—

Dańe
předešćniki
kije
trubki
za žnjowsu pilnosć!

Žonj. a mužace předešćniki z balmjuneho počešnjenja . . 3.- hr.
Dźeržive předešćniki, woseb. sylne, z dobrym počešnjenjom . 5.- hr.
Žonjace předešćniki, 12 dźěln. z nowočasn. přimadł., čorne a pis. 4.75 hr.
Žonjace předešćniki, nožiła, 12 dźělne, nowočasne přimadło . 6.50 hr.

Mužace kijowe předešćniki wot 9.75 hr

Dźěćace předešćniki, dźeržive balmj. počešnjenje 2.50 hr.
Manilla-sćinowe kije, najlěpša twora . . . . . 2.00 hr
Po'dolhe, Ulmske a Shagowe trubki
we wulkim wubjerku, směšnje tunjo.

Wuporjedźenja po pręcu hnydom!

Albin Rudert w Budyšinje
jenož na Bohatej hasy 28
pódla Zhorjelskeho stwanjowego dwora

Wikowańna z jězdnymi kolami Fuhrma
w Budyšinje na Hornjerčanskej hasy
ćerstwe koła, šlag, mašiny, wobmjeta, mašiny, gramofony z płata
Wšeny wustoj, wuporjadźeny
— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za khězna, kwasy a wuběty towaŕstwow. :: Telefon 3001

Jara rjane klubowe lacy a pulovry za dźěći
Mužace lacy, žonjace lacy
jenobarbne a pisane po wšěch płaćiznach a wulkosćach pola firmy:
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutŕkownej Lawskej hasy 3

Wšě šuiske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihańni w Budyšinje

Vogtl. Madras-**gardiny**
Płachty na sofy, ložа a divany ruby na blida, wóskowane ruby, ložace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske posłužowanje. —

Tunje tofle
dźěćace —90, mužace 1.20,
95 pj.
žonjace
Heinrich Mohn
w Budyšinje na Zitt. wikach

500 ccm NSU
derjozdźeršane, je na předań
Max Seifert, na Kamjent. hasy 29

Rjany čehnik
wot
14—15 str. čežki je na předań
w Cornym Hodlerju 96.

Šjace mašiny
jenož najlěpše nóžske znamki z dołholětnym rukowanjom, kóž na male napłaćenje a wotpłaćow.
J. Klemm
na Serbskej hasy 1 II

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčki, podłožki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Domjacu holcu
18—20 lět staru, pyta ke nowemu lětu
wučeŕ Cyž we Wotrowje
Zamołwjenja hač do 1. 10.

Kromadźiće hižom drohotne wotrěžki naseje wurjadnje dobreje margariny
Jenož na předań w margarinowym domje
Anna Kunak-Altus

„Bautzener Flagge“?
(zak. škit.)

Je-li nic, potom započće tež Wy hišće dźensa!
w Budyšinje na Bohatej hasy 21
(napřeco rybowemu domu „Nordsee“)

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje
zap. dr. z wobmj. ruk.

W našej nowej wosebitej rozdźěleńi
na Hošic hasy poskićamy cyle wosebje:

Mózkowy köper 6/4 9/4 a 12/4
ložowe poćehnjenja, pisane, najnowše mustry
damast, linon a płat (Stangenleinen) wuběrane mustry

Blidowe ruby, damastowe a płatowe
twjelki, trjenja, taflowe ruby a šantki
kupańske rubišća

Hač do 50% w płaćiznje zniżene
wobleki, bluzowe a košlowe tkaniny
barchentowe wobleki a pulovry

Wurjadnje přihódna składnosć k nakupowanju!
So ženje wjacy njewospjetuje!

Kedźbu! Kołojězdni!
Puć ke mni so wupłaći!

Skitace blachi, drjewobarbne, 1 hr., po 3 porach jedyn 60 pj., **čorne,** sylna twora 1.10 hr. po 3 porach, jedyn 93 pj., **zwijena** (Felgen), žołte a čorne z 32 dźěrkami jena 90 pj., **pěsty za přědnje** koleså (Vorderradnaben) 1.50 hr., **samoběhak „Torpedo“** doep. 14.50 hr., **zadnje koleso z „Torpedo“ a z njezerzaw. stipicami** 17 hr., **pedale,** najl. 2.75 hr., po 3 porach 2.50 hr., **rjećazy,** najl. 2.75 hr., po 3 porach 2.50 hr., **wodźidła,** jendźelske 2.25 hr. **spinak** 1.50 hr., **nošeŕ wačokow** 0.50, 1.—, 2.50 hr., **rjećazowa kašće** 1.25 hr., **syće,** rjane mustry 1.05—2.50 hr., **přikrywy na sedło,** sylne wutykane 1.50 hr., **koles. stojaki** 0.50, 1.—, 1.50 hr., **plumpa na koleso** 0.75 hr., **sedło,** najl. jenoź 6.50 hr., tept. **leżadło,** doep. hotowe k připrawjenju 10.50 hr., **přědnje widlički,** niklow. 5.— hr. 1 lěto rukow., **krosna,** doep. z teptanskim leżadłom a widlićkami 26 hr. 1 lěto rukow. — **Wulki skład narunanskich dźělow,** tež nimale wšěch samoběhow. **Wupjerjedźenja nanajspěšniše. Wobruče** přenich fierncow we wšěch wulkosćach najtuńšo.

J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej drózy 4

Žane klamy! Žane klamy!

Njedźiwajcy tutych tunich płaćiznow dostanje kóždy, kiž tutón nawěstk sobupřinjese na tute płaćizny **hišće 10% rabata**

Najlěpši 20%
Allgäuski Limborski
Dołhi twarožk
punt **65** pj.
Wikow. z butru **Kunella** na Bohatej hasy 16

Město kartkow!
Korčma na Horje
Sobotu 22. sept.
swinjorězanje
njedźelu 23. sept.
swjedźeń nutrźnjenja
Přećelnje přeproš. a wo bohaty wopyt prosyta J. Röbl a manź.

Dokelž su wšě nowosće za nazymu a zymu dóšle, namakače pola mje ••••••••••••••••

žonjacych mantlow

najwješi skład na měsće
w tkaninow. a židźan. woblekach
— papillon, crêpe-caid, crêpe de chine —
— veloutine —
tež w lěpšich wěcach njewšědnje bohaty wuběrk

Pawoł Otte
na Žitnej hasy 10

Wilhelm Tell
GEORG HALLER
VORM. HEINR. MÖLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 8
Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Kośće „Panther“-stupnje
na wobłuk šite/pyšne formy
wuwjedźenje z čistej kože
připózn. tunjo
Předawarnja za Budyšin
Panther Table Schuhwarenhaus Bautzen äussere Lauenstr.

Suchec korčma w Kukowje
Njedźelu 23. septembra 1928 wot připołdnja 12 hodź.
wulke kulenje kehelow z rjanymi mytami
Wo bohate wobdźělenje prosyta M. Suchi a manź.

Gepa
Što rěkaše Gepa!

Běše to skrótčenje našeje firmy **Georg Paulitz.** K lěpšemu zrozumjenju smy so rozsudźili, naše twory wot dźensa sem pod woznamjenjom

Paulitz - drasta

podawać.

Budźemy so prócować, njedźiwajcy tunich płaćiznow jenož najlěpše poskićeć.

Zo byšće so wo našej zamóžnosći přeswědčić móhli, prosymy Was wo wopyt, bjez toho, zo dyrbiće něšto kupić. Njemóžemy lěpšu reklamu činić, hač zo Wam pokazamy naše kajkostne twory. Budźeće so dźiwać, što Wam wšo poskićujemy.

Serbske posłužowanje! Tež na wotpłaćowanje!

Přenja mechaniska delnjołužiska fabrika drastow za mužow a pacholow

Georg Paulitz w Khočebuzu
Filiałka w Budyšinje na Mjasowym torhošću 11

Twarju
a tohodla
wuprózdnjenske
wupředawanje

Spěšne a dospołne wuprózdnjenje je zamér, a zo bychmy jón docpěli, njejsmy so načawkej maličkosinje bliżili ale ze jeničcy prawym srědkom

z wulkim zniżenjom płaćiznow

Cunje twary, kiž nimsu wjac hódne hač płaća, móže jedyn wjezo stajnje dostać, ale dobre twary niže hódnosće kupić, to je jenož pola nas możno.

RUDOLPH

Hol. kwětkowe cyble
hiacinty, tulpy, krokusy, sněhowki najtuńšo
Rauchfuss, wikowarń. symjenjow w Budyšinje na Žitnych wikach 9. Telefon 2069

B*O*D*E*G*A
w Budyšinje na Mjasowych jatkach 7
zabawny wumělski koncert
Adler-Jirista-Duo
Najtuńše wino w škleńcach.
Britwje, truhanske aparaty a nožiki
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa toćerńja na Tŕešanskej drózy
Wosebita toćerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.
Pućowacych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Poskićam:

ćelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**0.80** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu jušku		**10** pj.
hejdušnu a jatrowu kołbasu		**10** pj.
kołbasowy šmalc		**0.60** pj.
čople kołbaski		**10—20** pj.
wšelaku kołbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje
rěznišći mišter, na Šulerskej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Příloha k čisłu 222

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 21. septembra 1928

Spomožerski a zastarański hamt města Budyšina.

Jeho rospratwa wo dźěławosći w měšazu augusće.

W měšazu augusće pschedstaji šo w radupodawarni ta macjerje a cźešone dźěći na 13 popołdnjach 262 cźešonych dźěći, w radupodawarni za małe dźěći bu na 5 popołdnjach 144 małych dźěći pschepytanych.

Radupodawarnju za šamodruhe wopyta 5 žónskich.

Zwroty šo 108 puntow žiwidłow wyšokeje hódnosće darmo abo potanšchene rozdźěli. S darnotnym wotedaćom 91 dźěćazych schatow a drašlow hodźesche šo spomožnje sapschimnjeć.

Dale wupołoži šo je strony šaštaranja cźešonych dźěći: 28 dźěćazych wosyčkow, 15 sportskich wosow, 12 dźěćazych korbow, 11 łožow a 1 žyłakwa.

Šaštaranje za tuberkulosnych wopyta w měšazu augusće w 13 radupodawarskich hodźinach 34 wožobow, i nich buchu schesćo k prěnjenu rasej pschepytani. Na njesamožitych pluzakorhych weteda šo k lěpschemu ześiwjenju 196 puntow zwroty. Tukhwilnje šu cźešowaze wězy za wotkładanje chorych wudate: 20 pschikrywow, 8 thermometrow, 65 bluwarskich bleschow, 1 powětrowy wěnz, 12 lěkarskich ptokow, 2 gumijowej podkoły.

We wočežešćowjeńi „Waldheimat" w Lejpzach pschebywa tukhwilnje jena pazientka, dwě stej šo w měšazu augusće wróćiłej.

S wobstatkow spomožerskeho hamta weteda šo 5 porow stupnjow a 8 schatow na schulske dźěći, mjes tym so 6 barošeni a 17 dźěći drastu ze šćerki mušowego sjednoćenstwa dostachu.

W radupodawarni za běchnych pschindźe 8 wožobow k wustajnoškarskemu pschepytowanju a k radźe. 4 i nich běchu pschischłe k prěnjenu rasej, tamni w dalschim šaštaranju.

Radupodawarsku hodźinu za šklabomyślnych, na padaw chorosći cźerpjazych a duchakhorych wopytachu 3 wožoby.

Šaštarański hamt weteda w měšazu augusće potańschene abo darmo: 513 pokrutow chlěba, 1704 kom. pluna, 22 kwb. elektriskeho pruda, 123 litrow petroleja abo spiritusa, 287 jedźnych znamkow.

Za podpjery w hotowych pjenjesach, podružnińke a hospodarske pschipomoży wuda šo dožpa 46 614, 85 hr. a za podpjeru dźěłonjemježnych 37 067, 72 hriwnow.

Kužicy

* S Wjaćozu. Ličba podpjerajuch dźěłonjemježnych je šo dale šwyšiła. Dotal je tu 70 wožobow, kotrejž šu na podpjeru pokazane, 17 muźiskich a 53 žónskich. Pónđźelu, štwjedu, pjatk a sobotu šo jim podpjera wupłaćuje. — W blišej Rynarni je dotal jenoj 10 wožobow bjes dźěła, jedyn muźiski a 9 žónskich.

* Se **Salomja** (Sohland) n. Schpr. Ssobotu wošwjeći tudomna Ratheńawska schula na jednore ale dostojne wašnje swoje 100ětnje wobstaće. Sswjatočnosć wobwjeńowachu spěwy schulskich dźěći a deklamacije. Wučeř Mihan poda šašimawy pschehlad wo wuwiću šakkeje ludoweje schule wot spočatka hač do dźensnišich dnjow. Mišičzanoša Förster pschednješe šwožopschećza gmejny a jako pschedsyda schulskeho wubjerka a pscheješe schuli dalšewon dobre wuwiwanje. Sswjedźeń wotměwaše šo njedźelu dale.

* S **Nowego Gersdorfa.** Pola tudomneje Hoffmannez firmy je pónđźelu straš wudyrił. Dźěłaćerki šo sapowědźichu dźěłać, dokeł je jim dźěłodawarstwo mjedu khěrko šmišlo.

* S **Bjarnarźiz.** Njedźelu na wječor wotpali šo dźěćerjelowa tólnja a kruwarnja knjeżeho dwora w Delnich Nenarjezach. Wobhorjeny skót sehnachu bjischcze i cźasom na bliške pastwischcza. Wobnjowne wobory dyrbjachu i napinanjom šuboćne twarjenja schkitać. 65 metrow dołha kruwarnja, na kotrejž běschtej šyno a wotawa stykanej, šo dorźišta wotpali.

* Se **Žitawy.** W nozy na pónđźelu na tudomnym Kralowskim namješće rubjeźnik ratarišku dźěłaćerku nadpadny. Něhdźe 30 lět stary muźiski wutorhny ji jěšone kolo a wuhrabny ji ruču tošchu i pjenjesami. Na kradźenjom kole mějesche šo nadpadnik i procha a njedźiwazy hołženeho wokanja, poradźi šo jemu cźekmjeć. Nadpadnjena a wobkradnjena dźěłaćerka dyrbješe pěši do Hornjeje Wódrizy domoj běžeć. Sa nadpadnikom šu kłěby nawołali.

* S **Ruchnowa.** Do warjazeje wody padźe sobotu žydowskatnja dźowčiczka Langez šwójby w Hornim Ruchnowje. Dźěćo padźe do kupańskeje wanje, w kotrejž běschu harza woda a šo cźežko wopari. Holzy běschu šo koła na khribjecze, jadku a hornimaj nohomaj dołpoknje wotpariła, kmjeż běschu ju nan ruče i wody wutorhnyli. Dźěćo hišće žehli še šwojim klankowym wosyčkom hrajkało a šmat do wody padnyło. Njedźiwajcy lěkarskeje pomocy je wbohe dźěćo njedźelu wumrěło.

* S **Ruchnowa.** Pšched nekotrymi njedźelemi dowješe tudomny pschekupc Ehrentraut šwojoju na wokhromjenje cźerpjazu manželsku do jenoho domu sa khorych w Hornich Kundraćicach. Jako cźežše wón šaščěmy tydźeń šwojeju khoru žonu wobpytaca, shoni, jo je mona hižom wumrěła a też hižom pochowana. Wusławu běschu tudomnemu gmejnskemu hamtej wo šmjerći žony powěźeli dał, aby rano do šłužbneho cźaha. Wobsoby, kotrejž je telefonišku powěšć pschijało, njemjesche i hamtskej šłužbu nicjo cźiniej, wona njeběschu powěšć prawje wrozumiła a njeběšche ju dale dała. Wusławu pak je zyle sapomnił, sa telefonišku wosjewjenjom pišmowe wosjewjenje pósłaćej. Tak běchu šmjerć žony „sapomnili".

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

W **Michałskej cyrkwi** změje 16. njedźelu po swj. Trojicy farař Kapler rano ⅛8 hodźin němske Bože wotkazanje, ½9 hodźin němsku a w 10 hodź. serbsku Bożu službu. Zběrka za cyrkej w Leutersdorfje. — Srjedu pop. w 3 hodź. žnjowy swjedźeń žónskeho towarstwa w Měšćanskej zahrodźe. — Zemrěli: Handrij Maćij, ratař w Małym Wjelkowje, 78 l. — Gustav Eduard Ruder, cłowy wjednik na wotp. w Třełanach, 75 l. 10 m.

*

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin njedźelska šula, wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. — Stwórtk wječor we 8 hodź. hodźina za mužow. — Pjatk wječor we 8 hodź. změje diakonisa Hilža Fehnerec w Budestecach čo. 25b rozpowědanje wo bibliji za žony. — Zjednoćeństwowy wothladar Zimmermann změje biblisku hodźinu njedźelu pop. ½4 hodźin w diakonaće w Njeswačidle, njedźelu wječor w Budyšinje, pónđźelu w Cokowje, srjedu w Korzymju a štwórtk we Wjelećinje.

Zwjazk młodźiny za rozsudź. křesćanstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Wutoru wječor we 8 h. je zhromadźizna za młodźeńcow a srjedu wječor we 8 hodź. tohorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Běłej Horje. Njedźelu pop. ½2 hodźin je njedźelska šula a w 3 h. bibliska hodźina. — Zjednoćeństwowy wothladar Křižan změje biblisku hodźinu njedźelu wječor w Hlinje, pónđźelu w Kumwałdźe, wutoru w Smilnej, srjedu we Zuborničcy štwórtk w Rodecach a pjatk w Kotecach.

*

Z Barta.

11. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża służba.

Z Budestec.

16. njedźelu po swj. Trojicy změje farař Bjoc rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske prědowanje. Dop. we 11 hodź. je kemšenje za dźěći. — Pop. w 1 hodź. je zhromadźizna křesć. młodźencow.

Pónđźelu wječor we 8 hodź. je zwučowanje ze pozawnami.

Srjedu wječor we 8 hodź. je bibliska hodźina. Srjedu wječor ⅜8 hodź. je zhromadźizna towarstwa młodych holcow.

Z Budyšinka.

16. njedź. po swj. Trojicy budźe dopołdnja ½10 hodź. němska Boża służba, farař Handrik-Poršiski.

Z Bukec.

16. njedźelu po swj. Trojicy rano ½7 hodźin serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża służba. — Zemrěł: Ernst Gerhard, mandź. synk Ernst Młónka, skałarja w Delanach, 7 m. 12 dnjow.

Z Hodźija.

16. njedź. po swj. Trojicy, jako na žnjowym dźaknym swjedźeńu, změje farař Voigt rano we 7 hodź. serbsku spowědź, farař Wejzar we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske swjedźenske prědowanje. Cyrkwiny khór spěwa: Hlaj, Boha njebjesa krasnje nam khwala (L. z Beethoven). Zběrka za pozdźiše postajenje diakonisy. — Dopołdnja w 11 hodź je Boża służba za dźěći.

Z Hrodźišća.

16. njedź. po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska Boża służba, dop. ½10 hodź němska Boża służba, dop. ¾11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Huski.

16. njedź. po swj. Trojicy změje farař Małok rano w 7 hodź. serbsku spowědź a we 8 hodź. serbske prědowanje. W 10 hodź. budźe němske prědowanje.

Wječor we 8 hodź předwjedźe so misijonski film: Handrij, syn kuzłarja.

Wutoru wječor we 8 hodź. je pola měšćanosty Löhnerta w Cokowje bibliska hodźina.

Z Khwaćic.

16. nj. po swj. Trojicy dop we 8 hodź. serbske a ½9 hodź. němske kemšenje.

Z Klukša.

16. njedź. po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. dźěćikemšenje. — Pop. w 1 hodź. serbska Boża służba ze spowědźu w Nowšanskej šuli. —

Srjedu 26. septembra wječor we 8 hodź. wotměje so w Susterec hosćencu w Klukšu misijonski wječor z předwjedźenjom misijonskeho filma: Handrij, syn kuzłarja.

Zemrěli: Hildegard Elfrida Renstorec w Jatrobju, 1 m. 14 dn. stara. — Frida Martha rodź. Mjedakec, mandź. Richarda Rječki, murjerja we Lichanju, 20 l. 14 dn. stara. — Bjedrich Moric Hamann, gendarmerijny komisar na wotp. w Kolijelnju, 63 l. 9 m. 14 dn. stary.

Z Kotec.

16. njedź. po swj. Trojicy je rano we 8 hodź. serbske kemšenje, kantor Hoker, w 11 hodź. wěrowanje, farař Kaniy. Popołdnju je njedźelska jězba dobrowólneho cyrkwinskeho khóra, kantor Hoker.

Pjatk wječor we 8 hodź. je pola Bohotec we Hornich Kotecach bibliska hodźina, pućowański předar Křižan z Běłeje Hory.

Z Łupoje.

16. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża służba.

Z Minakała.

16. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a ½10 hodźin serbska Boża służba (k. farař Rjeda z Budyšina). Zběrka za cyrkej w Leutersdorfje pola Žitawy.

Z Njeswačidła.

16. njedź. po swj. Trojicy žana spowědź. We 8 hodź. so serbske, ½10 hodź. němske prědowanje čita. Pop. ¼4 hodź. bibliska hodźina na kaplanstwje (knjez zjedn. wothladar Zimmermann z města).

Z Nosaćic.

16. njedźelu po swj. Trojicy dop. ½9 hodźin němska Boża służba (prědowanje so čita). Popołdnju w 2 hodź. serbska spowědź. ¼3 hodźin towarstwo młodych holcow, ⅛8 hodźin towarstwo młodych hólcow.

Z Porśic.

16. njedź. po swj. Trojicy budźe rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba; popołdnju ½3 hodź. dźěćikemšenje w Bošecach za starše dźěći, pop. ½3 hodź. towarstwo młodych muzskich w Porśicach.

Štwórtk wječor ⅛8 hodź. so w Handrikec hosćencu misijónski film pokaže ze stron hory Kilimandscharo.

Zemrěł: Handrij Bohuwěr Lehmann, wumčkař w Kubšicach, 71 l 18 dn.

Z Rakec.

16. njedźelu po swj. Trojicy je rano **we 8 hodź.** serbska spowědź a swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemšenje. — Pónđźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a raša nutrnosć.

Z Rychwałda.

16. njedźelu po swj. Trojicy dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodźin serbske kemšenje.

Ze Slepeho.

11. njedźela po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, ½10 hodź. serbska Boża służba, w 11 hodź. němska. — Zběrka za diakonisinski dom Bethanija w Klučburku. —

Smjertny kěrluš so spěva za Mariju Panloc ze Trjebinka a Mariju Bertu Lehmanku ze Slepeho.

Zemrělaj: Hana Wilhelma Kresela w Rownem, mandźelska, stara 41 l. 9 m. a 1 dźeń a Madlena zwudowjena Zeška, rodź. Kóčec, w Rownem, stara 83 lět a 13 dnjow.

Z Wósporka.

16. njedź. po swj. Trojicy je rano we 8 hodź. spowědź, dop. ½10 hodź. prědowanje, wosadny k. farař, pop. ½2 hodź je lětni swjedźeń dźěćikemšenja; wječor we 8 hodź. towarstwo cy. młodźencow. — Pónđźelu zwučowanje z pozawnami, wutoru žonjace towarstwo, srjedu towarstwo młodych holcow.

Z Wochoz.

16. njedźelu po swj. Trojicy rano we 8 hodź. serbska spowědź, we 9 hodź. němska a ½11 hodźin serbska Boża służba.

Z Wóslinka.

16. njedźelu po swj. Trojicy rano we 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Wšědne njezboża.

Njedźelu staichtej šo blišo Kalawy w Delnjej Łužicy dwě cźežej njesboži i motorišim kokom. Sranjeneju bowjesechu do Khocjebuskeje thorownje. Tam je hižom jedyn, i motorišim kokom pschejedźeny dźěłaćer Machołz, wumrěł. Druhi šnjesboženy, motorowy kolesar Rademacher, cźežko thory leži.

*

Njedźelu popołdnju sajdźe wobjedźer Bruckerje Drjezdźan na dróży do Löwenberga w Schlesyńskej se swojim motorišim kokom do dróhowcho měšnika a strani šo tak cźežko, so bjes nadźije w Bolesławskej (Bunzlau) thorownji leži.

*

Ssrjedu dopołdnju dźěsche na Drjezdźansko-Mischnjanskej dróży šyn wósnika Bernharda pschi cźežitym automobilu i pschipowěschakom a rosmołwjesche šo se sobujedźazym. Bernhard njedohlada šo na druhi cźežity auto, tiž na dróży stejesche a storcźi do njeho. Pschi tym padźe pod pschipowěschak, tiž jeho sajedźe.

*

Njedaloko Brichtona pschi jendźelskim pokoršchim mórskim brjohu pschejechćiwny šo cźežitym automobil, w kotrymž šo 25 wožobow wjesesche. Dwě wožobje buchtej morjenej, šydom cźežko a dźewjeć lohko sranjenych.

Zapósłane.

(Bjez zamolwitosće redakcije.)

Juda so na nas čerći!

My smy byli w Skoplu!

Cohodla njesměli pućować do bratrowskeho kraja, hdźež bywaju naši jeničcy přećeljo na swěće? Što so skhrobli nam připoručeć, što mamy činić a čeho mamy so wzdać?

My njetrjebamy připoručnika!

Němcy pućuja, hdźežkuli chcedźa — do Widna so waleja z črjódami a tam wulku haru činja dla „anšlusa“ (čitaj „anekcije“), do Pariza woni jězdźa a so hubkuja z Francowzami, wšudźe pućuja, hdźežkuli so jim zechce .....

Serbscy Sokoljo běchu w Skoplu!

Dźěchu tam, přihotowani na to, zo to zasy wěstym ludźom w hódź njebudźe.

Sto wo to — Sokoł čini to, štož ma za sprawne a so smorže stara wo hlawkanje na Słowjanow naščuwaneho nowinarstwa.

Běchmy w Skoplu! Wočakachmy změrom napady nam njepřikhileneho nowinarstwa, kiž awtomatisce započinaju po kóždym wulće Serbow do słowjanskeho wukraja. Němske nowinarstwo tón króć zymnu krej wobkhowa, je so přistojnje zadźeržało a z tym swojemu ludej wulku službu wopokazało. Přetož ze kóždym woblancanjom bjezmócneho łužisko-serbskeho naroda so Němska we wukraju sponiža a wohańbja . . .

Je narod na swěće, kotremuž njeje w hódź, zo měr a harmonija knježi mjez narodami.

To su žiđźa!

Hač dotal su nas na pokoj wostajili. Nětko, hdyž němske nowinarstwo mjelči, ma někajki žiđźik za swoju swjatu winowatosć, w žiđowskim časopisu „C. V.-Zeitung“ zjawnje na to pokazać, kajki strach hrozy němskemu statej ze strony 200 000 łužiskich Serbow. Ma za wjelepřeradu, zo je jedyn Serb w Macedonskej rjekł, zo serbska pěseń je zdźerżała Serbowstwo. Wozjewi zadźiwanemu swětej, zo w Budyšinje wukhadźeja Serbske Nowiny (nětko, za 87 lět so to hakle wukopa!). Njecham so dale zaběrać z wobsahom šćuwaceho artikla. Artikel nam faktisce škodźeć njemóže, přetož je to jenož nakopjeny njezmysł a směšna błudnosć. Kóždy člowjek, kiž je hišće při strowym rozumje, budźe z hłowu wić.

Z tych přičin njetrjebamy hakle wotpokazać hebrejske nadběh. Ale nas jenož zajima nowy fakt, zo też „wuzweleny narod“ je so nětk přitowaršił našim njepřećelam.

Antisemitism pola nas hač dotal bywaše njeznata wěc. Ale woblancanje ze strony Judy, kaž jo smy podešli w hebrejskim časopisu „C. V.-Zeitung“, móža też w našim ludźe rozputać hibanje přećiwo žiđam.

Njech hebrejscy z wohnjom njehraja!

Na kóncu swojeho nastawka skhrobli so žiđźik, staji někajku paralelu mjez Serbami a žiđami. My tajku khrobłosć raznje wotpokazamy.

My łužiscy Serbja smy ariski narod, my smy přenjowobydlerjo swojeho kraja, my ani w času najhóršeje bědy, najsurowišcho horja, njejsmy swoju zemju wopuščili, zo bychmy na žiju lězli susodej, zo bychmy wuklukali druhe narody . . .

Žiđźik wšeněmcow naščuwa na łužiskich Serbow, zo njebychu nas dali pućować, hdźežkuli chcemy. To budźe rjany zwjazk. Hokaty kříž a Davidowa hwězda hromadźe přećiwo nam. Žiđźik a „Jungdo-hólčik“ ruku w rucy přećiwo nam!

My so jeju njebojimy!

My smy jěli do Skopla, zo bychmy skručili počahi, kiž nas zwjazuja ze słowjanskimi bratrami, zwjazki krwě a słowjanskeje tradicije.

Hdyž rěčimy wo Słowjanstwje, my njemyslimy na někajke politiske zjednoćenošmo, my myslimy na słowjanska wzajomnosć a zjednoćenje na kulturnym polu, w duchu.

To wězo zrozumić njemóže germanski člowjek, kotrehož zmyslenje bywa nam tak cuze. Germanski člowjek zastupuje prawo pjasće. — Nas wězo zrozumić njemóže semitski člowjek. Semita bywa materialista z čełem a dušu, won njemóže zrozumić idealne zmyslenje druhich. Jeho evangelium bywa wuplahowana dowćipnosć, kiž k tomu wuživa, knježi nad druhimi.

Germanska pjasć a hebrejske mozy přećiwo słowjanskej duši!

A my wěrimy, zo jónu, prjedy abo pozdźišo, dobudźe duša nad pjasću a zymnym rozumom!

Měrćin Nowak-Njechorński.

Autowy zwisk mjez Bartom a Budyšinom.

Na nastawk w „Sserbšich Nowinach“ se 18. t. m. wo autowym swišku mjez Bartom a Wósporkom ma so na „wěrnosće“ němšćostatneje pólty sćěhowaze wotmolwicj:

Po tym, so bu Bartšej a wokolnym gmejnam znate, so je autowy swišt mjez Budyšichinom a Wósporkom wotmyslany (měješce bo hižom pšched 2 lětomaj ras pšchiprawicj), běchu wuprajšte pšcheče, so by so wotmyšlena cjara na wězy Bartšo-Budyšeje cjary wjedła, dokelž běšče to hižom dawno nušne. Pšchi jednanjach su tej sastupjerjo tutych gmejnow pšchitomni byli. Sastupjer němšeje pólty je wosmjet prajił, so tu wuzje šubjene a pšchewuške. Nimo teho je to krajina wulkeje wody. To je wobzełe hnjes pólšti direktor Wünscha wuprajił a dodźelił, so na tutych dróhach autowy swišt njeje możny. So budźe bo „w prawym cjašu“ na pšchecja tutych gmejnšticich sastupjerow dźiwacj, njewobzahowašče bo na wuzenje ludźi, ale na pólšte wězy, dokelž běchu drje tute njedostatki z prenjej pšchicjimu, so do swišta stupichu z němšej pólzu. Wobzełe wuzenje pólšotowych pobjłkow je drje bo potom też sawjedko: Ssu na stary dobry sapšchah pšchišchli.

pjaći jednanjach 4. februara wobjamtnichu potom cjaru z Budyšina do Wósporka, na cimž wšo sastupjerjo Bartšeje a druhich gmejnow zaneho sajima wjazy njemějachu. Je-li sastupjerstwo z Barta a wokoliny po 4. februaru na pólšti hamt Budyšichinje pšchišichło, dha może bo to jenož wo wuzenje pólšticich pobjłkow jednacj, z cimž bo wobłkhodny wubjerk njesaběra a wo cimž jemu njeje niczo znate. By-li sastupjeć němšeje pólty jasnje wojsewit, so ma bo hišcze autobusowy swišt sa wuzenje wosobow mjez Budyšichinom a Bartom wutworicj, njebyła gmejnam pšchipadło, bo wo druhu możnosć prašowacj. Za němška pólta w tutej wězy njeje dale dźełała a tak niczo wo wormyślenju njewědźeše, dopokasuje jene rozkrječowanje někotrych zbohatšowow wobkhodneho wubjerka a někotrych měšćanostow sajimanych gmejnow na wyšchšej pólšticej direkzji w Drježdźanach. Tutej samo njeběšče znate, zo Budyšichi a Pšchiwcizu na tutej cjarze ležitej a staj bo prašenje, kak je možno na tutej wězy pšchicj, dokelž na tkarcje njestej namakacj, kiž je pólšti dezernent pšchedpołožił. Hakle jako běšchtej bo prwatnej pšchedewšacji namakałej, kiž chžyšchtej swišt na šamšny risiko pšchiprawicj a wuziwanje autow dopokaja, so běšche to nusne, pokaja pólta sajm sa to.

So bo Budyško-Worzynsko-Wósporska cjara njenwupłaci, na tym je němška pólta šanta twina. Dyrbjała jenož bóle na pšchecja wobyhderžow dźiwacj. To drje je němška pólta też z dostatnych hórschenjow šhonita. Je bo wo tym też na protestowanišej šhromadźišne rěčało. Sprawne pšchecja tamnišich wuežijanow njeje pólta dopjelnita, ale wobkhodny swišt, kiž je wobkhodny wubjerk wutworił.

Cjehodła nima podróženje jěšdneje ptacjiny nětko niczo wjazy prajicj, abo cjehodła je pólta jěšdne ptacjiny pornjo druhim cjaram tak daloko snjižiła? To bo njesmješe z „krutym lutowanjom!“

So bo wobkhadny wubjerk njeje staral wo winowatoscje šakonšteho pšchišlewjenja, wukhadźa z teho, so běšche to wěz pšchedewšacjelow, šchtož staj wonaj też cjinikoj. Naspomnimje, so němška pólta dotal njeje z khłostanym šakrocžka, pšchetcž na jeje naštork dostašchtaj pšchedewšacjelaj w šwojim cjašu khłostanje pšchipołtane, wo kotrymž hišchcje dotal njeje rosšudźene.

So njeměješe jenož němška pólta po wójnje wyšchšeje cježe njeješ, je drje kóždy wobthodnik a prwatny šam na šebi šhonił.

Němška pólta „wobkhadne žołmy“ a wurjadne wobkhadne žadanja na Budyško-Worzynšej-Wósporšej cjarje nieje pšchemóz mohła a njebudże to hakle na Budyško-Bartšej cjarje samoj, pšchetcž wobkhadna wěstosć pola Wósporško-Budyšej cjarj ma wjele njedostatkow. To je mnohy pućowacj šhonił. Na pšchikład bo šuščišcho šlawa, so šmětko we wołach šo wjerkor nocje prawie šwěcjcj a so jenož nětkore metry daloko widźecj. Tehorunja šaprajichu niedawno pšchi železništicich pšchckkhodże we Wósporku wichtče špinadła, z cimž by mohł wós pšches šawjerły šajecj. Njemohł-li wjedniž ruce rosšudźenu wós na pšchiboczny puć šawjesć, njeby bo njesboże hodźało wotwobroćicj. Wšchi šavalenju pšchepkuniaka bola Worzynu njeješče wożeńhašchak w porjedže, z cimž bo šrach wjelo powietšchi:

S tuteho rospišanja może žebi kóždy, čiž dotal wobstejnosće njeznaješe, dewźdźecj, kak j němškej pólzu wuprawdźe šteji, a może šam budźicj.

Max Schröter we Wósporku.

*

Autowa pósta z Budyšina do Barta a Wósporka.

Wotmolwa na hornje sapósłane.

Rospominanja wo mjenowanej autowej pósće počahowachu so w wšchitkich šhromadźišnach, wot hamtšeho hejtmanstwa powołanych, na wobzołowy wobkhad. To może so jasnje we wšchitkich 3 protokollach hamtšeho hejtmanstwa wo tutych šhromadźišnach cžitacj. Na tym tej pšchitomni gmejnšzy sastupjerjo njedwěrkowachu. Wobzeje pólzowych pobjłkow je pola němšeje pósty sašadnje j wozjenjom wobzołow na wjeśnych dróhach sjednoczene. Knjes Max Schröter j Wósporka, sapodawar nastawka k lépšchemu privatneje cjary a jedyn j jeju pšchedewšacjelow njeběšche pšchi jednanjach pšchitomny. Drúhi běchu tehdom j měšinami — šchtož wješni sastupjerjo w šhromadźišnje pšchibadźu — pšchibódne sa wěstosć wobkhada j autami. Mjes tym šu pucže šwuporjedšane, tola pósta njemóže šwojemu najnorschemu wulkemu omnibušej j 29 šydłami a měšinom sa 10 wobzołow j 75 konj. moz. šylnym motorom pšchezo hišchcje na tutej cjarje jěšdźicj dacj. W powodźeńšej krajinje leji tej jěšba na pruhu, kotruž rěcžnik gmejnow, Bartšeje a wokolnych w šhromadźišnje 21. januara šam namjetowaše, kotraž wješe j Worzyna do Skanez, Rakojd, Barta a Niechorńja. Jeho namjet so njepšchija dla tuteje pšchicjiny, njedźiwajo na powyšchenje jěšdneje płacjišny. Sapšchach j Hucjinu do Barta bě nahłowina pšchirawna jenož za lépšche woženje pólzowych wozow-ko Barta j Budyško-Suborničanšeje cjary. Tuton šwišt dyrbješe po sréčenju j pšchedewšacjelom pšchestacj, hdyž pósłše autobusu na Budyško-Bartšej cjarje j woženjom wozowom sapoczńu.

Tši hašenja wobkhoda su je wšchitkich pólzowych cjarow, kiž j Budyšichina wjedu a bo tam stónža, hromadu šyptane a j błišchi pšchicjinow prawie šrasčne wopšane, pokojemi šmě drje kóždy autowy wobkhad licjcj. Też knjes Max Schröter je dołcj tajšich měr, wo kotrychž šyła ta na dróšy wupomnjacj dyrbjał. Kóždy wós němšeje pódšekańe w Šušaršej kašarnje, so by tamnišchi wożebje hładał. Wospjet wob lěto kóždy wós techniśzy wożebicji błiow, hač bo najmjeńšcheho pšcheprubuja.

Wobkhadna wěstosć na cjarach němšeje pólty je po šwěšenju šarjadnišeje rady němšeje pólty, kiž wobcjuje j neutralnych wołobow, tohodla najpšchibódnišcha, šchtož bo powyšlicj hodźi.

Pšchedewšacjelej staj drje bo na hamtšeje hejtmanstwo dla dowolnošcje šwojeho pšchedewšacja wobrocžiłaj, dokelž taj pak na njewuspěchi pródtwow šašadnje pokałanaj, dokelž běšche bo němška pósta hižom w šhromadźišnje 21. januara a podźišcho wospjet wuprajiła, so je šwobodnje pšchiprawicj cjaru „w prawym cjašu“, to rěka, dokelž je jednanjach j autowym towaršhwom a železnju jašny pusć.

Cjara j Budyšchina do Wósporka njeśdźerji bo tón wokkhada je wšow, čiž j boka dróhi leža. Tutón prinoj pšchedewšacjelej je swojej wotdowolenej cjaru wosebje šašchtaj. Hospodarške šajimny Wósporka bu pak — kaž bješe to hižom wot šwočatka knjesej měšćanoscje we Wósporku prajił — mjenje do Budyšchina, bóle do Lubija a Wjerzyna. Tohodla wospjetšeje wobkhad j Worzyna a Wósporka do Budyšchina a wrócžo pšchejo jenož mału fichu wołobow, runjež pósta nimale za šamšnu płacžiwu do Wósporka jěšdeše kaž železnja 4. rjadownje.

Hišcheje jónu ma bo wušłkhnycj, a to je też we pšchešłich protokollach hamtšeho hejtmanstwa we wšchelakich šhromadźišnach, čiž je dla tuteje cjary šwołało, šašadnje prajene, so je němška pósta wot šwočatka šwólniwa bóle, cjaru pšchiprawicj, to rěka „w prawym cjašu“. Wo tym hladaj horjekach. Dale: so je hamtšeje hejtmanstwo wot šwočatka pšchedewšacjelow warnowało, so bychtej bo na wudawkow sa pšchiprawjenje prwatneje autowete cjary podałoj, sa kotruž wo połoženim wobsteinoscjow njemóžeštaj taj dowolenja dostacj.

Pólšti direktor Wünscha.

Sokołstwo, sport a hry.

Wubjerk za cžełowučowanje.

W poslednim posedźenju pónđelu wjećor w Kchelekulerni, kotruž nawjedoawše přesyda Sloewer, přijachu jenohłósnje pluwarske towaršwo „Blau-Gelb“ do wubjerka za cžełowučowanje. Na to podachu so rozprawy wo Budyskich wojowanjach. K lětu maja sobustawy towaršwow wupisanja wojowanjow dóstać, dla lóšeho přiwabjenja. Nastnaja skromadne prostne zwučowanja ma so w bližšim cžasu zastupjerjemi jenctliwych towaršwow jednać. Dokładne zaběrachu so z należnoscu towaršwa Spielvereinigung, kiž so njeje postajenjow dźerżała. Skromadne předsydstwo wobzamknu, zo nima so tute towaršwo hač do 1. julija 1929 na zjawnych hrach wobdźělić. Wobzamkny so dale, zo maju so startske knižki za sportske znamjenja zapisanskej komisiji (Sportabzeichen-Abnahmekommission) předpołožić, přeco hač so nčnaskostatnemu wubjerkej w Barlinje přiscželu. Knižki, kiž njebuchu předpołožene, wotkeju w Barlinje za njepłaćnce. Wubjerk za cžełowuwonje kupi diskus za swójstwo, chce sebi hišće dalše wěcy wobstarać. Sportski rjadowar Libš rozprawješe w nazymskim běhu, kiž budźe z přilěžnoscu 30lětneho wobstaća tergakowanskeho towaršwa „Gut Heil“ w Budyšinje 30. sept. 1928 jako jubilejski běh. Z tobom wotměje so jubilejske wujězdźowanje wo 50 km. Dobyćerja wozjewja so wječor w Kchelekulerni. — Zjednoćenišwo za zajimy Budyskich turnaršich a sportskich towaršwow zmeje swoje bliže posedźenje pónđelu 24. septembra w „Słóncu“ w hońtwinskej jetwć. —

Kolesarstwo.

Wujězdźowanje na sportownišću w Kamjenc.

Druhe lětuše wujězdźowanje na wujězdźowanišću wotmě njedźelu 16. sept. Kamjenski klub kolesarskich „Bautzner Vorstadt“ na nowym Kamjenskim sportnišću. Mnoho kolesarjow z Radeberga, Wojerec, Wulkich Rědarjec a Kamjenca so na wujězdźowanje wobdźěli. Wujězdźowarnja, kiž je khětro z ruda posypana, njeběše tohodla najpřispsawniša, dokelž při wujězdźowanju wjele wuhlowcho procha nasta. Dokeyła ma město Kamjenc hišće wšelake na wujězdźowarni zwuporjedźeć. Też płót měł so připrawić, aby bychu pjenježne dokhody při wujězdźowanju hobcišće byłe. Dobyćerjam kiwachu hódnostne čestne myta. Při wujězdźowanju njewoteńdźe cyle hjerc nikolubych prapdow. Někotři z kolom padźechu, mjez kotrymiž běchu najwuspěšniši jězdźerjo. Wulka sej přihladowacych njelutowaše ze swojim přikleskom.

Němske wozjewjenje z Kamjenca.

Na łopjeno 30 tudomneho towaršwowskeho šapósła je šo dźenja **hospodarske towaršwo za Kamjenj a wokolinu** se šydłom w Kamjenju šapisało.

W Kamjenju, 18. septembra 1928.

Hamtske šudnistwo.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Mjes šwinjemi ratarja Kujasha w Wjunju je šwinjemy mór wubyrił.

Šiwinjazy mór je šajchoł mjes šwinjemi Kujašic w Pazjowje.

W Wjunju, 16. septembra 1928.

Hamtski pšjódkšlejeł, Šauberlik.

Dla pšchepleštrowanja tudomneje wješneje deški je wona wot 24. t. m. šem ja pšchekhodny wobkład šawjerjena. Jéšdny wobkład pokajuje šo na Lutorsko-Hóšnjanšku a na Narcžansko-Wojerowšku dróhu.

W Cžornym Khołmcu, 17. septembra 1928.

Hamtšli pšjódkšlejeł, Winkler.

Po wokolnišim wozjewjenju knjeza šmuttkowneje mišstra j 3. t. m. je towaršchna hra „Emša“ jako hra šwje šakšana.

We Wojerezach, 17. septembra 1928.

Krajny radźićel, Gallus.

tunju pizu poskiczeć. Tak je w Danskej w poślednim cżasu skotarstwo najwyschschi skhodźenk dozpeko.

Hdyž so kosy žame deja.

Na tónle njepoczink koły žłyschimy někotruschkuliž hosposu žwarjeć. Tomu możemy žnadno wotpomhać. Prěki psches rohi nad schiju pschiwsajamy klumpaczk (Knebel) a to kždy kónz za jenu rohu. Kónczki klumpaczka zjech žu wótre. Hdyž so toja někto wobroczi, so by so zyzała, dha je klumpaczk se žwojimi wótrymi kónczkami do kulleschka kala. To njesmježe a tak so bórzy wowuczi.

Wusnam wuběha za žwinje.

Pola naž bychu mnohi mohli hischcże wjazy žwini plahowaczeć. Czehodla njeplahuja? Dokelž mnohi na žwoje wudawki njepschindże. Wěso je to drohe pigowanje, hdyž žwinje jenož w khlěwje pigujemy. Hdyž dyrbimy žwinjeczu kždy kuli kupicz, tak k nicżomu pschińcz njemóżemy. Nimo toho mnohemu hospodarjej cżasto žwinje schorja a potom praji, so nima je žwinjemi žboże. Tola woprajschejmy so jónu tajkeho hospodarja, kotryž ma kaž prajimy, je žwinjemi žboże. Tón nam žnano wusnaje, so žboże jenož na plahowarju žantym saleži.

Najprjedy chzemy prajicz, jo ma wscho žiwe pod wschelakimi khorosczemi czerpjecz. Někotry organismuž je krucżischi, hacz někotry druhi. To pak wjele na tym saleži, pod tajkimi wobstojnosczemi je tón abo druhi organismuž žiwy.

Tu dyrbimy najprjedy dokkadnje za pschiczinu khorosczow pytacz. Tajke skorżo, kotreż je pschczo nutska, też hnydom kždej khorosczi podleži, mjes tym, so krute skorżo, na czerśiwym powětrje woczehnjene, wschelake epidemije pschetraje. W někotrych khlěwach sakhadżeja cżasto natykowage khorosczę. Tu je też wjele z winmi, so khlěwy po žanej khorosczi dokkadnje njewucżischcżimy. Tak khorosczi na khwilu sandże a po cżasu sajo wudyri. Tajki splah stajnje w tajkich khlěwach pschebywaju, wožkabnje. Tohodla nam nicżo druhe njesłuschi, hacz so so k prenjotnemu plahowanju wróczimy.

A to je pasiwa abo wuběh. S wutwjacżom župroschnych ranzow dyrbjeli wschě žwinje z najmjenscha hodżinu na pasiwu abo do wuběha puschczicz. Jenje njemóżemy lepje spóznacz, hacz su nasche žwinje strowe abo nic, hacz hdyž su wonka. Sskabsche žwinje też wonka w pschirodze wróczo wostanu a tak hnydom pytnjemy, z kotrymi so njetrjebamy dołho njetrjebawschi horje dżerżeczi. Tu wostajmy žebi jenož strowe a žylne žwinje k dalschemu plahowanju. Druhdy wjele njetrjebawschich pjenjes za wschelake nowe khlěwy wudamy. Nadscho mamy dżel zahrody blizko khlěwow sajchlahacz a někajku budu do njeje natwarjecz a potom móżemy žwinje wodiju a w nozy wonka měcz. Tuž, njeżmémy-li žwinjom pastwu popschecz, dha so jnajmjenscha wo tajkile wuběh postaramy. Schto pak z tym dospějemy?

Směnimy z tym najprjedy konstrukziju skoczecza. Žyle cżęsto pócżnje rosez a so schericz, wożebje na hrudi a we khribjecze. We schérschej hrudi wuwija so potomscherische pluza a wutroba. Ssu-li pluza a wutroba wjetsche, dha to zykenu cżęsu howi. Pod tutym wimom zyły organismuž rosęże. Schérsche žwinje, wożebje ranzy możemy žebi k dalschemu plahowanju wostajecz. Te maja potom lohsche prożata hacz wuske žwinje. Nimo toho na pastwje abo we wuběhu, hdżeż žwinje wjele běhaju, so kosczowz sežylni. Też mjaża wjele wjazy narosce. Powschitkownje możemy prajicz, so žwinje na pastwje abo we wuběhu wjele wjazy pschirosu hacz w khlěwach a nimo toho žmy wjele mjenje trjebali.

We wuběhu możemy plahowanike, kaž kormne žwinje dżerżeczi. Hlowna wěz pak je pschi tym, so je tajke žwinjo, kotreż na pastwje pobudże, nimo měry krute napschecżo wschěm khorosczam. Tohodla móhli žebi runje tohodle wuběh pschiprawicz.

Wschi pola žwini.

Cżasto žo stanje, so maju nasche žwinje wschi. Te możemy na wschelake waschnje sniczicz. Směschamy petroleum a palenz abo spiritus hromadże a potom z tajkim rosmeschkom žwinje pomasamy. To dyrbimy 2—3 krócz za dżeń wospjetowacz a to 5 dnjow sažobu. Też możemy tajke skorżo z tobakowym wotwarom abo z cżopkym tikatom wumyez. Wubjeremy žrědź je też krejolin abo lysol we wodże rospuschczeny. 1 gr. kreolina abo lyżola linjemy do 20 litrow wody a pschidamy k tomu kuli spiritusa. S tutej rospuschczkinu žwinjo někto 3—5 dnjow sažobu mużemy. Wěso dyrbimy hródź abo khlěw derje wurjedzicz. Hewak njeby nam njedżenje nicżo pomhako. Kždy dżeń žwinjom snowa saiczelemy. Mamy-li kurjeńz w blizkoscżi khlěwow abo nad nimi, dyrbimy jón pschetwaricz. Ssnadź maja žwinje po kurach wschi. Sswinje, kotreż maja wschi, žo nam też khmanje njekormja, dokelž nimaja měra k wotpocżinkej.

Pjeriznafstwo.

Wubjerjemy žebi dobre njeżerki.

Nětke na kónzu lecża je cżaż k wubranju dobrych njeżerkow. Najkhmanische njeżerki mjes mkodżiczkami žu te, kotreż w běhu normalneho cżaża nassajsicho njesez sapocżnu. Kokosch, kotreż pod normalnym cżażom sahe njesez sapocżnje njeże khmarka. Najlepsche njeżerki žu tak mjenowane serijowe njeżerki. To žu tajke kury, kotreż wjele jeji sažobu a kždy dżeń njeżu, bjes toho, so bychu wotpocżnyli. Ssu tajke kury, kotreż 20 dnjow sažobu a hischcże dlęże njeżu. Cżim dlęże sažobu njeżu, bjes toho, so bychu wotpocżnyli, cżim lepscha je njeżerka. Ssu pak też tudy wuwsacza. Też sależi wjele na druzinje. Ssu tajke jendżelske kury, kotreż 15 jeji sažobu njeżu a potom sažo tak dołho wotpocżnu. Tak tajka kokosch potom jenož wokol 80—100 jeji sa lěto snjeże. Nam jenož na tem sależi, so mamy prawje dobre njeżerki a te dyrbimy też zyle hinak požudżowacz. Nunje tak mjenowanym żerijowym kurom nawopak žu tajke kury, kotreż jenož kždy 3. abo 4. dżeń jeju snjeżu. To žu wjesce hubjene njeżerki. S tych sa zyle lěto wjele njesmjemy. Najlepsche njeżerki žu tajke kury, kotreż žo spěschnje wuwichu, to rěka, kotreż żenje khore njebědzu. Też na cżeżkosci kokosche ma žo dżiwacz. Sapocżnu-li kury njesez, njech normalnje waża. Wot pschelohkich kur też njemóżemy pschewjele wocżakowacz. Njedżerżimy žebi wjazy hacz jenoho honacza. Też wschě kury bjes wuzika sarěsanm.

Prašenja a wotmolwjenja.

P r a s c h e n j e: Nascha krulwa jara kaschkuje. Mjesche też dwě njedżeli do cżaża cżelo. Schto je tudy z winmi? Ssnadź kaschel?

W o t m o l w a: Sażnje cżelenje njeje na tym wina. Dżerżcże krumu cżopku a kładżcże wotwarjene žynowe pluwy na schiju. Rano a wjecżor dajcże jej lżicżku Karlowo-Warsche žele. Dawajcże ji pschedyrjenu wodu k picu.

P r a s c h e n j e: Njemóżu nażynn k pscheńcu na smaju je superfosfatom pohnojicz. Njebych to mohł potom nalěto rosmjetacz a kelu. Budże to runje telko pomhacz?

W o t m o l w a: Se superfosfatom bysche mohł nalěto pscheńcu pohnojicz, ale smjerdha a potom samkóczicz. Hewak pak wam tajke hnojenje swjerdha wjele njepomha. Hnojidłowe fabriki nam wěso wsacho możne radzo. Žyle wjesce superfosfat nalěto pscheńcu telko njepomha kaž najmu. Kosczowka se superfosfatu njesażahuje do pódy, ale dyrbi byez saweruna a to hłubsche hacz druhe hnoje.

Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 38 Budyšin, 21. septembra 1928 Lětnik 35

Krosna ke khowanju sadu.

(S 3. wobrazom.)

Njeje wschojene, kak žebi žad psches symu khowamy. Pschezo a pschezo sažo dyrbimy jón w symje swuběrać a sgnite płody wotstronicz. Ssad pak możemy jenož potom

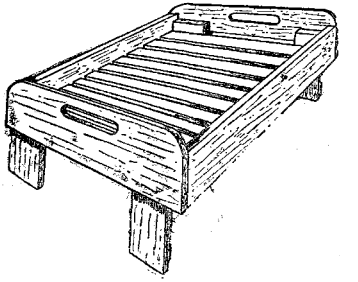

1. wobraz. Sadowe krosna.

derje pschehladacz, mamy-li jón na khmanych połzach abo krożnach składżeny, kotreż możemy derje pschehladacz. Tajke krożna njeżmědża nam pak też wjele městna wsacz. Najkhmanische žu tajke połzy, kotreż możemy rozebracz a sažo hromadże sestajecz. Takke krożna możemy hnydom žobu do sahrody wsacz a žad na nje seżypacz. S tym mamy wjele dżěła salutowane.

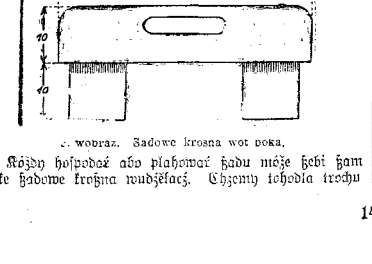

2. wobraz. Sadowe krosna wot boka.

Kożdy hospodar abo plahowar žadu może žebi žam tajke žadowe krożna wudżełacz. Chzemy tohodla trochu rospisacz, kak žo takke krożna dżełaju. Nasche tři wobrazy nam hnydom na prěnje pohladnjenje połaża, kak jednore takke krożna ku. Nenož trochu cżaża a wusichnosce k tomu.

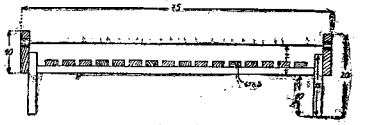

3. wobraz. Sadowe krosna po dołhosći.

Wschě drjewo z wuwsacżom prěczinych katow njech je 2 zentimetraj tołste. Dwaj nabocżnej dżełaj, do kotrychż žo 15 zentimetrow dołhe pschimadło sarěsnje, wotruhataj žo trochu swjercha. Tuta deska njech je 45 zentimetrow schiroka. Podołhocżne desti žu 71 zentimetrow dołhe a 7 zentimetrow schérołe, kotreż žo hromadże sklepaju. Nimo toho žo wot spodu schtyri 15 zentimetrow dołhe nożki sawjercza, kotreż maja wot spodu 10 zentimetrow pschesahacz. Někto pschikklepaju žo snutska 1½ zentimetra tołste taty, kotreż žu 3 zentimetry schérołe. Mjes nimi njech je 1 zentimetr městna. Barbicz krożna njetrjebamy. Wožebje krucże njech žu nożki pschischrubowane. Hewak bychu žo dohromady sestamake, bychmy-li krożna se žadom jene na druhe stajili. Kożdy njech žebi telko krożnow wudżela, kelkoż trjeba a njech žebi je tak wudżela, so by najwjazy městna salutowak. Tajke połzy możemy najlepje pschehladacz a dżerżimy dołho czerśiwe žad.

Wo plahowanju koni.

Staroba a thmanosć k dżelu pola konja sależitej jara na tym, kak konja wothladamy. Pschezo sažo seikamy žo z hospodarjemi, kotriż plahowanje a dobre wothladanje koni woprawdże janjerodża. Chzemy najprjedy z konjeńzom sapocżecz. Konjeńz dyrbi byez na kóżde waschnje czisty. Kożdy wjecżor dyrbimy konjom se žuchej czerśiwej žkonu sažacz, hnój pak rano hnydom sažo wurwosnecz. Někotři hischcże pschezo hnój nutska wostajeja. Hacżrunjeż je to w hródźi schwarna wěz, dha tola w konjeńzu jara wadżi. Stoja-li konje zyły dżeń w konjeńzu, sasczelemy jim rano hischcże jónu. Na jenoho konja liczimy na dżeń 4—5 hacz 6 puntow žkonu. Ssmy-li rano hnój wukidali, potruzimy do stawa (Stand) na dno něschto mało žadry abo

superfosfatowoje hubcy (Superphosphatgips). Schromi, kotryż so w hnoju nawozi, wyssa so na hubcu a tak mamy w konjeiym cjeńtwu powěrk. Smy-li konjej na nóz derje sćełali, dha wopraudże derje wotpocznje, tak so je rano pschi nowuych mozach. Nimamy-li dosć zkomy, mósemy rano zkanje (Wektratzenstreu) trjebacź, kotrež nam potom zyły mězaz wudzerji. Mamy-li tajke zkanje, dyrbimy pak njerjad hnydom wotstronicź. Jako dobre rano zkanje je teź pschowina. Na jenoho konja trjebamy 6—8 puntow. Teź rěs, wotruźli (Holzwolle), truhanćaźki, wrjóź a lěkne zkanje je dosć pschihódne zkanje do konjeńza. W pschereźku trjebamy tohole zkanja wokolo 6 puntow na dźeń na jenoho konja.

Najwaźnischa wěz pschi wothladanju koni je cźischenje konja. Cźischenje je pot pizy, praji sirowe pschiśkowe. Najprjedy dyrbimy konja z wolmjanej łapu pschećeź. Potom hakle cźischimy jeho se schćećku. Zenje pak njeśmemy napschećko kožmam cźećaź, ale pschećo po kožmach. Smy-li znadź wokolo 10 króćz se schćećku po konju jaśeł, wucźischimy schćećku wo schróźu. Hrowy a wopuśch dyrbimy kóždy dźeń z cźełakom roscźełacź. Nimamy-li runje łapu k ruky, móźemy konja pscheđ cźischenjom teź z wełcźom zkomy woschudobrowacź. Tola toho pak ze radscho wostajimy. Wołzebitu kedźbliwosćej waźnuy teź na wocźi, nosdry, tklamu, hoźanz a pola kobły pozledk. Wischće tute dźele dyrbimy z hubizu (Schwamm) kóždy dźeń wumyć. Je-li móźno, dha w lećge konja cźasćischo wukupajće. Woda pak njech je 20° C. cźopła. Teź njesmě kóń dźeź hacź 10—20 njeńschinow we wodze wostacź. Ssubožne kobły hluboko do wody njewodźće. Hewak mohe żebi wschach a wumjo naśymnicź.

Pschepoczeneho konja nibdy je symnej wodu njemyjće, ani do hata abo rěki njehończe. Pschi njeluboknym wjedrje wodźejmy na konja lóhku pschikrywku. Je-li pak rjane wjedro, dha jeho nicźo njewodźewajće. Hewak byschće konja saybeńcźili. Starajće ze pravje wo cźeśilowy powěrk w konjeńzu. Duschaty a stuchły powěrk jara wadźi. Pschede wschém hladajće, so na konje njecźehnje. Mamy-li trochu symny konjeńz, dyrbimy konja pschi njelubym wjedrje pschikrywku wodźecź. Pschi strowoće konja sarjadowanje w konjeńzu wulku rolu hraje. Konseńz ma być na dośahaje waschnje wulki. Wsćech ma być wyśoki. Konjeńz ma być po możnosći pschezo śuchi. Taśi je teź w symje cźopły. Mamy-li jara niśki wsćech, dha so we konjeńzu śurowje wjezi. Saćzrunjeź ma konje radu we njedźobźbnych śtawach, dha so nam tola tajśe śtawy z pěcźowym dnom hubjeńscho cźišcźa. Tohodła dyrbimy śtalwy w konjeńzu po możnosći wudkózbicź. Najkhmańscha je drjewjana dłoźba. Sću to dubowe fóśki, kotrež so jedyn pschi druhim śadźa jako kamjenje. Konjeńz njech je na dośahaze waschnje śwětły. W cźmowym konjeńzu źanomu konjej njehońi. Cźmowy konjeńzy wozam wadźa. Na druhej stronje dyrbimy śaźo na to dźerzeć, so njeby wótre śtónzo do konjeńza śwećźito. Tohodła dyrbimy do wókna śchéry sawěśchi zapowěźnyć. Teź pschelwótre śwětło wozam wadźi.

K wołzebitemu wothladanju śłuschca kopyto. Mamy-li konja z dobrymi kopytami, dha mamy jeho dołho sarucźeneho. Tohodła kedźbujmy pratwje pschi kowanju, so bychmy konjej kopyto njeśłaśnli. Podkowa njech je śnutśka a śwonka śtajnje wulka a schćeroka. Ma tyeż pratwje wodoruna, dyrbi nanajlépje pschileźeć. Cźim cźišcźischi mamy konjeńz, cźim dźeźe nam kopyto tajkoho konja dźerzi. Kóżdy kowaŕ nam konja jenak njewokowa. To je mischtrśtwo śame za sebje. Na kóżdy pad ma ze podkowa fe kopytej pschihodźecź. Njeźmě ani mjeńscha, ani wjetścha byeź hacź kopyto. Kedźbujmy dale, so by nam kowaŕ konja njeśakował. To ma dyrdby dośeź njelubje ześćinki. Chcemy-li kopyto konja pratwje derje wothladacź, dyrbimy konja kóżde schésć njedźeli kowacź.

Konjam dyrbimy kóżdy dźeń, śmy-li z nimi wonka hyli, kopyto myeć. Je-li ze mjes kopytom nékajki kamjeń abo nékajke druhe cźełeśo jaklinyła, dyrbimy tajźu wěz hnydom wotstroniecź. Pschi śuchim wjedrje, abo śmy-li z konimi cźeźgy dźékali, drjebi ze rady kopyto. Tohodła śmy je wumyli. Śmy-li kopyto z mašom pomasali, dha ze j njeho źana woda njeswupari a tak je njebźe a ze njedrjebi. Kopytam dyrbimy teź wot spody mašacź a to se świnjasym śchmalzom, abo lépje z paśelimu. Jeźdźimy-li se konjemi wjele we mokrym wjedrje, pschihotujmy żebi zami mas na kopyto. K tomu bérzeny drjewjanowuhlowu kolmaju, (Holzkohlenteer), lamy wolśi, glizerin, wóśk, terpentin a śaśy. So by ze tónle mas śwěcźił, pschidamy nécźto malo njedźanki (Grünspan), śwjećicha pak wschudźe myeće kopytow dośaha. Jenoź kóżdy tydźeń dyrbimy kopyta pomajacź. Drjebi ze naschemu konjej kopyto abo je hewak někak ranjeny, jałwałajmy hnydom śtónzeho lékarja abo kowarja. Twjerdośeźi kopyto móźemy teź z tym wotpomhacź, so żebi rośmérźich hliny a krumjazeho njerjada pschihotujemy a nohu na nóz de toho rośmérźicha śawijemy. Rano dyrbimy wěźo kopyto śaźo cźiśće wumnyeć.

Wjele śaleźi na tom, kak konje wobhladamy. Cźim lépje sa nimi hladamy, cźim sirowiśche su a cźim dźeźe je mamy. Konje su dźensa wulki kapital, z kotrymż móźemy wjele pschijśporicź a wjele pschidabjacź.

Kedy so nam konje stajeja.

Wjele mjerjanja naczini nam cźasto tajśi kóń, kotryż ze staja. To je druhdy śtamo k sadwélowanju. Tutón njepocźink ze pola wschéch koni pokasuje, hacź zu to źehaśe, krjezźe abo dźélawe konje. Dokelź pak ze nam rady dźélawe konje stajeja, dźensy dźenza bóle na tute naschu kedźbliwosć stużicź. Tajśi njepocźink wadźi konjej na wschě mózne boki, hacźrunjeź by hewak dosć rjany a głny był. Kelko mamy j nim cźasto biźo na graźe a wośach schkody. Nimo toho nam sa tajkeho konja nichtó rady wjele njeda.

Tutón njepocźink ze pola naśich koni na wschelake waschnje pokasuje. Někotre konje ze pschezo stajeja, někotre jenoź nathwilnje. Někotry kóń nam wós njesacźepnje, je-li pschecźeźli. Druhi ze nam śaźo na polu pócźnje do wschéch mózných bokow wjercźecz a śnim nicźo wjazy njewucźiśninny. Teź zu druhdy hubjene pucźe abo woda wotrjezdź pucźa j winu. Někotśi zu źebi konje źami tajke nawucźili a to j tym, dokelź jim cźasto na hubjeńschim puczu wotpocźnyć dachu. Tohodła ze toho wostajimy, dokelź ze kóń bórzy na to nawucźi. Schtóź mějesche dléschi cźaś j tajśimi konjemi wobkhadźecź, drje teź bórzy tajśeho konja pytnje, hacź ze na wikach abo druhdże a potom tajkeho konja źenje njekupi. Tajśi ze stajaty kóń ze cźaśe sa wosom wobhladuje, kopa j prédkowynmaj nohomaj we śemju a je j zyła na wschě waschnje njemérnuy. Pschi sacźehnjenju je tajśi kóń śaźo wschelaki. Jedyn śkała, bjes toho, so by doczakał, donuż by druhi kóń sacźahnył. Potom śaźo wotlecźi dośahy a źane pschirézowanje nicźo njepomha. Druhi kóń śaźo dozwa njesacźehnje ale wostanje jaki pjerk stoje. Nimo toho hišchże druheho konja wotdgerźuje.

Tśeśi kóń śaźo je śadnimaj nohomaj won pjerje, śkała psches wojo a cźépje psches pośtronki. S tym hišchże druheho konja zobu śaby.

Njeje-li wós abo grat dosć knuty, mamy-li tajkeho konja, dha je bórzy nécźto na truchi. Śtanje pak ze teź, so lywa podkaśłi kóń śranjeny, wobejże w zymje, ze to jara śtrašchnje, dokelź mamy konje na wótre wokowane. Nimo teho źebi podkaśłeho konja dezyła śtajmy.

Mějachmy psched někotrymi létami konja je śamuymi njepocźinkami. Dań zo tam, hdyż běźake ho dosć wuśtobił póbła wośa na jadnje nośi śyłny jako wół. Chcyhmy-li pak jeho horje jesnacź, dha ze wali tak dołhi hacź běźche. Ma-li nécźto tajkeho konja, to źebi cźasto j nim rady njewé. Najbórze je potom, śmy-li daleko wot domu abo luźdźanych wobydleni śdaleni. Tu njemósemy źebi hinak pomhacź, hacź konja wupschahnyeź a źebi druhi śapschahy pożcźecź.

K tajkim njepocźinkam koni njewé cźasto ani' jśtóny lékař ani naśhonity hospodař rady, so by naś powucził. Tu mamy zo jenoź praschecź, hacź ze pola tajkeho konja wo nécźaźu duchaźkabosć jedna abo je tudy jenoź śtrach j jenicźej winu.

Wo konjach wémy tełko, so móża teź we wśtym naśtupanju pschemyślecź. Kóń, kotryż ze na kóżdy pad próżuje jécharja wotschafecź, njecha nicźo druhe hacź psched cźełu dźéła wotschafecź. Tośame pracźi wo konju, kotryż ze njeda źedowacź.

Wobkhadźujmy-li, kak wschelazy j tajśimi konjemi wobkhadźuja, dha dyrbimy pschipóśnacź, so ze mudry kóń zenje śtajak njedy. Tohodła dyrbimy prajicź, so pola tajkeho konja, kiž ze śtaja, we hłowje nécźto we rjedźi njeje. Pola někotrych koni je tudy j pschicźinu śtrach, abo njepschihódny grat. Konje zu hižo cźasto psched sacźehnjenjom dosć njemérne a njeje móżno, je śmérowacź. Wone ze boja, so puki dostanu, hdyż cźeźki wós njerwucźahnu.

To móźemy śtoro prajicź, so je ze wjetśchina koni tajke śapérunje a śtajenje pschuwucźka. Zenje njecźerpmy pschi młodych konjach młodych njenaśhonitych pacholow, wobeże niz hrubych a śaśkobjetnych. Tajzy hrubi pohoncźo je ke konjom njekluśheja, dokelź nam wschédnje konje śkaźa. Wobeże wažne pak je pschahanje śrébzow a młodych koni, dokelź móźemy konja tehdom najbóle śtaśkacź. Sgratujemy-li na pschikład konja do wuśkeho gratu, kotryż konja cźśischi a śapschehnjenty jeho do cźeźkeho wosa, dha nam druhdy źlabosće dła njesacźehnje. Krjudojenty-li potom tajkeho konja, dha śmy źebi jeho hižo wot prénjeho rasu śtaśkli. Tajśi kóń je ludźibojasny a njedowérkliwy. Dokelź njeje młody kóń hišchże grat śwucźeny, dha jeho na nékotrych méśtnach śpina a cźischcźi. Tak źebi kóń nékotre méśtna wocźiśchcźi. Śrébz hišchże hacź dołal wédźak nje-je, śchto budże wot njeho źadane a nékto bu nadobo tak krucźe j nim jednane.

Tohodła dyrbimy, hdyż młodeho konja pschahacź wucźimy, najpschecźelnischo j nim wobkhadźecź.

Mnohy drje źo rady prascheja, kak bychmy konja tajke njepocźinki wotwucźili. Na to mamy drje jenoź jemu a to mało śpokojazu wotmolwu. Każ śmy prjedy hižo śpomnili, dyrbimy na to bjerźecź, so bebi młodeho konja hižo w śaźnjej młodośći njeśtaśnyły. Dale kedźbujmy pschi kupowanju.

Najśépje je, hdyż konja wupruhujemy. Njedośaha, so nam pschedawaŕ jenoź konja pokaźa. Zadajmy źebi, so by nam teź konja śapschahnył a śnim pojéhnył. Nimamy-li runje źadyn cźeźli śapschah k ruźy, dha śapschehnjenty konja do łóhśicheho wosa a śaźedźemy j nim na mjehke źwórane pólo. Tu móźemy najśépje wobśedźowacź, hacź nam kóń bjes śatorhowanja śacźehnje abo nic. Nadźimy pak kóżdemu, so by pschi kupowanju nam wotcźehi a kśhud do rukow wźał, so by pschedawaŕ najmjenśicho wśiwa nad konjom njeméł.

Mnohy ménja, so je śtajenje koni pschirodźinśki brach. To pak njeje wérno.

K wottritronjenju tajśich brachow ze wschelake śrédki nakźuja. Mjeś nimi pak zu wśchě śwjetśka jara hrube a tohodła je śaźudźujemy. Prěni śrédk, kotryż śwjetśka wschelazy njenaśhonitéśi pacholśo nakźuja, je tón, so tajśeho konja kétrje pschemócźa, a to nic pschezo j fichudom, ale j hewak nékajkim gratom. Kajśi pak je wuśkech. Rostrhany grat a śranjeny a zyle śkaźeny kóń. Nétko zo nam hišchcze bóle śtaja hacź pryedy. Naśtymańscho je, hdyż tajźej kónz dotheho rjeczała wokolo śchije ścźirimy a ja druhi kónz druheho konja śapschehnjemy. Druhi kóń jeho potom k cźehnjenju muśije.

Wschelazy praja, so je tónle śrédk tak wuśpeśchny, so hižo śchcźerkot rjeczaja dośaha, so by kóń wupodnem śaźo śtajnje cźahnył. S hrubym wobkhadźejnom nicźo njerwucźinimy.

Druźy śaźo konjej wśchelaki njerjad do tklamy maśaja. Teź to nicźo njepomha. Hišchcze wschelake druhe njepschihódne śrédki nakożuja. Widźach jónu, kak pod konjom walcźk źlomy śapalichu. Tola teź to nicźo njepomhaśche. Kóń śaléśe na bok a wośta śaźo pryedy śtoje. Nétko njemózachu jeho dozyka j méśta hnuecź.

Sću pak teź tajśe konje, kotreż so jenoź śacźahnyeź njeśwérja, cźahnu-li pak jónu, potom cźahnu derje. Tu radźimy, so hnydom nétośi muźojo do kolešow pschinnu a wós wucźahnyeź pomhaju. Cźasto śtyne teź wobkhadźowaŕ, so ze wschelake konje dosć hnuje jadźerza, hdyż ładźo dokola wokolo nich śtoja. Chcemy tohodła lutych tajśich śtynych pschihladowarjow wrócźo pósłacź. Njech pomhaju cźischcźecź. Szuka dźenty hladacź, so bychmy śpéh konje dezyła njeśłaśnli. Lépje, tajśenu njepocźinkej śadźérwacź hacź jemu potpomhacź.

Skotarstwo.

Cźehodła ze nam młode krowy druhdy dejicź njedaja.

Hłowna wina teźi w tom, so zu jałowźy abo młode krowy druhdy wokolo wumnja lośkocźiże. Tohodła dyrbimy młode krowy abo jałowźy kedźbliwje dejicź a zyle śwału młoko se śchtrychow wutłocźicź. To jim derje cźini a tak ze rady dejicź dadźa. Pschi dejenju śchtrych tak pschimujemy, so pałz twe śchtrycha prjecź pokahuje a j pokajowakom po śchtrychu dele śchmórawmy. S tym na młokowy kanaŕ njetłocźimy ale młoko śakle na konzu zyle śwału wutłocźimy. Hłowna wéz je tudy, so j pałzom wśele njecźiśćejimy. Sśnadź sa tydźeń zu ze młode krowy na dejenje śwucźże a potom młoźemy na druhe wschinje dejicź śapocźecź, hacź śnuty to hewak śnuecźeni.

Dojenje młoka w Danśkej.

W Danśkej je wśele paśtwischcźow a tohodła je tam teź wśele howjadźelowego śkotu. Tam wulku waźność na dejenje kładu. Tu paŕ jenoź źónśke krowy njedeja ale wobeżbe mużojo. W hospodaŕśkej śchuli, dźerża zyle léto tydźenśke kurły za dejenje krutwow. Kóżdy kurs zu wokolo 20 rucźomzow pschitomnych. Każ śmy hižo cźasto pišali, je młoko na pobźedku dojenja najtuczńischże. Hdyż krowu bospolnje twudejimy, tu młokowe źałży tak rjeź śwucźejenny. Pschi dojenju hladaja w Danśkej na najmrjetśchu cźiśtoźeź. Teź źudowja, do kotrychż młoko lija, fu dospołnje cźiśte. Cźi kotśiż doja, wumyja źebi najprjedy ruźy a potom śo cźiśte bluźy wobleku, jo by nadejene młoko zyle cźiśte było. Teź wumyjo kruwje zyle cźiśće wumyja. Dale na to hladaja, so je w hródźi, kaŕ dołho hacź deja, cźiśty powěrk. Nadejenu dejnu dónicźku młoko hnydom do druheje méśtnośće donjeju, hdyż je do wulkeje młokowoje hawy ślija. Tak ze młoko źenje njenaczehnje. W Danśkej dwóży abo trójży sa dźeń deja, tak so by cźaś mjes dojenjom był jenak dołhi. Hdyż maja wśele dójkow, tam ma kóżdy dejeź źwoje dójki, kotreż poźom porjadu dejí. S krótka prajene dojenje śłuscha w hospodaŕśtwoje na najprénśiche méśtno.

S młokaŕśtwom maja w Danśkej wulke dokhody, a to niż jenoż i pschedawanjom butty, ale teź śe wschelakimi wotpadkami. Tak ko j Danśkej nimo méry wśele mjaśa, wobeżbe źwinjazeho do wukraja woży. Nam je hižo létdźeźatki dotho Danśke mjaźo zako źiwótožławne śnate. Najwjaźi mjaśa Danozo do Jerdźelśkeje woża.

W Danśkej je wśele druźśtwownych młokarnjow. Tohodła móża młokarnje źwojim krajanam wśele śdyhkow jako

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 xl. pj., na pósća a pola dowěrnikow 1,80 xl. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaći 10 xl. pj. Wudawa a dźiwi šmolerjec knihidźerjenja, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 3687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobchěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličuja. Za reklamowy rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 223 — Budyšin — Sobotu, 22. septembra 1928 — Bautzen — Ročnik 61

Wilhelm a khadlojo.

„Ministram je jenož z wuwjacom dowolene, je sapóšłanzami wobkhadźeć.“

„Vorwärts“ je wokolnik wojsewił, kotryž je Wilhelm II. 25. oktobra 1906 widał. Shonjuje, so chcedźa žo pruscy ministrojo z wjednikami politiskich stronow wo wotmyślenych nowych sakonskich pschedłokach rozrěčeć, chěžor rozhorjeny sa pjerom hrabny, so by jim žiwoje khěžorske měnjenje wo tymle wotmyślenju na wjedźenje dał:

„Bych chcył naležnje prošeć, so bychu žo rozrěčenja se sapóšłanzami wo politiju a sakonjach po mózjnosći wobmjezowałe. Pschetož to dotalnym pschiwuczkam njewotpowěda, dokelž žo z tym sapóšłanzy pschejara do rozhudźenja stejisčenja pschinjeseju a žo jim skónčnje do prěka rozhudźenje wo pschedpokoženych sakonjach da, schtož we runej měrje k parlamentarizmu hyštemej dowjedźe, schtož je njepruske. Hižo lońske sadźerženje sapóšłanzow, kotrejž běchu nadučeći a ważnje rěčału, je we wukraju pohorschk jim dźiwko, dokelž wustupowachu, jako bychu z knjesom we knježerstwje byli. Schtož tym z ministerstwom hromadźe wuradźichu a wobsamknyli, pschedpokojimy, a wono so pschijima, žo pschemjeni abo žo wotpokasa, ale **žobu mudrowacz cji khadlojo njeznědža.**

Ministram je jenož z wuwjacom dowolene, je sapóšłanzami wobkhadźeć.

Kaž je znate, je knježerstwo nastupiwschi Wilhelm II. žo jara roshorił, so je žebi Bismarck swěrił, staroho zentrumskeho wjednika Windhorsta pschijeć. To bě jedyn z podawkow, z kotrychž konflikt z Bismarckom nasta. Schtož „žonu mudrowanje“ nastupa, bě to pschedprawo jeho majestoršce. Kak je to Němskej tyło, je žo w nowembrje 1918 pokasało.

Jatbu pruhowaca termija we Stinnesowej naležnosći.

Pschepytowaca wyschnosć je wobsamkła, bliščhu wuboru žo z prašenjom faberacz, hač smě žo Hugo Stinnes z jatby puschčeć, dokelž žo mješ tym pschepytanje wo spytanym wobschudźerstwje z wójnskej požeženky niz jenož w Němskej, ale też w Parisu a Winje skónčiło. Hugej Stinnesej njebudźe tohodła wjazy móžno, naležnosći nětkak zaschmnić. Jeho z jatby puschcza, jeli so wjetschu sumnu płaći, z čimž dyrbi žo strach cjeknjenja wottronić.

Wschepytanje je žo z hlowneho dźěła wo prašenje wjerzjaco, hdy je Stinnes shonił, so je samolwjenje nakupjenje wójnskeje požeženki njeskoršne. Stinnes praji, so žo ženje njebudźeše z tym nakładował, hdy budźischo jemu znate było, so to njeje sakońke. Wo tym je hakle postdźischo shonił. Pschepytowańska wyschnosć pak měni, so je Stinnes jara bórzy shonił, so je po sakonju sakasane, nakupjenu wójsku požeženku pschipowědźić, na kóždy pad w czasu, hdyž je jenu móžno było, wot teje wězy wróčo stupić.

Stinnesa su mjez tym kawciu miliony hriwnow z jatby puścili.

Buchdruckerowe wotkryće.

Nědyschi major Buchdrucker, wjednik „Cžorneje němskostatneje woboty“ blížsche duy w Barlinskich nazionalnosocialistiskich nowinach pschipowědźene wotkryće wojsewi. W nim so styki mjes němskostatnej woboru a „Cžornej němskostatnej woboze“ rozsahuja. S tymle wotkrywom so pjeca Seeckt a někotři w aktiwnej słužbje němskostatneje woboty stejacy wyschiscy offizjerojo poležuja. Küstrinšti puć dyrbi žo jako generalna pruha k wulkemu rasej słužić, kotryž dyrbjesche žo w Barlinje pschewjesć. Pschi tym dyrbjesche žo dźeł Barlina, hdźež na knježerstwo słusche hydło, dwě hodźinje pod artilleriskej słužesu dźerjeć.

Po Buchdruckerowym wopisanju je žo poslednje septemberske duy w Lěcze 1923 wiele wojakow w Barlinje a jeho wokolnosći sa wotmyślenu pschewrót shromadźiło. Hdyž žo puć pschihotowałowasche, je. kaž Buchdrucker mudarna, legalna němskostatna wobora žiwoju „sadabjenu złotu“ žamo chcyła do kasarnow pschijeć. Generał je Seeckt je dyrbiał wukonjaca moż pschelewjacz a wuwjacźmy staw pschipowědźić. Dokelž je republikanym president Ebert Seeckta se žiwojim donjerjenjom wusnamjenił, je Buchdrucker wočakał na Seecktowej sprawnosći dwělowacz. Jeho njedowera je so hišcze z tym posylnika, so žu niz samolwicži muzjoo wójskowego wjednistwo. ale pschcjeo indirektnje wobjebicži dowěrnizy wjsche wukazy we ważnych naležnosćach — kaž na pschikład pschi wobstaranju bróujow, pschi samežjenju muzżiwow a pschi finanzownych naležnosćach — dawali. Hačrunje je Buckdrucker žiwojich wojakow w Barlinje a wokolnosći shromadźił, je žo rozsudźił, puć we Küstrinje spytacz, dokelž by njeporadźenje wjele cjeżejschich jeżehnkow za njeho měło. W Küstrinje je Cžornej němskostatnej woborje něhdźe runje runje telko, we Barlinje pak khětro wjazy lepschich mozow porjadnje němskostatneje woboty napschećiwo stako. Pódła teho je w Barlinje hišcze dyrbjak z pschećiwjenjom dźełacjerskich cžrjódow liežic.

General Seeckt budźe dyrbjeć Buchdruckerej dopokazacz, so žu wudawanja we jeho wotkrycźu njewěrne.

Pruske knježerstwo přećiwo Stahlhelmej.

Polizija w Halli je pschećiwo Stahlhelmowemu druhemu žwjatkowemu wjednikej, něhdyschemu wyschkowskemu leutnantej Düsterbergej dla rěcze, kotruž je njedełu we Prerjlawje měł, pschepytanje sawjedła. Też je jeho wo Stahlhelmowej demonstraziji w Fürstenwaldže pschešłyschała.

Dla Stahlhelmoweho njepschećelskeho stejišcza pschećiwo němskej republiki chce pruske knježerstwo sastojnikam žobustawstwa w Stahlhelmje sakazacz.

Bjezdźěłosć pomalku přiběra.

Kónz augusta je žo liczba dźěłonjemjerjow wo 7700 powyschiła, wona nětkle 634 700 wjerzinja. Tole pschiběranje je cžim bóle wobšerdźowanja hódne, dokelž je bjezdźěłosć w pośledninaj ječonaj hakle w novembrje słabje pschiběraka.

Wobtwjerdźenje francowskeje rańšeje mjezy.

Franzowski wójnski minister Painleve je sastupjerjej „Britiš United Preß“ plan wo wobtwjerdźenju rańšeje franzowskeje mjezy sdźelił. Tutón plan z rjada pałzow wobinjerdźenych kruhow wobteji a wobzahuje strategiske dróhi a železniske cžary. We wobtwjerdźenjach budźa batterije, zkładowanje munizije, betonowe zlowny za artilleriju a maschinske tżełby. Wobtwjerdźenja budźa zjednorjene se podsemskim telegrafom, tak hluboko położenym, so jón bomby njemóža wobschkodźić. Wobtwjerdźenske dźełco budźe žebi něhdźe 6 milijardow frankow žadacz, a sčitża ho na njo něhdźe 300 milijonow frankow natoži. Pschichodne léto budźe zyła Metzjska krajina tak wobtwjerdźena, so budźe nadpad nasyłniscsheho wójska wotrasjcz móz.

Baldwin so z Poincarcom rozrěčał.

Ministerski president Poincare je žo schtwórtk pschi žnědanju w jendźelskim pósłanzišcze w Parisu z jendźelskim ministerskim presidentom Baldwinom sešoh. Po jědźi statnikaj dłeschi cžas žiwje žo rozrěčujo hromadźe žednješataj. Staj drje palitwe internazionalne praschenja rospraji, wotnježe Genšike jednanja a wuprawjenja wotschkodźenišcheho praschenja. Baldwin je drje znowa pschi tym wostał, so Jendźelska njebudźe žanemu wuprawjenju wotschkodźenja a swjatkarskeho wójnskeho dołha pschihłosowacz, jeli so z najmjenscha runje telko njedostanje, kaž dyrbi zama Ameriky saplacicz. Rozrěčenju mjes Baldwinom a Poincarcom žo wulka ważnosć pschipisuje.

Briand na Balkan pučuje.

W Beogradskich politiskich kruhach je žiwschcz, so sobom z grichiskim ministerskim presidentom **Venizelom**, kotruž žo sa něhdźe dźesacz dnjow w Beogradze wočakuje, też franzowski žwonkowny minister **Briand** jubožkowjanske hłowne město wopyta. Briand je pschi nježischim grichiskojubožkowjanskim jednanju z pobrědnikom. Jeho puczowanje do Beograda pjeca z jeho pobrědniskim dźełom swiscze.

Mizdowe hibanje w Českosłowakskej.

Mjdowe hibanje w cžešskosłowakskim hórnistwje žo rozschérje. W Kladeniskim revěrje je žo mjdowy tarif wupowjedźił. Dźełacjerje žadaju, so by žo hodźinska mjda wo 17½ procenta a akkordska mjda wo 12½ procenta powyschiła. W Ostrawskim revěrje dźełacjerjo tehorunja mjdowy tarif wupowědźa a w Mojsiskim revěrje žadaju resisiju mjdoweho tarifa a powyschenje mjdy. W kanjeńtnowuhlowych revěrach w Sskowakskej žu tohorunja mjdowe wuježinjenja wupowědźiše. W tychle revěrach nětkole nětdźe 85 000 dźełacjerjow dźěła.

Domowinske wobory do Winskeho Nowcho Města počahnu.

Delnjoalwitriski krajny hejtman dr. Burešch je nětotre dny se sastupjerjenj domowinskich woborow a sozialdemokratije podarmo jednał. Wjednicy domowinskich woborow žo njedadźa wodźerjeć, do Winskeho Nowcho Města pschicžahnyć. Domowinske wobory chcedźa 50 000 derje wobronjenych muzi tam pósłacz. Nowiny domowinskich woborow pischu, so ma jich sjeźd politiki a hospodarki saměr. Domowinske wobory chcedźa pschipowědźić, so žu psched Winske wrota doschłee. 7. dźeń oktobra počahnu do Wina z pschetorhnjenjom we Winskim Nowym Měsce.

Pschećiwo tajkemu hroženju chcedźa so sozialdemokrataju wobaracz. Woni tehorunja 7. oktobra swoju organizaziju „republikanski schkitazy swjask“ do Winskeho Nowcho Města pósełu. Cžłowjek njetrjeba wjele fantasije měcz, **so by** žebi sezkhwki wobeju sjeźdow pschedstajił. Sozialdemokratoju so boja, so bychu domowinske wobory, hdy bychu do Wina dorazhnyle, nowe knježerstwo postajiłe a sozialdemokratiju žurowje potłoczile. Tohodła žu so rozsudźili, so na žadyn pad domowinske wobory do Wina njepuscheja. Cžežko je wěricz, so žo 7. dźeń oktobra bjes krwawych podawkow minje, jeli so knježerstwo njesamóže sjeźdej sakacz.

Pólski zwonkowny minister Salesti w Parizu.

Pólski zwonkowny minister Salesti je schtwórtk do Parisa pschijeł. W franzowskim zwonkownym ministerstwje sneje wón z wusnamnymi politiskimi wobłobami rozcžerjenje. Salesti žo prózuje, so by we wotmyślenej komunistiji za Porheinsku žydło a Pólsku dostał. W Parisu pólske žadanje žiwu podpjeru namakuje; pschecžo žu wěrzi, so budźe pólski sastupjer pschi wuradźenjach w komunistiji stajnje hotowy, franzowske stejišcza sakitacz. So by žo pólske žadanje jako woprawnjene pschipóznało, praja, so wobsahdźenje Porheinskeje niz jenož sa wjeczornu mjesu njerunje, ale też sa bjezstrach w rańšej Europe. Hdyž nětkole japanski sastupjer w komunistiji žydu, ma Pólska jako žurjodka Němskeje a swjatkarka Franzowskeje wjele wjetsche prawo na žydu w komunistiji. Tohodła dyrši žo Pólska k wuradźenjam pschijeć, hdyž budźe so wo to jednacz, so by žo někajke pschemjenjenje pschewjedło. Też jihosłowjanski swonkowny minister Marinkowicz je žo domoj wróčežo do Genfa pschijeł.

W połednišej Tirolskej bratra wučerja Riedla zajeli.

Bratra wučerja Riedla, kotrehož je italske knježerstwo psched dwěmaj lětomaj na jenu puntu kupu w Ssrjedzoseršim mjenu wuhnako a pospišicho na žwobodu pitschežiło, žu žandarmoju sajeli a z automobilom wotwjedli. Kajkeje pschičinyny dla žu jeho sajeli, njeje znate.

Dźełacjerjo w Lodźi před generalnym strajkom.

Najwjetschemu pólskemu industrijowemu městu Lodźi straik hrosy. Mějerzelsko tamnischich fabrikow žu nowy dźełowy porjad wudali, w kotrymž žu na žnadne pschenjdźenja, kaž sapodźenje, njewuhakujenje žwězu atd. pjenježne zkłostanja postajene. 50 000 textilnych dźełacjerjow hrosy dźeło sastajicz, jeli so žo nowy porjad wročco njewospinje. Dźełodawarjo pak žo twjerdźe nowehu porjada dźerża. Praja, so je wón po nowym wukazu statneho presidenta wo smutkownym rjedze w fabrikach nasny. Pola ministerskeho presidenta žu žo wschelake poładźenja z wotpósłanzami dźełodawarjow wotmeše. Rozhorjenje mjes dźełacjerjemi pschiběra.

Wša próca podarmo.

Ruski pomozny wujork je schtwórtk z „Krażina“ schtrowu depeschu dostał, so je „Krażin“ zyłu krajinu pschehladał, hdyž je žo „Italija“ rozbiła, a je hacz k 81. stopnjej

połnołuzneje schćerakosćeje dojeł. Tam je ło sałvrócził a nětko k połodnju pućwa. Po puću budże ło ja ballonowym muńsćwom „Italije“ a ja Amundsenom a Guilbaudom śledźiéj, ale „Kraßin“ wjazy wot sameŕa k Murmanśkej njewoteidże. „Kraßinej“ je ło pśichikałało, so dyrbi swoju expediziju śónčnéj a ło do Leningrada wróćiéj. Wón ło tam 5. oktobra wocakuje.

Kral Alfons w Schottiśkej.

Kral Alfons je pjatk ſ wójnśkej łódzu „Principe Alfonso“ ſe Schwedśkeje do Dunrobin Bałye pśichijéł, hdźeż jeho Sutherlandśki wójwoda powita. Kral budże ſ wójwodowym hośćom a budże tydzeń w Dunrobin Caśiłu pśiseboważ.

Kommunistiske zatrašenje we Karpatskej Ruskej.

Karpatśka Ruśka je ło po śwětowej wójnje k Cześkosłowaćkej pśiśłušnuła. Ju Makarušoju, źiśi a Madźarojo wobydleja. Pśedy je Karpatśka Ruśka ł Madźarskej *źiwiła, kótraž je makarušći lud w najwjeśelšej njewědomośći a njekulturje wośtajła.* Kommunistam njeje tohodla cześko było, dźeł ćłudeho, njewědomeho makarušćeho luda ła kommunizmus dobyć. S tym su ło ſ mětnami njesnjesne wobśtejnośće wutworiłe. Njekommunistiśći dźeł wobydlerstwa pod trašenjom kommunistiśćich nałuśćiśelśow cześi. Hižo někotre lěta mětśenjeło w Boromjasje połizajśćenu kommisariatoŕ w Husu pśima jeźelu, w kótrychž ło na trašenje a nałuśnośće pśichiśowarjow kommunistiśkeje strony wobźeźinja. Stało je ło, so su ło pola a ſahrody sajuśeśe, wośy a hospodarśći grat ło rozrašule, śłeći ćóźow ło rosbiłe, wokna ło wubiłe a we ſadowunych ſahrodach a ležach ło śkłada naćinił. Měrnych wobydlerjow su na dróźy napadowali. Bśicnjenje ło ſ kradźenjom a rubjeźnišwom traśchachu. Schulłku mkadźinu pśicerźiwo śtatej śchćelwachu a w zyrkwjach nabožśke wobjadu wušmeśnjachu. Grichiśko-katolśkeje wjeśneńo karawa na dróźy pśichećichu. Rubjeźne bandy, kótreż su žandarmoju połśćenje ćłu wośpjet popadnyłi, so ſ Borowjańskich komunistow tworjachu. Tak też śchćeź muśi śyma rubjeźna banda, kótruž su žandarmoju łoni popadnyli. Mona će na rubjeźnych ezahach ſ śćelbami ſamo ſ rućnymi granalami wobwrenjena. Jeje śobustawy su ło k ćłośtarni na 25 ćłi śahudźiłe.

Tele wobśtejnośće ło śtajnje śpórśćachu a mérnje wobdźerśćiwo ſadwěźujo wo pomoc wośaśke. Druhdy drje ło žandarmej poradźi, pobłahowaćo ſamego śćłowjeka popadnuć, tola će cźęźko jeho śahudźić, dokeli wobśkodźeny, ło wjeśenja boja, ło wobwłakowaśe pśed sudom śwědźićeć.

Wpśchoćeź tohodła 8. septembra 18 žandarmow, ł dźela uniformowanych, ł dźela w ćiwilnej drasće do Borowjowa pśiśła, je kupmunistiśkich śchłódnikow śajeli. Pśedy hač sem dośćechu, ło kommunistiśo ſbźeźachu a žandarmow kaufenje mjełaśa a jich wodźła pśiśiłowańo pewitachu. Žandarmoju ło do nadpadnikow ſ gummijowymi knuwaćkami dachu. Nadpadnicy do ſahrodow wućekachu. Tam hižo druhi dźeł wubudźerjow na nich cźakaśe. Na śchłódnikow śeśene puśi wadachu. Hač je ło někotŕi ſ nich śranuł, njeśe śnate; pśchećoź pola žandarmow njeśe ło ſ pśchemorśtawnych niśtko wobeźeźował.

Wojowanje ſ bołharśkimi komitaczemi na grichiśkej mjeźy.

Cźiŕoda bołharśkich komitaczow je ſrjedu w nozy ſpytała, mjes mćišomaj Draunu a Tyrnowom grichiśku mjeźu pśechećroczić. Grichiśka nanuśena śiła, kótraž bo ćuła śmobiliśowa, pak komitaczow sadźerża. Mjes wobėmaj *ſtronomaj* ło *ſaśakle wojowanje* rośni, kótreż hač do rana trajeśe a ſ wobėmi ſtronowu wjele wojerow žadaśche.

Konfesionalne wojowanje w Albanskej.

Beogradśka „Politika“ je Śkadara połwě: Wutwołanje Achmeda Zoga ſa kŕala je hižo wobśtejacu napjatosć mjes muhamedanami a albanśkimi katolikami ſhórśiśo. S powěśću, ſo ło Achmed Zogu ſ italśkej pŕynjeźu Giovannu ſłuk, je ło ménjenje rośśćeŕiło, *ſo Achmed Zogu ł katolśkej wérje pśeśełupi.* Poślednje dny je w Śkadaru mjes muhamedanami a katolikami k kwaŕwenemu śrażenju dośćo, pśi cźimž su jeneho katolśkeho mėśćanina ſkónzowali.

Hižo sprisahanstwo w Albanskej.

We Winje wutkadźaza „Balkanśka korrespondenza“ je powěśći ſ albanśko-juhoſłowjanśkeje mjeźy pśichinjeła, po kótrejž su w Tiranje śpśichiśahanśtwo pśećerśiwo žiwjenja kŕala Zoga wotkŕyli a kŕawnje potłoćźili. Wjele ludźi su ſajeli a śchtyrjoch hłownych winikow, kótśi su dyželi Zoga ſtónzowaćź, na Tiranśkim torhośćeću na śchibiśaću powěśli. K wotŕaśchenju pśi cźełu ti dwaj na śchibiśaću wiśaśe. Kaž kreśpondenza pśichiśpomni, su wutŕaśenjo tule powěśći potwjerdźili, kótśi su wobmėśćenych na Tiranśkim torhośćeću wiśaśo widźeli.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobotu 22. późnjeńca.

Morica. — Swj. Marija 7 bolosćow.

† 1922 Mikławš Ćemjera we Wotrowje, sprawny a nahladny serbski kubleŕ. Na njeho dźensa z poćeśćowanjom spominamy, dokeli je so ze wśej swėru *wuznał k swojemu narodej.* Bėše *horliwy* a pŕeswědčeny Serb. Ze swojeho zamóženja dari 20 000 hr. Wotrowskej cyrkwi a 5000 hr. Serbskemu seminaŕej we Prazy. To bėše do ćasa inflacije, jako mėśachu pjenjezy hišće swoju cyłu hódnosć, jara *rjany* njenjez. Serbski seminaŕ w Prazy, dom serbskich studowaceyeli, bėše pŕirosł jeho wutrobje. Wotewŕeju ruku mėješe stajnje za nas duchowny dorost. Pŕewodźeše *jón ze swojimi modlitwami.* Wutroba by jemu dźensa wėśće krwawiła, ze je so tutón pŕastary wustaw serbskemu narodej wzał. Ale teź dźensa by so we nas dorost z cyłej wutrobu staŕał. Nowy ćas pŕinjese nowe nadawki. Njesmėmy skerźić, ale so dźeła pŕimać. Toho je teź dźensa nałosć. Bóh daj, zo bychmy to wšitcy spóznali a so tak sprawnje a swėrnje zadźerżeli, kaž Mikławš Ćemjera we Wotrowje.

1862 statny radźićeł J. *Paplowski jedna w Budyšinje* z Michałom Hórnikom, zo by jeho na stoł profesury we Waršawje powołał. Michał Hórnik tutu ćeść z łubosću k swojemu narodej wotpokaza.

1704 započa so w Žitawje ćišć Noweho Testamenta, kiž je Michał Frencl pŕełožił.

1835 zwėrnje so Jan Kollár z Minu Smidłec we Wojnėrje

. Haj z klina zemje wuryte
Žuć dom so witaja.
A zemjaski kraj žežiwne
Wšėm hubam zesłodźa.

Hajúk z nowa honi wjesely
Hat dawa rybičku,
Bur z płodami dom rozwozy
Za zymu potrjebnu. H. Zejleť.

Mudry *łóječ łoji, hdyž* k łojenju hoji. (Serbska mudrosć.)

*

Njedźelu 23. późnjeńca.

16. njedź. po swj. Trojicy. — 17. njedź. po swjatkach.

Ze zbėrki „Serbow 365 a 1“

1835 poda so Mina Kollárowa, kotraž bėše so dźeń pŕedy we Wojmėrje ze swojim Janom Kollárom, wulkim słowjańskim zbudźerjom, wutŕeśenja a pėsnjerjom zwěŕowała, na puć do dalokeje Słowakskeje. Mina Kollárowa bėše dźowka fararja Šmidła w Lobeźe pola Jeny, kiž bėše serbskeho pokhłada, čuješe so eyle jako Serbowka, rozumješe serbsku rěć, kotruž swojeho mandźelskeho wučeše. Jan Kollár bė ju jako studenta w Jenje w Ľéće 1817 zeznał. Wšitcy w njej zastupjeńku wholeho serbskeho luda, kiž je nėhdy wšitke krajiny nad Solawu wobsedźał. Wuwaše jej krasne pėsnje, kiž je pozdźišo pod nadpismom „Sławny dźowku“ — to je wona — wudał. Jako za njej wopraša, so jemu zapowėdźi, dokeli ja mać njechaše do dalokeje cuzby wudać. Poskićese so Kollárej dobre farske mėstno w Lobeźe. Ale wón wola *swojomu* khudemu słowakskemu ludej swėrny a za krwawjacej wutrobu praješe swojej lubowanej łonjožemje. Dźeše swój ćežki puć, kiž je jeho do pŕesćinja a do jastwa wjedł. Wjele łět pozdźišo zhoni, zo je Mina hišće njewudata. Napisa jej list. Wopraša so, hač chce sej jeho hišće za mandźelskeho wzać. Wona da to toho zwoli. Wjeselimy so hišće dźensa, zo je Jan Kollár swoju Minu tola dostał. Jan Kollár je stał pŕi kolebcy *našeho noweho Serbowstwa.* Mina je je hio wutrobu *našemu narodej dahyła.* Wón praješe, zo je pŕez nju z nami pŕiwuzny.

1814 zeńdźe so na Łubijskej radnicy posledni kŕat zwjazk łužiskich štyri mėst.

Srjedźa njebjes a zemje
Wėtry pućiki maja,
Wšelku pućuja dróha
Z jenoh' do druhoh' kraja.

Mje też móenje won wabi
Mile Michałske słónčko,
Z dźakom žołmi so k njebju
Moje pućowace hrónčko. H. Zejleť.

Hribata nazyna praji: Zyma budże njemdra. (Serbska mudrosć.)

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź barometer 748, hygrometer +1, thermometer wo dnju +18. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer —3, thermometer w nozy +7. Wublady na śnidu a ſrjedu wjedro. — Pśichod njeje hišćece wušładany na nėhdźiéj. S wjećora pśichiśkadźa wowa wujśina a tuchi wam dotalne rjane a śuche wjedro dale. Jeli ćicha tuchywiti w Ameriju śahnadźiły, hač ł wam pśichiśnje, śchtoź mohło druhim połojan na nowsko tuchyna kaśtupiéj, mohł ło raś dotalńe wjedro dołhodne pśimėwaćź a mohło ło do ochłodźowanja daś. Nasch wjedrowustrojnik ma śćišnowane wjedro na nowy nyńći a mėnje: njedźeli rjenje, pónděli, wutoŕa a śrjedu ma mróćeńo a wětrojto, pjatk rjenjedrojto a sobota łohko dźeń. — Jutśe, 16. njedź. po Św. Trojicy. Hodźa błoneźko 5,48 hodź. a ſkowa ło 5,56 hodź. Mėrjaš po połdnju 3,37 hodź. ſkhadźa a ſkowa ło wjećor 10,52 hodź.

— **Djenjnišce wiki.** Na ſwinjazych witach ſkadźe ło byćź troſchtu wjazy tupzow hacź dotal. — Na buttrowych witach bėśche butra tydźeńśkeju płaćišnu wobtkowała, płaćeśeśe 1,25—1,30 hr., jeja 15 pj., punt twaroha 25 pj. Punt saŕeśanych huś płaćeśeśe 1—1,15 hr., śinc kury a thaponu 2—3,50 hr., thapońt 1—1,20 hr., hołuše 60—80 pj. — Na seleninowych witach płaćeśeśe wam ćeŕwjeneho kała 15 pj., bėłeho kała 12 pj., jabłe 20 pj., kórkow 30 pj., rjeśwja 15 pj., teŕćeź kołotej 10 pj., tomatow 25 pj., bunow 25 pj., morćeśe 15 pj., roša pe drojteho kała 20—100 pj., kopa kórkow ł nałažowanja 3—3,50 hr., punt tołrabija 15 pj., jabłukow 10—40 pj., truschnowu 10—30 pj., ſłowkow 30 pj., bėrnow 5—6 pj. zentnaŕ 5 hr., litr łaneho wolija 160 hr.

— **Wopaćne pjećhŕiwnarje.** W Kamjenicy ſu wopaćne 5-hŕiwnarje nadeśchli. Mone ſu po ſdaću ł ja na dźėłane a ſu thėtro błuke. Śmuśći na komje ſu

Połajny hłós.

Roman

34] (Pokaćkowanje.)

Tak rucze hacź bė wotthladaŕka wrócźo ſtuwita, ło wón kaž ło ſda, pśećeźo bóle ſmėŕowa. Wón ſ nutŕnym wúcźkom na nuje pohlada a tak hładajcy zyłu khwilu njeleźćiy na nuje, ale ja pytnuch, ło bė nje tola pśijuał.

„Sćłuśeśe Fryjo“, ŕekny napoſledku ſe źłałbym hłosom, „za mnjohu, ło ſu mje tak prawje pśeś hłowu morźnuli. Kak dha je ło wam ſeśchło?“

Ja prajach, ło ſo mi teź wjele lėpje łáłło njeje, ja pak *ſtuch* nimale ſa wokomik ſaśo k ſebi pśichiśchoł.

S krótkimi pśichetoŕhowajnymi ſo ſłowami roſprawjeśche potom Sterling, kak je ło ta wėź mėła.

Wón bėśche widźał, kak bėchu nje napadli a ja ło do pśećeŕowa wakich, w ſamśtenu wokomiku pak waliśchtaj ło teź hižo dwaj dundakaj na njeho, w kótrymajź wón wobeju pachołow śaśo śpśina, kótraźź bėśchtaj napśećeźo namaj na wuśtupje elektriśkeho wola ſtakoj, hdyž mój jeju kumpana pśichi Hrabinśkim muśeje ſ wola cźiśnyćhmoj. Sterlingej ło poradźi, nėkotŕe ſich mocźi ſe ſpećerom wuſtojnje paŕśewakaŕ, hdyž pak ruku do ſaka tykny, ło by *ſwój* browning wućahnył, dwóch ſebi ło ćėŕwjeho ſpanja *tak*, ło bjes wėdomja śeło wośta.

Hdyž ſaźo k bėśchi pśichiźe, śeźeśe je thorobnem wośu łuźo do Serafimśkeho łazaŕeta. Jeho bėchu bjes wėdomja a ſ trewu ſapanzanego na dróźu śeło njedaleko koŕcźnyj pola Lidingö-mośta namakali. Najśkeŕśo bźėśe dundakowaj napoſledku tola ſatrachu było, ło ſtaj ſwój wowor ſnano ſaraźtoź, a bėśchtaj tohodła ćhwalakoj, ło wot ſtraśchneho hośća wuſwobodźeśj.

Kaž bė widźeź, bė Sterlinga dołhe rėčeźne jara napinałe, pśećetoź wón ſwiśe ło do ſahłukow naſpjet a leżeśće tu dołho ſe ſaſwjerjenymaj woćomaj, ło by nje napoſledku pruhł, jeho nėtko, hdyž je pokoja potrėbny, wozuſchćiéj.

Na thódźe pśched Sterlingowej jłmu jetkach łėkaŕja, kiž nje wo Sterlingowem ſtawje ſmėŕowa; wón drje bėśche ſebi ſnadnje mośny ſtichaźł, we ſtuśće ja ſiwjenje pak njemóžeśche ſaneje rėčeźe byćź.

Njedźiwajucy tohole ſwjeźełejśego idźeńenja podach ło jara poraženy domoj a łamach ſebi hišćeźe hacź do pólnoc njeje nozy hłowu, kak *moht* naju ſlėdźenja ſnadź tola na ſwoju ruku do ſhożownoćeho kónca dowjeźeź.

Hdyž Sterlinga naſajtra wopytach, bė ja jeho ſtaw dośćeź ſhórśchił. Symiza bė ſ wėźeraweźeho hišćeźe pśichiběŕała, wón wołſtajuje błudnje rėčejśe a dawaśche mi na wśėć moje praśchenja jenoź njedoſpołne wotmołwjenja, kiž njemėjachu ſaneho ſwiśła. Jenoź telko móžach ſ jeho ſłowow ſhoniźź, ło ſebi nėśajku nowinu pśiśe:. Tohodła pózdźich ſa ćźłłom „Dagens Nyheter“, ſo hdyž, njej ſtronje wėśaźi chiffrowany nawėźchk njeśłoji.

Ja pśhećhladach podrobnje ſyłu ſtronu, ani ſo bych nėśchto nadeśchoł, haćzrunjeź njeśće ło mje ſmiłnyło, ło Sterling najſterśicho na nėśchto woſpośće cźaka. Hdyž pak potom druhi dźeł nowiny pśechhladach, dohladach ło na notiźu, kiž mje woprawdźe pśechkmapi. Ja cźitach:

„Hrubý ſtuť!

Njedaloko ſwėrinza buśchtaj dwaj ćnjeśaj, kótaraj ło tam pśichećhdźowaśchtaj, wėźera wot dundakow, kiž we *automobilu* mimo pśichiźećchu, nadpadnjenaj, a ſ nimaj woni jara hrubje ſakhadźachu. Jedyn ſ napadnjenjeju, duſchnikow, hdyž bėchu jeho ſ ſemi poraźili, ſ antom wotmoſta na ſpśichnej jėźbje ſ woſa cźiśnyli. Kniec Sterling je ſebi thėtro mośny ſtichaźł a jeźi w tutej hodźinje, hdyž ło tele ŕjadki pihaja, mjes ſiwjenjom a ſmjeŕcźu. Njedźiwajcy *najpilnischich* ſtėdźenjow njeje ło poliźiji bohužel hač dotal hišćeźe poradźiło, rawdźiwo ſabłapjeź.“

Ja cźitach Sterlingej tule notiźu a pohladach potom woćakujcy na njeho

„To dźe je ſamón ſchwindl“, ja prajach, hdyž wón njeleźeśe. „Cźėrał je mi tola wėźera wjećor twarśke wobtrucźił, ło njebyła najmjeńścheho ſtracha ła wašeje ſiwjenje. Schto ma to potajkim rėkaź: wón ſo je mjes ſiwjenjom a ſmjeŕcźu?“

Sterling cźiśnješe ſa ſwojimi wobwjaſkami mjeźe grimaſy.

„Pſt!“ wón ſeźini. „Ja dźe ſym tule nėtko ſam diktował, tak, kaž ſym je mėć chył. A nėtko budźe w najkmaśńeje, ło mje wopniſchcźeźe. Wocźakuju woſ ſitte rano ł dyńkom w jėdnaćich w mojim bydleńu.“

„We waſchim bydleńu . . .?“

„Sawėźe. Tola njeprajeścheźe ło nėtko dlźe, ło pśchińdźe w Bożim mieńe jutśe rano ke mni!“

Ja wſach ſwój tkank a hołowach ło wotcźiſći, mach tym ſo Sterling muźny do ſwojich ſkowow ło hnėŕe ł rypom wokoło łubowcju kuźi'śow, w cźimž jenoź pśiderje jeho ſtare iŕwiśće poſmėwkowanje ſaſo pśeſtawa.

Wśćhon cźaſ duźy domoj we tom podaŕmo pśećemnokowach, ſchto Sterling ſ zyłej ſwojej komedźiju *po wyrnem* dhje, pśchećoź nėtko ja hižo njeměŕjach aui na cźėrje na lohke ſtichaźenje moſtow. Na łódźo pak pał nochcźu nėtko ſ najmjeńśicha. Jo Sterling po wėźtem planje jedyn, o to mje ſmėŕowa. Naſajtra dźe durbiach bjes tohe wſchitkeho ſhoniźź.

Hdyž w poſtajenej hodźinje do Sterlingowcho ſtudźerſtatnych, ſwoſtach pśchi nopohladaźe, ſi ſo mi wotſtaźi ze pŕėnjum wokomiku ſadźiwaeny na pŕjoſy ſtoło. Sterling ſtoiſcheje ſtrowy a cźiły pśchi wokńje a fabrėſtoſe ſe ſwojich tym, hłownje ſwojeje dwójneje tśėłby pśchehlada. Ja pruhnuju napśchećeźo ſwėźu dźerźeśće. Mo ſtimie ſe nieſkrafny nieporadź; wſchudźe. hdźeźkuli pohladnješ leżachu hołitwjeśće potrėbnoſeśe. ſchćkonje, dećkowe płaſcheje, towaletne wėźy a karty roſbŕójene.

„Schto dha ma tola to wſchitko rėkaź?“ wopraſchach ło pścheſkapjeny.

(Pokaćkowanje ſeźeźnje.)

šlabe a njejašne a žu najšterje jenož wutóčene. Njech tohodla tóžby pšichi dostaču pjeshrimarjow kedžbuje a njech pšichi podhladnych pjenjesach hnydom polizijii powješ dha.

— **Bližšu pónđželu je 38. duchowny wječorny koncert wječor we 8 hodž. w Pětrowšej zgrkwi.** Je zgrmínka hudźba wulkeje nijsojesíšteje doby 1400—1600. K srosumjenju waschnja pšchednješenja tutych kruchow njech je tole prajene: Hudźba njehraje a njespěwa žo pšched pósłucharšemi, so by žo lubiło abo sajimało, ale wona stupa jako modlitwa wumjedowazych k njebješam a žada žebi wot pósłucharjow wotewrjenu dušu, kotraž so žoju do wyšich njesetź da. Njeje móžno, do tutoho žiwóta junkow moderne pšchednoschenške instrumenty nóžeć, tu réła, čšišche do so špěwacź a žo wot hudźby njsetź dawacź. Hudźba njeźmě klincźeć „jako modlitwa", ale wona je modlitwa. Hudźbna nutrnosć sožehuje we žwojim natwarjenju njedźelsku liturgiju a dowjedže na tuto waschnje k prawemu srosumjenju nam njewidźenych junkow. — Wumjedowazy su kap. mischtr Bender, konzertny mischtr Weber (huźle), collegium musicum, chór inquilinskich, domsti organist Horst Schneider (pšichóžele a wjednistwo). Programy žu po 30 pj. pšched zgrlwinymi durjemi dostacź.

— **Wožebite cźahi.** Wocźakanebo žyjnliscbeho wobhonda dla pšichi składnosći skónczenja manevra a sjeda gmejnskich sastojnikow w Lubiju jeźdźa pšchedcźahi k sczeńdowazym hłownym cźahom: **Ssobotu 22. sept.** pšchedcźahi 643 ſ Drjezdźan-N. hacź do Lubija, do Budyšchina 10,45, ſ Budyšchina 10,50; pšchedcźah 648 ſ Lubija do Drjezdźan-N. do Budyšchina 12,12, ſ Budyšchina 12,16; pšchedcźah 647 ſ Drjezdźan-N. do Shorjelza, do Budyšchina 16,19, ſ Budyšchina 16,21; pšchedcźah ſ Budyšchina do Drjezdźan-N. ſ Budyšchina 17,46; **wožebity cźah** je Shorjelza do Budyšchina, je Shorjelza 23,20, do Budyšchina 0,39; zła wječorneho pištanja (Zapfenstreich) **Nedźelu 23. sept.** pšchedcźah 641 ſ Drjezdźan-N do Shorjelza, do Budyšchina 7,09, ſ Budyšchina 7,14; pšchedcźah 643 ſ Drjezdźan-N. do Shorjelza, do Budyšchina 10,45, ſ Budyšchina 10,50; pšchedcźah je Shorjelza do Drjezdźan-N., do Budyšchina 20,28, ſ Budyšchina 20,30; pšchedcźah 654 je Shorjelza do Drjezdźan-N., do Budyšchina 22,16, ſ Budyšchina 22,23 hodźin. **Pónđželu 24. sept.** pšchedcźah 647 ſ Drjezdźan-N. do Shorjelza, do Budyšchina 16,19, ſ Budyšchina 16,21; pšchedcźah ſ Lubija do Drjezdźan-N., do Budyšchina 17,41, ſ Budyšchina 17,46 hodźin.

— **Kury kradnyli.** S nutsdobywanjom je nječto we nozy k 22. sept. we wokolinje 5 kur kradnyli. Mjes nimi běchu tź italske a 2 beteź. Teź thapona je paduch tradnył a złoczatka pšchi thlěwje šaršał. — Wo wězowne dźěłenja proźy kriminalne wotdźělenje w Budyšchinje.

— **Hrošne puli.** Sandźenu nóz wokoło 2 hodźin policajski sastojnik na Lawšich hrjebjach tudomneho pšchesłuschego pšchistojenecho bjes wědomja leźazeho namała. Pšched tym běchu žo někotśi bili. Dokelź młody cźłowjek k žebi njepschidźe, dyrbjeschź jeho skónczniže dobrowólnje na sanitetna kolona Cźerwjeneho khźiža do měšchczanskeho wobsedźenja. Kaž lékaŕ praji, ma pšchimjesseny nad prawym wóczkom 3 zentimetry dołhu ranu a nimo toho je na sadnjej hłowje njestraschnje sranjeny. Wobdźělenych bicźkow njemóžachu dotal pšchcźe bliže šwěscźicź. Njech tohodla, schtóž někcho dalsche wź, jo policajskej hrazi, teleon 3601, wotjewi.

— **Dr. med. Scholtowy „Fregalin"** pšchiwožuje do krwě žiwjenšče žele wyšokeje hódnosće, ſ cźimž žo krej cźišći a žo cźuwy jara pospjelnja. Pokasujemy na pšchicźichu w dźensnicźischim cźišle. Cźitajcźe ju dokładnje we žwojim sajimje, dokelź na pšchecze wot dr. med Schulze G. m. b. H., Berlin W. 30 darmo a bjes porta powuczażu broschurku a wot tutoho wušnamneho šrědka tyšku na pruhy dostanjecźe.

— **Letnische nasymske manevry w Schlesyjskej.** Hjom pola Shorjelza žo japoczmu a cźahu žo dale do Schlesyjšcźe. Trajo hjo někotre dny a žu wisle pšchihotowanjow pšchiwabile. Se wschich kónczin khwatajo wcźipni do tamnischich stron, so bychu žebi wójnšče šnuczkowanje nemišłokratneje wobory wobšładacź. 26. septembra budźe w Hermin Zarowje (Ober-Sohra) wulka parada pšched nemšim presidentom Hindenburgom. Manevry žu žebi tež hišom šwjertwe njeshoża žadałe.

— **Sjawna dźełowa saradźerńja sa Budyšchin a wokolinu.** W prěnjej połojcy septembra je žo liczba podpjerajcych dźełonjemějerjow we wokrjesu wo 60 šmyšchka a wucźinjeschе 15. t. m. 1337. S města Budyšchina běschе 739 (544 muššich a 255 žónšich) a ſ wjesnych gmejnow 598 (422 muššich a 116 žónšich). 1133 (614 w měsće a 519 na wšach) dostawachu podpjeru sa dźěłonjemějerjow 125 (110 w měsće a 15 na wšach) kriwonu podpjeru a 79 (75 w měsće a 4 na wšach) sastaranšku podpjeru. Nimo toho wukenješche 114 dźełonjemějerjow, a to 91 w měsće Budyšchinje a 23 žwonka wokrjeża, nuješe dźěła.

— **Kózy sjawnych dźełowych saradźerńjow.** Sjawne dźełowe saradźerńje w šakim žwobodnym staće šeschkeja že ſ 1. oktobrom do němšłostatneho wuštawa sa wobstaranje dźěła a sawěšcźenje dźěłonjemějerjow. S tutym dujom dóstanu sobom płacziwosć wobšankcionja pšchedkudźiwa, abo jorjadnišeje rady we nowym rosdźělenju dźěłowych šamtšow. Sjawne dźełowe saradźerńje pšchewostnu do němšłostatneho wuštawa pšchedkpda abo šastupjerju pšchisłuschnych dźěłowych šamtow, kotšiž maju nadawk wot 24. septembra sa sajimy nowych dźěłowych šamtow dźěłacź. Pšched tonje žo ſ wšitkim bližšenjom ſ dotalnymi wjedomi.

— **Šaška krajna lotterija.** Pšchi schtwórtkownym cźehnjenju 5. hodźownje 193. šakiteje krajneje lotterije (16. ſ 19. hodźe dobyješe wo 5000 hr. na cźišla 32 947, 105 202, 117 419, 117 424; dobyješe wo 3000 hr. na cźišla 9076, 33 352, 43 374, 51 973, 62 123, 66 215, 78 654, 83 079, 89 158, 89 948, 113 097, 131 313, 132 491, 136 581; dobyješe wo 2000 hr. na cźišla 1471, 7505, 34 445, 58 650, 63 921, 75 230, 90 300, 103 164, 103 432, 107 031, 107 405, 123 021, 125 290; dobyješe wo 1000 hr. na cźišla 857, 4032, 6790, 9367, 13981, 19 946, 34 972, 39194, 41 971, 43 850, 51 187, 57 032, 60 781, 62 645, 63 519, 91 331, 92 883, 99 168, 99 542, 102 242, 107 481, 107 839, 112 938, 114 947, 121 444, 125 669, 125 909, 136 424, 138 330, 141 268, 141 465, 144 249; dobyješe wo 500 hr. na cźišla 6598, 7002, 73 82, 13 293, 18 205, 18 497, 25 812, 28 773, 30 192, 33 626, 40 720, 46 411, 47 463, 53 697, 54 022, 54 617, 55 534, 57 665, 58 104, 58 871, 62 104, 68 170, 68 382, 74 364, 74 919, 75 104, 75 982, 77 168, 77 838, 82 356, 82 685, 94 766, 95 825, 96 113, 96 769, 102 894, 104 472, 108 425, 109 750, 111 566, 113 002, 115 717, 118 133, 119 551, 122 428, 132 428, 133 157, 133 710, 136 729, 137 045, 138 471, 140 868, 141 842, 146 097. 146 273, 146 710, 149 612.

— **Wobšah połitoschekoweho wobthada w Němšej.** Měšicźelow połitoschekoweho konta běschе tónj augusta 1928 940 811. To je 2248 kontow wjazy hacź tónj prjedawšcheho měsoza. Dobropišow a pocźejenjow je žo w auguscźe 56 982 000 sapisałO wo 12 208 925 000 hr. S nich bu bjes hotowych pjenjes šapkaczene 9 790 488 000 hr. Dobromeźe měšicźelow połitoschekowych kontow wuczinjeschе w pšcherěšku 595 807 000 hr.

— **Stótne khorosće w šašłi Hornjej Łužicy.** Po wosjelwjenju krajneho šrowotnišeho hamta měšachmy 15. septembra w Hornjej Łužicy sožehowaze štótne khorosće: 1. **Sštosnjowosći** (Milzbrand) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Budyšcheho a w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijšcheho hamtšcheho hejtmanstwa. 2. **Stajenosći** w 2 gmejnomaj a 3 dworach Budyšcheho, w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenšcheho, w 3 gmejnach a 4 dworach Lubijšcheho a w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawšcheho hamtšcheho hejtmanstwa. 3. **Cźekwjeny pobéžł pola žwini:** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Lubijšcheho hamtšcheho hejtmanstwa. 4. **Nathkowaza thydokrejnosć łopytaczow:** w 3 gmejnach a 3 dworach Kamjenšcheho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijšcheho hamtšcheho hejtmanstwa. 5. **Schorjenje mašchowiny pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Žitawšcheho hamtšcheho hejtmanstwa. 6. **Pežolaze khorošće** w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenšcheho a w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Žitawšcheho hamtšcheho hejtmanstwa.

— **Budyške haptyki** su wšchédne dny hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak šamknjene. Nózum šłužbu a njedźelu wotewrjene na jenoż jena haptyka ſ mějacźnym wotnimjenjom. W septembru je to Weitinska haptyka pšchi žudnišlowje.

S **Dobrutsche.** We žwojim schtwórtkowym pohonjenju wuswoticźu gmejnjo šastaranja komunistu la wjesnjanoštwa. Wuswolenu je gmejnšći šastupjeŕ šamkaŕ Helaß. Wón dosta pšchi wotpohłosowanju 7 hłosow, sozialdemokratišći kandidat Rausch pak jeŕ 6 hłosow. Nowy měšchczanošta nastupi šwoje šastojnišwo 1. januara 1929 a je wuswolenj na 6 lét.

S **Prěcźej.** Dosrachmy wójna powěšć, žo chże towaŕšwo sa kanalisowanje łužišćich rěkow — sa Cźorny Halschtrow, Klóschteršku wodu a Cźornizu — jutšje njedźelu 23. sept. šwoje žobuštawy darmotnje pšchi jěsdźenju wo myta na cźołmach pšchewjesć. Tutón wulkotny program wotwije žo na Cźornizy mjes Prěcźezami a Myschezami. Towaŕšwo sa kanalisowanje je žo teź w Drjezdźanach wo štatne šrědki sa šwoje samery prózowało. Dotal pak hišcźe nje njeje žanych dostało. Towaŕštwowe samery žahaju wschak khětro dalołO, wono dha wušłutkowacź, so maju ludźo w žuchim cźašu wody dosć a w mokrym cźašu na mokrotu njecźešpja. Chże tak mjenowanu šaŕjeru (Talsperre) nětkle wokoło Prěcźez natwaricź. Widźi w kanalisowanju wulke žohnowanje sa pšchihod. — Skónczńje žo nam dźěli, so by kóždy na šwoje samołwjenje na wujěšdźowanju wo myta wobdźěli. Schtóž žo njewuskiknje šadźerži, njemóže wot towaŕštwa žaneho myta dostacź.

S **Łušca** pola Njeźwacźidła. Sjawny pucź ſ Łuščа do Wačonja a wjesny pucź we Łušcu wostanje hišcźe hacź do 29. t. m. šawrjeny.

S **Hory** pola Njeźwacźidła. Sdźelu popoldnju w 5 hodź. žo pšchi wjesnym šaječe cźežiaj automobilej ſ Budyšchina šetkašchtaj. Wušketo pucźa dla šrafyschtaj do žo. Pola Munšcez auta žo prědnja wólła cźežko wošlschkodźi. Tammy wós, Lorenzej firmu, ſ lóšchej šchodu wotendźe. Ludźo pšchi šrazenju do šchkody njepschidźedchu. Wokoło 12 hodź. watmješe Bläschdźi auto ſ Budyšchina wobschkodźeny auto ſ wulkej prózu. Hacź do teho cźaša běschе pucź šawrjeny.

S **Lubija.** Shromadny wunoschk šberki po domach a dróhach ša šnutškowne mišijonstwo wuczinja w Lubijšcej eforiji wot 1. hacź do 8. julija t. l. 5530,14 hriwnow. Dźiwajo na to, so je w měsće a na wšach hušto pjenjezy šjawnje šberaja, je tutón wunoschk pšchezo hišcźe šwješe lazy.

S **Lubija.** Swjatk šakšich gmejnšich šastojnikow wotmeje šwój Litušchi šjéd w Lubiju. Wot 21. hacź do 24. septembra budźe wšchdże 2000 gmejnšich šastojnikow a pšchisłatjenjow we jeho muriach pšchebywacź. Pšched sjédom wotnuščku wožera pjatk 21. sept. pobožbenje šwjatšeho pšchedpołdnika w jatu měšchczanšich šastupjerjow. Wjeršor je pobožbenje šwjatšeho shromadźenštwa bjła, kiž traje hišcźeze dźeńša hołota dale. Najwupšchišchi šhodźenk bozpježe šjéd jutšje njedźelu. We wulkej šali „Townhalle" budźe dop. w 11 hodź. wulka šjawna shromadźizna ſ heštom „Położenje šalšich gmejnow a jich powołnišły šastojnišwy". Šwjatškowa hłowna shromadźizna je boštała na pónđželu dopoldnja w 9 hodź. w „Townhalle".

S **Kamjenza.** Sdźelu 1. oktobrom t. l. sjednoza žo dźełowe saradźerńje w Kamjenzu, Połcźinjy, Wulkich Rědarjezach a Klinsbórku k dźełowemu hamtej w Kamjenzu a šastupja do němšłostatneho wuštawa sa wobstaranje dźěła a sawěšcźenje dźełonjemějerjow. Wobkhodne dźěła dźěłowego hamta powjedže wobkhadnuty wjednik a měštopschedkhyda mjenowanych dźěłowych saradźerńjow, kujes architekt Zergiebel w Kamjenzu.

S **Jałšenje** pola Hródka. Wójnik Schimjeńz chžyšche je žwojim konjom ſ blidami a kawkami nakładźeny wós wotwješeć. S njeswuježenym klepotom žo tón špłoschi a cźerjeschе wotšal. Schimjeńz wiłžaschе na wošu. Skónczńje žo njemóžeschе wjazy špjerźeć a padźe dele. Kótn kopny jeho do lěweje ruki wyšche łokcźa a rošbi ju. Njeshožowneho, kiž měšeche wulke łokcźo, dowjedechu do Hródkowskeje khorownje. Kótn cźerjeschе pšches Terpt hacź bliško Hródka do žwojeho nětbuschcheho konjenza. Halle loni je Schimjenzowho bratra kótn žmjertnje kopnył.

S **Mažakowa.** W nozy na žrjedu wokoło 12 hodź. wudyri woheń w hrabinškim Arminšim papjernišku. Na žynowej łubi šapoźe žo palicź. Fabrikła, měšchczanška a Wješčanška wohnjowa wobora wuźe šapšchinmy a wohień šamješowa, so dyrbjachu wjetšcha šchkoda njenašta.

Se **Schkodowa** pola Khocźebuša. Lětša je njeźměrnje wjele myšchi. Wulka žuchota běšche ſ jich pšchiporjenja špomožna. Wšchi šběranju běrnow myšchi koparjow hušto myła, bojaschtmzow nastróšeja. Natarjo dyrbja žebi khutnje na nicźenje schtódnikow myššlcź. Nimo myšcheje cźwile mamy tu teź wožazu cźwilu.

Se **Schprjowjowa** pola Wochow. Kaž žo w cźišle 209 „Sserbšich Nowin" ſ Wochow pišasche, je žo šamostatny hamtšli wokrjeż Wochowy šakóźił. Kótre wšy a kubleńe wokrjeży do tuteho nowoho hamtšcheho wokrjeża pšchišłuschcheja, je žo teź jóšelilo. Jenoż to je jóšelilo njeje, schtó je ša nowoho hamtšcheho pšjódšteja wuswolenj. Wokrjeżny žjezm w Róssórku běschе w žwojim pohođenju 4. junija tuteho léta kuješa gmejnšcheho pšjódšteja Marja Petrika je Schprjowjowym namjetował a wolił. Kujes wjeršchi presidjent we Wrótšławje běschе tuhy wółbu wotkrjeł a tak je ł. Petrik 1. augusta šwoje nowe šastojnišwo nastupił. Dotalny hamtšli wokrjeż Nuchwald II wjazy njeje a k. hajnišli mišchtr Schwaba na Hoštwinšku hrjedźe pola Bílcźe Wody je šwoje šastojnišwo jako hamtšli pšjódšteja tuteho wokrjeża, kotrež je wjele lét šastarał, šłožił. Nowy hamtšli pšjódšteja Wochowšanšcheho hamtšcheho wokrjeża, ł. kujes gmejnšli pšjódšteja Matš Petrik, je pšchimjenom Schterb je Schprjowjowym je dobry Sserb a hižom na 30 lét „Sserbške Nowiny" cźita. Wón budźe je Sserbami ho we žwojej macźerńej rěcźi rosrěcźowacź, schtóž žo dotal šlało njeje. Tak dołho, kaž žo ludźo bohomnicź wěšja, tu žaneho šerbšcheho hamtšcheho pšjódšteja šlo njeje. Tak teź Sserbšwo ſ nowym cźašom šoh kroči, šchtóž je wjele winowte ša šdźerżenje naščheje droheje macźerščiny. K. Petrik žwoje šastojnišwo jako gmejnšli pšjódšteja dale powjedże a ma žwoje hamtšle hodźiny kóždu wutoru a pjatk wot dop. 10—12 hodźin. Wón je teź druhi cźaš k rěcźam, hdyž je runje domach. Jako šastupjeŕ hamtšcheho pšjódšteja je ł. murjeŕ Schulza ſ Hamorcu wuswolił. — Je šwježelace, so je ras Sserb k taškemu cźestnemu městnu ło pšchedobył. Knježej hamtšcmu pšjódšteja Petrikej pšchejemy pak wjele šboża do šastaranja, šołko ho ł jeho šłutkowaniom Sserbšwo w prnšci Bróży pruhalo špjerżeć.

Z Łužicy

* Se Salomja. (Šohlanka). 98 pošledním cźasu wolewša šekaŕ někotrym tudomnym wobydźerjam trej. Trej wobydźerjo jun nětdy na „Hus Kori byli. Na tuto waschnje cźahdža lékarjo nošcźnja łazzlow wuštłdźeć a šadźiwacź, so w Salomin ludźo pšhezo šaho na ihus šhorjeja. Nadźijomnje žo jim to poradźi.

* Se Žitawy. Sarjedu wječor pšchinješe nam nies wjedro rjany beščehčik, kiž po dolhich tydźenjach wašhnjenc krajinu krašnje wokšchawi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěšć wo wjedźe ša jutšischu sobotu:** Njenje, šuchu, ale khłódno. Podobne wjedro w Jendźelšej.

Pošlednje njedźele je ša pola Schmilki a Rathenow jedyn paduch na wschelakich měšthach nuts dobył a kradnył. Kuturu wječor šandarm pola Hernskretschena muža šetka, kotrež je šemu podhladny dweź šdaše. Hdyž jeho napomni, so by ža wupokasał, zuły šwoju aktowu toho šandarmej do hłowy cźišnu a revolwer wuczahnuwschi dwóžy bo šandarma šteli, tola wobaj wušłeźaj mišnyšchaj. Tšeći wušteł pola štejazeho prjedawšcheho žlownego pschedbyhdu Grillu šrani. Zuły cźeku. W jeho aktowej toschi wschelaki paduschny grat namakachu, schtož na to pokasowasche, so je cźetnjeuj nutsdobywał. Na druhi dźeń wječor žu zuršeo w Niedergrundže šajeli. Wón je 26-létny fotograf August Parik ſe Steinschönawy pola Dźećina.

*

Rubježnyho mordarja Hoppa, kotrež je direktora Nordmanna w jelešnišim cźahu šaišelił a wurubił, žu we Mainzu šajeli. Tam bě wón do jeneje kofejownje šajmył. Po wobrašu, kotrež je policija wojšwila, jeho mješeczelka kofejownje špójna, ja nim pošdźišcho na dwórnischcho dźěšche a policiju na njeho kedźbliwcho šejmi, kotrež jeho šaja. 5000 hriwnow myta, ša popadnjenje Hoppa wuštaženeho, w prěnim rjedźe mješeczelka kofejownje dóstanje.

*

Amerikanšky p'enjezniš ju Zuthožkowjanškej požežonku 100 miljonow kriwnow pšchišwolił. Sa tule šummu žo lokomotiwy a želešništi material nakupja.

*

W Nankingu žu rosbuchedła, na dwěmaj wosomaj leźaze, rosbuchłe. 20 Chinešow je žo morilo a 30 žo šranilo.

Derje zdźerżana

syjaca mašina

19 rjadk., 2 mtr., je za 165.— hr. na přodań w Rakecach čo. 7

Polstrowane meble nakładne matracy klubowe meble kožane meble

kotrež sam zhotowjam, poruča **Otto König w Budyšinje**

před Mjasowymi jatkami 3. Tel. 3162

Za čućiwe a sulne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć:
stupnjez nohajc.zepjeru orthopädiske stupnje

Fähle

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nasl.
w Budyšinje
na Žitnych wikach 30

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy

....

Wosebity dom za serbske drasty

Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow,
šórcuchow, jakow, pjelsćowych počehnjenjow
afd.
Čorne a brune kašmérowe rubišća, suknowe tkaniny
afd.
Trodle, knefle, posamenty

Najwješi wubjerk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbujće wupołoženja mojich 9 wukładnych woknow!

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru wołmu kupuje
po najwyšších płaćiznach abo
wumění na šcan. tkanicy
Otto Osswald
dźěłarnja nohatcow w Budyšinje

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 fen.
papjerowy wotpadły po 3 fen.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjenecho wina
sektowe bleše, wšě druhe blesa
po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale**
jenož na wupokaz wyšmórgi.
Popp na Horaševsk. hasy 18
telefon 3427.

Wulki wuběr
hnojidłow
na stajnje na składzie
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Hoscenc we Worklecach

Njedźelu:

zjawne reje!!

Die unübertreffliche Volksschreibmaschine
Orga-Privat
Eine vollwertige Qualitätsmaschine
Universaltastatur / Garanticleistung
Barpreis RM. 165.— konkurrenzlos
Bequeme Teilzahlung auf 6, 9 u. 14 Monate
Orga-Miete: Ohne Anzahlung, Ohne Sicherheit, Ohne Kaufpflicht
Gezahlte Miete wird bei freiwilligem späteren Kauf voll angerechnet • Nur neue Maschinen letzter Herstellung
Monatsmiete RM. 10.— nachträglich zahlbar
ALBERT REHFELD · DRESDEN-A.
Rehfeldhaus, Altmarkt 6 Generalvertreter der Orga-Privat-Schreibmaschine für den Freistaat Sachsen und Thüringen
Filiale: Chemnitz, Zschopauer Straße 4

Pisane počehnjenja
z hłowakom . wot 6.60
Běłe počehnjenja
z hłowakom . wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kaškoše
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Najl. Elderski tučny twarožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
Dampfkäsefabrik Rendsburg

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmancc kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe fykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym hubym napismom k wšěm składnosćam
so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje
popołdnju a wječor **koncert**

Jara rjane klubowe lacy a pulovry za dźěći
Mužace lacy, žonjace lacy
jenobarbne a pisane po wšěch płaćiznach a wulkosćach
pola firmy:
Ernst Jordanec wnd. w Budyšinje
jenož na Znutřkownej Lawskej hasy **8**

Dr. med. Wünsche žonjace dźěl.
w Budyšinje
Rěčne hodźiny **přepołoženc** na Hošt.
hasu čo. **21 II** (nowotwar khorobneje kasy):
Wšědne dny 12—1, 3—5
sobotu 10—12, 3—5
srjedu popołdnju žana rěčna hodźina
Bydlenje a privatna klinika:
na Jurjowej hasy 8
Röntgen-wustaw

Město kartkowe
Korčma na Horje
Sobotu 22. sept.
swinjorězanje
njedźelu 23. sept.
swjedźeń nutřkownjenja
Přećelnje přeproš. a wo bohaty wobsł prosytaj J. Róbl a mandź.

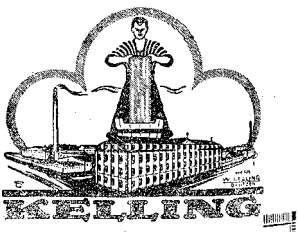

barbi, čisći chemiscy a wuparjuje
plyšowu a somotowu drastu
Najl. wobdźěłanje přez nazhonitych wěcywustojnych.
Samsne přiwzmarnje:
w Budyšinje na Kózarskej drózy čo. 6 telef. 3639
na Přiščańskej drózy 16
w Khočebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy čo. 26

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r.
w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje přeco
rožku a pšeńcu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%.
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńtnu rožku.

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje
derje a tunjo
Wobućowy dom Mark w Kukowje

Nawěšiki přinjesu wužitk

---

2 derje zdźeržanej
matracy
stej tunjo na předań w Budyšinje
na Schäff rstr 391 na prawo.

---

6 lět stary
kóń
bruny wałach, 1.70 m wysoki,
je na předań
w Šmječkecach čo. 5

Rjany černiwy
wół 14—15 ctr. ćežki
je na předań
w Čornym Hodlerju 96.

Kowarnja
na wsach je přihódnje na
předań abo k přenjaću.
Poskićenja pod „E 27“ na
wudawarnju „Serb. Nowin“.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4% djez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnosćne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Kwusmolenju
kórkowych a kałowych sudow
w klóšterskej wokolinje
poručuje so
Jakub Narěb.
bětnař w ... čo. 38

Linoleum
najpřijomniše nakładowanje
na špundowanje
linoleum běhače
linoleum tepich
linoleum na blida
we **wutkim** wuběrku
Otto König w Budyšinje
přez Mich. Kasku

Młoda wysokosć.
kruwa
mjez dwěmaj na
wubjerk, je na předań
w Sepšecach čo. 2
pola Delnjeho Wujezda

Přiloha k čisłu 223

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 22. septembra 1928

Němska hońtwinska kultura.

Wot statneho měsina sa hajenje pśirodnjeńskich pomnikow w Pruskej, kaž wot krajneho towarstwa Saksti domowinski schkit hromadźe s pruskim krajnym hońtwinskim swjazkom w sakskej hońtwinskej komorje sarjadowany rjad pśednoschkowy, kiž budu wot 30. septembra hač do 6. oktobra w Drježdźanach, a budu wo **němskej hońtwinskej kulturje w běhu cźasow** w jich wusnamje sa schulu a lud jednacź, njeje enoź sa hanikow, ale teź sa pśeceźelow pśirody a hońtwy, wobeźe pak sa wucźerjow postajeny.

Pśednoschki a filmowe pśedwjedźenja wotmeja źo w starej techniskej wyšokej schuli w Drježdźanach (Bismarckowe namjeśto) dopołdnja, mjes tym so popołdnju budu wobhladowanja (sbérki Tarandtskeje lěsniskeje wyšokeje schule, historiske muzeum, statna porzelinowa manufaktura we Mišnju, Oskar-Seyfert muzeum, hońtwinski hród we Moritzburku, wulkět do Sakskeje Schwicy). S pśednoschowarjow njech su mjenowani: tajny radźićel **dr. Ströße**, Barlinski (biologija kośmatego dźiwineho), wyschi scht leutnant s Lucanus (biologija honjonych ptakow), profesor dr. Görcke, s lěsniskeje wyšokeje schule we Eberswaldźe, (rozwicje hońtwinskeho prawa a hońtwinskeho schkita), profesor dr. Hofstätter (hońtwinska kultura a němska literatura) prof. dr. Schmitz-Barlinski (musnam hońtwy sa wumjelsku kulturu), prof. dr. Koepert (hońtwa w kśiedźnowdku a w cźasu barouka, hońtwa se ptokom), lěsniski mišchtr Rieger s Rostocka (narodnohospodarśki wusnam hońtwy), hejtman s Thümen (hońtwa a pśirodźinski schkit), baron s Byern (hońtwa pśichtomnosće), studijny rada dr. Fritsche s Oranienbauma (hońtwa a wuczba.)

Wobdźělniki maja sa wschitke pśednoschki 10 hriwnow saplaćeńcź. Pśichipowědźićel ma źo hač do 29. septembra cźerjuje abo pśimjenje se saplaćenjom pśichinoschka pola „Geschäftsstelle des Landesvereins Sächsischer Heimatschutz, Dresden-A., Schießgasse 24 I, (Postscheckkonto Dresden 15835).

*

Rjany Lipsk. We źiwojich wustajeńskich městnosćach w Drježdźanach (Altmarkt 4, I pódła Goldmanna) je krajne towarstwa Saksti domowinski schkit nětko w stotych powjeselschenjach maku wustajenjow hromadu sestajał, kiž rjany Lipsk pokazuje. Tam je widźeć w mischtrowskich fotografiskich powjetschenjach Lipcźanke twarske wumeźśe pomniki, jeho pśirodźinske pomniki a jeho wokolina. Wustajenja kiž běźche hižo w Lipsku, ma k sdźerźenju wschitkich tuthich rjanosćow posbudźowacź. Se swotpokładom, dalsche tajke wustajenja drugich městow a krajinow nascheje domišlny sceźehowacź dacź. Sastup je darmotny.

*

Nartuschowe luki w Polenzowej dolinje.

Krajne towarstwo Saksti domowinski schkit je znate zhe blisko pschi Kóśkowskim młynje (Bockmühle) leźaze nartuschowe luki jako pschestrěń pschirodźinskeho schkita kupił, so by krašne naletnje rostlinki po możnosći pśeschutowak, je nam a pśichodnym zhlaham wukhowak. Se tym je so dawne pśeceze mnohich pśirodźinskich pśeceźelow, mnohich wopytowarjow Sakskeje Schwicy dopjelnilo. Luki maja mjeno „Josef Osterma:er-Wiesen" k wopomnjeću toho muża, kiž běźche hibanju domowinskeho schkita pschołoźitnym pscheźelom a spěchowarjom.

Luby pśeće! — kruch domizny.

(Wobras se wěźy.)

Wjemijźy „Serbske Nowiny" to ju. To mózeźy we wěsnych dźelach serbskeje Łužicy — wschudźe bohaźel nic — wschźenjo tónzamy wobraz widźeć. Dopołdnja pschińdźe listowy a pschinjeźe dopišy a Nowiny. Abo hdźeź so wośebitym półkom rosnoschuja, to widźiśch jeho na motorskim kolesu pschijźeć a wotedawa we wjesnych wazoki Nowin. Abo schulske hólzy wotebjeru je pschi statnych autach a rosnoschuja je po wjach. W někotrych tónźejnach mózesch hicź dom wot domu, wot źiwóźby ke źiwóźbje — na wokmu, na blidźe abo konopeju leźo Nowiny, sa hladadkom a na dźerźadku cźi źyły rjetomaš starych Nowin. Bjes Nowin njeńdźe a bynjeź dyrbjał se śuśerom cźitacź. Ssamo na žnjach, hdyž wjele khwile njeje, źo do nich pohladnje. Bjes pjeczenje — pschez wšu — njeje žnna njedźela a ś Nowinami je runje tak. Runje wjeczor, hdyž muź ś dźěła a žona ś pola pschińdźe, a njedźelu a śwjate dny źo wone najbóle cźitaja, wot pśedła hač do sadu abo nawopak, kaž to moja stara cźini. Sapoczźina ś nawěźchtkami.

Wobrawdźa, wjele pschewjele prajene. Sserbšte Nowiny śluscheja k źiwójbje. Wot makosće źym tak śmjeźeny. Nasch dźěd je hižom cźitasche, hdyž bě hischcze stary Ssmolek ś redaktorom. Tamle źedźi wowka pśched khežnymi durjemi na lawzu a cźita wo njeliczomnych njesbožach je autami a motorskimi kolesami. Wona njeje tajka kaž Rostokej Herta, kiž wóndy na tajkeho jěźdźerja źo roshnéwa, dokelž dyrbjesche kusk procha do źo žrěbacź a wurasy: „Tych njech wschěch cźert hólwje!" We nawěźchtku namaka, so staj źo Wjeselej Lejna a Handrikej Jurij słubiłoj a wjeselej źo nad tym. Snaze wobě źiwóźbje. Dźěź źedźi w stole se nawocźinjami na nošu a dźiwa źo, schto źo dźensniśich dźeń wschno na śwěcze stawa. „Rjenje wjazy njeje," to je jeho wschźedne prajenje. A Wjerabej Madlena wostaji źobotu wjsko leźo a śiju, hdyž Nowina pschińdźe. Chze najpjerwjej „Wjeśne wobrazy" pschecźitacź a źiwyscerp, schto pak wobrasowar do nowych khłuposcźow a kokwérotnoscźow pisa. Mać bórzy pschińdźe a ju nasmarí, so hischcze butru dowdźelacź njemóźe a so napoślednu ś wcźipnoscźu wumrje. Tamle źedźi nan pschi wjeczeri na bóźy nohi w drjewjanych gach, pacha trubki a cźita pschi tym Nowiny a to swjetscha wótije. Tu źedźi źym a studuje sportike a kokolitke powésće, hdyž je je Ssokotom. A tuźenka bźowcźiczka je so do powédańcźka sanurika a cźaka na kónz, hač śej źo śoro krydnyknje.

A ludym Nowinam njepobrachuje na niczim. Wschém chźeźa śłužicź, wo wschém nóžnym pišaja a wośwjewja. Wo politiźy a wo najnowschich śmértownych podawkach wo Sserbach a Łužicy, wo Sakskej a Němskej, ś wokrjeża a krajiny, wot městow a śužodnych wjsow. Riane romany, wschelake nastawki a artikle, rjane powédańcźka a śmésne, wobrazy a wuźiwowanja. Kaike mjedro budźe, kak drohi je śłót a wowś, źyno a śloma, lupiny, mak a běrnjaze tnużki. To wschno hospodarśki dźěł tak nadrobnje rospišca, so druzi nowin njetrjebajch. Kak ś burźami a bankami śtej, hacź nihdźe sahy jedyn „Landbund" swjeschcźaś njeje abo někoho wobkradnyli njeśju. Schto je dźensa do wopomnjeńskeho dnja, kajke cźiśło je w lotteriji dobyło, nowy želeśniśi jěźdny plan a protyki na śeźcu, wschelake pokiwy w hospodarśtwie a domjaznosći. Póslednje wojsewinja źo prawie tołste cźiśchcźa, so śu nabpadne. W „Zitowanju" mnoho śhonisch a pschi cźitanju wjeśnych wobrazow śej Schérakej Madlena druhdy še śmécham brjuch dźerźi a bu rad śhoniła, ichiź jenoź tajke wézki śej wumytśi. Na rédakśiju chajśche źo hižom wobroczźiś, domiź ju něchtó powuczi, to ta mjelcźi kaž ryba we wodźe. Tam a śem pschinjeśu Nowiny někajke pópjerjane „Sapóśkane", hdyž někomu bo włosow sajedu, to réka, schtóž źane ma. Takle tónź mészaza kiwnje naklad teź ś tołstim kolikom, so bychu śej ludźo na nowy mészaz sahy Nowiny śkasali.

A hakle potom te nawéschći. Pol a zyke strony wot pschekupzow a tworniwow a pschedawaćiuow. Tamne wojsewinja wo porodach, jo je je źo Hobrakej źiwóźbje mały Mérzźin narodźił, abo wo śmjerći, śłubach a źenitwach. Hamtle wojsewinja. Tu a tam byrbjeśśe pschesładźowanje, hdyž źo ś wośebitym półkom rosnoschuja, to widźiśch jeho na motorskim kolesu pschijźeć a wotedawa we wjesnych wazoki Nowin. Abo schulske hólzy wotebjeru je pschi statnych autach a rosnoschuja je po wjach. W někotrych tónźejnach mózesch hicź dom wot domu, wot źiwóźby ke źiwóźbje — na wokmu, na blidźe abo konopeju leźo Nowiny, sa hladadkom a na dźerźadku cźi źyły rjetomaš starych Nowin. Bjes Nowin njeńdźe a bynjeź dyrbjał se śuśerom cźitacź. Ssamo na žnjach, hdyž wjele khwile njeje, źo do nich pohladnje. Bjes pjeczenje — pschez wšu — njeje žnna njedźela a ś Nowinami je runje tak. Runje wjeczor, hdyž muź ś dźěła a žona ś pola pschińdźe, a njedźelu a śwjate dny źo wone najbóle cźitaja, wot pśedła hač do sadu abo nawopak, kaž to moja stara cźini. Sapoczźina ś nawěźchtkami.

Wobrawdźa, wjele pschewjele prajene. Sserbšte Nowiny śluscheja k źiwójbje. Wot makosće źym tak śmjeźeny. Nasch dźěd je hižom cźitasche, hdyž bě hischcze stary Ssmolek ś redaktorom. Tamle źedźi wowka pśched khežnymi durjemi na lawzu a cźita wo njeliczomnych njesbožach je autami a motorskimi kolesami. Wona njeje tajka kaž Rostokej Herta, kiž wóndy na tajkeho jěźdźerja źo roshnéwa, dokelž dyrbjesche kusk procha do źo žrěbacź a wurasy: „Tych njech wschěch cźert hólwje!" We nawěźchtku namaka, so staj źo Wjeselej Lejna a Handrikej Jurij słubiłoj a wjeselej źo nad tym. Snaze wobě źiwóźbje. Dźěź źedźi w stole se nawocźinjami na nošu a dźiwa źo, schto źo dźensniśich dźeń wschno na śwěcze stawa. „Rjenje wjazy njeje," to je jeho wschźedne prajenje. A Wjerabej Madlena wostaji źobotu wjsko leźo a śiju, hdyž Nowina pschińdźe. Chze najpjerwjej „Wjeśne wobrazy" pschecźitacź a źiwyscerp, schto pak wobrasowar do nowych khłuposcźow a kokwérotnoscźow pisa. Mać bórzy pschińdźe a ju nasmarí, so hischcze butru dowdźelacź njemóźe a so napoślednu ś wcźipnoscźu wumrje. Tamle źedźi nan pschi wjeczeri na bóźy nohi w drjewjanych gach, pacha trubki a cźita pschi tym Nowiny a to swjetscha wótije. Tu źedźi źym a studuje sportike a kokolitke powésće, hdyž je je Ssokotom. A tuźenka bźowcźiczka je so do powédańcźka sanurika a cźaka na kónz, hač śej źo śoro krydnyknje.

A ludym Nowinam njepobrachuje na niczim. Wschém chźeźa śłužicź, wo wschém nóžnym pišaja a wośwjewja. Wo politiźy a wo najnowschich śmértownych podawkach wo Sserbach a Łužicy, wo Sakskej a Němskej, ś wokrjeża a krajiny, wot městow a śužodnych wjsow. Riane romany, wschelake nastawki a artikle, rjane powédańcźka a śmésne, wobrazy a wuźiwowanja. Kaike mjedro budźe, kak drohi je śłót a wowś, źyno a śloma, lupiny, mak a běrnjaze tnużki. To wschno hospodarśki dźěł tak nadrobnje rospišca, so druzi nowin njetrjebajch. Kak ś burźami a bankami śtej, hacź nihdźe sahy jedyn „Landbund" swjeschcźaś njeje abo někoho wobkradnyli njeśju. Schto je dźensa do wopomnjeńskeho dnja, kajke cźiśło je w lotteriji dobyło, nowy želeśniśi jěźdny plan a protyki na śeźcu, wschelake pokiwy w hospodarśtwie a domjaznosći. Póslednje wojsewinja źo prawie tołste cźiśchcźa, so śu nabpadne. W „Zitowanju" mnoho śhonisch a pschi cźitanju wjeśnych wobrazow śej Schérakej Madlena druhdy še śmécham brjuch dźerźi a bu rad śhoniła, ichiź jenoź tajke wézki śej wumytśi. Na rédakśiju chajśche źo hižom wobroczźiś, domiź ju něchtó powuczi, to ta mjelcźi kaž ryba we wodźe. Tam a śem pschinjeśu Nowiny někajke pópjerjane „Sapóśkane", hdyž někomu bo włosow sajedu, to réka, schtóž źane ma. Takle tónź mészaza kiwnje naklad teź ś tołstim kolikom, so bychu śej ludźo na nowy mészaz sahy Nowiny śkasali.

A hakle potom te nawéschći. Pol a zyke strony wot pschekupzow a tworniwow a pschedawaćiuow. Tamne wojsewinja wo porodach, jo je je źo Hobrakej źiwóźbje mały Mérzźin narodźił, abo wo śmjerći, śłubach a źenitwach. Hamtle wojsewinja. Tu a tam byrbjeśśe pschesładźowanje, hdyž źo ś wośebitym półkom rosnoschuja, to widźiśch jeho na motorskim kolesu pschijźeć a wotedawa we wjesnych wazoki Nowin. Abo schulske hólzy wotebjeru je pschi statnych autach a rosnoschuja je po wjach. W někotrych tónźejnach mózesch hicź dom wot domu, wot źiwóźby ke źiwóźbje — na wokmu, na blidźe abo konopeju leźo Nowiny, sa hladadkom a na dźerźadku cźi źyły rjetomaš starych Nowin. Bjes Nowin njeńdźe a bynjeź dyrbjał se śuśerom cźitacź. Ssamo na žnjach, hdyž wjele khwile njeje, źo do nich pohladnje. Bjes pjeczenje — pschez wšu — njeje žnna njedźela a ś Nowinami je runje tak. Runje wjeczor, hdyž muź ś dźěła a žona ś pola pschińdźe, a njedźelu a śwjate dny źo wone najbóle cźitaja, wot pśedła hač do sadu abo nawopak, kaž to moja stara cźini. Sapoczźina ś nawěźchtkami.

Wobrawdźa, wjele pschewjele prajene. Sserbšte Nowiny śluscheja k źiwójbje. Wot makosće źym tak śmjeźeny. Nasch dźěd je hižom cźitasche, hdyž bě hischcze stary Ssmolek ś redaktorom. Tamle źedźi wowka pśched khežnymi durjemi na lawzu a cźita wo njeliczomnych njesbožach je autami a motorskimi kolesami. Wona njeje tajka kaž Rostokej Herta, kiž wóndy na tajkeho jěźdźerja źo roshnéwa, dokelž dyrbjesche kusk procha do źo žrěbacź a wurasy: „Tych njech wschěch cźert hólwje!" We nawěźchtku namaka, so staj źo Wjeselej Lejna a Handrikej Jurij słubiłoj a wjeselej źo nad tym. Snaze wobě źiwóźbje. Dźěź źedźi w stole se nawocźinjami na nošu a dźiwa źo, schto źo dźensniśich dźeń wschno na śwěcze stawa. „Rjenje wjazy njeje," to je jeho wschźedne prajenje. A Wjerabej Madlena wostaji źobotu wjsko leźo a śiju, hdyž Nowina pschińdźe. Chze najpjerwjej „Wjeśne wobrazy" pschecźitacź a źiwyscerp, schto pak wobrasowar do nowych khłuposcźow a kokwérotnoscźow pisa. Mać bórzy pschińdźe a ju nasmarí, so hischcze butru dowdźelacź njemóźe a so napoślednu ś wcźipnoscźu wumrje. Tamle źedźi nan pschi wjeczeri na bóźy nohi w drjewjanych gach, pacha trubki a cźita pschi tym Nowiny a to swjetscha wótije. Tu źedźi źym a studuje sportike a kokolitke powésće, hdyž je je Ssokotom. A tuźenka bźowcźiczka je so do powédańcźka sanurika a cźaka na kónz, hač śej źo śoro krydnyknje.

A ludym Nowinam njepobrachuje na niczim. Wschém chźeźa śłužicź, wo wschém nóžnym pišaja a wośwjewja. Wo politiźy a wo najnowschich śmértownych podawkach wo Sserbach a Łužicy, wo Sakskej a Němskej, ś wokrjeża a krajiny, wot městow a śužodnych wjsow. Riane romany, wschelake nastawki a artikle, rjane powédańcźka a śmésne, wobrazy a wuźiwowanja. Kaike mjedro budźe, kak drohi je śłót a wowś, źyno a śloma, lupiny, mak a běrnjaze tnużki. To wschno hospodarśki dźěł tak nadrobnje rospišca, so druzi nowin njetrjebajch. Kak ś burźami a bankami śtej, hacź nihdźe sahy jedyn „Landbund" swjeschcźaś njeje abo někoho wobkradnyli njeśju. Schto je dźensa do wopomnjeńskeho dnja, kajke cźiśło je w lotteriji dobyło, nowy želeśniśi jěźdny plan a protyki na śeźcu, wschelake pokiwy w hospodarśtwie a domjaznosći. Póslednje wojsewinja źo prawie tołste cźiśchcźa, so śu nabpadne. W „Zitowanju" mnoho śhonisch a pschi cźitanju wjeśnych wobrazow śej Schérakej Madlena druhdy še śmécham brjuch dźerźi a bu rad śhoniła, ichiź jenoź tajke wézki śej wumytśi. Na rédakśiju chajśche źo hižom wobroczźiś, domiź ju něchtó powuczi, to ta mjelcźi kaž ryba we wodźe. Tam a śem pschinjeśu Nowiny někajke pópjerjane „Sapóśkane", hdyž někomu bo włosow sajedu, to réka, schtóž źane ma. Takle tónź mészaza kiwnje naklad teź ś tołstim kolikom, so bychu śej ludźo na nowy mészaz sahy Nowiny śkasali.

A hakle potom te nawéschći. Pol a zyke strony wot pschekupzow a tworniwow a pschedawaćiuow. Tamne wojsewinja wo porodach, jo je je źo Hobrakej źiwóźbje mały Mérzźin narodźił, abo wo śmjerći, śłubach a źenitwach. Hamtle wojsewinja. Tu a tam byrbjeśśe pschesładźowanje,

Skhadźowanje sakskeho ratarskeho zwjazka.

Sańdźenu śrjedu wotmě chu sajtupjerjo sakskeho ratarskeho swjazka (Landbund) swoje pośedźenje w Drježdźanach. Swopśedka jednaschy we sakowobkładźenju sastojnstwa krajneho pschedsydy ratarskeho swjazka. Tuto městno bu, kaž je znate, se semjeźom śejmiskeho sapóśkanza Pagenstechera wupróżnjene. Sako wulachi sa krajneho pschedsydu sejmiskeho sapóśkanza Schreibera, kiž běźche dotal pódła semjeśeho ś pschedsydu. Sa jeho namóźnika wuźwolischi nowego śejmiskeho sapóśkanza Lubserja Schladebacha ś Wurzena. Direktor w němskostatnym ratarskim swjazku (Reichslandbund) dr. Siburg pschednoschowarjasche wo hospodarskopolitiskim położenju. Na to jednoczźichu pschitomni pschecźa a zadanja sakskeho ratarstwa, do resolucije, kotruź wobdźělenym wuschnoscźam pschepodadźa.

Nazaj, nazaj, v planinski raj.

4]

(Pokračowanje.)

Jugoslovenski wojak a civilista, kotrejuž běch też na Triglavi widźał, mje doseźnje a wojak mi powéda, zo je na kameradow čakal, kiž su dyrbjeli z Vratadola horje pśiś, njeběchu pak pśišli, dokelž jich straža pśepuśćiła njebě. Hač chcu do Bohinjskej Bistricy, so praša. „Ne, do Zlatoroga ob Bohinjskem jezeru". „Z Bogom!" „Z Bogom!" A dale khwataj. Wustupja z lěsa a pśede mnu leźi krasny módrozeleny Bohinjski jězor. Na prawo widźu na wysokim zelenym brjozy stany słowjanskeje młodźiny, skantske lěhwo, bu M. Nowak-Njechorniski prajił. Mój puć wjedźe na lěwo pśez wjes Stara fužina k rańśemu brjohej jězora, hdyž so horđźi moderny hotel Svaty Janez. Tu wuběsuje rěka Sava z jězora. Wupiju tu dobry kofej a čahnu dale po rjanej dróży na južnym brjozy jězora nimo Svateho duha. (Cyrkej a hotel.) Hišće zańdźe hodźina, hač wuhladam mój Zlatorog. Dróhu běchu dźiwje wody njedźelskeho njewjedra wjacy króć pśedrěle, drjewjane mosćiki zwottorhale a kamjenje na puć nawalałe, a hižo bě wšo zwuporjedźane. W 7 hodź. zastupju do Zlatoroga a prašam so za nócleźhom: Morem tukj prenoćiti? Wšitko wobsadźene! Jenož zhromadne lěhwo (matracy) za turistow w pódłanskej khěži njeje hišće połne! Rjeknu: Wostanu tudy, pśińdu z Triglava dele, sym tśeći króć tudy a dyrbju jstwu dostać! Hosćeńcaf sam bu zawolany, tón rjekny: Dostanjeće „sobu" (= jstwu). A hnydom pripokazachu mi pěknu jstwu z rjanym ložom. Tuž wěźach hižo móžu swoje spórene stawy k měru złožić! Hnydom so wumyju, wobleču so čistu košlu a wobuju so lohke stupnje z dybzaka a khwatam dele k wjeceri.

O, kak to słodźi po napinanju tutoho dołheho dnja! Mjerwi so z ludom, kiž tu tydźenje dołho pśebywa a na swoje wašnje swoje wóćerstwjenje pyta z kupanjom, čołmowanjom, wukhodźowanjom a wujězdźowanjom z autom. Wšelake rěče tu słyšiš, najwjacy pak słowjanskich. (Wobsedźeŕ hotela je Slovensko planinsko društvo.) Wjećor bu wonka khłódno, kaž to tudy na wjećornym kónću jězora pśeco je, dokelž hodźinu dale je kóne cyłeho doła ze skalnymi sćěnami cyle zastajeny, a Sava abo Savica pada tam 60 m ze sćěny dele a so pśi tym cyle rozbije, so ći wětr, kiž tajki pad načini, zymnu paru napśećiwo njese, hdyž blizko stupiš. Widźiš a słyšiš pad też hižo wot hotela. A ta młoda Sava pśinjese „mrzlu" (zymnu) wodu do jězora, hdyž pak so wona w lěće rjenje scópli, wosebje na delnim kónću jězora je woda rjenje „topla" (copła).

Wutoru rano du k Savinemu mostej njedaloko hosćeńca a hladam do zeleneje, jasneje wody dele, kiž dyrbi so bórzy w jězorje změrować. pśedy hač móže swój dalši daloki puć do Dunaja a Čorneho morja nastupić. W rěčniśću leźa wulke a małe běłe kamjenje, a ta woda je tak čista, zo kóždy kamušk pśez nju widźiš a kóždu rybičku, kiž tu radostnje pluwa. Dyrbju pak so wottorhnyć wot luboznego městna, chcu dźensa hišće do Bleda. Zacpiju autobus a čahnu pěši pódlu jězora wčerawšu dróhu. Bórzy strowi mje tafla wyše puća a pśiwoła mi: Nazaj, nazaj v planinski raj! Haj, nadźijam so, zo njejsym dźensa posledni króć w tutym raju! Kak čichi so zeleny jězor w rańśim słónću błyšći, ani žolmički widźeć njeje! Kaž w hladadle (śpihelu) wotbłyšćuja so wysoke hory we wodźe. Tola je we wódze źiwjenje, ryby wjesele tam a sem jězdźa. Hižo přejězdźuja też pśenje čolmiki jězor tu je pucź saraczeny. Žiwnosćź, khěža, kruwa abo maschina, žanjse kolejo a wowcźeńki poš a nocźnemu kóńcu je tu a tam na pśichodan. Dźěłacźerjo, muczobnizy a śłužownje holzy źo pytaja, runje tak hyblenja, nawoženje a njewésty. Tu něchtó něschto wotproschuje, tam świnjo rěsaja a maja powitańśku hościnu, holzy pschepschosnuje na „kwétkowy bal" a druhdźe korczmaŕ na konzert abo kulenje. Dobry cźaj, woprawdźiśi kinfki, to poruczuje a druhi.

Skrótka, dyrbjsch źo dźiwacź, schto takle sa jedyn dźeń wschitko w Nowinje śteji a kak pilnje a ś kajkim sajimom wot wschźěhneho ludu, hdyž ma runje cźasa, lóschta a luboścźe k cźitanju, zyke Nowiny wot pśedła hacź do sadu pschecźita, pśiedy hacź je sa hladadke tykmu.

Ale, luba Nowina, bynjeź sa hladadkom tcźała, dha źo tola na někajke wašchnje wuźitna cźinjich. To je něschto k sawalenju n. pśch. dźěcźom do schule pomaśi abo cźeładnym won na polo. Potom pschi śwaczźini na mjezy śedźa a wótśije ś tebje cźitaja, kaž tehdom tón list na Kalcźe-ej Wórschu. To ma źo khěts schła ś górkami abo ś mlokom wodźećź, so njebychu te graworeźśe muchi do wscheho kasnje a wot wscheho wopłałe. Abo macź Gusece knihi sawali. Do kartona abo koscha, do tyšy abo kufra trjebasch papjeru, abo do klobuka, hdyž je pschenulki, abo sa hornz ś pschikrywcźu. Hdyž žaneho kuczwa nimasch, wojsnjesch papjern ś satepjenju. Abo k wukładźenju kamora. Hólzy dźěkaja śej ś tebje papjerjane nahkownizy, kamo wotwo dyrbjsch sawodźewacź, hdyž je natruchi a źo tak spěchnje k blidarjej njedonjeśe. Mnohy hromadźa papjeru a pschedaja potom na hadrumpa, tiž tkoro niczo sa nju njedawa. Někotre pjenjezki tola źu. Pschi tym źo hischcze tu a tam něschto pschecźita, bynjeź wot lóischeho bźo. Druhdy wschat ku tej cźwati kóstorhane a to źo hischcze khěts kusk pschecźita, takle te powédańcźka, bynjeź wjetschi dźěł k tomu myślicź dyrbjał.

Luby pschecźelo, kruch domizny wschat hischcze lube Sserbšte Nowiny su. Wšo nadeći burja sadźěwaja cźi pschisthupa do źwojich domow. Njejsu jim „nobl" dosć, dokelž w zuśom kabaśe njewjschinźejsch. Tajke maja radźeńo. Też we wschelakich serbskich korczmach je podarmo pytałsch. Sserbow pjenjesy wschat njeźmierdźa. ale hewak pak źo niczo žerbšte tam pokasacź njeźmé. Schtoźa hyšny tola Němcy prajili? So źu kruch domizny, to sacźinwa tón, kiž je trasch tydźenje dołho wot doma priecź był a wocźina wopsjet w Nowinje cźitacź. Druzy dadźa śej do zuśom klacź, so bychu nékajkeho posłała ś domišwy měli. Downa pak śej cźe niecźejeća. Nadźicho dadźa němšćim pschisthuwicź. Němcy njecźita nasche Nowiny. A Sserbia? Wschelakom wschat wostanu cźi śwérni hacź do śmjerće, hamo w dalokej zubie. Tu a tam pak kłuskesch do źwójbje. A ś tym źu sthodźeńć dozpěła, kiž cźi pschi kłuscźe.

5. zjězd Zwjazka Serbskeho Ratarskeho Dorosta w Radworju.

Zańdźenu njedźelu 16. septembra zeńdźechu so serbscy młodźi ratarjo k 5. zjězdej w starosławnym Radworju. Rjana črjódka bě so hižo popołdnju pola Brylec zhromadźiła k dźělu, kiž ležeše we zajimach ratarjow, ale też z dobom k dźělu za narod. 1/25 hodźin wotewri předsyda Z. S. R. D. knjez Jan Guda-Hrubjelčanski 5. zjězd ratarskeje młodźiny. Wutrobnje witaše kk. ryćerkubleńskeho najeńka Rjeńa-Worklečanskeho jako čestneho sobustawa, fararja Nowaka, swojich towaršow a tež wšěch druhich. Wjeseleše so wosebje, zo bě so mnoho starših hospodarjow zešło, zo bychu přitomni byli při wuradźowanjach dorosta. W zawodnych słowach pokaza předsyda na přenje powójanske lěta, hdyž so spytachu němske burske towaršstwa w Serbach rozsěrjeć a tam pomhać serbske ludstwo ničić. Tehdy zawdachu sebi někotři derje serbscy zmysleni młodźencojo z burskeho stawa rucy, zo bychu zhromadnje škitali swoje prawa, zo bychu stražowali, zo so njeby žadyn hruzlik serbskeje zemje wjacy zhubił. Powitanske słowa wuklinčachu w zhromadnym spěwje „Hdže statok mój". Jakub Cyž, sekretař zwjazka, poda rozprawu wo dźělawosći, z kotrejež možachmy spóznać, zo młodźi ratarjo njejsu rucy do klina złožiwši, dźělu druhich towaršstwow přihladowali. Bóchu mnoho prócy nałožili za zběhnjenje nawědźitosće na polu ratarjenja a też na narodnym. Dale pokaza zapisowař z krótka na čas nastaća Z. S. R. D. Po přikładze Radworšskeho ratarsk. dorosta wustupi też Baćońska ratarska młodźina z bursk. towaršstwa, kotrež Landbundej přisłušachu a wuworichu sebi S. R. D. w Baćonju. To samsne činjachu Khróšćanscy. Zo bychu tute tři towaršstwa wuzki kontakt mjez sobu měle, wuradźowachu swjatki 1923 serbscy młodźi ratarjo wo zorganizowanju ratarskeje młodźiny. Tehdom zjednoćichu so mjenowane tři towaršstwa do jeneho cyłka a wutworichu tak Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta.

Jako prěni předsyda wuzwoli so knjez Lipič ze Wudworja. Lěto pozdźišo powoła so zjězd ratarskeje młodźiny do Khróšće, kotraž bě woprawdźita manifestacija. Tehdy wuzwoli so Jan Guda za předsydu. *Zastawa tuto zastojnstwo nětko hižo pjate lěto z wulkej zahorjenosću.*

Sćěhowachu rozprawy jenotliwych towaršstwow. Za Khróšćanski dorost rozprawješe knjez Jurij Spitank, za Baćońsku Pawoł Smoła a za Radworšsku Jan Guda. Na popołdnišim porjedže stejachu hišće tři mnoho słubjace přednoški. Zahorjeny serbski młodeńc P. Smoła rěčeše jako prěni k zhromadźenym wo přichodze młodeho serbskeho ratarja. Rěčnik wobrazowaše z jadriwymi słowami žiwjenje młodeho ratarja. *Prěnja zasada ma być:* z Bohom započeć, z Bohom přestać. Dokelž so tutón přednošk wóćišći, chcu jenož krótke słowa wo nim tu podać. Młody serbski ratař ma być pobožny, dźěławy, porjadny, swědomity a wosebje tež zlutniwy. Zlutniwosć pak njesmě so wurěsć ke skuposći. Přizamkny so krótka debata. Jako rěčnik zamołwi so knjez Bart z Brězynki. Wuprosy sebi po nastorku knjeza kantora Andriekeho přednošk k wóćišćenju w Serbskim Hospodarju, dokelž su w nim woprawdźe myslićki a wuwjedźenja kotrež su za młodeho ratarja, kiž hě sebi prěni raz zważił, jako přednošowař wustupić, wšeje khwalby hódnje. Nadźijomnje docpěje wóćišćenje swój nadawk, evangelskich młodych serbskich ratarjow zjednośćić w Z. S. R. D.

Druhi dypk bě přednošk knjeza ryćerkubleńskeho najeńka Rynca: Mlokarjenje. Ale rěčnik narěznу wšelake prašenja, kotrež k temaće njeposrědnje njepřisłušeja. Stož pak poda, — wobswětleše wšelake prašenja, kiž maja runje lětsa za hospodarja wulku ważnosć — swědčeše wo bohatym nazhonjenju. Wustupowaše kruće za to, zo by so łowjazy skót na pastwišća hnał, z tym by so lutowało na picy a też *na dźělawych mocach.*

Dr. Jan Cyž bě sebi jako třeći rěčnik jara ważno a wobšerne polo wuzwolił, wo čimž chcyše přednošować a to: Dokhodny dawk.

Dokelž pak bě čas hižo jara pokročił a dokelž dyrbješe knjez referent wotjěć, móžeše jenož wobsah swojeho předmjeta we wulkich čarach podać. Chce pak tutón přednošk na zymskim kurzu, kiž chce Z. S. R. D. też lětsa wuhotować, wospjetować.

Dóńdźechmy k debaće wo přednošku k. Rynca. Knjez *Lipič-Wudworjanski* pokaza na strach, zo dyrbja so potom wuhonja *so skót cyły dźeń* na pastwu, přikupne hnoje wo wjetšej měrje mjetać, dokelž budže hróžny hnój pobrachować, bjez kotrehož pak mały ratař być njemóže.

Jakub Cyž-Žurčanski praša so, hač njehodźi so ličba *zastojnikow* při Ratařskej komorje zniźić, zo njebychu so trjebałe tak wulke dawki dawać. Referent wotmołwi, zo so tu njehodźi ničo docpěć. Knjez předsyda podźakowa so wšitkim, kiž běchu na dźělawy dźeń přikhwatali, za wopyt. Ze spěwom młodych serbskich ratarjow „Ruku do ruki sej dajmy" skónči so derje wopytana zhromadźizna.

Wječor po 8 hodź. započa so zabawny dźeł, kotryž Radworański dorost z pomocu „Hudźbneje Jednoty" wuhotowa. Knježna Khěžkec deklamowaše Zejlerjowu pěseń: Našim buram. Hudźbna Jednota zaspěwa někotre spěwy, kaž „Dobry wječor"; „Muž dyrbi na piwo hić", „Hańka ty sy khorowata" a dr. Knježny Radworšskeho dorosta předstajichu rjanu serpowu reju, kotraž so wšěm přitomnym jara spodobaše. Na kónceu reje tworjachu tohorunja rjanu skupinu. Nětko dachu so do dźiwadła. Předstajichu derje w Serbach znatu hru „Błazeń w prěnim poskhodže". Hišće jónu wokřewi „Hudźbna Jednota" wuši připosłuchariow z někotrymi rjanymi spěwami. Wjesela rejka, kotraž hišće dołho złóstne nóžki zjednoći, wobzamkny derje poradźeny 5. zjězd Zwjazka Serbskeho Ratařsk. Dorosta. Nadźijomnje njewostanu słowa, kiž so tu rěčachu, prózdne słowa, ale njech so hórzy jewja skutki k spomoženju cyłeho serbskeho ludu. — „Trać *dyrbi Serbstwo, zawostać!*" R.

Wotkruće wopomnjeńske deski Boženy Němcowcje w Nowem Bydźowie.

Njedźelu, 16. póńdźenca wotkrychu w Nowem Bydźowje wopomnjeńsku desku Boženy Němcowoje na domje „Pola Złoteho jandźela", hdźež je sławna spisowaćelka khwile wodyła přećinjała. Na předwječoru wotkryća hraješe dźiwadłowa jednota „Jiráskowe" hru „Lucernu". Před předstajenjom rěčeše za towaršstwo spisowaćelow „Máj", kiž měješe hromadźe z místrom A. Jiráskom a měšćanskej radu protektorat nad swjatočnosću spisowaćeł Pětr Fingal z Prahi wo počahu jubileja češkeje samostatnosće k češkomu pismowstwu, z kotrehož je znowa trjeba čerpać idealismus, kiž je nuzneje trěbny k wotstronjenju powójanskich skažonjow češkeje powahi. Njedźelu wotmě so we stomowniku před dźiwadłom swjatočnosć, při kotrejž jednaćeł „Mája" spisowaćel Fr. Sekaninа z Prahi přednjese swjedźeńsku rěć, w kotrejž wujasni wumjelski a wukubłanski wuznam B. Němcoweje a jeje jimace čerpjenjow polne žiwjenje. Starosta dr. Formanek přija wopomnjeńsku desku do škita města a swjatočnosć, kotrejž běchu na tysac ludźi přitomni, skónči so z narodnymi hymnami. Ze swjatočnosće pósłachu postrowjace telegramy k. presidentej republiki a místrej Al. Jiráskej. Wopomnjeńska deska, kotruž je spěwarske towaršstwo „Lubor" a městne studentstwo wobstaralo, je dźěło ryzbarja Gabriela, a bu wot firmy Anýž w broncy wudźěłana.

Skhadźowanka.

„Tebi drje so dźiše? Mětke počitanych wo skhadźowanej žwanticy, kotraž je přched wjele njedźelemi była a kotraž je potajkim dawno sabyta!"

Takle skhyćhu někotrehokuli fantorieć. — Tola prajchu, jenož hwaha; chcemy hebi dorěčeć. Sstanu wjac dźesco njeje zyle njefwatne.

Skhadźowanka sabyta?! To by było najrjeńšo, jeli by była skhadźowanka k tomu na hwěźe, to by najwjetši studowazym a wjeńnjanam harу dosć naćinika a powodu za tydźeń plumyka do morja sapomnjeća. Sa koho bychu sja, sa studowazych abo sa lud? Tole praschenje je njemažne. Ludźo myslja: Schto noh skhadźowanka njeje, njech hebi tam žiwoje wězy wuczinjeja; do tuch my wjac njerosyminy." — Studowazy hinak hudźa: So kaž cyłe my tole wscho? So buchmy hnój pósłušny stajiš? Ja, nihóny! Wscho je sa herbitki lud. —

S tajkim wurěčowanjom hebi njedorěčimy. Chcu podawk wosliwicć, kotryž bo přched nješto lětami sobu a kotryž někak pokasa, kak měła bo wěz wobkładać.

Towaršstwo měješe swoju skhadźowanku. To nješ potajkim hłowna skhadźowanka; to pak k wóży nješo njeje. Wona běšche bo wulkotnje porađžała, a tu we naschich nowinach wulzy wulkwalena. Spodźiwny přiklad pak mje pobađži bo hantźneho wosa, w kotrymž jena hłowa za swojej maćerju a ś jenej towaršsku domoj jěchu. Mój ś maćerju rosmołwjachmej bo herbitki, dokaž pak ńemjsy. Běch tole zyły cjah śnjesł, potom pak mje palesche a žełesche, so bo njemóžach sdźerżeć. Tuj wuprajchmych: „Měnju, so je skhadźowanki dźesce, jeno tam wuthe ńemsyn powědaca?" Knježniczky běchjatej na hubu hrabnej a bo sačerwjeńšichej hacj sa wuschi. Tuj běchu maćerjej samołwjenje: „Moja dźowka wschak je herbitka, herbitki rosmni!" —

Shódaj někto, schtó trjeba samer skhadźowanki nuzisćo, maćej abo dźowka? Maćej wscho němški rosmni (— jenoš! —) a dźowka wscho herbitki rosmni)— hacj jena wschak kobi domach někak rosumiłaj!!

Wschitzy studowazy dyrbjeli sebi na ruku słubić, herbitzy powědacć. Maćerje dyrbjałe telko do bo dźerżeć, bo swoju rěcź dźesom njedadża i nohomaj teptać.

Hischcze něschte mam na wutrobje. Bo nowinach bo wosiewieja herbitke kemsche w Drježdźanach, ja evangelisch kaž sa katolitzich Serbow. Tam bu wschelake herbitke kći na schulach. Wopytuja wone tute Boże hłužby? — Ja we w Budyschinje, hdźež mamy porjadne herbitke Boże hłuźby sa wobej wěrowuznaćej? Khodźa studowazy do nich? Maćerje dyrbiałe swoje dźeći k tomu pohnuwacć a je sa tym praschecź. Starschi! sa tydźeń smjeźe swoje herbitke kći domach, dyhli tola waschu kedźbnosć na tute nabožnosć složiće. Je ważna wěz.

Přilopk.

* **Struchłohra w hajnkowni.** W hajnkowni w Wulkej Górje w Błotach pola hajnika Pohlu a jeho 3Klětnika Bjarnata zatšěłeneju namakali. Pohla dyrbjesche so na wumrěłych podaćz a hajnikownju wopuschćeć. Ći tuleje přihladnu drje je mjes nanom a dźowku, kotraž běschе tuchu šćěhu myślić, k swadźe dóschło, dokelž dźiwsche bo nan, bo Bjarnata, dźowka pak k přichwatanym do Lubina přeschłuchu. W swojim mjerjanju drje je nan dźowku a na to šćěh samełho zatšělił.

* **Schlesiske wowzy do Ruskeje.** Na tworowym dwórnišću we Hłohowje (Glogau) spušćijachu do hłubokich wosow 800 wowzow dobreje kajkosće ś Hłohowskeje wokoliny. Wowzy su sa Ruzku postajene a pósłane so do Kaukaskeje. Wone trjebachu 21 wagonow.

* **Cjeźke njewjedra w Schlesiskej.** Poslednje dny je w Schlesiskej cjeźke njewjedra poměli. W kolonji Hołdergrund pola Hansdorfa w Neurodelskim wokrjesu dyrbi hłowa do statoła ratarja Löfflera. Domisle, hróbł, brózni a kłonja so wobkładachu. — W Hornim Hausdorfu wobkładachu *chłóst trunsturmatow a zyła wjcy njemérjeschu hrozu.* — W Plettnizach sajědże błyst do schulskeho twarjenja a rozbi wulki kruch bróżeń ś sijomi hunami. Někotre tyłaj zarjaju žita, wjele pizy a płonja so spali.

* **Schćesć hamcmorderskitwow w 4 hodźiny.** Berlin ma sašo srudny rekord. Póndźelu popołdnju žehi tam wob 4 hodźiny schćesć cłowjekow žiwjenje wza.

* **Hółzaj w pěskowej jamje zaschpjenej.** Sobotnišnjej hółzaj ś Lebina pola Torgawy hrajkaschtaj hebi w dźelu popołdnju w pěskowej jamje. Natwarichtaj hebi jamku, do kotrejež zalesełchtaj. Nadobo so pěsk wusunu a hółzaj zaschpja. Hačke někotre hodźiny podźišćo namakachu jeju zadušcheneju.

* **Wjelki w naranšczej Prušcy.** Do wsu Treitzingen pola Tilsita je so w jenej ś poźledních nozow wjelk zakradł a pša wobhedźerja Steppata rosterbał. Sšeł je wjelkom wjedźeńe do lěsa wrócźo a zhubi je tam. Zwobjerjarjo powědaju pschcze sašo, so je w lěsach zbytk formerjow namakali, kotrež su wjelki rostorbałe.

* **Kónz nowinarskeje wustajeńcy „Presa" w Kólnje.** Nowinarska wustajeńca „Presa" w Kólnje zawrěnje swoje wreta njedźelu 14. oktobra, kaž běschе wotmyslene. Pschi tutej składnosći wotmě so wosebita zwjazorjadnosć.

* **Dźerżo ś dwěmaj hłowomaj, schtyrimi rukami a sćimi nohami.** W Jadenburgu w Schtyrskej narodźi so jo we dźerżo ś dwěmaj hłowomaj, schtyrimi rukami a sćimi nohami. Staj to wopraudźe hólcźaj, kotrejež cjeła je hromadźe frośczenej. Porod běschе cjeźki, wotmě pak so porjadnje. Dźerżo dowjesechu do Wimjeze Klinik.

* **Schtyri wobzoby so spalile.** W Buckkirschenje pola Linza w jenym twarjenju wobeh wuhdyri, pschi kotrymž schtyri wobzoby žmjerć namakachu. S nich su bo tři wobdy, 24lětnja žona a małej dźeśći, pschi zhubjenju spalile. Wocehnjerka pak bo pschi wukwapjenych pschetach tak cjeźko wopali, so na žiwoje rany wumrě

* **Barlin — Irkutsk — Nanking.** Po powješći ſ Nankinga jedna saſtupjeć nimſkeho lětakſkeho towarſtwa Luftſanſa ſ nazionaliſtiſkim chineſiſkim knježeſtwom wo pſchiprawjenju wotmyſleneje lětakſkeje cžary ſ Barlina na Irkutsk do Nankinga. Wět ſ Nimſkeje do Chineſiſkeje ma ſchěcź dnjow traeć.

* **Je-li Pacelli konkordat ſczini, ſtanje žo ſ kardinalom.** Na ſſjedźe katolikow w Magdeburku bě wuprajenje preſidenta, wjerſcha Löwenberga, ſpodźiwanje ſhudźiło, ſo budu nimſcy katolikojo na nunzija Pacelliho pſchezo ſ czopłej wutrobu ſpominaeź, też hdyž njebudže pſchidchodne ſkto wjazy na žiwojim měſtnje w Barlinje pſchebywaeź. „Germania“, Barlinſki zentrumſki organ, bě ſ toho ſkedowała, ſo budže Pacelliho hižo jara bórzy kardinalſki klobuk debieź. Wobrawdźe je pola kurije hižo dłeſchi czaſ wotpohlad, Pacelliho, kiž je jara nahladny, do rjadu kardinalow pſchijeć. To a rjad druhich wuſnamjenjenjow wuſkaſhuje Pacelliho tak jara, ſo ſtanje žo ſrosumliwe, hdyž powuczene katoliſke worſchty mněja, ſo ma ſo do rjada tamnych muži ſaſchěhnjeć, ſ kotrychž by konklave kardinalow pſchichodneho bamža wolicź měło. Pacelli ſam pak by ſwoju Barlinſku poſizju njerad wopuſcheźił, dóniž njeby wěſte ſłónczenje ſwojeje dźeławeoſce dozdeł. Jako takſe wobkładnje ſo wuſpěſchne dokóncženje konkordatſkich jednanjow ſ Pruſkej. Wěſo njeje tutón nadawk na žadyn pad žnadny, wjchetoź haczrunje tele konkordatſke jednanja pſchezo hiſchcze dale traja, njeje hacź dotal kónza dowidźeć, dokeź njeje ſo móżnoſć naſchła, ſchulſke praſchenje wuwſamknuć.

* **W pſchepytowarſkim jaſtwje ſo ſtrubi.** Konkurſiſta Erna Anthonez, kotraž je lětha w měrzu w Barlinje poſłużowarſkim ſkónzowała a w pſchepytowarſkim jaſtwje na ſwoje wotkhudźenje czaka, je ſo ſ herzom, kotrehož je tam ſesnała, ſtrubika a ma mužſe ſo bórzy woženieź. Je tola ſpodźiwny duch, tale ſónſka, kiž ma hróſbnu ſmjerć na ſmědomju a w jaſtwje wo ſelitwje ſkoni. Wěſo też ſóždy muža njeſrojwni, kiž ſebi taſkule ſónſku ſa ſliwſeńſkeho towarſcha wuſwoli.

* **Nowowy pomnik pohrjeba dźěcžo.** W Krosdorfje we Weſtfalſkim wokrjeſu běſche ſebi žona ſe ſwojim ſchtyrilětnim dźěſcom na pohrjebniſchcžo dóſchła. Dźěcžo hraſaſche ſebi pſchi jenym rowje, jaky nadobo cžeſi rowowy pomnik padże a dźěcžo pohrjeba. Wbohe jara cžeſko ſranjene do Gieſzeńkeje kliniki dowjeſchu.

* **Nevěſijowe jednanje pſchez ſtrubjenemu morda-rjej Haineſ.** Pěrni khloſtaſiſki ſenat nemſkoſtatneho ſuda ſahera ſo 28. ſeptembra ſ revizniu, kotruž je ſudnjeny morduař Hain ſapodał pſchecziwo dwójnemu ſmjertnemu wuſudej, kiž je pſchiſtaženy ſud w Koburgu pſcheczíwo njemu wuprajił.

* **Nikpiłcze wodu na žad.** W Petersgrätzu w Meklenburſkej napij ſo 8-letni ſchuler Maks Sterzik wody na ſkód a wumrě hižom na nekotre wodjny, pod załoſtatymi bolesczenji.

* **Schkyri ſtaſki ſo wotpałkie.** W Hohenalwje w Bayerſkim lězu wudyri na jenym burſkim ſtatoku ſ hiſchcze njeſtalcje pſchicžiſnymi woheń, kiž ſo kórzy na ſchtyri ſtatki wuſpřeſtře a je do popjela ſchewobroczi. Wšaſeń wuſpiſcheſtře ſo tak ſpěſchnje, ſo mózachu wuſtróżeni wobydlerjo jenoż ſtóſt krukhewaeź. Domjaza nadoba ſo ſobu ſpali. Dokeź wšeſeń w nozy naſta, ſo na njón hakle dobladaeźe, jako ſo jene wuraſnje nimale po zyłom palesche.

* **Mukli wohenj w zyhelnczi.** W jenej zyhelnczi w Forſchachu w Letheringſkej ſwježi wulki wohenj nekotre twarjenja. Schkodu wobſcheżenja ſnajmjenſcho na miljón frankow. W zyhelnczi dźěła nehdźe 500 dźěłaczerjow. Najwjazy ſe nich ſtubi dźěło.

* **Byk ſabodże 74lětnjeho muża.** Twarſki miſchtr Fordinal w Schaſchtinje w Sſlowaſkej dżerži też gmejnſcheho byka. Tele dny wettarhny ſo byk wot korta a běhaſche po dworje. 70lětny pohonc Kuba chyſcheſe jeho ſaſo pſchiwjaſaeź, byk pak jeho ke korjej pſchittóżi a jeho ſmutkach tak cžeſko ſrani, ſo Kuba na to wumrě.

* **Se 17 miljonami cžekhył.** Hłowny pokładnik jenoje Antwerpeńſkeje žiwjenſkeje firmy je ſebi na jenej banzy w Brüſſelu ſchel we 17 miljionow wuplacžicej dał a je ſo wot teho cžaſa ſtubił.

* **Hróſbna Merikanſka.** Spěſchnik, kiž mjes Mexikom a Guadalajaru jěždżi, ſajědże njedźelu pola Monte Leon na hromadu ſmutkarnych kolijow, kiž běchu pſchi pſches żelesniſu położene. Cžah ſnjeſhożi a ſchtyrjo cžahowi ſaſtojaſcy buchu morjeni. Myſlka ſebi, ſo ſu rubježnicy cžah nadpadnyeź chcyli. Merikanſke knježeſtwo je wojaſow wupoſłało, ſo bychu ſa nadpadnikami pytali. We ſkamjenej krajinje nadpadżechu banditoja pſched nehdźe 6 měſazami żeleſniſki cžah a ſayaliſchi jón. Tehdy nimale ſto puſchowanych ſmjerć namaka.

* **Powodżenje w południſkej Braſiliſkej.** Rěka Guahyba je ſo pſchelała a wokolinu powodźiła. 30 000 wobydlerjow dwórſkeje nakhwilnje ſwoje ſtatoki wopuſcheźi. We ſtacje Rio Grande do Sul je ſ měſtnami żeleſniſki wobkhad ſaſtajeny. Stat potrjechenym pomha.

* **Wón ſpita wotſrał ſtuwacz.** Wo wiſkej ſohkowniſkej ſmědzi podawſ, kiž je ſo w Reiſerſlauterniſe ſtał. Tam chyſchże 16-letni pochoł ſpytacz „wohoń“ hlowacź“. Wón wja ſebi hubu pokmu benzina a dżerżeſche ſapalenu ſapałku pſched hubu. To hrożiwe ſkuſkowańſche. Benzin ho ſapali a zbła pachołowa hłowa běſche jenoſčke płomło. Pod wulkimi bolesczenji nětko pochoł w ſmjertnym ſtrachu leži.

Wšědne niezdoża.

Biſſko Rochliz ſajědże fabrikſki wobſedżeć Mathes ſ Kieſelbacha ſe ſwojim autom po brjoły dele. Wós ho pſchezińny a pohrjeba Mathesa pod ſobu, kiž mornwy leżo woſta. Młody cžłowjek, kiž ſobu jědżeſche, bu cžeſko kranjeny.

*

Wſchi ranžerowanju tworoweho cžaſa na dwórniſchcžu w Seżanu w ſrjedźnej Italiſkej cžerjeſche wotpowěſnjeny tworowy wós po nahle ſpadowacej cžarje do Carpinoneſcheho dwórniſchcža dele a ſtorcži do materialneho cžaſa, kiž na dwórniſchczu cžakaſche a na kotrymž nekotri żeleſniſaŕ dżełacžerjo ſedżachu. Wichi ſrażenju bu 9 dżełacžerjow morjenych, dwaj buſchtaj ſranjenaj.

*

W Spaniſkej ſraży expreſny cžah, kiž mjes Madridom a Barzelonu wobkhadża, na żeleſniſkim pſchekhodże do automobila, kiž je Saragoßu pſchijědże. W aucže mjes morjenymaj ſtaj bratraj. Dwě wožobje buſchtaj cžeſko ſranjenej.

*

W Półſkej je na dróży do Pulawſkow ſ 16 wožobami wobkhadżeny autobus cžeſko ſnjeſhożił. Dwanaccže wožobow bu jara cžeſko ſranjenych. Autobus běſche kokeſdneho pſchejeſt a na to do pſcherowa ſajeł.

*

Na Filipinſkich ſupach je pola Sadizy w Negroßu cžah ſ kolijow wujeł. 16 wožobow bu pjecza morjenych a 15 ſranjenych.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Prozeß pſcheczíwo Treiberej.) Pſchekupża Treibera mordarſtwa winnja. Dnja 3. oktobra ſapoczinje ſo pſched Drježdżanſkim pſchikhadnym ſudom prozeß, kiž budże najdłerje nekotre dny traeć. Maju wjele ſwědkow pſcheſłyſchowaeź. Pſches 30 lět ſtareho pſchekupża Treibera winnja, ſo je 14. ſeptembra 1926 w Korutanſkich Alpach ſwoju mandżelſku do hłubiny ſtorcžił, ſo by ſiwjeńſke ſawěſczenje wupłaczene dóſtał.

* S **Kötſchenbroda.** (Wěſeſche ſiwjenje ſyte.) Pónđżelu popołdnju cžłuny ſo tudomny 52lětni dżełacžer, kiž běſche wot ſwojeje ſwójby dźełeny ſiwy, pſched Miſchnjanſki cžah, kiž jemu wobej nohy wotjědże, ſo wón hnydom wumrě.

* S **Kamjenicz.** (Cžěło, kotreż w łupańſkej wani po dróży wjeſechu.) W nozy na wutoru ſcžinichu policiju kehdżmu na podhladny transport łupańſkeje wanje na ruczným wozu w poſledním měſtowym dźělu. Policija transport hnydom pſchepyta a wuſłědži, ſo chyżchu cžeſko ſ jeneho twarjenja wotwjeſeź a běchu tohodla pſchecžahowanje łudali. Dale ſo wukopa, ſo běſche ſo 26lětnja mandżelſka jeneho rjemjeſłniſkeho miſchtra ſ jonje jeneho zyhelniſkeho dżełacžerja na Mekauchthonſkej dróży podała, ſo by tuta pola njeje wukonjała, ſchtož je po § 218 ſakſaneje. Młoda żona běſche tam 17. ſeptembra wumrěła. Żonu zyhelniſkeho dżełacžerja ſajachu. Wona je hižom raſ dla pſchesſmjenja § 218 ſ khloſtarnju khoſtana.

* S **Kamjenicz.** (Nuſa na wodże.) We wjele gmejnach ſakſkich a cžeſkich Rudnych hór wobydlerjo njedoſtaeź na wodże, kiž je ſeſěmnt trajneje ſuchoty, khěžro ſacžuwaju. S měſtnami ſu ſamo wyſchnoſcže ſapſchimnyłe, ſo by ſo ſ pſchetrjebanjom wody lutowało. Tak ſmě w Pławy na pſchikład kóżdy wobydleć w pſcherežku jenoż 15 bacź 20 litrow wody wſchědnje k picžu, myczu, ſchaty pſokanju ab pſchetrjebacź. Podobna nuſa knježi też we Rabenſteinje, Auguſtusburku a druhdże.

* S **Penига.** (Penigſkeho pſchekſchiwjerja w Hamburgu ſajeli.) Shromadnemu ſkutkowanju Hamburgſkeje a Altonaſkeje kriminalneje poliżije je ſo poradźiło, w Altonje 27lětnjeho poliżajſkeho wyſchſcheho ſtražnikſchtra Lorenza ſajeź, kiž běſche ſ Peniga po pſchekſchiwjenju 30 000 hriwnow cžekmył. Altonſka kriminalna poliżija wuda ſajateho Lorenza Kamjenicžanſkemu ſtatnemu rěcžnikſtwu. Jako Lorenza ſajachu, mějeſche hiſchcze 23 000 hriwnow pſchi ſebi a wuſna ſo, ſo je hiſchcze 4000 hriwnow w ſwojim bydlenju ſkhował. Te ſu mjeſ tym namakali.

* S **Meerany.** (Dżeń do ſwojeho ſloteho ſważa wumrjeł.) Sańdżenu ſrjedu chyſche privatuſ Hermann Rahnfeld ſe ſwojej mandżelſkej ſloty ſważ ſwjeceźić. Wón pak wutoru wjeczor ſ Bożej cžežki ſajaty wumrě.

* S **Plawna.** (Prěnje telefonowanje mjes Plawnom a Newyorkom.) Sańdżenu ſrjedu Newyorki wobkhodny pſchecžeł tudomneho pſchekupża Edmunda Schuſter na Tiſcherſkej dróży. Nježejchtaj ſchěcź mjeńſchinow hromadże a mózejchtaj ſo derje rozumieź. Tſi mjeńſchiny ſ Newyorkom rěcžeć płaci 330 hriwnow.

* S **Plawna.** (Njeſbożе pſchi kopańży.) Jako njedźelu na jenym tudomnym ſportniſchczu Fürthſkeje pſcheczíwo Plawenſkim ſ kopańżu hrajachu, pſchecziwnikaj tak ſyłnje do ſo ſrajſchtaj, ſo jedyn ſ tſchajkenymi moſſami leżo woſta. Jeho dyrbjachu do khorownje dowjeſeź.

* S **Woleſchnizh** w Vogtlandſkej. (Dźěcžo ſo w horzej wodże ſmjerżnje wopali.) Tſiſtěni ſynk hudżoneho miſchtra Bäßa w Raſchawje ſakopny ho pſchi hraſkanju wó iſtwě a padny do ſchłk ſ warjazej wodu. Wbohe dźěcžo ho tak cžeſko wopali, ſo jeho bórzy ſmjerć wot bolosczow wumó.

* S **Riſy.** (Pſchikkadne kubło w pjenježnych wuſkoſcjach.) Snaty a nahladny ratař Alwin Caſpari na pſchikkadnym kubłe w Culiſzach je do pjenježnych wuſkoſcow pſchiſchoł. Wón je ſebi pjecza wulke ſeleninowe płahowańże ſakoſił a ſa pjecza 500 000 hr. hydróſtatcžno kalu ſwoſaeź. Płahowańże pak ſu pod mołu a ſuchotu jara cžeſko cžekpike. Napſcheczo paßivam ſteja jenoż ſnadne ektiva, kiž ho njedadża lohko do pjenjes pſchewobrocžicź. Dołh wucžinja pjecza 2 miljionaj hriwnow.

* S **Grimmy.** (Sſmóſbna ſtruchkohra.) W jenym domje na Moſkowej dróży poda ſo wutoru rano ſmóſbna ſtruchkohra. Cžłapnikař Jurij Fritſchler ſtěli da ſwojeje żony a ſaſtřeli na to ſebje ſamehno. Żona je hiſchcze żiwa, nimaja pak nadżije, ſo ſaſo ſtanje.

* S **Lipſka.** (Njeſbożowna lubosch). Se ſadwěſkowanjom dla njeſbożownje lubosże ſtocži młoda holza na dróhu dele. Njeſbożowna ho ſmutſkownje cžeſko ſrani. Ju dowjeſechu do khorownje ſjw. Jurja, hdżež cžesko khora leži.

* S **Lipſka.** (Ssamomordarſtwo.) S tſchi wocžneje kliniki cžiſnjny ho wutoru popołdnju 28lětnje ſłużobna na ſemju dele. Holza padże na żeleſne wobkoženje a woſta morwa leżo. Pſchicžina ſamomordarſtwa njeje ſnata.

* S **Striegawy.** (1000 zentnarjow żita ho ſpaliko.) Wutoru wjeczor wotpali ho na knježim dworje w Delnim Schtrajcže wulka brózeń ſ dwěmaj hunomaj, kotruž běſche ſtótnik ſapalił. Pſches 1000 zninarjow żita je ſo ſobu ſpalito.

* S **Barlina.** (135 000 hriwnow pſchekſchiwił. We żirowej pokładni Barliniſkeje měſchczańſkeje banki w Neukóllnje ſu wotkhyli, ſo je tamniſchi pokładnik Nowolt 135 000 hr. pſchekſchiwił. Wón je pjenježy na knjenje leżownoſczow nałożował. Kriminalna poliżija je jeho ſajała a nětko naležnoſcž dale pſchepytuje. Najſerje żirowa pokładnje ſhubjene pjenježy wróżo dóſtanje.

* S **Polsdama.** (Nimale poloża ſchulſkich dźěcži ſkhorika.) Schiwórk rano dyrbjachu w Michendorfje ſchulu ſomknyeź. Se 140 dźěcži podrachowanſche 60, kotreż ſu na dipółheritiż, cžorłach a wożwpiży (Dajern) ſkhorike. Hdyż budża khoroſcże nimo, ſaczahnu dźěcži hnydom do nowonatwarjeneje ſchule.

* S **Minchowa. (Tyfuſ).** Hamtſaż ho wojewi, ſo je w Minchowje 25 wožobow na tyfuſ ſkhoriło. S pſchiežinu ſkhorjenja je njewotwarjene mloko. Nimo tutych 25 ſkhorjenych pſchebywaju w khorowni hiſchcze 4 na tyfuſ khori ſ Jsmaninga. Mlokowy dowoſ ſ podhladneje krajiny je ſaworjeny.

* S **Miſchnja.** (Paduch w khorowni.) W Miſchnjanſkej khorowni je pſched nětkorymi dnjemi nehdże 25lětny mużſki, kiž běſche ho ſa telegrafowymi dźełacžerjemi praſchak, do nětkorych ſotrowſkich komorow ſakſt, je ſ paklicžom wotewrjwſchi, a je ſ nich kaßetu ſe 60 hriwnami pjenjes a wſchelake debjeńſki radnyk.

Cyrkwinske powěſće.

Z Budyšina.

16. njedźelu po ſwj. Trojicy, 23. sept. 1928.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodżin farař Schneider předowanje a pop. ¼12 hodżin ſtud. theol. Gódan kemšenje za dźěći.

W Marijnej-Marčinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farař Berg spowědź a ſwj. wotkazanje, dop. w 9 h. farař Siegemund předowanje a w 11 hodź. farař Schneider kemšenje za dźěći.

W Tuchońſkej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. farař Berg wječornu nutrnoſć.

Zběrka za naš dźěćacy dom.

Pónđżelu popołdnju w 3 hodź. je konferenca duchownych (Lutherſki tydźeń w Hamburgu.) — Pónđżelu (nic wutoru) wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowny wječorny koncert. Stari nižozemſcy miſtrojo 1400—1600. Porjady su po 30 pf. před cyrkwinymi durjemi dostać. — Wutoru popołdnju 3⅓ h je w Pětrowskej cyrkwi modleńſka hodźina za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg bibliſku hodźinu w evang. towařſtwowſkim. — Srjedu wječor we 8 hodź. započnu ſo w Tuchońſkej cyrkwi zaſo bibliſke hodźiny ſuperintendenta Fröhlicha. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je zhromadźiznа Módreho kříża w evang. młodowni na Hrodowskej hasy 6. — Pjatk je w evang. towařſtwowni filmowy přednošk (ži we wobrazy wo Turkowſkej a Armeniſkej) němſk. orientſkeho miſionſtwa — popołdnju ⅓6 hodźin za dźěći a wječor we 8 hodź. za dorosčenych. Zaſtup je darmo. — Tydźeńſku ſłužbu za kŕćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Berg.

Z Hućiny.

Wutoru 25. sept. wječor we 8 hodź. pola Wolfec w Hućinje miſionſki film: Andrea, syn kuzlarja.

Z Malešec.

16. njedźelu po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a ½10 hodźin němſka Boża ſłužba. W 3 hodź. zjednoćenje młodych holcow na farje.

Z Khwaćic.

(Porjedźeńka.) Němſke kemšenje započnje ſo jutře 16. njedźelu po ſwj. Trojicy dopołdnja ½10 hodźin (nic ½9 hodźin).

Swójbne powěſće.

Sſlubjeni: Marja Mudrej w Kulowje a Pawel Schwalm w Bukowje. — Gertruda Wagez w Shorjelzu a Hermann Schkoda we Wóſporku.

Sſwěrowana: Waltaŕ Beyer ſ Leńku rodź. Lehmannez w Budyſchinje.

Sſemrěli: Eduard Ruber, cžahowy wjedník na wotp, w Budyſchinje, 75 lět. — Mina Emma Marſchnerowa rodź. Eiſoltez w Siachowje. — Hedwiga Schmidtowa rodź. Geißlerez w Běłej Wodźe, 44 lět. — Jakub Pjech, wjedník rěſaka w Lubiju, 74 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wobkhadny cžaſ
pola krajneho ſudniſtwa, katneho rěcžnikſtwa a hamtſkeho ſudniſtwa

poſtaji ho wot oktobra 1928 ſa dny wot pónđżele hacź do pjatka na 8—1 hodź. a ½3—6 hodź., ſobotu wot ⅛8—1 hodź.

W Budyſchinje, 17. ſeptembra 1928.

Preſident krajneho ſudniſtwa

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Schtwórtk 27. ſeptembra 1928 dop. ½9 hodź. je ſjawne **pohrjeżenje wotrjeſneho wubjerka** w pohrjeżeńſkej jáli hamtſkeho hejtmanſtwa.

Dźiwny porjad je wuſnamjenjeny na hamtſkim hejtmanſtwje a w gmejnach ſ wjazy hacź 1000 wobydlerjemi.

W Kamjencu, 21. ſeptembra 1928.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ ma wutoru 25. sept. spěwanje. Cyle nuzne je, zo wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjo přińdu. **Dirigent a předsydstwo.**

Hornja Hórka. „Łužica“ ma njedźelu 23. septembra popołdnju w 5 hodź. zhromadźiznu pola Nowakec w Hornjej Hórcy. Knj. dowěrnicy so proša, zo bychu z wšěm sobustawam k wjedźenju dali. Přednošk je nam wot knj. Nowaka-Njechornskeho přilubjeny. Wo bohaty wopyt so prosy.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Wulki nazymski koncert (28. nov. w Budyšinje) nastupajo. Sćěhowace chóry maja so derje nawuknyć: Zerja čo. 7, 10 a 20. — Wulka lubosć 1 a 26. — Dobry wječor čo. 26. K tomu hišće jedyn hektografowany. Kóžde towarstwo chcyło k. wyšš. wučerjej Hajnje w Konjecach (Cunnewitz b. Kamenz) wozwěsć, kelko eksemplarow za měšany chór trjeba. — We Zerjachach čo. 10 ma walce pola słowa „z nóžćičku“ rěkać: g fis e d e h. Dirigentojo chcyli na to kedźbować. Z Pilka mužskaj chóraj čo. 14 a 18. Prosy so naležnje, zo bychu so towarstwa bórzy do toho dało. **Hłowny dirigent.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Brězyncy. Za nawěsćki: G. Janšk w Budyšinje.

Fotowe proćichćiowe powjetšeńske domj. klinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mójtéel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

Mielewerke
Aktiengesellschaft
Grösste Spezialfabrik Deutschlands
Gütersloh i. Westf.
Zweigfabrik Bielefeld
In den einschlägigen Geschäften zu haben

Über 2000 Beamte und Arbeiter

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 21. septembra 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendźelski punt .	20,328	100 čěskosł. krónow .	12,428
100 šwajc. frankow .	80,64	100 franc. frankow .	16,365

Barlinska bursa sapiša wčera sćěhowace powyšćenje efektowych kursow. Sa to wšěchu sašo wulki dołhowymi a rentowymi listinami sćěhlubjenje kursow.

S **produktowych wikow** wjele nowoho njewěmy powědźeć. Wobrot wosta šmahaty. Dowoz njeje pšenicy wulki, runje tak jo sa žitom mało praješa. Hotowe sorno wosta pšchi dotalnych płaćišnach. Jenoź naležni jećmjeń 5 pjenježkow pschiwdźe. Podobńe termoje sa pšenicu wěchu sćěhlubjene, sa rožku skrućene. Centnar płaćeše se

w Barlinje

pschenicy 10,20—10,35 hr., rožki 10,35 hr.
hač 10,50 hr., jećmjenja najwušeho 10
hač 10,30 hr., jećmjenja nalětnjeho hr.
11,55—12,55 hr, wowsa 9,55—10,05 hr.

w termijowym wobmjenjenju

za **september**: pschenicy 10,92½ hr. a rožki 11,42½ hr.,
za **oktober**: pschenicy 11,05 hr., rožki pak 11,42½ hr.,
za **dezember**: pschenicy 11,37½—11,36¼ hr., rožki 11,40 hr., wowsa 10,42½ hr.,
za měrz: pschenicy 11,89 hr., rožki 11,70 hr. wowsa 11,92½ hr.

w Shorjelu:

pschenicy 10,30—10,80 hr., rožki 10,30 hr.
hač 10,80 hr., jećmjenja nalětnjeho 11,50—12,50 hr., wowsa 9,50—10 hr.
běrny zentnar 3 hr.,
butra 4,20—4,70 hr. = 1 kg.,
jeja 13—14 pjenježkow,
w **Drježdźanach** (zahrnjenu póndźelu)
pschenicy 10,65—10,93 hr. (10,75—11 hr.),
rožki woweje 11—11,25 hr. (11,05 hač 11,30 hr.),
jećmjenja nalětnjeho 12,25—13 hriwnow, (12,25—13 hr.),
jećmjenja najmjeńšeho 10,75—11 hriwnow, (10,75—11 hr.),
nowoho wowsa 10,50—10,90 hr. (10,40 hr. hač 10,80 hr.).

Wiši wužitkowcho ličbu wčera pjatk w Barlinje.

Na nje běchu pschihnali 449 młodych bójkow, šučelnych krowow, 23 wołow, 190 čzelatow, 68 bykow a 38 prošdnikow. Wone płaćachu

młode bójki a šučelne krowy 280—540 hr.
šučelne jałowy 250—460 hr.
byki, prošdniki, skót k wjasanju a ke tormjenju 38—44 hr.

Wubrany rjany skót dospě hišće wyše płaćišny.
Wiši klazachu, płaćišny so wotdrjebjowachu.

Wichistajza

Hołzu do kłamow, Sickertowa w Delnim Wujězdźe.
„ Wodźe, Arnímowa promenada 2.
„ wyschchi hajnk we Łuščku pola Linkez.
„ Ditrichowa we Wojerezach, Dwórnischćowa haša čzisło 41.
„ do Budyschina, Bleichenstraße 7 pola Eckez.
Schofera, do Budyschina, Hoschiz haša 4.
Hołzu do kłamow, Sickertowa w Delnim Wujězdźe.

Na pschedań:

Krowa wyšokošučelna, tež **na** rěsnu wuměnja w Nowej Wěsy 4 pola Huski.
Krowa wyšokošučelna, Kochwacź we Wulkej Rydej.
Kolo motorske, Hotop w Chojanach pola Hródła.
Wós dźěćazy a sportski, Sing w Wětej Wodźe, Wilhelmowa haša 1.
Kóń 2½-lětny w Drježdźach 25.
Kosy młodej we Wojerezach, Tausch na Schulskej haši 6.

Dobrowólne pschehladowanje:

Kyčza čo. 11 w Niechornym pola Lubija, njedźelu 23. septembra dop. 1/10 hodź. tam. Kotliž móža byrko sameńcź, dostanu lepšinu.

Esudnišu na pschehladowanje

póndźelu 24. septembra:

w **Cžornym Kholmcu** dop. w 9 hodź. w Kupičzej hoscženzu: Pišarski stroj, nuzowny stroj s dešcami,
w **Tornowje** dop. w 10 hodź. w Pawčzej hoscženzu: klamarska polca,
w **Kulowje** w hoscženzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: schijaca maschina, meble, žonjace kolo, mužace kolo, šiwinjo, tarčzata pila, tasl. wós, drjewjana rjemjenjowa tarcza,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje bźenja **dop.** ¾11 hodź.: **Žito po wukrajnych powěsćach drohše.**
Dop. ¾12 **hodź.: Kaž psched hodźinu. Pschenica a rožka wo 15 pj. powyschenej.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 9.	20. 9.		21. 9.	20. 9.
Pšenica	2?4-?07	2?4-?07	buny	—	—
rožka	?07-?10	?07-?10	woka	—	—
nal. jećmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jećmjeń	2?6-?06	2?0-?06	žołte łupiny	—	—
wowsy	191-201	191 201	zeradella	—	—
kukurica	2?6-2?8	?05-?07	raps. wosušk	19,40	19,40
pšenč muka	?6-?9,00	?6-?9,00	lany wosušk	23,30	23,30
rožana muka	27-29,75	?7-29,?0	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14,00	14,00	běrnj. kruški	21-21,50	21-21,30
rožne „	14,25	14,25	syno, 50 kg	2,4 -3,9?	3,60-4,00
lane symjo	—	—	rožna sloma	0,95-1,20	1,00-1,15
hróch	—	—	pšenič. „	1,00-1,15	1,80-1,90
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,00-1,15	0,80-1,00
pjetuški	—	—	jećna „	1,00-1,15	0,80-1,00

Drježdźanska burza (21. 9.).

Pšenica	213-218	běrnjace kružki	25,00-25,50
rožka	220 225	pšenč. wotruby	14,50-14,90
nalětni jećmjeń	245-260	rožne wotruby	16,00-16,50
nazymsk. jećmjeń	215-220	pšenična muka	40,00-41,00
wows	191-201	rožana muka	34,00 35,00
čerwjeny dźećel	200-215	woka	-
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	208-210	hróch	-
suche truhančki		cokrowe truh.	-

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

22. septembra 1928 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,00	2,80
Pšenična muka	1 „	0,50	0,56
Rżana muka	1 „	0,46	0,48
Khlěb	1 „	0,37	0,39
Jědźne běrny	1 „	0,12	0,14
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połě	1 „	2,40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,30
Jědźna butra	1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,14	0,16
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,35

Wične płaćizny w Budyšinje.

22. septembra 1928.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,00	10,00
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,70
Jećmjeń,	50 „	12,00	12,25
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	9,75	10,50
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,25	3,75
Butra	1 „	4,80	5,20
Syno, nowe	50 „	6,00	6,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,50	2,00
„ „ „ k zasł.	50 „	2,00	2,60
„ z cypami młóćena	50 „	3,00	—
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Rżana muka, 60%/o	50 „	17,00	18,00
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,50
Rżane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,14	0,15
Prosata 964 štuk	1 štk.	9,00	21,00

Na wikach so prosata słabje kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Wašе kłobuki k předźělanju

donjesće jenoź do wosebiteho wobkhodu za předźělanje kłobukow **na Hošće hasy 29**
Haferkorn, pjedy na Lawsk. hasy 34

Podawanje za 6 dnjow. ◆ Předźělanje na židu, somot atd. na nowočasne formy so spěšnje, čisto a nanajtuńšo wuwjedźuja.

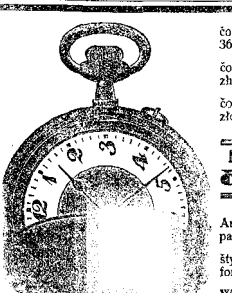

čo. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobluk . — „
čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 3.—
čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 3,50

Narucne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7,50
štyrirózkojta, elegantna forma 11.—
Woprawdźe sćěhowy ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-

čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—
Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7,75, 9,50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje

na Póstowym naměstnje

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje (Klemmen)
dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorohu kasy)

Sotra Suzana Simonetec je francowska a dosta čestny kříž „němskeho čefwjeneho kříža“. Dwójcy je sebi krew wotočeć dała, zo by němskemu khoremu pomhała.

Khežorka Rotzojera Awstriska. Před 30. létami na dnju 10. septembra ju njedočink w Genfu zakłó.

„Jederaško Khatka, štó je ći dźěry do suknički wurězał?“

„Ach, maćefka, smy klamarjenje hrali a ja běch Šwajcarski twarožk!“

Hódančko.

Wobłuk dže do kulojta,
Dno jom' telko wóčkow ma,
Drobjaz běži přez wóčka.

Wuhódanje hódančka w tydźeńšim čisle: Réka (nosy čołmy, škruty atd.)

Ruska wuposlančka knjeni Kolontaj. Wona zastupuje w Osli, hłownym měsće Norwegskeje zajimc sowjetskeje Ruskeje.

W čołmiku z Prahi hač do Dovera w Jendźelskej. Młody Čech Wjaćław Hach z Prahi je w swojim čołmiku po rěcy Woltawje, Łobju, po wšelakich kanalach a skónčnje přez morjo hač do Jendźelskeje do přistawa Dovera dojěł.

Hdźe je dźiwjeń?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Stajće wobraz na hłown. Hólca namakaće při swislach mjez lohkimi hałožkami k muri zlehnjeneho.

Čo. 38 W Budyšinje, 22. septembra 1928 4. lětnik

Žarowanska łódź. Na pódlanskim wobrazu widźimy łódź jěć w kanalu, zwjazowacym raňše morjo ze połnócnym. Runje je pod mostom. We łódźi wjezu 42 čłow jendźelskich namórskich wojakow. Tutych nadeńdźechu w podnurjenym podmórskim čołmje. Tón bu w lěće 1919 z ruskimi granatami podnurjeny, jako jendźelske łódże do ruskeje přimórskeje twjerdźizny Kronstadta třělachu. Wondano tehdom podnurjeny podmórski čołm wućahnychu a w nim spomnjene čłła nadeńdźechu.

Błysk zajěde do dźěćaceje domjacnosće.

Na kupje Sylt bě město Mühlheim dźěćacu domjacnosć natwarilo. Tam přebywachu dźěći, potrěbne wočerstwjenja a zesylnjenja swojeje strowosće. Mjenowane město je tam sćeleše. Njedawno błysk do tuteho domu zajěde a zapali. Z wulkej prócu poradźi so wše tam přebywace dźěći, nětkle 50, wukhować. Dokelž bě so motorowa sykawa skóncowała njebě wobornikam móžno, nastawacy woheń z wodu zaleć. Z měrom dyrbjachu přihladować, kak płomjenja wobšěrne twarjenja dokładnje zničichu. Na našim wobrazu widźimy, zo wobornicy pódla stejo přihladuja.

Połkupa Florida.

Posledne dny druheho tydženja w septembru je kupy srjedźneje Ameriki a połkupu Floridu ćežki wichor zapuśćował. Połkupa Florida saha do oceana kaž wulka łopata abo jazyk. Wona je najpołońša strona Zjednoćenych Statow połnóćneje Ameriki. Podnjebjo je tam jara miłe. Čoplata njeje tužna ani ćěsnjata. Wočerstwjacy powětr połkupu preduwa. Pokhadźa tola z morja, ju z wobeju stron wobdawaceho. Kaž z našeho wobraza spóznawamy, rostu tu palmy a wšě drjewa, keřki a druhe rostliny połońšich krajow. Wo čas horceho lěća přebywaja tu bohaći Američenjo.

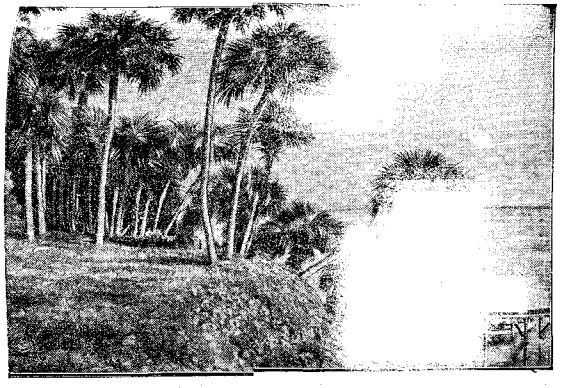

Dobyćerki we přemotesakowanju.

W holandskim měsće Amsterdamje wotměwachu lětsa tak mjenowanu olympiadu. To je skhadźowanka abo zlět najlěpšich wukonjerjow někajkeho sporta. Dwě žónskej běštej so w tesakowanju (Fechten) jako najlěpšej mištrcy wupokazałoj. Na našim wobrazu je předstajamy. Staj to z lěwicy wěsta Helena Mayerec z Offenbacha nad Majnom a z prawicy Jendźelčanka Treemanec. Njemało bě wjesele mjez nacionalistiskimi Němcami, zo runje mjez tesakowarkami je němska holca najwustojniša. Runje tale nacionalistiska družina Němcow Židow wučuć njemóže. Nětko je so wupokazało, zo je Helena Mayerec — Židowka. Němcy tohodla mjelčo mydło wjezu.

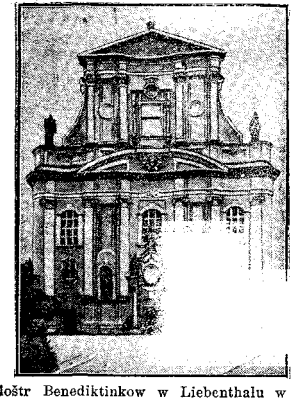

Kloštr Benediktinkow w Liebenthalu w Šleskej swjećeše 26. awg. 650 lětny jubilej swojeho wobstaća.

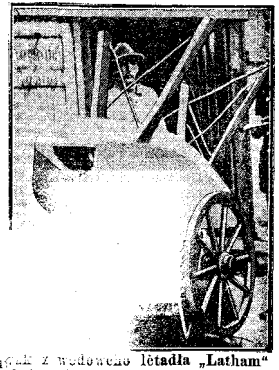

Pluwacy z wodowneho lětadła „Latham" su na wodze połnóćenych morjow pluwacy nadeśli. Z Lathamom sławny norwegski słědźef połnóćneho čopa Amundsen wuleća, zo by italsku zhubjenu expediciju k połnóćnemu čopej pytał. Tu su Rusojo mjez tym nadeśli a zdźěła wukhowali. Amundsen je so bjez sléda zhubił.

Dynamitowa twornja je rozbuchła.

W měsacu awgušče je pola městačka Ablona w Francowskej dynamitowa twornja abo fabrika rozbuchła. Sćěhwki běchu žałostne. Hižo z našeho wobraza hrozne sćěhwki spóznawamy. Při rozbuchnjenju někotre wosoby swoje žiwjenje přisadźichu. Jich ćěła buchu rozčastkowane. Sćěhwki a zapuśćenja móhłe hišće hórše być. Dynamit dźěłaja w małych twarjenčkach. Mjez kóždym twarjenjom su wysoke nasypy pjerśće. Jene z druhim zwjazuja podzemske khodby. Tuž so rozbuchnjenje jeneho twarjenja na druhe njepřenjese. Hłuboka jama do zemje wotznamjenja městno, hdźež je něhdy stała.

Zaso žałostne njezbože při přemo jěźdźenju z awtami.

Njedźelu 9. sept. (zaso tu lubu njedźelu) wotměchu na přemo jěźdźenje z awtami we blizkosći Milana (Mailand), města w połnóćnej Italskej. Tam je pola města Monza wujěźdźowaniśćo za awta. Italski jěźdźef Materassi (widimy jeho na póndlanskim wobrazu) jěźdźeše ze swojim awtom z 200 km spěšnosće (potajkim wjacy hač trojcy spěšnišo spěšnika z Budyšina do Drježdźan). We zawinjenju njemóžeše awto dodźeržeć. Ze spomnjenej spěšnosću zajěwši do přihladowarjow, z nich hnydom 21 mori, 24 wotnjesechu ćežko ranjenych. Wotmach zastorka wjerchny Materassija z awta, při čimž so też tutón zarazy. Přihladowarjo wustróženi rozćěkachu, ale na přemo honjenje traješe dale.

Mrětwa w Athenje.

Athen je hłowne město Grichiskeje. Do njeho je hrozna khorosć začahnyła. Wobydlerjow hrabnje njenadźicy zymnica a ćisnje jich na khorołožo. Powšitkownje wšak njeje přestrašna. Tola z tysac skhorjenych wumrje tola přeco hišće 2—8 wosobow. To chce na tajke město z wjele stow tysacami wobydlerjemi nješto rěkać. Na tutu khorosć je so hižo wjetša połojca wobydlerjow lehnyła. Hasy su jich wuprózdnjene. Wšón wobchad je nimale wjazny. Na wulicach (hasach) widźiš jenož wozy z kašćemi a nošerjow rowowych křižow. Na našim wobrazu khutnosć tohole časa derje spóznawamy.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 sł. pj. Wudawa a čłoni Smolerjec knihihdźěrnja, nasp. dr. z o. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 1887.

Za nawěški, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobčežnje we zwjetšenych nawěškach a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje. 2 zł

Čisło (Nr.) 224 — Budyšin — Póndźelu, 24. septembra 1928 — Bautzen — Letnik 87

Manevry němskostatneje wobory w Slezyskej.

W krajinje mjes Shorjelzom a Lubanjom je so něhdźe 15 000 muži němskostatneje woboty zhromadźiło, so bychu swoje nasymske zwučowanja w pśichitomnosći němskeho presidenta z Hindenburga, wójnskeho ministra Groenera a schefa wójskowego wjednistwa, generala Heye, wotměrke. K tymle zwučowanjam, pśichi kotrychž je kavallerija we wulkim wobšahu wobdźěli, su je nětkotśi wukrajni offizjerojo pśeproše. Schwajcarjerjo, schwedojo, chilenjojo a hollandojo offizjerojo su je jenotliwym wójskowym wotdźelenjam pśichdźeli, mjes tym so wyšschi rostkazowar madźarskeho wójska, general Fankhi, je źiwojim stabom a jedyn rukí general pśichi manevrowym wjednistwje pśehladowaše.

Pśiked manevrami z wjetšinami swjatkami, kotrejž su je zhotowe zapožałe, su je sańdźene tydźeń wobhonjenje manevry wotměrke. Pśichi nich su wojacy wulke marsche dyrbjeli wobstaś. Tak je jene jěźdne wotdźělenje sa 24 hodźin 108 kilometrow daloki marsch dokonjało.

Po postajenjach Versaillesskeho měra njesmě Němska zamoh wojeńskich lětadłow měś. Pśichi zhromadnych manewrje je so pokazało, so je wobhonjenje lětarjow njehodźi z druhimi powěsćerśimi źrědkami dopjelo. Njedostatkam zemu wobhonjenju ma so pśichipśisaś, so pśichi zhromadnych manewrach wobdźělenja z wobeju stronow pśechadne do so sralychu, z cźimž bitwiski plan trošku do njeporjada pśichidźe.

Póndźelu budźe diwizija pěšchkow pśechećiwo pożyljnjerej kavallerijskej diwiziji, kotrejž su je formazije z automobilami a motorskimi kołami pśichidale, wojowaś.

Za wobsudźeństwom z wójnskimi pożćonkami so dale sćěži.

Tukanje, so je jenoź z pomocu sajtojnikow móhło było, hdyž nětkole pokupjenu wójnsku pożćonku jako stare wobsudźeństwo pschipowědźiś, je so po wunoschku pschepytanja jako wérne wupokazało.

Pśechećiwo jenemu sajtojnikej němskotatneho kommandara sa wotpłaćenje starseho wobsudźeństwa wójnskeje pożćonki, knjeježerstwowemu radźićelej Bošej, je so hižo dźiśiplinariki prozeß sawjedł. W nowśichim cźasu su cźežje wobskorźby pśechećiwo jenemu wyšschemu sajtojnikej němskeho ministerstwa za wobsudźenju němskeho kraj zlyšchaś. Ministerskowego nowinskeho referenta, knjeježerstwowego radźićela Steigera, zwinyl, so je je zajmnym wužiwanjom industrialnym Velu Grošom wobtkadźał. Knjeježerstwowy radźićel Steiger je so na tak dołho se słužby puschećił, hač so wobskorźby pśechećiwo njemu njeźsu rozsajmnite.

Němska nowa zeppelinska łódź do Ameriki poleći.

Nowa zeppelinska łódź, kotrejž su mjeno „Hrabja Zeppelin“ narjekny do Ameriki poleći. Program je hižo hotowy. Wona bu najprjedy do Lakehursta pśejeźe, hdyž su amerikanski namórski statny sekretar Wilbur powita. Wótšo je, so amerikanska powětrowa łódź „Los Angeles“ „Hrabi Zeppelinej“ na pśechećiwo poleći. Président Coolidge wobtkadu „Hrabje Zeppelina“ pola žeble powita. Na to němska powětrowa łódź wjetšne amerikanske města wopyta. Dr. Eckner, twarz nowoje powětrowoje łódźe, so nadźija, so budźe je na leśenje do Ameriki w prěnjej tśeśinje oktobra puschećiś móz.

Kommunistiske zwučowanje pola Kamjenicy.

Sakske knjeježerstwo je so z wjazorych stron na zwučowanja kedźbliwe cźiniło, kotrejž kommunistojo blizko Einsiedla pola Kamjenicy wotměrjaju. Knjeježerstwo je topołe tamne kommunistiske zwučowanja wobkedźbowaś dało a rozprawu wo nich podało. Po nich je lětwo kommunistiskich wjednikow pola Einsiedla na zwučowanišću dźiśaćerskeho turnowańskeho towaršstwa Germania rozśelene było. Wono je z 25 stanow wobstało. Wobdźěliło se je něhdźe 100 wobołowo. Wšchědnje su je sportiske zwučowanja (mjetanje z hlebiju, z bulom, wuběhowanje, skakanje) marsche, zwučowanja po krajinje, wobličenje dałokośe a cźitanje khartow wotměrjowałe. Dale je wobdźělerjy wschědnje z Lasallowych elementarnych knihow kommunizma rozwučowachu. Wěrno je, so su wschě zhromadnje wjednistwu lětwa zhromadnje dźěłaćerskeho tśělerskeho towaršstwa w Einsiedlu a so su na tśělnišću tehole towaršstwa, kotrejž dwě makkaliberskej tśělbje wobstejźi, so w tśělenju zwučowałe.

Wobdźělerjy su je so z tymile zwučowanjemi w swišu z druhimi podatkami do njemjera dało, kaž je to z napraschenjom widźeć. Knjeježerstwo strach, na kotryž je so kedźbliwe sćinilo, poknje pschipóstnawa a budźe z pomozu žyleje polizije hrožeńju z wobdźělerskej wójnu a pschihotam k tomu napschećiwo stupaś. Wyschschi rěčnik němskostatneho šuda je bla hrožeńja z wobdźělerskej wójnu prozeß dla wjelepscherady pschećiwo kommunistam sawjedł.

Proces dla ćemowcho mordarstwa.

Póndźelu je so pśiked tśećim Barlinskim pschisaźnym šudom šudnike jednanje pschećiwo nětkudschenu wyschschemu leutnantej **Reinej** dla stónźowanja pschekupza **Willya Legnera** a pschećiwo feldweblej **Büschingej** a nětkudschemu hejtmanej **Gutknechtej** dla nadpjerjanja k tomu sapoćało. Statne rěčnistwo je nětkdźe 20 źwědkow skaśo, mjes nimi priedawsche šobstawny dźěłaćerskeho kommanda we Deberiazach, kotrenuž stónźowany pschisłušchesche, tehorunja hejtmana Keinera a wyschka Helda, kotrajž staj pschi wobornym wokrjeżnym komandje swišz je dźěłaćerskimi kommandami wudźerjałoj. Sakitarjo wobstorżenych su namjetnyli, so bychu je **generalny wyšch! se Seeckt**, wyschi **Gudovius** a general **Teschner**, tehdomnischi Küstrinski kommandant, dale wyschschi leutnant z Hammerstein z 3. woborneho wokrjeżneho kommanda jako wojeństy wežywostojni zlyšcheli.

Wulki hołk w cźeškosłowakiskim parlamentu.

Njedźiwajcy nimo měry wulkeho hołka a herjekanja se strony lěwizny su je w cźeškosłowakiskim sjejnje pjatk rano sakoń wo sozialnym sabězpjećenju pschijeli.

Preschěhanje Němcow w połodnišej Tirolskej.

W Bozenje su Italijanojo něhdyšcheho sekretara tirolskeje ludoweje strony, Michala Malfertheinera, a Bertha Kößlerowu sajeli, dokelž staj listy wo wobstejnoscach we połodnišchej Tirolskej pśeches njesej pschekmytali. Wonaj *staj to z rozmysłom sabyłoj. Malfertheiner njeje ho po* rospuschćenju ludoweje strony wjazy z politiku nakladowak. Bertha Kößlera je zyrka wo politiku njestara. We jejnym domje je něhdy jeniczy sekretariat ludoweje strony samješćeny był.

Dale su pschi Breunerju pśedawschego gmejnskeho sastojnika Schslanderja sajeli. Wón bě je zapowědźił, so pschi pożwjeczenju italiskeho dobyćerskeho pomnika jako něhdyschi alvstriski offizjer wobdźělićeš. Na to su je jeho z gmejnskeje słužby puschećili. Wón je žebi płaćiwy pucźowarišći paß wobstarał a cźuł je do Awstriskeje wucźahnyć, so by žebi tam druhu słužbu pytał. Pschi Brenneru su je jeho sajeli, pschicźiny sa to jemu njeju njejenowali.

Francowsko-jendźelske łódźstwowe dojednanje.

Nowiny „Newyork American“ a universalna powěsćerńja w New-Yorku su pišmo wocźišćeźałe, kotrejž je wotdźělenje sa politiśe a wikowańske praschenja w francowskim zwonkownym ministerstwje 3. augusta 1928 francowskim diplomatiskim sastupjerjam w najwažnischich stolownych městach změtła pótšałko.

W pišmje je so praji, so Francowska je postajenja hromadneje tonaże wotrjeknuje, so pak je prawo dostała, njewobmjesowanu licźbu małych podmórskich cźołnow natwarić. Tole dojednanje tež pschećesam japanskeho, wójnskeho łódźstwa napschećezo pschińdże. Po žadanju Jendźelskeje je so tež wobmjesowanje twarjenja małych tschižankow a nałożenje schěćz zolkowskich kanonow spuschćiło. Sćitnjosć Jendźelskeje je so z tymile łódźemi khětro rosmnožił, dokelž ma wjele wjazy spěchnych wikowańskich łódźow, kotrejž móža so do pomocnych tschižankow, je schěćezzollowskimi kanonami wobwrónjenych, pschetwarić. W pschichodze dyrbi je so jenož twarjenje wulkich tschižankow a wulkich podmórskich cźołnow wobmjesowaś. Nadźijeja je so, so tež Italska lěpschiny tehole nowotrjadowanja pschijmješe.

Jendźelske knjeježerstwo njeje hač dotal sapśeło, so je wopschijecze wosjewjeneho lista falschowane. W lisce mjenowane namjety su je tež druhim wjetšim łódźstwowym statam dźěłke. Też Italska jim pschichilowaše. Jendźelske knjeježerstwo wocźakuje, kak je Sjednoćene staty k tymle namjetam staja.

S jendźelskimi namjetami njeje so spytało, potrěbnoćam druhich statow wobcežnoscze cźiniś. Kóžda móz dyrbi swoje ramjene pschećeze dźěliś. Jendźelska je jenož wobzetu methodu za łódźstwowe bronjenje namjetka. Nusne bě, so Jendźelska a Francowska jako sasmjerjeźy napschećiwnoje methody pschi jednanjach w Genfu kompromiß namakaschtej, so by so dźěło pschihotowazeho wotbronjeńskeho komiteja połožiło.

Lord Cuschendun je pschi połednich komitejowych jednanjach spytał, z Francowskej podložk za jednanja namakaś. Hdyž bu loni konferenca sjich mozow sjemi, su je jendźelske knjeježerstwo kritisowali, dokelž njeje konferenca su pśedawschim diplomatiskim wuprajenjom nětnjenjoho pschihotowaka. Starosćej Sjedenoćenych statow, so by Jendźelska pschi wudwjenju wójny mohła swoje łódźstwo małych tschižankow z powuznymi tschižankami powjetschiś, dyrbi so myśl nakrajnikow njenowaś, kotrejž wo łódźstwowych wězach niczo njerozumja.

*

Hollandske nowiny „Nieuwe Rotterdamsche Courrant“ su w jenym nastawku z jendźelsko-francowskim łódźstwowym kompromißom saběrajo praja: Mózno je, so je dla pschećiwjenja druhich mozow łódźstwowe dojednanje we swojej nětcźišchej formje njehodźi sakhowaś, tola to nicźo na tym njepscheměni, so je wobžerjo wójska a łódźstwa we woběmaj krajomaj radu składowali a so budźa, kaž je sda, też dale radu składowaś.

Nowiny wobsěge wuwjedenja wo podmórskich jednanjach wuběhuja, k tomu prajizy: „Schtož je dopomina, kak jara podmórske cźołny dla strachu blokady jendźelskeho brjoha kaž chodźiła na jendźelsku admiralnosć cźišćeja, budźe dyrbjeć pschisjnaś, so dyrbi Jendźelska, hdyž je je tajke wuprajenje cźiniło, wobeběte pschicźiny měś, so je njetrjeba wjazy žaneje francowskeje blokady bojeć.“ Nastawk na to dopomina, so je je jendźelske wójsko pschi francowskich manevrach we wobsudźenym kraju a pschi lětarskich manevrach nad Parisom wobdźělilo, na wobeje we Italstwej z rosdhorjenjom pschisjatu powěsć, so je Francowska wotpohlad špuschćiła, paß lětarskich stajiow podlu kanala sa frjedźišćerom w Cherbourgu natwarić. K wuprajenju „Daily Telegrapha“, so je je to na žadanje Jendźelske stało, so bychu je w Jendźelskej naštate staroscze smjerowale. „Nieuwe Rotterdamsche Courrant“ praji: „Tole rosłoženje měni, so žebi cźitarjo na niczo sleho njemyślła. Pschetoż hdyž stej Jendźelska a Francowska we nastupanju sakitanja na kraju a morju družitwu wosamkle, so žamo rojumi, so za Francowsku njemóże sa twužitne měś, zjad lětarskich stajiow natwariś, kotrejž so pschećiwo Jendźelskej mjerja. Njech je sapśeće francowskeho knjeježerstwa wěrne, so je lětarske dojednanje njeje mjes Jendźelskej a Francowskej wobsamkło, je tola lohko srozumiś, so hromadźejcze na kraju a na morju pschi nowozałoženym wjedźenju wójny tež hromadźejcze we połowtšie šobu pschinješe.

Francowske lětarstwo.

Nowy lětarskowy minister Laurent Eynac je pjatk wjecźor sapo dlšeche rosrěcźenje z wójnskim ministerom Painleveom wo organisowanju lětarskoweho ministerstwa měł. Sšobotu je je k tomu rosrěcźenje z łódźstwownym ministrom Lehygnom pschińamkło. Laurent Eynac chze nowe ministerstwo jako wupschestrjenu organizaciju z dalokošahajucymi prawami twarić. Žada, so by je pschisjajenje, pruhowanje a zwiwucźenje pilotow wójska a wójnskeho łódźstwa jeho sarjadnistwu podstajiło a je ponjenowanje cźišćenych jenu pschehowstajiło. Painleve a Laygue staj tele žadanja rasnje wotpokazałoj.

Drohota w Francowskej.

Njeraśarske wobydlerstwo Francowskeje je pschi pschibližeju symy starosće dla sežiwjenja cźini. Wot nětkotrych njedźel je placźiny sa žiwnosći powyschcza, a bjes pschicźiny je njeboja, so je bórzy wschě placźiny powyscha. Drohota je je z dalhotrajacej žiwnotu sawinowała. Snaźe pak też je, so žyle wójska mjezywótkowarjow a žiwnarjow žiwnosće w Parizu podroženje žiwnosće melhodźiju organisuje, so by je na nekhodu ratarjow a pschetrjebarjow na

njeßłyschane wašchnje ruce wobohačiło. Runje pšeco tšjomi dujemi žu tšjoch wišnych kommišarow a jenu kommišarku dla wobšcherunych jebanšiwow wotšabjachi. Knježerstwo je šlubiło, so budže wšcho cinicz, so by žo podroženju kónz cziniło a so njekinczonne manewry špekulantow poloczi.

Wšchelake ministerstwa pjecza na šakonjach pšecziwo drohoze dželaju, kotrez žo parlamentej pšedpokoża. Poslednje njedžele je žo wjele konferenzow ministrow wotmerkło. Poincare ßam je pšichwatanych rjekł, so njemože podroženje žiwnoscze czerpicz, dokez je pšekupzam po skrucenju frankowcho kurza składnosczej dał, so bychu hospodarske skrucenje pšechwjedli. Ale tez w tymle nasinpanju žo w ministerstwu kabinetu wschelake napschecziwnosze pokazuja. Natarški a wikowaništi minister žo nadpadnje wrocžo dzerzitaj a dawataj špótnacz, so sajmy šajmupnetaj, kotrez njejšu pšchezo sajmy pšchetrjebarjow. Powschitkownej šapadze drje pšchikłoknjetaj, so dyrbi žo podroženje wobmjesowacz, so pak f wotmyšlenymi napravami njesmjetej ratarstwo a wikowarstwo schkodowacz.

Tež w Stockholmje měšćanske strony dobyłe.

Sseßnjse wółby w Stockholmje žu žo pjatk f wurjadnje žiwnym wobdželenjom wotmełe. Se 127 mjes 147 wółbnymi wokrjeßami žu konservatiwni 73 944, liberalni 12 117, demokratoju 8 702, sozialdemokratoju 70 025 a kommunistoju 22 846 hłoßow dostali. Měšćanske strony po tajkim nad 94 025 pšchecziwo 92 871 hłoßam lewizny pocnucžu. W kreje 1924 je žo w Stockholmje 73 871 měšcžanskich a 88 469 sozialistiskich a kommunistiskich hłoßow wolekało.

Ruski póslanc we Waršawje so wotwołał.

Ruskeho póßlanza we Warschawje, Wogomołowa, žu f jeho mešnu wotwołali. Sa jeho naßlednika žu pomjenowali ludowcho kommißariata, Stomonjakowa, pojašli. Ruske knježerstwo Wogomołowej ša to winu dawa, so žu žo ruske-pólske poměry pohubjenschite.

Njeporadżene žně w połodnišej Ruskej.

Rada ruskich ludowych kommißarow je rosprawu wo njeporadżenych žnjach we Wukrajinje podała. Bolschewiske knježerstwo je 31 milijonow rublow sa podpjeranje ratarjow we Wukrajinje pschiwołało, dale dyrbja wukrajinske knježerstwo a sjawne wukrajinske organisazije pa 10 milijonach rublow pschidacz. S njeporadżenymi žnjemi je žo 850 000 ludži we Wukrajinje podešło, mjes nimi 200 000 dżeci. Sa ßeßwjesenje wobydlerstwa knježerstwo póła teho 70% milijona hriwnow pschijmowoli, kotrež je k. augusta pschichodneho leta wobliczja.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Póndżela, 24. póžnjenca.

Podjeća swjateho Jana.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1".

† 1839 cyle nalile farař Wylem Mička Porišski. Běše rjany nazymski dżeń. Słónco luboznje swěćeše. Farař so wukhodżowaše po polach. Přećelniwje so z ludźimi rozrěčowaše, kiž běrny zběrachu. Nadobo so jemu zeny. — Móżeše jenoż prajić: „Mój Bożo!" a „Domoj!" — Ludźo přikhwatachu, njesechu jeho domoj, ale ducy po puću jim na rukomaj zemrě. — Strowy a wjesoły běše wušoł. Jako čěło bu domoj njeseny, — bóžož wandżelska a dźěći so njesměrnje wustrožachu. Běše jenož 50 lět stary, a skutkowaše wot 17. dec. 1826 sem w Porsičach, hdyž běše swojemu nanej w zastojnstwje sóčhowal, hdyž běše přijemu nanej w zastojnstwje sóčhowal, hdyž běše přijemu nanej w zastojnstwje sóčhowal, hdyž běše přij

wyhlyšeše žo k lekarjej podacj. Kokolěnjej žo koło słónzowa.

S **Wutołczišu.** Prawy patriarchaliski pschitkadny poměr mjes knješčstwom a džčkacjerščstwom knježi na knježim dworje we Wutołczišach a Banezach, kiž žo tak prawje pokaza na žnjowym žwjedženju, kotryž knjes Herrmannn a jeho luba mandželska žwojim džčkacjerjam šaudženu žobotu wuhotowawschtaj. Pod narečjemi ſ wobeju stronow psched hrobom pschepodachu žo žnjowe wěnzy a žnjowe korby a šhromadnje wuspěwachu kčrluschi „Njech Bohu džakuje". Na to šestupachu žo do cžaha a pod wješelnymi šynkami šnateje Bermichoweje kapały poda žo tutón do Hažlowšteje šale, kotraž běšche na jara šmužkapolne waschnje wudebjena. Bórzy šeždachu žo ja rjenje wupyschenu taflu a pschi dobrym winšu džeržeše žo mnoho rččzow. Knjes Herrmann džakowaše žo žwojim šastojnikam a džčkacjerjam ša jich šwčrne žobudžko a podpjeru w cžežkich tydženjach jeho khorošče a pschi thowanju žnjow a płodow, kiž k prenjemu raſej šam płahowaše. Knjes inšpektor Schokta napominaše ludži k dalschemu šwčrnemu džčlu a pschesjenoščí mjes žobu. Džčkacjerjo ſ mnohimi politiczenjemi žwjatočnoſcž porjenschichu. Wotšebje šbudži rjane dźiwadło wjele wješela a radošcje. Pschi wješelej rejzy a druhim radowanju minuchu žo hodźinki pschecrjuče a pschešahe, hačkrunješ běšche žiže rano šahe. Pschešahe běšche wšchitkim pschijschot tónz harmoniſkeho žwjedženja. K. Herrmann a jeho knjeni mandželška móžetaj pak wěštaj byčˊ, šo bu datym žwjedženjom hišče wutrobnišchi a džak džčkacjerjow wšče njewuwostanje.

S **Niſkeje.** Wot 1. oktobra 1928 hačˊ do 31. měrza 1929 šu žłužbne hodźiny pola tudomneho hamtſkeho šudnišiwa pondźelu, wutoru, šchtwórtk a pjatk wot 8 hačˊ 13 hodźin a wot 15 hačˊ 19 hodźin a žrjedu a žobotu wot 8 hačˊ 14 hodźin. Nččzne hodźiny ša ludźi, kotšiž prawo pytaju, šu wot 10 hačˊ 12 hodźin.

S **Nččzi.** Jako šarschej a bratr pjatk popołdnju młodu holzu w špčšchniku do Shorjelza wjesechu, šłoži nadobo mjes Nččzami a Wožnikom holzyny bratr, kiž je ſ cžežkim myšlam pokhileny, ſ cžaha. Jeho cžežkoſranjeneho ſ autom do khorownje dowjesechu. Njesbožowna žwójba pokhadža pječa ſ Barschcža.

S **Rósborka.** We wobrjadu Rósborſkeho džčlawskeho hamta je žo w tydženju wot 13. hačˊ do 19. šeptembra 1928 ſ džčłom khětro łšepschiko. Liczba džčkapinjazych padže wot 431 na 415, dokławarjo podpjery wot 282 na 245. Džčłowemu hamtej běšche tónz wojnowjeneho tydženja 56 žwobodnych měſtnow wojšewjenych 88 wožobow dosta džčło wobšitarane.

S **Khočebuša.** Nošch wyschſchi měschčanoſta Dr. Kreutz je wot ozeanſkeho letarja Chamberlina ſ. ſche loni wokoło žwjatkow Atlantiki ozean pschečeču a žo pola Klinti w Khočebuſkim wokrjesu k šemu puč. cžił, list dostał, šo žo nadźija, šo w oktobru klětſkim w stajeńu w Barlinje wopyta a šo pschi ſkładnoſci žwojim ſtarym pschečelam do Khočebuša pschińdˊ.

Se **Schtupza** w Delnjej Łužicy. Pschi drjewo kalo. 75 lětſcza 82lětnej wudowje a wumčłkarjy Raſchikowe khuch drjewa tak njesbožownje do praweho wóčka, šo wono wubčža. Sawołany lčkař pschepoda wobžarjowanu do jeneje wočnje hojerńje.

Hospodarski rozhlad.

Wándželu 24. šeptembra 1928:

Sobotniše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych	46,95
1 šwjedſki punt	20,328	100 čěſkosl. krónow	12,428
100 šwajc. frankow	80,64	100 franc. frankow	16,365

Barlinſka burša pokračžowaſche šandžem žobotu we dotalnym powyschkowanju cſeſkowych kursow a žiwiſchim wothladže. Wiki ſ dołkanymi a rentowymi liſczinami běchu jara měrne.

Na **produktowych wikach** štwe płaczinny šandžem žobotu dale postupowachu. Pschenicu, rožu a owoš zentral poriwo pjatkej wo 10 pj. drožſche pschedawachu. Šandžem žobotu płaczeſche zentnar

w Barlinje

pschenicy 10,30—10,45 hr., rožki 10,45 hačˊ 10,60 hr., małkatſeho jeczmjenja 11,55 hačˊ 12,55 hr., nanmjeſkeho 10—10,30 hr. wowša 9,65—10,15 hr.

w termijnowym wikowanju

ša šeptember: pschenicy —, rožki 11,27½ hr. hačˊ 11,26¼ hr.,

ša oktober: pschenicy 11,20 hr., rožki pak 11,35 hr.

ša dezember: pschenicy 11,53¼ hr., rožki pak 11,55—11,52½ hr, owšowa 10,60 hr.,

ša měrz: pschenicy 11,92½ hr., rožki pak 11,87½—11,85 hr., owšaka 11,12½ hr. hačˊ 11,15 hr.

Pschiſtajcja

Minſkeho, Frenzl w Bitkopizach, Dwórniſchczowa ł. 9. Poſonecja w Semizach, Gutzkow 1 a Borgmann w Jenzowje.

Moleršeho. Hoy w Muzakowje.

Holzu do domu, hoščenz „K jehnjeczu" w Lubiju.

„ Helmowa, pjekarka w Běłej Wodże.

„ E. Hensel w Lubiju na Stacem torhoschczu.

„ ł. 1. 10. do Budyšchina, Paulijowa haša 81.

Pohonecja ženjeneho a robočanſtwa žwójbu, hrješi dwór w Jamnom a Bohuwěr Jančich w Běłej Wodże.

Džčlačerja. Starik w Hródku, Bjedrichowa haša 8.

Kontoriſtu, Schtießačh 26 w Lubiju.

Elektromontéra, Wagek w Hródku. Hrodowſka haša 8.

Na pschenaj:

Prožata, knježi dwór w Semichowje.

„ Schneider we Wujezu.

„ w Dolnim Hamowje.

Kóń wałach, 3½-l., w Ledźoreczach 15.

„ 3 we Wósbórku, Wodowa haša 100/114.

„ w Kortnizy čiſło 12

„ 3½-l., we Wutkim Pschedmjerjeze čo. 5.

„ 5-letny, wałach, w Kaſej hejach 57.

Kolo motorſte, Rychtař, twarz w Wujezu.

Brózeń, deſkowana, Aalbarg we Wjaſkach p. Hródka

Sréžu, 2½-letny, Rämſch w Barcze.

Wol podhobny w Bjedruſku 13.

Byk 1¼-letny w Hucžinje 4.

Krowa, wyſokomuſcželna, ſ 3. cželeczom.

„ hoščenz Gambrinus w Budeſtecach.

„ młoda we Wowonowje 8.

„ wyſokomuſcželna w Jiložach 31, w Radworju 38, podhobna w Klukſchu 10, młoda w Liwiču 2a a 13 a w Sdźarach 22.

Kóń dobra dźěła w Sdźarach 22 a w Nowej Wsy 25 pola Hucžiny.

Wohnišchczo (Herd) a Schtowa w Budyšchinje, Mjaſowe torhoschczo 8.

Wojſewjenje.

So njeby ſamoženje

1. ſtarowneho wikowańſkeho „owaſnika w firmje J. G. Tietzens Eidam w Budyšchinje,
2. teju žobuwotšjedžerjow a inſpektora dr. Rudolfa Reinhardta w Budyšchinje, 9) njeſnatych džčdžiznow (herbow) 12. šeptembra 1928 ſemjańſkeho pschekupza Ewalda Reinhardta w Budyšchinje do konkurſa pschiſchło, je šud pjatk 21. šeptembra 1928 rano ⅛8 hodź. wotnamjeſte jednanje wotewrił.

Džčdžiznow ſemjańſkeho Ewalda Reinhardta ſaſtupuje ſaſtojnik ſawoſtajeńſtwa hejtman ſł. pł. Martin Fiſcher w Budyšchinje. Sšud je termiju ſo jednanju wurunenſkeho namjeta dołkníka na žobotu 20. okt. 1928 dop. 11 hodź. pſched hamtſkim šudniſtwom w Budyšchinje do ſale Kehſelekuleršteho domu w Budyšchinje ſwołał. Sšud je ſa dowěrnikow wołtajił: prawniſka juſtizneho radžičela dr. Hermana w Budyšchinje a direktora Sſwoo- ma nčmſkeho towaſtwa na akcije „Spórcneje ruki" ſa tworawy wobſtad w Barlinje NW3. Wjedrichowa haša cžiſło 103. Podłožk wuleza na šudniſtwje w Budyšchinje, ſo mohli wobdźělcni do nich hladaci.

Sšudniſke pschekładowanje leżownoſcow.

Skalwe, nimale 20 tónzow kulke leżownoſcje, po'o Hornjeje Kluſy. Jich hódnoty ſu na 201 799 hr. počaſili. Tam mamarjene twarjenja ſu ſ 6730 hr. do wo- palneje pokładnje ſapiſane. Na pschekładowanje wěſtidu ſchtwórtk 8. nowembra 1928 dop. do 10 hodź. na ſudniſtwje w Budyšchinje, ſtwa 141.

Drjewowa aukcija

ſrjedu 26. ſeptembra 1928 dop. w 9 hodź. w Staršej hoſcženzu w Bukezach 71 metrow palnich kłumpačow. Tute palne drjewo ſeji w gorach, kluſchazych Budyſkej měſchczańſkej radže.

Konkurs.

nad ſamoženjom wikowańſki ſ twarjenymi a drobnym twarami Hiſče Temploweje cžod. Proſbje w Małych Dubjezach je ſud ſchtwórtk 20. ſept. 1928 dop. w 11 hodź. wotewrił a prawniſka Grimma w Budyšchinje na Sčuleńſkej haši 20 poſtajił. Sšud je pčeſaju termiju na ſrjedu 17. okt. 1928 dop. ½12 hodź. a druhu na ſrjedu 12. dez. dop. w 11 hodź., wobej na ſudniſtwo do Budyſchina, ſtwa cžo. 141 ſwołał.

Škarowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Zaneho pschemčnjenje, wobrot ſkoro žadyn.

Dop. ¾12 hodź.: Pschezo hiſchcze žadyn wobrot, płaczińy kaž hač dotal.

Płaczińy na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczińy po złotej hriwnje.

	22. 9. 27	21. 9.		22. 9. 0	21. 9.
Pšenica	206-209	204-207	buny	—	—
rožka	209-212	207-210	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jačmjeń	200-206	200-206	žołte łupiny	—	—
wows	191 201	191-201	zeradella	—	—
kukurica	220-203	206-208	raps. wosušk	19,40	19,40
pšeńč muka	26-29 25	26-29 00	tany wosušk	23,30	23,30
ržana muka	27,50 30	27 29,7.	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14,00	14,00	bérn. kruski	21-21,30	21-21,50
ržane „	14,3)	14,25	ſyno, 50 kg	3,60-4,0	3,4 -3 90
łane ſyrjaſe	—	—	rěsna ſlama	1,60-1,75	1,65-1,80
hróch	—	—	pšeńč. „	0,80-1,00	1,00-1,15
raps	328-330	328-330	owšowa „	0,80-1,00	1,00-1,15
pjetuški	—	—	ječa „	0,80-1,00	1,00-1,15

Płaczińy rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. septembra 1928. Płaczińy po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 835.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěsneje hódnoſce hač do 6 lět	57—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje pičowane starše	46—50
Mjenje pičowane wšěch ſtarobow	38—42

Byki: 625.

Połnomjasne, wuroſcene, najwjetšeje rěsneje hódnoſce	53—55
Połnomjasne, młódše	49—51
Mjenje wukormjene młódše a derje pičowane ſtarše	44—47
Spatne	47)—42

Jałojcy a kruwy: 1062.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěsneje hódnoſce	43—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěsneje hódnoſce hač do 7 lět	33 40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	24—30
Derje pičowane kruwy a mjenje pičowane jałojcy	18—20
Mjenje a spatnje pičowane	—

Čelata: 1500.

Na tłpše wukormjene (2. druž.)	75—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.	68 - 69
Spatne (4)	52—60

Wowcy: 4950.

Młódše a starše wukormjene (1 družina)	66—68
Starše wukormjene (2.)	69—70
Mjen a wukormjene (Märzschafe) (3.)	60—65

Swinje: 10530.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow hač do 1½ lět staro	73—74
Wukormjene	73—74
Mjasne	72—74
Spatne	69—72
Raney a kundrosy	66—68

Nazymski zjězd Zwjazka žonjacych towaſtwow w Budyſkim wokrjesu.

Swjaſk žonjazych towaſtwow je hižo wot někotrych lět porjadnje w najmje ša žobuſtawy jemu pschiſamtnjenych, něhdže 50 towaſtwow w Budyſkim wokrjesu kurſus wotmě, ſo by jednak wo praſchenjach cžaſa we liſchcžijanſkim a ſozialnym žiwjenju dokładnje we pschednoſchkach a wuprajenjach a je pisches pschednoſcherjow ſe wſchelakich ſtron woſmětliči daſ. Sſobuſtawy žonjazych towaſtwow ſu na tuto waſchnje w poſlednim lětdźeſatku wjele pohona naſhonile a dla nawukinjenja w kurjach běšche jim možno, někto ſe ſwojeje ſtrony we ſwojich towaſtwach wo jenotliwych praſchenjach rěčeč, wuradžowacˊ a naſtorkí, kiž běchu žo jim w Budyſchinje dale, do kluka ſtajičˊ. Lětža někto ſ pschemčnjenjom we pschedyſdſtwje naſtate pokoſenje žebi žada, ſo bychu žo ſmuczene naſymſte kurſy ſ wurjadnej ſhromadźiznu žobuſtawow narunałe, dokelž budże žo nimo ſwjeczenych kurſowych pschednoſchkow dotalna naměſtna pschedžnoda kaj. hamtſka hejtmanowa dr. Jungmannowa roſtohnowacˊ a na jeje měſtno ma žo nowa naměſtniza wolicˊ.

Sjěd wotmeje žo wutoru 25. ſept. w ſali Keſeleſkuleńſke w Budyšchinje na Nouarſkej dróſy 7 (niž Sceſtět, kaj běšche žo najprjedy wojſewiſko). Na dnjownym porjedže ſteji nimo rosprawy knjenje dr. Jungmannoweje wo 4. evang. jónſkim ſjědže w Brunſchwi a pschednoſchi knjeſa ſuperintendenta Fröſlicha wo themje, waſnym ſa tuto łčto: „Schto praji Preſſa w Kólnje evangelſkej žonje?" W popołdnišchej ſhromadźiznje, kotraž žo 1/3 hodźin ſapočnje, budże roſmołwa wo praſchenju „Schto je hajenje domjaznoicje?" — To je praktiſke džčło, ſ kotrymž ma žo nětko też w naſchim wokrjesu ſapočeczˊ. K tomu pschiſłuſchnje žo roſſoſnuwanje knjenje hamtſkeje hejtmanoweje pschedyſdſtwu ſwjaſka kuj. wjeſchowku ſ Hanau. Dokelž ma knjeni dr. Jungmannowa dla ſwojeho hibičiweho khutneho džčła wo jenotliwe towaſtwa wulke ſaſtužby a je jim ſe ſwojej wožobinſkej pschitomnoſcu w nich, wožebje pschi wotmeczu mnohich w poſledninaj łetomaj pisches nju organiſowanych kurſow ſa domjace wotbladanje tkorych wſchudžom ſobuſtawam towaſtwow wožobinſku blize ſtupiła, drje žo na tutym ſjědže wožebje wjele wobdźělnikow ſhromadźi.

Wusudźenja.

§ **Jaſtwo ſa wobkhodneho wjednika němſkoſtatneho rataſtſeho ſwjaſta** (Reichslandbund). Drježdžanſki ławniſki šud ſaſudźi 73lětneho rataſtſeho knihjiwjednika Richarda Waltarja Schreibera dla njeſpwěrp a pschekſchiwjenja k 1½ lěta jaſtwa. Schreiber běšche wot lěta 1921 ſ wobkhodnym wjednikom ſaſtſeho rataſtſeho ſwjaſka a jew lětach wot 1925 hač 1928 něhdže 28 700 hriwnow pschekſchiwił.

Z Łužicy

* S Wóſtrowza. Schwórt na ranje wotpali ſo we Starym měſcze pola Wóſtrowza bróžeń kubleria Paula ſe wſchitkimi žnjemi a rataſtkimi maſchinami. Woheń je po ſdaču ſlóſnikow ruka ſałžała, dokelž je ſo pozdźe ani někotrych měſnach nadobo palicˊ. Wobžedžer ma jawěſčene.

* S **Hornjeje Wódrizy.** S lobkomyſlnoſcu žwojeho towaſtſcha pschiňdže ſchulſti hólz Alfred Urban do cžežkeho njeſbožа. Schulſti hólz Rockſtroh napjelni bleſchu ſ karbidom a wodu a ſtaji ju do kuta pschi twarjenju. Na to namołwi małeho Urbana, ſo by ſa bleſchu pohladacˊ ſchoł. Jako žo tón nad bleſchu ſkhili, wona rosbuchny a hólza w mjeſnowczu cžežko ſrani. Sda žo, ſo je wobhi hólz na prawe wóčko wo widženje pſchiſchoł.

S **Hornich Kundraczic.** Na wjeczoru 9. ſeptembra běchu wohnjowni woboru w Drježdžanach na pomoz pschi ſajědowjeſenju ſ plunom ſawołani. S naſcheje wſy wokhadžaja 17½letnim ſłužobna Edita Zibichez běšche po powſchitkownym měnjenju ſmjerčˊ pytała a namałała. Po pohrjeběe žo powědowače, je hoła wje naturiſeje ſmjercze wumrěła. Drježdžanſke ſtaine rěčniſtwo da tehodła cžołu ſeſo wuhrjebnacˊ a pschepytacˊ. Pschi tym ſu ſwěſčili, ſo je pschiſčinu „mjerčze ſajědowjeneje ſ pluwom. Mordarſkuwa komiſija Drježdžanſkeho kriminalneho hamta tajnoſtny pad hiſchcze pſchepytuje.

S **Wjerichnych Kundraczic.** Wjerſchno-Kundracz, lamjeń w krótkoranſkiej Łužicy — abo też „Wulki Kamjeń" mjenowany — ma žwoje wožebite měſtno mjes Kamjeńjemi ſteteje pomjeſnje krajom. Wón njeje ſ łčſom ſaroſcheny a twori nahły, ſtołoty dwojowjerſchčk. Kamjeń je w rjelojtych ſtołpach wotkłčſeny. Na wjerſchču ſtoji trigonometriſke ſnamjo. — Gmejna, kiž je kamjeń we

žiwojim gmejnstim kotku šwěcwika, je žo k zyle wošebje pschipósnajomnemu skutkej rozbudźała. „Wulki kamjeń" je šebi kupila, dokelž bě strach, so jón wotliwarja. Krosjne towarstwo „Sakski domowinski sćkit" je, pschipósnajo tutón pschikładny skutk wulkowonja pomnika, fakotwjenego w historiji a kulturje, wjetschi pjenjes k tutomu skutkej darila, z wumělnjenjom, so so trajna njesranjenosć pschirodźinskeho pomnika do lezowinowstnych knihow sapisa. Hibješiwej gmejnje a jeje ja wulkowanje zjanoscow zahoreinym wjednikam šmě žo k tutomu skutkej pschirodźinskeho schtita sbožo pscherza. S jich rasnym japschimnjenjom je možno bylo, Wjerschno-Kundeacanc. kamjeń nam a pschichodnym spiłam sakhowacz. Sšmě so wocakowacz, so budże ke khěrtym wudawkam też Zitawski wotkrjeny swjask dźiwajo na wunsnam pschirodźinskeho pomnika za zyły krótkoraiński pomjesny kraj pschinoschowacz. To šmě so cżim bóle wocakowacz, hdyž bě je knjes hamtski heitmann Kahman na dźakłódne waschnje pola krajneho towarstwa „Sakskeho domowinskeho schtita" kaž też pola mutskowneho ministerstwa ja sdźerżenje pschirodźinskeho pomnika rěcżał.

* S **Delnjeho Nuppersdorfa.** Sšrjedu wjecżor w 7 hodź. sarasy błysk konjow tudomneho kubleria Hermanna. Kublerjowy bratr konjej z pola cżěrjesche, jako nadobo. bjes teho, so bychu wosebite gmanjenja na njewjedro pokasowale, błysk šapmy a wolcju konjow mori. Hermann padże posłuschnemy k semi, shraba pak so bórzy jeho. Hižom psched letami je žo na tutym městnje podobne njesboże stało. Mjenja tehodła, jo je na tutym městnje zyła podjemska woda, kiž błysk na žo cżekmje.

* Se **Shorjelza.** Tudomna schtitarska polizija saja pschistajenja, kiž je pola Schmirdebergskeje mělschczank-je rady 500 heiwonow pscheschkiwił a na to cżekmył. Jako běchu pjenjesy wschi, njewědźesche šebi bruheje rady, hacż so do Nitzy skoczi. Tam jeho polizija saja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Położenje sakładneho kamjenja ke zyrkwi wustawa diakonissow.) Pschi starej zyrkwi ev.-luth. diakonissinskeho wustawa pschi Budyšskeje dróhy shromadźachu so njedźelu dopoldnja wustawni duchowni se žobustawami direktzije, žorny, sastojnizy a khowanzy k zwjatocżnemu położenju sakładneho kamjenja k nowej wustawnej zyrkwi a podachu so w cżahu na twarske městno, kiž běsche z zyrkwinstej khorhoju, kwětkami atd. zwjedženjsyn wupyschene a hóžeš běchu so diakonissy a hojcżo shromadźili. S pschednoschkom posawnistkeho khóra, liturgije a spěwanjom zapoca so zwjatocżnosć. Rektor wustawa diakonissow farar Ranft rěcżesche so stožujo po zwonje zwjatebo pisma „Kamjeń, kiž su cżeklojo sacżinili, je so rózkowny kamjeń cżelnik" wo nuznosći natwarjenja nowese wustawneje zyrkwje na městno starese a kotrajž ma być sakojena na wěcżne zkowo Boże. Na to pschedcżita pschedsyda pschedsydstwa swjatka sa ev. luth. diakonissnisti wustaw, general wutk. Bazyl wopisma, kiž so do kamjenja samurkowacżu. Pschi kładjenju wopismow do kamjenja wuspěwachu pschitomni „Jeh'ta zwjerdy hród je nasch Bóh sam."

Wšědne njezboża.

Pschi nasymitich manevrach w Delnjej Schlesnjstej dóńdże pjatk na wschelakich městnach k wobhladnym njesbożam, kiž su žebi też dwě cżłowjeskej zjiwjeni k woporu žadałe. Mjes Kupferberkom a Zanezami w Krkonoschach (Riesengebirge) sajrapi pola panzerowetho auta spinadło. Wós cżerjesche z wulkej spěschnosću po nahlej dróhy dele, swutorha někotre dróhowe mějniki a sajdże skónczinje do schtoma. Schtyrjo mużojo wobžadki mózacżnu na zboże se cżasom wotskoczicz a wotendżechu z lózkajimi sranjenjemi. — W **Hirschberku** sajdże wojerski automobil w sawinjenju na khódnik a potorhny twarske roschty. Pschi tym bu 26-lětna žónka tak cżežko sranjena, so w khorownji wumrě. W Lubanju sajdże powěżerski podosyšer se swojim motorskim kokom do automobila a wosta mortwy leżo.

*

Na dwórnischczu w **Lausickich kupjelach** sbrabny pschi sajdżdże Lipsczanskeho cżaha lokomotiva starschu žonu a ju hnydom mori.

*

W **Anspruncu** pola Marienberga w Rudnych horach je tón 64lětneho žiwnoscżerja Engelharda smjertnje kopnył.

*

Młoda jendźelska lětakla padże pschi zwojim drubim lěcże pola **Brocklanda** z lětadłom dele a zo sarasy.

*

W Schěrachowjcem torhoschczu sajdże pschekupz Maks Böhma se Sakonja z motorskim kokom do automobila a storcżi z hłowu pisqeš autowu schkłatu sa schtlenku. Wón so w mjeswoczu sranił a šebi ruku skoma.

*

W Tschoplinje w Rósbórskim wokrjesu kopny tón wobsedźerja hornjeczerje Broga tak straschnje do žiwota, so dyrbjachu wobžarmjonjowego do Barschczowjeje khorownje dowjesć, hdyž bjes nadźije leżi.

*

Pola Schimsdorfa njedaloko Jabloňza w Cżěstej padże 37-letny agent Josef Franz Waltař z Neuzanda z jězdnym kolom a wosta mortwy leżo.

*

Na žiwojim 23. narodnym dnju pschi wotnoschowanju papjerowych rólow sniesbožo w papjernitu w Hornych Wajstrizach pola Sdn'dn'zy w Schlesnjstej majschinist Pawoł Steiwer. Róla jeho tak njeschožownje z semi cżišmy, so so jemu nop pukny, na cżož wón wumrě, tšo jeho do khorownje wjesechu.

*

W wozy na njedźelu 16. septembra sajdże Rigasko-Moskowski cżah na jenym dwórnischczu njedaloko Smolenska do cżaha, kiž tam cżakasche a rozbi posłednje wosy tuteho cżaha. Lec lokomotiwa a prjedne wosy skaiseho cżaha buchu rozbite. Někotre wosoby buchu kranjene.

*

Parnik so potepi — 16 morwych.

Na Huronskim jězoru w Ameriży je so parnik „Manatoo" s 17 muži šulnej wobšadku a 4 puczowaznimi podmórił. Parnik „Manitola" wulkowa 60 hodźin po njeschoku pjecż wosobow z jeneho spkawa. Jedyn z wulkowanych je wumrěł. Schězynacze wosobow njemóžachu dotal namakacż.

*

Na kupje Korsika staj železniskaj cżahaj do so srasyloj. Cżahowy wjednik a 4 dalsche wosoby namakachu mjerwe.

*

Wichorowa katastrofa w Nawjeczornej Indiskej je hischcże hróbnischa była hacż katastrofa léta 1926, towaraz Miami ismcżi. Dozaka je dotal w Floridže, Portoriku Gnadelonje a też na Leewardskich a Virginskich kupjelach **2110 cżłowjekow wo žiwjenje pschischło.** Na kupje Portoriko je 700 000 ludźi bjez bydlenja. Schkodu w Floridže wobliczeja na 30 miljonow dollarow. W zyłej i wichorowu potrjechenej krajinje wjesa je 120 miljonami dollarow schkody.

*

Na statnej dróży s Lěšnizy do Lichtensteina snjesbožaj kamjenjowy rěsbar Pawoł Richard Schwind se swojim motorskim kokom. Lichtensteinska sanitetna kolona dowjese jeho do khorownje. Tam je snjesboženy hodźinu pozdźicho wumrěł. Wsche so smutskach jranił a žebi nop pukny.

*

Sšrjedu na ranje wokolo 2 hodź. sta so w Małej Cżepje pola Rity žmjertne njesboże i automobilom. 49-letny pschekupz Robert Klant a hospežnar Pawoł Uschner, wobaj z Mühlberga nad Labjom, běchtaj, daklž mějesche Klant narodninu, wobkhódnych pschczełow wopytaloj. Uschner wjedźesche automobil, kiž Klantej Blutschesche. Na Mało-Cżepjanskich honach sajdże auto najskerje z njespožadliwoscżu wjednika, do pschibóżneho kamjenja. Pschi snjesbożenju bu Klant z auta wjerhnjeny a wumrě za krótku khwilu. Uschnera pozisija saja.

*

We Wopakej skoczi wowcżerski poż motorowemu kolesarjej Bawnertej z Budyschina do kola. Bawnert pschejědże pża, padże se swojim kolom a rosbi žebi kolenio. Jeho dyrbjachu do Budyschkeje khorownje dowjesć.

*

Jendźelske lětakske ministerstwo wojsewja, so je we Eastchurchu lětadło tamnischeje lětakskeje schule dele padnyło. Lětař, kiž běsche z lětakskim oficerom, so saraši.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrischu wutoru: Pomrócżene, chłódne a schorjate. W Jendźelskej syma a šuchło.

—

Sobotu w nozy žu žo w Nennimannsdorju w Rudnych horach młyn z hospežnjom, Wóhmej kubło we Weiskroppu pola Drježdżan a w Oschatzu wulka skladownja nehbnischeho proviantskeho hamta wotpalile.

*

Pschi manevrach němskostatneje wobory w Schlesnjstej je mjes Kupferbergom a Janowizami spinadło jeneho panzerowaneho automobila sajrajiło. Wós po nahlej dróży z wulkej spěschnosću dele jedżesche a dróhowe kamjenje wutorhnywschi skónczinje do schtoma sawadżi. Schtyrjo wojazy, kotrjż na nim jedżachu, z cżasom wotskoczitwschi žo wulkowachu.

*

W Hirschbergu wojerski automobil pschi sawinjenju na khódnik sajdże a twarske roschty powali. Wótcina žona je so pschi tym tak cżežko sranila, so je na druhi dżeń we khorownji wumrjela. W Lubanju bu powěżerski podosyšer se sranjenym jeho motorskeho kola do automobila hnydom morjeny.

*

Ministerialny direktor Brückner, kotrehoż bě jeho bratrowz psched knjeżerstwowym twarjenjom w Schwerinje se pjenżnim schudom pschebił, je žebi w Barlinskej hrodowskej schrodze w Shnitym jězoru žiwjenje wsak. Każ je žudnistelekańske pschepytanje wupokasało, je Brückner do jězora schot a so z wutšelom do prawehe spanja morił.

Listowanje.

Do Pruskeje. Wuwuczowanje pschichodnych wuczerjow na ludowych schulach stawa so tuchwili na schtyrjoch akademiskich akademiach, w Elbingenje, Kielu, Bonnje a Frankfobrodże nad Mohanom a to w schtyrjoch semestrach. Se wopyt takeje akademije je wopisowa krajneje wyschnje gymnasija, wyschcheje realki, studowanskeho wustawa (Studiendanstalt) abo natwarjazeje schule trěbne. Dźelowy plan wopschija: pedagogiku, tak mjenowane pomocne wedomoscże (filosofiju, pschychologiju, wuczbu wo khrowoże, logiku), sawjedżenje do wyschtawniskich pschecymjetow lubjene schule, podawanje wuczby, cżełace swuczowanje, hdyž a někotre dobrowolne wědomostne pola. — Wuczenje pschistajenje njejsu lubjene sa tych, kiž su akademiju wopytali. W normalnym padże pschistaji so hižo 20 letami w sastojnistwje. Na tym žo niczo njepschemjeni. Ihnjeż tyżasy młodych wuczerjow na pschistajenje cżakali. Se někotre léta smeja wschitzy wuczerjo swoju płacu. Potom bndże schula swoje potrjeby — ktrnje 3000 wuczerjow a 1000 wuczerkow — z nowych wustawow krył. bjecż. Budu žo zyle wěsce hischcże dalsche akademije založowacż. Wo liczbje tutych „nowych" wuczerjow njeje žo niczo wěste postajicż. S tym so zyle wěsce liczi, so budźe Pruska po pschiłudźesniwobodnejo staca Sakskeje swoje akademiskich wuczerjow na ludowych schulach njebe płaczicż hacż dotal. Trjebamy sherbskich wuczerjow wobje w Pruskej. Wynjeż so stat wo šerbskim wuczbnym rał, dha je tola wuczerjej mówju, w šerbskim duchu wo dżecżi stutkowacż a jich šerbsay cżitacż nawuczicż. To jich zyła rosumna pedagogika žada.

Swójbne powěsće.

Sněrowawi: Fryz Jeck z Marku rodź. Handrikec we Budyschinje, — Alfred Handrik z Elfriedu rodź. Jentauerez w Starym Lubjin. — Marczin Striegler z Johannu rodź. Schmidtez w Bistopzach.

Sněrěli: Olfried Richter w Budestzach, 3 l. — Mina Henrieta Dudźina rodź. Wilkenez w Cżornym Noßizach, 30 l. — Alfred Fryčkink, fotograf w Lubiju.

Sněrěli: Alexander Cuka, wyschschi štajer w Němzach, 68 l. — Kschesczan Schambel we Wuller Sdzarach. — Jan Pawlik, korektor na wotp. w Wel Wodże, 68 l. — Oswald Nothmik, murjeschi polěr Hródku, 24 l.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu w Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija" ma wutoru 25. sept. spěwanje. Cyle nuzne je, zo wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjo přiňdu. **Dirigent a předsydstwo.**

Lichań. „Zernička" dla misionskeho wjecżora njewotwa sriedu wjecżor, ale wutoru wjecżor we 8 hodź. pola Bukanec.

Ralbicy. Jednota „Sokol" ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Serbscy pěsnjerjo a hudźbnicy! Spěwarjo trjebamy nuznje **dobre hesło,** narodne, jadriwe a krótke — snano 4 rjadki dołhe hrónčko. Zhrabajće so na to mo k skutkej! Zapósćelće słowa hač do 15. oktobra t. l. na redaktora „Skowrončka". Najlěpše so tam a w Serb. Now. wotcżiści. Hudźbnicy móža po tym hłósnu hudźbu złožić a za měšany khór, b) za muski khór. Termija 1. decembra. Hač do 1. januara 1929 wuběra wuzwolena komisija najlěpši wuspěw a mytuje je z čestnym darom. W mjenje zwjazka spěw. towarstwow **Bjarnat Kral.**

Zwjazk serbskich spěwnych towarstwow. Wulki nazymski koncert (28. nov. w Budyšinje) nastupi Sčěhowace khóry maja so derje nawuknyć: Zerječ. 7, 18 a 20. — Wulka mjenše 1 a 28. — Dołhi wuspěwy čo. 26. K tomu hišče jedyn hektografowany. Kóžde towarstwo chcyło k, wyšš. wučerjej Hajnej w Konjecach (Cunnewitz b. Kamenz) wojewić, kak ko eksemplarow za měšany khór trjeba. — Wuspěwy Zerječ. 10 ma wałce pola słowa „z nóżkami" rěkać: g fis e d e d h. Dirigentoju cheyli na to kedźbować. Z Pilka muzskaj khóraj čo. 14 a 18. Prosy so nalěžnje, zo bychu so towarstwa bórzy do dźěła dale. **Hlowny dirigent.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyšinje. Za bospodarski dźěl: Arnošt Barth w Brěžanach. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Žimnosć

35 kórcow, ze žiwym a morwym inventarom je staroby dla hnydom na předań ◆ Dalše je zhonicże wudawarni „Serb. Nowin"

Dobry pilny

wotrok

so hnydom pyta

Bliše zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Jara derje zdźerżana

sujaca mašina

(1½ mtr. šěroka) kaž też **želez. wobwjertkowy pług** (Wendepflug) a **sylny hospodarski wóz** je tunjo na předań pola **Bruska w Miločicach**

500 ccm NSU

derjezdźerżane, je na předań **Max Seifert, na Kamjenc. hasy 29**

Wupjerki

jenož najlěpšche twory

80 cm šěrokosć m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25

Sprawne šerbske posłuchowanje!

Andr. Kasper

— měšćer A. Jilopp —

w Budyschinje, Burgstr. 11

Handrij Strympa

w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a polstrowane twory

Sym Serb!

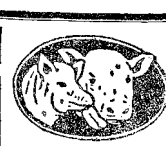

Šwajcarska

Lactina

znamka „Anker"

hižom wot léta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju cželatow a prosatow.

5 kg	4.—	hr. daju	80	Liter	Lactina-mloko
10 „	7.50	„ „	160	„	„
25 „	17.50	„ „	400	„	„
50 „	35.—	„ „	800	„	„

poručuje

Žitny dom w Kamjencu

25. september

je posledni dźeń za tunje skazanje „Serbsk. Nowin" pola pósta. Pozdźišo listynošeř 20 pj. wjacy wobšěra

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 sł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihličišćerja, rep. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinju, Telefon 2697.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěwanje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobličuje. Za rekłamowy w w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po taryfa. w w

Čisło (Nr.) 225 | Budyšin — Wutoru, 25. septembra 1928 — Bautzen | Ł nik 67

Femowy proces w Barlinje.

Pónđelu je žo pśed pśiśiažnym žudom 3. krajnego žuda w Barlinje pśeśeśiwo nêhdyšnemu wyšnjemu leutnantej Nikolajej Reimej, nêhdyšnemu feldweblej Büschingej a hejtmanej Gutknechtej prozeš započał. Tuchi su wobstorzeni, so su nêhdyšnjemu wyšnj

wopaczne, móża ho jenoż je krènjemi žnjemi liežieć. Žito ho njebudże móż do wutkraja pschedacź. W pokuźnym Kawkasu a w Kubanskim kraju su žitne njestajne, mjes tym so ju we Wutrajinje z muwsaczom wjeczernych stronow zjale. Někotrym krajinam zamo hłód hrozy tak wožebje w Chersonskej guberniji, hdźež 300 000 němskich kolonistow bjes khleba.

Tola też druhim stronam z měšnami hłód hrozy. Se wutrajinu ho powź, so je knježerstwo wobsamkło, milijon rublow sa ježiwjenje dźěcźi w stronach, hdźež ho žitne njejsu poradźile, pschiwoliecź. Mjes tym so je ježiwjenitše pschenje na wožach hišcze njerozsajtnjene, je knježerstwo sa ježiwjenje měšćańskeho wobydlerstwa 300 000 tunow pschenicy z wukraja kupiło. Dokelž na wožach nusa knježi, je też w městach zwonka zadto. Placźisny sa khleb, butr, mloko, jeja, hejdnich, jahły a warjenja ho podrożeja.

Wobronjeński program Zjednoćenych statow połnócnej Ameriki.

„Chicago Tribune“ z Washingtona powź, so su Sjednoćene staty dźiwajo na wunoschi Genfskeho wotworonjeńskeho rozsprajenja pschećiwdźenje, so dyrbja bjes kondźenja sapoczeć

tschižati a pomoźne łódje twarić.

Sćěhowaze žadanja so Indowemu zastupjerstwu pschedpołoża:

1. Połnomóc k natwarjenju snajmjenscha 15, po móžnosći 25 dalschich 10 000 tunowskich tschižakow z 21 zentimetrowymi kanonami.

2. Nowotwarjenje sanicźakow a podmórskich cźołmow, tehrunja létadłow a połwětrownych łódźow.

3. Nowoczasne wuhotowanje wójska z natwarjenjom lećich tankow a dalejwjedźenjom mechanisowanja wojskow.

4. Pjećźesetny abo dźesaćźetny program za wudaće 5 milijonow puntow lětnje k wobnowjenju muničijskich składow.

Kaž je Washingtonski „Timesowy“ dopisowaŕ k tomu zhonił, dyrje president Coolidge wójnu tamaźy pak hakle potom senatej pschedpołoźi, hdyž budże pschedhoha za twar wójskeho łódźstwa, po kotrejž na to 15 lohkich tschižakow po 10 000 tunach natwarichi, pschijata.

Krwawne fraženje mjes Hindami a muhamedanami w Indiskej.

Njepschećelnoskeje mjes Hindami a mohamedanami we jendźelskej Indiskej ho njedawaju potłóčeć. Pschi prozesijonje k cześći hindušskeho pschihoha mudrosće, Aganeshe, w Cźe-kaonan je k wulkim nazlukoćam dóšło. Někotři mohamedanjo prozesijonowych wobdźělnikow nadpadnychu a pschihowanych wobraz spalichu, kotryž muža z elefantajej hlowu pschedstajesche. Sćamrjechi ludźi, jwjetscha Hindojo, ho ranichu. Policija je bicikow rozsekała.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Wutora, 25. póžnjeńca

Kleophy.

Ze zběrki „Serbow 365 a 1“.

* 1585 dr. Gregorius Matek (Mättig) w Budyšinje, kiž je 30. měrca 1650 jako wulki šulski doktoŕe! města Budyšina zemrěł, zawostajiwši za gymnazialny cyrkwiny khor (ingriliuarjow) 17 500 tolaŕ a za akademiske studije 9000 tolaŕ. Jeho serbska swójba hišće dźensa wobsteji. Zhubi zahe swojeju staršeju. Mać běše rodźena Penceret, a dźowka přichodneho syna Filina Melanchtona. Studowaše lěkarstwo we Lipsku, Straßburgu a Baselu. Dokelž běše khudy, dźěłaše pódła w čišćeŕni, zo by sebi pjenjezy k studijam zaslužił. Z Basela pućowaše do Franeowskeje, hdźež runje mór žałostnje zakhadźeše. Wróći so do Budyšina a też tu nasta mór, kiž wot lěta 1611 hač do 1614 cychnowaše. Matek wojowaše přeciwo khorosći a zda so wšitkim jako dobry jandźel. Tehodła wuzwoli so do radźinstwa a přepoda so jemu dohławuzwoli so do radźinstwa a přepoda so jemu dohławuzwoli so do radźinstwa a přepoda so jemu dohław

grožany płót słehnył, jako ratak kruwu nimo pśiśicżeri, we kotruż so byk dohlada. So njeby bytej so pśches płót dobyć dał, jemu dejer wobaraśiche. W śiamśnym wokomiźu da so byk do dejerja a jo tak cźęsto franc..

S **Bukez.** Naśicheho lubeho wucźerja knjesa Jśelka je ministerstwo na wupróśinjene służśiśe a zyrkwinske městno w Porśicźanach powolało. Knjes Jśelk so po dwórśanym tudomnym służkowanju hapterje 1929 sałko tam wróśći, hdyż je hiźom jako dobry wucźeŕ dźěłał. Jeho wotkład so tuchy powśichtkownje wobžaruje, wosebje pola nuż Śerbow, dokelż je knjes Jśelt hiścheże wucźeŕ starego raźa, kiż pola nuż w Bukezach lubuja. Hiźo nětko pśicheźenju jemu też w nowym sastojnstwje Boże žohnowanje.

Se **Zickenja.** Pśichi źinjowych rejach sandźenu njedźelu w tudomnym Frjcźeju hoscźeńcu dyrl jedyn hósćz jeneho wobdźerja s Dźiwocźiź s tajkim wotmachom do hkowy, so jeho strachnje krani, so dyrbjesche wón lékarśku pomoz pytaś. Pśicźinna njelubohneho podawka njeje hiścheże znata.

S **Ketlitz.** Pónd źelu na ranje w 2 hodź. wudyri we hrozni tudomneho źiwnoscźerja Trägera woheń a so cźerje na domske wupśeśiśeŕ. Pśichthwatane wobnjowe wobory njesamócku statok pśched spalenjom wuthowaca. Na sboźo wětr pśichódnje dujeśe, so žuśodne twarjenje wohrożene njebéchu. Kak je woheń nastał, njeje hiścheże znate.

S **Bréśiny pola Kamjenza.** Nadupadowanje sa maceże we Bréśiny budźe jutśe hrjedu 26. septembra w 7 góź. źiwe budźe pśichtomny.

S **Kamjenza.** Nadźelu wjeczor dóńdźe bliśko finanzneho hanta k wobchadnemu wjesołu. Wosołowny wóz, kiż bu dla jeho trubjenja trochu njewésta. Auto so jeje schmótkerej, so wona se zwonjim kolom padże a so lohko zrani. Jśone kolo so kśéro wobśichkóźi.

Z **Kulowa.** Swoje mištrske pruhowanje na réźniski pomocnik Comak pśed wikowanskej komoru w Bélisy wobstał.

S **Wojerez.** Ssobotnjiśe źiwinjaze wiki bechu lépśe hacź dotal. Na pśichedań béśche 287 proźatow a 2 béhakaj. Płaćźiny béchu kśéro postupike. Proźata płaćachu 13 hacź 25 hr., béhakaj 60 hr. Kupzow béśche wjele, so bechu proźata bórśy rospśedate.

S **Wojerez.** Na tudomnym dwórniśchu padże piatl 9 metrow dolha śćeńa woźenjenemu żelesnistemu dźělaćerjej Arwoschtej Fischerej na nohu, so jo jemu hwiżdżel pśichi kulzy płama. Po postajenju dra. Dennebauma dowjesechu zmjerzłoźenego do khorownje.

S **Wojerez.** Cźeźby s morstkim kolom znjesoźiś je njedaloko Budyśkina twarśki pśechewaćeŕ Hauśch se žuśodneho Bórka. Wón hiźo nétkore dny bjes wédomja leźi. —

S **Rósborka.** Wyschschi dawkowy sekretaŕ Wottka je k 1. oktobrej do Wrótźkawja pśeśeładźeny.

S **Rósborka.** Paduschi dobychu so w nozy na žobotu do tudomneje evangelskeje zyrkwje a do sarjadnistwoweho twarjenja bratrowskeho wustawa Joar. Woni rosbichu zyrkwine wokno a wulemichu desku s duri. Pśichi žwojim paduschnym dźele źwérźachu žebi s wokśarnej źwérźku. Najśerje s błózkom wotewrichu žebi durje do drastownje, wubichu truchi murje a rospaczichu khamor w drastowni. Nimo rosbiteje wokśarneje vasy dotal njeje śwésćene, schto su paduschi kradnyli. Woni su po źdaću sa pjenjesami schli. Mschi druhim nutsdobyću do bratrowskeho wustawa kradnuchu sa 21 hriwnow listowych znamkow a tójschto zigarow.

S **Drjeźdźan.** Sserbske towaŕstwo „Cźornobóh" towhotuje žebi pśichtodnu žobotu 29. późnjenża w hoscźenju „Balthaus" źwój 39. jałożeńki śwjedźeń. Rjany śwjedźeńśki porjad, s wuwjedźenjom śerbskeje pśichasy śerbskich rejow wésće kóždeho wupytowarja spokoi. Wutrobnje so pśicheproschuja wschitzy Drjeźdźanjzy Sserbja. Wosebje pak pśicheproschujemy nasche bratrowske towaŕstwa i Łužicu, kiż maju Pładnjosć. na niedźelsku khartu k nam dojeć. Cźeź naschich Drjeźdźanskich Sserbow, kotśiż hacź dotal pucź k naschemu towaŕstwu namakali njejsu, wutrobnje pśicheproschujemy; njech so i nami sjednoca, cźejsca naschu śerbsku maćerźnu réć a wasch narod w zusbie.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 25. septembra 1928:

Sobotniše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych .	46,975
1 jendźelski punt .	20,322	100 ćeskosł. krónow .	12,42
100 šwajc. frankow .	80,623	100 franc. frankow .	16,36

Barlinska bursa pśichwaluješe teź wcźera efektam dale postupowace kursy. Wobrot bé wośebje žiwy. Wiki so dołżnymi a rentowymi lisćinami béchu sa to jara mérne a wobrot śwadny, kursy śérce jesłabjene.

Produktowe wiki wostachu teź wcźera jara mśerne. Jenicźki pśicheźu wo 10 pj po zentnarju drózšcho pśicheźowachu. Druhe druźiny žita pśicheźowachu po hobotnischich płaćźinach. Wcźera płaćeśese zentnar

w Barlinje

pśicheźy 10,35—10,50 hr., rožki 10,45 hr.
hacź 10,60 hr., jećmjenża natynskeho 10
hacź 10,30 hr., jećmjenża nałétnjeho 11,55—12,55 hr., wowsa 9,70—10,20 hriwnow,

w Drjeźdźanach (piatk)

pśicheźy 10,75—11 hr. (10,65—10,90 hr.),
rožki 11,05—11,30 hr. (11—11,25 hr.),
jećmjenża natynskeho 10,75—11 hriwnow, (10,75—11 hr.),
jećmjenża nałétnjeho 12,25—13 hriwnow, (12,25—13 hr.),
wowsa woweho 10,50—10,90 hr. (10,50 hr. hacź 10,90 hr.,

w termijowym wikowanju

sa septembar: pśicheźy 11,20—11,22½ hr.,
sa oktober: pśicheźy 11,57½—11,55 hr. a rožki 11,40 hr.,
sa dezember: pśicheźy 11,58¾—11,56 hr., rožki 11,60 hr..
sa nérc: pśicheźy 11,98¾ hr.. rožki pak 11,92¼ hr.

Wichtlajeja

Schoféra, August Fröda w Pśitopizach.
Pohonca, wyschscha hajnkownja we Wojerezach.
Hólca do domu, kotryż może warieć, Deider we Welzej, Hrobkowska dróha 93.
Buchfiśeho, Hohfeld w Budestezach.
Krawśicha, Melchaŕ a synz w Budyśchinje na Drjewowych wikach.
Kowaŕśkeho, Ranfendorf w Mjśkezach.
Wucźobnika kowaŕśkeho, Bothmana w Budyśchinje na Swonk. Lawśkej haju 31.

Na pśichedań:

Wóz dźěcźazy w Bśeh Wodze. Wilhelmowa haja 1.
Kóń, wikowanja s pjwom w Ledźhorjezach.
„ Bieśold w Tśiłamach.
„ 12-létny, hoscźeńc je Schescźowje.
„ kobla, Sećkina, w Khetnje 19.
Kopjel, walachaj, 6 a 7 śtin., w Bśitopizach, Wusoka haja 3, telefon 132.

Esudnišzy na pśicheźadźowanje

hrjedu 26. septembra 1928

w Konjezach pola Rasbitz, kupzy śeńdu so pśichipołdnju ½1 hodź. w Herbśej gaśicźe: schijaza maśchina,
we Wojerezach w hoscźenju „K slotemu kowej" dop. w 11 hodź.: meble, „ćaśańśej strojej, gramofonaj a schijaza maśchina, hospodaŕśki wóz, waga, wschelaka klamowa nadoba, wosły, khaćże, lodowy kamor a maśkowy młyn,

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki su jara žnadne. Płaćźiny skerje sešłabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pśched hodźinu, wošebje posdźiśche termije su śnižene.

Płaćizny na Barliuskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, kowak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 9. 7	22. 9.		24. 9. 0	22. 9.
Pšeńca	207-210	206-209	buny	—	—
rožka	209-212	209-212	woka	—	—
nal. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jećmjeń	200-206	200-206	žołte lupiny	—	—
wows	194 204	194-201	zeradella	—	—
kukurica	206-208	206-208	raps. wosusk	19,40	19,40
pšeńć muka	26-29 25	26-29 25	lany wosusk	23,30	23,30
rśana muka	27,50-30	27 29,75	poom. melasa	—	—
ná. wotruby	14,00	14,00	bérnj. kruški	21-21,2	21-21,30
rśane „	14 30	14,30	syno, 50 kg	3,60-4,0	3,4 -3,93
lanc symjo	—	—	rśana sloma	1,00-1,1	0,95-1,20
hróch	—	—	pšeńć. „	0,80-1,00	1,00-1,15
raps	328-330	328-330	wowsana „	0,80-1,00	1,00-1,15
pjeluški	—	—	ječna „	0,80-1,00	1,00-1,15

Drjeźdźańska burza (24. 9.).

Pšeńca	215-220	bérnjace kružki	25,00-25,50
rožka	221-226	pšeńć. wotruby	14,50-14,90
nałétni jećmjeń	245-260	rśane wotruby	16,00-16,50
nazymsk. jećmjeń	215-220	pšeńćna muka	40,00-41.50
wows	210-218	rśana muka	34,00-35,00
éerwjeny dźećel	200-210	woka	-
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	210-212	hróch	-
suche truhanćki	-	cokrowe truh.	-

Płaćizny réznjeho skotu na Drjeźdźańskich skótnych wikach.

24. septembra.

271 wol., 476 byk., 448 kruw. a jałojc., 749 ćelat., 830 wowc., 3595 swini.

Płaćizy za

woły: 1. 54—58, 2. 44—50, 3. 36—42, 4. 30—34;
byki: 1. 54—58, 2. 44—50, 3. 36—42;
kruwy: 1. 46—52, 2. 37—43, 3. 28—33, 4. 24—26;
jałojcy: 1. 52—56, 2. 42—48;
wowcy: 1. 61—67, 2. 56—60, 3. 48—54;
ćelata: 1. 84—87, 2. 74—81, 3. 65—72;
swinje: (pśez 300 pt.) 74—76, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 73—74, 4. (160—200) 70—72.
Rancy 66—69

Wo Budyskim koporniku.

W póslednim pósedźenju měšćańskich sastupjerjow dźěli wyšschi měšćanosta Niedner, so ma město Budyšchin nimo nétkuž 130 000 hr. na žirowej pokładni, pśichi cźimż pak žirowa zentrala polożu risika njeże, lischeże dalsche 40 000 hr. na druhe měšćańske méšina dostaś. To je potajtim dożyła nétkuž 170 000 hriwnow. Pósledńje 40 000 hr. dźěła so do 31 000 hr. sa podawanje elektriskeho pruda, 6000 hr. sa dawki, 1200 hr. sa plun a wodu a 1700 hr. sa jene wotkasanje.

Město Budyšchin ma wulki sajim na tym, so by so kopornik dale dźěła, dokelż ma to město hewak sa 500 dźěkonjemějazych staraś. Wyšschi měšćanosta hebi myśli, so město dla Budyšcheho kopornika pśechewólkeje schkody njesmėje.

Z Łužicy

* S **Kunnwalda.** Sajaty šapaleŕ Harig je sjedu, pśijachaj jeho do Budyšchina wotwjesechu, so schtyrjoch šapaleŕstwow wuśnał.

* Se **Schumbacha.** Sstrjedu dop. 1½ létnu dźowjećźu raŧaŕskeho dźěłaćerja Engemanna morwu s ułtynskeje hrjebje wućahnychu, kotruż njedaloko bydlenja ninio bźi. Dźěćo je w njewobkedźbowanym wokomiku do wody padnyło a so satepiło. Pospity k saśowoźiwjenju njeměśa wuśpěcha.

* Se **Sakonja** (Sohland). Żandarm saja a pśicheboda hamtśemu žudnistwu w Schćerchowje jeneho tudomneho žiwnoscźerja. Jemu mójachu dopokaśaś, so je w meji, juliju a septembru 1928, stajnje jenu kruwu s paśtnistwa Dürrheimersdorfskeho knjeżeho dwora kradnył. Dwě kradnjenej kruwje namakachu hischeże w jeho hródźi steja, jenu béśche hižom réźniśej pśichedał.

* S **Bjiškopiz.** Pjatk sa tydźeń, 5. oktobra, sawjedźe nasche město sajo žiwoje lětiśki stare pjatkowne wiśi. Tśe stare wiśe wobśejachu wot léta 1403 hacź k wulkemu wohnjej we léce 1813, kiż město śurowje sapuśeźi. Se snowasawjedźenjom tutych pjatkownych wikow dopjelni so nałeżne pśeśeże wobydleŕstwa, kiż dhże rataśke wupłody hnydom wot wuplaćerja kupowaś. Dotalne pónd źelnišcheże wiki, kotreż po léce 1840 sawjedźechu, njejsu sa hospody pśichódne k natupjenju. Biškopizy jara pśichódnje leża a tuż dże źebi nowe pjatkowne wiśi bórzy wjele pśiśeśelow dobudu.

* S **Bjiškopiz.** Knjes wokrjesny schulśki rada Schurig je hacź do 13. oktobra na dowolu.

* S **Noweho Gersdorfa.** Wowcźeŕśki pos pśimitistajerja Freunda, kiż je jeho ramjenko žyna śtukał, je nétko hamtśu jako słaženy spóśnaty. Pśa hu moriti. Mkodu cźłowjek dyrbjeśe so do Drjeźdźan podaś.

* S **Delnich Kundraćźi.** Na Makoschwódnicźanskich honach su w nozy na pjatk 76ćłetneho rentnikostajerja Krawza s Delnich Kundraćźi wobwéźnjenecho namakali. Wón béśche so 28tk 76rtk je śwojeho bydlenja woitkalit a prajił, so do Lubja dże. Jako so wjeczor njewrośał, dźěcźi jeho pśichiwnini pytaćz a namakachu jeho w nozy sa schtom wobwéźnjeneho. Po źdaću su cźejśe myśle starego muża do śmjerce hnałe.

* S **Polcźnizy.** Njedźelu 30. septembra a pónd źelu 1. oktobra budźe w Polcźnizy hermank. Pónd źelu też skótne wiśi.

Hohnstein (Sakska Świca).

Město Hohnstein ma hižo w swojej radnizy krasne tykowane twarjenje, kiż je krótko do wójny s pschetwarjenjom a wotkrjcźom starych stukow nastało. Hohnsteinśka raduiza je znata a wopytowarjo lubosneho městaćka wjeselu so stajnje nad tutym pschinym twarom, kiż tak prawje pokasuje smjsły měšćańskeho sarjadnistwa sa zdźerżenje *měšćańskich zjanoscźow*. Njedawno bu w Hohnsteinie pschi torhoschću lékarnja wobnowjena a też tu buchu stare rjanstyki sajo wotkryte, tak so cźi mnohy, kotśiż Hohnstein wopytuja, něśto na torhoschću sajo pśenjoine tykowane twarjenja namakaja, kiż dawa městaćku wobžetny ras. Krajne towaŕstwo Sakśi domowinśi schkit kaž też krajny hamt sa hajenje pomnikow tśej radźibje k wobnowjenju lékarnje w Hohnsteinie w tutom rjanem wobdźewje swoje pschinoschći podaśej. —

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjeźdźan.** (Nédźuschi sakśi kronprynz jako réčnik.) Nédźuschi sakśi kronprynz a nétśišchi pater Jurij méjesche 20. t. m. w towaŕstwje sa bistopske wukubłanje w Mischnjanskim biskopstwje pschednoschł w sali pschekupzow. Mjeś poćłucharjemi béchu bobustawy nédźuschego sakśiskeho kralowskeho doma, biskop dr. Schreiber a druhy. Pater Jurij réčeśese wo wuwiću wobdźiwośese a wo dokonjenju „wobzdźiwośese".

* S **Drjeźdźan.** (350 lć Hanina zyrkej.) Wobsada Hanineje zyrkwje w Drjeźdźanach śwjeći 7. oktobra t. l. 350-létne wobstacze swójeje zyrkwje. Wotmśeje so śwjedźeńske kemschenje. Pśichi składnoscźi tuteho jubileja, su bohate śwjedźeńśe lopjeno sdotowili.

* S **Kötschenbrody.** (Cźeśo i Łobja wucźahnyli.) Sstrjedu su pśichi pśichistawnischcźu parnikow cźeśo njesmateje žónśeje s Łobja wucźahnyli a je na pohrjebnischcźo dowjesli. Morwa mójeśeše być nétkuž 27 hacź 28 lét stara.

* S **Bretnica.** Tu namakachu pśichi bérnu śberanju wérowańśi pjerśchcźeń, kiż béśche so pśched dźesacź létami pśichi rólnych dźěłach na žamjanym polu śłubił. Wjeśele nad sagonamakanym pjerśchcźenjom béśche wéjo wulke.

* S **Kamjenz.** (120 milijonow hr. sa twarjenje bydlenjow.) Měšćańskeho zastupjerja wobsamtnych schtwórtk po błeschej debacźe, so ma so w Kamjenzu we blišchich 4 létach 10 000 nowych bydlenjow natwarićz. Trébne pjenjeze, 120 milijónow hriwnow, maju so i pożonkami swjeśeć.

* S **Kamjenjy.** (Był nadpadnje 71lětneho invalida). Na Bowmańskich honach 71lětny invalid drjewo sběrasche. W blišcosći paześche so bык, kiž na njeho pschilězża a jeho k semi zbodże. Wbohemu starzej słama so prawa hwizdźel a lěwa noha wyšche kolena.

* Se **Zwikawy.** (Železniske njeszboże pola Mosela psched Budom.) Dnja 14. junija 1928 běsche na Moselskim dwórnischczu próżdny czah twarowemu czahej do boka sajeł. Pschi tutom njeszbożu pschiwdźeschtaj dźěłacźerjej wo žiwenje a dźewjecso dalschi buchu franjeni. Wjednik njeszbożowneho czaha Arno Jakob mějesche so nětko psched Zwikawskim kamtnišim sudom samolwješe. Ssud spójna jeho sa winowateho a sahudźi jeho k dźiwnaj měšazomaj jastwa.

* Se **Zwikawy.** (Ssmjertnje njeszbożik.) Ssrjedu popoldnju wożeschе so na jenym dworje na Glawchawskej dróży 51lětny Herbert Pfeifer po twarowych kaschczach, kiž tam wokoło stejachu. Nadobo kaschcej na hólza padny a jemu nop pukny, so wbohi hnydom mortwy leżo wosta.

* S **Hirschberga.** (Prěni žněj w Krkonoschach). Na wyšschich horach spadny pjatk thermometer hacź na 1 stop. symy. Ssobotu rano sapocza ſ lopka žněj pschełětowacz, kiž leżo wosta.

* S **Barlina.** (Ssmjertny skok je schestehe polkhoda.) Pjatk pschipołdnju wokoło 12 hodź. njesnata żónika je schestehe polkhoda Wertheimez mworoweho doma na Lipscanske namješto dele skocźi. Wona padże na kromu khódnika blisko pschi jenym aucze. Pschithwatany lěkař możeschе jenoż ſkonstać, so běsche żónika mortwa. Krótko do famomordarstwa běsche żona w twarowym donje list pisała, wo kotrymż snathych a pschecželow wo wodaczje prożby sa krocźel, kotrež chze hnydom sczinicź. Sbohom napisa wona swoju posłeduju wolu a sdźeli, so je pola snathych jenjesły sawostajiła. Ma pak ſwojene žyte. Listy namakachu w jeje ruczanej toschzy, kotruż běsche na blidze w hoscenzu leżo wostajiła.

* S **Poisdama.** (Schulu samkli). Ssobotu žu we Potsdamje 7. gmejnsku schulu samknuc dyrbjeli, dokelž je tam wjele schulerkow na natykowage sahorjenje schije sthoriło. Po lěkarskim wuprajenju njejedna so wo diphtheritis.

* S **Osnabrücka.** (Sajedoscenje ſ mjaßom.) Pjatk je w Osnabrücku po wuzkiwanju konjazeho mjasa 10 wosebow a w blišcim Hasbergenje žydom wobolowo pod znamjenjemi sajedoscenja sthoriło. W Hasbergenje je hižom pjatk jedyn muż wumrěł. Druzy skhorjeni njeczuchu tukmilnje w smjertnym strasche.

Wšědne njezboża.

Na dwórnischczowej dróży **we Wojerezach,** hdźež kanalizaziju twarja pschejědze automobil jědne koło, kotrež so po nim satkuny. Kolesaź ſ cźaßom wotskoczi a se strózelemi a wobodrězgami wotehdże. — Blisko Wojerowskeje piwarnje sajědze kolojědny motorowemu kolebarjej do boka. Kolojědny padże ſ koła, dyrі wo schtom a so wobodrě, jeho koło so wobschkodźi.

* * *

W **Małej Nydźi** pola Wojerez hrabny błótowy schtitak jeneho automobila schtwórtk kolojědzeho mlynskeho wobsedźerja Pawoła Kupscha ſ Cźornjeho Khołmza, kiž po Drjezdźanskej dróży do Wojerez jědzesche. Kupscz na to se ſwojim kolom tak njeszbożownje padny, so jeho noha wyšche kolena skama. Wobsedźeć automobila, majer Scholta se Małeje Nydźe, poskicźi franjenemu prenju pomoz. Poldźisko dowjesechu jeho do Lutowskeje khorownje.

* * *

Pjatk wjeczor ſnjeszboži na dróży ſ Hellendorfa do Peterswaldy 30lětny dźěłacźeŕiki wjednik **Fryz Hilscher ſ Hellendorfa** pola Gottleuby se ſwojim motorskim kołom. Wón ſhubi móz nad ſwojej maſchinu a sajedze do schtoma. Skama ſebi ſtawy tak cźežko, so hnydom wumrě. Motorske koło běsche hischcze nimale 20 metrow do pola sajeło, hdźež nimale njewobschkodźene leżo wosta.

* * *

Na pschekhodze jenokolijateje żelesniy ſ Buchſchlaga do Sprendlingena a Oberodu pschejědze wobowoboм cźah automobil inżenéra **Giesy ſ Offenbacha.** W aucze sedźachu schtyri wobozy. Tſi ſ nich buchu morjene, jena cźežko ſranjena.

Žalostna wohnjowa katastrofa w Španiskej.

Jene Madridſte dźiwadło ſo woiraliło.

Dotal 120 mortwych.

Njedźelu wjeczor krótko do ſtónczenja wjeczorneho pschedstajenja wudyri w dźiwadle **Novidades** w ſchpanſkim hłownym měſcze Madridze hróżbny woheń. Jako to wopytowarjo pytnychu, nasta žylna cźišcźenźa k wukhodam. Hačzrunjež hudźbnizy ſpytachu ludźi směrowacź, bu hara cźim hórſcha.

Njetrajeſche hischcze pjecź mjeńschinow a žyle wulke dźiwadłowe twarjenje ſtejeſche w płomjenjach. Wohnjowe woborɲ ſe wschěch dźělow města hnydom pschithwatachu, njemóżachu pak pomhacź, dokelž bo hłowne wrota hnydom ſafuhnychu. **Wobora dyrbjeſche ſebi hakle pucź do ſo palazeho dźiwadła wuruboacź, to trajeſche nekotre hodźiny.**

Tſi mjeńſchiny po wudyrjenju wohnja haſnu elektriske ſwětło, ſo běsche wulka pschihladowarnja jenoż ſ płomjenjemi wobſwětlene, kiž ſ jewiſchcza ſapachu. Hakle na ranje wokoło 1 hodźin bu wohnjowej woborje poradźi, ſo ſ dźěrami, kiž běsche do murjow wubiła, k pschihladowarjam pschedobyczź, kiž w tutej ſakoſinej ſheſi cźachu. Woheń ſo tohodła tak ruczje wupſchestrź, dokelž běsche dźiwadło ſtare twarjenje a khowasche wjele drjewa we ſebi.

Pschi tutym hróżbnym wohnju haſnu najprjedy wyſoke płomje ſ jewiſchcza do pschihladowarjow. Ludźi ſaja hróżba. Mnoſy w hornich ſubjach ſedźachu ſhubichu hłowu a skocźichu do parketa dele a cźežkoſranjeni leżo wostachu. Druzy ſpadachu do parketa, dokelž ſo někotre łuże ſahypnychu. Druzy ſaßo na ſkhodach ſnjeſhożichu. Te běchu pschecźežene a ſo pod cźežu łamachu. Wjele wozobow leżi hischcze mjes rospadankami. Mjes tym ſo płomjenja howrjachu, běsche wobkedźbowacź, kak ludźo jako płomjenjowe ſtołpy wokoło běhachu. Bě zyle njemożno, jim nětkaſ pomhacź.

Na ſanitetnych ſtrażach dóńdże k wustupam, pschi kotrych mohła ſo cźłowjeſkej wutroba ſłamacź. Sta ludźi pytachu ſwojich ſwójbnych. W jenej ſwójbje je žebi njeſhożo 7 ſmjertnych woporow ſadało. Pschi cźekanju a cźišcźenju ſu ludźo we ſwojim ſmjertnym ſtrasche hróżbne njeſkutki wukonjeli. Wjele bu ſ nożemi ſkałanych, potepłanych, kłušanych atd.

Po poſledniczkich powěſcźach je 120 wożobow ſwoju ſmjercź pschi wohnjowym njeſhożu namakało. Tola boja ſo, ſo ſnadź hischcze nětdże 100 dalſchich mortwych pod rospadankami leži. Sranjenych bu nětdże 360.

Napohlad ſnutskowneho dźiwadła po wohnju njehodźi ſo wopiſacź. Że wopraſdźity chaos žehlaznych hrjadow, ſhinjenych żelesnych noſchakow, krwawych drjewjanych dźelow a wokololežazych cźłowjeſtich ſtawow.

Wulke powodźenje w Mexiku.

Pjerć milijonow dollarow ſchkody.

W połodnſchich tónczinach Mexika, wokolo Saugerowina a Tuxpana, pschi połnocznym mórſkim brjohu pola Veracruza, ſu powodźenja wulku ſchkodu nacźinile, wobliczeja ju na 5 milijonow dollarow. Žiwe ſu ſ wulkeho dźěła ſnicźene a wjele twarjenjow je wobſchkodźenych. Sdyżne deſchcze, kiž ſ cźežkimi wichorami pschicźekowachu, ſplazachu żita zyle k ſemi, jako bychu poſtrjeżene hyſe. Rěki ſu wulkowachu pſches brjohi, ſwottorhachu mosty a wobſchkodźichu mnoho twarjenjow, ſwolnoſnuchu tež ſtót ſ hródźow. Petrolejowe towarſtwa we wokolinje La Cuſtezy a Claquiſa ſu najcźežſcho ſchkodowale. Wichor wobſchkodźi pschiſtawne naprawy a ſwottorha cźołmy, kiž běchu ſa rjecźaſty pschicźinjene. Pſchiſtawy Mancanille pječi nawjeczornym mórſkim brjohy ſu tchornuja ſyłne wichory potrjechile. S mutskownym kraiom běchu ſwiſti pschetorhnyjene, ſo njeběſche móżno, zbroſu pschiwożowacź. W pschiſtawje ſtanym dyrbjeſche wſchitkim wobkhad pschiſtacź.

Přilopk.

* **Amerikſki bandit.** S Los Angelesa ſo powě, ſo we jenym wosu cźaha, kiž do San Franzijka jědżeſche, wobstojnjeny rubjeżnik 50 puczowazych wohrożeſche a nuſowaſche jich, ſo jemu 900 dollarow wotedachu. Jako běſche pjenjezy dóſtał, ſkoczi ſ cźaha.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſiſchu ſrjedu:** Kurjazowje, ſo wucźahuje, toła wostanje ſymno, a w nozy ſmjerſi hroża. W Jendźelſtej ſnchu a ſymna.

Njedźelu ½12 **hodźin w nozy je ſo pola Frankfurta nad Mainom na njeſtrażowanym pschekhodze jenokolijateje żelesniy mjes Buchſchlagom a Oberrode automobil inżenjera Giesa ſ Offenbacha ſ wożobowym cźahom pschejěł. Se schtyrjoch wożobow, w automobilu jědżazych ſu ſo tſi morile, ſchtwórta je ſo cźežko ſranjena do khorownje wjesła.**

* * *

Kriminalna policija w Hannoverje je w Bethelnu a cźełe maſchinſke ſkłeźby, 63 ſkłeźbow modella 98, 18 karuſchelnow, 48 kaſchczow munizije ſa maſchinſke ſkłeźby a nekotre kaſchcze munizije ſa infantriſke ſkłeźby ſebrała. Bróńe je ſo pjecza 1922 w Bethelnu ſkhowale.

* * *

W Pelikanſkim ſaliwje w Floridze ſu hiſchcze 200 cźełow namakali. S tym liczba morwych w kamnej ſtrasze na 400 ſtupi. Boja ſo, ſo je ſ wichorom zyłe wobſadźeſche měſtaczka Pelikan City žiwjenje ſhubiło. Po wobſadźenym wobliczeńju je na połnuſe Floridze nětdże 2200 ludźi ſmjerzej poczerpiło.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nowowólby do wokrjesneho wuczerſtwa wubjeła.

Sa nowowólby do wokrjesneho wuczerſtwa wuczerſtwa Budyſkeho ſchulſkeho wokrjeża.

Wolicź maju ſo: 2 ſchulſkaj wjednikaj a 5 wuczerſtwa ludowych ſchulow a ſamnjej licźbje namjeſtnikow.

W Budyſchinje, 20. ſeptembra 1928.

Wokrjesny ſchulſki ſamt.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwuczowanje kóżdu ſrjedu wječor we 8 hodź. w towarſtwowa na Hornčerſkej hasy (Christl. Vereinshaus).

Sowrjecy. Jednota „Sokoł“ ma ſtwórtk wjeczor 7½9 hodź. zwučowanje.

Zwjazk serbskich spěwnych towarſtwow. Wulki nozymski koncert (28. nov. w Budyšinje) nastupja Sćěhowace khóry maja so derje nawukować: Zarja čo. 7, 10 a 20. — Wulka lubosć 1 a 26. — Dobry wječor čo. 26. K tomu hiſče jedyn hlektorgelowar. Kóżde towarſtwo cheyło k. wyſš. wučerjej Hejnc w Konjecach (Cunnewitz b. Kamenz) wojewić, kelko eksemplarow za měſany khór trjeba. — Za Zerjach čo. 10 ma valée pola ſłowa „z nóżcami“ rěkać: g fis e d c h. Dirigentoju cheyli na to kedźbować. Z Pilka mužſkaj khóraj čo. 14 a 18. Proby ſu naležne, zo bychu ſo towarſtwa hórzy do toho dale.

Hłowny dirigent.

Zupa „Jan Arnošt Smolerj“. Nazymske žurne posedźenje budźe ſrjedu 31. winowca popołdnju w 4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje. **Předsydstwo** poje přihłušacych towarſtwow maja wšitcy přihłušnicy być. Dnjowy porjad: a) Naša skutkownosć. b) Hela ſa skutkownosć. c) Posmjertna pokładna. d) Wuhcizny. Popołdnju ½4 hodźin (potajkim do krótkemu wuradźowanju z centralnym wjednistwom.

P. Krječmar, zuſpr.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mato Nowak w Budyšinje. Za lokalny dźěl, a feuilleton: A. Dušman w Budyšinje. Za hospodarſtwo: Arnošt Barth w Brězowcy. Za nawěſcźki: G. Janak w Budyšinje.

B*O*D*E*G*A

w Budyšinje na Mjasowych jatkach 7

zabawny wumělski koncert

Adler-Jirista-Duo

Najtuńše wino w škleńcach.

Stare knihi

wšěch druzin, wosebje časopisy (Łužičan, Łužicu, starše lětniki Maćicy Serbskeje atd.) zběrki pěsnjow a tohorunja kupuje stajnje

Serbska knihakupnja w Budyšinje

Cućiwe nohi

nošа

Chasalla-stupnje

z wutyk. pódsunami a załožkami

Heinrich Mohr

w Budyšinje

při Žitnych wikach rółk Kóżorskeje dróhi

Žimnosć

35 kórcow, ze žiwym a mortwym inventarom je staroby dla hnydom na předań ◆ Dalše je zhonić we wudawarni „Serb. Nowin“

Wóskowane přikrywy

tuńo, kožane łale, sardiny, łoſ. šaty, vitraże, kromki, canki

J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskej hasy 10

Serbske posłužowanje!

Poskićam:

ćelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
swinjnce mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzłe mjaso	punt	**1.00—1.10** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu juſku		**10** pf.
hejdušnu a jatrowu kołbasu		**10** pf.
kołbasowy šmalc		**0.60** pf.
ćopłe kołbaski		**10—20** pf.
wšelaku kołbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rěźniski mištr, na Šuleſkej hasy čo. 1 (Schülergasse 1).

Gumijowe twory

za žony a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měšnć. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Šuleſk. wrotami 9

Kruwa

blizko k *ćelenju je na* předań

w Kačej Korčmje čo. 156

pola Rakec

Młoda wysokosućelna zylna

ćehniwa kruwa

je na předań

w Stróži čo. 7 pola Rakec

Wjele zboża do mandželstwa přeje swojemu starosće

Jakubej Měrćinej

a jeho młodej mandželskej

Jednota Sokoł w Radworju

Nawěšćišći přinjesenja wuzitk

Sobotu 22. septembra zemrě zastupowacy předsyda předsydstwa našeho towarſtwa

kubler Jurij Wawrij w Njebjelčicach

Je naše družstwo sobu założił a běše hač do swojeje smjerće sobustaw předsydstwa. Bóh jemu zapłać jeho prócu w službje towarſtwa a daj jemu wěčny wotpočink.

Njebjelčanska nalutow. a wupožčerna z. dr. ZW. r.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. K.• płaća měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., za póće a pola dowěrarikow 1,20 zł. hř. Do wukraja 16 Kč. Kóžde so. płaći 10 sł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihihdźerja, zap. šr. s w. rak. w Serbskim domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobdźěnje za stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobkedźa. Za reklamowy ći w rjadk płaći so 60 słotych pj. Rabat po tarifje. n ił

Čisło (Nr.) 226 — Budyšin — Srjedu, 26. septembra 1928 — Bautzen — Ł. nik 87

Cyrkej a němskostatna khorhoj.

Barlinski probošcht je žo sapowědźił, ſ twarjenja we Probošchtſkej dróšty 7 němſkostatnu khorhoj wupowěźnyć. Dokelž je žo w Pruſkej ſakoń wudał, po kotrymž na žo po knjeźerſtwowym wukazu na wěſtych dnjach ſ knjeźerſtwowych a gmejnſkich twarjenjow němſkostatna khorhoj wupowěźnyć, je město Barlin probošcha (probſta) wobſkorźiło. Sandźenu wutoru měſeſche žo wuſtud wuprajić, tola wuſtudźenje je žo wotſtorczyło. Twarjenje, w kotrymž probošcht ſwoje ſaſtojnſtwo wukonja, měſtu Barlinej ſłuſcha a Barlin je w leżownoſtnych knihach jako wobſydźeſer ſapiſany. Probošcht ſmě jenoż w twarjenju bydlić. Probošcht njeſmě žo po laſkim ſapowědźić, němſkoſtatnu khorhoj wupowěźnyć. To pak je hač dotal cźinił, žo na to powołaju, ſo prawo na twarjenje dale žaha, ſo je wono wjeźeſtwo ſtareho kurfirjeńcha a ſo dyrbi ſyła, ſo by žo zyrkej ſtracha roſchěſpjenja ſminyła, ju wot khorhojneje ſwady wotdźerżeć.

Prozeß je žo tež w tym naſtupanju pſcheměnił, ſo je probošcht, ſo by ſwoje wuprajenje pohnił, ſo jeho prawo dale bydleńſkeho prawa žaha, wobſadomaj ſiwj. Mikkawſcha a ſiwj. Marje pſchipowědźić dak, ſo matej na ſakožku ſtarych liſcźinow tehorunja prawo na probošchſtwo. Wjele žo wo wjeźeſtwach a duchownſkich dokhodach rěčeſche. Rěčnik dr. Lindner, kotryž město Barlin ſaſtupowaſche, praji, ſo dyrbi žo khorhojna ſwada tež po ſrjedźowěkowym prawje, na kotrež ſo probošcht powoluje, jaſnje ſa město Barlin a němſki ſtat roſsudźić, dokelž dyrbi wjeźeńnjeny knjeźſtwowe a ſnamjo wjeźeſwoweho knjeſa na ſwojim twarjenju pſchibić. Město Barlin pak chże nětkole peaſchenje roſsudźene měć, hač twarjenje Barlinej ſłuſcha a ſkorźbiny namjet na to wupſcheſtrje, ſo dyrbi žo ſwěſcźić, ſo wobadže nimatej ſaneho prawa na twarjenje. Na podłožku tehole namjeta je prozeß wotſtorczi.

Němſkonazionalni ſa Stahlhelmowe ludowe požadanje.

Němſkonazionalna ſtrona Stahlhelmowe ludowe požadanje **podpjeruje**. Wona žada, ſo bychu žo parlamentowe **prawa ſamjeſomake** a ſo bychu žo ſa to prawa němſkeho **preſidenta** roſcźerſe.

Stresemannowa ſtrowoſć ſo dale polěpšuje.

Profeſor dr. Zondek, kotryž je dr. Streſemanna na jeho puczowanju do Pariſa pſchewodźał, po Streſemannowym pſchecźu pſchichodny pjatk do Baden-Badena pojedźe, ſo by ſtrowotny ſtaw němſkeho ſwonkowneho miniſtra ſnowa pruhował. Profeſor Zondek budźe w Baden-Badenje hromadźe ſ tamniſchim Streſemannowym lekarjom dalſche leſowanje khoreho roſpominać. Pſchi tymle roſprajenju žo praſchenje roſtriża, hač ſmě žo dr. Streſemann 1. nowembra ſaſo k ſwojemu ſaſtojnſkemu dźěłu wróćić. S dobom žo roſsudźi, hač dr. Streſemann dale w Baden-Badenje k wulěkowanju woſtanje, abo hač dyrbi ſo do hinaſchich ſtrowotnych kupjelow podać. Dokelž je po poſkednich powěźezach miniſtrowa ſtrowoſć zyle ſpokojaca, a dokelž jemu Baden-Badenſka ſtrowotna woda ſara derje tyje, měrija, ſo budźa jemu lekarjo radźić, ſo by dale we Baden-Badenje woſtał.

Ze ſakſkeho ſejma.

Sozialdemokratiſka ſtrona je ſakſkemu ſejmej napraſchenje ſapodała, w kotrymž žo na podawki pſchi pſcheſadźenju ſaſtojnikow poczahuje a wotmolwjenje žada, hač je knjeźerſtwo ſwólniwe pſcheſadźenje wróćeć. W napraſchenju žo dale praſcheja, hač je knjeźerſtwo hotowe, pſcheſtwo policajſkemu preſidentej Kühnej diſziplinarne jednanje ſawjeſć a wobſtorźbu pola ſtatneho rěčnika ſapodać, dale hač pſcheſtwo wyſchſchemu knjeźerſtwowemu radźićelej Sievertej diſziplinariſzy ſakrocźi abo wobſtorźbu pola ſtatneho rěčniſtwa ſapoda.

Němſkonazionalna ſejmowa frakcija je knjeźerſtwu napraſchenje pſchepodała, w kotrymž knjeźerſtwo na podawki ſſeda kommuniſtiſkeje młodźiny, kotryž je žo 2. ſeptembra w Drjezdźanach wotmětł, kedźbliwe cźini a žo knjeźerſtwo praſcha, hač je ſwólniwe bjeſtrach ſtaczanowu ſ khmanymi napraſcha pſcheczíwo wotſwětowanju taſkich podawkow ſchkitaczi.

Wulke lětadło „Deutſchland“ ſo ſpalilo.

S Arnsberga žo 25. ſeptembra powě: Dźenja pſchipołdnja je wobkhadne lětadło „Deutſchland“ Němſkeje lětarſtwowoje hanſy, hdyž do Barlina leczeſche, dla motorowe wobſchkodźenja k ſemi pſchiſtajiło. Hdyž běchu puczowarjo a wobſkadła ſ lětadła wunděli, płomjenja ſ njeho ſapnychu a jo ſnicźichu.

Kaž žo dale powě, ſpalene lětadło po cźarje Paris—Barlin lětaſche. „Deutſchland“ je ſwotrowſka maſchina wulkolětadła „Hermann Köhl“. „Deutſchland“ ſ wóſom puczowarjemi a ſchtyrjomi muženi wobſkadła ſ Pariſa do Barlina leczeſche a bě wokoło 11 hodźin dopołdnja leczenje pſchetorhnywſchi w Kölnje pſchiſtajiło. Sſo ſnowa na leczenje puſcheźiwſchi lětadłowy wjednik Polta phtny, ſo motor njeporjadnje dźěłaſche. Tohodła ſo roſsudźi, blíſko Dortmunda w Arnsbergſkim ſ. honach žo na jedyn brjoh puſcheźeć. Hdyž ſo lětadło na ſemju žadźi, ſo w nim ſedźaze wožoby ſmotachu a ſo ſ dźěła na dno cźitnychu. Sdobom lětadłowy wjednik phtny, ſo ſ motoroweje khapy fur ſtupa. Tohodła puczowarjow namołwi, ſo bychu ſkoku wuléſli. Hdyž běchu puczowarjo a wobſkadła ſo wukhowali, na dobo płomjenja wubźapnychu, kotreż ſo bórſy na zyle lětadło wupſcheſtrěchu. Prjedy hač pomoz pſchikhmata, bě ſo „Deutſchland“ do cźiſta ſpaliła.

Spalene lětadło je ſo hakle pſched nětkotrymi měſazami do ſłużby wſako. Běſche Junkerſka maſchina najnowiſcheho typa a měješe měſtnoſć ſa 15 puczowarjow. Arnsbergſka wohnjowa wobora a dobrowólna ſanitetna kolonna ſ nakładnym automobilom pſchiběžeſchtej. Poſtrěhniſcha pak njetrjebaſche ſapſchimnyć, dokelž běchu puczowarjo njeſranjeni woteſchli, khiba ſo běchu žebi nětkotſi ſkotu cźežaju kožu lohko wobdeřeli.

Nowe mzdowe wojowanje w Porhurſkej.

Tſi ſwjaſki metallowych dźěłacźerjow w Poruhyrſkej ſu mſdowe dojednanje ſ 15. dezembra 1927 wupowědźiłe. Sa wſchitkich dźěłacźerjow pſches 21 lět ſo na hodźinu 15 pjenježkow wjazy mdy žada. Pódła teho žebi ſwjaſki wumenjeja, ſo budźa dalſche namjety k lépſchemu wuttwerjenja mſdowego tarifa cźinić.

Zajataj Němcaj w połodniſcej Tirolskej ſo z jatby puſcźiłoj.

Nětyduſchi ſekretar tiroliſkeje ludoweje ſtrony, Michał Walſertheiner a Bertha Köſſlerowa, kotrejuž bě italſka roſchěrjeńſka ſujaſka, haj ſo na ſwobodnu pſchiſtajiła. Wobſtorźba, ſo ſtaj liſiy a dźěłerſki wo wobſteinoſcach w połodniſchej Tirolſkej pſches njeſy pſchejmykałoj, njeje ſo hodźiła ſdźerżeć. S woběmaj jatymaj, kotraj ſu najběſchej Bozenſkej towarſchnoſcji pſchiſłuſchataj, ſu brutalnje a hrubje wobkhadżeli. Haczrunje běchtaj pſchepytowarſkaj jataj, ſu jeju ſ niſkimi pſcheſtupnikami hromadźe ſawrieli.

Zeſtupanje domowinſkich woborow a republikanſkeho ſkitaccho zwjazka 7. oktobra we Winſkim Nowym Měſcźe.

Wo cźehnjenju ſozialdemokratiſkeho a kſchesćijanſko-ſozialneho wójſka 7. oktobra do Winſkeho Noweho Města je ſlědowaze ſłyſchcź: Domowinſke wobory ſu pola direkzije ſwjaſkowych żelezniżowu ſadale, ſo bychu ſo wobżebite żeleſnize cźahi ſa transport 12 000 muži pſchihotowale. 10 000 muži dyrbi ſo ſe Schtyrſkeje do Winſkeho Noweho Města dowjeſcź, 2000 ſ awſtriſkich měſtnow, nětkle 6000 muži ſo ſ nakładnymi automobilemi, motorſkimi kokami a jéſdnymi kokami pſchijowje. Wjednistwo domowinſkich woborow dźe tak luſcho hromadź 18 000 muži ſwjeſcź.

Napſcheczo prjedawſchim planam ſo nětko ſ kruhow domowinſkich woborow ſłyſchi, ſo njeje wotmyſlene, po kluwnych dróhach Noweho Winſkeho Města cźahnyć. Jenoż na turnowanſchcźu ſo ſhromadźiſka wotmeje. Na to domowinſke woborу hnydom ſ żeleſnizy poczahnu.

Republikanſki ſchkitaczy ſwjaſk je hač dotal pola ſwjaſkowoje żeleſnizy 17. wożebitych cźahow ſa 7. dźeń oktobra ſkaſak. S tymile cźahami móże ſo 40 000 hač 50 000 muži do Winſkeho Noweho Města dowjeſcź. Wſchitkich tych republikanſkeho ſchkitaczeho ſwjaſka dże dale 20 000 hač 30 000 muži ſ nakładnymi automobilemi a pěſchi ſ industrijowoje wokolnoſcje Noweho Winſkeho Města wotpóſłaċ, tak ſo by ſo 70 000 abo 80 000 ſchkitaczych ſwjaſkarjow ſhromadźiło.

Hospodarſka ſpionaża w Čechach.

„Wjeczorne Cźeſke Sſowo“ pſiche, ſo ſu we wěſtym hoteli w Cźoplizach-Schanowje wěſtego Wilhelma Pſaffa ſ Běſeje Wody w pruſkej Łužicy ſajeli, kotremuż ſu dopokaſali, ſo je khmanych ſchkleńcźerſkich dźěłacźerjow wabił, ſo bychu do Němſkeje wuczahnyli. W tamniſchich pſchemyſłowych kruhach je tole ſajeze wulke ſpodźiwanje ſłudźiło.

Kaž je „Wjeczorne Cźeſke Sſowo“ ſhoniło, wjozy tajkich agentow do Cźech pſchikhadża a ſ wyſokej mſdu ſchkleńcźerſkich khmanych dźěłacźerjow do wukraja wabi. To ma ſe ſcźěhnyć ſa cźeſku induſtriju. W Schwedſkej ſ pomozu cźeſkich ſchkleńcźerjow ſchkleńcźane twory dźěłaju, kotreż wudźěłkam ſ Cźech na ſwětowych wikach wuſpěſchnu konkurrenzu cźinja. Pódła teho ju cźeſke ſchkleńcźerńje ſe auſtralſkimi hoſpodarſkimi ſpionami ſapkarjene, kotliż ſo dźěłarſkich potajnſtwow cźeſkich ſchkleńcźerjow mozuja. Pſcheczíwo zuſym hoſpodarſkim wobſkorjenjam ſo cźeſko ſakroczyć hodźi, dokelž w Cźechach nimaju ſakonjow ſ kotrymiž mohli wnkrajanam ſpionażu poczeſcź.

Kriza we wolbronjenju.

Parijſke nowiny ſu ſjawnoſć ſ powědźu pſchejſchłapile, ſo je ſo Franzowſka roſsudźila, prózowanja we wolbronjenje ſajaticź, dokelž njejſu ani ſnjeńe, ani ſaneho wliwa nimaju. Dwě pſchicźinje ſo ſa to njemjetej: Najprjedy ſapowědźenje Sjednoczenych ſtatow połnoczneje Ameriki ſ franzowſko-jendźelſke łódźiwowe dojednanje jako podłožk ſa dalſche prózowanje pſchijeczi. S tym bychu ſo Sjednoczene ſtatu, jene ſ najwjetſchich namórſkich mozow, a Ruſka, jena ſ najwjetſchich nakrajnych mozow, pſchi dalſchich prózowanjach njewobdźělile. **S druha njemože Franzowſka pſchipuſchczicź, ſo Němſka pſched Swjatſkom Ludow we wězach wolbronjenja jako roſrjaſany ſudnik wuſtupuje a Swjatſej Ludow někajſi moraliſki ultimatum pſchedpoloži.**

Franzowſki wolbronjenſki wotpóſłanz **Paul Boncour** tehodła wolbronjenſkeje kommiſiji praſchenje pſchedpoloži, **hač ſo proża płacźi, tule wolbronjenſku kommiſiju podleſcźicź**, dokelž ſu tola wolbronjenſke prózowanja k morſkemu dyrkej doſchle. Jako poſkledni ſrědk dyrbi ſo nětko ſjawne ménjenje namołwicź, ſo by na knjeźerſtwa cźłocźiło. Skoro wſchě ſtrony wſchěch krajow maju wolbronjenje na ſwojim programje jako jedyn ſ najważniſchich dyrkow ſłeju a tohodła tole praſchenje ſmitſkowinopolitiſki a wólbny agitatoriſki ſrědk pſchedkjaja, ſ kotrymž dyrbja knjeźerſtwa nježeć.

Zjednoczene ſtaty Francowskej a Jendźelskej wotmolwja.

Po wudawanju ſ wobhoniteje ſtrony dże knjeźerſtwo Sjednoczenych ſtatow połnoczneje Ameriki Franzowſkej a Jendźelſkej po wośſewjenju jeju łódźſtwowneho dojednanja nołu póſłaċ. Praji žo, ſo budźe nocźine wopſchijcze rafne a wótre. Sjednoczene ſtaty Franzowſkej a Jendźelſkej ſdźěła, **ſo dyrbja ju ſapowědźeć, ſo by jedyn europiſki ſtat jim pſchedpiſaċ, kelko a kajſe wójniſke łódże dyrbja dwaricź.** Dojednanje mjes Franzowſkej a Jendźelſkej žo jako poſpyt wobhladuje, wobaj ſtataj na morju njeſranſliwej ſcźinicź a ſdobom ſakitanje Sjednoczenych ſtatow poſtkabicź. Sjednoczene ſtaty dyrbja dla ſwojeho geografiſkeho położenja ſanje ſiejeć a njeſmědźa žo ſ jendźelſko-franzowſkim łódźſtwowym dojednanjom ſwjaſacź dacź. Sjednoczene ſtaty chżedża dospołnje njewoniwiſne wot druheho ſwěta bycź a žo njedadża do wukrajnych ſwjaſkow ſaſchmatacź. Preſident Coolidge je hižo nocźiznu nacźiſki pſchihłoſował.

So by žo jendźelſko-franzowſkemu wójniſkemu łódźſtwu wacha dźerżała, dżedża amerikaniſke wójniſke łódźſtwo ruce pohybnicź. Saſtojnizy amerikaniſkeho wójniſkeho a łódźſtwoweho miniſterſtwa ſu pſcheſpjewdźeli, ſo dyrbi ſo wjazy panzerowanych pſchihłokow a pomozowych łódźow w bliſcźinach cźaſu natwarićź, jeli ſo dżedża Sjednoczene ſtaty jenoż trochu wuſne ſakitanje na morju měć. Dale ſu ſaſtojnizy wójniſkeho miniſterſtwa a ſapóſłanzy ludoweho ſaſtupierſtwa pſcheſpjewdźeli, ſo je cźaſ pſchiſchoł, ſo wójſko wulke hromady nowocźaſneho wuhotowanja w ſajinje wójniſkeje hotowoſcje kraja dokanje. S tym bychu ſo **letne wudawki** ſa narodne ſakitanje na tſi miliardy hriwnow powyſchile.

Zjednanje mjez Serbami a Khorwatami.

Juhobskowjanski ministerski přehladowar dr. Korošcheż je redaktorej nowin „Independence Belge“ rjekł: „Na tym wjeje dwělowacz, so bo bórzy sjednanje mjes Beogradom a Sagrjebom zapoczinje.“

W juhobskowjanskej sjowowjesći žehi hižo dlěšchi czas powědaju, so knjezerstwo pschemjenjenje nětczischcze zentralistiskeje wustawy w smyśle oppositizielkeje katarkko-demokratiskeje koalizije pschihotuje. We tymle wotmyślenym pschemjenjenju wschak hischcze njeje wjele wěstego znate, jenoż to wěza, so bo liczba wokrjesnow abo zupow, kotrychż je dżensa w zyłej Juhobskowjanskej 33, chětrjo sminjeschi.

Ssarajewiska „Wjeczorna Pósta“ je powěsć pschinjesła, so by bo po nowym knjezerstwowym planu Juhobskowjanska jenoż do 12 zupow rosdżelika. Pschedwójnska Sserbija by bo do 3 zupow rosdżelika, bo połnócznje, rjedżnje a poładnjoczeje. Wojwodina je Ssrěmom by dwě zupje tworila, Khorwatska a Ssławonija tehorunja dwě, Dalmazija ſ Czornej Horu a Herzegowinu też dwě. Bosna by by bo dweju zupow dżelika a zyły słowinski kraj, nětkole do dweju wokrjesnow dżelony, by bo do jeneje zupy sjednocził. Tele župy bychu wobschěrnu sarjadnišku samostatnosć dostałe, njebychu pak méle sakonjedawaze sastupjerstwo abo zjemiki. Na finanzným samosarjadnistwje bo hischcze dżeła. Knjezerstwo po skónczenju wschěch pschihotowańskich dżełow je wschem politiskim stronam, też oppositizielkim, pschedpokoja a je namołwi, so bychu kobudżełałe. Każ bo sda, ſu ſ knjezerstwowych stronow hižo radikalojo a słowinska Korosczanska ludowe strona sa tórle plan dobrjeli. Sa Korosczan by do skutka stajenje tehole plana wulke dobrjeze wospanmiło. Schrěż muhamedanow naſtupa, je njedawno jich wjednik dr. Spaha rjekł, so je naczisk nowego sarjadowanja stata widżał, so pak ſ nim njeje spokojom. Naczisnjenje wobrazjenje by pschecziwjenje muhamedanow nadeschło, dokelż by bo jich politiſki wliw ſ rosdżelenjom Bosny na dwě župje zhěrno poſtabił.

Jara wažne je też praischenje, na kake stejischcze by bo najpschecze naczisnjeſi ratarisko-demokratiſka koalizija stajiła. Knjezerſtwowe kruhi měnja, so by ratarisko-demokratiſka strona dybriała pak naczisk pschijeczej, pak ſwoje napschecżne nanjezby pschedpołożicz. Oppositizija pak nětkole mění, so by wo naczisku, nastupanym pschemjenjenje wustawy, jenoż potom mohła jednacz, łódy by naſtork wot druheho knjezerſtwa cżinicza wusthol — tudy wot krala a łódy by wo pschemjenjenju njerozhudżiła nětczischa ſtupschtina, kotraż b yło dyrbjała pryedy rospuschczicz.

Turkowska żada, so by bo jei ſultanowe wobſedżenſtwo w Albanſkej wróczilo.

Turkowſke knjezerſtwo je ſ wosebitej notu wot albanſkeho knjezerſtwa żadało, so buchu bo Turkowſkej nědżuſche ſultanowe kubła wróczile. W tymle prjedawſchim ſultanowym wobſedżenſtwje je wjele wažnych petrolejowych polow blizko Sseleniju, kotrež je albanſke knjezerſtwo tkalkenu towarſtwu pschenajało. Wódła teho Turkowſka 18 miljonow ſlotych ſkalkow żada, kotrež ſu nětkole w ſarjadowiſnje albanſkeho finanzneho miniſterſtwa a kotrež ſ pschedacża nětdżuſcheho ſultanowego wobſedżenſtwa abo ſ wobſedżenſtwa bobuſtawoho jeho ſkójſkeho pokhadżaja.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Srjedu, 26. póžnjeńca.

Cyprijana.

† 1885 Handrij Glaser w Bóšecach, jenoż 15 lět stary, ſésła. Skhori na khłowjacu khrorosć. Żana lěkarſka pomoc njemóżoše jemu pombać. — Mać sama z bolosćiwej wutrobu jeho hladaše. Do swojeho poſledniſcheho wudychanja swoju lubu maćeř hiſće jenu wokoſoſche prajiez: „Mjeno Knjezowe budź do wěčnoſche khwalene!“ — Serbscy ćeſłojo njeſechu jeho ke rowej na Poršiske pohrjebniſčo. — Takle ſtrowja też rowej na Poršiske pohrjebniſčo. — Duſa ſerbſkeho luda naſi katolscy ſerbscy bratřa! — Duſa ſerbſkeho luda je wšudżom ta ſamsna pobożna, jenoż, zo je ſebi ſama ſwěrna. — Młody Handrij běše přikładny młodeńc a syn. — Też wo nim Pětr Młónk we rjanem kěrluſu ſpěwa. — Je ſo jemu zalubił każ wěſće nam wſitkim. Pětr Młónk běše tehdy 81 lět ſtary. Nětdże lěto pozdźiſo je nahle zemrěł a ſoł swój puć za młodym Handrijom.

1896 ſerbſki koncert w Drježdżanach.

1904 poswjeći ſo Maćičny Dom w Budyšinje.

† 1729 Jan Bohuwěr Smus, farař we Meuro pola Kemberga — ſerbſki rěčnicař a ſlownikař.

1900 wotmě ſo ſwjedźenſ 25. ſpiſowaćelſkeho jubileja Ćišinſkeho.

Won, won nětk, wy ſłużobne dźowki!
Len bruni žno hłowkaty,
Tak pilnje kaž dźěłaju pčołki
Tón torhać my budżemy.

Přaſć budżemy wjesele potom
Nic ćeńki na koleſka.
A nichtó ze ſlěbrom, złotom
Nam płótno njezaruna. H. Zejleŕ.

Młody — ſtaja hrody; tary — ſtaja mary.
Serbſka mudrosć.

*

— **We wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +1-2, thermometer wo dwjo +1-12. — Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +1-4, thermometer w nozy +1-4. Wuhłady na ſuchje, hyrune, hewak mało ſo pschemjenjeje wjedro. Nałche wjedro ſaſo wyſchina wobkuſzuje. S wjeczora pſchikhadżejo ſłaba hacż do łodżiteho morja. Wo dnjo na ſłónzu dże trochu wocżopli. Tola w nozy hroża nam ſamo ſmjerſti. W Franzowiſkej w bóle ſymniſchich wyſchinach ſu hižo hacż do 8 ſtopjenſow ſymy měli. Wokolo njedżeje najſterże wocżopli a ſo ſaſo do deſchczowanja da, pschetoż nětko ſmjeje nałche wjedro bóle njewobſtajnu ras. — Jutſtje ſchtwórk jſhadża ſłónczko 5,55 hodź. a khowa ſo 5,46 hodź. Mężacżk ſkhadża na wjeczor 5,34 hodź. a khowa ſo na ranje 2,36 hodź.

— **Cżežke njeſbože ſ automobilom:** ſta ſo wczera popołdnju w 2 hodź. na Drježdżanſkej dróhi pſched autowej wupoſrjedżerjom Lehmannez bratrow. S leżowniſcheje wujeżdże wožobowy automobil jeneho tudomneho wobydlerja, kiž ſo na lewo ſawinu, ſo by do města jěł. Jón ſtyrachny druhi wožobowy auto, kiž po Drježdżanſkej dróſy tehorunja do Budyſchina jědżeſche. Se ſrażenjom ſo poſledniſchi wo dróhowy ſchtom wjerchny a ſo ſkhnje wožoſchkodźi. Se 4 nutſkadżejazych bu 1 wožoba cżežko a 2 wožobje lohko ſranjene. Sranjenych dowjeſchu ſ thorobnym autom dobrowólnieje ſanitetneje kolony Cżerwjeneho ſchkiża do měſchczanſkeje khorownje. Wina na njeſboju pada pjerza na wjednika wobſchodżeneho woſa, dokelż je wón po wuprajenjach ſwědkow pschepěſchnje jěł. Każ ſhonimy, ſtuſcha wobſchkodżeny wóſ pſchedewſtajeſej Budyſkeho měſchczanſkeho autobuſoweho wobkhoda Jenſenej.

— **Motorowy koleſař powali ſtarſchu żonu.** Wječera wjeczor wokoło 7 hodź. potorhny motorowy koleſař ſtarſchu żonu, kotraż dżyſche ſchiżinſchcżego mjes Mollkowej a Sahrodnej dróhu pſchekrocżicz. Wobżarjuminna ſłama żehi pſchi padnjenju nohu a żehi lěwe ramjo wuſtorcżi. Winu na njeſboju ma ſpóſnaty motorowy koleſař, dokelż njeje ſatrubił.

— **Wodżiwjereho byka ſatrělichi.** Dżeńſa rano wokoło 7 hodź. wutorhnu ſo na Pauliſkej dróſy hat, kotrež běſche tudomny rěſnik Michaſ Schneider w Bórku ſwojemu ſwójbſkerjomaj. Wodżiwjerne ſtoczo, 'iž běše k rěju poſtajene, cżerjeſche po Pauliſkej a Hindenburgſkej dróſy dale a ſabórza ſtómżnje na łuku ſ boka Pauliſkeje dróhi. Wſchitke poſpyty, ſo bychu byka ſaſo pod ſkhlew běchu podarmo, dokelż je ſkómżnje knjes rěſnikſki miniſter Specht, kotrehoż běchu ſłaſali, dla wěſtoſcze ſ łukow ſaſtrěli, kotraż derje ſtrjeſche.

— **Tragiſku ſmjerć mamaka** tudomny fabrikant wotmjanych tworow Oskar Oſiwald, kiž běſche naładne wohoſpoda w Budyſkim tekſtilnym pſchemyſle. Wobſtoi ſwojeho mana je wón powjeſchił a wutwarił, tak ſo jimo do mjezinaczejſchich zyleje Łužiſzy kluſcha. Wón zhonu blěſchi cżaſ na wutrobu cżerpjeſche a jeho Boża ruczka ſoju, dokelż běſche ſo nad ſnadnym wobkhodnym pſchecży wſe pſchejara roſhnewał.

— **Jutſtje ſchtwórk je konzert Domſkich ſpěwakow!** Jutſtje ſchtwórk wjeczor we 8 hodź. ſpěwa ſwětnoſtajowy chór pod nowjedowanjom ſwojeho wuſnamnjeho dirigenta Gregeja Jarowa. Khór ſpěwa dopołnje nowy program Saſtupne liſćiki pſchedawa konzertna direkzija Korle Jana Gubera na Seminarſkej haſy 8. Tehorunja budża pſchecże liſćiki pſchi wjeczornej pokładni dohacż. Njedźiwajcy teho pak je kóždy proſchemy, ſo by ſebi liſćik w Gubery wobkhodże kupił, dokelż je, każ ſtajnje pſchi konzertach Korſakow, wjeczor wulka cżiſchczenja. Konzert dyrbi ſo ſ dypkom we 8 hodź. ſapoczeć a wopytowarjo ſo nabjeje na to pokazuja. Njech kóždy ſ cżaſom pſchijědże, dokelż maju pſchi ſpěwanju na kóždy pad durje ſawrjene woſtacż a je zyle njemóżne, ſebi nješna njes konzertom pytacż.

— **Minuſter ſa ludowe wukhowanje je wopytał** ſtatſke ſchule. Pónjdżelu pſchebywajeſche knjes minuſter ſa ludowe wukhowanje dr. Kaiſer a knjes miniſterialny rada dr. Meinhold w Budyſchim ſchuſſtkim bobſadowańſkim wotrjeſchu. Wonaj wopytaſchtaj 4 evangeſkie a 2 katoliſej ludowej ſchuli, mjes nimi też ſchuſe ſ měſchanorěčnymi ſchulerjemi.

— **Wožebity autobuſ do Jitzawy.** Jutſtje ſchtwórtk 27. ſeptembra pojědże Budyſke wobkhadnje towarſtwo ſ wožebitym autobuſom do Jitzawy, hdyž ſo wotmeje 2. Jeziſki wobkhadny ſjěd. Móża też druſy tutu pſchiležnoſć wužiſcż a ſobu jěcż. Jěcha tam a ſem płaczi po wosobach wobdżelnikow 4,50—5 hr. Autobuſ wotjědże w Budyſchim je na Jitzawſkich wikach bop. w 9 hodź. a wjeczor wot Jitzawiſkeje rataſnje we 8 hodź.

— **16 000 młodych wuczerjow bjes ſaſtojanſtwa.** We Pruſkej je 16 000 młodych wuczerjow bjes ſaſtojanſtwa. Po mnohich ſwjeſczenjach je pruſke kultuſowe miniſterſtwo kralewnu ſjemnej ſdżělilo, so běſche w Pruſkej 15. mjeje t. l. 16 710 młodych wuczerjow bjes ſaſtojanſtwa.

— **S Dżěrnikez.** W nozy na ſobotu bobuchu do prawſchi do tudomneho dwórniſchcża a kradnychu nałdy 25 hriwnowu pjenjez.

— **S Wjeleczina.** Pónjdżelu popołdnju ſujeſchoſi 16-ćelne dżěłaczerſ Richard Kauſ ſ Wolbramez w tudomnej Tſchmaſjez dżěłarni. Won pſchiſtupże ſ kěſowej rulu do maſchiny, kotraż jemu hibit ſrenu. Dżěłaczerſkeju ſamaritaju pomjeſchi cżiſchi ſujeſtwożenemu pranju pomoz a knjes dr. med. Kaiſer da jeho do Khemnitſkeje hojenſke dowjeſcż.

— **S Kelliz.** We wczerawſchim cżiſſle pſchjachmu, je je ſtatok ſ'wuſoſcherja Trägera wopalnitſkeju bróżnje ſwuſkenego wonakali. Najſterje je wón w ſaczěmnjenju ducha wjeſ

Połajny hłós.

Roman.

37] (Pokračowanje.)

Sterlig wuſmjeł na krutu ſemju, ſo by ſa hołtwu ſarjadował, a wuczini ſebi ſ jenym ſe pſchiwjedowarjow, ſo ma naſ naſajtra rano pſchewodżecż.

Je znate, ſo mórſki powětr jara bórſy apetit ſbudźi, a my bo tohodla njekomdżachmy, ſebi w Sandhamſkim hotelu ſ pinzu a kuchnje nanoſyſcż dacż, ſchtož żoldk pożadaſche. Wakolo dwěnaż naſajtra wubudźi naſ pſchiwjedowaſ (lotſa), a ſa nic zyle ſchtwórcż hodżiny ſpędżachmy hižo derje poměſczeni w jeho roſſahkem płachtrem cżokuje.

Dałoko wot khwatiniweho nerwy nicżazeho żiwjenja wulkomělja dożiwichmy zyły tutón dżeń krałne, njeſapomnite hodżiny wonka wopyjedż ſelenych rejow ſolnow, łodżiny, kotruchż ſacżiſchcze pſchindżechu mi tak njendżiwju, ſo nimowólnje ſcżicha ruzy ſlynkych a ſwojemu ſwoboczeſej ſo dżakowach, kiž bě mi tajſi krałnu wótżnu kraj wobraſdżi. A twiu naſchu wótżnu dyrbjeſche nam płéwy ſa hanibne mnto pſcheradżicż . . .!

Pomałku, pomałku ſapadny Sandhamu do cżiſmotny nozy, a jenoż roſſwětłacze wohnje ſajapowachu hiſcheje we prawidłowych pſchestawkach każ błyſchczate mjeeże nad wodami . . .

My ſpędżachmy njeleżiju; nichtó, każ ho ſda, njechaſche kuſto nozy mnjeć. Hdyž ho njebjo pocża w ranju ſwaha ſacżerwjenjeć, bezpěchmy ſ ſwojemu ſanđeci, a ſa nékotre hodżiny hižo ſmjerdżachmy hordże na hońtwjerſkiku dobytnu hladacż, kiž budżeſche roſradowała wutrobu nékotrehożkuli hońtwjerja. Jenoż pſchedpſchinje nimohu ho hodżiny, a jenoż pſchedpſchinje pſchikliži ho cżaż, hdyž na naſ druhe nadawki cżakachu.

Hdyž dojědżechmy do Sandhamna, ſtojeſche pſchi moſcże kluboweho domu dołhi ſchwiżny motorſki cżołm, kiž běſche hižo wot daloka Sterlingowu kebżbliwoſcż wubudźił.

„Won tu hižo je“, ſchepny mi won. „Tutón krócż potajkim, każ ho ſda, jmějemy wopraſwdże ſbožo. Budżeſche-li pſchi kotſowſkim moſcże pſchiſtajił, to njebudżechmy tak bjeſe wſcheho do naſcheho kaużneho cżołma doſtupiti.

Nětko pak to dże; tuż pſchebudżenny, wy, Fryż a ja, tuchwilu w kajucże, mjes tym ſo Hallin a Bergfelt ſo móżetaj ſwobodnje hibacż.“

Mjes tym ſo mi wón to wſchitko ſchepnjaſo ſdżěli, pſchiſtajichmy podlu „Arrowa“ a dżěwnu na łódź, hdyž nam Bergfelt ſdżěli, ſo je ſuſy motorſki cżołm pſched lědy pod hodżiny pſchijěł, tola niż je Stockholmu, ale ſ holeho morja.

„Tuż pſchińdże potajkim tón, na kotrehoż motorſki cżołm cżaka, ſ parołódu wot Stockholmu“, rjekny Sterling, „a tohodla je jara możno, ſo do juriſſchcho njemuſżdu. Dokelż pak cżłowjek to tak ſ wěſtoſcżu wědżeć njemóże, pſchihotujemy ho na wſchě możnoſcże. Ja lědy na tom dwěſtuju, ſo mohło ho nam poradżicż, tule na měſtnje jich pſchezłapicż, ale ta wěz mohła ho napoſledku tola ſtuknyć, a ja njechcał riſiko na ho wjacż. My pojědżemy tohodla, tak ruże hacż ſu Sandhamu wopuſchczili, ſa jich ſledom, pſchetoż hałe potom, hdyž budu wonka na morju a njemóża nam wjazy cżekuycż, ſmjeſmy wěſtoſcż, ſo pſchihowjimy ſebi pytane dokumenty. Tohodla — njech ho ſtanje ſchtoż cżże: my dyrbimy ſtajnje pſched woczomaj měcż, ſo papjery do ſwojeje mozy doſtanjemy, njebohdźi-li pak ho hinak, dyrbimy jich ſniſzicż, a hyrnjeż bychmy byli mſowani jich ſatłoczicż a zyle jednorje podnóricż.“

Khwilku wón pſchemyſłowaſche a potom rěcżeſche dale: „Ty, Hallino, mohł nětko po prawom na bróh ſtupicż a ho w bliſkoſcżi klubowehu domu wokolowrućicż? Ty mohł tola naſ ſwjetacż, zyle njenapadnje jich cżołmej błyſkaſ pſchińcż a ſebi jón trochu wobhladacż, pſchetoż ja ſebi njemóżu dowumnyſlicż, ſwoitkeł ſu jón dołtali. Pſchi tom widżiſch hnydom na nim, ſo je to běhak tſjoch mil ſpěchnoſcże. Pohladaj tola ras ſa tym, hacż njemóżeſch wuſkuſchicż, kelka pěſchnoſcże móża pſchi jědżenju dożpcż. Pſchi tem ſpuſchcżam ho zyle na twoju pſchekłepanoſcż!“

„Tuż wohladajmy tola ras“, rjekny leutnant a dżeſche pomałku na bróh.

Trajeſche dołhu hodżinu, prjedy hacż ho wroczi, a my běchmy wſcho nanajbóle wczipni ſłyſchcżeć, kajke nowoſcże won pſchinjeſże.

„Ja ſym zyle pohodnje ho po moſcże pſchekhadżował a każ pſchipadnje pſched cżołmom ſajtał“, won rjekny. „Każ ho ſda, tam dożyła nichtó njebě, hdyž mały ſchtwórkadła ſ wopraſwdże wołwěſchczenjowym wobliczom, kiž wuſpſchi motorje nětchto parałche. Tohodla ho potom ta ſtrona wopraſchach, komu cżołm ſłuſcha, a won waroni wobjeznje narſtudowany nawał murjaſow: cżołm ſłuſcha wulkomócnej warjej Carlanderej ze Stockholma, a wulkowikomot cżłowjenoż hiſcheje na pſchecżeſcża, kotrehoż je na hońtwu wenka ſ ſcharaſy pſcherożył . . . Ja wobkrucżach, ſo ſym ſam rano wonka bohył, a hońtwa je tuto łeto tak wuſjeny, każ hižo dawno była njeje. Potom pak pytnych, ſo mi wobwěſcheniż njedowěrſtwje ſ boka wobhladuje, a tohodla mějach ja najkmaſſche, ſ nim ſo dżeſe njerozumnjejcz a ſmjerom dale hicż.“

„Kelko jěſby móża wudokonjcż, wot njeho pytajſi ſhonił njeſjby?“ wopraſcha ho Sterling.

„Nć, ſnajnjeſſcha niż wěſce“, wotmołwi ſcommodore, „ale ja myſlu, ho móżu to ſ wěſtoſczu ſam wobſlicżicż. Maja ſchćeżkżylinderſki Parkłam, a toho dla ſebi myſlu, ſo mi pſchi ſchwiżnem twarje cżołma tola na nižkje wobſtajnoſcże ſkuow dohnaczi.“

„Hm“, rjekny Sterling, „to by wěſo njeſtaje bo, pſchecżoż to by praſiez mělo, ho móża nam trjebaj cżekacż. Wſcheſej je mi ſwojeho cżaſa ſyła rjekł, ſo hodſi ho ſ ſerawa“ w najhórſchim pſchipadże hacż do dwaceſti minutkow cżekacż; — chjemy ho tohodla nadjeſcż, ſo budżemy ſtónżnego tela cżi wuſkoczniſchi!“

Khwilku wón pſchemyſłowaſche, potom rjekny:

„Sewiła dże hižo, a my budżemy dyrbjeć tohodla ſtrowniſku ſłużbu ſowjeſcż. Ja namjeniu, ſo ſtrašowanje nachwilniże po dwěnaż hodżinomaj ſarjadowiny, pſchetoż nje dożyła njeniżne, ſo cżi tamle pytaju wot cżłowjeka tani wujdeż. Mi by to dożyła zyle prawje bołe, pſchetoż bych jich chżył pſchi dżele lepicż a ſym ſej dopſchewjedżeny, ſo rowdawaja, ho chżeja hońtwjerſej ſwobodnje chżyeż ſ wołojanku měricż a wſchelake wuměrjenja nječ. Dokelż pſchińdżemy nimo toho też hiſcheje ſ jenym ſtacżanom do konflikta, mamy cżim wjeſcheje pſchicżinu, ſebi wobhladnjwi, a cżinicż ſwoju wěz tak, jako bychmy ho ſ połnym prawom wuſtupowali.“

(Pokračowanje ſcżěhuje.)

słošći. Jišom pryjedy a też hischcze njedźelu je někotrym tudomnym wobydlerjam powědał, so dże hebi žiwjenje wjacy.

Z wohnjom je wulka schkoda nastała.

Z **Różanta.** Při druhej přiležnosći smy hižo zwonkowne a znutřkowne ponowjenje hnadowneje cyrkwje naspomnili. Dźensa chcemy z jeje njeposrědnje wokoliny něšto dodać. Też ta so nam w nowym kabinecie presentuje. Tak wjedu do cyrkwineho dwora nowe wrota. Na jeje romaniskim wobluku blyšča so słowa swjateho pisma we wulkich módrych pismikach: „Tu njej nicžo druhe hač dom Boži a njebjeske wrota". Na srjedźa steji lěto natwarjenja domu Božeho — mjenujcy 1778. Na jenej połojcy wrotow je mištr Hinrichs pisany wopon nehdušeje hnadneje knjenje wumišacy připrawił z jeje inicialemi C. S. A. M. (to rěka: Cordula Sommer, Abbatissa Mariae Stellae) 1735. A na druhej połojcy tróšku hinajši, ale jara barbojty wopon nehdušeje předstejičerki klóštra Bernhardy Sterz a lěto 1928. Je do swojeho wopona holbja z wolijowej haložku přiwzała jako přizjewjenje měra, kotryž rad lubuje. Z boka cyrkwje je na woběmaj stronomaj drjewjany płót připrawjeny a wobmjezuje tak městnosć wokoło njeje. Za wobnowjenje tšěch bu 90 000 cyhelow přetrjebanych. A nutřka tšišce dale pilaje dźěłaja. Ma so tola hač dotal drjewjany woltař z kamjenitnym zaměnić, kaž je to předpisane. Trěbna plečica (kamjeańna blota), srjedźny kamjeń z wobrazom kříża, nałobne připrawy a stołpikaj z łužiskeho zornawca (ze Zemičanskeje skały) tam na wutwar čakaja. Posledniej staj z dźěła połerowanej, štož je 7 metrow skałat derje wukonjał a to za pomerńje tuni njenjez. Wězo dyrbja dźěłaćerjo pod nawjedowanjom twarskeho mistra Rocha spěchować, zo budże ke kermuši — potajkim k 14. winowcej — wšo hotowe. Wosrjedź błyšćaceho expositorija steji hnadowna postawa, kotrejž su klóštrske knjeńny nowej žiđźanej suknicy zešiłe a ze złotymi nicemi přetkałe. K tomu je klóštr k jubilejskej swjatočnosći 8. póžnjeńca krasne rysło daril. K lěwicy wot woltarja swjateje Hany steji postawa swj. Marije, kotruž je Šěrachowski procession daril, kiž po němskim rozpisu hižo na wšě 100 lět na hnadowne městno pućuje. Tohorunja wulka postawa najzbóžnišeje knjenje, kiž pryjedy lěsnu kapałku k Pšskecam won debješe a je nětko ponowjene swoje městno w cyrkwi namakała. Bórzy budże też nowa postawa swj. Antonija cyrkej debić, kiž bu we městačku Ortisei di Gardino (pryjedy Kreden) w sewjernej Tirolskej zhotowjena a tukliwilu na Budyskim ćłownistwje na swój wotwóz čaka. Też w lěće 1455 natwarjena administratura bu lětsa ponowjena. W njej so wšelake drohotne wolijowe wobrazy khowaja, hač krasna rysowanka z krydy wot Caffeja ze lěta 1817, kotraž cisterciensiskeho P. Mauermanna z Noweje Cale, pozdźišeho sakskeho biskopa předstaja. Pódla drohotnje stareje nadoby namaka so bohata knihownja ze žadnymi rukopisami, kotruž je wosebje P. Teceln Mět wobohaćił. Tak je zwonka a znutřka wšo ke „kermuši" připrawjene, kiž ma so 14. winowca wotměć. Z njej skónča so lětnše jubilejne swjatočnosće, kotrež běchu njewšědny wuznam za Różant a jeho hnadownu cyrkej.

S **Wejerej.** Wobhospodźejer šichtomownje Khmjecj w Bórkhamoru wužiwa pschi swojim dźěle bróńu, kotraž je hódna, so ju wschitcy ratarjo sesnaja, dokelž so na wschelake wašchnje trjebacz hodźi. Na tutón nowy ratarski stroj je wěstemu Thajej, ki. w wschtomownj dźěłał, patentowany. Pschi wótčeženju so bróna z cjehnjenjom tkotu abo druheje mozy do koleša wjerći a tak semju lóšscho a lépje pschedźěła hač druhe bróny. Tuto wjerćenje dawa so też pscheměnjecź, pak na pomalšcho abo nischo.

S **Wjerbna** pola Khočebuša. W nozy na njedźelu sničji hobrikl wohoń pschi dróhy do Bórkowow bróžnje tšioch wobhospodźerjow. Wokoło ½1 hodź. pschipowědaschе jwón na zyrkwinej wěži wohoń we wšej. Tehdy hižom dwě še žnjeni napjelnjenej bróžni w plowinjach steješchtej. Werbnjanska wohnjowa wobora je swojej motorsce žywku hnydom pschihwata. S wulkej horzotu šapali so tej blisko tšeca bróžeń. Nimo žnjow je so też wjele ratarskich maschinow a gratow spalilo. Dwaj wobhospodźerjej mataj derje zawěsćene, tšeci słowo dopyta niczo.

Z Łužicy

* S **Delnjeje Wódrizy.** Swoje 96. lěto dokonjeschе zańdźenu póndźelu tudomny dósahowar invalidnskje rentny Jan Morcha. Wón je najstarschi wobhydleć naschej wsy a hnydom so hischcze poměrnje dobreje krowoteje wjeselešć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Pschi plunowym warjaku smjertnje njeješožiła.) Jako chyzne 16lětna Gerda Jenkej w starschišim bydleniu na Konkordiskej dróhy wobjed sprjećej, pschińdże z draslu plunowemu worjakej pschebliško, so je jeje drasta sapali. Holza běžeschе kschičco na dwór a bo prědneho twarjenja, doniž stónčnje pschikhwatana žona płomjenja njepodusiły. Holza běschе pak so tak cježko wopalika, so najsatira w khorownj wumrě.

* S **Warmbrunskich kupjelow.** (Njepijcje wodu na žłowki!) Wésta Rudolphowa we Warmbrunskich kupjelach běschе žłowki jěda a napi so na nje wodu. Bórzy dosta žałostne bolosce w žiwocje a žyłnu symizu. Dźeń pozdźišcho wumrě žona. Tohodła ledźu!

* S **Rumburka.** (Pschejmykać saccharina). Rumburska policija saja wěsteho Jeschku je Cźopliz-Schanowca, kiž běschе saccharin pschejmykał a ſ tuteju pschejmykanju žłóbkej tworu wiwowasche. Policija namaka pola njeho wjetschu dźělbu saccharina a ju jemu wotewsa.

Wusudźenja.

§ Pósłši pomocnik Ota Franka w Lipšku, kiž běschе na pósće C I w Lipšku pschistajeny, běschе w lětownaj 1927 a 1928 wosjmjet listy podražował. S pschekschiwjenjom sapisanych listow běschе też k debjenkam a pjenjesnym pschišłkow. Sud sadźi jeho dla pschekschiwjenja k 5 měsacam jastwa.

Wšědne njezboża.

Pschi wuježdźowanju ſ motorstimi kolami w Hamhornskim stadionje njemóžeschе motorowy kolesat Biza je sawinjenja prawje na runu czahu sajcź. Motorske kolo so pschecźišnu a cźišny kolesarja na žemju. Wón wosta ſ puknjenym nopom leżo a wumrě hižom, jako jeho do khorownje wjesechu.

*

We Weitmaru pola Bochuma Ja so njedźelu wječor po 10 hodź. cźeste wobtkadne njezboże. Automobil, ſ 9 wosobami wobhadźenej a ſ Wettenscheida pohadajo, srasy na Hattingenskej dróhy do dróhowoje železnicy. Se šichtym srażenjom so auto potorći a tudźo jpadnu na dróhu. Pjerjo ſ nich buchu na hłowje cźesto sranjeni, też wutrobno so někotrym imjesce. Jich dowjesćom do khorownje, hdźež mjezachu lekarjo hnydom operazije wukonjeć. Sbytkni schtyrjo wotewidźechu ſ lóžkschimi runami, tola dyrbjachu też do khorownje. To běschе srudny tónz wuleta.

*

W spanjskim hłownym měsce Madridcke je so wowotwar sajpynył. Dwaj murjerjej namakaschtaj pschi tom smjerć, pjeczkoch dyrbjachu cźeżkoſranjenych wotnjesć.

Winowy wunošk w Drježdźanskej wokolinje.

Kajki lětsa budże.

Lětuschе winowy wunoschk w Lěžnizy (Lößnitz), schtož nastupa kajtoseć wina, budże po wschěm spadu złe wobsebje dobre. Wěso pschewiele kiczow njeje narostło. Po rosprawje wězownutřnych běschе měsac august jara pschihódny za rozjenje wina. Wo dlěschej horcowje a žuchoće pschińdże słónczenje jara trěbny deschcź, kiž běschе ſ pohonom ja narozjenje kiczow a jich sprawjenje. Mjane cźepke wjedro, kiž w druhej połojcy tuteho měsaca sajnuje, je wuſtutkowało, so je najbliſchim czasu też w Lěžnitſkich winizach tkeje sběrace sapoczinu. Dlěschе wino budże dobry napoj podpismać. S wulkej schkodu ja wjazy běschе žuty turjerik w žymje a pózdni turjerik sa nalezcu, so budża drje jenoż někotri winizarjo we dobrym winowym wunoschku rěczeć móc. W najwjetšich winizach wisa jara malo kiczow.

Hospodarski rozhlad.

Sšrjedu 26. septembra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1905	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt .	20,319	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow .	80,61	100 franc. frankow	16,365

Barlinska bursa bě we wobhładže wschelaka, sjojeticha nałhitelsche so cźichoscźi, kursy so skerje wotbrjechowachu. Na tónzu jewiscźu so znamjenja khrućenja. S wikow je rentownymi a dołhymi liscźimami njeje nicžo nowscho.

Produktowe wiki wostachu też wcżera jara mérwe pschi złe žnadnym wobroćele. Pschenża bě wo 5 pjenjesnow po zentnarju tuńscha, wowsź pak sajo drózschi. Zentraľ placźesche wcżera w Barlinje

pschenży 10,30—10,45 hr., rožši 10,45 hr., hacź 10,60 hr., najwuschelho jecźmjenja 9,r. 10—10,30, małtschanego 11,55—12,55 hr. wowsa 9,75—10,25 hr.

w terminjowym wikowanju

za september: pschenży —, rožši 11,37½ hr. wowsa 10,75 hr.

za oktober: pschenży 11,15—11,10 hr., a rožši 11,35—11,30 hr.

za dezember: pschenży 11,52½—11,50 hr rožši 11,52½—11,45 hr., wowsa 10,72½ hriwnowy,

za měrz: pschenży 11,91¼ hr., rožši 11,87½ hacź 11,86¼ hr., wowsa 11,22½ hacź 11,16¼ hriwnowy.

Wichstajenja

Lisdańskeho. Norbert w Kulowje.

Muschterjow. Dismpert a Hanta w Hródku.

Tschikrynjelskeho. Kotwiza we Sslowjanskim pola Hródka.

Pjetańskeho, ſ 5. 10., Jawańskeje kondtorinja w Budyschinje na Khóžorjicy hasy.

Hola do domu. G. Boska w Wjelej Wodźe

„ ſ 1. 11. wustrowjelnja w Pěskezach.

Sejjerin, kotraž może warjeć a schjeć, dr. Werkle w Nielej a hosćenja w Hmahschezach.

Kowańskeho. Mickta w Pomorzach.

Na pschedań

Brošata, Jaurich w Jeblizach.

Bjelaj. lěto a połdraschtnaj, na knjeżim dworje w Dźiwnjim.

Žiwnoscź, 8 jutrow, Jentho w Khwalichu pola Wětcje Wódy.

Bibla, thachje, burje a wosowy hołbak w Budyschinje, Nowa hasa 11.

Krowa młoda dójka, w Wětej Wodźe, Hlowna hasa 36.

„ młoda, wysokosnuczelowa, też na wumělenjenje howjada k rěku w Nowej Wěsy 4 pola Husli, telefonowe cźisło 275.

Wuhotowani kuchiny a lěharnje a wulki schpihel w hosćenzu w Nowej Wěsy pola Nakez

Sdźiwjawa, 2,19 mtr. sa 165 hr., w Nakezach 76.

Klawěr w Budyschinje, Tšelańska bróha 13II.

Wós dźěłazy w Budyschinje, Jurjowa hasa 3 III na pc

Soudnišu na pschedawanje

schtwórtk 27. septembra 1928

w **Kamjenzu** w kasarnach, komorny dom maschinskich tšělbow, dop. w 9 hodź.: wobrazy, kwětkowe rózaki, mješchace maschiny, klawěr, kredenza, cźasniki, wschelaka muzyza drasta, płachty, rubły, wurčine tworv, blido a stoły, schijaza maschina, nózne khamorcźki atd.,

w **Njebjelcźicach** dop. w 10 hodź., kuzy sejdu so we Herbstej grychcze: gnjawa,

w **Lubiju** na šudnišiwje dop. w 10 hodź.: pałata pila, 3 pišanske stroje, motor, hobanka, gramofonaj, radio, wschelake wurčine tworv a pschikhrywy.

pjatk 28. septembra 1928

w **Małej Borschcźi** dop. w 9 hodź. w hosćenzu „K 3 hwězdam": 3 kopy wowsa, 10 kop rožši a 11 kop pschenży,

w **Małej Subornicźy** pschip. w 1 hodź. na garcejnskim homcze klawěr.

Drjewowa aukzija

hobotu 29. septembra pop. w 3 hodź. pschi Bróšy ſ Hamorowa do Wochow w holi Woitez herbow 76 metrow palmeho drjewa a pschipołdnju w 1 hodź. na Drježdźan-Wuježdźanskim tworowym dwórnischcźu 3 hromady žerdźow.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dep. ¾11 hodź. w Barlinje: Pódsiske termije maja snižene płacźiny.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Wobrot je žnadny, tola pschenża a rožši su sajo 5 hacź 10 pj. po zentnarju tuńschej.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźiny po złotej hriwnje.

	25. 9. 7	24. 9.		25. 9. 6	24. 9.
Płacźica	206-206	207-210	buny	—	—
rožka	209-212	209-212	woka	—	—
nal. jecźmjeń	—	—	módre łupiny	—	—
naz. jecźmjeń	200-206	200-206	žołte łupiny	—	—
wowsa	195-205	194-204	zoradella	—	—
kukurica	207-209	206-208	rapc. wosnik	19,40	19,40
pšeńc muka	26-29 25	26-29 25,	lany wosnik	23,40	23,30
rožna muka	27,50-30	27-29,7.	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14,10	14,00	bjrnj. kruški	21-21,20	21-21,20
rožne „	14,30	14,30	syno, 50 kg	3,70-4,20	2,6 -4,00
lano symjo	—	—	rožna słoma	1,00-1,10	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńč. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,10-1,20	0,80-1,00
pjetuški	—	—	jačna „	1,05-1,00	0,80-1,00

* S **Rumburka.** (Pschejmykać saccharina). Rumburska policija saja wěsteho Jeschku je Cźopliz-Schanowca, kiž běschе saccharin pschejmykał a ſ tuteju pschejmykanju žłóbkej tworu wiwowasche. Policija namaka pola njeho wjetschu dźělbu saccharina a ju jemu wotewsa.

Wusudźenja.

§ Pósłši pomocnik Ota Franka w Lipšku, kiž běschе na pósće C I w Lipšku pschistajeny, běschе w lětownaj 1927 a 1928 wosjmjet listy podražował. S pschekschiwjenjom sapisanych listow běschе też k debjenkam a pjenjesnym pschišłkow. Sud sadźi jeho dla pschekschiwjenja k 5 měsacam jastwa.

Wšědne njezboża.

Pschi wuježdźowanju ſ motorstimi kolami w Hamhornskim stadionje njemóžeschе motorowy kolesat Biza je sawinjenja prawje na runu czahu sajcź. Motorske kolo so pschecźišnu a cźišny kolesarja na žemju. Wón wosta ſ puknjenym nopom leżo a wumrě hižom, jako jeho do khorownje wjesechu.

*

We Weitmaru pola Bochuma Ja so njedźelu wječor po 10 hodź. cźeste wobtkadne njezboże. Automobil, ſ 9 wosobami wobhadźenej a ſ Wettenscheida pohadajo, srasy na Hattingenskej dróhy do dróhowoje železnicy. Se šichtym srażenjom so auto potorći a tudźo jpadnu na dróhu. Pjerjo ſ nich buchu na hłowje cźesto sranjeni, też wutrobno so někotrym imjesce. Jich dowjesćom do khorownje, hdźež mjezachu lekarjo hnydom operazije wukonjeć. Sbytkni schtyrjo wotewidźechu ſ lóžkschimi runami, tola dyrbjachu też do khorownje. To běschе srudny tónz wuleta.

*

W spanjskim hłownym měsce Madridcke je so wowotwar sajpynył. Dwaj murjerjej namakaschtaj pschi tom smjerć, pjeczkoch dyrbjachu cźeżkoſranjenych wotnjesć.

Winowy wunošk w Drježdźanskej wokolinje.

Kajki lětsa budże.

Lětuschе winowy wunoschk w Lěžnizy (Lößnitz), schtož nastupa kajtoseć wina, budże po wschěm spadu złe wobsebje dobre. Wěso pschewiele kiczow njeje narostło. Po rosprawje wězownutřnych běschе měsac august jara pschihódny za rozjenje wina. Wo dlěschej horcowje a žuchoće pschińdże słónczenje jara trěbny deschcź, kiž běschе ſ pohonom ja narozjenje kiczow a jich sprawjenje. Mjane cźepke wjedro, kiž w druhej połojcy tuteho měsaca sajnuje, je wuſtutkowało, so je najbliſchim czasu też w Lěžnitſkich winizach tkeje sběrace sapoczinu. Dlěschе wino budże dobry napoj podpismać. S wulkej schkodu ja wjazy běschе žuty turjerik w žymje a pózdni turjerik sa nalezcu, so budża drje jenoż někotri winizarjo we dobrym winowym wunoschku rěczeć móc. W najwjetšich winizach wisa jara malo kiczow.

Wažne za swědkow.

Hušcźiscko so sława, so pschepreschcźeni žwědkojo na šudnistwo njepschišłichu a tak „jarjadne khłostjanje" płacźicź maja, kiž może so hacź na 300 hriwnow powyschicź. Wysche tuteho khłostjanja może so žwědkej pscheš jeho njepschitomnosć nastate wudawki na pschikład za jarjadowanje noweho termina napołožicź. Swjeścisko so khłostjanje wo wjele nje wobliczi, to jara wschelako, dokelž šudnik wobzerja njemóže, ſ kajkich pschicźinow je žwědk wuwostał. Jeli so žwědkej khłostanje pschewinjołoscź być šoa, dha może so pschecźiwo njemu spjeczowacź abo wo snižene abo spuschcźenje pjenjesnego khłostanja prošyć. Hdyž je dokładnje wschě winy pismnje rozłožił. Tak bu n. pšch. njdawno jedyn žwědk dla wmowstacźa ſ 50 hr. khłostanja sańdzeny. Na jeho próstwu bu na 20 hr. snižene. Bě je motorstim kolom nutř jěbu cźinił a njemóžeschе w prawym cźasu na šudnistwje być. Dyle schtyrjo ſ khłostanje njemóžeschе, dokelž po wuprajenju šudnika na žadyn pad njeńdże, so jedyn žwědk zbliže šudnistwu jednorje cźakacź da.

Ważna wěc ja žwědka je, hdyž trasch je w běhu pschepreschenja swoje dotalne bydlischcźo wopuschcźił abo nětkle zapsejewak. Žwědk do kupjelow. Pschemjenjenje swojeho wobydlenja dyrbi šudnistwu wosjewiś, hewak może so jemu šacź, so jemu za jěbu so nicźo njeſaplacźi abo jenoż wot šydlischcźa, kiž je na pschepreschenju wosnamjenjene. Ssudnistwo potom sej rosmyślí, hacź mohł so žwědk w swojim nowym šydlischcźu wot tamneho šudnistwa komijarijsy pschesłyschcźecź, tak so potom wobsahnjo pschi terminje pschipódła być njetrjeba. To wšo njeńdże, hdyž trasch něchtó na dlěschi cźaſ n. pšch. do Khelna nad Rhynom sapuczuje a potom sej wot tam jěsu do Budyschina jako žwědk sapłacźicź da. Też pschi tajkich sapuczowanjach je nuzne, so so to šudnistwu wosjewi, so njebychu njetrjebawschе khoty nastałe a cźaſ so sabił. Na tóždy pad dyrbi žwědk sej tekst swojeho pschepreschenja w nadrobnje pschecźitacź a potom po nim so měcź.

Přilopk.

* **Sekretaŕ dźěłaćerskeho swjasła ſ 22 000 hriwnami cźeknył.** W Lydwigshafenje je 37lětny wojenjemy sekretaŕ dźěłaćerskeho swjasła sobustawske znamki w hódnosći 22 000 hriwnow pschećehnikowił a cźeknył. Hdźe pschebywa, hischcze njewědźa.

* **Wulki wohoń w linolejowej fabrizy.** W jenej linolejowej fabrizy w Libawje w Lotyschskej rozbuchny proch. S teho nasta wohoń, kiž zyły fabriku dopołnje zapuścźi. Schesćo dźěłaćerjow wukhowa so w so połazej drasce je fabriki. Jedyn ſ nich je potom wumrěł. Sbytkni pjeczo leża cźežko wopoleni w khorownji.

* **Zajědojrjena luka.** Jenemu ratarjej w Eschollbrücknje khorichu někotre skorżata, kotrež dyrbjesche dorżesać. S pschepytowanjom wuzwěděchu, so běsche dźeczałowa trawa na łuzy we wobłahu schtyrjoch kóńuych metrow z vitriolom sajedojcżena.

* **Wopory wichora w Portoriku.** Telegrafowarnja „Havas“ powě, je San Juan de Portorico, so je zyklon 2361 wozbowow sramt, 34 450 twarjenjow sapuschił a 15 400 wozbowow to najnuznischo, schtoż k żiwjenju potrjebaju, rubił. Nimo toho su někotre wozboby na tyfus schorile.

* **Nabożne wojowanja w Indiji.** W Chitaldrowgu we Maisurskim stacże nadpadżechu muhamedanoju hinduski prozeżtejom. Pschi wojowanju bu 40 wozbowow sranjenych, swjetscha Hindoja. Porjad je sasso postajeny.

* **170 wowzow so spalilo.** Na kubje Hohenkee pola Greifswalda so w nozy na sobotu tři hrodże wotpalichu. Kublowa pschiprawa k haschenju wohnja njeńdżesche, dokelż běsche elektriski powód słónzowany. Nimo wulkich skladow na pizu spali so 170 wowzow, 8 młodych srěbzow a druhi młody schtok, też někotre kobły.

* **Błyk sarasty s dźelacżerjow.** W Salwjerczi w Północnej dyri błyst do nowowowara, na kotrymż dźelacżerjo dźełachu. Pjeć dźelacżerjow błyst huydom mori. Někotrych sranjenych dyrbjachu do khorownje dowjesć.

* **Mój bratr jemrě psched 150 lětami.** Njedawno wumrě w Londonje muż, kiž běsche wyschoku starobu 94 lět dożpěł. W swojej posledniej woli pschejesche wón żebi, so bychu jeho pódła jeho bratra pokhowali, kiž je psched 150 lětami wumrěł. Tole dha so na prěni wokomik zyle njemóżne byeć, je pak wěrno. Nan někto jemrětego běsche je 19 lětami wożenił a jemu so dźěcżo narodźi, jako běsche 20 lět starh. Dźěcżo wumrě hischcże w kamżnym lěcże. S 75 lětami wożeni so nan k druhemu rasej a jemu narodźi so sasso syn, kiž je tele dny 94 lět starh wumrěł. Tak sej wopraudże na jenym rowolowym pomniku jako żmjerzniej lěcże dweju bratrow liczbje 1878 a 1928 sjednoczenej.

* **Rubježnu zwólbu w południschej Ruskej sajeli.** We Charkowje sajachu 25 wobołow jeneje zwólby, kotraž hišom dołhi czaż żelesnisze cżahi kommunistiske organisazije nadpadowasche. Zwólbu pschepodachu kurzadnemu żudej. Pschi sajeczu so někotre żobustawy zwólby spjeczowachu, tehodla jich satsělichu. Sa zwólbu su pol lěta dołho hledźili.

* **Mór w Mandżurskej.** W Mandżurskej je na dwěmaj městnomaj bombakarty mór wudyrił. Nadrobnische powěsce njejsu bóschke.

* **Kokosch chże żebi żwětowy rekord dobyć.** Jena ratarska schula w Chesteru w Jendżelskej wojewnja, so je tam jena kokosch na tym, so lětża żwětowy rekord postaji. Wona je dotal 291 jeji nanjeschi a ujeje ani jenicżki dżeń pschestaczila. Dotalny żwětowy rekord ma jena kokosch, kotraż we lěcże 4923 na 365 dnjach 357 jeji nanjeschi. Direktor ratarskeje schule wusłobnje wosrelije, so jeho kokosch wésce żwětowy rekord cżim wjeselschso pschekroczi, dokelż mamy lětża pschesahnyte lěto (?).

* **Mosżwa natwari żebi podsemiski żelesnicz.** Ssowjetske knjeżerstwo je dowolilo, so żebi hłowne město Moskwa podsemiski żelesnicz natwari. Po naschich pjenjesach budże twar 40 milijónow slotych hriwnow płacżeć a budże sa tři lěta hotowy. Němska a amerikanska industrija male żo na twarje wobdżělcż.

* **Se żiwnym prudom morjenaj.** Njedżelu pschihódżeschtaj 41lětny koważ a 42lětny technikar w jenej telefonowej fabrizy w Stegligach elektrisnemu prudej pschebliško, kiž jeju na městnje mori.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischi schtwórk: Po sjmnej nozy żo saso pomróżuje a je wiżżate. We Jendżelskej żucho a syma.

—

Minister němkskostatneje wobory Groener je pschi nawcżach pożledních dnjow w pruskej rańschej Lużicy rjekł, so dyrbi żo thudoba němkskostatneho wójska na nowocżażnych wojowadlach i wyschej intelligenzu wurunacz. Němkskostatna wobora na wyżkoschi stezi, na kotrejż dyrbi stejeć. To dyrbja wschitzy pschipósnacz.

*

W Altenburgu dyrbjachu wobydlerjo jeneje khěże i njeje cżeknyć, dokelż so pocża sapadowacz. Pod khěżu su podsemiske khody je starcho cżasa. Se sylnym jěździenjom cżeżkich automobilow su so murje tak restischakże, so je so khěża sapyła.

*

W Liedolsheimje pola Karlsruhe, hdżeż je so loni zyły dżeł wży wotpalił, je wutoru snowa woheń wudyrił, kotryż je 13 brjóżnjow je wschěmi żnjemi snicził.

*

Po posledniej powěsczi je i dźiwadłowym wohnjom we Madridże 140 ludźi żiwjenje słubiło, mjes tym so wyschnosć wudawa, so je żebi woheń jenoż 76 woborow żadał. Sranjenych je nětdże 300. Nětkrute nowiny pischu, so pod rospadamkami hischcże sta cżełow leża.

*

K krwawym rukam je mjes 600 dźelacżerjemi na jednym kuble Radyn Rutkeje pola Lwowa doschło. Tam běchu dźelacżerjo dla żadania wjetschcheje mzdy dźełło wobuschczili. Hdyż na to kubler zuzych dźelacżerjow naja k wukam mjes domiacymi a zulmni dóńdże. Pschecziwo biczkam dyrbjesche so jězdna policija sawołacz, kotraż bijeńy kóńz sejini. 30 biczkow bě so cżełko tcamiło.

Listowanje.

R. R. Je-li Wy kupny pjenjeż w postajenym cżażu sapłacżicz njemóżesce, dha je pschecziwnikej mózno, wut kupje wrócżo stupicz a sej narunanje schłody dla njedopjelnjenja żadacz. Tuto sarunje wobstoi we wschěch wudałkach pschedawarja a też w schłodże, kotruż je w swojich dołhodobych mět, schtoż ma wěso dopokasacz. Bjes sapłaka njemóżesce na lećownosći nicżo cżinicz. Hakle še sapłakom

sește wobstejer. **Datk na kupjenje leżownoscżow kupny datk** (Grunderwerbssteuer) ma żo najpozdżischo w tu sapłacżicz. Někajke dalsche cżakanje wotwisuje wot wobstejnosczow. K wobstaranju trěbnych pjenjes wotmerjeje żo na někajku wupożczenju, kajkichż mamy wjele wżdach dosć, pak na Sserbstu Banku.

P. S. Wotmjaje ma prawo, klamy tak wuzwiskać, żebi to wobkhod żoda. Wěso njesmě pschi tym cżitarjam abo hewak wotmajazym rumnosczam schkodzicz. Je-li możesce pschez wężawuntkowego dopokasacz, so tuch strach woprawdże wobstoji pschez pschipraujenje hotowe atd., dha możesce pschecziwo wotmajerjej skorżicz na wosstronjenje tajkeho schkodowana a ako jemu to sałożi. Pschi skórżbje dyrbjesce potom dopokasacz, so twar wotmajerja tajke pschiprawy schkoduje.

Swójbne powěsće.

Sslubjeni: Lisa Böhmiz a Waktař Streckfuß we Wětrowjezach. — Johanna Dučžmanez a Artur Helmuth we Wojerezach.

Swěrowani: Heinz Reinhardt ſ Luišu rodż. Humpity w Budyšchinje. — Theodor Schżepan ſ Marhatu rodż. Hermannez w Budyschinje.

Semrě: Gustav Scholtka, schkleinzutocżerjeſi mišter we Wětej Wodże, 52 lět. — Jurij Walowy, kubler w Michałczizach, 37 lět. — Adolf Fallet w Kamjenzu, 73 lět. — Amand Dinter, hrabinski revěrski hajnik w Malej Drahrawzu, 66 lět. — Theodora Brauerowa rodż. Gerstz w Budyschinje, 59 lět. — Alfred Pult, friseřski mišter w Budyschinje. — Oskar Oswald, fabrikant twórnych tworow w Budyschinje. — Julius Sandt, kupc w Lubiju, 72 lět. — Emila Klemtowa rodż. Gnadig w Wětej Wodże, 63 lět. — Khrysta Lustigowa rodż. Richterez w Wětej Wodże, 64 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Macica Serbska. Nazymska zhromadźizna budże srjedu 10. winowca popołdnju 1/4 5 hodźin we Serbskim Domje. Bliżši porjad so hišće wozjewi.

Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad tow. „Zerja“ spěwa při wěrowanjach w cyrkwi njedżelu 30. sept. a wutoru 2. oktobra. Spěwarjo a spěwarki zeńdu so z dyrigentom njedżelu 30. sept. pop. 1/2 3 hodźin w cyrkwi w Hrodźišcu na khórje a wutoru 2. oktobra pop. 1/2 3 hodź. w starej šuli w Hrodźišcu. So prosy, zo njeby ani jeden spěwar a žana spěwarka wuwostali.

Předsydstwo.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (měšany khór) ma wšědny pjatk, 28. sept., wjeczor we 8 hodź. pola Nalezy w Kukowje nuzne spěwanje. Njech wšitcy přidu!

Dirigentka.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Macżej Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučmanez w Budyšinje. Za hospodarstwo: Arnošt Barth w Běrżnjey. Za nawěsčer: G. Jauk w Budyšinje.

Gardiny
přikrywy dźěćacce šaty
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću 9.

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nasl.
w Budyšinje
na Žitnych wikach 30

Šijace mašiny
jenož najlěpše němske znamki
z dołholětnym rukowanjom, też
na mate napłaćenje a wotpłaćow.
J. Klemm
na Serbskej hasy 1 II

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy
Wosebity dom za serbske drasty
Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow,
šórcuchow, jakow, pjelsćowych pocehnjenjow
atd.
Čorne a brune kašmérowe rubišća, suknowe tkaniny
atd.
Trodle, knefle, posamenty
Najwjetši wubjerk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbujće wupołożenja mojich 9 wukładnych woknow!

Kalmuk-jaki
jenjaze . 4.70, 4.50 hr.
mužaze . 6.30, 5.70 hr.
ma twjeże stajnje na składu
Andr. Kasper
— mějicjel A. Jakoba —
w Budyschinje, Burdschec

Dobre pitny
wotrock
so hnydom pyta
Bliže zhonić we wuskowni
„Serbskich Nowin“
Młoda wysokosnělna spri
čehniwa kruwa
je na předaj
w Stróži čo. 7 pola Rake
Kruwa
blizko k čelenju je na předaj
w Kačej Korcnje čo. 13
pola Rakec
Najl. Eigerski
tučny twarožk 20
9 puntow = 6.30 hr. franko
Domofkäsefabrik Rendsburg

Jutře
Donscy Kozakojo
Koncertna direkcija Korla Jana Gedera w Budyšinje
Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
= w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje =
Sklad ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Ratarjo!
Sobotu 29. septembra wotewrimy w ratarskim domje
w Budyšinje na Hošic hasu 9
naše nowe wobkhodne rumnosće a to:
klamy za ratarske potrjeby, wustajenju wšěch ratarskich mašinow
Přihódnosće za knjezow ratarjow dla přepołožimy naš filialny biuro też na Hošic hasu. Naše dotalne wobkhodne rumnosće na Karolowej drózy 13 hač na dalše wobkhowamy.
Prosymy wo žiwu podpjeru w nowych rumnosćach a přiluběmy wšěm přećelam našeho wobkhoda kedźbne a sprawne posłužowanje.
Landwirt. Maschinen- & Gerätestelle
e. G. m. b. H.
Dresden-Altst. / Sidonienstraße 13

Serbski Hospodar
Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wok.
w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 126
Naš młyn w Delnim Wujezdź
telefon čo. 13
kupuje přeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy
Předawamy
najlěpšu lanu mučku 38%
K nazymnemu wusywej změjemy
wubjernu symjeńnu rožku

+ Hojeński magnetisěr Hofmann +
hoji čuwowe a cżine khorosce, cżežke myste, ischias, drjenje a wšě organ. bolosce. Wuspěšne hojenje
Ręcżne hodźiny:
kóždu sobotu w Budyšinje w hoscenu „Stadt Zittau“ wot 9—5 hodź. Na přeše přidłu też do domu.

Přiloha k čisłu 226

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 26. septembra 1928

Posedźenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Wutoru 25. septembra 1928.

Tuto posedźenje, kiž mějesche jara wobšěrny dnjowy porjad, nawjedowaše knjez **knježeństwowy rada dr. Vater.**

Prěni dypk sjawneho porjada saberasche so je sa-ta-ra-u-ś-ki-mi ha-dź-ba-mi. Dźiwajo na podróžene žiwjenje je nusne, so so tež sastarańše pjenjezy powyšcha. Pschedležeješchtaj dwaj namjetaj. Po namjecze wokrjesneho zwjazka dyrbjachu so sastarańše hadźby tak zwyšchiś, so nadeńdźene 6500 hr. wjazy wučinja hač dotal. Tutón namjet so tež pschija. Druhi namjet knjesa šejmitšeho zapósłanza Welle, kiž dale žadaše a žěbi pschez 14 000 hr. wobšěrnych nadeńdźenych wudawkow zadasche, so sačišnyu. Zwyšchenje podpjery wučinja wot 1. oktobra 1926 na wobsah 1.—1.50 hr.

Druhi dypk běsche wulku wažnu za gmejny, dokelž jednotliwe wo **rozdźelenju statnych pschinoskow za twarjenje pucow na lěto 1928.** Hamtske hejtmanstwo je wot stata 71 000 hr. k rozdźelenju dostało. Wobžełbitu podpjeru dóstanu jenož tele wjacy: Miršichwitz, Splóšt, Sčijeja, Wjelešcin, Semjizy-Thumizy, Wjasońca, Kósły, Zarow, Dobrečejcy pola Njeswačidła, Drohy, Jenkecy, Nowa Wjeś pola Rakez, Pśowje a Radwoŕ. Knjes Borberg nawjedowaše dale, so by wokrjesny wubjerk w pschichodnje hišće w nalěcu pucze postajił, kotrejž so w běžnym lěcu twerja, so lubychu gmejny wobźěle, na cźim žu. W jamšnym tamtym wuprajі so knjes komornik Notiz-Wallwitz, ma so se wschěmi srědkami na to dźełacz, so bychu gmejny po możnosći se cźasom swoje pjenjezy dostali. Wokrjesna pschipomoc za twarjenje puczow wuplacźnje so tak potom, hdyž su pucze hotowe. Namjetam hamtskeho hejtmanstwa wokrjesny wubjerk stónčnje pschihłosowaše. — Próstwa Wulko-Dobschankieje gmejny wo pschipomoc za twarjenje puća so wotpokaza.

Dale jednaše so wo sahadach za **postajenje pucze pschechodnych drohow** we wokrjesu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa a wo jich pschipóśmaczu se strony wokrjesneho wuběra po § 146 gmejnskeho porjada. Pschechodne pucze so ma do dweju rjadownjow: 1. do tajkich, po kotrychž dźe nichtó automobile jězdźiś; 2. do tajkich, kotrež so ma wobtkad z autami, kiž maju wjazy hač 5,5 t we skromadneje wahi, sawrěc. Pschitomny hamtski radny mischtr Pjetasch rozsudźi należnosć wo dróhach z pomocu wokrjesneje charty. Wuhódny, so dźełenje dróh do dweju rjadownjow njeje tołke, dokelž je swój wobsejny puczow jara husta. W Budyskim wokrjesu ma po wotpowědnyu 1500 kilometrow sjawnych puczow, z kótrychž su 1300 kilometrow pschechodne pucze. Staśmy wobsah je tu njehdže 160 kilometrow. S cźornozołtych dźełow na 76,5 wuchadu, so je nas stat pschewoźnje. Wo pschechodnych puczach może so wschelako mysliś. Potom su tu pósłane dróhi. S błowjel sahadu budźe, so kóžda wjes jenoz jedyn puć za automobile dostanje. Wěsto wšy z dwórnitkacźom abo hewak žylnischim autowym wobtkadom njemóža so do druhich licźiś, mału wšo wobsebje se wobsedźo. Pola sahadow pschijachu shromadźeni 1., 2. a 3. dypk, dalsche dypki so hač k rozdźelenju srědkow wróćichu. Knjes sa kotrež so słožowaše sadźby w novembru powola. Knjes knježeństwowy rada Rysek pokasa, so pósłu najradšcho po statnych dróhach jězdźi. Hdyž pak druhe pucze wuźiwa, stawa so to jenoz po wschěcźu wobdźělenych gmejnow, kiž žěbi to pscheja.

W dalschim wotpokasa wokrjesny wubjerk próstwu Sakskeje žełenicze a jěchańskeje schule w Leipzigu wo podpjeru, kotraž jimaše pak jako dar k wopomnjeśu w Rychnowje serbskeho Luźiskeho basnika Wilhelma Friedricha 50 hriwnow. — Płaty dypk sahěrasche so z pschipomogami za sakskich knjesow na hornjej schuli w Budyschinje a Pśisepicach. Knjes Notiz namołwjeńe, hamtske hejtmanstwo, so by wósebne pady na potrěbnosć dokładnje pschepruhowało a cźi knjes Seidel wotmołwi, so so jenoz na najwušerjeńschich schulerjow dźiwa.

Wokrjesny wubjerk dowoli 3. dodawk k porjadej gmejnskeho dawka za Wiasońcu (powyschenje pśiwušneho dawka wot 12 na 20 hr.) Wjesny zakoń wo wotschadźenju gmejnskich organow w Nowej Wśy pola Njeswačidła so wobkrući, wubjerk dowoli pak wjesnym zakoń wo prawnych pomjerach sosłužnikow we Wjednarjezach z małym pschemjenjenjom. Po dołhej rozmołwje dowoli tež wjesnym zakoń wo sosłužnistich postajenjach we Wjelečcźinje, tohorunja dowoli wubjerk šaunym zakoń Sohlandskeje gmejny.

Dalschi dypk běsche **powyschenje mšdy za wuhnjenje-cźisnjo.** Wokrjesni wuhnjenjerčerjow mischtrstwo běchu wo nje prajili, so měła so zakładna mša za wuhnjenjecźisnjo powyschiś. We tym měsjesche wokrjesny wubjerk wo to rozsudźiś. Zakładna mša za ruski muher powyschi so wo 10 pj., za wuher, na kotruž so zaleśi hodźi, wo 5 pj. Tu wobžarowaše knjes Richter, so je so tak dołho wołało, dokelž so z tajtim srjadowanjom sabo mali dźerjo potrjechja.

Tu sapuny so pschipokdnischa pschestawka krótko do 2 hodźin.

*

W 3 hodź. sapoczachu so dalsche wuradźowanja. Wokrjesny wubjerk dowoli tu wjesnu zakoń wo wotběranju wody za Khróstawitzu gmejnu z pschemjenjenjom § 14. — Nastupajo wjesnu zakoń wo wotběranju wody za Dobrjejschanku gmejnu wuwi so dlejcha debata dla wodowasteho swjasta za horni Schprjewiny dół, do kotrehož někotre gmejny słuscheja. Stónčnje so wobsamknu, so by hamtske hejtmanstwo swjask namołwi, so by nakhwilnje sa cźasy wot 1. haprileje 1928 hač do 31. měrza 1929 wodowy dawk sběrał po skale, kajtuž maju tam postajenu. Dawk ma so zběrać wot tych wobzołbow, kotrejž su so dobrowólnje pschisamkle. — Wokrjesny wubjerk dowoli wjesnu zakoń Khróstawitzkeje gmejny wo postajenju zaruna nanjow za wobhladanje rěsneho stołu a mjasa.

Sajimawu debatu ibudźi 16. dypk dnjowego porjada, kiž so wo pschihotowanju nemšćokatnych srědkow za pschechowanje sjawneho autoweho wobkhada w krajnach, kiž maju skaby wobkhad, sabrasche. K dostacźu srědkow je trěbne, so so próstwu na wokrjesne hejtmanstwo sapodabža. Knjes Kurzreiter pschejesche žěbi, so bychu autobusowe towarstwa bóle na wozbetje potrjechy wobdźělowane dźiwale, kaž so to privatni pschechodźowacźelja prózuja. Rěcznik naspomni tu Bartlu autowu cźaru. Na to wuźasni knjes knježeństwowy rada Rysek, so žěbi pósła na to njemyślі, Bartlko-Wósporsku cźaru sastajicź. Dale rospominasche so możnosć woženja dźełacźerjow do Semicźanskich skatow, schtož mohła pósła wukonjeć. Schtož rukowanje gmejnow pschi autowych cźarach nastupa, so wone postajene po wobsamknjenju sakskeho sejma a njehodźa so wotstronicź. Pschi dowolenju autoweje cźary privatnym pschechodźowacźelam wtowźituje tež wjele wot toho, hač móża woni to dokonjeć. Hamtske hejtmanstwo może jenoz stabilne pschechodźowacze dowolicź. Wokrjesny wubjerk wsa tole na wědźenje a pschewostaji dalsche konzesije hamtskemu hejtmanstwu.

Dalschi dypk běsche krilowe sastaranje. Ju dostawaju sahrodnizy, metalowi dźełacźerjo, dźełacźerjo drjewoweje a drastoweje industrije a pschekupcy. Wuzrajі so pschecze, so bychu so tež druzy dźełacźerjo do krilowego sastaranja pschijeli. Posłaji so, so so nětko tež hórnizy a textilowi dźełacźerjo pschiwoslnu.

Sajimawy běsche sasso 18. dypk, wikowanje z tworami z autow, kiž po wšach wokolo jězdźa. Sjedź sakskich gmejnow je na to pokasał, so je drje możno, tuto wikowanje z tworami samjesowacź. Tež wjesnjanostojo běchu žěbi pschesenje, so ma so tole wikowanje poczeźicź. Tu norcźa pak na cźežkoty. Hamtske hejtmanstwo może tu jenoz sahadne postajenja wudacź, wumjeśi maju so gmejna šama po swojich poměrach. Tuto wikowanje sastałacź, njeje možno. Knjes Kurzreiter wotnamjenjesche tute wikowanje z autow skłodowanje domjazych pschemuślnikow. Knjes Seidel namjetuje, so by so wikowarjam, kotiž njetrjebaju wuwjedźenja sa puczowanje wikowanje, někaiki wjesnu dawk napokazał. Stónčnje so wobsamknu, so ma hamtske hejtmanstwo gmejnam poruczicź, so bychu tute należnosći policajaju srjadowale.

Wokrjesny wubjerk dowoli wjesny zakoń sa wotběranje wody za Hrubjelčźizn. tohorunja dowoli z wumjenjenjom próstwu knjesa Arnoldta Neumanna we Mulkich Dobšezach, kiž chce stupnowu kremu a kožowy tuk dźełacź. Sceźehowachu dowolenja někotrych korcźmarskich konzesijow, mjes kotrymiž je hosćenź Jakub Wróbl na Horje. Richard Nowak we Lahowje, Hana Hofmannowa w Bónšezach. Wo dowolenju někotrych konzesijow ma so podóbiśicho jednacź, tak wo próstwje Gustawa Henki w Nowej Wśy pola Kušći, Kurta Hartwiga we Mulkej Pschedrěni, Augusta Bombacha w Holešchowskej Dubrawźe, Korle Schenka we Wurizach a Hermanna Dittricha w Kubschjach.

Pod wschelčźijnami wosiewi k. knježeństwowy rada Rysek namołwjenje sakskeho ratarskeho swjasta (Landbund) k powschitkownemu niczeniu pólnych mšchi (wobrebje wokoło Rakez). Knjes Borbera wotpschesche, so by hamtske hejtmanstwo pschejmy z wokrjesnej direkcźiju ratarskeho swjasta jednało. To so wobsamknu.

Knjes knježeństwowy rada dr. Vater zdźěli hišće, so je ludowe žadanje wo „twarje panzerowanego wlschižaka“ bowolene. Do wubjerka wusmołwicźu tk. krajn. ratarskeho i Rostitz-Wallwitz a šejmskeho zapósłanza Wielu.

Na pscheprošenje towarstwa za pschedstawisny a staunisny Hornjeje Luźicy wo wobhladanje sběrki wobsamknu wubjerk, kiž je 300 hr. wodowy pschisłolił, so by wo tym hakle potom rosshudźi, hdyž budźe nowy hamtski heitman, knjes dr. Siewert, swoje tudomne sakstonitwo nastupicź. Wón pschińdźe do Budyschina 22. oktobra.

Sjawne wopsedźenje stónčzi so w 5 hodź., k njemu wschitkich so tajne wuradźowanje.

Štó je najbohatši muž swěta?

Najbohatschi ludźo saúdźenosće a pschitomnosće.

We wschich cźasach a pola wschěch ludow, w najstarschich cźasach kaž w nasich dnjach, znajemy ludźi, kiž běchu a žu njesmjerne bohaći. Stari stawisnarjo Herodot, Diodoros a Plutarch powedaja wo bohatolcach, kiž pósche njesmjernymi pokładami nowocźasnych miljardow wróćo njestaja. Wěsto njeje lohko, tute pokłady z dźensnischimi placźišnami měricź. Najbohatschi mjes egyptowskimi pharaonami, Ramses III., je, po wobswědczenju Herodota, psched nětkhdy 3000 létami do Khrystusa samoženje pósches 400 000 talentow wobjedźał. Tuta suma wuczinu po wobličenju amerikanskeho ludoweho hospodarja nětkhdy pót miliardy dollarow. Hdyž pak žěbi wobmyślimy, so bě kupna móz a z tym hódnosć pjenjes tehdy wo wjele wjetsche hač dźensnischi dźeń, a so bě w Egyptowstej tuczyny wot sa 4,5 dolara dostacź, mjes tym so bě placźišna pschesegy dwadzesći króć nišcha hač dźensa, potom móżemy samożenje tutoho pharaona z najmjenje 10 miliardami dollarow wobličicź — samożenje, kiž so tej dźensa w Amerizy jako nješchto runjewon pschemožaze wobhladuje. Praschamy so jenoz, kak móżeješe egyptowski kral, kiž nad jenoz šydom milijónami poddanow knježeješe, k tajkemu runjewon bajkojtemu bohatstwu pschińcź? Najskerje bě tuto samożenje wunoschk lětstotki dołhich rubježnych nadpadow jeho prjedowinikow, kiž stoto a drohotne kamuschki se šudowych krajinow w swojich pokładnischcźach kopjachu.

Jako najbohatschi muž starcho cźasa wobhladuje so powschitkownje Krósuš, kajkoty kral Lydiskeje. Herodot powida wo swědczenej woprawdźitosći, so je tutón lydiski kral jamu Delphiskemu orakelej 117 měchow stota wopromak. W kóždym měsche su pjeca 400 puntow złota byle. Je tuta stawisna wěrna, potom je tutón jenički wopor 40 milijónow złotych hriwnow winowty był. Dale poweda grecźi stawisnar, so je Krósuš persiskemu kralej Xerxejej, hławnemu dobyćerjej, pjenjes darił, kotrehož hódnosć, po naschich pjenjesach wobliczena, 100 miliónow hriwnow wuczini. Ale wulke je potajkim samożenje Krósuša było? Nimamy ja to wschěch trěbnych podkładow. Jeho samożenje pak móżemy niedźiwajcy tehu znajmjenjscha i milijardu hriwnow pohódnoscźeć. Dźiwamy-li na žiwu kupnu móz złota za cźasy lydiskeho kraja, potom měsche jeho samożenje kupnu móz nětkhdy 30 hač do 35 miliardow złotych hriwnow. Samożenje bohatehe žydowskeho kraja Salomona możemy z 80 miliónami pohódnoscźicź. Wo nicźo hłudźichaj njeběschtaj Sardanapal a Nero, wo kotrejuž móżemy rjec, so we złocze pluwachtaj.

W srjedźnim wěku su žydowe Medizi we Florenzu nabohatschi zykeho świeta. W najnowischim cźasu wobhladowaše je Rothschildez žydowa jako prěnja we rjedze nowocźasnych Krósušow. Zyle samożenje Rothschildez swójeho wuczini krótko do wójny njespomjerniu sumu 400 miliónow puntow sterlingow = 8 miliardow hriwnow. Měrimy-li pak kupnu móz pjenjes, potom běchu Rothschildez tola „hłudźichi“ hač horjekhaly najpomjenyi egyptowski pharao Ramses III. Najpomnjenscha hódne je, so pschi wobličenju samożenja amerikanskich milijardow na wulke cźeze storcźimy. Wěchtó, ani woni sami njewědźa, kak bohaći po prawom su, dokelž su wulke dźele jich samożenja hušto dosć tak njemjenowany mortwy kapital, kiž so njesadani. Tutu wopravdźitosć wobtrucźa najlepje scźehowazy pschikład. Léta 1916 složichu we wuhlowej jamje Trinidad w Kuźinym Coloradu, kiž Rockefellerowemu konzernej pschińdźeluscha, jamowi dźełacźerjo dźeło. Sajsalu Rockefeller pak žadanje dźełacźerjow wo powyschenje mzdy na žadyn pad dopjelnicź njechasche a mjesesche sa mudrische, 26 000 stawkowazych dźełacźerjow z dźeła puschcźicź. Na to sastaji wón dźěło w jamach dospołnje. Jamy, kiž běchu 50 hač 60 miliónow dollarow hódne, buchu do 39 000 hektarow kraja pschewobroczene, kiž zanych dołkow njewunjeze. Jako so hódnosć tuteho kraja po tym wobliczi, pokasa so, so je jenoz hišće 3 900 000 dollarow hódny, t. r. so je dla wumyślnoscźe Rockefellera ledy 7 prozentow prjedowschcźe wopraudźiteje hódnosće wobtkowak.

Rockeller je nimo Henrya Forda najbohatschi muž zykeho świeta a może žěbi tajke sadźerjenje dowolicź, hačrunjež dyrbiny je sapudźicź, dokelž je njesozialne. Po zyłym świeće namakamy Rockefellerowe a Fordowe konzerny rozbrójene. Njeje pak możno, jich samożenje a wosebje jich słajnje po wotmeńnjace dołkody w někak šuschcźomnych licźbach wupraji. Hišće je jedyn pschikład njesměrneho bohatstwa amerikanskich pjenjezníkow. Ford chže po wot wotwisnjoseje jendźelskich gumijowych wikow wuzwobodźicź. Chže za swoje awta šaunyu gumij mjeź. Lacźrunjej hódnosći wot Fordowych twornjow pschedźěkaneho gumija ledy 5 prozentow hódnosće wuczini, schtož Ford wschitko we wschěm pschedźěła. Sa tutón samér je Ford dwaj milijónaj hektarow kraja w krajinje Amazonoweje rěki w Brasilskej kupił. Prajimy, so może wón we wrěmim cźasu jenoz dźesaty dźeł tuteje hobrjesteje krajiny wobdźěłacź, potom może 500 miliónow gumijowych schtomow sadźicź. Hdyž 50 zentow wudawkow na kóždy schtom liczimy, potom wuczinja zykowe wudawki 250 miliónow dollarow. Tuta hobrjsta suma njewobschija ani wudawki za pschewozowanje twarow, wušne nastroje, za twarjenje dźełacźeskich bydlenjow a druhe wušne pschiprawy. Schtóž wobcźežnjosće dźěła w južnoamerikanskim prałeźu znaje, budźe móc rozumicź, kak nimo měry wulke su wudawki za pschiprawjenje taikeho dospołnje nowego pschedźewjasza w Brasilskej. Kak wulki dyrbi potajkim kapital muza być, kiž może tajke hobrjste pjenjezy za wobkhod nałožicź, kiž je nu ledy dwazety dźeł jeho produkcije sastara. Ješe toho, so by pschi tom tež jenoz j wócźkom mikuł. Njeznemny pschi wschěm sabjez, so Ford žiwe kóždeje banki dźěła a žěbi žane pjenjezy njepożicza, ale so wschě wudawki se swojimi šaunymi srědkami krije. Schtó je potajkim bohatschi z njeju — Rockefeller, kiž psched schćežkodźacej ketami hišće tykanz na dwóch Clevelanda pschedawaschе, abo Henry Ford, kiž žěbi wudawki domoc, psched kotrymiž šmadź by so jedyn Rockefeller nastrózał.

Basnička wo čerwjenych kołkowanych 1000 hriwnowych papjerjanych pjenjezach.

Wutoru za tydźeń, 2. oktobra, sapoczinje so psched Lipšczanskim lawniskim šudom wulki wobschudźeński proces. Wobstorzeny je tak njenowany „wobtkhodny rěcznik“ Gustaw Winter, kiž běsche nětkhdy w Lipsku. Wón wudawaše cźasopis „Für Wahrheit und Recht“ a je wjednik wschelakich organizacijow w Němskej, kotrejž žěbi hišće dźenża žadaju, so maju so cźerwjene kołkowane 1000-hriwnowe papjerjane pjenjezy nahódnoscźeć. Winter je wobstorzeny, so je na swojich pschiwušnikow broschury pschedawak, kiž běchu wopravdźe jenoz 10 pj. hódne a za kotrejž žěbi wón hriwnu žadasche. Wschesłyšk pjenjes pak wón njepschichwobroći organizaciji, ale šmwasche jón do swojeje

móschnje. Wobschudźerja widźa też w jeho wudawanju, so może dospěć, so žo czerwjene kolkowane 1000-hriwnowske papjerjane pjenjezy jónu nahódnosću, hačrunjež wě, so žo to njeztanje. W tutej nadźiji jemu jeho pschiwiźnicy dale pschinoschki placza, z kotrymiž žo žiwi.

Žiwy „njeznaty wojak".

Wójnska tragedija w Bludnizy.

S Parisa žo pische:

Prěnjeho februara 1918 wróćzi žo z Němskeje do Lyona transport franzowskich wójnskich jatchy domoj. Mjez nimi bě wojak, kiž njemějesche żadnych papjerow, kiž njemóžesche rěčeć a žo na nicžo wjac dopomnieć. Nichtó jeho njeznajesche. Nichtó njewědżesche, ke kajkemu polku je pschisłuschał. Njemóžachu ani swěsćicz, hdźe žu jeho Němcy sajeli, ani hdy je do wójnskeje jatchy pschischol. Tutón cłowjek njemějesche nicžo dale hacz cyłko: cło. 13.

Jako žo jeho sa mjenom praschachu, wotmolwi wón: „Anthelme Mangin". Stajne bydło: Vichy, Rue Sebastras. Napisachu jeho wuprajenja skedźbliwje. Wobhonjachu žo sa nim w Vichy. Njemóžachu pak tam žanu Mangi'nez žwójbu wuslědźicz. Mjeno bě tam despotnje njeznate.

Wuwoprašchowachu žo wójnskeho jatcho hischcze jónu. Mětko wón dozpla wjac njewotmolwi. Schto mějesche žo nětkole stacz? „Anthelme Mangin" — běchu potajkim mjenowani, tuto mjeno, kiž bě po sdacju wopacźne, do pasorkow staricz — bu pschiwjesany do privatneho wustawa we Clermont-Ferrand. Bě 22. měrza, jako jeho tam pschijachu. Cłaž minu žo potom bjes wobsedźitych podatkow, dokelž žo jeneho dnja wěsta knjeni Masenzowa z Rodez njeznamjenichu, kiž bě wo njeznatym wojaku słonita. Wona pschijědże se žwojej dźowku do Clermont-Ferrand a spósina žwojeho žyna Alberta, kotrehož běchu w oktobru 1915 na franco se słužbeneho samolwili. We wustawje podachu jeho wutrobu hnujace wustupy. Macź žadasche žebi, so bychu jej jeje sahonamakaneho žyna wróćili, wona nadźehowasche wschě możne wyschnosće, wona wójewasche se žwójimi posledními mozami wo žyna, kiž bě nětkdy cłowjek. Tutón bój maczerje mějesche jenoż žołza wuspěch. Njeznateho wojaka mózachu žoku do Rodez wjacz, wón njeznědźeschе pak w nětkajšim wokobinskim bydlenju pschebywacz, ale w bludnizy. Pschetoż lekarjo njeběchu pola wobeheho wjaka jenoż šwědčili, so je wědomja słubił, ale so je też cżežko duchakhorn. Wustawnai strażnikaj dyrbjeschtaj jeho strażowacz. To bě 19. julija 1920.

To hatle bě sapoczał struchłych stawiznow wojaka Anthelma Mangina. Pschetoż bórzy dyrbjachu swěsćicz, so žyn knjenje Mazenzoweje Albert, njebě mjes słubjenymi, ale so bě psched wocžemi nětkrotkich towarschow na polu cżesće padnył. Njesłožownа macź słubi swójeho žyna k druhemu rasej. Na jeje městno pak stupischtej dwě druhej žonje, kiž chcyschtej, wobě sdobom, w njeznatym wojaku swójeho žyna sasa spóznacz. Žena rěkasche knjeni Mangin owa a druha knjeni Brillowa. A tójda ſ tuteju žonow dźěschе rjad dopokasmow tamneje macżerje wobšlabicz a napischeczíwne dopokasacz. Knjeni Mangin owa mějesche bjes dwěla wěstu lépschinu. Pischetoż njesnaty wojak bě so jónkrócz Mangin mjenował. Ale pschedmjeno njebě to same. Mangin owe žyn njerěkasche Anthelme, ale Roger-Nicolas.

A potom pschijědżechu druhe žony, macżerje, wudowy a žotry, kiž žebi womělnjeneho sa žwójeho žadachu. Liczba tutych žonow žaha dźenża do tyšacow. Wone dopomnja so na njeho, moja žadosć po nim, pisaja jemu, sczitu jemu pjenjezy, a štódke pschikusli, wobhonjeja so pola wjednika wustawa mějacznje sa nim a wowynuja jeho — a wadźa so, wadźa so a wadźa so hischcze jónu. Wschitke dźeczka žebi jeho bobu domoj wjacz, wschitzy wobkruczuje, so wón dozpla bludny njeje, ale so je jenicžzy žwoje wědomjo słubił, so pak by so jemu wone pschi prawym wotkładanju doma sasa wrócźe a so by tak žwoju macź, žwoju žotru abo žwoju žonu sasapósnał. Jenož w tutej žadawej bludnizy mjes zuſymi cłowjekami njedyrbjał wostacź. Jim dozpla wo to njerěkże, so je njesnaty wojak tón, jako kotrehož žu jeho wopikali, so stej wocźi, barba włosow, wuras wobliczа, postawa hinalcha, wone njepuschcza wot žwojeho prawa. Wócźzy? Stej so pschemělnjej a žadyn cłowjek njemóže rjec, hacź ſe žwětłomódrej abo brunej bychł. Barba włosow? Wo wjazmitčnej cżežkej thorosczi žu włosy wupadale a wótčli wokoło spanja žu sesdźěłśe. Wuraš wobliczа? Je žo pyches kulku do hłowy, kiž je jeho wo pomjatk a rosum pschinjesła, sczahnył, lizowej kosczi wustupujetej ſ mjeswocza, nóſ je wuſki a kónczejšty, myschki wobliczа žu wišate a wustate. Stanje žo tola husto, so cłowjeka žama po jenoż krótkej thorosczi wjaz njelspósnajesch. A postawa? Dźěl maczerjow, wudowow a žotrow, kiž běchu někotre zentimetry pschewjele prajile, widźa horbaty khribjet, hdy njenjej kolenje njesbožownebo; druhi sasa, kiž běchu jeho sa mjeschchego wudawali hacź je, spósnaja, so je wojak Mangin hischcze pschirosłł, so je dléschu sdźiju dostał, so hłowu wysche nožky hacź priedy atd. Schto pak su

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., za pósłe a pola dowóźnikow 1,30 zł., hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihlidźerstwo, nap. dr. z w. rak. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2057.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 30 złot. pj. Wobdźěrje so stajace nawětki a tabele so wyše wobilěcuja. Za reklamowy z a rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. z z

Čisło (Nr.) 227 — Budyšin — Štwórtk, 27. septembra 1928 — Bautzen — Lanik07

Němski a madźarski zastupjeŕ w Genfu wo wotbrojenju.

We wutorniščim pohjeđenju Swjazka Ludow je rozprawnik tśeśeje komniźije cześkosłowakiśi wukrajny ministeŕ **dr. Beneš** rosprawu wo komniźijinym dźěle a wo rezolucyji wo wotbrojenju podał. Na kóncu pśiśinodne dźěło na polu wotbrojenja wobźiwśi. Spomni teź, što je što we wotbrojenju mało postupowało. Minister pśiznawa wobeźeśnośe, kótreż su što pśi jednanju wo wotbrojenju pokazałe, tele wobeźeśnośe pak njebudźa dołho trajś; pśetož hewak by śiatam nowy wulki strach nastał, kótryž by na smutskownu a swonkownu politiku škitkowak. Tohodla je minister pśeśeśiwdeśeny, što što bórzy musne jednanje wobnowiś, što bychu što dotalne rózpośeśe wurunałe a što by što z tym pucś k dźełam pśihótowazeje komniźije wótewrił.

Po Beneschowej rěcy madźarski wotpósłanc general **Tanczos** rozkoši, što što madźarsky wotpósłanc hłosowanja wo rezolucyji, i tśeśej komniźiju podaśej, wostaja. Němski zastupjeŕ, hrabja **Bernstorff**, wobzarowaśe, što što němski nacyjski rezolucyje, namjetowany zwołanje wotbrojenjazeje konferency w pśihódnym cźasu, njeje w tśeśej komniźiji pśihwalił. **Němšzy wotpósłanc na swojim stejiśiśu zastoi a što hłosowanja we hłownej zhromadźiźe Swjazka Ludow wóstaja.** Hrabja Bernstorff potom wobśamknje wo němšćim wotbrojenju rěcyśe, kótreż je što po wulkim błuku po postajenjach měrowego rjeśenja pśiwjedło. Njerozdźělene je jenož někotre prawne wěcy wo stabje. Němska wójnska industrija je śniżena, a wjele nježazow by traku, pśedy hač by što němśe nowe wójsko wuzwuśiło, a błośiśe dźěśi cźaś, pśedy hač by što wysoko rozwita industrija za wójnske potrěbnosće pśichętowiła. Nječakaś praji, so by s pohladom k geografiskemu położenju Němśe a wójeńskej mocy jeho žuźobow wójna była hižo dawno na njerozwitych Němśe rozdźělenja, pśedy hač by swoju narodnu a pśichmjelkowu móc mohła wuzwiś.

Franzowski wotpósłanc **Paul Boncour** na rěcy madźarskeho a němskeho wotpósłanca wotmołwjejo praji, so wotbronjenje wot žrjedźoeuropejskeho bjeśstracha motiwiśuje. Wobeźeśnośe, kótreż su i wotbronjenjom swjasane, dyrbja što se zhromadnej wolu wšichnich wóstronicu. Pśihótowaza wotbronjeńska komniźija njeje bróniła složiła a njeje što dalšcheho dźěła wotrjekła. Tola pśiheźeźaśuje wotbronjaju konferenzu swołaś, by rěkało, što jej rozśiś dacź a na pśichodne bronjenje spěchowaś. Swjazk Ludow by s tym wšchu ważnosć zhubił. Po rosprawje rezoluzyju tśeśeje komniźije pśihwalichu. Madźarski a němski wotpósłanc što hłosowanja zdźerźeshtaj.

Francowske nowiny wo rěči hrabje Bernstorfa.

We rěcy němskeho zastupjerja hrabje Bernstorffa we pśichotowajej wotbronjeńskej komniźiji w Genfu Sauerwein w „Matinu“ pišo: **Rěcy hrabje Bernstorffa je dałoko pśeś mjeńšy techniskeho rozrěźenja zdla. Je znadź nusne, Němcow wo tym pśeźeźowaś, so dźeśaś lět po wójnje njeśmědźa jako znadźiwy wo bjeśstrachu druheho wustupowaś a roskasowaś w praśchenju wotbronjenja? Dyrbimy žeby tehdy staroźeje wo to cźiniś, kajke zadźerźenje Němska pokaże? Njewěrju to!**

Genfski rozprawnik „Petit Parisien“ pišo, što starośćiwje pśichotowana rěc němskeho zastupjerja njeje wocakanu wupśeł měła. Prajenje, so wotbronjenje Němśeje kóždy nadpad na žuźobow łakaluje, je pśisjahara tendenziozne, so by někoho pśeźeźowaśo, **ale wulka horliwosć, z kótreż němšzy zastupjerjo na wusnosć powśichitkownego wotbronjenja pokazuja, je runje je swojim pśeźenawanjom stónźnje tukanje zbudźiło.**

Skóńcna parada po manevrach němskostatneje woboty.

Manevry němskostatneje woboty w rańšchej pruskej Luźyšy su što žrjedu dopołdnja z wulkej paradu wšćich wobdźělenych wójskowych formacyjow pśeś němśim pśeźenjom „Kśiwźiśe Nježiźomne“ górjoh Ludu Bóžeho. Što wokoło paradźineho pola, 9 kilometrow wot Shorjelza ležaceho, błožałe, so bychu wojeńcy hru łaho po wjele lětach widźeli. Pódła manevrowych wojeńskich hoścu běchu tak někotre němskoźeźinju zapósłanzy pśichitomni, mjez nimi njedźiśi němski minister Krüz a zozialdemokratiśi pośtupowaś wudawkow za wójsko Leber.

Parada što pśi skóńcnjitym wjedrje bjeś zadźiwka wótnjo. Wojazy što runje tak wubjernje dźerźachu, kaž pśi manevrach poślednich dnjow, a žana kompagnija stareho gardźineho regimenta njebudźiśe kruśiśo a bjeśporocźnjśo nimo cźełujucej mohła, hač kóžda jenotliwa formazija němskostatneje woboty.

Pśitomna kraśnosć pśedawšchich gardow wschak je ninu, a wośebje nowe jěźdne regimenty, kótreż ninu jěchachu, we worzłowym klobuzy a bjes błebijom ledma hišćeze na kaballeriju dopominaju, kajkuž žnny pśedy byli śiwczeni.

Němskemu presidentej, kótryž hromadźe s ministrom Groenerom paradu wotewja, cźełódy pśichiładowarjow se šaborjenjom hołdowachu.

Groener spinišc bronjenje žada.

Minister němskostatneje woboty Groener je žrjedu po skóńcenju manevrow w Schlesyjskej pśed zhromadźenymi cźišćerami krótku rěcź měł. Mjeś druhim praji, so je winowatosć Němśeje trajiś a zachowaś na runopravosć wojeńskeho bronjenja wojowaś. Theoretiśy dyrbja što wšće wudobywanja techniki a nowocźasnych wojowadłow studowaś. Minister praji, so je jeho najwažńišni nadawk, što za techniske a materielne wuhotowanje wójska staraś a dale śiawnosć we duchu a dokonjenju němskostatneje woboty powucześ, so byšchtej što s tym hordosćo a łubosćo k němskostatnej woborje pśestawałej a što teź bronjeńśi duch w cyłym ludu pobyłnił.

Je hišće wjacy femowych mordarstwow w Němskej było?

W pośledninm femowym prozesu pśeśeśiwo nětkuśiśemu wyšśiśemu leutnantej Reimej je Reimowy zakitaŕ prokeŕ Grimm w Essenje pśi pśeźetkuśenju źiwdekow rjekł, so žu sa cźaś wobžadźenja Porurišteje w lěcze 1923 Němcy ludźi bjez žudnišcheho wotkludźenja morili. K kwasnam femowych mordarśiwow. Hornjoślěsyjskej, hdźeź je jedyn jeniczki kommišaŕ, kaž je što pśed žudom zhiwalił, nětkuśe 200 ludźi njesłušnje skónzowaś, Braniborskej, Pomorskej, Mecklenburgskej, Hornjej Bayerskej a Pfalzy, je što hišćeze Porurišta pśichidała.

Kaž je žłuśiśeś, chodźa što sozialdemokratoju w němśim a pruskim kjeźe snutskowneju ministeŕow wopraśeś, hač su jimaj podawki, kótreż sady Grimmowemu wuprajenja śteja, znate a kak što k tomu stajitaj.

Ssmjertne wuńudy w Němskej njeśmědźa što wjazy potwjerdźiś.

Němski kanzler Hermann Müller je što njedawno we mjenje němskeho kněžeśtwa knježeśtwa němskich krajow namolwił, so njebychu žanych šmjertnych wuńudow wjazy potwjerdźiłe, dóniž je šmjertne błokowanje njeje wotśronilo. Mecklenburgske kněžeśtwo je što na to sa to wuprajiło, so by što šmjertne błokowanje wotśronikło a je we pśichodnje žanych šmjertnych wuńudow wjazy njepotwjerdźi.

Rozpuśćenje kublowych podkrjesow we Pruskej.

Pruske snutskowne ministerstwo je wobśćerne dźěło sakońcyło poruczeneho rozpuśćenja kublowych podkrjesow we Pruskej stónźiło. S nětkuśe 11 900 pruskich kublowych podkrjesow je što 11 100 rozpuśćiło. Jedna što wšće tak mjenowane wobydlene kublowe podkrjechy. Shtuc 800 što fiskalike kublowe podkrjechy, kótreż što tehorunja w bliźišich měsazach rozpuśćeja, we kótrychž pak maju što bliśišich měsazach rozpuśćeja, we kótrychž pak maju što hišćeze sawadne naležnośe mjes jenotliwymi ministerstwami dojednaś. Wólby do gmejnskich zastupjeŕstwow pak pośledniše njenastupaju. Dotalni wobydlerjo kublowych wokrjeskow, kótriž hač do rozpuśćenja njeśmu gmejnske wólbne prawo měli, žu jo wšchitcy za pśichodne gmejnske wólby dostali.

Čah domowinskich woborow a republikanskeho zwjazka do Winskeho Nowcho Města so njezakaza.

Wjednišy domowińskich woborow žu zozialdemokratiśi namjet wotpokazali, so bychu što wšće zhromadźiny 7. oktobra we Winšćim Nowym Měśeze zakazałe, žu pak prajili, so chcedźa wšćěm napśawam pśichłosowaś, i kótrymuž bychu što wobej stronje po cźasu a měśinje dźěliś. Domowińske woborowy po taśim njedźeli 7. oktobra dopołdnja we 10 hodźinach na turnowanišchego pśiśeśahnu a hižo hodźinu połdźišcho wotcźahnu. Na zanjerowanišim dwórišcu jchcźu je żeleźnišćich cźahow wulku a tam do nich łažo łažeśu. Nadźijeja što, so zozialdemokratoju swoje zhromadźiny hakle popołdnju wotmeja.

Njewěšćej ludźo žu kommunistoju, kótriž hroža, so budźa měr kazyś. Jim chcedźa zakazaś, što tehorunja 7. oktobra we Winšćim Nowym Měśeze zhromadźiś. Wšcho hromadźe što 2000 žandarmow, a jeli so by trjeba było, teź wojeńke wotdźeleńja do Winšćko Noweho Města pośełu.

W parlamenece, kótryž je što wutoru zaso zeschoł, žu pśeśeźowali, so što hromadne zhromadźenje pśed pałowu minu, wjele ludźi pak tonu njewěrźi. [illegible] Wulkanjšch nětkuśich wójnskich łuśiśeja. Woni žu w parlamenće wjelejowy nacyjś wo wotchłodźenju śchkodow, pśichinjenych nałatkich zapodali. Po nim dyrbi śiat privatnim [illegible] pśichi njewěrach zarunacz a zadośćinym pśichinjenych morjenych penśišu płaćiś.

Syna Šwedskeho kronprynca zasudźili.

Kaž Barlinśke nowiny powědźa, žu pryncz Bertila, śeśeśego žyna śchwedskeho kronpryncza k 5000 hriwnam pjenježnucho łhłośowania zapłaśili, dokelž je dowolnosć k jěźdźenju njemjeźo 9. septembra automobil wodźił, kótryž je łajeśkoźił. Pśchi tym je pryncowy schulski pśeśeśel žiwjenje zhubił.

Paduši chcedźa rozbuchadła w Češkim wobwjerdźenju kradnyś.

W Holzach pola Wokonuza žu někotśi muzy zhonjali, što do wobwjerdźenja cźišćo 8 dobyć. Wokoło jeneje hodźiny w wozu śpytaśchtaj dwaj muzej, wobwjerdźerjow zdla zdla zdla

rić, šłubiła, so swoje plany wo wutworjenju wojerišćich ketańskich pśiśistawow pśiśi kanalowym brjoźy, wośebje pola Cherbourga, spušćeźi. Pódła teho je Franzowska šłubiła, so hnuź Jendźelśka franzowśke pśiśistawy błiśo němśkeje njeśy sa pad němśkeho ketańśeho nadpada wuźiśeć. Pśihotowanosć samolwitnych jendźelśkich ketańśtwowych wězywuślonych pśiśi franzowśkich ketańśkich manewrach nad Parizom sa tole ménjenje wěźi. Jendźelśzy wězywuślonjo su potom hišćeze někotre franzowśke ketańśke pśiśistawy pśiśi franzowśkej rańśeli njeśy wobhladowali. To po źiwaju na to pokazuje, so jendźelśke wójnśke ministerstwo strach podwótśich cłonkow sa tak hrožazy njewobhladuje kaž strach ketańśeho nadpada. Jendźelśka a Franzowska dźetej wo źiwaju swój nébźadny swjask wobnowiśi, kotryž je so po śwětowej wójnje rozpušćeźił. Tohodla Jendźelśka niśo pśiśerjeźowo tonm nima, so Franzowśka swoje nakazane wójśko njeimjeńśźene dale wudźerźuje. Tale konzejśija dyrdi teź dale płaćiś, hdy by so dyrbjało jendźelśko-franzowśke łódźiwowe dojednanje dla pśiśerjeźiwjenja Sjednoćenych statow wróćo wjaź.

W diplomatiśkim nastupanju je so mjes Franzowśkej a Jendźelśkej pjeza śledowaze dojednanje wobsamkło: Franzowska swoju finanzmu a hospodarśtwu pśibliźaju politiku k bolśchewiśkej Ruśkej śpušćeźi, so by so jendźelśke kujeźerstwo wośebje w Ruśkej njepokłaśiło. Tole nowe złożenje franzowśkeje wonkowneje politiki so f Briandowej rěźu w Genfu dopokazuje, w kotrejž so wótro pśheśiwo Ruśkej wupraji. Jendźelśka je so f to swjasała, so budźe franzowśku politiku na Balkanje pod jerowaś a wobśkoźe na tom, so njeje Jugosławjanśkej a Bolharśkej dźeśaś politiku, kotraž njeje jendźelśkej politiki na Balkanje wše napśeśeźiwo rěźi. Jendźelśka je so tomu, so kśiwnje, so by so wójna śpytała, śtaliśi sa tule kroćel dobrjeź, so jako najlěpše dopokazmo za to mjenuje. Teź w połśkow-ruśkowśkim pśiśaśenju je so Jendźelśka w běhu poślednich měśazow wśelko bóle a bóle po franzowśko-połśkim jźeśu śćeśu śłonka. Skónśenje za na nadpadne wróćodwześenje jendźelśkeho kujeźerstwa w pśiśaśenju wukwobodźenja Pórbeinśkeje wot wobśadźeńśtwa wójśka pokazuje. Wobdźelenje jendźelśkeho jźeńskeho regimenta pśiśi franzowśkich manewrach w Porbeinśkej a pśibliźowanje lorda Cuśhenduna k Briandowej wótrej rěźi pśiśerjeźowo němśkemu kanzlerej Müllerej sa to śwědośiśi, so je je jendźelśko-franzowśka cutenta wobtwoźiła.

Ze Serbow.

Dźewowńca.

Śtwórtk 27. póznjeńca.

Kosmaza a Damijana.

† 1719 Křesćijan Hennig, wustawski farař, jenički drjewjano-połobski spisowaćel, najwažniši słownikaŕ a věcnicaŕ zemrěteje serbskeje narěče limborskich Serbow. Je sebi dopisował ze serbskimi wučenćami Abrahamom Frenclom a Zachariasom Bérlingom We Wustrowskej cyrkwi wisa jeho wobraz. Wo tutym zajimawym mužu je naš dr. Muka spisał wědomostny nastawk. Hennig je so we Wittenbergu jako studenta zeznał ze serbskimi młodźeńcami. Jako zastojnstwo we Wustrowje dosta, hdźež tehdy serbska rěč w smjertnej womorje leżeše, prócowaše so, wšitke powostanki zhromadźeć, rozmołwjo so ze staryma ludźimi, kiž hišće serbsku rěč rozumjachu. Wo sebje pomhaše jemu pśi tym stary serbski bur Jan Janiška z Klěnowa (Cleunow), kiž so bórzy jara za tajki nadawk zajimowaše. Pśikładźeše k fararjej a z jeho erta napisa sebi tutón swój słownik. Jako běše Janiška 26. meje 1706 zemrěł, zaběraše so Hennig ze stawiznami a ludowědu limborskich Serbow. Pisaše pod pseudonymom Wendholt — to je Radyserb. Jeho rukopisy wobsedźi dźensa Zhorjelske towaŕstwo wědomosćow. — Najlěpši znajeŕ limborskeje rěče pak je naš dr. Muka.

† 1768 Křesćijan Klin, faraŕ we Wjelećinje, rodźeny w Sprejecach.

1896 skóńči so serbska wustajeńca w Drježdźanach, kotraž bu wot 45 730 ludźi wopytana.

1727 zeńdźe so posledni króć (45. króć) komisija k wudaću dospołneje serbskeje biblije (fararjo Dołhi z Minakala, Jokuš z Hbjelska, Běrnaŕ z Budestec, Wawjoŕ z Bukec).

† 1867 wyšši faraŕ Jan Libuša w Zlym Komorowje, horliwy Słowjan a spisowaćel knihi „Shythica“ wo serbskich bohach.

1790 saksko-wojmeŕski wójwoda Korla August z basnikom Goetu pśińdźe z Lubija do Bukec a puśuje nazad do Ochranowa a Zitawy.

1867 Łužiśki bohot Jan z Wartenburg wobhladuje Wojerowski lud.

† 1719 Wustrowski faraŕ Křesćijan Hennig.

Hdyž wječorna, hdyž jutrna swěći hwězka,
Serb na staroséi měj, što Serbam tyje,
Što ród a rolu jim najlěpje kryje
Kak škodam do Serbow so haći sóčzka!

Stołp za naš lud najmjeńši teź je khěžka
A pólko, na kotrež so žito syje. —
Hdyž zemju bjeru nam, so vow nam ryje,
A bylo-li teź, wjeleź dźe do měška.

Čišinski.

Móžeš-li dosć do pjenjez, sy wšom' swětej čestny knjez. Serbske přisłowo.

*

— **Wo wjedrje.** Wyšchima haha nětko wot Jendźelśkeje hać bo połwódneho łodojśeho morja. Wót tam pśiśihładźeju łodojty powětr je powšěr poła waš tak wušuwšił, so mějachmy bźenśa w nozy hyšiny śmjerik, podobnje kaž wćeśa rano, nimale po zylej hrjebjej a połnócnej Europje. Schkleńźa potalujo wyšoko na njane. Hać do jutśiśnjeho wulkeho pśiśemjeńśenja wočakowaś njemóžemy. — Jutśe pjaty śtyhaźa kłóńćko 5,57 hodź. a hyšma so 5,44 hodź. Měśaśk śtyhaźa wjećor 5.51 hodź. a hyšma so naš 3,58 hodź. — Wećera wjećor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer —1, thermometer wo dwjo +15. Dźeńśa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —2, thermometer w zwězy +4. Wuhlědy na mało so pśiśemjeńśaze wjedro.

— **Swjatk žónśkich towaŕśtwow w Budyśkim wokrjesu** śeźdźe so hyšeńu k swojej naśmjeśej śhromadźiśnje we Kehelekukeni w Budyśkinje. Podamy wo njej hišćeze nadrobniśiśu rosprawu.

— **Dobyśe wo 2000 hriwnow** padźe na cźišku 13 186 do kollekśije Friedricha Rothera w Budyśkinje na Khežorśkej dróźy 22.

— **Z tachantskeje šule.** Pśi wopyće ministra we Budyskim šulskim dohladowaŕskim wokrjesu 24. t. m. wopyta knjez minister za ludowe wukubłanje dr. Kaiser z prewodom knjeza ministerialneho rady dra. Weinholda teź Budyshu tachantsku šulu. Knjezaj běśtaj popołdnju wot 2 hać do 4 hodźin pśi rozwućowanju kk. šulskeju wjednikow wyššeho wućerja Wjeraba a Adlera w 1. a 2. holćacej rjadowni. Knježa, mjez kotrymiž běše teź knjez wyšši šulski rada Kral, pśipośluchachu rozwućowanju wo pśirodowědźe a němšćinje.

— **Cźirjowanja Heinricha Mošra w Budyśkinje** śłuśha hišom 38 lět dołho do pśiśich wobućowych fiemow naśeho města a śmź tele by wobźelśi jubilej śwjećeśi. Je njeminuli runje 25 lět, so ma w rózkowanym domje Zitnych wikow, Ssukehskeje haśy a Khežorśkeje dróhi śiwój wobkhod, kiž je śmrěćny mžićel a śakaźe śwobućowaje fabriki tam natwaril. Mohrez cźirjowanja je so ja zyły cźaś swojeho wobśtaća pśiśeju bóle a bóle rozwiwała. S pśiśićinu teho śu jeje śolidne a lunje wudźěłki, kiž w hamtśnej fabrizy śhotuje, kotruž je hyšom po wójnje k swojemu wobkhodej pśihrnuła. Pokazowany tu wośebje na hamobźělone domjaze śtupnje. Wobrez fiemje pak pśiśejemy k jeje jubilejej dośśe śwjerjowanje a so by jómu pśeśi pśiśihódnym hóśpodarjam położenju, potajkim sa 12 lět, mohła śiwój śkoty a śwjeźenju.

— **Z Hornjeje Hórki.** Pónźeśu dopołdnja we knjes ministeŕ za ludowe wukubłanje dr. Kaiser, ministerialny rada dr. Weinhold a wokrjesny ra... śkulśki rada prof. Kral naśeju šulu. Jako běchu šulu wobhladali a roswućowanju 8. a 4. šulskeju lěta pśihpośłuchali, podaźmy so knjeja do Budeśez.

— **Ze Smječkec.** Němśki zwjazk wójnśkich wobśkodźenych, wobdźělnikow a zawostajenych zeńdźe so njedźelu 7. oktobra w tudomnej wjesnej korćmje pola Hejduškec a to hižo popołdnju w 2 hodź. Na tutu pśiwabjacu zhromadźiznu su wśitke sobustawy nanajwutrobniśo pśeprośene, teź hośćo a njesobustawy su lubje witani. Wokrjesny sekretaŕ k. Wrona budźe jara časowy přednošk dźeŕźeć a teź na wśelake napomnjenja wotmolwiś. Pódła toho je hišće dalši hódny dźeński porjad. Wo prawje bohate wobdźělenje so prosy, štož je kruta winowatosć wšěch zwjazkej pśizamknjenych. Wočakuje so, zo towaŕśojo w prawym cźasu pśińdu.

— **Z Ruśchija.** Radupodawanje sa maćerje we Ruśchiju budźe pjatk 28. septembra pop. w 4 hodź. w šuli. Wón budźe pśichtomny.

— **Z Kulowa.** Kaž je so nam z Kemptena powěźało, je so tam po rjanych dnjach posledneich tydźenjow wjedro nahle pśemjeniło. W nocy na sobotu zastupi nahle zymne wjedro, kiž Pfortnerskim a Oberstdorfskim horam hać niže lěsneje mjezy dele śnědu pśinjese. — W Kulowje a wokolinje su ze zmjerkowanje w zahrodach a pólne płody sylnje śkśipłe.

— **Z Kletineho.** Pola naš žu ludźo zapoczeli běrny liśeraś. Běrny śdadja pak so hišćeze trochu njedołanjeneje byś. Na cźeśkej pódze žu ratarjo i lětuśkim wunoźkom spokojom, na lohkej pódze naśběraja pak lědma tele faj žu zwušadźeli.

— **Z Wolešchnizy** pola Klětneho. Saźdźenu pónźeśu zemrě tu nimale 75 lět stara Hańža Zurtez na śtaŕkosći starobyn. Wona běšće hižo léta dołho thoromyślna. Tuteje śwojeje thorośće dla běšće śe hišće njeźeńenа wośtała.

— **Z Mnjaśowa.** Mikowaŕka Selma Budarjowa f 9. błelšina nanaka 875 gramow cźeśki prawak. Wona pśihlejśoŕi do Wulśidźe a źadaśche śebi za wunt 1 hr., dóśa potajkim sa zyły hrěš 1,75 hr. Nětkuže 60-lětna wićomaŕka we śwojim znatym śiwjenju hišćeze tak wulki hrěš nedośła wjeźe.

— **Z Rósbórka.** K twarej wodowoda je wšitke wójno cźełonu na 200 000 hr. f Rósbórśkeje pośpitrjerjeje powuplaćenju f 8 prozentami śadanicź a f 1 hać 2 prozentami wotplaćowaćeź. S twarom dźeśa w bliźkim cźaśu śapoczeć.

— **Ze Śleśa Komorowa.** Śsud śaśudźi nětkožadneho radu a śaśtupneho wušćeśćanośtu Warta, njedźelu źaśedemokratow we Śło-Komorowśkim industrijowym wokrjesu dla podwjedźenja dawkow f 2000 hriwnan pśeśiwneho khłostanja. Wart je „thorośće dla“ wośtaće śwoje cźeśne śaśtupniśtwa złożił.

— **Z Lubajowa** (w Błótach). W śahrodźe Tśeśkeje we Lubjowje kśěje tele dny śajo kastanja. Nima kastanjeńjow na teź hišćeze śwoje rjane śelene łiśoo. To je nětk, hdyž bo pichiroda k śymńkemu śparej lotuje, cźim śpodźiwniśi śapohlad. Tuta kastanja je dozpla hižo śwoje hłowy, pichetoź teź hižom łužišu rańmu pokazowańe nowe halozki a kśenja.

Wulka parada pola Zhorjelca.

Dołonź łětuśkich śchleśyśkich manewrow bé wótrawoscha wulka parada pśiśed němśkim preśidentom Hindenburgom. Rjane wjedro bé nimomjery wjele ludźi wumakało. S blišća a ś daloka nastajichu bo na paradne městno w žuboźitwje Shorjelca na Sahrendorfśkich honach. Wśitke dróhi a pucźe śadu Shorjelca běchu polne aut...

Potalny hłós.

Roman.

38] (Pokraczowanje.)

Bergkelt dźěśe potajkim jako pśeni na śtražu na wuchwu a dóśta porućnośćeź, śuśy cźołm na źadyn pad ś wocźow njepuśćeśćeź a hnydom hohu haru cźeŕcź, hdy by so jeśdało, so dhe do morja wujeźeć.

My běchmy tohole dnja hižo śahe na nohomaj a pokhwatachmy tohodła, kaŕ bórśy hać móžno do trocźkawy (Koje) pśichućź, cźim śkerścho tohodła, so dźe nětkto ś naš njewědźeśće. Śchto jutśiśchi dźeń pśchinjeźe. Moja śtraž běśće wot dźeśaćich hać do dwanaćich; w dwanaćich dyrbješche mje Sterling śamjeńeź, kiž bé kritiśe hodźiny wot dwanaćich hać do dwěnaj pśchewoŕ.

Hdyž w dźeśaćich na śtražu dźech, cźehnjechu łohke kurjawy po wodach, a cźma bé kaž by kołmas lak. Hakle hdyž běźchtej śo wóźmy na cźémnoru śmućilej, śamóch we nětkotrej śdalenośći mutne wobrozy motoŕśkeho cźołna śpośnaćź. S kajuty śwěćeśćeje śo śłabe śwětlełśchko, a jómu śo mi śeśda, jako by śo ś cźołna śawołało a ś brjoha wotmotiwiło; hewaŕ pak njeśta śo niczo wośebiteho, śchtoź by śebi kedźbnośćeź śaśtuźiło, tak dołho hać mějach śtražu.

Wokoło połnozy pocza cźeśiś deśchcźiś śo pródźiścź, a ś mje Sterling w dwanaćich wotmeńi, bé wjedro tak a, jśchewidne śo śtało, so możaćmy jenoź śe śyboleńja śwójeju śwěćeźicź, so tu cźołm hišćeze je.

„To je woprawdźe idealne wjedro śa niđ“, rjekny Sterling, hdyž bé móśt pśichi Kluboweju domje khwilu ś kalokowkom pśchebładaŕ. „Wy budźeśće widźeć, so hižo pśeśe dśeńśa nozy wotźdu.“

Śaśkhech do śwojeje trocźkawy, ale śpaŕ njechaśche mi wocźi śaśdśeliś; ja běch śe śpróźniwośćeju pścheroshorjeny, so mohł wuśnyć, a śapadnych do njeměrneho dźeśnanja.

Lědy běch nětkoźe pok hodźinki takle leźaŕ, hdyž nadobo nahle horje śjédźech: motor běchu puśchcźili, cźołm śadrkny we wśitkich śwojich dźiwach, a we śkerśkowotwórjenych durjach śtojeśche Sterling a napominaśche naš, so mamy najlěpšiśicho na wukrywu pśichćź.

My śo nětkaŕ śwobłekachmy a śaśpaśni cźampachmy won.

Mechanikaŕ bé runje pśchi tom, cźołm wotwjaśaćź. Pśchi prawidle śtojeśche Sterling a wudźeŕśche do nozy won, hdyž so śokmach śłabe śwětło śo horje a dele cźinjaśche, śnamjo, so je tódy runje na tom, jédne kortyśchcźo pśchećź, so by do śchćerkeho morja wupluła. Kurjawa bé so mjes tym hišćeze bóle śhuśćiła, a śymny śurowy mórśći powětr naš je śymu wottśkaśowaśche, taŕ so mějachmy ja radno, kbyšće śo kožuchi pśchewobleź.

Sa někotre mjeńśćichuły leźachmy w żokmińje jeśchcźa nimo mórśkich pśchibrjóhow, śe śmérom ja blukim śwětłom w dalkośći, kiž śo hładajo wośtakbowaśche.

„Mam lataŕny śaśpośćeźcź?“ wopraśha śo mechanikaŕ.

„Ale śchto macźe w mohach?“ wotmołwi Sterling nahle. „Nawopaŕ: wiśće śwězu śhaśchećź a kóźde śwětło podućujeź!“

Ja śpohladnych na cźaśnik. Bé śche na pok dwěnaj. „Śeśe śebi teź śyle wéśću, so napośledku śo ja cźołmom njebohnimy, kiž naš dezyka niczo njeśtara?“ wopraśchach śo Sterlinga.

„Absolutnje. Pichetoź żynt śe śwojimaj hamtśnymaj wocźomaj widźaŕ, kaŕ so wotśaŕ kradnuchu.“

Leutnant Hallin bé śo pódła Sterlinga wuśpyhnył. My blišćachmy śo ś wulkej śpśećhnośću na śkabym śwětłom pśched nami, kiž so pśchećo bóle a bóle w łśnu śtromi łódźe njeśeśche, śchtoź bé śe śnamjenjom, so bé cźołm do wużiny śwojeś Korsiš a Krukiš jawiniś. Hallin dźěśeśe do kajuty a jeje dybźaczneje lampki.

„Nětko pak rěźa kedźbowaćź!“ wón prajeśche, hdyž śaśo horje pśchidźe. „Tudy pśchińdźenu mjenujmy pśchi śaśjéźdże do wużiny do nanajbóle njepśchijimnjeje towaŕśtwa nośeje podwódnych śtaŕ. Dźerźeśe krućeje na pódłohu wodu, Sterlingo! Hdyž budźemy widźeć, so śu ći śnaŕ pśedtu na śkaku śaśeli, mamy dźe pśchećo hišćeze dość cźaśa śaśpinjeć a śaśtaśiś!“

Dale cźerśćeśche dźiwaja hońtwa. Běchmy-li w Ruśchiju hišćeze pomérnje cźićhe morjo mélí, to by mało nětko, hdyž śe Śśuda wujźédźechmy, pśchećo bóle a bóle njemérniśche. Ale „Arrow“ pśchewiny wśchć żadźeśći, njeśchće śo elegantnj po howrjazych wśeśćchach żołmow a śaśpodowaśche tu a tam tak hłuboko do żokminych dolinow, so bé zyły żelo pśedtokmy dźeŕ ś wodu pośrjebanu.

„Woni, kaž śo śda, měrja śo k Björkfäreŕ abo k Nośśe“, rjekny Leutnant. „Hdyž pak śo tale śatrachna kurjawa śkoro njeroześćehnje, potom wopraśndje njeśmém, śchto mu śiacź, pśchetoź hdyž jéśhu pśchiśporimy, pśchińdźemy śe pśchebłitko a woni naš lepja; wośtanjemy-li pak pśchećo loko wróćo, to śhubimy jich ś wocźow.“

Mjes tym pak krinkoleśche śo ś nadśala śwětło pśched nami pśchećo hišćeze dość widźomnje.

„Wěrśch-li ty, so mója naš napośledku tola wujźédźaceź?“ wopraścha śo Sterling Leutnanta.

„To wjeźe mójno! Pśchi tutom żokminju morja śo wohladaśch taiki mały cźołnu kaž naśch śa śwěty dźeń lódu na tyšaz metrow dalenośće!“

Hodźina bo pominuła ś njeśkyśchanej napjatośću, wšak tym śo my bo śa kódźu honjachmy kaž taśti druhi „Śeśpy Hollandźan“.

„Widźiśch-le, nětko bywa morjo měrniśche“, rjekny Leutnant śa khwilu k Sterlingej. „To je tohodła, so śmy hižo pod Nassa. To tón durndr tola we, kaŕ śo cźi śtaśe tam pśedtu do tuteje śtraśchnje źéśnje hłubiny śwoju. Wěrjeźubohne śa to wśěło to tyeź, so maja nětko pśchebt, kiž śo tudy wonka wujźaje.“

(Pokraczowanje śeźeńuje.)

...ow, kołow, wosow a puczerwatjos. Polizija staraſche ...pak ſo ſa dobry porjad. Liczba autow postaja ſo na 2 hacź 3000. Liczba wopytarjow pak doſcżehnje njejmerna liczbu 80 000. Wulka tribuna bě ſa „bohatych" natwarjena. Bórſy běchu wſchě měſtna wupiſchedate. Schtóž ...ſtajowny a měſeſche ſcżerpnoſcż, ſwěſcżi ſebi měſno ...rjedy předku. Tamni nacżahowachu ſo pſches ramjenja ...rubich. Naſchcżeſo tribunje běſche powyſchene měſtno ſa ...indenburga. Wokoło njeho ſtejachu mnohy generalojo ...a ofizerojo. Też nětkoſi wukrajni faſtupjerjo běchu wiſcżeli. Na dróſy ſady nich ſtejeſche wulka ſyła wojeńſkich ...mocżſtwow.

Nješchto do 10 hodźin pſchijědże knjes preſident ſ autom. Miniſter němſkoſtatneje wobory Groener jeho poſpita a dowjedże jeho na powyſchene měſtno. K prawizy ſchijěcha nawjednik němſkoſtatneje wobory generalo ...e na ſwojim ſchumjelu. Na lěwej ſtronje bě tež prjeſmi nawjednik generaſ ſe Seeckt. Hindenburg bu ...primotajej ſtawu powitany. S dypkom w 10 hodź. ſa...ſa ſo parada a trajeſche nimale hacź do 12 hodźin. ...a žołe jěchaſche roskaſowak parady generaſ ſ Tſchiſchwitz. Nětko ſcżehowachu ſakſke wotdźelenja a ſa nimi ...ruſke. Prěni běchu pěſchcy, potom jězdni, artillerija a ...kawalerija. Mjes nimi běchu pioněrojo a nowěſcżerjo. Panzerowane auta wožiwjachu wobraz. Kóžde wotdźelenje pſchewodźeſche fanfa. Woſebitu jatim ſkadźachu jedne kapały a tu wožebje bubnaŕ, kiž pſchi ſpěſchnym ...ſcżenju ſmužiſche ſwój bubon bije. Ssamo małe manewry ...ſo do parady ſadźěwał. Wſchitko dźěſche ſwóſchnje. Leby bě poſledni muž nimo, jako ludźo pſches nalo pſched Hindenburga cżěrjachu a jeho ſławjachu. Món podjakowa ſo generaleji Heyej a wotjědże potom ſ autom do Joachimſteina, popołdnju poda ſo ſe Shorfelza domoj do Barlina. Wulka parada pſched Hindenburgom bě njeſmérne ſyły ludu pſchimabiła a tute žołmjachu ſo nětko do wſchěch ſtron domoj. S hórki ſhladowaſche ſo na uje kaj na mrowje we mrowniſchcżu. Tola wſcho wotwiſaſche bo wſchitko trochu ſcżerpnoſcżi znje derje.

Proces přećiwo Bergmannej.

Sudźenu wutoru je ſo w Barlinje prozeſ pſcheciwo nětkodźiſchemu bankjerjej a měſcżanej lombordſkeho domu Pawołej Bergmannej a dźewjeċej dalſchim wobſchkoržencżum ſapocżał. Wobſchkoržencży winuja wobſchudźerſtwa, konkuſkeho pſcheſtupjenja a falſchowanja liſcżinow. Skaſanych je 70 ſwědokow. Po wſchěm ſdaċu ſo prozeſ dźeſchi cżaſ nacżehnje.

Hłowny wobſkorženy Pawoł Bergmann, kiž prjedy Talmu rěkaſche a jako jenički ſ tuzych 10 wobſkoržencych w pſchepytowańſkej jatbje ſedźeſche, ma jenož dweju ſakitowarjow, ſapósłanza rěcżnika dra. Pawoła Lewija a měſcżana Feblowicża. Tamni wobſkorženi maju wſchitcy hromadże 14 ſakitowarjow. Ssobuwobſkorženy je ſtatny rěcżnik dr. Jacoby.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Maleſcy. Jednota „Sokoł". Příchodnu njedźelu wukuſenje majſkeje žerdźe pola Nymſkec w Maleſecach. Nimo toho ſo hiſče druhe myta rozdźěla. Započatk kulenja w 12 hodź. Zaſtup darmo. Prosymy wo bohate wobdźělenje. **Předsydſtwo.**

Njebjelčicy. Sokolſka jednota zwučuje kóždy **pjatk** wječor 1/8 hodźin (nie kaž dotal ſtwórtk).

Njebjelčicy. Towaŕſtwo młodźeńcow za Njebjelčicy a wokolinu wuhotuje njedźelu 30. ſeptembra ſwój założeński ſwjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Započatk w 7 hodź. Wšě ſcżeſcżene towaŕſtwa a přećeľo młodźiny ſo nanajwutrobniſcho přeproſuja.

Předsydſtwo.

Pančicy. „Lipa Serbſka" (měſany khór) ma přichodny pjatk, 28. ſept., wjećor we 8 hodź. pola Natuſec. w Kukowje nuzne ſpěwanje. Njech wſitcy přińdu.

Dirigent.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Schtrowa powěſcż wo wjedrje ſa jutrje pjatk: Po ...jtrnej **nozy** ſo mrócżele pſcheċżahuja a wostanje ſyma. W Jendźelſkej ſucho a ſyma.

Něhdże 12 000 dollarow pſchekſchiwiwſchi a liſcżiny falſchowawſchi je bankowniza Elſa Fiſcherez w Limbachu, 7. **oktobra 1896 w Freibergu narodżena, ſe ſwojej macżerju cżiſta.**

Kriminalna policija w Kamjenicy je 43lětneho agenta Simpſa ſalata, kotryż je wſchelakich fabrikantow wohajzowych twerow wo 350 000 hriwnow ſſebał. Wulwěſchcżene twory je huſtom w Barlinje nije płacżiny pſchedawał.

Pola Khěžorſkeho mołta w Mainzu ju cżěło nědźe 28-...etneho muża namakali. Dokelž derje draſcżeny morwy ...ani cżłowjk ani ſwjeſeſny ani nětcżiſe legitimacije pſchi ſebi ...njemješeſche, myſlachu ſebi. ſo ſu ju jeho w żeleſniſkim cżahu poſtrělili a ſ woſa cżiſnyli.

Dźěl chinelkeho měſta Hankawa je ſo ſ wohniom ſapuſcżił. Wulki muniziſki ſtlad je roſbuchnył. Nědźe 80 cżłowjekow ſe ſiwjenje ſhubiło. 11 000 ludźi je bjez bydła.

Wotcżerk redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleſ w Budyſinje. Za kubły dźěl a feuilleton: A. Dučmann w Budyſinje. Za hoſpodarſki dźěl: Arnoſt Barth w Hrózyńcu. Za nawěſtki: G. Janik w Budyſinje.

Kalmuk-jaki
Konjaze . 4.70, **4.50** hr.
mułaze . 6.30, **5.70** hr.
na wěſtje ſtajnje na ſtladze
Andr. Kasper
— měſcżanſki 21. Pilopp —
w Budyſchinje, Burgſtejn 11

Serb k Serbej!

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk 27. ſeptembra 1928

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1905	100 pólsk. złotych	46,925
1 jendźelski punt	20,32	100 ſſakoſk. krónow	12,421
100 ſwajc. frankow	80,625	100 franc. frankow	16,375

Barlinſka burſa ſaſtupi ſ krutymi kurſami efektow do wcżerawiſchcżeho wikowanja. Poſtajiſcho ſo wone trochu wotbrjeſkowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſcżinami wostachu też wcżera mérne.

Produktowe wiki ſapiſchachu wcżera ſylniſchi dowoz we rożży. To bě ſ pſchicżinu ſo płacżizna wo 5 pjenjezkow po zentnarju popuſcżeſi. Tola wobrot woſta njedźiwajcy ſeho ſmadny. Też pſchenża ſaſo o 5 pjenjezkow po zentnarju pſchiſadźi. Wcżera płacżeſche zentnar

w Barlinje

pſchenży 10,25—10,40 hr., rożki 10,40 hr. hacź 10,55 hr., jecżmjenja naležnjeho 11,55—12,55 hr., maiwmikeho 10—10,30 hriwnow, wowſa 9,70—10,40 hr.

w ſtarnišowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenży 10,97—10,95 hr., a rożki 11,32½—11,30 hr.,
ſa oktober: pſchenży 11,07½—11,10 hr. a rożki 11,22½ hr.,
ſa dezember: pſchenży 11,45—11,47½ hr. rożki 11,40 hr., wowſa 10,55—10,60 hr.
ſa měrz: pſchenży 11,83¾ hr., rożki pak 11,72½ hr., wowſa 11,17½—11,15 hr.

Swinjaze wiki wcżera ſrjedu w Barlinje.

Na nje běchu pſchihnali 320 běžakow a 894 proſtatow. Te płacżachu

běžaki:

wulke	60—72 hr.
ſrjedźne	48—60 hr.
małe	28—48 hr.

proſtata:

wulke	18—28 hr.
ſrjedźne	11—18 hr.

Wiki klazachu, płacżiny ſo wotbrjeſkowachu.

Wcżerawſche płacżiny ſ Drjeſdjanſkich wikow

(Markthallen).

Sarſkana pjerſina: Kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., huſy młode 1,30 hr., kacżki 1 50 hacź 1,60 hr., holbje 1—3 hr. — Kórki 18—50 pj., bumy ſelerje 40—60 pj., běrny nowe 6—8 pj., kſały kal 25—30 pj., cżežwjeny 12—15 pj., běły 12—15 pj., měd 1,30;—1,40 hr., butra 2,10—2,40 hr., twaroż 30 hacź 35 pj., muka 27—32 pj., jeja 15—16 pj., rjenjeń 10—13 pj., pruſnizy 50—55 pj., bosanka 30 pj., kurjatka 0,90—1 hr., worjechi wołoſe 60—90 pj. Rak 10 hacź 70 pj., ſcheſnki 1,10—1,20 hr., ſimy 2,40 hr. a karpy 1,35 hr.

Wiki ſrjedu w Běłej Wodźe.

Butra 2,10—2,50 hr., jeja 14—15 pj., ſwinjaze mjaſo 0,80—1,10 hr., howjaſe 0,90—1,20 hr., cżelaze 1—1,30 hr., pjerſti 50 pj., tomaty 30 pj., kruſchwy 15 pjenjezkow, huny 20—35 pj., morchej 15 pj., korki 30 pjenjezkow, ſelerij 15 pj., błowki 30—40 pj., jabłuka 10—30 pj., zybła 15—20 pj., běły kal 12 pj., cżežwjeny 15 pjenjezkow.

Pſchiſkajeja:

Murjerjow, Waury w Kulowje a Lemm w Běłej Wodźe. na Schrobkowej haſy 2.

Dźěłaczerjow we Wojerezach, Bahnmeiſterei 2.

Moletſkeho, Teſchler w Běłej Wodźe, Schützenſtr. 13 a **Kohl** a ſyn w Běłej Wodźe.

Schofera, August Fröda w Biſkopizach.

Holzn do domu, dr. Hermanka we Wojerezach, Wilhelmowa haſa 7.

Na pſchedaŕ:

Zywnoſcż ſ morwym a żywym inventarom, 15 fórzow pola, łuki a hoſe, Deberiz w Liſchej hori.

Kachle błinjane w Lubiju, Stare torhoſchcżo 14.

Sdźiwawa, Wagner na Zidowje, Telefon 3011.

Kóń żyłny, kobła, Kiſebuſch w Kopczach, telefon hamt Pomorzy 287.

Kóń, pjekarſka w Muczowje.

Wóz dźeċżaży w Biſkopizach, Stare torhoſchcżo 13.

Loże ſ matrazu, we Wojerezach, Goethowa haſa 15.

Sſudniſka na pſchehladowanje
pjatk 28. ſeptembra 1928:

w Jeſdłowje poſa Kamjenza dop. w 11 hodź. w hoſcżenzu gramofon ſ 30 deſkami, pſchiſnjeſe błidow ſe ſtołom.

w Biſkapizach na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: draſtny kantor, cżahoniſtaj, łožiki, muſaze, ſonjaze a dźeċżaze wobuwcża,

w Bórku poła Wojerez rano we 8 hodź. cżorno-cżahakata krowa,

w Nowym Měſcże poła Wojerez w Lohrez hoſcżenzu dopołdnja w 10 hodź. zentrifuga.

ſobotu 29. ſeptembra 1928

w Kamjenzu w ſajarnach, nědźe hłowna ſtraża, dop. we 9 hodź.: biſej, 5 pišaniſkich błidow, ſłoty żonjazy cżahnik, běrny hadźaza maſchina, wuržne twory a zyżerp.

Woljowjenje.

So by ſo konkurs wotwobrońił, je ſud 19. ſeptembra dop. 1/4 11 hodź. nad ſamoženjom

1. ſjawneho wikowańſkeho towaŕſtwa w firmje Seckenfreund & Co. w Budyſchinje na Lawſkich hriebjach 12 (wikowanje ſe ſchkleńczanymi a hoſpodarſkimi pſchednjetami),
2. a jeju měſcżanow pſchekupza Lazaruſa Seckenfreunda w Budyſchinje
a pſchekupza Theodora Druckera w Budyſchinje na pótkowym namieſcże 2III,

wujednowanje wotewrił. Termin wo wujednańſkim namjeſcże je na ſchtwórtk 18. okt. dop. 1/11 hodź. na ſudniſtwo bo Budyſchcżina, ſtwa 141, ſwołał. Sa dowěrnika je knihoweho reviſora Kurta Fiſchera w Budyſchinje na Wettinſkej haſy 17 poſtajił.

Stómcżazu terminu wotbożerjawſchi je ſud konkurs nad ſamoženjom pſchekupza Kurta Rinka, měſcżana wobkhóda ſ modowymi tworami w Budyſchinje na Khěžorſkej haſy 22 ſóbnył.

Sſud je konkurs nad firmu „Granitſteinbrüche G. m. b. H." w Budyſchinje ſóbnył. Samoženja njeje telko, ſo bychu ſo wudawki ſapłaciłe.

Powſchitkowe ſakſanje pſchedawanja.

We wujednowanju nad ſamoženjom

1. firmy C. G. Tietzens Sidam w Budyſchinje (Koprowa- aluminijowa walzowańńa, drotowalerja a bijerńa),
2. jeje měſcżanow a) inżenjera dr. Rudolfa Reinhardta w Budyſchinje, b) njejnatych bjeżbnikow ſeptembra 1928 ſemrjełeho pſchekupza Ewalda Reinhardta w Budyſchinje, kotruż faſtupuje łožadnik jawoſtajeńſtwa hejtmann ſw. hł. Martin Funke we Budyſchinje,

je ſud mjenowanej firmje a jeje měſcżanam tóhi poſtajenje wo jich ſamoženju ſakaſał. Tuta ſakaſnja njeſpożahuje ſo na prawiſnika dr. Hanſa Kedelbacha ſ Barlina, tuchwiſu w kopmiku w Budyſchinje pſchebywjoweho a ſa prokuriſu poſtajeneho.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki djenja dop. 3/4 11 hodźin w Barlinje: Wukrajne wiki maja ſtrujene płacżiny, tuž jitne płacżiny wo 5 pj. poſtupichu.

Dopołdnja 3/4 12 hodźin: Płacżiny ſu dale ſtrujene.

Płacżizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacżizny po złotej hriwnje.

	26. 9. 7	25. 9.		26. 9. 0	25. 9.
Pšenica	256-208	256-209	buny	—	—
rožka	208-211	209-512	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	módra łupiny	—	—
naz. jačmjeń	206-206	206-206	žołte łupiny	—	—
wows	194 201	195-205	zeradella	—	—
kukurica	208-210	207-209	raps, wosušk	19,40	19,40
pšeńč muka	26-29 25	26-29 25	lany wosušk	23,50	23,40
rżana muka	27,00-30	27 33,7.	poen. melasa		
pš. wotruby	14,25	14 10	pěrnj. kruški	21.21,2	21 21,20
rżane „	14,00	14,30	syno, 50 kg	3,7-4,20	3,6 -4,00
lane symjo	—	—	rżana ſloma	1,00-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńč. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-320	wowſna „	1,10-1,20	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jačna „	1,05-1,00	0,8 -1,00

Płacżizny rěcżneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

26. ſeptembra 1928. Płacżizny po centa. a zł. hriwnach

Skótne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 245.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rěcżneje hódnoſcże hač do 8 lět	57—58
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	48—50
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	38—42

Byki: 307.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rěcżneje hódnoſcże	53—56
Połnomjaſne, młódſe	49—51
Mjenje wukormjene młódſe a derje picowane ſtarſe	44—47
Špatne	40—43

Jałojcy a kruwy: 806.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěcżneje hódnoſcże	43—46
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěcżneje hódnoſcże hač do 7 lět	33 -40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódſe kruwy a jałojcy	24—30
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	18—20
Mjenje a špatnje picowane	—

Cełata: 2250.

Najlepše wukormjene (2. druż.)	78—87
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70 - 83
Špatne (4.)	63—65

Wowcy: 3897.

Młódše a ſtarše wukormjene (1 drużina)	67—68
Starše wukormjene (2.)	68—70
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	60—65

Swinje: 14 254.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a ſich křiżenjow, hač do 1 1/2 lět ſtare	73—74
Wukormjene	72—73
Mjaſne	70—72
Špatne	66—70
Rancy a kundrowy	63—66

Wot 28. ſeptemb. hač do 6. oktobra 1928

6% rabata! **přiwalowe dny kofeja** 6% rabata!

Nimo rabata hiſče přidawki!

Gerling & Rockſtroh w Budyšinje

na Znutſkownej Lawſkej haſy 10 — na Znutſkownej Lawſkej haſy 10

Zatyki na winowe bleſe **zatykowe maſiny**
winowe ſławki / lak na bleſe **ſrěbadła za wino**
pergamentowu papjeru

poručuje

Hermann Schubert
Moltkowa drogerija
na Moltkowej drózy 6 **Telefon 3746**

Wupjerki

jenož najlěpše twory

80 cm šěrokosć m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25

Čłonstwo serbske poslužujomnje!

Andr. Kasper
— mějićel 21. pułnja —
w Budyšinje, Burgleŭn 11

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Ratarstwo

16 kórcow z lěsom je na předań
Deberitz w Lišej Horje
pola Njeswačidła

Wosokosućelna
kruwa
je na předań
w e Nowej Wjesy 3 p. Běuiny

Nimo toho naše drohotne wotrězki

8 Hamburgski kofejowy skład 8
přiwabj. dnjow kofeja
jenož hač do soboty, 6. oktobra

Kóždej zlutniwej hospozy poskićamy składnosć, zo by so přeswědčiła wo dobroće našeho kajkosćuchoho kofeja. Dostanjeće při nakupowanju

½ punta kofeja
abo ¼ punta čaja
abo punta měš. kofeja
Darmo
punt kuskateho cokora
abo porc. šalku ze złot. kromku
abo winowy bóńčk (kryst. šklenca)

Paleny kofej w płaćiznach: ¼ punta 60, 70, 80, 90, 100, 110 a 120 pj.
Najlěpši kajkostny čaj: ¼ punta 100, 125, 130 a 200 pj.

— — Wšě twory a darmotne přidawki su pola nas wustajene. — —

Darmotne přidawki
na kofej a čaj

THAMS & GARFS
w Budyšinje na Hłownym torhošću 8 | **w Kamjencu** Rózk Knježeje a Cyrkwinsk. hasy

Nimo toho naše drohotne wotrězki

Dobry
KOFEJ | KAKAO
swěži, tonizirujuce
KURIO
na Zwonk. Law. l. 34

Poručam
najl. mjaso a kolbasy
po najtuńš. dnjownych płaćiznach
sušeny połć
punt 1,20 hr., po wjesću
dźělbach tuńšo. Wóhnje
najl. čopłe kolbaski
a kołbłakowu kołbasu
łój a kołbasowy tuk
Richard Pětrik
rěznišći mišter w Budyšinje
na Žitnej hasy 6.

Kupuju zběrane
jabłuka
po najwyšših płaćiznach
sobotu na Mjasowych jatkach
Arnošt Grohmann.

Sprawna, čista
domjaca holca
nic niže 18 lět so k 15. šul.
abo k 1. novembrej pr.
Pjekarnja na Mužak. dróze

Při składnosći našeho 25 lětnjeho domjaccho jubilcja

čujemy so hnućeni, našim česćenym woteběrarjam za hač dotal spožčenu podpjeru naš dźak wuprajić. Tuteje přičiny dla smy so rozsudźili, hač na dalše na naš cyły hobrscy wulki wobućowu skład

10% rabata

dać. Štóž něšto napłaći, tomu kupjene twory tež hač do 1. decembra wrócostajamy a poskićamy z tutym najlěpšu składnosć za hodowne nakupowanje. Nadźijamy so, zo budźa naši česćeni woteběrarjo nam hač dotal spožčenu dowěru tež přichodnje wobkhować a prosymy, zo by chu tute wurjadnje tunje předawanje prawje wužiwali.

Heinrich Mohr
w Budyšinje při Žitnych wikach rózk Kěžorskeje hasy

Za nazymu a zymu

Wulki wubjerk
krutych, elegantnych wobućow za žony a mužow
stupnje z wjelbłud. kosmičkow -- domjacnych stupnjow
toflow atd.
k pohódnosći w domje
dołhe a połdołhe škórnje, njepřemokawe
najl. ručne dźěło do kóždeho wjedra
Rjany wuběrk a ličma začujomne płaćizny Was spokoja.

Martin Jähne w Budyšinje
na Šulefskej hasy 9 :: Telefon 2705

Njekupujće cuzy kalendry!

Waš swěrny
přećel
„Předźenak"
so hižo
škórnje
wobuwa
na puć
do Serbow

Tworykupowace towarstwo
zap. dr. z wobm. ruk. w Budyšinje

Poskićamy našim sobustawam z našeje
wosebiteje rozdźělerńje na Hošic hasy
(w domje khorobneje kasy) cyle wosebje:

Wšě trikotaže a wołmjane wěcy
štrykowane lacy a pullovry
nohajcy za žony a mužow, rukajcy
★
pjerja po wšěch płaćiznach
★
žonjace mantle
mužace wobleki, mužace kholowy
módru powołańsku drastu
★
mužace šaty
★
kije, nakhribjetniki
njepřem. jaki, mantle do dešča

Zapoćatk decembra wupłaćimy našim sobustawam 130 000 hr. wróćozarunanja

Zapoćatk decembra wupłaćimy našim sobustawam 130 000 hr. wróćozarunanja

Na wšě twory dawamy wróćozarunanske znamki
Wotedamy jenož sobustawam

Tunje
tofle
dźěćace —.90,
mužace 1.20,
95
žonjace pj.
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wik.

Handrij Strympa
w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča
meble
a połstrowane (wot
Sym Serbi

Načinjenja za symy
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nas.
w Budyšinje
na Žitnych wikach

Čěridne rjemjenje
z dobreje kože, wósk
pasy, mašinski tuk,
torske a mašinske wo
tuk za wozy, kopyty
poručuje tunjo w wulkej
kajkosći
Otto Büttner
(mějićel S. Laskowitz)
w Budyšinje na Hłownym torhošću

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaci měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. kr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde 6o. płaci 10 sł. pj. Wudawa a dźěł. šmolerjec knihiskódarnja, spp. ßn. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2647.

Za nawóstki, kiž maja so had do 9 hódź. dop. wotedaď, płaci so za mały rjadk 20 stok pj. Wobčežnje so stajene nawóstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy z a rjadk płaci so 60 stokych pj. Rabat po tarifje. z z

Čisło (Nr.) 228 — Budyšin — Pjatk, 28. septembra 1928 — Bautzen — Ročnik 57

Křesćijanska internacionalna přeciwo italskej.

S wobdźělenjom 261 wotpósłanzow z dźewjeć statow je so schwórił 4. internazionalny zjězd křesćijanskich dźěłaćerskich towarstwow w Mnichowje wotewrił. Mjez hosćemi běchu widźeć ministerski president dr. Held, sasnjerjo internazionalneho dźěłoweho hamta w Genfu, němskeho dźěłoweho ministerstwa, internazionalneho sjednoćenstwa wobmoćnjeneho wustawa Stockholmskeje konferenzy žołtowych zyrkwjow, katolskeje dźěłaćerskeje internazionale, evangelskeje krajneje zyrkwje, schpanjskich žiwobytnych sjednoćenstow, dale njedawneho ministra Stegerwald, prjedawšeho generalneho sekretara italskeho swjazka křesćijanskich dźěłaćerskich towarstwow Giaunitelli a president bayerskeho sejma dr. Königsbauer.

President internazionalneho swjazka křesćijanskich dźěłaćerskich towarstwow, nazionalny radźićel Scherer se swjazarskeje w žiwojej wotewrjazej rěči jozialny a mo- ... nadawk wscheho dźěła dźěłaćerskich towarstwow, ... pósna, so je hospodarske razionalisowanje nutne, tola ... ded razionalisowanskimi naprawami warnowaschе, ... je so jenož na wjetsche wuwuživanje cłowjekow w służ- ... ženeho honjenja sa dobytkom měrja a so k mytkli ... ołtowego měra so wusnawschi praji, so je wurunanje so- ... alneje cjeje statow, na žołtowych wikach konkurrowaschch, ... nusnjschi, cjim bóle jpěšchne industrialisowanje aji- ... ch ludow počzina wulki strach sa europiskich dźěłaćerjow ... ć. Swjazkowy generalny sekretar Serrarens, w žwo- ... j wobtkodnej rospravje wótre najšeby pschećiwo sajsistis- ... ji Italskej cjinjesche. Po tkowje praji:

„Njemóžemy karnevalske pschiprawjenja, kotrež so se ... wjedowanjom Rossina žwětej jako dźěłaćerske towar- ... wa pschedstajeja, jako italske dźěłaćerstwo pschipósnacy. A ... ternjej dźesaćz a žamo dwaceći lět tralo, tola sa dnjom ... ždanny, na kotrymž italšzy dźěłaćerjo a pschistajenzy žebi ... žwobodu sašo dobudu."

Serrarens dale komdźenje knjezerstwow we wobtwjerdźenju internazionalnych sćrěčenjow w sozialno-politiskim nastupanju wobžarowasche a wusběhny, so kschesćijanska internazionala **nima mytkle, w Genfu stejcy ... rólu hrać.** Pschi tym žo konflikt mjez internazionalnym dźěłowym hamtom a kschesćijanskej internazionalu hórnistich towarstwow narasty. Jedyn belgiski sastupjeř tychle towarstwow potom w rosrěčenju hischeje pschećiwo wróćoslanju kschesćijanskich hórnistich towarstwow protestowasche, kotrež z internazionalneho dźěłoweho hamta wutkna- ... dźa, a rěčnik hollandskich kschesćijanskich towarstwow Genfskemu wustawej jeho sozialistisku politiku porokowasche.

Sakski lětański wobkhad.

Němske wobkhadne ministerstwo je lětanišu cžaru Drježdźany—Kamjenica—Plalwno—Fürth dowoliło. Lětanje so tele dny wotewri. Dowolnosć sa cžaru Drježdźany—Barlin a Kamjeniza—Barlin hischcze njeje doschła.

Wobcježnosće pschi jednanju wo němsko-pólskim wikowańskim sćrěčenju.

Jednanju wo němsko-pólskim wikowańskim sćrěčenju žo wulke sadźewki napischećziwo stajeja. Němska njeje swólniwa, telko žywni z Pólskeje psches mjezy puschćicz, kaž žebi Polazy žadaju. Też Němska dowoš žiweho ... Pólskeje na žadyn pad nochze pschisiwolicz. Jenož w praschenju dowoša pólskeho wuhla jednanje postupuje. Strach je, so žo jednanje sašo sastaji. Kaž je snate, bychu němscy ratarjo rad widźeli, so njeby dojednanju doschło. Boja žo, so by dowoš pólskich ratarskich wupkodom na placzišnu němskich ratarskich wupkodow tłóčził.

Strajk we łódźernjach.

Mjez dźěłodawarjemi a dźěłaćerjemi němskich łódźernjow žo wo mzdže njeje dojednało. Dźěłaćerjo su rosrjažaju sud wotpokasali a wobsamknyli, so 1. oktobra dźěło ... słoža. Dźěłaćerske towarstwa dyrbja strajk wodźicz.

Amerikanski ječmjeń dyrbi so přepytać.

Němskostatna rada je wukasej wo samjesowanju dowoša amerikanskeho ječmjenja pschihłosowała. Hdyž žo je w Němskej z ječmjenjom, kotryž je žo nałymu z Ameriki do Němskeje pschiwjesł, žwinje pigowałe, su wone schorjele. Tohodla dyrbi so němskemu knjezerstwu pokmoćy dacz, so žmě pizowańki ječmjeń se Sjednoczenych statow sa pjenjesy dowožerjow, na jeho njeschkodnosć pschepytacz dacz.

2850 politiskich pschestupjenjow a pschendźenjow žo wobtnadźi.

S nowinarjemi žo rosrěčeńo je pruski justizny minister dr. Schmidt psches swojeho referenta dźěłicz dał, so je so ſ amnestijowym zakonjom se 14. junija 1928 1112 prozeßow sastajilo, 1959 pschiwdźenych khłostanjow so spuschczilo a 79 so położilo, tak so je so na 2850 padow amnestija nałožika. Liczba wukonjenych žmjertnych wuždow je žo khětro smjenschika, jeho runja žmjertne wuždy. Němski justizny minister Koch je němskim krajnym knjezerstwam pišmo pósłał, w kotrymž so pschesze wuprajł, so so žmjertne wuždy njebychu wjazy wukonjake.

Bjez winy wotprawjeny Jakubowski.

Krajny žud w Nowych Strelizach w Mecklenburgskej je psched dleschim cžasom ruskeho wójnskeho jateho Jakubowskeho k žmjerzi sajudźił a wotprawicz dał, dokelž je pjecza jene dźěcžo zkonzował. Jakubowskeho sakitar rěčnik Koch bě pschesswědczeny, so je Jakubowski bjez winy byl a je stónczne dozpił, so je so mordarstwowy prozeß wobnowił. Kaž žo ſ Nowych Strelizy powě, je pschepytowazy žudnik pola tamnischeho krajneho žuda pschedběžne pschepytanje pschećiwo Nogenszej bratrowej zkoncził. August Nogens je so swowa wunsał, so je dźeń mordarstwa w Valingenach był a so je so runje tak jeho bratr Fritz pschi zkonzowanju makeho Ewalda Nogensa wobdźělił. Też wowka zkonzowaneho Ewalda je so nětkole wusnała, so je wo wotmyślenym zkonzowanju wědźała a so je wotpuczowała, so by so mohło mordarstwo sfuczicz. Pischepytowanski žudnik je Jakubowskeho sakitarja, rěčnika Kocha, jako świedka pschesłyschał. Prozeß žo najskerje sapoczatk bliskscheho léta psched Mecklenburgsko-Strelitzskim pschisażnym žudom sapoczne.

Nowe listy Wilhelma II.

Barlinske nowiny su tji nowe listy Wilhelma II. ſ lětow 1898 a 1900 wozjischczane, kotrež je nětkuschi thežor tehdomnischemu ministrej zwonkownych należnosćow je Bülowej napisał. S cžasa, hdyž jendźelski zwonkowny minister Chamberlain swjatk ſ Jendźelskej potykowasche kaž je snate, jendźelske politicjenje w Barlinje žaneho frosumjenja njenamaka. W lisce ſ Wilhelmshöhe ſ augusta 1898 nětkuschi thežor dobywcerjsy pischе, so je so stónczinje jenemu Jendźelczanej — mjenujcy je sir Franc Lascelles — poradźiło, Jendźelczanam rosjaśnicz, so jich po sdacju wulkotne a w jich woczomaj njewobliczomne politicjenje žaneje hódnosće sa Němiku nima. Mjez tym bě žo burska wójna wudurika, k kotrejž je, kaž je snate, thežor presidenta Krügera nadpjerał, k lepschemu Jendźelskeje wobrocźika. W lisce ſ Helgolanda ſ měrza 1900 Wilhelm II. na dobo ſ mysłu wustupi, so by dobre było, hdy by Jendźelska na nekajke waschnje burskej republizy dostała. Radźiło by žo, so bychu w rózku jendźelskeje khorhoje burske barby město namałake. Jeli so by, žo w lisce po tkowje praji, London žwólniwy był, tole pospěšnischi pschijeczj, snajmjenischa wě, schto ma wot naš wocakacz. „Jeli so žo na naš wobrocźi, potom je cžim lepje, potom je mój samyšl dospity, a Jendźelska pokodnischu Afriku wote Mnje dostanje. Sczežkowi możesce žebi žami pschedstajicz." Listy njeswobstajnym kharakter nětkuschcheho thežora pokasuja. Najprjedy je Burow k wójnje nadpjerał, potom wójnski plan sa Jendźelsku wudźełał a stónczinje je chył burskej republizy Jendźelskej jako dar politicjeć.

Awstrisko-němske hospodarske přizamknjenje.

Ssobotu žu so we Winje tajne wuradźenja awstriskich a němskich wikowańskich pschemyślowych komorow wo hospodarskim pschisamknjenju Awstriskeje k Němskej stónczile. Wuradźenja žu so wotměle w sjuanjenju naletnjeje resoluzije němskeho žejma, zadazeje, so by so nětčzischo jednanje wo nowe awstrisko-němske wikowańske sćrěčenje k pschewjedźenju awstrisko-němskeje jednoty wuwuzisko. Na konferenzu žu so wschě pucze rospominale, kotrež mohle k tomule kameŕej dojwjesć. Wobej stronje běschtej wo tym pschesjene, so žu měrowe sćrěčenja woběmaj statomaj dospołnu žwobodu wo wobsamknjenju wikowańskich sćrěčenjow wostajile, a so je to jedyn puć k tomu, so by Awstriska była formalnje samostatny stat, we wopraudźitosći pak bjeł Němskeje. Wobej stronje stej žo žwjasałej, so by dźetej na to dźěłacz, so byschtej kaž Němska tež Awstriska wschě wikowańske sćrěčenja, załožene na pschistawku wo najwjetschich lěpschinach, wupowědźiłej a jenož wikowańske sćrěčenje po wsajomnym systemje wobsamknyłej. W tym pschipadze maja so mjez Awstriskej a Němskej jenož formalne zła sajwjesć, tak so bychtaj wobaj stataj jedym zykt tworiłoj.

Tele wuradźenja žu we Winje w diplomatiskich kruhach wulku kedźbliwosć žrudźile.

Posydanje Rady Zwjazka Ludow.

Rada Swjasa Ludow je žrjedu žwoje 52. pohromadźenje skónczika. W pohledźinym pohedźenju je so wo wobsćežowanju němskeho ludoweho swjasa w Hornjej Schlesyskej na samknjenje schulow němskich mjeńschinow jednało. Němski ludowy swjatk žebi žada, so bychu so tele schule sasa- wotewrile. Rosprawnik mjeńschinowych praschenjow, ja- panski pólsanz Adaczi, namjetny, so by so wěc wotstorzi- Pólski sastupjeř Sokal tomule namjetej pschihłosowasch. Praji, so so němski ludowy swjatk njeje pucza instanzow dźerżał. Ludowy swjatk je so dyrbiał se swojim wobsćežowanjom na pólski mjeńschinowy hamt a potom na pre- denta Colondera wobroćicz. Němski statny sekretar Schubert so pschećziwo wotstorzenju wobsćežowanja w praji a žadasche, so by so wo tym hnydom jednało. Pó- sastupjeř Sokal namjet němskeho sastupjerja zajnje n pokasa. Tónle namjet wosnamjenja, so by so hnydo namjetej město dało. Němski sastupjeř temu napischeć pschi swojim namjecu sawoła. Kanadski wotwółc senator Dandurand, bo němskemu namjetej pschisamk Stónczinje so po presidentowym namjecze wobsćežowan němskeho ludoweho swjasa na Radźine dezemberske po- dźenje wotstorzi.

Lětańskowy minister Laurent Eynac je dobył.

Franzowska ministerska rada je žadanjam lětańskeho ministra Eynaca pschihłosowała. Po nich žo wo na lětańskuo po poczahowace sumu, kotrež bychu na wi- wańske, khórtschowe a wójnske ministerstwo rosdźělene, a nowe lětańskowe ministerstwo pschewsnem. Lětańskowe ministerstwo wschě lětadła skasa. Wosebiki a khórtschowe lětański korps je lětańskowemu ministerstwu podłaji.

Československe knježerstwo přeciwo zdrožnju wuhla.

Politiske krajne sarjadnistwo sa Čechi je wscheho sa- jim podźatejym wyschnoseńom porucziło, so bychu kru na to kedźbowale, so bychu so prjedy postajene wuhle płacziny dźerżale a so pschi žanych wobstejnosćach bychu nětkajke zdrožnje pschipuschczile, wosebje niz sdr nje we formje drózšcheho transporta. Mnohe sarjadnis wuhlowych zamow a wuhlowi wulkowikowarjo su wu sdrožili, prajizy, so je so transport podróži, schtož n wérno. Podrożenje je jim jenož saki pjelnilo. Kóžde ta sdrożenje je njedowolene a budże so jako lichowanje sakonju thkostacz.

Grichiska a Juhosłowjanska.

Genfski dopisowar grichiskeje „Politie" je podrobnosće wo pschiswolenjach zhonik, kotrež by Grichiska chzyła Juho- słowjanskej cjinicz. Grichiske knježerstwo tomu pschi- hłosuje, so by so žwobodne městno, w Ssolunskim pschi- stawje Juhosłowjanskej wotstupjene, rosdźěliło, a so so žo grichiska kontrolla w tymle žwobodnym městnje po- nje nesschika. Dale chzedźa nětkotre dalsche wotkazenja sa franzitmy (pschewótmy) wobkhod na żelesnizy mjez Dźewdźeli a Ssolunom pschiswolicz. Sa to Grichiska nětkotre pschiswole- nja a prawa sa grichiske wobydlerstwo w Juhosłowjanskej žada.

Mussolini sa pschisporjenje wobydlerstwa.

Pod napismom „Liczba jako móz" sa italske nowiny dołhi Mussolinowy nastawk wo wobydlerstwie praschenju wozjischczate. Mussolini w bliskim cžasu spiš wo strachu wotběranja narodźenjow sa Italsku a zylu wjeczornu zi- lisaziju wuda. W Italskej narodźenja lěto wot lěta wote- běraju, pornjo lětu 1881 su wone wo zylu schtwórcznu wróćo schle. Prjedy je na 1000 wobydlerjow 38 narodźe-

Rumunski nĕchuši kronpryuc za rumunskej krónu žada.

Wutoru je ſo w Bukarestu wjele tyſac egemplarow manifesta nĕchuſcheho kronpryuza Carola ſ póſtu rosnjeſko. Manifestej bĕ kronpryuzowa fotografija ſ jeho podpiſmom pſchidata. Wón mĕjeſche napiſmo: „Mſcheſnikojo na ſwuu krala Ferdinanda!“ Manifest Carolowy wobſchěrny politiſki program wobſchija, kotryž dyrbi wón do ſkutka ſtajic. Mjes druhim žada ſwobodne nowowólby, wotſtrenjenje wſchĕch hoſpodarſkich monopolow, ſwobodu ſa wutrajny kapital, rukowanje ſa ſwobodnu parlamentariſku opoſiziju, ſo by ſo demokratiſki knjeſerſtwowy ſyſtem ſtrucził. Nadyadne je, ſo program wjele hoſpodarſko-politiſkich žadanjow wopſchija, kotrež ſo pſchecźiwo liberalnej ſtronje mĕrja. W manifeſtu ſo dale na to pokazuje, ſo je Carol nuſowany był, ſo króna wotrjez. Wón je ſo tonu podwolił, ſo nadźeju, ſo jeho nan jeho bórzſy wróco ſawola. Mjes tym je kral Ferdinand wumrjel, a nĕtko cze ſo Carol po ludowej woli wróćicź.

Manifeſt je ſo 5. meje w Londonje ſpiſał a dyrbjeſche ſo pſchi ſkładnoſci burſkeje ſchromadźizny w Alba Julia rozdźelicź. Tónle wotpohlad ſo tehdy njeſe poradźił.

Wotmolwjenje Zjednoćenych ſtatow ſo wotedalo.

Wotmolwjenje Sjednoćenych ſtatow na jendźelſko-franzowſke łódźiſtowe dojednanje je do Londona a Parija dęſchło. Wono ſo hiſchcze njeje w nowinach woſſewiło. Kaž „Erckanga“ ſ Waſhingtona powĕ, Sjednoćene ſtaty jendźelſko-franzowſke dojednanje ſa tymany podłoſk k wobmolwenju jednanja wo wolkronjenju wójnſkich łódźiſtowow nimaju. W amerikanſkej wotmolwje ſo ſtejiſchcźo w praſchenju kiſchźałow a podmórſkich cźołnow roſetaja.

*

Jendźelſke knjeſerſtwo je w Londonſkich nowinach woſſewiło, ſo jendźelſko-franzowſki łódźiſtowy kompromiſ žare wuſkinjenje wo wojeſkim letałſtwje Franzowſkeje njewopſchija.

Praſchenje nakhwilneho preſidentſtwa w Mexiku ſo roſtrĕſkało.

Praſchenje naſtĕdnika preſidenta Calleſa je ſo roſtrĕſkało. Swjatkowy parlament je ſmutkowneho miniſtra Portela Gila ſa nakhwilneho preſidenta ſa cźaſ wot dezembra hač do 5. februara 1930 wuſwolił.

Ze Serbow.

Dnjowniſka.

Pjatk 28. póžnjeńca.

Wjaceſlawa.

1856 ſwjeći Michał Hórnik w Khróśćeach ſwoju prĕwju Bożu mšu a nastupi ſwoje mĕšniſke zaſtojnſtwo, z nim ſo poſwjećujo Bohu a ſwojemu ludej. Bĕše ſo 1. ſept. 1833 we Worklecach narodźił a zemrje 22. februara 1894 jako kanonik Budyſkeho kapitla, předſydła Maćiey Serbskeje a redaktor jeje Časopiſa, přezahe za swój horcołuhowany ſerbſki lud. — Adolf Černý mjenuje jeho poſlednjeho ſłowjanſkeho japoſtoła! — Poſledni dźeń ſwojeho žiwjenja ſpiſa hiſće nastawk za Časopis a wotpósła jón do ćišćerńje ze započatkom ſwojeje ſmjertneje hodźiny. Bĕše z dobom wučene a basnik. Jeho přełožk Noweho Zakonja jeho Bibliſke ſtawizny, Hiſtorija ſerbſkeho naroda, nabožne a ludowe ſpiſy, ſta wĕdomoſtnych wuley ważnych nastawkow rĕča a ſwĕdźa wo nim. Michał Hórnik ſkutkuje na wĕki přez ſwoju jimacu powału! Cyły ſerbſki narod je jeſt we ſwojej njeſebićiwej wutrobje — tohodla ſłuſa też cylemu ludej! Wostanje naš wĕčny ideal. A po tutym budźe ſo kóždy mĕrić, kiž chce Serbam ſłužić. Wóte Hendrich Imiš we nim praji: „Wo luboznej přećelniwoſći a čiſtoſći jeho zmyſlenja, wo znamjenitej ſerbſkoſći, kotraž jemu jeho žiwjeńſki wodych z lĕtow młodoſće hač na ſtary dźeń, ze ſwĕrnej wutrajnoſću wutrołu a ducha napjelnjowaše, wo hłubokej a wobſĕrnej wučenoſći, kotraž porĕdko ſwojeho runjeca namaka, wo jeho njeſebićiwoſći, kotraž z nadobnej woperniwoſću zjednoćena mĕješe za wĕdu a zhromadne lĕpše ſtajnje wotewrjenu ruku, wo jeho pilnoj a wuley požohnowanej dźĕławoſći — wo wšĕm tym mohła ſo tołſta kniha pisać a z ćežka by zamohła dospołny wobraz wo darach, pućach a zaſłužbach naſeho Hórnika ſkićeć.“

† 1853 w Motedle wučeř Michał Bryl, rodźeny z Čeř-
† 935 ſwjaty Wjaceſław.
1775 poswjeći ſo Ketličanska cyrkej. Na wĕžu poſtaji ſo boblik a khorhoj.
1414 poswjeći ſo prĕni woltař we Wujezdźe nad Tuchorjom.

Hórnikowy duch.

Zrudnje bĕ Serbam a tužno jara,
Nad rowom mjena łužiſkoh' ſplaha,
Wótčincow myſlam bĕ hórka mara,
Do dušow padny jim palaca žaha.

Z błóta ſym narodnoſć Serbow zbĕhał,
Serbſku rĕč pyſił ſym ze złotom lĕry,
Předźĕłał nocy a mało lĕhał,
Zbudźował plomjo kruteje wĕry.

Bĕdźił ſym mužnje ſo za Serbow prawa,
Proſył, zo Bóh by jich wumołł ze přaha,
Za Serby dźĕłał, hač pjasć bĕ mi krwawa,
Za mnu, hač ſmjerć też za wami ſahn!

Přiſłowo: Michał lĕtſa ſyje — Jakub k lĕtu žnĕje

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer —2, thermometer wo hajo +1·5. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —1, thermometer w nozy +7. Wuſłudy na ſrjedne wopołdnjenje. — Wuſchina hač do tohodźeho morja hajaja, wobkrijenje pſchez hiſchcze naſche wjedro. Schkliźa pak je trochu wróćo ſchła. Sčuwa pſchipowĕda pſchibliżowanje mjini ſ krótkeho wjeczera. Hač dotal je jenož Franzowſkej ſamtróćenje, ale žadnu deſchćiť pſchinjeſła. Jenož we wjeczornej Schwajzarſkej ſo wječera rano deſchćowaſche. — Jutſje ſobotu je Michała — Sćuwanje ſtłohdża 5,58 hodź. a khowa ſo 5,42 hodź. Mĕſacź je wolny, wjeczor ſtłohdża 6,08 hodź. a khowa ſo rano 5,21 hodź. Pſchedjenak mĕni, ſo rjane a wobſtajne wjedro wobkhowamy.

— **Kermuſchu** ſwjeczą njedźelu 30. ſeptembra w Budeſtecach, Hajnicach a Hóſnjźy.

— **Małym rentnarjam** wupłaćnje ſo podpjera ſa mĕſacź oktober pónđelu 1. oktobra 1928 dop. wot 9—12 hodź. w Sejmowni na Hrodowiſkej haju 10 p. 1 kłodźe wó jiſtwje cźo. 41.

— **Sjawnu dróſchawu telefonowańju** pſchipraſchuja we bliſchim cźaſu na Drjewowſkich wikach. Pośpiſchiſcho djadźa też na druhich mĕſtnach naſcheho mĕſta tajke telefonowarnje poſtajicź.

— **Najmyſle próſdninu na Budyſkich ſchulach** japoczńu ſo dźeńſa pjatk po ſtónczenej dopołdnuſchej ſchuli. Schnła japoczńje ſo ſaſo pónđelu 8. oktobra.

— **Sa nowehо hoſtrĕnzarja Budyſkeje „Radneje pinzy“** je mĕſchćańſka rada knjeſa Grunnbeina ſ Wótſtławja ſtładała, dokelž ma wón w hoſcźeńzaŕſkim powałanju wjele naſhonjenja a bĕſche ſo 20 lĕt ſ kuchinſkim ſchefom w hotelu „Europſki dwór“ w Drježdźanach.

— **Wotrjeńny ſwjaſk wohnjowych wobcow w Budyſkim hamiſkim hejtmanſtwje.** Bliſchi njedźelu 30. ſeptembra ſo Budyſchinje ſtatniźy (Hauptſtraße) ſ jich ſeidu ſo w Budyſchinje ſtatniźy (Hauptſtraße) ſ jich jemu ſtładżowaniu. S nim budźe ſjednoćene ale

— **Knjes knjeſerſtwowy hamtman Zimmermann** ſ wokrjeńnym hejtmanſtwje w Budyſchinje je do Mĕrkowa powołany a tele dny ſwoje ſaſtojniſtwo w Budyſchinje nje puſchći.

— **W naležnoſći Budyſkeho kopornika** bu ſtwar ja firma ſe ſwojimi wĕrizelemi jedna, kaž bychu w kopornic najlĕpje ſaſo dźĕłacź ſapoczeć mohli. Wĕrizelſtwo je w ſwojim poſlednim poſpjeſnjenju wobſahnuł, ſo ſu wažniwoſtnjym dacź pſchepruhowacź, pod kaſtimi wobſtajnoſćemi mohło ſo ſaſo dźĕłacź. Pruhowanje ma ſo hiſchcze w tutym tydźenju ſtacź. Wot teho wſchitko dalſche wotwiſnje.

— **Sčełborny twaſ.** Jutſje ſobotu ſwjeći knjes pokeſi mišchtr Emil Jenda tu na Seminarſkej haju 25 ſwój ſčełborny mandźelſki jubilej. Wón pſchewza ſwoj wobkhod w lĕtſe 1896 w Lawſkej haju wot firmy Klugoſic Barta, pſchepołoži jón w lĕtſe 1900 na Hornjeſerbſku haju a pſchejdźe ſo 1919 do ſwojeje ſamſnjeje lĕpowańcje na Seminarſku haju 25, kotraž hiſchcze djenja ſe ſwojej wandźelſkej ſtutkuje. Jeho wobkhod je ſo ſ maleho ſpočatka k djenjaſnſchej wuſokoſći wuwił, to nima ſo jenož wjeſelej ſamomu, ale też jeho mandźelſkej djakowarſi, kotraž też we wobkhodźe ſobu dźĕła. Njech je powołchtkownje kwalowanymaj ſłĕbornymaj mandźelſkimaj, kotraj ſtarſtwi tutón ſwojedjeń wošrjedź ſwojich lubych ſwjeźicź, też dołho won derjemĕje a ſtajna ſtrowioſć ſpožčena, je ſtołe tołſe knjes Jenda njedawno wot cźeſkeje khoroſcze ſtanył.

— **Hoſcźenz „Bĕły kóń“ w Budyſchinje** bu tele dny ſnowa pſchenajaty na hoſcźenzarja Jetermanna ze Kamjenza w hoſcźenzu „K jelenjej“. Hdy nowy majeſć hoſcźenz pſchewoſmije, njeje hiſchcze wĕſte, dokelž ma ſo w hoſcźenzu mnoho pſchetwarićź.

— **Budyſchin jako nuſowe pſchiſtawniſchcźo ſa lĕtadła.** Nĕhdźe 8 hektarow wulke nĕhdźiſke łĕtaniſchcźo pola Sčejez płaći ſa nuſowe pſchiſtawniſchcźe ſa lĕtadła. Kónje, kotruž ſmĕdźa ſa lĕtadła wužiwaćź, je 39,30 metrow dołhe a 12,70 metrow hłuboke. Jeje wrota ſu 3.50 metrow wyſoke. Kluč je w mĕſchćańſkej hoſpodarſki (Wirtſchafthof) na Swenkowſkej Lawſkej haju 25 dóſtaćź. Telefon Budyſchin cźo. 2913 je w blisſkim hoſcźenzu „Zum deutſchen Haus“ w Sčejizach.

— **W Pomorzach pſchedwjedyu ſo rĕpu wukopowaće maſchiny.** Jutſje ſobotu wot dopołdnja 9 hodźin pſchedwidźe ratarſka ſpytarńa w Pomorzach ſwoje maſchiny ſa wukopowanje runtliap a zokrowoje rĕpy. Nimo jenoraſkatej naćĕrſkoſeje maſchiny ſa zokrzu „Liliput“, je narjadkdaſeje wurywanſkeje maſchiny ſa zokrzu „Piccolo“, dwojorjadkateje wurywanſkeje maſchiny je Siebertſhowej fabriki a 3- hač 5radlizowoho wuſbĕhka ſa zokrzu „Fleuſter“ pokaſuja ſo wſchelake dalſche wudowolnjene ratarſke graty. Graty pſchedwjedyuja ſo po nadomſtu nĕmſkeho miniſterſtwa ſa jeſtwjenſke a ratarſtwo.

— **Wołeń w pinzy.** Wječera wjeczor krótko po 9 hodź ſawołachu wobſtajnu woboru do kofejowne „Hohenzollern“, hdźež bĕchu ſo w pinzy ſ wuhlom zentralnje tepjeńe drjewjane wotruſki (Holzwolle) ſapalile. Hnydom pſchichwatana wobſtajna wobora njetrjebaſche hakle ſajchimnjeź, pſchetož ſnadny wołeń bĕchu ſo kuchohałachom podubyli. Na twarjenju a wĕzach njeſta žaneje ſchkody.

— **S Drjewjeje Kiny.** Sjawny puć wot Drjewjanſkeje wokowańje we Budyſko-Wóſporſku ſtatnu dróhu bu hakle nażnywowanja na Drjewjokinjanſkich honach wot 29. ſeptembra hač do 3. oktobra t. l. ſawrjeny. Jeſtwy wſchĕdni pokakuje ſo na Wołeźu horn alo pſches wójſke Jauerſchanſkeho.

— **S Błótan.** Mjes Błótanami a Bukezami bu ſtatnu dróhu wuporjadźeć. Bĕſche też najwjeſelſcho, pſchetož dróha bĕſche tu wopraſodźe dodźĕłana. Dźiwa tu nĕtko rjanu maſiwnu pſeſtr. Wobkhod pak njeje

Potajny khłós.

Roman.

39] (Pokračowanje.)

Mjes tym ſo hiſchcze rĕčeſche, wuhladachmy ſo jara ſpodźiwajcy, kaž ſ cźołna pſched nami roſſwĕćiaca raketa wuſtupuje. Sa njeſchto njerſchinow ſapłonjeni ſo we ſmĕru prawidłowje tronny ſwĕtko, kiž ſwoſta ſmĕrom ſtoje na ſamnjem mĕſtnje.

„Woni maja pomoznika na brjohu“, ſaweji Sterling, pſchidźerjo ruzy kaž ſmukowodnu trubu k hubje, pſchetož holkot motora a hrimot ſmołowy ſpožerjaſche jeho hłós.

Tak ruče hač bĕ ſo ſwĕtko na brjohu jaſkyknyło, bĕſche ſo leutnant Hallin do kajuty ſ ſwojim kartam podał. Wón pſchiſtupi bórzſy ſaſo na wukrywy a pokaji ruku na Sterlingowe ramjo, pſchi cźimž jemu horlinje nĕſchto wukoſwaſche. Njemójach ſłyſcheć, ſchto wón prajeſche, ale bórzſy widźach, kaž Sterling prawidło wokolo ſwjertnu a na cźornu hromadu ſo mĕrjeſche, kiž ſo wjeſajnje wot nózneho njebja woſſebowaſche. Sa khwilu bu morjo mĕrniſche, a to bĕ ſe ſnamjenjom, ſo bĕchmy pod kraj pſchiſchli, a bórzſy pſchiwſa też ta cźemna hromada pſched nami wĕſtu podobu a wupokaſa ſo jako wyſoke, nahle wuſtupowoze ſkałniſko.

Sterling pſchiſtaſa, ſo ma ſo motor ſaſtajicź, a my podjedźechmy ponałku ke ſkale, kiž ſda ſo runopadnje ſ morja wuſtupowacź, pſchetož jedźna hłubina bĕ zyle blitko pſchi brjohu hiſchcze tajka hłuboka, ſo mózachmy w tunej mĕrje na kraj wuſtupicź. Tu ſtojachmy nĕtko derje ſtrowoni pſched wĕtrom a žołmami, a jenož bluke ſchumjenje pſchiwaſka na druhej ſtronje ſkałniſka nam prajeſche, ſo pſchezo hiſchcze cźerſtwy móſtſi powĕtr duje.

Ponałku w dalnim ranju ſwitaſche nkohy dźeń. — Za horjach ſo ſ njeſcźerpnoſcźu, ſamĕr naſcheho poſledniho manewra hońicź, kiž ſo nimale tajſi bycź njeſeda, jako wšitcy byli ſo pſchejcźehowanja dozyła ſdali; njetrjebach wſchak pſchedokhu cźakacź, pſchetož leutnant pokaſa ſo na proſy kajuty a tiwany nam, ſo mamy delekſchicź.

Na blidźe bĕſche mórſka karta wupſcheſtrĕta. Leutnant wobſtajĕtkowaſche ju ſe ſwojej dyhlaſchnej lampu a ſapiſchowaſche do njeje kurſ, kotryž bĕchmy hač dotal dźerżeli. Nĕhdźe tam, hdźež bĕ tajne ſwĕtło ſaſapło, wotnamjenjeſche karta hłuboki ſajĕd ſ wubjernemu pſchiſtawej mjes ſkałniſkom, pſchi kotrejž my ſtojachmy, a wjetſchej kupu, na karcźe Angó mjenowanej.

„Je jaſne, ſo bĕchu ſebi tu ſetkaniſchcźo wuczińili“, rjekny leutnant, „a ſo woheń na kraju mĕjeſche jenož jako puńcźnik ſ pſchiſtawej ſłužiſ. My jednamy po mojim ſdaću najmudriſcho, hdyž tudy zyle ſmĕrom woczakujeny, dóńdź njeje ſo zyle roſedniſko, a potom ſo ſtaramy ſ kraja wobkedźbowacź, ſchto maju w ſamnyźku. Njemyłu-li ſo pſchejara, policza wječerſki ſkatiſka wubjerny wuhlad po zykem pſchiſtawje pod nami.“

Tohodła ſo na tom ſjednachmy, ſo mataj Bergfelt a mechanikar na łódźi wostacź, mjes tym ſo Sterling, leutnant a ja na wječerſki wuleſechmy.

My wotſtajichmy wſchu naſ wobjeſejowacu draſtu wróćo, wſchadny piſtole ſobu a podachmy ſo na puć.

Bórzſy ſo wupokaſa, ſo je ſkała jara cźeſko pſchiſtupna. Na kóždej kroczeli wudźerachu na naſ ſe łódźiſtwej wodu napjelnjene ſkalne ſchkałoby, do kotrychž my po cźmě wjele króć ſtupachmy, a wſchudźe, hdźež ſtopa ſtupi, buſchcźi ſo pod njej ſchcźerk a walesche ſo ſ błukim wjeſełotom do hłubiny.

Tuž poſtupowachmy jenož ponałku do prĕdka, a traſeſche dobre pół hodźiny, dóńdź njebĕchmy k wuhladniſchcźu dóſchli, wo kotremž bĕſche leutnant rĕčał. Na naſpiakow ſwoje nózne lĕhko mĕła, pſchetož hódź ſo pſchibliſchkrapatwje kraſajo ſ mózným rosmachom kſchidkow.

Dźeń njebĕ pſchezo hiſchcze zyle roſſwitał, a bĕ mózno wjele ſkałiſka a kupi, kiž leżachu daloko po morju deleka roſtrójene, mjes tym jenož po prawom pſchedźiwe. Sterling cźinjeſche ſebi pſched wĕtrom ſchkłatny tak pobĕdźiwy, kaž mózno a ſaſebi ſebi zigaretu.

„Do dobreje pół hodźiny mujebudźenh móz nĕſto prawe roſejmacź“, *wón* rjekny. „Tak dołho mamy potom hiſchcze cźaſa doſeć.“

Leutnant kiwny a ſunny dalokowid jaſo bronadźe, ſ kotrymž bĕſche cźſyk pſchiſtaw deleka pſcheſłédźiſ.

Sdyrićnožokta ſcźĕna na raſtſchim wobſtaru poſa ſe kóždej njeſchćiſchimi, kiž ſo pominy, w ſylniſchich barbach ſo roſſwĕſlecź, barbiſcźe ſo rózoſta, krewjeżerjena a ſe ſwjawoſche ſwój plomjenity wotbłyſchcźe daloko po wotrożwazej wodźiſe.

„Nĕſto hadnje na cźaſu!“ rjekny Sterling, wulkerjo ſe ſwojej ſchkłobu.

A kaž na kontando wuſtajichmy wſchitcy ſtio, na brjohu ſche na ſemi leżo, ſwój dalokowid na mały pſchiſtaw ſaſ pſchecźa, kiž ponałku ſo ſ cźemna wumuri.

XI.

Pſchijtaw, kiž bĕchmy na karcźe widźeli, bu wot Stalo tworjeny, kiž cźehnjeſche ſo mjes naſchim ſkałniſkom a mjenowanym Angóſom. Pſchi wuſtupje Sſuda do mora ſtojachu pſched nim ſtaj do dołhoſcźe roſcźehnjene ſkały, ſ trjohł bĕ tam pſchiroda ſanna tak rjez ſa ſamarjom Lamanſkeho wuſwolika.

„Na makej wuſcźinje kraja pola Angó bĕſchaj dwaj cźołnaj ſakótwjenaj. W jenom ſpótnachmy hrdoma wo prĕnje pohladnjenje motorowy cźołn ſaſo, kiž bĕchmy we pſchejcźehowali; tón druhi bĕſche jednory płachetny cźołn, a ſ tutym bĕchu potajkim, kaž ſo ſda, ponagajuzy pſchiſtaſ. Schtó woni ſu a kajku rólu pſchi wĕzu brjohu, njewĕdźachmy wĕſo najprjedy wědźeć; wuhladachmy mjes nimi jenož muża, kiž ſo ſ tym ſaběrasche cźołm wurumowacź.

(Pokračowanje ſcźěhnje.)

wrjeny, dokelž ho najprjedy jena połoja a potom brusa wuporjedźa.

S **Hucžiny.** Stajchu njedźelu a pónđelu wotměje ho w Hucžinje najwjetši hermank.

Se **Semiz.** Na Budyšto-Drježđźanskej żełeznizy nahladnu wozera schtwórtk dopołdnja mużike często. Njeje nihdźe wěste, hacž je morjeny knjesožik abo žo je załuhkom cżahej pschejeżej bak. Budyške kriminalne wotdźelenje wobaw pschepytuje.

S **Lubija.** Na wečerawschich wikach je njejmeny padnych abo paduschniza jenej żonje se wuhy, kotraž chżyschce hrebi wschelaku zyrobu nakupiecj, mósched ſ wocżinjeneje wiczneje tosche kradnyła. Wobkradnjena dyrbi hebi žanu winu dawacj, dokelž je tola lohko, ſ wocżinjeneje tosche kradnyeć.

Z **Khróšćic.** Radupodawanje za maćerje w Khróšćicach budźe srjedu 3. oktobra popołdnju w 2 hodź. w hoscheńcu. Lékař budźe pitomny.

S **Kamjenza.** Mjes Kamjenzom a Khróšćizami wot njedźele 30. septembra njedźelsti autobuh wjazy njejeđźi. Wón jedźesche dotal pop. w 1 hodź. ſ Khróšćiz do Kamjenza.

S **Němskich Pasliz.** Radupodawanje za maćerje we Němskich Pasliżach budźe pónđelu 1. oktobra popołdnju w 3 hodź. w schulskej ſtwje knjenje Schężyneje. Lékař budźe pschitomny.

S **Barschcza.** W nozy na pónđelu fajéđze na dróhy do Pórtena autowa drózka do kolejarskej, ſtužobneje Pjaterez, kotraž chżyschce do Barschcza domoj dojéć. Holza slecza pschi frażenju pschez autowu schkitańku schkleńcu, ſ czimž hebi bibik pscherésny. Snjesłożena žo na mišnje wukrawoi.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 28. septembra 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,1805	100 pólsk. złotych .	46,95
1 jendźelski punt .	20,322	100 čěskosł. krónow .	12,42
100 swajc. frankow .	80,65	100 franc. frankow .	16,38

Barlinska burša bě wečera sajo wurjadnje żiwa. Wšelake efekty žurjachu żiwnje poschěhnjene kursy. Też w wikach ſ dołhimi a rentowymi liſczinami jewjachu so jnamjenja skruczenja.

Na **produktowych wikach** bě jenicżky pschenża w płaczinje wo 10 pj. po zentnarju jebwyšnjena. Nóžka pschinjeschi 5 pj. Dowoz njeje wulki, ale kupzow je malo. Wozera płaczeschе zentnar

w Barlinje

pschenży 10,35—10,50 hr., rożi 10,40 hr. hacż 10,55 hr., jeczmjenja nahmiskeho 10—10,30 hr., nahmiskeho 11,55—12,55 hriwnow, wowsa 9,70—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju

ja september: pschenży 10,50 hr., rożi nat 11,25—11,20 hr., wowsa 10,65 hr.,

ja oktober: pschenży 11,20—11,17½ hr. a rożi 11,25 hr., wowsa 10,40 hr.,

ja dezember: pschenży 11,60 hr., rożi nat 11,47½—11,38¾ hr., wowsa 10,57 hr. hacż 10,65 hr.,

ja měrc: pschenży 11,92½ hr., rożi 11,81¼ hriwnow, wowsa 11,25 hr.

w Lubiju

pschenży 10,40—10,80 hr., rożi noweje 10,50—10,90 hr., jeczmjenja małtnjeho 12—12,70 hr., wowsa nowcho 9,80 hr. hacż 10,25 hr.

schtwórtk w Kamjenzu

pschenży 10,20—10,40 hr., rożi 10,60 hr. hacż 10,80 hr., wowsa 10,00—10,20 hr. jeczmjenja małtnjeho 12—12,50 hr.

běrny nowe zentnar 3—4 hr.,

prošata 11—22 hr., běhali 50—60 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu:

Kŕěd 1,20 hr., kohrabi 5—10 pj., hyrdrojty kal 20 a 60 pj., jedźna loboda 25 pj., morchej 20 pj., zybla 10 pj., rjewjeń 15 pj., běrny nowe 5—6 pj., kołotej 6 hacż 10 pj., prušniny 60—75 pj., ſtowki 25—30 pj., kruchwy 10—25 pj., jabłuka 20—40 pj., kal běły 15 pj., rjewjeny 20 pj., brěschki 60—80 pj., tórki 10—20 pj., cżoſe tórkow 3—4 hr., bosanki 20 pj., hruhy 1,10 hacż 1,15 hr.

Wiki schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,15—1,20 hr., jeja 14—15 pj., rjewjeń 15 pjenježkow, lany wotſij 1,60 hr., kuleŕeba 8 pj., kerczk kołotwje 15—20 pj., zybla 13—15 pj., rjelkej 5—15 pj., měd 1,40—1,60 hr., ſwinjaze mjaso 0,90—1,10 hr., howjaze 0,90—1,10 hr., cżelaze 1,20—1,30 hr., bury telenc 35—45 pj., běrny 5—6 pj., tórki 10—25 pj., hruhy 1,20—1,25 hr., prušniny 60—75 pj., kruchwy 10—35 pj., jabłuka 7—30 pj., ſtowki 25—30 pj., wino 45—65 pj., bosanka 15—20 pj., běły kal 12 pj., cżerwjeny 15 pj., banje punt 10 pj.

Wiki jadźowe „Friedor" w Holschtejnskej wokrjesu.

Pschenża 10,25—10,50 hr., rożi 10,50—10,75 hr., nowy wowsh 9,50—10 hr., jeczmjeń małtni 11—12 hr., běrny nowe 3,50—4,50 hr., ſyno 6—7 hr., ſtoma małtnista 2—3 hr., jeja 15 pj., butra 1,20 hr., prošata 16—22 hr., běhali 50—60 hr., kołotej 10 pj., zybla 20 pj., hołbje 1 hr., tórki 10—25 pj., rjewjeń 25 pjenježkow.

Wiki wečera w Shorjelan.

Butra 1,15—1,25 hr., jeja 14—15 pj., běrny zentnar 4,50 hr., jedźna loboda 25 pj., morchej 10 pj., zybla 15 pj., kołotej kěrczk 10—15 pj., hyrdrojty kal 10—70 pj., tórki 10 pj., schczinki 1,50 hr., liny 2 hr., wubžannu 1,30—1,40 hr., ſwinjaze mjaso 80 pj. hacż 1 hr., walz 1,70 hr., prušniny 70 pj., tórki 15—25 pj.

Wiki schtwórtk w Khróšćicach.

Butra 2,20 hr., twarog 30 pj., jeja 16 pj., lany wotſij 1,40 hr., howjaze mjaso 1—1,40 hr., cżelaze 0,80 hacż 1,30 hr., ſkopjaze mjaso 1,20—1,40 hr., ſwinjaze mjaso 0,80—1,20 hr., liny 2,50—4,50 hr., hruhy 1,50 hacż 1,60 hr., hołbje 0,80—1 hr., khavony 2,50 hacż 3 hr., morchej 10 pj., jedźna loboda 35 pj., hyrdrojty 80—100 pj., zybla 15 pj., liny 1,50—1,80 hr. a ſtrjuki 1,30 hr., karpy 1,40 hr., běrny zentnar nowe 3,50 hr., kołotej kěrczk 20 pj., běły kal 15 pj., cżerwjeny 20 pj., prušniny 50 pj., ſtowki 25 pj., kruchwy 25—30 pjenježkow, jabłuka 20—50 pj., wino w kitkach 55 pj. hacż 70 pj., banje 10 pj.

Na ſtótne wiki wečera ſchtwórtk w Khróšćicach bychu pschijnjesli 930 prošatow a 151 běhakow. Te płaczachu

prošata:

małe	8—14 hr.
hrěnje	14—18 hr.
wulke	18—22 hr.

běhali:

małe	22—45 hr.
hrěnje	45—70 hr.
wulke	70—95 hr.

Pschisłajeja:

Wuczehnizu do warjenja, hoczenz „Deutscher Hof" we Wětej Wodźe.

Kuchiniku, hoczenz „K ſtónzej" w Hródku.

Pohonca, Heina we Hłuposzy.

Pohonca, do Kamjenza, Schützenstraße 4.

Sepjaru, Scholczina, fabrikska kantina w Kiju pola Muskowa.

Dźěczi k běrnam sběranju „Böhmer we Woleschnizy.

Na pschedań:

Wyſokokmužeľna krowa w Nowej Wjesy p. Hucżiny čo. 3.

Byk, połětny, kralowski mlyn w Delnjej Kinje.

Kóń hrěnjoſtkny w Brěžnyrje 20 p. Kamjenza.

Kóń, 6-lětna kobla, w Luchowje čo. 3.

Esudnisja na pschedawanje

sobotu 29. septembra 1928

w **Hródku** dop. w 10 hodź. na Wojerowskej dróhy 9: wobras, bjiſej, kolo, gramofon, khlamarſki kamor, pižanſki ſtroj, zigary, zigarety, tobak, khlamarſke twory a wobucża,

w **Bilkopizach** dop. w 9 hodź. na ſudnistwje: meble,

w **Brěžnyrje** pola Kamjenza rano we 8 hodź. w hoscheńcu „K wiczeżnemu kublu": pižanske blido, ſofle.

Sudnisle pschedawanje leżownoschow.

Wojnarnja, błuschaza wojnarjej Pawoel Ernstej Klimzy w Barcze. Gmejnska wyſchnosć postaji hódnoscz na 10 505 hr. Domste ſ wojnarnju je ſ 8400 hr. do wopalneje pokładnje ſapisane. Na pschedawanjowe pschihódje wutoru 13. novembra 1928 dop. w 10 hodź. we Schusterez hoscheńcu w Barcze.

Konkurs

Konkurs nad samoježenjom krawza Emila Witeka we Budeſtecach je ſud ſchtwórtk 27. ſept. 1928 pschip. ½1 hodź. wotewrił, knihowneho revisora Arnolda Ehlerja we Budyſchinje na Jurjowej haży 23 pomjenowawſchi. Dale je 1. terminu na srjedu 24. okt. 1928 a 2. terminu srjedu 12. dezembra 1928, wobej dop. ½12 hodź., we ſtwje 141 na ſudnistwo do Budyſchina ſwołał

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Pschi šnadnym wobrocże ſu wiki wobſtajne, ale ſterje ſkruczene.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Płaczišny ja rożu a pschenżu ſu powyschene. Wobrot šnadny wojtanje,

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg Płaczizny po złotej hriwnje.

	27. 9.	26. 9.		27. 9.	26. 9.
Pšenica	207-210	205-206	bunv	—	—
rožka	208-211	208-211	woka	—	—
nal. jačmjeń	—	—	mjedra lupiny	—	—
naz. jačmjeń	200-206	200-206	žołte lupiny	—	—
wows	194-205	194-204	zeradella	—	—
kukurica	210-212	208-210	raps, wosušk	19,40	19,40
pšenč muka	26-29 25	26-29 25	lany wosušk	23,60	23,50
rżana muka	27,00-29	27,00-29	poom. wobsej	—	—
pš. wotruby	14,25	14,25	bŕrnj. kruški	21-21,20	21-21,20
rżane „	14,50	14,00	syno, 50 kg	3,70-4,20	3,6 -4,60
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,00-1,15	1,00 1,15
hróch	—	—	pšenč. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,10-1,20	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jačna „	1,05-1,00	0,8 -1,00

Płaczizny rěznoho skotu na Drježđźanskich skótnych wikach.

27. septembra.

28 wol., 22 byk., 27 kruw. a jałoje., 882 čelat., 112 wowc., 560 swini.

Płaczizny za

čelata: 1. 80—85, 2. 70—76, 3. 60—68;

swinje: (přez 300 pt.) 73—75 2. (240—300) 74—76, 3. (200—240) 72—73, 4. (160—200) 68—71.

Rancy 66—69.

Wiene płaczizny ſtwórtk 27. IX.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšenica		10,20—10,40	10,40—10,80
Rožka		10,60—10,80	10,50—10,90
Jačmjeń (nalšt.)		12,00—12,50	12,00—12,70
Wows		10,00—10,20	9,80—10,25
Syno		6,50—7,00	6,00—7,00
Sloma z maš. młóć.		2,50—3,00	1 50—2,40
Sloma k zaslanju		1,80—2,20	
Sloma z ruku młócena		—	2,75—3,00
Běrny pola ratarja (nowe)		3,00—4,00	—
„ hač na żeleznicu		—	—
Butra		2,30—2,40	1,15—1,20
Jeja		0,13—0,14	0,14—0,15
Pšeńčne wotruby		—	8,30—8,60
Rżane wotruby		—	8 50—8,75
Pšeńčna muka		—	17,50—18,00
Rżana muka		—	16,75—17,25
Prosata, wulke		50—60	—
„ „ srěnje		11—22	—
„ małe		—	—

Ceńke rozbuchnjenje w Marokkowskej.

Pólwernik a někotre twarjenja sniczene. — 40 morwych a 2000 franjenych.

S **Melille w schpanijskej Marokkowskej žo powě, so je frjedu w nozy pólwernik w Cabrerias Bagas blizko Melille do patnescze sleczał. W nim chowasche so 20 000 kilogramow (400 zentnarjow) czorneho pólwra.** S **rozbuchnjenjom buchu fabrika a wschitke wokolne twarjenja sle sapuschczene. Naliczili ſu 40 morwych a 200 franjenych.**

*

Rozbuchnjenje sta so wjecżor posdże, jako ſ dźiwadłow pschikhadżazy ludźo dróhi pjelnjachu. Nadobo pokasa so hrózbna zwětlina na njebju a hnydom ka so żołostny wrjesk, na cżoż hromadły rozpadankow, schkleńcżanych czerpow, ſpowalane wuhnje a wotrawdźity běłkowy deſchcz na wuſtrózanych ludźi ſtypachu. Sebi mysli, so je so hyšnje ſemjerjenje stało, wšeczkachu nastrózani cżłowjekojo do wſchěch kónczin.

Jako powěsć dóńdże, so je we twjerdźiznje Cabrerias pólwernik rosbuchnył, podachu so wojerske a ziwilne wuchnoſce a ſtajnje rosczaja ſyła ludźi k měſtnu njeđoża. Sem powołachu so żołostnje napohlad, kotraž ſapuschczenja a hrózby. S rospadankow twjerdźiznjenych barakow běsche

ſtyschcej skiwlenje a rjchiczenje.

Wot zyleje twjerdźiznu zhrjewasche jenoż błyschcz wulka dźera de ſemje, kotrejež hornjež kromh, kiž běchu ſ kamjenjemi posnyty, wosnamjenjachu jeje nětdyſche měſtno. Běsche zyle cżma.

Se ſmólnjzami a latarnjemi pytachu franjenych a morwych.

Njedźiwajcy tychle wobežnoſnoſcjow běchu sa někotre hodźiny wſchitke wopory rosbuchnjenja ſ rospadankow ſmuczabali. 24 cżłowjek dowjeſechu do cżłownje a 200 franjenych do khorownjow. Kelko ludźi je katastrofie wuczekło, njeje znate. Pschetoš ſu žo je ſtrózelemi do wſchěch kónzow rosbježeli. Někotři ſu rano wokolo 4 hodź. k měſtnu katastrofy wróčachu.

Tu dóńdże k wustupam, pschi kotrychž mobila-žo cżłowjekej wutroba ſłamacz.

Zyke ſwójby ſu wo ſiwjenje pschischle, wót druhich je jenoż jenicżki ſtaw ſwójby ſiwy wostał. Nedaloko wot dźerow, kiž je ſ rosbuchnjenjom nastała, namakachu cżłowjeka ležo a jeju dwoju dźeſcżow. Wokolo pólwernika bydlachu ſpjetlicha ſłudźi ludźo. Wušchnoſce a druhi pjenjeżnizy potrjechene ſwójbu podpjerrja.

S pschichinu żałostneho rosbuchnjenja je po ſdaczu njekedźbliwoſcz, dokelž ſa cżornu pólwer ſam wot ſo njeſměli.

Na nowišce z cyłeho swěta.

Schtrowa powětrja wo wedrje ſa jutſje žołotu: Sso pomrócżaje, wocżopluje a žo do deſchczowanja da. We Jendźelskej ſo deſchczuje.

Se Saxdy w Rudnych horach ja pišche, ſo je tam tele dny ſnjeh 15 zentimetrow wyſoko ſemju pschikhył. Žito tam hišcze ſdźeła njepožnjene na polach ſtej.

W Konradſtej dróhy w Lipiu-Bolkmarsdorfu 25kilowy *Wacker-Gackenſchwerer pocżnje ſe ſtwórjenje acetylenoweho łetoma* **do njewobſtwěłenecho wosa ſalważi, kotryž pschi puczu ſiesche. Wosowe widźizy ſu njeſkodżowneniu do zwota ſtorczachu. Pluza a jerchenje ſu mlodenu cżłowjekej rostorhnyschu.**

Na ſlowonym dwórniſchczu w Frankfurcze nad Mainom ſu madjarſkeho molerja Emila Horwota a klampnarja Schnierunga ſ Darmſtadta ſajeli. Pola njeju ſu někotre falſchowane ſtohriwnowſke bankowki, wudate 11. oktobra 1924, namakali. Sajataj, kotrajž někotre we Württembergiſkej bydlitaj, prajitaj, ſo ſtaj hakle mało bankowkow falſchowałoj a wudałoj.

30kilowu bankownizu Lisbethu Fiſcherez, kotraž bě 12 000 dollarow pschiſchikhiwiſchi ſe ſwojej macżerju cżekka, ſu w Bonnu ſajeli. Mać, kotraž bě ſo hižo le Kólna do Limbacha wróczila, ſu tehorunja ſajeli.

S **Henkelez džełarnje łekadłow we Warnemünde bě ſo ſchtwórtk nowe namórſke łekadło na pruſowanſke leczenje pulſcheſkiło. Po poradżenym wumělſkim łetanju ſo łekadło pschecziwnu a do morja padże. Łekadłowy wjednik je ſo lepił.**

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerſ w Budyſchinje. Za lokalny dźeł, a feuilleton: A. Dučmanan w Budyſchinje. Za hospodarſki dźeł: Arnošt Barth w Brěžnyrje. Za nawěſtkarſki: G. Janak w Budyſchinje.

Poskićenc:

čelace mjaso	punt	**1.20—1.30** hr.
ſwinjace mjaso	punt	**1.00—1.20** hr.
zmjerzle mjaso	punt	**1.00—1.10** hr.
howjaze mjaso	punt	**1.10—1.20** hr.
mjasowu juſku		**10** pj.
hejdušnu a jatrown kolbasu		**10** pj.
kolbasowy ſmalc		**0.60** pj.
ćople kolbaski		**10—20** pj.
wšelaku kolbasu		**0.60—1.60** hr.

Ernst Polter w Budyšinje

rězniski mištr, na Šulerſkej hasy čo. 1 (Schülerstr. 1)

Započatk: sobotu 29. septembra

Dospołne wupředawanje

dla spušćenja wobkhoda!

Jenož nowočasne twory najjednorišeho a najpyšnišeho wuwjedźenja
Sćěhowace wěcy so po bjezpřikładnje zniženych płaćiznach předawaja:

Za mužow
zymske ulstry
zymske paletoty
suknjowe paletoty
kosmičkate mantle
dešćowe mantle
smokinkowe wobleki
čorne wobleki
módre wobleki z česan. tkanlnow
gabardinowe wobleki
sportske wobleki

Za mužow
zymske jupy
njepřemok. kabaty
lacy
dźěłańske kholowy
smuhate kholowy
kholowy z česan. tkan.
kholowy za bruchačow
gabardinowe kholowy
sportske kholowy
tež za
młodźencow

Za žony
plyšowe mantle a jaki
Astrachanske mantle a jaki
krimerowe mantle a jaki
velourowe mantle
otomanowe mantle
sportske mantle
flawšowe mantle
covercoatowe mantle
domjace wobleki
wołmjane wobleki
žiđźane wobleki

Za žony
bluzy
suknje

Za dźěći
kholowy za hólcow
njepřemok. kabaty za hólcow
wobleki za hólcow
Kielske wobleki
Kielske mantle
ulstry za hólcow
wobleki za dźěći
mantle za dźěći

Při Mjasow. jětkach 5

Dom žonjacoje, mužacoje a dźěćacoje drasty

Leo Häufler **w Budyšinje** **Při Mjas. jětkach 5**

Česćenym wobydlerjam w Zejicach a wokolinje wozjewjam, zo sym

hosćenc w Zejicach

wotnajił ◆ Budu so stajnje prócować, česćenym hosćam najl. jědźe a napoje poskićić a prošu wo dobroćiwu podpjeru ◆ Z počesćowanjom

Richard Völkel a mandželska

Njedź. a póndź. 1. 10. **swjedźeń nutřkowniceja**
Sobotu 29. 9.: **swinjorězanje**

Riemann kolesowe latarnje su najlěpše
Najlěpša swěca, narunańske dźěle stajnje na składźe
Elektriske Dynamo-latarnje
kaž Riemann, Bosch, Berko, we wulkim wubjerku.
Hella-sylnoswěca 11.50 a 12.50.
J. Schieback, na Mužakowskej drózy co. 4.
Zane klamy! Najwjetša kolesafnja w měsće.

To prawe - -

namakaće stajnje pola mje we **wulkim** wuběrku a po znatych tunich płaćiznach:

nazymski mantl 69.–, 39.– 29.-
zymski ulstr z nowočasn. krutych tkaninow 49.-, 39.- 29.-
zymski ulstr najl. wuwjedźenja z cylym abo połpas 59.-
mantle za hólcowa dźěći po wšěch płaćizn.
wobl. z česan. tkanin 1 a 2 rynkate 89.- 79.- 67.50 59.-
sportske wobleki z dźěła z 2 kholowami 49.-
eleg. muž. wobleki 67.–, 56.– 49.– 33.-
Breeches-asmuh. khol. wot 4.25

zymske trikotaže, kłobuki, čapki, zwjeršne košle a samowjazaki
w bohatem wuběrku

Hugo Pachály

před Šulerskimi wrotami 1

Staroznaty a sprawny wobkhod!

---

6. Cwingerska pjenježna loterija

Hromadne dobyća 160 000 hr.
Losy po 1 hr. pola wšěch kolektěrow
Ćehnjenje **cyle wěsće** 6. a 8. oktobra 1928

Škitanje rostlinow:

naćinjenja symjenjow hnojidła za kwětki
karbolineum za štomy suchi moč
kilj za husańcy rohowe trěski
poručuje

Hermann Schubert w Budyšinje
Moltkowa drogerija
na Moltkowej drózy 6 Telefon 7346

B *O*D*E*G* A
w Budyšinje na Mjasowych jětkach 7
zabawny wumělski koncert
Adler-Jirista-Duo
Najtuńše wino w šklenčkach.

Žymske jupy za mužow, pachołow a hólcow, wobleki za mužow a pachołow
na směšnje tunjo na předań
H. Gedlich w Budyšinje, Nordstraße 7

Vogtl. Madras- **gardiny**
Płachty na sofy, łoža a divany ruby na blida, woškowane ruby, łožace šaty najtuńšo
J. Erler w Budyšinje Zw. Law. h. 10
— Serbske posłužowanje. —

Tunje tofle
dźěćace —.80, 95
mužace 1.20, pj.
žonjace
Heinrich Mohr
w Budyšinje na Žitn. wikach

Koła
wot 72 hr.
gummi za kola
sedła za dźěći
sedła
nošak waćokow
syće
zwony
plumpy
pilkrywy na sedła
latarnje za kola
wše narunańske dźěle za kola knupujeće tunjo pola firmy:
Bratraj Thomas w Budyšinje na Kamjentnej bnay 16

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
Životowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalěiki, podložki, pjeluchowe kholowški
Wagnerowa
w Budyš. před Šulerśk. wrotami 9

Koła za dźěći
najtuńšo pola
J. Schiebaka
na Mužakowskej drózy 4

Drastowy khamor
(nowy)
mužace kolo, mało trjebane, tunjo na předań
na Nordstr. 7

Někotre trjebane mužace a žonjace
koła
su na předań w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Kupuja zběrane jabłuka
po najwyšších płaćiznach sobotu na Mjasowych jětkach
Arnošt Grohmann.

Košće „Panther"-stupnje

na wobłuk šite/pyšne formy wuwjedźenje z čistej kože připózn. tunjo
Předawarnja za Budyšin

Waše kłobuki k předźěłanju

donjesće jenož do wosebiteho wobkhoda k předźěłanje kłobukow **na Hošće hasy 29** Haferkorn, **prjedy na Lawsk. hasy 31**

Podawanje za 6 dnjow. ◆ Předźěłanje na židu, somot atd. na nowočasne formy ◆ spěšnje, čisto a nanajtuńšo wuwjedźene

---

Hol. kwětkowe cyble

hiacinty, tulpy, krokusy, sněhowki najtuńšo wikowańn. symjenjow w Budyš. na Žitnych wikach 9. Telef. 1467
Rauchfuss,

Nowe serbske knihi a knižki

Dr. Arnošt Muka:
Słowník dolnoserbskeje rěcy a jeje narěcow. II. dźěl O—Z. 1202 str. 35 hr.

P. Romuald Domaška:
Tysac lět hnadowne městno Róžant. Z wjele wobrazami, pyšny zwjazk, 57 str. 3 hr.

Jan Lajnert:
Wyskow sapy, syzow kapy. Basnje 59 str. 1 hr.

Michał Nawka:
Zmysł našich słowow. Zmylki přeśiwo njemu a myślički wo nim. 48 str. 1 hr.

Józef Nowak:
Lubin a Sprewja. Wótčinska hra we 2 wobrazomaj. 22 str. 30 pj.

Měrćin Nowak: — Michał Nawka:
Dźěćatka hladajće - kajke tu rjanosće! Knižka za dźěći z pisan. wobrazami. 180 str.

Mikł. Andricki, přest. Mina Witkoje:
Hanka. 77 str. 50 pj.

Arnošt Hančka:
Ptači kwas. Dźiwadłowa hra za dźěći w 3 jednanjach. 19 str. 30 pj.

M. Hajna, přest. Mina Witkoje:
Petrolejowe žrědło. Hajno Nowy: **Serbska pšeza.** 20 str. 30 pj.

Přiloha k čisłu 228

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 28. septembra 1928

Nazymska zhromadźizna Žónskich towarstwow w Budyskim wokrjesu.

Kóždu nazymnu sthadźuje ho swjatk Žónskich towarstwow, kiž nježdże 50 jenotliwych towarstwow wopschija, so by wo wažnych praschenjach fozialnego a nabožnego žiwjenja jednal. Wutornischa zhromadźizna bésche pak też zhromadźizna rozžohnowanja z knjenju mandźelskej hamtskeho hejtmana dr. Jungmanna a bésche tehodla nusne, so by zhromadźizna zobustawow pschijamkniła. Dopołdnja ½10 hodź. wotewri po zhromadnym spéwje farař Große zhromadźiznu z krótkej nutrnoscu.

Na to poda knjeni hamtskohejtmanowa Jungmannowa wobschérnu rosprawu wo 4. ewang. Žónskim sjédźe w Brunschwiku, na kotrymž bésche wona Budyski wokrjeż zastupowała.

Knjes superintendent Fröhlich pschednoschowaschе potom wo themje: „Schto praji „Pressa“ w Kólnje evangelskej žonje?“ Pschehnoschcel pokasa na dźensnischnu móznowinarstwa a wopisowache dokładnje faczischcze, kotrychž je na wustajenzy nabył. Na praschenje, kajki wliw z nowinow wutkadza, dyrbi so wotmolwicz, so fo tón jara wschelako pokasuje, fo słužujo po wosobje redaktora abo druhich pschicinach. Ludowe ménjenje fame postaja nowinarstwo. Snamjo žiwjenja evangelskeje zyrkwje je, so bésche wona też w Kólnje faktupjena. Tehodla bésche facziscze evangelskeho pismowstwa też pschemózaju. Sa evangelsku žonu wurostu tu winowatosce, so pschecziwo slym w nowinach wobarac a byrnjez redakcijam pitkała, dale so bychu so za dobre narunanke cziłchcżane wészy starale. Sa dobre pismowstwo w žiwotnim domje so starac, je wosebity nadawk khcheseczanskeje žony. Mózaevangelskeho noivinarstwa husto pschenisto pohódnoscejeja. Wopomnimy, so 3300 evangelskich czasopisow vorjadnje w 1 380 000 exemplarow fyłnym nakładze wutkadza a ma 14 milijonow czitarjow. Nježnik wuprajł nadźiju, so bórzy w kóždym khcheseczanskim domje snajmjenscha jene khcheseczanske kopjeno nadeńdźemy.

Popołdnju 1/3 hodź. zhromadźichu so wobdźelnizy hischcze ras. Se strowotnistich winowin niemóże knjeni superintendentowa Fröhlichowe „domjacym wothladanju“ pschednoschowacz. Referat bésche la to knjeni hamtskohejtmanowa Jungmannowa pschewsała. Wona naspomni, so bu w Drjezdźanskej knjeni khlownej zhromadźiznje nasmjetowane, so méle so w jenotlinych wokrjeskach „domjace wothladanje“ pschiwrawicz. Wona na zapschinowicz, hdyž je hohotu khora abo z druhich pschicziznow sadźewana wu- [illegible] winowatosce. Khlowne praschenje je tu praschenje. Sa pschipokasanu domjacu wothładarku dyrbi wobstarac polne rukowanje. Dwje najwažnische praschenje je tu praschenje wudawkow.

K pschednoschkej pschijamkny so debata, pschi kotrejž knjes superintendent Fröhlich k pjenjeżnemu praschenju se žiwotich Lipzanskich nasłonjenow rézesche. Móża znadź so najprjedy wobstarac towarstwa za domjace wothladanje fakoscez, kiž maju se zobustawkimi pschinoschkami wudawki swjesez. Lépsche pak drje budże pschijamknjenje k hižo wobstejazym žónskim towarstwam, kotrez maju zobustawske pschinoschki trochu swyschicz. Wésо maju so za wothladanje wéste sadźby placzicz, ale sa njesamożitych ma so za pomocnymi žórkami pytacz. Tu wschak też khorobne pokładne a druhe hamty z placzenjom sapschimnu. Dozdy smé so za pschichod wjetsche statna podpjera twoczakowacz. Jako běchu so hischcze dalschi rézenjk na debacze wobdźelili, pschijachu zhromadźeni jenohłósnje namjet knjesa superintendenta Fröhlicha, so méł Budyski wotrjeż wobjamknycz, so z pschihłuschnymi woschnoscjemi jedna dla sawjedźenja domjacezhe wothladanja też w naschim wokrjesu.

Na to słuži knjeni hamtskohejtmanowa Jungmannowa swoje sastupjenwo jako namélena pschednyhka. Na jeje méstno wutwolichu jenohłósnje knjeni superintendentowu Fröhlichowu. Tehorunja powołachu do pschednyhdywa knjeni hamtskohejtmanowu Sievertowu.

Knjeni wjerschowka Hana dźakowasche so wotthadźazej za jeje skutkowanje a pschepoda ji pódła kwétkow mapu z wobrazom jenotlinych towarstwownych wobzow a pomjenowa tu za cześtneho zobustawa.

Zhromadźizna skónczi so z zhromadnym spéwom. Wésche potkasała, so chze zyrkej być zyrkej za nétczischi czas a so by prózuje nowocżakane praschenja rozrisowacz a pschewjesecz.

Ponowjena Budyska měšczanska plunjarnja.

W Budyskej měšczanskej plunarni su w poślednim lecze wjele pschetwarjowali a nowocżasnje wutwarili. Wczera popołdnju wobhladachu zhromadźenjo radźicjeljo, sasłupjerjo a nowinarjo nowe pschiprawy, kotrez w bliščich rjadach dokładnischo rospominamy.

Knjes měšczanski twarschi rada Göhre powita sedźenzych. Wón spomni, kak su hižo psched létami wuporjadzenje a pschetwarjenje plunarnje žehli wotmyslili. Nastate pjenjezne czežkoty so z jednanjemi zhromadnje wotstronichu. Psched dobrym létom sapocżachu twarcz. Se pschetwarjenjom je so dwór powjeschił, so je nétko wjele méstna sa stład wuhla a sa wożenje. Dwór je zyle hinaschi napohlad dostał. Dotalne pschetwarjenje je zenoż hatle spocżatk a dźeł toho, schtož ma so twaricz. Knjes wjeschischi twarschi rada Göhre wupraji swój dźak wschitkim, kotrejž su pschi pschetwarjenju pomhali, na prénjim méstnje žiłuscha dźak knjesej direktorej plunarnje Fischerej, kiž je mél wurjadne czežkoty pschewinowcz a je mél wjele prózy a dźela. Sa czasz wobczežneho pschetwarjenja je so w plunarni nimale polnje dźełacz wobło. To ma so wurjadnie muttojnemu twarschemu wjednistwu dźakowacz. Dźak sasłuželi zhebi też knjes wjeschischi mischtr Neumann, kiž je k. direktora Fischera podpjerał, so wobydleerstwo njeje trjebało jara pod wuwostaczom pluna czerpjecz. Knjes wjeschischi twarschi rada Göhre spomni dale na dźełowy wubjerk, kiž je trjebał wjele pohedźenjow k wobjamknjenju wo wuporjedźenju. Wjele staroczow je jemu naczinił system khachlow, potrjebne leżownosce. Mézachu so rosrisacz ważne praschenja a rospominacz wschelake pschicziny. Dalschi dźak žłuscha wyżoko- a hłubokotwarstwu hamtej, kiż je je tkutkom żobu pomhał. Nézknit njesapomni też na pomocnikow. Adolfita Hétа je podała vertikalne komorne khachle. Firma Bumag je wobdźełena se sbéhadłom. Fundament je pschipramiła firma Robert a Bernhard Synojow Budyschinje a Drjezdźanach. Dźeła běchu so dźełła khetro koskoczitwe, dyrbjesche so pschedhladnimacz dźełacz a dźeła hu so nétko najsolidnische wuwjedke, so so twarjenja wjazy hadźicz njemóża. Wésо je placzijna trochu wyschscha, by też było wopaki tu lutowacz. Khachle je stajał twarschi mischtr Schumann. Knjes wjeschischi twarschi rada wuprajł nadźiju, so by so plunarnja nétko spéschnje dale wuwiwała.

Knjes plunarnischi direktor Fischer dźakowasche so za pschecżelne klowa pschipósłanja za dźeła, kiż je wón je swojimi dźełacżerjemi dokonjał. Po jeho ménjenju by było lépje, by-li so zyła plunarnja wot delkach pschetwarcka. Najstarschi gasometer wopschiżesche jenoż 300 kubikmetrow. Pschi wulkej haszy pschi papjerniku ma so stejo wostajena murja hischcze stołchtż. Stary gasometer we plunarni, kiż je wobschkodżeny, ma so tej hischcze swotworhacz a na jeho méstno ma so nowa koksowa pschihotowarnja naiwarcz. Dozdy je koksowe praschenje jene jara ważne, dokelż ma koks fyłnu konkurrenzu. Sa plunarnje je cżežko koks zamóżneje hódnoscje wudźełacz, każ je to koksownjam mózno. Je mjenujzy jara ważne, tajke drużiny wuhla so za pschihotowanje koksa trjebaju. A to je za plunarnje cżežko, dokelż njemóża we wuhlu teżecz, kiż kupuja. Nimo koksoweho praschenja bésche pschi twarjenju nowe transportke praschenje. Ruczne cżežke dźełо w plunarni dyrbjesche pschestacz. Wuhlo pschinoschuje a koks wotnoschuje nétko 18 metrow dołhe sbéhadło (kran), kiż néhdże 70 zentnarjow njese. Wuhlo, kotrež so k pschihotowanju pluna trjeba, nosy sbéhadło z noschadkom, kiż wobsteji z dweju pschimadkow do pschedbunkra, kiż je 6 metrow hłuboko do semje sażadzeny. Se dalschim sbéhadłom wosy so wuhlo do hornich bunkrow, kiż su 180 kubikmetrow wulke a w kotrychż ma wuhlo sa zyły tydzeń méstna. Dwoje plunowe kachle wobstejeja z tsjoch komorkow a jene je 6 komorkow. W tutych komorkach wostanje wuhlo 12 hacz 14 hodźin, a so pomału pschepłunuje. Se koksa, kiż je spalenju wuhla swostanje, wuwije so hischcze wodowy plun. Kóżda z naspomnjenych komorkow je 2½ metra dotha, 30 zentimetrow schéroka a 4½ metra wyżoka. Dale sady je hischcze pschipraschjena pschiprawa za wothłódżowy pluny, pisches kotrejž rosły plun pschezo hischcze 500 gradow horcy pschecżahuje, so wothłódży a twort wodowy plun. S kamjeźitneho wuhla nastate pluny łuża k wudobyczu wodoweho pluna. Plunarni je mózno, budźe-li trjeba, zyłu pschiprawu powjetschicz, potom bychu ji mózno wok dźeń 40 000 kubikmetrow pluna shotowicz. Zahły koks puschcżi so po 12 hacz 14hodźinskim tepjenju spody do wosa a so z nim po kolijach do khłódżenskeje wéże wozy, hdyž so z wodu wothłódży a z pomocu sbéhadła z wosa na koksowu hromadu wuszpuje k dalschej potrjebje.

Zyła ponowjena plunarnja zawostaji na kóżdeho wopytowarja dobry a spokojacy sacżischcz. Jeje nopohlad z nowymi pschiprawami a dobrym srjadowanjom smóżnuje lóżche a wuspéschnische dźeło. Njech so też wupokaże k lépschemu naschcho mésta.

Pschi wjeczornej jednorej poszwjeczeńskej hościnje w „Tielčni“ simasche so knjes wjeschischi mészczanosta Riedner złowa a pokasa na to, kak je technik pokaiany na razionelne dźeło. So je so twar hatle tak podźe pschewjedź, ma też swoje lépsche, dokelż hwa technika je kóżdym létom dospołnischa a mójesche so plunarnja je nowocżasnjischimi średkami wuhdotwacz. Też wjeschischi mészczanoska dźakowasche so knjesej direktorej Fischerej sa jeho dźeło wot spocżatka, dale wschitkim sastupnikam a dźełacżerjam. Sa wyschischeho mészczanosku njemóży po jeho słowach nicżo rjeschischeho brcź hacz nowe pschiprawy. wo to je je snamjenjom, so z méstom dopołdnja dże. Nieprózninje dźełа so w mésce dale a we swojim cżasu doczakamy dalschich poszwjeczenjow. K. wyschischi twarschi rada Göhre wuzběhny, so je jemu było z wożebitnym sti rada Göhre wuzběhny, so je jemu było z wożebitnym sti rada Göhre wuzběhny, so je jemu było z wożebitnym wjeselom, so so placżaze wobjamknjenja zenohłósnje stachu a wuprajł sa wusnamne zhromadne dźeło wo dźękowym wubjerku swój wożebity dźak.

Proces přećiwo Bergmannej.

Bergmann je so 1870 w Barlinje narodźił, je gymnasijny wopytak a po abiturze do banki jako wuczobnik sastupił. Jako poboy z pschistajenjom we wotpłacżenjskim wobłhodze, poda so do wukraja. Stónczenje sćini so w Barlinje zapodata a wikowalsche z meblemi. Sydźe do kukursa a bu mostatny a wikowalsche z meblemi. Sydźe do kukursa a bu dla wobschkodżeńskeho konkursa potkłostany. Potom bésche z taxatorom w lombarskim wobłhodze (sastajeni wschelakich wężow) a wotewri w lécze 1911 powschitkownu lombardownju a składownju. Mjes tym mésjesche jasno thłostanje wotthedżecz dla jebanskeje żeiwy. Po sostajenja pak bu 1922 pschedata. S wuwitowanymi pjenjesostajenjami wobdźéli so Bergmann na pjenjeżnej wuméńenjesostajenjami wobdźéli so Bergmann na pjenjeżnej wuméńenji Aronsohna & Co. Podźelnizy pak jeho wuczitschczajchu a z wotnamakanymi pjenjesami wotewri wón samostatnu wuméńenjesnju w Jurjowej dróży. Tu je statnorézniskeho radu dra. Jacobya sesnał. Jako méjiczel wumélenjenje dosta Bergmann w lécze 1924 jasno thłostanje dla wobschuzdżenja, 7 méżazow jastwa. Na to méjesche jasno nowy wobthod w pażazi, w kotrymż je dr. Jacoby Bergmannej prénju prawjsnischu radu podał.

Jako poślednjeho wobjeżerzeneho pschesłyschowachu statnorézniskeho radu dr. Jacobya. Wón praji, so ma so tu dla wężow samolwicz, kiż dosoła njeje słuchił. Wón je so w lécze 1883 w Kralowzu (Königsberg) jako syn tajneho konsistorialneho rady a profesora theologije pschi Königsbergskej uniwersice dra. Jacobya narodźił a je pojdźischo prawa studował. W lécze 1920 bu sa statu- niskeho radu pschi statnym rézniskstwje I w Barlinje p- jeny. S Bergmannom snaje so hakle wot 1922 abo 1 dokelż méjesche maly cżekowy konto pola njeho. Po wuprajenju pak je i n'm lédy hdy wobzobinzy rékał, jeho jónu jenoż jako méjiczela banki strowił.

Pschi wutornischim jednanju so pschedbydła Bergna najprjedy woprascha, hacz je wón dawarjam hu- też huscżiżcho wjazy hacz 48 prozentow danje dawał, skerjenu Bermann wotmolwi, so drje je so to - so pak dań njeje 5 prozentow mészaczne pschedalsche praschenje pschedbydły dyrbjesche Berg- dacz, so je wéstej Rückertowej 6 prozentow dan 10 prozentow prowizije dawał, rchorunja la- Kühlweinowej, kotraż je jemu powdała, so je a je jeho pjecza tłoczita. Tuż je Bergmann jednał. Poslożiżcho pak je so wukopało, so we nowa bohata żona.

W dalschim jednanju je rcż wo - sejach, kotrejž je Bergmann w nawés- a wo zhrotam wélich zapoložach no Pschedbydża so Bergmanna wobraczka coby na tu myśl pschinjesł. Na to Bo- so su jemu wésze dr. Jacoby, rézenik juristojo k temu radźili. Sa pschiwabjesche mann samolwitosez wotpokasuje. Praji, so je ty a je żedi dał wschelake rézecz a schpetacz. lécze je pjecza jenoż jónu abo dwójcy na - pobył a je so dospołnje na - jestajenju pschihwabjaschch listow na so jeho rézenik Fryz Mayer wulki podżeł. Tele - khorzeneho bésche néschto zyle nowe. Tuż je - so w budnischkej sali wulke hanje najsta- wobskorzeneho dale praschesche, hacz je to - tiż je senjanskich pjenjezow lożił a mészacz- now sasłużił. Tuto praschenje wyschischeho - nika Bindera słuchi nowe wulke hłowanje w - skorzeny Bergmann wowdasche, so je Fry- prajał, so je wón znaty jako tón, kiż wésze fi- pschewobrocżecz. Też dr. Jacoby je jemu - jemé wo żyrotam wélich zapoloženjach wo - żiwotich prospektach pisacz.

Tu sapschimny hamtskohejtnischi rada dr. - berger do jednanja a żadasche żebi, so - ko lépje wuprajecz, kajku radu su jemu jurist- Wobskorzeny Beromann poscza na to plakacz a - io, so je tak rozsudżeny so niemóże wjacy wotmo- Tak pschedbydże nicżo wjesenjowasche, hacz je jednanjem - stacz, schtož so pod wobschkodżowym hłowanjem sta.

(Jednanje traje dale.)

Powodźenje w Hrubjelčanskej.

Wulke powodźenje je Herrgewinn potrjebił. To je dźeł Južnoskowjanskeje, kotraż jara kludu lud wobsadźa. S pomodźenjom je schkoda nastała, kotraż je hischcze wjetscha hacz schkoda, kotruż je cżežke semjerjenje w lécze 1917 nacżinilo. Hodźiny trajachu stinkt je Trebinje a wokolo- jte sapuścili. S mésnanmi stupi woda dwaj metraj wysoko a swottorha a wotpławi wjetschinu trwarjenjow. - tam dorjsła inżene. Dyła schkoda njeda pak so hnydom dokładnje pschehwjedżecz, pschetoż wulka woda je wiele pschetak skónczowała, so po wsim dżiwjacz njemóża. Po swjerym pohódnoscjenju wobłhodżerja nastatu schkodu na 25 jónow hriwnow. Wohrożene wobydleerstwo je na wotsene hory wosczełkało a je we wulkej nusy.

Wšędne niezboża.

Na Swerinsko-Ludwigslustjskej dróży w Mekklenburskej sajédże niedźelu privatny automobil do cżejstkeho auta, na kotrymż bo 14 kopanzu hrajerjow wjesesche. Cżejtny auto so powróżi. Tsjo hrajerjo so khetro franuchu.

*

Cżejke nieszoże sta so na **Kasselskim** tworowym dwórnischczu. Wjednik ranżerowazeje lokomotiwy niemóżeschе se wotpowjeschczskeje hory pschijédżazemu tworowemu cżahej wjazy wuczekinycz. Wón da hnydom napschecziwu paru z wosborsenju skoczischłaj wón a tejsez z maschiny, kotraż pschi wróżo jédżeschce. Maschina bjes wjednika cżerjeschce z połnej paru wróżo a hrały je fyłnym wotmachom do boka cżahazepo spéschneho tworowego cżahu. Pschi krażenju wuskoczi 15, swietscha z drohimi wézami nakładzenych wosow z kolijow, powalichu ho a so sdźela do so sestorkaju a dospołnje rosbichu. Cżłowjekoju do schkody njeschłachchu. Materialna schkoda wuczinja nétkdże 2 miliżonaj hriwnow.

*

Blisko radnizy we **Wahrenje** p. Lipska sajédże autobuz do kolojsnenje. 55kletneje Weigeltoweje a jo pschesédże. Policija dyrbjesche khorej wobjeżerzenej sbéhnycz, kotraż je dórzy pi tym w khorowni wumrécza.

Na drózy ſ **Augustusburga do Schellenberka** ſajeżdża Augustusburgſkemu jeźdnemu wuwuczerjej **Schwarzej** ſruwa ſe ſtabla do motorſkeho koka. Schwarz padże je ſwojim kokom a jeho dyrbjachu ſyjnje krwawjazeho wotnjeſeć.

W **Ssehmje** pola Kamjenizy pſchejeżdże rěſniſki auto Pětneho ſyna jeneho tamniſcheho wobydlerja. Wobzarujomnemu dźěſcu dyrbjachu hwiſdźele wotewjaſaj.

Pola **Güterloha** we Weſtfalſkej ſo ſ 25 woſobami wobſadzeny autobus we ſawinjenju dróhi powróćił a ſo zyle ſpali. 5 wozobow bu cźežko ſranjenych.

Na żeleſniſkim pſchekhodże bliſko Nowodadſkeho dwórniſcheża **w Zuhoſtowjanſkej** ſchmórkny ſo wozobowy wagon ſ pjeć wozobami wobſadżeneho automobila. Tſi wozoby wostachu na měſtnje morwe leżo. Tamnej dwě pař wumrěſchtej po puczu do thorownje.

Wutoru popoldnju ſajeżdże na **Běło-Wodżanko-Bluſakowſkej dróhy** 31lětny porzilnowy dźěłaczeſ **Fryg Krjeczmar** ſe ſwojim jěźdnym kokom, jako cźežiſche ſapiſchaſ pſchejeżdżejuczą, do automobila, kiž jemu napſcheczo pſchijejdże. Wón ſo ſtraſchnje na hłowje ſrani a żebi moſhy ſiſchaſe.

Z Łužicy

* S **Wjaſonzy.** Gmejnſky ſaſtupjerjo ſu pſcheczíwo 7 hłoſam wobſamkli, ſo ſo gmejna na najwyſchiſche ſ 15 prozentami na Budyſko-Wjaſoniſkej autowej czarje wobdźěli, kotraż ma ſo ſaſo wotewrjeć.

* Se **Schérachowa.** W lěce 1578 ſałożena ſamkarnja a kowarnja Arnoſchta Teubnera ſwjeżeſche tele dny ſwój drje zyle njewſchědny jubilej ſwojeho 350lětneho wobſtaca.

* S **Wopaleje.** Póndźelu pop. ½5 hodź. ſta ſo na měſtnje, hdźež ſo Budyſka a Drježdżanſka dróha ſjedwoczitej, wobthodne njeſboże. Se Salomja (Sohland) pſchijejdże wołobowy automobil a ſawinh ſo pratwje. Jedyn Shorjelſki auto pſcheſeżełny na ſjamym měſtnje ſapichaſ ſ lěwa a ſajeżdże pżiſchemu autej do boka. Shorjelſki auto ſo pſchi tom cźežko wobſchkodźi. Cźłowjeſkoj njepſchiſchłu dźěchu na ſbożo do ſchkody. Winu na njeſbożu ſměje Shorjelſki auto, dokelž wón ſe ſawinjenju njeſmědźeſche pſchejeżdżowacz.

* S **Nowcho Gersdorfa.** Strajk pola Hoffmannez firmy, kiž běſche dwaj dnjej trał, je ſo ſaſo ſkóncził. Firma dźěłaczeſkam wěcko mjdu njeſniži, kaž kiž̌ſche żebi to pżedy wotmyſlíła. Chażyſche jim mjdu wot 19 hacź do 25 prozentow ſniżicź.

* S **Wulkeho Schunowa.** 23-lětny rěſniſki, kiž je pola tudomneho rěſniſkeho miſchtra Frenzla pſchiſkaſeny, ſchkrubny żebi ſe ſekeru hibił. Po nuſnym wobtaſanju dowjeſchu ſranjeneho do Zitawſkeje thorownje.

* S **Waltarjez.** S autom na Lyſu Horu (Lauſche) dojeżdże ſaſidenu njedźelu jedyn tudomny rěſniſki miſchtr. Jemu ſo poradźi je ſwojim 6/30 ſchtyrizylindriſkim fiatom hacź pſched durje hórſkeje korczmy ſaječ. Tuſa jěźba pyta ſwojeho runjeżca, a je wuſkebity ſtuk motorowego ſporta.

Wusudźenja.

§ **Cźežke khłoſtanje ſa falſchowarjow zigaretow.** We wulkim prozeſu dla dawkowego wobſchkudźerſtwa w **Hamburgu** ſaſudźi ſud ſchtyrjoch wobſtorżenych dla pſchetupjenja ſakonja wo tobakowym dawku a ſakonja wo twarowych ſnamjenjach k dozuła 5 435 000 hriwnam pjenježneho khłoſtanja abo ke tſjom létam a dwěmaj měſazomaj jaſtwa. Wobſtorżeni běchu w létach do 1924 falſchowane zigarety, kotrež běchu ſa firmu Kaſolli, Horſt a Co. ſakoſzy ſchkitane, pſchedawali.

Ze Sakskeje a dalſich krajow.

* S **Riſy.** (Sſebi woju do ſiwota ſakhół.) S wopytom ſałoſtneho njeſboża bu ſukler Krjeczmar. Wón dżyſche wóſ, kiž pſcheſo jeho dwórſtimi wrotami ſtejeſche, do dwora ſtorcźicź. Pſchi tym pał ſo jemu woju do delnjeho ſiwota ſakłó. Wobſarujomny je na ſwoje cźežke ſranjenje w thorownj wumrěł.

* S **Lipſka.** (Radſcho do jaſtwa hacź bjes bydlenja.) Sſobotu rano ſawołachu wohnjowu woboru do domu na Antonſkej dróhy 18. Tam běſche w jenym bydlenju woheń wudyrił. Wórſy ſo wukopa, ſo běſche měſtnjeſ ſiwoje bydlenje ſam ſapalił, dokelž njemóżeſche pjenjes a dyrbjeſche ſ tym liczicź, ſo jemu wobſkedżeſ bydlenje wupowědźi. Pſchi pſchepżſchowanju wón rjekny, ſo dże radſcho do jaſtwa, hacź bjes bydlenja bycź. Wón ma ſo dla ſapaleńſtwa pſched ſudom ſamołwicź.

* S **Lipſka.** (Wulko nutſdobywał.) Kriminalny hamt ſaja nutſdobywarja, kiž bu nětko njeſchkódny. Sajaty je 40 lět ſtary arbiter Jurij W. Hakle w pożlednim juliju běchu jeho ſ Hohenecſkeho jaſtwa puſcheźili, hdźež je ſi ſt lěta dla 18 nutſdobywanjow ſedżał, kiž je pżedy w Lipſku ſkucził. Wot julija je ſaſo w Lipſku a druhdże dźěłał. Jemu móżachu dopokaſacź 15 nutſdobywanjowo bydlenjow, mjes nimi jene w Drježdżanach. W khodźenje do twarjenjow, ſwonjeche pſched durjemi jenotliwych bydlenjow a ſwěſeji na tuto waſchnje, hacź je nětchto doma abo nic. Ludźom, kotſiż běchu doma, pſchedłożił ſo jako ſawěſczenſki agent. Hdźež pał ludźo doma njeběchu, wotamknuy wón ſ pokluczom durje a kradnjeſche w bydlenjach wěcy, kiż tam runje k ruzy leżachu. Kradnjene wěcy ſo wobkradnjenym ſaſo wrócźi. Słóſtnika pſchepodachu ſtatnemu rěcźniſtwu.

* S **Lipſka.** (100lětny jubilej.) Snaty Lipſczanſki naklad Fiſiwo ſmě tele dny ſwoje 100lětne wobſtacze wenjſnjeſcź. Na ſwjatoczneſnoſci wobdźěla ſo ſaſtupjerjo wſchěch nauczow, ſenaty wſchelakich univerſitow a ſaſtupjerjo mnohich knihowinjow a druhich wědomoſtnych wuſtawow.

* Se **Schwarzenberka.** (Sſebi ſ dopiſnizu wózko wuſkola.) Pſchi pſchehladowanju pohładnizow ſtorcź: hebi dźěcźo jeneho tudomneho klampnaſkeho miſchtra ſ rózkom pohładnizu do wózka, ſo dyrbjachu wboſemu wózko wotewjaſacź, ſo by ſo widżenje na druhim wózku ſpóſ-rałało.

* S **Lubanja** w Schleſyſkej. (Wulki łóſ). Lubanſkaj měſchczanaj, krawſki miſchtr a zigarowy pſchekupz, hrajeſchtaj łóſdy dżeſaty ſakſkeje krajneje loiterije. Njedźelu doſtoſchtaj powěſcź, ſo je na jeju łóſ hlowne dobycźe padnyło. Dobycźerjej, kotrajž ſtaj wobaj w ſkromnych wobſtejnoſcźach żiwaj, doſtanjetaj po wolliczenju dalka łóſdy 42 000 hriwnow wupłaczenych.

* S **Kerjdorfa** w Schleſyſkej. (Pſchi kojej mlěcźu wumrěła.) Tu ſaja Boża ruczka 70lětnu Marију Ulbigeuu, jako wona kojej mlějeſche.

* S **Gießmannsdorfa** w Schleſyſkej.. (Wobſarujomne njeſboże.) Wnoſy na njedźelu wuſſyſchachu wobydlerjo ſwjedźeneje wſy, ſo nječhto wo pomoz wołachu. Podoffizjer, kiž w manewrje ſ motorſkim kokom ſ pſchipowědźachom jěźdżeſche, běſche pola knjeſeje piwarnje do hata ſajeł, kiž běſche zyle pſchi dróhy. Wón podnóri ſo w hłubokim błócźe a ſo ſatepi. Jeho cźežko ranjenjeho njedźelu popoldnju, jako běchu hoſ wopuſcheźili.

* S **Warnsdorfa.** (Mróczeleſchkrabak we Warnsdorfie.) Dwar wóſpom połkhodow wuſſoke nohajzowje fabriki Kunerteż ſynow je nimale hotowy a pſcheſtajnje na wuſſokoſczi wóſe. Fabriku chżedża hſchcze lětſa wotewrjeć. W njej ſměje 800 dźěłaczerjow dźěła.

Cyrkwinske powěſce.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Budyſinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. je njedźelſka ſula a wječor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Póndźelu wječor we 8 hodź. je ſčerſa zhromadźizna ſobuſtawow. Wutoru pop. w 4 hodź. rozpowědanje wo bibliji za żony. Stwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska hodźina.

Zjednoćenſtwowy wothładaŕ Zimmermann ma bibliſku hodźinu njedźelu pop. w 5 hodź. na Židowje čo. 146, njedźelu a ſtwórtk wječor w Budyſinje, ſrjedu w Zemicach a pjatk w Tućicach.

Zwjazk młodźiny za rozſudź. kſeſcanſtwo w Budyſinje při Pólnym hrodźiku 6.

Wutoru wječor we 8 hodź. je zhromadźizna za młodźencow a ſrjedu wječor we 8 hodź tehorunja za młode holcy.

Krajnocyrkwinske zjednoćenſtwo w Běłej Horje.

Njedźelu popoldnju ½2 hodź. je njedźelſka ſula a w 3 hodź. bibliſka hodźina.

Zjednoćenſtwowy wothładaŕ Křižan změje bibliſku hodźinu njedźelu wječor w Poršicach, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru we Wjaſowicy, ſrjedu w Nowoſalcu-Spremberguu, ſtwórtk w Zalomju (Sohland) a pjatk w Konjecach.

Z Barta.

17. njedźelu po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka Boża ſłużba. Zapokazanje diakonisy.

Z Budeſtec.

17. njedźelu po ſwj. Trojicy změje farař Bóje rano we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemſenje. Zběrka za naſu cyrkej. — Póndźelu (kermušu) změje farař Voigt z Hodźija rano we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſerbſke kermuſne předowanje. Zběrka za naſu cyrkej. — Srjedu wječor we 8 hodź. zhromadźi ſo towaŕſtwo młodych holcow.

Z Bukec.

17. njedź. po ſwj. Trojicy rano w 7 h ſerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ſerbſka a w 10 hodź. němſka Boża ſłużba. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Zemrěła: Marja Madlena rodź. Krawcec, mandź. Guſtava Adolfa Mlónka, paleŕſkeho miſtra we Lusku, 64 l. 1 m. 1 dźeń ſtara.

Z Budyſinka.

17. njedź. po ſwj. Trojicy budźe popoldnju we 2 hodź. ſerbſka Boża ſłużba, farař Handrik-Poršiſki.

Z Hodźija.

17. njedź. po ſwj. Trojicy ſo Boża ſłużba we poł hodźiny pozdźišo započnje. Tuž změje farař Wejzař rano ½8 hodź. ſerbſku ſpowědź, farař Voigt dop. ½9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemšenje. Přip. ½12 hodź. je dźěćikemšenje.

Z Hrodźišća.

17. njedź. po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. ſerbſki hamt, we 8 hodź. ſerbſka a dop ½9 hodź. němſka Boża ſłużba.

Z Hućiny.

17. njedźelu po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſka a ½10 hodźin němſka Boża ſłużba. — Khowani: Helmut Rudi, Jana Hermanna Junkera, žiwnoſcerja w Brěžnyje, mandźelſki ſynk, 1 m. 15 d. — Morwonarodźena dźowčička Jana Nowaka, dźěłaćerja we Hućinje.

Z Khwaćic.

17. njedźelu po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje. — Póndźelu 1. oktobra wječor we 8 hodź. zrańe knjez Křižan bibliſku hodźinu we Wulkodubrawſkej ſuli. — Zemrěł Amand Dinter, hajnik we Małej Dubrawcy, 65 l. 8 m. 11 d.

Z Kotec.

17. njedź. po ſwj. Trojicy ma wosadny farař rano we 8 hodź. němſke předowanje.

Z Łupoje.

17. njedź. po ſwj. Trojicy dop. w 9 hodź. ſerbſka a ½11 hodź. němſka Boża ſłużba.

Z Małeſec.

17. njedź. po ſwj. Trojicy rano w 7 h ſerbſke ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 h. němſke kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Póndźelu wječor we 8 hodź. w Zeſdźic hoſćencu předwjedźenje miſijónſkeho filma: Handrij, kuzłarjowy ſyn. (Z naranšeje Afriki.)

Z Minakala.

17. njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź. ſerbſke předowanje čita.

Z Njeſwačidła.

17. njedź. po ſwj. Trojicy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 h. němſka Boża ſłużba. W 2 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Nosaćic.

17. njedź. po ſwj. Trojicy dop. ½9 hodź. ſerbſka Boża ſłużba a ¾10 hodź. němſka. Dop w 11 hodź. Boża ſłużba za dźěći.

Zemrěła: Hana Marja Piſkarjowa w Spikałach, 59 l. 6 m. 24 dn. ſtara.

Z Poršic.

17. njedź. po ſwj. Trojicy hudźe rano w 7 h. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłużba. Dźěćikemšenje we Poršicach dop. ½10 hodź za młódše, ¾11 hodź. za ſtarše dźěći. Wječor we 8 hodź bibliſka hodźina w Poršicach pola knjeza wyššeho wuſerja Haeniša přez knjeza wothładarja Křižana

Wutoru wječor rozwučowanje pozawniſtow.

Pjatk wječor we 8 hodź. bibl. hodźina we Konjecach přez knjeza wothładarja Křižana.

Z Rakec.

Na Michala (17. njedź. po ſwj. Trojicy) rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź a Boże ſwj wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſerbſka a dop. ½11 hodź. němſka Boża ſłużba. Nješpor dyrbi wupadnyć.

Póndźelu we 8 hodź. piſkanje na wěži a tańſa nutrnoſć.

Z Rychwałda.

17. njedź. po ſwj. Trojicy je dop. w 9 hodź němſke a ¼11 hodź. ſerbſke kemšenje.

Z Wósporka.

17. njedź po ſwj. Trojicy ma dop. ½9 hodź. cand. r. m. Th. Richard, ſtud. assessor při ruzdźagogiju w Nizkej předowanje; w 11 hodź je kemšenje za dźěći; w 2 hodź. wěrowanje; wječor we 8 hodź. tow. młodźeńcow. — Póndźelu je zwučowanje pozawniſtow, pjatk cyrkwinſkeho khóra, pjeco wječor we 8 hodź. na farje.

Z Wóſlinka.

17. njedź. po ſwj. Trojicy rano we 8 hodź ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemšenje. Zběrka. Pop. ¼4 hodź. Boża ſłużba w Lěſkej. Pop. ¼4 hodź. młode holcy na farje.

Swóbne powěſce.

Swěrowani: Reinhard Babiſch ſ Marju rodź. Fingerej w Budeſčinje. — Hermann Hajer a Martu ſ Hajerec rodź. Gaſchtej we Lubiji.

Zemrěli: Berta Mauerowa rodź. Kaſperi w Budeſčinje. — Auguſta Erneſtina jmad. Trajkowa rodź. Mittiſchez w Lubiji, 82 lět.

Towaŕſtwowſki powěſce.

Budyſkim. Maćica Serbska. Nazymska ſ[illegible] budźe ſrjedu 10. winowca popoldnju [illegible] Serbſkim Domje. Bliži porjad ſo [illegible]

Bukecy. Jednota „Sokoł“ kóždu prěnju [illegible] měſacu zwučuje ſtarši wotrjad, młodši pak [illegible] ſobotu.

Drježdżanſki „Hromadnik“ ma ſwoje měſačne [illegible] dźenje w oktobru wurjadnje hakle 11. wječer ¼4 hodźin pola Zmija. Hoſco ſu nam lubje [illegible] Přednoſk: Wedźan. Wſelčiny a namjety.

B. Krawc.

Khróſćicy. Towaŕſtwo knjeſnow woſwieći njedźelu 7. oktobra wot wječor ½8 hodźin we Wjeńcu ſe wjeſelenej a porjeńſenej žurli ſwój 21. załožnſki ſwjedźeń, na kotryž lube ſotrowſke towaŕſtwa a wſčech, kotrymž hajenje ſerbſkeje młodźiny na wutrobje leži, wutrobnje přeproſuje. Porjad budźe bohaty a rjany: ſpěwy, deklamacije, narěče a dwaj dźiwadławej kruchaj „Kreſćanka“ a „Zjebana nawjeſta“. Sobuſtawki maja ſo ze ſwojej kartku wupokazać.

Njebjelčicy. Towaŕſtwo młodźeńcow za Njebjelčicy a wokolinu wuhotuje njedźelu 30. ſeptembra ſwój załoženſki ſwjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Zapoćatk w 7 hodź. Wšě česćene towaŕſtwa a přećelſke młodźiny ſo nanajwutrobniſo přeproſuja.

Předſydſtwo.

Małeſcy. Jednota „Sokoł“. Přichodnu njedźelu wothlenje mejſkeje žerdźe pola Nymčkee w Małeſcach. Nimo toho ſo hiſće druhe myta rozdźěla. Zapoćatk kulenja w 12 hodź. Zaſtup darmo. Prosymy wo bohate wobdźělenje. **Předſydſtwo.**

Tydźeńſka ſkhadźowanka a wědomoſtna zabawa ſobuſtawow Maćicy Serbſkeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbſkej kofejowni w Serbſkim Domje.

Směſki.

** **Mójetaj derje żiwoj bycź.** „Sſto. Wy chcecze ſo ſ Waſchim podruſkom wożenicź?“ praſcheſche ſo Mojerowa ſwoju ſuſodźinku. „Powědaſcheze mi tola, je je zyły cſaſ bjes ſaſtojuſtwa a ſakłubjy — wot cźeho dha chcetaj żiwoj bycź?“ — „Dy, je mi hižo léta dołho po druhiny pjenjes dołżny, tak ſo mójemoj derje wot nětka żiwoj bycź.“

** **Schkoda.** „Alwina njeje dnje wożeniſte rjana, ale je polna ſmutkowniych hódnoſczow a poczinkow.“ — „Schkoda, ſo ſo wobroczíłaj nje-hodźi.“

njerfanje. Nimo toho nam ſnadź weda po hrjebi pſches ſuki bježi. Na prěnim měſtnje dyrbimy hladacź, ſo by nam pſchezo czíſta woda do hata bězała. Dale dyrbimy ſebi hat tak nattwarieź, ſo bychu nam ryby njeczekte. Nimo toho dyrbimy ſebi hat tak jarjadowacź, ſo bychmy we wſchěch czaſach wodu wotpuſchczíſcź mohli, chzemy-li ryby wukojicź, abo błóto ſ hata wumjetacź.

Ssmy-li wſcho tak daloko pſchihotowali, dha ſebi ryby ſa hat nawuběramy. Sapoczerjo ſebi myſla, ſo mózemy wſchě mózne ryby do hata ſeſadźecź. To pak na ſane waſchnje njeidźe. Kózda druźina rybow ſebi hinaſchu wodu ſada. Karp chze měrnu, bóle ſtejatu wodu, do kotrejež wjele czerſtweje wody njepſchiběhnje. Pſtruſy pak by w taſkej wodźe nihdy njehowiło. Ta je jenoź w czíſtej, rychle běžazej wodźe ſiwa. Nimo toho mózemy karpam, kaž też pſtruham liny do hata naładźecź.

Dyrbimy jednołětne rybiaze hoſpodarſtwo ſawjeſcź, dokelž taſke je najwuźitniſche. Nałěto dyrbimy ſebi dobru naładu wobſtaracź. Druhdy karpy w běhu lěca, telko naroſtu a naſynu mózemy je wukojicź. Jedyn karp, kotryž derje roſcze a kotryž nałěto punt waźeſche, móże nam diwaj puntaj ſa jene lěco pſchiroſcź.

Naſynu, ſmy-li hat wukoſili, woſtajmy jón próſdny leźo. S tym dozpějemy, ſo hat dokładnje wumjerſnje. Najprjedy mózemy hat wuſběhnyć. Błóto ſ hata, je-li derje pſcheležane a ſ wapnom derje pſchemějchane je dobry kompoſt na łuki.

Wjchelazy měnja, ſo je dwělětne rybarſtwo kmanſche. Tola ſym je ſwojeho ſamźneho naſhonjenja ſiebany byk. Ryby w ſymje wjazy pſchiſtadźichu a tak ſo mi njeje taſke dwělěcźne rybarſtwo wupłacźiło. S hłownym kapitalom w rybarſtwje je ſeźiwjenje. Mnoſy ſebi myſla, ſo ſu hižo wſchitko dokonjeli, hdyž ſu ryby do hata naładźeli. To pak ſo myla. Kaſiž wuźiwu, taſke źne. S wody ſameje ryba ſiwa być njemóże. My chzemy tola ryby ſa pok léta wukormicź, ſmy-li jenoź jednołětne hoſpodarſtwo ſawjedli. Karpej błodźi pat hatle, hdyž je woda 14° C. czopka. Pſzjedy niczo njeje. Czim czoplischa je, czim bóle ſa pizu hraba. Tohodla dyrbimy je na taſkich dnjach woźebje derje pizowacź. Najlěpje błodźi karpej, hdyž je woda 22° C. czopka. W hacźe ſamym je doſcź ſyrobу ſa karpa. Tola we tójdym hacźe njeje jenaſka ſyroba. Roſtſlinſtwo dyrbi w hacźe daloko do hata nuts doſahacź. W nim ſebi karp potom ſyrobu pyta. Teź w hacźe, kotryž huſto trochu wucźiſcźimy je wjele ſyroby. Do jeneho hata mózemy na 1 hektar 200 karpow błodźicź. Do pſtruhoweho hata pak wokoło 400. Mjes nimi wokoło 30—40 linow.

Najkhmańſcha rybiaza piza je lupina. Lupina teź trochu płežnika karpam njewadźi, tola njeda ani pok tak wulkeho wuźitka, jako ſtrowa. Njedawamy-li w taſkich czaſach pizu hdyž ſa njej ſada, njeſmějemy ženje ſ nich ſpokojaź wunoſchk.

Skotarſtwo.

Wobkhadźujcze ſwědomicze ſe ſkotom.

Druhdy ſo ſtanje, ſo je ſkoczo wot naroda ſem ſle a łoſkoczíwe, kopa, kuźa atd. Najwjazy ſkoczatow pak ſo poſodźiſcho ſkaſa, a to ſ njeprawym wobkhadźowanjom. Wobkhladanje ſkotu njeſmějmy ſanomu druthemu człowjekej dowěricź, hacź roſumnemu a ſwědomitemu. Schtoź je hrubeho a loſtkoho waſchnja a ſo hnydom roſkobi, tón ſo ke ſkotej njehodźi. Skót chze, ſo bychmy ſ nim wot wſcheho ſapoczatka měrnje wobkhadźeli. Skót njeje waſchnjonjoty (launenhaft) a tohodla ſo teź dozyła po naſchich waſchnjach nima. Wěſo mamy wokoło ſkotu krucźi, niz pak ženje hrubi wokhadźenjam być. S měrnym pſchezo doſcź dozpějemy hacź ſ khkoſtanjom. Po hrubym jednanjom ſapoczńje ſkoczo ſwoeje hłowy być. Potom mamy ſe ſkoczecźom lubu nuſu. Někotry człowjek njemóże pak ſebi hinak pomhacź, ale dyrbi ſtajnje ſkoczo pſcheſcežěcź a je hněwacź. **Taſkeho** człowjeka njeſmějmy do hródże puſchczíeź. Dale **dyrbimy** pola ſkotu na czíſtotu dźerżeć. To **ſłuſcha k ſtrowoſce.** Wſchak ſtare pſchiſłowo praji, czíſtoſcź je pok **ſtrowoty.** Tołame płaczi wo ſkoczo. Je-li ſkoczo ſwobodne, dha **ſe** ſame wo czíſtoſcź ſtara, ſ wobliſowanjom, drapanjom, **ſchudrowanjom,** haj ſamo kupanjom. Mamy-li ſkoczo **w hródźi** ſawrjene, dha dyrbimy ſo ſami wo jeho czíſtotu **ſtaracź.** Prěnja waźna wěź je, ſo ſkoczecźu pſchezo derje ſaſcźełamy. Dale dyrbimy howjaty ſtót ſnajmjenſcha jónu ſa tydźeń prawje rjenje wurjedźicź. Nimo toho dyrbimy na to **dźerżeć,** ſo hródź prawje wětrujemy. To wſcho **ſłuſcha k** prawemu a ſwědomitemu wothladanju ſkotu.

Ranzy móżemy dołho k plahowanju wuźicź.

W prjedawſchich czaſach ludźo měnjachu, ſo ſwinje dołho k plahowanju wuźicź njemóżemy. Nětko pak ſu ſwěſcźili, ſo mamy je ſtarſchich dobrych ranzow druhdy khmańſche proſata hacź ſ młodych. Chzemy-li ſebi dołhe lěty jenu ranzu dźerżeć, dyrbimy ju prawje czaſto a **wjele ne** paſtwu honicź. Wěſo ſwinjom na paſtwje, hdźež mózo rycź kaž chzedźa, wjele lěpje howi hacź w ſymnym a zwhelemi wupleſtrowanym khſemje. Njemóżemy-li pak naſchim ſwinjom na źadyn pad paſtwu popſchecź, dha ſtarajmy ſo po móżnoſcźi wo czíſte ſtanje. Wożebje ſu **w khlewach** ſe zementowym dnom drjewjane kroźna jara ſchwarne. Na tych ſwinjo **wjele** radſcho **lěha.**

Praſenja a wotmołwjenja.

P r a ſ c h e n j e: Ssu ſyre běrny mózecze kruwom dawacź. Kak mózu je najpſchikhódniſcho pizowacź? Kak mam ſuche rěſki (Schnitzel) kruwom pizowacź, ſuche abo naparjene.

W o t m o ł w a: Ssyre běrny mózecze kruwom dawacź. Hewak dyž běrny jenoź ſwinjom dawamy. Kormnym ſwinjom warjene abo parjene běrny dawamy. Doroſcźenym ranzam mózemy teź ſyre běrny dawacź. Tołame płaczi pola kruwow. Jenej kruwje mózemy hacź na 20 kg. běrnow ſa dźeń dawacź. Kruwy dyrbia pak ſo najprjedy na běrny ſwicźicź. Lěpje je wěſo, hdyž byſchcze kruwom parjene běrny dawali. S běrnami kruwy nicźo wjazy njedeja. Jako dojna piza ſo njehodźa. Ssu ſtěrſcho kormjaza piza. S běrnami kruwy bórſy wukormicźe. Chzecźe-li potajkim kruwy kormicź, dha mózecze jim běrny dawacź. Dojnym kruwom wjele běrnow njedawajcźe. ale dawajcźe je radſcho ſwinjom. Sswinje ſo bórſy po nimi wukormja a je najlěpje wuźitja. Ssuche rěſki ſ warjazej wodu naparjejcźe. Taſke kruwy najradſcho żeru.

P r a ſ c h e n j e: Mam loniſchu ſeradelu. Mózu ju jeſchrótowacź a konjom, kruwam, czelatam a ſwinjom pizowacź. Je jejna pizna hódnoſcź wjetſcha hacź je rźanych wotrubow. Mózu ſchrótowanu ſeradelu teź ſ druhim ſchrótom dawacź a ſ taſkim?

W o t m o ł w a: Njeje-li ſeradeline ſyrnjo ſkažene, mózecze je wěſo ſ wuſpěchom ſkotej dawacź. So by ſtót tutu pizu lěpje wuźił, dha ju ſeſchrótnjecze. Pizna hódnoſc ſeradele je wjetſcha hacź hódnoſcź rźanych wotrubow. Kał wyſoka hódna je, njeje wěſte. Pizowacź mózecze ſ njej wſchón ſtót. Chzecźe-li ju ſ druhej pizu ſwěſcźicź, hodźo ſo tomu najlěpje pſcheńcźne wotrubу. Wożebje dobra je ſchrótowana ſeradela dójnemu ſkotej.

P r a ſ c h e n j e: Mam w konjeźu zementowe dno. Dołkelž konje wjele w hródźi ſteja, je hnój khěſko mokry. Kak by byko, hdy bych dno ſ pěſkom poſypał?

W o t m o ł w a: Waſche betonowe dno ma ſnadź mało ſpadu. Tohodla macźe tak mokre dno, dokelž jucha njewotběži. Radźimy wam, ſo bychcźe pochowinu ſkali. Ta khěſko hnójnicu pije. Nimo toho ſdźerżicźe konjom ſtrowy roh. Pěſtowe dno teź njeje khmane.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 39 Budyšin, 28. septembra 1928 Lětnik 35

Łučna a pastwinska walka a jeje lěpšiny na łuhojtych łukach.

(S 9 wobrazami.)

S měſtnami mamy wjele łuhojtych łukow, na kotrychž rady wjele trawy njerozcze. Na czim to ſaleži? Pochowe łuki ſu pſcheſuche a njeźmémy je na źadyn pad włóczicź.

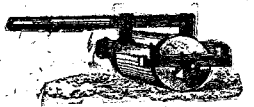

1. wobraz: Cyłkowy napohład.

S tym by hiſchcze wjele bóle do nich ſthnyło. Jenoź tehdom pochowe łuki włóczimy, ſmy-li nowu trawu pſchiječ wali abo chzemy-li móch ſniczicź.

Walzowanje łukow je wożebje tehdom wuſpěſchne, je-li w prawym czaſu walzujemy. To je na pochowej łuzy teh-

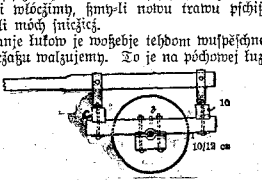

2. wobraz: Walca wot boka

dom wożebje ſchwarne, je-li łuka doſcź wody wopſchija. Hacź nałěto walzujemy abo naſynu, je wſcho jene. Woboje je dobre. Sa hiſchcze czaſcźiſche walzowanje ſu wożebje **nowe łuki,** kaž teź taſke paſtwiny, hdźež ſtót ſ jeneje na druhu honimy, bjakowne. Wożebje radźomne je, łuki ſaje

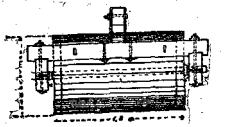

3. wobraz: Walca wot prědka

nałěto pſcheiwłóczicź. Wſchě pody, wożebje pak taſke, kotrež wjele wody wopſchijeja, namjerjenu w ſymje thětro. S tym naſtanu w jwjerſchinje pody komorki abo dźerſi a korunſchki roſtſlinу ſo torhaju. To roſtſlinam runje njehowi. Tele próſdniny dyrbja ſo potajkim ſaſo ſatłóczicź, ſo ſo by wónna kapazita ſaſo ſjednoczíła. Hewak bychu nam korunſchki wuſthnyłe a roſtſlinki ſahinyłe. S walzowanjom ſo trawy lěpje pjeſkojcźa a mjes trawami narostu wjele dobrych roſtſlinow, jako dźeczelkotych a pleczatych trawow. Dobra, derje ſwalzowana łuka lěpje ſuchotu wudźerži hacź njewalzowana a jara pružna. Tu ſu nam ſuche léta ſ dopokaſom. Na derjewobhladanych a ſwalzowanych łukach bě ſchezy hiſchcze doſcź ſpokojazy wunoſchk. Ssuche njewobhladane a njewalzowane łuki pak wuſthnychu.

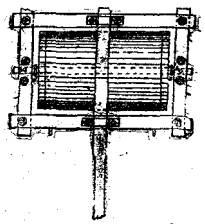

4. wobraz: Walca zwjercha

Wożebje na łuhojtych łukach mózemy wodu pódy rjadowacź. To ſame płaczi wo tajkich łukach, ſ kotrychž ſmy pſchenjcle wody wotpuſchczíli.

S walzu potajkim wſchě niedoſtatki wotſtronimy, kotrež ſu błónzo, ſmjerſk a ſuchota jawinyte. Cźeſka walza ſtłóczi jenuju a ſdźerži ju w najlěpſchim ſtawje.

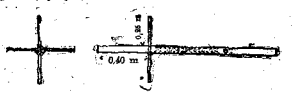

5. wobraz: Wóska, kotraž ma ſo do walcy zabetonować

Nimo toho mózemy ſ walzowanjom wjele pſchekaſanzew a druhich ſchłódnikow ſniczicź. S walzowanjom roſmjeſemy pſchekaźanzy ſame, kaž teź jich jejka.

Nimo toho ſo hiſchcze w ſwalzowanej pódje tak bórſy telko njerodźe njeſaźymjeni kaž w próchninej, roſſjéſdźenej abo roſteparenej.

Paſtwiny mamy hnydom ſwalzowacź, tak bórſy hacź ſmy ſtót ſehnali. To płaczi wożebje w mokrych létach, do-

keš tak nam bórsty jako mloda trawa narosteje. Tak móžemy nam ja dwe njedźeli jako škot zahonjeć.

Wałujemy-li taste tuhoste tuki a pastwiny, njetrjebamy ko tej ženje bojeć so budźa bahnojste a so ko nam wosiy a škot na nich pschepadaju. Bórsty sa tym pschihódnedin, tak wulki wuinam wałzowanje ma a tohodla najprjedy taju lóhku wulzu wudźełachu, kaž na naschim prénim wobrasu widźimy. Tak bórsty hacź pak ko póda trochu slehny, špytachu teź s cjeśjichimi wałzami. So bychu ko konje njeschkodźili.

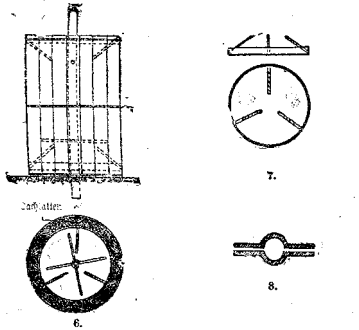

6.

8. wobraz: Prěčny rěs wobruškow z tšomi blaškami k zazhibnjenju

7. Też waleynoje fórmy prěki a po dołhości

8. wobraz: Waleynoje hnězda

sapadowake, wobuchu konjej k tomu pschiprawjene cjrije.

Wjele też na tom saleži, hdy wałzujemy. Wałzujemy-li popołdnju, dha je to runje tak, jako bychmy tuki pohnojili. Na wałzowanej tuhojtej łuzy sa jene léto wo pokoiznjaz nažneču hacź loni. Tohodla tajši hospodaŕ, kotryž ma tuhojte tuki, na prénim mětnje wałzu trjeba. Wožeše pak dyrbimy dosć cźeku wałzu na tuhoste luki měcź. Tajša wałza 1 metr dołha, dyrbi 20 zentnarjow ważiś. Tohodla njech nichtó próży njelutuje. Wona so nam derje sapłacźi.

Wohužel pak mnohi wobšedźerjo swoje luki doźyła njewałzuja. Najthmańscha je wałza s zementowego betona. Tu móže žebi kóždy wobšedźeŕ sam wudźełaćaz dacź. Žyłu wałzu, kaž je jene jednotliwe dźěle móžemy na naschich wobrasach widźeć.

Spezifiska waha betona wucźini 2,0. Wałza, 1 metr schěroka waži potajkim, je-li w pscheréšu 60 zentimetrow 560 kg., w pscheréšu 70 zentimetrow 770 kg., w pscheréšu 80 zentimetrow 1000 kg. a w pscheréšu 90 zentimetrow,

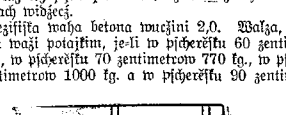

9. wobraz: Walca na sanjach jěddace na polo

1270 kg.. Nimo toho je hischcze żeleso, wobkuł k sapschahanju. Dlešcha walza, šnadź wokoło 1½ metra, njeje khmana, dokelž so i taiše hubjenje sawrócźa. Tajku walzu žebi žanu **a to na ssěhowage** waschnje shotowimy. Najprjedy pokóžimy **drjewjanu tarcź w pscheréšu walzy** na semju. Wuběrzeša **saschtajimy wóšku**, kotraž dyrbi 40 zentimetrow **alešcha** bycź **hacź walza** žanu, 20 zentimetrow do semje. **Jako wóšku, mažemy żeleznu** kšyzu trjebacź, šnadź wokoło 50 **mm.** šyroku. To damy žebi w kowaŕni wudźełaćaz, kajšeź trjebamy. Na kóždym konzu walzy dyrbi wóška wokoło 10 **zentimetrow** won štjeć. Na drjewjanu tarcź **pokóžimy** 50 mm. šćeroku a 10 mm. tołstu wobrucź w pscheréšu walzy. 58 tonu možemy teź jemu staru kołowu wobrucź wašeć. Na tejše wobrucźi su hischcze tři satožarti (Flacheisenbänder), kotrež so potom nuts sašrubnu. Pschirunjaje 6 wobras.

Nětko wobbijemy dokoła wokoło wot jeneje tarcźe do drubeje drjewjane łaty. Na to horjeka hischcze jenu wobrucź pschiprawimy. Łaty, kotrež nětko tak rjeź formu walzy tworja, wobmjasamy krucze i grotom, so by žo nam walza njerožypała. Wožeše pak dyrbimy na to kedźbowacź so je wóška prawje wožrjeźa. Skónčnje, je-li wšcho pschihotowane, móžemy beton do fórmy tołz. Beton abo zementowy rosměšchk, abo kaž jón mjenujemy, njeśmělny jara s wodu maczeź. Rosměšchk wobsteji z jeneho dźěła zementa a s tšoch dźěłow mytyeho pěška. Naš 7. wobras nam tajku fórmu wot horjeka pschedstaja.

Zementowu maczźinu dyrbimy we wěstych, 15—20 zentimetrow tołstych worschtach do fórmy tołz a to tak dołho doniž žo psches swjerschinu woda njewutšoći. Ssimy-li fórmu połnu natokli, wostajimy ju jahtyri abo schěsć njedźeli w khłódku stejo, so by maczźina w njej wusthnyła. Njesaúdymy pak cźasto wodu pschilivacź. Hewak by žo nam walza pukała. Na to łaty abo grot, z cźeboj forma wobsteji, wotstronimy a swjerschinu walzu shładkujemy. Skónčnje walzu powróćimy. Nětko sapočnjemy s dźelanjom drjewjaneho wobluka. Wobluk abo wobkromu na podobne waschnje dźěłamy, kaž na naschim 2. a 4. wobrasu widźimy. Hnězda (Lager) nam kowaŕ wudźěła a to wobruczku abo k tomu trěbne żelezo. Lěhadło, kajkež na 8. wobrasu widźimy, shotowi kowaŕ se wschčrokeho żeleza, kotrež je 100 mm. schěroke a 10 mm. tołste. Nad hnězdami nuwjerčźimy dźěry k mašanju. Drjewjane wobluki je żelesnymi špinkami hromadże sespinamy. Wojo pschičhrubujemy ja sadnju a předkowonju rjadu wobluka. Na walzu mjes předkowonym a sadnim woblukom tam, hdźež žo wojo s předkowonim woblukom kschižuje, pschiprawimy žydło.

Je-li žebi žami tajkule walzu wudźěłamy, dha mamy snjej wjele mjenje wudawkow hacź hdy bychmy žebi żelezru walzu kupili. Dyrbimy-li j naschej walzu po bróhach jěźdźicź, dha ju j powrjesźiwami wobtowjemy, so by dlěj dżerżała. Njeješdźimy-li dalako, móžemy žebi taike žanje wudźěłacź dacź, kaž je na 9. wobrasu widźimy. Schtóž žebi njemóže na tak jednore waschnje tajku walzu wudźěłacź, njech žebi nowu żelesnu abo żeleżobetonowu walzu kupi. Cźežku walzu w hospodaŕstwje na kóždy pad trjebasch.

Kdy witki sadźamy.

Witki žadźamy na kónzu synuy abo sahe naléto. Cźimprjedy cźim lépje. Ssadźamy tak bórsy hacź nam wjedro dowoli. Wšo dyrbi póda swjećka wusthnyła a rostata byćź.

Ssadźamy-li witki pschi tajkich hrjebjach, hdźeź jim naléto sahe powodźenje hrušy, dha tak dołho worzaknjemy, doniž žo njeje woda sthubika. Stejatu wodu witki njesnjesu. Wschelaku hižo nasymu witki žadźeja. To pak njeje khmane, dokelž by nam mohł smjerch w synje witki smužahacź, prjedy hacź bychu korjenje knale. Potom bychu nam witki wusthnyłe.

Witkaze prućiki rěsamy 1—3 létne. Najthmańsche su wšo jednolětne prućiki se strowych žylnych witkow. Wuběramy taiše prućiki, na kotrychž žana njerodź njeje a kotrež njesu hakłake, šukate a wobschkodźene. Mjes witkami so radu wschelake schłódniki sahnesdźa. Na to kedźbujemy a je hnydom wotstronimy.

Ženje njekupujmy prućiki se slatych, šlabych wjerbow. S tych nam jenoż šlabe a křive witki narostu, kotrež mjele pod schłódnikami cźerpje. Prućiki tšihamy abo rěsamy je wiłkowym rěsakom (Astschneidemaschine.) Prućiki dyrbimy prawje rune wotrěsacź. Na kožu rěsaka žo kocźa. S tym nimamy potom jenoż hubjene dźěło, ale też **rozcźenju** swadźimy.

Dyrbimy pschi rěsanju na to dźiwacź, so je prućik dosć **hyłny a so ma prawje wjele wóczkow.** Cźim wjacy wóczkow prućiki maja, cźim hyłnischo žo wumija a cźim wjacy **witkow podźěsicho** j pjenźka dostanjemy. Też dyrbja prućiki tak **hyłne** bycź, so žo nam njeschibnu, hdyž je do jemje **thknjemy.**

Tohodla njeběrjemy ženje pschecźeńe prućiki. Tu pak **teź cźasto** dosćz na družinach žamnych saleži. Někotre družiny **su** cźeńsche hacź druhe. Prućiki narěsamy žebi snajmjenscha wokoło 30 zentimetrow dołhe. Tola teź 25 abo 35 zentimetrow niczo njewadźi. Kaž žu dopokasali, witki jenoż na 20 zentimetrow hłuboko korjenja cźerja. Tohodla **niczo njepomha,** pschedołhe prućiki kupowacź. S tym **mamy** jenoż wjacy wudawkow, dokelž žo witki po puntach pschedawaju. Je pak póda hewak dosć dobra a je-li derje **wlohu dźerži,** tak so žo njetrjebamy bojeć, so nam witki **wusthnu, dha** 25 zentimetrow dołhe prućiki dołžahaju. Na **pěskojcne** a kuhlowe póndy dyrbimy 30 zentimetrow dołhe prućiki žadźeć.

Na brjohi nawišowak sahony žadźamy 35 zentimetrow dołhe prućiki, dokelž tam dyrbja 10 zentimetrow je jemje **kukacź.** Hewak by je trawa podužyła.

Prućiki rěsamy tehdom, hdyž wšcho drjewo wotpocźuje, potajkim wot spocźatka novembra hacź do kónza februara. Cźim mjenje brěcźki je w nich, hdyž je rěsamy, cźim prjedy žo potom pschimnu. Szyła je lépje, hdyž prućiki jara do cźaża pšched žadźenjom njeršesamy.

Ssimy-li žebi prjedy prućiki narěsali a dyrbimy-li **je někto njehdże** khowacź, dyrbimy wožeše kedźbliwje jednacź. Najprjedy dyrbimy na to dźiwacź, so pschejara njewuthnu abo jo nam njespléšnimja j dołhim łeznjom. Hladajmy, so pschezo rjane cźerstwe wostanu. Tohodla je na **khłódnym** nětnje khowanny, na psch. w próśtnej khójnej **komorje** abo podobnje. Móžemy je hnydom j delnimi **kónczkami** do jemje stykacź. Dostachmy-li pak prućiki še **daloka žem,** móžemy je dwaj hnej pšched žadźe**njom we łuži** namocźicź. Prućiki, je-li mózno, blisko pschi žadźenischcźu khowamy. Stykamy-li je talle pšched ža**dźenjom do jemje,** dha dyrbimy na to dźiwacź, so je jemja **dosć młózna.** Prućiki móžemy skoro tak khowacź, dokelž **ke běrny abo rěpu** nasymu, tola nježdźemy je jara kruće sawo**dźecź,** dokelž nam tak lóhko njesmjerjetu.

Je-li někak mózno, njethowajmy je jara dołho na ně**kajkim włóžnym** a cźopłym mětnje pšched žadźenjom. **Hewak smjehku a pócźnu** wubiwacź. Tute wubiwanki bych**my potom** pschi žadźenju swotkamali. Tak bórsy hacź na **prućiškach** male běte pupki pytntjemy, je wulki cźaž sa **žadźenjom.**

Ssimy-li dlěje prućiki khowali, dha dyrbimy pšched **žadźenjom** 1—2 zentimetraj pschirěsacź. Damy-li žebi **něhdże** dalcka witki pósšacź, dha dyrbimy sdobom najpomnicź, kajku póda doma mamy. Wšchem družinam witkow na jenej a tejžamej póndze njehowi. To su najmusnische po**kiwy** sa plahowarjow witkow.

Tři dobre rady za plahowarjow skotu w létuśej zymje.

Létża mamy rjanu cźopłu nasymu. Tak móża mnohi plahowarjo swój skót dołho na łukach pasći. W przedawschich létach, hdyž mějachmy teź dołhu rjanu, cźopłu nasymu ludźo cźasto sforžachu, so jim skót w hródźach hinje a to najbóle pśeni měsaz tak bórsy hacź je sawrjeny. To su tši winy, na kotrychž sćěhwki skót hinje a to hubjena piza, njedožabaje wětrowanje hródźe a njedostatk śele.

Najprjedy žebi nětchto wo hubjenej pizy spomnimy. Skót, kotrnž je j teje pschicźiny padnył, měješche śwjetscha pšched tym wulku synnizu (Fiberhitze). W kutle žo mnoho piły nahromadźi, kotrnž tam śwjerdnu. To je ś winu, so skót mało wody k picźu dóstanje. Pizu njemóžeśche skocko spožiwacź ako pschejstrowacź. Druhdy žamo woda k pożiwanju wschcze pizy njedožaha, wožeše hdyž wjele žuchcho pizniemy. Dawamy-li wjele žuchcze pizy skotej, dyrbimy ju teź naparjecź, wožeše pśiwij a wschelake wotpadki wot mtócźenja. Tśjerde pulwy, wožeše rjane a jećne dyrbimy na kóždy pad warićź. S tym derje śmjehcźa a skót móže je požiwacź. Tśaike mjehke abo židke pizy, potom ženje w kutle njesćuwjerdnu ale pšeńdu derje pśches skocźo.

Wětrowanje hródźow. Tak dołho doniž žo skót wonka paße, je stajnje strowy a cźily, dokelž je na cźerstwym powětśe. Hacźrunjeź teź skót posłaje nasymu na pastwach wjele wjacy k žranju nima, wožeše we wubźehach, dha tola druhdy nětchto namaka, j cźimž žo jako wocźerstwi. Jenoż žame pschedbywanje na cźerstwym powětśe cźini skót stronv a cźily. Tak bórsy pak hacź je wschędnje do hródźe sawrjeny, pobrachuje jemu wšcho kaž sajatemu w jastwje, žamo woda a cźerstwy powětr. Naschi hospodarjo wschędnje nasymu wšcheschkalby w hródźi samahuja, so by skotej žyma njebyło a so by pśches hródź njecźahnyło. To pak je j wulkim smyłkom. Skót tak žamo jako cźłowjek wschędnje cźerstwy powětr trjeba. Wón trjeba k dychanju cźisty kišlik, kotryž skutkuje pschi požiwanju pizy. Tón kišlik, kotryž žo skotej j picźuej wodu dawa, njedožaha k požiwanju. Tajši skót bjes cźerstwego powětśa mało žerje, lisa scźeny, mrje a druhi skót. Dołho njetraje a sthori.

Njetrjebamy žo bojecź, so by žo skót nasymnił, hdyž bychmy druhdy někajku schkalbu wotewrili a hródź pschewětrowali. W kóždej hródźi maju bycź schkalby j kotrymiž žhubjemy a pschetrjebamy powětr wucźehnje a cźistego powětra do hródźe nacźehnje. Hdźeź žo njetwětruje, tam žo je hromadami mikroorganismy a cźwakojzy (bazilen) množa.

Tjeśi scźěhwk skotej khorjenja skotu je njedostatk śele. Pśiza je druhdy wožebje w žuschischich létach jara khuda na žiwinach. Nima-li rotlina dosć wótžnoty, hdyž rosće, njemóża žo wschę žiwiny, kotrež su k jejnemu dospołnemu roswiczu trěbne, derje rospuschcźicź. Tak mamy skotej pizu wapno a cźerstwjenu abo kichtniku śel pschidawacź. Wožebje howjasemu skotej je śel nuśnje trěbna. Skót, kotremuž śel pschidawachu, je teź žylnischi, dokelž k tworbje swojeho organisma śel nuśnje trjeba. Tajši skót pak teź jasno wjazy pije. Wjele dawanju śele dyrbicźe wěstu měru sakhowacź. Skotej dawamy śel na jedyn dźeń, konjam na 2 zentnarja, žiweje wahi 2—4 gramow, krowmemu skotej 5—8 gramow, cźelatam 6—12 gramow, kruwom 4—10 gramow, šwinjom 4—8 gramow. Potajkim 6 zentnarjow cźeźej krutwje dawamy na dźeń 12—30 gramow śele. Radźimy naschim hospodarjam, so bychu skotej cźerstwjenu śel dawali, dokelž je wo wjele tuńscha hacź kuchinska a je žamžneje hódnosće. Ssel móžemy skotej do picźa dawacź, abo móžemy teź pizu je śelenej wodu polecź. Poślednji pad je lépschi.

Njechamy-li, so bychu skotej kośce śmjehknyte a chzemyli krute a žylne cźelata wupłahowacź, dawajmy skotej cźerstwjenu śel a pizne wapno. Tuto wobeje na koścach skotu žylnje skutkuje.

Rybarstwo jako podlanske dokhody.

Hižo na 3 léta dołho mamy žo j cźežkej hospodarskej krizu bědźicź. Tohodla dyrbimy na wschę boki hladacź, kak bychmy naše hospodarske dokhody pschijporili. S tukotom tajšich podlanskich dokhodow je teź rybarstwo. Hacźrunjeź dyrbimy wo rybarstwje teź něchto rozumiecź, chzemy-li rybaricź, dha pak to tola njeje tak wostudże. Chzemy tudy něchto napomnicź.

Schtóž chze rybaricź, dyrbi najprjedy snajmjenscha jedyn abo wjacy hatow měcź. Nimamy-li ani jedyn hat, dha mamy šnadź tajku kuku, j kotrejž mamy mokroty dla

wójnu tamacy namjet podpisałe?

Z našeje khartki spóznawamy, **kotre kraje su Kelloggowy wójnu tamacy namjet podpisałe.** Wone su čorne a čisłowane. Ze smužkami **woznamjenjene kraje hotuja so, jón** podpisać. Widžimy, zo najmócniše kraje našeje zemje su přećiwo wójnje a to: čo. 1 Němska republika, 2 Połnócna Amerika, 3 Belgiska, 4 Francowska, 5 Jendźelska a Jndiska, 6 Iriska, 7 Połonša Afrika, 8 Českosłowakska, 9 Nowa Seelandska, 10 Awstraliska, 11 Japanska, 12 Kanada. Čo. 13 Pólska a 14 Kanada staj mjez tym podpisałoj.

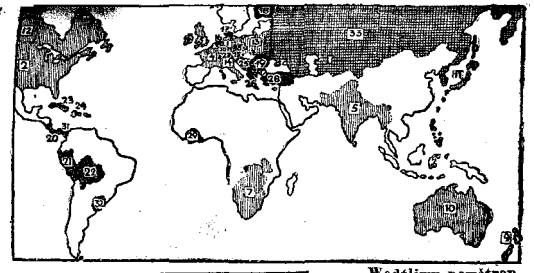

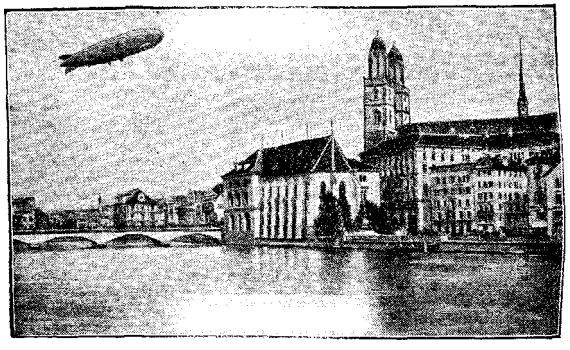

Wodźliwy powětron „hrabjba Zeppelin" nad Zürichom.

Twornja wodźliwych powětronow (Lenkbare Luftschiffe) w Friedrichshafenje při Bodanskim jězoru je njedawno nowy wodźliwy powětron hobrskich rozměrow z hotowiła. Štwórtk 20. sept. 1928 je so k prjenjemu razej do powětra pozběhnył. Z 128 kilometrskej spěšnosću za hodźinu je lećał. Z Budyšina do Drježdżan njeby hišće poł hodźiny trjebał. Wón pozběže so 1700 mtr. wysoko. To je 3½ raza tak wysoko kaž naš Čornoboh. Sobu leće še 90 wosobow.

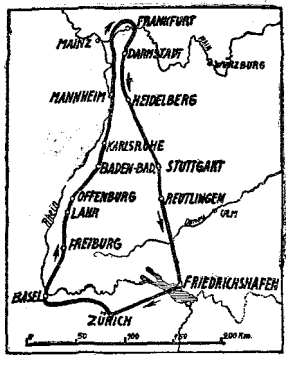

Khartka kak je nowy wodźliwy powětron „hrabja Zeppelin" 20. sept. 1928 na swojej prěnjej jězbje lećał.

A potom z wodu potepja,
Sym tołkany a walany,
Do horcej dźěry tyknjeny.
Sej na mnje wótřa železo
A potom do mnje dadźa so,
A roztołku mje z kosćemi,
Tych maja dwaj a třicećí.
Pak za wšu tajku přesćěhu
Ja wšitkich rady zeživju.

Wuhódanje hódańčka w tydźeńšim ičsle: Křida.

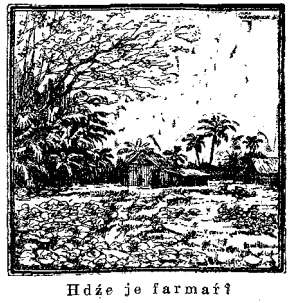

Hdźe je farmaŕ?

Wupytanje wobraza w tydźeńšim čisle: Woboročko wobraz na lěwo. Muža z nakhribjetnikom a třelbu běžo namakaće lohko w skaliznach prědnjeje hory.

Hódańčko.

Wam činju lutu dobrotu,
Wy trapiće mje z krutobću,
Sym hrubje z khěžki wubity
A do wětřika mjetany.
Mje z kamjenjemi rozdrěja

Čo. 39 W Budyšinje, 29. septembra 1928 4. lětnik

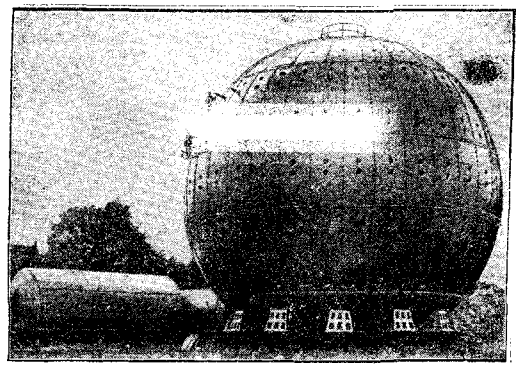

Khorownja jako kula.

Kulojty twar na wustajeńcy w Drježdżanach je ruče naslědniki nadešoł a to, so wě, w Ameriey. W staće Ohio je bohačk tajkemu twarej milijón dollarow abo po našich pjenjezach 4 milijony 200 000 hr. wěnował. Twar budźe cyle z worcla a je postajeny za khorownju. W njej chcejdźa na cokorowu khorosć ćerpjacych lěkować. Do tuteho twara, kruče zezamkaneho, chcedźa čerstwy powětr z připrawami wožić. Lěkarjo měnja zo zesylnjeny čišć powětra tajkim khorym wosebje howi. Twar je bjez dwěla hobrskich rozměrow. To spóznawamy na wosobomaj zwonka na sćěhnach.

Teatro de Novedados w Madridźe.

Naš pódlanski wobraz wjedźe nas před Teatro de Novedados (to rěka po serbski: dźiwadło nowosćow) w Madridźe. Njedźelu popołdnju we nim woheń wudyri. Dokelž bě twarjenje drjewjane, so ze njewurjekliwej spěšnosću wupřestrě. Durje běchu wuske. Kóždy so k durjam čišćeše. Te so ruče zatykachu. Před nimi nasta hrozna běd źeńca. Mnohich zatłóčichu a pak poteptachu. Mjez tym so płomjenja z njemdrej spěšnosću rozšěrichu. Tak přińdże, zo po stach w płomjenjach zahinychu. Někotre sta buchu zranjeni. Próca wohnjoweje wobory, woheń podusyć, bě podarmo.

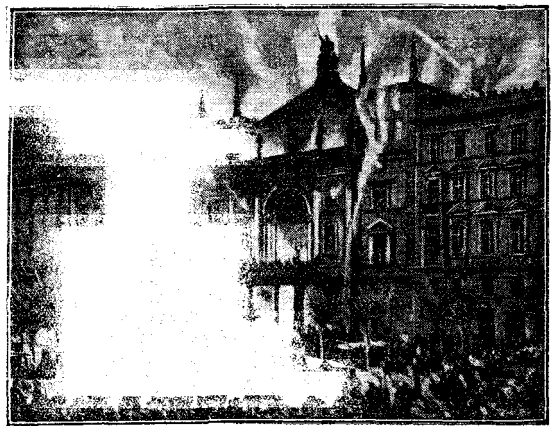

Jendźelsko-francowske manevry w Rheinskej krajinje.

Po měrowych wučinjenjach leža w Porheinskej krajinje hišće sylne wójska Jendźelčanow, Francowzow a Bjelgičanow. Zhromadnje su tute wójska nĕhdže 68000 muži sylne. Tam wodźeržuja manevry, kaž w swojim kraju. Z našeho pódlanskeho wobraza dowidźimy, zo je wójsko w nĕkajkej wjescy po zastało. Po zdaću su wojacy Francowscy. Leżaca tŕĕcha na tvarjenjach nam skoro praji, zo smy woprawdźe we Francowskej a to w połońšej, přetož w tymle kraju so ze tajkimi tŕĕchami zetkujemy. Tam móža tŕĕchi leżace być.

Zrudna smjerć Francowskeho financneho ministra Bokanowskeho.

W spočatku septembra počerpi francowski minister Bokanowski zrudnu smjerć. W lĕtadle chcyše so do jeneho města połońšeje Francowskeje podać. Lĕtadło padny na zemju. So rozrazywši so hišće zapali. Wšĕch w nim sedźacych 5 wosobow so sobu spali, mjez nimi tež Bokanowski. Na našim wobrazu widźimy zčornjene powostanki lĕtadła. Dokelž su ze aluminija a mosaza, so njespalichu. Nichtón njeznaje přičinu znjezboženja. Rozpadanki stražuja wojacy.

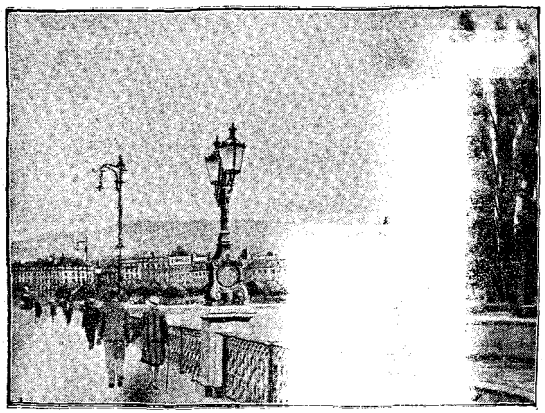

Móst přez rĕku Rhone w Genfu.

Město Genf so dźensa wjele mjenuje. Je tola sydło Zwjazka Ludow. Wulke zjězdy abo kongresy wotmĕwaja najradšo w tutym měsće. Krasnje leži při jězorje sameho mjena. Koło wokoło wobdawaja jón skalne a wysoke hory Alpow. Z jězora wuliwa so rĕka Rhone. Bórzy překroči mjezy Šwajcarskeje a zastupi do Francowskeje. W skalnym rĕčnišću wala swoje žołmy k srjedźnozemskemu morju. Do njeho so wuliwa. Tam, hdźež tute rĕka z Genfskeho jězora wustupuje, wjedźe móst přez nju. Z prawicy widźimy kupu. Na njej pĕkny park. Ju wobdawa woda rĕki Rhone. Na njej pluwaja kołpje (Schwäne). Nimokhodźay přimjetuja jim khlĕb a druhu žratwu.

Požwadło na wonkowne we Winje so pali.

Přichodneho 8. dec. budźe 47 lĕt, zo so dźiwadło na wĕncu (Ringtheater) we Winje wotpali. Starši ludźo wĕdźa so hišće toho dopomnić. Cyły swĕt so tehdom postróža wo wulkosći a hroznosći tuteho njezboża. Na 447 wosobow so tam žiwych spali. Naš wobraz předwjeduje nam tutón zahubny woheń. Podarmo so wohnjowe wobory prócuja jón zaleć. Podobne njezbože je so njedźelu 23. sept. w Madridže, hłownym měsće Španiskeje, stało. Tež tam so wjele stow wopytowarjow dźiwadła při žiwym ćele spali. Někotre sta buchu zranjeni.

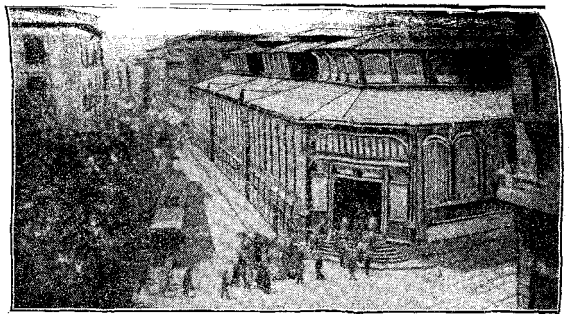

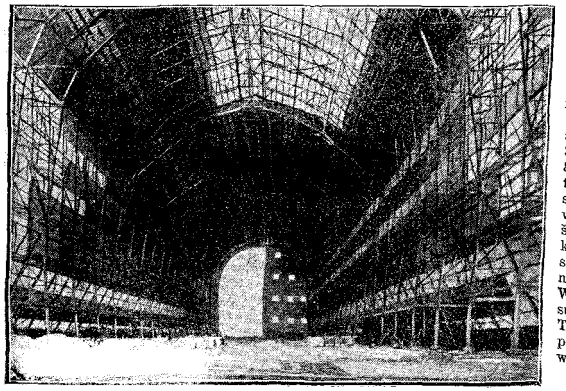

Najwjetša kólnja za powĕtrony.

Pola města Belleville we staće Illinoisu w Americy su najwjetšu kólnju za powĕtrony (Luftballon) natwarili. Šĕroka a wysoka je 50 mtr. a dołha 300 mtr. Za jeje twar su 80000 centnarjow worcla přetrjebali. Kaž z našeho pódlanskeho wobraza jasnje spóznawamy, su do tŕĕchi a sćĕnow škleńcy zasadźene. Tak je we kólni dosć swĕtła. W njej móža so powĕtrony najwjetšich rozměrow pomĕsćić a wukhować. We wobĕmaj šwislomaj kólnje su hač k tŕĕše sahace wrota. Tuž móža powĕtrony z lohkej prócu do njeje sćahnyć a zaso wućahnyć.

Njezbože na podzemskej železnicy w New Yorku.

Hasy wulkich městow wjacy njedosahaja za hibanje wobydlerjow. Tohodla twarja železnicy na mosty, přerĕzowace město prĕki a po dołhosći. Tež te hišće njedosahaja za přewožowanje wosobow. Tohodla twarja w tajkich wulkich městach železnicy pod zemju. Tež naš Barlin ma swoje podzemske železnicy, runje kaž Paris a London. Bjez dźiwa, zo milionske město New York ma hižo dawno swoju podzemsku železnicu. Wóndanjo na tajkej čarje čahaj do so zrazyštaj a so zapalištaj. Nĕhdže 16 wosobow bu morjenych. Naš wobraz pokazuje nam rozebranje a wotnošowanje rozpadankow.

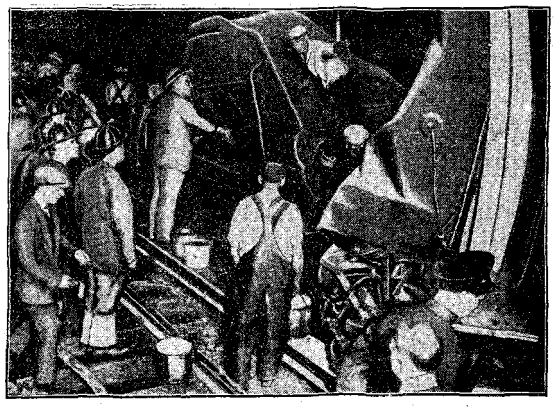

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihičišćernja, nap. dr. a w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinju, Telefon 2697.

Za nawěški, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 groš. pj. Wobčasnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. W rjadu płaći so 60 groš. pj. Rabat po tarifje.

Číslo (Nr.) 229 — **Budyšin — Sobotu, 29. septembra 1928 — Bautzen** — **1. nik 37**

Stwórte lećenje „Hrabje Zeppelina".

„Hrabja Zeppelin" je pjatk rano w 7 hodźinach na mjezynarodne lećenje puśeśił. Rano 35 mjeńšchinow po 8 hodźinach bě powětrowa łódź k Mnichowej dolećała a nad bayerskim hłownym městom lětała. Wšchudże ju wyźkaze ludowe cźerjódy, kotrež na dróhach, naměstach a śeśach ślejachu, powitachu. Łódź ju potom k rjeńšafej Alpow sameri. Nad Mnichowom lětaju ju łódź a lětadłami wobletowaśe, kotrež ju na dalśe lećenje k pokonju pśehnowdźachu.

Mjes tym so powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" nad Mnichowom lětasche, mějachu w jejnej śkrickowańskej śpiwcy dr. Eckener, president němśkeho jeźma Loebe a Oskar Miller, powjeśićer Němśkeho muzeja w Mnichowje, rěcze k Mnichowskemu wobydlećstwu.

Dr. Eckener mjeś druhim praji: „Moje jara cźeśćone knjenje a knjeza! S powětroweje łódźe Wam rjane dobre ranje pśeju a so śeśe ko wšchitkim derje wuspali. **To je wrěni krótź, so je so powětrowa łódź k Němśkemu kolonjalnemu pśiwisamtka.** Tule śkładnosć bych chcył wuzjeś, so bych wšchitkim lubym ćłušcherjam a ćłušcherkam, kotrejž su k dwarej śkładowali, žwój wutrobny dźak wupraśił. Na rjanej jśbje śmy sa pokdra hodźiny z Friedrichshafena hač nad Mnichow dolećeli. Hdy bych chcył wo rjanosći a pśihjomnosći tehole lećenja k Wam rěcźeś, bysće je mje žnadź sa stronśkeho mělі, tola mamy we łódźi prezidenta němśkeho jeźma Loebu a jeho exzellenzu Oskar ſ Millera a taj knjesaj budźetaj nětkole ſ krótkimi ſłowami k Wam wo sacźiśćowanju lećenja rěcźeć."

Président němśkeho jeźma Loebe ſ zeppelina k pokuchanjam njes druhim praji: „Dobre ranje, Mnichowenjo! S Waschim wyšchim měšćanoſtu Scharnaglom, měšćanoſtu dr. Küfnerom a je žwojimi kollegami ſ presidija němśkeho jeźma Mnichowśkich wobydlerjow postrowjam, kotrejž su nam dźeńźa rano tak pśeśeśelnje pśichićali. Sćoje majestetiśku powětrownu łódź jenož chwilku wohladali, ale njemóžeće žeby wumyślićź njewopśimjenje smuśkowne šnoſchenje, kotrež ſo sacźuwa, hdyž cłowjek tajśe rjane ranje, kaž dźeńźa, nad śeśami, jśeſorami a městami leći, do žuśbodźiwa horow, kotrež ſo w nowym śnéžy błyšćeja. Pśichi tom mamy sacźucza dośpołnego bieśtracha, kotrež je we naš wšchitkich žive. Sśedźimy tu kaž doma na ſośe, kaž we wotdźělenju śpešnego żeleźnśkego cźaha, jenož ſo je jśba měrnišcha, a krajina rucźišćo ninto leći. Pśichejemy ſboże genialnemu twarjej tejśele powětroweje łódźe, dr. Eckenerej a jeho chrobłemu muſtwu a nadśijamy ſo dalśicheje ſbožowneje jśby."

Pśichodny tydźeń „Hrabja Zeppelin", jeli ſo budźe wjedro rjane, pśeś Sakſku do połnócneje Němśkeje poleći. Móžno je, ſo budźa Drjeźdźańſcy wobydlerjo powětrownu łódź nóz powitaś.

W Drjeźdźanach so monarchistiske napisma ze šulow wotstronja.

Pětźa 1. měrza běchu Drjeźdźańſcy měšćanſcy zastupjerjo wobſamtkli, napiśma monarchistiſkeho a nabožeńſkeho wopśichijeća, kotrejž sacźucza hinak myślazych ranja, wotstroniś daś. Kaž je ſo w póſledniej ſhromadźiśnje měšćańſkich zastupjerjow wośśewiło, je Drjeźdźańſka měšćańſka rada wobſamtka, ſo dyrbja ſo wšchě monarchistiſke napiśma ſahadnje wotstroniś ſ wuroſacźom wośnamkow „Wettinſki gymnaſij" a „Kralа Jurjowy gymnaſij". Wjeſchina měšćańſkich zastupjerjow pak je pśichi tym wostała, ſo dyrbja ſo wšchě jenoſtronſke nabožeńſke napiśma a wobjebje monarchistiſkej wośnamaj na timaj gymnaſijomaj, kotrejž ſo ſ cźiſće měšćańſkimi śrědkami wudźeržujetaj, ſchubiś. Dyrbitaj cźaſej pśichimjerjenu poſnamku dóſtaś.

Nowe ſtrajki.

W hornjoſchleźiſkich městach Bytomju, Gliwizy a Hindenburgu twarjaj dźěłaćerjo ſtrajkuja. Žadaju, ſo by ſo nuſda wot 60 pjenjezkow na 1 hrivnu 10 pjenjezkow powyſchiła.

Wotpokazanaj rozrisacaj wusudaj.

Dźěłaćerjo ſu rośrišaju wuſud ſa ſakſko-durinſke ćłaſerńe wotpokaſali. Też rośrišaju wuſud ſa ſchleźiſku textilnu industriju ſu dźěłaćerjo wotpokaſali. Wróćławſki rośrišaju wuſud je pſchikrośenje porjadneho dźěłaſkeho cźaſa wot 53 na 51 hodźin, powyſchenje pſchiražka na pſcheczaſne hodźiny wot 20 na 25 prozentow, powyſchenje pſchiražka ſa nózne dźěło a wupſcheſtrjenje hodźinſkeje ſćežby ſa nózne dźěło poſtajiś.

Rośrišaju wuſud ſa ſrjedźoněmſki brunizowy rewěr wjaſaju.

Němśki dźěłowy minister je ſchiwórił woſjewiś, ſo ſtaj rośrišaju wuſudaj ſa ſrjedźoněmſki brunizowy rewěr wo dźěłaćſkim cźaſu a mźdźe wjaſaju. Wobej ſtronje bźichtej rośrišaju wuſud wo mantlowym tarifje pſchijaś.

Thälmanna hač na dalše wotſadźiłi.

Thälmanna, kommunиſtiſkeho kandidata pſchi poślednich wólbach němśkeho preſidenſtwa, ſu hač na dalśe jako pſchedſydu kommunиſtiſkeje ſtrony wotſadźili. Sśěhowazy podawk je k krizy w kommunиſtiſkej ſtronje dowjedł.: Hamburgſki ſtroniny ſunkjonar Wittorf je pſched nětkotrym cźaſom pjenjezy pſchekſchiwił. Thälmann je hromadźe ſ druhimi ſtroninymi towaršchemi ſa pſchiſpołne měł, tele pſchekſchiwjenje pſched druhimi ſtroninymi inſtanzami potaiśeł, ſo by ſo wěſ ſkradźu wuraunała. Thälmannej ſu jeho pſchećiwnicy to porokowali, a zentralny komitej je jeho dla tejśele bjeſdiſciplinoſće naſwarił. Nědhuſcheho ſtroniſneho funkzionara Wittorfa ſu dla pſchekſchiwjenja ſtroniných pjenjez je ſtrony wuſamknuli. Tśoch druhich Hamburgſkich kommunиſtow ſu ſ jich faſoſnoſtwow wotſadźili.

Žadanja křesćanskich dźěłaćerſkich ſwjazkow.

Na ſjeźdźe ſwjaſkow ſchoſeźiſanſkich dźěłaćerjow ſchwórił Baltruſch ſ Barlina wo industrialnej konzentraziji rośprawjeſche. Na podłožku wobſchérneje ſtatiſtiki dopokaſa, ſo kartellowane ſwjaſki dźeńźa 68 prozentow gyſeho industrialneho akzijoweho kapitała wopſchiwjeja. 60 hobrſkich towaršſtwow wikowanja, industrije a wobkhada nad tśeśimi gyſeeho nominalneho kapitała poruća a na taſke waſchnje woſebje wulku hoſpodarſku a politiſku mózy w ſebi ſjednoca. Kartellowanje w najwoſchiſchim ſkhodźeńku ſyſtem ſnamkowych artiklow pſchedſtaja, kotrejž je płacźiśiwy nimo měry wyſoke ſehnał. Baltruſch žada, ſo by ſo dźěłaćerſtwo do ſarjadniſtwa pſchedewſacźeſkich organiſazijow ſarjadowało a ſo by ſo kontrollowazy apparat ſ wubjerkom runoprawnje ſ dźěłodawarjow a dźěłaćerjow ſeſtajał.

Pśichi nowowuſtwórenju pſchedſydſtwa pśeni krótź wot wobſtaca ſchoſeźiſanſkeje internazionale Němca ſa pſchedſydu, a to generalneho ſekretara ſchoſeźiſanſkich dźěłaćerjow Němśkeje, Bjarnata Ottu, wuſwolichu. Po roſpraweje wo pokładnje je ſwjaſk w lěcze 1927 wokoło 21000 hollandſkich ſcheźnakow dokhodow měł.

Přihotuje so nowa ententa?

Zjednoćene ſtaty ſo jendźelsko-francowskemu dojednanju pśizamkuu.

Nota Sjednoćenych ſtatow połnócneje Ameriki, kotraž je ſo w Londonje a Parizu pſchepodała, ma, kaž „Petit Parisien" powě, **jara ſdwórliwy karakter. Wobžaruja, ſo jendźelsko-franzowſkemu łódźſtwowemu dojednanju njemóža pſchihłoſowaś,** dokelž wono ſnadź woſebitym potrěbnoſćam Jendźelskeje wotpowěda, nijo pak nuſnoſćam, **po kotrychž dyrbja ſo Sjednoćene ſtaty ſłojiś.** Pſchiciźiny tehole ſapowědźenja roſkłožuju, nota wuſwěhuje, ſo amerikańſke wójnſke łódźſtwo njemóže pſchipuſćeźiś, ſo **wobmjeſowanje twarjenja wulkich łichtjakow ſo ſ wotpowědazym wobmjeſowanjom lohkich łichtjakow, podmórſkich cźołmow a pomocnych łódźow njewurunna,** dokelž by njewobmjeſowana licźba lohkich wójnſkich łódźow Sjednoćene ſtaty pornjo mozam poſtabiła, kotrejž nad wulkej hromadu małych wójnſkich łódźow a nad wjele wikowańſkimi łódźemi, lohko ſo do wójnſkich pſchetwarliwymi, a pódła teho nad łódźſtwowymi ſejźeranſkimi ſejźeranſkimi we wyſće ſkach ſmėła porućeja. Amerikańſke knježeńſtwo **potrjaſkim namolwjenje, ſo by jendźelsko-franzowſkemu łódźſtwowemu dojednaju pſchiſtupiło, wotpokaſuje a dnéſi wěſny plan njenamjetuje.** Durje k dalſchim jednanjam pak wotewrjene woſtajo praji, ſo je hewak ſwóſkniwe, ſo ſ łódźi druhej moźnoſću ſaběrace, ſ kotrejž by ſo hodźiło, bróńenje na morju połóśeś.

Pśocujetej ſo Jendźelska a Francowska kaiſku za nowu ententu dobyć?

„Chicago Tribune" je ſ dobreho źórła jhonika, ſo tśi Jendźelſka a Franzowſka poślednje dny wośpjet ſpytałej, Italiju do ſhromadneje jendźelsko-franzowſkeje frouty ſćahnyć. Italiſka dyrbi ſo ſa europiſti pakt ſe ſlédowazym poſtajenjom dobyć:

1. **Wſchě balkanſke kraje dyrbja ſo pod ſwójſkom ćłoch mozow ſjednoćiś.**
2. **Italiſka dyrbi woſebite pſchiſłowenja w dalekim ranju dóſtaś.**
3. **Syriſka dyrbi ſo jej jako mandat pſchepodaś.**
4. **Jeje wliw w Abeſſynſkej a połodnjſchej Arabiſkej dyrbi ſo roſſćeriś.**

Italiſka dyrbi ſo potom ſwójich ſadanjow na Tunis wotrjeź a wſchě druhe ſadanja na Franzowſku puśeśeś. Pſchi tych we wobſtejnoſćach dyrbi ſo do jendźelsko-franzowſkeho łódźſtwoweho dojednanja pſchiśeś, a Franzowſka chce ſo ſa to wośtajiś, łétańſke ſejźeranſkiſcha pſchi italiſkej fronće natwariś.

Strajkowe njeměry w awſtraiſkich pśiſtawach.

Strajk namorjakow w Awſtraliſkej dyrbjeſche ſo po ſakonju awſtraliſkeho knježeńſtwa bliźſche dny ſtónuś. Na to pak je mało wuhladow. W nékotrych pśiſchitawach, wosebje w Adelaide, ſu ſo ſtrajkowarjo do pśiſnje ſa ſ dźěłu ſwólniwych dobyli a ſu tuchi ſ łódźow wuhnali. Pśichi tym ſu ſtrajkowarja, k dźěłu ſwólniwi a policija do ſo ſrahli. Na nékotrych łódźach je ſo k dźěłu ſwólniwym poradźiło, ſ cźaſom łódźimy móſt horje ſćahnyć a ſo tak pśeđ njeđrbnymi pſchiſtawnymi dźěłaćerjemi wuthonaś. Na jenej we Adelaide leźoſej nėmſkej parnej łódź pśibachu łódźni offiźerjo, revolwer pśeđ ſobu dźerźo, ſtrajkowarjam wobaraś, ſo na łódź dobyć.

Zwrěśćenje danſkeje wulkobanki.

Kopenhagenſka wulkobanka „Privatbanken" je do pjenjeźneho cźeńa pſchiſchła a je ſo ſawrjela. Wona ſe akzijowym kapitalom 60 milijonow kronow a ſ reſerwnym fondom 16 milijonow kronow dźěłaſche. Pśichi ſwrěśćenju Hamburgſkich „Textonia-dźěłarnjow" je pjeźa 70 milijonow kronow ſhubiła. Dla kataſtrofalnych ſćežkow, kotrež by banzyne ſwrěśćenje ſa hoſpodarſke ſwójenje měło, ſo knježeńſtwo pśezuje, banzy ſ cźeńa wupomhaś.

Baldwin pśed konſervatiwnym!.

Na ſjeźdźe konſervatiwneje ſtrony w Yarmouthu je jendźelſki miniſterſki pſchedſyda Baldwin rěcź měł, w kotrejž na to pokaſa, ſo konſerwatiwna ſtrona hiſchcźe jenje njeje tak dobre ſtejiſćišcźo měła, kaž nėtkole. **Sa 4½ lěta je ſtrona pśichi wudobpołnjazych wólbach jenož ſchéſćo ſydołow ſhubiła.** Hladajo na pſcheźiwniſke ſtrony konſerwatiwna ſtrona pſchichodne parlamentſke wólby ſ dowěrjenjom woćakuje. Dźěłaćerſka ſtrona na ſa ſebje jeniczke prawo na ſaſtupowanje dźěłaćerſkich worſchtowk. Mjenje wopravnjenje prawo njeje ſo jenje ſadako. Wobſtejśe lěta ſnadź ſo dźěłaćerſka ſtrona wulka ſtrona ſćini, a to, kaž ſo won nadźija, **k lépſchemu kraja. Do teho cźaſa pak na wona hiſchcźe daloki puć pſchećeć.** Kaž dołho wona njenawuknje, ſwójich najradikalniſchich wottſchaſć, jendźelſki lud jenje ſa njej njepóńdże. Wo **liberalnej ſtronje** Baldwin praji, **ſo** ſo tu wjele mjenje ſnjeſeźaca wobraz pokaſuje. Dźěłaćerſka ſtrona je ſo roſwiwaca ſtrona, **liberalna ſtrona pak roſpadowaja organiſazija.** Jenje njeje w politiſkich ſtawiznach žana ſtrona tak njepſchećiwna była, kaž dźeńźa liberalna ſtrona. Dźěłaćerſka ſtrona ſozialiſmuſ ſaſtupuje a ſmužitoſć pſchećiwnéđźenja. Nowoźaſny liberaliſmuſ je **ſozialiſmuſ bjes tuteho ſmužaceho pſchećiwnéđźenja.** Kraj ma prawo, wėđźeć, hacź bychu liberalni, hdy bychu ſo ſhrabali, ſwólniwi byli, dźěłaćerſkej ſtronje do knježeńſtwa dopomhaś.

K praſchenju **ſchćitańſkeho zła** ſo wobroćiwſchi, Baldwin praji, ſo je plan, **jendźelſku induſtriju ſ ſłowjanym tarif**

fom schikłacź, jako jakoń łydom łet płaczi. Wschizy dyrbja pschisłuchacź, so je czaß experimentow ninc. Jendżelski lud so pomału k druhim prajcherjam pschiwobrocża, wón so wjele wo tym rozumyßuje. Buczinjene je, so so schikłańße zło na zwobu njedawaju, dyż wuniwokerzo konserwatiwnej stronje żarenj wostanu. Schikłańße zło njebudże jako wokolomnej ßtudlej, so by so powschikownu zlewny tarif zawjedł, pricdy hacź so tole praschenje njeje wuniwolerjam pschedpołożiło. Zanej industrizii so prawo njewotmje, ßiwoje ßiezßiażcze rozßlacej a dapokazacź, so je tole itezijschczo prawe, dyż psched pschikłuchnyh ßud pschindże. Schikłanje industrije dyrbi so ßjednorcź.

W połodnischim poßedżenju łapóßłanz ßir Henry Page Croft ßtronmy ßiedź namołwjesche, so by rezołuzijn, na wotpednich tżoch ßiedach pschijatu, potwjerdźił. W njej ho żada, so by so ßchikłańße zło po możnoßći na industrizju wuniche ßtrehło. Żelezowa a worzłowa a tekßtilna industrija w Yorkßhiru dyrbi so zehorunja z złom ßchikłacź. Jeli so by kujeżerßtwo po tymle naßtorku cżiniło, by ßo najmjeńßcha 120 000 mużi wjazy w pschichodnych pjecz mjezacach dżeło namakało.

Wotpołkłanża, kotrež pschecżiwo pschijecżu żelezowcje a worzłowcje industrije do ßchikłańßkich zlow rećzeßche, pschewołachu. Rezołuzija a wudoßpokojenje, w kotrymżaż ßo wuraznje ßchikłańße zła za żelezownu a worzłownu industriju żadaju, ßo z mulkej wjeßchinu pschija.

W druhej rezołuzijji ßjedź konßerwatiwneje ßtrony kujeżerßtwu k jeßnym wußpechom w ßwonkownej politiky zbożo pschejeßche.

Wodźicźy plun jako tepidło.

Na tepidłowej konferenzy w Londonje chże amerikanßki plunowy chemik dr. Hohenau ßi Filadelfije nowe wunamakanje rostoczi. Won je pucź namakał, ßi najmjeńßchimi a najtuńßchimi apparatami ßi roßpjerschenjom atomow wodźicźeho plyn dżełacź, ßi kotrymż może ßo kożdy motor cżerjacź a kożdy kotok tepicź. S wodu a nekotrymi kiłowatowymi hodźinami elektrizitey może ßo wodźicźy plyn po płacźiznje nadżełacź, ßi kotrejż wuhło a petrolej njemóżetej konkurrowacź. Na pschikład może ßo hromada wodźicźeho płyna, kotraż ßo ßa ßaßtaranje mozy zyłeho Berlina trjeba, w małej jenoßchownej khżeji wschdenje za 20 hriwnow nadżełacź. W tym naßtupanju by wunamakanje njedowidżomnje wuzitne, ale też ßtraßchne było, dokelż by najwjetße hoßpodarße mozy ßemje njemuße ßcżinicź. Wunamakanje je k trjebanju hotowe a trójy patentowane. Wuczakacź ßo dyrbi, kak wżdymuńotjni Londońßkeje konferency wunamakanje poßudża.

Radicżowej żonaj w Franzowßej.

SSßonaj ßkonzowaneho wjednika ratarßko-demokratiskeje ßtrony, Pawoła Radicża, ßo ßa pjenjeßy juhoßłowjanßkeho kujeżerßtwa w żywnitaßi w Dijonie (w Franzowßkej) wo-cżejhnjetaj. Gymnaßiajowemu direktorej je ßo tole wobßamknjenje ßdżiło.

Trocki cżežko skhorił.

„Ludowa wola“, organ kommunißtiskeje łewizy, kotraż je ß nekotrymi rußkimi bolßchewiskimi kujeżiwom njeßpokojom, je powżeże wo Trokim, Radeku a druhich wuhnatych a wo jich pschesćeżbanju pschinjeßła. Trocki a jeho ßwójbni ßu w ßwojim wuhnanßtwje cżeßko na malarija ßkhorili. Trockeho nosy a ruzy ßtej jaczeklej a po cżele je tak wożłabiwy, ßo żedni njemóże wjazy trebnu żiwnoßcź wobßtaracź. Ruße kujeżerßtwo ßapowjeduje jemu lekarßku pomoz a lekarßtwa, jeho należne próßtwy wo pschemeßcżenje do ßtrowißcheje krajiny ßu ßo wotpokałake.

Runje tak je Radek na mßtnje ßwojeho wuhnanßtwa cżeßko na jerchenje ßkhorił a je zyle bjes ßjenjes. „Ludowa wola“ praji, so dżeja jeho duschownje ßuiecżeź. Druhim wuhnatym ßo podobnje wjedże. „Ludowa wola“ ßo praßcha, cżeßkodła ßpißacżel Gorki mjeßcżi, haczrunje węży ßmaje.

Litewßke njewérne wudawanje wo generalu Sagorßkim.

Litewßke kujeżerßtwo w połzednim cżaßu njewérne powieże wo Pólßkej roßchérja. Mjes druhim ßo wudawa, ßo je offizjer generalneho ßtaba Pietkiewicz generała Sagorßkeho dla jeho pscheczinniwßtwa pschecżiwo nétczijßchemu kujeżerßtwu ßaßelił.

Pólßke kujeżerßtwo je pschecżiwo tejle powżeści wosjewiło, ßo w pólßkim wójßku offizjer generalneho ßtaba ß mjenom Pietkiewicz njeje żenje był a jeż nétkole njeje a ßo ßu wßchę wotkrywanja litewßkich notwin hole wumyßlenja.

Aman Ullah jako brodutruhaċ.

Wocżity ßwédk pschi wotewrjenju afghanßkeho parlamenta je „Indißkej notwinßkej ßłużbje“ ßlédowacy podawk dżelił: 700 ßapóßłanzow, kotrież bechu ße ßwuczenym turbanom a w ßwojich płaschczach k wotewrjenju parlamenta ßeschli, je ßo po kralowym roßkału ßwuczenu drattu ßłetka, żaket wobleczke a zylindrowy klobuk żebi na hłowu ßtajiło. Dokelż kral dale ßpótna, ßo ßo ßwuczene brodu k europßkej drascze njepschihodża, wón wßchitkich brodutruhajow w Kabulu ßwola, kotrež 700 ßapóßłanzam brodu wottruhachu.

Ze Serbow.

Dnjewnica.

Sobotu 29. pózńjeńca.

Michała, arcjandżela.

1843 wotmě so w Barće preni misionßki ßwjedżeń mjez evangelßkimi Serbami. Korła Bohumér Konik, Klukßanßki farař, mjeże ßwjedżeńße pręcżowanje. Tutón zemrě po cżeżkej khorośći, nimale 74 lět ßtary. Bże ßo w Bukecach 1804 narodźił, po ßwojich ßtudijach w Lipßku w Bukecach a Delnim Wujezdże ßkutkował. Wot lěta 1834 pak z najwjetßim żolnowanjom w Khukßu. Też jako ßerbßki ßpißowaćel je wußtupił a nam „Lutherowe żiwjenje“ wopißał, je wjele lět wudał protyku „Biblißki pućnik“ a wjele dopißował do Serbßkich Nowin a do Miśionßkeho Posoła. Miśionßtwu ßłużeße jeho cyła łubość. Też jako kerluśeł je ßebi najlépße mjeno dobył, wjele je přetożił, ale też ßamoßtatnje je pęßnił. W Zionßkich błosach je 32 wot njeho ßpęßnjenych kerluśow. Wóte Imiß mějeße jako předßyda ßerbßkeje duchownenje konferency při jeho khowanju ßerbße wotproßenje, w kotrymż jeho „Janowu powaßnu“ zdobnje wuzbeßhowaße. Jeho wunk je z fararjom w Ketlicach.

* 1839 Miklawß Bjedrich-Radlubin w Smjerdźaczej, naß pęßnjeń a najwußtojniśi powědaŕ, nětko jako Kallmanski farař wumrěkł a žiwy we Worklecach.

1852 nimale cyle Khwaćicy ßo wotpala.

1619 prędnje ßo w Michałßkej cyrkwi prěni kŕóć ßerbßcy přez Pětra Brjerja.

O ty mokra mokrota,
Woda z woda namęßana,
Żidka żołma wot dośća,
W rěcy, hrjebjach připluwana
By ty jenoż palene była,
Kajku khwalbu by ty měła!

Na kromach by leżeli
Jan a Jurij, Gottlieb, Fryca,
Handrij, Michał, Sebaßtij,
Někotra też druha měca —
Wßitcy měli wulke zbożo
A při rěcy mjehke łożo!

H. Zejleŕ.

Přisłowo: Palenc je walene.

Njedźelu 30. pózńjeńce.

17. njedź. po ßwj. Trojicy. — 18. njedź. po ßwj. —

1868 běše we Wojerecach pod předßydßtwom ... intendenty Wylema Karasa wulki ßpěwanßki dżeń, kiż bu wot 30 prußkich ßerbßkich wućerjow hotowany. SSpěwachu so wosbje Zejerjowe ... kiż ßo z wulkej ßławu přijimachu. Koncert ... rjancho čißteho wuńitka. 43 tolěr możeße ßo ... kłaúnje za ßyroty a wudowy zemrětych wuće... přepodać. — Hižo dżeń pozdźiło ßpěwachu ßo w Budßinße „Žně“ wot nehdże 100 ßpěwarjow a ßpěwarkow. Wylem Karas běše ßwérny ßyn ßwojeho ludu, ßtarasße ßo każ jeho zahe zemrěty prjedownik Křeßijan Kubica wo zdżerżenje a ßpěcohowanje ßerbßkeje rěče we ßwojej wulkej wosadże a ßwojim eforalnym wokrjeßu. Zemrě 25. nov. 1883. Za jeho cas wuńdżechu żałoßtne wukazy kralowßkeho konßißtorija we Wrótßlawju, kiż ßerbßku rěč w pacérßkej wućbje dospołaje zakazachu. Karas je cinił, ßtož běše jemu możno, zo by ßurowße tajkeje namocy nékak wurunał. Też nęßpory dyrbjachu ßo jenoż w němßkej rěči wotměwać. Tuż we wßelakich wosadach přeßtachu.

1868 wuhotuje ßo wot 30 prußkich ßerbßkich wućerjow ßerbßki koncert we Wojerecach.

1891 ßpěwa ßo w Budyßinje Kocorowa „Zyma“.

1880 bamž Leo XIII. wuda wokolny liſt „Grande munus“ wo česćowanju Cyrilla a Methoda.

1870 rußki wućenc J. J. SSreznewßki přehywa w Budyßinje.

Rěč kóżdy, jako jemu roßco z pyßka!
Serb ßerbßki njech a Němc njech němßki rěči!
SSkóre hwizda, ßkowrončk ßpěwa, ßroka ßkrěči ...
A přez hono a holu krasnje wyßka.
Na njebju hrima hrimot a błyßk błyßka —
Mi ßmjeć ßo chce, hdyż němßke ßłowo přeči
So Serbej w ßiji jako kolik ßmrěči.
Hdyż Serb ßy, wostaj němßkeho ßo tryßka.

Čißtinßki

Hdyż Bóh njewobradża, wßo ßo ßpatnje radża. SSerbßke přißłowo.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecżor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer —3, thermometer +17. Dżeńßa zaw we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —5, thermometer w nozy +10. — SSßylne nijiny w namjeßcznej Europje pschinjeßu tamnißchim krajam wjele dżeßcza. Wjedrawuiłojni ménja, ßo ßo beßchcże dale k tamu roßcżerja a też hacź do naßchich kónczin pschińdu. Wczera wjecżor hiżo wßchitko na to pokaßowaßche, ale dżeńßa ßo ßaßo Boże ßkónczko ßmrěwaßche a wohrěwaßche. Poßłenje je notatßim jara njewéße. Dżeńßa na Michała je wolny mężacź Pschedżenak mėni, ßo dżiałne wiedro bu wobłhomamy. — Jutße 17. njedźelu po ßwj. Trojicy ißhadża ßłónczko w 6 hodź. a khowa ßo 5,39 hodźin. Mężacź ißhadża jutße wjecżor 6,25 hodźin a khowa ßo rano 6,45 hodźin.

— **K rosßajßnjenju.** Wobydlerßo mężcżańßkich twarnjow pschi Fabrikßej dróży ßo wobeżejuja, ßo wßelacy Budyßzy wobydlerßo ménja, ßo ßo pschi tutych mierjenjach wo bydlerßiu ßa bjesbożnych (obdachłoß) a wo wuńe mężcżańßkeje gmejny jedna, w kotrymż jenoż ßwójßo pschebywaju, kiż podrunißki pjenjes njepłacża. S pschiłuschnej ßtrony tkonimy, ßo tomu tak njeje. W tamnißchich twarnjach pak ßu bydlerßke bydlenja, kiż ßu po ßamßtatnych ßadach pschenajate, każ na pschikład mężcżańßke bydlerßke bydlenja pschi Hauſenßkej dróży. Tamnißke ßchtwory twarnja ßo njemuja: Fabrikßka dróha 25 a 25a. Pschißchodnych pucź 85 a 85a. — Wołßjewinu tute wośßajßnjenje, ßo bychu wobydlerßo tutych mężcżańßkich leżowneßcżow psched ßamynnt a hoßpodarßkimi ßchkodami pschełuntowani byli, kotrymżi hroża dla wobatżnych twarnoßchenjow, kiż tu namanichmy.

Połajny hłoś.

Roman.

40] (Pokraczowanje.)

Sa khwilu pschełeße dołhi cżłowjek ß tßełbu w ruzy ß motoroweho cżołma do płachineho cżołma, a tón wużdże potom wot kraja wotßał. Mużej wjeßłowaßchtaj k ßkalnißkam pschi wußunjuje Suda. Sa nębżdże dżeżacej mjeńßchinow bęchu k ßriedżnej dojeßi, a my widżachmy ß dżiwnymi żacżuczemi, kak ßo ße ßwojimi tßełbami paraja.

SSßu naß napożłedku tola jenoż ßa błaßujow mėli, a jedna ßo tu traßch wopraudże jenoż wo mały wułkt na hońtwu? Ja żejmotrach dalekowid a pohladach na Sterlinga. Tón pak bě ßwój zyły żiwy ßajm pschi brjóży ßtojazemu motorßkemu cżołmej pschiwobrocżił.

„Aha!“ rjekny ßpokojeny. „Nětko kedżbujeże jenoż, ßchto na myßle cżiniecź druhi dżeł hońtwßkeje towarßchußeje! Ja myßlu taiku ßmełchnu hońtwu njejßmy wßchitcy hromadże błßchże widżeli!“

Ja ßłojich dalekowid na motorßki cżołm. Małe cżornokoßmaty khadła bě runje na tom, druhemu na brjoßy ßtojazemu, wßchelake pschedßmjety podacź. Najprjedy pschińdże wułka podnóż (ßtatiw), potom někotre wumjerjenße naßtroje a napożłedku wułki kaßcheź. Hdyż bechu wßchę te węży na kraj ßnoßchene, dżeżachaj mużej na hórku horu, ß wotkeli mężeßchtaj ßaidżeże też taiki ßchwarny roßhlad każ my ß naßcheje.

„Nětko ßo budże ßajimawe!“ bórcżeße Sterling. Mużej poßtajißchtaj podnóż tam na hórzy, każ bo pßchihódżeße a łaßerßchtaj bo ße ßwojimi inßtrumentami. Potom wuczahny mału cżornu papjerjanu trubinu a pocża ju po małku roßwalacź.

Sterling mje mjeżżo ßtoreżi.

„Tu mamy naßche kopje“, wón ßawoła.

Ja kiwnych.

Mużej tam ßnapßchecża pocża nétko horßliwje ßwoju papjerjanu trubinu ßindowacź a pßchetorhny bo pßchi tom jenoż, ßo by tu a tam ße ßwojimi naßtrojemi bo paraŕ, na cżoż do kwi, kiż w ruzy dżerżeßche, podrobne japißki cżinjeße.

Hdyż bechmy jemu wokolo ßchtwórcź hodżiny pßchihładowali, ßtany Sterling ß króta roßhudżeny, ßeßmka dalekowid hromadu a rjekny bo k nicżu naßtajejo.

„Nětko, myßlu, je tak dałeko! Wójcże moji kujeża!“ Na njeßogżowne waßchnje njebě pomyßlił, je muż, kiż na naßej wßchitkije ßtoji, jara wótry ßcżinoryß na njebju dawa, a ße ßcżehnokom toho bé, bo taj mużej nam ßnapßcherża naß wubładaßchtaj.

S khwatkom bě mału nékajki dalekowid hrabnył a na naß ßłojił. Potom widżachmy, kak wón druhemu nécżto k króta roßkaſuje, a ßa wokomik bżo bęchtaj na tom, ße wßchej ßpęßchnuczu ßwoje naßtroje hromadu ßłakacź.

Njekrakßnje jaßazkuje bo Sterling wobwjertnu a cżerjeße, tak wßkoku hacź nośy jeho njeßcź ßamóżeßchej po wßjehnje dele, mjes tym ße mu jenu motykuje bo, połkakuje a bo kutwaje ßcżehowachu.

Nidżu ja żiwo bo tak wubżeżał njeżżym! Dżeńßa bo hißcżże dżiwam, ßo żebi nicżto ß naß pschi tutom hanjenju pßche wßcho préti ßchiju ßwinyk ujeże! Żanych pjecz mjeńßchinow trjeba njebě, bo bychmy po pucżu dele dohnali, po tom pucżu, kiż bechmy duzy horje ß wułkej prózu ßa wot hodżiny pschewinuli.

Motor „Arromo“ ß nékajkeje pschicżiny bo poczinjeße, jako by chżył ßtrajkowacź a trajeße nécżto mieńßchinow, pricdy hacź bechmy jeho jako ruzhcżili. Ißhcź bęße cżim niepschijomniśo, dokelż mėjachmy hißcżże dołhu ßkalnu wuzinu wobcżcź. pricdy hacź mójachmy ßajko do SSßuda won wuńcź, do kotrehoż bechmy w nozy ßajeli.

Hdyż ßkalnikow dla jara pomałku jebżo ßłónczuże tola ßwahujeri, bo bęße motorßki cżołm nam mjes tym cżeknył. Tak jara hacź bechmy bo też do ßpęcha mėli — cżi druży bechu hißcżże bóle wułkoczuißchi byli. Dałoko wßchak njebechu pschißchli; my wuczußchichmy jich mjes ßkalnißkami na druhim końcu SSßuda, a bórzy bu nam jaßno, cżehodżebechu tam ßaßtajili.

Wßadnyh cżołm, ß kotrymż bęßchtaj mużej wużeł, bę pschibliżowaßche, wot ßwjelnych rośmachow wjeßłowy cżerjow, a w tom wokomiku, hdyż bo zyle blißko motorowebo cżołma nimo ßuu, pußchęßi jedyn ß nutßkażbędżeßcu mjeńßchinow a pschełeßcżi ß mużnym ßajßkom na motorßki cżołm ...

„Haj, ßtakacź wßchak wón dokonja“, rjekny Sterling bo hórko ßunżeo. „Ze jimy bižo wjazy trócź naßhonił.“

Tak rucże hacź bę muż na tądżi, wukłuknuły psched cżołmowej traunu mózna żołma jeßcżeza, a każ klok wumjeł ß SSßuda a ßubbi bo po lérwej ßtronje za Angójom. Mjes tym bechmy bo wéßo tez my w polnej jéßbże wußunęli SSuda pschibliżili. My ßkélichmy zyle blißko nimo muża w łodżowem cżołmiże, ani na njeho njedżiwajo, a dospchżmy na hele morja. Nędżdże 1000 metrow psched nami łeżżiłu ßuiły motorßki cżołm.

Wßchę ßenßażże ßajchleje nozy waßpjetowacźa bo nécżto bo ßapoczatej hońtwje bo podwoiłuschi. Naßch cżeßkerßche ß taßkim ßpęchom, ßo bo druhdy ßedżawacże, by bładżimu njerękał, ale jako by łeżżał każ taiki nużym. ptak, kiż ß rośmachom ßwojich ßchidłow njeżnapßcherżuiły ßo ßtaczu mjes wobėmaj cżołmomaj na żadyn pad.

Mjerżaju wobrocżi ßo Sterling na mechaniżara a motłwjeße jeho, ßo by jéßbże pschißporał, ale cżłowjek łuße hłowu: motor njemożeße bóle dżełacź, każ bo ßo ße ßtaczi. Na ßbożo bě bo ßnajmjeńßcha na ranje morja ßnéżowało, tak ßo njebuchmy njedżiwajo ßwużcżowali a plußkow pschejara pschemacżani.

Mjeńßchina ßa njeńßchinu bo minu, ani ßo by bo jedżenje pschemėniło. SSkaliny, ßkalnißka a kupy żołtych ... na wobßoru wußtupowachu dałoko khorhowje ß kara a bowdowachu, a leutnant bę hamo ßo toho wżdał, ßo bo ßo karżeje żeßkowhaße. Wón ßtupi ßo pódła Sterlinga, ... prawidkowaße.

(Pokraczowanje ßcżehuje)

— **Dźeńnišche wiki.** Na dźeńnišnich ſwinjazych wikach proſchała trochu lepje kupowachu. Butra płaczeſche ſ witicha 1,25—1,30 hr., jeja 15 pj., twaroh 20 pj., punt ſwinjaneho huſa 1—1,20 hr., kury 2—3 hr., kaponki 1 hacź 1,50 hr., holbje 60—80 pj. Na ſeleninowych wikach płaczeſche punt cźerwjeneho a běłeho kalu 15 pj., zymble 20 pj., tomatow 25 pj., fórkabiſu 15 pj., fórkow 40 pj., kopuſty nakładojenju 3—4 hr. punt morcheje 15 pj., włóſtwjeho 20 pj., tſewjenja 15 pj., bośanki 20 pj., prużnjowe 30 pj., ficźateho wina 60 pj., roża twełkoſteho kalu 30 hacź 100 pj., ſchtuka ſellerija 40 pj., punt jabłukow 10 hacź 40 pj., kruſchwow 10—30 pj., błowkow 30 pj., běrnow 5—6 pj., zeninarſ 5—5,50 hr., laneho wolija 1,60 hriwnow.

— **Sapiſowanje wiczných płaczijnow** ſtawa ſo ſa cźaſ pichetwarjenja Radneje pinzy w „Krónje“. Tam budźa tež we wołheźi hamtſke wiczne rosprawy wupoſtajene. Nimo toho je ſnjes Bommersheim ſwoju jědźenju dobrocźiwje piſchewoſtajił k wotmērźu burſy, kotraž ſtawa ſóźdu ſobotu.

— **Ludowe požadanje „ſakas panzerowaneho kſchiſzaka“.** Wołjerjenje měſchčanſkeje rady wo wupołożenju ſapiſanſkich liſcźinow ſa ludowe požadanje „ſakas panzerowaneho kſchiſzaka“, na kotrež tu wołsebje pokaſujemy, je w hamtſkim dźele dźeńnišcźeho cźiſła wocźiſchcźane.

Hamtſke ſ Budyſchina

— **Budyſke hapyki** ſu wſchědne dny hacź do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak ſamtnjene. Nóźnu kłužbu z nědźenu wotewrjenja wa jenaj jena hapyka ſ měſacźnym wotmēnjenjom. W ſeptembru je to Wettinſka hapyka pola ſudniſtwa a w oktobru Měſchčanſka hapyka na Wendowſkim torhoſchcźu.

— **Sſyne blaki na ſtónzu.** W Budyſkej ſchuſtkej hwězdarni ſu ſaſtojny ſchkowórſki njeſmērnje wyſoke blaki na ſtónzu wobkedźowali, kajſež ſu ſrědka łódy widźeć. Natwjerdzenja połoženja ſtónczneje kule je ſ błeckſtami połnyta. Najbłe nabpadna je cźerjódka hobrſkich blakow a je hižom pjeć hódźeho dalekowida widźeć. Wěſo mamy wócźo ſe cźornej ſchkleńzu ſchkitacź. Piſchetrěł, na kotrejž ſu blaki naſtałe, je nětkaſe 26 miljardow kwadratowych kilometrow wulki. W poſłednich létach ſu wucźeni wobkedźowali, ſo ſu tele blaki, hdyž ſu pſches ſtrjedźiſchcźo ſtónza ſchło, dla ſwojeho magnetiſkeho ſkutkowanja do dalka na ſemi k njewjedrodnym kaſaſtrofam dowdźe. W poſłednimaj lětomaj, hdźež mnohoſcź blakow na ſtónzu ſwój najwyſchi ſtopjeń dóſpě, ſmy tajkich kaſaſtrofow dóſcź naſhonili. Smērny wopraſdźe napjecźi wocźakowacź, kajke kaſaſtrofy pak tuta cźerjódka hobrſkich blakow na ſtónzu pſchinjeſe.

— **Zwingerſka lotterija.** 6. pjenježna lotterija ke ſdźerjenju ſwótłaſtawneho Dźeſdźańſkeho Zwingera, jeneho ſ najwuſnamniſchich miſchtrikich twarjenjow barokkeho cźaſa poſchěnje ſo wěſcźe 6. a 8. oktobra 1928 w Dźeſdźańach pod dohladom Dźeſdźańſkeho poliſajſkeho preſidija. Łoſy po 1 hr. ſu pola wſchitkich kollekterjow dóſtacź. Pokazujemy na nanwěſchkt we wcźerawſchnim cźiſle.

— **Na Röhrſcheidiſej dróſy ſu wcźera pjatk na wjeczor koleſowu wuhrjebali.** W bliſkoſcźi Budyſchkeho jaſwa, kaſe katoliſcheho ſeminara (nětcźiſcheje nałwarjazeje ſchule) wupina ſo zyła ſchwórcź nowych bydleńſkich hródkow ſe cźanymi ſahrodkami. Pyſchna pódnja naſymnika kwětna kraſa kichewi wócźko a dawa tak prawje ſpóſnacź ideałnoſcź ſamotnybdłow. Wetzelſka dróha bu kóm ſajcźeho mēſta dotwarjena a hižo bu nowa róźkowna cźeſa ja nowu Röhrſcheidſku dróhu ſběhnuła. Wcźera namakachu tam dźěłacźerjo pſchi nowotwarje tuteje dróhi a jeje kanaliſazije we hłubokoſcźi pok hacź tſiſchtwórcź metra cźłowjeſkich koſcźow. Hižnjana ſenja bě jón derje ſdźerjała. Dróhutwarſke wjednińſtwo ſkasa hnydom nězcźmuſlojnych, kiž ſa krótki cźaſ pſchikhwatachu, koſcźowz fotografowachu, potom po jenottlivych dźělach roſebrachu, do papjery zawalkichu a wotwjeſcź dachu. Wiſtka cźerjóda ludu bě ſo wěſo wjes tym ſbźała, kiž wobdźiwaſche ſadnu a hróźbnu namakaniku. Kaž ſo powěda, jedna ſo tu pak wo koſcźowz padnjeneho wojaka ſ wójny 1813 abo wo nětkaſe njewujaſnjene mordarſtwo. Na lěwej ſtronje koſcźowza w bliſkoſcźi wutrobna bě dźerka ſpóſnacź we wulkoſcźi dłoni. Wěſcźe ſo wěſ ſ wózywuſtojneje ſtrony bórſy wujaſni. Dźiwajo na to, ſo wo cźaſ wójny 1813 cźuże we nadbyſcźej wokolinje bliſko mēſta ſo wojowarnja wotmērchu, je lohko możno, ſo je ta koſcźowz we wójnje padrjeſcźeho. Kto budźe to ſnadź jedym „Miſchling“ ſe doby ſtarodawna?

— **Lotterijowe dobyće wo 3000 hr.** padny na cźiſło 52 911 do kollekcźije Fridricha Rothera w Budyſchinje na Khěžorſkej dróſy 22.

— **Radupodawanje.** Bliſcźe darmotne radupodawanje ſo ſkalombyſzinych, na padawu thorojcź cźerpjazych a duchalhorych wobydlerjow mēſta Budyſchina je ſrjedu 3. oktobra wot 11 hacź do 12 hodźin w měſchčańſkej thorownji.

— **Druhe tydźeńſke wiki w Biſkopicach.** Mēſto Biſkopicy ſajwjedże nimo ſwojich pónđelńiſchich wikow hiſche druhi wicźny dźeń pjatk a nadźija ſo dla ſwojeho wuſtajeneho zentralneho położenja jako ſekkanſkeho cźiſła ſelenſkich a cźiſła autobuſowych cźarow ſawołho wobhonjenja. Pjatk drje budźe jako wicźny dźeń ſa ratarjow a ſa ſa hoſpodſy pichihódniſchi dyžli pónđźela. Hižom we ſrjedawiſchich cźaſach měſachu Biſkopicy hižom ſylnje wopytanaj wicźnaj drjej w tydźenju. Hałe po wulkim wopytanju w lěcźe 1813 druhi wicźny dźeń wupadnu a na ſo nětko ſaſo ſawſejcź. S pjatkowymi wikami budźa tež ſdźelowe a proſzeże wiki ſjednorcźene. Skótne wiki, kotrež ſu hižom 3. pónđźelu w měſacu, woſtanu njepſchemēnjene.

— **W dźeńſnjſchej wobraſowej pſchikłoſy** ſtaj wobraſaj jaměnjenjaj. Na prěnjej ſtronje ſteji jmytnje wobras wo ſo ohnju wo Winſkim dźiwadle. Tutón wobras ſkuſcha na cźeſu wobraſowu ſtronu horjekach a wobras wo Madźarſkim dźiwadle na prěnju ſtronu dele. Potom ſo pózlanſki teſt k wobraſomaj hodźi.

— **S Hornjeje Hórki.** Sańdźenu njedźelu 23. 9. wotmě ſu naſche ſerbſke towarſtwo „Łuźiza“ ſwoju měſacźnu ſchromadźiſnu. Knjes pſchedſyda Kur wotewri ju wječor w 6 hodź. a powita pſchitomnych, kiž běchu ſo w bohatej liczbje ſeſchli. Woſebje wał powita knjeſa Měrcźina Noſaka ſ Njechornja a też 2 knjeſnje a dźewju młodeju knjeſow kiž běchu ſ nim ſem pſchiſchli. Pod nawjedowanjom k. wyſchſchelwa wuczerja Frajſchlaga ſaſtnicza ſchromadźiny ſpěw: „Rjana Łuźiza“. Po krótkim wuradowanju nadſchich towarſtwowych należnoſcźow doſta knjes Měrcźin Nowak ſłowo ſa pſchedawſchk. Wón powědaſche nam wo ſwojim naſhonjenju a ſchtoſ běſche wſcho wohładał pſchi pućowanju ſerbſkich „Sſokołow“ na ſokołſki ſlět do Skopje (Uelküb) we Juhoſłowjanſkej. Wo jěſdźe pſches Sagreb (Agram) najprjódy do Beograda, wot tam potom pſches Niſch a wſchelake druhe ſe ſwětoweje wójny ſnate měſta do Skopje pſchi Kośowym polu, hdźež ſu Sſerbowjo krwawne bitwy ſ Turkami bili, a napoſłedk pſches pſcherađu a njejednotu jich wójſkowdow, pod zaſom Lazarom podlejeli. Nětko pak je ſnowa naſtało ſeſkyljenje Juhoſłowjanſke kraleſtwo ſe hłownym měſtom Beograd (Belgrad), kiž je nowe natwarjene w modernym ſchtyle. Skopje pak je měſto hiſcźeze ſwjetſcźeho dźěła orientaliſcheho, to rěka, rauſchokrajneho raſu, ſ wjele muhamedanſkimi zbrjwjeni abo moſchejemi, kiž ſwoje běłe ſchwižne wěſe wyſoko k njebju ſběhaju. Tam bydła mjes khſcheſcźijanami a muhamedanami zyganjo a židź. Wobkhod a rjenjeſſo wotwiwa ſo tu najbóle wonkach na hałach a wulicach. Muhamedańſke žony khodźa tu ſwjetſcźa bjes ſchleſwjera. W kwězjaje je jara ſwědma ſyrija, wjele tam wina, wſchelaki jara dobry ſad, melony a też ſigi. Mōžeſch wſchitko jara tunjo kupcź. Na domojſkeſbje ſ rychlikom jēdźechu pſches wulke hory do Bośnije a Herzegowiny. Je tam wjele tunelow, pſchejēdźechu 15 taſtich ſa pok hodźiny. W hłownym měſcze Bośnije Sarajewo, je tež wjele Muhamedanſkich dźanſjow abo moſchejow, hewak pak ma tuto měſto rjeſiſki napohlad, wjeczornokrajnych měſtow. Potom pſchijēdźechu po nóźnej jēſdźe do Dubrownika (Ragusa) pſchi adriatiſkim morju. To je kraſne měſto južneho raſu, kiž je wokoło ſ muriu wobdate. Po mórſkim adriatiſkim morju jēdźechu ſ parnej łódźu do Spłita (t. r. Spalato). Tam je wjele ſtarych romſkich twarow widźeć, kaž ſtary hród romſkeho kněza Dioklećana a wjele druhich twarnow. Pſchi wotjēſdźe ſe Spłita běſche morju jara roſhorjene a njetaſche wyſoke żołny, to bě wulkotny napohlad ale dyrbjachu ſo dźěłacź a daſe dźēſche jēſda wróćo do domiſny. Hrimotazy pſchiſkleſk mytowaſche tuſón wulki ſajimawy pſchedmjeſchk a k. pſchedſyda Dura dźakowaſche ſo k. rěčnikej a k poczeſcźenju poſtarnyhu pſchitomni ſe ſtoku. Na to ſpěwachu: „Schto radoſcź rjeńſchu daiwa“ a potom: „Odźe ſtatok mój“ hu ſaſnjeſene. Po offiſcźielnym ſkónczenju ſchromadźiny, wjeczor we 8 hodź. ſabawjachu naſ naſche knjeſny a naſchi młodſi hoſeſo ſ mnohimi ſpěwami. Knjeſna Kruſiz pſchednjeſe też nēkotre ſola a ſchtoſ jara ſajimawjaſche. Wo běſe mjes nimi jedyn ſpěw we originalnej cźeſkej rěcźi — ſlawa tobołła ſim wſchitkim, kiž ſu tudy ſbohu ſtu[illegible] a nam tajku rjanu ſabawu pſchihotowali. Stari a m[illegible] ſu ſo pſchi tym ſaſnjeſelili. Pe.

S Bo[illegible] Sańdźenim pōndźelu wopyta knjes miniſter dr. Kaiſer ſ pſchewodom knjeſow miniſterialneho rady dra. Weinholda a wyſchſcheho ſchulſkeho radu prof. Krala naſchu ſchulu. Knjeſa pſchipoſłuchachu ſchromadźenu roſwuczowanju elementarneje ſtadowanje a wotjēdźechu na to ſaſo do Budyſchina.

S **Semitz.** K naſchej wcźerawſchej powěſcźi, jo je cźeſ muſjeſkeho pſchejēſł, dodamy hiſcźeze, jo je morjeny 28-letny dźěłacź na Piſkopicach tworownym dwórniſchcźu, Max Heide. Wón ſchtwórk rano 1/26 hodź. do tworowego cźaſa ſaběža, kiž jemu hnydom hłowu wottorhny. Njeje hiſcźe ſwěſcźene, ſchto je Heidu pohnało, bohdi žiwjenje wjacź abo hacź je jemu duchownje mēſchto ſwadźiło. Heida běſche ſo hakle pſched pjeć njedźelemi wożenił.

S **Kutez.** Po wobſtamknjenju Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je po nowym ſmērſtim porjedże ſe 6. 8. 1928 privatuſ knjes Wjedrich Maks Gretſchel we Wóſporcu ſa ſmērza ſa Kotezy ſ knjeſim dworom pomjenowany.

S **Lubija.** Wo njedoſtatkach na bydleńſach w mēſcze Lubiju poda ſtatiſtika mēſchčańſkeje rady bliſcźe wuſnamjenjeſe. Bydlenje pytazych je 696 wożobow do ſtoźmow ſapiſanych.

S **Kamjenza.** Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo jako hóuſwinſta dohladowarſka wyſchnoſcź je ſ dowolnoſcźu hoſpodarſkeho miniſterſtwa ſchiſtanſki cźaſ ſa ſajazy we wokrjeſu Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ja tuto hóuſwinſke lēto hacź do 31. oktobra podpiſchilo. Pětazjkan ſmědźa ſo ſajazy hakle wot ſpoczatka novembra tſiſcź.

S **Delnjeho Wujeźda.** Funtje njedźelu ſo pola naſ žnjowy dźakny ſwjedźeń ſwjeźi. Sſerbſke towarſtwo „Starodka“ na herbſtich kemſchach žnjowe khěrluſche ſaſpěwa. Saiſdźenu njedźelu běſche žnjowy dźakny ſwjedźeń we Schēpichczach, kotryž běchu w Klawej Korejni ſwjeźili. — Pſchichodnu pōndźelu naſche ſchulſke dźěći ſwoje próſdninu naſtupja a budźa potom ſwojim ſtarſchim na polu dźěłacź pomhacź. — Wonu, zeleſnjſki. wāſt, kiſch naſchej wſy twarja, kotryž dyrbi k 30. nowembrej hotowy być. Twar wuwjedźe Sſrjedźoněmſka worzlowa twórnja w Lauchhammer. Zuiy dźěłacźerjo a też naſchi ſ wokoliny na nim dźěłaja. Stary möſt je hižom ſwottorhany a nětko ſapoczmu nowy twarjeć. Stary möſt ſe bohdźerjany, dokelž hižom tak dołho wobſteji, kaž żeleſniza jēdźi. Nětko żeleſniza jenoż po tom hrubim moſeje jēdźi, kotryž je ſo 1918 nawjeſ. Dokelž żeleſniza po dwēmaj kolijomaj jēdźeſche, ſu nowe muſne wubihadło natwarili. — Pola naſ ſo też wjele twari. Knjes pjekarſki miſchtr Sſykora je nowy wobkhodny dom natwarił, kotryž ſa dwě njedźeli wotewri. Jón je rjenje natwarita Wojerowſka twarſka firma Müller. Pſchedu na hału ſtej wulkej wukkadnej wokuje a hrjedza

Načinjenja za symjo
pola firmy
Erich Winter
Bratr Miersch nasl.
w Budyšinje
na Žitnych wikach 30

Čěridne rjemjenje

z dobreje kože, wósk za pasy, mašinski tuk, moterske a mašinske woltje, tuk za wozy, kopyta a kožu
poručuje tunjo w znatej kajkosći
Otto Büttner
(mějićel S. Laskowski)
w Budyšinje na Htown. torhošću 9

Kožuchowy dom Weidlich w Halštrowje

poskićuje lětsa za kožuchi za serbske žony nowy wobsadk
bobr (Biber)
najrjeńše a najlěpše, štož so scyła hodźi poskićić
za 428.— hr. a 520.— hr.

Dale namakaće wulki, derje wuběrany skład wšěch wobsadkow kaž Skunks, praweho a barbjeneho, amerikanskeho oposum w štyri wšelakich barbach, tkhór-skunks, walaby, prawy skunks w pjeć wšelakich kajkosćach

Bobr
wulkomu wobsadk za ženj. kožuchi

Wulke poskićenje kožanych podšićow!

Moje prěnjotne wuběrki rukuja za najlěpšu kajkosć, moje wulke nakupowanja za tunje płaćizny
Žonjace a mužace kožuchi po měrje z rukowanjom zo derje sedža
Prošu, wobhladajće sebi mój skład pola knjeni Hokowej
w Budyšinje na Cyrkwinskim naměsće.

Centrifuga 1
répukraj. mašina
frawuręz. mašina
2 PS cicklr. motor
ma tunjo na předań
Hosćenc w Lejnje
pola Khróšća

Prošu čisło
268
jeli maće mały nawěsk
do „Serbskich Nowin"

Njekupuje cuzy „kalendry!"

Waš swěrny
přećel
„Předźenak"
so hižo
škórnje
wobuwa
na puć
do Serbow

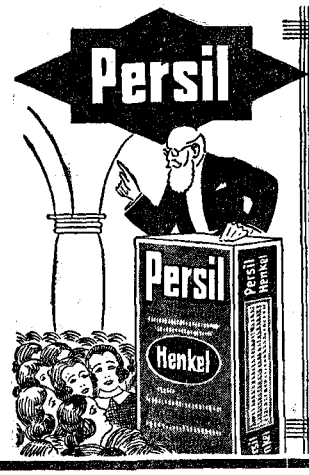

Njedocpěta kajkosć

to je tajomstwo wulkeho wuspěcha, kiž je sebi Persil dobył a jenož přez tutón wuspěch je wón tak rozšěrjeny! Wězo, poskićuja Wam druhdy něšto, štož ma „runje tak dobre" abo snadź „lěpše hač Persil" być. Njedajće so zaslepić: Persil je najdospołniše płokadło, kiž móžeće sebi myslić, njeje lěpšeho!

HENKO, Henkelec płokacy a běleński soda
tóńe srědk k namoćenju, njepřetrjecheny za šaty a do domu.

Do Budyšina přišeđši zetkujeny so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pjećwa / ježdny lód
štomowe tykancy / šokoladu
Wosebitosć: Torty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor koncert

Česćenym wobydlerjam w Zejicach a wokolinje wozjewjam, zo smy
hosćenc w Zejicach
wotnajałoj ◆ Budźemoj so stajnje prócować, česć. hosćam najl. jědże a napoje poskić. a prosym wo dobroćiwu podpjeru ◆ Z počesćowanjom
Richard Vöikel a mandźelska
Njedźelu 30. 9. a pónđelu 1. 10.
swjedźeń začehnjenja
Sobotu 29. 9.: **swinjorězanje**

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaz. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,50 hr.

Najl. Elderski
tučny twarožk 20%
9 puntow = 6.30 hr. franko
DampfkäsefabrikRendsburg

Čuće nohi
noša
Chasalla-stupnje
z wutyk. pódšemi a załožkami
Heinrich Mohr
w Budyšinje
při Žitnych wikach
rózk Kěžorskeje dróhi

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje zap. dr. z wobmj. ruk.

Wagon emalje je dóšoł

a poskićamy našim sobustawam cyle wosebje

boł (Eimer), šěry, 28 cm	0.95 hr.
wany, šěre	1.35 hr.

Horncy w sadźbach wosebje tunjo

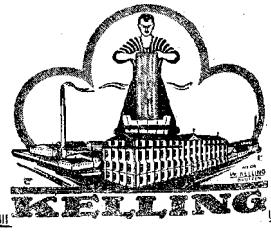

płoka a nacahuje
při kedźbliwym wobhladźenju
spěšnje a tunjo
gardiny
přikrywy na blido
pyšeńske a sačkowane přikrywy
wšěch družin.
Najlěpša forma a apretura.
Samsne přiwzamja:
w Budyšinje na Kěžorskej dróży čo. 6 telef. 3052
na Přišečanskej dróży 10
w Khočebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej dróży čo. 4
we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży čo. 26

Podšite kholowy za mužow, žony a dźěći
Normalne šaty, makowe šaty z plyšowym podšićom / **Strykow. lacy** za mužow
Žonjace jaki / Klubowe lacy, nohajcy za mužow a žony
w znatej dobrej kajkosći po najtuńšich płaćiznach
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Zuntrknej Lawskej hasy
K hermankej w Rakecach stan při zaplótowanym Albertowym dubom!

Dobromělska pokazka.
Stóž tutu dobromělsku pokazku při nakupowanju předpołoži, dostanje 5% rabata
S. N. 29. 9. 28 **Ernst Jordanec wud.**

Warnowanje

Warnuju před rozšěrjenjom njewěrnosćow kiž so wo mni a knjeni Hany Měrsowej rodź. Handrikec w Rakojdach powjedaja, dokelž přećiwo kóždemu sudniscy zakroču.

Arnošt Nowotnik

K hermankej w Rakecach

poručuju najlěpše **škórnje do dźěła a stupnje** we wulkim wubjerku
Hermann Zaunick w Rakecach
na Hłownej dróży 136

Dr. med. Wünsche

žonjacy lěkař, w Budyšinje
Rěčne hodźiny **přepołožene** na Hošćansku hasu čo. **21** II (nowotwar khorobneje kasy).
Wšědne dny 12—1, 3—5
sobotu 10—12, 3—5
srjedu popołdnju žana rěčna hodźina
Bydlenje a privatna klinika: **Röntgen-wustaw**
na Jurjowej hasy 8

přiloha k čisłu 229 **SERBSKE NOWINY** sobotu, 29. septembra 1928

Koncert Donskich kozakow w Krónje.

W Budyšinje, 27. póžnjeńca 1927.

Schtóž je hdy tutón zwětažławny rusti thór žiwjichał, je pschewsatny wot wulkotneho sacžišćeńca, toho pschima a jima snutskownje a njeda tak lohko žo směrowacj. To je zyle wobzebite spěwne wumělstwo, čiž tucji Sslowjenjo pěstuja, čiž je wurostło na primitiwnej podkožu ludoweje, burskeje hudźby, snadobnjena psches hacž dotal njeznatemu hłuboke sacžuce a phänomenalnu techniku. Mjes wschelakimi rustimi ludowymi thórami, kotrež po swěcže wokoło cžahaja, steja **Donjay kozakojo na prěnim mjeńcu**. Też Kubanjay kozakojo a Wukrajinšti thór maja jara dobre mjeno we hudźbnym swěcže. Napschećžo tutymaj thóromaj je spěw Donšich kozakow hudźbnej bóle pschedžełany a też nježnischi we swojich zuničh hłoscach. Se swojim dirigentom Sergejom Jarowom su hižo nimale we wschěch dźělach swěta pobyli, hdyž je běła kultura ſ domom. Też do Ameriki donjeschu swoje wumělstwo a žnjejachu tam njewschědnu sławu.

Tak też wječera w Budyschinje. W běhu lěta su naschu Łužicu hižo schtyri króć wopytali a tóždy ras bě pschepołnjena žurla wobschěrneje „Krony". Hudźbnik a też lajik njemóže so na nich napoštuchacj. W połnych akordach wscho klinčzi a ſynčzi, spěw ſnoschuje so do njedoscžehnjenych wyschin a wobschěrna žurla wudalokoscži so ſ Božemu domej.

Tucji wumělcy spěwaja wo domisnje, ſ kotrejež buchu wuhnacji, a ſ jich hłosow wuklinčzuje wscho, schtóž bě jim nědhy wuras žiwjenja. Njeschtónczna pusta, njeſmjerne runiny, hdyž we njewobmjesowanej wjeselokoscži njewusłyšenej zwobadže hrajachu a jěchachu w dźiwnym spěchu. Na zunich wjeczorach saho w cžichej wjeſaj. Tu klinča jich leſne spěwy kaž nježne scheptanje, čiž nocha wjeczornu idyllu pschi wjeſnej ſtudnicžaj kaſnjcž, hraja do nježnych hałokow so błyschcžatnch bréſow. A nadobo soho hrimaja kaž nałetne wětry, čiž so po njeſmjerných runinach honja a ſhubja so wospjet w njewobmjesowanej dolinje. Tajki je spěwny karakter tutych wobhnadženych spěwarjow, kotříž podarmo swojeho runjeca na swěcže pytaja. To je hudźba tak elementarna, wulkotna, naturska, kaž móže ju jenož lud wukonjecj, čiž je wschěmi nitkami wiša hłuboke na macžerzay semi. Hdyž swoje połne regiſtry wuczahnu, sjednoczuje so pschirodźinstwo ſ wumělſtwom.

Jich wschitkich pschewažaze mischtrſtwo, hacž do najſnadnischeho pschewjedzene ſwucžowanje — kóždy dźeń so wuwucžuja a spěwaja — a k tomu tutón bohaty hłosny material, čiž je so wšo hakle po cžasu wutworił, wupokoja spěwny ſkutk w najwyschischej dokonjanoſcži.

Ssergej Jarow, tutón maly, njenahladny dirigent, ma swojich ludźi na woteschżu, kaž lědy žadyn druhi. Taka pschikkadna dźiwiplina, wot kotrejež móža mnohi něschto nawukneſ. Jeho ſ krótka wotmérjene pohiby, druhdy jenoż ſ wocžomaj, wodźa hłosy. Pod jeho wjedźenjtwom ſdruži so ſynk se ſynkom a wutwori dom tonow, hdyž ani kamjenja njepobrachuje, wscho kaž do jeneje formy ſlate.

Dodźiwacj so njemóžeſch, kak wyſoko a hluboko hłosy ſahaja. Tute cžłowjeſke pischcžele nimaja jenoż ſwoju „vox humana", ale też ſwoju „vox angelica", we wyſokim ſalſacže čiž so husto žónſtim hłosam runa a tak so cži druhdy měſchany thór pyeż ſba. A potom saho tamne hrimotaze baſy, so so ſtoro ſemja tſchaſe. W ruſtim ſpěwje maja ſwoju najwjetſchu móc, postupuja do hłubin, ſtoro wérje njepodobneje. Baſu dźěn pola Rußow naſyniſche ſtrona a ſpěwaja, kaž so mi praješe, hacž do kontra-as.

Pózńjenc w přirodze.

Dže ke tónzej. Wotewrjene drje su hischcže tyłaſy kwěcžinowych kelušchkow, ale jenož malo bywa roſtlinow, kotrež hakle nětko w naſyniſtim cžaſu ſnowa ſakcžewaju. S hórčich korjenjow (Enzian, Gentiana lutea) rosniwa módry tučny žoldkowy korjeń ſo na pjecź roſcžeſcžepjenych dołhoſchlipatych podſtalkach ſwoju jenokotpjeſchkatu, ſwónczo-kjeſnuchojtu kwětku ſe ſwojej roſwjeczenej kronu. Jenož ſrědka ſeſkawaſch ſo ſ tutej naſyniſtej kwětku a byrdiſch ſo wjeſelicź, ſo je, kaž wſchitke hórčekorjenjowe druzyny, pod ſchkit ſtajena. Do tuteje ſwójby ſtuſcha dospała też hiſchcže wjele ſtote ſelo (Tauſendguldenkraut, Erythraea centauxium), čiž hiſchcže w ſeptembru kčeſe. Na ſtónczných leſnych kuſach a w lekkach nječe tole „Symnicže ſelo" žadne. W ſtarem lékarſkim wumělſtwje ſe ſelami je wuſnamne měſtno mało, kaž cžinjeſche je wjele ſtota hódne. Cžaj ſ kwětkow nałožowachu pſchecžiwo zahnjapalenju a žoldkowym bolosczam, pſchecžiwo ſaſlinjenju a ſatyhanju, k połěpſchenju žołdcžkowo a k pobyłnjenju žołdka. Słowa pſchecžiſtanje bolecź a cžłowjeł dostanje apetit, jeho móz ſaczěri ſymnizu a wuprawi kaženja krwe. Stwjerdznjenje phluzow a kamjenje w žiwocže ſo ſ picžom wjeſeſtoteho ſela ſaczěrja. S pohonom a njedom ſmješchane wołoſaje duſchaty kaſchel, je želbi ju měſchane pijachu jo dla wotſtronjenja njecžiſtotow kože a jdnwjenjow. S błym wiom ſwarjene wuživachu požadane ſelo k pobyłnjenju myſchkow. Pschecžeſel pſchirody ſmješe w tutych naſyniſkich dniach pſchileżnoſcź, mnohe kwětki-ſeſtaſeńki (Körbchen blüher) wobdźiwacj, a błędofiałkowe kwětki hórkich korjenjow na kukach wobdźiwacj. Hiſchcže nětkotraſkuſi kwětka kčeſwa ſe ſnjeża, ale dże ke tónzej. Niż pſchedołho hižo a budże po kraſnoſcži kwětkow pod hokum njebjom. mjes tym ſo je na ſahrodach mózno aſterki a juriny a hiſchcže nětkotruſkuli druhu kraſnoſcź wobladacj. Pomałku pſchihotuje ſo pſchiroda na ſnmu, wotmjetuje njetrěbnu pſchecžeću a pſchetriebane a nawjeduje ſiwiny do pſchesymowacych dźělow, tak dołoko hacž njeje dohaſnacych ſiwinow ſa nowe ſiwjenje do ſymnjenjow datych. Dże ke tónzej. Wo tom njeſmě też ani cžaſto wobſedźowane druhe kčenje nětkotrych roſtlinow ſebacź. Kaj dożiwimy lěto wot lěta. Wſchitko pſchihotuje ſo na ſymnu, ſo by ſ njeſcžekanu nałecžu hotowe było.

Nazuma.

(Wobras ſe wšy.)

Bóh luby Knjeſ — tak mohł rjec — ma ſchtyrjoch wulkich wumělcow ſ ruzy, čiž dyrbja tu deleka na ſemi ſwój talent pokazacź. Nałecžo, lecžo, naſyma a ſyma tucji rěka-ju. A tóžde lěto dawa jim zyku hromadu hornczkow ſe barbu ſobu. „Rozdźělcže ſo do barbow, dyrbja zyłe lěto dołoſahnycź!"

Najprjedy ſo nałecžo hornczkow mozuje. Temu ſo derje rěcži, hornczki hiſchcže ſu wſchitke połne a ſ druha je połſedni ſ wumělcom lońſcheho lěta, njemuſy ſyma, wſcho ſ běłej ſakładnej barbu pſchebarbił. Ta hodži ſo ſa wokomik hinak wobarbicź. Jenož niż w najwyſchſchich horach, kajkiž tu w naſchej Łužicy wěſo nimamy. Dokelž tam je ſyma ſwój prěni płaz jim na hłowu ſidnyła. Pſchcžeo ſaſy a ſaſy je ſo nacžahnyła a napołſedk ſwój barbjenju wuſchmórała. Tam wěſo ſo nałecžo dołho njendźěra. Na něſtorych blackach ſyła niczo njebarbi, wostaji, kaž je to ſyma ſcžiniła. Ale druhdże, dawa jemu ſort. To cži płaza jemu barbu na druhu. Sſo błyſchcžicź a pſcžanicź dyrbi ſo wſcho. S barbu na kwětkach njeſutuje.

A wječerjedź pólneho dźela wosſmje jemu kčeſo barbjenz ſ ruki a cžini dale. Dołho njetraje a lubjo ſo dohladaja, ſo tej do hornczkow hrabа a ſo ma hinajſchi błódź. Sa tak rejate barby njeje a ryjedy hacž ſo dobladaſch, je wſcho hinak błarbaka, bóle dobzytne, ſtalische, błóncznite.

A nětko pſchihdże najſmna a dże potakacž, ſo tež nęſchto ſamóże. Wosmje barbjenz do ruki, ſhladuje do hornczkow a dreapa ſo ſa wuſchomaj. Ow ty mój lubы bożiczko, tu je dobra rada droha. Mój jejdrko, ſchtoha dyrbi ſ toho naſtacź. Hornczki ſu ſkoro wſche próſdne. A wulicžene, runje te najrjeńſche barby ſu wotmokane. Cžerwjeneje, żołtieje, brunеje a druheho droha, ſchtoż njeje tamnemaj kriſemnaj pſchiſtrjata, teho je pſchcže tu doſcź. Schto dyrbi wón nětko ſ tym ſapocžinacź, hej? Móże ſo jenoż błamowacź. Khiba budże jemu naſch ſerbſki molek k radże? Tamle połny hornczk ſnehowene barby njecha natorhnyjeſ, tón dże tola ſymnje ſkhowacź. Nó, dołhe pſchemyſłowanje niczo njeponiha, tu rěka ſkóncznije ſapocžinacź. Nadobo bíha ſo w naſymnje jeje wumělſka žiła. S połnych hornczkow nęſchto wotbacź. To ſo ſandy kumſch njeje. Kaj pola hoſpoſy. Ale ſ boſchkrabkow nęſchto wumjeſcź, to tak lokke njeje. Tohodła pak kruczje do dźěła! Pokłaſcź dże, ſo móże ſ małymi ſrědkami a ſbytkami wobrazy ſhotowicź, kotrež druhe na rjanoſci a pikanoſci pſchetrjechuja. A tak ſapocžina. Bjerje najwótriſche barby a pichebarbi ſchtomy a kčežki. Khójmy a ſchmrěli woſtaſi hiſchcže ſelene, tam a ſem hiſchcže ſeſ druhe ſchtomy, dokelž na to waſchnje wuſſchěhuja ſo wot druh'ch a wukałaja jich. Nę, tajſale pyta, japnoſcź a kraſnoſcź, tajſele krinkolenje, błyſkotanje a ſyboleńje! Haj, haj — naſyma je wulki ženij, kajſiž podarmo na ſwěcže pytaſch. S barbami, ſ kotrymiž pſchedkhodnilaj nicžo ſapocžinacź niewědźeſchtaj a njeſwěrjechtaj, ſ tymi je zyku ſwórbu wobkuſtlała. Naſyma njeroſemi jenoż wulkotnje malowacź, nę, je doſcź pſchekłepana: ſroſemi ſwoje wobrazy też ludźom — preſentowacź, ſo maja ſajim na nich, ſo wopraſndże wocži wocžnjeja a klepi w pſchirodże njeběhaja a ſe ſnjeż ſwitrołna na tym ſo wjeſkela. Kóždy wjeczor pſchego ſaſſche a kóžde rano ſtajnje połdźicžo wotwalaje a ſapakuje ſwoje wěſy. A tak kedźkolinje to cžini! Najpriódy ſalwali wſcho do cžeſkeje žiđźaneje mhły a potom hakle wupſchesterje ſwój wulki cžorny płaſcheż. A rano dha ludźom hacž do dopołdniſchich hodźin cžakacź, prjedy hacž ſwój mhłohatny ſchlemjeſ wotewſa. To děn je tón wažny effekt. Schtoż hakle na króſke hodźinki k widźenju dostaniejſch, na to ſo dwójzy a trójzy wjeſelijſch, kaj naiwożenja na ſwoju njewjeſtu. Cžim bóle ſej to potom waſiſch. Sapka, hdyž je to tajſi kraſny wobras. Mój jejmierſch nę, kaž ſo wſcho wjeſeli. Hdyž takle dopołdnja wokoło dźeſaczich zyły ſchlemjeſ wotſbehuje a ſtónczo rjenje ſaſmrěcži. Kaž połłocžane wſcho wokoło naſ. Tele błyſchcžate hona, tele pſchekraſne barby — njebjo. Ležſ! Pola je ſwojimi brunymi błakami, ſ hnójnymi hromadkami, běrnjami, měchami a mnohimi ſapſchahanmi, je cžakazmi ſajazami a kurotami a ſa nimi nóžkowazy hajniſ ſ ſpom. čiž

Serbska Dječada.

Na kříznach a kolanczijł.

Wěnčk wosobinskich dopomnjećow nawił k pjećdźesaćinam stareho přećela

Jan' Serbin.

Za lěsom steji za čichim skhowana mała delanska wjeska — Pěskecy. Hdyž Horjenjo přez Smječkecy dele do Delan hladaju, widźa, kak dwaj mócnaj dubaj přez wjerški druhich štomow sahataj. Swoju hłowu zběhataj jako hobraj nad lěsom, z horda hladajo do Serbow. „Stóž z was wbohich stworjenčkow k našimaj nohomaj je telko lět stary kaž mój!" tak zezda so mi njedawno šepot jeju liśeńa, hdyž pod nimaj stejachmy. Takle so prašeju šumitaj traš leju wjeśkaj, hdyž wichor zahowri a lěsnym štomam do wlosow zajédże. Nic dźesatki, ně, stotki lět su přešłe po serbskim kraju, a wonaj tu běštaj. Štó pomni jeju młodosć? Kaž mócnaj pućnikaj a strażnikaj stejitaj na hórcy před Pěskecami.

Bižo hdyž běch šulski hólčec a my khodźachmy we črjódkach do luhowskeho lěsa holanske jahody šćipać, rěkaše: „Widźiš-li tamle za tymi dubami su Pěskecy!" Ale za młode lěta do Pěskec ženje dóšoł njejsym. Hakle loni pobych tam prěni króć a lětsa dwójcy: loni na kwasu a lětsa na kolanczi a potom zaso po Różeńčanskim swjedźenju.

W tutej idyliskej wjesecy narodźi so 1. žnjeńca młodymaj mandźelskimaj prěni syn. Wězo, k wulkej radości swojeju staršeju! Wosebitu radość pak načini mały pryne maćerńcmu nanej a nanowej maćeri, dokelž stary nan bu prěni króć z dźědom a stara mać prěni króć z wowku. Druhaj dźěd a wowka staj hižo na prawdźe Božej. — A tak so też samo rozumi, zo wuprosyšłaj zbožownaj staršej lubeho dźěda za kmóta a lubu wowku za kmótru, zo bychu zwjazki čim nutrniše było — z jeju małym wnučkom.

Samo na sebi wězo tutón podawk ničo njewšědneho njeje a budże sćežka koho tak jara zajimać kaž runje nana a mać, dźěda a wowku. Khiba zo moja stawiznička našich swěrnych serbskich čitarjow tohodla snadź rozraduje, zo je so tón mały pachołk narodźił jako mały Serb a, da-li Bóh, wotrosće strowy a čiły k spomoženju serbskeho ludu. A też to njeje cyle pódlanska wěc w našim njedobrym času, zo je wušoł z čcsneho mandźelstwa: to je wjele winojte! Ničo mje njeje na lońším kwasu tak zwjeseliło hač hdyž njewjesćiny nan — nětko stary Hodankec dźěd — praješe: „Radlubje sym młodymaj kwas wuhotował, wšako staj z česću wobkhadźowałoj lěta dołho a po česći staj so bralo!." — Bohu dźakowano, zo tomu tak! Na tajke kwasy a křizna dźeš ze spokojnej wutrobu a rady so zawjeseliš a rady też sobuswjećiš.

Tola moja stawiznička ma być prěnja njezapomnička do mojeho wěnčka dopomnjećow, kiž poswjećam k pjećdźesaćinam swojeho stareho swěrneho přećela, wjeledostojneho knjeza fararja Jurja Delana we Baćonju. Sym drje so trochu zapozdźił, dokelž je hižo 6. žnjeńca swoje abrahaminy woswjećił. Tola to ničo nješkodźi: wšako swěrna myslička — wěcny, haj wěcny pomjatk ma!

Na křiznach a kolanczi pak sym woprawdźe na swojeho přećela spominał, kaž to hnydom wupowědam. Ale moja stawiznička ma też dobry zwisk ze žiwjenjom našeho wosławjenca.

Přede mnu leži pohladnička z postrowom z Khróšćic, čisłowana z 30. prażnika 1898. A čitam na njej tole: „K wopomnjeću na dwoje křizna: Delanec Jurij, Jurij Hejduška, Hana Kralec, kmótra pola Sěrcec we Miločicach. — Katržinka Brylec, kmótra, Mikławš Hěblak, wuj a B . . . ec Jan."

Potajkim před třicyćimi lětami smój jako młodaj studentaj z lubymi přećelemi hromadźe kmótřiloj a w Khróšćicach so wjeselilo, zo smy zaso dweju Serbow wot swj. křćeńcy přinjesli „k wuzitku serbskeho luda". A radostne běchu to hodźinki tehdom při kolanczi. Njech też studenća njejsu bohačkojo, prěni króć z kmótom być wšak radlubje chcedźa, wosebje mój, hdyž tajki připad prěnjeho kmótřiſtwa naju tehdy hromadu zwjedże. A připad je chcył, zo po třiceći lětach du zaso swojemu mótowemu hólčkej na křćizna a kolańciju do Njebjelčic a do Pěskec.

Z wowku bu mjenujcy też nimo młodeho wuja ze Kukowa moja luba mandźelska za kmótru wuprčena a česćene kmótřistwo chcyše na Kukow wokoło do Pěskec po nowonarodźeńca jěć. W šesćich běše Njebjelčanski kjeż farař křćenje postajił. Tuž přijěwši hižo připołdnju do ródneje swoje wjesy mějachmy dosć khwile powobjedować, wodychnyć a pobjesadować. Potom přińdże Bratřikee hotowarńica, knjeżna Wićazec, lubu wowku za kmótru zwuhotować. To je tajki dobry serbski nałožk, zo naše swobodne knježničeki khodźa jako družki a naše česćene maćerje a knjenje hospozy we swojej rjanej swatočnej narodnej drasće kmótřić. Wutroba so ći smšwa, hdyž tajku młodu holcu jako družku, abo też serbsku žónsku jako slónku abo kmótru před sobu stejo widźiš. A tale „naša serbska wowka" — nichtó njech mi tola božedlaće za zło njeměj, zo ju tule takle zjawnje tituluju a wo njej pisam, wšak my swěrni Serbja sebi wšitcy wot wutroby ważimy, zo su naše serbske dźowki, maćerje a wowki hišće ze swojej narodnej drastu tak do česće! — je wam wot luteho zboża a swjatočneje drasty wo cyły dźesatk młóđża. Jako by sc za te štyri lěta, hdźež w Budyšinje posledni króć jako kmótra při swj. křćenicy za swoju mótku wěru wuznawaše, docyła njepřeměniła! Hlejće, hlejće, wy młode Serbow holiča a wy serbske maćerje, kak was ródna drasta wokrasnja, womłodźa, wozboža: w česći sebi ju dźeržće a wukhowajće!

Wostajiwši cyłu kmótřacu towaršnosć Wudworjanskemu automějićelej na starosći, nastajich so sam na puć do Njebjelčic. Tajka njewuprajna žadosć mje přewza, nešto hodźinkow sam pobyć, z dušu rozpominać a z pomjatkom wopominać tón zbóžny dawny čas dźěćatstwa a młodych lět. K tomu też wabješe cyła wokolina — wuzša domizna. —

(Pokračowanje sćěhuje.)

potom sa nimi zhlédži. Na kukach pižane sladka howjadkow a pluskotate rěčži! A wjesela je žiwojimi chichcatymi tžechami, wotkmani a murjeni. Runje postupuje kur s pjekarskeho wuhnja. Na polach běrny sběrazy ludžo a na wžy a na puczach huby, koły a dźěži, na dubach spěšne wjewjerczki. Pschi twarjenjach žmělkotate winowe kiče, na woknach cžerwjene turkowske bobliny, banje, jabluka, późnjelne kwětki se sahrody. A pschezo sahy tute wjelebarbyte liszo.

Tola jedyn zmylk zčini luba nasyna. We žiwojej sahorjenosczi płoza pschewjesele a pschetolsto te barby. A dołho njetraje, dha yoczina wschu wotpadowacz. So žo hižo nozy tak dołho a symna sababiuje, schkodnje stónczinje žiwojenu wobrasej hama. A pryedy hacz žo dohlada, runja žo wschu starej schérej scženje. Jeje hornczki žu wschě próżdne a se jeje wunnikssiwom je ke kónzej. We jenym namaka hischcze někaste žyssly seleneje barby a swjeskekostcžu wobarbi někotre pola selene. Ale pschekhšts je wschu. Podarmo pschikhadżeja ludžo a proschu wo kuk zjaneje barby sa kwětki na rowach. Nima ničo wiazy, dyrbja žej s papjery kwětki dźělacz. A hdyž potom na symjernej njedżeli na kérchowach wschu tutu pykhu widżi, kotrež njeje s jeho barbjenicze, kotrež žu žej ludžo rami pschiprawili, dha wešcha hłowu. Schloha hischcze tu chzu? Jeje pschedkhadnikaj, naležco a lěczo, njeistaj barbjenj na stronu położiłoj a dyrbi někto sastacz a dórsy so roskhownowacz, kaž Luby wot Lubeje. Zakonjne to.

Njeje dha zjany, wulkotny a pschemóżacy wobras molowata? Wobras wo bycžu a sandżenoscži? Bjes teho so by dopuka? Njeje tak žiwój samoh doapka? A wopraudże, może se spokojnoscžu na žiwój wobras shladowacz. Bjes poroka! Spodsitmnje! Tróschku jasnischo móżecze motiw wo mrěcžu" wumrakwej. Ale s czim? Barba je tola wschu. Dha wosmje nasymn wětsi, desche z symna a rostschahkuje a seschwika bjes nikotreje zyku krajinu, tak dołho, doniż stónczinje wschu njesprostnje.

A wokrjedż teho, hdyż spokojnje žiwój wobras wobhladuje, klepa ži hotra symna na ramjo, so by wotstupika. Cžinješ to rad. Je dżen žiwoje dożpěka.

Proces přeciwo Bergmannej.

(Pokračowanje.)

Sérjedu s prozesom pschećiwo Bergmannej w Barlinje-Moabicze pokračowachu. Pschitpożlucharjo žo se žyłami do žudnitsteje sale cžischczacžu, mjes kotrymiż běsche wjele Bergmannowych wěricželow. S wožebitej napjatoscžu wocžakowachu.

Bergmannowe wotkryzje wo žwojich juristiskich radżiczelach.

Wobstorženy Bergmann też hnydom pschida, so je mózno, so je rěczník Folenberg jemu radu podawał, dokelż je wschędnje do jeho wobkhoda pschischoł. Je pak po Bergmannowemu twdawanju też rěcznik Fryz Meyer bycz mohł, kiż je kóżde **popokazo do Bergmannoweje pżiłacznje** pschischoł a kotrehoż bu zyła pósta pschedpokożena. Jako žo potom Bergmann dale na to powoła, so je žo wjele wożobow s wikowarstwa a industrije se žwojimi pjenjesami na jeho wobkhodże wobdżełiło, namołwi jeho rěcznik dr. Kiee, so by ji ch mjenował. Bergmann mjeńesche pak pjeza jenoż mało mjenow we hłowje. Mjes pjenjeżhdawarjemi běchu mjes druhimi też generalny direktor Zubanskeje zigaretoweje fabriki w Mnichowje, kommerzijelni rada Nagel, generalnydirektor Horchjeje automobiloweje firmy Emmerich Friedemann, rycžerkubleř s Löwenfeld a mějiżel druheje wulkeje zigaretoweje fabriki.

Na to žo pschedżiwa wobstorženeho woprascha, hacz je wón drej. Jacobei zjełał, so pola njeho kapital wusnamnitych wożobow dżela. Bergmann jemu wotmolwi, so fo we tom dożyła njeje rěczało. Tuto wupraienje Bergmannowe wubudżi wożpjet wulke hibanje.

Pschedżiwa fo woprascha: Hdy je Zubanska fabrika pola Waß sastupiła:

Na to wobstorženy Bergmann: 1927.

Pschedżiwa: Sche to drej. Jacobei prajili?

Wobstorženy Bergmann: To je dr. Jacobu pryedy wědżał hacz ja, pschetoż je, jako fo kommerzijelni rada Nagel pola mje napraschowaschе, referenzy podał.

Pschipoldnischa pschestawka.

Popołdnju staji rěcznik dr. Aron namjet, so maju žo wożoby psched żud sjakacz, kiż žu ż Bergmannom sażżużiłe a dobre wużżiwdżenja wo jeho wobkhodże podawałe.

Wobstorženy Bergmann powdżacze dale, so žu wużżiwdżenja tutych prominentnych wożobow po woprawdżitoscži podate byłe, haczrunjez žu je jeho ludżo reklamy dła nabudżeli. Nimale wschitzy wobdżełnizy, kiż běchu pjenjesy sapożożili, dżiwchu bórsy prowisiju sażżużicz a pschiwjedżechu wschitzy žwojich znatych hołu.

Pschedżiwa wobstorženeho dopomni, so je we wobstórbje też winowaty, so je spytał sdacze sdudżicz, so žu pola njeho pjenjesy žyłe wežte, dokelż wschónoscz knihi kontroluje.

Wobstorženy: To też trjechi. Wyschnoscz pruhowaschе je wob tydżeń dwójzy sa kradnjenymi tworami.

Na pschedżiwajenje pschedżiwdy, so je Bergmann jenemu prajił, so by so spodżiwał, by-li wědżał, kak wulke wobkhody žu pola njeho twory sastajże, praji wobstorženy: Ludżom žmy wschelake wěcželi a tuježa s industrije žu to hnydom sa wěrnoscz brali.

Schumjasze žmjecze sdudżicžu žłowa, kiż we wobstórbje ztoja, so je Bergmann na kóżdeho, kiż je měł wobmyślenja, žo žmělkotat žwobżełnitwje a prajił, so ma hižom statyżazy pjenjes jako žwrotam wežte sapożożene.

Rěcznik dr. Frey: Hrabja Schwerin je 400 000 hr. sa žwoje dżěczi sapożożił.

Pschedżiwda: Kak wyżoko fo tute pjenjesy sadanichu?

Wobstorženy: Schwerin pschinjeże tej pjenjesy žwojeje žotry, hrabinki Perponcher, 100 000 hr. a da žebi sa nje prowisiju dacz, najprzedy dosta pjerz, potom schtyri prozenty mježacznje.

Pschedżiwda: Tak je tola w jenym lecze 200 000 hr. dostał?

Na to wobstorženy Bergmann: Hrabja Schwerin je też žwoje zyłe pjenjesy jako dań twon dostał a wyschе teho hischcze 100 000 hriwnow.

Pschedżiwda k wobstorženemu rěczesche, so je jenej wudowje smérnje prajił: „Wy sche pożłednja, kiż pola mje pjenjesy shubi." Wěsce běsche to prawje prajene, dokelż žu hischcze druhy pjenjesy zhubiłe. Tu nasta powschitkownje žmjecži, też wobstorženy Bergmann žo žobu žmějesche.

Pjatk dalsche jednanje.

Přilopk.

*** Sněh w Smólnych horach.** Hižom njedżelu popołdnju padasche w Smólnych horach s deschczom a krupami prěni žněh. Póndżelu dopołdnja běchu hižom pola a łuki s łohkim žněhom pschikhryte. Sněh padasche w hustych płazach.

*** 115 ftólzow tradnyli.** We hłownym hosczenzu na Lipsczanskich wulkowikach žu po něczim 115 ftólzow tradnyli.

*** 102 lěcze stary.** Tele dny žiwjeczi najstarschi muż Němskeje, něhdyschi hłowny wucžeř Gustaw Krawsa we Brosławje pola Hłohowa (Glogau) žwoje 102. narodniny.

*** Roshorjaza hnitwa sa ftóżnikom.** We Wanfriedu nad Werru dżiwsche njesnaty mużżki jězdne koło pschedacz. Jako jeho polizist sadżerża, njesmaj nadobo do njeho tżelecz poczа a s cžołmom psches Werzu pschezo tżelezo cžekny. Na druhim brzoże hrożeche kokoježdnemu z revolwrom, wotetwsa jemu koło a cžekny z nim. Polizija žo s autom sa ftóżnikom puschczi a doscžehny jeho w jenej wży. Dokelż žo polizistoja s revolwrom do njeho měrzachu, žo won ftónczinje pschecžiwjenja wsda. Wo jeho wobżobje polizija nicžo njeshoni.

*** Wulki wohoń w filmowej fabrice.** Póndżelu wudyri we wotcžišczeženi filmoweho towarstwa „Ufa" w Barlinje wohoń a wupschestrě žo rucže, dokelż běsche wożrjedż twarjenja wuschoł. S wulkej nuzu móżeche žo 200 dżěczacžerow, kiż tam dżěłaju, wuthowacz. Hasczenje wohnjoweje woboty běsche dła kużateje pary a wulkeje horzoty jara poczežene. Nastata schkoda je jara wulka.

*** Mordarstwo s maczerneje lubosce.** Srudny podawk sta žo w Karlshorscze pola Barlina. Tam je 48letna Mäthnerowa žwojeho 25letneho žyna Gustawa, kiż s njej w jenej jstwe žpasche, sastrělika. Gustaw Mäthner, kiż běsche hižom raz w hłudnizy, dyrbjeschе žo pórudżelu sażo do hłudnizy podacz, dokelż běchu jeho snowa wrjebinty nadpadowałe. Mäthnerowa je žo žama polizji stajika. Wona pjecza njeje psches wutrobu pschinjesez mohła, so ma fo jeje thory žyn sażo do hłudnizy wrócžicz.

*** Schežez dżěczi žo pschi wohnju sadużyło.** We hydleniu jeneho hórnika pola Kaperberga w Schtyrskej nasta wohoń, jako dżěczacžer a jeho žona doma njeběschtaj. Jako wohnjowa wobora pschikhwatata, namaka tři dżěczi dżěczacžerja, dwě hacz žydom lět stare, sadużchene.

*** Tżjo cżełożranjeni pschi tżelenju w korczinje.** We jenej korczinje w Neukölline žo raš wjecžor hoscžo žwadżicžu. Někotři schkarazy wucžahnychu revolwer a tżelachu do žo. Wuželě běsche, so dyrbjeschе policija tżjoch cżełożranjenych wotwjesez a 8 wożobow sajecz. Dwaj staj straschnje natżelenaj.

*** „Kražin" žo bórzy do Leningrada wrócži.** Lódżamak „Kražin" je žwoje pytanike jězby w pokročnym lodowym morju sastajił a žo bórzy wot tam wrócži. Pomocnemu komitej je lódżamakej porucžił, so by do Leningrada wrócžił.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

17. njedźelu po swj. Trojicy, 30. sept. 1928.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farař Siegemund spowědź a swj. wotkazanje. ½8 hodźin ma farař Berg předowanje, w 11 hodź. farař Große w drastowni kemšenje za ćežkosłyšacych a připołdnju w 12 hodź. předowanje.

W Marijnej-Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Große předowanje.

W Tuchorskej cyrkwi ma wječor w 6 hodź. superintendent Fröhlich wječornu nutrnosć.

Zběrka za Łužiski skutk lubosće.

Póndżelu popołdnju ¼4 hodźin zhromadża so we Naturskim domje při Delnjokinjanskej drózy wosadne žónske towarstwo. — Wutoru pop. ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi modlerska hodźina za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma w evang. towaršewni farař Berg biblisku hodźinu. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma w Tuchorskej cyrkwi superint. Fröhlich bibliski wječor. — Stwórtk pop. w 4 hodź. zeńđże so w evang. towaršewni towarstwo wowkow. — Stwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Große we ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje na dźěćace kemšenje. — Pjatk pop. w 4 hodź. je w Societät Gustav-Adolfske žónske towarstwo. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma w evang. towaršewni farař Siegemund biblisku hodźinu. — Tydźeńsku službu za kŕeńja ma we wobćmaj cyrkwjomaj farař Große.

Z Klukša.

17. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. — Popołdnju ½3 hodźin towaršewo młodych holcow na farje. ¼4 hodźin serbska Boża služba ze spowědźu w Komorowskej šuli.

Z Delnjeho Wujezda.

17. njedźelu po swj. Trojicy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Serbske towarstwo spěwa k žnjowemu dźakownu swjedźenjej.

Autowa čara mjez Budyšinom a Barlom.

Njech so spěwa po hłosu „Integer vitae".

Postkajcže ludžo, dźiwnu powjesć njesu,
W nowinach Sserbskich stejesche na cžornem,
So swjata awto wot někta a stajnje
Budyšcin s Bartom.

Bart, wjednik Sserbow, podhladny bě dotal
Wyschnojcžam, ludżom, schkitarjam sprawnoscže;
Nětko cže swjata s městami wyschschimi
Awtowa cžara.

Na zykym žwěcže njeje to žo stako,
W žanych baikach njeje to bało,
So něhdy awto swjata wulke město
S jenicžkim mužom.

Barto, hdyż cžrjódy ludži s města, se wsy
Pschijědża k Tebi, k Twojim khłódnym lipam,
Wokschewicž duschu, cžeło a schtož maju,
Porjedż jim lubosć.

Lubosć ke kraju narodnem' a rjanem',
Sprawnosć w mysłach napschecžimo bratram,
Smužitosć krutu we wichorach a hrósbach,
nadżiju, žwěru.

A hdyż někto auto swjata Cže se žwětom,
Narodny budżeř lecž pisches žerbste hona.
Twjerdże jedż w žydli, njepschindż pod kolesa.
S wjednikom budż ty.

Pschipółpłane wot jeneho Prußaka, kiż njedź, so je Bart też jena wješ.

Zapóstane.

(Bjez zamołwitosce redakcije.)

„Heimatschwur!"

W Klukšu je we swojim času skutkował serbski farař a wótčinc Korla Bohuwěr Konik, serbski burski syn z Bukec. Bě Imišowy přećel, horliwy Serb, je założił „Misionski Posoł".

Jeho wnuk je z fararjom we Wósporku a z dohom z fararjom Kotečanskeje serbskeje wosady.

Je napisał baseń „Heimatschwur" a ju we zjewił w čisle 38 „Heimatklänge" (přiloha Bautzener Tageblatta).

A što to piše wnuk serbskeho wótčinca, farař serbskeje wosady wo swojej domiznje, wo luźiskich horach?

„. . . . Wie schwillt mein Herz mir vor Wonne,
Denk ich der Väter, die glaubensstark
Euch nahmen als Bollwerk der deutschen Mark,
Bannerträger des Kreuzes!"

Sće-li słyšeli, Serbja? — Bannerträger des Kreuzes — wěsće-li, što to běchu! To běchu ći, kiż pod płašćikom přewobroćenja ke křesćanstwu tajchu chcyćiwosć za cuzej zemju. To běchu ći, kiż dojdu nam přinjesechu kříž, ale kříž w podobje mječa . . .

Ale farař serbskeje wosady, wnuk serbskeho wótčinca jich wukhwaluje!

Što piše dale wo łužiskich honach?

„. . . . treudeutsche Hand
Zu Göttes Segen schuf Ackerland,
Bannerträger des Deutschtums!"

Sće-li słyšeli, Serbja? — „Bannerträger des Deutschtums" — to běchu ći cuzokrajniey, kiż trychž němski rycžeř zasydli na zemi słowjanskeho rólnika, kotrehož bě wuhnał ze swojeho wobsedźenstwa a zatamał k zahubje.

Ale farař serbskeje wosady, wnuk serbskeho wótčinca jim khwalospěw zanjese!

Što piše dale wo łužiskej holi?

„. . . . bang will mein Auge sich feuchten,
Denk ich daran, daß durch Berg und Flur
Und Lausitzer Heide zielt tiefernste Spur
Von fremdem Begehr deutscher Lausitz." —

Što ma to rěkać? „Fremde Begehr deutscher Lausitz!" Chce-li wysokodostojny knjez farař wopraudzić wobnowić staru bajku wo čěskej žadości za Łužicu? Bě mohł sej něšto zajimawšeho wumyslić!

Farař serbskeje wosady, wnuk serbskeho wótčinca skónči swój khwalospěw „němskeje" Łužicy ze słowami:

„Schleicht auch durchs Land fremdvölkisch Begehr,
Dich lassen vom Reiche wir nimmermehr!

Dies schwör'n wir dir, Söhne der Lausitz!"

A z nowa „fremdvölkisch Begehr"! Njech knjez farař so jasniše wusłowi! Zo dże Čecham žadosć za Łužicu, do toho dźensa dźe ani zažrany wšoněme hino ważnje njeweri. Abo ma knjez farař za „fremdvölkisch Begehr" sprawne žadanje serbskeho ludu wo swoje čłowjeske prawa? Tutón nahlad by wězo był wjeršk khrobłošce a wot křesćanskeho měsnika a duchownopastyrja so tajkeho něšto nadźiješi njebychmy!

Skóněnje, njeje-li so knjez farař woprawdże jako ważnje mylił wo tym, što je cuzy žiwjoł we Łužicy — němski abo serbski?

Njech je, kaž chce! Serbski lud dyrbi měć zhonjene wuznaće fararja serbskeje wosady (a wsa ka serbskeho wótčinca) za khrobłe wužadanje sebjetaktnosć . . .

My Serbja chcemy w měrje a pokoju žiwi był ze swojimi němskimi susodami. My dże chcemy zapomnać na krwawnu křiwdu, kiż je so nam stała přez lětstotkami! Ale hdyż so hišće wusławja podćišanjow a wutupjenje połobskich Słowjanow — hańbny skutk před Bohom a čłowjestwom — to tola dyrbimy so raznje přećiwjeć tajkej khrobłosći.

My Serbja chcemy w měrje a pokoju žiwi być ze swojimi němskimi susodami. Pomjenować naše sprawne žadanje „fremdvölkisch Begehr“ (hišće zo strony fararja serbskeje wosady) wěsće njedopomóže k přećelstwu mjez Němcami a Serbami!

Skoda, my Serbja mamy cyle hinaše wopřijećo wo winowatosćach fararja serbskeje wosady. My mamy za to, zo farar jako slědowar bójskeho wučerja Nacarečskeho dyrbi być přećel a skitař běднych, potłóčowanych, steptanych a zacpiwanych! Skoda, tak jara bu zjednana naša dźěsćowska wěra!

„Fremdvölkisch Begehr“ — woprawdźe, w tych słowach tři nješto wěrnosće! Ale my Serbja zrozumimy pod tym snadź nješto druheho dyžli basnik (farar serbskeje wosady a wnuk serbskeho wótčinca), my mamy za „fremdvölkisch Begehr“ a za „tiefernste Spur von fremdem Begehr“ wotpohlad dopomnjeć poslednje powostanki połobskeho Słowjanstwa, nas Łužiskich Serbow!

A my młodźi Serbja njebojazliwje přiwołamy basnikej a jeho přećelam podobneho ducha (fararjej serbskeje wosady a wnukej serbskeho wótčinca) swobodnje po jeho słowach:

„Schleicht auch durchs Land fremdvölkisch Begehr,
Wir lassen vom Wendentum nimmermehr!
Dies schwören wir, Söhne der Lausitz!“

Wohnjoš.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Ludowe žadanje „jatas panzerowaneho tschižaka“.

Sapiśowanšći cząs traje wot 3. hačź do 16. oktobra 1928. Sa tych, kotřiž maju w Budyšchinje prawo šo sapiśaćz, šu sapiśowanšte liśćiny w šnatym wobkhodnym cząšu w Kupnizy na Snutskownej Lawšće hašu 1 po 2 šthod. w małej šali měšchjanom wupokoženе. **Njedźelu je možno šo sapiśaćz wot 10 hačź do 12 hodźin.**

Kóždy, kiž ma prawo šo sapiśaćz, imeše jenoš šwoje mjeno sapiśaćz, niž pak teš mjena šwojich šwójbnych abo druhich wošobom. Sapiśowanšku liśćina ma šo we wšchitkich šwojich dźělach **dopjelnje**, a tak, **šo še cźitaćz hodźi, wupjelnjećz.** Date podpišmo wrócźićz njeje dowolene.

Sapiśanške prawo maju wšchitzy wolerjo do němšćeho šejma, jeli šu na dnju sapiśanja šwoje 20. lěto dopjelnili a šu do hłowneje kartownje sapiśani, kotraž šo šłajnje dale wjedźe, abo šu sapiśanšće wopišmo dostali.

Sapiśanške wopišmo dostanje na namjet kóždy, kiž ma prawo šo sapiśaćz, kiž ja znjty cząs, kiž je k sapiśowanju postajeny, šnjnych pschiczinow šwonka šwojeho bydła pschebywa. Wošobam, kiž šu do hłóšnjeje kartownje města Budyšchina sapiśane, wupiśaju šo sapiśanške wopišma w šnatym wobkhodnym cząšu we wólbnym hamtcźe w Kupnizy po 2 šthodomaj.

Sapowědźeli šo jenemu, kiž ma sapiśanške prawo, šo sapiśaćz, abo niewušłajeli šo jemu sapiśanške wopišmo, šmě šo ertnje abo pišmnje hórschicź.

Kotřiž maju prawo šo sapiśaćz, maju šo wo šwojej wošobje wupokazaćz i pschedpokładnjom wobydleršteho wopišma, narodźeńšteho wopišma, šwójbnje knihi abo druheho hamtšteho wupokasa. Bjes wupokasa šmě šo jenoš tajkim sapiśanje dowolićz, kotřiž šu wošobinšu znaći.

W Budyšchinje, 27. sept. 1928

Měšchćanšta rada — wólbny hamt.

Skónc wiki w Njeswačidle

srjedu, 3. oktobra 1928. **Gmejnska rada**

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. **Maćica Serbska.** Nazymska zhromadźizna budźe srjedu 10. winowca popołdnju ¼3 hodźin we Serbskim Domje. Bliži porjad so hišće wozjewi.

Předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zmjeje wutoru 2. oktobra wječor we 8 hodź. měsačnu zhromadźiznu w Serbskej kofejowni, na to spěwnu pruhu na zali Serbskeho Domu, ke kotrejž so zwučowanje serbskich rejow přizamknje. — Dźensa sobotu wječor ¼8 hodźin je w Serbskej kofejowni prěnja pruha za dźiwadło. Wo wobdźělenje wšitkich prosy **Předsydstwo.**

Dźeżdźanski **„Hromadnik“** ma swoje měsačne posedźenje w oktobru wurjadnje hakle **11.** wječor ½9 hodźin pola Zmija. Hosćo su nam lubje witani. Přednošk: Wodźan. Wšelčizny a namjety.

B. Krawc.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad tow. „Zerja“ spěwa při wěrowanjach w cyrkwi njedźelu 30. sept. a wutoru 2. oktobra. Spěwarjo a spěwarki zeńdu so z dypkom njedźelu 30. sept. pop. ½3 hodźin w cyrkwi w Hrodźišću na khórje a wutoru 2. oktobra pop. ½3 hodź. w starej šuli w Hrodźišću. So prosy, zo njeby žadyn spěwar a žana spěwarka wuwostali.

Předsyda.

Małešcy. Jednota „Sokoł“. Přichodnu njedźelu wukulenje mejskeje žerdźe pola Nymškec w Małešecach. Nimo toho so hišće druhe myta rozdźěla. Započatk kulenja w 12 hodź. Zastup darmo. Prosymy wo bohate wobdźělenje. **Předsydstwo.**

Njebjelčicy. Towaršstwo młodźeńcow za Njebjelčicy a wokolinu wuhotuje njedźelu 30. septembra swój załoženski swjedźeń z dźiwadłom a rejemi. Započatk w 7 hodź. Wšě česćene towaršstwa a přećeljo młodźiny so nanajwutrobnišo přeprošuja.

Wulki Čisk. Jednota „Sokoł“. Přeprošujemy bratrowske jednoty, wosebje Kulowski wokrjes, na naš sokolski swjedźeń njedźelu 7. oktobra. Započatk ½8 hodźin wječor. Zwučować budźe so prostne, kiž so w Budestecach zwučowaše a stare tyčowe. Wo bohate wobdźělenje při zwučowanju prosy

Jednota „Sokoł“ we Wulkim Čisku.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 29. septembra 1928.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1915	100 pólsk. złotych	46,95
1 jendźelski punt	20,332	100 čěskosł. krónow	12,423
100 šwajc. frankow	80,665	100 franc. frankow	16,385

Na **Barlinskej** bursy běšche wikowanje słajne a pschećelne. Kurhy šo powyschowachu. Niedźiwajcy mjeńšichich pschenjenjow wošta tendenca hačź do konca powyschitkownje kruta. Na rentkowych wikach běchu pak kurhy trochu seślabjene.

Na **produktowych wikach w Barlinje** poskićesche šo wožera malo tukrajneho khlěbowego žita. Sa wupowšin pschenju je wjele naprašchowanja, w pschimórskich krajinach płaća ju tehodła lěpje hač na Barlinskich wikach. Wowsy wobkhowa słajne wiki. Jećmjeń namaka jenoš šwoje lěpschich družinach kupzow, wošebje piwarnje. Snadnišche družiny šo cźekło pschedawachu. Wožera płaćesche zeńtnaš

w Barlinje:

pschenicźy 10,45—10,60 hr., rožki 10,45 hr. hačź 10,55 hr., jećmjenja małtnjeho hr 10,05—12,55 hr., našmjšeho 10 hr. 10,30 hr., wowsa 9,70—10,25 hr.,

w **Drježdźanach**:

pschenicźy 10,65—10,90 (póndźelu 10,75 hr. hačź 11 hr.),

rožki 11,05—11,30 hr. (póndźelu 11,05 hr. hačź 11,60 hr.),

jećmjenja naimjšeho 10,75—11 hr. (póndźelu 10,75—11 hr.),

jećmjenja małtnjeho 12,25—13 hr. (póndźelu 12,25—13 hr.),

wowsa 10,60—11 hr. (póndźelu 10,50 hr. hačź 10,90 hr.),

w **Sharjelu**:

pschenicźy 10,30—10,70 hr., rožki 10,30 hr. hačź 10,90 hr., jećmjenja małtnjeho hr. 11,50—12,50 hr., wowsa 9.50—10 hr., běrnow 3.— hr.,

w **termijowym wikowanju**

ja **september**: rožki 11,23¾ hriwnow,

ja **oktober**: pschenicźy 11,25 hr., rožki 11.25 hriwnow, wowsa 10,65 hr.,

ja **dezember**: pschenicźy 11,60—11,61¼ hr. a rožki 11,50—11,55 hr., wowsa 10,75 hačź 10,80 hriwnow,

ja **měrz**: pschenicźy 11,32½—11,95 hr. a rožki 11,82½—11,85 hr., wowsa 11,36¼ hačź 11,35 hr.

Wiki wužitkowego stotu wožera płatt w Barlinje njewotměchu dla stótnych wukowikow (Tiermehl).

Pschistajenja:

Pjekarskeho wuczobnika. Rosenmeyer w Kubschicach.

Kowarskeho młódschego, Pawoł Oliva w Lubiju, Dwórnišchczowa dróha 15.

Kowarskeho wuczobnika, Gruner w Hródku.

Holzu, kiž móže trochu warićź, knježi dwór we Jažeńcy pola Njeswačidła.

„ **rěznik** Wyrgacź we Wojerezach na Slo-Komorowskej dróhy 21.

„ **Langhammerowa** w Běłej Wodze na Bjedrich-Ebertowej dróhy 5.

[illegible] w Čornym Khołmcu.

Na pschedań

Klawjerowe [illegible], běłe, w Budyšchinje na Lubijskej dr. čo. 13 dotka.

Sdźělenja. Wagner na Židowje, telefon 3011.

Hospodarski wóz, nježe 25 zentnarjow, w kowarni we Wanjezach pola Hornjeho Wujježda.

Schatowy kamor w Porchowje čo. 23.

Cźelnjowa krowa we Wichowach čo. 126.

Prošata w Herbštej grzędze w Semjach.

Živnosć, 15 kórzow, s łěšom, še živnym a mortwym inventarom, Deberitz w Lišchej Horje pola Njeswačidła.

Khěža s 3 kórzami pola a zahrodu w Wischheimje čo. 91 pola Kamjenza.

Sdźělenja na pschedawanje

póndźelu 1. oktobra 1928

w **Nalbicach** dop. w 10 hodź., kupzy sejdu šo w Serbskej grzędze: hospodarski wóz,

w **Nowosćicach** dop. ½12 hodź., kupzy sejdu šo w hoscźenzu: motorski pluh,

w **Sdušichczach** pola Kulowa pschip. w 12 hodź., kupzy sejdu šo w hoscźenzu: świnjo,

w **Rachlowje** pola Kulowa pop. w 2 hodź., kupzy sejdu pola wjeśnjanowsty: jěšne kolo,

w **Kulowje** pop. w 4 hodź., kupzy sejdu šo w „3 krónach: pjenjezny kamor, pišanške blido, pišanški stroj, łokoja, świnjo a tón.

Sdźělnišće pschedawanje ležownoscźow.

Do ležownostnje knihi za město Budyšchin na lopjeno 261 na mjeno rataraja Jana Hendricha Hanćźa, pschedy w Slepom, nětko w Małej Borschczi pola Tšjoch Hwězdow sapiśana ležownosć, na šo šo pschedawanje 14. nowembra 1928, dop. w 10 hodź. na šudnišchje w šali 141 na dyrbjenišće waschnje na pschedawanje pschedawaćz. Ležownosć je 0,4 ary wulka a ja 9975 hr. pohódnoscźena. Wopalne šawěšćenje wuczinja 8400 hr. Ležownosć je na Hłownym torhoschczu 5 a je ja hydleńšćim twarjenjom šatwarjena. Delkach šu klamy

Do ležownostnje knihi za město Budyšchin na lopjeno 796 na mjeno Helenu Hilže šwud. Bachmannoweje rodź. Lehmannez w Budyšchinje na Tšelanškej dróhy 5 šapiśana ležownosć ma šo schtwórtk 15. nowembra 1928, dop. w 10 hodź. na šudnišchje w šali 141 na pschedawanje pschedawaćz. Ležownosć je 12,8 arow wulka a ja 43 240 hr. pohódnoscźena. Wopalne šawěšćenje wuczinja 50 350 hr. Ležownosć je na Tšelanškej dróhy 5, je potwarjena ja hydleńšćim a šjonmi pschitwarkami a je pódlańšćim twarjenjom ja pschitwarkom.

Škrawe derese.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/11 hodź.: Sa wutworšej pschenju běšche dale wjelsche naprašchowanje, poskićenje běšche šnadne, rožka mérna. Powschitkowny wobrot je mało pschemjenjeny.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunach abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny wo złotej hriwnje.

	28. 9.	27. 9.		28. 9.	27. 9.
Pšeńca	209-212	207-210	buny	—	—
rožka	209-211	208-211	woka	—	—
nal. jećmjeń	—	—	módre lupiny	—	—
naz. jećmjeń	200-206	200-206	žołte lupiny	—	—
wows	194-205	194-205	zeradella	—	—
kukurica	210-212	210-212	raps. wosušk	19,40	19,40
pšeńć muka	26-29,25	26-29,25	lany wosušk	23,50	23,50
ržana muka	27,00-30	27-29,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	14,50	14,25	běrnj. kruški	21-21,20	21-21,20
ržane „	14,50	14,50	syno, 50 kg	3,70-4,20	3,6 -4,00
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,30-1,15	1,00-1,15
hróch	—	—	pšeńć. „	0,80-1,00	0,80-1,00
raps	328-330	328-330	wowsna „	1,10-1,20	0,80-1,00
pjeluški	—	—	jećna „	1,05-1,00	0,80-1,00

Drježdźanska burza (28. 9.).

Pšeńca	213-218	běrnjace kružki	25,00-25,50
rožka	221-226	pšeńć. wotruby	14,70-15,10
nalětni jećmjeń	245-260	ržane wotruby	16,00-16,50
nazymsk. jećmjeń	215-220	pšeńćna muka	40,50-42,00
wows	212-220	ržana muka	34,00 35,00
čerwjeny dźećel	200-210	woka	-
raps	320-325	pjeluški	-
kukurica (Mais)	216-218	hróch	-
suche truhančki	-	cokrowe trul.	-

Wótne płaćizny w Budyšinje.

29. septembra 1928.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,00	10.50
Rožka, nowa	50 „	10,25	10.85
Jećmjeń,	50 „	12,00	12,50
„ nazymski	50 „	10,00	10,50
Wows	50 „	—	—
„ nowy	50 „	9,75	10,50
Raps	50 „	15,50	16,00
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,25	3,75
Butra	1 „	4,80	5,20
Syno, nowe	50 „	6,00	6,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,50	2.00
„ „ „ k zasł.	50 „	2.20	2.60
„ z cypami młócena	50 „	3,00	—
Pšeńćna muka, 60%	50 „	17,75	18,75
Ržana muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Pšeńćne wotruby	50 „	8.00	8,50
Ržane wotruby	50 „	8.25	8,80
Joja	1 štk.	0,14	0,15
Prosata 764 štuk	1 štk.	8.00	21,00

Na wikach so prosata słabje kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

29. septembra 1928 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,00	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,00	2,80
Pšeńćna muka	1 „	0,50	0,56
Ržana muka	1 „	0,46	0,48
Khlěb	1 „	0,37	0,39
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,14
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połć	1 „	2.40	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0.32
Jědźna butra	1 kg	4,80	5,20
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Joja	štuka	0,14	0,16
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,50
Cokor, drobny	1 „	0,60	0,64
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejatne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,10
Bruniaowe briketty	1 „	—	1,35

Za čučiwe a sylne nohi

wosebje přihódne a derje wudźěłane formy
Wosebitosć:
stupnjowanje nohajcezpjeru orthopädiske stupnje

Fähle

Schuhmacherhaus

Dójna kruwa

je na předań
w Kluksu čo. 49

Suprošna ranca

je na předań
w Nowoslicach čo. 3

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8½ procentami
po wučinjenju

Šćkowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery Kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khočebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Pisane počehnjenja
z hłowakom wot 6.60
Běłe počehnjenja
z hłowakom wot 7.25
Dobre tunje wupjerki
Najl. kajkosće
HILGER
na Seminarskej hasy 2

Zimnosć

36 kórcow, ze šiwym a wjerchnim inventarom je staroby dla hnydom na předań ◆ Dožo z dalšim we wudawarni „Serb. Nowin“.

Młoda wyzokomolčelna
kruwa
je na předań
w Drjewcach čo. 5 pola lina

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z wob. r.
w Budyšinje, telef. 3510 w Khočebuzu, telef. 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe
telefon čo. 13
kupuje pšeco
rožku a pšenicu za hotowe pjenjezy.
Předawamy
najlěpšu wolijowu wosuchowu mučku.

(Muki našcho wolijowcho wosuška wopřijeja po přepytowanju statneje pruhowarnje w Möckernje pola Lipska 29,75% proteina, 11,28% tuka a su njeskažene.)

K nazymnemu wusywej mamy
wubjernu symjeńtnu rožku.

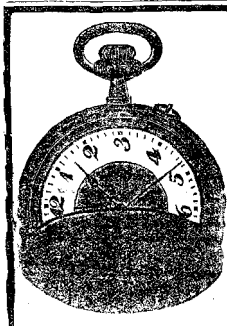

čo. 1. Ankerowy časnik 36 hodź. kul. wobnik .—
čo. 2. tón samsny, ze zhibadłom 5.—
čo. 3. tón samsny, ze złotej kromku 5.50

Naručne časniki

Ankerowy z kožanym paskom, kulojty, 7.50
štyrirótkojta, eleganina forma 11.—
Woprawdźe sléborny ankerowy a z kožanym paskom 15.-, 16.-, 17.-
čo. 9. Rjany ankerowy Remontoir-časnik, z wotskakowacym wěčkom 12.—
Rjany Anker-časnik za mužskich ze złotej kromu a bjez njeje 7.75, 9.50, 10.—

Mersiovsky w Budyšinje
na Póstowym naměstnje

Jara rjane klubowe lacy a pulovry za dźěći
Mužace lacy, žonjace lacy
jenobarbne a pisane po wšěch płaćiznach a wulkosćach pola firmy:
Ernst Jordanec wud. w Budyšinje
jenož na Znutřkownej Lawskej hasy **8**

Mielewerke
Aktiengesellschaft
Grösste Spezialfabrik Deutschlands
Gütersloh i. Westf.
Zweigfabrik Bielefeld
In den einschlägigen Geschäften zu haben
Über 2000 Beamte und Arbeiter

Skitanje rostlinow:
načinjenja symjenjow huojidła za kwětki
karbolineum za štomy suchi moč
klij za husańcy rohowe tršcki
poručuje
Hermann Schubert w Budyšinje
Moltkowa drogerija
na Moltkowej drózy 6 Telefon 7346

Woschity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje
(Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočnoje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Hdyž chcećo
woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiśo do fotografiskeho ateljeja
Richard Hudina
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot ½1—3 hodź wotewrjene

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobuwkow spěšnje
derje a tunjo
wobuwkowy dom Mark w Khelkowic

Klinkerwerk
Zemmlerwerke
Paul Arnold Dreistern bei Bautzen
Zementwaaren
aus erstklassigem Quarzsand
Werkstücke-
Kunststeinarbeiten
fernruf: Bautzen 3971

Swajcarska
Lacina
znamka „Anker“
hižom wot lěta 1882 najlěpše narunanje mloka k picowanju čelatow a prosatow.

5	kg	4.—	hr.	daju	80	Liter Lacina-mloko
10	„	7.50	„	„	160	„ „ „
25	„	17.50	„	„	400	„ „ „
50	„	35.—	„	„	800	„ „ „

poručuje
Žitny dom w Kamjencu

Konje křzu
kupuje kóždy čas po najwyšših płaćiznach
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jatkach. Tel. 3[illegible]

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Syru wołmu kupuje
po najwyšších płaćiznach abo wumění na česan. tkaniny
Otto Osswald
česalnja nohajow w Budyšinje

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, błeše běłeho wina błeše čerwjenceho wina sukowe błeše, wšě druhe błeše po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na Hornjećšk. hasy 19 telefon 3427.

Wšě družiny knjedźikow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Alfons Schauseil w Budyšinje
na Bohatej hasy

Wosebity dom za serbske drasty
Wšědnje přikhadźeja nowosće rubišćow, šórcuchow, jakow, pjelsćowych počehnjenjow atd.
Čorne a brune kašmérowe rubišća, suknowe tkaniny atd.
Trodle, knefle, posamenty
Najwjetši wuběrk! Najnižše płaćizny!
Wobkedźbujće wupołoženja mojich 9 wukładnych woknow!

Wupjerki
jenož najlěpše tkowy
80 cm šěrokosć m 2.20
100 cm „ m 2.75
115 cm „ m 3.00
130 cm „ m 3.50
140 cm „ m 3.70
160 cm „ m 4.25
Spravne šěrbite posłužnje
Andr. Kasper
mějićel Al. Bleep
w Budyšinje, Burgstr.

Ratarstwo
16 kórcow z lěsom je na předań
Deberlitz w Lašel Hory
pola Njeswačidła

Kwusmolenje
kórkowych a kałowych sudow
w klóšterskej wokolinje
poručuje se
Jakub Narćik,
běłnař w Kukowje čo. 39